
FERDINAND HOFMAN FREYHERR AVF GREVENSTEIN

Usq̄ antea impressum collectorium totius fere medicine Bertrucij Bononiensis in quo infrascripta continentur.

¶ Primo de commendatione medicine.
¶ Secundo de informatione medici.
¶ Tertio de regimine sanitatis.
¶ Quarto de egritudinibus particularibus que sunt a capite vsq; ad pedes.
¶ Quinto de egritudinibus vniuersalibus hoc est de febribus.
¶ Sexto de crisi et de diebus creticis.
¶ Septimo de venenis.
¶ Octauo de decoratione.

¶ Nuperrime addita.

¶ Addita est practica perutilis de nouo in lucem prodita de noticia et curatione vniuersarum febrium et earum accidentibus donum dei vocata: quinq; tractatus cõtinens vna cũ tabula siue emporio omnium capitulorum.

Cum gratia et priuilegio.

¶ Nicolaus de Landa agri Rotbomagensis medicus studiosissimo probatissimoq; magistro Michaeli capelle artium ⁊ medicine doctori. S. P. D.

Continuū gorgiam eminentissimū illū virum eum (qui primus Athenis dicendi genus inuasit) dicere solitū scripsit Plato vir studiosissime. Nihil hoībus a dijs immortalibus relatū salubrius: nihil vtilius nihil deniq; humane necessitudini accōmodatius ꝙ artium adinuentiones traditionesq; quas suos illustratores cultoresq; superis assignasse celoq; dicasse plerūq; autumāt. Eam ob rem medendi artem qua nullus (auctore Plinio) fructicosior nō mediocriū virorū cōplusculi illustrauerunt excolueruntq;. Et horum imprimis hypocrates chous vir arte ⁊ facundia insignis qui dogmaticorum medicorū heresiarcha factus p̄mus apud grecos medendi precepta clarissime condidit: quē dyocles caristius hypocratice hereseos sectator primus: secundus fama atq; etate existens maiori ex parte imitatus est: post quos paraxagoras chius ⁊ chrisippus demūq; erasistratus chius viri nō inglorìosi hanc dogmaticam heresim exercuerunt. Fuit ⁊ alia medices factio quā Empericam ab experimentis appellant ⁊ eam in sicilia a creonte agringentino empedoclis phisici authoritate cōmendato traditam inuentāq; Serapion alexandriensis: deinde apolonij duo pater ⁊ filius. alijq; cōplures inartificiose empericeq; coluerunt. Sed et Herophilus calcedonius subtilioris quidem secte (vt aiunt) conditor ante oēs celebratam rationē eamq; paulatim efficacissimo vsu rerum omniū magistro repertam peculiariter vtiq; ad verba garrulitatēq; descendens in methodoicā sectam cōmutauit. Quā asclepiades bithineus (qui ⁊ maior vocatus est) themisonq; laudiciensis eius discipulus argumētis (vt dicunt) acerrimis fortissimisq; rōnibus vallauerunt. Cōpleuit illā thessillus italus qui (authot est Uarro) cuncta maiorū placida deleuit ⁊ rabie quadam in oēs eui medicos perorauit. Et ij sunt quos prima secula nouerunt. Hos autem longo temporū interuallo subsecuti sunt Galenus pergamensis quē medicorū principē cōmuniter ferunt. Albubetri arazi zacharie filius princeps aboali abinscent alijq; nō pauci quorū nomina celebratiora clarioraq; sint ꝙ vt aliene cōmemorationis indigeant. Paucis vero ante nos seculis inter ceteros medicos excelluit vir clarissimus ⁊ medendi scientia celebratissimus Bertrucius Bononiensis qui ea tempestate tanꝙ Asclepius colebatur: cōsulebaturq; in medelarum disciplina. Cuius antidota decretaq; veriora atq; certiora existimabantur: de cuius laudibus cū dixerimus plura: plura ꝑfecto dicenda supererunt. Hic enim cum non paucos iātam deploratos ad vitā reuocasset: cūq; multa ex medicine cultoribus secretiora deprompsisset terapenticā artis medices partem luculenter dogmatice methodoiceq; atq; emperice pertractauit. Nō minus vero ⁊ ea que ad passiologiā causilogiāq; atq; signatiuam pertinent disseminans hoc quasi quoddā medellarū omniū prōptuarium in parua coniectum formula singulari ingenio cōpilauit: vt qui viuus viuentibus ꝓfuisset: ita defunctus posteris mederetur. Quantū in hoc doctrine: quantū eruditionis: quantū vtilitatis contineatur statim diligens lector agnoscet. Quocirca singulos quotquot medicamentorum studiosi sunt hortor itemq; moneo vt istud clarissimū Bertrucij cōpendium subinde consulant in manibusq; iugiter habeant. Ipsos eī̄ scio Bertrucij dogmatibus euadere doctiores. Quantū vero tibi mi Michael dilectissime res medicorū debeat qui istud in lucem reuocari procuras quiq; calcographis imprimendum cōmisisti maiori narratione ampliusculaq; eloquentia indigeret. Uale.

¶ Sequitur tabula collectorij bertrucij.

Finis tabule Collectorij Bertrucij.

Tabula practice q̄ donũ dei dr.

Rubrice hui⁹ opusculi de vniuersis febribus sunt: quia hoc opusculuz diuiditur in quinq; tractatus.
Primus est de febribus humoralibus.i.quarum subiectuz sunt humores.iiij.s. sanguis colera: flegma et melancholia.
Scd̄s est de fe.spũalibus.i.de efimeris.
Tertius est de fe. quarũ subiectũ sunt humiditates secunde.i.de ethicis.
Quartus de fe.compositis.
Quintus de accidentibus fe.
Primus tractat⁹ diuidit̃ in duas doctrinas.
Doctrina.i.de feb.venenosis et de veneno sapientibus.et cõtinet capitula.xiiij.
Secũda doctrina de fe.humoralibus nõ venenosis et cõtinet capitula.xxx.

Finis.

Collectoriū medicine vtilissimū ac pernecessarium Bertrucij bononiensis sue etatis medicorum principis.

Uoniaȝ vt ait galenus medicorum princeps in de sanitatis ingenio libro.vij.ca. primo. librorum cōpilatio tribus de causis fieri dignoscitur. Primo ad exercitium proprij intellect⁹. Secūdo ad remediādū obliuioni que in senio fit. Tertio ad satisfaciendum petitionibus amicoꝝ. Idcirco ego bertruci⁹ generatione lombardus in scientia medicine bononie cōuocatus dispendia atq̄ varietates in pte practica medicine considerās intellectum sic ꝙ plurimorū in ipsa operari volētium cōturbare: quia nup introducti scriptis obscuris intricantur: tum quia intelligentes ꝛ prouecti scribentiū multitudine disturbantur: tum quia per regiones pficiscentes mole cartarum obruuntur: etiaȝ quia moderni tpis philosophi breuitate scripturarum oblectantur: remedia omniū passionum corpori humano accidere possibilium stilo quo potero breuiori: ordine quoq̄ cōuenientiori auctorum imitans vestigia: ꝛ proprie Ipo. gal. ras. ꝛ auic. ꝛ nouissimo Joh. hebem. nihilq̄ proprij ponēs: sed quod expertum est et ab expertis traditum pro posse lucidius exarabo. In collectiōe aūt presentis opusculi quod collectorium nūcupare desidero ordinem auic. in suo libro canon. obseruabo. faciam nāq̄ ex ipso duos libros generales. In quorum primo loquar de egritudinibus particularibus: que sunt a vertice capitis vsq̄ ad plantaȝ pedis: ipm in tractatus.xxij. diuidens more tertij canon. eiusdem: ita vt primus tractatus istius prime fen illius ꝛ secundus secūde. ꝛ sic deīceps plurimū corrīdeāt vt hic dicta promptius ꝛ facilius dictis auic. comprobentur. In secundo libro loquar de egritudinibus vniuersalibus stilo ꝛ ordine quarti canon. obseruatis. Antidotariū autē non subdā propriū: sed in singlis curis antidota ppria conficiā: vel ad antidotarium nicolai salernitani transmittā: qui de antidotorum descriptione iuuamento ꝛ administratione breuiter ꝛ clare scribens apud cōmuniter operantes oim nationū redditus est acceptus. Anteꝙ tamē hunc laborē operosuȝ aggrediar tria non sine iuuamento premittam capitula. Primū de medicina. scōm de medico. ꝛ tertium de corpore medicando. et erunt sicut preludium ꝛ pregustatio dicendorum. Uerum qm̄ in totius vniuersi compagine a summo philosophoꝝ magistro cōpertuȝ est vnum esse principiū quod soluȝ sibiipsi sufficit ex se: quia est id qd̄ est cui cuncta subsunt et ad quod cūcta respirant quodq̄ suā bonitatem oibus tribuit affluēter: idcirco bene se habet exordium psentis operis ad eius fontalem originē decurrere atq̄ ab ipso scribendi gratiā impetrare quaten⁹ dignet̄ assumpti laboris eē propiti⁹ initiator: largissimus adiutor ꝛ perfectissimus cōsummator: qd̄ vt fiat humiliter sibi verbū deuoti Johis hebe mesue scriptū in suo de medicinarum cōsolatione phemiali ca. parafo. dicētis. hoc opus aggredior auxilio ꝛ bonitate dei cōfisus qui sit benedict⁹. fac igitur potentissime de⁹ sermonum meorū felicem congerīē de thesauro largitatis tue qui es omnia felicitans.

¶ De commendatione medicine. Cap. primum.

Edicina artiuȝ pclarissima. hec verba prim⁹ medicinalis sciētie repertor Ipocrates q̇ nunꝙ aliquid eoꝝ que dicit false vel fabulose protulit: vt de ipo Gal. ij. de crisi. iij. ca. asserit euidēter. Ad cōmendationē sue artis in libro de lege ptulit excellēter intendēs in ipsis talē rōnē. Illa ars siue sciētia merito est oim pclarissima cūctisq̄ pferēda de q̄ in oi genere suarū causarū reddit̄ rō sȝ medicina est hmōi: ergo medicina est artiuȝ preclarissima. Maior pȝ ex terminis: quia subiectū ꝛ predicatū vel sunt oīno idē vel se se necessario cōsequūtur. Assumptū pbatur per oim causarū genera discurrēdo. Incipiamus igitur a nobiliori causarum: quia ab eo quod bonum est opȝ vt inchoemus: vt dicit Gal. in libello de malicia complexionis diuerse. Redditur ergo medicinalis scientia ex parte sue cause formalis cunctis alijs ꝙ sublime preferenda ppter tria. Primū est sue

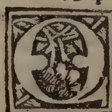
Antidotarium Nicolai Salernitani

cognitionis certitudo siue efficacia demonstrandi. Secundũ est sue imitationis celsitudo siue grad⁹ subalternãdi. Tertiũ est sue cõsiderationis altitudo siue profunditas speculandi. Primum reddit ipsam fixam ꝛ immobilem. Secõm celsam ꝛ humilem. Tertiũ honorabilem ꝛ difficilem. De primo dicit gal. in quinto primi amphο. ꝛ auic. secundo canõ.c.ij. de cognitione medicinarũ per rõcinationem ꝙ inter omnes artes ꝛ sciẽtias sola medicina duobus vtitur tanꝙ instrumentis: experimento scꝫ ꝛ ratione: cum alie scientie sola vtantur rõne neqꝫ omnes eis: sed quedam formali tantũ: vt mathematica. quedaꝫ formali efficiente ꝛ finali: vt naturalis philosophia prout in ꝓlogo libri phisicorum edocet auerroys in commento. De secundo scribit cõmentator alexãdrinus in libro sectarũ dicens. philosophat quippe medicus circa humanum corpus: sicut nãqꝫ philosophia est medicina aĩe: ita medicina est philosophia corporis. Et gal. 3. de crisi ait. Uide quõ non est possibile vt inueniã aliquã operationum huius artis: nisi per visum principiorꝫ certorꝫ quapropter vocauit me necessitas ꝛ ad addiscendum scientiã naturalẽ ꝛ inuestigandũ speculationem in ea. Et auerroys pmo colliget dicebat: medicina est ars operatiua exiens ex principijs veris. i. verificatis in philosophia naturali: de qua philosophia loquitur Sene. xxxiij. epl'a ad lucillum. Dei munus est ꝓ quod viuim⁹: philosophie vero qõ bene viuimus. In quibus verbis ipsam primo omniũ rerum principio cõparat euidenter. Nam per philosophiam deum atqꝫ omnẽ veritatẽ speculamur. Iuxta illud Arist. ij. metha. vocari philosophiam veritatis sciẽtiam recte se habet: sed per dei ꝛ totius veritatis speculationem felicitamur. Iuxta illud Aristo. xiiij. ethicorum. Dei itaqꝫ operatur beatitudine differens speculatiua quedam est. humanorum autem que huic cognatissima felicissima est: sed per felicitateꝫ deo assimilamur. Iuxta illud ibidem. Dijs etenim vita omino beata est: hominibus aũt intantum inquantum similitudo quedam operationis huic inexistit. Aliorum autẽ animaliũ vllum felix nequaꝙ: sed per assimilationem deum amamus ꝛ ab ipso amamur. iuxta illud ibidem circa finem. Sapiens amantissimus deo est: quia sibi simillimus. De tertio scribit Io. damas. in suis amphο. Certe in medicina immensa est profunditas: operari autẽ ẽm libros sine solerti ingenio ꝛ perfecta ratione molestuꝫ est. Et subdit. Uita hominum breuis est ad cognoscendũ vires omnium terrenascentium: tu autẽ que in patulo sunt: ꝛ in quibus oẽs consentiunt ꝛ maxime que tu probasti: tene: que vero contrariuꝫ relinque. Eius autẽ difficultas ex alio percipitur: quia cunctas presupponit scientias eis vtens tanꝙ suis ministris. vtitur grãmatica propter eruditioneꝫ: logica ꝑpter rõcinationem: philosophia propter cognitionẽ: mathematica propter dierũ creticorum computationem redditur. Secũdo medicinalis sciẽtia est cũctis ꝙ sublime preferẽda ex parte sue cause materialis etiam propter tria. Primum est sui subiecti intensa nobilitas siue celsitudo. Secũdo sui subiecti extensa capacitas siue latitudo. Tertium est huius artis immensa necessitas siue valitudo. necessitas nãqꝫ ex materia dependet absoluta sicut a fine conditionata: vt probatur. ij. phisicorũ vltimo. ca. De primo scribit gal. in commento primi amphο. dicens. subiectum quippe medicine non est lapis. corium: aut lignum: sed corpus nobile atqꝫ gloriosum: corpus scilicet humanum de quo loquens Auicen. primo canõ. fen prima. ca. primo dico ꝙ deus ait. donauit autẽ deus homini meliorem cõplexionem ꝙ in mundo esse est possibile cum suarum virtutum conuenientia quibus agit atqꝫ patitur. De secundo loquitur Aristo. ij. phisicorum. dicens. Est nãqꝫ homo quodãmodo omnia: ꝛ ideo microcosmus. i. minor mundus ab antiquis enunciatus est. Continet enim homo in se primo entia diuina propter intellectiuam partẽ sui: vt dicitur. iij. de anima. Intellectus auteꝫ de numero abstractorum est. Continet entia celestia propter spiritus quos in se habet. Spiritus nanqꝫ est substantia corporea ex commixtione quatuor elementorum causata vergens in similitudinem supercelestium corporum: vt scribit Auicen. in libello de viribus cordis. capitu. ij. Continet tertio naturam elementorũ quatuor. nam vt ait Auic. primo canõ. fen prima. capi. de membris. Membra sunt que ex prima humorum commixtione generantur:

quemadmodum humores ex prima ciborum
et cibi ex prima elementorum commixtione
procreantur. Continet quarto naturam mi
neralium cum operationum suarum miran
da proprietate atque stupenda raritate. Nam
si magnes ferrum attrahit: non tamen inter
ferrum hoc vel illud distinguit. Et si magnes
ferrum attrahit: non tamen aliud a ferro a se
repellit. Membra autem nostri corporis sic
ad se attrahunt iuuatiuum quod ab ipso di
scernunt nociuo: et ita agunt in nutritiuum
quod expellunt a se superfluum. Continet quin
to naturam plantarum: quia habet in se vir
tutem naturalem et ministrantem et cui mini
stratur: qua vegetat: nutrit: generat: et augmē
tat. Continet sexto naturam animalium: quia
habet intra se principia quibus animal a nō
animali distinguitur scilicet sensum et motū
De tertio loquitur Cassiodorus libro sexto
epistolarum variarum. inter vtilissimas res
quas ad substentandum humane fragilita
tis indigentiam diuina tribuerunt natura
prestare videtur aliquod simile quod potest
auxiliatrix medicina conferre. Ipsa enim mor
bo periclitantibus materna gratia semper assi
stit: ipsa contra dolores pro nostra imbecilli
tate cōfligit et ibi nos nititur defendere vbi
nulle diuitie: nulla dignitas potest subueni/
re. Huic alludit dictum sapientis Ecclesia/
sti. xxxviij. capitu. dicentis. Honora medicum
propter necessitatem. etenim creauit eum al
tissimus. Additur tertio medicinalis sciētia
omnibus alijs precellenda ratione sue cause
efficientis etiam propter tria. Primum est
actorum suorum reuerenda vetustas. Secun
dum est actorum suorum solers atque studio/
sa sagacitas. Tertium est actorum suorum
amica atque placabilis tractabilitas. De pri
mo loquitur Aristo. ij. metha. non solum gra
tias debemus ijs qui bene dixerunt: sed et
qui male. aliquid enim nobis boni contu/
lerunt: nāque habitum nostrum preexercitati
sunt: et ideo si verosius non fuisset thimo/
theus non esset: et ita multa melodia carere/
mus. Actores autem medicinalis scientie pri
mi omnium fuerunt. Nam primus medici/
ne repertor fuit apollo et filius eius escu/
lapius antequam principia aliarum scientia
rum forent aliquatenus reperta: ipsorum ta
men scripta ad nos non peruenerunt propter
interruptionem studij ex diluuio mundi.
hunc igitur apollinem homines sui tempo
ris intantum admirati sunt: vt potius diui
num quam hominem nuncuparent: propter
quod et gentiles vsque ad hodierna tempora
deum sapientie predicant ac adorant. Pri
mus medicine artis repertor cuius scripta
ad nos peruenerunt fuit Ipocrates chous:
vt dicit Gal. in commento illius ampho. ter
tie particule. Egritudines in pluuialibus:
et si nanque ipsum precesserint medici de assi
dis: vt patet primo regiminis acutorum: il
li tamen potius emperici fuerant quam ra
tionales. Iste igitur Ipocra. non solum me
dicis: sed et philosophis Platoni et Aristo.
principia tradidit sue artis: teste Galeno
septimo de ingenio sanitatis capitulo primo
dicente. Ipocrates quidem bonus fuit agri
cola qui primum hanc artem seminauit. in
diget autem et aliquo qui semina eius au
geat et irriget. Secundum probat suorum
actorum copiosa varietas. non enim reperi
tur alia scientia tot scribentium calamis exa
rata: ipsam nanque perfecte tradiderunt Ipo
crates. Galenus. diasco. rasis et nunc tempo
re nouissimo Auicen. et auerroys et plures
qui sequūtur: propter quod dicit auerroys
quarto collig et capitu. de signis totius com
plexionis. Neque ob hoc despicias que in
hoc libro nostro reperies si ipsa reperisti in
alijs pluries: neque cribrans idem homo vnum
modium sabuli vt vnicam margaritam repe
riat: huic arridet dictum cassiodori secundo
epistolarum variarum. Omne scientificum
quanto profundius queritur tanto glorio
sius reperitur. et. Iohannes damascenus li
bros peritorum veterum relegere: eosque dili
genter discutere omnem sapientem iuuat.
De tertio loquitur Galenus tertio de virtu
tibus naturalibus capitulo tertio. Deprecor
omnes audientes libros meos discere illam
inuestigationem discutere: quam quidem so
phisticam intentionem requirunt. hec enim
intentio non generat nisi bellum atque litem
rabiosam: sed conuertant studium suum ad
indagationem virtuti pertinentem studium
et veritatem sectantes. redditur quarto et vlti
mo medicinalis scientia super oēs alias glo/
riosius extollenda ex parte sue cause finalis
etiā propter tria. Primum est lucri copiosa

acquisitio. Secundum honoris atq amicorum iocunda adeptio. Tertiũ anime vltima ra atq perfecta felicitas. De primo loquitur auicen. primo canoñ. fen prima in prohemio Non est autẽ bonum vt non sit plurimuz huius scientie apud vnũquẽq; et in eius memoria consistat: qui nomine huius scientie vocari seu per eã lucrari desiderat. De secundo loquitur Ypo. primo pronosticorum in capi. pmo: Omnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabilem amicorum desiderat copiã. De tertio loquitur Gal. primo de sanitatis ingenio dicens. qui vult curare animam primo curet corpus cum difficultate organo nullus dubitet architetonicuz defectum. ad quam felicitatẽ vt perducamur orationem Auerroys quinto capitulo finali positam deuotis mentibus offeramus vt deus nobis consentiat peruenire ad vltimã felicitatẽ que beatitudo sempiterna appellatur.

¶ De informatione medici. Capitulum. ij.

Uoniam ppter malicias vulgarium et incuriositatem medicorum licet peritoꝝ et perfectorum scientia medicine simul cũ medico sepe ludificatur et inter vanas glorias apud idiotas abusus potius q veritates reputãtur. quod respiciẽs cassiodorus sexto libro variarũ eplarum dicebat. hoc malum quod naturaliter est in peccatoribus humanis radicatum vt qui nesciunt artes non honorent artifices. Propositũ est igitur pñtis capli cautelas innuere: quibus peritorũ medicorum infamia tollatur et eoꝝ vita immaculabiliter conseruetur. Ignaros nãq pñtes erudire non cupio cum de ipsis scribat medicorum princeps secundo de febribus ad glãconem. Medice quomodo curas si causam egritudinis ignoras. Si enim nescis an morbus sit periculosus necne quomodo non tu scis temere facis quicq̃d facis: et si quis curatus a te euaserit non tui muneris sed fortune est. Et primo de crisi. xiij. ca. dicebat. et si tu non cognoscis horam pñtem egritudinis et q̃ta sit ppinquitas vel elõgatio a statu nõ euacuaberis q̃n ledas egrum nocumento magno regimen diete plus vel minus dando q oportet cum ad hoc tẽpus vniuersalis limitetur dietatio et nõ erit differentia inter te et illum qui nihil nouit de medicina. Et Johan. hebemesue in suo de appropriatis primo capitulo. medice qui corporum curã geris auxiliari ne differas semel nãq pereunti nullum amplius subest remedium. Dicamus igitur cautelas. x. numero: quarum prima est de aggressu noui medici ad practicam. Cum igitur tyro predictus nuper studium exierit et inexpertus sit varietatis consuetudinum regionum et complexionũ et intricationum membrorum cum eorũ causis non sit preceps ad opus: nec egrum quẽcunq in suam custodiam recipiat: neq omnibus salutem promittat. Sed primo pusillanimus salubres egritudines ad se trahat: neq de salario instet importune: sicq degat potius expensas moderando q lucrum aceruando donec in experiẽtia radicetur: et eius gloriam fama predicet popularis: quia cautius est gradatim ascendere q cito scandentem ad precipitium festinare: et hanc experientie necessitatem signans Joh. damasce. in libro suo variorum sermonum dicit nulli medico etiam studioso credendum est nisi etate approbato. Secunda est de conditionibus circa egruz obseruandũ. Cuz igitur medicus primo accesserit ad egrotum salutem ei nunciet et vultu hylari. deinde sibi consiliãs principium egritudinis sm diem et horam perquirat et qualis antecesserit dieta sm obseruationem sex rerum non naturalium: et si quid fecerit propter quod põt talis morbus euenisse. Et si non consueuerit tali morbo actis temporibus egrotari et qua horarum consueuerit exacerbari et qua mitigari et per quales modos assuetus sit egritudines terminare an per fluxum ventris. sudorem. vomitum. fluxum sanguinis narium. menstrua emorroides. scabiem aut flebothomiam vel farmaciam solicitus perquirat. Deinde dispositiones singulorum membrorum corporis articulatim perquirat. Primo de membris animalibus: vt puta an assint vigilie: subeth: somnia terribilia: dolor capitis: tinnitus: vertigo et silia. Scdo de mẽbris spũalibus: vt pote si insit tussis et an sit sicca: difficilis: cũ punctura lateris et anhelitu anxio caumate circa pectus et an sentiat vel quãdo senserit catarros descendẽtes per guttur raucedinẽ et sputi grossi multitudinẽ post somnũ

indicentes: ꝛ an sit eius spūs ordinatus vel suspirijs intercisus ꝛ similia. Tertio de membris naturalibus an assit ꝓstratus appeti⁹ amaritudo oris: sitis: fluxus vētris: vel stipticitas: ypocūdriorum dolor: lenitas miracb: mollicies corporuz ꝛ extremorum: equalis caliditas vel inequalis: laterum flexibilitas vomitus: nausea: vrine retentio: vel exuberātia: ardor vrine: dolor articulorum: labor spontaneus musculorum qui sunt in ambitu corporis totius: ꝛ similia. Ex ijs nanq; oībus dirigitur vt differentias pulsus conditiones vrine ꝛ egestionis ꝛ sputi plenius dijudicet ꝛ cognoscat. Tūc igitur vultu maturo ꝛ deliberatione solicita pulsum vtriusq; brachij quattuor suis digitis decenter extensis sufficienti tempore distinguat et eius notas drias ꝰm longum ꝛ curtum: magnum ꝛ paruum: fortē et debilem: durum ꝛ mollem: rarū ꝛ spissuz: velocem et tardum: ordinatum ꝛ inordinatū tunc non fans neq; respiciens sed oculos in terram vel egri faciem prudenter defigens ex ijs veritatem percipiēs et fidem egri ad te trahens: deīn solerter ad vrinaz procedas in loco luminoso quem radij solares nō tangāt querens qua hora noctis fuit protecta. et an fuerit corrupta: ꝛ postea rectificata: ꝛ considerans eius drias ꝰm substantiā: vt puta an subtilis: an grossa: an sc; perspicua: an turbulenta: ꝛ ꝰm q̄titatem an exuberans: an diminuta respectu potus. ꝛ ꝰm qualitatem: an citrina: an rubea ꝛc. Et ꝰm contēta: an ypostasis sit alba: lenis: equalis: piramidalis: an nebula pendens aut spuma vel granum natās vel scabies in fundo residens: seu arena vel pillus vel filum spermaticum. Neq; illa hora negligas de renum et vesice dispositione perquirere: vt puta si circa alchatin vel sumē dolores sentiat ne renum vel vesice vitio decipiaris attribuēs epati vel venis: quod ipsorum est egritudo. De inde gradatim ad egestiones tendas earū substantiā colorē et q̄titatem ꝛ horam exeundi discutiēs. Similiter et de sputo si forte reperias in parapside cōseruatum: quib⁹ oībus ordinatim ptractatis citius es in arte medicine potens infirmo passionem ꝛ cām passionis aliqualiter declarare: ita vt se p te magis q̄ per seipm̄ cognoscat: quare te admirās sapientē ꝛ excellentez predicabit ꝛ firmabitur in te fides sua ꝛ confortabitur virtus ꝛ surget cōtra morbū subito cum crisi vel gradatim cū melioratione de die in diem ꝛ sanabitur perfecte. Iuxta illud Gal. in cōmento primi pnosticorum. Medicus inquit optimus est qui plures sanat: plures ille sanat in quo plures cōfidunt: ꝛ illud auic. in canticis suis. plus valet confidentia egri de medico q̄ medicus cuz oībus suis instrumentis. Tertia est de pcessu ad actuz curatiuum: q̄diu igit medicus cām morbi perfecte nō cognouerit medicinas nō ministret: sed cum ipata dieta ꝛ blādicijs egrum suspēdat. Iuxta illud auic. primo cañ. fen. iiij. cap. j. circa finem. Cuz aūt ignoras que sit egritudo relinque eā nature ꝛ nō properes: qm̄ aut natura supabit egritudinē aut ipam manifestabit. Postq̄ aūt causam noueris ad actum curatiuū procedas cū ordinatione diete ꝛ administratione medicine cōuenientis. Dieta aūt si aliquo mō possibile fuerit: fiat i cibis ꝛ potibus ꝛ hora sumendi ꝰm appetitū et cōsuetudinē infirmi: iuxta illud ypo. Paruz deterior cib⁹ et potus detestabilior melioribus quidā magis appetēdus pferendus est: ꝛ ibidem ex multo tempore cōsueta ꝛc. Morbum tamē ꝛ eius causam ꝛ horam exacerbatiōis vel status nullatenus pretermittat. Medicine vero si possibile fuerit sint potius cibi medicinales q̄ medicine pure: quia minus per eos natura terrebitur: et si non sufficit procedat ad puras a leuiorib⁹ gradatim incipiēs et ad fortiores paulatim necessitate vrgente transcendens: quia hic est ordo sapientie: vt dicit mesue et magis per exterius q̄ interius administret. Solutiuas autem medicinas plusq̄ potest euitet ꝛ ipsarum vsum differat et si necessitas ipsarum ingruerit ipsas cōsolatas ꝛ rectificatas in virtute ꝛ sapore propinet dosim eius pensando in se et respectum propositi corporis quod fieri potest per relationem infirmi vt puta quia forte frequenter ipsas assumpsit ꝛ se forte solubilem facile vel difficile cognouit: quod si non ita res se habeat: oportet q̄ corpora que vt plurimum faciliter soluuntur sint rara macilenta: que vero difficulter sunt solida et grossa per naturam. Humores etiam educentes consideret quia colera est facile educibilis. melancholia difficile: sed flegma medio modo se habet. Similiter colera sepe educitur per vo

mitum et proprie in estate et corpore consue/to vel facile vomenti. Melancholia vero nequaquam grocissime prohibente flegma per vtramque potest educi regionem. Consideret igitur regionem per quam natura educit spontanee et illuc etiam educat per artem. iuxta illud. vndecunque repit natura medicis optatis et stupefactiuis nequaquam vtatur nisi extrema necessitate cogente: vt puta si dolor vel insomnietas egrum ad defectionem perduxerint: vt docet Gal. xij. de ingenio sanitatis. Tunc vtatur eis potius per exterius quam interius: et si per interius potius per inferius quam superius: et si per superius potius versus diem atque vigilias quam noctem et somnum ne frigiditas per ipsum vltimetur neque ipsis aliquo moueatur nisi cum suis consolatiuis. Quarta est de processu ad actum pronosticum. Consideret medicus tenorem virtutis et bonitatem vel maliciam signorum cum ipsorum numero: et diligenter enumeret que preualeant in fortitudine et multitudine: et si post hec certa videat signa salutis vel mortis certum quid et determinatum pronunciet: quia non minus laudabile neque artificiosum est perito mortem predicere quam soluendo vitam spondere: tunc ab ipso fugiat neque auxilia vlterius inutilia proferat ne ars medicine ludificetur: vt probatur. ix. de ingenio sanitatis. cap. iiij. quia morituri solis signis pronosticis sunt relinquendi: vt dicitur in commento illius amphorismi prime particule. quando in statu est egritudo. Si autem dubius fuerit in sermone suspendat amicos et astantes cum amphibologico sermone dicens: oportet me expectare plura signa vel diem septimum vel alium diem tertium. Non si adhuc dubius fuerit verba magis applaudentia dicat: videtur mihi quod stantibus signis presentialiter visis neque mutata virtute egri ad deterius sanabitur hic vel morietur alter: quod si magis importune affines egri medico institerint sit eger pronus ad mortem quam infirmi salutem pronunciandam: quia si eger saluus euaserit gloria fiet medico: sin autem non incusabitur de morte et qualitercunque res se habuit non debet medicus infirmo dicere nisi de vita et salute ne forte timorem incutiens virtutem egri prosternat. Quinta est de astantibus informandis: debet ergo medicus ante omnia ordinare de industrioso humili solicito: quia astante qui dietam et medicinas conuenienter et decenter sicut sibi precipitur hora prefixa administret quicquid referre sciat qua hora eger dormire ceperit expergefactus sit et qualiter in somno se habuerit secundum os et oculos et modum decubitus et an cum tremore vel terrore euigilauerit: an post somnum se leuius senserit: et an eger sit obediens iussis medicorum. quia vt dicit Ypo. Oportet non solum seipsum prebere que oportet facientem: sed et egrotantem et astantes et ea que extrinsecus sunt scilicet expensis et cautelas ab incendio causatis percussione neque sit talibus vltra debitum familiaris siue sint consanguinei patientis siue non: immo potius erga ipsos teneat se vt percipiatur magis magister quam socius vel amicus: aliter ars ludificaretur et lucrum sanantium abijceretur. Sexta de medico in cura suo socio. Si igitur habeas consocium litteratum amicabiliter apud eum te habeas de morbo et cum ipso conferas in camera seorsum infirmi vel amicorum presentia ne si forte ab ipso discreperis sonum vel rixam concitans te vel tuam scientiam illudas. Si vero persona sit placabilis magis eligens veritatem quam gloriam ipsum apud egrum et eius amicos commenda: sicque mutuum capientis ambos simul vos in cura esse solicitos ac largo munere mulcendum necnon prudentis editionum abhorrentes plenarie demonstrantis. Si vero effrenus et elatus fuerit tibique detrahens erga ipsum similiter te habeas: quia sic ars deluditur et conare vt post eius recessum ab egro introeas et de ordinatione cibi et potus interroges: et si potes rationabiliter eius consilia refutes. Si vero idiota vel ignarus fuerit erga ipsum non tanquam socium sed subditum vel vt ad discipulum te geras ne hoc sibi in gloriam redundet litteralem: nisi forte humilem exhibeat et te apud omnes publice precommendet: tunc namque merito aliqua superficialia consimilia erunt referenda sub subtilitatibus et arduis in corde tuo conclusis. Septima est de apothecario eligendo. Procuret sibi quisque medicus apothecarium in arte sua peritum humilem et fidelem: ne forte appropriatum medicine retardans vel eius substantiam permutans vel eius pondus diminuens: vel eius recentiam et bonitatem falsificans te et tuam artem illudat: et proprie in medicinis la

tatiuis.vnde cõsulo vt medicinas laxatiuas quilibet medicus per se potius habeat q̃ ab alio recipiat cum in eis sit maior timor ꝛ ingloriatio medicorum. Octaua de cõsilijs porrigendis fortuitu occurrentibus. Cum quis igitur venerit ad te in domo vel consiliũ petens vel vrinam deferẽs:non sis prompt⁹ ad consilium adhibendũ. Sz primo conditionẽ considera persone ꝛ consiliũ quod petitur. Deinde vrinam formidanter respice preuidens ne sit acetum vel liquor alius vel vrina subiugalium quibus illuduntur frequenter medici:ꝛ si nihil horum affuerit consiliũ tribue. Si vero vnum ex eis videris eos proteruo vultu repellas. Consueuerunt nãq̧ vetule de veneficio vel impregnatione vel aborsu vel menstruorum prouocatione versute cõsilium petere:ipsis tamẽ sunt oĩa talia protinus deneganda: ꝛ cum vrinam inspexeris oculos ꝛ linguam cohibe ꝛ intentum atq̧ solicitum te protende. neq̧ de vrine iudicio responde donec a nuncio sexum etatem querimoniam patientis ꝛ consimilia sigillatim inuestiges. Aliter in vrine signo decipieris: qꝛ sepissime certificatum est eãdem vrinã ſm colorem ꝛ substantiã super diuersas passiones:immo q̃nq̧ contrarias iudicare. Signa ergo predistinguenda a vera rõne ducentis sunt preoccupanda. quod respiciens solers Io. damasc. ait in suo lib. ſmonum diuersorũ gloriosorum superbiã ꝛ ad vrinale multiloquium si sapias: contẽnas:neq̧ te egrũ per singula interrogare pudeat. Urina enim nisi morbus intra venas extiterit fallax nuncius est. Nona de salario petendo: cum igitur medicus ad perfectã experientiã ꝛ vulgarẽ peruenerit famam non veniat ad egrũ aliquem oĩno nisi rogatus ꝛ de salario certificatus:nisi forte egrotans sit intimus ꝛ spãlis notus vel amicus. Nam si veneris non vocatus deperit egri fides in te. estimat nãq̧ te ignarũ vel suspectum al's ad sui curam te primitus vocasset. Neq̧ sis contẽtus salario pusillo: magnam quippe scientiã grauem solicitudinem turpem stercoris sputi ꝛ vrine visitationem:ꝛ demum delectabilem sanitatis recuperationem ac vite redẽptionem de qua penitus desperauerat magna ꝛ cõdigna decẽt emolumenta:nisi forsan laborans sit persona pauper ꝛ miserabilis cum qua misericorditer est agendum viã sanctorũ luce euãgeliste pauli cosme ꝛ damiani medicorũ sublimiũ fideliter insequendo. Si vero de premio gentem egri cõspexeris post eius mortẽ non nisi vituperia recipies:quẽ si saluari cõtingat tibi vultum diabolicũ perfugum ꝛ diuersicula protendet:quẽadmodum in tui primitiua vocatione ꝛ auxilia deuota imploratione vultũ angelicum:deinde in sui resumptione vultũ humanũ demonstrabit. Decima de cõuersatione medici cum extraneis quibuscunq̧ viris literatis:ꝛ proprie facultatis tue reuerentiam exhibeas familiarẽ tam religiosis q̃ secularibus gaudiosis ꝛ rationatis actibus cõuiuendo:vt eorum veridica simul ꝛ proficua cõmendatione florescas:vulgaribus ẜo neq̧ familiarem neq̧ elatum te offeras:ne te nimia familiaritate contẽnãt vel superflua seueritate deuitent:vestibus ꝛ gestibus honestatem diligas non põpã: litium ꝛ dissensionum partes fugias:ꝛ ad concordandũ ꝛ vniẽdum te proposse interponas: vulgi laudes ne cupias. laudat nãq̧ vituperosus ꝛ opprobrijs refert:non dignos vitians ꝛ deturpãs propter quod ait Arist. 4. ethi. volo honorari non nisi a sapiẽtibus notis et honestis quõ quis practicare põt quo penit⁹ est nudatus Reuerentias tamẽ sibi exhibitas cuiꝰ pedes vel eq̃s per ciuitatem gressus suos direxerit non spernat vnicuiq̧ iuxta gradum honoris diuitiarum generis prudentie vel etatis responsum beniuolum porrigendo.

¶ De corpore medicãdo. Cap. iij.

Actus medici circa corp⁹ humanum septuplex est. Primus conseruatiuus omnium precipuus: qꝛ est respectu obiecti nobilissimi sanitatis. s. perfecte que est temperies ad iusticiam vel ꝓprie id a doctorib⁹ nũcupatur. Scd's reductiuus postea sublimior qui est respectu sanitatis perfecte: quia vnũquodq̧ corpus distemperatum degit sibi ꝓpria sanitate. Tertius preseruatiuus postea nobilior qui est respectu egritudinis superfuture. Quartus curatiuus omnium maxime necessarius qui est respectu egritudinis presentis. Quintus pronosticus circa futuram salutem vel perniciem predicandã per artes in oĩ passione qui est oim glãosissim⁹ ꝛ famosus. Sextus resumptiuus. postremus qui est

respectu sanitatis post fortem desolationez: desperationē:ex quib⁹ cōspicere possum⁹ medicinalē sciam in oībus corporibus ꝛ oībus locis ꝛ tpibus necessario fore cōsulendā. Et ideo dicebat medicoꝝ pīceps in tegni trac. de causis.circa pnci. Si eīn esset impassibile et imutabile nr̄m corpus ꝛ semper maneret optima cōpositio nulla indigeret arte ipsuz cōseruante:qm̄ vero mutatur ꝛ corrumpit̄ et ꝯuertitur nō seruās quā habebat ex pncipio cōsistentiā ſm hoc curatione indiget. Et primo de regi.sani.ait. Nequaq̄ quidē reperibile est corpus tēperatum: vel si est:ad ictum oculi est. Sunt aūt medicine cōsilia non quē admodū textorū vel edificatoꝝ necessaria ſz quēadmodū agricolarum ꝛ nautarū possibilia:ppter qd̄ ait auer.ſ.ꝛ.vij.colliget. Finis huius artis nō est ad saluandū:sed ad faciendum iuxta illud quod pōt fieri ꝛ q̄titate conuenienti ꝛ tempore conuenienti. Et postea debet expectari finis sicut est in arte nautaꝝ et regimīe exercituū. Et gal'.i.xj. de inge.sa. ars medicine ꝛ medicus nō sunt principales cause sanitatis:q: sanitatem nō absq̄ mediocri facere pn̄t:sed cum quadā conuenientia. Quod exponēs in teg.ait.qm̄ quidez borum operatrix natura:medicus vero minister. et ipo.ſ.prono.q̄uis oīs minime curare possit: quod si posset non iam futuri preuisor:sed diuinis prophetis melior reputaret̄. Et philosophus.ſ.rheto.dicit.nō est optimus coriari⁹ qui facit optimos calceos: ſz vt cōiter qui de contingentibus nihil obmittit. Scripturi itaq̄ de arte curatiua ꝛ pnostica premittere diximus capitulūz de arte conseruatiua preseruatiua reductiua ac preuisiua quod ad sanitatis regimen dignoscitur pertinere. Conseruatur itaq̄ sanitas.iiij.modis precipuis.quorum primus est per dietaz regularem:ꝛ hanc in methodo ponemus. Secundus vero p consuetudinis bone obseruantiā et peccantis correctionem quam in emperi cis dicemus. Tertius per regularum generalium noticiam quam in canone scribemus. Quartus per egritudinis fiende cautelam quam in pronosticis subiungemus.

Methodus

ꝯsistit ī regimine diete. Dieta aūt ī debito vsu sex rerū nō naturaliū que sunt cib⁹:potus:inanitio:repletio: somnus:ꝛ vigilie:mot⁹:ꝛ quies:aer nos continēs et animi passiōes:de qbus per ordinē distinguem⁹. Regimē cibi sex pficit̄ modis: q̄ sunt substātia:q̄titas: q̄litas:cōsuetudo:tpᷤ:ꝛ ordo. Substantia q̄ppe ciboꝝ debet eē q̄ generet bonū chilium tpatum:vel circa id vt sunt caro pulloꝝ.perdicū. fasianoꝝ oīz auiū siluestrium nō aquaticarū:caro hedoꝝ saltantiuz agnorū vituloꝝ lactantiū boū nōdum arātiū porcelloꝝ vnius vel duoꝝ an.capriolorūz ceruorūz pinguiū porcoꝝ siluestriū. Et de leguminib⁹ cicera fracta vel pisa ꝛ aqua eoꝝ proprie et de granis frumenti risum far farina auene panis triticeus bn̄ coctus fermētatus bene salsus collect⁹ de tersano bn̄ conseruat⁹ nō corruptus. De herbis borrago spiarchia bleta petro atriplex endiuia lactuca. De fructibus ficus vue mature ante prādium pira et coctana assa post cibū. De piscib⁹ luceus et oēs pisces marini durarū carniuz nō viscosarum.vel aliȷ̄ pisces q̄ in aqua munda arenosa petrosa capti sunt hn̄tes carnes solidas ꝛ frāgibiles sapidas sq̄mosas ꝛ pprie assi super prunas vel elixi cōditi cum sinapi pipe et croco zinzi.ꝛ aliȷ̄s specieb⁹ corrigētib⁹ flacitatem. De lactib⁹ lac caprevel asine vel vacce bene paste de bonis herbis feno:ꝛ proprie ante cibum sumptū in stomacho mundo per se vel cuz zuccara aut melle aut mica panis. Caseus recēs vel q̄si recens ex bono lacte artificiose factus:oua recentia puula oblonga sorbilia. Quantitas cibi dz esse q̄ satisfaciat nature nō appetitui. Nā stomachus calidus appetit min⁹ q̄ oportet: frigid⁹ plusq̄ opz. tpatus aūt tantū appetit q̄tum bene pōt digerere:vt dicit gal'.i teg.c.de signis stomachi. de qua mensura ciborum loquēs Auic.ſ.can. fen.iij.c.de regie cibi ꝛ pot⁹ ait. Ex cibo nullus est ita replēdus vt nō sit locus vacuus in stomacho ꝛ supfluus:sed ab eo est cohibēdus reliquus a desiderijs in aīa remanētibus.hēntiz famis reliquie post vnā horam destruūtur.ſ.qn̄ os stomachi corrugatuz post cibum fuerit.q̄titas aūt discreta debet eē vt numerus ferculorum binariuz non excedat:quia in multitudine ciborum ꝛ proprie etherogeneorum neq̄ per artificium coctorum bene contpatorum necessario fit inequalis digō in stomacho:quare vel coctus exiens traheret cru

dum post se vel expectans eius digestionem adureretur: cuz digestio non sit alteratio quecunq facta a calido naturali: sed determinata certo termino. propter quod ait Auicēna. Et nihil quidem est deterius q diuersa nutrimenta simul adiungere. post hoc in comedendo tempus prolongare non licet. Cum enim postremum nutriens aduenit primum iam incipit digeri. Nutrimenti ergo partes in digerendo non simulantur. Qualitas ciborum debet esse in complexione quidem frigida hyeme actu ⁊ virtute calida: in complexione calida estate actu ⁊ virtute frigida: in mediis autem temperata: quia omnis complexio siue sit temperata siue intemperata conseruatur per similia in forma ⁊ gradu: sed furiosa rectificatur per contraria in forma. Similia in gradu si fiant vsu moderato: consuetudo proposse seruanda in cibo. quia dicit Hypo. ij. amphor. Parum deterior ⁊c. ⁊ ibidez. Ex multo tempore consueta ⁊c. et Auicenna c. allegato. Oportet preterea te scire q nutrimentum melius est qd melius sapit: propterea q stomachus et virtus retentiua vehemēter ipsum amplectantur cum bone fuerit substantie. Hoc autez addit insinuans q consuetudo ad malum cibum est gradatim abiicienda non subito: qz repentinas mutationes nō sustinet natura: vt dicit Galen⁹ in teg. Insuper ista abiectio consuetudinis non debet fieri nisi in tempore sanitatis: quia in cura cuiusq egritudinis omnis consuetudo est toleranda cum tunc sit basis ⁊ fundamentum nature: vt dicit galenus septimo de inge. sa. assignans causam ibidem q si tempore egritudinis consuetudinem mutaueris quocunq ledes naturam tripliciter. primo per egritudinem. secundo per medicinarum exhibitionē. tertio per delectabilium ablationem: quare natura non sufferens finaliter succumbit. et Aristot. j. rheto. Consuetudo est altera natura: quia consuetudo est eorum que vt sepe: natura vero eorum que vt semper. Sepe autez ⁊ semper sunt sibiinuicem propinqua. Tempus anni est in cibo diligenter obseruanduz: quia in hyeme est multus cibus simul sumendus: quia ventres hyeme et vere calidissimi sunt natura propter antiparistasim: et tunc natura pōt sufferre errores: et cibi grossi tunc sunt sumendi: sed raro ſm numeruz: quia tūc pauce fiunt a corpore resolutiones: in vere autez parū ⁊ raro est comedendū: quia precessit per totā hyemē multarū superfluitatuz collectio. Et hoc tp̄s bonitate sue cōplexionis omnē materiā expellit ⁊ oēm egritudinem manifestat: in estate est comedēdū sepe bis vel ter in die: pro vice tn̄ parū ⁊ de cibis subtilibus de facili digestibilibus: qz tunc calor naturalis est debilis et resolutio plurima. In autūno vero aliquātuluz plus pro vice de cibo est sumendū: sed rarius ſm numeruz. Et est maxime insistenduz in illo tp̄e in vsu bonorum ⁊ laudabiliū ciboꝝ: qz naturalis calor est debilitatus plurimū per estatem precedentez ⁊ p maliciā cōplexionis aeris presentē. Et cauenduz est a fructibus: quia generant chilluz valde putrefactibilez illo tēpore: lz quandoq in estate comedi possint pruna: cerasa ad reprimenduz cholerā ⁊ proprie ante omnē cibuz. Tempus etiā estatis est obseruanduz: qz pueri qui crescunt sunt dietandi dieta hyemis in continuo sed nō in discreto: quia multuz ⁊ sepe debent sumere cibuz: sed iuuenes et etate perfecti dieta hyemis oīno: quia calor naturalis est in vltimo fortitudinis et corpus non indiget apponere ampliori. senes vero dieta vernali. seniores dieta estiuali in continuo ⁊ discreto: sed autūnali in ciborū substantia sumendorū. Tēpus preterea diei considerandū est. qz vt ait Auicenna ca. de descensu cibi a stomacho. Corpus temperatuz debet tribus vicibus sumere cibum infra duos dies naturales: vt vnicuiq triuz refectionum cedat numerus sexdecim horarum naturaliū quod est cōmune tempus digestionis ⁊ euacuationis superfluitatum primaruz: licet hoīes nostri temporis cōmuniter in die bis cibuz sumāt: in prandio scilicet ⁊ cena: quod propter cōsuetudinez antiquam non valde vituperabilem est tenenduz. Quoniā apud homines irregulariter viuentes tp̄s prime digestionis nō est vnū: quia apud quosdaz est duaruz horarum apud alios quatuor. vel sex ſm diuersitatez cōplexionis stomachi vel ciboꝝ in q̄to ⁊ quali. Sed in tp̄e conandū est vt cibum estate sumant horis diei magis frigidis ⁊ locis frigidis arte vel natura. In hyeme ptrario modo. In vere ⁊ autūno medio modo. Ordo etiam in cibo est attēdendus. Nā si stomachus fuerit tpatus ⁊ tēpus tēperatuz: tunc non dz in

ſtomacho cibi cōmiſceri diuerſarū ſubſtantia
rū ſed homogenei in ſubſtantia ⁊ equali in cō/
plexione qui ſupradicti ſunt: ne fiat inequa/
lis digeſtio. Si vero ſtomachus fuerit calid⁹
colericus natura debet cibus groſſius p̄mitti
ſubtili cum melior digeſtio ⁊ maior caliditas
fit in fundo ſtomachi ſicut melior appetitus
⁊ ſenſatio fit in ore eius adureref; forte ſubti
le anteq̄ digereref groſſum quare ſi ſubtile
fuerit premiſſum egreditur: et groſſus inter/
dum digeritur. Propter qd̄ ait Gal. j. alimē.
de ſtomacho colerico q̄ melius digerit car/
nes bouinas q̄ piſces petrinos: quia adurit
ſubtilia ſed tēperate excoquit groſſa. Si vo
ſtomachus ſit frigidus natura procedaf ecō
uerſo. Si autem ſit ſtipticus ⁊ ſiccus natura
liter premittantur lubrica ſtipticis. Si vero
humidus ⁊ fluens fiet econuerſo. Si vero fa
melicus ⁊ exercitatus premittat groſſa ſubti
libus ne forte corrugatus velociter ſup ſubti/
le reſpuat groſſum. Si autem ſit faſtidioſus
⁊ ocio gaudens fiat econuerſo: vl'r tamen ca/
uendum in omni ſtomacho aſſumptione ci/
bor valde diuerſor in ſubſtantia quoniaz di
uerſis digeruntur tēporibus et difformibus
elaborantur gradibus caloris. Fuit igitur in
eorū mixtiōe plus nocitiui q̄ iuuatiui. Utrū
autem maior cibus ſumendus ſit in prandio
vel cena ſcribemus copioſe capitulo de dimi
nutione ⁊ corruptione digeſtionis in ſtoma/
cho. C. de cañ. potus etiam reguleſ in ſubſtā
tia q̄titate qualitate ⁊ ordine de quo dicem⁹
ca. de ſiti. C. de cañ. vnum tamē hic ponem⁹
preter illic dicenda qd̄ conueniens eſt ſtoma
cho ⁊ omni corpori ſeruare volenti propriam
ſanitatez vt potū permixtiuuz. i. quiddam hora
comeſtionis aſſumit partiatur in vices pluri
mas a principio comeſtionis vſq̄ in finē: ne
forte potus plurimus ſimul ſumptus cibum
fluctuare faciat ⁊ permixtionē bonā ꝓhibeat
⁊ retentiuaz ſtomachi deijciat. Et hic potus
cōueniens eſt vt in principio comeſtionis ſit
vinum purum claruz potens in confortatio/
ne digeſtionis. Sed in medio ſit limphatum
paruz per gratiam melioris cōmixtionis: q²
talis potus erit calidus ratione vini ⁊ ſubti
lis ſubſtantie ratione aque que duo maxime
conferunt penetratiui: in fine vero ſit vinum
limphatuz vſq̄ ad mediuz vel per ſe natura
liter ponticum: vel aqua pura ne fumus ſur/
ſum caput percutiat: ⁊ ideo expertū eſt q̄ ma
gnus hauſtus aque frigide poſt crapulam
ſumptus aut tollit aut diminuit ebrietatem.
Et hec de prima re non naturali. C Dica/
mus de ſecunda que eſt inanitio et repletio.
vbi ſciendū eſt q̄ par eſt peccatuz ſtomacho
famelico cibuz denegare ⁊ faſtidioſe repleto
cibum offerre: vt dicit Auicenna primo cañ.
fen. iij. ca. de regimine cibi ⁊ potus. Primum
nāq̄ ſtomachuz replet malis humoribus: ſe/
cunduz vero plectoriā opillationem putrefa
ctionem apoſtemata lepraz ⁊ fe. inducit. Qui
cunq̄ igitur cupit cuſtodire ſanitatem ſurgat
omni mane hora determinata aſſueta ⁊ vni/
formi poſtq̄ ſomnū ⁊ digeſtionez compleuit
perfecte. Deinde conetur diligēter ad expul
ſionem ſuperfluitatuz prime ⁊ ſecunde dige
ſtionis ſtans erectus et fixus in eodem loco
donec propria grauitate deorſum tendant.
Poſtea caput diligenter fricet cū pectine vel
digitis: vt pori capitis aperiantur ⁊ vapores
exhalent. Poſtea conetur ad ſcreatū ⁊ ſternu
tationez per ſe vel per artem ſi reuma ſenſe/
rit. poſtea exercitetur gradatim a motu debili
ad fortez redeundo ad debilem ⁊ tandiu hu/
iuſmodi motuz continuet donec aliqualē ſen
tire ceperit laſſitudinem vel ſudorez ⁊ balnee
tur ⁊ vociferet ⁊ in ſole ambulet et in ieiuno.
Poſt hoc quieſcat in loco temperato vel ver/
gente ad frigiduz: donec calor naturalis vnia
tur ⁊ famem ſentiat et ſaliua ſubtiliari cepe
rit: tunc ilico cibum predictuz capiat ſine mo
ra. Poſt comeſtiones vero nō exercitetur niſi
prout dicetur neq̄ ſub ſole vel eſtu habitet
ne cerebrum vaporibus repleat. Et idem or
do ſeruandus eſt ante cenam. De tertia re
non naturali que eſt ſomnus ⁊ vigilia. Scien
duz q̄ tempore Ypo. vt patet. iij. pronoſti. om
nis ſomnus diurnus ⁊ vigilia nocturna fue/
rant vitioſa: minus tamen ſi a mane vſq̄ ad
horam diei tertiam ſe tenuerint poteſt tunc
fuiſſe regimē ſanitatis optimū. Tempore au
tem gal. vt dicitur ibi in cōmento. Conſuetu
do principuz ⁊ magnatum cepit comaz viola
re. Tempore aūt moderno vt ait Auicē. ca. de
regimine cibi ⁊ potus. Nō oīs ſomn⁹ diurn⁹
eſt vitupandus. Et proprie ſi in eo q̄nq̄ cōdi
tiones obſeruenſ. Prima vt ſit cōſuetus. Se/
cunda vt nō ſit ilico ſuper cibuz. Tertia vt nō
ſit capite depreſſo. Quarta vt nō ſit longus.

Quinta vt nō fiat stupenda ⁊ repentina expergefactio: sed morosa. In omni autē somno conuenit vt fiat in loco non calido vaporoso: sed tēperato vel parū frigido. Corpus tamen perfecte pannis calidis cooperiatur plurimis: vt calor naturalis redire ad interiora non formidet: neq; membra exteriora mortificentur: quia in his duobus magis cōsistit bonitas tertie digestionis. s. stomachi epatis et membrorum. Quarta res non naturalis que est motus ⁊ quies taliter est regēda: vt ante omnem cibum ⁊ post euacuationem superfluitatū fiant exercitia fortia predicta. Post cibū vero illico conuenit vel quiescere sedendo vel erigi stando: vel moueri paulatim breui tempore deambulando: vt motus nō sufficiat ad cibi conquassationem sed eius in fundo stomachi locationem. Primum nāq; sitim angustiam ⁊ indigestionem inducit. Secundum vero labia oris exiccat: os stomachi corrugat ⁊ digestionem confortat. Et si contingat talem proficisci pedes vel eques totam dietam vel circa id in ieiuno pficiat. neq; sospitatus vel hospitatus illico cibum vel potum perficiat aut capiat: nisi postq; quieuerit ⁊ calor ad interiora redierit tunc cibum paruum recipiat. Et si necessarium est vltra progredi somnū breuem super cibum dormiat anteq; iter arripiat: ne cibus concussus in stomacho corrumpatur. Optima nanq; digestio fit somno ⁊ quiete: vt dicit Galenus. vij. de inge. cap. de cura stomachi sicci. Et licet post exercitium vel vigilias promptius fames superueniat: hoc non est nisi propter cibi descensum ad intestina vel membrorum resolutionem vel sensus oris stomachi acuitatem que in somno non contingunt. De quinta re que est qualitas aeris continentis taliter videtur dicendum. Et omni tempore cauendum est ab aere pestilentiali ne fortem epidimiam vel lepram inducat. Rectificetur ergo cum suffumigio storacis sicce vel thuris ⁊ pillis de aloe que dicentur libro. ij. capitu. de feb. pestilentiali et obstructione domus ⁊ camere a ventis meridionalibus vel occiduis ⁊ eorum euentatione et apertione ad plagam orientalem vel septentrionalem. Et cautela a communicatione leprosorum scabiosorum obtalmicorum epilenticorum et omnium patientium morbos contagiosos. ⁊ custodiatur ab aere in quo sunt cadauera vel paludes. Et si aer sit frigidus rectificetur cum igne: si calidus cum rorатione aque ros. ⁊ stramento ros. nenuphar. violarum ⁊ similium. Si siccus cum gladiolis maluis vineis folijs salicis vel populi vel vitis. Si humidus cum suffumigio xiloaloes vel alipte muscate: ⁊ vtatur per interius electuarijs calidis vel frigidis put oportet. Et vestiatur vestibus calidis laneis mollibus vel lineis vel sericeis subtilib⁹ put necessitas postulauerit. De aere dicit haly supra tegni q; est inter res non naturales precipua ex eo q; ambit ⁊ ingreditur corpus nostrum ⁊ membrum nobilissimum quod est cor. Nec ab eius qualitate possumus vnica hora separari propter necessitatem anhelandi. Quare in eius custodia ⁊ rectitudine plurimum est solicitandum. De sexta re ⁊ vltima non naturali que est animi passiones. Sciendum q; conuenit in regimine sanitatis gaudio ⁊ leticia vti: quia animum fortificant spiritus subtiles ⁊ animum laudabilem generando. Idcirco conuenit vti vestibus ornatis eximijs aromaticis: anulis nobilibus sonis musicis: et omnibus gaudiosis: quia timor tristicia ⁊ solicitudo assidua mentem deijciunt: sanguinem grossum frigidum multiplicant: spiritus terrestres et caliginosos generant: calores mortificant: humores incuneant: ⁊ melancoliam confirmant. Sed reperiuntur aliqua emperica que propter hominum consuetudinem plurimuȝ videntur conferre ad regimeȝ sanitatis de quibus nunc dicamus. Si igitur nunc sanitatis cōseruator quandoq; propter errores regiminis purgatione indiguerit: tunc ab anno etatis sue. xiiij. vsq; ad. lxiiij. vel circa id poterit istis medicinis vti secure omni tempore anni. Nam ante tempus etatis predicte ⁊ post non est flebotomanduȝ nec farmacandum: nisi necessitas magna precipiat ⁊ robur virtutis ⁊ carnositas corporis ad ipsum concedāt: prout dicit Auer. vij. colliget. de auenzoar medico peritissimo qui flebothomauit filiū suū sinocham patientē cū esset vni⁹ anni ⁊ ipsum liberauit a morte. Si igitur sanguis indiget euacuatione fiat flebothomia. Si cholera

fiat cū.ʒ.i.reubarbari optimi puluerisati ⁊ incorporati cum.℥.iiij.vel.v. aque decoct.prunorum damascenorum dando actu cal'. in aurora vel ante diem. Si flegma fiat cum medicina de turbith quod est pharmacum bene nobile quo sepius in opere presenti vti intendimus. ⁊ sic fit. ℞.turbith al'.elect.et mundi.ʒ.i. vel.ʒ.i.⁊.ß.zinz.ʒ.i.zucca.ʒ.ij.fiat puluis ex ipsis qui detur totus ante diem cum aqua calida:⁊ differatur cibus post ipsum: quia est tarde solutionis. Et si vis acuere adde bermod. ʒ.i.vel ß. Si melia fiat medicamen istud. ℞. sene.ʒ.v.zinz.ʒ.ij.cartami.℥.ß.cinamomi.ʒ.ij. fiat puluis ex omnibus de quo detur.ʒ.i. vel ij.ante prandium per duas horas cum iure carnium actu calido. Si humores adusti: sic fiat. ℞. medulle cassiefi. manne thamarindi añ.℥.ß.dissoluatur in.℥.v.vel.vi.aque decoc. prunorum colletur ⁊ collatura ⁊ totum detur ante diem actu calidum. Et si nolueris recipere omnia sume de vno eorum.℥.i.vel.ij. Si autem leuiter mūdificare massam sanguinis intendis: sicut ↄsueuerunt homines facere in principio veris ⁊ autūni. ℞.ebi. epithi.sene. añ.ʒ.ij.quinqꝫ mirabolanorum añ.ʒ. ß.cinamomi electi.ʒ.i.gariofi.ʒ.ß.reupontici boni ⁊ loco eius reubarbari optimi non putrefacti turbith albi ⁊ electi.zinz.albi.añ. ʒ.ß. zuccari.ʒ.ij.fiat puluis ex omnibus bis et detur totum ante diem cum.iiij.℥. aque decoct. anisi vel feniculi actu ca. et differetur cibus super ipsum. Et scias ꝙ medicine laxatiue non debent dari nisi premollito ventre vna die vel ij.cū sirupo aliquo vel cibo lubricatiuo: sicut iura carnium pinguium ⁊ olera mollificatiua Scias etiam ꝙ non debent dari cum liquore plurimo: quia disgregat et corrumpit virtutē medicine: sed cum tali ⁊ tāto que sufficiat ad deferendum virtutem ⁊ vaporem medicine p membra: neqꝫ debet dari sine omni liquore: quia pigritaretur eius operatio: neqꝫ in hora magne famis ne forte super ipsas se cōuertat natura ⁊ in chimum pessimum scilicet sui generis transmutetur. verbi gratia. Turbith in flegma: scamonea in choleram: sene in melancoliā. vt dicit gal'.v. de simplicibus medicinis. Postꝗ autem medicina satis operata fuerit: tribue in potu vnum haustum magnū ptisane collate: vel iuris pullorum ⁊ proprie galli veteris vt reliquie medicine abstergantur: ⁊ stomachus ⁊ intestina abluantur. Si autem medicina exhibita non soluerit vel tarda fuerit: omnino tunc licet regulariter non competat illa die dare medicinam aliam: vt dicit Auicenna.i.cañ. capitulo quarto iam in precedenti sermone. Tamē communiter operantes propter vitandum vituperium et infirmi terrorem tribuunt.℥.ß.vel.ʒ.ij. de succo rosato laxatiuo cum aqua calida: quia tunc prior medicina incipiet operari cum adiutorio secundo. Si venter alicuius sit stipticus naturaliter vel propter errorem lubricetur ante cibum cum suppositorio vel clisteri vel cibo lubricatiuo: sicut dicemus capitulo de stipticitate ventris. C. de empericis. Quia nihil deterius est in regimine sanitatis ꝙ retētio fecum in corpore: que vaporantes sursum inficiunt cibum ⁊ caput replent: et torporem inducunt: ⁊ tandem egritudines perniciosas scilicet apostemata febres putridas: cholericam: ydropisim: tympanistem. Expertum est etiam ꝙ licet mixtio diuersorum ciborum in eadem mensa in regimine sanitatis sit prohibita. Sunt tamen quidam peiores alijs: sicut est mixtio piscium et lactis: vel vini et lactis. Et vniuersaliter omnia contraria in cōplexione vel modo substantie. sicut autem cōuenit ante cibum sumere de electuarijs calidis digestionem confortantibus. Ita nocet eis vti post cibum: quia ipsum sursum fumare faciunt et corrumpunt digestionem ⁊ sitim cum dolore capitis inducunt. Attendum ergo calidis aromaticis ante cibum et frigidis stipticis post cibum. Sunt preterea corporis varie consuetudines et inenarrabiles. Consueuerunt namqꝫ plurimi melius digerere cibos diuersos simul ꝙ homogeneos. Et sunt qui delectantur in carnibus vulpium et luporum. Similiter plurimi somno se reficiunt ilico super cibum. Alij comedunt quater vel pluries omni die et mittunt crudum super semicoctum: ⁊ sic de multis alijs: tamen dicunt se per hoc melius et sanius se habere. iuxta illud Galeni tertio de simplici medicina. Quod quedam puella fuit nutrita napello: nec ex hoc moriebatur: sed sibi concūbentes solo anhelitu interficiebat. Alia iusquiamo: alia fungis siue rebus alijs complexione vel substantia venenosis. Quapropter ait Auicenna.i.cañ.fen.iij.caplo duodecimo de

regi.cibi ⁊ po. Regiones quippe naturas habent proprias: ⁊ vsus et consuetudines sunt extra rationem. Et hoc quidem obseruandũ est ⁊ oportet vt in hoc experimentum vincat rationẽ. Est namq; cibus qui solet comedi in quo aliqd est nocumentũ ⁊ est cõuenientior bono non vsitato. Vnaqueq; em̃ figura ⁊ cõplexio cibum habet cõuenientẽ ⁊ consimilem ad quem mutandũ si voluntas affuerit nocumẽtum ei faciet ⁊ impedimentum. Sed contra istas malas consuetudines subdit ibidẽ. Ille vero in quo male digeruntur cibaria ob hoc non decipiatur: quoniã post dies aliquos generabuntur in ipso mali humores egritudinem faciẽtes ⁊ pernecãtes. Et constantinus in viatico: non gaudeant malo cibo vtentes: quoniã si in presenti non leduntur: in posterũ percussionem non euadent. Sumus igitur perplexi ex dictis circa cõsuetudines an ipsas obseruemus an mutemus. Ad qđ videt̃ dicendum q̃ cõsuetudo vel est cõueniens nature: ⁊ tunc oĩs est seruãda: vel est dissimilis ⁊ incõueniẽs: ⁊ hoc dupliciter. Quia vel parum discrepat: ⁊ tunc adhuc est seruãda. vel plurimũ recedit a natura: ⁊ hoc est dupliciter: quia vel est innata vel non. Si scđo modo non est tenenda. Si primum hoc est dupliciter: vel est corpus egrotans actu: ⁊ tunc iterũ est seruãda: q2 tempore egritudinis oĩs consuetudo ⁊ oĩs naturalis complexio quantũcunq; distẽperata penitus toleranda est vsq; ad perfectam sanitatẽ: vel est infra latitudinem sanitatis: ⁊ tunc est permutanda: nõ tñ subito sed gradatim parum post parũ. Quod si nõ fiat in posterum penam nõ euadũt: sicut patet in delectantibus in esu carniũ aquaticarum salitarum aut piscium magnorum aut vulpiũ aut hircorum: qui tandem lepram aut morpheam incurrunt. Intelligendum postea qđ quidem sublimior medicinarũ in regimine sanitatis est abstinẽtia. i. moderata cibi ⁊ potus sumptio cũ nature pauca sufficiant: appetitui xo omnia diminuta sint: propter qđ accidit in nostro tempore plures occidi crapula q̃ gladio. Cibus namq; superfluus sui qualitate ⁊ resistentia calorem naturalem opprimit ⁊ extinguit: ⁊ per consequens facit corpus infrigidari ⁊ velocitari mortem naturalem sui quãtitate replet vasa ⁊ appoplexiã et rupturam subitam inducit sui substantia grossa vel viscosa oppilat: ⁊ transpirationẽ phibet: ⁊ per consequens putridas febres ⁊ apostemata generat perniciosa. Si quis igitur superfluum cibum vel potũ assumpserit vna die maneat famelic⁹ sequenti die in qua die senserit crapulã vtatur somno plurimo proposse in loco temperato donec cibum digesserit. Quod si somnus non aduenerit vtatur plurimo incessu suaui ⁊ cõtinuo sine quiete ⁊ interceptione vt cibus digeratur: vel ad intestina descendat. Et parum boni vini puri bibat ⁊ permaneat donec totam crapulã per se vel cum clisteri vel suppositorio euacuet: nec postea sumat cibum nisi redierit appetitus. Dicit tamẽ Aui. ca. de regimine vini ⁊ aque: q̃ conueniens est omni mense semel inebriari potu vini plurimi: quia cerebrum purgat: spiritus multiplicat: ⁊ animum letificat. Intelligendum tamen in corpore nõ vtẽte vino: sicut hispani ⁊ omnes saraceni: sed in terris vino vtentibus omni hora ⁊ proprie in septẽtrionibus illud non cõpetit: q2 repletio adderetur repletioni.

Canones.

Conetur sanitatis conseruator et custos vt pposse omni tempore vtatur cibis puris nõ medicinalibus: nisi cũ opus fuerit preseruatiõe. voco aũt cibos puros qui sic alterantur a corpore q̃ perfecte mutantur ⁊ cõuertuntur preterq̃ corpus nostrũ omnino alterent ⁊ immutẽt: vel circa id sicut sunt cibi superius nominati. Voco autem cibos medicinales: qui licet alterentur ⁊ elaborentur: alterant tamẽ corpus ⁊ permutant paulatine: sicut sunt omnes cibi in qualitate aliqua excedentes. Nam si sint calidi adurunt sanguinẽ sicut saluia: menta: piper: apium: allia: ⁊ similia. Si frigidi mortificant ⁊ cõgelant: sicut lactuca: portulaca ⁊c. Vel si magis sint frigidi interficiunt paulatine: sicut fungi ⁊ iusquiamus ⁊c. Si humid⁹ putrefaciunt ⁊ caniciem inducunt. Si sicci virtutem deijciunt ⁊ caluiciem inducunt: si viscosi opilant: si diuretici renes macerant et corpus: si vnctuosi supernatant et nauseam inducunt: si amari non nutriunt: quia solum dulce nutrit per se vel cõmixtũ: vt dicit gal. iij. de simplici medicina. Si salsi adurunt et stomachum corrodunt. Si pontici constringunt ⁊ opilant. Si aceto

si: cito senescere faciunt. Solis igitur vtatur cibis dulcibus ⁊ nulla qualitate sensibili excedentibus vel circa id. Si autem propter excessum alicuius qualitatis accidit nocumentum: rectificetur per suum contrarium. verbi gratia. Si propter stiptica: dentur vnctuosa. Si propter vnctuosa: dentur stiptica: vt caseus. pira citonia. Si propter salsa: dentur aqua ⁊ acetum. Si propter acetosa: mel ⁊ zuccara. Si propter viscosa; incisiua vt sinapis. Si ppter acuta: portulaca. lactuca ⁊ similia Item dicit Gal. viij. de ingenio sanitatis. ꝙ omnis distemperata complexio similiter et mala consuetudo reducende sunt ad temperamentum suo contrario saluis quattuor cōditionibus. primo vt hoc fiat tempore sanitatis. secundo ꝙ fiat gradatiz. tertio vt corpus sit sibiipsi sufficiens. Pauperes enim necessario comedunt id quod habere possunt. quarto vt sit ociosum. melius est enim fabro vt sit flegmaticus ꝙ temperatus: et piscatori vel fulloni ꝙ sit cholericus: et aratori densus et compactus. Item licet in puero ⁊ iuuene sit calor naturalis equalis in radice: ⁊ per consequens digestio eque fortis in vtroque: quia in iuuene est maior siccitas propter caliditatez que depauit humidū suum radicale aliquantulum. Idcirco conuenit vt pueri melius digerant ⁊ melius nutriātur a cibis calidis et humidis: iuuenes vero a calidis ⁊ siccis solidis. Detur ergo pueris lac ⁊ caseus recens caro agnorum annalium castratorum: ⁊ cibi elixi: iuuenibus vero vitulorum porcorum boum non arantium: panis siccus. ⁊ cibi assi vel frixi. Ex hoc intelligere potes dictum cōmune actorum medicine. Quia in digestione sunt duo scilicet alteratio ⁊ conuersio siue assimilatio. Alteratio enim est decoctio cibi in stomacho. Et hoc magis fit a calidō natu rali. Sed assimilatio fit magis ab humido radicali quod est ipsa mollia ⁊ spongiosa faciens: ⁊ cibos in poros minimos vehens: passibile faciens: et ipsum apponens vniens perfecte conformans. Ex quo scire potes quare corpora quedam debilia melius nutriuntur aliquo cibo determinato ꝙ aliqua corpora robusta propter similitudinem forme specifice que est potissima causa conuersionis ⁊ nutritionis. Item dicit Auicenna primo can. fen. iij. cap. de regimine cibi ⁊ potus. ꝙ nihil est deterius ꝙ saturitas post diuturnā famem ⁊ econuerso. Sed tamen primuz est deterius quia stomachus longa inanitione afflictus virtutem digestiuam amittit: ⁊ eius corpulētia constringitur: vt neque digerere cibuz: neque recipere valeat: nisi valde paulatine: sicut patet in incarceratis post liberationem: ⁊ annis fertilibus post sterilitatem. Quot namque homines se superflue repleuerunt et suffocati interierunt. Idem in eodem. oportet vt ad lectum vadens primo supra latus dextrum iaceat pauco tempore: donec cibus ad fundū stomachi descenderit; et os stomachi clauserit: postea supra sinistrum reuoluatur vt epar bene stomachum comprehendat: quia stomachus de sui complexione paucam caliditatem participat cum sit membrum spermaticum: neruosum: sed caliditatem recipit a membris circuniacentibus scilicet a corde superius: felle inferius: epate a dextris: splene a sinistris: ziroo adipino anterius quod rbete dicitur: ⁊ a vena kili posterius. deinde reuoluat super dextrum et tota nocte suum perficiat somnum ⁊ digestionem. Item in eodez. vinum quoque post cibum est ex rebus magis impedientibus digestionez: quoniam facit penetrare cibuz indigestum ex eo quod velociter digeritur ⁊ facit hereditare opilationes ⁊ putrefactionem: ideo si post cibum superueniat sitis magna: aquam frigidam sumat: sed paucam quam sorbendo magis ꝙ gurgitando deglutiat: et sic sitim extinguet sine nocumento. Idem in eodem. res maxime opilantes sunt res dulces vel viscose: vel grosse substantie. dulces namque attrahuntur anteꝙ digerantur propter familiaritatem quam habent ad naturam: et sunt causa putredinis ⁊ ydropisis. vbi igitur hec tria simul reperiuntur penitus sunt fugienda: sicut mel. pasta tortelli. vinum rubeum nouum: vinum turbidum. ceruisia et omnia vnctuosa et pisces non debite preparati. Idem in eodem. corporibus raris ⁊ porosis: sicut sunt corpora mollia et laxe carnis plus opus est a rebus non naturalibus excedentibus precauere: sicut sunt aer estuosus resoluens: et frigidꝰ congelans vel exercitium debilitans vel coitus excedens. Corporibus vero depressis et solidis: sicut sunt corpora dure ⁊ cōpacte carnis plus necesse est ab interioribus pmunire;

sicut cibus ⁊ potus grossus et viscosus opil/
lans plectoria replens: ocium superfluens
marcefaciens .et similia. Primi igitur a cau/
sis primitiuis primitus occupantur ⁊ febri/
bus acutis. Secundi vero a causis antecedē
tibus febribus cronicis apostemati ⁊ ydropi
si pernecantur. Item Auicenna primo cano/
num.fen.tertia capitulo de regimine vini et
aque.dicit ꝙ bibere aquam frigidam post ex
ercitium superfluum vel balneum vel in siti
aduētitia cōtingente/in ieiuno:vel in siti mē
dosa contingente post somnum vel crapulaȝ
est de numero maxime infrigidantium epar
⁊ stomachum et digestionem maxime corrū/
pentium:et calorem naturalem mortifican/
tium:quare perducit ad ydropem vel ethi/
cam senectutis:quia si quis predictoruȝ plu
rima necessitate potus angustietur: abluat
os suum aqua frigida et anhelet aerem fri/
gidum:quod si non suffecerit: bibat modicuȝ
aque frigide in vase stricti orificij: quod si nō
dum sufficiat:bibat prius vinum mixtum cū
aqua calida ne multitudo nocumentorum ta
lium contingat. Idem ibidem. vinum grossuȝ
est melius illi qui pinguis esse desiderat et
fortis:tamen ab opillationibus sibi caueat:
vetus tamen clarum et purum melius est ha
benti complexionem flegmaticam ⁊ pingue
dinem fugienti. Item ibidem.super cibuȝ ma
li chimi bibere vinum dum comeditur vel an
te vel post est malum:quoniam facit ipsum
in extrema corporis penetrare. Melius est
igitur a potu omnino abstinere donec cibus
digestus sit vel sitim extinguere cum pauco
aque frigide:vel cibum deorsum expellere et
ventrem lubricare cum haustu magno .pluri/
me aque pure sicut fit post pruna vel cerasa
comesta. Idem ibidem.vinuȝ dare pueris est
sicut ignem igni addere in lignis debilibus:
sed senibus quantum potest tolerare natura
da et iuuenibus temperate. Item est peior
repletio ex cibo ꝙ ex potu. Pessima vero que
ex vtroqȝ simul. Qui ergo cupit multum bibe
re vna vice paucum sumat cibum et econuer/
so. Nequaꝙ vero plurimum sumat cibum et
bibat:quia vinum cibum indigestum ad sin/
gulas venas perducit. Item dicit Auicēna.
primo canoñ.fen.tertio capitulo. de regimi/
ne somni et vigilie. ꝙ sanitatem cupiens ser
uare debet de regimine somni diligenter co/
gitare vt temperate exhibeatur et debite: qr
virtutem fortificat que fuit debilitata ex plu
rima exercitij resolutione vel coitu vel labo/
re. Similiter corpus roborat: impinguat et
colorat. Ipse namqȝ omnem digestionem ad
iuuat: humores bonos multiplicat: spiritus
generat et augmentat:et membra laxa re/
creat. Et est res maxime proficiens senibus:
quoniam in eis humiditatem radicalem con
seruat ne pereat:et perditam recuperat per
generationem humidi fluentis. Est autē som
nus temperatus ⁊ debitus si septem condi/
tiones obseruentur. Prima vt sit hora debi/
ta scilicet non illico super cibum: sed postꝙ ci
bus descenderit ad fundum stomachi: quia
dum cibus est adhuc circa os stomachi flue/
ret ad caput ipsum replens et grauās et som
nia plurima ⁊ terribilia et angustias cum re
uolutione assidua de latere in latus et stoma
chi clausionem prohibens:propterea si eius
descensus tardauerit et somnus necessarius
fuerit:debet parumper incedere ⁊ postea dor
mire. Secunda conditio nō sit in die nisi ob
seruatis quinqȝ conditionibus supradictis.
C.de tertia re nō naturali. vel nisi quis som
num nocturnum perdiderit propter solicita
tionem ⁊ laborem:tunc enim potest dormire
a mane vsqȝ ad horam tertiam quod est tem
pus inconueniens minus:vt dicit Ipo. secun
do pronosticorum. Tertia vt sit super alterū
laterum modo et ordine predictis: vel super
ventre si consuetudo eius decubitus inde fue
rit:quia satis magnum confert in digerendo
auxilium:propterea ꝙ ventreȝ ⁊ calorem na
turalem apprehendit et auget. Nequaꝙ au
teȝ fiat supine super dorso:quia vel materias
facit deorsum fluere:⁊ tunc est causa catharri
empimatis. pipleumonie. ptisis litererie ⁊ in
digestionis.vel materias facit sursum māda
re:⁊ tunc est causa apoplexie. epilepsie.para
lisis.frenesis.incubi.litargie. Et quocūqȝ mo
do res se habeat:membra debilitat ⁊ muscu/
los.qď si talis consuetudo fuerit:est protinus
immutanda. Quarta vt non sit super vacui/
tatem ⁊ famem:quoniam est malum ⁊ virtu/
tem deijciens ⁊ corpus macerans:⁊ colorem
citrinans:stomachum replens malis humo/
ribus: os amaricans:et appetitum proster/
nens. Quinta vt non sit profundus vt nō ap
pareant somnia vel proterua vel delectabi/

lia quod significat cibi a stomacho perfectã comprehensionem cum digestione optima ꝛ reuocatione spirituũ ꝛ caloris naturalis ad interiora completa et perfecta. Sexta vt sit capite eleuato super molli culcitra ꝛ cooperto pannis calidis plurimis super toto corpore: quia magnum prebet auxilium in digerendo cibum ꝛ maccerando superfluitates expellendo in vigilijs si corpus in somno bene coopertatur ꝛ taliter situet: vt a vertice vsqꝫ ad plantam pedis sit processus gradatiuus ab alto ad decliue. Septima vt sit quantitate sui neqꝫ excedens neqꝫ deficiens: sed moderatus et correspondens ciborum digestioni et virtutis confortationi. Unde Ypocra. secundo Amphorismorum. Somnus et vigilia ꝛc. quoniam si superfluat in quanto et quali corpus infirmat: caput humectat: superfluitates multiplicat: stuporẽ et subeth causat. Si vero diminutus fuerit digestionem non perficit: tarditatem inducit: corpus macerat ꝛ faciem citrinat. Sunt igitur somnus ꝛ vigilia concause sanitatis: ita vt somnus deseruiat digestioni et maturationi: vigilia vero operationi ꝛ resolutioni: superfluitatum expulsioni: vt dicit Galenus vndecimo de ingenio sanitatis.

Pronosticatio.

Restat nouissime loqui de actu preseruatorio: quia non parum necessarius est in regimine sanitatis. Si quis igitur certis anni temporibus consuetus sit aliqua egritudine laborare antequam hora vel tempus periodi superueniat debet vti alterantibꝰ contrarijs. Et si sit mala complexio diuersa sine materia: vt est febris effimera: dolor capitis calidus: quia si sit cum materia conuenit vt vtatur euacuationibus ꝛ diuersionibus: vtputa flebotbomia farmacia vomitu et sudore menstruorũ vel emorroidarũ prouocatione ꝛ similibus. Si quis fastidium vel appetitum cibi superfluum vel saporem oris alienum sine causa manifesta vel pigritiam cum lassitudine membrorum vel somnolentiam vel vigilias superfluas vel sodam vel vertiginẽ vel anhelitus maliciam: vel sudores plurimos sine causa manifesta vel somnia plurima terribilia preter cõsuetudinem ꝛ ad vltimũ quodcꝫ rarum ꝛ nouũ necꝫ assuetum incurrerit: egritudo pnosticabitur quare ad euacuationes ꝛ alterationes recurres cõuenietes. Si quis euacuationes cõsuetas puta per vomitũ sanguinis vel flegmatis vel per emorroidas seu menstrua seu per fluxũ sanguinis narium: vel per sudorẽ seu fluxũ ventris: modo restrictas vel diminutas habuerit: ad ipsarũ festinet puocationem ꝛ corporis mundificationem ne superfluitas in corpore remanens sine cã manifesta morbos materiales inducat. E conuerso. si tales euacuationes nõ fuerint cõsuete sed de nouo superfuerint ad earum restrictionẽ non subito sed gradatim procedat primo considerans an sint naturales vel cretice ꝛ tunc oĩno non impediat ipsas nisi valde superfluant ꝛ virtutẽ deijciãt an sint homatice ꝛ accidentales: ꝛ tunc ad restrictionẽ ipsarũ festinet. Saltus faciei plurimus fortis ꝛ pdurans torturã oris vel paralisim portendit vicinã quare purgetur flegma vehementer ꝛ subtilietur dieta ꝛ alteretur ad calidum ꝛ siccũ: ꝛ sic prohibeatur a vino oĩno ꝛ fiant gargarismata ꝛ euacuationes cum oximelle squilitico vel aceto ꝛ sinapi ꝛ melle: et sternutationes cum condisi ꝛ fricationes particule cũ aceto forti digestionis rute salute absinthꝫ. et mentastri. Saltus corporis totius fortis ꝛ pseuerans spasmũ de repletione predicat quare purgetur cum medicinis fortibus frequenter exercitetur in ieiunio proposse. Sudet in balneo famẽ ꝛ sitim toleret. Stupor ꝛ formicatio ꝛ in motibus debilitas in corpore toto vel in latere altero paralisim eiusdem partis significat quare cuꝫ medicinis scriptis de paralisi succurratur Dolor capitis vehemẽs cum feb. acuta: rubore oculorum: apertione venarum: fluxu inuoluntario lacbrimarum ꝛ cum impotentia intuendi claritatem luminis vel solis frenesim prefigurat. quare flebotometur basilica vel cephalica ꝛ mundificetur cola ex reubarbaro ꝛ scamonea. Cõfortetur cerebrum cum emplastris vnguẽtis epithimatibus repercussiuis factis ex aqua ros. aceto succo semptuine solatri nenuphans lactucarum ꝛ similium. Incubus ꝛ vertigo si sepe acciderint ꝛ fortiter: epilentiam minatur: quare subueniatur cuꝫ medicinis ad epilẽtiã conuenientibus. Si timor pusillanimitas et tristitia faciei delectio sollicitudo ꝛ risus sine

causa manifesta multū tempus habuerint
melancholicā passionē constituent: vt dicit
ypo. vi. amphoris. quare succurratur cū pur
gationibus ⁊ alterationibus ex ca. de me/
lancholia. Si furor ⁊ instabilitas cū agita/
tione in motibus ⁊ garritu plurimo perseue
rauerint: maniā ⁊ demoniū lupinū prefigu/
rant. quare purgenł humores melancholi/
ci adusti ⁊ altereł mala cōplexio cerebri cū
medicinis scriptis suo capitulo. Si cathar
rus descenderit frequēter ad stomachū: lien
teriā vel vomitū inducit. Si ad pectus ⁊ pul
monem: ptisim asma vel suffocationē causat.
Si ad cannam pulmonis: raucedinē inducit
quare purgeł caput cū pillis cochijs frequē
ter emplastretur abrasis capillis cū empla/
stris stipticis exiccatiuis ⁊ rubificatiuis scri
ptis caplo proprio. Subtilietur cena: tar/
detur somnus: post cibū multiplicenł vigi/
lie pro posse. Sudor multus in nocte vel in
somno factus sine manifesta causa signifi/
cat quoniā corpus superfluo cibo vtitur. Si
vero cibū superfluū nō sumentibus accidit
significat: quoniā purgatione humorū sup/
fluentiū inuenis ⁊ poris membrorū indigēt:
vt dicit Ipo. quarta particula amphorismo
rū. aliter febres putridas aut apostemata
nō euadēt. Corpus naturaliter sanguineū
est diligenter a feb. putridis conseruandū
ad quas maxime pronū est: vt dicit Gal'. xi.
de ingenio sanitatis. quare flebothometur
frequenter: vel purgetur cū medicina cōue/
nienter in principio veris ⁊ autūni. Aperiā
tur eius pori cū balneis ⁊ fricationibus; vt
transpirabile ⁊ bene euētabile sit omni ho/
ra. Corpus flegmaticū ex regimine vel na/
tura studio solerti ab apostematibus para/
lisi ⁊ apoplexia est custodiēdum: ad que plu
rimū extat inclinatum. Corpus vero melā/
cholicū ab ethica senectutis preseruandum
similiter virtutū animaliū perturbatione.
Corpus cholericū per naturam regimē et
dietas vel etatem diligenter a feb. ethica ꝓ/
seruetur: ad quā maxime pronum est: vt dici
tur quarto de īgenio. Quare prohibeatur a
ieiunio ira ⁊ siti ⁊ alteretur cum cibis ⁊ me/
dicinis frigidis humidis: ⁊ custodiatur a vi
gilijs ⁊ sollicitudinibus pro posse. Si cor tre
morem fortem ⁊ frequenter patiatur ⁊ vir/
tus defectionem sine manifesta causa: mor/
tem subitam minatur: vt dicit ypo. secundo
amphorismo. Qui exoluuntur fortiter ⁊ frequen
ter ⁊c. Fiat ergo flebothomia ⁊ purgatio hu
morum melancholicorum adustorum vene
nosorum cū polipodio: sene: epithimo ⁊ el/
leboro nigro. Si corpus valde repletum fue
rit ꝯm vasa vel virtutem: rupturā venarum
extinctionē caloris vel vomitum sanguinis
et tandem apoplexiam portendit. Unde di
cit prima particula amphorismorū. In exer
citantibus ⁊c. Et cū subdit in. ij. crassi val/
de ꝯm naturam ⁊c. Quare statim cū flebo/
thomia forti succurratur: postea cum medi/
cina laxatiua dieta tenui ⁊ sudore ⁊ exerci/
tio in ieiuno. Si sensus ceperit turbari subi
to sine manifesta causa ⁊ motus voluntarij
tardari cum vertigine ⁊ grauedine capitis
et repletione plurima: timenda est apople/
xia: quare fiāt flebothomia purgatio ⁊ gar
garismata suo capitulo scripta. Oris fetor
plus solito cum fetore egestionis vel vrine
pluri debito indigestionem ⁊ putrefactionē
significant ⁊ febrem putridam proprie si sit
cum opilatione venarum ⁊ pororum cutis ⁊
tensione venarum ⁊ ypocundriorum caren/
tia balnei exercitij cōsueti ⁊ antecessione gu
lositatis diuturne. Quare fiant purgatiōes
materie conuenientis ⁊ subtilietur regimi
en: facies. oculi ⁊ extremitates si inflari cepe
rint: ydropem et cathechiam significant futu
ram. Egestio liquida cum traulis ⁊ rugitu
ventris expulsa indigestionem significat pre
sentem in stomacho ⁊ malam dispositionē
epatis: scꝫ opilationem vel frigiditatem: ⁊
sic per consequens lienteriam vel ydropem
significat futuram. Quare subueniatur
cum diureticis calidis electuarijs ⁊ empla/
stris calidis stipticis pro posse. Cum quis
senserit lassitudinem in toto corpore cū acui
tate quadam ⁊ ardore circa cutim et horri/
pilatione: fe. interpolatam predicit futurā
nisi cū purgatione succurratur. Quia si fue
rit cum forti fractione membrorum ⁊ obum
bratione visus et grauitate omnis sensus: fe
brem continuam minatur: nisi subito cum
flebotomia succurratur. Ex quo patet ꝙ ꝓ
stratio appetitus ⁊ lassitudo spōtanea sunt
presagia feb. vtriusqꝫ vrine ardor perseue/
rans ⁊ a titillatione ad puncturam paula/
tim procedens vesicam et virgam scabie vel

vlcere hereditabit: nisi succurratur cum medicinis quas suo loco dicem⁹. Pruritus ani non a vermibus causatus emorroydas significat futuras. Rubor faciei plurimus cũ permixtione liuiditatis ⁊ angustia anhelitus ⁊ raucedine vocis quasi loqueretur per nares et pruritu sicco totius corpis et concupiscentia venereorum plurima et alteratione subita ad frigiditatem ⁊ caliditatem et asperitas cutis in modum alicuius ⁊ formicatione quadam stupida mẽbrorum: lepraꝫ incoatam significat. Succurratur igitur anteꝙ confirmetur cum medicinis purgantibus humores adustos balneis humidis ⁊ cibis frigidis: vt dicemus suo loco. Dolor articulorum continuus vel periodicus cum inflatione venarum iuncturarum et motu difficili podagram vel cyragram minatur nisi succurratur cum purgatione flegmatis grossi vel cholere: et abstinentia a cibo superfluo ⁊ potu vini ⁊ vsu aceti ⁊ coitu omnino. Cum quis febrem leuem senserit ⁊ in comestione et somno ⁊ motibus aliquibus ⁊ corporeis optime se habuerit: vel ꝫm consuetudinem vel circa id: tunc omnem medicinam postponat. Quoniam vt ait Galenus primo de interioribus. Natura nõ indiget adiutorio medici: nisi cum morbo magnificato amplius natura sibi nequiuerit dominari.

¶ Hec de regimine sanitatus sufficiant.

Proemium primi libri.

Corpus humanum sanabile egrotabile: a nobis operabile per artem quod est subiectum artis medicine diuiditur in stipitem et ramos. Rami quidem in brachia. manus. crura et pedes sine quibus omnibus aut pluribus vita nõ potest aliquo mõ perdurare. Stipes autẽ diuiditur in tres partes principales que ventres a medicis appellantur: et sunt ventres animalis spiritualis ⁊ venter naturalis sine quorum vnico vita non potest aliquo tempore perdurare. Scripturi itaꝙ in hoc libro passiones mẽbrorum atꝙ remedia corporis singulorum ipsum in quattuor sectiones diuidimus iuxta predictas quattuor partes principales. Sectionem vero quãlibet distinguimus per tractatus: quemadmodum que predictaruꝫ partium per membra sua distinguitur quibus integratur. Et venter quidem animalis ex membris illis componitur que sunt a vertice cranei vsꝙ ad epiglotum. ex quibus omnibus precipuum est cerebrum: quare ipsius passiones in principio tractemus. Incipiẽtes igitur dicamus ꝙ passiones capitis famose sunt decem. Prima dolor. Secunda vertigo ⁊ scotomia. Tertia stupor subeth et congelatio. Quarta frenesis. Quinta litargia. Sexta vigilie. Septima permixtio virtutum sensitiuarum interiorũ. Octaua epilepsia. Nona apoplexia. Decima incubus. Cum autem dico caput: intelligo aggregatum ex cute carne duramatre cerebro ventriculis ⁊ eius cauernositatibus quorum cõpago per anathomiaꝫ ab actoribus talis est apprehensa. Quoniam sub cute que est solida densa ⁊ compacta plusꝙ in alia parte corporis est craneum quodam subtili panniculo interposito supra connexum cranei fabricato. sub craneo est duramater panniculus solidus superficiei ipsius concaue vndiquaꝙ orbiculariter subductus ad defensionem cerebri propter casum vel percussionem. Sub duramatre est piamater totam medullam cerebri amplectens cum sit panniculus mollis et subtilis a quo postea alij ramificantur panniculi cerebrum anterius a posteriori distinguentes: necnõ diuersos anfractus anterioris cerebri penetrantes et eius sectiones colligantes: quemadmodum pulpa colligit grana granatorum et fauus continet mel. Quapropter dictum est a medicis ꝙ ab hoc panniculo cum cerebro oriuntur omnes nerui: ita vt omnes nerui sensitiui oriantur a cerebro anteriori propter auditores qui a posteriori oriuntur a quo et omnes nerui motiui oriuntur preter neruos narium atque palpebrarum qui ab anteriori oriuntur cerebro actiui vero nerui ab vtroꝙ simul oriuntur

cum tactus sit sensus cōmunis totius corporis. cerebrum autem in se duas continet partes: substantia: loco ⁊ operatione distinctas scilicet partem anteriorē que sinciput dicit: et est mollis, alba, humida occupans frontē et verticem cranei fere totam: in cuius medio est pars cerebri candidior purior ⁊ nobilior intus concauitatem habens oblōgā angularem quasi ad figuram quadranguli que ventriculus anterior nominatur. et est locus sensus cōmunis atq; fantasie que et imaginatiua dicitur: ⁊ ab hoc ventriculo fere circa medium descendit via spaciosa trāsiens per mediū palati que lacuna siue collatoriū appellatur per quam cerebrum anterius a suis superfluitatibus emundatur. Et cum hoc collatorio concurrunt duo foramina narium. propter quod anhelitus ore etiam clauso attrahitur ⁊ vnctuositates narium quandoq; per rascationem expuūtur. quare si collatorium illud accidat quādoq; opillari ex flegmate grosso ⁊ viscoso fiet anhelitus difficilis nisi ore aperto ⁊ post somnum. Alia vero pars cerebri posterior que dicitur occiput. ⁊ est dura subalbida quasi figure triangularis cuius basis est versus collum a quo oritur nucha replēs dorsi spōdiles: vt sit eius vicarius: quoniam ab ipsa nerui oriuntur: qui a cerebro posteriori non poterant deriuari propter ipsius paruitatem atq; distantiam a membris ne forte in via creparentur. Eius vero conus versus verticem est erectus: quoniam hec figura promptior est ad recipiendum ⁊ firmior ad retinendum: quod etiam necesse fuit ventriculo consimilis figure ipsius medio fabricato qui subseruit virtuti memoratiue ⁊ reminiscitiue. Est preterea quidā transitus stri ctus longus ac rectus ab anteriori p̄cedens ventriculo ⁊ tendens ad conum ventriculi iā dicti vt species sensatas ⁊ fantasiatas vel loci cursu traducant ad cameram memoratiuam ⁊ econuerso. Et hic dicitur medius ventriculus ad seruiendum virtuti estimatiue que in hominibus cogitatiua vel ratio particularis vel intellectus passiuus nuncupatur sagaci natura subtiliter fabricatus.

¶ Finis prologi.

¶ Incipit tractatus primus prime sectiōis: cuius sunt decem capitula.

¶ De dolore capitis.
Capitulum primum.

Dolor capitis ab auicēna cōmuni noīe soda dr̄ ⁊ si totum caput occupet ouum vel cephalea vel galea appellatur. Si vero partem capitis obtineat siue dextram: siue sinistrā: siue anteriorē: siue posteriorem emigranea nuncupatur. Sunt autē eius diuerse cause species ⁊ modi: sed quocūq; modo fuerit vel est morbus cū sit per se incipiendo a sua causa p̄mitiua antecedente vel cōiuncta: vel est accidēs cum fit sequendo morbū sicut vmbra sequit̄ corpus vt dicit Gal. iij. de acidente ⁊ morbo. Et nā aūt species cause seu modi sic p̄nt deprehendi ⁊ p̄prie simplices. nam de soda ex cā cōposita dicet̄ cum de apostemate calido ⁊ frigido cerebri dicemus. Soda igitur cū est morbus: aut fit a cā intrinseca aut primitiua. Si intrinseca aut a mala cōplexione aut solutione continui. Mala nanq; compositio dolorem nō causat: vt dicit Gal. in tegni. Si a mala complexione: aut cum materia: aut sine materia. Si sine materia sic sunt tres species eius. Prima est a mala cōplexione calida. secunda a frigida. tertia a sicca: q̄m humida non pōt facere dolorem nisi cū materia. Si cum materia: aut ventosa: aut humorali. Si ventosa sic sunt due species: quia vel ventositas eleuatur ab humore frigido vel infrigidatur ab aere ⁊ vento frigido. si humorali sic sunt quinq; species. Prima est a sanguie. secūda a cholera. tertia a flegmate. quarta a melancholia. quinta a materia composita ex ijs q̄ variatur pluribus modis. Si a solōne continui sic est vna species scilicet ex flegmate salso vel cholera rubea corrodente ⁊ vlcerante duram ⁊ piammatrem. Si a causa primitiua sic sunt due species scilicet ab aere cōtinente vel a casu vel percussiōe. Si vero soda fuerit accidēs tūc iterum aut fit a causa primitiua: aut intrinseca. Si primitiua sic sunt tres species: vt pote vel ab aere: vel ab vento frigido: vel a sole et balneo calido: vel ex coitu et labore superfluo. Si intrinseca aut consequitur mor

bum vl'em aut particularem. Si vniuersalē sic fit vna species scʒ que fit in febribus cō/tinuis ⁊ interpolatis hora crisis vl' hora malozis afflictionis. Si particulareʒ: sic fiunt septem species. Prima que fit ex vitio sto/machi repleti malo cibo vel potu vel humoribus corruptis. Secūda que fit ex vitio epatis. Tertia vitio splenis: quarta vitio matricis. quinta vitio renum. sexta vitio miracb: vel alterius membri exterioris. septima vi/tio intestinorum: ⁊ eorū que in eis sunt. Et sic in genere sunt. xxiiij. species sode: que adhuc plures ꝯtinet modos sub se prout dicet.

Methodus. Dolor ce/rebri si fiat a mala cōpl'one diuersa calida: sine mate/ria signa habet ista. Sentitur caput calidūʒ ad tactum: apparent oculi rubei ⁊ sentit in/firmus agitationem intra craneum ⁊ pulsa/tionem in temporibus. Et quia iuuatur a frigidis applicatis per exterius ⁊ nocetur a calidis. Et si fuerit ista caliditas a causa p̄/mitiua antecessit expositio capitis ad soleʒ vel ventum calidum. Cura eius est vt alte/retur caput ad frigidum cuʒ inunctione olei ros. mixti cuʒ populeon. vel aqua ros. ⁊ aceto vel lacte mulieris vel papaueris vel cum succo lactuce semperuiue solatri ⁊ similium per se vel mixtorū imbibendo in eis pānos lineos ⁊ ponendo actu frigidos super fron/tem ⁊ tempora frequenter: sed nequaꝗ̄ tangatur pars cerebri posterior ex eis scilicet occiput: quoniam naturaliter est frigida ⁊ nucha ⁊ nerui motiui inde oriūtur. Si vero fuerit a mala complexione diuersa frigida sine materia: sentitur caput ad tactum frigiduʒ iuuatur a calidis ⁊ nocet a frigidis: ⁊ forte antecessit ambulatio in aere frigido siue vē to boreali. Cura eius est vt caput ante cibū fortiter fricetur cum pannis calidis ⁊ facel/letur cum puluere thuris ⁊ baccarū lauri cō tritarum vel cum semine nasturcij ⁊ sinapis postꝗ̄ calida infusa fuerit in aceto albo for/ti: ⁊ post hoc in sacello calefacta super lapi/de ignito ⁊ roratocum eodeʒ aceto ⁊ potest addi carui. ciminum. anetum. Et in isto aceto remaneant semina. Olibanuʒ vero ⁊ bacce lauri conterantur ⁊ caput abluatur se/pius in ieiuno cum vino albo veteri puro actu calido in quo ruta saluia ⁊ castoreum sint bullita. vel inungatur cum oleo laurino vel de lilio: ⁊ odoret res calidas aromaticas ante cibum: ⁊ stet in sole calido vel ad ignem in ieiuno. Et vtatur cibis actu calidis ⁊ vir tute conditis cum speciebus aromaticis: bibat vinum vetus: purum vsu tamen mode/rato. Scias ꝙ sinciput frequentius altera/tur ad calidum propter sensus ⁊ spiritus ibi plurimos: occiput vero ad frigidum magis propter neruos ibi ortos. Si fiat a siccitate apparet concauatio oculorum et antecessit fluxus ventris per se vel per artem vel vigi/lie vel exercitium vel coitus: vel studium et solicitudo et narium et labiorum ariditas cum ardore aliquali. Cura est vti cibis im/pinguantibus proposse vt sunt iura carniuʒ edorum pullorum agnorum annalium con/ditis cum. ʒʒ. cinamono croco: ⁊ balneis hu/mectantibus: vt est balneum aque dulcis tepide post cibum sicco vel completa digestio ne prima sine mora in ipso ne fiat corp⁹ euaporabile. Potest quandoꝗ̄ vti piscibus re/centibus petrosis conditis cum speciebus non acutis: sicut sunt nux muscata macis. ʒʒ. cinamonum gariofili. ⁊ crocus. Bibat sepe in ieiuno lac per duas horas ante cibum cum melle vel zuccara vel mica panis de si/mila: ⁊ propter si sit consuetus ⁊ in ipso delectetur: ⁊ stomachus sit mundus: quia faci/liter corrumpitur in stomacho cacochimo vel plectorico: ⁊ in calido quidem ad fumo/sum: in frigido ad acetosum: quare tunc ca/pitis dolorem inducit sursum gradatim va/porando: vnguatur ex oleo violaceo. Si fuerit ex complicatione duarum qualitatum si ne materia: tunc adulterari videtur: quare cura componatur. Scias ꝙ soda raro fit a caliditate sine materia simpliciter: ⁊ difficile est ipsam cognoscere non apostemari sci/licet cum medicus procedit in cura cum so/lis alteratiuis predictis: ⁊ si non conferunt cognoscit ꝙ est cum materia quare euacua/tione indiget: vt dicetur. Si vero fiat a ma/la complexione diuersa cum materia ventosa sentit infirmus tinnitum in auribus ⁊ vertiginem ⁊ pulsationem fortem sine acuita/te vel punctura in capite ⁊ sclirotomiam. Et certum signum sode ventose est quo/niam dolor mutatur de loco ad locum. Ista

autem ventoſitas vel fit a cauſa primitiua:
vel humorali. Si primitiua tūc anteceſſit ex
poſitio ad ventum capite nudato. Et ſi ven
tus fuerit calidus odoret oleum roſ. vel ne-
nupharis ⁊ camphoram et roſ. vel mala
maciana: ⁊ faciem ſuam lauet cū aqua roſ.
Et faciat emplaſtrum ex roſis nenupha-
ris ⁊ ſimilibus. Et ponat de eiſdē oleis in-
ter nares ⁊ aures fiat ſternutatio cum con-
diſo vel pipere. Bibat vinum granatorum
vel berberis: vel vinū ponticum limphatū
vtatur in cibis ſuis aceto vel agreſta. Et ſi
ventus fuerit frigidus: odoret caſtoreum et
muſcum ſepius: caput vngat nares ⁊ aures
cum oleo de caſtoreo vel ſpica nardi actu ca
lido vel oleo cōmuni in quo diſſoluta ſint ca
ſtoreum euforbium vel carui ameos ⁊ cimi-
num ⁊ roret faciem amphion frequenter.
Abluat caput in loco calido in ieiuno cum
lixiuio acuto facto ex cinere quercus vel vi-
tis: in quo ſaluia calamentum ⁊ ruta maio
rana flores camomille mellilotū bacce lauri
et ſimilia ſint decocta ⁊ fricet poſt hoc ca-
put cū pannis calidis tempore longo: poſt-
ea cum pectine. Nec vadat ad aerem frigi
dum donec caput perfecte exiccetur. Si au-
tem ventoſitas fiat a cauſa humorali quod
ſcitur: quia non ſint vento expoſitis tunc di
geratur primo flegma groſſum viſcoſum cō
tentum in capite et ſtomacho vel inteſtinis
(quia ab illis eleuatur vētus) cum oximelle
compoſito vel ſquillitico. deinde purgetur
de pillulis cochijs dando. ʒ.j. vel. ʒ.j. ⁊ ß.
cum itur dormitum cum ſene. vel medicina
de turbith que ſic fit. ℞. turbith al. duri be-
ne mūdati. hermodactil. ʒʒ. ana. ʒ. ß. zuccare
ʒ.ij. terantur omnia ſimul ⁊ detur totū ma
ne cum vino decoctionis ameos. aniſi. carui
ciminī. vel piperis longi actu calidis. et
tardetur cibus poſt ipſum quia tarde ſolu-
tionis eſt et leuiter euacuat. Vel cum. ℥. be-
nedicte laxatiue: vtatur ſepe poſt euacuatio
nes dyatriumpiperum. dyagallāga. dyani-
ſo vel dyacimino. Sumat in ſeptimana ſe-
mel ſtomacho ieiuno. ʒ. ß. tyriace veteris ele
ete cum vino decoctionis predictorum: ⁊ cū
eodem vino ſepe gargariſet et ipſum in ore
teneat. Fiant ſternutationes predicte maſti
cet ante cibum maſticem. piper. carui. cimi-
num. aniſum. cum extinctione ſaliue. Sacel-
letur caput cum milio et ſale torrefactis: vel
cum orobo fenugreco furfure. ruth a. ſaluia.
calamento. origano. ſerpillo. mentaſtro: pul
legio contritis ⁊ bullitis in aqua ⁊ aceto for
ti. Deinde expreſſis diligenter ⁊ poſitis in
ſaculo ſuper caput actu calidis frequenter
in ieiuno reiterando poſtq̄ factum fuerit
abraſis primo capillis: vt virtus medicine
penetret apertis poris. cum fricatione cum
panno calido: vel ſacelletur cum ſeminibus
et pulueribus calidis poſitis in cura ſode
frigide ſine materia. Et embrocetur cum vi
no parum calido dicto ibidem. Fiat ablutio
cum lixiuio predicto ſemel in ſeptimana et
inunctio cum oleis predictis vel cum oleo de
maſtice in quo bacce lauri ſint contrite. vta
tur cibis bonis conditis cum ſpeciebus
aromaticis calidis proprie cum pipere
longo. nuce muſcata cubebis ⁊ croco. Bi-
bat vinum vetus potens vſu moderato: q̄ ſi
non habeatur: limphet ſuum vinum cum
aqua decoctionis gariofil. ⁊ piperis longi.
Poſſet quandoq̄ fieri caputpurgium cum
ſucco ruthe vel calamenti iniiciendo narib⁹
cum inſtrumento. Si vero ſoda morbus fiat
a mala complexione diuerſa cum materia
humorali: tunc vel eſt ſanguis vel cholera
vel flegma vel melancholia vel compoſitū
ex eis. Si ſanguis: ſigna eius ſunt rubedo
plurima faciei cum apparitione ⁊ repletio-
ne venarum: pulſatione timporum: ſaliua
dulci ſine cauſa manifeſta ſomnolentia cū
apparitione fantaſmatum rubeorum ⁊ ho
micidij in ſomno: dolor acutus non valde
qui augetur ab aurora vſq̄ ad prandium ſi
ue horam tertiam quod eſt tempus ſangui-
nis et habitudo carnoſa ⁊ anteceſſio ciborū
multiplicantium ſanguinem: ſicut iura bo-
na: carnes nobiles: vinum dulce. Et ſi vrina
fuerit groſſa ⁊ rubea magis certificaberis.
Poteſt autem ſanguis peccare in capite: et
alius humor in epate quare hora illa mu-
tabitur vrina. Cura eius eſt vt primo fiat
flebothomia cephalice in brachio vel ma-
nu: ſi virtus ⁊ etas conſentiant: vel ponantur
ventoſe in in ſpatulis vel cum ſcarificatione
longa profunda ſimiliter ſuper collo et ſu-
per mento ⁊ ſuper vertice cranei: prius ta-

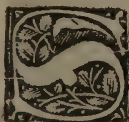
men abrasis capillis diligẽter vel flebotbometur vena frontis: quia secundum ypo. v. parti. amphorismo. Posteriora capitis dolentia recta vena incisa in fronte iuvat scilicet quando materia est sanguinea. Secundo laxetur venter omni die ante cibum cum suppositorio vel clisteri. Tertio epithimentur frons et timpora cum aqua ros. et modico aceti vel succo solatri et semperuiue. ultimo scilicet hora declinationis abluatur caput aqua decoctionis aneti: florum camomille: et ros. rubearum. Et vnguatur cutis frontis cum oleo anetino: vel camomillino vel vtroque simul actu calidis abrasis capillis. Scias quod in principio istius sode confert plurimum fluxus sanguinis nariuz per se vel per artem productus cum setis porcinis. Cibetur farre: farina ordei vel auene lacte amigdalarum dulcium. lentis. lactuce portulace. cucur. mica panis lota in aqua frigida: vel vino granatorum. vtatur prunis persicis: pomis: piris assis. Bibat aquam decoctionis berberis vel aquam coctaz simplicem: vel aquam mixtam cum vino granatorum: vel vinum album aquosum cum triplo aque frigide. Si vero cholera sit in causa: signa eius sunt facies citrina macra dolor pungitiuus vehementis acuitatis sine grauitate que proprie augmentatur ab hora diei tertia vsque ad horam nonam quod est tempus cholere et instantia vigiliarum pulsatio timporum et apparitio fantasmatum: vel ignis et incendij in somno. Et rubedo nasi cum caliditate et strictura siue humiditate plurima. Et vrina subtilis citrina et forte egestio tincta sicut vitellum oui. Cura eius est vt in principio digeratur cholera cum oxizacara vel sirupo rosaceo. postea euacuetur cum electuario de succo rosaceo laxatiuo: vel cum pillulis de reubarbaro que sic fiant. ℞. reubarbari electi ʒ. duas masticis. ʒ. vnam. scamonee. ℈. vnum. formentur pillule cum succo apij vel rutbe vel vino. Et fiant tribus diebus antequam ministrentur. Dentur ex eis in media nocte. ʒ. due. vel. ʒ. vna. Et aliam descriptionem earum ponemus capitulo de catharro. Quod si pillulas recipere noluerit: licet perfectius operentur circa membra remota. Tunc detur in aurora decoctio. ℞. tamarindorum vncias duas. manne vnciam vnam. dissoluetur in libram semis aque decoctionis prunorum et colletur. Et si eger sit fortis: addatur mirabolanorum citrinorum tritorum perfecte: vncia vna. vel purgetur cum medulle cassie fistule vncijs duabus vel vna vncia et semis dissoluta: cum eadem aqua potest acui cum dragma vna reubarbari puluerisati. Et si propter hoc nõ curetur: flebotbometur cephalica vel fiat ventosatio in spatulis sine scarificatione. Similiter super collo et super mẽto propter diuersionem. Preter illud vero super vertice capitis abrasis capillis diligenter roretur frons et timpora cum aqua rosacea et aceto. et oleo rosaceo. vel nenuphar ino. ponendo ex eis etiam intra nares septies omni die: et fricentur extrema cum aceto et sale. In statu vero caput emplastretur cum floribus camomille rosa menta maiorana coctis in aqua et contusis et incorporatis cum oleo camomille et cum eadem aqua embrocetur caput ab alto. Quod si hec omnia non contulerint et dolor et vigilie egruz ad defectionez perduxerint: applicentur prius narcotica leuia per exterius. ℞. olei ros. vnciam vnam. opij ʒ. ß. aceti ʒ. j. misceantur simul et calida inungantur circa frontem et timpora cum penna. Et si hoc non sufficit: dentur sero cum patiens cupit dormire vel in mane trocisci qui sic fiant. ℞. dyapapaueris vel filonij recentis vel cimi nate confecte infra sex menses. ʒ. ß. opij granum. j. et misce. Post hoc da bibere duo coclearia vini mixti cum tantumdem aque: vt virtus medicine euaporet ad caput. Post hoc purgetur iterum sequenti die cum aliqua medicinarum predictarum: vt cholera purgetur et medicine somnifere adijciantur narcotica si dolor creuerit et plura somnifera vtilia ad sodam pulsatiuam dicemus capitulo de vigilijs et frenesi. Post purgationem vtatur dyaprunis simplici rosata nouella dyarod. abbat. zuccara ros. vel viol. Si autem hec non contulerint: fiat remedium cuz cirurgia: quia fortissime medicine nouissime sunt administrandę. Fiant ergo cauteria in commissura capi

tis in occipitio sub duobus cornibus. vel fiat causticatio colli cum cantaridibus in corporatis cum dyaquilone vel fermento abscisis capitibus ⁊ alis donec locus vesice tur ⁊ humor attrahatur: tunc trahatur filuz de lana vel serico per vesicam: ⁊ dimittatur stare donec plurima humiditas effluxerit. Et si vis vt causticatio non dilatetur: pone tunc circa pānos lineos infusos i aqua roš. et albumine oui. Post septem vel nouē dies consolidetur locus cum vnguento albo vsitato. vel vnguento de cerusa quod sic fit. ℞. cere frustratim incise. ℥. ʃ. olei roš. ℥. quatuor dissoluatur primo cera in casola: addat oleum tunc deponatur ab igne et addatur tantum de puluere ceruse donec inspissatus fuerit agitando continue cum spatula. tunc misce cum eis duo albumina ouoruz postq̄ infrigidatum fuerit ⁊ addatur in fine aliqd camphore. Si vis fortificare: adde opij grana. xij. iusquiami grana vigitiquattuor pulueris corticis mandragore. ʒ. ʃ. hoc enim vnguentum ardorem reprimit ⁊ omnem vlcerationem consolidat siue fuerit ab igne siue cauterio vel melancolia adusta vel flegmate salso vel cho. vel a q̄ feruenti vel oleo. Dieta eius sit sicut in soda sanguinea: sed magis declinet ad frigida: quia calor chole re acutior est q̄ sang. vt dicit Gal. in lib. de mali. copl. diuerse. Simplicia itaq̧ frigida caput sua ꝓprietate respiciētia ⁊ alias medicinas ad ipm ducentia sunt viola. nenuphar. rosa. camphora. salix. cucurbita. granatum. solatrum. lactuca. sandali. mirtus. plantago. semperuiua. portulaca. Et est notādū q̄ ex his q̄ magis aromaticitate pticipant magis capiti cōferūt ⁊ appropriant̄: ex q̄bus pōt cōponi medicamīa alia pter suprascripta huic casui ꝯueniētia. Si flegma sit in cā signa eius sunt frigiditas tēporū ⁊ capitis ad tactum dolor grauatiuus sine punctura somnolentia: pigritia. In motibus: debilitas oculorum quādoq̧ tinnitus ⁊ pulsatio timporum ꝓpter oppilationem plurimā: ⁊ apparitio fantasmatuz de piscibus de pluuia balneo aque frigide fastidium multitudo saliue ⁊ sputi ⁊ muscillaginis nariū color faciei subalbidus vel pallidus cum habitudine squalida auget̄ dolor in nocte: q2 est hora flegmatis. Et si vrina sit alba grossa egestio liquida non tincta verior erit significatio. Cura eius est vt digeratur flegma cum sirupo de sticados: qui dicetur capitulo de debilitate visus. vel oximelle composito. Purgetur cum pillulis cochijs vel yerapigra: postea fiat sternutatio cum pipere vel condisi: vnguatur caput cum oleo nardino vel de lilio vel de castoreo calido actu vel cum vnguento marciaton ad ignem vel solem. Fiat emplastrum supra caput abrasis prius capillis quod. ℞. prassij. rosarum ru. absinth. florum camomille. aneti. manipu. ʃ. farine. fenugreci vel se. lini. lib. š. conterantur omnia ⁊ bulliant in aqua. Deinde detur. ʒ. š. tyriace veteris vel auree alexandrine vel dyacastorei vel metridati vel theodorici anacardini cum. ʒ. iij. vini decoctionis gariofil. ⁊ fiat ablutio cū lixiuio supradicto C. de ventoso dolore capitis. dietet̄ dieta calida ⁊ sic in suis cibis vtat̄ petro. feni. et speciebus calidis aromaticis si febris non prohibeat. Si autē per ista non curetur: fiat cauteria pdicta similiter ⁊ causticatio atq̧ scarificatio: quia si per medicinas curari potest: curabitur: ⁊ prohibeatur a somno superfluo ꝓprie in die ne cadat in subeth. Si melancholia sit in causa: tunc signa eius sunt frigiditas capitis ad tactum vigilie plurime cum cogitationibus corruptis ⁊ apparitione fantasmatum nigrorum in somno: vtputa de fumo. fuligine. ⁊ similibus. Color faciei plumbeus dolor cum plurima grauitate que multiplicatur ab hora nona vsq̧ ad occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per adustionem: vel post occasum solis quod est tempus melancholie perfecte per congelationem vel congestionem. Sepius tamen est in nobis calidum adurens q̄ frigidum mortificans: vt dicit Gal. ij. de cōplexionibus. ⁊ paucitas superfluitatis oris ⁊ narium ⁊ vrina glauca subtilis ⁊ egestio fetida liuida vel plumbea vel nigra. Cura eius est cura fere doloris eadē cum peccato flegmatis, preterq̄ purgatio debet fieri cum isto apozimate. ℞. mirabolanorū kebullorum indorum ana. ℥. ʃ. turbith. ʒ. ʃ. sene thimi epithimi ana. ʒ. semis pistentur ⁊ bulliantur in lib. ʃ. aque. Sed in

fine decoctionis addantur sene et epithi/mum ꝛ non in principio: quia virtus eorum resoluetur. Detur de ista decoctione postꝙ collata fuerit ℥. quattuor ꝛ dulcorentur cum zuccara: detur ante diem per vnam horam dimittatur dormire super quousqꝫ medici/na fuerit excitata: tunc vigilet ꝛ moueatur paulatine donec tota virtus medicine fue/rit consumpta. Et plura alia farmaca dice mus caplo de perturbatione virtutum ani malium sensitiuarum. s. de melācholia. Nō dimittatur solitarius nec habitet in loco te nebroso. Vtatur solatio ꝛ gaudijs ꝑ posse: nutriatꝛ cibis hūidis sicut sunt iura carnium edorum pullorum agnorum annalium ca/stratorū: vitet carnes bouinas. hircinas. fe/rinas quascūqꝫ. vinum rubeum ꝛ omnia ge nerantia sanguinem grossum melancholicū que sunt duorum generum. Quedaꝫ hoc fa ciunt sui substantia: vt lentes caules carnes bouine subfumigate: panis azimus: oua du ra assa vel frixa. ꝛ similia. Quedam sui qua litate quod accidit dupliciter: quia quedam caliditate adurente: vt piper. allium ꝛ sina/pis ꝛ carnes ferine proprie salite vel frica/te. Quedam sui frigiditate condēsante: vt fa ba lactuca portulaca risum ꝛ similia. Et di ligēter succurratur huic sode quia finaliter perducit ad passionem melancholicam. Si autem materia humoralis fuerit composi/ta ex aliquibus predictis quattuor: vel cum omnibus equaliter seu cum dn̄io alicuius vel aliquorum. Tunc signa ꝛ cura erunt cō/posita suo modo. Scias ꝙ raro est reperire sodā vel morbum alium ex causa homoge/nea pura sed composita vt plurimum quod est propter hominum gulositatem ꝛ ciborū confusionem propter quod ꝛ humores gene rantur in corpore diuersi: quorum varietas calamo scribi non potest nisi modo genera/li ꝛ cōmuni. Si autem soda fiat a solutione facta cum ferro cyrurgicis derelinquo. Sive ro ab humore acuto corrosiuo sicut est calidā vel flegma salsum: tunc si sit intra craneum difficile ꝛ impossibile est ipsam consolidare quia medicine non pn̄t applicari: sicut etiaꝫ dicetur in caplo de fluxu sanguinis narium. Et si curari pōt: curetur in principio ꝛ ante confirmationē vlceris cum infrigidantibus sanguinē que dicentur eodem caplo ꝛ caute rio in vertice profundato vsqꝫ ad cōmissurā remanente longo tempore aperto. Si vero illud vlcus sit extra craneum curetur cuꝫ vn/guento albo vel de cerusa supradictis. Sive ro fiat a casu ꝛ percussione sine vulnere cu/ius signa patent ex relatione infirmi. Tunc cura eius est vt in principio statim radātur capilli circa locum ꝛ vnguatur particula le sa cum oleo roſ. ꝛ emplastretur cum pulue re mirtillorum roſ. mixtis cū aqua roſ. oleo roſ. ꝛ aliquantulo aceti ad repercutiendū materias ꝛ confortandum particulaꝫ. Post ea flebothometur cephalica partis contra rie vel mediana: vel fiat ventosatio in spatu lis ꝛ cruribus. Si flebothomia fieri non po test: fiat ventosatio. Et laxetur venter om/ni die ante cibum cum suppositorio vel cli/steri facto ex aqua decoctionis viol. mal. fo liorum altee. lib. ß. olei cōmunis. ℥. iij. mellis ℥. j. sal. ℥. ß. furfuris. p. j. Si venter sit stipti/cus emplastretur omni die locus cum oleo roſ. mixto cum bolo. ar. san. ora. ter. sig. pul/uere mirtillorum. Nutriatur cum farina or dei vel farre vel lactucis. portulacis. Bibat ptisanam vel aquā zuccari vel aquam deco ctionis berberis vel mirtilorum. In qua sit aliquid zuccare: vinum omnino vitet et car nes illa hora nisi virtus sit debilis: tunc vta tur carnibus alteratis cum portulaca lactu cis cucurbita rapis. Bibat vinum ponticuꝫ limphatum cum duplo aque frigide. et si sanguis exierit ab aure vel naribus: cibetur cerebro gallinarum edorum castratorum quia significat nocumentum peruenisse ad cerebrum ꝛ ipsum magis confortatur ex nu trimento cerebri ꝙ alterius rei: quia simile membrum cōfortat simile: vt dicit auerroys v. colliget. ꝛ raſ. in lib. diuisionum. ca. presen ti. Et sic regatur donec locus securetur ab apostemate: tunc confortetur cum vnguen/to stiptico facto ex puluere mirrhe thuris. masticis. ana. mixtis cuꝫ oleo de camomilla quod sufficit. Nā ista sunt calida: sicca ideo confortant particulam lesam ꝛ adequant eius complexionem naturalem ꝛ resoluūt re liquias materierum. Si autem hoc mō non curaretur: tunc secure potest euacuari cum pillulis cochijs: iterum procedatꝛ cum alijs prius dictis. Si autem cū hoc craneū fuerit fractū vel cōcussuꝫ recurratꝛ ad cyrurgiā. Si

vero soda fuerit propter coitum superfluuz vel exercitiuz signa sunt concauatio oculorum: palliditas faciei. Et certius signuz est infirmi grauatio per dolorem allzatim ꝛ dorsi vbi situati sunt renes. Cura eius est vt confortetur corpus cum cibis humidis nutritiuis: vt est caro pullorum edorum castratorum cum iuribus eorūdem. pisces recentes petrini: oua sorbilia: vinū rubeum dulce: vnguantur nares cum oleo violarū: ꝛ renes cuz vnguento impinguatiuo qđ sic fit. ℞. olei violarum. ℥. quatuor. cere. ℥. ß. adipis anseris anatis vel galline. ℥. j. dissoluantur omnia in casola et incorporentur perfecte: vtatur dyasatirion dyamusto electuario ducis et restauratiuo quod ponemus capitulo đ fe. ethica. Bibat omni mane in ieiuno. lib. ß. lactis caprini recen. cum zuccara: vel cum mica panis. ꝛ non comedat desuper cibum alium per duas horas ad minus. Et hec de soda morbo.

De soda prout est accidens.

Soda prout est accidens si cō sequatur morbum vniuersalem signa habet ista. Quia aduenit cum feb. vel circa id: ꝛ augetur cum augmento febrium et remittitur cum remissione feb. Cura eius est repercutere materias fumosas cū epithimate facto ex aqua rosata ꝛ modico aceti: vel succo solatri: vel semperuiue: vel lactucis: vel lacte mulieris imbibendo in eis pannos lineos et fronti et timporibus ponendo actu frigidos cum reiteratione frequenti: quia defendit cerebruz a mala complexione actu calida et apostemate. Et plura dicemus capitulo de siti, et capitulo de vigilijs. et capitulo de frenesi. Attamen preter illic dicenda dicemus hic sirupum contra sodam sitim ꝛ vigilias in fe. que cum plurimum superfluunt: deijciunt virtutem. ℞. seminis papaueris lactuce portulace. cucur. añ. ʒ. quatuor se. aneti. ʒ. tres croci mirrhe. añ ʒ. j. iusquiami. ʒ. duas mandragore opij. añ. ℈. iiij. psillij. ʒ. ij. succi liquiricie q̄ntum volueris. pistentur et bulliantur in lib. duabus aque donec tertia pars fuerit consumpta: colletur ꝛ addatur zuccare. lib. j. sirupetur ꝛ detur ex ipso. ℥. j. ꝛ ß. cuz. ℥. iiij. aque frigide in estate vel calide in hyeme sero cum itur dormitum. Vnguantur timpora et nares cum populeon distemperato cuz oleo viol. vel ros. vel lacte papaueris: et in fine cibi vtatur piro vel citonio asso actu frigido. Et leniatur venter omni die cum suppositorio vel clisteri lenitiuo: vt dicemus capitulo de bolismo. Et regatur prout feb. exegerit: et in declinatione feb. et sode embrocetur caput ab alto cum resolutiuis sicut est aqua decoctionis florum camomille mellilo ti semi. lini ꝛ aneti actu calidis. Fiat desup fricatio leuis assidua cum pannis calidis: donec caput perfecte siccetur. Si autem soda consequetur morbum particularē: tunc hoc fit vitio stomachi. Et hoc est vt plurimū vel vitio intestinorum vel epatis vel splenis vel matricis vel renum vel vesice. Si fit vitio stomachi hoc est tripliciter. vel ratione cibi ꝛ potus corruptorum in stomacho. vel ratione malorum humorum congestoruz in ipso. vel ratione veneni assumpti. Si primum tunc signa eius sunt antecessio nauseatiue satietatis eructatio fetida fumosa vel acetosa angustia corporis cum reuolutione de latere super latus et insomnietas et apparitio fantasmatum plurimorum terribilium in somno: ꝛ prostratio appetitus cuz nausea ꝛ fastidio. Cura eius est vomitus vt dicemus capitulo de bolismo capitulo de empericis. et inunctio stomachi cum oleo masticis et nardino ad ignem calidum ante cibum: vtatur electuarijs calidis. dyagal. et dyatriumpiper. electuarijs ducis et similibus. Quod si vomere non posset propossé dormiat sine cibo donec digestio perficiatur: q̄ si dormire non potest: ambulet leuiter et sine quiete donec tota die cibus vel digeratur vel ad intestina descendat. Emplastretur stomachus cum calamento absinth. ros. anisi carui. cimino mastice. mirrha. añ. bullitis in vino rubeo stiptico: et expressis perfecte et positis super os stomachi actu calidis cum reiteratione frequenti postq̄ infrigidatum fuerit. Vel fomentetur cum filtro recenti infuso in aqua calida decoctionis earundem rerum. Et si eructatio fuerit fumosa: vtatur rosata nouella vel dyaro.

abbatis vel zuccara ros. Et si crapula per se non exierit: educantur cum medicina vel clisteri. Et fiant omnia que dicentur capitulo de debilitate digestionis. Et capitulo de cura feb. effimere ex nauseatiua satietate ij. lib. de eructatione. et capitulo de vomitu si vomitus vel eructuatio superfluxerit. Si autem ratione vini vel alterius potus superfluentis in stomacho inebriantis vel non inebriantis: tunc signa trahuntur ex narratione infirmi. Et eius cura est vt fiat vomitus et inducatur proposse somnus vt epithimetur frons et timpora cum aqua rosa. et aceto vel succo solatri vel semperuiue. Et iaceat et quiescat in loco obscuro capite bene eleuato super ceruicali molli. Utatur repercussiuis ebrietatem prohibentibus: sicut est magnus haustus aque frigide vna hora simul: et vinum granatorum: et aqua decoctionis berberis. Post somnum et digestionem balneetur et sudet et laboret in ieiuno: neque comedat donec tota crapula consumatur et appetitus redierit. Medicamen tamen expertum ad ebrietatem prohibendam est comedere cepas cum aceto vel coriandrum cum zuccara et aceto vel odorare camphoram et sandalos vel bibere aquam frigidam cum aceto sicut econuerso medicina faciens ebrietatem subito est potus aque decoctionis iusquiami nigri cum cortice mandragore donec rubere ceperit siue per se sumatur siue cum vino. Si autem soda fuerit ratione humorum congestorum in stomacho: tunc signa et cura eius trahuntur ex capitulo de indigestione et debilitate stomachi. veruntamen ex distinguentibus oportet addere duo signa. Primum est soda facta vitio stomachi et proprie declinans ad partem capitis anteriorem scilicet frontem et timpora. Secundum est quod si cholera peccauerit: tunc dolor magis infestat post et est permixtus ex acuto pungitiuo et repletiuo grauatiuo. Si autem fuerit ratione veneni bibiti ilico succurratur: vt dicemus capitulo de sincopi cum vomitu et tyriaca veteri. vt de venenis libro secundo. Si vitio intestinorum tunc accidit vitio vermium vel humorum putridorum in ipsis. Signa eius sunt facies tenebrosa pallida fetor oris et pruritus nasi concauitas oculorum multitudo comestionis cum egestione modica et habitudine corporis macra. Et sentiuntur quandoque egredientes vermes cum secessu et quandoque cum vomitu: licet non generentur in stomacho sed in intestinis tantum: vt dicitur quarto de accidenti. vel in ano propter stomachi nobilitatem et eius necessitatem pro toto. Et accidit ista passio vtplurimum pueris gulosis proprie in autumno propter vsum fructuum plurimorum. Cura eius est abstinentia a rebus dulcibus vnctuosis et vsus aceti et agreste: et nucleorum persicorum: et amigdalarum amararum: quia sicut dulcia sunt materia vermium sic amara interficiunt eos. Et si eger sit infra decimumquartum etatis sue purgetur cum vncia vna et semis vel cum vncijs duabus cassiefi. dissolute in vncijs quatuor aque feruentis: colletur et detur ante diem vt intestina lubricando mundificet. Uel fiat clistere lenitiuum cui addatur aliquid yerepigre vel benedicte laxatiue. Si autem sit iuuenis vel senex purgetur cum eisdem vel pillulis cochijs: vel cum medicamine de turbith dicto in principio capituli. Ungatur totus venter cum succo absinthij mixto cum aloe agarico et aceto vel oleo amigdalarum vel nucleorum persicorum. Et fiant omnia que dicentur capitulo de colica ex vermibus. Si autem soda fit vitio epatis: tunc signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis dextram cum tensione et dolore aliquo ypocundrij dextri: opilatione epatis: vrina subtili subcitrina vel rubea clara. Cura eius est flebotomia basilice in brachio vel manu lateris eiusdem et epithima epatis cum aqua rosa. et sandalorum et modico aceti et alijs rebus prout materia opilans requirit: de quo dicetur capitulis de debilitate et opilatione epatis. Epithimetur frons et timpora cum frigidis sepedictis. Si vitio splenis signa eius sunt dolor declinans ad partem capitis sinistram cum dolore et tensione ypocundrij sinistri. Cura eius est flebotomia basilice brachij sinistri vel sophene pedis sinistri que est intus in tallo vel saluatelle pedis sinistri: que est inter anularem et auricularem. Et positio emplastri de opilatiuis supra splenem quod dicetur capitulo de permixtio-

ne virtutum animalium. C. de empericis. et capitulo de opilatione splenis. per totū et positio repercussiuorum circa frontem et timpora sepedictorum. Si vitio matricis signa sunt dolor capitis inter frontem ꝛ commissuram que est in vertice cranei ꝛ antecessio retentionis menstruorum vel abstinentie a coitu: dorsi dolor ꝛ spatularū prout patiens tibi refert. Cura eius est eadem cum cura sode de vitio splenis. Si ex renibus signa sunt dolor capitis declinans ad posteriora. scilicet ad occiput ꝛ grauitas circa alhatin ꝛ circa locum renum in fine dorsi: et forte antecessit coitus superfluus prout patiens referet. Cura eius est sicut cura sode de vitio epatis si sit cum materia vel sine. Cura eius data est supra. C. de soda propter coitum. Soda mirachea si fiat vitio membrorum exteriorum a quibus quodāmodo eleuatur materia fumosa q̄ sursum ascendens ad caput percutit cerebrū. Tūc signa eius sunt: quia sentit eger quedam eleuari a membro illo: puta coxa crure vel mirach. Post illud sentit vertiginē vel dolorem in capite: ꝛ forte cadit ꝛ fit epilenticus. Cura eius est sicut catbaleptie que dicetur capi. de epilentia.

Emperica. Ad oēm dolorem cronicum capitis perdurantē maxime confert cauterium cum ferro ignito in vertice capitis profundatum vsq̄ ad craneum vbi est cōmissura recta concurrens cum coronali versus frōtem ꝛ lauda versus occiput: quia materiam resoluit ꝛ malā complexionē cerebri rectificat ꝛ adequat. Si dimittatur apertum vno mense anteq̄ consolidetur: vel causticatio colli cum cantarididibus: vt dictum est in methodo. Item ad sodam cuius causa est ignota confert embrocatio cum aqua decoctionis florum camomille melliloti aneti viola. rosa. seminis lini salicis ꝛ furfuris collata actu tepida effusa ab alto: quia resoluit: repercutit: confortat ꝛ quietem inducit. Similiter et emplastrum factum ex eisdem super frontem ꝛ timpora frequenter. Quod si volueris somnum prouocare: adde corticē papaueris fol. vel se. lactuce solatrum semperuiuā. Et si magis adhuc adde semen iusquiami et corticis mandragore. Sed post ista stupefactiua in crastino embroca pure resolutiua ne cerebrum noceatur. Item vnguentum Ro. Mesue in suo de appropriatis ad sodam calidam. ℞. olei ros. et viol. cum pauco aceto et agreste succo ꝛ modico camphore contunde donec impinguescat et capiti frigidum appone ꝛ fac ipsum odorare aquam ro. ꝛ nares intingere proposse. Item masticatoriū ſm eundem in soda flegmatica eradicans eandem materiam cum sputo ꝛ saliua. ℞. masticis ꝛ thuris. p. ij. piperis piretri. p. s. cere quod sufficit. informētur pille masticetur diu in ore ꝛ expuatur. Item gargarisma ad idem secundum eundem. ℞. oximellis compositi vel squilliticꝭ. ℥. ij. yerepigre. ℥. ß. misceantur cū aqua decoctiōis ysopi organi piretri sinapis ꝛ similium. vel gargariset sinapim conditam cum melle et aqua calida et odoret castoreum et muscum cinamomum. Item embroca ad sodam calidam pulsatiuam. ℞. ros. viol. nenupha. foliorum salicis foliorum vitis albe foliorum maluarum. seminis cucurbite cucumeris aut corticis eius ordeum excorticatum psillium. semina lactuce portulace omnium ana. decoquantur in aqua vsq̄ ad consumptionem quarte partis que ab alto fundatur super caput cum canella vel spongia plena sero cum fuerit dormitum si non timeas catharrum. Si autem sit cum permixtione vel mania multiplica psillium ꝛ semina predicta. Si vero cū vigilijs ꝛ insomnietate multiplica semen papaueris et corticis eius. In fine vero gratia resolutionis adde seminis lini: seminis altee: florum camomille meliloti fiat embrocatio sicut prius. Similiter ꝛ manus et pedes et facies ꝛ crura cum ea lauentur: quoniā accidentalem calorē totius corporis extinguunt ꝛ materias resoluit ꝛ inducit quietem. Ad sodā frigidā confert linimentū ex oleo irino ꝛ laurino aut nardino. Et si fortius facere volueris: cōfortā virtutem eoꝝ cum costo castoreo ꝛ euforbio ꝛ pipere pulueri sando aliquod eoꝝ vel oīa ꝛ dissoluēdo in eis. Vel dissolue aliqd tyriace veteris vel metridati ī eisdē oleis vl' in succo mēte ꝛ suppone' exptū est. Et si isomnietatē patiͬ: adde mirrhe opij añ. Cōfert etiā sode frigide emplastrū ex fimo colūbin.

sauina baccis lauri orig. aneto coctis pista/tis ꝛ incorporatis cũ aceto multe fortitudi/nis vel succo absinthij. Confert etiã ꝛ pro/prie post vltimã purgationem odor pomi facti ex castoreo ruth a sicca ꝛ storace cala/mento ꝛ gariofil. añ. per se cõficiendo cum glutino dragagãti: quoniam odor aroma ticorum vsu moderato in corpore mundo cere brum calefacit ꝛ confortat ꝛ residuum sode re mouet. In corpore vero cacochimo vel in corpore nõ mundato si vsus eorum fuerit nõ immoderatus: replet cerebrũ vaporibus cũ odor nõ sit sine fumali euaporatione ꝓm ari stotelem. Itẽ pillule ioannis mesue in suo de appropriatis ca. de soda frigida conferen/tes sode antique ꝛ educẽtes humores gros/sos graues ꝛ conferentes sanitati oculorum et aurium abscindẽtes cathatrũ sic fiãt. ℞. colloqntide turbith añ. ʒ. iiij. agar. ʒ. iij. stica. ʒ. ij. scamonee. ʒ. iij. ꝛ ß. spice squinanti xilocas sie xilobalsami: carpobalsami azari ro. viol. epithimi absinthij cinamomi croci masti/cis añ. ʒ. j. aloes cicotrini ꝛ optimi ad pon/dus omniũ conficiant̃ cum succo absinthij. Item pillule de mastice ꝓm eũdem mundi/ficantes caput ꝛ stomachũ: ꝛ accipiunt̃ om ni tẽpore ꝛ ante cibũ ꝛ post. ꝛ cũ itur dor/mitum sic fiãt. ℞. al. subtil. ʒ. vij. masticis ro. sin. añ. ʒ. iiij. turbith. electi. ʒ. x. confice vt ꝑ. Dosis earũ est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. iij. Item ad emigraneam frigidã difficilẽ ꝛ cronicã. ℞. baccarum lauri. p. j. olibani. ʒ. ß. tere. ꝛ misce cum aqua vel oleo. ꝛ linias super locum: vt dicit Mes. auctoritate Ipocra. Et alij ad/dunt foliorũ ruthe. p. j. sinapis. p. ß. confice vt prius. Ad emigraneã calidam difficilem confert linimentum super locum qđ fit ex at tramento sicco trito ꝛ dissoluto cum aceto multe fortitudinis ꝛ octaua pte opij. Opor tet autem vt plurimũ elaboretur in contri/tione sicut per diẽ vnum. Et liniantur tim pora ex eo ꝛ strigatur super ipsa. Alij acuũt hoc linimentum addendo succi agreste et mirrhe añ. ʒ. j. et croci. ℈. j. gratia penetra/tionis. Confert etiam sode calide caputpur gium ex lacte mulieris cum modico cãpho/re. Si necessitas postulauerit: adde opij quantum de camphora. ꝛ distila ex eis in au rem ꝛ narem lateris lesi ꝛ distilla deinde oleum viol. post horam cum lacte mulieris donec nares ꝛ aures emundentur ꝛ medici/na educatur. Latius autem de soda scripsi/mus: quoniam eius cura non solum per se est necessaria: sed stomacho ꝛ pectori pluri/ma sunt hic dicta quibus per totum vtetur hoc opus.

Canones.

Soda cum fe. vel sine fe. raro est morbus plurimum vero accidens ꝓpter passiones stomachi ꝛ intestinorũ: propter quod Auic. j. cañ. fen. iij. ca. de cognitione egritudinum per colligantiam ait. Cerebrũ compati stomacho est vt multum: stomachũ vero compati cerebro est per parum. ꝓpter quod caput esse caminum totius corporis di. Ex hoc sequitur alius canõ. Quod in cu ra sode nihil melius est ꝙ lenificatio vẽtris omni die cum suppositorio vel clisteri si per se non obedierit omni die bis ad minus. Cum autem est accidens fit maxime pro/pter fe. cholericas vel flegmaticas quarum causa antecedens ꝛ cõiuncta in stomacho ꝛ intestinis continetur vel venis meseraicis. Item in soda nil reples magis nociuũ ꝙ coi tum ꝛ ꝓprie super cibum: nisi fuerit ꝓpter retentionem spermatis vel menstruorum tunc namqꝫ confert coitus vsu moderato factus: neqꝫ illico super cibum. Item vsus ciborũ fu mosorũ nocet ꝛ ꝓprie in fine comestionis: si cut sunt brodia piperata. allia. cepe ꝛ vinum potens ꝛ electuaria calida quare sunt cali/da sumẽda in principio cibi: sed in fine frigi da: vt sunt pira vel citonia assa vel poma odo rifera. Itẽ lac nõ conuenit in soda: nisi forte in calida vel sicca sine materia: vt dictũ ẽ in me thodo: quia lac est de numero facilr corruptibi liũ. In stõacho eñi calĩdo conuertit̃ ad fumosum ꝛ inducit sodã calidã pulsatiuã. Sed in frigido ad acetosum ꝛ inducit frigidã grauatiuã. vñ Ipo. in. v. amph. Lac dare caput dolẽtibꝰ ꝛc.

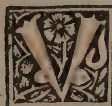
Pronosticatio.

Dolor capitis si superuenerit in fe. continua et ꝓpe acuta i die cretica post signa digõnis ꝑfectã crisim significat. ꝑ fluxũ sã. nariũ vel vomi tũ vel sudorẽ: quare nõ appõant̃ repcussiua sup caput ne crisis ĩpediat̃: sed suspẽdat̃ eger cum bladitijs vsqꝫ ad horã crisis. Et si appuerit si gna cri. ꝑ vo. puta tremor labij iferioris subuer

sio animi: et vertigo timeẽt cũ põne digiti vel pẽne intincte in oleo in ꝓfundum gule. Si do apparuerint signa crisis ꝑ fluxũ san.narĩũ: puta apparitio fantasmatũ rubeoꝝ circa oculos cũ obtenebratione visus et grauitate capitis et rubore faciei et surditate auriũ prouocetur cum põne fere porcine inter nares vehemẽter cõprimendo. Si signa sudoris appareãt: puta calor cutis frontis cũ humiditate rorida. Detur potꝰ magnus iulep et aqua zuc. actu calida et tegatur pãnis calidis et vaporetur aqua calida posita in vase aliquo sub tegmine et formentenẽ latera et venter cũ vesicis plurimis repletis aqua calida. iuxta Ypo. in amph. Ubicunq natura repit etc. Attende si natura per se crisim complere potest nihil fiat ẽm illud ibidem. Ea quorum crisis fit etc. Neq iuuanda est natura anteq via crisis certificata fuerit: ne forte intendas ad aliam regionẽ a natura. Item soda superueniens in fe. acuta in die indicatiua puta. iiij. signat crisim in die cretica puta. vij. Et si virtus sit fortis et signa digestionis perfecta sit salubre: sin autẽ mortale. Itez dolor capitis si perseuerauerit in latere vno et ceperit oculi obtenebrari: catharactam vel telaz araneam minatur: et demũ cecitatẽ. Succurratur ergo cũ purgantibus et alterantibus et cauterio et subleuetur arteria et cauterizetur. Itẽ soda si perseuerauerit neq rationalia contulerint remedia: frenesim vel maniam minatur. Si sit acuta pulsatiua vel subeth vel litargiam vel apoplexiam si sit frigida grauatiua. Item emigranea in parte anteriori capitis est vt plurimũ a causa calida in posteriori a frigida. Item soda calida est vt plurimũ transiens frigida proprie perdurans et proprie cum materia plurima grossa aut viscosa. Itez emigranea difficilior est atq piculosior cephalea: quoniã onus integruz grauius premit se diuiso quare plurimum ducens est ad perniciem si perduret. Item in emigranea et proprie calida pulsatiua sudor capitis exuberans vel fluxus sanguinis ex nare eiusdem lateris superueniens tollit egritudinẽ quemadmodũ et in fe. vomitus voluntarius et spontaneus vel fluxus ventris dicetur cõferre. vnde ypo. vi. amphi. cap. dolenti et circũdolenti sanies aut aqua aut sanguis defluens ẽm nares aut ẽm aures: aut ẽm os aut ẽm oculos soluit egritudinez. Item ibidez. Quibuscunq sanis dolores repente fiunt in capite et continuo sine voce fiunt et stertunt in septez diebus pereunt si fe. non accipiat eos. ratio: q isti sunt vere apopletici cum in se habeant tria signa apoplexie: scz dolorem capitis subitum: et carentiã loquele: vel maliciam anhelitus quare suffocantur a materia plurima nisi fe. eos excitet et resoluat et proprie acuta spontanea vel per artem introducta. Idez particula septima. in plaga vel percussione in capite stupor aut desipientia malũ supple siue percussio sit cuz vulnere siue cũ concussione sola: quia significat nocumentũ cõmunicatũ esse substantie cerebri et ventriculis eius. Itẽ quarta amph. Quibuscũq vrine in febribus conturbate et conuerse velut etc. quia in fe. vrina grossa turbulenta agitationem et ebullitionem diuersoruz humoruz signat fumantiuz ad caput. Quare succurratur cuz repercussiuis circa frontẽ et tempora. Item si cerebrũ fuerit lesum: et concussum ex casu vel percussione necesse est fieri vomitum et cum defectione propter cordis et oris stomachi cõpassionẽ et proprie in corpore cholerico in tẽpore et etate et consuetudine cadentibus. vnde ypo. sexta parti. aph. Quibuscunq cerebrum sursum conuertitur necesse est feb. etc. Itẽ si ex percussione vel casu ledat cerebrum necesse est accidere sincopin vel apoplexiã per tempus aliquod donec cerebrum reconfortetur quare non conuenit vt mortui iudicentur nisi post tertium diez. Unde ypo. vij. par. amph. Quibuscũq cerebrum mot[illegible]m fuerit ex aliqua occasione necesse est fieri sine voce statim. Item in cephalea et emigranea forti pulsatiua seu alio dolore corporis quocunq si subito dolor decrescat nec sentiatur non presente aliqua rationali alleuiatione scz per fluxum sanguinis narium vel sudorem vel vomituz vel egestionem vel diminuta existente atq imperfecta: mortale: quoniã cerebri lesionem et virtutis animalis defectionẽ siue destructionẽ demonstrant. vnde ypo. vi. amph. Quicũq dolentes aliquid corporis plurimum dolorem non sentiunt: ijs mens egrotat. Item in. vi. vesicam incisam aut cerebrum: aut cor aut dyafragma. aut epar: aut renes: aut ali

quod intestinorum gracilium aut ventrem ⁊ stomachum mortale et supple matricem si/tim ⁊ splenem.

¶ De vertigine ⁊ scotbomia.
Capitulum secundum.

Vertigo ⁊ scotbomia est cum vi deč homini ꝙ omnia voluan/tur in gyrum. Et si fuerit cum fixione corporis: dicitur vertigo. Si vero cū casu ipsius super terram dicič scotbomia: et sic patet ꝙ he due passiones neq̄ differunt causa: neq̄ substā/tia formali: sed solo gradu. s. fm magis ⁊ minus. Sunt aūt quandoq̄ morbus: quādoq̄ accidens sicut est dolor capitis: morbus quidem cū per se ⁊ imediate a sua causa procedit. Accidens cū morbum consequitur.

Methodus. Vertigo vł scotbomia morbus quandoq̄ fit a causa primitiua vt ab inuentione rerū volubiliū puta rote vel reuolutione corporis super se sicut faciunt pueri vel casu aut percussione ledente anteriorem ventriculum cerebri: propter quod fantasiatur ⁊ imaginač res aliter ꝙ̄ sint. Si fiat ex inuentione rerum volubilium ⁊ re/uolutione corporis super se: signa patent ex indicijs patientis. Cura eius est quies a talibus: quia in omni motione corporis cū ꝗ̄s ceperit ⁊c. ij. amph. Si fiat a casu vel percussione curač sicut diximus in cura doloris ca/pitis ex casu vel percussione. A causa antecedente puenit: puta ventositate aut humorꝶ vitio in cerebro contentorū. Et si fit vento/sitas quod est vt plurimum tunc sentitur tinnitus aurium: tenebrositas oculorū: longa fixa. Similiter ⁊ diminutio gustus ⁊ odora/tus atq̄ pulsatio temporum ⁊ antecessio doloris capitis pdurātis. Et cura eius est euaporatio capitis cum aqua decoctionis florꝶ camomille absinth. ros. rub. meliloti maiorane. Similiter ⁊ sternutatio cū condisi euforbio ⁊ masticatio piperis ⁊ cimini ⁊ carui ⁊ vsus dyacimini ⁊ sacellatio facta ex milio et sale torrefactis super lapidem ignitum ⁊ abstinentia ab omnibus leguminibus, a fructibus: a rapis ⁊ oleribus: a nucibus: a reb⁹ conditis cum nucibus: ⁊ a vino forti puro: ⁊ sumere debet post cibum stipticū: puta pi/rū vel coctanū assum. Et si hec nō sufficiūt purgeč cū pillulis cochijs vel hieralogodio vel yerapigra postꝙ̄ reitereně localia iam dicta. Et si hec iterū non sufficiunt: fiat cauteriū in summitate capitis in loco in quo terminač medius digitus patiētis quando ra/dix palme ponič super radicem nasi: q2 ibi cōmissura recta currit cum cōmissura arcua/li: quapropter fiet perfecta resolutio vaporꝶ ⁊ materiarum a quibus eleuantur. Si vero sit humor: tunc siue sit sanguis: siue cholera siue flegma: siue melancolia: siue cōpositum fient signa ⁊ cura que diximus in ca. de dolore capitis prout est morbus sub signis di/stinctis. Vertigo vel scotbomia accidēs quā doq̄ sequitur morbum vniuersalem sicut in fe. Et tunc significat futuram crisim per su/perius scilicet per vomitum vel per fluxum sangui. narium vel sudorem. ita ꝙ si hoc appareat post signa digestionis cōplete stan/te virtute forti salutem promittit: cū signis indigestionis ⁊ proprie virtute debili mor/tem portendit. Si vero medio modo crisim malā ⁊ diminutam promittit. Cura eius est vt nihil fiat nisi ꝙ eger cum blandicijs confortetur ⁊ pertrahatur donec via crisis ap/parere ceperit. Et si per vomitū iuuetur natura cū immissione digiti in os vel pēne linite in oleo. Si aūt per fluxum san. nariū: sumantur sete porci ponanč in naso ⁊ compri/mač nasus. Si aūt per sudorem caput tegatur cū pānis calidis. Unde Ypo. Undecūq̄ repit natura ⁊c. Sed ꝙ̄diu nihil borū cepe/rit apparere nihil fiat oīno circa caput. Nā si repcussiua approximares: crisiꝫ phiberes: ⁊ sic mortē induceres. Si resoluētia: tūc ma/teriā plurimā attraheres ⁊ forte frenesim induceres: ⁊ ꝙ piculosius est viā crisis impedires. ꝙ si poneres calefactoriū circa caput: sudorē faceres cū forte natura vomitū intenderet. vn̄ Ypo. ibidē. Ea quorū crisis ⁊c. Morbū pticularē cōsequič multis modis: q2 q̄nq̄ fit vitio stomachi: ⁊ hoc vt multū. q̄nq̄ vitio intestinoꝶ epatis splenis atq̄ matricis. Et signa ⁊ cā sunt illa ꝙ̄ diximus ca. de dolore capitis sub signis distinctis.

Emperica. Decoctio sal/uie in aqua vel vino curat vertiginē capite ea loto ⁊ ipa al/ligata fronti vel tempořib⁹ cōfert oīb⁹ mor

bis factis de frigiditate. Uinum preterea decoct. peonie vel castorei scotbomie valet plurimum. & semē peonie bibitum somnia varia remouet. Itē ruptoriū factū sup verti ce cranei vel sup collo est vltimi iuuamenti post purgatiões qd dicem⁹ ca. C. dolē pericis

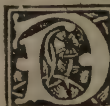
Canones.

Uertigo vel scotbomia morbus fit vtplurimum vitio ventositatis eleuate a flegmate viscoso contento circa anteriorem ventriculum cerebri: quapropter indigem⁹ alteratiuis propter ventositatem: et euacuatiuis propter flegma: et sternutatorijs propter vtrunq₃. Uertigo autem et scotbomia accidens fit vtplurimum vitio stomachi & intestinorum stipticorum: quapropter intendimus ad rectificationem stomachi & lubrificationem ventris cum suppositorio vel clisteri. In vertigine & scotbomia oportet cauere a porris: alijs: scalongnijs: leguminibus: nucibus: & vnctuosis omnib⁹ quoniā hec omnia materias a stomacho leuigant ad caput. Similiter & vinum vetus purum: similiter & lac: quia faciliter corrum pitur in stomacho & corruptum sursum mittit vapores. vnde ypo. Lac dare caput dolētibus malum.

Pronosticatio.

Uertigo vel scotbomia cum longinquo tēpore perdurauerit: neq₃ beneficio artis vel nature remoueri possunt: futuraz epilepsiā vel apoplexiam portendunt.

¶ De subeth. stupore & congelatione. Capitulum tertium.

De istis tribus passionibus vno dicemus ca. quoniā earum notificatio ex differentia ipsarū adinuicem completur. Sunt quandoq₃ morbi: quādoq₃ accidentia morbi. Morbi quidem cum fiunt per se incipiendo a suis causis immediate in cerebro contentis. Accidentia cum morbos alios puta litbargiā vel febrem flegmaticā vel apoplexiaz vel emitriteum cōsequentur. Conueniunt autē iste passiones in duobus primo: qz quelibet ipsarū est passio capitis primo & p se: sed ex cōsequenti toti⁹ corpis. Scdo: qz in vnaquaq₃ earū fit impedimentum in sensibus & motu voluntario sup totū corpus. Differūt aūt per duas essentias et pprietates qd est: qz subeth est propria passio vētriculi anterioris cerebri: verū quoniā hmōi ventriculus est magis origo sensus q̄ motus: vt dicit gal. in teg. Idcirco in subeth fit magis impedimentū in actu sensationis q̄ motionis volūtarie: quapropter in subeth sunt oculi semp clausi: & si vocet̄ vel concussetur fortiter in principio subeth: & pprie sa lubri: tūc aperit oculos licet denuo claudat. Accidit aūt hec passio ex flegmate puro dominate illi parti. fit tamē quādoq₃ ex vaporibus frigidis vt contingit post potum opij aut iusquiami. Stupor non est aliud q̄ subeth diminutuz. Stupor nāq₃ fit ex flegmate cū parum cbo. fuerit cōmixtum: quapropter etiā in stupore nō est somn⁹ adeo pfūdus sicut in subeth. fit etiā qn̄q₃ a vapore frigido nō in vltimo velut cōtingit post esuz fungorū. Fit etiā a sola qualitate sine materia velut accidit in infrigidatis i niue capite nudato. Fit etiā qn̄q₃ a casu vel percussione qn̄ per ea cerebrū leditur vehementer Iuxta illd Ipo. vij. parti. amph. In pcussione cap itis stupor aut desipientia malū. Et scias q stupor qn̄q₃ dr a medicis somn⁹ pfundus vel subeth vigilatiua: sed nō dz dici somnus lōgus: qz somn⁹ lōgus pure est naturalis in quali: lz fit innaturalis in q̄to: vt accidit ebriosis exercitantibus & calescētibus: sed somnus pfundus q̄ dicit̄ stupor est innaturalis in quali: simpliciter & in q̄to. Stupor etiā qn̄q₃ sumitur p passione neruoz vł mēbroz neruosoz: & tūc idē q obdormitatio vt dicet̄ in ca. de tremore. Cōgelatio est proprie passio vētriculi posterioris: verū qz iste vētriculus est magis fons mot⁹: idcirco fit oculis stātib⁹ fixe aptis. Fit aūt pgelatio ex materia melica dn̄ante illi pticule. Et lz in pgelatione doleat anterior vētricul⁹ cerebri hoc tn̄ nō accidit: nisi qz ipe ē sēsitiu⁹ magis vł qz hūor opilās ipē posteriorē coartat anteriorē & pgelati remanēt sub situ quo repit eos congelatio: quare si reperit eos scribentes vel sedentes remanent ɓm illā formam. Et fit quādoq₃ a causa primitiua: vt cōtingit ambulanti in niue. In lōgo tpe nudato capite q quidē fit vt plurimū: vt dr Gal. v. illius amph. Sōn⁹ & vigilia. Iste tn̄ omnes

passiones pro seinuicē ponuntur apud medicos: quare de noibus nō est curādū: ꝛ proprie cū res sint ꝓpinque. Nam iste tres passiones sunt valde ꝓpinque in subiecto: cura ꝛ causa: vt patet ex dictis ꝛ dicendis.

Methodus. Cura subetb est hec Nam cū oīs subetbicus sit sine sensu ꝛ motu non requiritur approximatio alicuius medicine p os: sed ilico supponatur ei suppositorium de sale gēma: vel iniiciatur clistere acutū quod sic fiat. ℞. colloquintide. agarici cētauree añ. ℥. ß. meliloti stica. blete añ. M. j. pistentur ꝛ bulliant in aqua: de illa aqua accipiantur lib. ij. ꝛ ß. et. ℥. iiij. mell. ꝛ. ℥. iij. olei cōis ꝛ. ℥. ij. salis. ꝛ misceātur simul ꝛ iterum reducātur ad ignē. ꝛ cū totum bullierit colletur: ꝛ cū collatura tepida fuerit: iniiciatur cū clisteri: ꝛ frequentetur illud totiēs donec patiens sentiat ꝛ moueatur: ꝛ ligētur extrema vehemēter oīa propter diuersionem: ꝛ tunc ponatur in os infirmi. ℨ. j. tyriace veteris cū vino calido vel metridati vel auree alexand. vel dyapliris. Post hoc aūt abrasis capillis fricetur caput cū pāno calido ꝛ liniatur cū oleo de spica vel de lilio in quo sit dissolutū castoreū vel bdelliū vel se. sinapis. et se. cicute. deinde cū sufferre poterit: purget cū pillulis cocbijs vel fetidis aut aureis vel cū yerapig. nullo modo bibat illis temporibus vinū: nisi fortassis cum saluia vel castoreo bullitū. vel ydromel qđ sic fiat. ℞. aque lib. iij. mellis. ℥. iij. bulliantur aliquantulum et colle famē ꝛ sitim toleret: pro posse laboret ꝛ exercitetur ꝛ sudet in ieiuno: nutriatur cibis calidis siccis: masticet qualibet die cū surgit a lecto piretrum ꝛ piper factum ex eis cum mastice velut forma pillule. In fine vero fiat cauterium in vertice cranei vel caustī cum super occiput rasum ex cātaridibus tritis ꝛ incorporatis cū fermento ꝛ sinapi vel ex calce viua ꝛ ficubus siccis incorporatis cum stercoribus columbarū ꝛ succo rube viridis. fiāt gargarismata cum oximelle composito ex squillitico ꝛ aqua decoc. ysop. et yreos vel cum sinapi. prouocentur sternutationes cū condisi vel pipere: ꝛ sic regatur vsqꝫ ad perfectam sanitatem. Cura stuporis est eadē preterꝗ ꝙ in clisteri recipimus nō solū agaricum: sed aloes ꝛ turbith cū non sit ex flate puro sed mixto cū cbo. fiant autē omnia alia velut in subetb ꝛ fricētur plante pedum cum aceto ꝛ sale vehementer. Cura congelationis est eadē cū predicta preterꝗ ꝙ in clisteri recipimus ellebori ni. ℥. ß. loco colloquintide: ꝛ loco centauree recipimus polipod. ℥ j. in alijs fiat sicut prius. Cum autē iste passiones euenerint a dicta causa primitiua puta frigiditate aeris: cōpetit balneum aque dulcis calide. Similiter ꝛ alia dicta ca. de do. capitis in causa frigida sine materia. Cū autem venerint assumptione opij vel fungorum vel iusquiami: ꝓuenit primo vomitus cum aqua ꝛ melle ꝛ raphano. deinde oportet vt clisterizetur clisteri acuto: dicto cap. de cura subetb. Post illud sumat sepe de tyriaca veteri vel de theodorico anacardino vel de metridato. Confert etiam vsus allij ꝛ nucum. Similiter ꝛ vinū vetus potentissimum in multa ꝗtitate potum ꝛ ꝓprie calefactum. Et iterum si sumeretur assefetide aureū. j. cum. ℥. iij. vini albi puri aromatici conferret. Fricentur extrema vehementer ꝛ caput ꝓprie. ꝛ oportet vt ꝓhibeatur a somno ꝓposse cum sternutatione facta ex euforbio ꝛ elleboro albo: ꝛ cum fricatione capillorum. Unguatur caput ꝛ totū corpus cum oleis calidis predictis vel de balsamo si sit possibile: qꝛ confert a ꝓprietate. Cōmedat iura piperata gallinarū ꝛ auiū. bibat vinum decoctionis cinamomi in quo sit aliquid musci. Cum autē euenerint a casu vel percussione: curentur sicut dictum est caplo de dolore capitis ex casu ꝛ ꝑcussione

Emperica. In oīni passiōe in qua ē somnus superfluus approximant quedam fumigia fetida de vnglis ꝛ pannis laneis ꝛ capillis super carbones positis: qm̄ estimāt ꝙ virtus aliquando cerebri sentiens lesionē inducat expergefactionem. Alij ecōuerso faciunt suffumigia aromatica: scꝫ ex olibano alipta muscata thure mastice storace sicca: qꝛ estimant ꝙ p ea cerebrū cōfortet: sed huius rei veritatē caplo de litbargia vide.

Canones. Si in aliqua istarum passio-

num corpus repletū vr̄ ꝛ facies rubuerit et vene magne apparuerint in oculis ꝛ facie: tūc in cura eius cōueniens erit vti flebotbomia cepbalice in bracbio seu manu vel vene recte frontis vel venarū magnaꝝ q̄ sunt sub lingua vel venarū in collo q̄ guides appellantur: vel fiat in scapulis. collo ꝛ sub mento scarificatio ꝓfundata rōne diminutionis q̄titatiue nō qualitatiue. Itē in cura istaruꝫ passionū nunq̄ debent apponi repcussiua quia augmētaret̄ dispositio frigida ꝛ ꝑ ꝯsequens passio: sed fiat diuersio materie cum ligationibus ꝛ deinde cum euacuationibus dictis prius.

Pronosticatio.

Si subetb fuerit accidēs litbargie tūc si subsecuta fuerit frenesis bonū est: q2 subtiliationē ꝛ calefactionē materie significat. Si vero contrariū malū. Subetb p̄terea raro fit per se incipiendo: sed vt plurimū ꝯsequendo fe. flegmaticas ꝯtinuas ꝛ iterpolatas. Itē subetb ē mortale cū anbelit⁹ deficit ꝛ eger exercitari nō pōt ꝛ iacet supin⁹ q̄ tūcūq̄ sup latera reuoluat̄. Itē iste passiōes iterficiūt nō nisi q2 anbelitū ꝓhibēt oppillādo vias eius. Itē sepi⁹ fiūt a cā hūorali itrīseca antecedēte q̄ a cā p̄mitiua. Itē di. ypo. i ꝑcussiōe capitis stupor aut desipiētia supuenitēs malum. Itē iste passiōes ex toto suo gn̄e sunt magis mortales q̄ salubres q̄re ꝓnosticis reliquēt̄. Itē lꝫ sint a cā frigida tn̄ cito iterficiūt: q2 iterficiūt oppillādo: oppillatio aūt ista subito fit. ¶ De frenesi. Capl'm. iiij.

Renesis ē āpa calidū capit̄ itra craneū: verū q2 materia cal'a ē subtilis ꝛ penetratiua: idcirco h̄ apa ē i pāniclis tegentib⁹ cerebrū sub craneo q̄ sunt piamr̄ ꝛ duramr̄: q2 m̄ i anteriori cerebro ē maior cal'itas q̄ i posteriori ꝓpter m'ltos ibi sp̄us aīales circa organa sensuū. Iō istō apa fit tm̄ i anteriori cerebro queādmodum litbargia fit i posteriori. Ex quo sequit̄ q̄ frenesis ē apa calidū āterioris ptis cerebri ꝛ pāniculoꝝ. Est aūt q̄nq̄ morbus: q̄nq̄ accidēs morbi. Morb⁹ q̄dem q̄n materia ꝑ se colligit̄ in loco p̄dicto ꝛ causat āpaꝛ boc ē valde raro. Accidēs aūt q̄n ꝯsequitur aliū morbū ꝛ h̄ ē vt p̄limū vt ꝯtigit i fe. de cā cal'a: ꝛ ꝓpe i ꝯtinuis: vtpote tertiana. causone ꝛ synocba: q2 m̄ bumor q̄ ē cā antecedēs leuigat⁹ calore fe. ꝛ furiosus effect⁹ ꝑ venas arterias ꝛ neruos ad cerebrū sursuꝫ rapit̄: ꝛ ibi ad apa colligit̄. ꝛ iterū maxīe fit i fe. ꝯclusa atq̄ ꝯtinua i q̄ emūctoria sūt ociosa ꝛ caliditas nō expādit̄ extra corp⁹: sꝫ remanet i⁹ quapropter maxīe fit i febrib⁹ ꝯsequētibus apata viscerū: vtpote pulmonis. epat̄. stomacbi. pectoris vel matricis ꝛ pl⁹ neruosoꝝ locorum. Cōsequit̄ etiā emitriteū q̄nq̄ ꝛ ꝓprie si ips etas cōpl'o sint ca. vebemēter. Frenesis aūt diuidit̄ i verā ꝛ nō verā. Va d2 cū ē morb⁹ ꝛ ē a cā pure calida: vtpote sanguie. col'a vel vtroq̄. Sꝫ nō vera d2 cū ē accidēs queādmodū oīs alienatio facta i fe. bora cris̄ salubris vel mortalis pōt dici frenesis. vl' nō vera d2 q̄n est morb⁹ sꝫ nō ex materia cal'a pura sꝫ mixta cū aliquātulo flātis vel melancbolie. Signa frenesis i cōi sūt ꝑmixtio rōnis cū actiōe furiosa: q2 calidi ē agitare sicut frigidi q̄escere ꝛ mot⁹ oculoꝝ circū circa ꝛ rubor eoꝝ ꝛ fe. vebemētis caliditatis cū frigiditate extremoꝝ vel tepiditate ꝛ insōnietas ꝛ m'ltitudo imagiationū ꝛ ꝓpe apō p̄ncipiū somni q̄re exꝑgefit velut fatigatio ꝛ vrina al. cū i ꝓria die p̄terita fuerit rubea āpulosa. filr̄ ꝛ pulsus frequēs ꝛ velox. Signa ꝓpa frenesis vere q̄ fit a sanguie sunt cū p̄dictis rubedo faciei ꝛ oculoꝝ ꝓprie magnitudo pulsus cū velocitate repletio venarū babitudo corporis carnosa et antecessio ciboꝝ gn̄atiuoꝝ sanguis: vt bōa caro ꝛ vinū filr̄ ꝛ borror luminis dolor capitis ligua nigra inflata: vigilie plīme ꝛ abbominatio loq̄le ꝛ clamor post suū dormire et anbe[illegible] inordinat⁹: ꝛ ista cū apparuerint: significāt apa esse ꝯfirmatū. Sꝫ vrina ru. grossa ꝛ spumosa ꝛ multiplicatio risus sine cā ē ex exteriorib⁹ signis sup materiā sāguis. Signa ꝓpa frenesis vere de cbol'. sunt fe. ꝯtinua valde arsiua sit⁹ ꝛ alienatio vebemēs ꝛ antecessio ciboꝝ generātiū cbolerā: vt allia cepe sinapis ciminū piper mel vinū acutū. Similiter ꝛ pulsus velox ꝛ spissus vebemēter ꝛ desideriū attrabēdi aerē cōtinue vltra solitū ꝛ citrinitas faciei ꝛ oculoꝝ ꝛ ligua citrina vel nigra vl' inq̄etudo sup lectū ꝛ vociferatio plīma cū rixa. Si aūt cbolera fuerit adusta vel san. adust⁹: tūc oīa accidētia p̄dicta fiāt

fortiora donec fortassis supuenerit demoniū lupinū ⁊ spūs magnificet ⁊ palpitet circūquaqꝫ cū manib⁹ velut rē esset q̄rens ⁊ oculoꝝ turbatio maligna. Si aūt iste materie sint ꝯposite tūc ⁊ signa ꝯposita erūt. Signa frenesis nō vere q̄ est accidens sunt: qꝛ vt dicit auicē. iiij. cañ. ca. de karabito frenes. Huiusmodi sequit in fortitudine sua fortitudinē feb. verbi grā: qꝛ in augmēto vel statu febris est fortior q̄ in principio: ⁊ in die exacerbatiōis est maior q̄ in die q̄etis. sꝫ in frenesi vera totū est econuerso: qꝛ q̄to fe. est extra remissior tāto materia plus rapitur ad caput. Signa frenesis nō vere q̄ est morb⁹ sunt accidentium remissio plusq̄ in frenesi vera que est morbus.

Methodus. Istud apa sicut ⁊ oīe aliud apa imo vl'r oīs morb⁹ salubris hꝫ. iiij. tpa ſm q̄ diuersificat cura scꝫ principiū augmentū statū ⁊ declinatiōnē. Cura igit frenes vere q̄ est de sanguie est vt stati a pncipio h̄ est añ spaciū trium dierū vel quattuor ad plus fiat flebotbomia fortis in die vel nocte de cephalica in brachio vel manu si virtus ⁊ etas ꝯsenserint: vl' fiat secūdatio si virtus sit debilis oīno. ꝙ si timor fuerit de sincopi in actu flebotbomādi sicut in q̄busdaꝫ solet cōtingere ꝑpter cōsuetudinē nō ꝑpter debilitatē cordis tūc cibet hora flebotbomādi ⁊ añ ⁊ post cū mica panis infusa in vino granatoꝝ vel aqua frigida q̄m a sincopi custodit. Et fiat fricatio in spatulis circūquaqꝫ: silr ⁊ in cruribus ⁊ ligent extrema dolorose ⁊ fomētent cū aqua calida añ ⁊ post fricationē: q̄m talis fomētatio silr ⁊ fricatio cuꝫ panno aspo infuso in aqua ros. ⁊ aceto materias diuertit: sōnū inducit. Et fiat aptio emorroidaꝝ in corpe cōsueto cū appositiōe sanguisugaꝝ vel cepaꝝ circa anū: qꝛ materias diuertūt. Et si apiri nō pñt: fiat flebotbōia de sophena q̄ est sub cauilla pedis intus in talo: qꝛ hec flebotbomia hꝫ ꝓuocare mēstrua ⁊ emorroidas. vñ ypo. vs. pti. aph. melācholicis ⁊ freneticis emorroide innate bonū. deiñ subito fiat vel vnguētū vl' embrocatio repcussiua sup caput cū succo solatri l' sēpiuiue vl' populeō mixto cū oleo ro. vl' cuꝫ oleo de salice vel nenuphar. vel cū aq̄ ros. migra cū aceto. Et si sōnū ꝓuocare intēdis: adde eis oleū de papauere vel de mādragora vel granū. s. opij vel lac papaueris vel decoctionē ei⁹. nō timere stupefactis freq̄nter qꝛ finalr calorē naturalē mortificant: sꝫ tūc solū cū supfluūt vigilie vel furor: deiñ cōtinue vsq̄ ad finē principij intētio tua versetur circa lubrificationē vētris cū clisteri lenitiuo vel suppositorio de penidijs: qꝛ acutā mitigat fe. qd̄ sic fiat. ℞. viol. ℥. ij. malue. m. j. prunorū. lib. ß. bulliant in aq̄ ⁊ i lib. iiij. illi⁹ aq̄ dissoluat. ℥. j. tamarin. ⁊ ℥. j. māne. ⁊ ℥. ij. zuccari vel zuccara violaꝝ. ⁊ ℥. iij. olei viol. ⁊ ℥. ß. salis ⁊ iterꝝ bulliāt parūp. Deiñ collet ⁊ tepidū inijciat oī die semel ad min⁹ nisi p se assellauerit bis vel ter in die: postq̄ egritudo diē tertiā aut quartā trāseat tūc nō cōpetit flebotbomia supradicta: qꝛ tūc apa ē cōfirmatū ⁊ materia tota fluxa est ad locū q̄re ñ valēt diuersiua. Sꝫ tūc erit itēdēdū euacuatiuis eradicatiuis: vt di. almāsor. c. pñti. Flebotbomet ergo tūc vena recta q̄ est in frōte vel naso: qꝛ h̄ flebotōia euacuat aliq̄d de materia ꝑter qd̄ attrahat cū supponam⁹ morbū in statu esse vel ꝓpe statū. idē opat flebotbomia venarū sub lingua vel guides in collo apō tps augmētisi fortis sit virt⁹: vel ponat sanguisuga in frōte inter duo supcilia q̄ si nō adheret: applicet cū sanguie alicuius aialis illic illinito. deiñ fiāt linimēta frigida p̄dicta circa caput ⁊ nō supra caput ne forte ipediat resoluo q̄cūqꝫ. Post illō vero applicētur calefactoria leuia cōfortatiua cerebri velut ē emplastrū de florib⁹ camomille ⁊ melliloto ⁊ gall⁹ viu⁹ scissus p mediū vel catulus vel pulmo porci calid⁹ actu: fricet extrēa cū aceto ⁊ sale sil' cōq̄ssatis. leuiter iaceat i loco obscuro nō luioso ne sēsus exteriores laborēt: neqꝫ oīno vmbroso ne sēsus iteriores fatigēt: sint secū assidue dilecti ⁊ amici sui q̄ taceāt ⁊ q̄escāt: ⁊ egrū cū signis ⁊ blāditijs vl' q̄nqꝫ minis coerceāt a furore: q̄m sōn⁹ ⁊ q̄es i loco tenebroso ē ex melioꝝ reb⁹ i frenesi. Cibet ex lactucis portulaca cōdit cū aceto vl' agresta. Silr ⁊ cucurb. aut succo ordei vl' auēe cōdit cū lacte amigdalaꝝ l' papauer silr ⁊ pōis assis frigidis actu carnib⁹ pullorū l' edoꝝ alterat cū hei h̄ p̄dictis. Si v't⁹ sit debil: bibat i die sepi sirupū d' nenuph. l' de papauere cū vino granatoꝝ ⁊ aq̄ decoctiōis prunoꝝ l' ordei ⁊ sit sirup⁹. ℥. j. ⁊ ß. ⁊ vinū gra

natorum.ʒ.j.ʒ.ß.ꝛ aque.ʒ.iij.l' bibat sirupū
viol.vel ro.l' sirupum de berbere cuȝ eisdem
aquis:ꝛ hoc fiat nō hora comestiōis ſȝ ante
per vnā horā vel duas silr ꝛ post. Hora aūt
cōestionis bibat ex aq̄s predictis p̄ se: ꝛ plu
res aq̄s sitis extinctiuas atq̄ nutritiuas di/
cemus ca.de p̄turbatione virtutū aīalium.
C.de mania canina ne prohibeat a potu a
que frigide oīno sed bibat de ipsa q̄ntum ve
lit etiā si apa sit in visceribus cuȝ melius sit
malum aliq̄d egris gignere q̄ sinere eos in
mortem cadere: vt dicit Gal.ix. de ingenio
sanitatis. Cura frenesis vere de cholera est
vt in principio ꝛ ante oīa purgetur corpus
cum medicamine mūdificante choleraȝ q̄d
sic fiat. R. māne.ʒ.j.tamarindoꝝ.ʒ.j.ꝛ semis
dissoluant cum.ʒ.iiij.aque decoctionis pru/
norum. Colletur aqua illa ꝛ detur infirmo
ante diē. Aliud fortius aliq̄ntulum. R. reu/
barbari.ʒ.ij.aque decoctiōis prunorum.ʒ.
iiij.puluerisef reubarbarum ꝛ ponat in aq̄
illa ꝛ addātur.ʒ.ij.sirup.viol.ꝛ dimittatur
hoc totum stare sic p̄ horas.xj. Postea colle
tur ꝛ detur ante diē vel purgetur cū.ʒ.ß.ele
ctuarij de succo ros.vel cū stomaticho laxati
uo:sed nō detur ei medicina fortis:q̄m ma/
teriam agitaret ꝛ frenesim augmētaret an
te tp̄s declinationis. Si vero materia fuerit
adusta tunc si volueris vti apozimate p̄mo
siue scd̄o nihil aliud fiat nisi q̄ in decoctiōe
prunorum addat sene: ꝛ epi.ana.ʒ.ij. poli/
podij.ʒ.ß.deinde cuȝ ista aqua decoctionis
dissoluātur tamarindi ꝛ māna ꝛ reubarba.ꝛ
fiat sicut prius. Facta aūt hmōi euacuatio
ne secure potest fieri flebotbomia cephalice
in brachio vel ī manu vel fit p̄uocatio emor
roidarum l' scarificatio in spatulis ꝛ narib᷒
q2 sicut di.auicen.iiij.can̄.fen.j.cap.de kra/
rabito. Si materia egritudis nō fuerit san/
guis p̄mo in cura debem᷒ incipere a mūdi/
ficatiōe.scd̄o a flebotbomia. Si vero fuerit
sanguis p̄io a flebotbomia incipiendū est:
deīn statim fiat embrocatio ꝛ inūctio circa
caput supradicta rōne: ꝛ conare vt euites
gn̄ationē apātis q̄ntuȝ potes vel saltez eius
cōfirmationē: q2 postq̄ cōfirmatū fuerit q̄d
forte est post tres vl'.iiij.dies ad plus impos
sibile erit curare frenesim p̄pter cerebri no/
bilitatē ꝛ sui necessitatē p̄ toto ꝛ in omnib᷒
medicinis approximādis p̄ exteri᷒ siue cali/
dis vtere aceto q2 est sparum vehiculū ꝛ iu
uat ad penetrandū. Sumat in aurora si pos
sibile est p̄ digestiōe.ʒ.j.vl' ʒ.j.ꝛ.ß.oxizucari
cuȝ trib᷒ vel q̄ttuor.ʒ.aq̄ decoctiōis prunoꝝ
vel sumat.ʒ.j.sirupi acetosi simplicis cum
eisdeȝ aq̄s in oībus suis cibarijs. Decoquā
tur semina papaueris al.ꝛ lactucis ꝛ scario
le inuoluta in petia al.munda ꝛ psilium ali
quādo p̄ se aliquādo cum eisdē. Fiat larga
tio omni die s̄m ventrem cum clisteri vl' sup
positorio dicto superius.ꝛ in oīb᷒ alijs fiat
sicut in frenesi de sanguine. Cura frenesis
non vere que est morbus est eadem cum pre
dictis: nisi q̄ est vtendum in ea remissiorib᷒
et nō tāte frigiditat⁊ neq̄ tāto potu aque fri
gide: quia est securior aliquantulum q̄ fre/
nesis vera. Cura frenesis non vere que illō
accidens est sicut est in illa q̄ cōuenit in feb.
est vt fiant oīa que dicta sunt de prouoca
tione emorroidarum scarificatione ligatio/
ne fricatione ꝛ embrocatione et inunctione
preterq̄ de flebotbomia: quia illa non est
vtenda: q2 natura est debilior propter egri/
tudinem precedentē: nisi forte corp᷒ sit car/
nosum robustum. Alia vero sufferre potest
neq̄ cadit in eis timor. Uerum q̄m hec fre/
nesis intēditur cū fe. idcirco stude ad resistē
dum ei q̄ntuȝ potes anteq̄ veniat augmēta
tio fe. cum repercussionibus ꝛ diuersionibus
supradictis ne fortassis fiat apostema vel
confirmetur quia fieret necessario mortal'.
In fine aūt frenesis vere de sanguine vel de
cholera adusta si qua vestigia eleuationū re
manserint: fiant embrocationes resolutiue
spargēdo sup̄ caput ab alto q̄ sic fiāt. R. flo
rū camomille aneti maiorane.ros.ru.m.j.bu
liantur in aq̄. Ad idē. R. florū camomille se
minis aneti fenugreci.rad. maluauisci.ana.
m.j.bullianf in aqua ꝛ fiat embrocatio.

Emperica. Fel leporis cū vino bullitum
facit hominem freneticum dormire semper
donec sibi dederis acetum. Item somniferū
extreme fortitudinis: similiter ꝛ narcoticum.
R. populeon.ʒ.j.olei mandragore olei ros.
viol.ana.ʒ.ij.aceti.ʒ.j. opij.ʒ.j. misceantur
omnia perfecte ꝛ liniantur ex eo frons et
timpora actu frigido reiterando frequen/
ter vel infundantur in eo petie et appli/

centur toti parti anteriori capitis: sed non posteriori: quia frigida est. et inde oriunt nucha et nerui. Itē fiat emplm ex lacte papaueris succo lactucarum succo solatri et sempuiue vel nenupharis aā. ℥ ij. aceti non fortis. ℥. ß. cū quib' incorporet' farine ordei. ℥. j. farine fenugreci. ℥ ß. florū camomille modicum. Et in ca. de vigilijs plura dicentur. Item somniferū probatū in frenesi. ℞. olei ro. vel viol. vel nenupha. modicū. opij granum. j. vel. ij. croci parumper. misce oia et inūge intra nares frequenter. Item ad idē embroca in fe. in qua timetur de frenesi. ℞. foliorum vel sem lactuc. malue aā. M. j. viol. ℥. ß. corticum vel foliorum papaueris. M. ß. et modicū mandragore decoquant' in aqua et colletur. Item odoramentum in frenesi. ℞. camphore iusquiami opij ozimi croci. ana. cere quod sufficit et aque ros. cōfice ex eis pomum quod in manu teneatur. De expertis ad frenesim est flebotomia cephalice: et post hoc flebotomia nasi vel sanguisuge eius vel vene frontis vel potus aque frigide immediate desuper: quia choleram extinguit et cerebrum confortat. Et intellige de frenesi vera. Similiter et scarificatio aurium et flebotomia venarum sub lingua et proprie si causa sanguinea videatur.

Canones.

Dicunt quidā q in frenesi nō debent poni repercussiua super caput: quia fieret impedimentū in resoluendo: sed ponantur circa frontem et timpora. Item dicit Ras. in diuisionibus q freneticus verus nō debet phiberi ab aqua frigida oino: neq; si sit ex sanguine neq; ex cho. Mesue vero illud prohibet oino quod est qr Ras. eius frigiditatem et extinctionē respexit quam facit aqua et pprie si sit plurima. Mesue vero ei' euaporationem: et proprie si sit pauca quare ipsam prohibet in catharro.

Pronosticatio.

Frenesis vera ex q̄cunq; cā si cōfirmet' et per tres dies dūrata fuerit cassa ē ei' cura: aūt vero tps q̄nq; curat' licet difficil'r. Item si frenesis non vera q̄ est accn̄s p̄ns febrem aduenerit post signa digōnis et virtute p̄stāte: est salubris. Si vero aū signa digōnis ceperint appere eius vestigia: est mortalis. Pro oīe signū creticum apparēs ante signa digōnis ē malū: vt dicit Gal. j. et. iij. de crisi. Itē si in frenesi vera vel nō vera flux' sang. nariū exuberās vel sudor fortis capitis venerit statim a p̄ncipio cū virtutis cōstantia: salubre. Itē dicit aut. iij. can. ca. de carabito. q null' hn̄s carabitum. i. apa calidum in cerebro cuius vrina apparuerit alba visus est liberat' ppter qd ait Ypo. iij. parti. amph. quibus vrine limpide aut albe: malū. maxime si in freneticis apparēt: qd est verū intelligendo in frenesi nō vera. Itē frenesis vera plerūq; pmutat' in pleuresim pipleumoniā: quēadmodū accidit et ecōtra. Itē si freneticus nō alleuiet' p approximationē remediorū rōnabilium p̄ma vel scda die ipm deseras. Itē si frenesi superuenerit litharagie bonū: sed si ecōuerso malū vt dicit Ypo. Et ideo cū videris freneticum cadere in somnū profundū et taciturnitatē et mentē malā et cū hoc extrema friguerit et liuēt et oculi cōcauent' statim ipm derelinq̄s Item si in fe. arsiua vrina sit rubea spumosa et statim eras appeat subtilis aquosa necessario moriet' a frenesi. Itē si in frenesi q̄ cōsequitur fe. nō recordat' post paroxismū eorū q̄ dicit et fecit: neq; verecūdatur preter solitum moriet': qr passio cōlocata est toti cerebro ante et post. Itē si nō sentiat se pati vel si sit spasm' vel sincopis vel desipiētia: morietur. Itē si arterie tremāt in tangēdo pulsū moriet'. Itē et si oculi lachrymētur inuolūtarie vel si vrina retineat' vel egestio. Itē et si se violēter pijciat a capite lecti ad lecti pedes necessario moriet': vt dicit ypo. in pnosticis. quia hec signāt angustiā et dolorē. Scias p̄terea q frenesis q̄ est morb' est ex toto gn̄e sui magis mortalis q̄ salubris. Frenesis vero que est accidēs ecōuerso: qr frenesis morb' est ex materia humorali: sed frenesis accn̄s est ex materia vaporali siue vaporosa.

De litargia. Capitulum quintum.

Litargia est apostema frigidū cerebri veri: qr materia frigida est naturaliter grossa nō penetratiua: ideo fit magis hoc apostema in meatib' cerebri q̄ in substātia ei' vel velaminib': qr et posteri' cerebrū est frigidi' āteriori: ppter paucos ibi spūs et ppter ei' maiorē distan-

etiam ad emunctoria ⁊ colatoriū palatii: ideo est illud apostema frigidū cerebri posterioris et eius ventriculi atqꝫ cauernositatū. Litbargia diuidit̄ in verā ⁊ nō verā. Uera est apostema cātū ex materia pure frigida. Nō vera est ex mat̄ia frigida cū pauco sanguie vl' cholera. Est aūt qn̄qꝫ morb⁹: qn̄qꝫ accidēs. Morb⁹ quidē cū materia per se in loco colligitur ⁊ facit apostema ⁊ hoc est vt raro. Accidens vero qn̄ cōsequit̄ aliū morbum et h̄ fit vt plurimū: vt plurimū em̄ sequitur fe. quādoqꝫ de flegmate vel emitriteū minorē vel periplumoniā qm̄ in hmōi passionibus flegma actione febrilis caloris subtiliat̄ et rapit̄ ad cerebrū sursuȝ. Et h̄ fe. qn̄qꝫ remanet cū litbargia: qn̄qꝫ vero deficit fe. ꝯtinua in die. vij. ⁊ remanet ista litbargia. Et ōis litbargia ē passio oīno opposita frenesi. In cā in essentia in subiecto ⁊ accidētib⁹. et ideo cognitio ei⁹ ⁊ duratio aliqualiter apparet ex ca. de frenesi. quia qui bene diffinit contraria considerat velut in alia scientia demonstratur. Litbargia preterea vera quandoqꝫ fit de flegmate et hoc est vt sepius: quandoqꝫ de melācholia: ⁊ hoc est perparū. ¶ Nota ꝙ ad omne apostema intrinsecū frigidū sequitur fe. cōtinua similiter ⁊ subeth lȝ feb. qn̄qꝫ diminuat subeth: neqꝫ mirādū fe. posse stare cū signis frigidis quia nō est impossibile causam antecedentē esse frigidā: ⁊ cū debet fieri cōiuncta ipsa vel pars eius calefit: ⁊ fit hec per putrefactionē: omnis autem putrefactio calefacit: vt dicit Gal'. ij. de accidenti: similiter ⁊ obliuio: quia cella memorie residet ibidē: quapropter hȝ os apertum donec ab astantibus claudatur propter pigritiā ⁊ obliuionē. Et aduenit quādoqꝫ singultus propter compassionē oris stomachi et est ipsorū lingua alba ⁊ os saliuosum et decubitus supinus licet sup latera reuoluatur: ⁊ vrina grossa ⁊ alba velut subiugaliū ⁊ puerorū gulosorū ⁊ egestio humida. pulsus rarus: satis tamen magnus vndosus ⁊ tremulus. et accidit etiā quandoqꝫ frigiditas extremorū cum aliquo tremore ꝓpter superabundantiam flegmatis ⁊ oppressionē spiritus ⁊ caloris. Signa eius que est melancholia sunt ꝙ oculi remanent aperti nō palpitantes velut oculi intuentes vnam rem absqꝫ motu ⁊ fe. lenta ⁊ dolor parum fortior ꝙ in ea de flegmate ⁊ oculi prominentes ē⁊ qn̄qꝫ alienatio cū rixa similiter ⁊ obliuio vrinandi nisi ad hoc excitetur: vrina alba subtilis: color oculoruȝ albus valde pulsus paru⁹ strictus: spissus: durus: difficulter apparēs. nisi forte hoc fiat ratione caloris fe. Signa litbargie nō vere que est morbus est mixtura siue alteratio signorum predictoꝝ. signa litbargie nō vere que est accidens sunt ꝙ cū feb. incipiat augmentari somnolētia ⁊ pigritia preter debitum solitū ⁊ habitudo flegmatica ⁊ diminutio sitis ⁊ taciturnitas loquendi ⁊ vrina al. grossa vel karopos ⁊ qn̄qꝫ ruffa spissa ꝓpter calorem insertū in grossa materia ⁊ egestio fluida: aquosa ⁊ qn̄qꝫ al. grossa. velut flegma viscoꝰ.

Methodus.

Cura litbargie v̄e de flegmate est vt statim a principio appꝫitionis signorum vsqꝫ ad tres dies fiat inunctio repꝫcussiua circa caput continue cum oleo roꝰ. ⁊ pauco aceti simul mixtis donec locus securet̄ ab apostemate. ⁊ in hoc cōueniunt almanꝰ. et Auic. Deinde ꝰm auic. debet fieri fleborbomia cephalice in manu si virtus ⁊ etas consenserit: q̄ flebothomia euacuat multitudinem lȝ non qualitatē: sed almanꝰ. flebothomiam ꝓhibet: post ista vero cōueniūt vt fiāt clisteria acuta frequēter actu calida. i. fricata. ℞. colloqntide agarici. centau. cartami seminis vrtice. raď. capparū calamēti aā. ℥. ß. aneti florū camomille. azari ana. m. j. pistent̄ ⁊ bulliant̄ in aqua. ⁊ ex lib. j. istius aq̄ et. ℥. iiij. olei cōis. ⁊. ℥. tribus mellis. ⁊. ℥. ß. salis. fiat mixtura q̄ iterum bulliat̄ ad ignem. deinde colletur et administretur. Simiter et istud. ℞. colloquintide. ℥. j. olei. ℥. iiij. mell'. ℥. iij. sal'. ℥. ß. fiant sicut prius. Et valēt suppositoria de sale gemma vel fellibus acuta: et opꝫ vt ligentur coxe ⁊ adiutoria ligatura dolorosa ⁊ fricentur vole ⁊ plante pedū fortiter cū sale ⁊ aceto vl' vrtica: q̄ sicut fricatio leuis inducit somnū: ita aspera fortis inducit vigilias: vt dicit Gal'. vij. de ingenio. patiens ponatur in loco calido vel temperato luminoso valde. neqꝫ permittatur dormire ꝙtum fuerit possibile: imo trahatur per capillos quia summum remedium huius passionis sunt vigilie propterea q̄ spiritus ani

males tunc sui pñtia in cerebro digerũt materiam ⁊ fiat vẽtosatio sine scarificatione incipiendo a nucha ⁊ collo ⁊ descendendo ad scapulas ⁊ brachia ⁊ crura: qꝛ est res efficax effundatur aqua calida sup extrema cũ eorũ fricatione ex pãno aspero ꝑdurante qꝛ materias deorsum trahit cũ virtute. Similiter et scarificatio pulpe auriũ ⁊ ꝓuocatio mẽstruorum ⁊ emorroidarũ prout dicemus suis locis. et precipit Mesue vomitũ a principio sed nos id abhorremus: qꝛ materias sursũ trahit nisi sit spontane⁹ ⁊ facilis in corpore cõsueto. ⁊ si retinuerit vrinã propter pigritiã vel obliuionẽ excitetur ad vrinandũ ⁊ egerendũ ⁊ exprimatur vesica cũ manib⁹. Et fiat emplastrũ super pectinẽ ⁊ vesicã calefaciẽs illa mẽbra factũ ex floribus camomille melliloto folijs seu semine apij calamento rad. lilij ⁊ oleo camomille qđ sufficit: qꝛ habet prohibere mortificationẽ in collo vesice: et fac vt transglutiat aliqđ tyriace vel metridati: quoniã est cõueniens. Transactis autem tribus diebus ⁊ adueniente augmento administrentur resolutiua gargarismata de oximelle composita et aqua decoctiõis ysopi ⁊ oximelle ⁊ aqua calida simplici vel ex aqua calida calamenti ⁊ origani. Fiãt etiã sternutationes cũ puluere ellebori albi: vel piperis ⁊ sinapis. similiter ⁊ masticationes ex pipere piretro sinapi ⁊ similibus acutis. Et si posses ipm purgare cũ yerapigra vel cũ pillulis cochijs vel pulueribus earũ conferẽt. deinde in statu ⁊ qñ tota materia fluxa est ad locũ fiat emplastrũ resolutiuũ acutũ rubificatiuum sup posteriorẽ partẽ capitis abrasis capillis qđ sic fiat. ℞. stercorum columbarũ cepe crude sinapis mellis cõfice cũ aceto ⁊ fiat emplastrũ. Et cõtinuetur omni die clistere qꝛ multũ cõfert ⁊ vngatur locus sup fricationẽ fortem cũ marciatõ calefacto vel cũ oleo de lilio vel de spica vel de castoreo. vel euforbio vel de costo. Cibetur ex carnibus edoꝝ ⁊ pulloꝝ ⁊ farina ordei vel auene ⁊ sit dieta nõ grossa vt cõsumatur materia. Potetur ex ydromelle facto ex lib. iij. aque et. ℥. iij. mellis in quo decoctus sit ysopus et yreos vel ex aqua cicerum ⁊ pisorũ vel aqua ordei cum pipere ⁊ porro si nõ est febriens multũ ⁊ abstineatur aqua frigida oĩo ab eo. Cura litbargie de meliã est vt fiat clistere. ℞. florũ camomille aneti fene epithi. colloqntide pollipodij añ. m. j. calamenti anisi olei camomille. ℥. iij. mellis. ℥. iij. sal. ℥. ß. confice vt supius. ĩ oĩbus alijs fiat sicut pus. Cura litbargie q̃ est accidens febris est eadẽ cum predictis nisi ꝙ opꝫ cõsiderare initiũ apparitionis signorum eius: quare tũc vehementer cũ euacuationibus ⁊ diuersionibus ⁊ repercussionibus resistatur. Est cauendũ ꝙ tũ possibile est ne fortassis apa cõfirmetur. ꝙ si sic fit necessarium est vti valde calidis et nõ timeas fe. oĩno: qm̃ oportet magis intẽdere ad illud quod magis infestat.

Emperica dicitur ꝙ caput vespertilionis vel cor eius ĩ pãno nigro ligatũ ⁊ suspẽsũ ad dextrum brachiũ somnũ litbargici ꝓhibet. Idẽ faciũt fel ⁊ ocli philomene positi in lecto egri sub ceruice. Empl'ꝫ bonũ rubificatiuũ. ℞. affodillorũ sinapis alij yreos ysopi ana. ʒ. x. castorei euforbij. añ. ʒ. v. distẽpent̃ cũ succo rutbe vel affodili vel sambuci. Epitht. ad idẽ. ℞. castorei. ℥. ß. bulliat in succo rutbe ⁊ aceto ⁊ oleo ex quo fiat vehemens occipitij confricatio. Subfumigiũ bonũ fit ex assa fetida vel serapino vel galbano vel armoniaco vel opoponaco ponẽdo sup carbones ⁊ fumũ naribus applicando. Nil etiã magis excitat litbargicũ ꝙ capillorũ humanorũ adustorum fum⁹ vel cinis eoꝝ si cõficiatur cum modico aceti ⁊ naribus applicet̃. vt di. Jo. heheme. ca. pñti. Si ꝟo patientis os fuerit clausum aperiat̃ cũ ferro ⁊ ponat̃ cune⁹ iter dẽtes vt saliua egredi possit ne fortassis inducat suffocationẽ: ⁊ in ore ei⁹ ponat̃. ʒ. j. tyriace veteris vel anacardi vel metridati vel auree alexandrine. hec igit̃ dicta ad curã ordinata ꝑtinent. verũtñ cũ vadis ad infirmum cuius stupor est magnus ⁊ ꝟtus satis cõstãs tunc ꝓpter timorẽ ꝑiculi itẽ de magis acciti. scꝫ subeth dimittendo cãm ãtecedentẽ ⁊ cõiunctã: vnde factis fricationib⁹ extremoꝝ ⁊ ligationib⁹ ⁊ appositis localib⁹ remedijs ori ⁊ naso iã dictis ordina cito ruptoriũ tale super occiput abrasꝭ capillis. ℞. thimũ cõbustũ: ⁊ cãtarides cõfice cũ empl'o apliconi: qꝛ ĩ ꝑiculo mortis nihil est melius: statĩ extrahit humores. Postꝙ autem eger poterit vti medicinis ordina sirupum qui sic fiat. ℞. ra

ni. apij ysopi petro. brusci sparagi pencba/ filon gramis vtriusq salute endiuie scolo/ pendrie capillis veneris politrici fumiter/ re an. m .f. anisi maratri carui camedreos florum boraginis scariole polipodij an. m. b. fiat sirupus cum lib. j. mellis. detur de eo omni die. ℥. j. et b. cuz aqua calida. Dein pur getur frequenter cum bndicta vel blanca vel pillulis de epitbimo. Si vero nibil remedio rum pbicalium cotulerit: igniatur patella et capiti applicetur vt capillos vrat: qz cere/ brum vebementer exiccat et a somno excitat Et si litbargicus ceperit p medicinas me/ liorari: fiant duo cauteria: vnum qdez in ver tice et aliud in occipitio sub cornib⁹ duobus et dimittant diu stare apertu: qz nibil meli⁹ reperies in exiccatione cerebri a superfluitati/ bus quibuscuq et pprie adberetibus pfun dis. Dubitant opantes an in litbargia mi/ nistrari debeant repcussiua qm augetur ex eis frigiditas et fit maior stupor et materia incuneatur: sed boc est cotra auice. et rasimvt dictum est supius. Dicendum aut vide: q comuniter operantes raro vocantur. In pn cipio principij sed potius apud augmentu quare sic operantur et bene. Uel dicendum q ras. et auicen. considerauerunt morbum et causam magis q accidens: sed coiter ope/ rantes magis considerant accidens scz stu/ porem et subetb cum fit astantibus borribi lis. Et dicunt q sternutatoria non debent approximari valde fortia et proprie in prin cipio ne propter fortem motum dissoluatur materia et fiat maior opilatio: et per conse/ quens suffocatio festina.

Pronosticatio.

Dicit Ipo. si litbargicus fiat freneticus bo num: si vero contrarium malum. Itez litbar gia cum febre difficiliter curatur: queadmo dum ydropisis cum febre. Si litbargicus sternutet appositis sternutatorijs bonum: sinautem maluz. Si adbibitis remedijs co/ nenientibus vrina non ceperit colorari: sed tremor superuenerit vel membrorum frigi/ ditas mortale. Sudor frigid⁹ in capite mor tem significat. Si sanguisuga applicetur fronti nec adbeserit mortale. Item in litbar gia rigor vel tremor superueniens remanen te litbargia mortale: quonia multitudinem materie frigide significat. Si vero post bec minoretur litbargia bonu videtur: quoniaz expulsionem materie creticam demonstrat. Et sic intelligedus est ille ampbo. Ipo. vij. particule. In litbargo tremor malum. Itez litbargia quandoq apud boram principij conuertitur ad paralisim vel peripleumo/ niam: quia cerebrum propellit materiaz ad partem debiliorem et bec quidem permuta/ tio videtur bona: quemadmodum accidit et in subeb et in apoplexia. Item si nullum pre dictorum affuerit signorum et accidentia co tinue incipiant mitigari et virtus fortifica/ ri signum est vere curationis et salutis.

¶ De vigilijs superfluis.
Capitulum sextum.

Vigilie superflue fiunt multi/ plici de causa. nam cum som/ nus naturalis babeat fieri a vaporibus suauibus et mulce bribus ascendentibus ad ce/ rebrum a cibo bono et debite digesto in sto/ macbo qualitate et quantitae conuenienti opilantibus vias spirituum animalium in ipso et retrab entibus ipos a suis operatio/ nibus: propter quod reuocantur ad cor et ibi multiplicantur denuo vt confortentur. Accidere oportet vigilias ppter contrarias causas que sunt due in genere. Una ex par/ te membrorum mandantium. Alia ex par/ te recipientiuz. Mandantia sunt scz stoma cbus et membra generationis. Recipiens est vnum scz cerebrum.

Methodus.

Stomacbus est causa vigiliaru tribus modis. Pmo du pe/ nitus nibil madat sursum: vt cotingit i sum ma in digestione atq lienteria. No si in di/ gestio fuerit in causa tunc accidit pstratio appetitus inflatio stomacbi: rugitus ven/ tris: et quandoq flegmatis viscosi. Et cura est vt vtatur sepe dyatriupipereon dyagal. dyacardamo. et pulueribus et spebus cali/ dis stipticis aromaticis vt virtus retentiua stomacbi atq digestio confortetur. Si au/ tem fuerit in stomacbo materia quod pa/ ter per exeuntia tunc requiritur q fiat vo/ mitus cum oximelle squillitico et aqua deco/

etionis aneti rafani ꝛ modico aceti vel olei. Deinde purgetur cum.℥. semis benedicte laxatiue vel blance vel yerepigre. Et empla strēt stomach⁹ cū emplastris calidis stipticis ꝛ inungatur cum oleo masticino nardio mixtis ꝛ in vase duplici calefactis addito puluere gariofil. ꝛ fiant omnia que dicentur ca. de prostratione appetitus. ꝛ ca. de indigestione. Si autem fit cum hoc lienteria siue fluxus ventris cibalis dentur trocisci de karabe cum aqua plantaginis ꝛ calamenti: quos in ca. de fluxu ventris dicemus. Quod si presto res alia nō fuerit: dētur zuccari ro. veteris partes sex cū parte vna pulueris boli armenici masticis olibani ꝛ gūmi arabici assi: vel detur electuarium de thure positum ibidem. Secundo modo stomachus est in cā: quia parum mandat: sicut accidit in corporibus consumptis vel etiam naturaliter siccis ſm complexionem stomachi aut ethicis aut habentibus fluxum ventris diuturnum aut superflue laborantibus. Et cura ei⁹ est corpus impinguare cum iuribus carniū bonarum pinguibus conditis cum lacte papaueris albi vel lacte amigdalarum dulcium in quibus ponanť ipsa semina papaueris. Dentur etiā pultes facte cum eisdem reb⁹. Bibat vinū rubeum dulce aromaticuz limphatum cuz aqua in qua steterit papauer: vel si necesse fuerit iusquiamus vel mandragora. Fiat embrocatio super caput ex aqua decoctiōis lactuce corticis papaueris ꝛ modico iusquiami. vngantur nares ꝛ timpora cum populeō temperato cum oleo ro. Utatur balneo aque dulcis tepide et oibus humectantibus ꝑposse. Tertio modo stomachus est in cā: quia mandat vapores diuersos ꝛ mordaces: sicut accidit in febribus vel habentibus coleraz circa os stomachi vel cibos corruptos. Et cura eius est ponere in cibis eorum papauer. lactucas vio. pruna. et curare fe. ꝛ euacuare coleram ꝛ cibos corruptos cum medicinis vomicis ꝛ secessiuis et facere embrocationes circa caput humectatiuas ꝛ infrigidatiuas: vt alterēt cerebrū et repercutiant vaporem. ꝛ fomentenť crura cum aqua decoctionis florum camomille foliorum salicis ꝛ furfuris cuz fricatione leui: qm̄ trahit calorem ad inferiora corporis: et sumat hora illa dyapapauer cuz vino limphato. Si autē assumptum esset in cibo aliquid venenosum tunc statim fiat vomit⁹ fortis propter quē consequiť pigritia ꝛ subeth. et prohibeatur a somno oīno. Sed si sit venenum calidum ꝛ consequatur angustia et sitis mordicatio stomachi ꝛ amaritudo oris sicut contingit post sumptionem calcis: arsenici: euforbij. tunc detur post vomitum ꝑdictum.ʒ. j. tyriace facte infra sex mēses: que si non habeatur: ponatur in veteri granum j. vel. ij. opij. Et fiāt ligationes extremoruz prohibeatur a somno proposse et fricentur pedes ꝛ crura cum aceto ꝛ sale. Membra vero generationis sunt causa vigiliarum: quoniam sperma vel menstruum diu retinetur: sicut accidit monachis. viduis. pregnantibus infra. iiij. menses ꝛ sperma retentum aduritur: ꝛ ab ipso fumi pessimi eleuantur qui peruenientes ad cerebrum inducunt vigilias ꝛ quandoqꝫ maniam caninam. Peruenientes autem ad cor sincopim ꝛ tremorem: sed ad matricem peruenientes suffocationem inducunt. Et causa istarum vigiliarū nō potest cognosci nisi per relationem infirmi. similiter ꝛ priuationem alioruz signorum omnino. Et quia facies bene cōstat in sui dispositione nisi quando sentit patiens dolorem capitis ꝛ renum ꝛ stomachi indigestionem ꝛ in viris tument testiculi: ꝛ fit apparitio somniorum laxiuorū. Cura eius est coitus frequens ꝛ vti medicinis diminuentibus sperma quas dicemus. Et confert vsus assiduus aceti lactucaruz seminis agni casti. Cerebrum est causa vigiliarum plus omnibus per suam complexionem siue naturalem siue accidentalem calidam ꝛ siccam: quia sicut complexio frigida ꝛ humida inducit somnum: ita calida et sicca vigilias: quemadmodum apparet in fe. ꝛ ambulantibus in sole ꝛ balneātibus in stupha calida et vtentibus cibis vel seminibus diureticis vsu superfluo: propter quod vie spirit⁹ elargantur ꝛ opilari non possunt. Et cura est vti embrocationib⁹ circa caput ꝛ cibis ꝛ potibus dictis capi. de frenesi. vsu tamen moderato magis ꝙ̄ illicito. Fiunt etiam vigilie propter causam primitiuam scilicet iraz vel solicitudinem vel gaudium immoderatum. Et cura eius est abstinentia a talibus ꝛ vti contrarijs: quia in omni motione corpis ꝛc.

Emperica. Si nescis que sit causa vigiliarum superfluarum fac embrocam ex resolutiuis ꝛ somniferis simul que sic fiat. ℞. florum camomille mellilotí psillij corticuȝ papaueris lactuc. mal. decoquantur in aqua omnia simul: quia resoluit cholericos vapores si qui sunt in capite. et cum hoc infrigidat ꝛ humectat: ꝛ preterea fundatur lac mulieris vel bestie vel papaueris super caput. Item iusquiamum coque in vino dulci ꝛ vnge nares et aures et labia ꝛ statim quiescet. Item opium iusquiamum se. lactucarum se. papaueris commisce cum succo lactucarum vel solatri ꝛ emplastra super frontem. Item semē papaueris coctum cum vino bibat. Item ex aqua decoctionis foliorū iusquiami vel mandragore vel papaueris fomententur frons timpora et pedes ꝛ crura: omnia ista extinguunt calorem accidentalē ꝛ humectant cerebrum manifeste. Item vnguentum somniferum extreme fortitudinis ℞. populeon. ℥. ij. olei mandragore olei ros. olei viol. ana. ʒ. ij. aceti parumper gratia penetrationis opij. ʒ. ß. inungantur cum isto pectie frigide ꝛ ponatur super timpora. liniantur etiam cum eo nares vt ad cerebrum virtus perueniat confert in frenesi ꝛ fe. arsiua. Item odorentur rose viole cortices papaueris iusquiamus semina lactuce florum nenuph. posita in sacculo simul. Item ex medicinis diapapauer filonium recens ꝛ tyriaca recens. Item papauer al. iusquiami semen album distemperatum cum albumine oui et lacte mulieris ꝛ fac emplastrum sup frontē. Scias consequenter ꝙ in omni causa maxime somnifera cibaria conferunt: q2 sunt magis amica nature medicinalib⁹ quorum precipua sunt pultes vel iura confecta cuȝ papauere pistato vel cum eius lacte temperato cum lacte amigdalaruȝ dulciū: quia multum facit in desiccatione cerebri. Sed in potibus est vinum in quo stetit iusquiamus vel mandragora: ꝛ hec dētur frequenter in die et non soluȝ hora qua petitur somnus. Oportet preterea vt post huiusmodi haustum fiat epithima capiti somniferum vel embroca aliqua supius dicta que si prius fierent: opilarent vias angustas cerebri et impedirent attractionem administratorum per interius. omne quidem epithima vel emplastrum applicetur capiti abraso circa frōtem ꝛ verticem in medio vbi sunt cōmissure ita vt penetret. Similiter ꝛ circa timpora et nares: sed nequaꝙ in occipite: quia est membrum naturaliter frigidum: ꝛ inde oriūtur nerui ꝛ nucha. Uigilie si superfluant: inducunt debilitatem virtutum vitalium animalium ꝛ naturalium propter spirituum resolutionē sine restauratione necessaria. Et si magis superfluant: inducunt marasmum ꝛ exiccationem corporis propter humorum consumptionem et propter indigestionem omnem. Et si iterum magis superfluant in virtute forti furorem ꝛ maniam propter spirituum animalium agitationem: sed in debili mortem propter caloris extinctionem. Item Ipo. vij. parti. amph. In vigilia spasmus ꝛ desipientia malū supple ꝛ mortale si corpus sit inanitū. Itē scda particula. Somnus ꝛ vigilie vtraꝙ magis ꝛc.

¶ De melancholia ꝛ maniaca passionibus. Capitulū. vij.

Uirtutes sensitiue interiores sunt tres in genere. quaruȝ prima est imaginatio siue fantasma cuius operatio est retinere species sine presentia rerum sensibilium absentium. Et eius sedes propria est in anteriori cerebri ventriculo. Secunda est virtus estimatiua siue cogitatiua cuius operatio est discernere inter vtile et non vtile: honestum ꝛ turpe: cuius sedes est in medio cerebri ventriculo. Tertia est memoria ꝛ reminiscentia cuius operatio est retinere sensus rerum sensibilium post longaȝ ipsarum absentiam: sicut imaginatio post breuem: cuius locus est in posteriori ventriculo. Potest autem quelibet istarum virtutuȝ pati actionem lesam: vt patet per Gal. iij. de accidenti. Actio lesa est triplex. diminuta: ablata: ꝛ corrupta. Diminuta quidēȝ dicitur cum sit operatio virtutis pigrior imperfectior ꝛ confusior. verbi gratia. De imaginatione vt si quis discens scientias mathematicas nō posset imaginari clare lineas vel figuras quod in illa sciētia requiritur. verbi

gratia. De memoratiua vt senes qui pauco rum in breui tempore recordantur. Ablata vero dicitur cum operatio virtutis omnino tollitur velut nihil imaginans: nihil estimans: et nihil recordans. Corrupta dicitur quando aliter fit quam debeat et deceat. verbi gratia De imaginatiua vt Gal. ibidem exemplificat de thesillo qui egrotans putabat hystriones et buccinatores circa lectum stare quos iussit expelli subito: quia caput suum ledebant: et sic imaginatiua fuit corrupta sed estimatiua sana verbi gratia. De estimatiua: vt si quis proijceret vasa extra domum ab alto nesciens per hoc ea rumpi. verbi gratia. De memoratiua: vt si quis memoraretur petri et putaret recordari marcum. Sed procedendo vlterius dicamus quod frigidum cum sit cum materia vel sine materia est causa imobilitatis et quietis et ingrossationis: quare fit causa actionis lese diminute vel ablate quando dominatur in ventriculo cerebri deseruienti virtuti lese vel ventriculis pluribus simul: quia ingrossat et figit spiritus animales: vt libere non possint moueri: neque species deferre rerum ab organis sensuum quinque exteriorum prout illi virtuti congruit et eius operationibus. E conuerso causa calida siue sit cum materia siue sine materia est causa furoris motus et agitationis: quapropter est causa actionis lese corrupte quando dominatur super ventriculum vel ventriculos deseruientem vel deseruientes virtuti vel virtutibus lesis actione corrupta. Ex dictis igitur cognoscere potes que virtus sit lesa et que pars cerebri sit discrasiata: et que qualitas vel materia sit in causa per quam maxime iuuaberis in cura talis passionis. Actio autem lesa imaginationis et fantasie cum sit siue diminuta siue ablata: siue corrupta vnum nomen commune recipit secundum medicos. s. corruptio imaginationis Eodem modo actio lesa memorie et reminiscentie dicitur communi nomine obliuio. Actio vero lesa virtutis estimatiue siue cogitatiue siue cognitiue quod est idem sortitur nomina diuersa: que licet apud diuersos scribentes diuersificentur. Nos tamen penes mentem Aui. prout concipere possumus sic nominamus. Nam si sit actio diminuta vel ablata que non differunt nisi sicut magis et minus dicitur talis passio communi nomine melia que postea habet duas species sub se. Quarum prima est stoliditas siue amentia siue infantilitas: siue fatuitas que idem sunt. Secunda vero est melancholia que nomen generis sibi vsurpauit propter diuersos modos quos sub se continet: vt infra dicetur. Si vero sit actio lesa corrupta: sic dicitur communi nomine mania: et habet duas species famosas: licet numero sint plurime. Prima dicitur permixtio rationis siue alienatio. Secunda mania canina siue demonium lupinum. Cognitis igitur causis et subiectis et numero istarum passionum que sunt sex. Prima corruptio imaginationis. Secunda obliuio. Tertia amentia. Quarta melancholia. Quinta permixtio. Sexta mania canina etc.

Methodus. Signa corrupte imaginationis in communi sunt ista: quia imaginatur quod non est: et videtur ei quod videat res coram se que non sunt: et debilitatur imaginando longo tempore neque apparent ei somnia et visiones nocturne vel parum apparent et cito labuntur ab eius memoria. Si autem cholera sit in causa tunc cum predictis erunt vigilie et motus et instabilitas omnino. Si flegma erit somnolentia pigritia et humiditas oris et narium. Si melancholia erit oculorum siccitas et aurium et nasi frigiditas sine superfluitate viscosa. Et cura eius est si cholera sit in culpa: vt primo fiat flebothomia cephalice in brachio vel in manu: quia cum sanguine educitur cholera ei commixta. Deinde continue infrigidetur frons cum aque ros. partibus .ij. et aceti parte vna mixtis simul infundendo petias in ipsis vel epithimetur cum oleo nenuph. et oleo ros. vel viol. vel de salice addendo parum aceti propter penetrationem. Et si cholera adusta sit et vigilie fortius superfluant: ponatur granum vnum opij vel aliquid mandragore in predictis donec virtus in ea transeat et euacuetur sicut infra de melancholia dicemus. Si vero flegma sit in culpa detur digestiuum primo. s. oximell. simplex vel compositum cum decoctione rerum ducentium sirupi virtutem ad caput ex quibus sunt sticados flores camomille nux muscata. Deinde purgetur cum pillulis cochijs aureis aut yerapigra. fiat gargarisma ex oximelle composito vel squillitico cum decoctione sinap. vel ysopi. Utatur aurea alexandrina tyriaca vel dyaplitis. vltimo fomentetur caput cum decoctione florum camomille aneti et mellilo-

ti ꝛ fricetur cū panno calido ꝛ vnguatur q̄nqꝫ cuꝫ oleis calidis famosis: similiter ꝛ balsamo. Si vero melancholia fit in culpa siue sit adusta siue non: fiat sicut dicetur in isto cap. C. de melancholia. ꝛ. C. de mania canina. Et accidit in quibusdā ꝑpter corruptionē ymaginationis: similiter ꝛ ꝑpter corruptioneꝫ virtutis estimatiue ꝛ memoratiue vt in somno appareāt eis fantasmata adeo fortia vt virtutes sensitiue interiores ex ipsis excitate excitent virtutes motiuas voluntarias quare surgūt ꝛ operantur opa vigilātiuꝫ. ꝛ ipsius cura est vt fiant oīa que dicta sunt ꝛ dicentur ꝑ totum capitulum. q2 istud ꝓcedit ex corruptiōe oīm virtutū simul: lꝫ maxime ex corruptione ymaginatiōis q̄re ymaginantur se vigilare ꝛ indutos esse ꝛ in tali ꝛ i hoc loco esse cū ita nō fit. Et q̄busdā accidit vt mingāt i lecto cū ymaginantur se esse in loco micture. vñ in hoc ꝑcipuū est remediū vt verberentur cū virgis i somno similiter ꝛ post: q2 ꝑ hoc virtus memoratiua reponēs spm̄ doloris itra se refrenabit ymaginatiuā ꝛ estimatiuā ab actionibus ꝑdictis.

Oblivio. Signa obliuionis in cōi sunt quia patiens nullius recordatur vel debiliter ꝛ ꝑuo tpe: ꝛ fit vt plurimū ab humore flegmatico dn̄ante postreme cellule q̄re fit cuꝫ hoc somnus ꝓfundus pigritia ꝛ grauitas. Fit etiā q̄nqꝫ ab humore melācholico ibi dn̄ante: ꝛ tūc difficulter imprimuntur memorie spēs ꝛ fit insomnietas ꝛ res p̄terite melius cōseruātur q̄ p̄sentes vel de ꝓpinquo facte. Et est cura eius si fiat de flegmate vt fiāt oīa dicta ca. subeth. verūtñ cōueniēs est vt vltio fiat cauteriū in parte posteriori vsqꝫ ad craneū cuꝫ ferro vel vesicatio cū cantaridibus vel cū calce viua arcenico ꝛ similibus dictis ca. de litargia. Si aūt melia fit in cā inducatur somnus ꝛ ꝓposse gaudium ꝑ medicias somniferas dictas ca. de supfluis vigilijs ꝛ cōedat sepe dyapapauer. Mūdificetur cū geralogodion vel apozima te facto ex sene thimo epithimo polipodio in quo dissoluta fit. ℥. s. cassiefi. mūdate ꝛ impinguetur corpus eius ꝓposse: q̄propter cōuenit vt bibat vinū clarū limphatū ꝛ sorbeat iura pinguia ꝛ pultes humectatiuos ꝛ carnes agnoꝝ ꝛ edoꝝ ꝛ pulloꝝ ꝛ vitella ouoꝝ sorbilium: vtatur ex oleribus feniclo borragine buglossa spinargijs ꝛ bletis. Et dr̄ q̄ ebrietas eis cōfert facta semel oī mense: qm̄ ipoꝝ cerebrū mūdificat ꝛ humectat ꝛ ꝓpter ꝑmissa vti purgatione vt ait auic. ꝑmo can. fen. tertia ca. de regimie vini ꝛ aq̄.

¶ Amentia. Signa amētie siue stoliditatis sūt q2 desiderat esse cuꝫ pueris ꝛ ridet de rebus q̄s facit sicut pueri ꝛ difficiliter potest corrigi ꝛ fit piger ꝛ facit edificia ex littore et baculis. Nec enī oīa accidunt ꝑpter frigiditatē ꝛ humiditatē: vel ꝑpter frigiditatē ꝛ siccitatē dn̄antem in cerebro s̄m mediū ventriculū. Et cura eius est cōis quocūqꝫ duoꝝ modoꝝ fuerit vt calefiat cerebrum cū electuario de musco qd̄ sic fiat. ℞. musci. ℥. ß. cardamomi liq̄ritie gariofil. ʒ iiꝫ. pipis longi añ. ʒ. ß. cinamomi. ʒ. iij. ligni aloes. ℥. s. croci. ʒ. ij. cōficiantur cū melle in hyeme ꝛ ꝫuccaro in estate. detur sero ꝛ mane ad modū castanee cōfortat naturam cerebrum ꝛ cor ꝛ stomachū. Vtatur electuario pliris ꝛ electuario ducis ꝛ aurea alexandrina ꝛ tyriaca veteri ꝛ dyanthos cū musco. ponatur in loco luminoso: cōuersetur cum amicis ꝛ dilectis ꝛ prudentibus tractātibus negocia ardua: vtatur solatijs diuersis. Et scias q̄ ablutio crurum cū decoctione florum camomille meliloti ꝛ aneti ē valde cōueniens in omni specie melie.

¶ Melancholia. Signa melie in cōmuni sunt pusillanimitas ꝛ timor sine causa manifesta. Nec mirū est si timeant: quoniam assidue causam timoris secum deferunt. s. humores ꝛ spiritus caliginosos: vt ait Gal. v. de accidēti ꝛ morbo. ꝛ desperatio in diuitijs ꝛ honoribus. estimatio mala. velocitas ire: dilectio solitudinis tremor vertigo sonitus et tinnitus ꝛ proprie in mirach. hec enim omnia accidentia prouenīunt ex dominio humoris melici super medium ventriculū cerebri. Iste aūt humor melicus vel fit ꝑ viā cōgelationis ꝛ infrigidationis: ꝛ tūc est cā amētie: vt dictū est: vel ꝑ viā adustionis: et sic est cā presentis passionis. s. melie. Sed diceres ergo melia fit a cā calida qd̄ supra negatū est. Dicendū est q̄ lꝫ melia ista fiat ꝑ adustionē: q2 tñ adustio nō valde vicit sup eā: sꝫ solū adeo vt resoluat subtile vnctuosū inflamabile ꝛ derelinq̄t grossum terrestre: ideo ista melia remanet naturaliter frigida: sicut appet i carbōe extīcto. Si nāqꝫ matia foret calida

et in ea valde superflueret adustio fieret cā manie canine vel p̄mixtiōis rōnis: vt infra dicetur. Cui⁹ exēpluū appet in carbone ignito vel cinerib⁹. Postq̄ autē melēia fuerit cōfirmata: tunc apparēt accn̄tia varia rara et mirabilia. Nā quidā putant se dn̄os: quidā gallos q̄dam lupos: quidā putant se demergi si exierūt domū vel camerā: q̄dam putant verecundū fore si comederēt corā hoībus quidā ꝓpter imaginationis corruptionem plurimā se interficiūt vel demergunt nisi custodiant: ⁊ sic de alijs modis infinitis ꝫm qd̄ ⁊ melēie talis sunt modi adustionis plurimi. Nam q̄nq̄ hec melēia q̄ est cā hui⁹ passionis fit solum ex san. cuius grossum ⁊ feculentum remanet ⁊ subtile resoluit. Q̄nq̄ ex adustione flegmatis qd̄ tn̄ raro cōtingit: vt dicit auic. Q̄nq̄ ex melēia naturali non adusta sed corrupta in malas qualitates. Q̄nq̄ ex cho. ingrossata per adustionē aliqualem. Itē quecūq̄ istaruꝫ materiarū fuerit causa melēie tūc vel est in cerebro cōtenta vel in toto corpe vel in stomacho vel in splene vel in mirach. Et signa vniuscuiusq̄ ꝓpria iaꝫ dicemus. Signa melēie propria si materia sit sanguis ex ⁊ sit cōtēta i cerebro: sunt superfluitas cogitationis ⁊ assiduitas solitudinis et assiduus aspect⁹ in rem vnā ⁊ inclinatio visus in terram ⁊ multiplicatio risus gaudiū sine cā manifesta ⁊ tristicia ⁊ nō plurima et vrina rubea spissa ⁊ pulsus mollis et color faciei rubeus ⁊ fuscus ⁊ somnietas cum grauitate quadam ⁊ sapor dulcis in lingua. In quo appebit q̄nq̄ amaritudo: q̄nq̄ salsedo ꝓpter aliqualē adustionē: habitudo corpis vt plurimū carnosa vene magne ⁊ replete. Signa melēie ꝓpria si fit ex flegmate sūt cū p̄dictis pigritia ⁊ obliuio ⁊ grauitas capitis et nō erit ridēs neq̄ gaudēs ⁊ vrina alba et subpallida spissa pulsus paruus mollis: color faciei pallidus vel albus. Signa melēie ꝓpria si sit ex cholera sunt cū p̄dictis agitatio et istabilitas: ⁊ clamor: ⁊ audacia: ⁊ rixa: pulsus velox: dur⁹: vrina citrina vel subrussa subtilis oino: silr ⁊ color faciei citrin⁹: habitudo sicca Signa melēie ꝓpria si sint ex melēia sunt cū p̄dictis odiū diuturnū cogitatio plurima neq̄ rixabit̄ neq̄ fit audax: sed q̄etus vrina subtilis pallida pulsus strictus dur⁹. Si aūt materia nō cōtinetur in cerebro: sed in toto corpore apparebit nigredo corporis ⁊ asperitas cutis ⁊ retētio eius qd̄ ꝯsueuit euacuari ex splene stomacho emorroidibus vel mēstruis ⁊ multitudo pilorū nigrorū ⁊ antecessio ciborum gn̄antiū humorē melēicū ⁊ antecessio fe. cōpositarū vel erraticarū cronicarū q: his succedit humor melēicus: sicut cinis succedit lignis combustis: vt dicit Gal. de feb. Si vero fiat vitio splenis erit rugitus lateris finistri ⁊ opillatio splenis assidua atq̄ appetit⁹ insatiabilis ꝓpter effusionē melēie ad os stomachi: digestionis malicia: ⁊ fe. q̄rtana quādoq̄ et mordicatio vētris cū furia quādoq̄. quapropter dicit̄ q̄ vere oīs melēicus est spleneticus quoquomō. Si v̄o fiat vitio stomachi signa sunt nausea ⁊ repletio vētris hora digestionis ⁊ multiplicatio doloris apud comestionem ⁊ satietatē que post digestionē minoratur. Si vero materia cōtineatur in venis ⁊ arterijs mirach ventris quod est tota ventris carnositas continens membra nutritiua apparebit grauitas in ventre ⁊ attractio ad superiora ⁊ nausea inseparabilis ⁊ malicia animi ⁊ corruptio digestionis ⁊ eructatio acetosa ⁊ sputum humiduꝫ ⁊ rugitus ventris ⁊ multitudo ventositatuꝫ existentiū ⁊ inflatio mirach: ⁊ quandoq̄ sentit̄ dolor in stomacho: ⁊ quādoq̄ inter spatulas ⁊ ꝓprie post cibuꝫ vsq̄quo digerat̄ perfecte. Et scire debes q̄ vbicūq̄ sit materia contenta pōt esse sang. vel cho. vel flegma ⁊ melēia: quēadmodum ⁊ si cōtinetur in cerebro: quapropter ⁊ signa suprapofita cōtingit applicare mēbris alijs sicut et fuerūt cerebro cōplexiōata. Et postq̄ iā diximus de spēbus melēie ⁊ accidētibus sup ipsas significātib⁹ ꝯns est videre de cura ipsi⁹ p artem. Cura mēie est fere vna ⁊ eadē ꝫm oēs sensus ei⁹. primo ergo ꝓuocent̄ mēstrua vel emorroide si corpus sit ꝯsuetū ex appositiōe sanguisugarū circa anū vel emplo facto ex sinapi cepis ⁊ albumine oui qd̄ ponat̄ supra anū sept⁹ donec bene adheserit: ⁊ deinde violēter abstrahat̄. Unde Ipo. ij. pti. āph. De lācholicis ⁊ freneticis emorroide innate bonū. ⁊ Gal. ibidē in cōmento dicit q̄ emorroide non solum ꝫm purgationes soluunt has egritudines: sed etiā purgādo humorꝫ qualitates malas. Et si aliter apiri nō p̄nt: fiat flebothomia sophene que est sub cauilla pe

dis vel saluatelle q̄ est in pede inter anulla/rē ꝛ auricularē: qꝛ he trahunt materias grossas deorsum a capite. ꝛ cū hoc ꝓuocāt emorroidas ꝛ menstrua a ꝓprietate. Deinde ꝑm Auicē. rasis ꝛ serapionē oꝫ fieri flebotomia basilice vel mediane dextre vel sinistre cum incisione longa extrahēte san. grossuꝫ ad qḋ cōfert plurimuꝫ antecessio balnei aq̄ dulcis tepide vel aq̄ decoc. mal. malua uisci fol. salicis ꝛ ppli ꝛ viol. ita vt post eiꝰ exitū fiat ilico flōmia p̄dicta donec paulatine extrahaṫ humor grossus a toto corpe cū ꝑmutatione eiꝰ in san. subtilē ex successione ciboꝝ ꝛ potuuꝫ humectātiū oī die: ꝛ ꝓpꝛie si materia sit sanguinea. Verūtn̄ eligibiliꝰ videṫ ꝙ flōmia nō fiat in melia nisi ꝑmissa mundificatione plurima corpis cū medicina purgāte materias adustas: qꝛ flōmia vt plurimū extrahit humidū subtile cū calido qḋ est curatiuum huiꝰ passionis de melia. Et studiū medici totale sit in ipinguādo corpꝰ mlici: vt siccitas remoueaṫ q̄ est potissima cā huius egritudinis. In alijs aūt spēbꝰ melie q̄ nō sunt a sanguine nullo mō fiat flōmia. Sꝫ sit attentꝰ medicus in mūdificatione humoꝝ grossoꝝ cuꝫ medicinis q̄s dicemꝰ ꝛ dieta humida ꝛ rebꝰ ꝯfortātibꝰ caput ꝛ naturā totā ꝛ spectalr ce rebrū ꝛ cor: ꝛ cū rebꝰ rectificantibꝰ splenē: qꝛ durities ꝛ opilatio splenis in oī mlico de q̄ cūq꜄ spē fuerit necessario repiṫ: vt dicit Ypo. ꝛ merito cum splen sit receptaculū humoris melācolici: q̄re si mlicus humor in corpe hꝫ aliqḋ dn̄ium sup alia mēbra primo dn̄abiṫ splen in quo maior eiꝰ portio naturalr cōtinet. Sirupꝰ cōferens in oī spē melie sicut fit de san. siue de aliquo humore quocūq꜄: qꝛ rectificat splenē ꝛ deopilat meseraicas: ꝛ preparat ad expulsionē: ꝛ oīa nutritiua corrobo rat ꝛ ꝯfortat. sic fiat. ℞. polipodij lib. ß. bugiosse borragi. melisse. an̄. M. i. cipi cappa ris acori azari an̄ ℥ j. sene epithimi an̄. ℥. ij. semis lactuce ꝛ endiuie an̄. ℥. iij. pistenṫ oīa grosso modo p̄ter sene ꝛ epithimū q̄ dimittanṫ sicut sunt. bulliāṫ aūt oīa pistata i lib. iiij. aq̄ donec medietas sit cōsumpta: tūc in fine addaṫ sene ꝛ epithimū: ꝓpter qḋ bulliant ꝛ dimittaṫ aqua cū rebus quasi infrigidari. Et tunc fricenṫ ea que sunt in aqua manibus fortiter: deinde coletur aqua ꝛ in colatura addaṫ lib. j. mellis aut zuccari albi ꝛ iterū reducātur ad ignē ꝛ ꝑmittaṫ aliquātulū bullire. p̄terea iterū coleṫ ꝛ reponatur. Denṫ de eo mane stomacho ieiuno. ℥. iij. cū ℥. iij. aque decoctionis epi. sticad. nucis muscate ꝛ ro. Et hoc fiat vsq꜄ ad sex dies: tunc in sero recipiat sine cena pillulas de lapide lazuli q̄ sic fiūt ꝑm hebem. ℞. lapidis lazuli abluti tricesies in aqua dulci ꝛ decies i aqua ro. semp terēdo ꝛ aquā remouendo ꝑ quālibet ablutionē in mortario. ʒ. iij. epi. polipodij. an̄. ʒ. viij. scamonee ellebori nigri. salis indi an̄. ʒ. ij. ꝛ ß. agari. ʒ. viij. gariof. anisi. an̄. ʒ. iiij. yerepigre. ʒ. xv. cōfice cū succo endiuie ꝛ da. ʒ. ij. cum aqua casei. Educūt eni̅ cū fortitudine humores adustos de cbo. ꝛ melia: ꝛ ideo plurimū cōferūt demonio lupino. Vel purgeṫ cū pillulis de lapide armeno que sic fiunt. ℞. lapidis armeni p̄parati sicut lapis lazuli yerepigre an̄. ʒ. v epithimi. agarici an̄. ℥. iiij. scamonee preparate siue dyagredij. ʒ. ij. ꝛ ß. gariof. salis indi. an̄. ʒ. ij. confice cum succo solatri vel lactucaruꝫ. Vel sumat pillulas de elleboro que sic fiūt. ℞. sene epithimi. an̄. ʒ. ij. ellebori nigri. ʒ. iij. scamonee reubarbari masticis an̄. ʒ. j. mirabolanorum indorum. ℥. ß. fiant pillule cum succo polipodij vel vino decoctionis epithimi. detur ex eis a. ʒ. j. vsq꜄ ad. ʒ. ij. ꝑm materie multitudinem ꝛ virtutem. Si autē pillulas recipere non posset: lꝫ fortius euacuant a remotis sumat decoctionem que sic fit. ℞. mirabolanorum indoruꝫ. ℥. j. ꝛ ß. pistentur grosso modo ꝛ bulliantur cum. ℥. ij. prunorū siccorū in. ℥. tribus vini. vel. ℥. octo aque donec medietas sit consumpta coletur ꝛ dissoluatur in ea. ℥. j. tamarindoruꝫ vel manne. Aliud ad idem. ℞. ellebori nigri. ℥. ß. scamonee. ℈. j. puluerisentur optime ꝛ dimittātur per vnā noctē in. ℥. duabus mellis rosati vel sirupi viol. Deinde in aurora ante diē dissoluatur hoc totum in. ℥. iiij. aque decoctionis prunoruꝫ: ꝛ detur in primo totum simul. Et aliquādo possumus dare pillularū fetidarū almāß. ʒ. j. vel geralogoḋ. ℥. ß. vel yeraruft. vel dyasene vel catartici imperialis cum aqua calida. Cū cōtinuatiōe igiṫ medicinarū tā digestiuaꝝ q̄ꝫ solutiuarū regatur infirmꝰ tpe longo nunc digerendo: nunc euacuando ꝛ confortetur cerebrum ꝛ cor cū dyantbos cum musto ꝛ pliris arcoticon ꝛ dyamarg. ꝛ metrida/

to simul mixtis: vel cum electuario quod sic fit. ℞. serici combusti. ʒ. j. coralli rubei. ℥. ß. ossis de corde ceruí. ʒ. duas. margaritarum non' perforatarum. ʒ. iij. cardamomi ʒ. ß. pinearum mundatarum lib. ß. ysopi. liquiri. nucis muscate: gariofil. pipis longi cubebe gallange. an. ʒ. j. et ß. cinamomi. ʒ. v. macis croci. an. ʒ. j. zuccari lib. sex. coquantur ad modum zuccari ros. In hyeme vero vel materia valde frigida existente confici potest cum tribus lib. mellis dispumati et bene cocti. et addantur in fine. ʒ. ij. musci: si patiens in eo delectetur. Detur ex hoc electuario omni die in ieiuno ad modum castanee: et post ipsum bibatur aliquid boni vini albi odoriferi clari et limphati: quia cor et cerebrum confortat et animam gaudere facit et risus multiplicat: et remouet malas cogitationes et ymaginationes erroneas et rectificat memoriam perfecte et confortat digestionem et multiplicat humiditatem naturalem corporis totius. Post tales igitur digestiones et purgationes bis vel ter reiteratas et proprie in corpore carnoso fiat flebothomia supradicta: vel flebothometur sophena et proprie pedis sinistri: quia tunc sanguis grossus est in causa et post hoc cephalica: et post hoc vena frontis: vel ponantur sanguisuge ad nares quoniam in tali permixtione confert flebothomia: vt dicit mesue in suo de appropriatis cap. de cura manie et melancholie. Et si fuerit sanguinis superabundantia propter oppilationem que est in epate vel in splene flebotoma ex saluatella dextra vel sinistra nunc ex hac nunc ex alia et fiat in flebothomia apertio vene larga ne extrahatur subtile et remaneat grossum et ad illud plurimum confert balneari in tyna ante flebothomiam. In alijs autem causis nullo modo fiat flebothomia aliqua sed sola continuitas medicinarum predictarum cum dieta humida. Nutriatur ergo iuribus gallinarum edorum agnorum annalium conditis cum ouis et puluere qui sic fit. ℞. cardamomi. ʒ. ß. granorum paradisi cubebe. an. ʒ. j. cinamomi electi. ℥. ß. croci macis. an. ʒ. j. nucis muscate gariofi. folij. an. ʒ. j. terantur et cribrentur subtilissime et spargatur iste puluis super cibos suos. Confectio dyambre que est medicina sublimis in omni specie melancholie cerebrum et cor confortans et omnia membra: digestionem procurat et ventrem eam letificat et membra nutritionis calefacit senibus quoque conuenit et frigidis natura et mulieribus et proprie egritudinibus matricis sic fit secundum hebemesue. ℞. cinamomi. doronici. gariofi. macis. nucis muscate. folij gallange. an. ʒ. iij. spice cardamomi ma. et mi. ana. ʒ. j. ambre aureum. j. musci si in ipso patiens delectetur. ʒ. ß. zinzi. ʒ. j. et ß. sandal. ci. ligni aloes piperis longi. an. ʒ. vnam Confice cum sirupo ros. et aqua ros. Et da ex ipso. ʒ. j. vel. ʒ. ß. cum vino al. aromatico. Caueat a carnibus siluestribus tam volatilibus quam gressibilibus: quia sanguinem grossum melancholicum multiplicat. Bibat vinum clarum aromaticum melius quod haberi potest limphatum cum media vel tertia parte aque clare. Caueat a vino grosso rubeo vel turbido. vtatur etiam post purgationes lacte recenti capre et amigdalarum dulcium et pineis et fisticis et auellanis mundatis a cortice rubeo et nutritis in lacte dulci per noctem: similiter et omnibus impinguantibus proposse ex quibus sunt balnea que dicentur capi. de feb. ethica. Demum et vltimum si nihil aut modicum quicquid predictorum videbitur conferre in omnibus speciebus melancholie cum sint a sanguine cho. flegmate vel melancholia. Fiat vnum cauterium in vertice capitis ea quidem parte in qua terminatur medius digitus quando radix manus egri ponitur super radicem nasi et aliud sub cornibus occipitij quod profundentur vsque ad os cranei si fit possibile et dimittantur aperta vsque ad dies. xl. vel circa id. Postea permittatur consolidari et sic procedendo erit vicissim cum continuatione medicinarum a principio resumendo vsque ad finem donec nullum vestigium melancholie amplius appareat: quia curabitur si per medicinas poterit curari. Fit etiam quandoque melancholia a causa primitiua vt ab amore alicuius femine vel ex amore repatriandi sicut accidit viris effeminatis et delicatis. Et signa patent ex relatione infirmi et mutatione coloris faciei: et pulsus quando sermo fit de illa quam amat. Cura est vt obtineat rem quam desiderat si sit possibile: quia in omni motione corporis etc. Nunquam sit in loco solitario sed inter homines diuersa et solaciosa tractantes et sit semper in loco luminoso: et dicantur sibi aliqua delectabi-

lia donec priorũ obliuiscat. q̃ si non sufficit dētur sibi somnifera ⁊ iura condita cũ lacte papaueris ⁊ pultes facti ex seminib⁹ eius ⁊ vtat̃ dyapapauere ⁊ fiant oia dicta superi⁹ de melancholia. ¶ Alienatio. Signa pmi/xtionis rõnis siue alienationis mentis cõia sunt oia signa dicta de melancholia nisi q̃ in permixtiõe fit mobilitas ⁊ agitatio ⁊ ve/locitas ad opationes nõ rõnales. Sed in me lancholia est aliqualis pigritia ⁊ tarditas a d talia: q2 sicut supradictũ est melãcholia ⁊pmixtio fieri habẽt ex dñio humoris me/lancholici super mediũ ventriculũ cerebri gñati per viã adustionis ⁊ ex alijs humori/bus ad genus melancholicũ eductis: nisi q2 in melancolia fit adustio pua valde q̃ soluꝫ sufficit ad ingrossationẽ humoꝝ. Sed in p/mixtione rõnis fit adustio maior q̃ etiã suffi cit ad inflamandũ ⁊ agitandũ spũs aiales in cerebro sicut ⁊ in mania canina fit adu/stio maxima q̃ esse põt. Fit ergo in vtraq̃ passione actio lesa cogitationis vel estima/tionis quod idem est: sed in pmixtione fit cũ hoc agitatio in opatione eadẽ. Sꝫ in melã/cholia est aliqualis mãsuetudo nõ tñ tãta sicut in amẽtia que fit de cã frigida. Fit au teꝫ pmixtio qñq̃ cũ feb. ꝑpter vapores adu stos ascendentes ad cerebrũ a minera putre dinis. Et si fit cũ virtute forti ⁊ post signa digestionis pfecta tũc est signũ crisis salu/bris. Sin autẽ est signũ crisis male: scꝫ mor/talis vel diminute: ⁊ fit qñq̃ sine fe. ⁊ sic su mitur in isto ca. q2 est magis ꝓprie tũc pas/sio cerebralis per se ⁊ est morbus: sed cuꝫ fe. insequit̃ est accidens. Et cura eiusdem quã do est cum fe. est cura fe. ⁊ appositio pãnoꝝ lineoꝝ infusorũ in aqua ros. ⁊ aceto vel succo solatri ⁊ semperuiue ⁊ aceto super frontem ⁊ timpora ne materia sursum rapiatur ⁊ cau/set frenesim: et hoc ante signa digestionis. Sed si fit post signa digestionis tunc nõ po nantur repercussiua circa caput: q2 impedi/retur crisis quã significat. sed suspendat̃ cũ blanditijs ⁊ aliquibus remedijs ꝯfortatiuis donec fiat crisis. Et postq̃ venerit crisis iu/uet̃ per eandem viã per quã natura mouet̃ sicut est sudor siue vomitus siue fluxus san/narũ sicut diximꝰ cap. de dolore capitis qui fit in feb. sil̃r ⁊ in ca. de scothomia. Et cura eius qñ est sine fe. est eadem oĩno cum cura melancholie in euacuationibus digestioni/bus flebothomia ⁊ dieta oĩquaq̃. sꝫ in fine nõ obliuiscaris cauterij in capitis summita te: q2 est ꝯferẽs oĩno. ¶ Mania. Signa ma nie canine siue demonij lupini qđ idem est sunt prauitas maxima in accidẽtib⁹ furoris ⁊ agitatiõis q̃ dicta sunt in ca. de frenesi: qm̃ hec passio ⁊ frenesis lꝫ differãt i essentia cũ frenesis fit cũ apate cerebri. Mania ṽo sine apate nisi forte esset accidẽs frenesis: verũtñ nõ dr̃it in aliquo accidẽte nisi in fe. q̃ est in frenesi rõne apatis sed nõ in mania. Fit aũt hec passio vt dictũ est ex materia ꝑ adustio/nẽ maximã ⁊ ꝑ pessimã corruptionẽ ad hu/mores m̃lici magis reductã q̃ adustio nõ dif fert ab adustiõe facta in pmixtiõe rõnis nisi ꝭm magis ⁊ min⁹. Et q̃ mania nõ fit nisi ꝑ adustionẽ chol'e vel melãcholie. Sꝫ pmixtio fit ꝑ adustionẽ hũoris cuiusq̃. Et si fiat ex adustione cholere apparet cõtẽtio velox et quies post ipam ⁊ nõ recordat̃ ei⁹ lõgo tpe et agitatio ⁊ furor ⁊ instabilitas: sed si fit ex adustione melãcholie fit cũ quiete spacio lõ go. deiñ mouetur ⁊ loquit̃ ⁊ incipit rõcina/ri cogitans. Postea iteꝝ q̃escit ⁊ iterũ moue tur neq̃ põt silere a clamore ⁊ locutiõe: ⁊ lõ est extenuatio corpis vehemẽtior ⁊ color ad nigredinẽ declîuior ⁊ somnia deteriora q̃ in ea q̃ de cholera: ⁊ euomit qñq̃ aliq̃d aceto/sum qđ ꝓiectũ sup terrã vel arenã bullit et est de gñe venenoꝝ. Mania etiam canina qñq̃ fit ex retentiõe pessimoꝝ menstruoruꝫ sicut accidit mulierib⁹ freq̃nter q̃re inflant̃ ventres eaꝝ vehemẽtissime ⁊ cũ dolore ma ximo: ⁊ loquũtur qñq̃ de futuris ⁊ mirabili bus mũdi ⁊ qñq̃ l̃raliter lꝫ docte nõ fuerint adeo vt videãtur possesse a demone: qñq̃ fit etiã ex retẽtione spermatis sup̃flua sicut ac cidit monachis ⁊ viduis: q2 spma diu reten tum cõuertitur ꝑ adustioneꝫ in venenum a quo fumi eleuãtur ad cerebruꝫ qui mouent ipm ad diuersam imaginationem estima/tionem ⁊ memorationem: ⁊ eidem fumi quã doq̃ spargũtur per muscl'os q̃ sunt in ãbitu corporis toti⁹ ⁊ per mẽbra neruosa lacerto/sa: ⁊ ĩducunt frigus rigorẽ ⁊ tremorẽ absq̃ fe. ⁊ fastidium, ⁊ dolorẽ capitis ⁊ vigilias et tenebrositates oculorum ⁊ silia: ⁊ fiunt hec q̃busdã hoĩbus oĩ tpe ⁊ quibusdam pꝛodice prout ⁊ materia cursum corruptionis susci/

pit: et tunc credit esse a demonibus qui affli gunt corpora tpe sacro: qd lz sm veritatem et fidem sit possibile. Sepius tn fit a mate-ria predicta quare magis accidit mulierib' q viris et viduis q nubētibus et monachis q secularibus et pauperibus in sole multuz laborantibus vtentibus allio sinap. cep. q diuitibus bonis cibis vtentibus et necessa-ria pro medicinis et remedijs habentibus: q non fierent si semp a demonio fierent cum demoniū curā naturalem non recipiat neq distinctionem taliū personarū. Et cura ma nie si sit de cholera adusta est vt primo loce tur in loco obscuro et sit intentio tua plus in humectādo q i infrigidando cū medicinis et balneis aque dulcis et cibis et potibus di-cendis: vt vult Auicē. ca. presenti. Deinde p pter inobedientiā et instabilitatē infirmi in cipiendum est a rebus inducentibus somnū dictis capitulo de vigilijs et ca. de frenesi et fricationibus pedum cruruz vt materia at-trahatur ad inferiora. vnde ypo. vj. particu. amph. maniacis varicibus et emorroidibus innatis fit manie solo. Deinde abradantur capilli et vngatur caput cū oleo nenupharis et oleo de papauere mixtis cuz succo lactuce in quo sit aliquid aceti: vel cum oleo viol. et oleo ros. et populeon cū modico aceti fricen tur pedes et crura cum aqua decoctionis fo-liorū salicis: florum camomille. ro. rub. vel cū aqua decoctionis lactucarū corticis papaue ris mellilotí ros. rub. fomentetur: caput eorū cum lacte mulieris et proprie lactantis puel lam cum sit frigidius vel cum lacte papaue ris albi. deiñ post quietē inductā aperiatur sophena pedis sinistri intus in talo vt puo centur mēstrua et emorroides. deinde digera tur materia adusta cum sirupo de borragie et buglossa dicto superius ca. de melancho lia. et purgetur cum pillulis dictis ibidez. q si furorem et agitationem materie ex medici na forti timueris: purgetur cum decoctione hac que sic fit. ℞. sene epi. añ. ℥. j. prunorum ℥. ij. bulliantur in lib. j. aque colletur et cum ℥. v. vel. vj. illius dissoluantur. ℥. ij. mane et de tur infirmo ante diem. deiñ fortius. ℞. mira bolanorū indoruz. ℥. j. et ß. sene epithi. añ. ℥. ß. prunorum numero. x. pistentur et bulliant in aqua et colletur cum quinq vel sex. ℥. illi' aque dissoluātur. ℥. j. māne et. ℥. j. sirup. viol.

et det āte diē. Fiat a pricipio oi die vl' duo bus dieb' semel clistere qd sic fit. ℞. sene epi. añ. ℥. ß. polipodij quercini. ℥. ij. blete. m. j. pi stentur et bulliantur in aqua. et in libra. j. aq illi' dissoluātur. ℥. ij. māne et. ℥. iij. olei viol. et. ℥. ß. salis colletur et tepidum supponatur: Potetur vsq ad finem furoris aqua que sic fit non cum alia re. ℞ nenuph. seminis la-ctucarū. añ. ℥. j. papaueris. ℥. ß. zuccari ros. ℥. iij. prunorum siccorum. ℥. quattuor. ordei. ℥. j. et. ß. bulliātur in sex lib. aque donec qnq remanserint: colletur et detur patienti semp hora potationis. Ad idem. ℞. granoruz gra natorum dulcium et musorum. añ. ʒ. ij. papa ueris. ℥. ß. lactuce. ℥. j. zuccari. ℥. ij. prunoruz siccorum. ℥. iij. bulliantur in. vj. lib. aque: do-nec quinta pars consumatur: colletur et admi nistret. Ad idez. ℞. ordei. ℥. iij. prunor sicco-ruz. ℥. quattuor papaueris. ℥. j. zuccari. ℥. ij. bulliant in octo lib. aque donec sexta pars sit consumpta collet et reseruet. Et scias q isti pot' vt estimo cōuenietes sunt vt plimuz in frenesi quacūq. Cibet ex lactucis. portu-lacis cōditis cū agrestis vel vino granatorū vel etiā cū pultib' ex ordeo farre vl' auena fa ctis conditis cū eisdem reb'. vel si sit debilis vtat carnib' pullor edorū agnorū annaliuz coctis cū herbis predictis et cōditis cuz pre-dictis vel cum berberis. Nō vtat carnib' sil-uestribus neq bouis: neq fumigatis: neq multum salsis: vtat piscib' bonis recentibus nō salitis. Cura manie q sit de melācholia adusta est penit' eadem cum predicta nisi q i somniferis oportet multiplicare papauer et nenuphar. Et si necesse est pter vigilias et furorē addat vnum granum opij: mundet cuz decoctione q sic fit. ℞. mirabolanor in-dorū. ℥. j. ellebori nigri. ʒ. j. opij sene epithi. ana. ʒ. ß. pistent et bulliantur in aqua collet et in. ℥. quattuor illi' decoctiōis dissoluatur: ℥. j. medulle cassiefi. et collet et detur ante diē vltimo fiat cauteriuz in summitate capitis: quoniam est res cōferens excellenter. Cura manie propter retentionem menstruorū vel spermatis est vt prouocentur mēstrua sicut dicetur capitulo suo: quoniā etiā ad reten-tionem spermatis corrupti in matrice con-fert puocatio ei' et ordinetur si est possibile et nubat: quia optimum est. q si nubere no-luerit: fricet obstetrix vuluam fortiter et vsq

ad dolorem cũ digito inuoluto pãno lineo inuncto oleo nardino cũ quo camphora vel muscus sint dissoluta. Bibat potũ supradictum et non aliũ ⁊ cibis supradictis vtatur Comedat sepe dyapapauer muscũ cũ zuccaro rosꝫ. Et post illud bibat aquam frigidam Hec enĩ extinguũt spermatis pruriginẽ et menstrui feruorẽ et ex rebus ad illud vehementer conferentibus est exiccatio corporis assidua cum vigilijs laboribus ⁊ abstinẽtia a cibis sanguinẽ multiplicantibus velut sũt carnes ⁊ vinũ. Modus nobilis ⁊ bonus in hoc casu ad ꝓuocandũ menstrua ⁊ educendum sperma retentũ est talis ⁊ valet in suffocatione matricis ⁊ in omni casu in quo passionis causa ꝯtrahit̃ ex mẽstruorũ retẽtione vel ex spermate corrupto quoquomõ. Supponat̃ candela inuoluta cũ petia bene imbibita in oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vel ambre et ligek̃ petia cõtra candelã cũ filo duplicato ⁊ permittat̃ filũ pendere extra vuluã vt cãde la extrahi possit ad voluntatẽ patiẽtis. Et hec candela continue quasi vsq3 ad perfectã curã intra vuluã deferat̃. Similiter ⁊ cũ ea os matricis frequenter ⁊ fortiter fricet̃. trahet enĩ matricẽ ad inferiora ⁊ sperma corruptum eijcit ⁊ qñq3 insensibilr̃ resoluit. ℞. electuarium in hoc casu optimũ. ℞. agni casti ℥. iij. mirtili. ℥. ß. terant̃ perfecte ⁊ nõ cribrẽtur: incorporent̃ cũ melle crudo nõ dispumato ⁊ fiat electuariũ. detur mane ⁊ sero cum itur dormitũ ad modũ nucis magne ⁊ post bibatur aliqd vini limpbati ẜm medietatẽ Exiccat nãq3 menstruũ ⁊ sperma a ꝓprietate ⁊ ẜge erectionẽ ꝓhibz ⁊ desideriũ ad coitũ diminuit ⁊ pollutionẽ custodit nocturnã: nec ẽ medicina simil' in hoc. Et dixerũt excellẽ. ꝙ si adiungat̃. ℥. ß. peonie in hoc electuario mirabiliter operatur cõtra epilepsiam sufficiant hec.

Emperica.

In oĩbus predictis passionibus ⁊ proprie in mania ⁊ ꝑmixtione rõnis ⁊ melia cõfert plurimũ impinguare corpus cũ piscib⁹ recentibus petrosis aut lacte dulci recenter venienti calido ex mamillis dãdo ex ipso aliquid omni die in ieiuno per se vel cum mica panis sine cibo alioq̃ vino nisi fortasse cũ modico mellis vel zuccari misceantur quoniam ꝓhibet ipsum in stomacho coagulari. Lac enĩ cõpatitur secũ mel vel zuccarum: ⁊ nullum cibũ aliũ: vt dicit Gal'. vij. de inge. sanitatis ca. ij. Conetur medicus humectare cerebrũ cũ balneis ⁊ embrocis ⁊ vnguentis humectantibus ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ somno et quiete in quibus sit studiũ non modicum Conetur etiã ꝓposse cõfortare splenẽ ⁊ exopilare vt bene attrahat melancholiã corporis: prout dicemus ca. de opilatiõe splenis. Et cũ emplastro Gal'. experto qđ scripsit. xj. de inge. sanitatis. ℞. radicũ capparis ꝑtes. ij. absinthij partẽ. j. bulliant diu in oximelle squillitico pistentur ꝑfecte ⁊ cõficiantur cum eodẽ. Et potest addi oleũ ruthe et lauri vel spice vel de lilio et extendãtur suꝑ petiam ⁊ applicetur splení actu calido premissis euacuationibus vniuersalibus frequẽtatis. Confortet cor cum epithimatib⁹ electuarijs cordialibus famosis. Item anetum habet virtutẽ fugandi fantasmata accidentia in istis passionibus si locus cum ipso sternatur ⁊ similiter ypericon quoquomõ.

Canones.

Quando fit flebotomia i melancholia mania vel ꝑmixtione rõnis inspiciatur san. qui exit: q2 si sit grossus niger dimittatur egredi si subtilis clarus rubeus ilico restringatur. Qui canon licet sit gñalis in oĩ passione facta ex grossis humoribus: verũtamẽ est hic maxime necessarius: quoniã hmõi san. lucidus est sicut frenuz melie: quare ex ipsi⁹ eductione maximũ fieret periculũ. Item in medicinis fortibus ⁊ ducẽtibus materias grossas lenientia nõ derelinquas: vt sunt pruna thamaridi viol'. ⁊ mãna: qm̃ operationẽ solutiuorũ beatificãt: vt dicit Mes. ꝑnti cap. Item in omni passione cerebrali ⁊ proprie de materia fixa ⁊ immobili docet Mesue in presenti ca. auctoritate Gal'. vt patiens deuitet acuta vt est piper sinapis cepe ⁊ vinaz supfluere facientia: quoniã subtile egreditur ⁊ remanet grossum perficiens lapidis essentiam.

Pronosticatio.

Dicit ypo. vj. ꝑti. amph. maniacis ⁊ melã

cbolicis varicatiõib⁹ ⁊ emorroidib⁹ inatis sol uunt egritudinẽ sup. siue fiãt p se vel p artẽ: ⁊ ad hoc puocatio cõfert mẽstruo℞. Itẽ ibidem. in pcussione in caput stupor aut desipiẽtia malũ. Idem desipiẽtie cũ risu quodã facte securiores: que vero cũ tristicia moleste sup. ⁊ difficile curabiles ,pter grossitiẽ materie. Itẽ. vij. particula amph. In mania dissinteria supueniens aut ydrops aut extasis aut furoris augmẽtatio bonũ. qꝛ p dissinteriã materie euacuatio sꝫ p ydroposim ei⁹ alteratio p extasim fit ei⁹ diuersio a cerebro. Itẽ. v. pti. mulierib⁹ q̃b⁹ ad mamillas san. cõuertit maniam significat: ⁊ ,pprie si san. fit grossus niger: qm̃ in lac non posset cõuerti: vt di. ibidem cõmẽtator. Iteꝫ pmixtio rationis veniens in fe. cum virtute debili ⁊ ante signa digestionis mortale ecõuerso salubre. Item maniacis permixtis ⁊ melicis ydrops supueniẽs p se vel p artẽ soluit egritudineꝫ. Itẽ dicit ypo. vj pti. amph. Si timor ⁊ pusillanimitas multum tempus habuerint melancholicum perficient.

¶ De Epilepsia. Capitulum. viij.

Epilepsia est passio capitis diminuẽs sensum ⁊ motũ corporis toti⁹ cum spasmo vl' ,pter oppilationẽ vẽtriculo℞ cerebri vel pãniculo℞ ei⁹. Et dr̃ epilepsia. i. superio℞ mẽbro℞ lesio. ⁊ dr̃ a quibusdam yerasmon. i. sacra passio: qꝛ sacra membra ⁊ animata occupat. dr̃ etiã q̃nq; passio infantilis: qꝛ vt plurimuꝫ infantibus accidit. Est autẽ maior ⁊ minor. Maior q̃dem vt oẽs vẽtriculi cerebri ⁊ ,pprie anteriores oppillãtur: ⁊ isti hora paroxismi subito cadunt ⁊ torquent os ⁊ facies cũ tremore ceruicis ⁊ totius corporis ⁊ dentiũ constrictione: immo q̃nq; vrina ⁊ stercus ⁊ sperma inuoluntarie emittunt ,pter maximã angustiã ⁊ prefocationẽ. Minor vero cum vẽtriculi cerebri nõ omnino oppillant: ⁊ isti q̃nq; cadunt hora paroxismi ⁊ q̃nq; nõ: sicut ⁊ sco thomã patiẽtes neq; spuma in eis apparet magna. Et quecunq; earum fit q̃nq; affligit semel ĩ die q̃nq; semel in mẽse: q̃nq; semel in anno: hꝫ em̃ periodos sicut ⁊ fe. materiales cũ oĩs periodus fit a materia: vt di. Gal. ij. de feb. sꝫ gñaliter quãto tardi⁹ affligit: tãto tardi⁹ ⁊ difficili⁹ curat. qꝛ materiã grossam adherentem significat. Sꝫ quanto frequẽti⁹ affligit tãto citi⁹ interficit ,pter virtutis debilitationẽ ⁊ cordis suffocationẽ. Tres hꝫ causas pricipales. s. defectũ caloris naturalis tam influẽtis q̃ innati ⁊ supfluitatuꝫ abundantiã ⁊ meatuũ ãgustationẽ. Tres preterea sũt spẽs ẽm triplicẽ diuersitatẽ loco℞: i q̃b⁹ materia cõtinet qꝛ materia cõtinet in cerebro vl' in pãniculis ipsi⁹ nec venit aliũde. q̃propt ⁊ ,pprie tunc dr̃ epilepsia: ⁊ isti habẽt ptinuã capitis grauitatẽ: ⁊ sensuũ oĩm obscurationẽ ⁊ adueniẽte pxĩmo casuꝫ nõ presentiũt ,pter ei⁹ festinatiã: neq; postea recordant ,ppt cerebri lesionẽ. Q̃nq; vero materia ptinet in stomacho ⁊ intestinis vel alijs viscerib⁹ nõ q̃dẽ in cõcauitate eorum vt quidam crediderunt sed in venis neruis ⁊ arterijs per quoruꝫ meatus materia bulliens rapitur sursum sub fumali euaporatione ad cerebrum ⁊ tunc dicitur analepsia ⁊ isti laborant repletiõe stomachi ⁊ fastidio ⁊ indigestione ⁊ casum presentiunt. ⁊ postea recordantur ⁊ accidit ante casum tremor cordis nausea: ⁊ q̃nq; vomit⁹ ⁊ cõtractio siue grauitas ĩferioris labij ,ppt cõtinuitatẽ tunica℞ labij eiusdẽ cũ lingua ⁊ stomacho interiori: q̃ si materia sit in ĩtestinis fit q̃nq; flux⁹ vẽtris hora illa. Si vero in vijs vrinalib⁹ emittit vrina. Si in vas spermaticis emittit spma pter volũtatẽ. Q̃nq; vero materia ptinet in extremitatib⁹ mẽbrorum: vtpote coxa vl' crure: vel manib⁹: vl' adiutorio: vel in musculis q̃ sunt in ambitu totius corporis ⁊ tunc dicitur cathalepsia. Et isti sentiunt ante paroxismum aliquid eleuari versus caput quasi essent formice ambulantes vel fumi frigidi ascendentes a membro illo. deinde sincopisant ⁊ cadunt ⁊ sepe preseruantur a casu per ligaturã fortẽ illius membri. Et isti vt plurimum febriunt quia propter fe. fit bullitio et ascensus materie ad caput neq; sine fe. videtur euenire. Et quecunq; istarum trium specierum fiunt proprie: tamen quando materia continetur in capite vel fit a san. flegmate vel melã. raro aũt vel nunq̃ fit a cholera: quia cholera sui subtilitate non potest vias oppillare. Si fit a sanguine apparet inflatio venarum guindines in collo et dispositio quasi prefocatiua saliua dulcis fine manifesta causa et rubedo cum quadam fusce

dine in oculis et facie: et vapor sentitur calidus in capite: et in ea est stoliditas cū risu: et eius vrina est valde grossa et rubea. Et si fit a flegmate appet i vria quoddā filē vitro liquefacto et salia spumosa grossa clara et pauor et albedo oculorū et corporis totius: similiter et pigritia et obliuio et aliquā vomitus flegmaticus: et etas et regio et tps et cibi antecedentes flegmatici quoquomō. Et si fit a melancholia apparet vrina glauca subtilis cū circulo granuloso et pmixtio rōnis diuturna non solum apud horam poxismi et color oculorum et faciei fuscus siue plumbeus et siccitas lingue et antecessio ciborū melancholicorū: vt caulium et lentiū et carnium salitarum. Et si fit a cholera quod esse nō poterit nisi adusta venenosa erit vrina citrina subtilis vehementer et color faciei citrinus subtilis vehementer et saliua amara stoliditas cum furia siccitas lingue cum siti similiter et fortis afflictio hora paroxismi et eius paroxismꝰ spissior: sed breuior aliorum.

Methodus. Cura epilepsie in cōi est inducere fe. cum vsu electuarij anacardini qd ponetur caplo de apoplexia vel auree alexandrine vel hedorici anacardini vl dyamargariton et oim calidorum et proprie fe. quartanam vel quotidianā: quia vt dicit auicen. hec feb. ppter cronicitatem sue afflictionis digerit materias grossas: et alteratio sex rerum non naturaliū ad caliditatem et siccitatem. Unde ypo. epilepticorum iuuenibꝰ etc. nullus epilepticorum vtatur vino pro potu nisi plurimū limpidato quia eleuat a pprietate omnes supfluitates ad caput: sed bibat ydromel factum ex aque lib. iij. et ℥. iij. mellis coctis perfecte et collatis. Carnes asse magis cōpetunt eis q̄ elixe et proprie condite cum spēbus pterq̄ in die purgationis: quia illa die debēt dari elixe: qz sic magis ventrē pparant et venenositatē materie purgande adequāt: vtatur sepe p cibo cerebro autium pullorū agnorū ānaliū assatorū pprie: qz cerebrū cōfortant: vt dicit auer. v. collet. Caueat tn̄ ne stomachꝰ noceat: qz sunt difficilis digestiōis rōe viscositatis. Caueat ab allijs sinap. et oibꝰ acutis: qz faciūt materias effumare ad caput: nisi fortassis vsu moderato vel cum cibo sicco. similiter et a legumi nibus et brodijs pipatis et potu et cibo supfluis. Similiter a timore: tremore. tonitruo: qm̄ ledunt caput exercitet fortit stomacho ieiuno pmissa sterco expurgatiōe: fiāt fricatiōes fortes a pectore inferiꝰ et pectinatio capitis: et eiꝰ calefactio fortis in ieiuno. Caueat summopere a coitu: qm̄ maxime cerebrū debilitat spūs resoluendo et cerebrum colligando et demum infrigidādo mēbra nisi fuerit epilepsia causata ex retētione spmatis: vt accidit virginibus viduis et deo deuotis. Si autē a sanguine fiat cuz pdictis a principio flebotomia sophene q̄ est intus in talo vel frequētetur scarificatio cruriū. Dein mundet cum apozimate. R. manne. ℥. j. tamarindorum. ℥. s. et f. dissoluant. in. ℥. v. aque decoctiōis prunorū et detur ante dié. Epithimet caput cuz aq̄ ros. vel oleo ros. mixto cum aliquātulo olei de absinthio vel de spica. Comedat lactu. borrag. feniculum cucurbitas et aquā pisorum vel cicerum. Sed carnes euitet: quia sanguinem multiplicant nisi virtus debilitaret. p condimento ciborum suorum vtatur agresta vel vino granatorum sed nō aceto. Bibat ydromel pdictum vel aquā decoctionis zuccari vel berberis vel prunorum vel si fit debilis vinum album valde limpidatum. Ultimo post flebotomiam et purgationes frequēter: et sumat semel in septimana in aurora. ℥. s. tyriace cum. ℥. quattuor aque decoctiōis peonie et hec omnia reiterentur totiens donec perfecte curetur. Si autem fit a flegmate quod et sepius contingit purgetur primo frequenter cum pillulis cochijs vel fetidis vel cum yerapigra premissa digestione cuz oximelle squillitico vel composito et aqua decoctionis rerum ducentium sirupi virtutem ad caput: vt sunt sticad. peonia nux muscata cubebe cinamomi ysopus et ruta. Fiant etiam clisteria acuta. Recipe colloquintide cartami absinthij ysopi agarici centauree. ana. ℥. semis anisi fizelcos. ana. vnciā vnā pistentur et bulliantur cum. m. s. blete. Post decoctionem colletur et de collatura accipiat lib. s. et olei vncie quattuor. mellis. vncie tres salis. ʒ. ij. et supponatur. Fiant sternutationes cum elleboro vel pipere longo cubebe partez vnam macis partes duas facta ex eis forma pillularum.

Ultimo fiat cauterium in vertice cranei vel causticatio cum cantaridibus et sinapi sup collo. Utatur carnibus bonis conditis cum cinamomo galanga cardamomo pipere lōgo zedoaria ꝛ croco. Reiteretur totiens done curetur. Si vero sit a melancholia purgetur primo cum geralogod. vel pillulis fetidis premissa digestione supradicta ꝛ fiat clisteria sepius ex istis. ℞. sene epithimi añ. ʒ.ß. ellebori nigri. ʒ. iij. centauree. ℥. ʃ. polipodij. ℥. ij. fumiterre blete añ. m. ʃ. olei. ℥. iiij. mellis. ℥. iij. salis. ℥. ʃ. fiat clistere. Fiant fricationes ꝛ inunctiones capitis sicut dictuȝ est de flegmate. Caueat hic epilepticus plus alijs a coitu ꝛ nucibus ꝛ cepis ꝛ porris a vino vero non sicut alij: quia cerebruȝ humectat. Si sit a cholera venenosa purgetur primo cum pillulis istis: ℞. sene epithi. scamonee ana. ʒ. ʃ. aloes. ʒ. iij. confice cum succo polipodij vel vino decoctionis ellebori nigri de quibus detur a. ʒ. ʃ. vsq ad. ʒ. ij. sero cum itur ad lectum sine cena. Confortetur stomachus ꝛ caput cum oleo ros. dietetur omnino sicut dictuȝ est de epilleptia de sanguine. Cura analepsie atq cathalepsie est fere vna ꝛ eadem omnino: quoniam earum vtraq materia non est in cerebro: sed solus vapor venenosus: quare oportet vt statim a pricipio materia purgetur. Post hoc vero fiat vesicatio vel cauterium super locū a quo infirmus sentit vaporem eleuari ꝛ p fundetur: ita vt comprehendatur intra cauterium totus locus infectus: quia materias emundat. ꝛ cum fascijs legitur fortiter ideȝ membrum hora paroxismi ne fumi ascēdāt in alijs fiat oīno sicut in causa flegmatica.

Emperica. Refert mesue presenti ca. auctoritate alexan. ꝙ pillule quibus nulle sunt fortiores ad epilepsiam flegmaticam et artheticam ꝛ podagram sunt iste. ℞. aloes colloquintide scamonee bdellij ellebori nigri corticis gūmi edere añ. partem. ʃ. euforbij baurach añ. ptem. ß. confice cum succo caulium. Dos est a. ʒ. ʃ. vsq ad. ʒ. ij. post digestionem ꝛ preparationē completam. Accidit autē nōnunꝗ epilepsia a vermibus existentibus in intestinis transmittentibus fumos pessimos ad cerebrum. Et signa eius sunt signa vermium scȝ concauitas oculoruȝ et odor oris fetidus: ꝛ fricatio narium: ꝛ obtenebratio faciei: ꝛ multitudo cibi cum habitudine macra ꝛ stercore modico: ꝛ fit plurimum pueris ꝛ gulosis. Et cura eius est interimere vermes: ꝛ postea eos adducere: sicut dicetur ca. de colica. C. de vermibus. Quandoq vero fit ex sumptione cibi venenosi vel morsus cāis rabidi. Et de ipsis scribemus tracta. de venenis lib. ij. si deus voluerit. Fit ꝛ quādoq ꝑpter cordis ꝛ cerebri infectionem aere corrupto. ꝛ de ipso dicem' ca. de fe. epydimiali. Sciendū est ꝙ epilepsie alia debetur cura hora paroxismi ꝛ ante paroxismum. Nam hora paroxismi ꝑm cōiter operantes. In omni specie epilepsie conuenit ꝙ eger sit in loco obscuro ꝛ sicco sit ieiunus si horam preuenerit ꝛ habeat emūctoria omnia munda aperta ꝛ leuetur caput sursum vt liberior sit inspiratio. extergatur spuma ꝛ apertantur dentes cum cultello vt liberior sit inspiratio: ꝛ ligentur extrema: et proprie in cathalepsia. Fiat sternutatio cuȝ cōdisi vel pipere vel castoreo vel euforbio: ꝛ proprie in cathalepsia ꝛ analepsia. Sed nō fiat fricatio super caput in principio paroxismi: neq sternutatio: neq approximatio odoramentorum calidorum: sed potius in fine. Et si paroxismus diu durauerit: fiat clistere acutum dictum ca. de litargia ꝛ ruptorium approximetur capiti dictum ibidem. Postea in fine paroxismi conueniunt localia resolutiua consumentia materiam: sicut est odor ruthe agrestis frequentatus vel puluis ruthe sicce naribus insufflatus vel puluis seminis eius vel succus ruthe viridis naribus instillatus. Extra horam paroxismi regatur sicut in methodo scriptū est. Caueat ab esu carnium caprarum ꝛ piscium oīno et caulium: imo epar caprinum vel hircinum comestum vel subfumigatio facta ex galbano ꝛ mirrha vel vngulis caprarum detegū t omnē epilepsiam. Similiter ꝛ fungi si comedantur. Caueat a balneo superfluo: qꝛ neruos mollificat ꝛ cerebrum humectat. Dicitur ꝙ omnis odor malus ledit cerebruȝ epileptici preterꝗ odor ruthe castorei armoniaci oppoponaci fact' vsu moderato. Cena eius sit leuior prandio et semper in fine cibi vtatur stipticis: vt piro asso vel coctano

⁊ somnū elōget sup cibū. Itaꝫ sepe stoma-
cho ieiuno oxy asene cōfecto cum pilulis arco
ticon: qꝛ materias euacuatiōibus adaptat:
euacuatiōes vero fiant cū pillis ⁊ sine cena:
qꝛ attrahunt a remotis. Itē in cura epilep-
sie nō negligant dicta in cura melie: qꝛ fere
oēs epileptici sunt melici cū in vtraqꝫ pas
sione materia grossa adherens viscosa cere-
brū occupet. valet etiā ꝓuocatio emorroidū
in corpore in quo esse cōsueuerūt ⁊ flebotho
mia cephalice si sanguis sit i causa pctō q̄li
tatis ⁊ quātitatis. siłr ⁊ ꝓuocatio mēstruoꝝ
⁊ cauterisatio in summitate capitis vbi sunt
cōmissure vel in occipitio sub duob⁹ cornib⁹
vel supra cornua frontis. Sūmopere oēs
epileptic⁹ abstineat a comestione apij ⁊ eꝰ
fumo: ⁊ specialiter ⁊ pueri ⁊ mulieres lactan
tes: qꝛ de ꝓprietate epilepsiā incitat ⁊ indu
cit i pueris. similiter ⁊ comestio supflua pe
trosillini ⁊ trifolij. Sed dicit ecōtra: ꝙ cū su
spēsione radicū peonie ad collū eius ⁊ cum
subfumigatione facta ex semine eius ⁊ cum
potione decoctionis aque radicum eius in
qua ponatur mel: plurimi visi sunt sanati ⁊
ꝓprie infantes ⁊ pueri quorū etas erat in-
fra annos septē. Scias etiā ꝙ vsus rutbe ⁊
fiseleos in aqua ⁊ vino multū cōferūt ⁊ pul
uis celidonie cū zuccaro comest⁹. Preterea
si sumat ℥.j. ⁊ ß. pulueris celidonie cū ℥.ij.
aque celidonie ⁊ cū ℥.ij. aq̄ decoctionis mir
tilloꝝ ⁊ piperis lōgi auxiliat specialr post
purgationeꝫ. Sirupus digerens a ꝓprieta
te superfluitates in capite cōtētas est sirup⁹
de sticados: quē dicemus ca. de debilitate vi
sus. Artē autē sirupos faciendi ꝓ capite vel
mēbro corporis quocūqꝫ dicem⁹ ca. ij. cū de
fe. disserem⁹. Hec ergo sunt que cōferūt epi
lepsie sua qualitate. A ꝓprietate preterea
reperiunt q̄daꝫ cōferre vt cerebrū vulpis in-
fantibus sepe datum: facit eñ vt nunqꝫ fiat
epileptici. Item ossa hominis ⁊ proprie cra
nei puluerisata ⁊ combusta sumpta stoma-
cho ieiuno cuꝫ vino decoctionis peonie ⁊ cu
bebarum ꝓsunt. Item odorare ruthbam ⁊ ca
storeuꝫ post purgationes confert a proprie
tate: vt dicit Mes. in suo de appropriatis
ca. presenti. Item piretrum conditum quod
sic fit sicut zinz. conditum a proprietate con
fert si sumat omni die. Similiter tyriaca et
metridatum ⁊ theodoricum ⁊ proprie post
purgationes. Item vesica apri cum tota vri
na exiccetur in furno ⁊ detur ex ea omni die
in mane cum oximelle ad fabe quantitateꝫ
sanat epilepsiam: vt dicit Mes. eodem ca.
auctoritate alexandri qui se dicit expertum
fuisse in quodam curato vsqꝫ ad tertiā diē.
Similiter ⁊ hyrundines comeste vel ad fu-
mum assate ⁊ comeste in ieiuno: vt dicit ibi
dem. Item coagulum leporis cum aceto bi-
bituꝫ per triginta dies in matutinis ad mo
dum orobi vel in cibo mixtum. Item puluis
iecoris milui dicitur esse summuꝫ remediū.
Item puluis fact⁹ ex castoreo opponaco an-
thimonio armoniaco gūmi ⁊ san. dra. datus
quemcunqꝫ curat ⁊ a pluribus est expertus.
Item scinde ranam per medium dorsi ⁊ ex-
trahe eius epar ⁊ inuolue eius epar in folio
caulis ⁊ combure in sole in testa noua bene
obturata ⁊ puluerem illum da bibere cum
optimo vino epileptico dum patitur q̄m
plurimi dicunt se liberatos: ꝙ si vna vice nō
curetur: reiteretur idem de alia rana donec
liberetur. Item lapis celidonius ruffus liga
tus in panno lineo ⁊ positus sub assella sini
stra sanat maniacos et lunaticos omnino.
Itē si puluis rutbe sicce insuffletur naribus
hora paroxismi vel subfumigetur cum aza:
statim surget. Item testiculi arietini comesti
mirabilis dicuntur iuuamenti. In omni igi
tur specie epilepsie confert vsus electuarij
de peonia ⁊ specialiter post purgationem
quod sic fit. ℞. peonie. ℥.j. masticis spice cro
ci coralli rubei margaritarum non perfora
tarum masticis añ. ʒ. ß. mirtillorum. ℥.j. ⁊ ß.
cinamomi nucis muscate gariofilorum folij
zinz. piperis lōgi cardamoni nucis indi. añ.
ʒ.ij. liquiritie rasꝫ. ʒ.v. anacardi. ℥. vnam ⁊ ß.
musci ambre ana grana sex zuccari quod suf
ficit in estate ⁊ mellis dispumati in hyeme:
valet epilepsie paralisi spasmo de repletio-
ne ⁊ omni morbo de causa frigida. Et remo
uet dolorem ventris ex ventositate: memoriā
reparat: datur in aurora ad modum nucis: ⁊
post illud bibitur ydromel vel vinuꝫ limpha
tum. potest etiā dari sero cum itur dormitū.

Canones. Epileptici di-
cuntur lunatici
quia eorum pe-
riodus ꝫm luminis in luna varietatē proce-
dit. quare fit in quibusdaꝫ in luminis defe-

ctu in luna: qr tunc humiditas male regitur quibus luna ex sua proprietate domiantur per lumen et motu. quibusdam vero in plenilunio ppter humorum frigidorum exuberantiam alijs in nouilunio propter earum agitationem post quietem diuturnam. Que igitur est ex sanguine exacerbatur et plurimum in plenilunio que vero ex flegmate i nouilunio. que ex melia in lune defectu. Sciendum preterea quod in epilepsia summum remedium est cauterium in capite post euacuationes vniuersales et particulares. Sed in cathalepsia cauterium in membro a quo vapor eleuatur. Sed in analepsia prouocatio emorroidarum et menstruorum et fluxus ventris debit quacumque die. Si epilepsia acciderit puero lactanti totum regimen attribuatur nutrici: quapropter ex his herbis vtatur. scilicet ysopo feniculo et regatur ex cibis calidis siccis quodammodo. Quare si fuerit cacochimi vel a plectoria purgetur medicinis supradictis: donec virtus regiminis ex lacte transeat in fetum. In epilepsia preterea fit spasmus vniuersalis totius corporis: qr cerebrum sentiens sensatione naturali: licet non sentiat sensu animali lesionem contingentem propter oppilationem ventriculorum eius contrahitur in seipsum. vt materias exprimat a se: quapropter et omnes nerui necessario contrahuntur quorum est principium: et sic cadit patiens cuius simile quodammodo reperitur in sternutatione ppter quod Auic. dicit quod sternutatio est epilepsia debilis. Epilepsia vero est quasi sternutatio fortis. In apoplexia vero non fit spasmus: sed mollificatio totius corporis ppter oppilationem perfectam adeo vt cerebrum contrahi in se non possit et ppter eius lesionem fortem cerebrum resistere non attentet. Item in cura epilepsie quattuor dispositionibus opus succurrere: paupertati caloris naturalis: superfluitatum multitudini emunctoriorum capitis oppilationibus: et meatuum sanguinis et spiritus coartationibus.

Pronosticatio.

Si epilepsia accidit ante pubertatem in masculino. vel ante menstruorum eruptionem in femella et non soluitur beneficio medici vel nature in viro circa. xxv. annum. et in muliere circa menstruorum primam apparitionem numquam de cetero curatur. Unde Ypo. iij. parti. amph. quecumque vero permanent pueris et c. Item epileptici frequenter cadunt in paralisim et stuporem membrorum ppter depauperationem spiritus et oppillationem originis neruorum: quare considera dispositionem membrorum vt ipsa rectifices cum balneis calidis aromaticis et vnguentis marciaton arrogon et dyaltea. Item quandoque sub epilepticorum lingua apparent vene virides vergentes in colorem liuidum: quarum apertio remouet inueteratam epilepsiam. Item si mulieri impregnate aduenerit epilepsia fetu euacuato cito soluitur. Item si epileptico superuenerit morphea alba signum est curationis. Si epilepticus non recordatur post paroxismum significat fortem egritudinem a qua curari non potest. Item si infans natus cum epilepsia se expurgauerit et multas superfluitates aquosas expulerit: significat curationem: sin autem contrarium. Item si fetus concipiatur tempore menstruorum et fiat epilepticus numquam sanabitur: qr causa est ex principio generationis et fixa. Item si vis scire quando epilepticus sit curatus perfecte subfumiga ipsum cum cornibus caprarum: et si non cadit curatus est. Item epilepsia ex toto genere est difficilis curationis: et proprie inueterata: licet infirmus obediat et medicus recte operetur: et necessaria extrinseca sufficiant: quare ab ipsis fugiendum est. Cuius causam puto: quia epilepsia vt plurimum est ex generatione sicut et lepra: vt dicit auerroys. iiij. colliget de lepra. Item Ypo. v. parti. amph. Epilepsie quibus ante iuuentutem nascuntur mutationem habent: quibus vero. xxv. annorum fiunt plerumque commoriuntur. Alij tamen dicunt post annos. xxxv. Ypo. intellexisse.

De apoplexia Cap. ix.

Apoplexia est priuatio sensus et motus in corpore toto cum mollificatione membrorum propter opilationem omnium ventriculorum cerebri et meatuum spiritus sensibilis et motiui cauernositatum eius. Est autem duplex secundum Ypo. ij. parti. amph. scilicet maior et minor. Maior quidem quando oppillatio est per

fecta: et tales non sentiunt omnino cum pungun tur: et anhelitus est cum angustia maxima et spuma: immo quandoque nullus apparet anhelitus. Minor est cum oppilatio predicta non est ex toto vltimata neque perfecta: et isti non priuantur omnino sensu nec motu: sed est in eis angustia: et anhelitus est paucus quandoque diuersus absque ordine ita vt fortassis intercipiatur omnino: quare fit passio timorosa et quandoque diuersus cum ordine bono et sufficienti anhelitu: et apertis oculis nihil vident quandoque: et quandoque aliquid vident: sed loqui non possunt. Sed secundum Gal. in comento eiusdem amphorismi sunt tres species eius scilicet maior et minor et media: verumtamen huiusmodi diuisio est eadem cum priori: quia minorem subdiuidit in duas. Fit autem apoplexia ex sanguine: et hoc est raro. Fit ex flegmate et hoc plurimum. Et si fiat a sanguine apparet rubedo maxillarum et faciei et dispositio repleta quasi prefocatiua cum apertione venarum guides in collo. Et quandoque apparet facies nigra et rubea propter sang. conculcationem et mortificationem caloris. Et si fuerit a flegmate apparet mollificatio corporis et albedo squalida caloris et multitudo muci narium et sputi lingue vel oris. Sunt preterea. xij. numero passiones in accidentibus multum similes adeo vt communiter operantes in ipsarum cognitione: similiter et cura sepius vacillent: que sunt. Subeth. Stupor. Congelatio. Somnus longus. Litbargia. Epilepsia. Apoplexia. Paralisis. et obdormitatio. Spasmus. Sincopis. et suffocatio matricis. quarum differentiam essentialem qui scire desiderant descriptionem ipsarum in proprijs capitulis requirant. differentiam tamen accidentalem hic prout colligitur ex diuersis actoribus protinus aliqualiter denotemus. Conueniunt enim omnes in hoc quod significant priuationem sensus et motus. Sed differunt ex alio: quia quedam significant priuationem sensus et motus in corpore toto velut apoplexia: litbargia: subeth. sincopis. suffocatio matricis: epilepsia: stupor: congelatio. quedam vero in parte corporis: vt paralisis: spasmus: obdormitatio. Item quedam ex eis sunt morbi tantum. vt litbargia: epilepsia: paralisis: apoplexia. quedam vero accidentia tantum; vt obdormitatio. sincopis: suffocatio matricis. quedam vero morbi quandoque: et accidentia quandoque: vt subeth sine litbargia vel subeth cum litbargia. Item quedam durant breui tempore: vt subeth: epilepsia: apoplexia. quedam plurimum adhererent ex sui specie: vt paralisis. Item quedam vt plurimum fiunt a causa primitiua: vt congelatio et stupor: quedam a causa ante humorali: vt litbargia: suffocatio matricis: epilepsia. apoplexia. quedam vero vtroque modo vt subeth. paralisis: sincopis Item quedam ex toto genere sunt preter naturam: vt litbargia: epilepsia. quedam vero solum aliquo modo: vt somnus longus: que omnia clare apparebunt cum notificatione propria cum quodlibet describemus. Subeth siue somnus profundus est cum quis gradatim procedit ad grauitatem capitis et somni non subito quare fit dormiens adeo profunde et oculis clausis vt nullo modo ipsos aprire valeat nisi vocetur et concussetur tunc parum aperit et illico claudit: sed si confirmetur nequaquam audit nec oculos aperit. Accidit hec passio quandoque a causa antecedente: quandoque a causa primitiua. verbi gratia. frigiditate et humiditate aeris continentis vel sumptione opij. Fit etiam quandoque sine fe. et tunc est morbus: quandoque cum fe. et tunc est accidens fe. superuenientis: et litbargia nunquam est sine hoc accidente. Stupor vero qui et subeth vigilatiua nuncupatur nihil aliud est quam subeth diminuta: quapropter somnus non adeo est profundus neque grauitas tanta sicut in subeth. Et quandoque fit a causa humorali; quandoque a causa extrinseca. verbi gratia. frigiditate aeris vel esu fungorum vel casu vel percussione sup caput Stupor quandoque sumitur pro formicatione neruorum et musculorum: et tunc idem est quod obdormitatio. Congelatio dicitur cum quis iacet quasi dormiens oculis apertis: vel si fuerit sub situ operationis alicuius aduenienete passione stat fixus sub eodem situ et fit vt plurimum a causa primitiua vtpote frigiditate aeris vehementi nudato capite: quandoque etiam fit a causa humorali melancholica in cerebro contenta. Somnus longus est somnus naturalis in quali naturalem excedens in quanto sicut accidit conualescentibus ebriosis fatigatis et quandoque pueris gulosis. Litbargia dicitur cum quis habet apostema frigidum in cerebro propter quod consequitur febris continua lenta et dolor capitis grauatiuus cum pauca pun

Subeth
stupor
Congelacio
Somnus longus
Litargia
Passiones 12
mutuo similes

ctura: deinde aduenit eis somnus ꝓfundus et subeth: ⁊ sic apparet ꝙ in omni litbargia accidit subeth ⁊ nõ econuerso. Epilepsia dr̃ cum quis cadit periodice in terrã ⁊ spasmatur ƀm oẽs articulos ⁊ anhelat cum angustia ⁊ habet spumã in os: deiñ cum ptransit spasmus surgit ⁊ sentit ⁊ mouetur sicut prius Apoplexia dr̃ cum quis iacet mollificatus ƀm totum corpus sine sensu ⁊ motu sine anhelitu fortassis quia spiritus aĩalis non potest puenire ad aliqua membra rõne oppilationis viarũ nisi forsasse ad pulmonẽ dyafragma: q2 vita sine anhelitu subsistere non potest tpe longissimo. verũtñ quandoq3 vie pulmonis oppilant̃ quare fit sine anhelitu oĩno ⁊ forte sine pulsu arteriarũ perceptibili a medico ⁊ si vocetur nõ audit oĩno. Et aduenit hec passio non adeo velociter sicut epilepsia: neq3 adeo pigre sicut subeth: sed mediocriter ƀm festinãtiam ita vt patiens presentiat eius aduentũ quare qñq3 clamat et mugit sicut bos ⁊ tunc cadit sicut mortuus: et non fit color corporis fedus sicut in sincopi sed liuidus ⁊ repletus si fit a sanguine: vel albus squalidus si fit a flegmate. Et est sine fe. plerũq3 ⁊ antecesserunt eam vertigo perdurãs ⁊ scotbomia ⁊ soda capitis ⁊ inflatio venarum colli tenebrositas visus ⁊ tremor in toto corpore ⁊ stridor dentiu3 in somno ⁊ grauitas ⁊ pigritia ⁊ vrina eius fuerit grossa plena resolutionib⁹ varijs lactea vel pallida. Accidit etiã somnus a cã primitiua verbigratia. casu vel pcussione sup caput: similiter ⁊ a frigiditate aeris continentis aut sumptione opij: ⁊ accidit apoplexia vt plurimum gulosis ⁊ bibulis aut grossis p naturam vel dietam. Paralisis esse dr̃ cum quis priuatur sensu ⁊ motu in aliquo determinato mẽbro. s. brachio vel crure vel lingua cu3 mollificatione illius membri vel in medietate totius corporis sc3 in toto latere dextro vel in toto latere sinistro: vel in toto corpore a collo infra ita vt caput ⁊ eius partes sint sana. Nam si totum corpus careret sensu et motu cum mollificatione membrorum foret apopleticũ vel subethicum: quia tunc cor et cerebrum essent lesa quod in paralisi non cõtingit cum sit passio neruorum ⁊ membrorũ neruosorum. Obdormitatio siue stupor siue formicatio est cum membrum aliquod puta manꝰ aut pes acquirit sensu3 obtusu3 motum laboriosum propter malum situm oppilantem neruos deferentes spiritum sensitiuum ⁊ motiuum. Spasmus vero dicitur cõtractio membri lacertosi siue fit de plenitudine: vt in corpore plectorico seu de inanitione: vt in corpore ethico ⁊ fe. continuis consumpto siue fit ex dolore: vt in punctura nerui. ꝙ si talis contractio nerui fuerit versus flexibilitatem membri ita vt curuetur membrum dicitur proprie spasmus. si vero fuerit versus inflexibilitatem ita vt membru3 stet tensum dr̃ tetbanus vel alcuse3. Sincopis dr̃ cum quis cadit amittens sensum ⁊ motũ subito cum fedo colore faciei propter passionem cordis ex resolutione spirituum plurimorum: vt pote post laborem vel balneum vel ꝓpter ipsorum cõculcationem atq3 per mixtionẽ cum fumis caprinosis: vt in tristicia vel stupore vel ꝓpter mordicationẽ oris stomachi a re calida venenosa cui cor cõpatitur: vt in sumptione arsenici vel calcis viue. ⁊ est semꝑ sine fe. q̃tum est de per se. Fit etiam qñq3 in fe. propter virtutem totalem debilitatem vnde ⁊ fe. dr̃ sincopalis. Suffocatio matricis dr̃ quãdo matrix non potest expellere e' suas superfluitates deorsum propter oppillationem: quapropter cõstringit̃ vt expellat eas sursum: quare sentit mulier hora illa aliquid quodãmodo eleuari a pectine vsq3 quo perueniat ad os stomachi et ideo cõprimitur dyafragma ⁊ impedit̃ anhelitus ⁊ fumi venenosi eleuantur ad cor: et inducunt sincopim ad cerebrum ⁊ auferunt sensum ⁊ motum: propter quod tunc mulier subito cadit super terram: sed non deficit ei ratio sua ⁊ fit contortio membroru3 sicut in epilepsia: sed nõ fit spuma sicut in illa: ⁊ quãdoq3 suffocat̃ ⁊ morit̃: et qñq3 resuscitatur post deipationẽ. Nec accidit hec passio nisi post retẽtionẽ spmatis aut mẽstruoꝝ ⁊ i mulierib⁹ duris grossis quarũ vie sunt auguste et qñq3 nõ sentit̃ eiꝰ pulsus nec ãhelitꝰ oĩno.

Methodus.

Cum oĩs apopleticus sit absq3 sensu ⁊ motu nõ requirit̃ in cura eiꝰ nisi vt ꝯsideret̃ dispõ faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ ãhelitꝰ ⁊ hitudies totiꝰ corpis: q̃ si replõnẽ signt cu3 abũdãtia caliditatis in materia et

per cõsequēs ꝙ sanguis est in cā fiat statim
flõmia simul de venis cephalicis in manib⁹
vel in curuatura brachij:⁊ tantū de sangui/
ne extrabat̃ ꝙtum possibile fuerit constante
virtute. Uirtus eñ in oī actu medici est con
sideranda maxime cū virtus sit principalis/
simus iudex:vt dicitur.ix. de inge. sanitatis.
Postea fiat scarificatio in crurib⁹ ⁊ ventosa/
tio ⁊ oīs diuersio ꝓ posse ad inferiora. Tūc
nāqꝫ conueniens videtur vt eradicatio sub
sequatur cū fleboibomia vene recte in fron
te vel venarū magnarum grossarū que sunt
sub lingua vel venaꝝ guind. in collo:quoniā
ꝓhibet suffocationē:postea vero fiat cliste/
re acutū gradatim qđ sic fiat. ℞. colloquin/
tide agarici centauree se. vrtice. añ. ℥.ß. mel
liloti sticad. blete añ. M.j. pistent̃ ⁊ bulliā/
tur in aqua:⁊ de illa aqua accipiatur lib.j. et
mellis. ℥.iiij. olei cōis. ℥.iij. salis. ℥.ß. misceā
tur ⁊ iterum reducant̃ ad ignem ⁊ bulliatur
⁊ cū bullierit colletur ⁊ tepiduꝫ inijciat̃. Et
reiteretur hoc clistere donec sentire ceperit
patiens aut moueri:fiant ligationes extre/
morum fortes ⁊ fricationes plantarum pe/
dum ⁊ manuum asperse cum aceto ⁊ sale:et
cuꝫ sentire magis ceperit:ponatur in ore ei⁹
ʒ.j. vel. ʒ.ij. electuarij anacard. qđ sic fit auto
ritate Ioh. hebemes. ꝙ pannis tegatur pa
tiens vndiquaqꝫ:quoniā calefaciet ⁊ sudare
faciet et forsassis fe. inducet que totā mate/
riā resoluet. ℞. ʒinʒ. piretri nigelle costi pi/
peris longi piperis nigri acori añ. ʒ.x. mir/
rhe rubee sicce asse aristologie baccarum lau
ri castorei tapsie sinapis gentiane ana. ʒ.v.
vngantur res iste ex oleo nucum:cõficiantur
cum melle dispumato est nāqꝫ cõferens apo
plexie paralisi torture spasmo de repletio/
ne ⁊ vniuersal'r omni morbo frigido. Mel
autem anacard. sic fiat. Tere anacard. ⁊ mel
⁊ pone eos in aceto ⁊ dimitte sic duobus die
bus:postea coque eos lento igne donec aceti
tertia pars sit consumpta:tunc colla cum li/
neo ⁊ pone fecem in medicina loco anacar/
di et aceto pone tantūdem mellis: ⁊ coque
hec simul vsqꝫ ad spissitudineꝫ:⁊ hoc est mel
anacard. Uel si presto non sit aliud pone in
aure infirmi auree alexandrine. ʒ.ij. vel tyria
ce veteris. ʒ.j. vel vnā ficum caricam in qua
sit aliquid euforbij:⁊ fac vt masticet ⁊ inglu
tiat perfecte illas. Preterea nequaꝙ̃ bibat

vinum:sed ydromel qđ sic fiat. ℞: aque lib.
iij. mellis. ℥.iiij. bulliantur aliquantulum si/
mul ⁊ collent̃. Dieta sit tenuis ex cibis pau
cuꝫ sanguinē generantibus:vt sunt olera fa
rina lenies. Nō vtatur carnibus nec iurib⁹
earum. Si vero flegma sit in causa fiat sta/
tim a principio clistere acutum quod sic fiat
℞. agarici colloquintide ellebori albi cen/
tauree minoris añ. ℥.ß. melliloti blete stica.
polij añ. M.j. pistentur ⁊ bullient̃ in aqua:
collentur ⁊ de collatura illa capiatur lib.j. ⁊
misceatur cum. ℥.iiij. mell. ⁊. ℥.j. olei. et. ℥.ß.
salis. reducatur hoc totum ad igneꝫ iterum:
⁊ bulliatur et colletur ⁊ tepidū iniiciat̃ ⁊ rei
teret̃ hoc totiens donec ad sentiendū redie/
rit ⁊ loquatur. Nam si per hoc non reuerit̃
neqꝫ loquatur neqꝫ mouet̃ neqꝫ sentit signū
est mortale. Fiant fricationes post clisteria
in pedibus ⁊ cruribus cum sale ⁊ aceto ve/
hementi. vnguat̃ et caput ex oleo nardino ca
lido in quo dissoluta sint euforbium ⁊ casto
reum. Fiant gargarismata cū oximelle squil
litico ⁊ aqua decoctionis ysopi yreos sticad.
et rutbe. vltimo fiāt sternutationes cum eu/
forbio vel pipere vel elleboro albo. Et cuꝫ
loqui ceperit:ponatur in ore eius. ʒ.j. ⁊ ß. ele
ctuarij anacardi. predicti vel tyriace veteris:
⁊ post illud bibat aquam mellis supradictā.
Cum autem erectus fuerit ⁊ obediens con/
silijs medicine purgetur sepius cuꝫ pillulis
cochijs. similiter ⁊ digeratur materia ante ⁊
post purgationem in cibis alteratiuis fre/
quentibus cum aliquibus medicinis dictis
capitulo de epilepsia. que dicẽtur capitulo
de paralisi. Utatur carnibus edorum pullo/
rum ⁊ bibat ydromel: sed vinum nullo mo/
do: nisi virtus sit debilis tunc bibat vinum
albū debile limphatū. In fine vero fiant cau
teria diuersa cū ferro vel cantaridibus: vnū
quidem in cõmissura vbi terminat̃ medius
digitus quādo radix manus patientis po/
nit̃ super radicem nasi. ⁊ aliud in occipitio
abrasis prius capillis que dimittant̃ pluri/
bus diebus aperta. Si vero nihil predictoꝝ
remediorum ꝓfecerit neqꝫ eger per ea ad in
telligentiā redierit:igniat̃ sartago ⁊ ponat̃
circa superficiē capitis: ita ꝙ capilli vrātur
⁊ calefiat cutis. Quia vt ait Auicēna presen
ti cap. vehementer exiccat materiam capi/
tis ⁊ cõfortat caput ⁊ neruos ⁊ excitat apo/

pleticū. Uel capiti raso atq̧ calefacto cum pāno calido supponat̄ rubificatiuū dictum ca. de litbargia actu calidō. frequēter ista nā q̧ remedia sunt vltime fortitudinis in exsiccando ꝛ excitando patientem

Emperica.

Cōiter operātes q̄ vocant̄ ad apopleticū solū intēdūt accidēti. s. insensibilitati negligētes ꝓ tūc cām. Ligant igit̄ primo extrema fortiter: vt dolor vigilias inducat ꝛ materias diuertat ꝛ fricēt plantas manuū ꝛ pedū vehemēter cū aceto ꝛ sale ꝛ imponāt pul. ellebori albi vel pipis narib⁹ ꝛ ꝯcutiāt corpus. Nō si hec oīa nō excitāt ipm radunt caput rasura sicca: ꝛ faciūt cauteria ꝑdicta oīa vel q̄dā. vel faciūt ruptorium supra caput ex cantaridib⁹ cōfectis cū emplo apostolico vel cū fermēto: vel approximant sartaginē ꝑdictā. Et postq̧ excitatus fuerit intendūt cure euacuādo ꝛ digerendo: q: vigilie sunt maxime ꝛ ꝑcipue in cā cure apoplectici caput exsiccādo ꝛ spūs igniendo. Sunt etiā signū certissimū: q: significāt egrū posse vti medicinis conuenētibus. Euacuatio optima fit cū pillulis Mes. positis ca. de epilepsia vel cū pillulis cochijs vsitatis.

Canones.

Fit apoplexia maxime illis q̄ nimiū vinū bibūt ꝛ caput sepe lauant cum aqua: ꝛ ꝓprie in loco frigido humido: ꝛ qui frequēter sudant circa caput sine manifesta cā. Et si caput sit natural'r debile magis h̄ cōtingit. Quia vinū indigestū ad cerebrū et neruos repit a sui ꝓprietate: ꝛ ibi in flegma ꝯuertit̄ ꝛ sui q̄litate sensuz ꝛ motū paliticat ꝛ sui q̄titate origines neruoꝝ ꝛ celluĺas ꝟtutū aialiū oppilat. Itez in apoplexia nō fiat euacuatio nisi cū pillis ꝛ in sero dent̄ sine cena: q: a remotis euacuāt perfecte.

Pronosticatio.

Apoplexia maior est impossibilis curatiōis minor ꝟo difficilis. media mediocriter. Uñ Ipo. ij. parti. amph. Soluere apoplexiā fortē quidē impossibile ē eĩ mortalis q̄si ex tota specie. Itē si apoplectic⁹ nō pōt excitari ꝑ media cōuenētia rōnabil'r exhibita mortale Itē apoplexia maior prima die īterficit: scz suffocādo: apoplexia media nō īterficit vsq̧ ad tertiā diem vel in paralisim lateris debilioris cōuertitur: scz ꝓpter diriuationez materie ad partem illam. Item sepultura apoplectici debet semper differri per tres dies: vt dicit Auicēna. Quia vita non potest diutius stare sine anhelitu et sine sensu et motu: et quod certius est sine pulsu perceptibili q̄. lxxij. horis naturalibus ad plus. ante vero hoc tempus aliqui reuiuiscunt et sanantur. Itē si apoplexia superuenerit ebrioso fortiter et subito mortale. Unde Ipo. v. parti. amph. Si inebriatus aliquis repente sine voce ꝛc. Item apoplexia est magis periculosa inter. xl. annos ꝛ. lx. quia tunc calor naturalis minoratur. Unde Ipo. vj. parti. Apoplectici fiunt maxime a. xl. annis vsq̧ ad. lx. Item taciturnitas subito perueniens significat apoplexiaz vel melancholiā. Apoplecticus quidem si sit cuz impotentia loquēdi ꝛ priuatione sensus et motus. Melācholia vero si sit cum voluntate tacendi et bonitate sensus. Unde Ipo. vij. parti. amph. Si lingua intēperata repente fiat aut apoplexie aliquid huiusmodi vl' melācholie fiet distingue igitur ꝑ talia. Sciendum preterea q̧ minor apoplexia durat vsq̧ ad dies. vij. ad plus. aut cōuertitur ad mortez: aut ad vitam manifeste aut ad paralisim partis debilioris aut ꝑipleumoniā. Unde Ipo. vj. parti. ampho. Quibuscūq̧ sanis dolores repēte fiunt in capite: ꝛ continue sunt sine voce ꝛ stertunt⁹ in septem diebus pereunt si nō febris accipiat: quia ista sunt signa certissima tria apoplexie ꝯfirmate. Item Ipo. ij. parti. amph. Crassi valde ꝑm naturā cito moriuntur magis gracilibus. Itē apoplexia ex sanguine suffocat ex improuiso. vnde Ipo. j. parti. amph. In exercitantibus ꝛc.

De incubo. Capitulum. x.

Incubus est passio in qua homo sentit cum ingredit̄ somnū fantasma graue sup se cadēs ꝛ cōprimit ipsum ꝛ angustiat̄ ei⁹ anhelit⁹ ꝛc. ꝛ interfectat̄ vox ei⁹ et motus ipsi⁹. Et fortassis ꝓuocat̄ ꝓpter oppilationes ꝛ cuz ab ipso separat̄ excitat ipsuz cito a somno et d̄r ab incubo: q: demō esse credit̄ apud eos q̄ itellectū extollere nequeūt sup sensuz: vel dicit̄

incub⁹ q̄m incubit corp̄ib⁹ q̄si ea suffocādo.

Methodus.

Fit quandoq; ab assidua p̄ie ctoria ratione multitudinis sanguis in toto corpore. Et signa eius sunt rubedo oculoꝝ ꝛ diminutio somni ꝛ ancessio ciboꝝ multipli cantium sanguinem. scilꝫ vini carnium ꝛ piscium vrina rubea grossa ꝛ pulsus magnus fortis ꝛ habitudo carnosa ꝛ saliua dulcis si ne cā manifesta. Et cura ei⁹ est vt p̄mo fiat flebotbomia cephalice. deinde ventosatio cruris assidua cū scarificatione ꝛ minoratio ne cibi ꝛ dimissione vini. Vtat̄ p̄ cibo lentibus ordeato auenato oleribus. vtatur p̄ condimentis aceto agresta vel vino berberis bibat aquā. Fit q̄nq; ex dn̄io flegmat̄ in toto corpore ꝛ proprie in capite ꝛ circa origines neruoꝝ. Et signa eius sunt tarditas pigricia: hebetudo sensuum ꝛ multitudo sputi ꝛ muscillaginis ꝛ mollificatio toti⁹ corp̄is an cessio ocij ꝛ ciboꝝ flegmaticoꝝ vrina grossa alba ꝛ pulsus mollis latus vndosus. ꝛ cura eius est cura epil̄ie de flegmate.

Emperica.

Fit incub⁹ ex omni causa ex qua fit epilepsia vt dicū cōiter opantes: ꝛ signa ei⁹ sunt manifesta nō nisi ex relatione infirmi ꝛ ideo q̄nq; vitio materie in cerebro contēte: q̄nq; in stomacho vel aliquo alio viscerū. Cura eius est cura epilepsie ibi posita sub singulis. C. cum incubus nihil aliud sit q̄ epilepsia parua siue imperfecta differens in hoc solo q: epilepsia accidit t̄pe vigiliaꝝ: sed incub⁹ t̄pe somni ꝛ p̄prie circa principiū ip̄si⁹. Confortet̄ cerebrū ꝛ cor cōtinue cū dyamargariton ꝛ dyanthos cū musco p̄ se vel simul mixtis vel cum electuario de peonia posito cap̄lo de epilepsia: vel cū aurea alexādrina ꝛ electuario ducis qđ ꝯuenit sumēdo p̄ se vl̄ cū alio mixtū. Sumat post purgatiōes his in septimana qualibet vice tyriace veteris in aurora cū aquis decoctiōis peonie. ℥. iiij. quoniā confert a proprietate.

Canones.

Quidā putāt incubū fore passionē cordialē ex angustia anhelit⁹ accidētē q̄re applicāt medicinas ꝛ cauteria ad pectus ꝛ cor: verū in hoc cadit error: q̄m in epilepsia ꝛ apoplexia ledit̄ anhelit⁹ cū sint passiones aīales quare ꝯferūt in epilepsia exsiccatiua sil̄r ꝛ cauteria sup̄ caput. ¶ Scđm preterea q̄ in morboꝝ cura nō semp̄ applicātur remedia localia mēbro p̄imo fontali: sed et scđo manifestatio p̄ncipalis p̄ut euidēter p̄bat auerroys scđo colliget ꝯ gal̄. q̄ illud asserebat. ponim⁹ eīm empl̄a sup̄ oculū in debilitate visus: lꝫ virtus visiua sit total̄r in corde.

Pronosticatio.

Incubus si sepe contigerit: est ātecessor triū egritudinū scꝫ apoplexie vel manie: epilepsie. Nā si fit a sanguine sequit̄ apoplexia. Si a flegmate sequit̄ epilepsia. Si a melācholia sequitur mania. Itē incubū sepe cōtingētē seq̄ ꝯsueuit spasm⁹ de repletiōe vl̄ palisis ꝛ q̄nq; subita suffocatio cordis. Itē si post excitationē sudet sudore frigido ꝛ si fit cū tremore cordis vel spasmo vel sincopi mortale.

¶ Tractat⁹ secundus p̄ime sectionis. De passionibus neruorum.

Eruorum passiōes famose sūt q̄nq;. Prima palisis. scđa spasm⁹ ꝛ thethan⁹. tertia tortura. q̄rta stupor ꝛ tremor siue debilitas neruoꝝ. q̄nta alitatio ꝛ oscitatio Cum autē dico neruos cōprehendo ꝛ chordas ꝛ musculos siue lacertos toti⁹ corporis.

¶ De paralisi. Cap̄lm. j.

Aralisis ē mollificatio soli⁹ mēbri vl̄ mēbroꝝ pl̄iū i q̄cūq; pte corp̄is p̄p̄t quā p̄uāt̄ sēsu vl̄ motu vl̄ vtroq; sil̄: p̄p̄e q̄m mollificatio toti⁹ corp̄is dr̄ a collo īfra itavt ligua ꝛ caput total̄r sint sana. Fit q̄nq; a cā ancedēte h̄uorali: q̄nq; a cā p̄mitiua. si a cā h̄uorali ancedēte h̄ dupl̄r: q: h̄ fit ab ap̄ate oppilāte radices ꝛ origies neruoꝝ p̄p̄t qđ mēbra q̄b⁹ deseruiūt p̄uant̄ sp̄ū aīali ꝛ mollificant̄: vel fit ab h̄uore grosso crudo flātico oppilāte loca p̄dicta atq; ibibēte. Si vo a cā p̄uatiua. s. a casu vl̄ pcussiōe fit ēt dupl̄r: q: vl̄ ista cā ledit spōdiles ita vt fiat dislocatio i eis: ꝛ p̄ ꝯns i neruis fit oppilatio p̄cedentibus a nucha

vel ledit neruos ipsos ꝛ radices neruorum cõtundendo ꝛ scindendo. Signa eius q̃ fit ab apate fit̃r ꝛ curam ponemus ca. de dolo/ribus dorsi. et cap. de gibbositate. Signa eius que fit a flegmate sunt albedo coloris faciei absq̧ venis manifestis et habitudo corporis flegmatica. Sȝ non videt̃ posse fie ri ab humore calido ꝑpter eius subtilitatẽ nisi forte raro valde ex sanguinis multitudi ne. Et signa ꝛ cura sunt eadeȝ cum eis que diximus de apoplexia suo capl̃o cuȝ de cau sa sanguinea loquebamur. Signa eius que fit a dislocatione spõdilium sunt difficultas anhelitus cuȝ qua aduenit mollificatio mẽ brorum. Signa eius que fit ex lesione neruo rum patent ex rõne patientis. Sciendũ pre terea ꝙ oẽm paralisim factã a causa hũorali antecedit necessario tremor ꝛ stupor siue formicatio membrorum cum minoratione sensus in eis. Urina autẽ ipsorum apparet lactea vl̃ karopos ex natura ꝑpter obtusio nem calidi naturalis ab humore crudo. Ue/rum quãdoq̧ fit per accñs tincta ꝛ rubicun da: quia cum epar ꝛ renes sunt debilitata ꝑ compassionem non pñt generare sanguine laudabilem neq̧ discernere ipsum ab aquo sitate vrinali quare remanet vrina filis lotu re carnis quẽadmodum accidit in debilita/te epatis: ꝛ in ydropi̇̃ albe vt dĩ. Auic. in tertio cañ. cap. presenti.

Methodus.

Cura pa/ralisis q̃ fit a causa hũorali flegmatica ꝛ est illa que ma xime ꝯtigit: ẽ vt pmissa digõne cũ oximelle squillitico vel sirupo de sticad. purget̃ cum pillľis fetidis vl̃ cochijs vsitatis dãdo de sero cũ itur dormitũ sine cena a. ʒ. ſ. vsq̧ ad. ij. oi septimana sel: vl̃ cũ pillulis de euforb. Jo. hebemes̃. q̃ sunt optĩe ad educẽduȝ flegma grossũ qd̃ descẽdit ad neruos quare ꝯferũt mollificatõi podagre spasmo torture. ℞. eu forb. colloqn. agarici. bdellij. serapini. añ. ʒ. ij. aloes. ʒ. v. fiãt pill̃e cũ aq̃ porri. Dosis ea rũ ẽ a. ʒ. ß. vsq̧ ad. ʒ. ſ. dent̃ i sero sine cena ꝛ h̃ ꝯtinues aut trib⁹ aut q̃ttuor vicib⁹ referca tis. Post h̃ vngant̃ mẽbra palitica ꝛ spõdi/les colli ꝛ dorsi tot⁹ cũ oleo costino qd̃ sic fit ℞. costi. ʒ. ſ. pipis piretri euforb. añ ʒ. ij. ca/storei. ʒ. ij. terãt̃ ꝛ cribellẽt̃ ꝛ misceãt̃ cũ lib. ß. olei de spica vl̃ de lilio vel laurino vl̃ cuȝ balsamo qd̃ meli⁹ est oib⁹ vnguẽtis predi/ctis. Diebus ṽo quietis vtat̃ in ieiuno ele ctuarijs cõfortatiuis. Sumat ḡ in aurora ʒ. ß. dyacastorei ꝛ cibũ differat ꝑ. vj. horas vel opoponaci recentis vl̃ theodorici ana cardini vel dyapli. vel metridati vel auree alexanð. ꝛ meli⁹ oib⁹ est piretrũ cõditũ qd̃ sic fit. Ut. ʒȝ. cõditũ vt dicit Mes̃. Dis em̃ calida sicca medicina exhibita post purga tiones lacertos ꝛ neruos corroborat ꝛ ꝑpt̃ h̃ si res efficit sanitas subseq̃t̃ ad qd̃ fa/cit nõ modicũ si fuerit acuta penetratiua. si ṽo ꝑ talia nõ accepit sanitatem abstineat ꝑ dies aliquos ab oĩ medicina donec vir/tus cõfortet̃ ꝛ obseruet soluȝ dietã q̃ dicet̃: et post hoc redeat ad vsuȝ medicinaꝝ. Ne/quaq̧ igit̃ hmõi patiens bibat vinum vsq̧ ad dies. xl. vel amplius. sed sit ꝯtentus ydro melle suo dicto ca. de litargia. Post dies p̃ dictos põt bibere vinum albuȝ odoriferum in quo saluia ꝛ castoreum sint bullita: ipsa namq̧ habent ꝑprietatem mirabilem in cõ fortando neruos ꝛ iuncturas quẽadmoduȝ per cõtrariũ vinũ ꝛ acetũ mẽbra neruosa de bilitãt omni quaq̧ cũ sua penetratione im/bita per vias angustas priusq̃ digerantur. Regat̃ h̃ patiẽs cũ carnib⁹ pulloꝝ ꝛ edoꝝ eli xis cũ feniculo petrosilino. Silr̃ ꝛ assis con ditis sinap. trita ꝛ cõfecta cuȝ melle velut in formaȝ saponis. Abstineat a iuribus ꝛ bro/dijs ꝑposse nisi fortassis cõditis cũ puluere qui sic fit. ℞. pipis. ʒ. ij. ʒȝ. ʒ. ß. cardamomi pipis longi cinamomi zedoarij añ. ʒ. ſ. spice macis croci. añ. ʒ. ſ. terãtur ꝛ cribellent̃ subti lissime. Et scias ꝙ i cura palis̃ isti⁹ si fuerit ṽi⁹ fortis nihil meli⁹ repies q̃ euacuatiões fortes freq̃tatas. ꝑpter qd̃ dicit mes̃. pñti ca. auctoritate gal̃. ꝙ egritudies neruoꝝ ꝛ iũ cturaꝝ nõ nisi forti agẽre rectificant̃: q̃ꝓpt̃ iter euacuationeȝ ꝛ euacuationẽ interuenient tps quo ꝯfortet̃ corp⁹ cũ cibis ꝛ potib⁹ tyria ca ꝛ metridato. Ultiõ ṽo si nihil ꝑdictoꝝ cõ tulerit: fiãt sup mẽbris paliticis singlis cau teria diuersa ꝓfundata. Cura palis̃ q̃ fit a casu vl̃ ꝑcussiõe est vt statim a principio fiat flõmia diuersiua. deide curet̃ vuln⁹ hȝ cirur giã ꝛ ꝯfortentur nerui ꝛ mẽbra lesa cũ em/plastro quod sic fit. ℞. farine fenugre. se. ben vl̃ lini. se. malue maluauisci resine armõiaci

bdelliũ adip. anatis cere.añ. olei de lilio vel de spica quod sufficit ad incorporandum et addantur ⁊ pistentur omnia ⁊ bulliantur si mul vt liquefiant in casola: deinde collentur ⁊ misceant. Hoc nanq; emplastrũ supfluita tes currentes ad loca debilia mollificat ⁊ re soluit ⁊ dolorẽ mitigat ⁊ lacertos et neruos ꝯfortat. Vngat etiã cũ oleis calidis de lilio costo vel de spica vel cũ oleo cõi: in cuius.℥. j. dissoluta sit euforb.ʒ.j. ⁊ castorei. ʒ. ij. dic ta sicut supra.

Emperica.

Scias ꝙ si ex bibeatur paralitico.ʒ.j. assefetide cum vino calido omni die in aurora ⁊ ꝑprie post purgationes bis vel ter reiteratas effectum inducit mirabilẽ super neruos ⁊ lacertos. silr ⁊.ʒ.j. electuariĳ anacardini positi capl'. de apoplexia. Iste nãq; medicine ilico cũ consumunt: faciunt su dare patientẽ ⁊ proprie pannis calidis co opertum ⁊ fortassis fe. efficiunt sui calidita te vehementi quapropter materias insensi biliter resoluunt: ⁊ post hoc neruos corrobo rant cum sua stipticitate potenti. In cura preterea paralisis humoralis oportet vt or do seruet. primo nãq; cõuenit vt humor ca lidus digerat cum sirupis calidis acutis ve lut oximelle cõposito ⁊ squillitico ⁊ proprie cũ potatur cũ aqua calida in qua cocta sunt sticad. peonia ysopus polium montanũ nux muscata cubebe que virtutẽ sirup. deferunt ad caput ⁊ neruos. Cauendũ tñ ab vsu su perfluo oximellis: qꝛ materias defert ⁊ pro fundat in neruis: et ꝑpie si sit acetosum val de. Minoretur igitur acetum ⁊ augmentet mel et radices diuretice penetratiue. secũdo vero cõuenit vt humor humidus purget cũ medicinis fortibus attractiuis velut sunt pil lule in quibus agaricus ⁊ colloquintide po nuntur. tertio requirit vomitus frequens ex raffano atq; elleboro. Similiter ⁊ clisteria acuta dicta cap. de apoplexia: qm̃ reliquias eradicãt ⁊ diuertunt. quarto vero successio regiminis calidi sicci vehemẽter in cibis et potibus atq; medicinis ⁊ vigiliĳs et siti ⁊ la bore. quinto sternutatio frequens cum pipe re vel condisi. Sexto corporis fricatio vehe mens in estuario vel balneo tinarum ⁊ cum sale et se. vertice. In cura paralisis que fit a casu et percussione cõfert inunctio cũ adipe canino vel vulpino ⁊ embrocatio talis. Acci piatur vulpes ⁊ viua decollet: et bulliat in sanguine suo reiectis eius intestinis aut cuꝫ aqua et oleo et fiat ablutio vel balneũ in te tuno: est vehementer cõferens in omni passio ne arthetica ⁊ ꝑprie apud declinationẽ. Itẽ ad paralisim que fit ab humorꝫ vitio cõfert hoc vnguentũ ⁊ ꝑprie post purgationẽ. ℞. vulpẽ pinguẽ eiectis visceribus ⁊ cõtere cuꝫ ossibus ⁊ carnibus minutim. deinde pone in frixorio cum istis gũmis scꝫ bdellio serapino oppoponaco euforb. assafetida. deinde in va se resoluãtur circa ignem ⁊ colligat liquor qui fluit inde ⁊ cum pinguedine castorei et medulla ossium leporis vel vituli et cere qꝺ sufficit fiat vnguentũ cum quo vngat po sterior pars capitis ⁊ collum et spina tota ꝑ prie quãdo exit balneũ siccum scilꝫ estuariũ vel aquã tinarum vel decoctionis saluie ab sintħ. folioꝝ lauri mente radicis porrorum pullegĳ et similiũ vel postq̃ fecerit vaporẽ ex ipsis qui tangat membrũ paraliticũ cum nõ vult ingredi balneũ. Istud vnguentũ ca lefacit: neruos confortat et deoppilat: quẽ admodum ⁊ oleum de costo vel de spica mix tum cum pinguedine castoris si vngatur cũ ipso omni sero cum itur dormitum caput ra sum et collum cum spina tota. Similiter et aqua vite de bono vino artificiose confecta: et ex vnguentis similibus sicut sunt marcia ton arrogon agripa: et ꝑprie apud declina tionẽ. ⁊ adhuc fortiora et nobiliora dicemus remedia in capi. de passione arthetica si de voluerit. Sternutatio preterea cum condisi pipere castoreo piretro et eufor. simul tritis et cõmixtis confert vehementer: et quãdoq; conuenit vt fiat caputpurgium cuꝫ succo ru the et cuꝫ mirrha et castoreo dissolutis in eo dem succo iniĳciendo cum instrumẽto. Simi liter et gargarisma cum oximelle squillitico cum aqua decoctionis sinap. rutheuel saluie et sauine. et non negligas confortare parteꝫ capitis posteriorẽ cum oleis et vnguentis ca lidis predictis: quoniã est origo oĩm neruo ruꝫ et sternutatoriĳs et caputpurgĳs vt ma teria diuertat ab ipso ad pꝫtẽ anterioreꝫ vbi est collatoriuꝫ palati. Silr cum gargariza tur acutis et ꝑprie apud declinationem: est nãq; conferens ad quancunq; particulam

paralisis declinauerit.

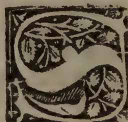
Canones.

Dubitauerūt excellētes vtrū paralisis sit semp de genere male cōplexionis frigide et humide g naturā. ppterea q actores assignātes ei⁹ cās ātecedētes vel ꝯiūctas assignāt frigiditatē aut humiditatem. Propter, qḋ dicit Meß.in suo de appro.ca. de egritu. neruoꝝ in cōi.q nerui et iūcture non cōpatiunt a caliditate vel siccitate nisi qñq ppter qḋ verificatū est q fe. supinuadēs curat oēs eoꝝ passiones ppter male ꝯplōnis frigide alteratione et materieꝝ crudaꝝ excitationē. vñ ypo.v.pti.amph. frigidū inimicū est neruis et ossib⁹.calīm aūt vtile et amicū. Silr et ob hāc cām aliā q est. Nā in diffinitiōe palif ponūt mollificationē: sed mollificatio est effect⁹humidi:vt dr.iiij.met heororū. Itē ex alia.nā passio q fit subito est necessario a materia fluxibili:vt dicit gal.ij. de febrib⁹.et p ꝯñs humida.palisis aūt subito fit. In oppositū vr esse Aui.iij.cañ.fen.xxij. ca. de cura gibbositatis.vbi dicit q qdā ē palisis sicca: qdā humida sicut et spasm⁹. Et pbaf rōne: q palisis fit ab oppilatiōe:nūc aūt siue fit oppilatio ab humiditate obstruente vias illa fit a siccitate et ab arefactiōe corrugāte eas. Rñdēdū aūt videt q palisim esse de gñe male cōplōnis sicce pōt intelligi dupliciter: sz raro vel sepe. nō sepe ppter rōes primas. Si raro h triplr.vno mō essentialr: et hoc nō est verū: q palisis est essentialr de gñe accidētis. Alio mō causalr: et sic est verū q pōt fieri ppter corrugationē originis neruoꝝ atq lacertoꝝ: queadmodū ostendit in corpib⁹ ꝯsumptis. et ista palisis fit gradatī nō subito. Tertio mō effectiue: q ad palisiz alicui⁹ mēbri sequit ei⁹ exiccatio et maceratio ppter diminutā nutritionē rōne oppilationis qḋ et sepi⁹cōtingit: et pprie cū fit maligna vehemens antiqua.

Pronosticatio.

Cura paralisis dubiosa est ex quacunq cā cōtingat. Itē si palisis cōtigerit ex casu, vel pcussione vel vulnere pfundato vsq ad radices neruoꝝ et post lesiones et restrictionem neruoꝝ cōfirmatā et ꝯsolidationē vulneris si remanserit paralisis nunq curatur: quia lesio puenit ad neruos. Item si paralisis fuerit a casu vel percussione et mollificet corp⁹ ex ea totū aut aliqḋ mēbrū et post illud remāserit eius mollificatio fm dispōnē neq minuat: tunc non est ei⁹ cura possibilis vt dicit Raß.in diuisionib⁹. Sed si minuat et nō remanet fm suā dispōnē: tūc curatio ei⁹ ē possibilis et pprie in principio cū nōdū accessio ꝯfirmaret. Itē si in puero fe.appet vrina viridis signat palisim futurā. Itē in senib⁹ difficulter pōt palif aut tremor aut spasm⁹ curari: in seniorib⁹ xo nullo mō. Itē tremor supueniēs palisi bonū: silr et fe. supueniēs bonū: et pprie si cū ipso minoret stupor oi die quod si non minoretur: mortale: q fortis est ignis qui in aqua nō extinguitur, et econuerso. Itē paralisis silr et spasm⁹atq passiones alie cerebri vel neruoꝝ nequaq interficiūt nisi vias anhelit⁹ oppilādo: quapropter cū alma supuenerit, suffocationē infra diē et noctez expectabis. Itē si paralisis venerit ex dislocatione mēbri aut ex maxima neruorum cōstrictione per trāsuersum nerui vel musculi nō recipit curā. Itē si membrum paraliticatū minoret et color ei⁹ citrinet valde malū est: q defectuz certificat virtutis nutritiue: propter qḋ tunc modica spes est in curatione: queadmodum et in spasmo de inanitiōe. Itē si paralisis fit a remotione spondiliuz a suo loco est mortifera ppter impedimētum qḋ adducitur in anhelitu.

De spasmo. Capitulum.ij.

Spasmus est egritudo neruosa qua mouentur lacerti ad sua principia et inobedientes fiunt in dilatatione vel constrictione prout describit Auicē. Et si fiat in lacertis membri interioribus membrū cōtrahitur: et tunc proprie dicitur spasmus. Si xo in lacertis exteriorib⁹: tunc membrū stat tensuz neq flecti pōt nisi cū magno dolore: et tunc dicitur thetanus vel alcusetb. Et sic patet q thetan⁹ est periculosior spasmo: q in thetano vtriq lacerti stant tensi. In spasmo xo nō et fit a maiori causa: et ideo ei⁹ crisis est velocior: q natura magnuz morbū diu tolerare nequit quin

terminet̃ ad salutē si virtus vincat: ad mortem si materia morbi vincat. Spasmus vel h3 ꝓportionē ad materiā vel non. si sic vel sit de repletione vel inanitione. Si nō tunc vel sit a dolore vt cōtingit in punctura siue vulnere nerui: vel a frigiditate sine materia vt accidit cōgelatis in aere vel in aqua frigida: quoniā si fuerit a caliditate sine materia ad inanitionem ptinet. Signa spasmi de repletione sunt habitudo flegmatica cū plurima plectoria ꝛ fit subito: quia materia cito fluit ad neruos nisi sit valde grossa et tunc non fit subito eo ꝙ nō subintrat velociter in membra vt oleum vel vnguentum nisi cum adest caliditas addita seu fe. et pulsus est latus mollis vndosus et facies ꝛ oculi sunt tēsa repleta cū pallore vel rubore plus debito Et in hac specie spasmi qn̄ꝗ retinet̃ vrina vehemēter et est vt plurimū sine fe. verū tñ qn̄ꝗ subsequit̃ fe. humoralē colliquātē humores qui postea fluentes ad neruos et lacertos ꝛ chordas replent ꝛ extendunt ea ꝟm latū ꝛ accurtant ꝟm longū vt cōtingit in corio humectato vel in chordis cythare humectatis. Signa spasmi de inanitione sunt q3 precessit euacuatio plurima neruoꝝ ꝛ neruosoꝝ membroꝝ exiccatiua et viarum spūs obstructiua. Hec aūt euacuatio vel est sensibilis vt illa que ꝓuenit ex vomitu spontaneo perdurāte et fluxu ventris assiduo et solutione cū medicina effrenter laxāte ꝛ fluxu sanguinis narium in crisi sinthomatica superfluente ꝛ emorrosogia sanguinis in vulnere ꝛ sudore plurimo: similiter ꝛ menstruorum et emoroidarū cursu imoderato vel est euacuatio insensibilis vt q̄ fit in fe. acutis ꝛ arsiuis ꝛ fe. cronicis ꝓpter quarū caliditatem aduruntur ꝛ resoluunt̃ ꝛ exiccantur humiditates lubrifice ꝛ inflāmātes membrū ꝛ in ieiunio ꝛ labore ꝛ vigil. et aere calido: et q3 fit gradatim et non subito ideo insensibilis est Signa eius q̄ a frigiditate aque vel aeris cōtinētis vel a dolore sunt antecessionē causarum taliū ex relatione egri percipies. Et scias ꝙ spasmus ois ꝛ ꝓprie qui fit ex hūoris vitio vel euacuatione punctura ꝛ vulnere: qn̄ꝗ est pticularis ꝛ in determinato mēbro: et tūc non significat nisi sup illud membrum et ꝓprie super cerebrū vel nuchā qm̄ ab eis oēs nerui oriūtur ita vt si sit hūoralis est perdurans. si ventosus est cito transiens quandoꝗ vero est vlis toti corpi vt in epi. et spasmo de inanitione: et tūc habet significare sup totum sc3 mortē vel salutem.

Methodus.

Cura spasmi de repletiōe duplex est: queadmodū materia replens qm̄ aut est calida sanguinea: ꝛ sic sibi cōpetit cura apoplexie sanguinee vel frigida flegmatica q̄re sit ei cōueniens cura apoplexie flegmatice. silr et cura palis̃ supradicta. Post curā aūt gnalem cōfert vt patiens sepeliat̃ in arena calida si sit estas vsq ad gulā: vel cinere calido: aut clibano calefacto per ignē: vel in stercorib' aīalīū: si sit hyems aut aqs tinarū. ꝛ introducat̃ fe. quia vt dr. ypo. q̄rta pti. amph. A spasmo ꝛ thethano hito fe. supueniēs soluit egritudinē ꝛ ꝓprie apud morbi declinationē cū iam pcesserint euacuationes ꝛ digestiones plurime vicib' alternatis ne fortassis fe. supueniens colliquet plurimā materiam ꝛ membra magis extēdat. Introducatur autē fe. dādo. ʒ. ij. electuarij anacard. positi in cap. de apoplexia cum vino decoctionis castorei vl' dando ad quantitatem auellane castorei ꝛ asse fetide quibus permisceatur mellis duplū eorū. similiter fricando corpus vehemēter cū panno aspero ꝛ puluere ꝛ euforb. ꝛ sale. Et si fe. fuerit a principio intēde cure accidētis spasmo derelinquendo dispositionē. sc3 feb. pro tunc donec accidēs reddatur minus timorosum. Vtatur cibo paruo calido sicco: famē et sitim tolerent proposse. Bibāt ydromel aut vinum vetus purū amarū. vnguāt̃ mēbra lesa cū vnguento agripa ꝛ marciatō mixtis insimul fricando diligenter ad solē vel ignem calidum post purgationes. Si vero spasmus iste repletionalis fiat a ventositate fricetur primo pticula cū oleo de costo vel de spica vel de lilio et panno aspero. Et fiāt clisteria carminantia ventositatem que dicentur caplo de collica ventosa. Bibant vinum acutū parue qntitatis in quo ponat̃ aqua decoctionis mellis ameos fen. carui dauci cinamomi. vtantur in cibo tali condimento. ℞. piperis nigri: piperis lōgi cardamomi granorū paradisi gallange 3edoarij. ʒʒ. añ. vncia3. ß. macis croci. añ. ʒ. ß. terantur

subtilissime et cribellentur. Utatur dyacimino dyacardamomo dyatriūpipereō sepius in ieiuno: in fine vero cū materia cepit diminui: neqꝫ sit timor de attractione tā in spasmo humorali ꝙ ventoso. Cōfortentur nerui et nucha cū oleo masticino et oleo de castoreo actu calido: ipsa enim sunt calida stiptica que duo neruis conferunt vehementer. Cura spasmi de inanitione est vt humectetur corpus proposse cum balneo ex lacte recēti vel aqua dulci in qua sint cocta ordeū viol. psillium mal. sedendo in ea sepe ꝓm numerum sed parum ꝓm simultatē ne corpus fiat euaporabile. Et post exitum a balneo inungatur totum corpus cum oleo viol. vel oleo cōmuni vel cū adipe anatis vel anseris et galline. Et quandoqꝫ si sit possibile balneetur in oleo cōi tepido: quia plurimū humectat. Fiāt in balneo fricationes membrorū leues itavt attrahant sine resolutione. Et post exitum a balneo bibat lac recens per se vel cū mica panis vel zuccaro. deinde postꝙ lac stomachum exierit: vtatur iuribus carnium et cibis impinguantibus et testiculis gallorum et piscibus recētibus petrosis gaudeat ocio et quiete et lecto molli. Conferunt preterea balnea ex aqua dulci in qua cocta sunt omnia humectātia sicut capita et pedes edorum agnorum et arietū pinguiū. Et qnqꝫ si fiant cum istis clisteria cōferunt vehementer vt dicit Mes. presenti caplo. et plurima humectantia dicemus caplo de ptisi. Quod si fit cū fe. nō despicias fe. immo semp humectantibus adde infrigidantia et confortantibus alterantia velut est zuccarum ros. vel viol. mixtum cum triasandali et rosata nouella vel sicut est dyarod. abbatis cum dyadraganto. Et si fuerit cum vomitu vel fluxu ventris vel sudore plurimo resistatur cū eis que dicemus suis locis. Cura spasmi q̄ fit a frigiditate est vt ponatur corpus in aqua dulci calida. deinde comedat cibos calidos actu et virtute: vngantur iuncture et spondiles cum oleis calidis predictis vtatur dyatriūpipereō pliris et similibus. Cura spasmi qui fit a dolore propter puncturā vel vulnerationem nerui licet raro curetur est vt a principio statim ponātur anodina et dolorē mitigantia super locum vulneratum et dolorosum vt est oleum anetinum calidum vel oleū camomilleum vel oleū de semine lini. Et emplastrum ex floribus camomille farina orō. se. aneti confectis cum oleis iam dictis ponendo super locum lesum actu calidis. Et ponatur infirmus quasi continue in balneo tepido aque decoctionis rerum positarum in emplastro: ꝙ si per hoc dolor non minoretur: vngatur locus cū narcoticis pri usqꝫ vltimetur et virtutē prosternat sicut est hoc oleū: ℞. olei ros. ℥. iiij. opij. ℥. ß. iusquiami. et semi. papaueris albi. aā. ℥. j. corticis mandragore et semi. apij. aā. ℥. ß. terantur et cribellentur et misceantur cum predicto oleo et aliquantulo aceti et super vnctionem ponatur emplastrū predictū actu calidū sic namqꝫ liberabitur si deus velit.

Emperica. Curatur quicunqꝫ spasmus repletionalis cum ablutione aque frigide propter antiparistasim et proprie in corpore carnoso. vñ ypo. v. ptícu. amph. Est autē vbi in thetbano sine vulnere et c.

Canones. Non sis audax a principio in euacuatione plurima apud spasmum de repletione ne forte materias agitari facias et maiorem spasmum inducas. et istud etiā attende in cura paralisis. neqꝫ sis timidus in humectatione et repletione apud spasmum de inanitione ne forte virtus deijciatur et humidum radicale consumatur. Neqꝫ sis tardus in doloris mitigatione apud spasmum factum ex dolore nerui: ne forte dolor virtutem psternat. Spasmus igitur qui fit a frigiditate est oīm lenissimus et expectationi curre magis sufficiens. Item dicit ypocra. qnta ptícu. amph. Frigidum quidem spasmū et thetbanum et c. quare approximentur calida et alienentur frigida. Scias preterea ꝙ spasmus de inanitione duplex est scꝫ ꝓprie dictus et improprie. Proprie quidem vt nerui et mēbra lacertosa cū priuantur oīm humiditate. Improprie vero cum eadē membra penes se humorem habent acutū exiccatiuū calidum cuius exemplum patet in singultu. Fit enim qnqꝫ singultus a re calida acuta: vt pote cholera purissima vel pipere mordicāte exiccante os stomachi. Singultus autem est quasi spasmus quidā: vt dicit Gal. qnto

de accident i differens in subiecto: qr singultus nō habet fieri circa mēbra lacertosa: sed circa substantiā stomachi ꝛ proprie os eiꝰ nō lacertosum. Cura igit̄ spasmi de inanitione superius posita intelligit̄ de spasmo proprie dicto. Spasmus aūt improprie dictus: nō solū indiget alterantibus sed ꝛ euacuantibus: vt vomitu cum sirupo acetoso et purgatione cū reubarb. vel aloe.

Pronosticatio.

Spasmus de inanitione proprie dictus est mortalis vt plurimū: qr vita nō stat nisi per calidū ꝛ humidū. vnde ypo. spasmus ex elleboro. Item spasmus in febre frequentius accidit pueris ꝙ adultis ꝛ facilius curatur in eis: qr habent virtutē animalē debilē naturalē vero fortē: vt dicit Auicē. capitulo de causis spasmi cū exponit ꝛ ptractat omnia que dicit ypo. iij. pnosticorum de spasmo. Itē si vulnerato ꝛ flebothomato vel stimulato in loco neruoso superuenerint spasmus aut desipientia mortale: qr passionē ad cerebrum significat peragrasse: quo leso inpeditur anhelitus ꝛ fit suffocatio. Vn̄ ypocra. v. amphorismorū. In vulnere spasmus superueniēs aut thetanus mortale. Itē habentes oīa membra iuncturalia extensa rigētia cū dolore maximo raro euadunt. Et si euadūt necessario infra quartum diē euadunt p se vel beneficio medici. ꝙ si vltra quartū diez egritudo pseuerauerit necessario erit mortale: vt plurimū si dolor remanserit in sua fortitudine: qr natura debilitata est: ꝛ magnuz morbum diu nequit tolerare. Vn̄ Ipocra. quinta particula amphorismoꝝ. Qui apprehenduntur a thethano infra quattuor dies pereunt. Si vero iīs effugerint salui fiunt suple si dolor minoretur post quartū diē. aliter vero nō. ꝛ sic cōcordabit amphoris. cū cōmēto Gal. vero ꝙ necessario moriuntur.

¶ De tortura oris. Cap. iij.

Tortura oris est inclinatio oris ꝛ labiorū ad dextrā vel sinistrā cū impotentia claudendi alterum oculū ꝛ cum sufflatione ex latere vno tantū ꝛ cū precipitur vt sufflet: cognoscitur. Fit duobus modis scz de replōne ꝛ inanitione. de replōne quidē ppter aggrauationem neruorū ꝛ lacertorū faciei ppter dn̄iū flatis super ea: ꝛ est spēs mollificationis. de inanitione vero ppter exiccationē cutis et neruorū. ꝛ est spēs spasmi. Signa eius q̄ de replōne sunt pigritia in motu sensuū turbatio saliue ꝛ sputi multplicatio. ꝛ qđ sentit eger in vtraqꝫ pte leuitatē nūc extensionē et pellis feruet ꝛ inflat ꝛ est extensa sine rugis et inclinatio faciei assidua ad inferiora: ꝛ est palpebra inferioris oculi parte gibbose demersa ad inferiora ppter aggrauationem. Signa eius que est de inanitione sunt sensuum turbatio modica rugositas cutis in parte vna ꝛ extensio eius in parte altera: ꝛ paucitas sputi ꝛ saliue: ꝛ qn̄qꝫ indurant̄ lacerti et cōtrahunt̄ superius: queadmodū in ea q̄ de repletione relaxant̄ ad inferius: vt dicit Mes. in isto ca. Et certiꝰ signū qđ esse pōt: est: qr pcessit inanitio multa vel a fluxu ventris vel a febre ar fiua: vl̄ febre cronica humorali vel ethica ꝛ similibus.

Methodus.

Cura torture de repletione ē eadē cum cura paralisi facie humoris vitio ex parte purgationis ꝛ inūctionis emplastrationis ꝛ dietationis. Insup post purgationes fiant gargarismata cū oximelle squilitico ꝛ aqua decoctionis stica. piretri ꝛ nucis muscate ꝛ masticare eam valet in omni tortura humida a proprietate: post illud fiat masticatio dissolutiua cum pillulis ex piretro pipere ꝛ sinapi ꝛ cera cōfectis. deinde stiptica ex mastice vel thure. vngat̄ locus et spondiles ceruicis cū oleo de spica. vel de lilio in quo dissoluta sint piretrū. oppoponacū ꝛ sinapiū puluerisando ea subtilissime et miscendo cū oleis p̄dictis ꝛ cū oleo anetino in quo dissoluatur euforbiuz vel castoreum vel vtrūqꝫ: qr hoc est fortius predictis: ꝛ ponantur ventose ꝛ emplastra rubificatiua super ceruicē que dicent̄ ca. de catharro. Vltimo fiant cauteria duo. vnū scz in occipitio et aliud in radice mādibule partis torte nō gibbose. Cura torture de inanitiōe si sit possibile est vt humectetur caput cum medicinis humectatiuis leuibus cuius est vaporatio faciei cum aqua in qua decocta sunt malua. viol. altea fenugrecū psillium sicca ordeū capita ꝛ pedes agnorum edorum arietum

pinguiũ ꝛ balneetur in ea vel in lacte dulci vel vaporetur cũ oleo de lilio tepido: qꝛ licȝ huiusmodi oleũ vel de spica sint sicca virtualiter: sunt tamen humida substantialiter sicut et omnia olea ꝛ tẽdatur cutis frontis ad inferiora: deinde ligetꝰ cũ fascia vt ibidẽ cõfirmetur donec tortura cessauerit omnino.

Emperica.

In omni tortura conuenit vt patiens sepe intueatur speculũ ꝛ conetur flectere labia ꝛ os in contrariũ torture. Item in tortura humorali cõuenit dieta sicca siue dieta sit sicca virtualiter vt est fames labor ꝛ ieiunium ꝛ sudor: siue substantialiter vt cibi assi vel cocti conditi cũ speciebus calidis siccis: vt ℞. nucis mus. ℥. ſ. piperis longi castorei gallange. aã. ʒ. ſ. ʒedoarij. ʒ. ſ. terantur ꝛ cribellentur. Item post pillulas in cap. de paralisi positas conferunt pillule de oppoponaco q̃ sic fiunt ſm Mesue. ℞. oppoponaci bermodactilorũ serapini bdellij armoniaci colloquintide aã. ʒ. v. ꝛc. vide ibi. Itẽ euitet potum vini omnino vsqꝫ ad declinationem: qđ si fieri non potest: bibat vinũ artificiale ℞. calamẽti satureye saluie mente baccarum lauri aã. ꝛ bulliant omnia in vino vľ aliqua ex eis. vel possunt bulliri in aqua et ex illa limphetur vinum. ꝛ istẽ potus maxime cõuenit in paralisi humorali: ꝛ proprie in corpore delicato. Confert preterea vt euaporentur sinciput ꝛ spondiles colli ꝛ mandibula tota ꝛ frons et timpora cũ aceto forti albo in quo cocta sunt calamentum ysopus stica ð. cẽtaurea donec consumptũ fuerit acetũ ad medietatẽ ꝛ emplastrentꝰ cũ eisdẽ rebus. Inungatꝰ collũ ꝛ nucha in tortura hũorali ꝛ paralisi. similiť ꝛ aures ꝛ pars tota cũ vnguento isto: ꝛ ꝓprie p̄cedente balneo stuphe sicce. ℞. serapini oppoponaci armoniaci bdellij euforbij. masticis. aã. ʒ. iij. dissoluãtur primo in vino vľ aceto deinde cõficiantꝰ cum oleo terebentino ꝛ laurino vel masticino aã. ʒ. ſ. ꝛ ꝑ. cere. ℥. ſ. emplastretur collũ et pars lesa cuȝ huiusmodi. ℞. radicis raphani extracto duro quod est interius: et incide frustratim ꝛ optime tere. deinde cũ oleo laurino rutbaceo laterino ꝛ modico aceti ꝛ fur fure sufficienti in patella decoque perfecte. Cauendo tamen ne tangat oculũ quoniaȝ est vehementer mordificatiuũ ꝛ exiccatiuuȝ ꝛ rubificatiuum. Abluatur omni hebdomada caput bis vel ter cum lixiuio. ℞. cineris vitis vel quercus ꝛ cum aqua permisce colla ꝛ in illa collatura bulliatur raphanus sticados saluia ruta sathureya mentastrum camomilla folia lauri ꝛ ꝓprie stomachoꝗ ieiuno ꝛ in loco calido: ita vt post hoc fricetur caput vehementer cum pannis calidis donec perfecte exiccetur. In fine vero rei si nihil predictorum contulerit omnino fiat cauterium post aurem parte lesa per torturam. Cyrurgia enim in omni egritudine debet solum post desperationem omnium medicinarum exerceri cum sit medicina fortissima et a leuioribus semper est incipiendum ꝛ ad fortiora gradatim ascendendum: qui est ordo Mesue in suis de appropriatis isto ca.

Canones.

In tortura oris de repletiõe ꝑs gibbosa est lesa: quare propter mollificationem cadit versus aliam. In tortura vero de inanitione pars curua est lesa: quare ꝓpter cutis ꝛ neruorum corrugationem trahit aliam ad se. In prima igitur approxima medicinas locales magis parti connexe. In secunda vero magis parti concaue: in tertia tamẽ neutram partium derelinquas.

Pronosticatio.

Tortura vero de inanitione vt plurimum est signum mortale in febribus continuis ar siuis ꝛ in consumptione corporis ethici. propter quod ait Ypocra. primo pronosticorum Primo igitur faciem egri pernotabis ꝛc. Facies autem autem tornatilis est mortalis. Cognoscitꝰ aũt tornatiľ ex quinqꝫ q̃ sunt timporũ macillẽtia ꝛ cõcauatio oculorum ꝛ acuitas nasi et feditas coloris ꝛ spasmosa dispositio oris ꝛ labiorũȝ: vt ibidẽ edocet cõmẽtator. Item si tortura repletionalis ꝑ sex mẽses durauerit aut nũq̄ aut difficiliter curatꝰ ꝓpter sclirosationẽ materie. Itẽ saltus faciei precedit torturam humoralem tortura paralisim aut spasmum de replõne aut apoplexiam aut epilepsiã. Item si tortura fortis superuenerit in q̃ttuor diebus interficit quos si transierit: curari potest: sicut dictũ est

pill de Oppoponaco

vinũ artificiale ad paralisin ꝗ(?)

Vng(?)

facies tornati[lis] ꝓ[?] ex. 5

in cap̄.de thethano. Itē tortura hūoralis vt plurimum accidit: tortura vero spasmosa siue de inanitione rarissime.

¶ De tremore. Capitulū.iiij.

Tremor est motus cordosus siue reciproc⁹ mēbroꝝ neruosorum scʒ capitis manuū vel pedūʒ cū difficultate fixionī. eorūdeʒ. Qd̄ si cōsideres tremorē prout est actio lesa motus naturalis est species rigoris q̄ fit in fe. interpollata: sʒ de hoc nihil ad p̄sens caplʒ. Est ergo motus cōposit⁹ ex motu naturali grauiū deorsum: ⁊ motu volūtario virtutis motiue sursum regitiuo mēbri vel corpis totius: ⁊ maxie morbi ex quib⁹ q̄si pugna assidua cōsurgit. Sʒ stupor est passio neruosa: et est idē qd̄ formicatio siue dormitatio mēbri: ꝑpter quā videt̄ homini quasi formicē ambulant sup mēbro qd̄ fit idcirco q: in vna minima pte formali mēbrum sentit quoddā et in alia nō: ⁊ in alia iterum et in alia non. Fiunt ambe he passiōes quandoqʒ a causa p̄mitiua: quādoqʒ a causa antecedēte. A cā q̄dem p̄mitiua fit tremor: puta casu vel ꝑcussione facta sup mēbrum: ꝑpter quā cōtunditur vel incidit̄ neruus motiu⁹ vt neqʒ motū ꝑfectū facere valeat: neqʒ fixionē. Fixio nāqʒ procedit ab eadē virtute ⁊ ꝑ eosdem neruos per quos ⁊ mot⁹ voluntari⁹: vt dicit Gal. in cōmento illo ꝓnosticoꝝ super illo v̄bo. Bonum est egrū in altero lateruʒ inuenire iacēteʒ. A causa etiā p̄mitiua fit stupor vt ꝑpter situm malū cruris aut pedis aut brachij ꝑpter qd̄ minus libere possunt sp̄us aiales ꝑ neruum trāsire ad illi⁹ membri sensum ⁊ motum exercendū oppilatione vel viarū incuruatione ꝓhibēte. A causa v̄o antecedēte humorali habēt fieri ambe passiones: vtpote propter dn̄iuʒ sanguis vel flegmatis super neruos mēbroruʒ tremulosorū ⁊ stupidorū. habent etiā fieri ꝑpter potum vini supfluū. Vinum eni a ꝓprietate sue substātie ad neruos rapit̄: q̄propter si digestuʒ ad ipsos peruenerit sanguinē supfluū facit. Si v̄o indigestum flegma abūdare facit. Habēt etiam ambe passiones quādoqʒ fieri a frigiditate sine materia cum frigiditas sit qualitas cōtrarians aialibus. Et ideo Auic. p̄mo cā. de virtutib⁹ ministrātibus. dicit qd̄ frigidū est paraliticū faciens. Accidūt etiā nōnūq̄ ambe passiones ex debilitate naturali neruorum: que debilitas nihil est aliud q̄ raritas cōpositionis vel delicatio cōplexionis eorundem. Signa tremoris vel stuporis a causa primitiua sunt manifestata ex re ipsa Signa earum a causa antecedēte sunt: quia si sit sanguis apparet facies carnosa rubea vel fusca: et vene aperte in collo et dulcedo saliue ⁊ antecessio ciborum multiplicantiuʒ sanguinē. similiter ⁊ vrina rubea grossa. Si v̄o sit flegma apparet color faciei al. ⁊ pallid⁹ ⁊ habitudo mollis squallida cū pigritia motuū ⁊ vrina alba spissa humorosa ⁊ antecessio gulositatis ⁊ indigestionis assidua perdurans ⁊ fastidij ⁊ rerū generātiū flegma. Signa eoꝝ cuʒ sint a qualitate frigida sine materia sunt habitudo melica macra: ⁊ cū tangit̄ corp⁹ sentit̄ frigidum ⁊ antecessio ambulationis ⁊ more in aqua vel aere frigido: propter quod musculi labiorum omnes spasmantur vt quis intelligibiliter ⁊ prompte non loquatur. Similiter ⁊ statio perdurans in rupib⁹ vmbrosis ꝑpter quā mortificantur calor ⁊ sp̄us lacertorum sicut accidit incarceratis ⁊ captiuis inter muros. Signa eoꝝ cū fuerint a potu vini superfluo: q: aduenit bibulis: ⁊ ꝓprie vinum bibentib⁹ siue potantib⁹ per se in ieiunio cum raritate neruorum ⁊ eoꝝ imbecillitate per naturā. Signa tremoris causati a debilitate mēbri vel virtutis: scʒ q: patiēs deijcitur ex quocunqʒ exercitio moderato: vtpote ascendendo scalas vel trahēdo vel tenendo aliquid firmiter in manu. Et quia non potest tolerare laborem fortē stando vel currendo: quare statim tremit eius corpus: ⁊ antecessio egritudinuʒ cronicarum est verior in significando.

Methodus.

Cura tremoris ⁊ stuporis facti a causa primitiua est vt primo curetur attritio: quapropter ponantur vnguenta ⁊ emplr̄a anodina sup locū donec dolor quieuerit posita i cura paralisis a casu ⁊ ꝑcussiōe: sit ⁊ in cura spasmi. deide ꝯfortent̄ nerui cū oleis stipticis ⁊ vt masticino vel de castoreo. Cura

eorum si fuerit vitio sanguis quod raro contigit tunc primo fiat flebothomia cephalice in brachio vel manu si virtus et etas consenserint: deinde cum pillulis cochijs purgetur vel yerapigra: sit contentus de potu ydromellis vel iulep: gargarizet oximel squilliticum cum aqua ysopi. post purgationes vngantur membra cum oleis iam dictis: vel cum vnguentis arrogon marciaton agrippa: toleret famem et sitim pro posse: exerceatur et sudet in ieiuno. Cura eorum si sint vitio flegmatis quod est vt plurimum est cura paralisis facte humoris vitio: quoniam tremor talis est quedam paralisis diminuta vel principiata. Cura eorum si sint a qualitate frigida sine materia est eadem cum ea que de flegmate preter quod non est opus purgatione sed alteratione sola cum oleis vnguentis emplastris balneis et dieta: quia vbi indigentia non oportet laborare. Cura eorum si fuerit a potu vini superfluo est abstinere ab illo: quia in omni motione corporis cum quis etc. Et confortentur cor et cerebrum cum electuario pliris vel dyanthos. Cura tremoris propter debilitatem virtutis est cauere a labore et exercitio forti omnino et vti cibis et potibus impinguantibus: vt est caro bona et ius carnium conditum cum speciebus aromaticis atque inspissatum cum vitellis ouorum et vinum clarum bonum aromaticum in odore vel claretum: et vti speciebus et electuarijs dictis ca. de paralisi. et confortare neruos et iuncturas atque membra lacertosa cum vnguentis et oleis dictis ibidem. et plura dicemus capitulo de arthetica passione.

Emperica. Dixerunt excellentes quod in tremore et stupore factis ex causa humorali conferunt trocisci de sticados a proprietate: et proprie post purgationes bis vel ter frequentatas qui sic fiunt. Recipe sticados. ʒ. j. ysopi. ʒ. j. peonie. ʒ. iij. fiant trocisci cum muscillagine dragagánti melle ro. et fit vnusquisque in pondere aur. j. detur in aurora cum aqua decoctionis sticados. et mellis.

Canones. Scias quod cognitio humoris facientis egritudinem non semper potest per interiora cognosci accidentia: quia potest humor peccans intus in profundo accumbere: et alius non peccans in superficie apparere: vt dicit Galenus in comento illius amph. In perturbationibus ventris. Si vis ergo certificari de humore peccante fit hoc per exeuntia et iuuantia et nocentia: vt dicitur nono de ingenio sanitatis. Effectu enim operis vnaqueque actio comprobatur: vt dicit Galenus in comento illius amphorismi secunde particule. Vbicunque cibus. et iste canon non solum in passionibus neruorum sed etiam in omni morbo materiali: et proprie membrorum profundorum. perfectus reperitur cum perfecta morbi cognitio fit eius semicuratio: vt dicit Gal. in lib. de fe. ad glanconem.

Pronosticatio.

Stupor et tremor a quacunque causa fiant super paralisim illius membri aut apoplexiam futuram significat. Item tremor et desipientia accidens ebrio sis apoplexiam minatur. vnde Ypoc. vij. parti. amph. Et ex multa potatione rigor et desipientia malum. Item stupor vel tremor si fiant a casu vel percussione et post curationem attritionis et consolidationem vulneris remanserint: raro vel nunquam curantur prout in ca. de paralisi diximus. quia passionem significat profundatam for vsque ad neruos. Item si stupor et tremor fiant a casu et percussione et remanserint post dispositionem vnam licet rationabiliter medicus operetur: significat quod curari non potest. si vero ceperit de die in diem minorari dispositio potest curari. Item stupor et tremor in senibus non curantur.

De alitatione et oscitatione. Capitulum quintum.

Alitatio extensio alarum. i. brachiorum et crurum. Fit autem propter ventositates multas eleuatas ab humoribus flegmaticis vel multitudine cibi indigesti replentes neruos et lacertos inducentes in eis lassitudinem siue laborem spontaneum extensiuum: quem membra musculosa sentiunt sensatione quadam naturali: quia omne membrum corporis nostri sentit iuuamentum: vt ipsum attrahat: et nocumentum vt expellat cum talis sensatio fit operatio virtutis naturalis nutritiue et animalis non cognitiue quam auerroys secundo colliget supra doctrinam Gal. addidit et discretiuam nuncupauit: quare extenduntur et mouentur vt illam ventositatem expellant: et ideo fit maxime post quietem et somnum: et in habentibus nauseatiuam satietatem. Oscitatio vero est

aptio oris propter vētositates expellendas ascendentes a stomacho per meri vel inclusas in musculis ꝛ neruis mandibularū: ꝛ hoc fit maxime post somnū ꝛ ociū: q₃ sicut vigilie ꝛ labor ventositates carminant: ita somnus ꝛ quies ipsas augmentant.

Methodus.

Cura istarū passionū est eadē oīno. Si igit̄ habitudo sit carnosa ꝛ vene apparētes ꝛ color faciei rube⁹ ꝛ subniger ꝛ p̄cesserit vsus cibor̄ multiplicantiū sanguinē fit flebothomia cephalice quā sequit̄ fames labor inanitio sudor ꝛ vsus ciborū ꝛ sapor̄ sanguinem diminuentiū: vt sunt lentes agresta vinū debile limphatū ad medietatē Si vero habitudo scalida flegmatica ē color albus pallidus ꝛ āncesserit satietas nauseatiua ꝛ nō apparuerit vene in oculis ꝛ facie digerat̄ flegma cū oximelle cōposito vel sq̄llitico ꝛ euacuet̄ cū pillulis fetidis vel cochijs vsitatis vel cū b̄ndicta. vtat̄ cibis calidis ꝛ cōditis cū pipere lōgo gallāga ʒedoar ꝛ siīibus ꝛ bibat vinū bonū s₃ in pua q̄ntitate post euacuatōes balneet̄ ꝛ sudet ꝛ laboret

Emperica.

Ypo. docȝ curare istas passiones cū potu vini boni limphati vsq₃ ad mediū vini propter digestionē. limphet̄ vero ppt̄ impedimentū qd̄ vinū purū infert neruis. vn̄ Ypo. ait. vij. pti. amph. Alices ꝛ oscitationes vinū mensurate bibit: soluit egritudinē: p mēsurate intelligit debere esse tm̄ aque q̄ntū vini: s₃ credimus hūc amph. verū esse maxime i cā flegmatica q̄ sepi⁹ cōtingit: nō i sanguinea. Credimus p̄terea verū fuisse tpe Ypo. sed nō modo: q₃ in p̄nti vinū causat istas egritudines ppter ipsius vsum supfluū. Itē Aui. iij. canon. p̄senti ca. dicit q̄ masticatio acori a ppietate curat istas egritudines: ꝛ proprie post euacuationem.

Canones.

Scias q̄ in cura cuiuscūq₃ passionis hūoralis ꝛ ppie cū corpus plectoricū vl' cacochimū videt̄: h̄ tria sūt p ordinē fiēda. s. euacuatio vl's ꝛ euacuatio pticularis siue ppa ꝛ remedia localia. Vbi g̃ra. In passiōe capit' vitio flegmat' p̄mo opȝ euacuare flegma cū farmaco a corpe toto. dein̄ approximare sternutatoria gargarismata ꝛ masticationes ꝛ caputpurgia. Ultio v̄o applicāda erūt empl'a vnguēta resolutiua fricatiōes ꝛ balnea. Rō aūt canonis ꝑm Gal'. xj. de inge. sanitatis. vbi loquens de cura apatū interior̄ ait sic. Si nāq₃ calida resolutiua localia applicabunt̄ in p̄ncipio magis attrahent ad locum ex eo q̄ oē resolutiuū est attractiuū cū plurimā materiā inuenit: nisi fortasse mellilotū aut camomilla q̄ sūt leuia: vt excepit Aui. ij. can̄. ca. de melia. Si v̄o p̄mo approximēt̄ repcussiua frigida circa mēbrū: tūc r̄liq̄ mēbra circūiacentia nō suscipient materias cum supponat̄ corpus esse plectoricū. Si v̄o primo fiat euacuatio pticularis ꝛ ppa euacuabit̄ q̄dā materia presens: s₃ alia loco eius attrahet̄ a membris vicinis.

Pronosticatio.

Oscitatio ꝛ alitatio cū multiplicāt̄ p̄ter solitū repletionē humoralē significāt immediate: sed febres putridas mediate: vt dictū est Ventositas v̄o eleuat̄ a materia semicocta et indigesta: vt d₃. v. de accidēti. q̄ si calori naturali nō obedierit: putrescit ꝛ fiet p consequens cā āncedēs: ꝛ deīn cōiūcta febriū putridarū. Et in hoc finit̄ tractatus secundus.

¶ Tractatus tertius prime sectionis. De oculorum passionibus.

Culorum passiones l₃ sint diuerse: verūtn̄ qm̄ ipar̄ cognitio vt plurimū corpal'r circa medicor̄ assistentia: per parū a scripturis librorū ad discit̄: idcirco dicam⁹ tm̄ de quattuor famosioribus: que sunt obtalmia: lachrymositas: visus debilitas: ꝛ fistula lachrymalis.

¶ De obtalmia. Cap. j.

Btalmia ē apostematio oculorum ꝛ palpebrarum cū dolore multo vel pauco. ꝛ qn̄q₃ fit in altero oculorū tm̄: qn̄q₃ in vtroq₃: qn̄q₃ in parte oculi tm̄. Fit autē a causa primitiua: sc₃ fumo sole puluere casu vel pcussione ppter aliqd̄ istor̄ inducit̄ dolor in oculo: ppter qd̄ materie cōcurrūt ad locū ꝛ inducunt

apa. aut a cā hūorali simplici vel cōposita. Signa eius q̄ fit a cā primitiua sunt añcessio alicui⁹ istorū: ad qđ statim sequit̄ obtalmia quod scies ex relatione egri. Signa ei⁹ q̄ a cā humorali si a sanguine sunt vehemētia rubedinis oculorū in albugine ꝛ palpebrar̄ ꝛ magnitudo tumoris cū tēsione ꝛ apparitio venar̄ in oculis ꝛ fronte ꝛ dolor grauatiu⁹ ꝛ multitudo lachrymarū cū lippitudine. Si fit a cholera fit dolor pūgitiuus q̄si fiat ab acu vel spina: ꝛ cursus lachrymarum adurentiū maxillas excoriantiū loca sup̄ q̄ currūt: sȝ tumor ꝛ tēsio est minor q̄ꝫ i sanguie ꝛ color rube⁹ v̄gēs ad citrinū. Si fit flegma fit dolor grauatiu⁹ nō plurim⁹ isflatio oculor̄ magna absq̄ȝ rubedine q̄ cū tāgit̄: cedit digitis ꝛ fit ipressio i loco ꝛ m̄ltitudo lachrymarū aquosar̄ cū lippitudine indigesta ꝛ habitudo corpis hūida. Si v̄o fit a melia qđ raro fit: appet nigredo corpis totius ꝛ extenuatio ei⁹ tumor oculor̄ p̄u⁹ paucitas rubedinis et lippitudinis ꝛ lachrymaruȝ. Si v̄o materia sit composita signa adulterabuntur ₰m conditionem simplicium.

Methodus.

Cura obtalmie q̄ fit a cā p̄mitiua est tranquillitas ꝛ quies ꝛ vt non videant lumen per aliquos dies: quia in omni motione corporis ꝛc. Humectentur seu abluantur oculi continue cuȝ aqua decoctiōis rosꝫ. nenuph. viol'. vel cum aqua ro. in qua psilliū ꝛ camphora sint infusa. Et si per hoc p̄hibeat̄ apostema bene est: si autē curet̄ sicut dicet̄ postq̄ȝ matia fluēs fuerit cognita. Cura ei⁹ q̄ fit a sanguine est vt p̄mo curet̄ p̄ flōmiā basilice dextre si corpus plectoricum sit: postea flōmet̄ cephalica p̄tis ōrie: vl' sophena partis eiusdē: vltio v̄o cephalica p̄tis lese. Et si necesse fuerit: flōmet̄ post h vena recta frōtis vel p̄uocet̄ flux⁹ san. narīū vl' diuertat̄ materia ad partē posteriorē cū scarificatiōe aurīū ꝛ vētosatiōe colli ꝛ cauterisatiōe ipsi⁹ cum ferro aut cātaridib⁹: aut ad p̄tē supiorem cū scarificatiōe verticis p̄fundata post rasurā capillor̄: deīde purget̄ cum medicina sanguinē mūdante. ℞. mane. ʒ. ij. tamarindor̄. ʒ. j. ꝛ ß. dissoluat̄ cuȝ aqua decoctionis prunor̄ ꝛ sit aqua nō vltra. ʒ. vj. neq̄ȝ infra. iiij. detur totum in matutinis: deinde distillent̄ rep̄cussiua intra oculum sicut est lac mulieris. mēte. rosꝫ. aloe. licij. sandal'. gallarū croci ana. ʒ. ij. terant̄ in vltio atq̄ȝ cribellētur ꝛ fiāt sief. i. trocisci qui exiccant̄ i vmbra Et cuȝ vti volueris: dissolue vnū ex eis i aqua rosꝫ. vel succo plātaginis vel endiuie: ꝛ liniatur sepe intra oculos ꝛ supra frōtē circūquaq̄ȝ: q̄m materias repercutit: mēbrū fortificat: ꝛ p̄hibet apostema. Silr supra oculos ꝛ timpora ponat̄ illud emplastrū. ℞. folior̄ solatri virge pastoris arnoglosse teneritatuȝ rubi folior̄ vitis ꝛ endiuie se. papaueris cicoree acetose semp̄uiue flor̄ camomille ro. rub. añ. m. j. pistent̄ ꝛ bulliant̄ in aqua ꝛ incorporent̄ cū farina ordei ꝛ ponat̄ tepidum sup̄ locū: vel sup̄ frōtē ꝛ oculū petie linee infuse in succo solatri ꝛ aqua ro. ꝛ aceto. In augmēto vero ꝛ adhuc magis in statu addant̄ aliqua resolutiua cū repercussione: sicut est emplastrū tale. Coquant̄ tria poma in cineribus vel prunis ꝛ mundent̄: ꝛ cū eis incorporent̄ tres vitelli ouor̄ ꝛ semē lini: ꝛ tepidum ponat̄ sup̄ locū. hora vero fortis doloris ꝛ p̄prie in principio stillet̄ collirium album in oculum quod sic fit. ℞. ceruse ablute. ʒ. iiij. sarcocolle nutrite in lacte asine vel mulieris donec fiat sicut mel currens et ex hoc stilletur sepe in oculis: quoniam dolorem sedat ꝛ materias repellit atq̄ȝ vlcus p̄hibet vehementer. Abluantur preterea et fomententur facies manus et pedes cum aqua decoctionis florum camomille melliloti ro. plantaginis cicoree: quia diuertit materias. Bibat aquam decoctionis prunorum vel berberis: vel aquam mixtam cum aggresta vel vino granatorum: sed nequaq̄ȝ vinum nisi forte in declinatione: tunc namq̄ȝ potest bibere vinum album debile limphatum gradatim a multo ad paucum. Nutriatur cibis paucum sanguinem generantibus: sicut lactucis portulaca farina ordei vel auene. Quod si virtus fuerit debilis vtatur carne pullorum vel edorum alterata cum herbis predictis vel seminibus eorū: vitet cibos et potus vaporosos: et similiter allia cepe vinum porros. vitet etiam turbida san. turbantia: vt caules fabas lentes ceruisiam ꝛc. Diminuat cenam p̄posse ꝛ somnum multiplicet: sed non illico sup̄ cibum: quoniam somnus ꝛ leuitas

ventris oī die sunt medicamē bonum in oi obtalmia ꝛ ꝓprie de causa calida. In statu vero adhuc magis in declinatione stillet in oculos ex collirijs q̄ dicemus. Cura eiꝰ que fit a cbo. est vt a pncipio mūdificet̄ cum medicamine supradicto vel isto. ℞. aque decoctionis prunoꝝ. ℥. iiij. in q̄ cū fuerit feruētes ponant̄. ʒ. ij. reub. puluerisati ꝛ dimittat̄ sic per horas. xij. postea collet̄ ꝛ in collatura illa ponātur. ℥. ij. sirup. roſ. vel viol. vel sirup. de nenupħ. ꝛ detur totum ante diē. Deinde secure fiat flōmia cephalice manꝰ partis lese vel ventosatio in spatulis ꝛ collo: qꝛ sicut posteriora capitis dolentia in frōte recta vena incisa iuuat vt dicit Ipocra. ita ecōuerso qꝛ diuersio materierū a loco oīquaqꝫ iuuat. et ponant̄ embroce ꝛ empl'a repcussiua sup locum dicta superiꝰ. Sed plus addat̄ de solatro ꝛ acetosa q̄ꝫ in obtalmia de sanguine fomentētur manus ꝛ crura ex aq̄ calida supradicta: q̄m materias diuertit ad extoriora. Stilletur in oculos muscillago psilij vel muscillago se. citoniorꝫ. ꝛ si dolor sit fortis dissoluatur in eis opij granū. j. ligentur ad iutoria ꝛ coxe vsqꝫ ad dolorē. in fine ponat̄ collirium albū supradictū in oculos: nisi qꝫ loco sarcocolle poni dꝫ psilij. ʒ. j. i aijs fiat sicut prius. Cura eiꝰ que de flegmate est vt purgetur a pncipio cum pillis cocbijs vl' cū his. ℞. turbith ʒ. j. ꝛ. ƀ. zinzi. ʒ. ƀ. zuccari. ʒ. ij. terant̄ ꝛ misceant̄. ꝛ detur totum in mane cum aqua decoctiōis feniculi. Sup oculum ponat̄ empl'm calidum factū ex farina fenugreci ꝛ muscillagine eiꝰ ꝛ floꝝ camomille ꝛ mellilotti pistando oīa ꝛ incorporādo cū muscilagine fenugreci ꝛ dragaganti. Et potes addere duo vitella duorū: qꝛ bonū sit ꝛ anodinum. Deinde post. vj. vel vij. dies ꝛ post duas mundificationes ad plus pone supra oculū ꝛ itra collirīū de sarcocolla mūdificatiuum ꝛ incarnatiuū vlcerum oculoꝝ q̄ð sic fiat. ℞. sarcocolle nutrite in lacte mulieris. ʒ. iiij. licij aloes drag. an̄. ʒ. ij. spume maris croci an̄. ʒ. j. ꝛ. ƀ. succi celidonie. ʒ. iij. terant̄ subtilissime: vt alcohol ꝛ dissoluant̄ in vino albo ꝛ aqua colletur ꝛ liquidum ponat̄ in oculum. Bibat aquā mellis vsqꝫ ad declinationē vel aquā decoctionis iuiubarū ꝛ mellis: comedat aquā cicerū farinā vel auenam. Condiātur cibaria sua cum puluere facto ex cinamomi. ℥. ij. cardam̄. ʒ. ij. croci. ʒ. j. Cū aūt morbus declinauerit: cōedat carnes pullorum vel edorū coctas cum feniculo petro. borrag. spinarg. ꝛ filijbus. ꝛ tunc potest bibere vinum albū debile limphatū. Fiant ablutiones manuum faciei ꝛ pedum cū aqua de coct. absinth. mell'. ro. rub. florꝫ camo. Cura eius q̄ est de melēa est vt p̄mo purget̄ cuꝫ pillis fetidis vel dyasene: deinde post mundificationem oīni die abluant̄ semel vel bis manus facies pedes cum aqua decoc. fumi terre absinthi. ro. ru. viol'. mellilotti. ꝛ balneet̄ in aqua dulci ꝛ inclinet faciē super vaporē. Cura eius q̄ est de materia cōposita est cōpositio remedioꝝ ƀm exigentiam sue cause.

Emperica.

Dicit Ipocr. vj. parti. āph. dolores oculorum meri potio sanat aut lauacbrum aut piria aut flōmia aut farmacia. q̄ð ptractans gal'. in cōmento ait. qꝫ conuenit meri potio si fuerit obtalmia de flate vel melēa: ꝛ in corpore non plectorico ꝓprie ꝛ p̄misso balneo aque dulcis: sed opꝫ vt sit meruꝫ limphatuꝫ parūper: ꝛ post eius potum dimittatur patiens dormire. per hoc enim materia grossa sicca vel viscosa subtiliabitur ꝛ humectabitur vt fluere possit ad extra oculos et dolor cessabit. Cōuenit lauacbrū. i. balneū aque dulcis saluis tribꝰ cōditionibꝰ. q̄ruꝫ p̄ma est vt corpꝰ sit bn̄ euacuatū euacuatiōe vl'i. scd̄a est vt materia sit acuta. s. cholerica vl' de flāte salso. tertia vt materia remanēs sit pauca sic nāqꝫ balneū euacuabit reliq̄as euacuationis p̄misse. Cōuenit aūt piria. i. fomētatio oculoꝝ cū spōgia imbibita in aq̄ cal'a dulci dein̄ expssa donec fiat aliquātulū rorida q̄si sicca vl' pira inclinatio capitis sup vaporeꝫ aq̄ calide dulcis sicut ꝛ balneū cōpetit. Alex in hoc refert qꝛ si materia sit plīma augmentat̄ dolor ocl'oꝝ ꝓpter attractionē. ꝛ sic dirigit nos i curā artificiosaꝫ q̄ ē qꝫ euacuare debemꝰ corpꝰ an̄ piriā. Si ỽo matia sit pauca pfecte resoluet̄. Cōpetit flebothomia si corpus abūdet in sanguie solo ꝛ i oībꝰ hūoribꝰ sit equal'r: q̄m flōmia euacuat m̄ltitudinē vt di. Auic. Cōpetit farmacia si aliꝰ humor a sanguie sit cā obtalmie. Itē dicūt exptiqꝫ aliqd oli ro. cū duplo eiꝰ vinoꝝ grātoꝝ aceto sorū ꝯquassatū ꝛ positū sup rubedinē oculorum

li vel sanguinē qui est ibi ꝓpter fricationez
ꝑcussionē sequenti die vel tertia curat ⁊ ꝓ-
prie post purgationē vel flōmiā vel scariti-
cationē in collo ⁊ spatulis. Collirīū exptum
ad omnē obtalmiā ex q̃cunq̄ causa fuerit et
quocūq̄ tpe morbi ⁊ ad oēm visus debilita
tem sic fit. ℞. tutbie extincte in aceto tribus
vicibus: ⁊ sex vicib⁹ in aqua roſ. ℥. ij. ita q̄
post quālibet extinctionē remoueat̄ acetum
et aq̄ roſ. lapidis calaminaris vel ematbi-
tes extincti in aceto. ij. vicibus ⁊ ī aqua roſ.
iiij. vicibus. ℥. ſ. coralli al. ⁊ rub. an̄. ʒ. ij. ossis
sepie cāpbore. an̄. ʒ. ſ. aq̄ roſ. qd̄ sufficit: terā
tur oīa vt alcobol, cribellent̄ ꝑ pānum seri-
ceum depſſum ⁊ cōmisceant̄ cum aq̄ roſ. si-
cut decet collirīa: ⁊ ex eo stilletur frequenter
in lacbrymali: q̄ repcutit: stipticat ⁊ abster
git: quare cōfert etiā in fistula lacbrymali ⁊
fluxu lacbrymaꝝ cuz lippitudīe. Sz tūc loco
aceti ⁊ aq̄ ro. capiat̄ a q̄ feniculi ⁊ aq̄ celido-
nie ⁊ aq̄ rutbe ⁊ vrina pueri masculi nōdū pol
luti. Et in cā obtalmie cholerica pōt addi
licij acatie amili dragāti. ʒ. ſ. In cā vero fle-
gmatica pōt addi sarcocolle inficte in lacte
mulieris. ʒ. ij. in cā vero melica climie auri
lote ⁊ postea aduste ⁊ extincte in lacte mulie
ris. ʒ. ij. In dolore forti pōt addi ceruse lote.
ʒ. ij. opij boni. ʒ. ſ. ⁊ est descriptio magistra-
lis aggregata ex autēti. meſ. ⁊ almāſ. Pul-
uis cōferēs omni obtalmie ⁊ inflammatiōi
oculoꝝ ⁊ fluxui lacbrymaꝝ ⁊ pruritui sic fit
℞. tbutbie lap. ematbitis. an̄. ʒ. iij. iiij. cli-
mie auri amili. an̄. aureum. ſ. spice opij su-
macb. ana. ʒ. ß. aloes rubei. boni. ʒ. ſ. zuccari
tabarzetb. ʒ. iij. ß. ex omnib⁹ puluis subtilis-
simus ⁊ imbibe vice vna in aqua mirabola
norum citrinoꝝ. ⁊ vice alia in succo feñ. ⁊ vi-
ce alia in succo coriandri recētis. quarta vi-
ce in aqua sumacb. ⁊ quinta vice si est tēpus
cum succo granatorum musorum: itavt post
quālibet imbibitionē exiccet̄ ⁊ curat ꝑfecte.
vltimo ꝟo misce cū eis cāpbore quartā par-
tem. ʒ. ſ. deinde iterum tere ⁊ cribra ꝑ sindo-
nem ⁊ reserua in vase vitreo bene obturato:
⁊ pone ex boc puluere in oculos q̄ expertū
est: vt d̄t Meſ. ī suo de approparī ca. de ob
talmia auctoritate bamec. Et si velles ex eo
facere collirīū sublime ad easdem intētiōes
⁊ ad fistulā in lacbrymali poneres, res oīs
post quintam imbibitionē q̄n sunt sub for-
ma mellis currentis vel pultis in alembico ⁊
distilles sicut faciendo aquā rosarum.

Canones.

Dicit raſ. in di-
uisionibus q̄ in
omni obtalmia
ex quacunq̄ causa fiat: confert balneū aque
dulcis in finib⁹ eoꝝ qd̄ est post digestionem
materie ⁊ euacuationē. Confert preterea vt
medicine q̄ applicant̄ oculis vl̄ mēbris alijs
cerebro ꝓpinquis nequaq̄ sint frigide vebe
mēter actu vel virtute: q̄ materias incuneāt
⁊ mēbroꝝ nobiliuz destruunt calorē. Cōfert
similiter vt oculi non intueantur lucem: sed
sint in loco obscuro donec spiritus visibiles
congregentur ⁊ fortificentur.

Pronosticatio.

Obtalmia si nō curat̄ ꝑducit ad fistulam in
aliqua tunicarū septē oculi: ⁊ deinde ad ce-
citatē. Item Ipo. vj. ꝑticu. ampb. In oculis
patientem a dyarria accipi bonum.

¶ De lacbrymositate oculoꝝ. Capl'm. ij.

Fluxus lacbrymaꝝ trib⁹ fit modis
Prio post incisionē factā ī cura vn
gule vel cataracte. scd̄o ex effusiōe
multarū materiaruz ex cerebro ⁊
venis ⁊ arterijs que sunt sub craneo per ner
uos obticos. tertio ex effusione materiaꝝ ad
oculos ex venis neruis atq̄ arterijs q̄ sunt ex
tra craneū vel q̄ apparent in timporib⁹. Et
vndecunq̄ fluxerit materia vel est acuta ca-
lida: vtpote de cholera vel flegmate salso: vl̄
est frigida bumida aquosa. Signa ei⁹ q̄ fit ꝓ
pter incisionē vngule vl̄ alteri⁹ egritudinis ī
oculo sunt antecessio talis cure. Signa ei⁹ q̄
fit ab būore acuto vl̄ salso sunt prurit⁹ ⁊ ar-
dor ⁊ īflāmatio ī loco quē lacbryme tangūt.
Et q̄ stomacbo ieiuno ⁊ tēpore calido ma-
gis infestat. Et q̄n vsus piperis allij ⁊ cepa
rū ⁊ alioꝝ acutoꝝ nocet. Signa ei⁹ q̄ fit ab
būore aquoso sūt multitudo lacbrymaꝝ sine
ardore loci sup quē currūt. Et q̄ tpe frigido
⁊ post cibū multiplicant̄: ⁊ q̄ vsus ciboꝝ bu-
morosoꝝ ⁊ nimi⁹ pot⁹ vini eas multiplicat.
vtrum autem fuerit extra craneū vel intra:
potest cognosci a iuuantibus et nocenti-
bus rōnabiliter exbibitis ⁊ sensatione infir-

mi: et quoniam vena apparens vel arteria magis pulsat solito vel debito in timporibus: et est cum maiori timore quam sint alie.

Methodus.

Cura eius que fit propter incisionem factam in cura alicuius passionis oculorum est vt post icisionem confortetur oculus cum emplastro quod sic fit. Rx. corticis granatorum lentium excorticatarum plantaginis virge pastoris. ana. m. s. pistentur et incorporentur cum muscillagine dragaganti. Ad idem. Rx. succi solatri vel burse pastoris vel semperuiue. ℥. iij. et misceatur cum bolo armenico sang. draco. terra sigillata et albumine oui et ponantur supra oculum et timpora et frontem. Cura eius que fit ab humore acuto vel salso est vt premissa digestione materie cum sirupo de fumoterre vel si non fit post isto aliud cum sirupo acetoso et aqua decoctionis rerum ducentium virtutem sirupi ad oculum: vt feniculus eufrasia nux muscata. purgetur cum pillulis cochijs de reubarbaro dictis caplo de dolore capitis. Post hoc flebothometur cephalica partis eiusdem et super frontem et timpora ponatur emplastrum. Rx. boli armenici. ℥. ß. masticis dragaganti. ana. ʒ. ij. puluerisentur et misceantur cum albumine oui vel muscillaginis dragaganti. Supra oculum vero ponantur petie infuse in succo semperuiue vel solatri mixto cum agresta et puluere glandis. mirrhe et boli armenici: intra oculum ponatur collirium album: quod diximus capitulo de obtalmia sanguinis. Cura eius que fit ab humore aquoso est vt premissa digestione cum sirupo de sticados. vel si post isto non fit aliud cum oximelle composito et aqua decoctionis fen. vel basiliconis. Purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel yerapigra vel medicina de turbith. deinde fiat cauterium in vertice capitis vbi terminatur medius digitus quando radix manus patientis ponitur super radicem nasi et profundetur vsque ad craneum et dimittatur apertum vno mense integro: ita vt omni die purgetur a sanie bis: vel rubificetur idem locus cum emplastris calidis acutis dictis capitulo de litargia. atque scarificetur abrasis primo capillis. Similiter et super collo vicibus frequentatis supra oculum et intra ponantur omnia medicamina iam dicta. Sepe abluantur oculi cum aqua pluuiali decoctionis gallarum thuris masticis mirrhe bolli ar. nucis cypressi et sit aqua actu calida apud eius visum. Cibetur ex cibis stipticis et carnibus assis conditis cum agresta vel vino granatorum vel berberis et huiusmodi sunt lentes excorticate: et aliquando sumat aquam pisorum et herbam feniculi. Bibat ydromel vel vinum rubeum debile limphatum cum aqua pluuiali vel cisterne. Sumat semper post prandium et cenam. ℥. ß. electuarij de citonijs vel. ʒ. j. dyaolibani et bibat desuper aquam calidam sed non frigidam: quoniam extat catharrosa: vt ait Mes. ca. de catharro.

Emperica.

In constrictione lachrymarum et consolidatione noui vulneris in oculo conferunt collirria dicta capitulo precedenti. Ca. de empericis: Confert ista confectio. Rx. tutie. ℥. ß. teratur perfecte in mortario mundo et addatur ei. ℥. j. aque ros. et. ℥. j. vini granatorum acetosorum in causa calida aut vini alb. veteris clari in causa frigida: et post incorporationem perfectam istarum rerum in mortario colletur hoc totum cum petia munda: et de ista collatura ponatur omni die mane et sero intra oculum et in breui tempore fiet lachrymarum constrictio et vulneris consolidatio. Premissis remedijs vniuersalibus. Item communiter operantes in cura lachrymarum premissa vniuersali euacuatione cum flebothomia vel farmacia supradictis incidunt venas et arterias frontis per transuersum et proprie si fluxus sit extra craneum: sed in hoc erit timor casus palpebrarum: quapropter alij faciunt cauterium cum acu ferrea ignita cum filo laneo grosso traducto super collo et pulpis aurium et dimittunt sic apertum donec multa aquositas effluxerit: quia per hoc fit diuersio materie vel faciunt vesicationem cum cantaridibus et fermento si patiens cauterium abhorreat. Deinde ponunt in oculum collirium album dictum vel confectionem ex tutia extincta. Item ad lippitudinem oculorum quidam accipiunt vitreolum mel et albumen oui. ana. partes equales et perfecte terunt et incorporant in mortario et ponunt super oculos sero cum itur dormitum: et mane abluunt oculos cum lacte mulieris. Collirium album sublime et expertum ad omnem maculam oculorum et lippitudinem et fluxum lachrymarum visum custodiens cum vertice

sic fit. ℞. armoniaci flo℞ eris arsenici ru. san
dal. an. ℥. ij. tutbie. ℥. s. vitrioli de quo fit in/
caustum. ℥. iij. celidonie rubee. an. m. j. succi
feniculi lib. s. et ℔. pistentur et simul misceanͭ/
tur et fiant madaliones et ponātur in alem/
bico super fornacem et distillentur sicut fit
aqua ros. Et ex eo stilletur in oculos omni
die mane et sero: quia mundificat: abster/
git: exsiccat et confortat oculos excellenter et
spiritus visiuos subtiliat. Sief de thure
quod ponitur in oculos in vlceribus eorum:
quia exsiccat: consolidat et incarnat et corneā
cōfortat ne rūpatur et vueam egredi nō per
mittit sic fit. ℞. armoniaci sarcocolle. an. ℥. v.
thuris. ℥. x. croci. ℥. ij. cōficiantᷣ cū muscillagi/
ne fenugreci vel seminis lini et fiant sief. i. tro/
cisci qui et cū vti volueris: puluerisentᷣ vt alco
hol et ponatᷣ ex eo in oculos vel dissoluatur
cūaqua ros. vel succo endiuie ad modū col
lirij subtilis. Sief de plūbo qđ incarnat et
ꝯsolidat vlceꝰ in oculo post rupturā obtalmie
vel casum vel ꝑcussionē et cōfert plurimū fi/
stule lacbrymali et dolorē oculo℞ sedat potē
ter sic fit. ℞. plumbi adusti gūmi arabici an
thimonij tutbie ablute vsti dragaganti. an.
℥. viij. opij. ℥. ℔. fiat Sief cū aqua pluuiali et
vtere eo sicut primo. Ars abstergēdi oēs ma
culas accidētales in oculis ꝓhibentes visuꝫ
que albumines vel vngule noiantᷣ et ꝓprie
cū fuerint molles tenere recentes hoc est qꝛ
dure antiquate solo ferro remouentᷣ. ℞. eris
vsti florū eris arsenici ru. vel citrini et ꝓprie
sublimati salis nitri vel salis armoniaci gū/
mi armoniaci vitrioli adusti vitri cōbusti sar
cocolle spume maris licij aloes rub. vōi mir
rhe croci mirabolano℞ citrino℞ bauracb of
sis sepie piperis longi oim eo℞ vel quocūqꝫ
ex ipsis volueris: tere vltimo atqꝫ cribella ꝑ
sindonem densum et ex ipsis in oculis pone
modicū omni die scꝫ mane et sero donec res
eis addite consumātur. Est nanqꝫ continēs
fere omnia corrosiua quare noia sortitur di
uersa: ita vt a quibusdam puluis ru. ab alijs
viridis ab alijs albus vel citrinus vel puluis
de vitreolo nuncupatur. qꝫ si mordicationeꝫ
et corrosionem oculorū timueris ex ipsis im
bibe per noctem vnā aut amplius pulvereꝫ
predictum in aqua ros. vel lacte mulieris.
deinde exsicca in vmbra et tere et cribella si/
cut prius ex stipticis incarnatiuis que sunt
tutbia abluta et spodiuꝫ et cāphora coralli ro
se sicce anthimoniū plūbū vstum atqꝫ thus.
Si vero puluerem predictum facere volue/
ris magis confortatiuum oculorū adde mar
garitarum et cathimie auri et argenti. Si ve
ro magis artificiosuꝫ imbibe ipsum vice vna
in vino albo veteri claro et vice alia in vrina
hominis sani perfecti: vel in vrina capraruꝫ
et vice tertia in aqua feniculi vel succo eius
si tempus fuerit: et vice quarta in succo ru/
bee: et vice quinta in aqua celidonie: ita vt
post quanlibet imbibitionem perfecte exsic
cetur et iterum terantur et cribellentur vlti/
mate. Si autem collirium ex ipso facere vo/
lueris ad easdem operationes pone res om
nes in alembico post quintam vel quartam
imbibitionem cum sunt sub forma mellis
currentis et distilla sicut aquam ros. ex qua
omni die bis stilletur aliquid in oculo loco
pulueris supradicti. Aut decoque res om/
nes tritas in aqua clara vel vino albo pon/
tico vel mixto ex eis aliqualiter donec redie
rit ad quartam partem et sit proportio pul
ueris ad aquam vt vinum} sicut proportio
quarta ad sextam. Prior tamen modus per
fectior reperitur: aut dissoluitur puluis re/
rum in aqua decoctionis acori vel sene vel
rubee postqꝫ fuerit optime collata et cum ea
concassetur sicut decet collirium et ex ipsa
stilletur in oculos quia est fortitudinis extre
me: ita vt maculas abstergat in oculis equo
rum aut conquassentur res eedem cuꝫ aqua
ros. quia est lenior omnibꝰ supradictis. Et
si adhuc magis refrenare volueris eius mor
dicationem adde ceruse ablute bis in aqua
ro. vel amili et fiat ex eis collirium album de
quo stilletur in oculos sepius in ieiuno: et se/
ro cum itur dormitum sine cena: omnia aūt
sicca tere vehementer.

Canones.

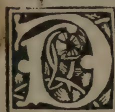
Medicine que ponuntur in ocu
lis si sunt in substātia liquida: vt colliria de/
bēt esse in vltimo claritatis et puritatis. Si
vero in suba sicca vt sief. et pulueres debēt esse
i vltio puritatis et subtilitatis qđ apud medi
cos alcohol dr: qm̄ oculus est mēbrū tunico
sum pāniculosuꝫ sensitiuū cū acuitate vlti/
ma: quare medicine grosse nō penetrabūnt:
sed stātes circa supficiē tunice cornee et con/

fūctine ipsaȝ vlcerabūt. In medicinis pteꝛea oculoꝝ nō cōpetit vti calidis acutis nisi cuȝ stipticis reprimant: ne forte humiditates tres cristallinā albugineȝ ꝛ vitreā colliquēt ꝛ tunicas septē oculoꝝ corrodāt cū oculus ex pdnio cōstet aq̄o: vt pbat Aris. in li. d̄ sensu ꝛ sensato. ꝑpter qḋ accidit vt fum⁹ sulfur coit⁹ allia pip oculis noceāt vndiq̄uaq̄. Preterea dicit Rab. in diuisiōib⁹. ꝛ Mes. in suo de appropriatis. ca. pñti. ꝙ si fuerit effusio materiarū ad oculos p vias q̄ sunt intra craneū raro ē ei curatio nisi fit in pncipio et materia pauca qḋ ɔtingit ꝑpter difficultatē penetratiōis medicinarū. Et si q̄dē curari pōt aliquo mō curat̄ cū puluere isto ℞. tutbie ablute. ʒ. x. aloes coralloꝝ liciȷ gūmi armōiaci assi dragagāti masticis ematistis olibani oīm añ. ʒ. ij. corticū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. iij. pipis longi. ʒ. ij. fiat pul. subtilissimus: vt alcobol. ꝛ ponatur intra oculos: est eñi vltimū in restringendo.

Pronosticatio.

Lacbryme si restrigi nō pñt humores nutritiuos oculoꝝ pmo diminuūt: deide hūores tres q̄ sunt cristallin⁹: vitre⁹ ꝛ albugine⁹. et tādē sbam ocl'oꝝ ɔsumēt. Et si fuerit acute vel salse corrosionē vel fistulā iducēt: ꝛ demū cecitatē cōpletā: q̄ꝓpt̄ i pncipio succurratur. Itē lacbryme accidūt vt plurimū habētib⁹ caput humidū catbarrosuȝ: ꝙ si fuerit ex regimine curat̄ faciliter: si p naturaȝ et ex genere difficile.

De debilitate visus. Cap. iij.

Ebilitas visus appellat̄ cum hō sine macula vel aliq̄ manifesta oculoꝝ passione diminute videt: neq̄ discernit res vt oportet velut accidit in senibus ꝛ decrepitis p materiā. siłr ꝛ q̄nq̄ iuuenibus ꝑpter aliquā cām non naturaleȝ: vtputa ꝑpter mutationem organoꝝ ƀm cōpositionem ꝛ complōnē. hec aūt mutatio accidit iuuentb⁹ ex mala complōne oculoꝝ calida vel frigida humida vel sicca. Senibus vero ex depascētia assidua hūidi radicalis a caloꝛe naturali: q̄ñ cum aliq̄ causaꝝ hmōi vebemēter cōfirmat̄ facit ipoꝝ tunicas inspissari necnō hūiditates accñtales augeri quib⁹ spūs visibilis obtūdit̄. siłr ꝛ spēs reꝝ visibiliū ꝑpbanet̄ur: verūtñ hec ꝑpēdit̄ necessitas mortis naturalis in aīali: q: ꝑpter actionē ɔtinuā calī naturalis in hūidū radicale mēbroꝝ: ꝛ ꝑprie cordis: tandē exiccat̄ corp⁹ ꝛ cōsumit̄ hūiduȝ: ꝛ p ɔñs coextiguit̄ calidū. Et istā actionem vocāt phī materie neitatē cū impossibile fit ipam nō repiri oī tpe in reb⁹ naturalib⁹ ɔuenietib⁹ i materia pma q̄ est yle. Fit aūt q̄nq̄ ex hūiditate ꝛ signa sunt: q: mľtiplicat̄ post cōestionē ꝛ nauseatiuā satietatē: ꝛ ꝑprie post expgefactionē a somno: q: tūc appet corā oculis ipoꝛum quoddā ad modū aq̄ vel nebule. Et ꝙ oculi emittūt lippitudinē indigestā: ꝛ ꝑprie post somnū. Fit etiā q̄nq̄ a siccitate. Et signa sūt ꝙ fortificat̄ passio tpe famis ꝛ i meridie: sed alleuiat̄ post cibū ꝛ somnū: ꝛ ꝙ oculi semp apparent sicci: ꝛ sentit̄ pruritus in ieiuno. Fit q̄nq̄ ex malicia stomacbi ꝑpter qḋ ista debilitas visionis nō est semper: immo fit fortis cum est satietas nauseatiua propter vapores diuersos ascendētes: ꝛ destruit̄ oīno tēpore famis sicut cōtingit ebriosis ꝛ bibulis ꝛ sentit citius alleuiationē ex medicinis mundificatiuis quando est ex stomacbo ꝙ̄ ex passione propria oculoꝛum.

Methodus.

Cura eius que est ab humiditate est vt digeratur flegma in capite cuȝ sirupo de sticados cuius descriptio ƀm Mes. hec est. ℞. floꝝ sticados arab. ʒ. xxx. albasce calamenti origani añ. ʒ. x. anisi piretri. añ. ʒ. vij. piperis lōgi. ʒ. iij. passulaꝝ enucleataruȝ ʒ. iiij. mellis lib. v. condiant̄ cuȝ cinamomo calamento aromatico croco. ʒʒ. pipe nigro ꝛ lōgo. oīm añ. ʒ. ß. ꝛ. ƀ. ƀ liga i pāno raro ꝛ suspēde in sirupo hora decoctionis. ƀ sirup⁹ a ꝑprietate respicit caput ꝛ digerit oēs materias flegmaticas i cerebro collectas: q̄ꝓpter ē cōferēs sode ꝛ catbarro frigido vł digerat̄ cū melle ro. collato addēdo in digōne cū ijs sirup. sticad. nucē muscatā ꝛ oīa ducentia ad caput. Post illḋ purget̄ cū pillis lucis minorib⁹ ł cocbijs vł fetid: vł cū pillis lucis maiorib⁹ q: a ꝑpetate purgāt hūiditates cerebri anťioris ꝛ sēsus oēs acuūt ꝛ ꝑpe vltiū q̄ sic fiūt ƀȝ meƀ. ℞. xiloƀ. oppoƀ. se. ru. sq̄n i ti masticis gario ƀ. añ. se. apij cassielig. croci

macis. añ.ʒ.ſ.roſ.viol'.abſinth. cubebe.ca/
lami aromatici nucis muſcate carpob.ſpice
añ.ʒ.ij.reubar.boni mirabola. oim agarici
ſene.añ.ʒ.iiij.colloquintide licij lap. lazuli
loti.añ.ʒ.vj.cōfice cū ſucco fen.vel rutbe vel
celidonie vel eufraſie vel vino claro al.vete
ri.⁊ da a.ʒ.ij.vſq; ad.ʒ. iiij.⁊ eſt deſcriptio
aggregata ex maioribus et minoribus qm̄
modicū differunt inter ſe ſm cōpoſitionem
vel virtutē vel cū pill'is de agarico q̄ ſic fiūt
℞.aloes.ʒ.ij.colloqntid.ſticad. turbith. añ.
ʒ.ſ.maſticis roſ.ʒʒ.caſſie lignee.añ.ʒ.ß.aga/
rici.ʒ.iij.fiant pillule cū ſucco rutbe quoruȝ
doſ.eſt a.ʒ.ſ.vſq; ad.ʒ.ij.Me pillule euacuāt
potenter flegma ⁊ oēm materiā groſſaȝ vi/
ſcoſam ⁊ ab oī parte corporis:⁊ ꝓprie a ca
liditate:⁊ ideo valēt in apoplexia epilepſia
paraliſi ſoda frigida catbarro.Cibet' carni
bus aſſis ⁊ cibis ſiccis:vtat' ſepe ſemi. fen.
in cibo ⁊ potu:ſimil'r ⁊ fiƺeleos. bibat ydro
mel vel vinū rubeū limpbatū parūper cum
aqua ſimplici ⁊ qn̄q; cū aqua decoctiōis ru
tbe vel in aqua vbi poſita ſit rutba.℞.ſe/
mel in ſeptimana.ʒ.ß. tyriace veteris bone
ſtomacbo ieiuno cū vino vel aqua decoctio
nis rutbe vel ſemis fen.eſt de melioribus re
bus in boc caſu.Exerceat' ꝑterea et ſudet ⁊
laboret in ieiuno modificet cibum ⁊ potū ⁊
ꝓpoſſe diſtillet in oculos aquā baſilicōis vl'
celidonie eufra. betbonice vel rutbe vel fel
capnū vl' fel galli vel faſiani vl' ꝑdicis cū mel
le crudo puriſſimo vl' collirīū de fellib⁹ vl' col
lirīū albū poſitū cap'lo de obtalmia vl' colli
rium de tutbia bonū ⁊ expertum qđ ſic fit.
℞.tutbie.℥.ß.calaminaris.℥.ſ.faui mellis.
i.mellis crudi ſicut exprimit' a fauo.℥.ij. ga/
rioſi.numero.ij. terātur vt alcobol ⁊ incor/
porentur cum vino al.veteri ſubtili: q; ſi ti/
mueris corroſionem ex tutbia ignitatur ſu/
per lamina ferrea.x.vicibus vel pluribus et
totiens extinguatur:vel in aqua roſ.vel plā
taginis ⁊ idem obſeruetur de calaminari.
Sic namq; lachrymas exſiccat:ſpiritus ſub
tiliat ⁊ vlcera conſolidat perfecte.Cura ei⁹
que eſt propter ſiccitatem eſt impinguare
corpus propoſſe cum piſcibus recentibus
bonis ⁊ iuribus carnium bonarum condi/
tis cum ſpeciebus dulcibus ſcilȝ cinamomo
cardamomo croco folio gallanga ⁊ ȝuccaro:
vtatur vino claro dulci.Comedat ficus ſiſti
cos auellanas pineas cicera fracta et piſa
oua ſorbilia ⁊ pultes cōditos cū lacte capri/
no dulci. Caueat a rebus acutis ⁊ oleo vi/
no puro veteri fumo vento a coitu ⁊ oculoꝝ
fatigatione plura ſcribendo vel ſtudendo:
ſepe balneetur in aqua dulci tepida poſt di
geſtionem primam preterq; ſudet aperian/
tur oculi ſepe in aqua frigida vel ſtilletur in
eos lac mulieris vel aſine vel oleum viol'.vel
abluantur quandoq; cum aqua decoctionis
violarum fenugreci ⁊ maluauiſci. Cura ei⁹
que fit vitio ſtomachi eſt vt rectificemus ſto
macbum digerendo bumores calidos cuȝ ſi
rupo acetoſo vel bumores frigidos cum oxi
melle cōpoſito.Poſt illud purgetur cum me
dicinis proprijs vtriuſq; cauſarum quas dice
mus ca.de ſtomacbi debilitate. verūtn̄ bic
pul.confert omniquaq;.℞.aloes.ʒ.ſ.mirrbe
ʒ.ſ.maſticis.ʒ.ſ.terantur oīa ſubtiliſſime et
cribellentur ⁊ trāſglutiat' totū ſimul cuȝ ȝuc
caro vel melle vel alia re offuſcāte eius ama
ritudinē.Aloes eīn̄ licet ſit indelectabile ori
eſt tn̄ delectabile ⁊ pficuū ſtomacbo:vt di.
Gal.ij.de ingenio ſanitatis.⁊ iō in eius ad
miniſtratiōe dȝ lingua patientis extrabi et
aloes inglutiri. Vtatur omī die in ieiunio
electuario pliris dyagallanga dyatriūpipe
ron:⁊ bibat deſup.℥.iij.vl'.iiij.aque calide.
Nutriatur cibis ⁊ potibus dictis ſupius ca.
de debilitate viſus ꝓpter bumiditateȝ.vtat'
etiam collirijs ⁊ aquis dictis ibideȝ.

Emperica.

Medicamen ſublime ad de
bilitatem oculoꝝ ex quacunq; cā.℞. tutbie
lib.ß.extingatur in vrina pueri nōdum pol/
luti tribus vicib⁹:⁊ in aqua fen̄. iij.vicibus
corallorum al.⁊ ru.añ.ʒ. iij.extinguat' in aq̄
fen̄.vicibus.ij.margaritarum.ʒ.ij.ſap biro/
rum ſpodij.añ.ʒ.ß.muſci.℈.ß.terantur oīa
vt alcobol.Poſtea ponantur in mortario et
addatur aqua fen̄.donec redeat ad ſpiſſitu/
dinem pulmenti vel mellis: ⁊ poſt boc ſub/
fumigetur cum ligno aloes exiccetur ⁊ iterū
perfecte puluериſetur ⁊ per ſindonē cribelle
tur.Et de boc puluere ponat' in oculos oī
mane ⁊ ſero ⁊ cum volueris :fac ex eo cum
aqua fen̄.collirīū virtutē viſiuam confortat:
bumiditates exiccat:macl'as abſtergit.Sūt
preterea q̄dam excellentes in bac arte qui

valde appreciāt hoc collirīū. ℞. sileris montani maiorane eufrasie rutbe celidonie feñ. añ.ʒ.iij.ʒʒ. spicenardi piperis longi gariofi. tutbie extincte in purissimo succo feniculi vł maiorane aloes.añ.ʒ.ʃ. fellis aquile accipitris birci incolentis montana fellis galli[per dicis fasiani lupi leporis vrsi vel vulpis vel vulturis vel capreoli ⁊ oīm animalium viuētium de rapina dummodo sint sana ⁊ etatis perfecte non decrepita de quolibet vnum fel.balsami.ʒ.ß.mellis roß. colliati.ʒ.ʃ. pulueri sanda puluerisentur: liquefianda liquefiant ⁊ cōquassanda cōquassentur in vltimo sicut decet colletur: ⁊ si sit estas misceanť in sole calido per dies.xl.quotidie semꝑ agitādo atq̄ cōmiscendo. Si xo fuerit hyems agitetur modo consili in vase duplici ad ignem lentū vel subtus cineres ⁊ arenā calefactaȝ: in fine xo colletur ⁊ conseruetur in vase vitreo ⁊ oculis instilletur. Est eñi tāte virtutis ꝙ ⁊ decrepitū faceret legere lr̄as minutas. Sunt alij qui magis appreciāt collirium de aquis distillatis quod sic fit. ℞. a que celidonie rutbe betbonice eufrasie feniculi memitbe caprifolij vel succi eoꝝ recentiū puroꝝ si sit tps: ⁊ succi maligranati acetosi mellis dispumati vini purissimi lactis mulieris. aque roß.fellis aquile vel vulturis oīm.xiiij. añ.ʒ.iij.aloes tutbie mirrbe catbimie auri ⁊ argēti sarcocolle licij amili costi ro.coralli al. ambre musci canfore.añ.ʒ.ß.balsami grana v.cōfice in vase vitreo vel argēteo ad solē vel supra cineres calidos lauenť aūt oculi ante ⁊ post collirīū cū aqua roß. vel plantaginis in cā calida: sed cū aqua feniculi sileris montani.in frigida nāq̄ potēs est ⁊ expertuȝ ad oēm visus debilitatē: vt asserit Guilbertus. Collirīū de balsamo visum recuperās etiā si tpe plurimo sit ablat⁹ saluo organo sic fit p eūdē. ℞. piperis longi al.ambre balsami fellis vulturis vel tauri.añ.ʒ.ij. mellis acuti.ʃ. optimi ⁊ purissimi.ʒ.ij.vini al. veteris cyatū.ʃ.i.pondus.ʒ.ʃ.et ß.canfore croci añ.℈.ʃ. tere diligēter ⁊ adde succum feniculi ⁊ simul cōfice ⁊ inūge. Sunt alij solēnes q̄ valde appreciāt hoc electuariuȝ in cā humida. ℞. se. feñ.lib.ij.sileris mōtani.lib.ʃ.camedreos li. ß.semis apij petrosil.añ.ʒ.iij. puluerisenť ⁊ cōficianť cū melle dispumato deť de ipso sero ⁊ mane: ⁊ multū valet ad purgādū renes ⁊ puocādū vrinā. Itē ad ideȝ dragea. ℞. se. feñ.anisi añ.lib.ß.vel lib.ʃ.gariof.macis nucis muscate.añ.ʒ.ʃ.puluerisenť spēs grosso mō: sed semina remaneāt integra.deinde addanť.lib.ij.zuccari ⁊ deť āte cibū ⁊ post. Itē ad idē electuarīū optimum siue visus debilitas fuerit vitio humiditatis in oculis siue vitio stomachi digestiuā nāq̄ cōfortat: renes mūdificat: lapidē frāgit: vētositates terminat.deť de ipso sero ⁊ mane.ʒ.ij. ℞. macis ʒ.ʃ.sileris mōtani.ʒ.ß. se.apij.feñ.añ.petro. cinamomi.ʒʒ.piperis pullegij floꝝ abrotani ysopi eufrasie.añ.ʒ.ʃ.saxifragie granoꝝ iuniperi.añ.ʒ.ß.cōfice cuȝ melle dispumato qđ sufficit. Itē nux muscata visus sanitateȝ custodit. Dicit Auic.iij.cañ.c.de debilitate visus.ꝙ fricatio capitis cuȝ pectine in ieiuno est valde vtilis in cōseruatione visus ꝓpter euacuationē vapoꝝ plīmoꝝ: silr ⁊ claras legere lr̄as ⁊ intueri res virides ⁊ mergere oculos apertos in aq̄ tepida ad frigidū vergente. Sed ca.de ꝯseruatione visus dicit ꝙ iacere supra collū ⁊ supine est malū ꝓpter fatigationem neruoꝝ obticoꝝ.silr ⁊ iacere sepe supra faciē est malū ꝓpter humoris īclinationem ad partē capitis anteriorem.

Pronosticatio.

Debilitas vidēdi ⁊ cecitas nō drñt nisi sicut magis ⁊ min⁹ q̄re est cauēdū a pncipio de cecitate ⁊ ꝓprie cū virt⁹ visiua sit delicatissima virtutū aīalsū q̄ sunt in nobis: q: plures rerū differētias nobis ostēdit: vt dicit aristoteles primo methaphisice.

¶ De fistula in lacbrymali.
Capitulum.iiij.

Fistula lacbrymalis appellať a phisicis cū angulus lacbrymalis oculi resudat ⁊ compimiť cū digito vir⁹ vel saníes emanat: ⁊ qñq̄ apparet eminentia in loco extrinseco que multotiēs aperiť. ⁊ cū cōprimitur: concurrit saníes ad lacbrymale: ⁊ tunc vere diciť fistula: ⁊ aliqñ non aperiť sed expirat per cōpressioneȝ ad lacbrymale. Signa fistule sunt humiditas currēs cū expressione a lacbrymali

⁊ rubedo ⁊ largitas lachrymalis ⁊ eminentia apparens aliquãdo in parte exteriori ⁊ fetor oculorum.

Methodus. Cura hui⁹ passionis ē vt statim a principio digerat̃ materia flr̃ ⁊ purgetur put docuimus capl'o de fluxu lachrymarũ. Post illud fiat cauteriũ pũctale cuʒ acu obtusa argẽtea ignita p̃missa ei⁹ exsiccatione ⁊ abstersiõe cũ aq̃ rutbe vel feñ. vel cuʒ aqua mell'. vel cũ vino stiptico vel cũ liquore mixto ex his fundẽdo in fistulã hora post horaʒ ⁊ exprimẽdo cũ digito donec vir⁹ ex ea egrediat̃: ⁊ cũ hoc abstineat patiẽs a salsis acutis cholericis ⁊ flegmaticis: ⁊ ꝓpꝛie a vino forti. Medicamen nobile sic fit. ℞. olei veteris vini veteris boni ⁊ electi añ. lib. ij. ⁊ ß. ⁊ litbargiri pulverisati ⁊ cribellati: vt alcohol lib. ß. coquant̃ ista sil' in casola ad ignẽ p diẽ itegrũ donec nigrũ relucẽs fiat. deinde ex eo fiãt tente. i. figure ad modũ acus q̃ ponãtur in fistulis. de ꝓprietate em̃ eradicãt fistulã ⁊ exsiccant ⁊ ꝓpꝛie si est apta. Ad aũt qd' est valde vtile qñ saniés expirat solũ a lachrymabili: ⁊ nõ est vlc⁹ neq; aptio in extrinseco ē iponere pulverẽ citrinũ q̃ sic fit ẽm Almã. ℞. ziniar ⁊ viridis eris sive flor̃ eris qd' idẽ est vitreoli vsti añ. ʒ. vj. arsenici rubei hauracb spume maris ʒ. ß. salis armõiaci. ʒ. ij. dissoluat̃ armoniacũ in succo rutbe ⁊ icorporẽtur spẽs cũ illo succo ⁊ fiãt trocisci ⁊ exsiccentur: ⁊ cũ necesse fuerit: terant̃ sup marmore vl' in mortario bñ loto ⁊ mũdato vt alcohol ⁊ ponat̃ in lachrymabili. Et q̃daʒ addunt holli armenici balaustie antbimonij aloes: sarcocolle alumis sanguis draconis thuris mirrhe aristologie rotũde añ. ʒ. ß. qm̃ fit magis consolidativum.

Emperica. Colliriũ probatũ in fistula lachrymabili sive sit apta sive nõ. ℞. tutbie cõtrite super marmor ꝯtritiõe vltima dissoluat̃ cum collirio albo posito. c. de obtalmia. ⁊ post dissolutionẽ collet̃ cũ pãno mũdo lineo ⁊ reponat̃. Et de hoc liquore stillet̃ oi die bis in lachrymabili: ⁊ iaceat supra lat⁹ sanũ: q2 finaliter exiccat fistulã: ⁊ ꝓpꝛie nõ aptã. Itẽ inũgat̃ ois ãgulus fistulat⁹ oi mane ⁊ sero vsq; ad dies tres vel. iiij. cũ oleo ro. feruẽti fuerit. Si fistula fuerit apta sine nõ mũdificata carn fex osse corrupto sanabit̃. Et spál'r si cuʒ vadit dormitũ ponat̃ supra oculũ hoc empl'm̃ repercussivũ ⁊ stipticũ. ℞. mũmie holli armenici tutbie masticis añ. ʒ j. ex oib⁹ pul. subtilis q̃ incorporet̃ ad modũ empl'i cũ vino rubeo stiptico cũ fistula lachrymabilis nihil fit aliud q̃ vlcus ꝓfun. saniosuʒ: queãdmodũ ⁊ fistula mẽbrorum maiorum cũ vlcus aũt sit terminus apostematis erupti vel flux⁹ corrosiui necessariũ videt̃: vt dictũ ca. de lachrymis ⁊ ca. de obtalmia presenti ca. suffragentur.

Pronosticatio.

Fistula nisi curata fuerit corrosiões oculi minat̃ cũ suarũ. vij. tunicarũ cõsumptiõe: flr̃ ⁊ humiditatis cristalline colliquatione q̃b⁹ succedere facit cecitatẽ que fex est ⁊ amurca corporalium erũnarum.

¶ Tractatus quartus prime sectionis. De aurium passionibus.

Aurium passiones famose ⁊ de q̃b⁹ phisicuʒ sollicitari oportet sunt q̃tuor. prima tinnit⁹. scda surditas. tertia a͞pa sive dolor. q̃rta vlc⁹. Cũ aũt dico aurẽ itelligo ⁊ miringas ⁊ pãniculos ei⁹ qui sunt intra craneũ virtuti auditive servientes.

¶ De tinnitu auriũ. Capitulũ. j.

Aurium tinnit⁹ trib⁹ põt fieri de causis: aut ꝓpter repletionẽ capitis flegmaticã vel vẽtosaʒ. Et hoc est vt plurimũ: aut ꝓpter debilitatẽ nervi auditivi ex raritate sue cõplexionis vel delicatia complexionis. sicut accidit cõvalescentibus: aut ꝓpter acuitatẽ sensus auditus. Signa eius que de repletione sunt q̃ accidit post satietatem nauseativam ⁊ potum vini superfluum: aut post cibum illico superfluum: aut propter stipticitatem vẽtris vel tempore frigido humido. Signa ei⁹ que de debilitate nervi sunt q̃ omnis sonus fortis ledit ⁊ non percipit nisi sonos dearticulatos: ⁊ q̃ sempꝰ sentit sibilũ in aure. Signa ei⁹ q̃ ex acuitate sunt q̃ magis infestat̃

Aurium Tinnit⁹ trib⁹ de causis fit.

Aurium passiones famose .4.

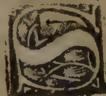
hora famis: sed post cibum et somnum quasi non sentitur.

Methodus.

Cura eius q̄ de repletiōe siue ista repletio fit in cerebro: siue in stomacho est vt purget cū pill'is cochijs vel feti dis vel yerapigra pmissa digestiōe materie cū sirupo de sticados vel cū oximelle cōposito dato septem dieb⁹ cū aqua decoctiōis feniculi: et sit aq̄ quadrupla ad oximel. deinde stillet in aurē oleū de rutha vel de spica cū succo porri et felle ouino: in quo dissolutū sit castoreū et euforbiū: inclinet sepe aurē suam stomacho ieiuno supra aquā calidam decoctiōis sauine sambuci camomille mellilotí origani ysopi recipiendo vaporē p trasectorium. Abstineat a cibo et potu vaporoso: vt sunt brodia piperata allia porri nuces et vinū purū. Abstineat a cibis ventosis: vt sunt legumina rape: vtat cibis calidis siccis. Bibat ydromel et vinū limphatū: modificet cibum et potū pposse: laboret in ieiuno et fiat sternutatio et sudet in sicco balneo. Cura ei⁹ que ex debilitate nerui est vt stillet in aurē acetū in quo decoctum sit absinthiū aut sticados vel poliū vel vinū in quo bullierint rose et rutha recipiat vaporē cū trasectorio aque decoctiōis absinth. sticad. et ros. Cura ei⁹ q̄ ex acuitate et subtilitate sensus ē vt distillet in aurē oleo ro. decoctū cū aceto. Et si nō sufficit: stillet in eo oleū ro. cū aceto. In quib⁹ dissoluta sint duo vel tria grana opij vel aliq̄d de aq̄ decoctiōis iusq̄ami: aut oleū coctū cū semine papaueris et mirtillorum. Vtatur p interuallū pillulis cōfectis de mastice et aloe post cibū: q: corpus mūdificant et mēbra cōfortant. Vtatur vino granatorū vel berberis vel aq̄ decoctionis sumach et agresta in cibo et potu vitet vaporosa: ventosa quecunq;.

Pronosticatio.

Tinnitus si pdurauerit tpe lōgo neq; remedia rōnabil'r exhibita cōtulerint surditatem mōstrat futurā: et pprie in senib⁹ ppter oppilationē viarū et alterationem miringarū auris velut a causa.

De surditate. Cap. ij.

Surditas quedā est naturalis: et hec facit hoiem mutū: vt dicit Arist. in lib. de sensu et sensato. quare nō curatur cum medicus sit nature minister. Quedam vero est aduenticia et accītalis: de cuius cura loq̄mur. Fit duabus de cāis in gnē vel propter oppilationē auris: vel ppter malā cōplexionem diuersaz. Sed oppilatio ē multiplex. s. ppter apa vel carnē verrucosam. propter sordē. ppter flegma et ventositatē ppt aliq̄d cadēs in aurē. vt est lapis vermis. Mala aūt cōplo diuersa est miringarū frigiditas vitiata. Signa surditatis ppter apa dicent ca. de dolore auriū. vbi et curā ponem⁹. Signa eius q̄ est ppt carnē additā sunt ei⁹ appitio cū aspicit in aurē apud solē: et cum eger sentit quandā grauitatē in ea: et q̄ fetor expirat ab aure. Signa ei⁹ q̄ est ppter sordē collectā ex visu etiā discernunt. Signa eius q̄ ppter flegma et ventositatē grossam sunt grauitas cū superfluitate in aure et agitatio cū sonitu: et q̄ in nocte et tēpore frigido magis infestatur. Signa eius q̄ a mala complexione frigida sunt frigiditas capitis apud tactū et vrina lactea: et forte antecessit ambulatio in aere frigido.

Methodus.

Cura eius q̄ fit a carne supaddita est vt corrodat caro illa cū vnguēto viridi q̄d sic fit. R. aluis zuccari florū eris mellis aā. ʒ. s. terant oia subtilissime et incorporent cū melle: et cū eo locus inungat vel mundet cū vnguēto q̄d sic fit. R. tartari. ʒ. ß. calcis. ʒ. ß. fiat vnguentū in modū mellis cū aqua cineris et intromittatur in aurem cum coto vel tenta: postea consolidetur cum vnguēto apostoloꝝ: aut si presto nō sit aliud cū vnguento albo vel cū vnguento fusco vsitato. Cura eius que propter sordē est vt extrahatur cū instrumēto ferreo vel argēteo hñte latitudinem quandā cū curuitate et mollificet primo cū oleo cōi vel camomille calido vt extrahi possit deinde mundificet cū coto vl' tenta. Cura eius q̄ ppter flegma et ventositatem (et hec est illa que sepius contingit) est vt digeratur materia cū oximelle cōposito et aqua decoc. radicū feniculi: et sit aqua deco. quadrupla ad sirupum. postea purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis et yera pigra. Post purgationem ponatur in aurem oleum camomil. vel nardi. in quo sit aliquid euforbij. recipiat vaporem per tra-

sectorium in aurē aque decoc. calamēti saui ne sinapis aristologie centauree ⁊ silium. Inungātur aures ⁊ totū caput fortiter cum oleo eodē. Post purgationē ⁊ suffumigationem ⁊ vnctionē sumat de quarto in quartū diem sero cū vadit dormitū sine cena dē electuario anacardino dicto ca. de apoplexia. vel dyatriūpipereon. et postea bibat aliqd boni vini calidi. ⁊ fiant oīa dicta ca. de tinnitu. Cura eius q̄ a frigiditate cōplonis est ponere in aurē ⁊ circa aurē oleum camo. vel nardinum vel de costo actu calidis ⁊ purgare cum pillis cocbijs corpus si sit materia ibi. Utatur omī die mane ⁊ sero dyaplirisdyazinz. dyatriūpipereon. ⁊ post illō bibat aliquid aque calide. Cura eius que fit a lapide vel aqua vel alia re cadente in aurē est vt fiat suctio fortis cum canula missa vl' vaporatio predicta ad quaz sequatur suctio vebemens cum spū vel nutercora ⁊ ex reb⁹ vebementer attrabentibus est vnguentū fuscū cum linitur ex eo stillum bōbacinū ⁊ calidū gestatur in aurē. Silr ⁊ empl'm apostolicon et pix ⁊ colophonia vltimo inducat sternutatio fortis cū condisi: ⁊ egredief si deus voluerit: ⁊ incline aurem sup vaporē calidum illi⁹ aque: ⁊ saltet ⁊ sternutet obthurādo nares: vel ad solē ponatur: ⁊ aspiciat si extrabi possit cuz ferro. Cura eius q̄ propter vermes quos scies ex motu titilloso in aure est vt distilletur in aurē bora post borā oleuz tepidū plurimū vel vinum: ⁊ sternutet cum cōdisi: ⁊ retineat os ⁊ nares vt ferat ad aures cū impetu. Et quādoqz ponit ventosa i aures vel sadius cū bōbace aut lana: ⁊ extrabunt vermes viui ⁊ mortui putrescēn. ⁊ aurē corrumpentes. Educunt autē facilius si primo interficiantur cū sellib⁹ aīalium ⁊ euforb. distillatis in aurē cuz aceto aut succo absintb. et sit totū actu calidū cum infundit auri: qz penetrabit ⁊ interficiet omnē vermez. Idez operatur succus rutbe vel raō. cētauree aut foliorū psicorum. Item aliud. Rx. aloes. ℥. s. agar. colloquintide aā. ʒ. s. pulueri sentur et misceant cū aqua feruente ⁊ distillet in aurem. Item calx viua ⁊ sulpbur viuū incorporata cum melle vel aceto sunt vltima.

Emperica.

Ad surditatez q̄ fit ppter flegma ⁊ ventositatez q̄ fit ppter flegma vtile est istud. Rx. baccarū lauri. ℥. s. terant ⁊ bulliantur ⁊ misceantur cū oleo de lilio ⁊ ponat in aurem ⁊ circa actu calidū. Ioh. bebemes. ponit troziscos. Confert preterea oleū balsami calidū auribus stillatū frequēter. silr cauterium post aures profundatū vsqz ad craneū. Itez dicit q̄ pulex vel culex si aurē intrauerit: ponatur pillus vel pillū serici duplicatū in aurē ⁊ applicabit ei aīal extrabet sine difficultate. Itē ad surditatem accidentalē quācūqz. Rx. oua formicarū ⁊ cōterant: ⁊ succus qui egredit: stillet in aurē: ⁊ obturet postea cuz coto vel lana ⁊ dimittat per tres boras ⁊ reiteret: qz a pprietate confortat virtutē auditiuam ⁊ organa eius.

Pronosticatio.

Surditas supueniens in febre cōtinua ⁊ pprie de cbolera ⁊ in die cretica pcedentib⁹ signis digestionis ⁊ virtute constāte significat crisim bonā ppter fluxū sanguinis nartum: ⁊ si cū malis signis fuerit: mortale. vñ Ipo. iiij. parti. amph. Quibuscunqz in febrib⁹ aures surdescūt ⁊c. Itē surditas facta ppter verrucas reuocat. Itē surditas ātiqua nō recipit curationez. Itē si vermis aurē intrauerit neqz extrabi possit mortale: quia si viuus sit cerebrum corrodet: si mortuus putrefaciet ⁊ corrumpet.

¶ De dolore aurium.
Capitulum tertium.

Dolor auris aut fit a causa antecendente ⁊ intrinseca: aut fit a causa primitiua extrinseca. Si fiat a cā antecedēte boc est altero qnqz modorz. Prim⁹ est repletio sanguinis in loco extēdens neruos auris. Scōs est effusio cbolere vel materie acute ad locū. Nā frigiditas nō causat dolorem oīno vel paucum: vt patet per Auicēnam cap. de causis doloris. Tertius est apostema auris calidū vel frigidū. Quartus est ventositas grossa inflās neruos ⁊ miringas auris. Quintus modus est vlcus recens vel antiquum in aure post aperturaz apostematis saniosi: vel potest esse quodlibet apostema. Si fiat a cā pmitiua: boc est altero duorū modorz. Prim⁹ est a casu ⁊ pcussiōe. Scōs

a frigiditate ꝛ vēto aeris nos cōtinēcis. Signa eius q̄ a repletiōe sanguinis sunt rubedo faciei cū grauitate frontis: ꝛ propterea cuz reuoluit se supra faciē cum inflatiōe venarū ꝛ saliua dulci. Signa eius q̄ a materia acuta sunt dolor acut⁹: citrinitas faciei: amaritudo oris: vomitus cholericus. Signa ei⁹ q̄ ab apostemate sunt: q: si apostema sit calidum sequitur febris acuta ꝛ dolor acut⁹ pulsatiuus ꝛ sitis ꝛ vigilie. Si autē materia sit frigida erit febris lenta ꝛ dolor cum grauedine ꝛ imaginatiōe corrupta. Signa ei⁹ q̄ a ventositate sunt tensio timporum: multitudo sonitus: ꝛ motionis cum capitis leuitate. Signa eius q̄ accidit ppter vlcus in aure sunt: quoniaz assidue ꝛ periodice egreditur liquor vel sanguis absq̄ febre: sed cum plurima laterum grauitate. Signa eius qui a casu ꝛ percussione vel vento frigido patent ex relatione infirmi.

Methodus. Cura eius qui fit a repletiōe sanguinis est vt primo fiat fleboibomia cephalice in manu vel brachio aut in fronte vel vētosatio in spatulis vel collo. post flōmiaz mūdet corpus cum aqua decoc. manne tamarindō. calida intra aurē stilletur ꝛ circa oleuz rof. tepidum cū aceto ꝛ semine iusquiami. vitet cibos ꝛ potus multiplicantes sanguinem. Bibat aquā vel iulep aut ydromel vsq̄ ad cessationē doloris ꝛ resolutionē materie pfectā. Emplastrū ad hoc conueniēs sic fit. ℞. florum camomille seminis aneti: farine fenugreci: seminis lini. an̄. bulliātur vsq̄ ad spissitudinē ꝛ in fine addant̄. ℥. ij. vel. iij. olei de aneto vel de camomilla. circa aurē ponat̄ oleū de aneto calidum in quo sit vnū granū opij ꝛ duo iusquiami si dolor sit immensus. Cura ei⁹ q̄ fit a materia acuta est vt purget̄ cū decoctione reubarb. postea flebotomet̄ cephalica ptis cōtrarie: ponat̄ oleū calidū ro. intra aurē: ita q̄ impleat̄ vel lac mulieris cōquassatū cū albuminib⁹ ouoꝝ. cibet̄ farre ordeo ꝛ cucurb. ꝛ filib⁹. Bibat aquā vel iulep ꝛ in alijs fi. vt supra. Cura eius q̄ fit ab apate calido est vt statim fiat flebotbomia cephalice in brachio. Et iteretur flebotbomia si dolor nō cessauerit vel fiat vētosatio in spatulis ꝛ collo. Purgetur cū decoctione māne ꝛ tamarindorū: sepe stillet̄ in aurē oleū rof. tepidum mixtū cum aceto in quo vnum granū opij ꝛ duo grana iusquiami ꝛ ß. granum seminis anisi sint dissoluta ꝛ circa aurē flr donec dolor cessauerit ꝛ fluxus repercutiat̄. Cessante autē dolore ꝛ postq̄ transierit tertia dies ponat̄ emplastrū resolutiuū sup aurē. ℞. radicū maluauisci numero. xij. coctarum ꝛ mūdatarū a ligno interiori ꝛ cortice exteriori incisarū frustratim pistent̄ ꝛ incorporent̄ cū farina fenugreci fabarū ordei seminis lini aneti florū camomille ꝛ butiro qd̄ sufficit: dieta sit vt supra. Cura eius q̄ fit ab apostemate frigido est vt primo purget̄ cū pillulis cochijs ꝛ si corp⁹ sit plectoricum fiat flebotbomia poste a cephalice gr̄a q̄litatis nō gr̄a q̄ntitatis: intra aurē ponat̄ oleū nardinū: ꝛ sup aurē ꝛ circa ponat̄ emplastrū calidū. ℞. capita allij. x. numero: ceparū. numero. x. coquant̄ pfecte in igne sub prunis ꝛ pistent̄ postq̄ bn̄ mūdata sint ꝛ incorporentur cū. x. vitellis ouorū. ꝛ ℥ ß. butiri vel axūgie porcine. Bibat ydromel: comedat carnes pulloꝝ ꝛ edoꝝ. Cura ei⁹ q̄ fit a materia ventosa grossa est vt ī aurē stillet̄ oleū de ruta vel de aneto calido ī quo dissolutū sit castoreū aut euforb. ꝛ supra ꝛ circa aurē ponatur sacculus de sale ꝛ milio mixtis ꝛ calefactis sup lapide ignito: aut de furfure ꝛ sale. Modificet cibū ꝛ potū pposse ꝛ laboret in ieiuno: bibat vinū vel⁹ clarū limphatū: vitet olera legumina. vtat̄ dyapliris arcoticon et aurea alexandrina. Cura eius q̄ fit ab vlcere suo dicet̄ capitulo verū cōueniēs est vt stilletur ī aurē aqua decoctiōis absinthij ꝛ mirtilloꝝ actu calida vel acetum in quo bullita sint interiora granatoꝝ vel thus ꝛ bolus armenicus: q: omnia illa exiccant oīa vlcera ꝛ stringunt fluxum. Si autē humiditas ꝛ sanguis ꝯgelatus sit in aure: distillet̄ in eo succus rutbe mixt⁹ cū aceto: aut succ⁹ porri: aut dissoluat̄ mel: aut sarcocolla in aqua q̄ dum est calida distillet̄ in aurē: qm̄ est abstersiua ꝛ dissolutiua. Verūm̄ ordo sapiētie est in cura vlceris vt primo fiat ei⁹ mundificatio cuz stipticis vt est aqua mellis cum vino vel aceto mixta infusą hora post horam cum canella. Secundo abstersio cuz radio inuoluto coto vel lana. Tertio incarnet̄ cum eis q̄ diximus capitulo de fistula lacbrymali. ꝛ que di

ximus cap. de vlcere auris. ¶ Sciendum preterea quod in actu preseruatorio cauterium post aures et post purgationes proprie in istis casibus est sublime. Cura eius qui fit a casu vel percussione est vt statim fiat flebotomia cephalice vel ventosatio in collo et spatulis. vngatur auris intus et extra cum oleo ros. in quo granum vnum opij sit: supra aurem ponatur emplastrum repercussiuum factum ex ros. mirtillis farina ordei coctis et bullitis simul. Et ponatur pul. thuris minuti mixtus cum lacte intra aurem: similiter et supra si dolor extrinsecus appareat. Abstineat a carnibus et vinis vsque ad cessationem doloris et securitatem apostematis. Bibat aquam prunorum vel granatorum Comedat farinam auene vel ordei. Cura eius qui fit a vento vel aere frigido est vt vaporetur locus cum milio calefacto aut cum ruta et furfuribus mixtis et ibibitis cum vino et calefactis: vel cum panno calido distilletur in aurem oleum de spica vel de ruta vel de costo cal.

Canones.

Scias quod medicina opiata et stupefactiua valent ad omnem dolorem auris: siue sit a causa calida siue frigida: et proprie cum fuerit vltimatus: quia sensationem remouent que ponitur in diffinitione doloris cum dolor sit in contrarium impressionem sentire: vt dicit Auic. primo canon. fen. ij. ca. de causa doloris. sed in causa frigida non debent sic continuari neque adeo audacter administrari velut in calida: quia adderetur frigiditas frigiditati. et prohiberetur materia resolui: et fieret forsan spirituum animalium mortificatio; vt dicitur. xij. de ingenio sanitatis.

Pronosticatio.

Dicit Auerr. iij. colliget. quod dolores maximi sunt dolor articulorum: dolor dentium: dolor aurium: et dolor ylium: quare illico est eis succurrendum cum dolor sit de prosternentibus virtutem: vt dicitur loco preallegato. Item in dolore aurium vehementi sudor frigidus aut sincopis aut alienatio superueniens mortale.

¶ De vlceribus aurium. Ca. iiij.

Vlcus auris est solutio continui saniosa in aure: ex qua continue et periodice fluit virus aut sanies. Et fit altero trium modorum: aut propter antecessionem apostematis quod apertum est: aut propter materiam acutam vel salsam corrodentem: aut propter casum et percussionem. Signa vlceris sunt dolor continuus cum acuitate et grauedine: et quod sanies egreditur cum fetore. Et si fit propter apostema fuit et est adhuc cum febre continue acuta. Si a materia acuta est sine fe. Si a casu et percussione patiens habet referre medico.

Methodus.

Cura eius si fit propter apostema vel propter materias acutas est: vt si vlcus fit recens ponatur cum tenta de oleo ros. mixto cum vnguento albo quod sic fit. ℞. olei ros. ℥. iiij. cere. ℥. ß. fiat vnguentum in quo in fine ponantur duo albumina ouorum. Purgetur caput a principio cum pillulis cochijs vel yerapigra. Bibat vinum album debile limphatum. Si autem vlcus fuerit antiquum abstergatur primo sanies cum oximelle squillitico: vel cum vrina pueri mixta cum melle vel cum vino et melle mixtis cum modico floris eris iniiciendo ex eis hora post horam per siringam: deinde consolidetur cum medicamine quod sic fit. ℞. aloes sanguinis draconis rube spume maris vste myrrhe sarcocolle sand. liiij olibani an. ʒ. ij. terantur subtilissime: deinde inuoluatur licinium in melle et postea in isto puluere: et sic mittatur in aurem. hec medicina vlcera antiqua exiccat et finaliter ea consolidat. Si vero vlcus fuerit in profundo dissoluatur puluis iste cum aqua mellis et instilletur. Confert etiam vlceri antiquo vt infundatur scoria ferri in aceto mense vno vel pluribus. Postea colletur et distilletur in aurem. Cuius cura si fit a casu vel percussione est vt statim fiat flebotomia cephalice in parte contraria vel ventosatio in collo et spatulis supra aurem et circa ponatur emplastrum repercussiuum et confortatiuum loci ex bolo armenico mirtillis puluerisatis et incorporatis cum oleo rosato vel aqua rosacea. Abstineat a vino et a carnibus vsque ad dies quatuor donec securus sit de apostemate. deinde potest ponere emplastrum anodinum dictum in cap. preced.

Emperica.

Cura vlceris in aure vt in cura vlce

ris cuiuscunque vel vulneris saniosi expertū et probatū est vnguētum apostolorum siue sit recens siue cronicū. quia mūdificat omne vlcus et sic rectificat fistulas et scropbulas prauas cum facilitate: nec est aliquod ei simile: et mundificat vulnera ex carne mortua et post cōsolidat. cuius descriptio est. ℞. terebentine cere albe resine an̄ ℥.xiiij. oppoponaci floris eris an̄.℥.ij. armoniaci.℥.xiiij. aristologie lōge thuris masculi an̄.℥.vj. mirrhe galbani an̄.℥.iiij. bdellij.℥.vj. litbargirij. ℥.ix. olei lib. ij. infundatur bdelliū in aceto vini postquam frustratim incisum fuerit: et dissoluētur oēs gūme in bdellio et oleo et cera ad ignem: et cum dissoluta fuerint pfecte collentur. et addatur puluis aliarū omniū rerum que possunt teri et cribellari sed nō ad ignem. et i fine addatur flos eris et agitetur cum spatula cōtinue donec infrigidatū fuerit perfecte: tunc reponatur. hoc enim dicitur vnguentū apostolorum: quia est duodecim medicinarum: quēadmodum apostoli sunt duodecim. Et dr a quibusdā vnguentum veneris.

Canones.

Scias quod nullus fluxus humoralis vel etiam saniosus est subito restringendus: immo gradatim donec medicus experiatur an sit naturalis vel sintbomaticus. verbi gratia. si liquor vel sanies effluxerit ab aure periodice cum alienatione capitis restringi nō debet quia expurgatio est naturalis: immo prouocetur cum infusione fellis et aceti calidi si restringatur. Post hoc vero purgetur caput et diuertatur fluor ad nares vel ad collatorium palati cum masticatione piretri vel piperis: et in vltimo apponantur vnguenta et emplastra cōfortatiua stiptica donec locus perfecte securetur.

Pronosticatio.

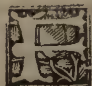
Vlcus auris nisi rectificatū fuerit corrosionem auris et mirigarum eiusminatur. deinde fistulā malā parit et fetidam: et demū surditatem propter organorum corruptionē et viarū opilationē. Dicit preterea Ras in diuisionibus cap̄. de dolore in aure quandoque egreditur sanguis aut liquor aquosus ex aure: nō propter percussionem: aut apostema aut vlcus: sed propterea quod natura expellit ipm per orificia venarum assidue vel periodice et cerebrū mundificat: quēadmodum per fluxum sanguis narium vel sanguis sputum: quare in talibus nullatenus restringatur: nisi superfluxerit et illud cum talis sanguis coagulatur et oppilat et auditum prohibet: tunc succurrendum erit sine mora primo cū calidis incisiuis: post hoc cū ripticis abstersiuis prout iam docuimus simpliciter in ca. de dolore in aure. ne forte materia induretur vel putrescat et faciat egritudinem timorosam.

Tractatus quintus. De passionibus nasi.

Nasi passiones famose sunt tres. Prima est fluxus sanguis. Secunda fetor sub ea cōprehēdendo apostema et vlcus. Tertia defectus odorandi. De coriza dicemus cap̄. de catharro.

De fluxu sanguinis narium. Cap. primū.

Fluxus sanguis narium quandoque potest dici morbus: quandoque accidens: licet sit semper accidens essentialiter cū sit de genere exeuntis a corpore mutati: vt patet. iij. de accidenti. Dicitur autem morbus quandoque est sine febre. Dicitur autē accidēs cum sit in febre vel in soda proprie pulsatiua. Fluxus sanguinis narium cum est morbus vel fit ab acuitate sanguinis vel a multitudine: vel a casu et percussione. Si propter acuitatem significāt ipsum claritas et subtilitas sanguinis et debilitatio virtutis ex ipso plurima: et quia paulatim stillat et caput sentitur calidum. Si a multitudine significant ipsum rubedo faciei cum repletione corporis: et quia fluit multum et subito: ita quod etiam quandoque sentitur sincopis et antecessio ciborum sanguinem generantium et abstinentia superflua a fleobothomia et coitu preter solitum et antecessio doloris capitis vehemētis. Et vterque duorum fluxuū vel ē ex arteria vel ex vena quo

rum ſigna diſtinctiua ſunt hec: qꝫ ſanguis arterialis egreditur motu tortuoſo: ⁊ eſt ſubtilis rubeus valde. ⁊ ad eiꝰ exitum ſequitᷣ ſincopis magis ſubito ⁊ difficuiter reſtringi poteſt. Et cõferunt in eo medicīe poſite ſuper cor magis ꝙ poſite ſupꝫ epar. In ſanguine aũt venali totuꝫ eſt ecõuerſo. Si vero ſit a caſu ⁊ percuſſione ex re ipſa fiet manifeſtum. Fluxus ſanguis cum eſt accidẽs conſequens febrẽ acutã: vel eſt bonus ⁊ naturalis ⁊ ſignificat ip̃m: qꝫ fit in die cretica et copioſe ⁊ quem p̃ceſſit fluxus paruus i die indicatiua: ⁊ qꝫ fit poſt ſigna digeſtionis cõplete: ⁊ anteceſſit dolor frontis ⁊ habitudo carnoſa ⁊ cholerica: vrina ſubruffa vel rubea vel intenſe citrina: ⁊ ante oculos apparuerunt imagines rubee vel ignee. Et ſignũ certiſſimum eſt cuꝫ poſt ip̃m ſequitᷣ alleuiatio egri: ſi vero ſincthomaticus totuꝫ erit ecõuerſo. Cura eius qui fit ab acuitate ſanguinis eſt vt aſpergatᷣ facies cum aq̃ roſ. ⁊ ponatur cotũ inuolutum in aceto mixto cuꝫ albumine oui intra nares: ⁊ ligentᷣ extrema et teſticuli virorũ ⁊ mamille mulierũ: ⁊ ponantur ventoſe ſicce ſupra epar ⁊ ſplenẽ. ⁊ ſi nõ ſufficit: ponatᷣ intra naſum ⁊ ſupra puluerẽ boli armenici mixtis cuꝫ tela aranee ⁊ albumine oui ⁊ ſupꝫ ſpatulas ⁊ fumẽ ventris ponãtur ventoſe ſicce ⁊ emplaſtrẽtur panni in aceto infrigidato in niue ſuper epar teſticulos ⁊ extrema. Vtatur cibis ſtipticis ingroſſantibus ⁊ infrigidãtibꝰ ſanguineꝫ. Bibat aquã frigidã vel vinum berberis vel vinum granatoꝝ. Et ſi adhuc reſtringi nõ põt: ⁊ ꝓprie cum fluxꝰ eſt arterialis ponatᷣ ſupra naſum ⁊ ſupra frontẽ ⁊ timpora puluis cãphore ypoquiſtid. ſang. dracon. pſidie. añ ℥ ß. incorporentᷣ cũ albumine oui ⁊ ſucco ſolatri ⁊ tela aranee ⁊ farina volatica molẽdini vt fiat ſicut mel currẽs ⁊ cũ lichnio imponatᷣ ⁊ totum caput embrocetᷣ cuꝫ aqua frigida vel cum aqua roſea in qua diſſoluta ſit cãphora ⁊ pſilium. Cura eius qui fit ꝓpter multitudinẽ ſang. ⁊ ille eſt vt plurimum venalis eſt vt fiat ilico flebothomia de baſilica eiuſdem lateris ⁊ extrahatur ſanguis plurimꝰ: fere vſqꝫ ad ſincopin: vel ſaltẽ fiat flõmia de baſilica vel manu dextra ſi virtꝰ ſit debilis: deinde ponantᷣ ventoſe ſupꝫ epar ⁊ ſplenẽ: in alijs fiat ſicut prius. Cura eius qui fit a caſu vel a ꝑcuſſione eſt ponere intra naſum et ſupra puluerẽ ſtipticuꝫ ex bolo armenico vt dictũ eſt priꝰ. Et ſi timor ſit de ap̃atiõe naſi vel faciei fiat flebothomia ſtatim baſilice vl̃ cephalice in ꝑte leſa. Cura eius q̇ fit in fe. vel ſoda eſt vt ſi fluxus ſit naturalis ⁊ creticꝰ nõ reſtringatᷣ imo prouocetᷣ cum ſetis porcinis poſitis intra nares niſi ſupꝫfluxerit ⁊ virtutẽ cepit deijcere: tũc reſtrigatᷣ cũ epitimatibꝰ ẽbrocis ⁊ vẽtoſis ⁊ ligatiõibꝰ iã dictis.

Emperica.

Stercus aſini ſiccuꝫ aut recens naribus inſufflatuꝫ confert vel teſta oui cõbuſta vel pili leporis triti vel cõbuſti. Silr̃ ⁊ ſtercus bouinũ ſiccuꝫ vel thus vel ſanguis draconi. vel terra ſigillata vel filtrũ cõbuſtũ vel bombax aduſtus galle vel glandes aduſte. ſilr̃ ⁊ raſura pargameni puluerizata ⁊ incorporata cũ albumine oui cõfert: ⁊ pannus lineus infuſus in aqua frigida ⁊ inuolutꝰ circa gulã confert vel gipſum vel cinis papiri cõbuſte cõfert: vl̃ emplaſtrũ ex gipſo ⁊ aqua roſ. cõfert poſitũ ſupꝫ frontẽ ⁊ gipſuꝫ cõfert.

Canones.

Fluxꝰ ſang. nariuꝫ q̃nqꝫ fit ꝓpter rupturam arterie vel vene in fronte intra craneũ vel in radice naſi ⁊ iſte nõ curatur: vt dicunt ſerapio. raſ. ⁊ Auic. Fluxus p̃terea oĩs q̃nqꝫ modis tollitur ꝑ artẽ: q̃ꝫ cum euacuationibus diuerſionibꝰ repercuſſionibus ſtipticatiõibꝰ necnõ ⁊ ingroſſatiõibus ſang. per dietam.

Pronoſticatio.

Quando ſang. qui exit a naribus in fe. continua non exit in die cretica neqꝫ poſt ſigna digõnis ⁊ exit paulatim ⁊ diminute ⁊ eſt niger mortale. Item ſang. niger etiam ſi exierit in die cretica non eſt bonus. Iteꝫ ſi in die indicatiua. verbi gratia. quarta ſuperuenerit in fe. continua fluxus ſang. narium paruus atqꝫ diminutus ſignificat criſim in ſeptima per fluxum eundem ⁊ proprie ſi corpus ſit ſanguineum vel cholericum ⁊ ante oculos appareant imaginationes rubee ſupradicte: quapropter hoc mõ fiet iudicãdũ in ſeptima quoniã ſi fluxus huiuſmodi ſupꝫuenerit copioſus ⁊ cum virtute forti ſaluteꝫ

indicat. Si vero diminutus et tardus et vir/tute debili vel signis digestionis diminute mortē minatur eadē die: quia signat quod natura inten/debat pugnā contra morbū in die indicatiua quā pficere nō potuit in die cretica. Itē di. ypo.iij.pti.amph. Quibuscūque in fe.sangui nis fluit multitudo vñcunque ijs resumptio/tionib⁹ vētres humectantur: incurrūt lienteriā in tpe cōualescētie. Idē in eodē. quibuscunque in fe. aures surdescunt san. ex naribus fluēs aut venter turbat⁹ soluit egritudinē. Itē in septima particula. in sang. fluxu siue per na/res vel p mēstrua vel p emorroidas vel per vulnus vel p dysinteriā desipiētia aut spasmus malū. Itē in quinta pti. mulierib⁹ men struis deficiētib⁹ sanguine fluere i narib⁹ bonū ē siue p se: siue p artē et in plima qntitate.

¶ De fetore nariū. Cap.ij.

Fetor nariū qñque fit vicio stomachi transmittentis fumos et vapores fetidos ad os et nares eleuatos a materia marcida corrupta in stomacho cōtēta: qñque fit vitio nasi et partiū ppinquarum quod est duplr: quia vel fit vitio humoris corrupti putridi in radice nasi collecti: vel fit vitio vlceris nariū vel emorroidarum nasi vel polipi vel cācri in cōcauitate nasi ex flegmate cū in naribus caro mollis oritur: ex qua humores fetidi stillāt. Est vero polip⁹ cū in naribus caro cōpacta oritur ex flegmate et melancholia p viā assationis et putrefa/ctionis pter quod nasus acquirit duriciē et fetorem. Et illa caro hz figurā ficus: quia caput grossum et stipitē subtilē. Sed cancer nasi est apostema durū calidū ex melācholia p viam adustionis delegata p venas et arterias a cerebro generatū et in carnē cōuersum durā et infiltratā in substantia nasi: et est habēs i radice venas nigras plurimas repletas san/guine melancholico. Et nos quedā signa cā cri cōpleta in quocūque mēbro acciderit: scri/bemus cap. de apostemate in matrice filr et curā qlis ē possibil p artē. Signa ci⁹ q fit vi tio stomachi sunt quod fetor minoratur post cibū īmo tunc sentitur fetor mixtus cū odore cibi Et si in ieiuno nares cōstringātur ita vt an helitus egrediatur per os sentitur fetor ab ore vehemēter. Signa eius qui fit vitio materie cōtente in vijs nasi est quia fetor sentitur equaliter añ cibū et post: et quod per os nō egreditur fetor cū nares stringantur. Signa eius qui fit vitio vlceris in naso vel emorroidib⁹ vel polipo vel cancro patent ex intuitu in/tra nares patientis.

Methodus

Cura eius qui fit vi/tio stoma/chi ē vt digeratur materia flegmatica adusta vel salsa: similiter et colerica cum sirupo de mellitoto. qui sic fit. ℞. scolopendrie politri et adyantbos capill veneris fumiterre po/lipodij cicoree. añ.m.s. sene eptibi. añ.ʒ.s. cuscute.ʒ.j. mellitoti viridis.ʒ.j.et.ß. vel succi eius.ʒ.iij. prunorum siccorum numero.xxx. pisten tur oia preter pruna et bulliantur in lib. iij. aque vel plus donec medietas cōsumatur. Preterea colletur et in collatura addatur tm de zuccaro qntū de collatura et iterū reduca/tur ad ignē et sirupetur. Hic sirupus de proprietate sue cōpositionis digerit oēm materiā adustā salsam et acutā et ad purgationes pparat et ipsam educit paulatine quaque die quapropter est cōferens pruriginosis oīqua que die detur ex eo in aurora.ʒ.ij. cū triplo ei⁹ vel quadruplo aque decoctionis prunorum siccorum vel viridiū vsque ad dies.x. et postea purgetur cū benedicta laxatiua vel yerapig. vel cū decoct. que sic fit. ℞. tamarindorum manne. añ.ʒ.j.et.ß. dissoluātur ista cum aqua decoctionis prunorum sene epithi. et polipodij et sint aque.ʒ.iiij. vel.v. quia educit humores adustos cū facilitate. Fit etiā vomitus qui sic fit. ℞. rad. raph. acuti incisi frustatim.ʒ. j.et.ß. seminis aneti atriplicis sinapis ceparum añ.ʒ.j. ellebori albi.ʒ.j. pistentur et bulliantur in lib.j. aque: donec medietas consumatur: colletur et in collatura addantur.ʒ.iij. oxi/mellis cōpositi. Modus autem vt hoc vo/mitiuum et aliud quodcūque fiat: est iste: qm̄ opz vt primo repleatur stomachus ex piscib⁹ salitis vel siccis cōditis cū sinapi et rad. ra/phani acuti vel cepis et porris crudis simili ter et faseolis et pisis et ciceribus et similibus et quiescat sic per vnā horam vt cibus perfecte simul misceatur. Post illud vero sumat predictū vomitiuū totum simul et qescat per quartam partem.j. hore. deinde moueatur et agitetur vehementer vt totus cib⁹ et medi/cina cōquassentur. Deinde ponat ventrē suū

sup ceruical vel lignū ⁊ fortiter ipm confir/met. Et excitet vomitus cū digitis vel pen/na vncta oleo missa in ꝓfundū gule donec ysophagus fatiget. Postvomitū gargariset dyamorō vel vinū granatoꝝ vel citonioꝝ vł berberis vel vinū rub ꝑonticum ⁊ stomach9 et mery ↄfortētur. Et abstineat post illud a cibo p semidiē ⁊ tunc sumat cibū: ⁊ sit parue ꝗtitatis sicut est miliū farris positū risum caro assa ⁊ similia: ⁊ bibat vinū optimuȝ in pua ꝗtitate tñ ne fluctuet oīno. Fiat iste vomitus duob9 diebus cōtinue sequētibus vt reliquie pme diei pfecte educāt. ⁊ si fieret iste vomitus sel' in mense meli9 cōferret. in corpibus autē debilibus nō dȝ poni ell's. oīa alia ponant et ē leuioꝛ ⁊ nobilioꝛ medicinaꝝ in euacuatione oīm humiditatū in stomacho cōtentoꝝ. ¶ Sciendum tñ ꝙ oīs vomit9 est timoꝛosus in hñtibus pectus strictū vel caput ⁊ oclos debiles ꝑpter qd nō dȝ dari patientibus sputū sang. vel saniei vel habenti bus oculos eminentes vel tenebꝛosos vel lachꝛymosos: q: materie deriuarentur sursuȝ cōsuetudinarie. Neqȝ detur difficile vomentibus ne debiles vene rūpant in pectore seu pulmone ⁊ cōsequet ptisis sed purgent talia corpoꝛa per deoꝛsum. In cā vero choleri ca repleatur stomachus herbis. s. bleta spinargijs atriplice aneto ⁊ piscibus ⁊ medicina vomica fiat ex aqua decoctionis raphani seminis atriplicis cū sirupo acetoso vł cū oxizaccara in eadē ꝓportiōe sicut pri9. abstineat patiēs a cibis gñantib9 humores adustos. Et vtatur dieta dicta caplo de melia. Post remedia igit vniuersalia fiant localia ꝓpꝛia quare sugat omni die bis per nares vinū decoctionis nucis muscate aut dissoluatur. ʒ. f. tyꝛiace bone in vino odoꝛifero qd trahat per nares. Aliud ad ideȝ potentius. ℞. aloes mirrhe. croci masticis. xiloaloes. gariofi. añ. ʒ. ij. fiant pillule cū vino odoꝛifero quarū tres transglutiant in nocte ⁊ due in auroꝛa: qm̄ putrefactionē humoꝝ in stomacho ⁊ in intestinis ⁊ renis potēter rectificāt et eos educunt cū leuitate ⁊ odoꝛē oꝛis bonum faciunt: quapropter cōferunt plurimū in fe. epydimiali ⁊ cōtra aerē pestilentialem si ex ipsis omni die due vel tres transglutiantur in ieiuno. Opoꝛtet autē vt aloe. x. vicib9 vel pluribus abluatur in aqua dulci donec partes eius acute resoluant ⁊ ꝓpꝛie cū amaritudo timet: neqȝ solutio ꝗritur sed sola stipticitas aromatizans. ⁊ mō cōsimili dicēdū est de mirrha. Cura eius ꝗ fit ꝑpter vlcus in naso vel polip. siue cancrū manuali actui et opationi verū si tibi studiū insapuerit ad casum surditatis ⁊ casum vlceris in aure recurrendū: ibi plene docuimus artē vlcera et supercrescentias mundificādi cū ripticis et cōsolidandi post hoc cum incarnatiuis. similiter ⁊ caplo de fissura labioꝝ oꝛis. Cura eius si fit vitio humoꝛis putridi contenti in radice nasi sicut contingit habētibus nasum simū quorum colatoꝛiū est ex natura strictū oppilatum ita vt libere non possint expurgari per os: neqȝ per nares a reumatibus ꝑ noctem collectis. Et si fiant localia oīa nūc dicta ⁊ prouocetur sternutatio cū condisi piretro vel euforbio vel pipere attrahēdo pulverē istoꝝ per nares omni die vehementer in ieiuno: q: ↄfert educēdo matias retētas.

Emperica.

Ad omnē fetorem oꝛis vł nasi cōfert tenere in oꝛe ⁊ per nares traijcere vinū meli9 qd reperiri possit i quo decocta sint nux muscata macis cinamomum calamus aromaticus ros. spica nardi ⁊ similia vel vinū calidū in quo gallia muscata fuerit dissoluta.

Pronosticatio.

Fetoꝛ nasi ꝑpter cancrum curam nō recipit nisi blanditiuam. Itē fetoꝛ ex putredine humoꝛis in stomacho vel pulmone si fuerit ꝑdurās antiquat9 non curatur nisi blāditiue.

¶ De defectu odoꝛatus.
Capitulum. iij.

Actio lesa virtutis odoꝛatiue est triplex. vna quidem ablata cum nihil percipere potest ex odoꝛibus bonis. secūda diminuta cum non percipitur nisi ex odoꝛibus foꝛtibus et acutis. tertia coꝛrupta cum percipiuntur odoꝛes alieni a re odoꝛabili p̄sente. Fit aūt a mala complexione cerebꝛi calida vel frigida vltimata et ꝓpꝛie in poꝛo eius: aut propter opilationem narium et collatoꝛij: quod est in palato ex materia flegmatica ventosa: aut pro/

pter casum ⁊ pcussionē inducentem tortuositatē in ossibus ⁊ cartilaginibus nasi.

Methodus. Signa eius ppter malā cōplexionē calidā sunt siccitas nariū cū ardore ⁊ q̄ nō sentit odores calidos sed frigidos. Et cura eius est suctio p nares assidua aque ros. et aceti in quib' dissoluta sit cāphora: filr ⁊ aque decoctiōis ros. coriādri ⁊ psilij ⁊ euaporatio aceti asperſi ſup lapidē ignitum. est em̄ vtilia. Signa eius ppter malā cōplexiōez frigidā qd̄ sepius cōtigit sunt frigiditas nasi ⁊ q̄ nō sētit nisi odores fetidos vl' calidos acutos. Et cura eius est suctio vini veteris vl' aq̄ decoctionis saluie calamēti sambuci calami aromatici rutbe rose ⁊ flo⁊ camomille. Signa eius ppter oppilationē sunt grauitas capitis ⁊ q̄ nihil egredit̄ ex naribus vel palato ⁊ difficultas attrahendi aerē per nares Et cura eius est digestio materie cū sirupo de sticad. ⁊ purget̄ cum pillulis ⁊ fiat sternutatio cū cōdisi vel pipere vel piretro vel castoreo vel qd̄ est fortius oībus cū euforbio ⁊ suctio frequēs aque decoctionis ysop. sticad. azari fumiterre maiorane. qd̄ si nō sufficit suggat forti attractione intra nares aquā decoctionis colloq̄ntide aut bdellij aut vrinā pueri nōdū pollutī: vel aquā decoctiōis rutbe ⁊ castorei ellebori serapini ⁊ nigella.

Emperica. Caputpurgium exptum ad defectum odoratus ppter oppilationē ⁊ hoc est qd̄ accidit vt plurimū sic fit s̄m hebemes. pseti ca. R. nigelle infuse in aceto forti p noctē: ⁊ post hoc exiccate rutbe fumiterre castorei. an. ʒ. j. terātur subtilissime ⁊ incorporētur cū oleo veteri vel cū oleo camomille: vel cū vrina pueri donec fiat in forma mellis currentis: ⁊ ex eo oī die in ieiuno attrahātur. v. vel vj. gutte p nares cū forti attractione aeris per nares ⁊ capite inclinato ad posteriora plusq̄ fuerit possibile ⁊ ore repleto aqua: ⁊ hoc fiat trib' diebus aut plībus donec cepit odorare. Et si volueris acuere: adde euforb. colloq̄ntide. an. ℈. ß. Si aūt patiēs senserit ex hoc ardorē ⁊ dolorē intra nares attrahat vicissim ro. vel aquā ros. vel aquā tepidā ne locus vlceret. Cōfert pterea in oībus cā frigida odor assiduus rutbe vel nigelle vl' castorei p se sicut sunt vel facto ex eis pomo lapdano additis gariosil. spica calamēto aromatico ⁊ silib'. Cōfert etiā subfumigatio ex thure alipta muscata nigella xiloaloes. positis supra carbōes ⁊ pprie post purgatiōez

Canones. Defectio i odorādo vl' fit ex gn̄atione: ⁊ tūc fit vt plurimū a mala cōplexione sine materia: et iterū maxime frigida oppilāte raro a calida adurēte: nisi i fe. ⁊ freneſi. itē si sit aduentitia est q̄n̄q̄ cronica pdurās: ⁊ eius spēs sunt pturbatio: lacbrymositas oclo⁊: ⁊ sensatio odoris vni' ⁊ nō alteri' vbi gr̄a. fetidi ſ; nō arōatici vl' ecōuerso cali nō frigidi vl' ecōuerso.

Pronosticatio.

Defectio odorādi si fit ex gn̄atione nō recipit curam. Si vero acq̄sita sit ⁊ antiquata curatio est difficilis. si fit ex casu ⁊ pcussione et remāserit post consolidationem fracture vel spatiis amplius non curatur.

¶ Tractatus sextus. De oris et lingue passionibus.

Oris et ligue passiōes de q̄bus opꝫ loqui vbi ficum sunt quinq̄. Prima est labiorū fissura. Secūda fetor. Tertia saliuositas. Quarta casus vuule atq̄ eius elongatio. Quinta g̃uitas loquele vbi et apostema et spasmū lingue ptractam'. De lingue glādula nihil dicemus: q: spectat ad cbyrurgicū.

¶ De fissura labio⁊. Cap. pmum.

Fissura labiorū oris est ppter alteram duarū causarū. Prima est catbarr' calidus acut' de cholera vel flegmate salso descēdente a cerebro ad ptes iferiores vlcerās ipas ⁊ corrodens. Secūda est contritio musculi trāsuersalis ipsius labij ⁊ inculcatio materie acute in eo: quare accidit vt scindat ipsum scissione profundata.

Methodus Signa eius ppt catbarrum sunt an

tecessio corize cū sternutatiōe plurima ⁊ rubor pulpe nasi ⁊ labiorū. Et fit q̄nq̄ȝ i eis bothor .i. apostema paruū: ⁊ q̄nq̄ȝ cruste ⁊ scissure cum aspitate. Et cura eius est digestio materie cū sirupo de mellilloto dicto in cap̄. de fetore nasi ⁊ purgatio cū pillulis cocbijs et yerapigra galeni ⁊ flebotbomia cepbalice si facies sit rubea carnosa ⁊ ventosatio in collo diuertēs materias cum scarificatione. vltimo vō loci rectificatio cum vaporatione ex aq̄ ⁊ aceto in q̄b⁹ cocta sunt viol. ro. sola trū semputiua plātago mirrba rub⁹ ⁊ silia. Et si nō sufficit: addat̄ ex resolutiuis ⁊ mollificatiuis: vt sunt camomilla mellilotū maluia altbea vngula caballina ⁊ silia. Fiāt oia dicta ca. de catbarro. Signa eius ꝓpter cōtritionē musculi trāsuersalis sunt puatio signorum catbarri oino: ⁊ q2 plurimū fit in labio inferiori tm̄ ⁊ difficultas curationis. Et cura eius est incisio labij ꝓfundata ꝑm totalitatem fissure ⁊ cōsolidatio cū puluere tburis gallarum ⁊ cinamomi subtilissime cribellato intra incisionē proiecto donec sanetur et mundet̄ primo locus cum vnguēto viridi et post boc cōsoli detur cum vnguēto albo vl̄ vnguento apostoloꝝ. que oia diximus ca. de surditate ⁊c.

Emperica.

Vnguētū cōsolidās oīe vlcus in quocunq̄ȝ loco corpis ⁊ post mundificationē sic fit ꝑm bebe. pn̄ti ca. ℞. gallaruȝ ceruse. an̄. p. j. amili dragagāti an̄. partē ß. cōfice cum adipe galline quod sufficit. Ad idē. ℞. furfuris pilloꝝ caude equine an̄. ptes equales cōbure supra laminas ferreas ⁊ puluerisa ⁊ cōfice cū melle sufficiēti. Ad idē. ℞. terbentine masticis ysop̄. bū̄ide mellis an̄. ptes eq̄les ⁊ fiat vnguētuȝ vl̄ extēdat̄ sup corio al. molli sꝫ cerotū. Itē. ℞. gallaꝝ puluerisataꝝ vt alcobol ⁊ cōfice cū melle vl̄ adipe galline vel anatis ⁊ sꝫ vnguētū: ⁊ si addideris terebētinā ⁊ masticē sꝫ cerotū. Itē vnguētū sublime. ℞. ceruse litarg. tburis mastic. plūbi vsti gūi arab. dragagāti: medulle cruris vacce. an̄. ptes eq̄les ⁊ q̄ntū sufficit al. ptē ß. ɔfice cū oleo ros̄ sufficiēti ⁊ cera al. ⁊ sꝫ vnguētuȝ: ⁊ si addideris aliq̄d mūmie melius fiet. Et si fit ex cā. cal'a cū ardore plimo multiplica tusq̄anū et dragagātuȝ ⁊ adde aliq̄d aq̄ ro. ⁊ aceti et frica fricatiōe vltia cuȝ pāno aspo donec sanguis fluat ⁊ iunctione desup ⁊ ꝓprie post balneum videbis mirabile.

Canones.

Cura vlceꝝ louabus p̄ticit intētionib⁹. p̄ma q̄dem mūdificādo. scd̄a ɔsolidādo q̄re dicta in caplo de surditate. ⁊ ca. de vlcere i aure. ⁊ cap̄. de fissuris ani sibijnuicē suffragantur.

Pronosticatio.

Fissura labioꝝ supioꝝ ē vt pl'imū a catbarro nec̄ ꝑdurat. Inferiora vō ex cōtritiōe ⁊ ꝑdurat. Itē cura ex catbarro ē facilis curationis: ex contritione vero difficilis.

¶ De fetore oris. Cap̄. ij.

Fetor oris duob⁹ fit mōis: in gñe vel vitio stomacbi: vl' vitio ꝓprio Si vitio stomacbi boc ē dupl'r. vel eñi rōne bumoꝝ calidoꝝ corruptorū cōtentoꝝ in ore stōabci vel rōne bumoꝝ frigidoꝝ flegmaticoꝝ marcidoꝝ ibidē. Si vitio ꝓprio boc etiā dupl'r: q2 vel ꝓpter dentē putridū seu corrosum in cui⁹ cōcauitate ɔtinent̄ bū̄iditates fetide vl' fit ex gingiuis putridis ⁊ fetētib⁹. Signa ei⁹ qui fit vitio bumoꝝ calidoꝝ in stōacbo sunt q̄ alleuiat̄ post comestionē ⁊ q̄ ei⁹ fetor est acut⁹ adust⁹ in ieiuno cū eructuatiōe fumosa. Signa ei⁹ q̄ fit vitio bumoꝝ frigidoꝝ in stōacbo sunt q̄ nō minorat̄ post cibū ⁊ ē cuȝ eructuatiōe acetosa. Signa ei⁹ q̄ fit ex dētib⁹ vl' gigiuis sūt māifesta visu ⁊ relatiōe ifirmi.

Metbodus.

Cura eius qui fit vitio bumoꝝ calidoꝝ est vt digerat̄ cum sirupo de mellilloto cum aq̄ decoctiōis epy. ⁊ mellis ⁊ quātitas sirupi omni vice sit. ℥. j. ⁊. ß. ⁊ aque. ℥. iiij. et dentur omni die bis: semel i aurora ⁊ semel ante cenā vsq̄ȝ ad decem dies: ⁊ purget̄ cum medicinis dictis caplo de perturbatiōe sensuum de melācbolia. Et vtatur dieta dicta illic. fiat etiam vomitus modo et ordine dictis capitulo de fetore nasi. semel in septiāna sumat. ℥. semis tyriace veteris bone cum vino odorifero. Scias q̄ masticare omni die in ieiuno nucem muscatam mirabiliter prodest in boc casu ⁊ ē expertū ⁊ ꝓprie si fui

Fetor oris fit duobus modis

per illis bibat aliq̄d vini granatoꝝ. Idē facit masticatio semis leuistici vel apij vł anisi ita vt inglutiatˀ mane ꝛ sero. Cura eiꝰ qui fit vitio humoꝝ frigidoꝝ in stomacho est vt digeratˀ materia cū oximelle cōposito vel squillitico ꝛ aq̄ decoctionis epy. ꝛ purgetˀ cū pillulis fetidis vel benedicta laxatiua: vngatˀ sepe stomachꝰ cū oleo masticino ꝛ nardino mixtis ꝛ calefactis cū aq̄ feruēte. Et nullo modo sit istud oleū tepidū: sed calidū valde: qꝛ tepida resoluit robur vētris: vt di. Gal. vij. de ingenio sanitatis. Fiat vomitꝰ sepe dictꝰ ca. de fetore nasi. Sumat semel in septimana .ȝ.ß. tyriace bone cū vino odorifero: masticet oī mane .vj. grana pipis aut frustum nucis muscate ꝛ post illud bibat vinū odoriferū vetꝰ potēs. vtatˀ oī mane dyatriūpipereō dyagallāga ꝛ dyaniso. Cōferūt preterea oī setori pillule de aloes ꝛ mirrha silr ꝛ dyārhos Cura eiꝰ q̄ fit vitio dētiū est vt mūdetˀ omni die dēs ꝛ abluatˀ cū aceto sepiꝰ in die: ꝛ in cōcauitate eiꝰ ponantˀ mastix ꝛ mirrha vel semis granū musci. ꝛ si possibile fuerit: extrahatˀ dens oino. Cura eiꝰ q̄ fit vitio gingiuaꝝ est vt mūdetˀ cū vnguēto viridi posito caplo de surditate, vel cū puluere subtilissimo cribellato fctō ex tartaro vini al. optimi fricādo ex eo oī die dētes ꝛ gingiuas putridas corruptas ꝛ post fricationē abluātur cū vino calido hyeme ꝛ frigido in estate. post purgationē ponatˀ supra locū corrosum puluis stipticꝰ ꝛ ɔsolidatiuꝰ q̄ sic fit. ℞. masticis coralli rub. thu. dragagāti litargi. aā. ȝ.ß. terantˀ ꝛ cribellentˀ optime ꝛ abluantˀ q̄nq3 cū aqua mellis in qua ysopus ꝛ yreos sint decocta: ꝛ sic stiptica cū ripticis alterentur.

¶ De multitudine salute ꝛ sputi. Capitulū .iij.

Multitudo salute ꝛ sputi fiunt ex humiditate plurima gñata i stomacho p viā indigestiōis ꝛ per vsum ciboꝝ humidoꝝ q̄ sursum p mery resudāt et euaporat ad os ꝛ radicē lingue ꝛ accidit vt plurimū pueris gulosꝭ: mulieribꝰ ꝛ corporibꝰ flegmaticis.

Methodus.

Cura eiꝰ est vt digeratˀ materia cū oximelle cōposito vel squillitico ex aq̄ decoctionis ciperi cappari acori purgetur cū yerapi. vel benedicta laxatiua. vtatˀ dyagallanga dyatriūpipereō dyacardamī. rosata nouella mixtis vel p se sumptis. Nutriatˀ cibis calidis siccis actu ꝛ virtute. Caueat a vaporosis: fiat sepe vomitus dictꝰ cap. de fetore nasi ꝛ gargarisma. deinde famē sitim ꝛ vigilias toleret proposse: masticet piper. piretrum in ieiuno.

Pronosticatio.

ypo. vj. particula amph. Traulia dyarria maxime capiuntur longinqua.

¶ De elongatione vuule. Ca. iiij.

Casus vuule est elongatio ꝛ ingrossatio vuule vt perfecte inferiora tangat ꝛ epiglotū oppilet ꝛ ābelitū impediat quoquomō. Fit aūt a materia currēte a cerebro sanguinea vel flegmatica in modū catharri. Signa casus vuule sunt: qꝛ patiens semp sentit q̄si bolū carnis in radice oris cū īpedimēto anhelitꝰ ꝛ suffocatione Si ꝟo fit ex materia sanguinea: tūc cū istis signis appet tumor ꝛ rubedo loci ꝛ saliua dulcis ꝛ repletio venarū faciei cū rubedine ꝛ ē q̄nq3 cuz fe. lȝ raro. Si fit a flegmate appet cū pdictis multitudo salue ꝛ raucedo oris: ꝛ color vuule albꝰ ꝛ facies al. vel subpallida ꝛ elongatio vuule vltra modum.

Methodus.

Si fit a sanguine fiat primo flōmia cephalice in brachio dextro vel ventosatio in spatulis ꝛ i collo: ꝛ post illud gargarisma repcussiuū dyamoron dissoluto cū aq̄ ro. ꝛ aceto vel aq̄ decoctionis gallaꝝ balau. ro. ꝛ aceto. Deinde in statu fiat gargarisma silr ꝛ in augmēto ꝛ resolutiuū ꝛ repcussiuuz cū aceto ꝛ melle ro. in fine ꝟo fiatꝰ ꝛ declinatiōe resolutiuū tm̄ cū oximelle cōposito ꝛ aq̄ calida. Si ꝟo fiat a flegmate purgetˀ primo cū pillulis fetidis vel cochijs: deide fiāt gargarismata repcussiua deiñ resolutiua pdicta ꝛ repcussiua cū oximelle cōposita ꝛ aq̄ decoctionis balaustiarū vel ro. vltimo resolutiua tm̄ cū oximelle squillitico vel cū medicina tali. ℞. alumis tamen salis armoniaci piretri sinapis mirrhe. aā. ȝ.ß. oximellis cōpositi. ȝ. ij. misceantˀ ꝛ addatˀ aqua decoctionis ros.

vel ballaustie ꝛ fiat gargarisma.

Emperica.

Cōiter operātes in cura casus vuule ex q̄cūqꝫ cā fit: p̄mo faciūt flōmiā cephalice forte ꝓpter diuersionē: dein̄ abscindūt vuulā cū filo argēteo vel ferreo imisso p canulā ligneā: q2 hoc est securi⁹ q̄ꝫ si fieret cū ferro ignito: deinde faciūt gargarisma repcussiuū ex diamoro ꝛ aq̄ tepida donec vuula incisa securetur ab apostemate: ꝛ ē mod⁹ expt⁹ ꝛ secur⁹ bene.

Pronosticatio.

Vuule casus si vltimet̄ pꝛhibet anhelituz ꝛ ingulationē cibi quare suffocabit patientē.

¶ De grauedine ꝛ magnitudine lingue. Capitulum. v.

Grauedo lingue siliꝰ ꝛ magnitudo q̄nqꝫ est atiqua ꝛ naturalis q̄re nō curat̄: q̄nqꝫ est aduentitia: ꝛ de isti⁹ cura loq̄mur. Fit aūt grauedo līgue q̄nqꝫ cū fe. q̄nqꝫ sine fe. Si cū fe. semp fit ꝓpter inanitionē lacertoꝝ līgue a caloꝛe subtili. Si fiat sine fe. sic fit ꝓpter alterā triū cāꝝ: q2 vel pp humiditates flegmaticas ibibētes neruos ꝛ lacertos līgue: vel pp abbꝛeuiatiōnē ligamēti sub līgua vbi lingua alligat̄ pti iferioꝛi: vł fit pp glandulā. i. carūculā puā ad modū fabe q̄ nascit̄ q̄nqꝫ sub lingua queadmodū in emūctoꝛijs ꝛ ipedit ei⁹ motū. Magnitudo vo lingue vł fit pp materiā flegmaticā vł sanguineā vel vētosā iflātē linguā ac etiā apostemātē: ꝛ cū fuerit sine ꝑpate fiet q̄nqꝫ moꝛbus p se: q̄nqꝫ accidēs paiis vel litbargie ꝑpꝛie cū flegma ē i cā. Signa grauedis lígue cū fe. sunt adustio lígue ꝛ nigredo ꝛ diminutio loq̄le: ꝛ q̄ꝛ eger linguā extēdere nō pōt extra os. Signa ei⁹ cū est pp flegma sunt ipedimētū loq̄le ꝛ ꝓpꝛie in dictiōib⁹ in q̄b⁹ cadit L vel R turbatio sensuū ꝛ emissio saliue cū incūbit multa festinātia loquēdi. Signa eius que est propter abbꝛeuiationem ligamēti sunt q̄ꝛ lingua adheret pti iferioꝛi: ꝛ q̄ꝛ nō pōt ex os emitti ꝛ est sine fe. Signa eius pp glādulā sunt: q2 vr̄ caro dura silis q̄si glādi q̄n os egri aperit̄ ꝛ lígua eleuat̄. Signa magnitudis lígue patēt ex re ipa: q2 difficulter loquit̄ ꝛ pigre: necꝫ linguā plicare pōt ꝛ emissio eius extra os quasi continua.

Methodus.

Cura grauedinis lingue cum fe. est cura fe. ꝛ ablutio lingue ꝛ nuche et colli toti⁹ assidua cū aqua ro. ꝛ muscillagine psillij: vel cū aqua calida mixta cū iulep ꝛ melle ro. vel cū oleo ro. vel cū oleo viol. ꝛ masticino penidiarū cādi ꝛ prunoꝝ ꝛ similiū. Cura ei⁹ pp flegma est q̄ꝛ purget̄ cū pillis cochijs vel fetidis p̄missa digestiōe cū oximelle cōposito vel squillitico ꝛ flebotbomet̄ ceph̄. vel vene q̄ sunt sub līgua si sanguis dn̄iū appeat ꝛ fiat vētosatio sub mēto si materia sit plurima: p̄terea fricet̄ cū sal. gēma vel cū sale armoniaco aut cū piretro aut pipe aut castoꝛeo ꝛ aliq̄n cū euforbio q̄d est forti⁹ p̄dictis: aut cum alumine secū. Et post fricatiōnē ꝛ expulsionē flegmatis abluat̄ līgua cū aceto ꝛ aq̄ frigida simul mixtis vt caloꝛ naturalis vniat̄ ꝛ cōfoꝛtet̄. Vtat̄ cibis siccis actu ꝛ potētia laboꝛet in ieiuno sitim ꝛ famē toleret ꝓposse. Vtatur sinapi ꝛ alijs pro condimentis carniū suarum. ꝛ fiant omnia dicta ca. de paralisi ꝓpter flegma ꝛ de casu vuule ꝓpter flegma: q2 cōferunt cum virtute. Cura eius que fit ꝓpter abbꝛeuiatiōnē ligamēti vel ꝓpter glandulā nō perficitur sine incisione cum ferro: quare chyꝛurgicis derelinquo. Cura magnitudinis lingue est cura grauedinis ipsi⁹ cum est ex flegmate iam dicta: verūtamē cū p̄dictis fiāt localia foꝛtioꝛa. fricet̄ ergo sepe ꝛ foꝛtiter lingua cū dente allij ꝛ aceto tādiu donec saliua egrediat̄. Masticetur ergo piretrū ꝛ abluatur lingua cū aceto decoctionis castoꝛei vel piperis rubei cipert: et gargariset sepe oximel compositum vł squilliticum cum aqua decoctionis castoꝛei piperis salis armoniaci ysopi stafisagrie vel cum aqua calida in qua dissoluta sit yerapigra. vel gargariset sinapim tritam ꝛ cū melle confectam: ꝛ nutriatur sicut dictum est capitulo de paralisi.

Emperica

Quidaz administrant gargarisma ex aqua frigida pura in cura grauedinis ꝛ magnitudinis a flegmate: ꝛ pꝛopꝛie in coꝛpe carnoso sanguineo: vt caloꝛ naturalis vniti⁹ confoꝛtetur ꝛ resoluat flegma et vento

statēs. Juxta illud Ipo.vi. pti.amph. Est aūt vbi in rhethano siue vulnere iuuene bene carnoso estate medicina frigide aq̄ multa infusio tollit egritudinē. Et huiꝰ opinionis est Ras.in diuisiōibꝰ ca. de magnitudine lingue. verū tm̄ in hoc duplex cadit timor. primꝰ est: q2 infirmitatibꝰ tenet in paucioribꝰ: vt dicit Gal.in cōmēto ibidē. Scḋs est: q2 iste passiones raro adueniunt corporibꝰ sanguineis sed maxime flegmaticis siue p naturaꝫ siue per dietam: quapropter vt plurimū sunt accidētia paralisis facte vel signa fiende. Melius est ergo vti medicinis dictis in methodo: ⁊ insuper inungere mādibulas ⁊ nuchaꝫ totā ⁊ occiput cū vnguentis calidis resoluētibus supfluitates ⁊ supercalefacientibus ⁊ cōfortātibus neruos ⁊ cerebrū cum virtute: vt sunt vnguentū marciatō arrogon aggripa: et sumere oī die in ieiuno de electuario anacardino vel dyatriūpipereon dyagallanga vel aurea alexādrina ⁊ silibus. ⁊ vigilare super cibum ⁊ abbreuiare somnū q̄tum est possibile: ⁊ laborare ⁊ sudare in balneo circa declinationē morbi ⁊ post euacuationes vniuersales premissas.

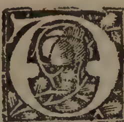
Canones.

In cura grauedinis ⁊ magnitudinis lingue rōne flegmatis: et ꝓprie si sint cū paralisi nō approbamus fomentationes neq3 inunctiones cuꝫ oleis calidis: q2 l3 efficent ratione virtutis ⁊ qualitatis: tm̄ humectant rōne modi substantie: queadmodum ⁊ vinū l3 approbemus confortationem occipitij ⁊ neruoꝝ cū vnguētis calidis stipticis q̄ diximus ca. de paralisi. ⁊ cū fricationibꝰ siccis asperis abrasis prius capillis quoniam nerui inde oriuntur.

Pronosticatio.

Grauitas lingue q̄ est sine fe. acuta vel cronica cū aliis malis signis mortē significat: q2 ꝑdicat spasmū de inanitione ⁊ cōsumptiōe humiditatū corpis radicaliū ⁊ nutribilium. Itē grauitas q̄ est ꝑpter palisim ⁊ litbargiā raro pfecte curat: sicut neq3 palisis: ⁊ ꝑprie si cronicet l3 minorari possit. Itē patientes grauitatē siue grauedinē lingue ꝑpter hūiditates stomachi vt plurimū incurrunt lienteriam vel dyarriā longā. Vñ Ipo. sexta particula amph. Trauli a dyarria maxime capiūtur longua.

Tractatus septimus prime sectionis. De dentium passionibus.

Entiū. passiones ad phisici curā pertinētes sunt tres. Prima est dolor siue apostema. Scḋa mobilitas. Tertia corrosio ipsorum.

De dolore dentium: Cap.j.

Olor dentiū vel est cū apostemate ⁊ tumore vel sine. Si primū sic fit a fluxu hūoris calidi a cerebro ⁊ partibꝰ vicinis ad radicē dentiū alterātis eius cōplexionē et destruentis eius cōpositionē. Si sit sine apostemate sic fit ꝑpter fluxū humoris frigidi vel ꝑpter vermes natos in radice dentium ex humore putrescente corrodētes ipos. Signa doloris a causa calida sunt rubedo loci cū tumore gingiuarū: et q2 aliquando insunt vermes in loco.

Methodus.

Cura eius q̄ a cā calida scꝫ sanguine vel cholera est vt primo fiat flebotbomia cephalice manus contrarie: ⁊ post hoc flebotbōia partis eiusdē vl' scarificatio sub mento: ⁊ ꝑprie si fit a sanguine teneat vēter solutus cū clisteri lenitiuo vel suppositorio de sale gēma. Deinde teneat in ore cōtinue aquā frigidā vel aquā ros. vel vinū granatorū aut acetū aut mixturā ex iis: vt portulace aut solatrū: q̄d si nō sufficit et dolor sit intēsus. R. duo grana opij ⁊ vnū iusq̄ami ⁊ tria grana mandragore bulliant in. ℥. quattuor aceti. ⁊ ℥. ij. aque ros. p tps. ⁊ colliat ⁊ cū hoc abluat dens sepe calido hyeme frigido estate: ⁊ si cū dolore fit apostematio gingiuaruꝫ apiant cū flebothomo ⁊ abluant sepe ī die cū aceto ⁊ sale vel vino decoctiōis aluminis iament. ⁊ ponat empl'm anodinū exteriꝰ supra mādibulā ex camōilla feniculi semine lini butyro ⁊ silibꝰ. Cura eiꝰ q̄ a cā frigida ē vt purgetur cuꝫ pillulis cochiis. deīn abluatur sepe dens cū aceto in quo bullita sint castoreum euforbium. piretrum opiū mirrhe. añ. ℥. j. terantur ⁊ cribellentur vel ponatur

psiretrum aut alliū cōcussum supra dentem. Uel fiat confectio ex pipere mirrha castoreo assafetida opio an̄. partes equales et melle quod sufficit: terātur et teneātur in ore et masticetur: quia plurimū valet in causa frigida ex his vnūquodque. Cura eius que fit propter vermes est: vt dicit Mesue. suffumigiū cum pillulis factis ex semine iusquiami et semine porri cum alkitren id est pice liquida. Sedat enim oēm dolorē et occidit vermes. similiter et ex semine cepe alkitren. similiter ex piretro euforbio et assafetida. similiter et ex mirrha opio etc.

Emperica.

Emplastrum expertum siue dolor sit a cā calida: siue frigida: quod positum exterius supra mandibulā actu calidū ilico omnē dolorem tollit. ℞. radicis maluauisci duodecim numero coquātur bene in aqua: deinde scindantur per mediū et extrahatur lignū et mundentur a cortice exteriori et incidātur frustratim et pistentur perfecte donec ad modū axūgie cōuertantur: et misceatur cū eis farina istarum rerum. ℞. farine fenugreci seminis lini aneti florum camomille an̄. ℥. ß. farine ordei. ℥. quatuor incorporētur oīa simul. et in fine addātur olei camomille vel de aneto. ℥. iij. De proprietate enim suorum simplicium sedat omnē dolorem et maturat oēm materiā: et finaliter ipsam resoluit.

Pronosticatio.

Scias quod dolor dentiū factus propter corrosionem et corruptionē substantie in eis vel propter vermes nō curatur perfecte neque sine timore reciditur: nisi eradicetur cū ferro vel medicinis. Et vtile consiliū est vt potius eradicetur cū ferro: quia eradicatio cū medicinis inducit dolorē vt plurimū perdurantē. Item sollicitandū in mitigatione doloris cū anodinis: ne forte dolor vel timetur et frenesim inducat.

¶ De mobilitate dentium. Cap. ij.

Mobilitas dentium siue fixionis debilitas accidit dentibus propter mollificationem gingiuarū et ligamentorum que sunt in radice dentium. Mollificatio autē fit propter fluxū humiditatū ad gingiuas dissoluentiū earum compositionē quinque marcefacientiū subiectum.

Methodus.

Cura eius est vt digerat flegma cum oximelle composito vel squillitico: et purgetur cum pillulis cocbijs vel yerapigra: et dicibus pluribus alternatis. Fiat preterea masticatio eradicans flegma ex pipere sinapi piretro mastice cimino simul cōcussis grosso modo. Similiter et gargarismata ex sinapi cōdita cum melle vel oximelle squillitico. Similiter et scarificatio sub mento et super collo: post hoc mundentur omni die dentes cum stillo acuto et abluantur cū vino rubeo pontico actu calido. Deinde ponatur omni die puluis stipticus de corallo et mastice et olibano puro an̄. partes equales tritis et cribellatis perfecte: nequaquam mastice et cibos duros et solidos.

Emperica.

Dicit hebemesch in suo de appropriatis quod expertus est puluerē istū ad stringēdū dētes mobiles si ānectatur radici dētiū. ℞. stercorum capre adustorum. ʒ. iij. aluminis iameni. ʒ. x. piretri spice an̄. ʒ. ij. nucū cipssi adustarum. ʒ. ij. et ß. cornu cerui adusti cētauree an̄. ʒ. vij. fructus tamarisci. ʒ. iij. mirrhe sumach balaustie apij corticis gladiū an̄. ʒ. ij. salis gēme assi. ʒ. ij. et ß. terantur et cribellentur oīa. Et de rebus melioribus est illud. ℞. arsenici sublimati. ʒ. ß. thuris albi. ʒ. ß. fiat ex ipsis puluis cribellatus: de quo omni sero ponatur supra dētes et gingiuas: et maxime abluantur cū ydromelle calido vel vino pōtico vel aceto: quia hūiditates reumaticas exsiccat vlcus a carne putrida mundificat: et post illud carnem duram curat: quare confert omni passioni dentium et gingiuarum que est cum putredine vel mollificatione. Similiter et illud. ℞. ossis sepie coralli albi. ʒ. ß. fiat sicut prius. Similiter. ℞. spume maris masticis an̄. ʒ. j. fiat sicut prius. Aliter istud cum presto non est illud. ℞. coralli aluminis corticis salicis combusti an̄. ʒ. ij. fiat sicut prius. Quidam addunt cinerem ossis vel ossium dactili vel capre combustorum. Item gallarum balaustiarum roß. sumach. yreos corticum granatorum an̄. ʒ. ij. mirrhe aluminis ana. ʒ. vnam fiat ex eis linimentum supra gingiuas cū aqua rosarum vel vino pontico albo.

Abluatur os cum aceto in quo decocte sint res eedem.

Canones.

Qis volēs cōseruare dētes sanos caueat a masticatione rerū durarū vel viscosarū vel calidarū vel frigidarū: dura nāq; dislocāt: viscosa adherēt ꝛ putrefaciūt. Sed calida resoluūt spiritū vitalē ꝛ laxāt ligamē dentiū. Sed frigida mortificāt calidū naturale qḋ in eis est et neruos debilitāt. Itē studeat oī die eos mundificare a sorde ꝛ a rebus interiacentibus post cibū cū ligno vel ferro vel sepia. Itē abstergat eos semel in septimana cū tartaro vini albi trito ꝛ cribellato: vt alcobol fricādo eos ex eodē puluere: ꝛ post fricationē abluēdo cū vino albo claro vel vino rubeo stiptico. Dicit eñ Aristoteles quinto de generatione aīaliū caplo de dētib⁹. ꝙ dētes aīaliū differūt ab omni altero genere ossiū in quatuor conditionibus. Prima: qm̄ sensum habent tactus quo cetera sunt penit⁹ priuata. Scd̄a: q: nō nascunt a principio generationis: sed post partū. Tertia: q: permutantur: q: cū nascunt a principio molles sunt: quare ipsos natura permutat in boibus apud annū decimum vel circa: sed in equis circa quartum solidos procreando. Quarta: quia crescunt omni tempore vite animalis fm̄ longum vsq; post statum perfectum apud trigesimum annum vel circa id.

Pronosticatio.

Dentes si ceciderint ante vigesimū annū nascuntur: postea vero minime.

¶ De corrosione dentium ꝛ gingiuarum. Capitulum .iij.

Orrosio dentium ꝛ gingiuarum fit ex materia putrefacta marcida penetrāte in substātiaȝ dentis ꝛ gingiuaruȝ que alterat eorum complexionē et compositionē: sicut lutū alterat cōplexionē ligni ꝛ incinerat ei⁹ cōpositionē: cū cinis sit terminus putrefactionis vltimate: vt dicit .iiij. Metheoroꝝ. Fit etiam corrosio quandoq; ꝑpter vermes natos in eis ex materia putrefacta. Sed signa ꝛ causam eorum diximus iā capitulo de dolore dentiuȝ. Signa corrosionis dentiuȝ ex humore sunt concauatio ipsoꝝ patens ad sensum: ꝛ fetor quasi cibus in concauitate illa quādoq; retinetur. Signa autem corrosionis gingiuaruȝ sunt sputum sanguinolentū: ꝛ cum aspicitur in os apparent gingiue marcide corrose liuide cum fetore plurimo.

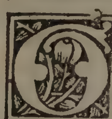
Methodus.

Purgetur cū pillulis cochijs vel fetidis: mundētur dentes ꝛ gingiue omni die ter cū aceto squillitico in quo dissolutum sit alumen iamenū aut tartarum subtiliter tritum. vel ponatur sup loco corroso vnguētuȝ viride positūȝ capitulo de surditate. Et post mūdificationē ponatur supra locuȝ puluis cōsolidatiuus ꝛ stipticus faciens nasci carnem ꝛ firmari eam. ℞. masticis thuris corali rubei añ. ℥. ß. ꝛ cribellent. Et pōt addi boli armenici sanguinis draconis ꝛ sarcocolle. Et abluatur locus quādoq; cum vino decoctionis ysopi ycos ꝛ mellis.

Emperica.

Communiter opantes circa dentē corrosuȝ fetidum nil aliud faciunt: nisi quia ipsum cū ferro extrahunt vel ipsum adurunt cum cauterio: quia sicut dictuȝ est caplo de dolore dētium. Dens dolorosus: dens mobilis: dens corrosus ꝛ fetidus curationem perfectā non recipit nisi per extractionem.

¶ Tractatus octauus prime sectionis. De passionibus gingiuarum.

Ingiuaruȝ passiones de quibus adhuc restat loqui sunt tm̄ due. Prima est fluxus sanguinis. Secunda vicus seu putredo. Nam de fetore earum dictuȝ est caplo de fetore oris. de mollificatiōe eaꝝ dictū est ca. de mobilitate dētiū. de apostemate ho cum de dolore dentiū loquebat.

¶ De fluxu sanguinis gingiuarum. Capitulum primum.

Ccidit quibusdam hominibus vt ex gingiuis eoꝝ fluit sanguis cum abluunt os fortiter vel pressenint eas digitis vel cum alia

passio gingiuaꝝ due

re aspera ⁊ sunt cuȝ fetore. Ista passio pue/nit ex materia currēte a capite ad gingiuas ⁊ dentes que ibidē diu stās imbibit substantiā gingiuarū ⁊ ex oī leui cā effluit saliua/tim: verū si antiquatur ⁊ putruerit: vlcus seu putredinē causat in gingiuis.

Methodus. Fricentur dentes cuȝ puluere istoꝝ trociscoꝝ que sic fiunt premissa scarificatione sub mēto et super collo. ℞. arsenici citrini ⁊ rubei calcis gallarū aluminis. aā. ʒ. ij. fiant trocisci cū aceto forti. ⁊ cum ipsis vti volueris: teraꝰ vnus ex ipsis subti/lissime ⁊ fricetur locus cū eo: tunc q̄escat per horā ⁊ teneat in ore aquā roꝭ. vel oleū rosa/tum: ne forte puluis corrosiuꝰ ⁊ abstersiuꝰ in/ducat adustionē in mery vel partibꝰ circūiacentibus. Postq̄ hoc factū fuerit p aliquos dies donec mūdificate fuerint ⁊ putrefactio oino remota ponaꝰ supra locū tale incarnatiuū. ℞. masticis thuris coralli rubei. aā. ʒ. ß. fiat puluis subtilissimꝰ vt alcohol qui po/naꝰ sup gingiuas qꝛ facit nasci carnē ⁊ indurat eā. Idē facit puluis factꝰ ex olibano aloe sarcocolla sanguine dracoñ. sumendo ex eis partes equales. Itē vnguentū pbatū cōtra scabiē labioꝝ. ℞. muscilaginis dragaganti olei viol'. aā. ⁊ cum cera fiat vnguentum sa/tis spissum ⁊c.

¶ De vlceribus gingiuarum. Capitulum. ij.

Ulcredo seu vlcus gingiuarū est terminus corrosionis quē admodū ⁊ corrosioꝰ est termi/nus antiqui fluxus ex eisdeȝ: q̄m inter ista tria hic est or/do. Primo nāq̄ gingiue mollificantur ⁊ imbibunꝰ a materia reumatica descendēte a capite per modū catharri. Secundo sanguinē emittunt ppter dissolutio/nem sue cōpositionis. Tertio corrodūtur et concauātur manifeste propter humorē vlcerantem ⁊ denigrantur et putrescunt donec cadant.

Methodus. Cura pu/trefactiōis gingiuarū colligitur ex dictis in capitulo de fetore oris ⁊ capitulo de mobilitate dentiū. ⁊ capitulo de exitu sanguinis ex gingiuis.

Pronosticatio.

Putrefactio quidē si valde pcesserit raro curatur sed facit hoiem edētulum. Item vlcus gingiuarū si fuerit carnosum mortale ⁊ pro pter cū tetigerit epyglotum ⁊c.

¶ Sectio secunda incipit.

Xpleta cuȝ dei auxilio sectiōe prima que fuit de cura mēbroꝝ integrantiū ventrē aialē qui ptendiꝰ a vertice capitis vsq̄ ad epiglotū seu princi/piū cāne pulmonis exclusiue. Volumꝰ nunc ingredi sectionē scđam que erit de cura passionū membroꝝ ɔstituentiū ventrē qui pce/dit ab epygloto vsq̄ ad furculā inferiorē vbi est os stomachi. Iterū vna cū rasi in lib. suo diuisionū gratiā dei implorantes. deū itaq̄ posco cōcessorē ad rectificationē sermonū ⁊ operis ⁊ auxiliū ꝑm q̄ sibi placet.

¶ Tractatus primus scđe sectionis.

Utturis passiones famose sunt tres. Prima est squinātia. Scđa catharrus. Tertia raucedo vocis. Cuȝ aūt dico guttur itelligo aggregatū ex gula siue carnositate exteriori ⁊ cāna pulmōis ⁊ epygloto ⁊ me/ry siue ysophago ꝑm q̄ alligaꝰ ⁊ coextendiꝰ canne pulmonis.

¶ De squinantia. Ca. i.

Quinātia est apostema colli qđ cūq̄ pbibēs anhelituȝ ⁊ deglu/tionē cibi. Et dicitur ab Auicē. q̄ est decollatio: strāgulatio vel suffocatio. Squinātie tres sunt species. Prima quādo epyglotum ⁊ musculi eius apo/stemantur. ⁊ est oino mortalis propter ablationem anhelitus. Est aūt epyglotus vt di/cit Auerro. ij. colliget. prima pars canne pulmonis ⁊ suprema solidior ⁊ densior alijs eiꝰ partibus habens in medio foramē strictū vt fistula in quo formatur vox. Et ideo cuȝ sufflamus fortiter in cānam pulmonis ali/

cuius aialis egredit̃ vox q̃ assimilat̃ voci illius aialis. Et sup illud foramē impositum est illud coperculū cartilaginosum mobile sursum ꝛ deorsum alligatū versus os liberuz versus cānā pulmonis ad defendenduz a rebus q̃vadūt ad ysophagū ne egrediant̃ ipsum: qꝛ moreret̃ homo ꝑ viā suffocatiōis: ꝛ ꝓpter hoc qñ intrat aliqd etiaz parue q̃ntitatis: sicut cōtingit inglutiētib⁹ cibū cū rident illud mouet tussim. Scd̄a qñ pulmonis canna ꝛ musculi ei⁹ apostemant̃: ꝛ est etiā mortalis: sꝫ nō ita subito sicut prima. Tertia qñ gula ꝛ carnositas gutturis apostemat̃ ꝛ est salubris: sꝫ nō apud ignaros. Fit autē qñq̃ squinantia a sanguie: qñq̃ a cholera: qñq̃ a flegmate: sꝫ nō a melācholia. Signa squināntie in cōmuni sunt apostematio gutturis ꝛ suffocatio prefocatiua ꝛ difficultas transglutiēdi cibū ꝛ anhelādi siue equaliter siue inequaliter ꝓm q̃ apostema magis declinat ad vias anhelit⁹ ꝛ ad vias mery ꝛ ysophagi Si autē fit a sanguine cū predictis apparet rubor faciei cū carnositate: dulcedo salive: dolor grauatiu⁹ cū acuitate aliqua ꝛ antecessio ciboꝝ multiplicātiū sanguinē. Et est vt plurimū cū fe. Si aūt fit a cholera apparet cū predictis color citrin⁹ facies macra dolor acut⁹ sitis ꝛ inflāmatio vehemens ꝛ saliua amara ꝛ antecessio ciboꝝ corruptoruz. ꝛ est etiā vt plurimū cū fe. Si aūt fit a flegmate cū p̄dictis apparet ml̄titudo saliue aquose raucedo vocis dolor grauatiu⁹ sine acuitate color faciei cuz pauca rubedine ꝛ habitudo flegmatica ꝛ antecessio ciboꝝ flegmaticoꝝ: ꝛ est vt plurimū sine fe. vel cum fe. lenta. Signa prime speciei sunt vt dicit Ypo. iij. ꝓnosticor. q: non apparet rubor neq̧ tumor foris exterius in ceruice: nec interius qñ inspicitur in os egri: verūtamen est ibi dolor acutissim⁹ ꝛ anhelit⁹ difficilis valde que significant apostema latitare in ꝓfundo gutturis vbi est epyglot⁹. Signa secūde spēi sunt: qꝛ appet tumor ꝛ rubor interi⁹: sed nō exteri⁹. Signa tertie speciei sunt qꝛ apparet tumor ꝛ rubor exteri⁹ in trāsglutiēdo: sed nō appet interi⁹: neq̧ apparet plurima difficultas anhelandi ꝛ transglutiendi.

Methodus. Cura cuiuscūq̧ triū specierū squināntie est: vt si fit: fiat illico die, vel nocte flōmia basilice in brachio vel in manu si virt⁹ nō sit debilis ꝛ extrahat̃ sanguis mult⁹. Postea eodē die post sex horas flōmetur vene q̃ sunt sub lingua: neq̧ tardet̃ cum sit necessaria talis flōmia. Post hoc fiāt fricationes ꝛ ligatiōes extremoꝝ dolorose. Et si fuerit difficultas in anhelitu pone ventosam sup collū vbi est prima spōdilis cū reiteratione frequētata. Et si ꝓ̄ter sit cōstipatus fiat clistere lenitiuū dictum ca. de frenesi. Post flōmiaz gargariset cōtinue vsq̧ ad tres dies dyamorō vel vinum granatoꝝ vel succū solatri vel agreste cū aqua balaustiarū vel succū corticū nucū viridiū cū aqua calida: vel gargariset acetū ꝛ aquā calidā vel aquā roſ. cuz zuccaro quocūq̧ presto sit ad repercutiendū apostema.

Dieta. Et nutriatur succo ordei vel auene vel sorbeat ius pullorum conditū cum vino granatorū vel berberis vel cum aqua decoctionis sumach. Bibat vinum ponticum limphatū vel aquā ordei vel iulep: ꝛ si possibile fuerit mundificet̃ cum apozimate purgante sanguinē ꝛ educente humores acutos magis lubricum faciēdoq̧ attrahēdo ne fe. inflāmentur: quod sic fiat. ℞. medulle cassie fistule. ℥. ſ. manne tamarindo. aā. ℥. j. ꝛ semis dissoluantur omnia cum. ℥. iiij. aque decoc. prunoruz. Si ergo per hunc modū liberet̃ vsq̧ ad quattuor vel quinq̧ dies bonum est. Sin autē bonū est fieri vētosationē in spatulis propter maiorem diuersionem: deinde si materia tota fluxa est: ꝛ morbus est in statu vel in fine augmēti fiant gargarismata resolutiua bis in die vel ante prandium et ante cenam ex. ʒ. ſ. mirrhe dissoluta in. ℥. ſ. oximellis compositi vel cum aqua decoc. prunorum calida vel cum oximelle squilliticorum aq̄ eadē: si aūt nō resoluitur: fiāt emplā resolutiua exterius circa gulam que sic fiūt. Recipe farine ordei fenugreci, se. lini. ana. ʒ. j. se. maluauisci floris camomille ysopi yreos ꝛ adipis anatis ana. ʒ. ij. bulliantur insimul vsq̧ ad spissitudinem in aqua cum oleis dictis: ꝛ totum ponatur calidū super locum. Et si via ysophagi cōstringat̃: pone ventosam magnā sup ceruicē quādo deglutiet cibum q̃diu ibi steterit: ꝛ et reitera se-

plus eius potum. Cura eius si fit a cholera est vt primo clisterisetur si est possibile cum clisteri lenitiuo predicto: postea fiat flobomia basilice in manu vel in brachio vel ventosa tio in spatulis. Postea fiāt gargarismata re percussiua predicta deinde in statu & fine au gmēti fiat vt in sanguinea. Et si necesse fue rit: purgentur cum decoctione p̄dicta. vel cū ista. ℞. māne. ℥. s. reubarbari boni. ʒ. ij. dissol uantur in decoctione prunoꝝ feruenti et di/ mittantur sic per horā. s postea collentur et detur totum ante diem. Et sit aqua q̄ntita/ tis. ℥. iiij. vel. v. ad plus. Vtatur dieta dicta vel parum magis declinans ad frigiditatē. Cura eius si fit ex flegmate est vt a princi/ pio purgetur si est possibile cum pillulis co/ chijs vel medicina de turbith vel clisterise/ tur ex clisteri acuato cum agarico & colloq̄n/ tida an̄. ʒ. s. Deinde fiat gargarisma reper/ cussiuum: sicut in sanguinea preter quod nō est opus tanta repercussione sed maiori di/ uersione & euacuatione. vltimo fiāt garga/ rismata acuta & incisiua & emplastra resolu tiua sicut prius.

Emperica.

Cōmuniter operātes fa/ ciunt in omni specie squinantie quacūq̄ hora diei etiam super cibum flobomiā de cephalica fortem ꝓ/ pter diuersionem materie subitam: nec ꝓhi bet illud antecessio flobomie non longo tempo re dūmodo v̄tus constet: quia timor suffoca tionis subite moram non concedit. Et hec quidē flobomia licet nō sit regularis in flegma te & cholera ratione qualitatis: est tn̄ rōne q̄ntitatis siue multitudinis: vt p3 per Auic. iiij. p̄mi. Nec semp est forte possibile pur gari corpus cū medicinis ꝓpter impedimē tum qd̄ est in glutinatione. post flobomiā ꝓce dūt circa gargarismata & empla: sicut in me thodo dictū est. Et post minoratione īme/ diate datur sepe dyaolibanū cū aqua ordei q: resoluit materias oīno qn̄ non est timor de attractione materie: tunc nāq̄ gargari/ set cū dyamoron & aceto & aqua ros. simul mixtis. Itē Ras. Auic. Serap. cōueniunt q gargarismus factus de stercore canis albi comedētis ossa vel stercore lupi cū aqua ros. vel plantaginis sanat omnē squinātiā. Si/ militer & emplastrū vel linimentū factū ex eisdē stercoribus exiccatis & cū melle mixtis et linitis circa collū vndiquaq̄ confert post euacuationē vniuersalē. & ꝓprie cū materia tota fluxa est: nec timor fuerit de vlteriori at tractione. Fac circa gulā emplastra acuta rubificatiua: vt materia trahat̄ ad extra ex sinapi melle ficubus siccis furfure mirrha thure yreos & cepa squill. & ꝓprie in cā fle/ gmatica: q: in hmōi nō ēst timor de inflāma tione &c. sicut in alijs. Neq̄ flegma est adeo faciliter trahibile sicut cholera vel sanguis Similiter & emplastrū ex mica panis incor/ porati cum melle approximans duabus vl̄ tribus appositionibus qd̄ nūc decoquitur cum succo apij. Et deinde tunc magis cum stercore columbino vel anetino.

Canones.

Quis squinātia aut terminatur ad resolutionē & est salubris: aut ad sanationē & apertionē: & est timorosum: aut ad permutationē eius ad alia loca. Et si sint nobilia erit mortale: & si ignobilia salubre. Preterea ꝓpter casū vel percussionē in collo fit dolor qui sic attra/ hit materias: & fit apostema squinātícum cuius cura est penit⁹ eadem cū illa que fit a sanguine predicto. Caue p̄terea ne empla/ stra rubificatiua per exteri⁹ vel gargarisma ta acuta ꝑ interi⁹ administres: nisi materia tota fluxa sit vel quasi tota: q: ap̄a augmēta bis & egrū suffocabis. obserua igit̄ ordinem in methodo predictum.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. iij. ꝓno. q prima spēs squinan tie prima die interficit egrū: & ad plus infra quartum. Scd̄a spēs & si mortifera sit tn̄ pi/ grior est: q: forte interficit infra q̄nq̄ dies. Tertia v̄o spēs nisi rubor & tumor ad interio ra declinauerint: & materia ad epyglotum raptum habuerit spe salutis nō oīno resistit si medicus in cura recte ꝓcesserit. Et ex hoc videre potes q tres species squinātie ↄtra rio modo se hn̄t. Itē dicit Ypo. ibidē q si tu mor & ap̄a in tertia specie rapiat̄ ad interio ra: ita q exterius in gula nō appareat oīno & fiat nō in die cretico neq̄ superuenerit ap̄a creticū sup aures vel alibi: neq̄ eger saniem expuerit & anhelitus magis ac magis angu/

fietur oīa ista mortē vel recidiuationē signi ficāt futurā: quia materia raptū habuit ad pulmonē vel cor vel pect⁹ quare suffocatio- nē inducet īfra septimā diē si nō expuat̄: re- quiet igit̄ mitigatiuū doloris hora illa non est credendū q: mēdax est. sed tibi ꝓnosticā- dum de egro et ab ipso fugiendū. Itē ibidē di. ypo. ꝙ bonū est tumorē apparere exteri⁹ et quāto magis tāto salubrius erit. Item si squināntia illa terminet̄ ad sanationē: et si exitura sanies fluit ad pulmonē et fortassis expuet̄ et est salubre et fortassis suffocabit egrū infra. vij. dies ad plus: et fortassis corro det pānniculos et substātiā pulmonis si īfra xl. dies a die rupture non purget̄ et inducit ptisim vel frenesim ꝓpter cerebri cōpassio- nē. Itē squināntia terminat̄ infra. vij. diē et si hūc effugerint sani fiunt: qm̄ in morbo acu- to vincit natura aūt vincit̄ sine expectatiōe ampliori. Itē dicūt quidā ꝙ signa mortalia sunt in squināntia. Si spuma euenerit in fe. acuta cōtinua quacūq; ī die cretica vel non cretica et talis crisis est sinthomatica nō na turalis. Silr̄ et sincop̄. vehemēs anhelitus: disnia: oregmon: difficultas trāsglutiēdi ci- bū ⁊ potū cū rejectione ei⁹ p nares: vox catu lina quasi loq̄ret̄ p nares: spuma ī ore: emis- sio lingue frequēs sicut in equo fatigato: co lor niger vel liuidus in lingua ore labijs et ocl'is necnō frigiditas extremitatū. Item di. ypo. iiij. pti. āph. si a fe. habito tumore nō ex- eunte in faucib⁹ suffocatio repēte superuene- rit mortale. Itē. ij. amph. Stangulatoꝝ ⁊ dis solutoꝝ nondū mortuorū nō referunt quib⁹ spuma fuerit circa os semp vt plurimū: vt di cit cōmentator. Itē salubria atq; signa vita- lia sunt quies somnus alleuiatio doloris bo nitas anhelitus facilitas transgluttiendi: ⁊ priuatio omniū predictoꝝ. Itē squināntia cū fe. forti plus est timorosa: q: sunt ibi necessi- tas adaucta ⁊ euentatio cordis diminuta q̄ re cor extinguetur. Itē squināntia maxime ac cidit in vere: vt dicit ypo. iij. parti. amph.

¶ De catharro brāco ⁊ corriza. Cap. ij.

Reuma dr̄ omnis fluxus ma- terie de mēbro ad membrū in quacūq; parte corpis. ⁊ ideo Gal'. in tegni tractatu de cau sis ca. de curis apatum ait. do lor enī exacuit reuma. Catharrus vero dr̄ descensus materie a capite ad partes spūa- les ⁊ naturales. s. pectus ⁊ pulmonē ⁊ stoma chum. Corriza aūt dr̄ descēsus materie a ca pite ad nares. Et si materia ista acuta vel cholerica fuerit vel de flegmate salso mordi cante collatoria nasi in radice cōtrahet̄ cere brū in se ⁊ expellit illā materiam cū sono et vehementia q̄ dr̄ sternutatio. Et ex hoc ptz ꝙ sternutatio nō accidit in cerebro nisi cali- do natura vel accidēte. vn̄ Ipo. vij. pti. Ster nutatio fit in capite calefacto cerebro. Brā cus dr̄ descensus materie p os ad collatoriū palati cū screatu vel rascatione: verūtamen hec tria noīa pro seinuicē sepius ponunt̄ in scientia medicine. Iste igit̄ passiones q̄n̄q; fiunt a cā frigida vel calida. A calida quidē dupliciter. s. effectiue ⁊ subiectiue. Effectiue quidē vt si stomachus calidus sit vaporosus q: materia dabit multas sup̄fluitates cere- bro que frigiditate sua cōuertet̄ in flegma. Similiter ex mora sub sole vel statione ad ignē ⁊ ambulatio in aere calido humido vl' vento austrino ⁊ ꝓpter sup̄ cibū. Similiter et ex clamore ⁊ vociferatione ⁊ inclinatione capitis deorsum: quapropter quodlibet eo- rū attrahit sup̄fluitates vaporosas ad se: q̄ postea colliquate seu cōgelate descendunt. Ex quo scire potes ꝙ mala sit cōpaginatio stomachi frigidi cū cerebro calido vel econ- uerso. ꝓpter qd̄ ait Aui. p̄mo can̄. fen. ij. ⁊ ca plo de signis cōplexionis pessime. ꝙ deter- rima cōplonum est in qua mēbra et proprie principalia sunt diuersarū discrasiarū ⁊ cō- trariarū. Subiectiue vo vt si materia fluēs sit cholera vel flegma salsum. A cā frigida silr̄ duplr̄. effectiue ⁊ subiectiue. Effectiue vt si stomach⁹ patiat̄ indigōnē ꝓpter qd̄ re plebit̄ flegmate qd̄ sursuz euaporabit: vel si cerebrū sit frigidū humidū naturalit̄ vl' ab extra: vtpote ab aere aqua frigida neq; be- ne digerens suum propriū nutrimentū qua re colligunt̄ superfluitates. Subiectiue ve- ro si materia sit flegma aquosum vel visco- sum. Signa materie calide sunt ardor ⁊ pru ritus ⁊ asperitas in locis super que currit ⁊ sitis et extenuatio ⁊ rubor faciei ⁊ amaritu do saliue vel salsedo sine manifesta causa. Signa materie frigide sunt eminentia ocu- lorum cum tumore ⁊ pallore faciei et oppil- latio nariū ⁊ collatorij post somnum et spis

situdo materie cũ viscositate: vel si sit subti-lis aquosa. Silr̃ ⁊ difficultas anhelitus et asma ⁊ diminutio odoratus.

Methodus. Cura oĩm istaꝝ passionum si sint a causa calida est vt mundificetur corp⁹ cum pillulis de reubarbaro que sic fiũt. ℞. mirabolanorum citrinorum absq̧ nucleis. ℥.ß. reubarbari boni.ʒ.j. aloes.ʒ.quinq̧. scamonee.ʒ.ß. masticis liquiritie. añ. ℈.j. fiant pillule cum muscillagine psillij vel seminis citoniorum dẽtur sero absq̧ cena ex eis a.ʒ.j. vsq̧ ad duas: vel cũ apozimate de reubarbaro quod sic fit. ℞. reubarbari.ʒ.ij. incidatᷣ frustratim ⁊ ponatur in.℥.v. feruentis aque decoctionis prunorum ⁊ dimittatur sic per xij. horas. Deinde colletur ⁊ addatur sirupi roß. vel viol.℥.ij. et detur totum in matutinis pmissa digestione materie cuꝫ sirupo de mellilloto dicto in cap. de fetore nasi. vel cum sirupo roß. vel viol. de nenuphar. dando ex eis omni die cum aqua decoctionis iuiubarum vel sebesten vel passularum. Post purgationeꝫ vaporetur os ⁊ facies cũ aqua decoctionis viol. siccarum ordei excorticati florum camomille papaueris alb. retinẽdo vaporem calidũ in os ⁊ nares vel cum aceto profecto in lapide ignito. Vngantur nares ⁊ labia cũ oleo roß. vel viol. odoret q̃nq̧ viol. siccas vel ro. cũ campbora vl̃ continue teneat sub lingua vel etiam deglutiat pillulas: quia inspissant catharrum acutũ ⁊ ad screandum preparant ⁊ lenient asperitatẽ que sic fiunt. ℞. gũmi arab. dragaganti amili succi liquiritie seminis citoniorum psillij. añ. q̃tum vis: fiant pillule admodum ciceꝝ vel fabe cum muscillagine psillij nutriatur cum ordeo farre auena ⁊ lentibus. q̧ si virtus debilis sit vel sit cum fe. Comedat pullos alteratos cum portulaca cucurbitis lactucis, nequaq̃ vinũ bibat: quia a proprietate causat istas passiones cum vinum mentem percutiat: vt dicit Ipo. in regimine acutorum. Sed bibat aquam ordei vl̃ decoctionem liquiritie ⁊ zuccari vel aquam calidam in qua sit sirupus roß. vel viol. Cura coꝝ est si sint a causa frigida vt primo purgetur cũ pillulis cocbijs vel fetidis dando.ʒ.j. sero sine cena premissa digestione cum oximelle composito vel sirupo de sticad. pdicto. postea fricetur caput rasum cum cepa acuta: aut squillis aut panno aspero: ⁊ post ponatur super ipsum medicamen rubificatiuum vsq̧ dum fiat vesicatio ⁊ aspersio sicut est emplastrum tale. ℞. stercus columbinũ sinapi affodillos coquantᷣ in aqua ⁊ melle: vel in aqua tantum, pistentur omnia ⁊ ponatur calidũ supra caput abrasum ⁊ calefactum per fricationem. Subfumigetur in declinatione morbi cum thure vel mastice vel gũmi armoniaco vel ligno aloes aut storace calamento bdellio vel mirrha vel rutha: sed non in principio ⁊ ante euacuationem: quia impediretur resolutio materie: ⁊ aliquid ipsorum deglutiat sero cum itur ad lectum. Fiat etiam masticatio eradicans flegma ex piretro pipere longo cubeb. pipere mastice. añ.ʒ.ij. passularum quantum volueris et reponantur simul. Et inungatur sepe cum vnguento marciaton ad solem vel ignem diligenter fricando abrasis sepe capillis. Bibat omni die in ieiuno similiter ⁊ sero cum itur ad lectum vnciam vnam boni vini in quo drachma vna masticis aut olibani fuerit infusa vel liquefacta. Saccelletur postea caput cum sale milio et sinapi calefactis super lapide ignito vel vaporetur cum aqua decoctionis rosarum absinthij. mellilori. camomille. donec reliquie omnes resoluantur. Vtatur dyacitonitem post cibum: sed aurea alexandrina vel pliris ante cibum. Abluatur caput cum lixiuio decoctionis raphani ⁊ sticados postea cum vino decoctionis gallarum nucis cypressi ⁊ baccarum lauri vel sulphuris vel balaustie. Comedat carnes assas vel elixatas cum feniculo. Bibat ydromel cum aqua decoctionis ysopi liquiritie et melle: odoret nigellam ligatam in panno lineo subtiliter tritam ⁊ torrefactam. Costi ⁊ nigelle subfumigium expertum est: et sudare in loco calido stomacho ieiuno proposse vt est sanus: ita vt caput sit siccuꝫ et pedes aspergantur aqua calida plurima ⁊ laborare: sitim ⁊ famẽ tolerare: pposse cenaꝫ subtiliare: cibos siccos

sumere: et somnū tardare sup cibum. Si aūt hec oīa non contulerint .velicetur caput vbi est cōmissura recta cū cantaridibus et aperiantur vesice cum acu. Et si hoc nō sufficit cauterizetur locus: et permittatur diu apertus donec cerebrum exiccetur.

Emperica.

In causa frigida cōmuniter operantes faciunt remediū premissa euacuatiōe vniuersali dant sero cum itur dormitū ʒ.vnā ʒʒ.cōditi: et post illud immediate potū aque calide: q: digestionem stomachi pcurat: vapores reprimit: catharrum maturat: potus vero aque frigide catharrum multiplicat. Similiter et potus vini vaporosi et proprie versus noctē. Itē in pricipio nō cōpetit gargarismus q: materias facit fluere: in medio cōpetit incisiuus: in fine vero stipticus. Itē in omni catharro et tussi catharrali conferūt he pillule. ℞. mirre pure ʒ. sex. olibani. ʒ. s. opij iusquiani. añ. ʒ. quattuor. et sic fiant pillule de quib⁹ detur cum itur dormitum de sero a. ʒ. ß. vsq ad. ʒ. vnam: q: omnē fluxum descendentē ad stomachum restringunt: et pprie post purgationē. Item pferūt inspissantia vt subtile acutuz qd descendit ad guttur ingrossetur et non descendat in profundum stomachi vel pectoris sed aduneē et expuaē et ex hoc facientib⁹: vt dicit Mes presenti capitulo. est ibus dragantum et muscillago psillij vel seminis citoniorū vel iuiube et sebesten et sirupi et lohoch factum ex eis. sed flebothomia vt asserit in hac egritudine solum est in tribus casibus necessaria. Prim⁹ si catharrus sit calidus et in corpe calido cuz rubore ocło et plenitudie venarū. Secūd⁹ si catharrus descendit ad oculos et pulmonem vel membra nobilia. Tertius si accidat catharrus cū feb. in alijs autem est inutilis.

Canones.

Omne reuma descendens a capite deorsuz trib⁹ intentionibus curatur. Prima quidem per confortationem stomachi ne vapores cibales transmutātur ad cerebrum: et hoc fit per stiptica. Secunda per rectificationem capitis et cerebri: ne grauide humiditates in se ne ipsas deorsum mandet: et hoc fit per emplastra et vnguēta resolutiua et rubificatiua. Tertia fit p cōfortationē pector et pulmonis ne recipiat a cerebro supfluitates delegatas sz receptas maturet p noctē vt in crastino excreationi sint parate quod fit per lohoch screatiuum et per pillulas bichichias et per electuaria stiptica et per debitum decubituz capitis in somno qui est vt iaceat patiens super altero laterum capite valde exaltato et versus faciem reflexo: vt sic oēs superfluitates eius in somno declinent ad os et nares nec raptum ad cannā pulmonis habeant et ysophagum. Ista autem clarius et plenius dicem⁹ infra ca. de ptisi. et ca. de asmate tussi et empimate.

Pronosticatio.

Sternutatio supueniēs in corriza litargia soda epilepsia frenesi apoplexia arthetica si sit post digestionē materie bonum facilitat atq vel ocitat cuz ei⁹ expulsiōe. Ante signū digestionis malū: q: demostrat materiā augmentari et proprie in pleuresi peripleumonia et squinātia. Reuma si descēderit ad stomachum inducit primo indigestionē pter cibi fluctuationem et stomachi infrigidationem. secūdo lienterias pter stomachi mollificationem et retentiue debilitatez: q si materia sit calida acuta causabit feb. tertio dissiteriam propter intestinorum corrosionem. Item si reuma descenderit ad pulmonē vel eius cannam inducit primo tussim cronicam. secundo asma siue maliciam anhelitus propter oppilationem cānularum in pulmone. tertio suffocationem si fluxus sit plurimus. Sed si materia sit acuta inducit corrosionem pulmonis. deinde ptisim finaliter et mortem. Item catharrus in senibus raro curatur quia suffocat ante maturationem propter defectionem excreandi. vnde Ypocra. secunda parti. Branchi et corrize non valde maturantur in valde senibus. Sunt autem valde senes qui sunt in quarta etate que est apud annum septuagesimum. Senes vero absolute qui in tertia que est apud. lx. annum. Item catharrus cum dolore capitis perduraā. difficulter curatur quare debilitatem significat

consum/matā. Itē autumno multiplicat̄ ca/tharrus ꝓpter ineq̄litatem aeris: ſꝫ in hyeme ꝓpter aeris frigiditatē: estate ꝓpter colliquationē: vere ꝓpter multitudinē hūorum. Itē reumatici nō fiunt splenosi. Itē cathar/rosi dispositi fiunt ad apoplexiā ⁊ epilepsiā si materia sit frigida: ad ptisim vero si sit calida nitrosa.

¶ De raucedine vocis. Cap. iij.

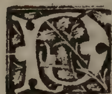

Aucedo vocis qn̄qꝫ est a natura ꝓpter malā cōplexionem inequalē epigloti ⁊ cāne pul/monis hūidam oppilantem vel siccā exasperantē ⁊ ista est incurabilis. qn̄qꝫ est accidentalis ⁊ de cura isti⁹ loq̄mur. Fit aūt trib⁹ modis. vno mō a catharro frigido flegmatico viscoso oppilā te epiglotū in quo format̄ vox ⁊ vocalē arteriam totā. Et signa ⁊ curatio ei⁹ habet̄ completa ex capl'o de catharro. ⁊ ca. de tussi de causa frigida. Adhuc ꝓpter illic dicta cōfe/rūt loch factū ex dyaprassij parte vna ⁊ dyacalamētī vl' dyayris ptib⁹. ij. addēdo succi liquiritie ⁊ mellis dispumati quod sufficit. ex quo lambat̄ mane ⁊ sero paulatine inglu/tiendo. Scd̄o modo fit a siccitate: plūma illarum partiū exasperāte supficiē ipaꝝ: ꝓpter qd̄ aer inequal'r ꝑcutit̄ ad ipam. Cū aspertas nihil aliō fit ꝙ̄ ineq̄litas ꝑ̄ꝫ durū corp⁹ vt dicit gal'. in teg. trac. de signis. c. de signis cāne pulmonis. Et ista spēs accidit habitātibus in sole vel vēto siccovel corp̄ib⁹ siccis ꝑ naturam. Et signa ⁊ cura habent̄ plene ca. de ptisi. Preterea ꝯfert lohoch ex dyapras/sij parte. j. dyagragāti. p. ij. ⁊ dyapenid. ad/dendo succi liq̄ritie ⁊ zuccari qd̄ sufficit. Tertio fit a caliditate accidētali. cōsumēte hūi/ditates lubrificas ⁊ corrugante vias: sicut cōtingit febrīētibus: ⁊ proprie febrib⁹ cronicis ⁊ ethicis. Et signa ⁊ cura cap. de tussi habentur. Preterea lohoch ex parte ꝑ̄. dyapenid. ⁊ pte. j. dyaprunis ⁊ partibus. ij. dyagraganti addendo zuccari viol'. quod sufficit vel succi liquiritie.

Emperica. Sirupus bo/nus ad hoc: et proprie in flegmatica cā. ℞. passularum pinguiū liquiri/tie ysopi yreos ficuū pinguiū siccarum capilli veneris calamenti sicci añ. ʒ. vj. dragaganti masticis añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ſ. decoquant̄ ista in quattuor. ℥. al's lib. succi caulium vel aque decoctionis eorūdem vsqꝫ ad cōsumptionē medietatis: ⁊ collent̄ ⁊ fiat sirup⁹ cū melle et zuccaro añ. ꝑ̄. vel añ. lib. ſ. dent̄ omni die mane. ℥. ij. cū aqua decoc. ficuum ⁊ vue pas/se. Itē lohoch ad idem. ℞. aque decoctionis caulium lib. iij. mellis dispumati lib. ſ. deco/quantur simul lento igne donec aqua consumat̄ ⁊ mel remaneat: aut mel soluꝫ capiat̄ ⁊ cum ipso incorporet̄. ℥. j. ⁊ ꝑ̄. radicum raphani crudi atqꝫ mūdati pfecte ex ipso lābat̄ frequēter i ieiuno. Et sunt aliq̄ q̄ loco rapha/ni squillā vel yreos vel se. vrtice vel cepe as/sum cōmiscēt potens est ⁊ exptum. Item lo/hoch de squilla sublimē dicemus ca. de tussi cuꝫ de empicis loq̄mur. Itē electuarium ad idē. ℞. dyaysopi dyacalamēti dyayris dya/graganti añ. partē. j. dyapapaueris partes ij. dyapenid ꝯ̄tum de oib⁹ misceant̄ simul et lambat̄ omni sero repcutit feruorē: ⁊ qd̄ fluxum est: digerit ⁊ expellit. Itē ad ideꝫ. ℞. succi liquiritie zuccari albi añ. partē. j. ami/di draganti gūmi arabici olibani añ. par. ꝑ̄. ꝑ̄. pillule cū albuminib⁹ ouoꝝ quoꝝ trāl/glutiant̄ omni sero quattuor vel quinqꝫ.

Canones. Abstineat a potu vini pontici ⁊ aceti ⁊ oīm rerū asperarū ⁊ diligāt dulcia: sicut sunt mel zuccarum aque decoctionis passularū iuiuba/rum sebesten ficuum siccarū dactilorum et similium: nisi intendat ad incisionem reu/matis: tunc conferunt acuta: sicut est ysopus et sinapis condita cum melle.

¶ Tractatus secundus secunde sectionis.

Ectoris et pulmonis passiones sunt septē Prima tussis Secunda asma ⁊ disnia ⁊ orœgmon siue ortonia. Tertia pleu/resis. Quarta peripleumonia. Quinta em/pima. Sexta ptisis. Septima sputum san/guinis. Cum autem dico pectus ⁊ pulmo/nem comprehendo costas pleuram thora/cem pulmonem mediastinuꝫ pectoris ⁊ dya/fragma. Et hec sunt omnia membra spiri/tualia preter cor ⁊ eius capsulam. de quibus

dicetur primo tractatu. Est autē ipsorum compago talis in anathomia: quoniam sub parte concaua costarum transit panniculus circumquaque qui pleura dicitur vt pulmonē defendat et cor ab earum duricie et asperitate. Est nanque cor cū eius ministro proprio psone locatū inter ossa circunquaque per orbē queadmodū dominus et rex inter firmos muros: ita vt pulmo totū locum occupet ex omni parte preter quod cor et eius camera que capsula dicitur parti sinistre pulmonis residenter alligata. verum quoniam principē decet esse tutū: diuisit natura pulmonē per medium secundum longū panniculo subtili qui mediastinum pectoris appellatur ne forte sanies vel catharrus partē dextrā occupans interficiat et sinistrā. Quapropter accidit in empimate et emptoica passiōe vt sanguis et sanies vnius lateris expurgari nō valeat per lateris alterius aperturā. Ordinauit preterea et alium pāniculū diuidentē corpus per medium: velut tympanū ortū a finibus costarū mēdosarū qui transit super stomachū et epar et splenē et oia membra nutritiua: vt cor ab eorum vaporibus qui surgūt hora digestionis secūde preseruaret. et iste pāniculus dicitur dyafragma. Cuius est et aliud iuuamētū secundum Gal. vi. de iuuamētis. vt. s. suo motu sursum et deorsū anhelitū pficeret et pulmonē adiuuaret velut accidit in follibus fabrorum.

¶ De tussi. Cap. i.

Tussis est motus fortis pectoris et pulmonis cōpositus ex naturali et voluntario ad expellendū rem que infert nocumentū in anhelitu vel organis ipsius. Fit autē propter malam cōplexionē diuersam sine materia vel cum materia. Et si sine materia illud est dupliciter: quia vel ista cōplexio est a causa intrinseca vel extrinseca. Si intrinseca sic est a caliditate vel siccitate pulmonis. Si extrinseca sic est a frigiditate ipsius ratione aeris continētis. Si vero fit cū materia hoc iterū dupliciter: vel cum apostemate: vel sine. Si cum apostemate sic est a pleuresi: vel peripleumonia. Si sine apostemate hoc iterū dupliciter. vel illa materia causat tussim cum sola quantitate vel quantitate et qualitate. Si quātitate sola vel est humor: et sic ē propter catharrū: vel est sanies et sanguis: et sic est propter empima. Si quantitate et qualitate simul sic est ratione ptisis. in ptisi nanque est sanies vlcerans pulmonem sui acuitate: oppilans sui quātitate. et sic patet quod in genere sunt octo cause tussis. Prima est caliditas. secūda siccitas. tertia frigiditas. quarta pleuresis. quinta peripleumonia. sexta catharrus. septima empima. octaua ptisis. Signa igitur tussis que fit a caliditate pulmonis sunt vehementia sitis quā non extinguit aqua frigida sed magis aer frigidus et magnitudo anhelitus et pulsus atque rubedo faciei. Signa eius que fit a siccitate pulmonis sunt: quia tussis fit absque sputo et alleuiatur post sorbitionem penidiarum amili. et post somnū: cibum: et balneum aque tepide: sed fortificatur post sitim: famē: vigilias: et est cum strictione anhelitus et corporis extenuatiōe et pulsu paruo spisso et quandoque cum fe. acuta. Signa eius que fit a frigiditate aeris sunt nota ex relatione infirmi. Signa eius que fit a pleuresi sunt dolor lateris pungitiuus fe. cōtinua acuta et oia signa pleuresis. Signa eius que fit a peripleumonia sunt signa peripleumonie scilicet fe. acuta dolor pectoris grauatiuus pulsus mollis vndosus. Signa eius que fit propter catharrū sunt: quia si catharrus sit de materia frigida flegmatica grossa apparet exitus flegmatis grossi viscosi et fortificatur post somnū et quietē. Si vero catharrus sit de materia calida acuta vel de flegmate salso subtili sentitur ardor circa labia et sitis quā tollit aqua frigida et aer frigidus simul: neque fortificatur post somnū et antecessio ciborum acutorū et caput sentitur calidū: et est eius sputū modicū subtile salsum et quandoque cedit ictui aeris feruentis. Signū autem cōmune ad omnē catharrum quod nō fallit est cum infirmus senserit quoddam stillare cōtinue paulatim ad os et partes gutturis deorsum. Signa eius que fit propter empima sunt antecessio catharri vel pleuresis. vel peripleumonie post quod remanet tussis cū sputo saniei et sanguinis et dolore pectoris grauatiuo et anhelitu stricto. Signa eius que fit propter ptisim sunt sputum saniei vel sanguinis cū fe. cōtinua lenta pulsu paruo spisso collo longo. Et quia corpus continue exiccatur de die in diem et certissimū signum est si cortices similes pelliculis subtilibus albis egrediantur cū sputo vel pellicule rotunde.

Methodus. Cura ei⁹ q̃ fit a caliditate est vt sumat omni die de sirupo ros. si vẽter sit bñ obediens vel de sirupo viol. si fit stipticus cũ aqua calida vel cũ aqua decoctionis lactuce portulace vel prunorũ. teneat in ore candi et muscillaginẽ psillij vel semen citoniorũ fiat loboch. ℞. dyagragãti ptes duas peid. partẽ vnã. s. mellis qd̃ sufficit ad dissoluendũ. habitet eger in aere frigido regat vt febriens: vngat pectus ⁊ spina tota cũ populeon dissoluto cũ oleo viol. ⁊ modico dyaltee Cura eius q̃ fit a siccitate est vt impinguet et humectet corpus pposse sicut dicetur in scdo libro de fe. ethica. q si cũ hac tussi feb. putrida cõplicetur: bibat in mane lib. ß. aq̃ ordei ⁊ post tres horas cũ cibus iste sit digestus intret balneũ tepidũ aque decoctionis viol. maluarũ bismaluaꝝ ⁊ foliorum populi in quo parũ moretur neq sudet: neq corpus reddat vaporabile. Et post illud cibet succo ordei vel farris ⁊ carnibus pulloꝝ edorũ alteratis cũ portulaca endiuia ⁊ lactuca. Bibat vinũ debile limphatũ cũ aqua decoctionis liquiritie iuiubarũ hora somni. Bibat iulep cũ aqua cucurbite vel psillij. Teneat sub lingua pillulas bilzilzias q̃ sic fiũt. ℞. succi liquiritie zuccari al. añ. ʒ. x. se. cucur. se. citru. se. portulace. añ. ʒ. v. conficiant cum muscillagine psillij vel albumie oui. Iste pillule sub lingua tente pterq̃ inglutiant humectant caput guttur ⁊ linguã ⁊ caliditati feb. resistunt. Itẽ alie. ℞. succi liquiritie zuccari al. añ. ʒ. x. amili dragaganti amigdalaꝝ dulciũ excorticatarũ. añ. ʒ. v. fiant pillule cũ muscillagne psillij vel seminis citoniorum: ⁊ iste pillule multũ conferunt in causa calida Si vero patiens sit sine fe. putrida tunc loco ptisane sumat panẽ cũ lacte dulci recẽ. capre vel asine pascentis ordeum ⁊ herbas humidas: q si timor fuerit de coagulatiõe lactis in stomacho addat aliquid zuccari vl' mellis: vt dicit Gal'. vij. de ingeñ. sanitatis. vel comedat carnes p̃dictas alteratas cum herbis predictis vtat in cibo specieb⁹ aromaticis dulcibus que sic fiunt. ℞. cinamomi electi. ℥. ß. cardomomi croci. añ. ℥. ſ. fiat puluis cribellat⁹ vngatur pectus vel nucha cuz oleo ros. vel viol. mixto cũ muscillagine psillij vel cãphore. Cura eius q̃ fit a frigiditate aeris est cauere ab ipo oĩno ⁊ fomentare pectus cum pãnis calidis. Cibet preterea brodijs calidis carnũ bonarum conditis cum cinamomo cardamomo ⁊ croco. Bibat ydromel vel vinũ calidum limphatuz ſm medietatem. vtatur dyagallanga: vel dyazinzi. sero cum vadit dormitum: post illud bibat aliquid aque calide vel vini calidi limphati. Post declinationẽ morbi balneet in aqua decoctionis camomille ysopi mellilotí. Si autẽ per ista nõ curaret: sequitur q materia est fixa. quare purgetur cũ pillulis cochijs vel medicina de turbith. ⁊ ſ̃ p̃terea per ordinem localia predicta. Cura eius q̃ fit ppt pleuresim vel peripleumoniã est cura ipaꝝ. Cura eius q̃ fit ppter catharrũ est q si catharrus sit de materia frigida velut accidit senibus et flegmaticis nõ potẽtibus dormire de nocte ppter impedimentũ tussis. Sumat omni die. ℥. ij. sirupi de ysopo cũ aqua decoctionis vrticarũ q̃ sic ſ̃. ℞. ysopi se. vrticarũ capill'. veneris se. vel rad. raphani. añ. ficuum numero. x. decoquant in aqua cum dactillis totidẽ ⁊ ſ̃. sirupus bene coctus cũ zuccaro in estate ⁊ in iuuenibus: vel cũ melle in hyeme: ⁊ in senib⁹ purget postea cũ pill'is cochijs ⁊ yerapigra. Si aũt flegma sit grossum viscosum opꝫ p⁹ purgationẽ oĩ sero cuz vadit dormitũ vt sumat. ʒ. ſ. vl'. ij. cũ aqua calida pulueris q̃ sic fit. ℞. yreos ysopi liquiritie croci. añ. ʒ. ij. terant ⁊ cribellent. vngatur gula ⁊ nucha ⁊ caput abrasis capillis ⁊ corp⁹. totũ mane ⁊ sero cũ vnguẽtis calidis marciaton vl' arrogon: ⁊ sup locũ vnctũ apponatur calidus pãnus ad ignẽ calefactus. Et si per hoc nõ restringatur catharrus fiãt emplastra rubificatiua sup caput dicta caplo de catharro. vltimo vero fiat cauterium in vertice capitis. si nihil hoꝝ cõtulerit: nutriatur bonis carnib⁹. Bibat vinum limphatũ vltra mediũ. Sumat etiaz qñq qñ itur dormitũ post purgationẽ pprie. ℥. ß. ʒ. conditi vel dyagallange vel dyacardamomi. ⁊ post bibat aliquid vini vel aque calide. Si autem per ista non curatur: sumat de confectione que sic fit. Recipe succi liquiritie dragmas decem. ysopi capillis veneris. yreos. carui. croci. piperis. aristologie rotunde amigdalarum amararum nasturcij

añ.ʒ.v.fiat electuarium cum melle vel zuccaro detur ex eo ad modū nucis. hoc enim educit flegma grossuꝫ ⁊ saniē ex pectore pulmone stōacho ⁊ gutture. Teneat in ore pillulas bilulitias que sic fiūt. ℞. piperis mirrhe carui.amigdalaꝝ amaraꝝ.añ.ʒ.ij.assefetide.ʒ.ſ.cōficiātur cuꝫ vino:q2 incidūt materias grossas.vel transglutiat quattuor vel qnqꝫ de ijs pillulis sero cum vadit dormitū ℞. mirrhe storacis liq̄de thuris opij.añ.ʒ. ij.q2 remouet tussim impedientē somnum ⁊ dormire faciūt rōne opij licet mūdificēt pectus ⁊ pulmonē ex materia frigida rōe mirrhe storacis ⁊ thuris. Et cōferunt etiā ꝯ aerem pestilentialē si transglutiātur ex eis oī mane due vel tres. Si autē patiens nō possit eis vti propter amaritudinē addatꝰ zuccari succi liq̄ritie.añ.ʒ.ij.vel plus. Si aūt catharrus sit de materia cal'a acuta.ſ. chol'a vel flāte salso:tunc cura ei⁹ est vt bibat oīni mane.ʒ.ſ.sirupi de papauere vel ro.⁊ gargariset de eo cū aqua decoctionis ro.balaustie iuiubaꝝ sebesten granoꝝ pini mundatorum vel de ozizaccara vel dyamorō ⁊ aqua calida. Teneat sub lingua in ieiuno ⁊ añ cenam cōtinue pillulas q̄ sic fiāt.℞. amili dragaganti amigdalaꝝ dulcium fabaꝝ excorticatarum vel lentiū excorticataꝝ papaueris gūmi arab.boli arme.añ.ʒ.ij.cōficiantꝰ cum muscillagie psillij vel se.citonioꝝ q2 oīa ista inspissando materiā acutam digerūt ⁊ habilem faciūt ad screādum. Nutriatꝰ succo ordei vel farris vel risi aut frmenti vel carnib⁹ assis pulloꝝ aut castratorum. Potetur vino dulci limphato cum aqua frigida. Et modus curatiōis habet etiā locuꝫ in tussi q̄ est cum fe.⁊ etiā cū apostemate calido. Si autē per ista nō curaretꝰ ꝓpter acuitatē materie et multitudinem fluxus sumat.ʒ.ij.vel.iij.de pillulis q̄ sic fiāt sero cuꝫ vadit dormitū.℞. thuris mirrhe opij croci añ.ʒ.ß. liq̄ritie.ʒ.ſ. fiāt pillule cū rob vini vel vino debili. Abradatur caput post ista ⁊ lauetꝰ ex sinapi cōfecta cū decoctione ficuū donec rubificetꝰ.vngatur caput totū cum oleo roß. ⁊ oleo camomille mixtis. Et forte necesse est purgare totum corp⁹ cuꝫ pillis de reubarb. positis ca. de catharro.q̄ si oīa non ꝓficiunt:fiat vltio cauterium in anteriori parte capitis vbi est cōmissura ⁊ dimittatꝰ apertū longo tēpore.

Scias preterea ꝙ cauteriuꝫ multū valet in omni tussi ex catharro. Silr ⁊ in catharro descendēte ad stomachum oculos vel pectus. Scias etiā ꝙ ista tussis vtplurimum ducit hoiem ad ptisim.⁊ ideo sollicitanduꝫ est in eius cura. Itē post purgationes localia p̄dicta sumat oī die ⁊ sero cum vadit dormitum vnā raꝺ.ʒinꝫ.⁊ post ipsam comedat.ʒ. ſ.zuccari ro.veteris.⁊ post illud bibat aliq̄d aque calide:q2 digestionē confortat ratione ʒinꝫ.⁊ materiā acutam stipticat ⁊ fluxum ꝓhibet rōne zuccari roß.vel aque. Curā eius q̄ fit ꝓpter ēpima ⁊ collectionē saniei vl' sanguinis in pectore. Silr ⁊ curam eius q̄ fit a ptisi dicem⁹ cū de illis passionib⁹ scribem⁹.

Emperica.

Puluis expertusq̄ datur cōtra tussim humidam siue sit cum fe.siue sine fe. sic fit. ℞. capillis veneris se.vrtice yreos ysopi añ.ʒ.ſ. liquiritie.ʒ.ij.cardamomi.ʒ.ß.cinamomi electi.ʒ.ij.cassie ligee ʒinꝫ. folij nucis musc.añ. ʒ.ß.macis croci añ.ʒ.ß.piperis longi.ʒ.ij.terantur ⁊ cribellentꝰ: dentur in aurora.ʒ.ſ.vel ij.cum vino dulci vel aqua decoctionis ysopi vel liquiritie vel succo facto ex farina ordei vel spelte vel frumenti vel mixtis simul: et condiatur succus cum lacte amigdalarū. Hic namqꝫ puluis materiā humidam digerit ⁊ resoluit ⁊ ipsam leuiter expuere facit. Item cōe remedium ad oēm tussim ex materia frigida ⁊ ventositate est vt patiens vtatꝰ mane ⁊ sero hac confectione.℞. pul.cimini.ʒ.ß.dyatriū pipereon cōfecti cum melle. ʒ.ß.misceatur ⁊ facta purgatione vna vel duabus videbis mirabile. Item cōmuniter operantes in catharro siue calido siue frigido faciunt cauterium dictum in methodo. vel loco eius causticant collum ⁊ spatulas cum cantaridibus incorporatis cum fermēto positis finitur supra collum donec vesicetur ⁊ materia diuertatur ⁊ euacuetur. Item rubificant caput abrasis capillis cuꝫ emplastro ex sinapi melle fimo columbino ficubus siccis raphano succo opij aneti yreos ⁊ similibus. Item lauare caput cum lixiuio facto de cinere quercus vel vitis in quo decocta sint folia lauri sticados ysopus maiorana flores camomille mellilo ti et similia. Iteꝫ saccelletur caput cū milio

sale furfure torrefactis in sacculo. Itē precipiunt dietā siccā ⁊ ꝓprie apud cenā ⁊ exercitent̄ in ieiuno: sudent ⁊ sicce balneētur. Et post cibum quiescant ab ijs neq; vociferent neq; somnū sup cibum ilico accipiāt neq; resupinationē frequentē. Pillule pterea sublimes ad oēm cathärrū restringendū: siḱr ⁊ tussim ex catharro q̄ infestat de nocte: nec est in hoc eis par. ℞. opij amili gūmi arabici succi liqritie aā. ʒ. j. dragagāti se. papaueris aā. ʒ. ij. ß. pill'e sicut cera dentur ex eis. iij. vel. iiij. sero. Conueniūt etiam pueris qui nō possunt dormire ꝓpter tussim: verū m̄ cōiter operātes vtuntur pro electuarijs screatuz penid. in causa frigida: dragagāto in cā calida: dyacalamento in cā hūida: dyaprassiū in cā frigida. mixtis vo ex eis in cā mixta prout confectus cōsumat̄. Itē confectio sirupi de liqritia est ꝑm hebem̄. ℞ liquir. mūd. ℥. ij. capil' veneris. ℥. j. ysop. ℥. j. ponant̄ in. iiij. lib. aque ⁊ dimittātur p noctem ⁊ diē deinde coquantur postea collent̄. ⁊ addat̄ mellis zuccari penid. aā. ℥. viij. aque ros. ℥. vj. fiat sirupus bene coctus ⁊ clarificat⁹ cōfert catharticis pleureticis ptisicis atq; oī egritudini pectorali cum materia: ⁊ ꝓprie in cā calida Item ꝯfectio sirupi de ysopo est ꝑm eundez ℞. ysopi rad. apij feniculi. liquir. aā. ʒ. x. ordei mund. ℥. ß. se. malue se. citonioꝝ. dragagāti aā. ʒ. iij. capillis veneris. ʒ. vj. iuiube sebestē aā. numero. xxx. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. xij. ficuum pinguiū siccarum dactil'. aā. numero. x. penid. al. lib. ij. fiat sirupus. Ipse eñ ex nobilitate sue cōpositionis oēm materiā pectoralem digerit ⁊ screatum procurat: ⁊ mēbra nobilia scz spūalia cōfortat a ꝓprietate: et ꝓprie materiā frigidā grossam digerit. Itē cōfectio sirupi de prassio ꝑm eundē est hec ⁊ in eisdem passionibus: et proprie in cā frigida viscosa mūdificans pectus ⁊ pulmonē a sanie. quare ꝯfert ptisicis empicis asmaticis catharrosis vtute potenti. Moderet̄ tñ vsus eius ne apiat ora venarum ⁊ sang. screare faciat ꝓpter sui acuitatez. ℞. prassij ℥. ij. ysopi capill' veneris aā. ℥. vj. liquirie. calamenti aā. ℥. j. rad. apij feniculi aā. ʒ. v. se. malue fenugreci yreos aā. ʒ. iij. se. lini se. citoniorum aā. ℥. ij. passularū enucleatarū. ℥. v. ficuū siccarū pinguiū. xv. numero. penid. lib. ij. mellis dispumati lib. ij. fiat sirup⁹ bene coctus ⁊ clarificatus. Et si timueris per seipm administrare: misce cū aliquo de sirupis predictis. Est aūt vltimi iuuamenti in fortitudine. Itez lohoch de squilla extreme fortitudinis incidendo: q̄re cōfert asmati ꝓfocanti sic fit ꝑm hebem̄. ca. de asmate. auctoritate Serap. ℞. squille asse vel cepe acute assate. ʒ. iiij. rad. lilij celestis. ʒ. ij. ysopi prassij aā. ʒ. j. mirrhe croci aā. ʒ. ß. terantur ⁊ cōficiant̄ cuz melle cocto dispumato donec fiat sicut pasta mollis: ex quo lambatur hora post horā aliquid cū vino claro: quoniam educit materias grossas viscosas ex pectore et pulmone.

Canones.

Tussis fit freq̄ntius ex catharro q̄ᵐ a mala cōplexione sine materia: q̄propter dicta in p̄senti ca. ⁊ dicta in ca. catharro. ⁊ dicēda ca. de asmate multum sibiinuicē suffragant̄. Itē q̄n dās pillulas hīs illas vt teneantur sub lingua. non dabis ilico sup cibum: ne forte faciant sua humectatiōe salīuati vaporare ad radicem lingue: ⁊ sic non purgarent sputū. In omni passione pectorali seruandū est vt a cibis ⁊ medicinis frigidis actu vel virtute caueat. proposse: ⁊ proprie aere inspirato: ⁊ si frigidis q̄nq; vti necesse fuerit non nisi calidis leuibus restringantur. verbi gratia. in tussi ꝓpter catharrū calidū ⁊ sputo sanguinis atq; ptisi. Unde Ipo. v. pti. amh. Frigida velut nix aut cristallus sunt pectori inimica tusses cōmouentia: sanguininem fluere facientia ⁊ catharrentia ⁊c.

Pronosticatio.

Cauendū est plurimū a tussi ꝓpter catharrū acutū: vt de cholera ⁊ flegmate salso ⁊ sollicitandū in eius cura: q̄m vlcerabit pulmonē ⁊ pāniculos eius inuoluētes ⁊ distinguētes: ⁊ facit ptisim: ⁊ finaliter mortē. Item sollicitandū de tussi ex causa frigida: ne forte rapiat̄ ad stomachū ⁊ inducat indigestionē et demum lienteriam. Item ꝓnosticatio de tussi causata a pleuresi peripleumonia empimate vel ptisi est pronosticatio illarū passionum: vt dicetur suis capitulis.

¶ De asmate: disnia: orthomone: et orthomia. Capitulum. ij.

Ista quatuor conueniunt in hoc quod significant maliciam anhelitus propter defectum contingentem ex membris spiritualibus principaliter vel propter compassionem ad cerebrum vel stomachum. Sed differunt: quia dicitur asma quando cadit peccatum in expiratione et est sine sono et cum tussi parua. Dispnea vero dicitur quando sonus est plurimus in anhelando. Orthomia dicitur quando est peccatum in inspiratione exspiratione et sonitu. Scias tamen quod medicus non curat istam differentiam nominalem cum res modicum differant: vt dicitur. iiij. de accidenti. Fiunt omnes iste passiones vel ex passione membrorum spiritualium vel ex eorum compassione. Si autem ex passione principali hec est duplex: vel quia ex mala complexione vel compositione. Si ex mala complexione hec est duplex vel cum materia: et sic fiunt ab humiditate pulmonis vel sine materia: et sic fiunt a caliditate pulmonis vel siccitate. Si ex mala compositione tunc sunt ab oppilatione et obliquatione viarum anhelitus: sicut accidit gibbosis propter dislocationem spondilium: et leprosis propter sclirosim materierum grossarum melancholicarum in pulmone et gutture. Si vero fuerint ex compassione: tunc fiunt ex catharro descendente a capite ad pulmonem et pectus calido acuto vel flegmatico frigido: sicut dictum est de tussi. et ca. de catharro. Signa eorum que fiunt a caliditate siccitate vel humiditate pulmonis sunt signa dicta de tussi a causa calida humida vel sicca. Signa vero eorum que fiunt a lepra vel gibbositate sunt signa eorum. Signa eorum que fiunt a catharro sunt signa tussis a catharro et distinctiua calidi vel frigidi catharri sunt dicta illic.

Methodus. Cura eorum trium trahitur a cura eius ex quo trahitur signum: quia signa causam et pronosticatio catharri tussis et asmatis sunt eadem vndiquaque preter quod asma ex gibbositate et lepra: quia illud est incurabile penitus cum tale asma significet tales passiones fore confirmatas.

Emperica. In cura asmatis a catharro siue calido siue frigido: sed in calido magis faciunt quedam excellentes flomiam cephalice: vel si virtus sit debilis scarificationem in spatulis que licet conferat qualitati non tamen quantitati. Deinde obseruant corpus laxum omni die cum clisteri vel suppositorio et quandoque cum pillulis cochijs in causa frigida: vel cum pillulis de reubar. in causa calida. Post euacuationem vero cause antis maturant coniunctam atque euacuant per sputum: vt diximus ca. de tussi. et postea dicemus ca. de pleuresi. Deinde confortant pectus et pulmonem dando omni die. 3. ij. pulmonis vulpis sicci vel ericij cum aqua mellis: quod est mirabile: vt dicit Mesue. auctoritate ruffi. Ultimo dant rubificatiua et exsiccatiua circa caput: sicut vnguenta: epithimata: emplastra: embroce dicte ca. de tussi et catharro. In declinatione morbi faciunt suffumigium ex thure mastice mirrha positis super carbones: quia cerebrum et pulmonem exsiccant et confortant ne vlteriores generent superfluitates.

Canones. Scias quod catharrus fit duobus modis. Uno modo propter indigestionem stomachi vel epatis: quia mittit nutrimentum indigestum et aquosum quod tendit per venas ad membra. Et quia cerebrum est naturaliter frigidum non potest rectificare illud quare congregat multas superfluitates que colliquate fluunt deorsum. Secundo modo propter vapores ascendentes a cibo ad caput prime digestionis: et hoc fit vel vitio stomachi frigidi mandantis vel cerebri calidi attrahentis vel vtroque modo. Asma similiter et orthomia in se. continua: et proprie de flegmate cum alijs signis malis mortem et suffocationem signant: quando est necessitas euentationis adaucta: sed euentatio diminuta. Item asma rehemens in pleuresi peripleumonia et catharro: et proprie in senibus mortale: quia defectum excreationis predicit. Item pronosticatio catharri seruit huic capitulo.

De pleuresi. Cap. iiij.

Pleuresis est apostema cadens in pellicula tegente costas versus concauum pectoris que pleura dicitur. Et est quandoque apostema dyafragmatis: et tunc est periculosum propter maximum impedimentum anhelitus. Fit autem ex omni genere humorum penetratiuum per venas capillares et arterias terminatas ad pleuram: sicut et aliud omne apostema: sed maxime fit ex cholera vel sanguine cholerico et flegmate subtili salso: quia non videtur quod materia possit substantiam membri panniculosi solidi et densi

penetrare:nisi sit calida acuta subtilis.vnde
Ipo.vj.parti.amphO. Acide ructuantes nō
valde pleuretici fiunt. Neq3 dicat aliq̄s ꝙ
pleuresim fieri sit possibile ex catharro. Qr
vt ait Gal.in teg.ca.de causis. cu3 de causis
apātis differebat. Non est possibile aliqđ
genus apātum euenire nisi a materia super
flua sicca currēte ꝑ venas ⁊ arterias: ex tali
tm̄ catharro bene pōt fieri empima ⁊ ptisis.
Et scias ꝙ in latere altero vel vtroq3 fit do/
lor ventosus fortis ⁊ qn̄q3 cū fe.ꝓpter inflā/
mationē spirituū. Sed differt a pleuresi:qr
ꝓpria signa pleuresis ⁊ insepabilis sunt do/
lor lateris pūgitiuus cum tussi ⁊ fe.cōtinua
acuta pulsus serrin⁹siue diuersus cu3 duritie
arterie ꝓpter vehemētiā doloris ⁊ oppſſio
nem virtutis vitalis ab apāte q̄ nō sunt cu3
dolore lateris vētoso. Est ⁊ quasi signū infal
libile:qr dolor vētosus curatˀ totalr̄ ꝑꝑ appo
sitionē euaporatorij siue calefactorij sup.la/
tus:s3 pleuresˀ ꝑ hoc augetˀ: qr fit attractio
sine resolōne materie:vt dicit ipo.ij.de reg.
acu.q̄propt ⁊ ipo.icipit curā pleuresis ꝑ ca
lefactoria:qrvel sanatvl digerit materiā.Si
gna pleuresˀ q̄ fit a san.sunt cū ꝑdictis rube
do faciei ⁊ toti⁹corpis:replō venarū: ⁊ pul/
sus magn⁹:vrina ru.vel grossa ⁊ an̄cessio ci/
boꝝ gn̄antiu3 sang. Et signa magis ꝓpria
sunt:qr sputū cū cepit primo apparere:erit
valde rubeū ⁊ dolor cum pūctura nō valde
multa:s3 cū q̄uitate plīma. Si aūt sit pleu/
resˀ a san.adusto appebit cū oib⁹ ꝑdictisvel
plib⁹nigredo ligue ⁊ vrina magis clara si/
ue ru.obscura ⁊ tussis sicca ⁊ sitis intēsa: ⁊ re
tētio sputi ⁊ aspitas ligue ⁊ gutturis ⁊ nigre
do toti⁹ corpis fortitudo fe. magis q̄ꝫ si sit a
san.nō adusto cū stipticitatevētris. Signa
ei⁹q̄ a cho.sunt cū signis cōib⁹ ꝑdictis vrina
ru.clara subtilisvel citrina intēsa ⁊ pūctura
lateris i modū ac⁹ cu3 dolore plīmo ⁊ pulsus
durior ⁊ minor ⁊ spissior ⁊ acutior q̄ꝫ in ea q̄
de san. Signa ei⁹q̄ de flate siue san.viscoso
vl aquoso.(Nā ex puro flatevel ex pura me/
lācolia nōvr̄ posse gn̄ari)sunt cū signis cōib⁹
fe.q̇eta magis ⁊ dolor grauatiu⁹ in latere si/
ne plīma pūctura: ⁊ sputū ei⁹ tēdit ad albe/
dinēvrina pallidavl subcitrinavl citrina cu3
spissitudine ⁊ pulsus pu⁹ quodāmō mollis.
Sciendū p̄terea ꝙ pleuresˀ ⁊ ꝑipleumonia
qn̄q3 fit in altero latere tm̄:qn̄q3 fit invtroq3

Et signa eius si sit in altero: vtpote dextro
sunt:vt dicit Ipo.ij.ꝓno.qr in eodem latere
erit maior calor: q̄propter si filū ducatˀ cir/
ca corpus citi⁹ exsiccabitˀ in illa ꝑte q̄ꝫ alibi.
Silr ⁊ oleū ⁊ vnguētū illuc linitū.ꝙ si egrū
ex opposito latere sc3 sinistro iacere ꝑcipias
sentiet grauitatē ⁊ tensionē in latere dextro:
ꝓpter suspensionē materie in pāniculis la/
teris eius. Et eodē modo dico de latere sini
stro.si ꝟo pleuresis sit invtroq3 latere erit do
lor calor ⁊ tēsio cuiuscunq3 lateris cū se decu
buerit. ¶ Sciendū ꝙ pleuresis ⁊ omne apā
salubre imo vlr ois morb⁹ salubris vt dr pri
mo de crisi h3 q̄tuor tpa principiū: augmen
tu3:statū: ⁊ declinationē. Distinguuntˀ autē
ista tpa quatuor:modis duob⁹. Uno mō pe
nes digestiones materie:vt qn̄ nōdū appa/
rent signa digestionis saltē digestionis ma
nifeste tunc dr principiū vere: l3 qn̄q3 princi
pium vocetˀ spaciū dierum triu3 a principio
primo punctuali in quo primo eger senserit
egritudinem siue lesionē sensibile3 in opatio
nibus nature:qn̄ vero apparent signa dige/
stionis manifeste tunc est augmentū:qn̄ ap/
parent signa digestionis perfecte manifeste
⁊ cōplete tunc est status:qn̄ apparent signa
bone ⁊ laudabilis euacuationis tunc est de/
clinatio. Cum aūt dico signa digestionis in/
telligo signavrine spute egestiōis s̄m ꝙ ma
gis appropriantˀ vni egritudini q̄ꝫ alteri. ver
bi grā. sputū citius signat super morbis mē
broꝝ aialium ⁊ spūalium .vrina magis sup
morbis mēbroꝝ naturalium deseruientium
scđe digestioni:vt sunt epar:splen:vene:re/
nes ⁊ vesica. Egestio magis sup morbis mē
broꝝ naturaliū deseruientiū prime digestio
ni vt stomachus ⁊ intestina. Scđo modo di
stinguuntˀ penes difficultate3 accidentium
cōuenientium morbis:qr dum primo appa
rent accidentia est principium:qn̄ augmen/
tantˀ:est augmentū:qn̄ sunt in vltimo mali/
cie est stat⁹:qn̄ incipiunt deficere ꝑmissa eua
cuatione sensibili ⁊ sufficiēti per sudore3 vo
mitum egestionē vrināvel apā creticū estve/
ra declinatio. Hec aūt dicem⁹in ca.ꝑsenti.l3
sint cōia oi morbo: vt per hoc in distinctionē
quatuor horarū pleuresis vniuersaliū deue
niamus. Ubi sciendū ꝙ predicti duo modi
diuisionū quatuor tēpoꝝ vniuersaliu3 qn̄q3
simul coincidūt:ita vt quādo est principium

digestionis est principium accidentium: et sic de augmento statu etc. Quandoque vero non coincidunt immo omnes hore accidentium precesserunt antequam compleatur principium digestionis. verbi gratia. In omni egritudine que est sine apostemate omnino ista quatuor tempora coincidunt: ita quod quando in febre acuta sine apostemate est principium penes digestionem: tunc est principium penes difficultatem accidentium: et ideo in istis febribus danda est grossa dieta in principio: et subtilior in augmento: subtilissima in statu: et resumptiua in declinatione. Iuxta illud ypo. secunda parti. amphorismorum. quando egritudo est in statu tunc tenuissima dieta utendum est. In febre acuta que est cum apostemate pectoris pulmonis: ut pleuresis et peripleumonia ista tempora non coincidunt omnino. Nam in eis primo fiunt quattuor hore accidentium antequam compleatur principium penes digestionem quam in augmento vel statu et est hoc periculum suffocationis. quare in pleuresi et peripleumonia est danda dieta omnino econuerso prioribus. Nam in principio debet dari dieta subtilissima cum tunc fit maxima difficultas accidentium et mundificantium et sputum indigestum. Et ideo tunc non datur nisi potus ut ydromel: et quandoque ius pullorum usque ad statum accidentium. Et cum incipit augmentum penes digestionem decet grossius dietari et in statu digestionis adhuc grossius usquequo fiat hora crisis que est finis talis status. iuxta illud Ipo. secunda regi. acuto. Et quanto plus fuerit sputi est uberius reficiendum. In hora vero crisis et in duobus diebus proximis post crisim debet dietari subtilissime sicut a principio sumpto penes accidentia ne forte natura occupata per cibum distrahatur a crisi. Iuxta illud Ipo. secunda amphorismorum. Ea quorum crisis fit vel quorum facta est equaliter et perfecte nihil apponere etc. Causa autem omnium dictorum est: quia in pleuresi et peripleumonia quando apostemata materia primo fluit ad particulam vel fluxit nuper neque est digesta: tunc multum oppilat vias anhelitus et ramos canne sparsos per pulmonem quare timetur de suffocatione. verum cum incipit tunc egredi per sputum: tunc materia non reseruatur ad unicam expulsionem criticam sicut in febribus acutis sine apostemate: sed de die in diem aliquid eius euacuatur. Et hoc maxime si pleuresis vel peripleumonia curetur per resolutionem et non per sanationem: ut iam dicetur. et quia tunc de die in diem minoratur et cessat oppilatio et malicia anhelitus et alia accidentia alleuiantur usque ad horam crisis

Si tamen crisis est futura per resolutionem et sputum. Illud namque non semper accidit: et propterea cum in pleuresi non fit tanta resolutio per sputum ut materia totaliter euacuetur: nec aliquid reseruetur eis ad horam crisis: sicut fit in pleuresi et peripleumonia valde salubri. Sciendum preterea quod pleuresis et peripleumonia et vniuersaliter omne apostema in membro corporis quocunque terminatur altero duorum modorum: quia vel ad salutem vel ad membri mortificationem: et cum aufert passiones illius membri que fuerant necessarie ad indiuidui salutem: terminatur quidem ad mortificationem et sequitur mors: ut patet in pulmone stomacho etc. Sin autem potest remanere vita hominis: ut patet in manuvel in pede. Si vero terminetur ad salutem hoc est altero duorum modorum: quia vel stat in suo membro vel permutatur ad aliud locum: et hoc est cum illud fit ad bonum. verbi gratia. Si pleuresis permutetur post aures et post subascellis: et est cum illud fit ad malum et pniciem: ut si pleuresis permutetur ad peripleumoniam vel frenesim vel litargiam. Cum vero steterit apostema terminatur altero trium modorum: scilicet per sclirotisationem. vel per dissolutionem: vel sanationem. Si per resolutionem hoc dupliciter. vel insensibilem: ut quando materia apostematis euaporat ex toto per se vel beneficio medicine vel per sensibilem: ut quando materia in peripleumonia subtiliatur a calore naturali: et de sputo illico de die in diem expurgatur: vel superuenerit fluxus sanguinis narium vel sudor plurimus ad pectus: et tempus istius terminationis in pleuresi et peripleumonia est a die egritudinis usque ad diem. xiiij. Si enim per illud tempus nihil istorum acciderit et tussis remanet sicca cum febre acuta et dolore lateris significatur quod apostema non potest terminari per resolutionem. Iuxta illud Ipocra. v. parti. amphorismorum. Quicunque pleuretici facti non purgantur in. xiiij. diebus hi in empima transeunt quod quidem verum est ut in pluribus: quia posset adhuc quandoque licet raro post. xvij. diem terminari per aliquam resolutionem predictam: ut patet in commento illius amphorismi. Paroxismos et consistentiam. Secundo modo terminatur apostema per sanationem siue collectionem: ut quando materia est grossa viscosa frigida flegmatica: quapropter fit calori naturali inobediens et ab ipso digeritur et maturari subito non potest sicut prima: sed in

diget tpe multo. quare colligit̄ in cupo ⁊ cõuertitur in sanitatē laudabilem: si natura vincit et reseruat̄ ad vnicā expulsionē: scȝ eruptionem creticam apatis q̄ quidē dr̄ cōi noīe a medicis ruptura. Quod si fit in mēbris spiritualibus empima: sed si fit in concauitate pectoris dicit̄ emoptoica passio. Si vo fit apa creticum: vt puta, post aures vel in inguinibus vel sub ascella vel in alio loco corpis dr̄ exitura. Et iste scḋs modus est piculosus valde ꝓpter tria. Primo qꝛ est magis cronicus: ⁊ ideo timoꝛ est ne virtus in eo deficiat. Scḋo qꝛ materia reseruat̄ ad vnicā expulsionem: quare timor est de suffocatione. Tertio: qꝛ fe. fit intensioꝛ ⁊ doloꝛ acutioꝛ: quare timoꝛ est ne virtꝰ prosternat̄. Tps aūt istius termīatiōis in pleuresi vel pipleumonia est a. xiiij. egritudinis vsq̄ ad. xl. diem vel circa. Iuxta illḋ Ipo. v. pti. āpħ. Quicūq̄ ex pleuretide empici fiūt si purgētur in. xl. diebus a die qua ruptura fit: soluūturꝰ. Si vo non: in ptisim transeūt. Tertio modo teriatur p sclirotisationē. s. qn̄ materia est frigida grossa valde: vt melācbolia vl' de flegmate gipseo ꝓpter qḋ natura nō potest ipam resoluere subito insimul ⁊ in sanitatē cōuertere: sed subtiliat parū post parū. ⁊ sic tandē resoluit̄ subtile ⁊ remanet qḋ grossum est: ⁊ tūc illud apa dr̄ duricies sclirosis: nisi medicus semp resistat ministrādo vicissim mollificatiua ⁊ resolutiua boc mō vt illud: neq̄ q̄cq̄ materie lapidetur: sȝ totū resoluat̄. Et iste tertꝰ modus est oīm piculosus: vt dicit Ipo. s. prono. ca. de apatibus duris. qꝛ iste modꝰ est maxie cronicus. Est etiā impossibilis resolutionis postq̄ confirmat̄: vt dicit Anicen. iij. cañ. fē. xiiij. ca. de apostemate duro epatis. Tēpus autē istius terminationis in pipleumonia vel pleuresi est incertū. Qn̄ enim videmus post. xl. dies a primo principio egritudinis fe. diminui ⁊ dolorem mitigari: neq̄ ꝓcessit aliqua euacuatio sensibilis per sudorē sputum saniē apostema creticū: vrinā: egestionē: ⁊ virtus debilitat̄ cōtinue ⁊ anbelitꝰ fit difficilioꝛ de die in diē signatur q̄ apostema sclirotisatur. Nā si materia foret resoluta insensibiliter nō remanerent ista accidentia: neq̄ remaneret aliq̄d de fe. vl' de doloꝛe lateris vel asmate cū accidēs sequat̄ moꝛbū sicut vmbra coꝛpus: sicut dicit gal'. in de accidenti. Signa igitur terminationis pleuresis vel peripleumonie per resolutionē siue sputum sunt: vt di. Ipo. ij. ꝓnosticoꝛum. Si sputū fit velox ⁊ eueniat infra primos dies tres ⁊ faciliter egrediat̄ ⁊ sine laboꝛe ⁊ tussi plurima: ⁊ ꝓprie si fit subrub. ⁊ sano sputo equali digesto albo permixtus: ⁊ vniuersaliter oīa signa salutis. Signa vero terminationis eoꝛum per sanationē sunt vt dr̄ ibidem qꝛ dū incipit caloꝛ fe. incendi ⁊ rigoꝛ: qñq̄ aduenire ⁊ pūctura lateris foꝛtificari: tunc ab illa boꝛa scias sanitē generari. Et ꝓprie si fe. cōtinua fit in die modica ⁊ in nocte multa et sudoꝛ multꝰ ⁊ tussis sicca infestās egrū et concauatio oculoꝛum ⁊ ruboꝛ in angulis oculoꝛum ⁊ vnguium coꝛrugatio ⁊ digitoꝝ calefactio: ⁊ pustule in pedibus qñq̄ apparentes: ⁊ pꝛostratio appetitus ⁊ pustule pue in toto coꝛpoꝛe que nō cōmoꝛantur: oīa ista significant empicū. Iuxta illud Ipo. ij. par. ampħ. Circa generationes saniei doloꝛes ⁊ fe. magis accidunt q̄ facta sanie. Item in peripleumonia ⁊ pleuresi si superueniente sputo vel solutione ventris vel fluxu san. narīū vel farmaco adbibito vel quōlibet cōpetenti medicamine: scȝ calefactoꝛio vnguento electuario screatiuo vl' similibus doloꝛ in aliquo nō ceperit diminui: signat q̄ apa terminabitur per sanationē: vt dicit Ipo. vj. par ti. ampħ. ca. de sputo. Signa vero eoꝝ p sclirotisationē sunt delitētia fe. falsa et doloꝛis mitigatio post. xl. vl'. lx. dies a principio apatis non ꝓcedēte euacuatione sensibili vel modica existente si fuerat: ⁊ remanēte tussi sicca ⁊ difficultate anbelitus cum timoꝛe suffocationis ⁊ similibus. Cum aūt distinguo predictos modos terminationis apatum cōtra terminationē que est in membri moꝛtificatione nolo itelligere ipsas esse salubres ex tota sui spē: qm̄ terminatio p sanationē est raro salubꝛis: ⁊ terminatio p sclirotisationē si cōfirmet̄ est oīno moꝛtalis. Sed qꝛ nō sunt ex toto genere moꝛtales āteq̄ cōfirment̄: ⁊ ꝓprie si virtus sit cōstās: ⁊ medicus recte ꝓcesserit in cura. Ex dictis aūt colligi pōt quoddam notandū in cura pleuresis ⁊ pipleumonie: ⁊ vl'r in cura oīs apatis: qꝛ primo dȝ intēdere medicus ad introductionē primi modi. s. p resolutionē approximādo medicinas resolutiuas ⁊ excreatiuas p interius ⁊ exte-

rius pmissa euacuatione vel cū flōmia vl' farmacia: vt in methodo dicet. Et si hec proficiūt et sputū augmentet et dolor et fe. minoret tur de die in diē nō recedat ab hac via. Si vero ista nō pficiunt vsqꝫ ad .xiiij. diē a principio egritudinis vel circa illud: et tussis sicca et dolor fortis et fe. fortificant et malicia anbelit opus est statim trāsire ad scōm modū q est p sanationē qd fit administrādo sirupos et empl'a calida maturatiua saniei generatiua vsqꝫ ad diē rupture q est dies. xl. vel circa id. Post illud vero rectificet et mundificet et educat saniem cū lohoch et sirupis et electuarijs et gargarismis et electuarijs ripticis screatiuis q dicent inferius ca. de empimate. Si vero post .xl. dies vel circa id nō viderint pfecū istor: scire dz materiā lapidare: quare pcedat fm tertiū modū administrādo empl'a et vnguēta mollificatiua resolutiua vicissim modo vnū modo aliud ne aliq remaneant materie in loco si est possibile: sed tota materia insensibilr resoluat. Et intellige q dicta sunt stante virtute: qr morituri signis pnosticis sunt dimittendi: vt dicit Gal. in cōmēto illius amphorismi pri. parti. Quando steterit egritudo.

Methodus.

In cura pleuresis isto mō fit pcedendū. Primo nāqꝫ cōsiderem' si venter sit cōstipatus et fiat clistere lenitiuū de deco. maluarum bismal'. mercurial'. viol'. lib. s. et B. olei viol'. vel olei cōis. ℥. iij. mell'. ℥. j. sal'. ʒ. s. et iniiciat tepidū in ieiuno si virtus sit fortis vel fiat suppositoriū ex melle et sale incorpatis simul ad ignē lentū et supponat in ieiuno si virtus sit debilis. Expurgatis aūt fecib' vētris naturalis fiat pcessus ad euacuationem circa morbos hoc ordine. Nā si materia sit leuis. s. sanguinea vel ex san. et cho. simul mixtis qd est vt plurimū qd scies: qr dolor ascēdit vsqꝫ ad spatulas: tunc fiat flōmia Si aūt sit grauis. s. flegmatica vl' melica: qd raro ptingit: scies qr dolor descendit vsqꝫ ad furculā vbi est os stomachi: tunc fiat purgatio cū. ℥. j. cassiefistule. et ℥. s. et B. manne et tamarindo. dissolutor in. ℥. iiij. aque feruentis decoctionis prunor siccor: collet et det ante diē hora maioris quietis. Verūm sciendū fm doctrinā Gal. in cōmento super. ij. regiminis acutor circa principiū. Tutius et potius est in omni pleuresi facere in principio flōmiā q farmaciā ppter tres causas. Prima: qr proptior est farmacia nanqꝫ indiget apparatu et tpe. Scdo lz flōmia cōpetat in solo sanguine vel in pctō oim humor simul qualitatiue: tn cōpetere pōt in oī materia q̄titatiue: cū flōmia fit euacuatio vl'is sensibilis tollēs multitudinē humor: vt dicit Aui. primo canon. fen. iiij. ca. de flōmia. Tertio qr securior est et minus timorosa infirmo: quia tunc cohiberi pōt cū quis vult. Anteq̄ tn flebothomia vel farmacia fiat: applicentur calefactoria lateri doloroso: vt pcepit Hpo. qm vl' curāt: vel digerūt. Nā si materia sit ventosa sine apostemate: vel sit humoralis modica cū apostemate: tūc curāt: qr resoluunt et termināt sine attractione. Si vero materia sit plurima et corpus repletū digerūt: sed attrahendo materias augmentāt dolorez et apa. Ex quo cognoscet medic' q euacuatio vl'is dz precedere oia localia remedia. Fiat ergo hora illa flebothomia hoc ordine. Nam si pleuresis sit in principio et corpus sit plectoricū fiat primo flebothomia sophene pedis eiusdē lateris ppt diuersionē materie: post ea flebothomia basilice brachij oppositi lateris. Et est incōueniens vt flebothometur sophena vel basilica pedis oppositi lateris: qr diuersio non pōt fieri per duas dyametros: vt dicit Aui. loco preallegato. Preterea tertio et vltimo fiat flebothomia basilice brachij lateris eiusdē ppter eradicationem in qua tantum sanguinis extrahatur donec in aliū colorem scilz nigruz vel magis intense rubedinis permutetur quod significat eradicationem pertigisse vsqꝫ ad minorationez cause cōiuncte: obseruentur tamen virtus et etas ne simul cū causa morbi extrahatur virtus. Si ergo virtus sit debilis fiat potius secundatio illius flebothomie vsqꝫ ad .iij. dies cū plurima sanguinis eductione hora vna vl' ventosatio in spatulis cū scarificatione ad quā immediate sequitur clistere lenitiuum predictū. Sicut eni ex anathomia cognoscūtur vene capillares nutriētes pleuram et coste ad pleurā ramificātur circa locū furcule supioris vbi vena illis ascendens bipartit in duas guindes et duas basilicas scz dextrā et sinistrā. Si vero basilica reperiri non possit

flebotbometur mediana vel cephalica: qm̄ parū refert inter istas tres venas in curuatura brachij cū ab eodē trunco vene ille oriā/tur fere circa eundē locū: nisi q̄ cephalica directius tendit ad caput et ad epar: basilica ad pectus: mediana que est sicut chorda colligans eas adinuicem in brachij curuatura. Si aūt pleuresis est confirmata et materia tota fluxerit ⁊ morbus iā peruenerit ad augmentum anteq̄ sis vocatus ad curā: tunc si corpus non sit valde plectoricū fiat ilico flebotbomia basilice lateris eiusdem: qm̄ tunc non est locus diuertendi sed euacuandi. Et extrahat̃ sanguis vsq̄ ad mutationē coloris qm̄ si morbo existente in principio primo fieret flebotbomia eradicatiua augmentaret̃ apa propter materie attractionē. Silr̄ si existente in augmento vel statu fieret flebotbomia diuersiua traheretur materia corrupta super loca sana propter qd̄ apa emarceret̃. Post flebotbomias predictas purgetur aliquo dierū ante diē cū medicina predicta ⁊ nō purgetur cum scamonea colloquintida vel alia medicina acuta: qm̄ per boc fe. incenderetur ⁊ virtus debilitaret̃. Obseruetur ergo virtus ꝑposse: qm̄ ipsa est que curat. Post remedia vlia applicentur localia. Si ergo materia sit sanguinea aquosa fiat calefactio de sale ⁊ milio torrefactis in sacculo super lap. igneo ⁊ lateri doloroso applicet̃. Si v̄o cholerica acuta fiat cū spongia vel vtre pleno habente latus planū vel cum vitreo vel eneo vel terreo plumbeo aqua calida pāno sicco interposito inter calefactorium ⁊ latus: vel ꝑm modernos cum vesica bouis sicca repleta aqua calida pāno interposito. Si v̄o flegmatica vel melancholia indigemus fortioribus: vt sunt orobus fenugrecū furfur ana. partes equales contrita ⁊ posita in sacculo ⁊ bullita in aceto: deinde bene expressa ⁊ calida applicata: vel extendat̃ mel dispumatū super panno: ⁊ aspergatur puluere nasturtij vel carui cimini vel aneti vel apij ⁊ calefactum super lapide ignito applicetur. Caue tamen de attractione ⁊ feb. inflāmatione quoniā est acutum valde incisiuum subtiliatiuum ⁊ resolutiuū materie grosse vel viscose. Et in oībus istis sit cautela ne applicent̃ humida ⁊ ne dimittant̃ in loco postq̄ infrigidari ceperint: imo tunc calefiant ⁊ reiterētur ⁊ proprie in ieiuno: qm̄ frigida ⁊ humida ꝓhibent resolutionem. Et vnguatur quādoq̄ locus dolorosus cū oleo de camomilla vel aneto actu calido ⁊ superponat̃ hoc emplastrum. ℞. rad. bismalue coctarū perfecte tritarū. ℥. iij. viol. flor. camomille semi. lini. añ. ℥. ij. farine ordei. ℥. vj. ⁊ incorporent̃ omnia cū oleo camomillino ⁊ viol. oleo qd̄ sufficit ⁊ actu calid. applicetur: qm̄ resoluet leuiter cum repercussione ⁊ mitigatione. Nec ꝑmittat̃ venter egri aliqua dierum exsiccari imo liniat̃ cum suppositorio vel clistert: quoniam ventris lenitas plurimum confert ad anhelitus bonitatem. Sumat oī die in aurora preterq̄ in die solutionis de sirupo digestiuo ⁊ screatiuo quē ponemus infra ca. de empericis. circa principium. Et vtatur sepe ante lohoch screatiuo ibid. ℞. rad. bruci. sparagi graminis. añ. ℥. ij. end. scariole. añ. ℥. ij. capill. veneris se. ordei. añ. lib. ß. quatuor se. cōium frigidorum maiorum ⁊ minorum se. papaueris alb. liquiritie mundatorum añ. ℥. ij. zuccari. lib. j. fiat ex oībus sirup⁹ cuius q̄titas post decoctionē perfectā non sit nisi lib. j. ⁊ ß. Et si materia eēt frigida aut tempus frigidum aut sputum difficile addātur mellis. ℥. ij. rad. yreos ⁊ ysop. ⁊ apij. añ. ℥. ß. Et potest etiā addi modicum aceti gratia incisionis materie si tussis esset modica ⁊ non timeremus de pectoris strictura. Licet aūt acetum sit oīno pectori inimicum oportet igitur ista addere ⁊ ita subtrahere maxime cōuenientia particularium: ⁊ sic regat̃ ꝑ medicinas vsq̄ ad perfectā apatis resolutionem per sputū. Si aūt pleuresis tendat ad sanationē qd̄ scies: q: ꝑdicta nō cōferunt sicut deberent. Et q: sputū est facile ⁊ exuberans neq̄ dolor lateris neq̄ feb. minorat̃ sꝫ stant equaliter ⁊ incenduntur: tunc solicitandum est circa maturatiua ⁊ saniei generatiua ⁊ doloris sedatiua sicut est hoc emplastrū ℞. rad. maluauisci coctarum ⁊ ꝑtritarum ꝑfecte orobi fenugreci se. lini nasturcij se. fenugreci amigd. dragagāti gūmi arab. iuiubarum liquiritie mūdate añ. ℥. j. et q̄quassent̃ in aqua ⁊ bulliant̃ ⁊ fiat empl'm cū oleo camomillino vel sizamino anetino vel de se. lini. Et si materia sit calida plurimū fiat vnguētū supra totū pect⁹ ex populeō ⁊ butiro recēti sine sale vel ex axungia anatina ⁊ oleo viol. et

cera alb. sufficienti. Et ista olea emplastra ꝛ vnguenta possunt imbibi in lana succida ꝛ pectori applicari actu calida. fiat ergo modo vnū mō aliud ne natura fiat ꝯsuetudinaria Et illa hora sumat oī die in aurora de siru/ po maturatiuo q̄ sic fiat ℞. yreos ysop. lilij. añ. ℥. j. ficuū caricarū dactiloꝝ pinguiū mū/ datoꝝ a granis suis iuiub. liq̄ritie munda/ te dragagāti gūi arabici q̄tuor se. frigidoꝝ cōmū añ. ℥. iij. capill. veneris lib. ß. fiant si rupi lib. ij. vel circa id. Et ex istis eisdē cum orobo fenugreco ꝛ se. lini. stercore colūbino ꝛ oppoponaco fiat sup latus actu calidō. em plastrū. ꝛ tūc regat̄ vsq̄ ad diē rupture: tūc si fiat ruptura p se bene erit q̄re educatur sa nies ꝛ mūdificet̄ locus cū lohoch ꝛ sirupis aptis screatiuis p̄dictis ne trāseat in ptisim Et plura dicem⁹ ca. de empimate. Et vltio ꝯsolidet̄ cū stipticis icarnatiuis q̄ dicent̄ ca. de ptisi. Si vo ruptura p se fieri nō pōt: fiat p artē. Mollificet̄ igit̄ zirb⁹ cū calefactorio aliquo p̄dicto addēdo in eis sinap. vl̄ ysopū prassiuz vel aliud acutū: ꝛ cōmoueat̄ eger ꝛ cōquasset̄ si est possibile donec rūpat̄ zirbus Et scies qm̄ appebit exit⁹ saniei ꝛ sanguis per sputū quare mūdificatiua ꝛ incarnatiua cōpetunt sicut dictū est. Et plura dicemus ca. de apate stomachi. Ca. de debilitate ve/ rūm̄ si hac arte apa nō rūpit̄ tunc est timo/ rosuz. q̄re oꝫ fieri aptionē cū flebo: homo aut cauterio vt sanies egrediat̄ ꝛ nō subito sed gradatim oī die parū post parū ne debili/ tas ꝛ sincopis egro supueniāt ꝛ mors. vnde ait ypo. vj. pti. amph. Quicunq̄ ydropici et empici vrūtur aut incidunt̄ ꝛc. Locus autez incisiōis vel vstiōis ē inter costā sextā ꝛ septi mā lateris apostē: qm̄ est ibi finis costaꝝ ve/ rarum ꝛ p̄ncipium mendosaꝝ atq̄ dyafra/ gmatis q̄re tota sanies ad locū declinabit. Si vo pleuresis ambo loca occupauerit sil' requirit̄ incisio lateris vtriusq̄. Hec tm̄ ope ratio nō fiat nisi forti virtute ꝛ corpe despa to. Si aūt morb⁹ vltra. xl. vel. l. diē transierit neq̄ materia sufficiēter euacuet̄ ꝛ diminu/ te euacuaret se. latēter diminuit̄: nec anheli tus facilis sit tūc eris certus de lapidifica/ tione apatis q̄re in pronosticis relinq̄tur ni si forte velles cum ptestatione facere curam blāditiuā ꝛ mort̄ dilatatiuā cū empl'is mol lificatiuis ꝛ postea resolutiuis vicissim ea

approp̄riādo sicut dicem⁹ ca. de apate stōa chi. ꝛ de cura apatis melācholici ꝛ sclirotici. Dicto de cura pleuresis p medicinas: dica mus ꝯseq̄nter de cura eius p dietā fm ordi nem sex rerū nō naturaliū. Ordo igit̄ diete duplex ē. s. vl'is ꝛ pticularis. vl'is sumit̄ a tri/ bus. Prio a. iiij. tpibus vl'ibus. Nā in p̄nci/ pio ꝛ qn̄ sputū ē modicū ꝛ debile oꝫ modic⁹ cibus admistrari. Sꝫ in augmento ꝛ statu plus si terminetur p resolutionē. Juxta illud ypo. in regi. acuto. Quāto sputi plus fuerit vberi⁹ reficiendū. Si aūt termiaret̄ p sania tionē tūc in p̄ncipio est magis dādū q̄ in au gmento vt vir⁹ lōguꝫ morbū valeat tolera re ꝛ in via nō succūberet. In statu vero ꝛ p/ pe circa diē rupture est dieta gdatim sub/ tiliāda vsq̄ ad subtilissimū ne natura impe diatur i opatione. Scdō ab essentia morbi: q: si pleuresis sit a cā calida subtili est min⁹ dandū: q: morbus breuis est. Si sit a cā fri/ gida grossa magis dandū est vt virtus sustē tetur. Tertio a virtute: q: si fortis sit virtus: erit min⁹ dandū ꝛ magis pro vice. Si vo sit debil' erit magis dandū ꝛ min⁹ pvice cū vir tus debilis optime sustentet̄ per cibū quem tm̄ nō pōt sil' plurimū elaborare. Ordo vero diete pticularis sumitur a duob⁹. Primo ab hora diei. qm̄ si possibile sit: det̄ cibus hor̄ quibus cōsueuit tpe sanitatis refici: vel saltē hora maioris q̄etis siue cōsuetus sit sumere cibū bis vel plures: vt di. ypo. ij. regi. acuto Ita vt det̄ magis in prandio ꝛ minus in ce na. Scdō a substātia ꝛ qualitate ciborum ꝛ potuū: q: in cā calida acuta subtili cōuenit magis dare frigida actu ꝛ pōtica. sed in fri/ gida cā viscosa conuenit magis dare acuta cal'a actu ꝛ virtute. potus igr̄ nutritiui pleu retici est multiplex. primus est aqua ordei q̄ ptisana collata dr̄ dū volum⁹ nutrire ꝛ mū dificare ꝛ infrigidare. Scdōs est ydromel fa/ ctum ex lib. j. aque ꝛ. ℥. j. mellis cū volumus fortius incidere ꝛ abstergere. Tertius est vi num alb. delectabile aquosum limphatum ad mediū cū volum⁹ virtutē cōfortare ydro mel ꝛ vinum euitetur in p̄ncipio: ꝛ cuꝫ cā est cal'a. Quart⁹ est iulep ꝛ aqua cū zuccaro qn̄ volumus infrigidare ꝛ virtus est debilitata hmōi est succ⁹ maloꝝ granatoꝝ dulciū mixt⁹ cū aqua font̄ pl'ima qn̄ volum⁹ cōfortare ꝛ humectare. Quintus est sirupus viol. vel

nenuph. vel sirup⁹ ros. vel de papauere cuȝ multitudine iulep pmixtus aut cū aqua ordei aut cū aqua pura: qm̄ fit ꝛ ariditas oris et lingue ꝛ insomnietas pseuerāt. Sext⁹ est ius pulli iuuenis cū homo est debilitatus ꝛ fastidiosus factū ex pullo paruo cocto in aq̄ pluuiali cū lactucis ꝛ se. frigidis cōib⁹ sine sale vsq; ad ossiū sepationē remota si q̄ forēt isto tamē potu vtat̄ per interualla nō continue ne corpus repleat̄. Septimus est sirup⁹ iste. ℞. aque fontis lib. j. mell' aceti an̄. ℥. ß. zuccari. ℥. ij. qm̄ est potus nobilissimus p corporibus delicatis cū volumus infrigidare et mūdificare. Mel em̄ vt di. Auic. cap. p̄nti nō est negligendū in passionibus spūalibus qm̄ est vehiculū oim̄ medicinarū ad pectus et pulmonē ꝛ pp̄ie in materia frigida grossa et tēpore frigido. Sȝ in cā cal'a fit repressiuū cū aceto sicut iā dictū ē. Abstineat etiā ois pleureticus a potibus acetosis vel ponticis ꝛ diligat dulces cū acuitate aliquali qm̄ acetosa pontica ꝛ stiptica sunt screatus retētiua ꝛ viaꝝ pectoris restrictiua nisi fuerit modica ꝛ cū acutis pmixta gr̄a incisionis ꝛ penetrationis. Si aūt virtus sit debilis ꝛ cōsuetudo crapulosa sicut fit nostris tpib⁹ tūc opȝ grossius dietare quia nō sufficeret cibus ꝑpo. Vtat̄ igit̄ pulmento ordei vel farine vel auene cōdito cū lacte amigdal'. dulcium vel carne pulloꝝ edorum castratoruȝ cocta ꝛ alterata cum lactuca spinargia buglossa. Potest etiam vti aqua decoctionis caulium ysopi cū melle si materia sit viscosa. vtat̄ passulis mūdatis a granis interiorib⁹ amigdalis dulcibus et iuiubis. Panis eius non sit azim⁹ qm̄ oppilat: neq; multū fermētat⁹: qr festinat ad rupturā apātis ꝛ apertionē venaꝝ. Sit ergo medi⁹ inter hec ꝛ sit triū dieruȝ vel duoꝝ ad min⁹ nisi apā tardet rupturā. Tūc nāq; est bene fermētādus vt rūpat zirbuȝ ꝛ saniē mūdificet. vtat̄ etiā ouis sorbilibus ꝛ qn̄q; etiā piscib⁹ puis petrosis coctis cū pe tro. ꝛ sale. De fructibus vtat̄ prunis cerasis dulcib⁹ ꝛ ficubus siccis āte cibū gr̄a lenificationis vētris ꝛ pomis coctis ꝛ malis granatis dulcib⁹ vel piris dulcib⁹ assis cōditis cuȝ zuccaro gr̄a cōfortatiōis stomachi. Sūt preterea q̄ circa methodū. sunt attēdēda: ꝛ sunt quinq;. Primū est qm̄ neq; flomia neq; farmacia sumi dȝ vētre ꝯstipato: leniat̄ igit̄ pri⁹ cū suppositorio vel clisteri. Scōm est q̄ non dȝ fieri nisi hora diei magis q̄eta: ꝛ qm̄ est minor afflictio ne afflictiōi addat̄ afflictio. Tertiū est q̄ cib⁹ nō dȝ offerri hora maxie afflictionis ne natura īpediat̄ nisi forte afflictio ꝛ debilitas v̄tutis esset ppter inanitionem plurimā qḋ raro sit. Quartū q̄ sirupi ꝛ potus non sint multe acetositatis nisi materia sit grossa viscosa ꝛ virt⁹ fortis ꝛ morb⁹ sit circa declinationē ꝛ tussis ac difficultas anhelitus sint modica. Tūc det̄ in parua quātitate cū multitudine ptisane ꝛ aq̄ pure. Aliter nanq; virtutē deijcerent ꝛ phiberent sputū et suffocationem inducerent. Quintuȝ est vt curando morbuȝ et eius causam nō negligamus accidentia cōmunia. s. sitim et vigilias dolorē capitis: colliquationeȝ corporis ꝛ sic de alijs quoꝝ remedia inuenies suis capitulis. Sunt preterea quidā qui curant pleuresim p emplastra rubificatiua ꝛ attractiua facta ex sinapi fermento ficubus siccis stercore columbino pice cepis ꝛ silib⁹ calidis acutis ponendo ea supra locum dolorosum post vniuersalem euacuationē sufficientem cum flebothomia ꝛ farmacia: ꝛ cū non est timor de attractione vlteriori ad locū apātis vel ponendo ventosas supra locū. Sed iste modus nō est tut⁹: qm̄ est difficile v̄tutē medicamēti penetrare thoracē ꝛ costas cū sint membra dura: ꝛ est timor de augmentatiōe apātis. ¶ Sciēdū est p̄terea q̄ si in pleuresi sputuȝ sit ru. pu. ū sine pmixtione albedinis tunc in cura ei⁹ opȝ nos ad' duo intēdere. s. ad sputi eductionē: cum screatiuis lenibus predictis ꝛ ad vene rupte consolidationem cum stipticis conglutinatiuis incarnatiuis que dicentur ca. de sputo san. Administrent̄ igit̄ vicissiȝ vl' mixta sil'. sicut dicem⁹. c. de ptisi. qm̄ tales ad ptisim pati sunt nisi medicus p̄mū sollicitet̄ i curis ꝯ ijs. Est p̄terea sciēdū q̄ pleuresis ꝛ licet vl' oē apā fieri potest ex omni materia per se vel cōmixta: ū si fiat ex multitudine ꝛ abundātia humoruȝ sic fit a sanguine: qm̄ sanguis est humor abundantior qui est sicut nutrimentum corporis. Alij vero sicut condimentum. Si vero fiat p viā penetrationis sic fit maxime a cholera. Si per viam reumatis ꝛ discursus sic fit a flegmate. Si per viam congestionis vel assationis sic fit a melancholia quod tamē raro

est fieri possibile. Fit igit͂ s͂m hanc ratonē in vere ex sanguine: in estate ex cholera: i autūno ex melācholia: q2 per estatē exhalauit subtile ⁊ remāsit grossum in humoribus. Si in hyeme ex flegmate per se: lȝ accidētaliter possit fieri ex cholera reseruatur p estatē et autūnū que postea in hyeme propter antiparistasim et oppilationē ad interiora repellitur: et ideo nō bene transp.rata putrefit et facit apostema. Eadē ratōe fit pleuresis in senib' ex flegmate: sed in senioribus ex melancholia: in iuuenib' ex cholera. Sicut igit͂ hoc apostema est periculosum et difficile in senibus ⁊ flegmaticis ꝑpter suffocationem et v̄tutis expulsiue debilitatē: ita est periculosum iuuenibus ꝑpter materie feruorē et acuitatem et doloris fortitudinem et sensus bonitatem. Regatur igit͂ oīs pleureticus cū medicinis ⁊ potibus p̄dictis vsq3 ad tempus cōualescētie quod est tēpus quod declinationem verā et perfectā significat: et tunc balneetur et gradatim reducatur ad suam consuetudinem.

Emperica.

Cōiter practicātes in cura pleuresis q̄ est a sanguine premittunt flōmiā farmacie. Sed in ea q̄ est de sanguine adusto vel cholera vel flegmate procedūt ecōuerso. Item pro digestiuo ministrāt.ʒ.ij.vel.iij.istius sirupi cū duplo eius aq̄ calide decoctionis liquir.viol.et ordei.R̸.ficus siccas pingues x.numero passularū pinguiū.ʒ.x.rad. liquir. pistate.ʒ.x.sebestē iuiub.xx.nūero an̄. bulliātur in tribus lib.aque donec medietas consumatur: coletur ⁊ sirupisēt cum lib.ſ.zuccari.confert oī pleuresi. Sed si sit de flegmate addatur ysopi mellilott an̄.ʒ.ß.Itē non debet dari aqua ordei cū sirupo: neq3 cū cibo: sed post sirupum vel post cibum per vnā vel duas horas cū aqua ordei potet: quare vult et debet dari per se et nō hora comestionis dant ꝓ totu iulep vel ydromel aquosum vel aquā decoctiōis rad.feniclī an̄.liquir. ⁊ zuccari. Qd̄ si pleures̄ sit de materia calidissima: scilȝ de sanguie adusto vel cholera dant pro potu hora comestionis aquā decoctiōis psillij ⁊ cucurbite: vel aquā decoctiōis endiuie psillij et gūmi arabici: et hoc foret oīm sublimior si gustus ipsam non prohiberet.

Itē si calor fe.sit intēsus inūgāt spatulas et spinā totā cū populeō ⁊ oleo ros̄.vl' viol.vel mussillaginis psillij ⁊ oleo de papauere et oleo de nenuphare. Itē si dolor lateris pungitiuus sit fortis fomentet̄ latus cum spongia infusa in aqua decoctionis florū camomille viol.vel aneti. Vel vngant cū vnguento facto ex par.ij.dyalthee ⁊ olei camomille butiri an̄.partem ꝑ.addito croco modico ꝓpter penetrationē. Item s͂m dicta in meis dorsil' et omnes empirici regūt oēs pleureticos vsq3 ad perfectā resolutionem vel vsq3 ad rupturam si nō potest terminari per resolutionē verum post rupturā apatis mundificant pectus ⁊ pulmonē a sanie cū rebus dictis ca.de tussi.parasso de empiricis s͂m naturā et cōditionē eius qd̄ excreat̄. Et pl'a dicem' cap̄.de empimate.et ca. de ptisi.qm̄ oīm istorū intētio est mūdificandi. Sirupus bonus cōtra omne vitiū pectoris et cū materia sic R̸.qm̄ illā digerit et sputo p̄parat. ⁊ si sit materia frigida grossa R̸.vngl'e caballine capill'.veneris ysopi.an̄.m.ſ.liqritie passularū excorticatarū ordei mūdati et excorticati an̄.ʒ.ſ.ficuū siccarū pinguiū dactilorūȝ an̄.numero.vj.amigdal'.dulciū numero.xxv. fiat sirupus cū melle ⁊ si sit sine fe.vl' cū feb. lenta sed cum zuccaro si est cum fe.acuta.

Canones.

Dubitāt cōplures vtrū repercussiua cōpetāt in principio pleures̄.videt̄ ꝙ sic auctoritate Io.hebemes̄.in suo cap̄.de pleuresi. vbi p̄cepit exp̄sse. Item auctoritate Auicē.ca.de curatione apatū in generali.vbi dicit ꝙ in p̄ncipio debēt poni super locum repercussiua tm̄: in declinatiōe resolutiua tm̄: in augmēto et statu mixta ex ijs: ita tm̄ ꝙ in augmento dentur repercussiua: in statu vero resolutiua nec ab illo canone ponit excusationē nisi de apostematibus in emunctorijs et apatibus creticis que repercutere non debemus sed'potius prouocare ponendo empl'a rubificatiua ex sinap̄. melle stercore colūbino super locum. In oppositū arguit̄ auctoritate ypo.ij.regi.acuto.vbi loq̄ns de cura pleures̄ et peripleumonie p medicinas non ponit in aliqua horarū repcussiua.sil'r auctoritate Gal'.xi.de ingenio sanitatis.loquēs de cura apostematū oīm interiorū q̄ sunt cū feb.

prohibet in apatib⁹ pectoris repcussiua: qr timor est ne materia ꝑpellat ad cor vel aliud mēbrū nobile: vel si hoc nō ꝯtingit nihilominus accidit materie incuneatio vt p sputū curari nō possit. Ad quā dubitationē videt respōdendū put ex dictis Mes. ibidē colligit ꝙ duplex est pncipiū .s. principiās ꝛ pnciptatū. Uoco aūt pricipiū pncipiās qn materia futura facere apa nōdū irrepsit in poros mēbri ꝛ spōgiositatib⁹ i quo fit apa. Dicendū igit ꝙ in principio pncipiante debēt apponi repcussiua ꝑpe si materia fit modica ꝛ corpus nō plectoricū neqꝫ cacochimū valde: qm euitabit sic apa preter ꝙ materia nō repellatur ad cor. Tali nāqꝫ mō materia non repellit sed a cursu ꝓhibet. In principio aūt principiato nullaten⁹ cōpeteret propter causas pdictas: ꝛ sic cōcordant act. Sꝫ querit qd duoꝝ est tuti⁹ medico cōiter operanti: scꝫ vti repcussiuis vel nō vti? Dicendū ꝙ nō vti tutius est ꝑpter qttuor. pmo qr difficile immo quasi impossibile est medico cognoscere principiū pncipiās. scdo posito ꝙ cognosceret: qr illa hora breuis est ꝛ nō possent medicine operari. tertio qr raro ē ꝙ hmōi corpus nō sit plectoricū ꝛ materia pauca. qrto: qr raro est medicus vocet ad egrū in pncipio principiante. Dubitat vlterius quare terminatio pleures per sputū dr apd actores terminatio per resolutionē cū sit grossa sensibilis ꝛ cōis sit modus gnationis sputi in pleuresi. Dicendū est ꝙ materia apostemosa cōtenta in pleura subtilissime stillat: ꝛ qu si insensibilr ad cōcauū pectoris. Deīn qn pulmo dilatat: ingredit parū post parū orificia prima ramoꝝ trachee arterie dispsorum per tota substantiā pulmonis. Deīn ab illis ꝑpellit regimine nature ad largiora donec in aliqua quātitate cōgregetur in trunco q est cāna pulmonis: tunc natura sentiens nocumentū anhelitus ꝑpellit illō extra corpus: ꝛ tūc dr sputū. vn Gal. in .v. illi⁹ amph. Quibuscūqꝫ inter renes ꝛ ventrē ꝛc. forti nature nihil repugnat: educit eīn sāguinē de medio ossis: ꝛ in de creticis natura est sapiens immo sapientissima cui⁹ sapientie nō est finis. ꝙ si obijcit quare materia nō ingredit orificia vene arterialis ꝛ venalis: et sic tandē perueniat ad cor cuꝫ he due vie ꝓcedant a corde. Prima quidē a dextro ventriculo cordis. Scda vero a sinistro: ꝛ dispergātur per totā substantiā pulmonis. Dicendū ꝙ ille due vie sunt molles ꝛ claudunt dū pulmo cōstringit. Sed rami cāne pulmōis sunt duri ꝛ omni tpe apti: aliter nanqꝫ aīal suffocaret: vel dicendū ꝙ ad hoc suffragat natura relegās sputū per vias magis salubres: vt dictum est.

Pronosticatio.

Anqꝫ pnosticare possim⁹ scire opꝫ ꝙ signorū pleures. sex sunt gnā. Quedā eīn significant pleuresiꝫ. qdā significāt qttuor ei⁹ tpa vlia. qdā signt distinctionē pleures a passionibus cōsilibus. qdā signt translationē materie ad aliud mēbrū. qdā significāt lōgitudinē ꝛ breuitatē. quedā significāt salutē vel mortē de qb⁹ dicam⁹ p ordinē. Signa pleures. sunt qnqꝫ q sunt sunt dolor lateris pūgitiuus fe. cōtinua tussis pulsus serrinus difficultas anhelitus. Signa vo tpm ponuntur prio de crisi: qr dū nil expuit ꝛ tussis est sicca vel indigestū paucū qd expuit tūc dicit principiū. Qn vo tussis humectat ꝛ difficultas anhelitus mitigatur ꝛ est in pte digestuꝫ qd spuit tunc est augmentū. qn vo est sputū perfecte digestū ꝛ cū facilitate egreditur: est status. qn vo tota materia euacuat vel circa id est vera declinatio. Signa vo distinctiua pleuresis a dolore lateris vētoso diximus in principio capituli. Est etiam apa in gibbo epatis simile pleuresi cū fe. continua tussi et pūctura lateris dextri. Sed differt: qr i apostemate epatis est pulsus vndosus ꝛ dolor sub dyafragmate ꝛ in dextra parte tīn neqꝫ ascendit vsqꝫ ad furculas supiores ꝛ est eius tussis sicca semp ꝛ modica qr soluꝫ fit ꝑpter cōpressionē dyafragmatis a gibbo epatis nō ꝑpter materiā in pectore ꝛ pulmone neqꝫ dolor est ita acut⁹ ꝛ fit qnqꝫ tumor. In ypocūdrio dextro si magnū fuerit apa sub figura nouaclue siue lune medie ꝛ vrina spissa confusa. ꝙ si fit in concauo epatis apostema fiet egestio sicut lotura carnis ꝑpter transmissionem materie per mesaicas ad intestina. Signa vero distincta inter pleuresim et peripleumoniam sunt: quia in peripleumonia est pulsus vndosus et dolor nō acu/

tus sed grauatiuus: quia substantia pulmonis non sentit sed panniculus eius inuoluens et mediastinus. Siml'r et difficultas anhelitus fiet maxima cu͂ co͂tinuo timore suffocationis et dolor declinabit ad partes pectoris posteriores iter duas spatulas vel ad anterius no͂ aute͂ ad latera et rubor apparebit in maxillis. Item materia pleuresis tra͂smittit ad cor: et tu͂c fit sincopis: et forte mors quandoq; ad cerebru͂ et tunc fit frenesis et nigredo lingue cu͂ ariditate et vrina remissa cum prius esset tincta valde et dolor lateris diminuit vel aufert quandoq; ad pulmone͂: et tu͂c dolor no͂ est adeo acutus sicut prius: sed anhelitus difficilior fit. Unde ypo. vij. parti. amphor. In pleuresi de peripleumonia malum quandoq; ad neruos et tu͂c fit spasm9. Quandoq; post ascellas: et post aure͂ vel post alia͂ parti culam exteriore͂: et tu͂c apparet ad sensum tumor et alleuiatio infirmi. Signa vero longitudinis pleuresis sunt q͂ diu durat ei9 principium vniuersale et sputu͂ indigestu͂ et grossum viscosum et similia: et tussis sicca difficilis: q2 qua͂ do principiu͂ est longu͂ tp͂a erunt longa: vt d2 primo de crisi. saluo q͂ virtus sit fortis: q2 si esset debilis et alia mala signa apparent: posset abreuiari ad morte͂. Signa vero breuitatis ad salute͂ sunt co͂traria et proprie breuitas p͂ncipij et cita apparitio digestionis in sputo et infra primos tres dies et eius facilis eductio: et vl'r oi͂a signa salutis sine permixtione co͂trarij. Signo℞ pronosticorum quattuor sunt modi. Nam queda͂ significant bonu͂ absolute: queda͂ malu͂ absolute queda͂ salute3: quedam mortem. Signa bona absolute sunt si sputu͂ cito a p͂ricipio egritudinis et infra tres primos dies fit facile sine multo labore tussiendi vel screandi et fit subrubeum sano sputo admixtu͂ a p͂ricipio vel statim post: neq; perseueret in septimu3 die͂ in colore subrub. sed albescat. Et vniuersaliter omne sputu͂ cu͂ diminutione doloris veniens est bonu͂. Signa mala absolute su͂t vt dicit ypo. sc͂do p͂nosticorum. si sputu͂ sit tardu͂ in principio: et si rub. postq͂ euenerit aut citrinu͂ purum cu͂ laboriosa tussi vl' albo sputo co͂mixtu͂: vel si sit rub. oi͂no velut sanguis quod rupturā vene significat. Sputu͂ vero viride vel citrinu͂ vel subcitrinu͂ cholericam. Sed albu͂ sputu͂ viscosu͂ globosu͂ flegmatica͂

Et sputu͂ liuidu͂ vl' nigru͂ mela͂cholica͂ denotat materia3. Materia igitur sanguinea est mala: flegmatica peior: cholerica magis mala: melancholica pessima. Item sternutatio veniens in principio et cum materia est adhuc i fluxu siue sternutatio p͂cesserit pleuresim siue coequa sit: malum est quia auget apostema. Sternutatio vero superueniens in declinatione et cum materia tota fluxerit et tota digesta est bonum: significat eni͂ virtutis expulsiue fortitudinem et materie euacuationem. Ite͂ omne sputu͂ cum quo diminuitur dolor et malicia anhelitus est bonu͂. Item sputum subrub. a principio apparens et vsq; in. vij. diem vel amplius perseuerans ita q͂ neq; dealbatur: neq; sano sputo permisceetur malum. Item si medicus recte operet neq; ex hoc eger se melius habet malu͂. Item si lingua sit liuida frequens et vrina subtilis aut grossa valde et pulsus debilis malu͂. Ite͂ si superueniente sputo vel solutione ventris vel exuberantia vrine vel farmacho adhibito vel quolibet alio co͂pete͂ti medicamine velut est sudor fluxus sanguinis narium calefactorium et similia: dolor lateris nequaq͂ minoretur malum est: quia significat q͂ pleuresis non terminabitur per sputum sed per saniatione͂. Signa salutis sunt cum signis bonis predictis consta͂tia virtutis bonitas pulsus et anhelit9 facilis excreatio sine plurima tussi calor naturalis equalis in toto: membrorum flexibilitas sitis pauca et vrina egestio et sudor et somnus bene se habea͂t. Hec eni͂ omnia si vsq; ad septimum diem perseuerauerint: promittunt salutem in. xiiij. vel circa. Signa mortalia sunt cum signis predictis malis debilitas virtutis malitia pulsus et anhelitus: ita vt sit spissus debilis anxius valde continuus exspiratio laboriosa et parua cum tussi plurima sitis intensa. calor intensus: ita q͂ venter et latera sint calida plurimum sed frons et extrema frigida. Similiter vrina egestio sudor et somnus male sunt se habentia. Et per sputum fetidum vel nigrum grossum vel viscosum cum oregmone citrinum cholericum purum sine omni albedine. Hec omnia si perseuerauerint vsq; ad septimum die͂ vel plurima eorum in die. vij. aduenerint mortem signant in nona vel. xj. die vel ad plus in decimaquarta. Item

Signo℞ pronosticorum 4 modi

si materia pleuresis rapiat ad pulmonem vel ad cor ⁊ cerebrũ mortale. Si vero post aures vel subascellis vel ad aliũ locum ignobilem: ⁊ cũ eger alleuiatꝰ fuerit salubre. Itẽ si multũ expuit: deinde cito retinet grauedine ⁊ dolore remanẽte mortale: qꝛ significat prefocationem multitudine materie. Itẽ signa salutis pleuresis cum teriatur ꝑ sanationem sunt: vt dicit Ipo. ij. pnosticorũ. qꝛ calor fe. minuitur: vel ex toto recedit in die rupture: et tũc redit appetitus cibi neqꝫ sitiunt. Et est egestio tẽperata nõ liquida neqꝫ dura: et sputuꝫ ⁊ sanies laudabilis: scꝫ alba lenis eqlis: vt yposta sis exiens sine labore oĩ vel cuꝫ modica tussi. Hi nãqꝫ in breui tẽpore sanãtur. ⁊ qui plurima eoꝝ habent citius sanant circa id hꝫ qđ significat salutẽ apparẽt plura vel pauciora. Signa mortis in talibꝰ sunt remanentia caloris fe. post diẽ rupture: ⁊ ꝙ febris redit quasi furtiue ⁊ aspera siti: ⁊ fastidio cibi ⁊ egestionem hñt liquidã ⁊ sputum eoꝝ est liuidũ vel viride vel flegmati visco so permixtum ⁊ spumosum difficile exiens et cũ mlta tussi ⁊ laboriosa in quibꝰ apparẽt oĩa ista signa pituros nõ dubitabis. Signa dubia predictoꝝ sunt: qm̃ qui habent quedam eoꝝ: sed non oĩa ij moriũtur: hi saluantur: vtriqꝫ tñ exitũ difficilẽ consequentur.

¶ De peripleumonia. Cap. iiij.

Peripleumonia est apostema pulmonis ⁊ velaminũ eiꝰ que sunt duo: scꝫ velamen circũuoluens pulmonẽ totuꝫ ⁊ mediastinum pectoris quod est velamẽ diuidens pectus ⁊ pulmonẽ per mediũ ꝫm longum: ita vt maior pars pulmonis sit in latere dextro. Minor vero in sinistro ꝑpter cor quod sinistre parti extat alligatum Fit igit ex oĩ genere qttuor humoꝝ queadmodũ ⁊ pleuresis. Verũtñ differt qꝛ sicut pleuresis vt plurimũ fit a cã subtili cholerica. Ita ꝑipleumonia vt plurimũ fit a materia grossa flegmatica decurrente ꝑ venas ⁊ arterias in substantiã pulmonis. Et nõ dicat aliqs ꝙ fiat a reumate ꝑ venas descẽdente a capite per cannã pulmonis: qꝛ sicut probatum est ca. de pleuresi. circa pncipia tale reuma potest causare catharrum vel empima: sed nõ apostema: licet aliqua accidentia apostematis cõmunia vel propria cum cõsequant que sunt fe. continua asma tussis ⁊ sitis. Fit etiam quãdoqꝫ ꝑipleumonia ex pleuresi qñ materia stillat ex pleura in cõcauitatem pectoris. Deinde ingreditur orificia vene arterialis ⁊ arterie venalis que sunt vene sparse per totam substantiã pulmonis ⁊ causat ibi apostema quãdo putrefit. Si eñ ingrederetur ora ramoꝝ canne pulmonis nõ causaret peripleumoniã: sed esset male terminationis pleuresis per resolutionẽ: vt dictũ est ca. de pleuresi. Signa peripleumonie in cõmuni sunt fe. cõtinua pulsus vndosus rubedo maxillarũ tussis multa anhelitus maximus cũ continuo timore suffocationis dolor pectoris põderosus declinãs ad ante et retro inter spatulas. ⁊ qꝛ non potest iacere supine neqꝫ in ventre pre suffocatione cum dolor pleureticus ad latera declinat. Signa peripleumonie a sangnine sunt cuꝫ ꝑdictis habitudo carnosa mũda rubedo cum rubore fortissimo maxillarũ tussis valida cũ sputo subrubeo vel spumoso fe. continua acuta valde etas iuuẽtutis: tempus veris: vt plurimum vrina rubea clara ⁊ grossa. Et antecessio potus vini plurimi: ⁊ dolor pectoris grauatiuꝰ cũ punctura multa: pulsus vndosus et velox cum mollificatione arterie. Similiter ⁊ apertio venarum grossarum repletarum per membra corporis omniũqꝫ. Signa vero peripleumonie ex flegmate sunt cum predictis habitudo flegmatica: etas senectutis: antecessio satietatis antiquate cum multitudine fluxꝰ catharrosi cui successit tussis difficultas anhelitus cum oregmone et fe. lenta sputum album spumosum viscosuꝫ vrina grossa ⁊ remissa: vel karopos pulsus rarior ⁊ mollior predictis. ⁊ grauitas in pectore maior sine dolore pungitiuo plurimo lingua alba mollis in principio egritudinis et sine asperitate languescente. Signa eius que a causa cholerica sunt cum signis quibus sputum subtile citrinũ spumosum amaritudo oris pulsus spissior ⁊ vrina citrina valde subtilis ⁊ clara dolor pungitiuus acutissimus. Similiter habitudo complexio etas et tempus cholericum ⁊ asperitas lingue cum nigredine ⁊ fe. continua arsiua. Signa eius que de causa composita sunt adunatio signorum predictorum. Signa eius que fit ex pleuresi sunt antecessio signoruꝫ pleu

resis: quibus succedũt signa ista illis cessan-tib' in toto vel in parte. Si tamẽ ambo sic apparerent: essent pleuresis ꝛ peripleumo-nia simul necessario ꝑpter materie multitu dinem exuberantem.

Methodus.

Cura peri pleumonie de cã cal'a est vt primo fiat flebotomia de vena media fortis vsq ad sincopim quãdo virtus sufficeret: vel fiat scõatio flebotbomie si eger con-suetus sit. Postea die scõa vel tertia fiat cli-stere lenitiuũ dictum in frenesi vel supposi-toriũ si virtus sit debilis: ꝛ hoc continuetur omni die: neq permittat exiccari quocunq mõ cũ emplastris vnguentis electuarijs ci-bo ꝛ potu ꝛ similibus: fiat sicut in pleuresi de cã calida. ꝑpter qd indigemus fortioribus screatiuis: vt materia cũ tussi euacuet cũ in ea sit maior timor suffocatiõis q̃ in illa. Cura eius q̃ est a cã frigida est vt primo purgetur cum pillis cochijs vel cũ beneð. vel cum medicia de turbith dissoluta in sirupo viol'. ꝛ in aqua mell. vel in aqua decoctionis liq̃-ritie ꝛ ysopi. Postea die scõo vel tertio fiat flõmia de vena mediana: i alijs fiat sicut in pleuresi de cã frigida. In cã vero composita fiat cõpositio medicinarũ sĩlr ꝛ diete.

Emperica.

Dia q̃ scripta sunt in cap. de asmate. reumate. tussi. ꝛ pleuresi vtilia ad educendũ mate-rias ex pectore ꝛ pulmone cũ screatu sine tussi vtilia sunt p̃nti ca. Subdã adbuc p̃ter illa vnũ lohoch mes. positũ in suo lib. de appropriatis cõferens vitio pectoris oiquacq. ℞. papaueris albi spodij se. lini croci amigdalarũ dulciũ ana. ʒ. iij. amili dragagãti gũmi arabici se. citonior se. cucurbite añ. ʒ. vj. se. nasturcij se. borraginis amigdalarũ amararum fabarũ añ. ʒ. j. ꝛ ß. pentð. ʒ. lxx. dissoluantur pentð. in aqua fontis ꝛ coquantur ꝛ cetera cõficiant cũ duabus lib. zuccari albissimi lãbatur ex eo frequẽter inglutiendo paula-tine. Itẽ electuariũ ad idẽ. ℞. pinearũ mundatarũ amigdalarũ dulciũ añ. ℥. iij. ysopi. ℥. ß. draganti se. lini assi añ. ℥. ß. fenugreci amili succi liq̃ritie añ. ʒ. ij. se. cõium frigidorũ excorticatarũ. ʒ. ß. se. bombacis excorticati ʒ. ij. terant ꝛ conficiant cũ lib. vna zuccari: et fiat electuariũ ad modũ dyapentð. Itẽ si materia sit frigida viscosa ꝛ se. lenta confert lohoch de squilla positũ ca. de tussi i ẽpericis.

Canones.

Dia scripta in canonib' pleuresis conferunt p̃senti ca. Sed recordare q peripleumonia terminat altero triũ modorũ: sicut ꝛ pleuresis scz ꝑ resolutionẽ vel ꝑ sanationẽ vel ꝑ indurationẽ. Ex quo scire potes in pleuresi dictũ est q si peripleumonia nõ terminat per fluxũ sanguinariũ infra primos. iiij. dies vel sudorem pectoris decurrentẽ: vel nõ purget per sputũ infra. xiiij. dies in principio: terminabitur per saniationẽ ꝛ faciet empima: quare pro cura eorum recurre ad ca. de empimate Si vero a die. xiiij. vsq ad. xl. nõ mundificet a sanie ptisim efficit: quare ꝑ cura eoꝝ recurratur ad cap. de ptisi. Recordare p̃terea q qñ das sirupũ digestiuũ in aurora vel in vesperis nequaq debes dare aquã ordei: sz ante vel post per duas vel tres horas. Similiter neq cum cibo dabis aquam ordei: sed potum alium: vtpote iulep vel mellicratũ aquosũ vt sitis necessitas aut sputi siccitas ipsum postulauerit.

Pronosticatio.

Dia dicta in pronosticatione pleuresis conferunt in p̃senti ca. verũtamen dicam' ꝛ alia famosa. Peripleumonia est piculosior pleuresi propter maius impedimentũ qd fit in anhelitu q̃ in pleuresi. Itez peripleumonia fit plurimum ex pleuresi ꝛ raro per se incipiendo: ꝛ siue trãseat pleuresim siue nõ semper malum est: quia materie multitudinem vel venenositatem al's ventositatem significat. Unde Ipocra. vij. amphorismorum. In pleuresi peripleumonia maluz. Itẽ si in die quarta vel septima peruenerit fluxus sanguinis plurim' vl' sudor pectoris exuberãs constãte virtute ꝛ alleuiatione sequẽte salubre. Itẽ peripleumonia aut interficit infra vij. dies: aut transit in ptisim vt plurimum. Item si materia peripleumonie terminetur ad vias vrinales vl' faciat apostema creticũ post aures vel in inguinib' vel in alijs partibus corporis: ꝛ ꝑprie post signa digestionis in sputo et vrina ꝛ alleuiatiõe infirmi si-

gnificat salutē:finautē mortē. Itē Ipo. ij. pro-nosticorum. Si in peripleumonia an bene⁹ conspissetur sine manifesta cā: vel postq̄ causa peripleumonie cōueniēs fit vt ypocūdria et partes inferiores sint oīno absq̄ dolore ꝛ calore significat apa creticū futurum post aures: quare materia rapit ad supiora. Mō si hmōi apa maturet ꝛ saniē laudabilē generet: deinde rūpatur ad exteriora significat salutē: finautē mortē ꝑpter lesionē cerebri ꝛ timorē frenesis ex dolore forti. Itē Ipo. Peripleumonia maxie accidit gradeuis ꝛ illis qui sunt in tertia etate que senectus dr̄: ꝛ est circa. xl. annū. Ut nāq̄ pereunt ex ipsa qn̄ terminatur in eis per saniationē magis q̄ p sputū. Juuenes vero magis pereūt a pleuresi in alijs apatibus interioribus tendētib⁹ ad saniationē: cuius cā credit ex illa. Peripleumonia vt plurimū est a cā frigida: pleuresis vero ꝛ alia apata a causa calida. Item di. Ipoc. vj. amph. A pleuretide habito aut peripleumonia dyarria superueniens malū. sic si fit ꝑpter cōpassionē epatis vel multitudinē materie: sed per euacuationē creticaꝫ erit bonum. Itē si peripleumonia permutet in subeth vel litbargiā malū. Itē Ipoc. vij. parti. amphor. In peripleumonia frenesis malum supple ꝛ omnis alienatio mentis.

¶ De empimate
Capitulm quintum.

Empima dicit collectio saniei in substantia pulmonis vel ramis tracbee arterie dispse per totam eius substantiā in multa quantitate: quemadmodū in ptisi sub quantitate modica. Similiter ꝛ in pectore ꝛ in loco medio inter concauitatē costarum ꝛ cōuexum pulmonis. Fit autem ista passio aut post cathar-rum quādo nō purgat per sputū infra. xiiij. dies a sui principio: aut post pleuresim vel peripleumoniā qn̄ nō terminat per resolutionem: sed per saniationē. Signa eius quādo fit post catharrū sunt: q2 patiens sentit in gutture descensum catbarri multotiens et post illud sequitur tussis cum proiectione sputi saniosi multi vel pauci vel difficultas anhelitus quandoq̄ cū orgmone vt accidit vt plurimum pluribus flegmaticis senibus et humidis circa caput ꝛ pectoralia: ꝛ est vt plurimum cum feb. propter caliditatem saniei inflammantis cor ꝛ propter diminutaꝫ euentationem cum necessitate adaucta. Signa eius quando fit post pleuresim vel peripleumoniam sunt antecessio signoꝝ pleuresis aut peripleumonie. Et deinde per quattuordecim dies vel circa id augetur fe. ꝛ dolor pungitiuus ꝛ aduenit egestio quandoq̄ rigor ꝛ anxietas: ꝛ vniuersaliter oīa signa dicta capitulo de pleuresi. paraffo. ¶. de signis terminationis pleuresis per saniationē Fit autē quandoq̄ ista passio a casu vel vulnere penetrante in concauitatem pectoris quando sanguinis emorosagia nō fit ad extra: sed ad intus: neq̄ statim purgatur per sputum neq̄ per vulnus: quare conuertitur in saniem vel rem ventosam: nisi forte illud subito suffocatio antecedat. Unde Ipocra. vj. amphorismorum. Si sanguis in ventreꝫ effusus fuerit necesse est in saniem conuerti. Et intellige per saniem virus ꝛ omnem materiam corruptam.

Methodus.

Cura isti⁹ passionis per emplastra ꝛ vnguenta maturatiua ꝛ saniei generatiua posita supra pectus: ꝛ deinde per lohoch ꝛ sirupos screatiuos ꝛ electuaria ꝛ omnia mundificantia membra spiritualia a sanie: quorum quidem copiam reperies capitulo de tussi. ꝛ capitulo de catbarro. prout ista passio est a catbarro. Sed in capitulo de pleuresi prout fit post pleuresiꝫ vel peripleumoniam. Sed preter dicta illic addem⁹ adhuc alia. Ungatur ergo pectus totum ꝛ spina cum oleo de lilio vel aneto vel camomille vel nardino vel mixtum ex ipsis addendo aliquid butiri cere ꝛ croci: hoc enim vnguentū mitigat dolorem sui resolutione leui generat saniem sui caliditate ꝛ viscositate: vt dicit Galenus. xj. de ingenio sanitatis. Sanies generatur per medicīas calidas assantes et viscosas oppilantes poros: ita vt neq̄ resoluatur subtile ꝛ remaneat grossum: neq̄ calor naturalis euaporet: debet tamen oppilatio non esse fortis ne forte calidum naturale suffocetur: quia tunc nō generaret sanies laudabilis: sꝫ virus: ꝛ denigrare

tur membrū: et forte putrefieret et corrūperetur. vel vnguatur cū dialtea vel cum vnguento marciaton. si materia sit grossa viscosa. Et super vnguentū ponatur emplastrū tale maturatiuū calidum. ℞. radicis maluauisci cocti et mūdati intus et extra. M. ß. florū camomille viol. añ. ℥. ij. farine ordei. ℥. q̄nq; coquātur perfecte et pistentur et incorporentur cū oleo camomille et anetino qd sufficit. vel cum oleo viol. si fe. sit intensa: et cum infrigidatum fuerit statim reiteretur. Sed si materia fuerit grossa et fe. lenta adde in emplastro farinā fenugreci se. lini dragaganti gūmi arabici amigdalarum dulciū ana. Et si materia sit adhuc grossior fiat emplastrum ex semine nasturcij et se. apij et melle dispumato. Vtatur cōtinue screatiuis: scꝫ dyapenidō. dyagragāto in causa calida dyaysopo dyayris dyacalamento dyaprassio in materia viscosa frigida et mixtis i materia mixta dissolutis cum sirupo viol. vel cum melle dispumato. Dieta etiā consistit in prohibitis et permissis. Prohibita sunt oīa grossa viscosa vt carnes porcine bouine antique caseus pasta tortelle. Silr et oēs pisces nisi petrosi et cibus ois assus vel frixus et omnis cibus acetosus ponticus vel acerbꝰ et oīa acumina vt allia sinap. cepe. nisi forte q̄nq; sinap. condita cū melle vtatur lambēdo moderate ꝓpter screatū: et oēs ficus p̄ter ficus siccas pingues iuiubas dactilos: vuas maturas et auellanas. Permissa vo sunt oīa screatiua apitiua lenitiua: vt panis furfuraceus bene fermētatus bene sa. liꝰ bene coctus vniꝰ vel duoꝝ dieꝝ. Et carnes edorum⁹ pullorū perdicū auium pũarū vitelli ouoꝝ sorbiliū et vinū dulce subtile. Et iulep aut ydromel aut aqua decoctionis liquiritie ysopi. Abstineat a somno sup̄fluo proposse et proprie diurno vel ilico post cibum: neq; iaceat supine. vtatur in cibo speciebus nō acutis: vt est macis cinamomū cardamomum liquiritie crocus et similia. Sumat mane et sero d̄ isto electuario. ℞. succi liq̄ritie ysop. capill. veneris añ. ʒ. v. cardamomi piperis amigdalarum amararū aristologie rotunde se. vrtice. añ. ʒ. ij. et ß. Conficiant̄ cum melle dispumato. Hoc enī superfluitates grossas de pectore expellit. Item dragetā ad idem. ℞. liquiritie. ʒʒ. cinamomi electi. añ. ℥. iiij. garofil. ℥. ij. anisi ameos. añ. ℥. xiij. passularuꝫ enucleatarum q̄ntum de oibus: incidantur oīa grosso modo p̄ter anisum passulas et ameos et misceantur simul.

Emperica. Cōiter operātes primo digerunt materiam antecedentē si corpus est plectoricum et virtus fortis cum oximelle composito vel squillitico vel melle ros. dando quinq; diebꝰ cum aqua decoctionis passularū liquiritie ysop. vel cū aliquo sirupoꝝ dictoꝝ caplo de tussi. et caplo de pleuresi respicientiū membra spiritualia ex ꝓprietate. Post hoc ipam educunt victibus gradatiuis cum pillulis cocbijs in causa frigida vel cuꝫ pillulis de reubarba. in causa calida. Remota vero causa antecedente digerūt coniunctā cum vnguentis et cerotis dictis ibidem et est hoc. ℞. ysopi humide. ℥. xij. cere citrine. ʒ. x. olei mirrhe bdellij muscillaginis fenugreci et se. lini. añ. ʒ. vij. terebentine resine. añ. ʒ. vs. muscillagi. se. altee. ʒ. viij. redigantur mirrha et bdelliuꝫ in puluerem subtilem et cum muscillagine dissoluātur. Deinde omnia simul incorporentur cum oleo et adipe dissolutis ad ignem in casola et fiat vnguentū quod tepidum liniatur super pectus: vel fiat ex eis cerotum super coriū album molle extendat̄. Post hec vero omnia ministrāt medicinas screatiuas gradatim ad fortes ascendendo ne educat̄ sanies subtilis et grossa inspisset̄ donec suffocet vel ptisim causet. In fine vero rei totiꝰ exiccant pectus pulmonem et cerebruꝫ cum subfumigio ex thure mastice mirrha et similibus. Item electuarium pectorale et magistrale sic fit. ℞. iuiube sebesten ana. centum numero liquiritie mund. ʒ. xx. decoquantur in. vj. lib. aque donec medietas sit consumpta: colletur et addatur libra. ſ. penid. et iterum coquantur vsq; ad spissitudinē. Deinde addatur iste puluis. ℞. dragaganti gūmi arab. succi liquiritie amigdalarum dulciuꝫ amili. ana. ʒ. x. semi. portula. cucurbi. melo. mund. ana. ʒ. iiij. fiat electuarium. Confert passioni pectorali cum materia vel sine etiā cum feb. Preterea si nihil phisicalium remediorum confert: fiat cauterium cuꝫ ferro ignito in latere leso inter. vj. costā et septimā vbi est finis costarum verarum et principiuꝫ

mendosarũ et dyafragmatis: nec trabatur sanies tota simul: sꝫ paulatim. Et si sanies sit in vtroqꝫ latere oportet fieri cauteriũ in vtroqꝫ: qꝛ materia nõ potest fluere de latere ad latus pãniculo mediastino ꝓhibente: et fit cauteriũ latum: subtile ꝛ actuale. Consulo tamẽ ꝙ tales operationes potiꝰ relinquãt.

Canones.

Si fuerit a pleuresi vl' peripleumonia cura pficitur duplici intentione: scꝫ cũ maturatione saniei ꝛ mũdificatione eiusdẽ. Sꝫ a catbarro tribus indiget: qm̃ vtraqꝫ pred. ꝛ cõfortatione particule mãdantis ne trãsmittat superfluitates ꝛ cõfortatione recipientis ne recipiat ꝛ boc p stiptica. Prima igitur intentio oportet vt premittatur in ordine: quoniam non fiet error debite curationis.

Pronosticatio.

Empima ꝛ emorroys raro in senibꝰ maturant: imo suffocãt ante maturationẽ ꝓpter debilitatẽ caloris naturalis ꝛ multitudinẽ materie a frigiditate. Itẽ empima cum oregmone ꝛ difficultate anbelitus plurima et sputo modico mortale. Itẽ empima si non mundificet infra .xl. dies a die gñationis saniei transit in ptisim ꝛ post in mortem.

De ptisi. Capitulũ .vj.

Ptisis est vlcus pulmonis cũ cõsumptione totiꝰ corporis a calore febrili etbico siue calore artificiali occulto lẽto mẽbris ꝛ bumiditatibus eoꝝ in toto. Fit aũt ab omni qd̃ corrodit ꝛ vulnerat substantiã pulmonis vl' velamina eius q̃ sunt decem numero. Primum est catbarrus acutꝰ de cbolera vel flegmate salso cronicus ꝑdurãs. Scd̃m est squinãtia vel apostema vuule quãdo facit rupturam ꝛ sanies descẽdit ad pulmonẽ. Tertiuꝫ est pleuresis aut peripleumonia qñ terminat per saniationẽ: ꝛ sanies nõ purgatur infra .xl. dies a die rupture. Quartum est retentio menstruoꝝ ꝛ emorroidaruꝫ q̃ diu in corpe retenta corrũpunt in pessimas qualitates et transmittũt fumos venenosos ꝛ caprinosos ad pectus: boc tñ raro fit. Quintũ est frigiditas aeris inspirati cõstringẽtis membra spũalia: vt accidit pastoribus ꝛ viatoribus. Sextum est caliditas aeris exiccãtis ꝛ scindentis ptes pulmonis: sicut in fabris ꝛ aratoribus. Septimũ est irregularis atqꝫ diminuta cordis euẽtatio: sicut accidit babitantibus in mõtibus ꝛ cauernis. Octauũ est tussis assidua cronica q̃ suo motu forti rumpit velamina pulmonis: sicut accidit senibꝰ dormire non potẽtibus ex catbarro: ꝛ etiam fit a motu forti: sicut accidit excãtantibꝰ ꝛ leuãtibus res ponderosas cum retẽtione anbelitus vebementi. Nonũ est sputum sanguĩs quod si cõsolidari non potest: conuertitur in saniem que sui nitrositate ꝛ caliditate corrodit pulmonẽ cum oĩs sanies generetur ex bumoribꝰ per viã assationis. vt ignis generat ex lignis viridibꝰ per viã adustionis: vt dicit Gal. in cõmento illius ampbo. secunde particule. Circa generationẽ saniei ꝛc. Decimũ est vomitus laboriosus: qꝛ propter fortem motum stomacbi ꝛ ysopbagi ꝛ retẽtionem anbelitus ꝛ attractionẽ bumoꝝ ad pectoralia rumpũtur vene debiliter cõtexte in pectore ꝛ pulmone. ꝛ ꝓprie in babentibus membra spiritualia rara ꝛ debiliter ꝯtexta Sed ex quacũqꝫ causa veniat ptisis eadem sunt signa: cura: ꝛ ꝓnosticatio. Signa ptisis trabũtur ex quinqꝫ rebus. Prima est tussis: quoniã in ea fit tussis frequens: ꝛ ꝓprie per noctẽ cum proiectione sputi saniosi vel sanguinolenti. Secunda ab babitudine corporis: quia fit in ipsa collum gracile ꝛ corpus macrum quod de die in diem minuit ꝛ epyglotus eminet. Tertia a calore: quia est cum febre lenta ad tactum primum: sed acuta ac vebemens quando manus diu ponitur super corpus ꝛ ista fe. inflãmatur magis solito post sumptionem cibi per vnã vel per duas boras quando nutrimentum spargitur supra membra: sicut aqua frigida super calcem viuam que sunt propria signa etbice. vt dicit Galenus. x. de ingenio sanitatis. Quarta a pulsu: quoniam fit necessario subtilis. paruus debilis strictus. Quinta ab vrina: quia est subtilis nõ tincta. sed valde oleaginea in superficie. Hec ergo omnia aggregata conferunt ꝛ ptisim signant perfectam et presentem. Sciendum preterea ꝙ vlcus pulmonis vel est recens non confirmatum. Cuius signa sunt: quia nõ expuitur sanies

Sig ptisis ... ex .5. rebꝫ

pura: sed sanguini permixta. Similiter et est modica quare recipit curationem et perfectam consolidationem: vel est largum et confirmatum et antiquum. Cuius signa sunt: quia sputum est saniosum purum et liuidum fetidum plurime quantitatis: quare recipit curationem non perfectam: sed blanditiuam solum que consistit in prolongatione vite: quod quidem propter assiduum motum et fortem pulmonis: quia est vlcus non potest consolidari cum ad hoc requiratur quies diuturna. Unde refert Auicenna. iij. canon. fen. x. cap. de ptisi. quod conseruauit quandam veterem mulierem ptisicam quatuordecim annis et dabat ei zuccarum rosaceum vetustissimum ad manducandum omni die quantum sumere poterat etiam loco panis et alteriusque cibi.

Methodus. Cura ptisis prout fit a catharro continet in se omnes cautelas et medicinas vtiles atque necessarias pro cura cuiuscumque ptisis: quare de ipsius cura loquemur principaliter quemadmodum in libro regi. acutorum. assumit pro exemplo pleuresim: verumtamen intelligit curam omnium egritudinum acutarum tam cum apostemate quam sine apostemate cum in cura pleuresis concurrunt omnia necessaria in cura cuiuscunque febris acute. Cura istius ptisis in duobus consistit: scilicet dieta et medicina. Dieta est ordinatio sex rerum non naturalium ad temperamentum: declinando tamen aliquantulum ad frigidum et humidum. Aer igitur sit coopertus ab omni vento et proprie meridionali et septentrionali. Camera eius subfumiget in hyeme ligno aloes vel mirrha storace et iunipero. Si in estate et rosarum sandal. nenuph. folijs populi vitium et salicis. Panis similagineus non bene fermentatus: vtatur riso vel farre condito cum butiro. similiter et pulmento facto ex decoctione ordei excorticati vsque ad fracturam granorum: quod deinde colletur: et in collatura amilum condiatur cum lacte vel butiro. Et si debilem habeat stomachum addatur modicum de puluere cinamomi. Sed caueat a rebus acutis omnino: et proprie a pipere et sinapi: quia sanguinem acuunt et vlcus faciunt elargari. Utatur carnibus pullorum edorum perdicum fasianorum et magis assis quam elixis: nisi debilitas stomachi contradicat. Similiter vtatur bonis piscibus de aqua currenti petrosa preparatis cum aneto et sale vel piscibus maris. Similiter cancris pinguibus nutritis cum lacte ablatis primo extremitatibus et ablutis cum lixiuio perfecte. Item vtatur lacte asinino vel caprino cum mica panis vel cum melle vel cum zuccaro vel modico salis: nisi fuerit venter solutus superflue tunc enim non ponatur sal: sed proijciantur in eo lapides igniti vsque ad consumptionem sui totius. Et cum ipso non vtatur diuersitate ciborum: duobus duntaxat quia corrumperetur omnino: Et decoquantur interdum carnes leues in lacte: sicut perdicum caponum pullorum: verumtamen oportet vt sint sepe elixe priusque ponantur in lacte. Et iterum vtatur pultibus ex farina simile vel auene conditis cum lacte: et iterum ex lacte et vitellis ouorum: fiat sorbitio delicata. licet sunt mulieris lac sit maxime proportionatum corpori nostro: tamen propter abominationem postponunt ipsum. In potu autem vtatur vino dulci et suaui. vina autem fortia calida et vaporosa vel stiptica et acerba omnino deuitet: quia fortia corpus exsiccant: sed acerba sputum prohibent. Misceat autem vinum suum cum aqua pluuiali et zuccara cum qua conuenit vt coquantur etiam sua cibaria: vel cum aqua fontis vel fluminis currentis: de oleribus vtatur parum et raro: de fructibus vtatur vuis iuiubis auellanis. Sed piris nequaquam: nisi fortassis post cibum cum zuccaro conditis et assatis. Gaudeat ocio tripudijs et gaudijs et solatijs ac omni quiete: quia omnis motus acuit sanguinem. Similiter et grandis vociferatio quecunque: dormiat non super cibum: sed quasi facta prima digestione et iaceat erectus quasi sedens propter facilitatem anhelandi et expuendi: non in die dormiat nisi somnum nocturnum perdiderit: caueat ab ira tristitia et omni passione prepostere a coitu omnino abstineat. vtatur ista dragea. R. passularum enucleatarum partes duas: liquiritie minutissime incise se. communium frigidorum ana. partem vnam. Cura autem per medicinas consistit in tribus: scilicet in remotione cause reumatice: et cura vlceris: et remotione accidentium que concomitantur. Causa autem reumatica dupliciter curatur. Primo quidem cum prohibitione rerum nocentium. Secundo cum approxima-

tione iuuantium. Res nocentes sunt reple/
tio cibi potus ⁊ vsus vini: quapropter opor
tet vt non detur nisi parum ⁊ adaquatum val
de cū aqua mellis vel zuccari. Similiter ⁊ vi
gilie nocturne ⁊ somn⁹ diuturnus: ⁊ proprie
super cibum aut capite depresso. Similiter
⁊ sternutatio cum cruditate materie: post ma
turationem vero est optima: ⁊ frigiditas ae/
ris ⁊ omnis vomitus ⁊ balneari post come/
stionem cibi ⁊ post ablutionem capitis: opor
tet bene cauere a frigiditate aeris continen
tis: tamen conuenit quandoque balneari post
comestionem propter extenuationem corpo
ris superfluam: quam postea dicemus. No
cet preterea motus capitis: sed prodest mo/
tus membrorum inferiorum. Res vero iuuā
tes sunt quatuor. Prima est euacuatio mate
rie a cerebro. Secunda est diriuatio eius ad
nares. Tertia adequatio materiei. Quarta
prohibitio fluxus ad pectus. Euacuatio fit
cum pillulis cochijs famosis quas dicemus
capitulo de debilitate stomachi cum de em/
periciis loquemur. verūtamen non fit huius
modi euacuatio propter ptisim: sed propter
catharrum: et proprie premissa materie di/
gestione cum melle rosato collato ⁊ sirupo
acetoso composito ex oximelle composito quō
cunque ex eis presto fuerit. Et oportet vt po/
tetur hic sirupus septem diebus assiduis in
aurora dādo. ℥.ij. cum aqua decoctionis yso
pi liquiritie cubebe nucis muscate ⁊ similiū
ducentium virtutem ad caput. Et ijs die/
bus calefiat omni mane caput eius cum pā
nis calidis vsquequo sentiat penetrare cali
ditatem ad interiora. Facta aūt purgatiōe
fiat omni septimana semel euacuatio cū cli/
steri attractiuo et geralogodio dissoluto et
mellicrato ⁊ decoctiōe rute ⁊ maiorane nisi
venter esset per se solutus. Deriuatur vō ma
teria ad nares ⁊ ad alias partes vicinas cū
pillulis dyacastorei dissolutis in succo rute
que sic fiunt. ℞. castorei apij croci. ʒʒ. piretri
euforb. elaterij mahathematicon leucopipe
ris nigelle stafizagrie epithimi spice ellebori
albi āā. ʒ. j. confice cum succo blete vel caulis
in forma piperis: ⁊ oportet vt corpore iacen
te supino naribus suggat vehemēter: ⁊ post
hoc ore aperto ⁊ facie reuersa dimittat egre
di omnino. Post illud vero fiat sternutatio
omni die in ieiuno cum hoc sternutatorio. ℞.

castorei condisi cubebe rof. masticis partem
j. piperis longi. par. ß. musci grana. xx. Item
super caput ponantur (pilis abrasis) rubi/
ficantia sicut est emplastrum ex sinap. ⁊ mel
le ⁊ stercore columbino et sale quod teneat
omni nocte: primo tamen calefaciendo cum
pannis calidis antequam emplastrum appona
tur. Cum autē vadit dormitum fiant frica/
tiones circa brachia ⁊ crura: quod si omnia ista
non contulerint: fiat cauterium in cōmissura
cranei. Adequatio materiei fiat cum odora
tionibus euaporationibus ⁊ inunctionibus.
Odoramenta sic fiunt. ℞. storacis calamite
lapdani. ana. par. j. ligni aloes boni nigelle
romane cubebe mirrhe. āā. par. quatuor: fiat
pomū cū cera ⁊ pice sufficientibus ad cōglu
tinationē. Euaporationes fiunt cū milio et
sale ⁊ stercore columbino facto supra caput
tpe calido. Si vō talis euaporatio vigilias
educeret: fiet solū cū ligno aloe storace cala/
mita ⁊ cū ꝓdicta medicina. Unctiones autē
fiunt circa extrema ⁊ testiculos cū oleo sam/
bucino ⁊ oleo de lilio ⁊ silibus desiccātibus.
Et caput epithimetur cū costo spica mir/
rha et pauco castoreo tritis subtiliter et in
oleo rof. dissolutis. Prohibitio autem flu/
xus cōplet sex rebus. s. gargarisatione subfu
migio retētis in ore odoramētis deglutiōib⁹
⁊ ijs que lambunt. Gargarismata sunt cum
vino decoctionis olibani aut san. draconis:
aut masticis: aut dragaganti. Fiant etiā for
me sicut auellane ex eis cum quibus fiat subfu/
migatio ex storace sicca ⁊ olibano ⁊ xiloaloe
⁊ san. draco. simul mixtis. Retēta in ore sunt
℞. olibani dragagāti mirrhe croci spice ma
sticis storacis. āā. par. j. opij tertiā illi⁹ partē.
Fiant forme siles lupinis et teneātur in ore
preterquam deglutiant saliue eoꝝ. Odoramēta
sunt. ℞. ligni aloes boni ⁊ electi ptes. vj. gal
lie muscate. p. iij. ambre bone. ptes. ij. musci.
p. ß. fiat ex eis pomū cū glutino dragagāti ⁊
odoret. Que lābunt ⁊ deglutiūtur sunt. ℞.
thuris masticis. ptē. j. mirrhe opij croci. āā.
p. illius tertiā. liqritie. p. j. fiāt pillule ⁊ admi
nistrent. Et hec sufficiāt de prima parte cu/
re principalis per medicinas que fiūt circa
remotionē cause catharri. Videamus conse
quenter de scđa que est vlcerum desiccatio ⁊
cōsolidatio: sed quia exsiccatio nō pōt fieri nisi
sanie mūdificata, opꝫ primo mūdificantia

catharrū ⁊ saniē pmittere. Ad saniem autē vel catharrū de pectore educendū quatuor fiunt medicine.s.sirupus electuariuz trocisci ⁊ pillule. Sirupus. ℞. liquiritie ʒ.ij. capill. veneris ʒ.s. ysopi sicce ℥.s.⁊ ℔. psyce super illud quatuor lib. aque ⁊ dimitte per diē ⁊ noctem: deinde decoquatur ad medium. Post/ea proijciat super illud mel zuccaruz penid. oīm. aā.℥.viij. aque rof. ℥.vj.⁊ ℔. ⁊ cuz aqua zuccari vel cum aqua ficuum administrētur. Electuarium est. ℞. papaueris alb. spodij se.lini torrefacti croci amigdalarum dulciū aā.℥.iij. amidi dragaganti gūmi arabi.se.citoniorum seminis bombacis amigdalarum amararum fabarum aā.ʒ.s.⁊ ℔. penid. ʒ.lxx. dissoluātur penidie in aqua fontis ⁊ coquantur ⁊ conficiant cum eis res predicte. Dos. ʒ.s. cum aqua mellis. Pillule sunt pillule bi/chilie diuerse addito ysopo in eis quas ifra dicemus. Ad vlcerum autez consolidationē cuz tempus affuerit qđ erit mundificato ipso a sanie possunt fieri quatuor remedia: scz sorbitio: mellicratum: confectio: ⁊ suffumigiū. Sorbitio fit ex pultibus supradictis. Mel/licratum sic fit. ℞. san. dracoñ. boli armenici terre sigillate dragaganti aā. partem.s. bul/liant cum aqua ⁊ melle ⁊ fiat ex eis mellicratum. Dosis. ℥.ij. cū aqua decoctionis passu/larum. Confectio fit sicut dyaciminum cuz athanasia mixtū. Suffumigiū cum trafecto/rio sic. ℞. arsenici pipis aā. p. equales. fiāt ex eis forme sicut aueliane cū albumine oui. Restat modo videre de tertio principali de remotione scilz accidentiū possibilium con/comitantiū hanc egritudinē ⁊ sunt multa scz feb. consumptio corporis totius fluxus san/guinis per sputum. fluxus ventris: constri/ctio ventris: difficultas anhelitus: debili/tas digestiue et appetitiue. Feb. autem si superueniant et consumptio totius corpo/ris curantur cum dieta humida ⁊ cum exhi/bitione lactis asinini vel caprini. Modus autem traditur a Gal. septimo de inge. sanitatis. Et ab Auicen. iij. canon. x. capitulo de cura vlceris pectoris ⁊ pulmonis quam plene scribemus capitulo de feb. ethica si deus voluerit. Verūtamen prout nunc sufficit premittatur balneum aque dulcis. deinde cum exierit: detur lac ad potandum vsq; ad v. vel. vj. ℥. ⁊ vngatur totum pectus ⁊ dorsuz cum isto vnguēto. Recipe populeon par. ij. butiri recentis partem.s. incorporentur simul cum oleo rof. Aut vngatur cum aliquo solo ex eis si presto singula non habeantur vel fomentetur cum pannis mollibus infu/sis in lacte receñ. vel cum huiusmodi. Reci/pe muscillagi. psillij muscillaginis draga/ganti ⁊ semi. citoniorum olei viol. lactis aā. partes equales. Et post balneetur iterum cum lac videtur esse digestum quod forte eē poterit transactis tribus vel quatuor ho/ris post assumptionem lactis. Aliquādo autem si velles augere screatuz cuz lacte oportet miscere puluerem cancrorum adustorum et ysopum. Si vero feb. augeatur post exhi/bitionem lactis tunc nō detur lac nisi de quo sit extractum butyrum. Fiat preterea epithima super epar. Recipe tamarindorum ab/sinth. solatri. aā. par. ij. spodij. par.s. cāphore. par. ℔. bulliat hoc totum in tribus parti/bus aque ⁊ in parte.s. aceti ⁊ epithimetur epar cum pecijs infusis ⁊ aliquantulum ex/pressis tepidis. Caueat tamē ne tāgat dya/fragma: quia propter frigiditatem induce/ret malitiā anhelitus spasmosam. Et aliud epithima fiat supra cor. ℞. se. rof. buglosse boraginis. aā. partem vnam. margaritarum partes duas. bulliātur primo semina in. xij. partib⁹ aq rof. ⁊ partē.s. aceti. Et post hoc addantur margarite ⁊ in ipso tepido pecie imbibite de sindone vel de scarlato frequenter supra cor ponātur. Cauendū tamen semper ne fortassis malitiā anhelitus inducat propter causam dictam: tunc enim remoueatur ⁊ fiat inunctio ex croco ⁊ butiro ⁊ detur predictus sirupus screatiuus. Detur pre/terea electuarium restauratiuum de testudinibus quod sic fit. ℞. liquiritie rof. zuccari. aā. ℥. vnam floris vue agrestis. ℥. ℔. succi li/quiritie amidi portulace. se. lactuce. semi. scariole. aā. ℥. ℔. gariofil. ʒ. x. cinamomi. ʒ. vnam zz. storacis. aā. ʒ. duas. croci. ʒ. vnam penid. ℥. duas. semi. melonis cucur. cucumeris citruli. aā. ℥. vnā ⁊ ℔. seminis citoniorum. ʒ. tres. amigdalarum pinearum sebesten. aā. ℥. vnā se. malue viol. aā. ʒ. duas. Conficiant cum sirupo rof. ⁊ vtatur hoc modo quo voluerit. Si autem vis ponere testudinem decoquat testudo bene postea pistetur ⁊ exprimat et ponatur collatura cum rebus pdictis ⁊ po/

tetur sirupus ros. si venter nō sit cōstipatus sed solutus: sed sirupus viol. si sit constipa/tus. Item potest fieri vestis quedam de sub tilissimo corio albo continens pectus et dor sum que tota perungatur ex muscillaginib⁹ predictis: ⁊ eger ipsam teneat in dorso post exitum balnei predicti. Ad tumorē pedū fiat ablutio de nocte cum vadit dormitum ex aqua decoctionis salute ⁊ camomille. ad flu xum sanguinis per sputum vel a malicia re/giminum fiat trocisci huiusmodi. ℞. terre sigillate. ʒ. tres: boli armenici ros. rub. aā. ʒ. decem: carabe granorum mirti. aā. ʒ. xv. co/ralli dragaganti spodij sanguinis dracon. lapidis ematistes aā. ʒ. quinq̄. gūmi arab. succi liquiritie aā. ʒ. septem. Conficiantur cum portulaca et aqua rosacea. ⁊ confician/tur ex eis trocisci. ʒ. vnius. de quibus biba/tur vnus cum aqua cisterne vl' aqua pluuia li. Caue tamen semper ne per hec stiptica sputum prohibeatur omnino vel fiat diffi/cultas screandi superflua: immo quādo hoc vides statim redi ad screatum. Ita vt modo ad stiptica modo ad screatiua procedatur: vt sic fiat vlceris vicissim mundificatio et sanguinis restrictio perfecta. Ad fluxum vē/tris si contingat: fiat puluis iste restrictiuus ℞. gummi arabici spodij bol'. armenici. se/mi. mirti. aā. ʒ. vnam. dentur in die de ipso. ʒ. tres. cum sirupo de papauere vel sirupo ro saceo. vl' rob mirtino. ⁊ ponatur in lacte eius zuccarum modicū ⁊ circa temporis prioris quia successiuum est. Si autem venter non lenitur sed est constipatus tunc multiplica sal in lacte ⁊ leniatur cū sirupo viol'. in quo dissoluatur māne aut cassiefi. ℥. ß. Ad difficul/tatem ānhelitus fiat vnctio cum butiro ⁊ pe/ctori superponatur. Et tunc vtatur omnib⁹ medicinis supradictis screatiuis postponē/do tunc stipticas. Et vniuersaliter scire de/bes ꝙ quando simul aduenit duo accidē tia contraria vt fluxus sanguinis: ⁊ difficul tas anhelitus: tunc oportet pariter intende re fortiori ⁊ quod magis timetur reliquum dimittendo donec primum mitigetur. Verū si contigerint ambo simul equaliter augmē tari: tunc eger in itinere mortis est quare ꝓ/nosti. relinquatur. Ad debilitatem digestiue stomachi fiat suffumigatio pannorum cū ligno aloes ⁊ masticis ⁊ thure combusto su/per carbones ⁊ supponatur stomacho actu calidus. Et deferat assidue puluinar de plu mis super ventre. Ad confortationem appe titiue fiat aliquando epithima super sto/macho ex ros. mastice absinthio. ⁊ vino cito/niorum bullitis in aqua ⁊ modico aceti vel vngatur stomachus ex oleo costino: ⁊ oleo ma sticino: ⁊ modico puluere gariof. mixtis ⁊ ca lefactis per se in vase duplici.

Emperica.

Licet intentiones in cura ptisis sint diuerse prout in canonibus dicemus Precipue tamen intendendo circa catharrū restringendum cum stipticis ⁊ circa vlceris mundificationem cū screatiuis. Pilliule bi/bilate ad screandum sic fiāt. ℞. succi liquiri/tie zuccari. aā. ʒ. x. amili dragaganti amigda larum excorticatarū. ʒ. v. informentur pill'e et teneatur vna sub lingua ⁊ degluttiatur ei⁹ saliua quia screare facit. Pillule screatiue ad catharrum sic fiāt. ℞. storacis dragagan ti olibani se. ros. granorum granatorum ber beris opij ana partes equales informentur pillule ad modum lupinorum ex quibus vna vel due patienti detur et aspergatur cum muscillagine semi. citoniorum in sero quando eger vadit dormitum quia cathar/rum restringunt. Electuarium preterea sublime ad consolidationem vlceris pecto/ris ⁊ pulmonis ⁊ eius mundificationem sic fit. Recipe succi liquiritie. ʒ. x. ysopi capil/lis veneris siccorum semi. vrtice yreos ana. ʒ. quinq̄ semis feniculi. ʒ. q̄tuor. pulueris plantaginis sicce. ʒ. x. ros. rub. siccarum. ʒ. se/mis pulueris cancrorū adustorum. ʒ. xv. co/ralli spodij. ana. ʒ. quinq̄. mellis ros. quod sufficit: conficiatur ⁊ fiat electuarium. Vel autem colletur: teneatur autē in ore vt lam bendo descendat. Confectio trocisci de pa pauere qui sunt vtiles ad mundificandum vlcus a sanie. ℞. se. papaueris albi medulle cucurbite ⁊ citrull. ana. ʒ. viij. amili dragagā ti gūmi arabici succi liquiritie. ana. ʒ. quinq̄ thuris boli armenici sanguinis dra. karabe ana. ʒ. duas mirrhe cinamomi opij ana. dragmam vnam. fiant trocisci cum rob de vino ⁊ sit vnusquisq̄ dragmarū duarum. su matur vnus mane ⁊ sero cū rob de mirtis. Ex confectionibus preterea sublimibus

ad mundificandum vlcus per screatum simi liter ꝛ ad consolidandum atqꝫ cacharrum re stringendum est dyadragantum famosum ꝛ vsitatum: quoniam est lenitissimum hume ctatiuum infrigidatiuum cuꝫ stipticitate oc culta infixa: sed in mundificatiuis delectabi libus ꝛ proprie in corporibus debilibus de licatis est dyapenidõ. quemadmodum ex screa tiuis fortibus acutis ꝛ proprie accidit asma ex sputo retento dyaprassium dyacalamen tum ꝛ dyayris ex quibus lambatur frequen ter. qꝫ si quandoqꝫ per huiusmodi electua ria sputum superfluxerit vel sanguis cuꝫ spu to abstinendum est ab eis ꝛ intendendum re strictiuis. Suffumigium subtilians sputum grossum in pulmone sic fit. ℞. aristologie ro tunde mirrhe storacis thuris. añ. ʒ. vnam ar senici rubei. ʒ. tres. Fiant pillule cum butiro vaccino ad modum auellane. Et cum tussis fuerit difficilis ꝛ sine sputo ponatur vna su per carbones ꝛ fumus omnis capiatur. In ptisi preterea cuius vlc⁹ est recens ita qꝫ ad huc expuitur: potest fieri flebothomia diuer tens a principio de vena mediana vel basi lica si virtus ꝛ etas consenserint vel vento satio in natibus: sed non in spatulis ne for te pectus anxietur. Similiter ꝛ super adiu toria super cubitum sine scarificatione. In ptisi similiter si venter restingatur: fieri po test clistere lenitiuum dictuꝫ capitulo de fre nesi. Et si necesse fuerit: possunt laxari cum. ℥. vna manne: vel cum. ℥. vna medulle cassie fistule dissolute in aqua decoctionis ordei vl' prunoruꝫ: sed non dentur medicine acute qꝛ acuerent sanguinem ꝛ augmentarent vlcus nisi forte cuꝫ duobus predictis ponatur reu bar. ʒ. ß. in substantia: aut. ʒ. ij. in infusione: quia licet reubarba. acuat sanguinem per se veruntamen infrigidat per accidens educen do choleram. Cibus preterea mundificati uus ꝛ consolidatiuus est sumere sepe in ieiu no ꝛ hora maioris quietis: ꝛ proprie si non sit ibi complicatio feb. putride lac recẽs asi ne vel capre cum zuccaro in quo sit aliquid thuris vel sang. dra. vel zuccari ros. veteris. Sed cibus nutritiuus ꝛ consolidatiuus con ficitur si ponant cãcri viui in aqua bona ca pti vel pisces petrosi parui in lacte recẽti ca prino vel in aqua ordei vel risi positi donec repleant. Deinde in codeꝫ lacte coquantur ꝛ comedant: deinde si potetur lac recens bul liat cum calibe ignito. Similiter ꝛ si pultes ex farina ordei vel risi vel simile vel amili cõ ficiantur cum eodem. Sed nutritiuus cibus mundificatiuus ꝛ consolidatiuus est lac ca pre pascentis herbas frigidas est bonũ se rum cum bibit recens atqꝫ calidum ex ma millis per se sine addito: ꝛ proprie in ieiuno vel hora maioris quietis si stomachus in ip sa delectetur: neqꝫ fe. putrida complicetur. Quoniã in lacte trina substantia reperitur. Prima serosa frigida et humida de natura aque: quare mundificat ꝛ abstergit. Et licet aliqui dicant qꝫ sit calida ꝛ sicca: intelligũt prout eis cõmiscetur coagulum: sicut accidit in sero cuius caseus est extractus. Secunda vero butirosa calida ꝛ humida: quapropter incarnat. Tertia caseosa frigida ꝛ sicca que consolidat perfecte. Ex confectionibus sub limibus preterea est zuccarum ros. purum vel sic mixtum. ℞. zuccari ros. lib. ſ. karabe margaritarum non perforatarum ossis de corde cerui sang. draco. añ. ʒ. ij. macis croci opij. añ. ʒ. ß. misceantur: ꝛ de ipso sumat om ni mane ꝛ semper ad modum nucis magne: quia calorem reprimit: corpus refrigescit: ꝛ vlcus constringit: ꝛ proprie si fuerit vetustuꝫ per vnum annum integrum reseruatum et virtus propinqua ꝛ consimilis est dyarodõ abbatis. Sed ad extinctionem caloris feb. ꝛ sitis vehementis ꝛ inflãmationis epatis et stomachi cõferunt trocisci de camphora qui sic fiunt ẞm Mesue. ℞. fol. ros. ʒ. iiij. spo dij. ʒ. ij. sandal. ci. ʒ. ij. ꝛ. ß. croci. ʒ. ſ. succi liqui ritie. ʒ. ij. semis citruli melonis cucumeris cu curbite draganti spice. añ. ʒ. ſ. ligni aloes cardamomi amili camphore añ. ʒ. ſ. zuccari tabarzeth terentabin añ. ʒ. iiij. Confice cum muscillagine psilij ꝛ aqua rosarum. Et si in confectione augmentes spodium ad. ʒ. iiij. ꝛ se. portulace ad. ʒ. ij. vocabuntur trocisci de spodio: ꝛ tunc fiunt magis infrigidatiui ꝛ ex tinctiui. Fiũt autem aliter trocisci huiusmo di. ℞. spodij. ʒ. iiij. ros. ʒ. vij. se. malue se. por tulace cucurbite draganti spice celtice gũ mi arabici liquiritie ligni aloes cardamomi añ. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. camphore. ʒ. ij. confician tur cum muscillagine psilij: ꝛ detur vnus se ro cum itur dormitum cum sirupo ro. ꝛ aqua psilij. Contra sanguinis fluxuꝫ superfluum

cum sputo dentur trocisci de karabe qui sic fiunt. ℞.karabe: gūmi arabici lacce balaustie ypoquistidos. ana.ʒ.v. thuris.ʒ.ij. opij.ʒ.ſ. fiant trocisci cum muscillagine psilij. detur. ʒ. vna cum.℥. vna aque sumach. Et descriptio fortior et melior eorum est hec. ℞. sanguinis draconis thuris ana.ʒ. tres et. ℈. vnum. karabe.ʒ. quinque. lapidis ematistes terre sigillate aā.ʒ quatuor alumis.ʒ.ij. et ß. balaustie.ʒ.iij. opij.ʒ.ſ. fiant trocisci cum succo plantaginis vel portulace. et quilibet.ʒ.ſ. vel ß. detur cum aqua decoctionis plantaginis vel portulace.

Canones.

Ptisis grece cōsumptio est latine. Quapropter oīs consumptio corpori nostro superueniēs pōt ptisis nominari. Propter quod sciendū ē qꝫ ptisis large sumpta est duplex: scilicet naturalis et innaturalis. Naturalis est illa que accidit senibus et defectis ex etate. Innaturalis est duplex: vt dicit ysaac libro suo de fe. quia quedam est cū feb. quedam est sine fe. Illa que est sine feb. est duplex. Nam quedam est que fit a causa calida: vt quando aliqui fumi adusti expirant. Idcirco et consumuntur humiditates capsule cordis ꝑut accidit illi synthe: de qua loquitur Gal'.ij. de interioribus. Non enim quelibet cordis inflāmatio est feb. licet econuerso. Quedaꝫ vero a cā frigida: vt in ethica senectutis: hec enim est mala complexio frigida et sicca valde que opponit̄ nutritioni quapropter in ipsa corpus consumitur vt accidit vt plurimū corporibus melācholicis per naturam. Que aūt cum fe. est duplex; quedam fit ꝑ se incipiendo et est de numero eorū que raro cōtingunt: vt dicit Gal'.ij. de crisi. circa finem. Alia vero consequendo egritudines alias et hoc dupliciter: quia vel consequitur fe. et ita fit vt plurimū. Nam vt plurimū omnis fe. putrida quādo ꝓlongatur: tendit ad ethicam et arefactionem: q: membra radicalia inflāmantur ꝓpter diuturnam inflammationem spirituū et humoꝝ vel consequit̄ pleuresim et peripleumoniā aut aliquā aliā decē causarū in principio capituli positarū et sic sumit̄ in presenti. Item sciendum qꝫ in cura pleuresis oportet medicū inspicere sex intentiones. Prima est ad mūdificationem vlcerū a sanie: q: vlcus est vulnus cōpositus cum sanie; quapropter nō consolidatur nisi prius exsiccetur: vt dicit Gal'. in tegni ca. de cura solutionis continui composite. et sic competunt acuta riptica velut sunt ysopus prassium et squilla. Scd'a vero ad consolidandum vlcus mundatum: et sic competunt sicca glutinosa vt trocisci de karabe. Tertia vero ad ꝓhibendum consumptionem corporis et sic competunt humida nutritiua vt lac carnes et similia. Quarta vero ad extinguendū calorem febrilem et sitim et sic competunt frigida omnino velut trocisci de campho ra et vnguētum populeon et similia. Quinta ad mitigationē doloris et sic competunt anodina vt camomilla vel narcotica vt opium. Sexta est ad restringenduꝫ catharrū in capite: et sic cōpetunt emplastra rubificatiua super caput et sic patet quare actores vtūtur medicinis contrarijs in capitulo ptisis.

Pronosticatio.

Ptisis antiqua nō recipit curationē verā sed blanditiuā et dilatoriā, sicut nec prima spēs ethice. Itē qn̄ sputū ptisici cadit sup terrā calidā vel lapidē vel carbones et fetet: mortale est. Caue tn̄ ne illud fit ꝓpter ēpima q: et illud fetet. Oportet igit̄ vt sit fetor grauis velut corij assum: qm̄ sic accidit ꝓpter substātiā pulmōis. vn̄ ypo. v. pti. amph. Qui a ptisi molestant̄ si sputū qd'cūqꝫ spuūt graue fetet super carbones effusuꝫ et capilli a capite fluūt mortale. Si sputū ptisici ad fundū aq̄ ceciderit: signat vlc' cōfirmatū nisi acciderit fortassis ꝓpter flegma grossuꝫ cōmixtū sputo. Distingue ergo īter saniē et flegma. Si vo natet in medio rūc vlc' tēdit ad ꝯfirmationē qꝫ si locū supremuꝫ obtinuerit vlcus significat recēter inchoatum cuꝫ bona spe salutis. Itē dicit Aui. In mulieribus pueris et senibus et carnosis pōt ptisis longo tpe palliari. Iteꝫ Ipo. v. pti. amph. A ptisi habiti dyarria superueniens malū. Itē si ceperint capilli cadere: vngues incuruari: appetitus ꝓsterni: anhelit' fieri difficilis: et os fetere: et sputū retinerit: venter fluere: crura inflari propinqua est morti. Iteꝫ ptisici plurimū moriunt̄ in antūno: sicut et ethici. vn̄ Ipo. iij. pti. āph. antūnus ptisicis malus. Et cauendum est

medico in cura ptisicorū ⁊ ethicorꝝ: quia moriendo loquūtur ⁊ loquēdo moriūtur. Item viris ⁊ mulierib⁹ ab ãno. xviij. vsqꝫ ad. xxxv. si ptiſ superuenerit raro curatur ⁊ raro occultatur ꝑpter caloris innati feruorē. ante ꝯo et post raro fit ⁊ plurimū occultatˀ. vñ Ipo. v. pti. amph. ptisis fit maxie etatib⁹ a. xviij. vsqꝫ ad. xxv. annum.

¶ De sputo sanguinis ⁊ emoptoica passione. Cap. vij.

Sputum sanguinis pōt ꝓuenire a q̃tuor locis scꝫ stomacho pectore capite ⁊ gingiuis. Et siq̄dem a stomacho ⁊ pectore emoptoica passio nūcupatˀ. Signa eiꝰ cuꝫ venerit a stomacho sunt. q: fit cuꝫ vomitu ⁊ sentitˀ grauitas in stōacho ⁊ forte antecessit retentio mēstruoꝝ ⁊ emorroidarū: vel fuit sanguis fluxus in toto corpe qui sine regimine nature regurgitat ad epar: deiñ ꝑ meseraicas ad intestina deorsum vel ad stomachum sursuꝫ sicut accidit membrū hñtib⁹ mutilatū: ⁊ tunc ꝯtus sanguis finitiua epatis corpori nō ꝓportionatur. Signa eiꝰ cuꝫ venerit a pectore vel pulmone sunt: quia venit cum tussi forti ⁊ sentitur grauitas in pectore: q: si fit a substātia pulmonis erit sanguis paucus ⁊ spumosus. vñ Ipo. parti. amph. Quicūqꝫ sanguinē spumosum expuunt iis ex pulmone fit eductio. Si aũt a ruptura vene erit sanguis plimus ⁊ lucidus. Signa eius cū venit a capite sunt: q: venit cum rascatione absqꝫ tussi. Signa eiꝰ cum fit a gingiuis sunt: q: gingiue apparēt sanguinolēte semper: s. qñ leuiter tangūtur: ⁊ de istiꝰ cura dicemus capitulo de fetore oris.

Methodus.

Cura eius qui fit a stomacho est vt primo fiat diuersio sanguinis ꝑ flebothomiā saluatelle que est in manu inter anularem digitum ⁊ auricularem ⁊ per flebothomiam sophene in pede in ꝓuocatione menstruorū ⁊ emorroidarū ⁊ prohibitione vomitus oino. Oportet autē vt flebothomia fit frequens nō multa simul nisi sanguis erubescens videatur super totuꝫ corpus. Post ista vero ponantur ventose sicce super epar: ligētur extrema dolorose. primo quidem inferiora ⁊ post hoc superiora. Aspergantur pedes ⁊ manus ex aqua calida: ⁊ corpꝫ cibus sit stipticus conditus cum agresta vel vino granatoꝝ acetosorum vel aque sumach vel mirtorum. Bibat vinum rubeum acerbū limphatum cum aqua fluuiali ⁊ plantaginis. vtatˀ dyacitonion facto sine speciebus. post cibuꝫ recipiat omni die vnum trociscum in aurora: vel ante cenam cum sirupo roſ. vel aqua mirtorum qui sic fit. ℞. boli armenici gummi arabici balaustie sanguinis draco. thuris masticis. añ. ʒ. j. fiant trocisci cum vino granatorum vel agresta vel aqua plantaginis quorum quilibet sit. ʒ. j. Supra stomachum ponatur cerotum istud. ℞. mummie masticis thuris nucis cypressi boli armenici sangui. draco. añ. ʒ. j. picis naualis ⁊ lapdani cere. ana. ʒ. quatuor. dissoluantur omnia ad ignem in casola ⁊ extendetur super corium. Balneetur in aqua: fricetˀ sale ⁊ furfure qm̄ materias resoluit ⁊ ad circūferētiā attrahit simul ⁊ sudorē ꝓcurat. Cura eius qui venit a pectore est vt primo diuertatˀ materia per flebotomiā basilice in manu ⁊ ventosatione in natibus nō in spatulis: ligentˀ extrema. Muniantˀ preterea mēbra spūalia cū electuariis ⁊ lohoch ⁊ sirupis screatiuis dictis cap. de ptisi. deinde cōsolidentˀ cū stipticis ibidē. Dietetˀ sicut ptisicus: q: si istud sputū pseuerauerit ⁊ cū fe. lenta fuerit fixã ptisim significat. vtatˀ ergo zuccaro roſ. veteri per se. vel sic. ℞. zuccari ro. ptes. xx. karabe boli armenici ypoquistidos. san. dra. añ. p. j. opij macis croci papaueris alb. añ. par. ꝓ. terantˀ ⁊ misceantur. q: si fortificare volueris in stipticando atqꝫ constringendo adde dragaganti coralli alb. ⁊ rub. acatie gūmi arab. torrefactis super prunas terre sigillate margaritarum et similium. Cōferunt preterea trocisci de karabe dicti capitulo de ptisi. ⁊ alios dicemꝰ capitulo de mictu sanguinis fortiores. Confert etiam linimentum super pectus si fluxus sit ex pectore ⁊ pulmone. Similiter ⁊ supra stomachum si fit ex stomacho quod fit eisdem trociscis dissolutis in succo plantaginis ⁊ portulace ⁊ mirtillis ⁊ barbe hyrcine. Ipsa nanqꝫ habēt proprietatem restringendi omnem fluxum. Teneat in ore continue portulacas vel plantaginem recentem. Bibat vinum rubeum stipticum limpha-

tum cum aqua mirtillorum vel extinctionis calibis: caueat a cibis acutis: parum loquatur et tacite semper. Iaceat quasi sit erectus. Sit semper in loco temperato declinante versus frigidum. Cura eius cum venit a capite predictis est facilior in qua non cadit timor: quoniam vt plurimũ illud rectificat natura per se verum si superfluat: fiat flebotbomia cephalice. Deinde gargariset cum succo solatri vel plantaginis dissoluto cum aqua decoctionis sumacb et mirtorum et oxizacara vel dyamoron propter repercussionem in declinatione cum melle rosa. vel zuccaro ro. et aquis eisdem. Vtatur stipticis in cibo et potu vt est panis azimus vinum rubeum ponticum lentes excorticate et similia.

Emperica.

Sirupus purgans pectus et pulmonẽ cum sputo et consolidans vlcus in eis sic fit. ℞. succi portulace et plantaginis consolide maioris vngule caballi. succi mirte. anã ℥. iiij. bulliant in istis succis iste res. ℞. thuris sang. dra. anã ʒ. iij. karabe. ʒ. v. lap. ematites terre sigillate. anã ʒ. x. aluminis scissi mirrbe balaustie anã ʒ. iij. reubarb. ʒ. ij. Postea etiam adiatur istud. ℞. ypoquistidos. ʒ. ß. et ß. ro. rub. ʒ. vnam boli armenici pulueris de cornu cerui vsti. anã ʒ. ß. et ß. opij. ʒ. vnam zuccari lib. vnã fiat sirupus bñ coctus et clarificatus detur de ipso omni mane ℥. vna vel due cum duplo aque pure vel aque plantaginis vel aque dragaganti et de eadẽ aqua limphetur vinũ suum. Pillule sublimes ad sputũ sanguinis restringendũ sic fiunt. ℞. boli armenici gũmi arab. dragagãti anã ʒ. ß. penidi. ʒ. ij. terantur oia subtiliter. Et si sanguis venit de pectore vel pulmone cõficiantur pillule late subtiles cũ muscillagine dragaganti infusi per noctem in aqua ordei quas patiẽs teneat assidue in ore vt sic paulatine dissolute redũdẽt ad spũalia cũ saliua. Si vero sanguis venit a stomacho et nutritiuis partibus conficiantur pillule cũ muscillagine gũmi arab. dissoluti in succo plantaginis et dentur in potu omni die in ieiuno cũ aqua pluuiali in qua ferrũ candens sit extinctum. Aut detur idem puluis cũ ouo sorbili: aut ex ipso et farina simile et albuminibus: fiant tortelle et in cibo ministrentur: aut clistere fiat ex ipso si fuerit vitio intestinorum: quoniam confert omni fluxui per quãcumque regionẽ fuerit. Itẽ puluis restringens omnẽ fluxũ sanguinis ex quocũque loco siue sumatur per exterius: siue per interius. ℞. karabe boli armenici balaustie. sanguis dracon. lacce. anã. par. equales dentur. ʒ. ij. cũ aqua infusionis sumacb. ℥. ß. opij. recentis sexta pars. ʒ. vnius valet sputo sanguinis fluxui sang. nariũ dissinterijs menstruis emorroidis vulneribus que sunt cũ emorosogia plurima quia sanguinem ingrossat et ora venarum stipticat. Itẽ trocisci constrictiui et cõsolidatiui sic fiunt. ℞. gũmi arabici dragagãti se. portulace. anã. ʒ. v. boli armenici terebentine scariole terre sigillate. anã ʒ. vj. ypoquistidos. acatie cornu cerui cõbusti balaustie ficuum siccarum cupularũ glandiũ extremitatũ ramorum rubi anã ʒ. iiij. lapidis ematites loti. ʒ. iiij. karabe ros. mirtilli anã ʒ. iij. se. papaueris albi. ʒ. vj. cancrorum adustorum. ʒ. xv. coriandri assi. ʒ. ß. fiat puluis cribellatus conficiatur cum aqua ros. vel succo plantaginis. Et adde si vis se. lini torrefacti et lentium excorticatarum anã ʒ. vj. Valent sputo sanguinis dissinterie lienterijs dyarrijs cronicis: et vltra omni fluxui superfluo per quãcumque corporis regionem. Detur vnus in aurora cũ aqua plantaginis vel pluuiali. Idẽ operantur trocisci de karabe alman. et dantur eodem modo cap. de ptisi. C. de empericis.

Canones.

Scias quod cura istarũ trium passionum: scilicet empimatis: ptisis sputi sanguinis conueniunt et differunt. Conueniunt quidem: quia in qualibet earum oportet medicum habere duas intentiones. prima scilicet in mundificando saniẽ et sanguinem per sputum. secunda in consolidãdo solutionem continui simplicem sine sanie: apud medicos vulnus appellatur. Sed differunt: quia in cura empimatis oportet esse maiorem intentionem in mundificando quam in cõsolidando: propterea quod in empimate nondum est factum vlcus: sed est futurum fieri si non purgata fuerit sanies tẽpore certo. Et per empima intelligo etiã pleuresim et peripleumoniam quando terminãtur per saniationem. In cura vero sputi sanguinis oportet principaliter esse solicitudinem in consolidãdo quam in mũdificando: eo quod sanguis est hu

mor beniuolus si nō corrumpat̃. Verū neq̃ vulnus neq̃ sanguis negligat̃: ne forte dilatetur ꝓpter cōtinuū ꝛ fortē motū pulmonis in anhelando. Sꝫ in cura ptisis ambe intentiōes sunt equales ex eo ꝙ ibi sunt sil' sanies et solutio cōtinui p̄ncipaliter: vt p3 p diffinitionē ptisis sup̄ dictaꝫ. Ex hoc cañ. sequit̃ alius: ꝛ est ꝙ oēs medicine istoꝝ capl'oꝝ sibi mutuo suffragant̃ cū morbi nō differant nisi s̄m magis ꝛ minus: prius ꝛ posterius.

Pronosticatio.

Ad sputum sanguinis si nō restringat̃ infra xiiij. dies vel infra. xx. ad plus sequit̃ sputuꝫ saniei: ꝛ p ɔsequens ptisis. Vñ Ypo. vij. pti. amph. In sanguis sputo saniei sputū: malū et paruꝫ post catharrū in supiori vētre. i. pectore in saniē cōuertunt̃. in. xx. diebus. Item screatus sanguinis sil'r ꝛ vomitus periodice factus: ꝛ cū alleuiatione infirmum liberat a multis malis passionib⁹: scꝫ ydropisi: lepra: ptisi: queadmodū ꝛ menstruoꝝ fluxus ventris ꝛ emorroidarū ꝛ flux⁹ san. narium cōcreticus ē et naturalis vt di. Auer. iij. colli. q̄propter nullatenus restringat̃: imo si fuerit difficilis restrict⁹ ꝓpter san. cōdensationē ꝓuocetur. Vbi gr̄a. Si venit a stomacho detur sinapis piper ꝛ gallāga. Sil'r ꝛ ex cōpositis dyatriōpipereon dyagallanga dyaciminū cum vino veteri amaro: q̄ñ sanguinē excoquunt. Nō si venit a pectore vel pulmōe det̃ yreos ysopus ꝛ squilla. Ex cōpositis dyacalamentū dyaprassiuꝫ ꝛ dyairis. Si vo fluxus hmōi fuerit sine hōmatic⁹: vt pote sup̄fluus aut inordinatus: aut egri virtutē diminuens p viribus restringat̃ ne fortasse ad ethicā vel ptisim deducat: ꝛ fortassis ad ydropisim ꝓpter infrigidationē. Itē Ypo. v. pti. amph. Mulieri sanguinem vomenti menstruis superuenientibus solutio fit.

¶ Tractatus. iij. secunde sectionis.

Cordis passiones famose sunt quattuor. Prima ē debilitas. Scđa sincopis. Tertia tremor siue tetigatio. Quarta dolor ꝛ apa. Cuꝫ aūt dico cor intelligo capsulā cordis ꝛ hūiditatē contentam in capsula madefacientē cor assidue ne ꝓpter motum cōtinuum ꝛ calorē exiccet.

¶ De debilitate cordis. Ca. p. j.

Debilitas cordis appellat̃ q̄ñ corp⁹ deficit sine manifesta cā in oībus suis virtutibus. ꝛ ꝓpter vitalib⁹ ꝛ corpus consumitur vel discolorat̃: ꝛ opa'tiōes eius precipue vitales debiles existūt nullo alioꝝ membroꝝ leso sensibiliter. Fit ab omi specie male cōpl'onis q̄ sunt octo: quattuor q̄dē simplices. s. cal'a. frigida. humida ꝛ sicca. ꝛ q̄tuor ɔposite ex ijs. Et loq̄mur nūc de mala cōpl'one sine ma'ia: q2 de ea q̄ cuꝫ ma'ia loq̄mur ca. de apate cordis. Signa debilitatis cordis a caliditate accidētali sunt vehemētia caumatis circa pectus sitis vehemēs quā sitim magis extiguit frigid⁹ aer ꝙ aqua pulsus magn⁹ spissus: nisi virt⁹ sit nimis debilitata: tūc est paruus spissus ꝛ frequens ꝛ delitia in vsu frigidoꝝ ꝛ extenuatio corpis de die i diē ꝛ dispō sil'is adeo donec forte supueniat eis sincopis: qđ quidē est necesse fieri apud oēm cordis debilitatē ꝛ tristitia nimia est vt pl'im cū fe. occulta. Signa debilitatis ei⁹ a frigiditate nō naturali sunt pulsus puus tardus ꝛ rarus: nisi v̄tus sit valde debilis: tunc sit frequēs vt succurrat necessitati: ꝛ anhelitus sil'r ꝛ dilectio vsus calidoꝝ et timor ꝛ tristitia vel diminutio letitie. Signa eius q̄ fit a siccitate aduentitia sunt corporis habitudo sicca: pulsus dur⁹ puus frequens ꝛ cōtinua siccitas lingue ꝛ palati. Signa eius q̄ fit ab humiditate sup̄flua sunt signa apoplexie vel paralisis: q2 humiditas accidētalis q̄ñ sup̄fluit in sub a cordis vl' vētriculis eius vel capsula eius suffocabit subito calorē naturalē imediate: queadmodū et hoc accidit in apoplexia mediate: q2 mediante impedimento anhelitus.

Methodus.

Cura debilitat̃ ei⁹ a caliditate est vt dentur omni mane in aurora trociscꝫ de campHora dicti capl'o de ptisi. cum vino granatoruꝫ acetosoꝝ vel berberis. Epithimet̃ pectus cū pānis sericeis vel de bisso infusis in aqua ros. in q̄ sit aliq̄d pul'. ro. cāphore ꝛ sandal'. Utat̃ dyarodō abbat̃ dyadraganti rosata nouella electuario restaurātiuo: qđ dicem⁹ ca. de fe. ethi. lib. ij. Bibat se

pe lac acetosum recens in ieiuno. Fiat autez acetosum statim postq̄ mulctū est: extingua tur in eo calibs vel lapis ignit⁹ qui cōsumit eius partes calidas butirosas facile inflam mabiles. Dieteť oleta frigida aromatisata. Cura debilitatis eius a frigiditate est vt oī mane sumat dyātbos dyamustum dyamar gariton pliris arcoticū cū vino bono aroma tico. Epitbimeť pectus cum oleo nardino in quo dissolutus sit musc⁹ vel ambra. Dietetur carnibus bonis cōditis cū spēbus aromaticis ꝛ ꝓprie croco macis spica garioful. cardamomo folio ꝛ gallāga. Bibat vinū bonum sed vsu moderato: ne forte inducat siccitatem. Sumat de tertio in tertiū in ieiuno ʒ.j. tyriace bone veteris cū vino decoctionis macis cinamomi. Cura eius q̄ a siccitate est vt regať patiēs regimine etbice. Impinguetur ergo ꝓposse cū brodijs pinguib⁹ carniū bonarum conditarum cū vitellis ouoꝝ alteratis cum cucur. lactucis. Bibat sepe in ieiuno lac recens asine vel capre in quo sit aliqd zuccari ne caseeť in stomacho. Epitbimeť pectus cū oleo viol. ꝛ roſ. ꝛ cōmixtis cū muscillagine se. lini fenugreci maluauisci. Post sumptionē lactis per tres boras balneeť in aqua dulci tepida in qua modicuz moretur ne corpus fiat euaporabile: bibat vinū dulce. Cura eius que est ab bumiditate est cura apoplexie proposse: qꝛ periculosa est bec debilitas propter subitā suffocationē q̄ timeť.

Emperica.

In omī specie debilitatis cordis cōuenit abstinentia a coitu oīno ꝛ labore ꝛ vti letitia ꝛ gaudio audiēdo sonos musice ꝛ fabulas nouas ꝛ vtiles: ꝛ videre amena: odorare aromatica: qꝛ cerebrū cor epar cuz sint mēbra principalia sibiinuicē mutuo cōpatiunť ꝛ cōfortātur. Et vnge pect⁹ cū oleo nardino ꝛ oleo roſ. ꝛ cera mixtis cū gallia mus. ꝛ suffumigiū cū alipta mus. storace calamēto ligno aloes tbure ꝛ silibus. Itē epitbima cōfortās cor a proprietate appropriatur et etiam fe. ℞. buglosse melisse boraginis sandali albi ꝛ rubei cāpbore ro. margaritaꝝ corali. añ. bulliant omnia preter lapides preciosos et cāpbora: in aqua roſ: vel in aqua et modico aceti boni donec medietas cōsumatur: tunc adatur puluis lapidis et campbora ꝛ infundantur pecie de sindone vel scarlato: ꝛ expresse aliquantulum ponatur super cor. Itē electuarium confortans a proprietate in omni causa. ℞. smaragd. biacynt borum sapbirorum añ. ʒ. ß. auri ꝛ argenti puri foliati. ana. ʒ. ij. margaritarum perforatarum ꝛ nō perforatarum añ. ʒ. j. ꝛ ß. buglosse melisse florū boraginis ozimi zedoarij been albū ꝛ rubeum gariofil. ligni aloes zinziberis cinamomi electi ꝛ mundati añ. ℥. ß. serici contriti nō combusti: quia melius est combusto trocisci de cubebe cardamomi calami aromatici spice galange musci campbore ossis de corde cerui ambre añ. ʒ. j. coralli albi ꝛ rubei sandal. roſ. spodij bellericorum terre sigillate coriādri añ. ʒ. ij. ꝛ ß. omnia terātur subtiliter: ꝛ ꝓ qualibet. ℥. specierū ponatur zuccari albissimi lib. j. ꝛ fiat electuariū. Est nancꝫ continens omnia simplicia cordialia vel plurima ꝛ deauretur exterius. Addatur ergo vel extrabatur ex calidis vel frigidis prout egri desiderium vel necessitas postulat. Item confectio ad idem. ℞. dyantbos dyaboraginis dyarrodon abbatis añ. ℥. j. dyamargariton. ℥. j. misceantur sil' aut qōlibet per se sumatur in fe. aut sine fe. ante cibum per boram vnā cuz vino albo. Fit autem dyaborrago ex florib⁹ boraginis ꝛ buglosse: quēadmodum zuccarū ro. ex florib⁹ roſ. ꝛ zuccarū viol. ex violis. Dicit ꝓterea Auer. v. ꝛ vij. colliget. φ ex cibis ꝛ medicinis oībus nibil est qđ equeť vino in confortatione cordis: qm̄ est penetrās est calidū: ē spūs gignitiuū etiā nature amicū a tota spē ꝓpť qđ dari cōuenit in sincopi fe. epidimali ēt in oī debilitate ꝛ corporis resolutione: ꝛ si non sit saltim refractum ꝛ limpbatum.

Canones.

Debilitas cordis vt plim fit a mala complexione frigida ꝛ sicca: quia maxime contrariantur principijs vite. Frigiditas autem aduenit cordi duobus modis. Uno modo per feb. vt cum ab bumoribus frigidis eleuantur fumi ꝛ vapores frigidi cor percutientes velut ydropisis vel etbica senectutis. Scđo mō per accidens: vt propter cōsumptionem bumidi radicalis quod est ꝓprium pabuluz radicalis calidi ꝛ naturalis quare simul euaporantur. vt in feb. cronicis etiam mor-

te naturali ꝛ senio cõtingit. Ex isto aũt seq̃tur canon ali⁹ ꝛ est ꝙ oĩs mor⁹ cordis ẽ duorum generũ: vt ait Arist. in lib. de longitudine ꝛ breuitate vite. Prim⁹ ẽ macror ꝛ est qñ calor cordis cõsumit suũ humidũ in quo cõseruabat: quare ꝛ ipm per accidẽs corrũpit. Scḋs ṽo marasmus: ꝛ est qñ q̃litas 𝔷rīa vitetꝫ frigiditas dñatur in cõplexiõe cordis. Nam tũc calor naturalis cordis destruit et frigidũ dñatur: ꝛ a q̇busdã extinctio nuncupatur. Ad quos quidẽ modos reducitur oĩs mors: siue fit naturalis vt in senio: siue nõ naturalis vt ab egritudine: siue violẽta vt a casu percussione incẽdio vel demersione: vt patet subtiliter speculanti.

Pronosticatio.

Omĩs mala ꝯplexio siue sit diuersa siue eq̃lis quãdo cõfirmat in corde est incurabilis et necessario mortalis ꝓpter cordis ꝑexcellentiã sup oĩa membra ꝛ ei⁹ necessitatẽ i vita aĩalis sine cui⁹ opatione animal non potest subsistere vnico momento. Item sincopis superueniens mortale.

¶ De sincopi ꝛ cardiaca passione. Cap. ij.

Sincopis est ablatio sensus ꝛ motus: ꝛ qñqꝫ pulsus exterioꝝ mẽbrorũ tempore aliquo ꝓpter cordis lesionẽ: q̃propter a philosophis mors tẽporalis vel cardiaca passio nũcupatur. Quãdoqꝫ est morbus quãdoqꝫ accidẽs. Morb⁹ quidem qñ causa cõtinetur in corde. Et hoc fit tribus modis. Uno mõ ꝓpter resolutionẽ spirituũ: quare depauperat cor spiritu ꝛ calore ꝛ deficit: vt patet in laborãtibus ꝛ sudantibus supflue. Scḋo mõ ꝓpter debilitatẽ cordis naturalẽ et frigiditatem. Tertio ṽo ꝓpter fumos venenosos ꝑcutiẽtes cor: sicut fit post sumptionem rei venenose. Est aũt triplex venenũ: vt ponit Auerroys. v. colliget. quoddã est a ꝓprietate ꝛ forma specifica: vt napellus ꝛ sputum vipe. quoddã ẽ a q̃litate: ꝛ hoc dupl'r: q: vel a frigida mortificãte spũs: vt est opiũ iusquiam⁹ mãdragora vel calida adurẽte ꝛ resoluẽte: vt arsenicũ: calx viua: realgar: auripigmentũ. Accidẽs ṽo dr̃ qñ consequitur morbũ aliũ et hoc dupl'r q: vel particularẽ vel vniuersalẽ. Et siquidẽ particularẽ hoc est dupl'r: q: vel fit ꝓpter cõpactionẽ ei⁹ ad cerebrũ. verbi grã. vt cum accidit ꝓpter terrorem vel timorẽ vel aliã actionẽ aĩalem subitã spũs aĩales ꝛ vitales conculcantẽ i corde ꝛ suffocantẽ vel segregantẽ siue dispgentem: sicut accidit in gaudio pnicioso. vel fit sincopis ꝓpter cõpassionẽ ei⁹ ad stomachũ et ꝓprie ad os eius. Ubi grã sicut fit qñ materia calida acuta mordicat os stõachi: q̃re leditur vehemẽter ad qḋ opatur plurimum acuitas sensus in eo: verũ qñ accidit freq̃nter hoc mõ sincopis apud ignaros noĩatur sincopis inter passiones stomachales. Siue ro sequit morbũ vl'em: sicut est sincopis que accidit in fe. sincopali in pncipio poxismi: vt in. ij. li. dicet. Signa sincopis ꝓpter debilitatem cordis vel resolũnẽ spũuꝫ sunt pulsus puus debilis natural'r vel ex tpe corpus rarum spõgiosum qḋ ex qualibet leui cã deficit anhelit⁹ paruus rarus. Signa sincopis ꝓpter fumos venenosos sunt antecessio rei suspecte in cibo potu vel medicina. Et si venenũ operat a ꝓprietate apparebit feruor rub. ꝛ sudor in facie ꝛ venarũ tumor ꝛ angustia ꝛ sitis ꝛ fetor oris ꝛ oculoꝝ citrinitas. Si ṽo a calida qualitate opetur: apparebit incensio ꝛ mordicatio siue incẽsio in aliquo loco vt stõacho ꝛ intestinis. Si ṽo a qualitate frigida apparebit subeth stupor alcuseth pigritia in motib⁹ ꝛ cõgelatio. Signa eius cũ fit ꝓpter actionẽ aĩalem sunt antecessio timoris subiti vel terroris vel gaudij super flui pnitiosi. Dicit eñ Gal. v. de accidenti. Ex terrore siue timore subito vel gaudio subito ꝛ supfluo potest q̇s sincopim incurrere et mortem: propter tristitiã vero nequaq̃: q: paulatiue fit nunq̃ subito: nec ab ira: q: per ipsam nõ deijcit virtus in summo cũ sit opatio actiua. Signa ei⁹ cũ fit ꝓpter lesionem oris stomachi sũt mordicatio ꝛ caliditas acuta circa os stomachi cui statim sincop. succedit. Signa eius q̃ fit propter poxismum fe. sincopalis sunt signa ꝓpria illius fe.

Methodus.

Cura sincopis duplex est: q̃dam est ante paroxismum ꝛ hec pficitur per actum preseruatiuum. Alia hora paroxismi per actum curatiuum. Cura igitur preseruatiua est vt si fuerit propter debilitatem

cordis fiāt illa q̄ sunt dicta in p̄cedēti ca. ꝙ
si ꝓpter raritatē corporis vel exhalatione
spūum acciderit: condensent̄ cuꝫ aq̄ frigida
vel aere frigido vel aq̄ ro. ⁊ puluere sanda/
lorum ⁊ cā phore epithimādo pectus faciē
et totum corp⁹ freq̄nter. Comedat carnes
bonas cōditas cum specieb⁹ aromaticis et
oua sorbilia ⁊ bibat vinū optimū. Euitet la
borem balneū calidum aerē calidū ⁊ coituꝫ
ꝓposse. Si v̄o sit ꝓpter sumptionē veneni
fiat cura cōis ꝯtra oīe venenū assumptum
in cibo vel potu q̄ est vt statim cū homo sen
tire incipit mutatiōes incōsuetas ⁊ angustiā
et estuatiōnē ꝓpter assumptiones alicuius
rei q̄ hmōi facere nō deberet. Repleat̄ aqua
tepida cui sit aliq̄d olei permixtū ⁊ aceti ⁊
confortet̄ cuꝫ impositione digiti vel penne
inūcte in oleo ⁊ euomat. Si aūt vomitus pi
gritaretur: coquat̄ raphanus ⁊ anetū in aq̄
et colletur ⁊ addatur sal mel bauracb ⁊ bi/
batur ⁊ interim ꝯfortetur vt euomat aliquo
tiens: ꝙ si non sufficit: suspendat̄ per pedes
capite depresso donec tota materia educat̄.
Post hoc v̄o considera si in inferiorib⁹ ven/
tris sentiat estuatiōnē ⁊ si sic: fiat supposito
rium vel clistere ⁊ detur ei tyriaca in potu ⁊
successiue purgetur cum pill'is cochijs vel
stomaticbis vel yerapigra. Si igitur post
oīa ista cessauerint accidētia mala libera
tus est. Sinautē considera cōditionem acci/
dentiū remanentiū: q: si senserit eger stimu
lationem incisionē in aliquo loco corporis
que sunt signa veneni calidi lac ⁊ butiruꝫ ⁊
oleum amigdalarū dulcium ad potandum
tribue: q̄m sedant malitiā ⁊ acuitatē veneni
Et proprie butirum recens: vt dicit Rab. in
diuisionibus ca. de sumptione venenoꝝ. Et
sic dentur electuaria frigida que eius calidi
tatem exprimant vt est dyapapauer ⁊ dya/
pentō. filonium recens zuccarū ro. vel vio/
latum. Si vero eger senserit feruorem ⁊ su/
dorem ⁊ oculi rubere ceperint ⁊ vene tume/
re ⁊ angustia ⁊ sitis ⁊ fetor oris ⁊ oculorum
citrinitas apparuerit que signāt venenuꝫ a
proprietate siue forma specifica detur aqua
frigida ⁊ nix ⁊ aqua ro. ⁊ acetum vel troci
sci de cāphora cum aqua simplici dicti cap.
de ptisi. Attribuat̄ in potu succus endō. cico/
ree cum aceto vt malicia veneni refringat̄.
Et si in aliquo loco corporis sentiat vehe/
mentē dolorem vel inflāmationeꝫ: fiat etiā
emplastrū ex lenticula succo solatri vel sem
peruiue ⁊ similibus ⁊ actu frigidum asper/
sum cum aceto gratia penetratiōis ilico sup
pone. vel fiat epithima ex eisdem ⁊ reiteret̄
donec locus stupidus fiat. Deinde psillium
et lac vaccinum: de quo extractum sit butirū
et succum fructuum frigidorum tribue. Et
si a principio signa repletionis apparuerit
manifeste ipm flebotoma. Si vero strictus
sit ꝑm ventrem solue cum medicina. Dein/
de ciba ipsum cum cibis frigidis: vt agresta
vino granatorum acetosorum lactucis por/
tulaca vel pedibus porcoruꝫ conditis cum
eisdem. Detur autē tyriaca noua vel filoniū
nouum. Et epithimetur cor ⁊ pectus totuꝫ
cum aqua ro. in qua dissolutus sit puluis
sandal. ro. camphore terre sigillate: q̄m
sui frigiditate confortant cor ne venenum
ad se trahat. Et similiter os ꝙ epar confor/
tetur cum eisdem. hec enim destruunt virtu/
tem veneni operātis a proprietate: ⁊ maxi/
me quādo in ipso caliditas reperitur. Si ve
ro eger ceciderit in subeth stuporem conge
lationeꝫ ⁊ alcuseth que sunt signa veneni fri
gidi: ciba ipsum cum allijs ⁊ sinapi: ⁊ detur
tyriaca vetus et metridatum vetus ⁊ dya/
triumpipereon ⁊ similia: neq̄ dormire ipm
permittas. Sitim etiā inducas proposse et
frica corpus eius ⁊ caput ⁊ pectus cū pan/
no calefacto ad ignem. Et quandoq̄ ster/
nutationem inducas cum pipere vel condi
si et os stomachi conforta cum vnguentis
oleis ⁊ emplastris calidis stipticis donec li
beretur. Si igitur post omnia ista acciden/
tia mala non diminuantur: immo eger con/
tinue mutatur ad deterius ⁊ incipit sinco/
pis superuenire cum frequenti dissolutione
virtutis significat egrum necessario moritu
rum a veneno sumpto: ⁊ ꝙ virtus veneni iā
peruenit ad cor: quia omnium accidentium
consequentium venena sincopis ⁊ defectio
virtutis sunt pessima. Hec est igitur cōmu/
nis ⁊ conueniens cura in omni genere vene/
norum assumptorum per interius. Qui ve/
ro desiderat curam ꝓpriam vniuscuiusq̄ ve
neni recurrat in tractatu de venenis lib. ij.
vbi de hoc scribemus auctoritate Auicēn.
quarto canon. fen sexta. si deus voluerit.
Cura sincopis ꝓpter passiōes aīales est: vt

ſi timor ſit cā inducat gaudiū ⁊ econuerſo. Et confortet̄ cerebrū cū pauco lapdani ambre muſci ſandal.ru.nucis muſcate florū cinamomi ⁊ ſimilium puluerisatoꝝ ⁊ cōfectorum cū lapdano vel aqua roſ.qḋ cōtinue deferat̄ in manu ⁊ odoret̄. Confortet̄ cor cū tyriaca veteri ſumendo ſepe de ipſa ante cibū ʒ.ſ. cū vino optīo vel dyantbos vel dyamargariton cū muſco vel ſine muſco: ꝓut maxīe patiens delectet̄. Fiat aliqñ ſternutatio cuꝫ iſto puluere: q: cōfortat oēs virtutes cerebri ℞.cōdiſi piperis longi caſtorei ellebori nigri piretri cubebaꝝ añ.ʒ.x.ſtoracis calamēte.ʒ.ij.euforbij bdellij añ.ʒ.ſ.et muſci.ʒ.ß. ff puluis inſufflet̄ in nares vel attrabat̄ ꝑ pānum lineū rarū cū anbelitu ſtomacbo ieiuno. Cura eius q̄ fit vitio ſtomacbi ē vt in ꝑncipio purget̄ ſtomacbus cū pillis cocbijs ſi materia ſit frigida vel cū bn̄dicta. Si vero ſit calida cū pillis de reubarbaro poſit̄ ca. de reumate ⁊ catbarro.vel electuario de ſucco roſ. laxatiuo vl' ſtomaticbo laxatiuo. Preterea ꝯfortet̄ cū ſirupis ⁊ electuarijs aromaticis ꝑ interi⁹ et oleo maſticino nardino ꝑ exteri⁹ vel trociſcis de maſtice factis ex lapdano gariof̄ij.ʒ edoarij gallāge cinamomo baccis lauri ⁊ ſilib⁹ cōtritis ⁊ incorꝑatis cū lapdano extēſis ſuꝑ corio albo mūdo. Cura ei⁹ q̄ fit rōne paroxiſmi fe. eſt cura illi⁹ fe.ꝑmo; ⁊ ꝯfortatio cordis cerebri ⁊ ſtomacbi cū reb⁹ iā dictis. Cura ſincopis iā facte q̄ fit ꝑ actū curatiuū eſt vt hora acceſſiōis roret̄ aq̄ frigida vel aq̄ ro.ſuꝑ faciē et pect⁹: ⁊ fricent̄ cuꝫ ea leuiter manus ⁊ pedes: ⁊ muſc⁹ ⁊ ambra vel vinū odoriferū iſufflet̄ in narib⁹: excitet̄ h̄r⁹ cōquaſſando corpus: ⁊ ligent̄ extrema ⁊ fricent̄ ⁊ caleſiat ſtomacbus cū pāno ſuffumigato ex ligno aloes et ꝯſtringat̄ naſus ſepe poſt inſufflationē muſci vel alteri⁹ odoramēti. ⁊ cū ſētire cepit: det̄ ei vinū albū clarū odoriferꝫ ꝑ ſe vel ꝑ artē limpbatū parūper

Emperica.

In cura cardiace paſſionis nō ſufficit apponere medicinas cordi: ſed ⁊ oīb⁹ ei⁹ miniſtris ꝑncipalib⁹: ſcꝫ cerebro epati teſticulis. Similiter ⁊ nobilibus: licet non principalibus: vt ſtomacbo ⁊ ſpleni. Cōfortet̄ aūt cor cū electuario de precioſis lapidib⁹ dicto ca. de debilitate cordis. ⁊ dyamargariton ⁊ dyātbos. Confortet̄ cerebrum cū odoratiōe talis pomi.℞.ſandal'.ru. foliorum mirti ligni aloes ana.ʒ.vj.cubebe gariof̄.gallie muſcate añ.ʒ.iij.ambre macis cāpbore añ.ʒ.ſ.ſtoracis calamēte.ʒ.iiij.terant̄ et incorporent̄ cū lapdano ⁊ aqua ro. Eſt nāqꝫ fere cōtinēs oēs medicinas cerebrales atqꝫ aromaticas virtutis aīalis cōfortatiuas. Qḋ ſi cerebrum ſit diſcraſiatū in calido multiplicent̄ roſe ⁊ cāpbora. Si in frigido multiplicent̄ cubebe gariofil'. ⁊ ſtorax. Et in iſto pomo quidam addunt folia mente calamentum aromaticum olibanum nucem muſcatam mirrbam et ꝓpe ſi cerebrū ſit reumaticū de cā frigida Sed gummi arabi. dragāti viol' ſicce. folia vel ſemina mirtilloꝝ in cā cal'a. Addēdū igr̄ et ſubtrabēdū cognoſcit̄ ꝓut egri deſideriū vel neceſſitas poſtulat. Confortet̄ aūt epar cū epitbimate iſto.℞.ſandal'.roſ.abſintbij floꝝ camōille cinamomi añ.ꝑtes eq̄les.oīa cū vino albo odorifero cū aq̄ roſ. ⁊ aceto vini boni ⁊ pbiltrū imbibitū ⁊ exp̄ſſuꝫ parūꝑ calidū ponat̄ ſuꝑ epar ſtomacbo ieiuno cōfert nāqꝫ in cauſis calidis ⁊ frigidis. Cōfortat̄ aūt ſplen cū vnguēto tali.℞.ſcorie ferri ſcolopēdrie tbamarici añ.M.ſ.capparis ciperi acori azari berberis cinamomi añ.ʒ.ß. bulliāt̄ in lib.duab⁹ olei veteris ⁊ lib.ſ.aceti fortiſſimi donec acetū cōſumat̄. Preterea diſſoluant̄ iſte gūme in aceto. ℞. ſerapini galbani oppoponaci bdellij armoniaci añ. ʒ.iij.fiat vnguentū cū ꝑdicto oleo ⁊ cera ſufficienti ⁊ vngat̄ cū oleo ſplen omni mane ſtomacbo ieiuno. Cōfortat eīm ſplenē a ꝓprietate ⁊ eius materiaꝫ ſubtiliat ⁊ opillationē eius remouet. Stomacbus etiā cōfortet̄ cū pāno laneo calido vel pbiltro ſuffumigato cum maſtice et tbure et xiloaloe poſito ſuꝑ ipſum in ieiunio frequēter. Similiter et cū cerotis que dicūtur in cap. de ſtomacbi debilitate. Confortent̄ vero teſticuli cum abſtinētia a coitu oīno ⁊ fomētatiōe ex aq̄ roſ. et pulueris ſandal'.et muſci et ſimilium.

Canones.

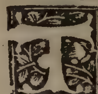
Sincopis ē duplex ſꝫ medicos quedam reparabilis.ſ.quando aufert̄ ſpūs animalis a mēbris totius corporis qui tranſmittit̄ a cerebro per neruos propter opilationē neruorū vel leſionē i cerebro factā: ⁊ dicit̄ lipotomia

grece: vel defectio animi latine. Alia est irreparabilis: scilz quādo simul aufert cum hoc spūs vitalis a mēbris qui transmittit a corde per arterias propter opillationē factam in ipsis vel propter debilitatē in corde. Et ad istā sincopim de necessitate sequit mors. Ex isto autem canone sequit alius ꝙ quando gal. precipit in. viij. de ingenio sanitatis. pcipit in cura sinoche fieri flebotbomiā vsqꝫ ad sincopim. Similiter ꝛ Auic. iiij. canon. fen. prima ca. de fe. sanguinea debet hoc intelligi de sincopi pma nō secūda: qꝛ nō lꝫ medico in sui cura deducere egrū ad sincopim mortalē cū medicus sit cōseruator sanitatis: vt dꝛ cōmento de igenio sanitatis. Ex quo cōcipere possumus qualiter concordari possunt Gal. loco allegato ꝛ Auer. vij. colliget. vbi increpat gal. de tali flebotomia rōnibus diuersis con tra ipsum arguēs fortiter atqꝫ necessario cōcludens ꝙ in cura sinoche nullatenus cōpetit flebotomia vsqꝫ ad sincopiꝫ neqꝫ secundare flebotbomiā. Gal. intellexit de prima. Auerroys de secunda.

Pronosticatio.

Sincopis supueniens sepe ꝛ pfunde in corde debili nō precedente cā primitiua: vt est terror vel gaudiū vel casus vel pcussio: neqꝫ cā antecedente vel accidēte humorali: vt est mordicatio oris stōachi a cholera vl' flegmate salso vel melancholia amara vel pontica vel vermibus mortale: qꝛ significat cordis extremam debilitatē ꝛ spirituū paupertatem. Añ Ipo. ij. parti. amph. Quicūqꝫ exoluunt frequenter ꝛ fortiter sine manifesta cā repēte moriūtur. Itē sincopis fortis superueniēs post assumptionē rei venenose per interius vel tactū vel morsuꝫ per exterius mortale: qꝛ significat virtutē veneni pertigisse ad cor: et proprie in corpore pusillanimo raro cholerico ꝛ cuius vene sunt aperte ꝛ cor debile per naturam.

¶ De tremore ꝛ sectigatione cordis Capitulum tertium.

Tremor cordis cafacaꝫ a modernis sectigatio cordis nūcupatur et est cum cor alto pulsu ꝛ forti mouetur quasi saltet: ideo precedit cā manifesta: scꝫ exercitiū forte vel estus timor vel ira. Fit vt plurimū a dñio caliditatis accidētalis cū materia vel sine mat'ia super cor. Fit etiā qñqꝫ sed raro ppter dñium melācholie naturalis cōuerse i materiā corruptā venenosaꝫ. Signa eius q̄ de calida cā sunt pulsus velox spissus velocitas ad irā caliditas pectoris siccitas lingue ꝛ palati cuꝫ siti plurima quā magis extinguit aer frigidus ꝙ aqua. Signa eiꝰ q̄ de melācholia sunt corruptio imaginationis timor siluestritas morū ꝛ habitudo nigra macra cū gracilitate ossium ꝛ mollitie cutis quodāmodo similiter et cum facilitate.

Methodus.

Cura salt' cordis a cā calida est vt pmo fiat flebotomia manꝰ cephalice sinistre vel mediane vel vētosatio in cruribus ꝛ hāchis vel cū decoctione purgāte mel'iaꝫ angustā dicta ca. de melācholia. vel cū dyasene Vtat' sepe lacte acetoso ꝛ trociscis de camphora dictis ca. de ptisi. Comedat zuccarū rof. vel' in quo sit pul'. iste. ℞. terre sigillate coralli rubei margaritaꝝ nō pforataꝝ ossis de corde cerui añ. ʒ. iiij. opij. ℈. ij. croci macis añ. ℈. s. terant' ꝛ misceantur cū lib. s. zuccari rof. Nutriat' carnibꝰ pulloꝝ edoꝝ cū agresta vel berberis vl' vino granatoꝝ. Bibat vinū delectabile limphatū mixtū cū aq̄ frigida vel aq̄ rof. Cura eius q̄ fit a melācholia est vt fiant oīa dicta ca. de pturbatione virtutis naturalis. scꝫ ex mel'ia naturali corrupta. Vtat' dyanthos dyamusco ꝗ suffumigationes ex ligno aloe rof. ꝛ filibus odoriferis. Vtatur coitu sed raro let' pposse: prouocent' mēstrua ex emorroide si est possibile cum flebotomia saphene q̄ est intus in talo et ppe pedis sinistri ꝛ cū appositiōe sangui suge circa anum vel emplastri rubificatiui facti ex affodilis sinap. melle crudo cepis tritis ꝛ incorporatis cum fermēto ꝛ vitello oui ponendo calidum super anum: ꝛ cum firmiter adheserit violenter abstrahatur: ꝛ totiens reiteretur donec aperiantur in corpore consueto.

Emperica.

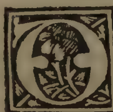
Omnia dicta in caplo debilitatis cordis hic proficiūt si propria proprijs fuerint applicata causis.

Canones. Dicit Rab. in divisionib⁹ q̄ tremor cordis puenie̅s ex melācholia fit rarior: est tñ nocui⁹ magis et timorosior q̄cūq̄ specierū tremoris cordis ꝓpter duo. Primo quidez q2 cor magis ledit a frigido q̄ calido: cum calidū fit amicū nature. Scd̄o quidem q2 materia grossa difficulter eradicari pōt: ⁊ sui p̄ntia disturbat sp̄us vitales i corde gn̄atos. Sil'r et aiales cōtēpatos i cerebro: q2 sunt inepti ad opationes suas exercēdas ⁊ sequit̄ mo/rum silvestritas ⁊ virtutum diminutio ⁊ demum ablatio perfecta.

Pronosticatio.

Tremor in fe. acutis vel in fe. sincopali fre/quēs ⁊ fortis mortale ē: ⁊ ꝓprie si fit cū alijs malis signis q̄ sunt debilitas v̄tutis puatio digōnis prostratio appetit⁹ ⁊ sitis maxime si supuenerit in die nō cretica: q2 sint boma/ticā crisim ⁊ cordis passionem denotant.

¶ De dolore ⁊ apostemate et vulnere cordis. Cap. iiij.

Dolor causatur in corde ex mala cōplone diuersa q̄cūq̄ simplici vel cōposita añq̄ confirmet̄: nā si ɔfirmet̄ ⁊ pduret nō dolorē sed mortē subitā indu/cet: q2 tūc cor icipiet debilitari i sua opatiōe necessaria p toto q̄ est gn̄atio sp̄us vitalis assidua ⁊ ei⁹ p arterias in singula mēbra delegatio sine quo mēbrū ⁊ totū corp⁹ vnico momēto viuere nō p̄nt cū iste sp̄us sit vehiculū vite a corde in corp⁹ totū in quo sola est aia p̄mo p se ⁊ imediate: i alijs aūt itātū inq̄tū sunt adiūcta cordi ⁊ cōtinuū ifluxū recipiūt a corde ꝓpter qd̄ dicebat Aristo. ij. de gn̄a/tione aialiū. Cor ē qd̄ p̄mo viuit ⁊ vltimo morit̄. Et auer. ij. colliget ait. q̄ calor cordis trāsmissus p arterias ē sicut forma: calor v̄o mēbrorū ē sicut materia ⁊ patiēs i actu ɔuersionis ⁊ nutritiōis. Fit aūt ex solone ɔtinui hec aūt solo fit a materia hūorali: vt ɔtigit ex gn̄atiōe apātis vel a cā p̄mitiua vt ɔtigit in vulnere casu ⁊ percussione: ⁊ ex quacunq̄ causa fuerit est mortale.

Methodus. Cura doloris cord. ex mala cōplexiōe diuersa ē eadē cū cura debilitatis cordis si ꝓpria proprijs applicet̄.

Canones. Dicit Rab. in divisionibus q̄ ex hūiditate sola nō fiet fortasse egritudines in corde. Nā si ɔñet̄ hūiditas in dispōne cor/poris adeo donec necesse sit vt cordi ɔñetur interficit ip̄m velocit̄ ⁊ nō expectat curatione ⁊ fit apoplexia palib̄ ꝓpter accessionem oīm hūiditatū sup cor: q2 cū cor natural'r sit cōplonis calide ⁊ siccˀ illico ab hūiditatib⁹ suffocat̄ si m'ltū ɔñent̄. Itē di. Arist. de ꝓp̄etatib⁹ aialiū. ⁊ Ga. iij. de interiorib⁹. q̄ oīs solo ɔtinui fctā in sub a cordis ē mortalis siue fit ab hūore: siue a sanie: siue a ferro. Sed differt q2 si penetret i vētriculos ei⁹ ⁊ ꝓp̄e sinistrū iterficit illico ꝓpt̄ ei⁹ nobilitatē ⁊ sp̄ituū exhalationē q̄ ibi gn̄at̄ cū sp̄us vitalis sil'r ⁊ calor naturalis sint sedes ⁊ viculū aīe ad cor. Si v̄o nō penetret: interficit ifra vnuz diē ad pl⁹: q2 solo ɔtinui induceret dolorē: dolor attrahet marīas ⁊ ꝓp̄e mobiles calidas q̄re fiet apā magnū cū fe. ꝓp̄e acuta ⁊ v̄tute debili q̄ necessaria sūt ꝓpt̄ dolorē ꝓsternēt̄ v̄tutē ⁊ materiā suffocātez sp̄us ⁊ necessitatē adauctā cū diminutiōe v̄tutis euētatiōis. Sec⁹ aūt ē de cerebro in quo solo ɔtinui penetrās ad vētriclos est mortalis sed nō ilico. Solo v̄o nō penetrās pōt q̄nq̄ curari si sit pua. Sil'r ⁊ apā vt p3 in frenesi nō ɔfirmata vl' litargia. Epar aūt cū sit mēbrū car/nosuz pōt adhuc meli⁹ curari q̄ cerebruz si ei⁹ solo sit modica vel apā nō ɔfirmatū cuz ɔstātia v̄tutꝫ. Testiculi v̄o cū ad sp̄ēm pot⁹ q̄ ad idiuiduū ptineāt: possunt remoueri vita remanente plurimūq̄.

Pronosticatio.

Signa mortꝫ i dolore cordis sūt cas⁹ pulsus post vehemētiā diuersitatꝫ i ordīe ⁊ magnitudinis i motu ipsi⁹ ⁊ citrinitas coloris subito post vehemētiā rub. ei⁹ ⁊ sincopis difficilis tarde euasiōis ⁊ sudor frigid⁹ circa frontē.

¶ Tractatus quartus secunde sectionis de passionibus mamillarum.

Mamillarū passiōes de q̄b⁹ scribe/m⁹ sunt duo capitula cōiter. Pria q̄rū exuberātia vel diminutio lac/tis: Secunda vero ingrossatio vel diminu/tio ipsaruz superflua. Nā ipsarū apata curā/

tur methodo qui ad oīa apata q̄ est vt dicit Auic. pmo cañ. fen. iiij. ca. de cura apatuȝ in gñali vt in pncipio. ⁊ cū materia est in fluxu ponanṫ vnguēta et emplastra repcussiua et in augmēto aliq̄d addaṫ de resolutiuis ⁊ p pꝛie in pcessu augmēti cuȝ medic⁹ cert⁹ est ꝙ tota materia fluxit ad locū. Sed in statu ponatur plus de resolutiuis ꝙ̄ repcussiuis. In declinatiōe ṽo sola resolutiua ministrē/tur ꝙ si hec apata tumefecerint ⁊ p sanatio nē terminētur ⁊ rupturā pmo q̄dem mūdifi cenṫ: postea cōsolidētur: vt dixim⁹ ca. de vlce re in aure. Scias pterea ꝙ repcussiua ⁊ reso lutiua qñ simul applicanṫ circa locū: vtpote in augmento vel statu apatis cuiuscūq; pñt duob⁹ modis applicari. pmo vt misceanṫ et incorporenṫ simul p decoctionē ⁊ cōcussionē perfectā: ⁊ sic ponātur supra ⁊ circa aposte ma. Natura eñi sagax est ⁊ vteṫ eis distin/ctim vtroq; pro sua opatiōe ls eoꝝ subē sint cōfuse: vt docet Auic. iiij. cano. fen. pma. ca. de cura fe. quartane. vbi pcepit administra/re ptisanā cuȝ pipere. scōs est vt repcussiua ponantur circa apostema: scȝ circa pedes et rad. apostematis vñ materia fluit ſȝ resolu/tiua sup vt faciūt cōmuniter operantes.

¶ De exuberātia ⁊ diminutione lactis. Capitulum primum.

Onquerūtuṙ mulieres delica te de lactis exuberātia in ma millis cū pro fetus nutritiōe nō solicitenṫ: ſȝ nutrices: ecō/uerso ṽo paupcule ⁊ degen/tes de mamillarū siccitate cō querūtur. Exuberat lac pp̄ter q̄nq; causas. Pria est naturalis cōplexio humida mamil larū. scōa est multitudo sanguis in cōpara/tione. tertia est raptus menstrui ad supiora. quarta vsus ciboꝝ lac multiplicantiū. q̄nta frequēs fricatio ⁊ suctio mamillaꝝ q̄re ma terie attrahūtur. Ex q̄nq; ṽo causis pꝛ͛ijs p uenit sterilitas mamillarum. Et scias ꝙ lac q̄nq; gñaṫ in mamillis viroꝝ calidoꝝ carno sorum: ſȝ illud est raro ⁊ in modica q̄ntitate q: solū accidit h̄ ex necessitate cause efficiē/tis sup quā fūdaṫ cā pꝛia. Caret aūt siue q: mulier nō pbet ēbrioñi materiā gñatiōis ac alimentum nutritionis: vt di. Auerrois. ij. colliget.

Methodus. Exuberan/tia lactis q̄t tuoꝛ modis restrigiṫ. Prio per diuersionē q̄re flebotho/metur saphena pedis q̄ est in talo ⁊ puocen tur mēstrua ⁊ ponātur vētose sine scarifica/tione sup sumē ventris vbi situatur matrix. Scōo per repcussiua q̄re ponuntur epithi/mata ⁊ empl'a frigida sicca sup mamillas ⁊ radices earū q̄ sunt. ℞. fuliginē furni ⁊ icoꝛ poꝛa pfecte cuȝ oleo rof. vel succo semptiue vel plātaginis ⁊ solatri. Ad idē valet faria lentiū excoꝛticatarū ⁊ fabarū ⁊ gallaꝝ ⁊ cu/pullarū glandiū ⁊ balaust. ⁊ boli arme. oib⁹ simul mixtis ⁊ incoꝛpatis cū agresta ⁊ aceto et cū eisdem succis siccis. Tertio p exiccati/ua quare post pdicta ponātur milium sal et floꝛes camomille ⁊ in sacculo calefiāt sup la pide ignito etiā mēbꝛo applicenṫ freq̄nter in ieiuno. Ad idē confert emplastrum ex ru. saluia mēta absinthio furfure. añ. coctis et incoꝛpatis cum oleo nardino vel camomil/leo vel de euforbio. Et pōt addi aliq̄d salis nitri vel aluminis balaustie cupul. gland. rof. donec locus stipticeṫ perfecte. Quarto per dietā siccam. Abstineat igitur a lacte ca seo receñ. carnib⁹ bouinis vino dulci ⁊ oib⁹ multiplicantib⁹ sanguinē. Utatur lentibus farre riso milio sinap. cibis salitis multum agresta aceto berberis granatis acetosis la boꝛet pposse ⁊ sudet in ieiuno. Sitim et fa/mem toleret: mamillas premat cōtinue ve/stes strictas deferendo: sed nunq̄ ipsas ma nibus tractet vel fricet. Ex ijs pꝛhibeṫ gñā/tio lactis ⁊ educitur ei⁹ in mamillis coagu/latio ⁊ cōdensatio q̄ si supfluāt ⁊ doloꝛis ex cessum inducāt. Fiant pmo emplastra mol/lificatiua ex fenugreco psillio malua bismal ua butiro receñ. adipe galline. bdellio oppo ponaco galbano armoniaco ⁊ similib⁹. De/inde vicissim fiant emplastra resolutiua ex semine lini fenugreco flor. camomille mel/liloti furfure oleo camomille ⁊ similib⁹: po nendo mō resolutiuū modo mollificatiuum vel mixta sil': donec tota caseatio fuerit reso/luta. Multiplicaṫ aūt lac in mamillis p q̄t tuoꝛ modos. Prio vt fiat attractio sanguis mēstrui ex matrice ponēdo vētosas siccas su pꝛa radicē mamillaꝝ freq̄nṫ. Et postea scōo p ēplastra rubificatia debilia q̄ sufficiāt ad

attrahendū sine resolutiōe sicut est ēplastrū ex pice ꝛ gūmis calidis vt est th⁹ mastix. Et ad hoc valet fricatio ꝛ suctio cū lenimento ꝛ ꝑprie in balneo aq̄ dulcis post cibū. Tertio ꝑ fomētationes calidas humidas factas ex lana vel pāno molli laneo infuso in oleo nardino vel de lilio vel viol. vel in qua dissoluta sint muscus thus lapdanū ꝛ silia. vl' in vino aromatico decoctiōis mēte ro. vio. ligni aloes ꝛ siliūm. Quarto ꝑ dietā sanguificaꝫ vt est vsus carniū bonaꝝ ꝛ brodioꝝ pinguiū aromaticoꝝ cum cinamomo maci cardamomo inspissatoꝝ cuꝫ ouoꝝ vitell. ꝛ vsu lactis recen. ꝛ casei noui. Gaudeat ocio ꝛ quiete ꝛ impinguet corpus ꝑposse. Scias ꝙ sicut in anathomia vidētur a matrice ꝑcedere due vene ad radicē mamillarū vna a latere dextro: alia a sinistro transeuntes per mediū sicut miracb: ꝛ quāto magis recedūt a matrice sunt grossiores ꝛ albiores et eminētiores versus superficiē cutis. Sed q̄nto sunt ꝑpinquiores cōnexo matricis sunt graciliores et ꝑfundiores cū ꝛ matrix ꝑfunde situet̄ in corpore scꝫ inter longaonē quā eq̄tat ꝛ vesicam q̄ ipsam sistat. Per has igit̄ venas rapitur sanguis mēstruus a matrice ad mamillas ꝛ ecōuerso: ꝛ cū penetrat in substātiā mamillarū q̄ est caro alba glādulosa frigida naturaliter diuidit̄ in ramos plurimos minimos: ꝛ singuluꝫ sanguinis cōtingit̄ a singulo carnis albe: vt melius ibi dealbet̄ ꝛ elaboret̄ sicut etiā accidit in distributione chilli ꝑ substantiā epatis. Ex q̄bus scire potes tria. Primo quare mulier habēs menstra plurima caret lacte in mamillis ꝛ ecōuerso: nisi sit robusta ꝛ carnosa valde. Scd̄o quare mēstrua restringunt̄ ꝑ siccā ventosaꝫ in radice mamillaruꝫ positā: ꝛ lac diminuit̄ ꝑ vētosam in sumē vrinis applicatā. Tertio quare generat̄ lac in mamillis post septē vel octo mēses ip̄regnationis: q: tunc fet⁹ cōpletus est ꝛ nutrimēto mēstruo plurimo ampli⁹ nō indiget quare regimine nature sursum mittit̄ vt in lac cōuertat̄ ꝑ fetus eductione post partuꝫ. Et sic lac generat̄ in mamillis virginū hoc est ex necessitate materie nō rōne finis. Et si hoc generet̄ in mamillis viroꝝ fit ꝑ delegationē sanguinis ꝑ venas nutriētes mamillas ꝛ partes pectorales ꝛ spōgiātes siue carnositates carnis glandulose mamillarum.

Pronosticatio.

Si lac valde sup̄fluat in mamillis retentionē menstruoꝝ inducit nisi mulier fuerit sanguinea valde ꝛ vene matricis large. Retentio mēstruoꝝ ꝑiculosior est in muliere nō lactēte q̄ꝫ lac habēte. Rustice ꝛ laborātes modicū lac generāt ꝛ ꝑprie cholerice ꝛ melancholice ꝑpter siccitatem cōplexionis ꝛ euacuationū multitudinē. Itē dicit Ipo. v. ꝑticula ampho. Mulieri in vtero habente si subito ꝛ infra vnū diē vel duos mamille graciles fiāt ꝛ lacte priuētur et extenuent̄ abortit q: significat defectū nutrimēti fetus. Itē ibidē Mulieri in vtero habēti si altera mamilla rū gracilis fiat geminos habēti alterū abortiet. Et si quidē dextra gracilis masculum. Si vo sinistra femina abortiet. Et hoc itellige vt plurimū: q: etiaꝫ femella q̄nqꝫ generat̄ in dextris: ꝛ masculus in sinistris: si epar matris sit naturaliter frigidū ꝛ splen calidū Itē ibidē. Si mulier q̄ neqꝫ p̄gnans est: neqꝫ generauit lac hꝫ in mamillis hui⁹ mēstrua defecerūt. Item ibideꝫ dicitur. Mulieri habenti in vtero lac ex mamillis multū fluens fetum significat debilem. Si vo vbera dura fuerint sanum significat. Nota

¶ De ingrossatione ꝛ extenuatione mamillarum. Capitulum. ij.

Accidit femellis q̄busdā humidis flegmaticis vt ipsaꝝ mamille vltra decētiā excrescāt: econuerso accidit macrꝫ siccis vt mamillas habeant diminutas.

Methodus.

Ad ꝑhibēdū igrossationem mamillarū cōfert ponere sup eas empl'm factū ex cimino cōtuso ꝛ aspso aqua. Deinde firmet̄ cū fascia ifusa in aqua ꝛ aceto absqꝫ dolore: ꝛ sic ꝑ tres dies dimittat̄ ꝛ post remoueat̄: ꝛ loco ei⁹ ponat̄ empl'm factū ex cepa liliȳ albi cōtusi ꝛ icorporati cū aceto ꝛ aqua: ꝛ firmet̄ ꝑ tres dies cū fascia. Deinde iteruꝫ ponat̄ primū ēpl'm ꝑ tres dies. ꝑterea scd̄m vicissim tp̄e longo: q: resoluit humiditates mamillarū ꝛ carnē glandulosam stipticat ꝛ

dolorē contēperat. Item terat alumen ꝛ misceat cū oleo rof. vel aqua rof. ꝛ sepe inungant cū eo mamille sine fricatione: ꝛ epithimētur cū aqua rof. ꝛ aceto in quo sit aliqd cāphore vel tutie imbibēdo in istis petiā lineā ꝛ mamillis applicādo frequēter vel bolum arme. vel terrā sigillatā san. ora. galle cipressi cupule glandiū balaustie puluerisent ꝛ cum aqua rof. ꝛ aceto vel succo plantaginis semputiue ꝛ solatri dispgantur ꝛ fiat emplastrū super eas. Et cū remouere volueris: laua cū aqua frigida. Ad idez cōfert puluis muscillaginis que colligit de lapidibus in q̄bus acuūtur cultelli. Itē ad hoc cōferunt oīa dicta de multitudine lactis i mamillis. valet etiā ad hoc frequēs ꝛ assidua tractio mamillarū cū manibus ꝛ earū fricatio lenis attractiua nō dura aspera resolutiua. Silr ꝛ emplastrū de pice qđ dicemus ca. de ablatione coitus ꝛ paruitate virge.

Canones. Iste cure locum habēt tpe puerītie vel principii iuuētutis: qꝛ postꝙ mamille excreuerint et ad statū puenerint: nō possunt remacerari ꝛ extenuari qđ est: qꝛ mēbra carnosa fluunt et refluunt: spermatica vero fixa sunt: vt patet in neruis ossib⁹ cute ꝛ filibus. Ista igit doctrina est magis p̄seruatiua ꝙ curatiua. Item agmētatiua vel diminutiua in femellis mamillarū sunt augmentatiua ꝛ diminutiua testiculoꝝ in masculis cū sint etiaꝫ glādulosi. Itē facili⁹ est mamillas naturalr grossas humidas ꝓhibere a sui magnificatione ꝙ siccas graciles augmentare qđ est: qꝛ facili⁹ est humidū exsiccare ꝙ siccū humectare: vt ptꝫ vii. de ingenio sanitatis. Et ex hoc sequitur manifeste ꝙ oē corpus pingue macerari pōt sed nō oē macruꝫ pōt impinguari: vtputa si cōplexio naturalis fuerit valde sicca. Et est finis secunde sectionis.

¶ Incipit tertia sectio huius libri.

Onsequēs est nūc sectionē tertiā laborem oposum aggredi q̄ est de cura passionū mēbroꝝ cōstituētiū vētrē naturalē qui est a furcula iferiori vbi est os stomach vsqꝫ ad principiū coxarū. Est aūt dict⁹ naturalis: qꝛ in ipso ꝯtinent mēbra opa nature exercētia ꝓ toto q̄ sunt digerere attrahere discernere retinere expellere nutrire et gn̄alr quēadmodū ꝛ vēter aialis sic dict⁹ est: qꝛ i ipo pficiūtur opa aialia ꝓ toto q̄ sunt sentire tā sensu iteriori ꝙ exteriori ꝛ mouere motu voluntario. Et vēter spūalis de spū q̄ ꝓmit⁹ ibi gn̄at lꝫ in cerebro ꝛ epate alr ꝯtemperet: vt igit hūc laborē pficere valeā gr̄am diuinaꝫ quēadmodū in priorib⁹ humilr iploro dicēs cū Io. hebemef. in lib. de medicinarū ꝯsolatione tractatu. ij. ca. j. Auxiliatorē deuꝫ igit postulo ad quē cuncta respirant ꝛ a quo gratie prodeunt ꝛc.

¶ Tractatus primus tertie sectionis. De passionibus stomachi.

Assiones stomachi sūt xij. Prima q̄dē debilitas digestionis vel corruptio ei⁹. scđa vero debilitas appetit⁹ ꝛ nausea ꝛ fastidiū. tertia appetit⁹ canin⁹. q̄rta bolism⁹. q̄nta corrupt⁹ appetit⁹ vl malitia bystimbre. sexta. sitis. septia eructatio. octaua singult⁹. nona vomit⁹ vel ai subuersio. decia colica passio. vndecia dolor ꝛ isiatio. duodecima apa ꝛ vlc⁹. Cum aūt dico stomachū itelligo ꝛ meri ꝛ os ꝛ pileron ꝛ fundum ipsius.

¶ De actione lesa digestionis stomachi. Capitulum primum.

Iminutio siue debilitas digōnis appellat cū stomach⁹ in digestiōe cibi lōgo tpe occupat ꝛ tarde redit fames: imo pl⁹ debito pdurat gu̇itas vētr ꝯ post cibū assumptū ꝛ satietas ꝛ talis stōach⁹ bn̄ digerit cibū puū i quātitate ꝛ delicatū in q̄litate. Sꝫ multū cibū simul sumptū vl grossuꝫ vel viscosuꝫ elaborare nō pōt. Corruptio vero digōnis dr cū stomach⁹ nō ꝯuertit cibū i chilū pfectū: scꝫ albū equalē tpatū inter liq̄duꝫ ꝛ spissuꝫ: sed ꝯuertit ipm in chilū fluidū natantē sub frigiditate ꝛ humiditate vel siccū adustū sub caliditate ꝛ siccitate. Fiūt aūt diminutio ꝛ corruptio digōnis ab eisdeꝫ causis ꝛ eadeꝫ habent signa quare de ipsis vno ca. dicem⁹. Fiunt aūt iste passiones propter

aliquam octo specierū male complonis in stomacho vel pter malā cōpositionē q̄ rari tas texture vel naturalis debilitas corpis ⁊ stomachi nūcupat. Uñ pter solutionē cōti nui factā in cōcauo stomachi vel pter apa fiunt ista nocumēta. Sed de cura istoꝝ dice tur ca. de vlcere ⁊ apate in ipso. Uerū qm̄ re ctū est iudex sui ⁊ obliqui vt dicit phs pmo de aīa. Ideo primo describam⁹ stomachum bonū scʒ qui tpatus dici pōt vel pe tpatū cū vnūquodqʒ corpus ⁊ vnaqueqʒ pticula cor/ poris capiat ex prima sui gn̄atione cōplonē naturalē sibi cōuenientē ⁊ pprīā q̄ degit sibi sanitate optima: vt dicit aui. primo cañ. fen. prima ca. de cōplexionib⁹. Signa stomachi boni sunt: qꝛ post cibū assuetū ⁊ hora ⁊ q̄ti/ tate debita ab assumpto nō grauat: neqʒ sen tit angustias neqʒ fit os ei⁹ amarū nec insipi dū nec acetosum: sed dulce sapidū ⁊ cū sicci tate labioꝝ aliqualit: ⁊ post vnā horā nō sen tit ampli⁹ ab ore sapor vel odor cibi: neqʒ ve nit eructatio neqʒ singult⁹ nisi forte paruus ⁊ paucus si ꝯsuetudo ei in hoc fuerit: ⁊ agili tas ⁊ leuitas ad opationes sine somnolētia ⁊ pigritia pter debitū ⁊ ꝯsuetū: ⁊ cū vadit ad lectuʒ dormit quiete ⁊ cōtinue sup latere dextro vel cōsueto sine plurima reuolutione. Neqʒ occurrūt ei fantasmata pl'a terribilia ⁊ mane cū surgit nō sentit dolorē capitis: ne qʒ rugitus neqʒ inflationes ventris ⁊ venit egestio ⁊ vrina bene digesta ⁊ hora consueta vel debita exeuntia. Est autem egestio tēpe rata, que est citrina vel subcitrina spissa in substantia mellis vel paste mollis exiens to ta simul ⁊ sine multis trullis mediocris quā titatis respectu assumptoꝝ. Urina v̄o dige sta dicit q̄ est mediocris substātie ⁊ q̄tita⁊ coloris subcitrini vel pallearis nisi epar sit naturalr frigidū vel calidū plus tpato. In cui⁹ pfundo ē ypostas alba lenis eq̄lis cō/ tinua pyramidalis vl saltē nebula natās in medio: lʒ in corpe vere tpato nō sit ypostas neqʒ nebula oīno: qꝛ nō est in eo aliq̄lis sup fluitas humoralis: cū optima natura tantū appetat q̄tū bene pōt digerere: frigida v̄o fit appetere bona nō digerere bona. Cali/ duʒ digerere bona: appetere nō bona: vt di/ cit Gal. in tegni. tracta. de signis. ca. de si/ gnis stōachi. In quo igit oīa dicta sunt: aut pl'a ipsoꝝ illi⁹ stomachū bonū dicim⁹ siue

tēperatū. Signa male cōplexionis frigide stomachi sunt sensibilis frigiditas circa os stomachi sitis paucitas appetit⁹ intensus vt plurimū nisi frigiditas fortassis vltimet. Qm̄ om̄is mala cōplexio cū fuerit vltimata tollit actum pprie virtutis vt dicit Gal. in cōmento illius amphorismi scd̄e ptis. Qui/ buscūqʒ iuuēibus existētibus vētres sicci ⁊c. Et qꝛ nō bene digerit res difficilis digestio nis ⁊ leditur a frigidis: iuuatur autē a cali/ dis ⁊ eructuatiōib⁹ acetosis: ⁊ incst eis lent tas ventris ⁊ eius inflatio ⁊ multitudo ven/ tositatis ⁊ longitudo cibi in stomacho. Et est eius vrina alba vel glauca pulsus hora digestionis paruus debilis spissus ⁊ inquie tudo cum continua reuolutione de latere su per latus tempore quo cibus digeri debet. Signa male cōplexionis humide stomachi sunt multitudo sputi insipidi ⁊ nausee ⁊ pau citas sitis ⁊ velocitas descensionis cibi abs/ qʒ plurima alteratione facta in eo. ⁊ est vri/ na vt plurimum karopos ⁊ pulsus debilis mollis. Signa male complexionis frigide et humide stomachi sunt cōpositio signoruʒ predictorum. qʒ si fit cū humorum vitio: se/ quitur quandoqʒ vomitus flegmatis aceto si vel aquosi insipidi vel salsi vl vitrei fm qʒ sunt plures species flegmatis: vt patet pri/ mo canoñ. fen. prima. caplo de humoribus. Et aggrauatio cū nausea ⁊ fastidio ⁊ dolor capitis post cibum magis q̄ ante. Et qn̄qʒ somnia de pluuia vel de piscibus vel de mer sione in aqua nō precedente causa. Signa male complexionis calidi stomachi sunt si/ tis immensa cum prostratione appetitus amaritudo oris cū ariditate labioꝝ eructa tio fumosa copiosa. habitudo corporis exte nuata quasi corporis ethici. ⁊ aspertas cu/ tis cum ariditate. Et qʒ sentitur calor in sto macho ⁊ male digerit cibos subtiles ⁊ iu/ uat a frigidis: et nocet a calidis. Signa ma/ le complexionis sicce stomachi sunt extenua tio mirach ⁊ macilentia corporis totius cuʒ stomachus sit primus minister siue coquus nutrimēti cōis pro toto. Et qꝛ sepe sitit sed potus lʒ paruus fluctuat in ipso ⁊ nocet ab ipso ⁊ paruus ei potus pvice sibi sufficit si ista cōplexio sibi infuerit per naturā. Si/ gna male ꝯplexionis calide ⁊ sicce stomachi sunt compositio dictorum signorum: ⁊ si fue

rit cuz humoris vitio adest dolor ⁊ adustio in ventre ⁊ sequit̃ q̄n̄q̧ vomitus rei viridis vel citrine amare subtilis siue grosse ⁊ viscose si sit cholera vitellina ⁊ aduenit dolor capitis ante cibum magis q̄ post. Et quandoq̧ somniat de ira ⁊ igne atq̧ similibus. Et scias q̄ non omnis vomitus viridis significat choleram sed subtilis viridis amarus proprie. Nam si sit viridis grossus viscosus insipidus seu ponticus flegma crudum significat generatū post esum fructuū et herbarum frigidarum ⁊ accidit pueris et gulosis. Signa male complexionis calide ⁊ humide stomachi sunt paucitas appetitus multitudo saliue ⁊ nausee: priuatio sitis et eructatio fetida acetosa: ⁊ quoniam in ipso plurima ventositas generatur ⁊ si sit cum humoris vitio. Fit quandoq̧ vomitus sanguinis puri vel mixti cum albedine ⁊ fe. putride eueniunt de facili ⁊ pondus ⁊ grauitas ventris. Et quandoq̧ somniat de sanguine vel aqua rubea ⁊ est dulcedo oris sine causa manifesta. Signa male complexiōis sicce frigide stomachi sunt incendium et ardor in ventre ante comestionem quod sedat comestio ⁊ eructatio pōtica vel stiptica que in dentibus facit frigus vel congelationem quasi sint pira immatura assumpta ⁊ dolor stomachi ante comestionem proprie: ⁊ si sit cum humoris vitio adest oris amaritudo ⁊ splenis durities. Et quando occurrunt eis apud somnū fantasmata terribilia de re nigra: vtpote fuligine de tenebris ⁊ forte aduenit vomitus acetosus vel pōticus. Dico aūt forte quia materia cholerica vel sanguinea in stomacho contenta expellitur: vt plurimū per superius: sed melancholica per inferius flegmatica vero vtroq̧ modo cuz sit media inter graue ⁊ leue: subtile ⁊ grossum: si viscositas nō prohibeat. Unde Ypocra. iiij. particula amphorismorum. Graciles ⁊ facile vomentes purgare superius conuenit timentes hyemem non tamen hoc fiat hyeme sed estate quoniam cholera dominatur. Et subdit. Melancholicos vero inferius vehemētius eadem ratione contraria apponentes. Signa debilitatis stomachi propter eiꝰ malam compositionem siue raritatem ⁊ delicatiam corporis oris stomachi sunt vehemens sensatio stomachi propter quod de facili leditur a re quacunq̧. Et q: sentit angustiā post cibū ⁊ appetitus modicus in eo est ante cibum: ⁊ quia digerit perfecte cibuz paruum subtilem vergētem ad calidū ⁊ siccum cibum vero grossum plurimū frigidum digerere nō potest. Si igitur omnia ista aut plurima apparuerint preter q̄ stomachus discrasiatus sit aliquo predictorum modorum vel lesus alia causa manifesta vt proprie cū ipsorum adherentia tunc vere dicetur corpulentia stomachi naturaliter defecta. Si vero precesserit vomitus frequēs superfluus aut solutio ventris spontanea: vel cum forti medicina vel satietas nauseatiua cronica: tunc substantia stomachi per accidēs est debilitata: nō ex generatione debilitatis stomachi propter compassionē. Verūtamen sciendum est q̄ debilitas stomachi q̄n̄q̧ fit propter compassionem eius ad epar vel ad splenem vel cerebrum: vel propter lesionem eius a cā extrinseca: scilicet aere frigido vel estuoso vel ab aliqua animi passione vel casu vel percussione vel ex antecessione morbi cronici: cuius quidem morbi singula medicus habet diligenter perpendere: ⁊ si non aliter tamen infirmi relatione. Similiter ⁊ complexionem corporis consuetudinem ciborum et potuum animi conditionem regionem etatē ⁊ qualitatem habitationis consideret ne decipiatur. Signa debilitatis stomachi propter vlcus in ipso sunt antecessio signorum apostematis in eodem post que sequitur vomitus aut egestio saniosa cū apostema maturatū fuerit ⁊ eruptū: vt dicemus ibidem. Nō si fuerit vlcus sine apostemate: vtpote ex humoribus acutis sentitur punctura assidua: neq̧ cibus retinetur donec digeratur p̱fecte: quapropter egreditur per vomituz vel secessuz. Et scias q̄ quando materia superflua natat in concauitate stomachi fit vomitus: sed cuz intrincat̃ in villis eius fit animi subuersio vel fastidium.

Methodus.

Cura debilitatis siue diminutionis digestionis vel corruptionis eius propter malam complexionem stomachi frigidaz est vt vngatur stomachus omni die bis ante prandiū ⁊ ante cenā cū oleo masticino vel nardino vel de lilio vel costo mi-

ctis calefactis pfecte in aqua feruente vel cũ vnguento tali. ℞. rube rozismarini añ.ʒ.ij. baccarũ lauri.ʒ.iij. tere oia ꝛ coque in lib.ij. olei cõis vsqꝫ ad spissitudinẽ: vel cũ vnguento marciaton ad solẽ calidũ aut ignẽ. Vtatꝛ dyagallãga dyatriumpiperecon dyacimino dyacameron dyamargariton electuarijs dulcis in ieiuno. Et bibat desup aliqd boni vini Exercitetꝛ semp in ieiuno parũ ꝛ raro comedat: qꝛ modicus cibus ei sufficit. Sit eiꝰ cibꝰ delicatus: vt carnes edoꝝ aut pulloꝝ condite cũ spẽbus calidis aromaticis ꝛ oua sorbilia ꝛ pulmẽta subtilia ꝛ iura pinguia. Moderate vtatꝛ in saporibus suis allijs sinapi pipere. Fructus nõ comedat nisi ficus siccas pingues. Balneetꝛ in aquis frequẽter in ieiuno: sup stomacho portet cõtinue tale cerotũ. ℞. terebentine resine añ.ʒ.i. picis naual. ʒ.iiij. serapini oppoponaci bdelij añ. ʒ.ß. cere.ʒ.iiij. nucis mus. spodij gariof. squinãti ros. rub. fol. spice croci añ.ʒ.ij. pipis.ʒ.i. masticis thuris vernicis añ.ʒ.ß. ponãtur gũmi in vino bono ꝛ dissoluanꝰ ꝛ terẽda terantur ꝛ cribellenꝰ subtilr terebẽtina ꝛ pix naualis ꝛ resina ꝛ cera liqfiant ad ignẽ. Deinde addãtur gũmi dissoluti in vino. Et cũ oia liqfacta fuerint: colletur ꝛ collature icorporenꝰ spẽs pdicte: ꝛ totũ extendatꝛ sup coriũ albuz ꝛ tegatꝛ cum petia subtili alba linea ꝛ stomacho superponatꝛ. Ad idẽ. ℞. calami aromatici gallãge spice masticis coralli ru. cardamomi thuris vernicis añ.ʒ.ß. cere.ʒ.ij. resine lib. ß. picis grece.ʒ. ij. olei de spica nardi olei masticis añ.ʒ.ij. bdelij serapini oppoponaci armoniaci añ.ʒ.ß. terebentine.ʒ.iiij. confice sic. dissoluanꝰ primo oia dissoluenda in casola ad ignez ꝛ collature addatur puluis spẽrũ predictarũ ꝛ extendatꝛ sup corium vt prius. Ista cerota cõfortãt omnẽ stomachuz debilem pter eũ qui est a causa calida sicca: qꝛ calorẽ naturalem stomachi augmentãt ꝛ eius corpulentiã inspissant ꝛ corroborãt vehementer. Cura debilitatis digestionis propter malã cõplexionẽ humidã stomachi est vt sepe fiat vomitus si fit possibile cum oximelle et aqua tepida vel aqua decoctionis raphani sinapis semi. atriplicis aneti premissa satietate stomachi ex piscibus oleribꝰ ꝛ cepis. Purgetꝛ cum yerapigra gal. premissa digestione materie cum oximelle cõposito vel sirupo acetoso cõposito. vtatur sepe in ieiuno trociscis de mastice dictis capitulo de sputo sanguinis. cũ vino decoctionis ciperi vel mirtill. Bibat vinũ rubeum aromaticũ stipticum: paruz tamen bibat: in alijs tamẽ fiat sicut in stomacho frigido. Cura male cõplexionis frigide ꝛ humide stomachi est cõpositio medicinarũ predictarũ: non dormiat in die neqꝫ sup cibũ: famẽ ꝛ sitim toleret: exercitetur in ieiuno ꝛ sudet ꝛ laboret: coitum oĩno vitet. Et si fit cum ventositatibus ꝛ singultu coquantur carui cimini anisi apij rubhe absinthij mente spice costi ana. partes equales. In vino forti vel aqua vel oleo cõmuni ꝛ spongia infusa ponatur sup stomachum in ieiuno actu calida ꝛ expressa cũ reiteratione frequenti. Si vero fit cũ humoris vitio qð vt plurimum fit flegma digeratur cum oximelle squillitico ꝛ aqua decoctionis ciperi piperis longi ꝛ mellis. Purgetur cuz pillulis cochijs vel cum decoctione mirabolanorum kebullorum vel emblicoꝝ ꝛ si purgetur cum pillulis ꝛ apozimate. Fit primo digestio predicta cum decoctione post euacuationem vel euacuationes. Vtatur trociscis predictis vl electuario de scoria ferri qð dicemus ca. de debilitate splenis. Et si non fit aliud vtatur electuarijs predictis. Comedat carnes assas edorum vel pullorũ vel perdicum ꝛ carnes ferinas caueat propostle. Bibat vinum potentissimum album vel rubeũ sed in parua qtitate: famẽ ꝛ sitim toleret cũ sudore. In vnguentis ꝛ emplastris fiat sicut prius. Et in hoc casu confert plurimuz dyacitonitem cũ melle ꝛ speciebus: vt in emperricis scribemus. Et dicit Gal. iiij. de regimine sanitatis. qꝫ pro stomacho calido vel frigido inter medicinas calidas piper est sublimius ꝛ primo quidẽ albius. secũdo vero longum. tertio nigũ: qꝛ piper est potentissimũ in confortatione membroꝝ neruoꝝ ꝛ inter radices gallanga zedoaria: queadmodum inter gũmas mastix. Cura male complexionis calide stomachi est vt vngatur cum oleo rosato mixto cuz pauco aceto propter penetrationem. vtatꝛ zuccaro ros. si venter fit laxus: vel zuccaro viol. si fit constipatus. Et cibos frigidos comedat acetosos vel solidos compactos: vt est caro porcina ꝛ bouina ꝛ multum cibum pro vice capiat si stomachus fit.

argus spaciosus: quoniam de stomacho loquens Gal. primo alimentorum. capitulo primo. dicebat quod melius digerit carnem bouinam quam pisces petrinos: ex eo quod subtilia in ipso aduruntur. solida vero moderate digeruntur. Utatur pro condimentis vino granatorum vel agresta vel berberis vel aceto vel trifol. acetoso. Bibat aquam frigidam vel aquam cum vino granatorum vel aquam decoctionis berberis. vtatur coitu super cibum vsu tamen moderato ne superflue infrigidetur: et forte lieterietur vel ydropisim incurrat. Bibat quandoque in ieiuno oxizacaram vel dyaprunis vel sirupum acetosum vel rosaceum vel violaceum cum aqua frigida. Exercitetur parum et raro: et dormiat super cibum: quoniam si sanari cupit non coopertetur. Cura male complexionis sicce stomachi est vt impinguetur corpus proposse cum balneis aque dulcis tepide et cibis sorbilibus: vt sunt oua mollia et iura condita cum speciebus aromaticis non acutis: vt est cinamomum cardamomum macis crocus et similia. Bibat quandoque lac capre vel vacce recens et calidum per se: vel cum mica panis de simila vt melius nutriat: vel cum pauco mellis vel zuccari ne caseetur in stomacho: et non comedat cum eo neque ilico super cibum aliquem alium: quia corrumperetur omnino cum de facillime corruptibilibus sit lac sperma et sanguis: vt ait Gale. vij. de ingenio sanitatis. Ungatur stomachus cum oleo viol. vel de papauere. Similiter et pectus et spina tota. Utatur sepe dyadragantho dyapenidio. dyapapauere. Dormiat super cibum si caput non prohibeat nullo modo coeat: sed gaudeat ocio et solatijs et proposse continue super stomacho deferat plumaceolum molle vel pellem ouis nigre vel lupi vel lanam succidam vt stomachus defendatur a qualitatibus aeris continentis. Cura male complexionis calide et sicce stomachi est compositio materierum predictarum. Et si sit cum febre occulta lenta fiant omnia que dicentur libro secundo de febre ethica. Et ad hoc conferunt multum dicta in capitulo de ptisi. Et si sit cum humoris vitio digeratur cholera cum oxizacara vel sirupo acetoso vel violato vel rosato. Et mundificetur cum pillulis de reubarbaro dictis capitulo de catharro. vel cum decoctione mirabolanorum citrinorum que dicetur in canon. vel cum apozimate de reubarbaro quod sic fit. ℞. aque decoctionis prunorum feruentis ponantur in ea. ʒ. ij. reubarba. puluerisati et dimittantur per duodecim horas. Preterea colletur et in collatura ponantur. ℥. ij. sirupi ros. vel violati. et detur totum in matutino. vel cum apozimate purgante humores acutos adustos quod. ℞. manne. ℥. ij. tamarindi. ℥. ſ. et ß. dissoluantur in. ℥. quinque aque decoctionis prunorum: et detur totum ante diem. Et si vis: potes addere medulle cassiefistule. ℥. ſ. colletur et detur sicut prius. Uel purgetur cum electuarijs de succo rosato laxatiuo vel cum dyaprunis laxati. ℥. ß. Et post purgationes vtatur dyaprunis simplici zuccaro ros. et violato dyarrodon abbatis. Et si epar sit inflammatum per operationem vtatur triasandali. Et si assint vigilie vel dolor capitis pulsatiuus vtatur dyapapauere recenti vel filonio recenti. Et fiant omnia que diximus ca. de vigilijs superfluis. Utatur lactucis portulacis et cucurbitis vino granatorum berberis agresta et aceto. Cum suis cibis bibat vinum debile limphatum ad medietatem. Cura male complexionis calide et humide stomachi est vt vngatur stomachus cum oleo mastiсino mixto cum oleo rosato addito modico aceti actu calidi perfecte. Utatur sepe in ieiuno zuccaro rosato nouo si venter sit stipticus vel veteri si fuerit obediens omni die ad cellam. Nam in rosis recentibus sunt quedam partes acute secessiue que post exsiccationem resoluuntur. Et eodem modo dico de zuccaro: quia rubeum est secessiuum aliqualiter. Sed tabarzeth et album est stipticum et temperatum. Et bibat post illud aquam decoctionis mirtorum vel berberis vel vinum granatorum cum aqua frigida. Cibetur carnibus assis et elixis cum feniculo petrosilino conditis cum speciebus aromaticis et ex puluere earundem specierum et vino granatorum: fiat ei sapor pro cibis in hyeme vel cum aqua ros. in estate. Bibat vinum rubeum stipticum vel ponticum: vel vinum debile limphatum cum aqua decoctionis mirtill. Utatur sepe trociscis de bolo dictis capitulo de sputo sanguinis per se cum aqua frigida vel mixtis cum zuccaro rosato. Et si corpus fuerit carnosum immundum sanguineum et antecessio ciborum et

potuum multiplicantiũ sanguinem fuerit. Fiat flebotbomia basilice vel mediane in brachio dextro vel manu dextra. huiusmodi nanque flebotbomia materias diuertit primo et euacuat ab epate. Post illud vero a meseraicis et stomacho quodammodo: et proprie post euacuationem ventris a fecibus omnino. Si autem fit cum humoris vitio alterius a sanguine qui neque digestione neque euacuatione indiget aliqua medicina: sed cũ flebotbomia sola subito facta: vt dicit Gal. x. de inge. sani. Oportet vt digerantur simul flegma et cholera cũ oximelle composito vel melle ros. vel sirupo acetoso vel mixtis ex ipsis exhibitis cũ aqua cal'a: vel aqua decoctionis ros. rub. et calamenti. Et purgetur cũ pillulis cochijs vel benedicta laxatiua vel medicina de turbith vsitata vel cũ decoctione mirabolanorum kebullorum. Rx. mirabolanorum kebullorum citrinorum añ. ℥. ß. ebulicorum ℥. ß. terantur et infundantur in ℥. vj. aque feruentis per duodecim horas: colentur et dulcoretur collatura cũ zuccaro rosato vel melle ros. vel sirupo ros. Et detur ante diẽ totũ actu calidũ si fortis fit virtus vel medietas si fit debilis. Et fiat vomitus cũ aliquo vomitiuo dicto supius post saturitatẽ. Et nõ negligatur cura istius stomachi: quia freqnter pducit ad febrẽ putridã: quare fiant digestiones et euacuationes predicte frequenter. Et di. Auerroys. vij. colliget. quod vsus vini granatorum vel agreste plurimum preseruat stomachum a putredine humorum sui frigiditate et stipticitate: quoniam caliditas extranea ebullitionem faciens a centro ad circumferentiam est causa efficiens putredinis: humiditas vero non bene regulabilis a calore naturali: sed effumabilis et euaporabilis est causa putredinis materialis vt dicit philosophus quarto metheororum. Cura male complexionis frigide et sicce stomachi est vt inungatur frequenter cum oleo masticino nardino et de lilio et de costo: vel cum aliquo eorum calefacto perfecte in aqua feruenti addito modico puluere subtili gariofil. propter penetrationem et continue deferat super stomachum cerotum supradictum vel lanam succidam vel filtrum recens molle infusum in oleis predictis actu calidis. Comedat cibos subtiles calidos conditos cum speciebus aromaticis: sed in vice parum et sepe. verbi gratia carnes laudabiles et iura ipsarum inspissata cum vitellis ouorum et oua sorbilia et pisces petrinos conditos cum eisdem speciebus. Bibat vinum dulce et clarum vel medonem. Et non negligatur cura istius stomachi: quia frequenter ducit ad ethicam et marasmum propter indigestionem et arefactionem: que duo nutritionem prohibent membrorum. Et quia difficilius est resistere frigiditati quam siccitati cum sit qualitas passiua: vt dicitur in septimo de ingenio sanitatis. Idcirco ĩ cura ipsius multiplicantur calida humida: non tamen negligantur calida. Bibat ergo lac recens capre in ieiuno vel vacce vel ouium per se vel cum modico mellis clari: et quandoque mica panis de simila potest addi propter nutrimentum. Utatur electuarijs zinzibere condito electuario ducis dyapenidõ et similibus. Non laboret superflue neque sudet: sed balneetur in aqua dulci. Gaudeat ocio et quiete somno et solatio proposse. Si autem fit cum humoris vitio digeratur melancholia cum oximelle composito vel squillitico et aqua decoctionis yreos vel ysopi vel calamenti vel ciperi vel capparis. Et confortetur splen vt bene attrahat melancholiam. Et purgetur cum pillulis fetidis et dyasene: vel cum puluere sene thimi epithimi et aqua calida vel cum yeralogodion vel cum decoctione mirabolanorum indorum collata et dulcorata cum sirupo rosato vel cum melle rosato. Et caueat a coitu omnino: et proprie super cibum. Utatur dyanthos frequenter et dyamargariton in ieiuno. Cura diminute seu corrupte digestionis propter debilitatem compositionis stomachi est eadem cum cura stomachi frigidi sicci preter quã quod non est opus euacuantibus sed solis alterantibus et proprie quorum virtus declinet ad stipticitatem cum caliditate non ad humiditatem. Utatur ergo cibis subtilibus temperate vergentibus ad calidum et siccum. Bibat vinum vetus purum parum et sepe comedat. Euitet cibos grossos et fluidos: vt sunt iura immoderato vsu assumpta quia fluctuant et corrugationem stomachi super cibis impediunt tempore digestionis. Neque bibat multum quando sumit cibum immo post completam digestionem primã

bibat bonum haustum vini puri vel clareti. Nutriat carnib⁹ edoꝝ ⁊ pulloꝝ ⁊ auium puarum degentiū in nemorib⁹ non in aq̄s. Utatur ouis sorbilib⁹ ⁊ pulmētis auene vel simile vel farre cōditis cum lacte dulci ⁊ vitellis ouoꝝ. Utatur electuarijs calis supra dictis ⁊ specialr dyadragāto dyayris dyaci tonicen. ⁊ electuario ducis cum melle ⁊ speciebus in ieiuno. Abstineat oīno a coitu ⁊ ꝑ ꝑte sup cibum ⁊ somno diurno ⁊ q̄ete sup flua. Nunq̄ sumat cibū nisi prius egestis su perfluitatibus p̄me ⁊ scđe digōnis. Et post hoc habito exercitio incipiente a debili ⁊ tendēte ad fortius redeūdo ad debile: quiescat donec calor naturalis redierit corpori: ⁊ sputum ceperit subtiliari quasi sit aquosū ⁊ appetitus excitari: tunc nanq̄ comedat satisfaciendo nature nō appetitui quoquo modo.

Emperica. Electuarium confortās stomachum digestionem ꝓmouēs: cor letificans: putrefactionem prohibēs: membra calefaciēs: renes et vesicā purgās. sanitati regimini cōferēs sic fit. ℞. castorei abluti i aq̄ ros. et p̄terea exsiccati. ℥. ß. gariofil. ℥. j. masticis thuris. aā. ℥. ij. macis. ʒ. ij. mēte ortolane. ℥. v. gallange. ℥. vij. anisi. ℥. viij. feniculi. ℥. ix. cinamomi electi ⁊ mundati ad pondus oīm vini odoriferi lib. j. succi marrubij albi lib. ij. mell. dispumati qđ sufficit: coquat mel cum vino ⁊ succo predictorū donec cōdensēt ⁊ puluerisent subtiliter ⁊ cribellentur spēs dicte et cum melle cōficiātur. Detur ad modū nucis post cibū per vnā horā ⁊ bibat post illud parum vini boni. Pillule vtiles pro stomacho ⁊ laxatiue omni stomacho debili cōferentes cū materia. ℞. mastī. reubarb. ℈. v. aloes boni ad pondus oīm puluerisent ⁊ distemperent cū succo fen. Dētur. v. aā cibū vel post: quia mūdificāt stomachū ⁊ epar excellēter a flegmate ⁊ cholera. Nam de reubarbaro dicit Auer. v. collēt. qđ est medicina bñdicta respectu alioꝝ farmacoꝝ. Sed de aloe dicit Gal. vij. de ingenio sanitat. ꝙ est magis cōferens stomacho omni alio laxatiuo quare sicut est amarū ori ita est delectabile stomacho idcirco debet lingua extrahi et medicia inglutiri. Itē masticis olibani. ʒ. j. infusa per noctem in vino donec liquefacta fuerit ⁊ bibita in ieiuno calefacit ⁊ exsiccat stomachum potenter ⁊ catharrū descendentē a cerebro restringit si mane vel sero potetur pluribus diebus. Itē cerotū nobile pro stomacho calido vel frigido ⁊ humido vel debili in substātia. ℞. bdelij oppoponaci euforbij. aā. ʒ. ij. tritū pip. cinamomi. ʒʒ. aā. ʒ. vnā anisi. ʒ. j. gallange nucis muscate granorum paradisi gariofil. aā. ʒ. ß. cardamoni macis croci quartā partē. ʒ. vnius. Confice sic liquefiant gūmi in aqua rosa. vel vino odorifero ⁊ ex eis ⁊ puluere specierum: ⁊ cera ⁊ pice sufficienter conficiatur emplastrū ⁊ extendat sup corium album molle ⁊ tegatur cū panno lineo albo subtili: ⁊ teneatur sup stomachū duabus horis ante cibū ⁊ post remoueatur. Itē cerotū aliud quod valet in vomentibus cibum. ℞. lapdani. ℥. iij. masticis cinamomi gariofil. nucis musca. gallange spice aā. ʒ. ij. olei masticini ⁊ nardi. ℥. j. cere. ℥. ß. Item aliud. ℞. cere alb. abrase a sordicie superiori olei nardi. ana. lib. ß. masticis. ℥. ij. aloes calami aromatici aā. ʒ. ij. gariofi. cinamomi aā. ʒ. iij. fiat cerotum. Item sacellatio ad idem. ℞. mirtillorum ros. rub. absinthij mente gariofi. thuris cinamomi masticis. fiat puluis subtilissimus ex eis qui positus in sacculo serico vel lineo subtili calefacto super lapide ignito asperso cū vino stomacho continue applicetur. Et si fuerit infrigidatus addatur alius. Item epithima ad idem. ℞. thuris masticis aā. ʒ. ij. succi mente. ℥. iiij. terantur gumme ⁊ conficiantur cum succis ⁊ pānus imbibitus in eis ponatur super os stomachi valet etiam vomentibus. Aliud. ℞. succi mente succi absinthij vini citoniorum aā. partes equales. pulueris gariofi. quantum volueris: calefiat totum hoc perfecte ad ignem: et in ipso infundatur filtrum ⁊ stomacho applicetur: reiterando sepe. ⁊ cum infrigidatum fuerit: valet vomentibus ⁊ eructantibus acetose vel fumose: sed in stomacho calido potest addi vinum granatorum vel berberis vl aqua decoctionis mirtilloꝝ. Dragea ad idē. ℞. cinamomi gallange zinziberis aā. ʒ. j. nucis muscate zedoarij cubebe aā. ʒ. ß. gariofi. macis aā. ʒ. ij. anisi. ʒ. j. passularū q̄tum volueris. zuccari q̄tum sufficit: terantur omnia grosso modo preter ani. ⁊ gariofil. ⁊ passu. misceantur vel terantur subtiliter ⁊ diuisis

passulis fiat electuarium cū zuccaro. Et si vis facere laxatiuū flegmatis aquosi pone in qualibet dosi.ʒ.j.reubarbari. Si melancholie pul.sene.ʒ.ij.⁊ detur ante cibum. Itē ad idem electuarium Gal.vj.de inge. sani. circa finem.qđ valet nō digerētibus vomētibus ictericis:dyarrijs:⁊ est mirabile. ℞. succi citoniorum maturoꝝ:succi macianorū añ.℥.duas aceti.℥.j.coquantur super carbones ⁊ ponat zinz.ʒ.j.piperis albi vel longi ʒ.ß.puluerisent ⁊ coquantur vsq; ad spissitudinē mellis. Et si venter sit choleric⁹ dat ad modū nucis ante cibū per duas vel tres horas. Itē sirupus de menta Ioan. hebemeß. in suo antidotario valens in omni fluxu vētris confortat nauseā ⁊ vomitum ⁊ singultū sedat. ℞. succi citoniorum muzorum ⁊ dulcium:succi granatorum dulcium ⁊ acetosorum ⁊ muzorum añ.lib.j.⁊.ß.proijciatur super eos mente succi lib.j.⁊.ß.folioꝝ roß.℥.ij. et dimittantur sic per diē ⁊ noctem:⁊ deinde coquantur cum facilitate vsq; ad mediū et cum mellis aut zuccari lib.ij.fiat sirupus et aromatizetur cum gallia in hyeme:⁊ in estate non aromatizetur. Item pillule stomatice ſm eundē stomachum ⁊ caput mundificantes a flegmate ⁊ humorib⁹ acutis ⁊ mūdificantes malū sanguinem in corpore toto ℞.turbith.electi.ʒ.x.masticis añ.ʒ.quattuor roß.ʒ.iij.aloes boni ad pondus omniū confice pillulas cum succo absinthij. Et dosis earū est a.ʒ.j.vsq; ad.ʒ.j.⁊ ß.sero sine cena. Itē pillule ſm eundem que dicuntur pillule de turbith:aut pillule auri choleram ⁊ flegma sine molestia purgant:stomachum ⁊ epar cōfortant ⁊ digestiones procurant. ℞. turbith boni.ʒ.xvj.aloes.℥.j.⁊ ß.masticis roß.añ.ʒ. vij.mirabolanorū citrinorum.ʒ.decem croci ʒ.iij.confice cum succo absinthij vel cum vino albo odorifero addendo zinz.ʒ.quattuor Item pillule cochie euacuātes hūores grossos flegmaticos a toto corpore. ℞.pul.yere pigre.ʒ.x.colloquintide.ʒ.iiij. dyagredij.ʒ.iij. turbith.sticados añ.ʒ.v.confice cū succo ruthe ⁊ opij ⁊ da.ʒ.j.vel.ʒ.ß. Item pillule fetide ad idem. ℞.pulueris yerepigre.ʒ.x.colloquintide centauree plantaginis añ.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.⁊ ß.castorei zinziberis asse fetide serapini oppoponaci cassie sinapis piperis añ.ʒ.j.⁊ dissoluantur serapinū ⁊ opponacum ⁊ assa in succo ruthe vel in aqua ipsius:⁊ cum ipsis fiāt pillule sicut prius.

Canones.

Stomachus pter feb.vt plurimum nocetur a mala complexione frigida vel humida cum materia quod est propter hoim gulositatem. Post hanc vero a mala cōplexione frigida ⁊ humida sine materia post illam a frigida: post quā ab humida sine materia post illā a frigida sicca cum materia: post hanc vero a frigida sine materia ⁊ post a frigida ⁊ sicca. Sed in feb. nocetur maxime a calida vel sicca cum materia. Item stomachus non minus leditur a materia ⁊ a mala complexione ꝙ a mala compōne que dicitur debilitas cōtexture. Verū in hoc refert:qꝛ mala compositio vt plurimum est a generatione:⁊ raro post egritudines vel inordinatam dietā cuius contrarium est in mala complexione. Preterea omnis mala complexio stomachi si sit ex mala generatione iuuat a cibo ⁊ potu sibi simili in forma ⁊ in gradu: vt calidus a calido:frigidus a frigido ⁊ sic de alijs. Nocetur autem a contrario in forma vel in gradu preter stomachum calidum qui gaudet cibis ⁊ potibus calidis:⁊ nil nocetur a frigidis ſm vsū moderatū:vt dicit Gal.in teg. caplo de signis stomachi. Si vero sit mala complexio aduētitia ⁊ accidētalis nocetur a sibi simili:iuuatur autem a cōtrario vsu moderato. Ratio autem canoñ.est:quia omnis conseruatio fit per simile:cura vero per contrarium. Nunc autem omnis complexio stomachi naturalis appetit sui cōseruationem Accidentalis vero curationē: cum vnūquodq; ens naturale appetat bene viuere ⁊ illi⁹ gratia facit quicquid facit:vt dicitur primo metaphisice. Ex hoc cañ.sequitur ali⁹ ꝙ mala complexio stomachi naturalis nullaten⁹ debet subito rectificari:sed gradatim ⁊ tempore sanitatis. Nequaꝙ vero debet alterari tempore alicuius egritudis:sed sic tolerari donec conualescat:vt dicit gal.vij.de ingenio sanitatis. Vltimo ne fortasse afflictio afflictioni apponatur. Et subdit illud ibidem. ꝙ si stomach⁹ sit naturaliter calidus ⁊ egrotauerit egritudine frigida: oportet in eius cura calidiora administrare ꝙ in stomacho naturaliter frigido. Similiter ⁊ si stomach⁹

sit naturaliter frigidus ⁊ egrotauerit egritudine calida oportet in eius cura frigidiora ministrare ꝙ in stomacho naturaliter calido:q₂ stomacho conuenit ꝓpter cōseruationem cōplexionis innate ⁊ propter causam egritudinis esse fortiorē si stomachus calidus infrigidetur ꝙ si frigidus infrigidetur Et iste canon eodē modo intelligendus est de epate ⁊ corde cerebro ⁊ splene. Itē ad passiones stomachi:⁊ proprie si sit materia frigida sequit̄ plerūq₂ disnia ⁊ malitia anhelitus ꝓpter pulmonis cōpactionē ⁊ dyafragmatis extēsionē. Itē oīs cibus difficile masticabilis est difficile digestibilis:sed nō ecōuerso. Possunt eñ duo ꝓhibere digestionē: sc₃ viscositas:vt p₃ in cerebro vel vnctuositas:vt in turibus q̄ nō impediūt masticationem. Itē oīs stomachus debilis cōfortatur a proprietate per esum alias stomachoꝝ:vt dicit Auerro.vij.colliget.cum similitudo sit fundamentū ꝓprietatis:vt cerebrū p esum cerebroꝝ ⁊ epar epatū ⁊ sic̄ia:⁊ ꝓprie si sint ex aīalib⁹ laudabilib⁹ ⁊ sanis:vt sunt pulli perdices fasiani:⁊ vl̄r oīa degētia in nemorib⁹ ⁊ pratis ⁊ se exercitantia. Caue tamē ne volēdo proficere vni mēbro obsis alteri:propter qđ ait Gal̄.xj.de ingenio sanitatis. Est aūt difficillimū in quacūq₂ egritudinū medicinam adinuenire simplicē que taliter iuuauerit:vt nihil in ea reperiatur nociuū:qđ quidem accidit propter cōplicationē dispositionum diuersarū in mēbris similiter ⁊ morbis cū eorum accidentib⁹ atq₂ causis. Oportet autem ob hoc medicinas nō postponere: s₃ ad illas maxime se transferre q̄ plus apud nostrā necessitatē continent iuuamēti ꝙ nocumenti:quare ⁊ sic dicam⁹ de stomacho qđ fiat igitur cū electuarijs ⁊ vsu moderato:vt elaborari ⁊ digeri valeant pfecte. Preterea sciendum ꝙ digestiones cōmunes sunt tres. Prima est in stomacho cui⁹ supfluū est stercus. Scđa in epate cuius superfluū est vrina Tertia in venis cuius supfluum est sudor et ypostasis tpe sanitatꝭ vel apa ⁊ scabies tpe egritudinis. Est ⁊ quarta que ꝓpria đr: et est in porositatibus membrorū ⁊ venis capillarib⁹ cui⁹ superfluū insensibiliter omni tempore a corporibus nostris euaporet. Et iste digestiones habēt ordinē essentialem inter se:vt si prima auferatur ⁊ vt plurimū corrumpatur. Secūda necessario auferetur et corrumpetur:similiter tertia ⁊ quarta. Est tamen cum digestio stomachi diminuta vel corrupta est sub modico excessu vel defectu corrigi potest per eā que est epatis ⁊ venarum:⁊ proprie si virtus naturalis sit in eis fortis. Itē quando approximas medicinas stomacho per exterius approxima eas actu calidas. Tepidas vero vel frigidas nequaꝙ qm̄ tepida resoluunt robur ventris:vt dicit̄ vij.de inge.sanitatis. Sed frigida inimica sunt stomacho intestinis ano neruis ⁊ omnibus membris neruosis vt đr.vj.parti.amphō. Siue approximes per exterius siue per interius superadde stiptica:vt virtutē naturalem ⁊ substantiā stomachi confortent que cū hoc si fuerint aromatica melius nature placent. Ut est absinth̄. gallanga zedoaria piper mastix thus. in cā frigida Dragantū mirrha rose plantago granata.in causa calida Menta citonia in vtraq₂. Preterea sciēdum ꝙ mora inter cibū ⁊ cibū debet esse regularis sexdecim horarū regulariter naturalium in corpore tēperato viuente tēperate in vsu. Sex nō naturaliū reruȝ:ita vt in duobus diebus trinā capiat refectionē. Uerum quocunq₂ mō res se habuerint hec mora requirit spaciū decē horarū ad minus:qm̄ ꝑm diuersitatē ciboꝝ in qualitate ⁊ quantitate vl̄ ꝑm diuersitatē cōplexionū stomachi ⁊ regionū diuersificant̄ ⁊ hore:ita vt hoc calamo scribi non possit nisi in vniuersali. Ideo dicit Auicē.iij.canoñ.fen.xiij. ꝙ hoc tēpus est inter horā.xij.⁊.xxij. Item digestionē primam conditiones decē impediunt. Prima est substantia cibi:vt pote grossities vel cruditas. Secunda quantitas: sc₃ magnitudo vel multitudo. Tertia qualitas : scilicet frigiditas vel viscositas vel duricies. Quarta ordo:vt si in ventre fluido subtilia premittantur grossis ⁊ in stipticis grossa subtilibus. Et i vtroq₂ digestibilia difficilia digestibilib⁹ facile. Quinta hora cōestionis:vt si sumat̄ cib⁹ añ famē vel post plurimā famis tolerationē Sexta malitia regiminis potus superflui inūdare facientis cibū. Septia motus et agitatio super cibum. Octaua aer cōtinens. Nona animi passiones. Decima sumptio electuarioꝝ calidoꝝ fumosoꝝ post cibū. Itē scias ꝙ medicie laxatiue meliores

pro stomacho o sunt mirabolani qz cū soluāt cōprimēdo cōfortāt substantiā stomachi nisi venter sit naturalr stipticus ꝛ inobediēs. Pro flegmate cōi fiat talis decoctio. ℞. mirabolanoꝝ kebulloꝝ vel emblicoꝝ bellericorum vel oim. añ. ℥. ß. terant grosso mō ꝛ bulliantur in. ℥. viij. aq cisterne vel simplicis vł aque decoctiōis mirtilloꝝ vł acetose donec mediū cōsumatr: tūc colletur ꝛ dulcoretr colla tura cum melle ros. vel cū zuccaro ros. ℥. ij. vel. iij. ꝛ detur totū añ diē. Sed p cholera ℞. mirabolanoꝝ citrinorū eodē mō bullitorum. Pro melācholia mirabolanoꝝ indoꝝ. Pro materia cōposita ꝯpone mirabolanos Item scias ꝙ de maxie ledentib⁹ stomachū cerebrum ꝛ renes est coit⁹ inordinat⁹. Nam in coitu agitatur ꝛ inflāmantr spūs aiales q plurimū sunt i cerebro circa organa sensuū colliquātes. Itē in coitu ꝛ ꝑprie sup cibum fit caloris ad extrema distractio ꝛ cibi conquassatio ex quib⁹ infrigidatr stomachus. In coitu etiā fit multa sanguis attractio p vasa spermatica q oriūtur a vena kili ꝑpe renes quare macerantr renes ꝛ debilitatr ei⁹ attractiua. Nullus igitr stomaticus coeat sup cibum nisi vsu moderato. Itē dubitatr vtrum amplior cib⁹ sit sumēdus in prādio vel in cena? Ad qđ respōdet Gal. vij. de ingenio sanitatis ca. de cura stomachi sicci. ꝙ in cena ꝑpter tria. Primo qz tūc hō magis quiescit omis aūt digestio quiete perficitr vt asserit Auerro. ij. colliget. vbi reddit causaꝫ qre vene nō pulsant sicut arterie. Scđo qz propter frigiditatē noctis calor naturalis fortificatr. Tertio qz maior est distantia a cena vsqꝫ ad prādiū ꝙ a prādio vsqꝫ ad cenā: iō cib⁹ meli⁹ digeritr apud regulariter viuētes. Scire tñ debes ꝙ illud fallit in duob⁹ casib⁹. Prio si corpus ē catharrosuꝫ tūc eñ oportet cibū ꝛ potū minorare ꝟsus noctē. Scđo si cōsuetudo antiq̄ta fuerit in ꝯriū: tūc eñ nō erit illi obstandū donec gradatim corrigatur.

Pronosticatio.

Si quis post cibum ad duas vel tres horas gerit inflationē ventris cuꝫ rugitu forti vel eructationes acetosas vel fumosas vel odorem ꝛ saporē cibi assumpti retinētes significat necessario digestionē corruptā diminutā vel ablatam ꝛ fortasse lienteriā futuram. Item licet oīs actio lesa stomachi sit mala que est triplex: scꝫ ablata diminuta ꝛ corrupta: peior tñ ꝛ sepius cōtingēs est corrupta qz non rectificatur p scđam nisi fortassis in principio ꝛ cum est modica. Item mala digestio stomachi est radix oim morborum. Nam ablatio digestionis ꝛ diminutio lienteriam dyarriam cronicaꝫ ydropisim ꝛ ethicam inducunt. sed corruptio ad fumosuꝫ fe. acutas ꝛ apā calidum ꝛ dissinteriā ꝛ tertianas generat. diminutio vero ad acetosuꝫ fe. cronicas lepram tympanistem apoplexiā ꝛ epilepsiam multiplicat. Item si quis in conualescentia cuiuscūqꝫ fe. habuerit signa indigestionis que sunt os insipidum fumosuꝫ vel acetosum ꝛ proprie cum prostratione appetitus vel corruptione eius sicut est appetitus carbonum vel argille significat in ipsa recidiuum propter stomachum non bene eē mandatuꝫ ab humoribus nociuis. Redi igitur ad euacuationes ꝛ digestiones illi materie conuenientes. Item si quis gulosus cepit habere pustulas diuersoꝝ coloꝝ: scꝫ liuidas nigras ꝛ rubeas: q̄s ante non habuit breuitatē vite significat: qz materia venenosa est q neqꝫ purgari: neqꝫ rectificari pōt p medicinas crapulas ꝓhiḃētes: qz materia exuberans ab interiorib⁹ regurgitat ad exteriora: ꝛ cuꝫ membra principalia occupauerit s. cerebrū cor ꝛ epar: subitam mortem inducet. Item cum sit quadruplex digestio: vt supra ostendimus ex qualibet earum cum lesa fuerit: surgunt in corpore propria nocumenta nisi statim a principio purgationibus cōuenientibus in flebothomando vel farmacando sagaciter succurramus. vnde Ypo. ij. amph. Vbicūqꝫ cibus preter naturā intrat illic egritudinem facit ꝛc.

¶ De nausea fastidio ꝛ ꝓstratione appetitus. Capm. ij.

E his tribus dicem⁹ vno capitulo quia ex iisdē fiunt causis ꝛ eadem habent remedia. dicitur appetitus esse prostratus cum non desiderat cibum oino vel cū diminutiōe. Dicitr nausea qñ cū hoc ad ꝑsentiā cibi mouet nauseā ꝛ abhorret ipm etiā si pri⁹ fuerat appetit⁹. Dicitr fastidium qñ cū hoc nullatenus vel difficile po-

teſt cibū inglutire etiā cōpulſus: ⁊ ſic nō diſferant niſi ſm magis ⁊ minus: qđ intelligo tripl'r. Primo in eſſentia ſiue gradu vt dictū eſt. Scđo in ſubiecto ſm ꝙ paſſio ē magis vel min⁹ infita ſtomacho. Tertio in cā q: ex oībus fit ꝓſtratio ex quib⁹ nauſea ⁊ faſtidiū ſed nō econuerſo. Fit igitur ꝓſtratio quattuor de cauſis. Prima eſt mala cōpl'o calida oris ſtomachi cū materia vel ſine materia. Scđa eſt mala cōpl'o frigida ipſius qñ vltimatur cuȝ materia vel ſine materia: q: tunc tollit actum ꝓprie virtutis ſm Gal'. in. ſ. amphorismo. Quibuſcūq3 iuuenibus ⁊c. Frigiditas eñi moderata potius auget appetitū. Tertia eſt leſio duoꝝ neruoꝝ magnoꝝ venientiuȝ a cerebro anteriori ad os ſtomachi ad dandum ei ſenſum famis ⁊ ſitis ꝓ toto. Quarta q: epar nō multū attrahit de chillo ꝑ meſeraicas venientes a concauo epatis ad inteſtinum ieiunū ⁊ duodenū. Fit aūt nauſea ꝓpter duas cās tm̄. Pria eſt materia flegmatica natās circa os ſtomachi ⁊ ipm mollificans. Scđa eſt debilitas retentiue virtutis ſtomachi ꝓpter cauſam humoralē flegmaticam vel primitiuā vt eſt vētris fluxus ſpōtaneus ſiue artificialis ſupfluus vel vomit⁹ frequēs. Fit aūt faſtidium ꝓpter vnā cām que eſt materia groſſa flegmatica inuiſcata villis oris ſtomachi ⁊ infiltrata. Signa proſtrationis appetit⁹ a cauſa cal'a ſunt ſitis et eructatio fetida fumoſa ⁊ ſenſibilis calor circa os ſtomachi amaritudo oris ſiccitas lingue ⁊ citrinitas cū aduſtione iuuaꝫ a frigidis: nocent calida: ⁊ eſt qñq3 cum fe. ꝙ ſi ſit cum humoris vitio fit forte vomit⁹ amarus viridis vel citrinus. Signa ei⁹ que fit a cauſa frigida ſunt ſenſibilis frigiditas circa os ſtomachi ⁊ eructatio inſipida aquoſa vl' viſcoſa acetoſa ⁊ lenitas ventris: iuuāt calida nocent frigida. Et q: muſcillago alba apparet ſup liguā: ⁊ ſi eſt cū fe. erit fe. lenta flegmatica ſine ſiti. Si ſit cū humoris vitio fit forte vomit⁹ flegmatis viſcoſi aquoſi vel vitrei multitudo ſaliue ⁊ ſputi. Signa ei⁹ que fit ꝓpter leſionē nerui ſunt: q: poſt vſum ciborum acutoꝝ vt ſinap. ⁊ piperis nō ſentit mordicationē circa os ſtomachi vel parum ſentit ⁊ quod non ſentit nauſeā neq3 vomitum nec ſentit frigiditatē neq3 caliditatē circa os ſtomachi. Signa eius que fit propter debilitatem epatis ſunt egeſtio alba liq̄da chilloſa ⁊ qñq3 viridis ꝓpter choleram cōmixtā: ⁊ q: corpus ꝯtinue extenuaꝫ ⁊ egeſtio eſt maior vel eq̄lis cibo aſſūpto ⁊ ſolide ſube et ſunt cū ea ſigna frigiditatis vel opillationis epatis. Signa nauſee quocūq3 mō fiat ſunt abhoīatio cibi ⁊ reiectio ipſi⁹ cū cachimo ⁊ cōturbatio faciei ⁊ oculoꝝ cuȝ cib⁹ preſentatur: ⁊ ſi cogaꝫ ad eius ſumptionē forte aduenit vomitus. Signa faſtidij ſunt ſigna nauſee: ſȝ in nauſea maior eſt difficultas in retinendo ꝙ in inglutiēdo: ſȝ in faſtidio eſt econuerſo.

Methodus. Cura proſtrationis appetit⁹ a cauſa calida eſt vt vtatur oxizacara vel ſirupo roſ. añ cibū cum aq̄ frigida vel vino granatorū vel berberis vel agreſta vel aceto cuȝ cibo. Bibat vinū ponticū limphatū: vtatur ſomno ⁊ q̄ete poſt cibum et añ. ſumat ſepe zuccarum roſ. vel dyaprunis ſi vēter ſit obediens: ſi ſtipticus ſirupū viol'. vel zuccarum viol'. verūtñ ſupfluus vſus ſirup. viol'. ꝓſternit appetitū. Si cum humoris vitio ſit: digeratur ⁊ euacueꝫ cholera ⁊ fiat vomit⁹ ſi ſit poſſibile: ſicut dixim⁹ ca. de debilitate digeſtionis. ſ. de cauſa calida cū materia. ⁊ fiat cerotum hmōi ſup os ſtomachi. ℞. maſticis ℥. iij. cere. ℥. ß. olei rutacei. ℥. ij. diſſoluantur ſimul et extēdanꝫ ſup corio al. molli ⁊ aſpergatur cū aceto et ponaꝫ ſup os ſtomachi et pōt addi mirrha: q: valde excitat appetituȝ et penetrare facit. Cura ꝓſtrationis appetitus a cā frigida eſt: vt in oī die ieiuno ⁊ ſero cum vadit dormitū vtatur dyatriūpipeō dyagallanga dyaȝȝ. dyacitonitē cum melle et ſpecieb⁹. Comedat carnes pulloꝛum vel auium paruarū aſſas ꝓprie vel elixas cum ſpecieb⁹ calidis acutis. vtatur ꝓ ſapore ſinapi cōdita cum melle vel allijs ⁊ cepis. Bibat vinū purū optimū exercitetur ſemꝑ in ieiuno nec dormiat in die. Et ſi ſit cum humoris vitio digeratur flegma ⁊ euacueꝫ ſicut dixim⁹ cap. de digōnis debilitate. ſ. de cā frigida cū materia. Et poſt purgatiōes fiat cerotum ſup os ſtomachi qđ. ℞. mirrhe bdelij maſticis. añ. ȝ. ij. terātur ſubtiliter ⁊ miſceātur in caſola cū. ℥. ij. olei maſticini vel nardi. et. ℥. ß. cere ⁊ extēdaꝫ ſup corio alb. molli et

aspergatur cũ aceto acutissimo cũ infrigida datuꝫ fuerit ⁊ ponatur sup os stomachi. Et balneetur i aquis calidis stipticis sicut sunt aque tinarũ vel aque decoctionis absinthij calamenti origani ⁊ ꝓprie in ieiuno. Cura prostrationis appetitus ꝓpter lesionẽ nerui venientis a cerebro est vt cerebrũ confortetur cũ electuarijs aromaticis vt dyãtbos cũ musco dyamuscũ dyamargaritũ dyaplirisarcoticũ. Et abluatur caput cũ lixiuio vł aqua decoctionis absinthij mellilioti florũ camomille roš. ⁊ ciperi odoret continue pomum confectũ ex mirrba lapdano ⁊ musco. Comedat res assas boni chimi: vinũ rubeũ stipticum limpbatũ bibat. Deferat sup stomacbo cerotũ iam dictũ in cã frigida suffumigetur qñqꝫ cum storace sicca vel thure si est sine mastia. Cura pstrationis eo ꝙ epar nõ trahit rem plurimã est vt fiant oĩa aperientia epar ⁊ cibum penetrare facientia: vt potus vini al. subtilis potentissimi de quo modicũ detur in ieiuno: ⁊ balneũ ante cibuꝫ cõfricationem leuẽ ⁊ exercitiũ. Similiter et oĩa que calefaciunt epar ⁊ aperiunt eiꝰ opillationẽ: vt oximel cõpositũ vel dyacalamentum vel dyatriũpipereon vel decoctio hec. ℞. reubarb. ameos amomi. ciperi. añ. ℥. ß. pistentur ⁊ bulliant in lib. ij. aque donec ad vnaꝫ redeant ⁊ colletꝫ ⁊ collature addant ℥. quattuor ꝫuccari bulliãt iterũ aliquãtulum ⁊ iterꝫ colletur. Detur de isto omni mane. ℥. j. cũ vino al. subtili: qꝛ aperit opillationes epatis ⁊ splenis ⁊ cõfortat eorũ virtutẽ attractiuã vel cõmixtura ista si epar sit calid. q̃ confert ycterieis ⁊ epaticis de cã calida cũ opillatione: ℞. trifere sarrarnice. ℥. ß. reubar. puluerisati. ʒ. j. vel. ij. Incorporent simul cũ sirupo viol. vel acetoso qd sufficit: detur caliduꝫ in die: qꝛ purgat cboletã et deopillat epar calid. vel fiat sic. ℞. oximellis squillitici q̃tũ volueris: da cũ aqua decoctionis endiuie lactuce absinthij citonij spodij squinãti omni mane añ diem ⁊ sero de sirupo. ℥. vnã. et aq ℥. duas. Et si volueris: acuat de tertio in tertiũ cum. ʒ. j. reubarba. puluerisati. Istud enĩ aperit epar ⁊ infrigidat perfecte. vel cũ mixtura tali in causa frigida. ℞. trifere magne. ℥. ß. distẽperet cum vino calido vel decoctionis anisi masticis feniculi. Et ad hoc etiam valet dyacucurma quã dicemꝰ cap. de ydropisi data cũ oximelle vel melle ro. In causa autẽ cõmuni misceãtur predicta tam sirupi ꝙ electuaria sicut est ista mixtura. ℞. trisandal. rosate nouelle dyarrod. abbatis misceãtur. añ. ℥. ß. Sup epar fiat emplastrum apirtiuum. ℞. sandalorum rub. ℥. j. cappari. acori ciperi roš. rub. ana. ℥. ß. olei masticis. olei ro. añ. ℥. ij. aceti. ℥. ß. farine ordei qd sufficit ad inspissandũ puluerisatis ⁊ cribellatis misceant sił ⁊ fiat empłm actu całm sup epar Sumat sepe i ieiuno de tyriaca veteri cũ vino cało. Fiat etiã post euacuationes epithima sup epar. ℞. end. plantaginis absinth. rubee tinctorũ ro. sandał. spodij. squinanti. berberis. capparis. añ. ptes equales bulliãt oĩa in aceto squillitico ⁊ aceto citoniorũ in quo infundant filtrũ recens vel pãnus lineꝰ triplicatus et ponatur sup epar actu calidũ in ieiuno: quia cõfortat substantiã epatis et resoluit eius opillationes in oĩ causa. Vtat cibis subtilibus nutritiuis conditis cũ speciebus calidis acutis si caliditas epatis nõ probibeat. Bibat vinũ album limpbatum cũ aqua decoctionis seminũ cõmunium frigidorũ vel calidorum ꝑm ꝙ oportet. Cura nausee vel fastidij propter materiam frigidam est vt digerat et euacuet flegma grossum cũ medicinis dictis ca. de debilitate digestionis. s. de causa frigida cũ materia. Et fiat vomitꝰ ꝓposse: ⁊ vtat i ieiuno post euacuationes electuarijs dictis calidis cũ vino calido ⁊ ꝓprie dyagallanga dyacitonitẽ cũ melle ⁊ speciebus. Super stomachũ ponatur cerotum qd. ℞. masticis thuris vernicis boli armenici. añ. ʒ. j. terantur ⁊ misceãtur cũ aceto acuto: bulliant donec totum spissuꝫ fiat: ⁊ tunc extendat super coriũ molle satis. Cura nausee ꝓpter debilitatẽ cordis stomachi ⁊ eius retentiue est eadẽ cum illa que dicta est in caplo de cura male digestionis: scꝫ de debilitate substantie stomachi. Paruꝫ et sepe comedat cibos calidos vergentes ad siccũ aromaticis conditos cũ speciebus calidis nõ acutis. Bibat vinũ rubeum dulce stipticũ parũ ꝑ vice. Vtat sepe dyacitonitẽ cũ melle ⁊ speciebꝰ ante cibũ: sed sine speciebꝰ vel ꝫuccaro rosato post cibũ. Et in saporibꝰ suis vtat vino maloꝝ granatoꝝ vł berberis vel aceto: vt ꝓuocẽt appetitũ sui stipticitate.

Emperica. Scias q sicut experimentuz et rō testantur propter causas quattuor ꝓstrationis appetitus p̄dictas sunt adhuc alie: p̄ma est venarū totius corpis repletio: vt i gulosis ꝛ ociosis. Et cura ei⁹ est flebothomia basilice: et minoratio cibi et potus: ꝛ motus ꝛ exercitiū in ieiuno. Scd̄a est dēsitas pororū cutis ꝓpt̄ qd̄ parū resoluit̄ a corpib⁹ eoꝝ. Et signa ei⁹ sunt durities cutis corporis ꝛ lōgitudo tolerātie famis sine mlta lesione. Et cura ei⁹ est balneū aque decoctionis florum camomille furfuris baurach cū leui diuturna fricatione ꝛ sudore multo añ cibum exercitiū ꝛ labor i ieiuno. Similiter vsus ciborum subtilium facile resolubilium: vt iura olera ꝛ pulmēta de farina auene vel ordei. Tertia est oppilatio vene procedētis a splene ad os stomachi deferētis melācoliā. Et signa eius sunt q2 non sentit famez quātūcunq cibum deside ret. Et est priuatio omnium aliarum causarum inducentiū ꝓstrationē: ꝛ si comedat bene digerit. Et cura eius est confortatio splenis ꝛ deopilatio eius: vt dicet̄ suo cap̄. ꝛ assiduatio ciborum acetosorum stipticorum ꝛ melācoliā generantium: vt lētes fabe agresta acetum sumach: pedes porcoruz cocti cū aceto et sale et speciebus actu frigidis. Et quandoq vsus calidorum acutorum: vt cepe: allia: sinapis: porri: pip. Quia melancholia nō naturalis fit qñq per adustionē: quādoq p cōgelationē. Sed melia naturalis solum fit per cibū grossos humores generātē sine excessu vel defectu caliditatis digestiue quare ē quasi fex masse sanguinee: vt dicit̄ p̄mo canon. fen prima cap. nutriēs masticatione. Et vniuersalit̄ oīa q̄ excitāt appetitū cū mordicatione pauca sunt conuenientia: vt carnes asse condite cum aceto vel succo trifolij vel berberis vel vino granatorum. Et ad oēm prostrationē appetitus cuz feb. vel sine vaꝫ vti frigidis vt extremitatibus porcellorum ꝛ castratoruz al's edorum vel vitulorum decocto. ꝑfecte in aqua pluria ꝛ modico aceti addita mēta ꝛ refectio ex petrosis faciēdo ex ipsis gellaticiū de quo dētur duo boli vel tres actu frigidi ante cibum. Similiter ꝛ sapor factus ex succo acetose vel trifolij cōdit⁹ cū aceto ꝛ puluere cinamomi inspissatus cū vitello oui assi addito succo porri vel petro. si feb. vel dolor capitis vel tussis id cōcedat Simil'r ꝛ succus granatoꝝ: ꝛ ꝑpie acetosoꝝ cōditus cū puluere cinamomi sumptus añ cibū cū mica panis. Simil'r ꝛ succus piri sapidi parūp acetosi de quo comedat ante cibum omnē aut ip̄m mordeat cū inglutione saliue. Simil'r coctanū assum ꝛ infrigidatū cū vino pontico vel succo berberis vel succo granatorū. Itē emplastrū ad idem. ℞. thuris masticis añ. ℥. ij. boli armenici. ℥. j. draganti. ʒ. ij. succi mēte. ℥. iiij. cōfice cū pane assato ꝛ pone sup os stomachi. Itē in cibo adbatur mēta ꝛ in potu succus mēte. Itē inungatur os stomachi cum oleo masticis ꝛ ros. ꝛ mirtillis actu calidis. Epithima ad idem ℞. citonia mentam grana mirti. coquantur in aqua ros. ꝛ aceto perfecte: ꝛ petie linee imbibantur in illo actu calido: ꝛ ponantur sepe in ieiuno super os stomachi. Et si fit cū causa calida adde ros. ꝛ plantaginem pira pontica et mala matiana. Sacculus ad idē Ponantur menta absinthij. ros. saluia ꝛ plātago in sacculo lineo subtili, et fricentur in vino et aceto vehementer ꝛ calidum ponatur super stomachum in ieiuno reiterando frequenter cum infrigidatum fuerit cū plurima frigiditate. Possunt addi balaustie cortices granatorum cupule glandium: quare fit tūc cōferens in vomitu. Itē spōgia infusa in vino forti decoctionis anisi carui masticis, actu calidi confert ad prostrationem vomitum ꝛ indigestionem. Et in cap. de debilitate digestionis. Cap. de empericis. descripsimus sirupos emplastra electuaria ꝛ cerota sublimia ad prostrationez appetitus quoquomodo. Confert p̄terea ponere emplastra ventosam sine scarificatione super os stomachi sine attractione quia retentiuā stomachi confortat et proprie cum alie medicine non cōferunt omnino ꝛ premissa euacuatione vniuersali ꝛ proprie nisi sit timor attractionis vel apostematis in loco. Ceratum ad ideꝫ sublime. ℞. lapdani. ℥. ij. resine ℥. j. mirrhe masticis thuris. añ. ʒ. ij. cinamomi ciperi folij calami aromatici folioꝝ mirte. añ. ʒ. iij. ros. rub. ʒ. ij. cere. ℥. ß. olei masticis. ℥. j. terantur terenda et misceantur cuꝫ lapdano oleo et gūmis dissolutis in vino rubeo stiptico et incorporentur ꝑfecte ad ignē

et extendant sup corio et tegant cum panno lineo subtili et ponatur super os stomachi. Item confert limphare vinum cum aqua stiptica sicut est aqua pluuialis vel aqua decoctionis mirtillorum plantaginis et ros.

Canones.

Multos can. scripsimus ca. de debilitate digestionis conferentes presenti ca. quia omnis mala digestio cum antiquatur et perdurat: perducit ad prostrationem appetitus et nauseam ut patet in cachexia ple ctoria et discrasia et cachochimia. Item omnis prostratio appetitus subito veniens et cito recedens est ut plurimum a causa calida sed morosa perdurans a frigida. Item que est a causa calida est ut plurimum sine materia: frequentius namque in stomacho generatur materia propter diete grossiciem et crapulam quam propter caliditatem nisi sit cum febribus adest.

Pronosticatio.

Prostratio appetitus ex lesione nerui a cerebro venientis difficile curatur: ut dicit Ras. in diuisionibus. nisi in principio et ante confirmationem. Similiter et si proueniat ab opillatione vene procedentis a splene nisi forte in principio. Et cum adhuc est dispositio sine confirmatione. Item prostratio appetitus a causa frigida periculosa est magis quam a calida: quia causam fortiorem significat atque magis perdurantem. Item si in egritudine aliqua appetitus fuerit prostratus et subito post hoc eger plurimum cibum sumpserit sine aliqua subuersione vel nausea omnino non precedente rationabili alleuiatione que fit per sudorem exuberantem vel vomitum vel egestionem mortale: quia cerebri lesionem et virtutis sensitiue mortificationem demonstrat. Unde Ypo. ij. parti. aphor. Quicunque dolentes aliqua corporis plurimum dolorem non sentiunt hijs mens egrotat. Sic namque videmus freneticos gulosos. Item prostratio appetitus remanens post crisim recidiuam et conualescentiam non veram significat redit igitur ad digestiones et euacuationes illi materie conuenientes. Item prostratio appetitus in omni egritudine et proprie conica mortem significat: quia virtus non potest longam pugnam tolerare sine cibo. unde Ypo. ij. parti. amphor. In omni egritudine confortari mente et bene se habere ad oblationes bonum: contrarium vero malum. Item si quis conualescens ab egritudine multum cibum cum appetitu sumat in principio conualescentie et corpus per hoc non resumat recidiuam significat et indigestionem et stomachum frigidum cum materia acetosa. Sed si in principio conualescentie habuerit appetitum modicum et in processu augmentum veram salutem promittit. Item Ypo. ybidem. plerumque omnes male habentes secundum principia etc. Item melius est egrum reffici pauco et aliquantulum paruo cibo cum appetitu et delectatione quam plurimo et optimo sine appetitu. Item ypo. ibidem. parum deterior cibus et potus etc. Et in. iij. regiminis acutorum. Mala namque dieta cibi vel potus que secundum similem fit etc. quia dum stomachus delectatur in cibo corrugatur super cibum et velut amicus sup amicum. Et ibidem ait Gal. in comento quod si cibum abhorruerit distenditur et dilatatur velut fugiens: quare surgit vomitus fastidium ventris et rugitus que quidem indigestionem significant malignam.

¶ De appetitu canino. Capitulum. iij.

Cum quis appetit cibum ultra modum preter quod saturetur post comestionem nisi forte breui tempore dicuntur habere appetitum caninum que nunquam a carnibus satiantur donec cibum vomere cogatur. Fit autem namque de causis. aut propter multitudinem melancholie profluentis a splene ad os stomachi: aut mala complexione stomachi frigida cum materia aut sine materia: proprie tamen sine materia et hoc quando non fuerit vlcerata: aut propter raritatem corporis: aut propter exercitium et laborem resoluentem: aut propter consumptionem humiditatum nutrimentalium totius corporis sicut fit post egritudines cronicas vel solonem ventris vel famem diuturnam. Signa eius propter melancholiam sunt quod cum multitudine comestionis est multitudo egestionis: et hec egestio ut plurimum liuida est vel plumbea: et si non habuit omni die egestiones copiosas illico grauatur. et quia fit mordicatio vehemens in stomacho ante cibum ita quod non toleret quin comedat: et eius cura est difficilis quia ut plurimum hec causa est a generatione. Curatur tamen secundum quod est possibile digerendo melancholiam et aperiendo vias splenis cum oximelle composito. et aqua decoctionis prunorum sene epithimi per sex dies. Postea purgetur cum aliqua medicina dicta capitulo de perturbatione virtutum sensitiuarum: scilicet de melancholia ex melancholia naturali et proprie cum pillulis: et fiat vomitus si sit possibile. Et si habitudo sit carnosa flebothometur basilica lateris sinistri in

brachio vel in manu: alr vero nequaq̄. Et comedat cibos pingues vnctuosos sorbiles et proprie carnes porcinas recentes ꝛ brodia ex eis. Similiter et maluas attriplicem et ficlā coctas ꝛ conditas cum lardo vel butiro: similiter ex amilo. Bibat vinum dulce subtile ꝛ sepe in pricipio cibi: qꝛ potus prosternit appetitū. Unde ypo.ij.pti.amphō. Potus indigentiā soluit. Mensuret cibum ꝑm indigentiā non ꝑm appetitum. Ponat nāq̄ ventosas sup splenē propter diuersionem. Euitet cibos generātes melācholiaꝫ: vt est vinū rubeum: caro salita dura bouina vel ferina agrestis acetum acetosa lentes et siliā. Signa eiꝰ propter frigiditatem stomachi sunt ꝙ egestio est maior vel eq̄lis cibo liquida flegmatica ꝛ singultꝰ et eructatio rugitꝰ ꝛ sitis modica ꝛ sēsibilis frigiditas oris stomachi: etiaꝫ ꝙ iuuatur a cibis calidis nocetur a frigidis. Et si sit cuꝫ materia est multitudo saliue ꝛ sputi et desiderat cibos assos siccos duros licet eos digerere nō possit. Et fit qn̄q̄ nausea ꝛ vomitꝰ flegmaticus si materia excreuerit ꝛ tunc prosternit̄ appetitus Et eius cura est dicta cap̄. de digōnis debilitate de causa frigida. Et oportet vt cōfortetur stomachus ꝛ velocitetur curatio postq̄ accidit bolismus. Signa eiꝰ propter raritatem corporis sunt ꝙ egestio est modica licꝫ comestio fit plurima ꝛ est vt plurimum sicca adusta vt mollicies cutis corpis cum subtilitate ꝛ multitudo sudoris tpe egestionis: ꝛ qꝛ cito leditur ab aere frigido vel calido et balneo ieiuno. Et cura eius est vt habitet in aere frigido ꝛ balneetur in aqua frigida in estate frequenter: ꝛ vnguatur corpus cum aqua roš. vel oleo roš. cum cera inspissata. Utatur cibis grossis actu humidis vt penetrare possint: vt sunt carnes vaccine castrati ue arietine asse vel elixe cōdite cum agresta vel vino granatoꝝ vel sumach. Et qn̄q̄ cibis viscosis si nō timeat̄ opillatio epatis et meseraicarū vt est caseus recēs extrema porcellorum panis de simila vel azimꝰ ꝛ pulmēta de farina frumēti condita cū lacte escula to. Bibat vinū rubeū grossuꝫ dulce. Signa eius ꝑpter laborez resoluentē sunt anxietas laboris ꝛ exercitij. Et si nō detur ei cibꝰ post famē vehementē aduenit ei sincop̄. Et cura eius est ociū et quies oīno et vsus iuriū carnium bonarū conditarū cuꝫ speciebꝰ aromaticis nō acutis. Et opꝫ vt prohibeat̄ a somno oīno ante cibum si lꝫ et a balneo: qm̄ hic somnus faciē citrinat queadmodū balneuꝫ virtutē debilitat ꝛ inanit. Post hec fiāt oīa dicta de raritate. Detur cibus sepe ꝛ parū donec corpus resumat̄ ꝛ bibat vinū rubeuꝫ vel claretum vel medonē. Utatur cibis boni chimi: vt sunt carnes pullorum edorū ꝛ auiū paruarum siluestriū non aquaticarū et oua sorbilia recentia: similiter ꝛ iura aromatica vt bona massa sanguinis regeneret̄: deuitet fructus ꝛ olera ꝛ oīa facile putrefacientia.

Pronosticatio.

Appetitus caninus in cōualescentibus vere ꝛ cum bonitate hystimbre confortationē virtutis ꝛ resumptionē corporum significat Sed in conualescentibꝰ conualescentia non vera stomachum frigidū cum materia vel sine materia ꝛ recidiuū significat: redi igitur ad euacuationes et digestiones flegmatis acetosi ꝛ calefactionē stomachi. Item appetitus caninus in corpibus crapulosis ad indigestionem lienteriā ꝛ ydropisim ꝛ colicaꝫ finalem perducit. Itē dicit ypocra.ij. parti. amphō. Si ex egritudine cibū q̄s accipiens nō ꝯualescit ꝛc. Si ṽo cibū nō accipiēti hoc acciderit: significat qm̄ corpus euacuatiōe indiget. Item idē. Ex egritudine bene reficienti nihil addere corpus malum quoniaꝫ virtutis nutritiue defectum cum appetitū stomachi demonstrant.

¶ De bolismo. Caplm.iiij.

Bolismus est fames siue inanitio membrorum cum fastidio et prostratione appetitus propterea ꝙ stomachꝰ ꝛ membra sunt contraria in dispositione quapropter manifestum est ꝙ bolismus et appetitus caninus passiones sunt contrarie oīno. Fit autem pluribus de causis. Prima est nauseatiua satietas stomachi cronica cum indigestione propter quod repletur stomachus superfluitatibus crudis flegmaticis non potentibus nutrire corpus neq̄ rectificari ab epate quare inaniuntur membra et vene sicut accidit bibulis et gulosis habentibus corpus extenuatum et ventrem

inflatus cum subtilitate mirach. Secunda est frigiditas ambitus totius corporis cõstringẽs materias a venis & mẽbris ad stomachũ et intestina siue hec frigiditas fit a cã extrinseca vt accidit ambulãtibus in aere frigido siue intrinseca: vt patet in fe. flegmaticis & ydropicis: & huiusmodi quidẽ bolismus quãꝙ̃ ancedit appetitus caninus si frigiditas nõ fuerit vltima ta. Tertia est caliditas circa ambitũ corporis colligãs materias & fluere faciẽs ad epar et meseraicas & ad stomachũ & itestina sicut accidit in fe. acutis & istis itinerãtibus in sole calido. Signa bolismi in cõi sunt inanitio venarũ & extenuatio corporis cũ pstratione appetitus sine cã manifesta & debilitas virtutũ: ita ꝙ quãꝙ̃ fit sincopis tpe calido añ cibum. Si aũt fit ppter crapulã patet ex narratiõe infirmi. Si ppter cãm frigidã pcesserũt: vel sunt fe. cronice vl' itineratio p loca frigida: & fit quãꝙ̃ vomitus viscosus insipidus vl' acetosus & multitudo sputi & saliue et muscillaginis albe in principio sup linguã & color corporis pallidus albus vel liuidus. Et vrina alba grossa & egestio liqda acetosa alba vel dura. Si vẽter fit stipticus cũ rugitu vẽtris & tẽsiõe pulsus rarus mollis puus debilis: nisi fuerit post longũ pcessum sine fe. & inanitionẽ mẽbrorũ quoniam tũc fit spissus durus. Et sequit plerũꝙ̃ neruorũ indignatio ppter frigiditatẽ ifiltratã. Si vero ppter cãm calidã ancesserit & in aere calido vel fe. acuta & fit sitis & amaritudo lingue cũ siccitate labiorũ & adustione sine nigredine sup lingua & vomitus rei citrine vel viridis amare subtilis liquide nõ viscose & sensatio caliditatis circa os stomachi. Et quia iuuatur a frigidis nocet a calidis et eructatio fumosa sicca fetida vrina citrina subtilis pulsus spissus durus a principio. Egestio dura citrina vl' nigra: nisi vẽter sit obediẽs siue sit liquida citrina: sicut vitellum oui.

Methodus.

Cura bolismi ppt gulositatem diuturnã est abstinẽtia & minoratio cibi & potus & motus & exercitiũ in ieiuno: nõ tñ superflue ne mẽbra resoluant. Fiat igit a principio digestio & euacuatio flegmatis & humorũ crudorũ cũ medicinis dictis cap. de indigestione de cã frigida. Et dietet dieta subtili in substãtia & qualitate vergẽte ad calidũ penetratiuũ. Parũ & sepe comedat donec stomachus cõfortet. Fiat vnguẽta & cerota dicta illic. Cura bolismi a cã frigida est eadem cũ ista. Quod si sit cũ fe. curat cũ digestione et euacuatiõe pcedẽte. Et si iuncture ceperint trãsire lassitudinẽ & debilitatẽ vngant leniter valde cũ oleo calido ro. sine fricatione ne materie attrahant sup membrũ debile nõ potẽs earũ cursui resistere: & fortassis ethicam inducũt. in fine vero cõfortent cũ vnguẽto martiaton ac agrippa & adipe castorei vel canis vel vulpis ad solẽ calidũ aut ignẽ frequẽter liniẽdo. Cura bolismi a cã calida est eadem cum cura indigestionis a cã calida materiali quã supra diximus ca. de indigestione. Et habitet in aere frigido: gaudeat ocio & somno pposse: roret facies & totũ corpus cum aqua ros. & ex oleo ro. & fiat vnguẽtũ supra dorsum & pectus. Bibat sepe in ieiuno oxizacarã vel sirupũ ro. vel viol. cũ aqua frigida. vtat pro sapore vino granatorũ vel berberis vel aceto vel agresta: quẽadmodũ in cã frigida conuenit vti sinapi & melle & vino acuto veteri puro. Balneet post euacuationes in aqua decoctionis ro. endiuie lactuce mirtill'. Et post balneũ vngat cũ populeon & cũ aqua ros. & oleo ro. mixtis cũ aceto. Bibat aquã frigidã vel vinũ albũ ponticũ limphatum p mediẽtate. Et si sit cũ feb. curetur vt dicemus.

Emperica.

Scias ꝙ in cura omnis bolismi nihil melius est ꝙ habere omni die ventrẽ laxum per se vel per artem cum suppositorio vel clisteri lenitiuo vel medicina leui: quia ipurgãdo cãm purgat bolismũ & cõfortare mẽbra cũ vnguentis & balneis stipticis & electuarijs cõfortatiuis & odoramẽtis aromaticis & ocio & gaudio pposse. Sed nihil deterius est ꝙ coitus & multitudo repletionis ciborũ diuersorum & comestio lactis: quia lac cũ in ventre nõ mũdo receptũ fuerit ilico corrũpitur: in cholerico quidẽ ad fumosum. in flegmatico vero ad acetosum: quapropter fortificat bolismum. Ars aũt retinendi omni die ventrem lubricum cũ clisteri lenit in fe. est hec. ℞. malue bismalue añ. M. j. furfuris. p. j. blete centauree ana. M. ß. bulliantur in aqua perfecte & cum li. j. & ß. illius aque collate & ℥. iij. olei viol. & ℥. j. mellis vel cassiefistule vel tamarindorum & ℥. j.

salis simul mixtis et iterum bullitis et colla/tis: fiat clistere quod iniiciatur ante cibuz cu͂ tepiduz factu͂ fuerit. Et si sit cu͂ febre acuta adde lactu. viol. folioꝝ papaueris dimittendo centaureã. Et si sit cu͂ multitudine flegmatis in ventre adde hermodactilos colloquintid. agaricu͂ in decoctio͂e vel yerapigra vel benedicta in collatura. Et si sit cu͂ multitudine cholere adde zuccaru͂ viol. vel sirupi viol. vel dyaprunis simplicis vel co͂positi laxatiui in collatura. Sed si sit cu͂ multitudine melãcholie adde sene thimi epithimi esule in decoctio͂e vel yeralogodion vl' dyasene in collatura sz si sit cu͂ multitudine ve͂tositatis adde rute tartari polipodij anisi vl' carui cimini in decoctio͂e vel olei rutacei in collatura sume͂do de quolibet eoꝝ put ꝯueniẽs fuerit Ars tene͂di ventre͂ solutu͂ oi͂ die cu͂ suppositorio est vt fiat suppositoriu͂ cu͂ sapone vel lardo inu͂ctu͂ ex oleo vel butiro calido et aspsum sale modico. vel fiat suppositoriu͂ fortius ex agarici colloq̄ntid. esul. an͂. par. j. salis gemme vel salis co͂is par. ß. mellis qd sufficit ad te͂perãdu͂ postq͂ bene pulverizata fuerit. vl' fiat suppositoriu͂ ex sale ge͂ma et iponat an͂ cibu͂: vel ex farina siliginis vel furfuris et sale co͂i co͂te͂perãdo cu͂ melle qd sufficit. Et si addideris vnu͂ fel bouinu͂ p se vel cuz melle melius erit. Ars vero retine͂di ventre͂ solutu͂ om͂i die sine piculo p medicinas leuiter solue͂tes. Silr et p cibos laxatiuos dicet ca. de stipticitate ve͂tris ca. de empericis. si deus voluerit.

Canones.

Sciendu͂ q͂ medicine et cibi laxatiui no͂ debent oi͂ die freque͂tari: sed cu͂ necesse fuerit ne natura fiat assuetudinaria et expulsiua somnolenta. Ite͂ cibu͂ laxatiuu͂ semp dare ꝯuenit a principio comestionis cuz volum9 vt laxet et stipticu͂ post cibu͂: q2 naturã primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. ij. alimentoꝝ ca. de pomis.

Pronosticatio.

Bolismus si pdurauerit necessario pducit ad ethicã vel ydropisim: et pp'e tympanistẽ ppter stomachi debilitate͂. Ite͂ bolismus in egritudinibus cronicis: vt est feb. quartana vel quotidiana vel ydropisis mortale propter defectum virtutis in via longa.

De corruptione appetitus. Capitulum. v.

Corruptio appetit9 dicit' a philosophis ysitimbre: et est vt quidam appetit res malas nullo modo co͂uenientes nutritioni corporis humani q̄ velut sunt carbones et argilla. Fit au͂t ppter repletione͂ stomachi ex malis humoribus diuersis: quoꝝ quilibet inducit stomachu͂ ad appetitum rei co͂trarie humori in qualitate et sapore gratia repletionis: et pp'e grossis frigidis melãcholicis vel flegmaticis fluidis acetosis. Ista aute͂ repletio stomachi fit ppter gulositatem et indigestionem stomachi aliq̄n: quare fit co͂gestio diuersaꝝ materieru͂ in stomacho: vt in pueris et ho͂ibus gulosis. Fit q̄nq͂ ppter regurgitatione͂ menstruoꝝ vel emorroidaruz ad stomachum. Q̄nq͂ ppter opillatione͂ epatis et splenis: quare melancholia no͂ recipit': sed redit ad stomachum. Q̄nq͂ ppter frigiditatem in ambitu corpis toti9 ꝯstringente͂ materias a venis ad stomachu͂ siue hec frigiditas fit ab ex͂: sicut accidit infrigidatis in aere: siue ab intra vt ꝯtingit ydropicis. Q̄nq͂ ppter caliditate͂ colliquãte͂ materias et fluere facie͂te͂ ad stomachu͂: vt co͂tigit balneatis vel exercitãtib9 in sole calido vel febricitãtib9 fe. acuta. Q̄nq͂ ppter collusione͂ oi͂m humoꝝ corpis ad genus melancholicu͂ vel flegma vitreu͂. Signa co͂ia pate͂t ad sensum: sc3 q2 eger desiderat terraz et carbones et alia hmo͂i. Signa au͂t ppria sunt: vl' q2 antecessit gulositas diuturna vel rete͂tio menstruoꝝ vel emorroidaru͂: vel sentitur grauitas et tensio in ypocundrio vtroq͂: et proprie sinistro vbi est situatus splen vel passiones frigide vel calide vel egritudines cronice precesserunt.

Methodus.

Cura isti9 egritudis ex q̄cu͂q͂ cã fiat: est vna et eade͂: q2 no͂ respicit' cã an͂cede͂s sed co͂iuncta p̄terq͂ in muliere pregnante in qua op3 habere co͂sideratione͂ ad fetu͂ et dare medicinas leuiores. Si igit' sit p̄gnãs fiat si est possibile vomitus leuis cum oximelle

et aqua calida pmissa saturitate ciboꝝ: ꝛ ꝓpter de cepis ꝛ allijs ꝛ sinap. in modica quantitate respectu alioꝝ vomentiũ. Post vomitũ vtat dyacitonitẽ cũ spẽbus vel dyagallãga. Non purget medicina laxatiua: qꝛ leuis nõ sufficit ad euacuationẽ humoꝝ grossoꝝ frigidoꝝ: sed eã forte nõ debet medicus ministrare ne fiat aborsus. Nã ille appetitus corruptus non aduenit nisi pmo scdo ꝛ tertio mẽsibus: vt dicit Gal. li. de accidẽti. cap. de cã famis ꝛ sitis. qꝛ in illis mẽsib⁹ fetus indiget modico nutrimento: ꝛ ideo multa mẽstrua supfluũt in ventre mulieris cũ post primũ vel scdm mẽsem incipiat retinere menstrua: vt dꝛ ibidẽ. Si pgnantẽ mulierẽ purgare nõ cõuenit ante principiũ quarti mensis: nec post sextũ mensem. Et adhuc illis tribus mensibus leui conuenit vti purgatione. Vñ Ipo. iiij. parti. amph. Pregnantes purgare si ꝯuenit a quarto vsqꝫ ad septimũ mensem cõuenit: minus vo has minora vo et seniora vereri opꝫ. Comedat carnes galline ꝛ cerebella edi vel arietis assi. Bibat vinũ odoriferũ clarũ: vngat os stomachi cum oleo masticino ꝛ nardino mixtis addito modico aceti calefacto in vase duplici. Et sic regatur vsqꝫ ad quartũ mẽsem: qꝛ tũc cessabit iste appetit⁹ ex eo qꝫ vna pars materie euacuata est per vomitũ: alia pars transiuit ad fetum: ꝛ tertia pars ꝑ abstinentiã quã patiunt est ad beniuolũ reducta: vt dicit ibidẽ. Et nõ negligat regimen pregnantis. qꝛ est maxia ps sanitatis ꝛ debilitatis fetus. Cura eius in nõ pgnante est vt si sit puer cohibeatur a sua gulositate ꝛ minoret cibus sine tñ plurima abstinẽtia que ledit ipsos qꝫ diu crescũt: ꝛ calor naturalis in eo est fortis. Si aũt sit adult⁹ fiat primo vomit⁹ ꝓposse duobus modis ꝯtẽtis modoꝛ ordine quo dixim⁹ ca. de fetore nasi. Post vomitũ vtat dyacitonitẽ calido nonlaxatiuo: vel isto electuario. ℞. zuccari ro. vel rosate nouelle. ℥. vj. limature acuũ acute ablute cũ vino ꝛ aceto. ℥. ß. misceant ꝛ dent ad modũ nucis oi mane cum modico vini optimi: qꝛ exsiccat stomachũ ꝛ cõfortat splenẽ. Si aũt nõ põt venire digerat materia cũ oximelle cõposito vel sqllitico ꝛ aqua calida decoctiõis cardamomi vel gallãge vel ciperi. Et purgetur cũ pillis cochijs ꝛ fetidis vel cũ decoctione mirabolanoꝝ emblicoꝝ ꝛ indoꝝ. Nutriat bonis carnibus ꝛ vino: mitiget appetit⁹ gradatim cũ corrosione ossium pulloꝝ ꝛ colũboꝝ vel pdicum assatoꝝ vel cũ carne salita sicca condita cũ ameos spodio cardamomo ꝛ nuce muscata: qꝛ a ꝓprietate remouent talẽ appetitum.

Pronosticatio.

Abstinẽtia appetit⁹ stomachi est via ad cibationẽ: cibatio vo ad digestionẽ: digestio vo ad nutritionẽ: quare nõ tardet ei⁹ rectificatio. Nã forte mẽbra nutrita nutrimẽto pessimo: leprã se. quartanas ꝛ aposta cãcrosa vl passiões spleneticas aposta incurrunt qlitates nãqꝫ cibi remanẽt in cibato ꝛ ꝓprie simbola: vt dicit Gal. vij. de accidẽti. Et Arist. lib. de gñatione. qd patet exẽplo: qꝛ vermes remanent virides ꝑ estatẽ quãdo nutriunt gramine ꝛ frondibus ꝛ flauescũt autũno et hyeme. Silr fructus alterãtur in sapore per planetarum translationem.

¶ De siti. Caplm. vj.

Sitis ẽ dispositio calida oris stomachi faciens appetere frigidũ cum humiditate: quẽadmodum appetitus siue fames est dispositio frigida sicca ptes eius faciens appetere humidum cuꝫ caliditate: vt ait phus. ij. de anima. Quapropter Gal. iiij. de accidenti. ca. de causa famis et sitis. dicebat qꝫ fames fit cum os stomachi sentit pro toto consumptionem sue humiditatis cibifice propter cõtinuam suctioneꝫ epatis et membroꝝ. Sitis aũt vero fit cum os stomachi sentit per se vel pro toto consumptionem sue humiditatis madefactiue ꝛ circunfluente propter adustionem vel arefactionem. Fit igitur a causa primitiua aut a causa coniuncta. Si a causa primitiua fit quinqꝫ modis. Primo quidem a comestione cibi saliti plurimi vel calidi vehementer sicci. Secundo a potu vini acuti vetustissimi vel aq salse vel sulphuree. Post cuius sumptionem aliqui non cessant bibere donec solutione vent⁹is ꝛ mordicatione moriantur: vt dicit Gale. ibidem exemplificans de nautis maris ꝛ de febricitantibus aquam frigidam potantibus aliter qꝫ oportet. verbi gratia. In febre acutissima: vt est sinocha: vel cau

fon si bibat ex ipsa parū post. Cum enī ma/
gis bibant ꝛ magis inflāmantur: q: haust⁹
vnus ꝛ maximus totus simul cōpeteret eis
qui eos refocillaret: ꝛ proprie si signa dige/
stionis: ꝛ cum est sine apostemate ꝛ cum de/
siderio vehemēti aque frigide: de quo tamē
latius lib. ij. ꝛ cap. de apostemate stomachi
et intestinorum ꝛ splenis. Tertio vero ꝓpter
moram plurimā sub sole calido vel balneo
estuoso. Quarto propter solutionē ventris
superfluam p se vel per artem vel p fluxum
superfluum menstruorū vel emorroidarum
Quinto ꝓpter sumptionē medicine calide
sicce laxatiue vel non laxatiue. Si vero fiat a
causa coniuncta fit sex modis. Primo quidē
ꝓpter indigestionē ꝛ crapulam: q: cū natu/
ra intendat digerere ꝛ soluere cibum indige
stibilem vel potū superfluentem: vt accidit
ebriosis: tunc calefacit resistēdo ꝛ ignitur et
suos fumos trāsmittit ad os stomachi. Se/
cundo modo ꝓpter vapores flegmatis vel
salsi vel viscosi vel comestionē piscium quos
natura desiderat soluere ne corrodant. Ter/
tio modo propter superfluitatē vrine vt cōtin
git in dyabete. Quarto mō fit in humorib⁹
ꝓpter opillationes epatis ꝛ viarū ratione
quarū ebullitio ꝛ calor sitim inducit vt patet
in ydropicis. ydropici enī sitiunt etiā ꝓpter
scdam causam iam dictam sc3 ꝓpter flegma
aquosū salsum cōtentū in ventre sitiunt: q:
male cibos digerūt ꝛ in flegma salsū ꝯuer
tunt ꝛ ꝓprie scabiosis ꝛ pruriginosis. Quin/
to propter caliditatē ꝛ siccitatē intestinorum:
quare ꝯtinue sugūt a stomacho. Sexto pro/
pter caliditatē ꝛ siccitatē stomachi cum ma
teria vel sine sicut cōuenit in feb. ꝛ ꝓprie de
cholera: vt est tertiana cōtinua vel interpol/
lata: similiter ꝛ de sanguine vt est sinochus
et sinocha. Signa sitis vehementis ꝓpter
causam primitiuā patent ex relatione patiē
tis. Signa sitis propter crapulam ꝛ indige/
stionem sunt nauseatiua satietas cū eructa
tione fumosa fetida: qm̄ si foret acetosa sitim
tolleret omnino. Similiter ꝛ dolor capitis
obumbratio oculorū ꝛ somnus stupidus cum
prauis imaginationibus vrina alba subti/
lis calida nisi fortassis epar inflammetur qm̄
fit citrina subtilis sine ypostasi. Et hora di
gestionis inspissatur anhelitus ꝛ cōmouetur
inflatio ꝛ rugitus in ventre ꝛ fortassis subse

quitur feb. effimera maligna. Signa eius p
pter humores salsos ꝛ viscosos vel esum pi/
scium sunt grauitas post comestionē ꝛ angu
stia de latere in latus ꝛ eructatio salsa ꝛ fu/
mosa ꝛ fortificatio sitis hora digestionis. Et
si bibat aliquid sedatur sitis longo tempore.
Et iterum redit ꝛ sputū salsum plurimū vis
cosum ampulosum: ꝛ potus dulcis ipsum au/
gmentat. Sed potus aque frigide mixte cū
aceto manifeste alleuiat ꝛ odor vehemens
cū punctura sentitur in ore stomachi. Signa
sitis ꝓpter dyabetē sunt maxia exuberātia
vrine albe subtilis aquose sine ypostasi: q:
sicut potus assumitur ita ilico p meseraicas et
epar ꝛ venā kilim ad renes attrahitur ꝓpter
caliditatē ipsorum ꝛ siccitatē anteq̄ digeratur ꝛ de
bilitas circa locū renū ꝛ extenuatio corporis
de die in diē. Signa sitis ꝓpter opillationē
epatis ꝛ splenis sunt tēsio ꝛ duricies i ypo
cūdrio altero vel invtroq3: egestio alba sicut
canis ꝓprie si epar sit opillatū ꝛ lesio ex ta
ctu ypocūdrij opillati vrina ignita subtilis
cū pseuerat opillatio vel facies citrina ꝛ eru
ctuatio amara fetida ꝛ isiatio stomachi post
comestionē. Signa sitis ꝓpter caliditatē et
siccitatē intestinorum sunt vētris stipticitas et
egestio sicca adusta nigra sicut fabe caprarum
dolor circa vmbilicū alleuiatio post potum
plurimū ꝛ egestio vrit lacertos ani. Signa si
tis ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē stomachi sine
materia sunt amaritudo oris cū siccitate la/
biorum ꝛ adustiōe ꝛ nigredine lingue statim a
principio ꝛ eructatio ne fumosa et ꝓstratio
appetit⁹ oīno ꝓprie si sit in fe. ethica vel fe.
effimera. Nā pterea q̄ fit ex nauseatiua sa/
cietate si sit cū materia atq3 cū pdictis signis
fit vomit⁹ rei subtilis amare citrine vel viri/
dis sine oī viscositate vel pauca valde. Et fit
ꝓprie in fe. putrida de cholera vel sanguine
vel flegmate salso vel fe. effimera de nausea
tiua satietate quoniam cibus corrūpitur in
fumosum.

Methodus. Cura sitis vehementis propter causam primitiuam est eadem ꝛ vna in om/
nibus predictis ꝑm abstinentiā a talibus et
alteratio stomachi cum contrarijs vt est pot⁹
aque dulcis frigide cū aceto modicū ꝑmix/
te. Et vsus olerum vt lactu. cucur. peponum

⁊ similium ⁊ cepa ⁊ frigidoꝝ: vt vini grana toꝝ berberis vel agresta vel seminū frigidorū ⁊ prunoꝝ recentium vel siccoꝝ infusorum in aqua frigida vel cerasorū ⁊ persicorum ⁊ siruporum frigidorum: vt sirupus ros. vel viol. vel oxizacare bibite cum aqua frigida vel aqua decoctionis lactucarum endiuie vel seminum frigidoꝝ ⁊ dyaprunis zuccari ros. viol. rosate nouelle dyarrodon abbatis tria sandal. Cura sitis propter solutionem ventris superfluam vel fluxum menstruorum cronicum: vel cursum emorroidarum perdurantem est cura fluxuū eorūdem: quoniam causa antecedens curatur cura sui morbi: vt dicit Gal. xij. de ingenio sanitatis. cum accidens sequitur morbum sicut morbus suam causam coniunctam ⁊ sicut vmbra corpus vt dicitur in. iij. de accidenti. Quod si fluxus ventris fuerit propter sumptionē medicine effrenter laxantis restringatur venter ⁊ frangatur virtus medicine ꝓposse modo ⁊ ordine quo dicemus ca. de fluxu ventris. Cura sitis propter indigestionem ⁊ crapulam est vt toleret sitim proposse: vel fortasse vinum vetus sumpserit post digestionem. Et vtatur electuarijs calidis: vt est dyagallanga dyaciminum ⁊ silia. Qđ si cibus sit in stomacho nec corruptus sit qđ scies: quia eructatio non est fetida vel non valde: tunc inducatur somnus proposse vt cibum digerat. Quod si dormire non potest: ambulet assidue p dieꝫ integrum vel q̄tum potest. Postea dormiat ⁊ stomachum cum calido plumaceolo molli cooperiat: donec cibi digestio compleatur. Si vero cibus sit corruptus in stomacho fiat vomitus proposse: vt dicemus cap. de fetore nasi. Si vero cibus descenderit ad intestina quod scies: q: superiora ventris sunt alleuiata ⁊ grauitas remanet circa vmbilicū: tūc euacuetur cū medicina benedicta vel electuario đ succo ro. laxatiuo dādo ex eis. ℨ. ß. cū aqua calida in aurora vel bibat plurimū aq̄ calide salite: q: ventrē stimulat ⁊ secessum ꝓcurat: ⁊ vngat stomachus cū oleo masticino addito modico aceti actu calido. Et vngatur oleis calidis p̄dictis, ⁊ intēdat cause ⁊ negligat accidens: qm̄ illico sedabit post euacuationes sufficiētes. Cura sitis ꝓpter humores viscosos vel salsos vel esum pisciū corruptoꝝ est vt sumat sirupū acetosum vel oximel cōpositū vel squilliticū cum aqua calida vel aqua decoctionis berberis cicoree lactuce vel acetose ante cibū. Postea purget cū pillulis cochijs vel benedictis. Comedat cibos digestibiles cōditos cum aceto vel agresta vel sinapi. Bibat vinū albū subtile p̄terq̄ in materia salsa: qm̄ in illa cōpetit vinū aquosuꝫ vel limphatū ad medietatē. ⁊ abstinentia ab acutis vt sunt allia sinapis sal piper ⁊ predicta electuaria. Cura sitis ꝓpter dyabeteꝫ est cura dyabetis ⁊ nō negligat: q: pducit ad ethicā. Bibat ergo sirupū ros. vel violatū cū aqua frigida. vtatur prunis ficubus oleribus frigidis vt lubrificet ventrē ⁊ stringat vrinam: vngat renes cū populeon ⁊ oleo ros. ⁊ cera vel oleo viol. ⁊ aliquātulo aceti vel sirupo solatri vel semperuiue vel plātaginis ⁊ aceti. Bibat vinū rubeum ponticū permixtū cum aqua plurima vel aqua decoctionis mirti. vel plātaginis vel ro. Utat cibis nutritiuis facile digestibilibus vt sunt carnes auiū paruarum siluestriū vel pulloꝝ ⁊ iuribus eoruꝫ. Cura sitis ꝓpter opillationē epatis ⁊ splenis est vt vtat cibis potibus ⁊ medicinis deopillatiuis ⁊ aperiētibus venas: vt diuretica calida famosa. verbi grā. sirupus acetosus compositus ⁊ oximel cōpositū vel squilliticū: ⁊ vinū albū puruꝫ potens ⁊ aqua se. cōtum ⁊ calidorū in aqua decoctionis reub. end. ciperi capparis ⁊ electuaria calida p̄dicta. Et purget cum pillulis cochijs: nisi forte epar sit inflāmatū: tūc em̄ cū diureticis calidis opꝫ addere diuretica frigida: sicut se. cōta frigida ⁊ cū electuarijs p̄dictis triasandalū misceat. Sed empl'a ⁊ epithimata deopillatiua epatis ⁊ splenis scripsimꝰ ca. de sincopi. C. de empicis. ⁊ empl'm bonum ad splenē scripsimꝰ. C. de turbatione v̄tutū sensituarū ca. de empicis. Et plura scribemus ca. de opillatiōe epatis ⁊ splenis. ⁊ suspēdat eger blāditijs donec causa sitis fuerit remota: q: tunc desinet sitire. Qđ si sit cum fe. vel ydropisi curat vt dicet. Cura sitis ꝓpter caliditatē ⁊ siccitateꝫ intestinoꝝ est vt sepe clisterizet cū clisteri lenti frigido humido lubrificatiuo: vt hic. ℞. maluarū viol. berbaruꝫ ⁊ floꝝ lactu. bleta. an̄. coquant pfecte in aqua colletur ⁊ de lib. ij. collature ⁊ olei viol. ℨ. iiij. ⁊ sirupi viol. ℨ. vj. fiat clistere cum sola aqua tepida decoctione ordei prunorū vel cucur-

bite corticis papaueris psillij.nenuphbaris: vel dissoluatur in eo aliquid campbore: vel addatur aliquid siru.viol.vel olei viol.et frequenter iniiciatur ieiuno. Et plura dicemus ca.de stipti.ventris.et semp in principio cibi vtatur aliquibus lubrificatiuis:vt sunt pruna recentia:ius caulium vel lentium:cerasa oleum cofectum ex ficis et maluis conditum cum oleo vel butiro:panis furfuris conditus cum butiro recenti. Sed in fine sumat stiptica:vt caseus antiquus assa pira coctana panis de simila vel azimus. Cura sitis propter malam coplexionem calidam et siccam stomachi cum materia vel sine materia est illa quam diximus in cap.de vigil. E.de causa calida. Et si sit cum fe.curatur feb.vt dicetur.

Emperica.

Medici dixerunt sitim veram et non veram. Appellantes veram que est passio oris stomachi:et de hac locuti sumus hucusque. et ista magis extinguitur aqua frigida vel aceto. Sitim autem non veram appellantes caliditatem et siccitatem pulmonis et gutturis propter cauponem et adustionem spiritualium membrorum:sicut accidit in fe.et hec magis tollitur aere frigido qui est in superficie aque currentis vel gargarismate frigido ex aqua et aceto vel epithimate pectoris ex aqua ro.et succo endi.in quibus dissoluta sint campbora et pul. sandal. quam cum potu liquoris cuiuscunque: quapropter et si quis in aliqua siti donec extinguatur sentiat potum fluctuare in stomacho post quam sedabitur sitis: grauabitur stomachus et infrigidabitur propter errorem. Item ad quamcunque sitim confert ponere super linguam frusta lata pomi acetosi vel citri infrigidata in aqua frigida frequenter reiterando quando calefacta fuerint cum inglutione saliue:sicut et pruna sicca imbibita in aqua frigida donec grossescant:et tandiu retenta sup linguam donec liquefiant. Similiter penid.et zuccarum rob.vel viol.atque dyaprunis. Item grana psilij vel se.citoniorum excorticata ligentur in sacculo lineo albo molli ad figuram digiti auricularis et infrigidentur in aqua frigida donec muscillagines per poros emiserint et ponantur sup linguam donec sacculus exsiccetur: tunc reiterentur. Item confert ad illud non modicum inspiratio aeris frigidissimi infrigidati cum rotatione aque frigide per cameram infirmi vel cum aqua rob. Similiter et euentatio faciet cum flabello. Item pillule bilzilie descriptionum diuersarum ad hoc conferunt dicte cap.de ptisi. Similiter pillule de campbora et de spodio posite ibidem. Item trocisci sic fiant. R. se.portulace dragaganti an.ʒ.iij.se.iiij.frigidorum excorticatorum.se.lactuce an.ʒ.ij.sandalorum capbore gummi arabici an.ʒ.s.terantur et cribellentur et distemperentur cum aqua ro.muscillaginis psilij:et formentur trocisci figure late subtilis et teneantur cotinue sub lingua donec paulatim inglutiantur.valent enim maxime in fe.arsiuis et siticulosis. Item portul.recens vel semen eius infrigidatum in aqua frigida teneatur in ore.

Canones.

Scias quod post exbibitionem medicine laxatiue cuiuscunque que soluit attrahendo plura bona considerari possunt ex siti. Nam secundum mes.lib. de consolatione medicinarum solutiuarum.triplex est sitis.quarum quedam prima dicitur supoccupans.i.cito festinans:sicut cum exhibetur farmacia stomacho calido per naturam et siticuloso. In illo enim fit sitis antequam medicina sufficienter operetur: quapropter tali siti non est credendum. Secunda vero suboccupans.i.valde tardans:sicut fit cum exhibetur medicina stomacho naturaliter humido flegmatico. Talis enim non sitit post perfectam purgationem:sed est solum quando superfluit purgatio.et isti siti etiam non est credendum:immo virtus medicine fraudanda et venter ne deiiciatur per solutionem. Tertia est succedens et rationabiliter et prospere euenlens:scilicet quando post purgationes aduenit sitis propter mundificationem bonam stomachi et consumptionem humidi roridi quod est circa os ipsius beneficio bone purgationis:et huic est credendum. Sunt enim quedam corpora que sitim plurimum patiuntur ante purgationem:sed non post. Et si debite purgetur velut accidit cum purgatur cholera vel flegma salsum. Signa igitur distinctiua specierum sitis predicte sunt:quia si post paruam purgationem medicine non proportionatam sitis superuenit:est supoccupans et mendosa:quare non stringatur venter:sed precipiatur egro vt vigilet et moueatur gradatim et ieiunet

gratia vlterioris laxationis. Unde Ypo. iiij. parti. amph. Quicunq; in farmacijs nõ sitiunt cum purgentur nõ quiescãt donec sitiãt. Item cum volueris magis ducere ellebor; moue corpus: cum vero stare: somnũ fac et noli moueore. Sz si post plurimã euacuationẽ et dosim excedentẽ sitis supuenerit ipsam non expecta: sed egrũ prius restringe: vt dicemus cap. de fluxu ventris oĩm modor; et somnũ quietem precipe: et cibum et potũ tribue nervus pster natur. Sed si post euacuationẽ mediocrem et dosim proportionatã superuenerit ilico sitis et ventrem cohibe si ipse non restringatur. Signa euacuationis supfluentis certissima sunt duo. Unũ est egri debilitas plurima preter rõnem cũ multitudine vel magnitudine ascellationis. Unde Ypo. pma amph. In pturbationib⁹ ventris &c. Scdm mutatio humoris purgandi in aliũ diuersum: vt si intẽdis purgare colleram et post eius eductionem excedit flegma vel melancolia: vel qđ plus ẽ sanguis excessit purgatio: sic de alijs humoribus: quapropter dicit Mes. in suo lib. de complexione medicinarum solutiuar;. qđ medicina solutiua quelibet effrenanter educit primo humorẽ sibi pprium quem respicit: vt puta colerã. Post si vitus supfluit educit humorem facilem et facillime mobilẽ post illum: vtputa flegma. Deinde si magis superfluxerit: educit humores grossos vt melancoliam. Demũ si maxime superfluxerit educit sanguinẽ. Et licet sanguis sit facili⁹ mobilis qđ flegma vel melancolia: verũtamen natura retinet in se pro thesauro. Et ex hoc patet qđ periculosa sit solutio cum medicina taliter effrenata vt p ipsam sanguis educatur: qz significat maximã humor; inanitionẽ et virtutis retentiue defectiones. Et ideo dicit Gal. v. de simplicib⁹. qđ lz habeamus medicinas educẽtes colerã: flegma vel melãcoliã sanguinẽ nequaqz: qz ad hoc sufficit flebothomia cũ sit min⁹ piculosa et cohiberi possit ilico cũ qs vult. et quidã qui reperit eã. s. medicinã euacuãtem sanguinem ilico fuit a rege morti condemnatus.

Dubitatur de siti. vtrũ pot⁹ debeat dari solum cum cibo: vel ante cibum: vel post? Et iterum an aliter in tpe egritudinis qđ sanitatis? Uidetur qđ post per Aui. s. canoñ. fen. iij. capitulo de regimine ei⁹ qđ comedit et bibit p totũ et tertio cañ. fen. xiiij. cap. de cura ydropisis alchitis. vbi phibet egrũ a potu p duas vel iij. horas post cibũ rõne forti. qz pot⁹ ppter sui subtilitatẽ facit cibũ crudũ exire stomacbũ: quapropter venẽs ad epar nõ cõuertitur in sanguinẽ nisi forte aquosum augmentantẽ morbũ qđ si venas opilauerit et putruerit: fe. efficiet cũ ydropisi mortales. Itẽ Gal. vij. de ingenio docet nos in cura cõplexiõis sicci stomachi potum oẽm pposse denegare vsqz ad pfectam digestionẽ cibi in stomacho. Tunc nãqz dabitur vt chilũ trãsire faciat p vias angustas. In oppositũ arguitur qz qđ facit bonã mixtionẽ in stomacho dz dari simul cum cibo: sed potus est huiõi. Itẽ cõiter oẽs hoĩes qñ comedunt et bibũt: sed fama quam oẽs famãt nõ oĩno deperditur: vt dz. vij. ethicorũ. Respondendũ qđ potus est triplex: quidã permixtiuus: alius extinctiuus: alius delatiuus q̃ dñt in quattuor. in substãtia: qntitate: nũero et hora sumẽdi. Nã potus pmixtiuus op; vt sit vinũ purũ vetus cõfortãs digestiuã: sed paruus qntitate vt cibũ nõ vndare faciat et freqns numero vt fiat bona cõmixtio per totũ. Quapropter cõuenit vt apud comestionẽ assidue p vices plimas partiatur. Sed potus delatiu⁹ op; vt sit vinũ limphatũ: qz penetrabit: aqua nãqz subtiliat substãtiam vini: sed vinũ calefacit q̃litatẽ aq. hec duo penetrationi cõueniunt. Oportet etiam vt sit plurimus sumptus in vna vice qñ chilum liquidum perducet. op; etiã vt ministretur nõ nisi cõpleta digestione pma cuius nõ est vnũ certũ temp⁹ in oĩbus hoĩbus: sed in quibusdã duabus horis: vt in calidis et exercitantibus. in alijs qttuor vel sex sm cõplexionem stomachi et ciborum in qualitet qnto. Potus extinctiuus op; vt sit aqua pura frigida vel cum aceto modico permixta qz fiet magis extinctiua. op; etiã vt sit modic⁹ qntitate ne post ipm stomachus ledatur: q̃propter cõuenit vt potius traijciatur sugendo qđ gurgitando ne forte cibi digõ interrũpatur. Et potus quidẽ humoralis nõ hz certũ tempus sumptionis: imo cũ necesse fuerit: poterit et apud digestionem et infra: vt accidit in feb. Sed queritur an potus delatiuus sumi debeat cum adhuc cibus est in stomacho;

vel postq̄ descēdit ad intestina: videt̄ qñ est in stomacho: q: non pōt extre pileron ꝓpter spissitudinē ꝛ vie stricturā. Sed ecōtra videtur: q: tūc primo cibus attrahit̄ per meseraicas ad epar. Dicendū q̄ debet dari qñ est adhuc in stomacho q: reddet totū chilū liquidum ꝛ toti cōmiscebit̄ perfecte: q̄ si quis obiecerit qm̄ talis cibus transit indigestus ad epar cum chilo ꝑfecte digesto. Dicendū q̄ vinū modica indiget digestione q: calidū est ꝛ subtile: ꝛ ideo sufficit sibi ꝓ digestione hora illa pro qua cōmiscetur chilo in stomacho: ꝛ hora qua ad intestina descēdit: ꝛ hora qua transit ꝑ meseraicas ad epar. Sic enī venit digestum ad epar. Et ex his soluunt̄ rōnes vtriusq̄ partis preter hoc qḋ oportet adijci q̄ substantia potus cuiuscūq̄ nō semper est vinū vel aqua sed solū tēpore sanitatis. Nā tēpore egritudinis conuenit alia et alia substantia potus ꝓut ostendit̄ ex capl'o egritudinis cuius est potus siue sit permixtiuus siue delatiuus siue extinctiuus.

Pronosticatio.

Sitis superueniēs post euacuationē conuenientē farmacie cū cōstantia virtutis ꝛ leuitate corporis perfectā digestionē significat et ꝓprie si color egestionis mutat̄ ab humore purgando ad suū vicinū: vt dicit Mes. in li. suo de medicinaꝝ consolatione. Item superfluā sitim tolerare in fe. q̄buscūq̄ ꝛ ꝓprie acutis arsiuis est ꝑducere egrū ad arefactionem ꝛ marasmū qḋ ꝛ verū credimus in ydropisi alchite de quo minime videtur: vt pz ꝑ Aui. loco pallegato. Detur ergo potus in substātia qui cōueniat egritudini: scz ꝛ mō ꝛ q̄ntitate cōueniēte in canone iaz scripta. vñ Gal. viij. de ingenio ca. de fe. effimera ex nauseatiua satietate dicebat. Sitiz tolerare in fe. est martyriū sine iuuamēto; lz in hoc sepꝰ errēt cōiter opantes. Itē sitis intēsa supueniēs post potū supfluū vel comestionē sine cā manifesta certificat indigestionē vel digestionis corruptionē. Itē sitis nocte supueniēs post comestionē vel potū supfluū vel post crapulā ꝛ ebrietatē meliꝰ rectificat̄ somno q̄ potu extinctiuo. vñ ypo. v. amph. Quibuscūq̄ bibere desideriū nocte ꝛc.

¶ De eructatione. Ca. vij.

Ructatio siue ructus est expulsio vētositatis supius a stomacho inflātis ꝛ extendentis ipsum queadmodū ꝛ treula dicitur expulsio vētositatis ꝑ inferiꝰ ab intestinis. Sed cū ventositatis cā nō sit alia q̄ caliditas diminuta q̄ frigiditas pōt appellari: vt ait Gal. vj. de accidēti. opz vt eructatio cōplexionē frigidā stomachi testet̄. Hec igit̄ vētositas aut multiplicat̄ in ieiuno quare fit a mala cōplexione diuersa frigidi. stomachi cum flegmatica materia viscosa vel aquosa in quā agit calor naturalis. Et signa eiꝰ sunt multitudo sputi ꝛ saliue insipide ꝛ viscose ꝛ inflatio ventris cū rugitu ante cibū ꝛ q̄ hora digestionis accidit cōmotio fortis in ventre ꝛ vrina videtur al. grossa ꝛ patiens iuuatur a calidis nocetur a frigidis. Aut multiplicat̄ post digestionē ꝛ ꝓprie supfluā quantitatē vel frigidam q̄litatē quare fit a mala cōplexione frigida sine materia quod tunc accidit ꝓpter caloris naturalis diminutionē agentis in cibo potentis eleuare ventositates ab ipso sz non termiare. Et signa eius sunt: q: nulla sentitur grauitas aut modica in stomacho ante cibū sed post ipm: ꝛ tunc fit rugitꝰ et inflatio cui succedūt oīa signa stomachi frigidi sine materia q̄ diximus capl'o de indigestione. Fit ꝛ quādoq̄ ꝓpter assumptionem cibi ventosi naturaliter: vt fabe rape fructꝰ crudi: ꝛ tunc non significat super dispositione continentis sed contenti.

Methodus.

Cura eructationis frequentate ante cibū est cura male cōplexionis frigide cum materia flegmatica dicta capl'o eodem cū digestionibus ꝛ euacuationibus vnguentis electuarijs ꝛ cerotis. Preter illa aūt fiat dragea ex mastice thure. añ. ʒ. ß. quā masticet in ieiuno cū glutione. Fiat etiā dragea ex semie carui anisi feniculi petro. cardamomi. añ. ptes equales. Vtatur post euacuatiōes dyatriūpip. dyacimīnū. dyaz33. dyaniso et oībus electuarijs calidis in ieiuno. bibendo post ista aliq̄d vini puri potētissimi. Balneetur cū aq̄s frigidis stipticis: vt sunt aq̄ tinarū ꝛ aq̄ decoctiōis absinthij mente rutbe pullegij alumis ꝛ furfuris ꝛ ꝓprie post eua-

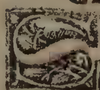
euationes. Cura eius que fit post cibum est eadem cum ista preter quod non est opus euacuationibus: sed alterationibus in ieiuno: nec multiplicet cibum in quanto continuo vel discreto. Euitet legumina omnia proprie fabas cicera et pisa. Non vtatur fructibus nisi forte caricis ante cibum: et piris assis vel coctanis post cibum cum dragea predicta addendo zuccarum propter delectationem: exerceatur semper in ieiuno: nec sumat cibum nisi prius verus accesserit appetitus. primo tunc satisfaciat nature non appetitui quoquomodo: quia stomachus frigidus est in appetere bonus: in digerere non bonus: vt dicit Galenus in tegni.

Canones. Multitudo ventositatum in stomacho impedit corrugationem ipsius super cibis sed cum digestio sit alteratio naturalis: et alteratio naturalis non perficitur nisi agens et patiens secundum extrema se contingant: ideo necessario impeditur digestio prima: vt colligitur ex. vij. phisico. circa principium. et. vij. de accidenti. Item gal. vij. de accidenti. ventositas non multiplicatur in stomacho calo neque in frigido vehementer: quia calor excellens dissipat et terminat eas postquam eleuate sunt. Sed frigidum excellens non sufficit ad eleuationem earum: sicut dicit ibidem de ventis que nec multiplicantur in canicularibus nec in medio hyemis: sed magis vere et autumno.

Pronosticatio.

Rasis in diuisionibus dicit quod eructatio multiplicata superflue corrumpit digestionem: sed diminuta in corpore consueto inducit inflationem. Item eructatio per se significat indigestionem. sed si sit fetida significat cibi et humoris corruptionem ad calidum quod si sit fumosa: copiosa: adusta. sed ad frigidum si sit acetosa insipida vel saporem cibi assumpti retinens: et proprie post ij. vel. iij. horas a cibi sumptione. Item excessiue ructantes ante cibum dispositi sunt ad colicam: sed eructantes post cibum ad ydropisim proprie tympanistem. Item di. Ypoc. vij. amph. In diuturna lienteria oxiremia et eructatio acetosa superueniens est signum salutis: quia principium prime digestionis et retentiue confortationem et fluxus diuersionem significat. sapor namque acetosus semper fit a calo diminuto nequaquam a frigido per se. Stipticus autem et ponticus licet dicantur ab Aristo. fieri a calo hoc intelligitur initialiter: verum in hoc refert dicere: quia quandoque fit sapor a calo initiato vel initiante: vt in fructibus non dum maturis. Quandoque a calo exhalante et terminante: vt in aceto vini secundum Gal. iiij. de simpli cib. et Auic. ij. can. ca. de cognitione medicinarum per rocinationem. Et intellige quod ista oxiremia superueniens non debet profuisse: quia significaret aduentum lienterie vel fortitudinem presentis propter indigestionem et chili liquiditatem. Item ex hoc sequitur quod eructantes frequenter super cibum perueniunt ad lienteriam et dyarriam plixam. Item eructatio in corpore sano semel vel bis facta ante cibum vel post: et proprie in corpore consueto vel super repletionem bonitatem significat virtutis expulsiue quia possibile non creditur vt aliqua natura cibum digerat taliter vt ex ipso nulle superfluitates penitus generentur cum omne patiens naturale resistat aliqualiter agenti.

De singultu. Ca. viij.

Singultus est dispositio stomachi similis spasmo adeo quod si stomachus esset membrum musculosum singultus esset spasmus: vt dicit Gal. v. de accidenti. Fit autem quattuor de causis Aut propter rem mordicantem os stomachi sui caliditate acuta sicut post comestionem piperis vel sinapis sumpto vino vt in villis penetret Similiter et post vomitum cholericum velut in feb. quartana. Aut propter repletionem stomachi a cibis vel humoribus a quibus eleuatur ventositas grossa extendens ipsam velut post nauseatiuam satietatem cibi vel potus et proprie in infantibus et flegmaticis natura. Aut propter inanitionem quam stomachus cupit propellere: vt post fluxum ventris plurimum vel fluxum menstruorum vel emorroidarum vel vomitum vel egritudines cronicas cum quibus fuit multitudo sudoris vel fluxus sanguinis narium vel euacuatio insensibilis cum habitudine extenuata: aut propter apa epatis cui compatitur. Nam si aposte maretur stomachus in se. forte debilitaretur vt virtus eius talem motum facere non posset: et singultus est cum feb. acuta et nausea et dolore plurimo in ypocundrio dextro.

Methodus. Cura singultus propter rem mordicantem est vt si sit cibus: bibat aquam calidam

vel lac amigdalarũ dulciũ: et comedat butirũ recens cũ bucella panis et nõ bibat aquã tepidã: qr vomitiua est sicut calida ẽ abstersiua secessiua et frigida stiptica opillatiua. Q si sit humor cholericꝰ vel melãcholicꝰ fiat vomitus ꝓpositꝰ cũ sirupo acetoso oximelle et aqua tepida et cũ aqua decoctionis aneti raphani et attriplicis premissa repletiõe ciborum. Et post vomitum cõfortetur stomachꝰ cum oxizaccara vel sirupo rosaceo: et cõedat pulmẽtũ factũ ex farina ordei. vel simile cõditũ cũ butiro vel ex amilo condito cum lacte amigdalarũ et zuccaro vel penid. eodẽ modo Bibat aquã ordeaceã vel iulep: et si videatur necesse digeratur cholera vel melãcholia et euacuetur cũ medicinis notis. ¶ Cura eiꝰ q est ꝓpter repletionẽ et grossam vẽtositatẽ est vt sepe fiat vomitꝰ iam dictꝰ. q si sit difficile digeratur flegma cũ oximelle cõposito vel squillitico et euacuetur cũ pillulis cochijs vel yerapigra. Post euacuatiões vtatur masticationibus: et drageis dictis capitulo de eructatiõe Silr et puluere q sic fit cũ vino calido potẽti. R. fol. finz imberis sicci rutbe sicce calamẽti. añ. m. ß. ameos. zinz. carui anisi cimini. añ. ʒ. duas. masticis olibani. añ. ʒ. ß. terantur oĩa vel qdã ipsorum subtiliter et cribellentur vel fiat dragea si grosso modo terantur addendo zuccarũ vel passulas. vel fiat electuarium cum melle. Vtatur dyacimio dyatriũ pipereõ dyagallanga. Comedat cibos calidos siccos conditos cũ speciebꝰ acutis. bibat vinũ vetꝰ purũ amarum. Exercitetur vt sudet ieiuno stomacho. In finevero cõuenit vt balneetur in aquis tinarum vel aqua decoctiõis rutbe absinthij carui cimini in qua etiã mẽtastrũ et saluia fuerint bullita. Sacelletur cũ furfure milio et sale: aut cũ lateribꝰ ignitis: et post hoc aceto acutissimo conspersis. ¶ Cura eius q est ꝓpter inanitionẽ est restrictio euacuationũ et impinguatio corporis ꝓpositꝰ et cõfortatio virtutis cum lacte recẽti dulci et sorbitiõe pulmẽtorum dictorum et iurium carnium bonarum et vino rubeo dulci: si feb. vinum non prohibeat: aut fluxus ventris quare limphetur vinum plurimum et lac vstuletur. Similiter cũ ouis sorbilibus et carnibus recentibus et proprie ex auibus paruis siluestribus: quoniam facile digeruntur. Et ad illud confert balneum decoctionis aque psillij malue bismalue foliorum populi et salicis sine mora lõga. Cura eius que est apã epatis videbitur in apostemate epatis.

Emperica.

Ad singultũ ex re calida mordicante meliꝰ nihil est q potus aque calide in qua dissolutum sit butirũ vel oleũ aut lac amigdalarum. Si fit ex ventositate grossa confert potus vini veteris in quo bullierit puluis olibani carui cimini et baccarum lauri. Similiter fomentatio cum spongia vel pãno lineo molli infuso in eodem actu calido post parũ expresso et sepe super stomachũ refricato cũ infrigidatur. Silr et suctio vehemẽs cũ vẽtosa magna ignita: et ꝓprie post vomitũ vel purgationem. Silr illud. R. thurbic recẽtis thuris masticis cimini añ. partes equales coquantur in aqua perfecte. Et detur. ʒ. j. ieiuno stomacho: qr terminat ventositates.

Canones.

Singultus fit ex sola qualitate: et sic est primꝰ modus. aut ex materia: et hoc dupliciter: qr vel accidit ꝑ eiꝰ absentiã: et sic est tertiꝰ vel eiꝰ presentiam: et hoc dupliciter: vel vitio stomachi: et sic est secundus. vel vitio epatis vel alterius membri circũiacentis: et sic est quartus: et similes modos diximꝰ ca. de spasmo.

Pronosticatio.

Singultꝰ de inanitione vt plurimũ est mortalis: neqꝫ curã recipit nisi forte in pricipio cum euacuatio nõdum vltimatur: et magis in pueris q in senibꝰ vel adultis. Unde Ipo. v. par. amph. Spasmus aut singultus post multam inanitionem malum. Item singultus de repletione aduenit subito cum forti motu et assiduo conamine vomendi. Sed singultus de inanitione aduenit gradatim: et post plurimam humorum corruptorum consumptionem et virtutis defectionẽ: quapropter est cũ conatiõe motu sine conamine vomẽdi. Hoc autẽ ꝓ tãto scire cõuenit vt in quibuscunqꝫ fe. singultum cum acciderit: discernamus an sit de repletiõe vel inanitiõe: et ex hoc futura predicamꝰ. Itẽ si i fe. cõtinua aduenerit singultꝰ in die cretica: et ꝓprie signis digestiuis ꝑfecte apparẽtibꝰ et virtute ꝓstãte

et quã precessit indicatio indicatiua sibi: p/pria cũ singultu ⁊ vomitu diminuto signi fi/cat crisim cõpletam p vomitum bonã ⁊ fidã Si ỽo non pcesserit digestio: sed euacuatio plurima p sudorẽ vel fluxus qualescũq ⁊ vir tus sit debilis significat crisim sintbomati/cam ⁊ mortalẽ propter spasmuz de inanitio ne venientẽ sup corpus quã primo sentit os stomachi pro toto. Itẽ si post vomitũ singul tus non deficiat aut minorẽ: est malũ: signi ficat enĩ fe. fieri propter apostemationẽ epa tis vel inanitionẽ. Item dicit Ipo. septima parti. amphorismorũ. In ylcos singult⁹ ma lum: qꝛ significat interiorẽ tunicã stomachi fore lesam q̃ consolidari nõ potest pͥpter hu miditatem fluidã ⁊ chilosam. Et iterũ pro/pterea ꝙ membrũ est neruosum cui cõpati/tur cerebrũ: quare fortassis sequit̃ spasmus vniuersaliter sicut in pũctura nerui. Item si post singultũ superuenit spasmus aut alte/ratio mortale. Itez si seniori purgato super/uenerit singult⁹ malum: qꝛ inanitionẽ signi/ficat supfluam cũ debilitate virtutis. Item singultus de repletione malum. Curat̃ mul totiẽs p sternutationẽ fortiter inductã: quia materiã deorsum pellit. Unde Ipo. quinta particula amphorismorꝫ. A singultu habito sternutatio supueniens soluit egritudinem. Item. vi. ptĩ. Sanguine multo fluẽte siue p superius siue per inferius siue per vulnus spasmus innatus aut singultus malum.

De vomitu ⁊ animi subuersione. Capitulum nonum.

Omitus est mot⁹ fortis stoma chi quo materia repellitur su/perius quẽadmodũ egestio p inferius. Sed animi subuersio est qñ mouens mouet ⁊ mobi/le non mouetur cuz effectu: vt ait Auic. Si/gnans ꝙ aĩ subuersio est conatus vomendi continuus sine cõplemento: ⁊ sic patet ꝙ nõ differũt in cã: in cura: sꝫ solo gradu. Fiũt iste passiones q̃ttuor de causis. Prima cañ est aggregatio rei calide acute subtilis i sto macho mordicãtis os eius siue sit cibus vt allia sinap. ⁊ piper: siue sit humor: vtpote cholera rubea vel flegma salsum quẽadmo dum apparet in fe. tertiana. Secũdo vero replõ stomachi a cibo frequenter in quanto grauante vel in q̃li fluctuante hora digestio nis. Tertia est collectio crudorꝫ humorꝫ in stomacho pͥpter indigestionẽ ⁊ crapulã diu/turnam debilitantẽ eius virtutẽ. Quarta vero inũdatio siue decursus materierum ab epate ⁊ venis totius corpis ad intestina ⁊ stomachũ sicut cum bono motu epar ⁊ vene trahunt materias a stomacho: ita malo mo tu regurgitare faciũt ad ipm: vt dicit Gal. ij. pnosti. ca. de egestione. Signa pͥme cau se sunt añcessio ciborum acutorꝫ: vel si sit ab humorib⁹ tunc illud qd̃ ejicit̃: est citrinuz vel viride subtile liq̃dum amarũ vel album flui dum salsuz sine pl'ima viscositate vel croceũ spissum sicut vitellũ oui ⁊ forte est cum fe. ⁊ hora paxismi. Est vrina citrina subtilis vehemẽter ⁊ sitis intensa cũ prostratiõe; ap petitus. Signa scd'e cause sunt antecessio nauseatiue satietatis in stomacho ex cibo vel po tu vel vtroq ⁊ post ipsam patiens sentit inundationem et agitationem in ipso. Signa tertie cause sunt antecessio signorꝫ indigestionis et debilitatis stomachi tem/pore longo. Post quod superuenit vomitus hũoralis vel cõmixt⁹ ex hũore et cibo assum pto: immo si fortificetur hec passio non reti/netur cibus omnis vel paucus et tpe non lõ/go. Et licet hũor congestus in stomacho sit proprie nec flegma: nec cholera: nec melña: qꝛ illa solũmodo habent generari in epate vbi generetur ⁊ sanguis cum idem sit locus gña tionis rei et superfluitatum eiusdẽ: vt dicit Auer. iij. sui colliget. ca. de passionibus sto/machi: verũtamẽ est aliq̃d simile valde fle/gmati vel cholere vel melancholie ꝑm ꝙ in stomacho materia remanet cruda vel inflã matur quo ad eius subtile et aduritur vel congelatur quo ad eius grossum sicut est in epate. Si igitur sit flegma fit eius substan/tia alba viscosa sine multa siti ⁊ aliquando sit viridis vel viscosa cum antecesserit sum/ptio fructuum et olerum crudorũ quare sit eius sapor non amarus, sed insipid⁹ vel ace tosus. Et vrĩa grossa al. ⁊ pulsus puus mol/lis. Si ỽo sit a cholera fit ei⁹ substãtia citri/na vel viridis amara valde liq̃da sine visco sitate et qñq grossa sicut vitellum oui et si/tis vehemẽs cuz prostratione appetitus et vrina ignita subtilis et pulsus spissus dur⁹. Si vero sit a melancholia fit ei⁹ subã nigra vel plumbea liuida diuersa i q̃ videt̃ residẽ

tia grossa in modum fecis vini rub. cuius sapor est ponticus permixtus cum aceto amaro vel salso secundum quod est ex congelatione vel adustione. Et vrina subtilis radiosa glauca vel subrufa Si autem sit sanguis: tunc non potest fieri nisi per rupturam vene quare consentitur dolor in stomacho epate vel splene: et illud quod egreditur fit sanguis niger fluidus subtilis. ¶ Si sit vlcus recens quod si sit fystulorum fit grossus filtrosus velut frustum carnis simul cum sanguine fluido permixtum: quemadmodum in dissinteria sanguis exit per inferius cum mixtura carnis albe viscose vel rasura pergameni propter vlcus intestinorum.

¶ Signa quarte cause sunt dolor in ypocundrio dextro sursum vsque ad spatulas si sit ab epate vel in sinistro si sit a splene vel inanitio venarum totius corporis et membrorum. Si materia propellatur ab ambitu corporis totius et forte senserit eger rugitum in membro a quo materia fuerit et forte antecessit debilitas epatis cronica: quare non generauit bonum sanguinem potentem nutrire membra et ipsum membra despiciunt et repellunt: et tunc fit color corporis pallidus fedus citrinus humido extenuato propter manitionem. Nam sanguis ille staret frigidus in membris et venis induceret cathectiam et yposarcham. ¶ Si autem descenderet ex membris ad intestina induceret fluxum ventris sicut loturam carnis. Et certissimum signum huius quarti est vt vomitus sit maior re quam assumpta est in cibo et potu cum debilitate virtutis et inanitione corporis gradatiua. ¶ Vtrum autem materia delegata sit flegma vel cholera vel melancolia vel sanguis cognoscitur ex signis predictis.

Methodus.

Cura vomitus propter primam causam est vt patiens abstineat a rebus acutis omnibus et vtatur frigidis: vt est lactuca portulaca cucurbita vinum granatorum vel berberis zuccarum ros. vel viol. rosata nouella. Et si sit ab humore: prouocetur vomitus cum sirupo acetoso composito et aqua tepida vel aqua decoctionis seminis atriplicis aneti permissa saturitate stomachi ex oleribus humidis: vt pote lactucis bletis malua et similibus conditis cum butiro et cepis vel mundificetur cholera cum decoctione reubarbari et mirab. citrinorum sicut dictum est ca. de indigestione. Vngatur stomachus cum oleo ros. et mirto emplastretur cum emplastro

quod. ℞. mirtillorum corticis granatorum acatie ana ʒ. ij. terantur et cum albuminibus ouorum misceantur. et ʒ. iiij. farine ordei. et ʒ. ij. olei ros. et aceti quod sufficit ad emplastrum faciendum et firmetur super os stomachi cum fascia. Et si volueris fortificare: adde gummi arabici dragaganti boli armenici. et iterum sit magis terre sigillate balaustie cupullarum glandium corticum querc. et rub: et si sentit puncturam in stomacho bibat oxizacaram vel sirupum ros. vel viol. cum aqua frigida. ¶ Cura vomitus propter causam secundam est minoratio cibi et potus et exercitium in ieiuno et vti cibis calidis siccis aromaticis vt est caro pullorum et auium paruarum siluestrium vel edorum assatis super prunas condita cum sinap. siler et iura ipsorum condita cum pipere et gallanga. Bibat vinum vetus purum: famem et sitim toleret propter posse. Et fiant omnia dicta ca. de indigestione: et de stomacho frigido vel humido per naturam. Cura vomitus propter tertiam causam est vt exercitetur stomachus cum vomitu facto ex oximelle composito vel squillitico et aqua tepida vel aqua decoctionis raphani et seminis atriplicis et aneti permissa saturitate ex cibis factis a leguminibus coctis et conditis cum butiro et sale et alliis: et cepis sicut diximus cap. de fetore nasi. Purgetur cum benedicta laxatiua vel decoctione mirabolanorum quas diximus ca. de indigestione. C. de canone. Post euacuationes vtatur dyagalanga vel dyacitonitem. vel zuccara ros. vel rosata nouella prout materia calida vel frigida requirit. Et si materia sit sanguis: fiant omnia que dicentur cap. de vlcere in stomacho. Et pro parte confortetur stomachus et consolidetur vlcus pro posse cum trociscis de bolo dictis ca. de sputo sanguis. C. de methodo. dando ex ipsis sepius aliquid omni die cum aqua decoctionis mirtillorum vel berberis vel citoniorum. Et diuertatur sang. cum flebotomia basilice vel saphene in manu dextra et ligatione extremorum dolorosa et caueat omnino a cibis sanguinem acutum generantibus: vt sunt piper. allia et sinap. vtatur ex pulmento facto ex farina simile vel auene vel milio vel riso vel amilo vel farre condito cum butiro modico vel lacte amigdalarum. Bibat vinum rubeum vel stipticum limphatum cum aqua decoctionis mirtillorum et plantaginis. vtatur carnibus pullorum assis vel frixis cum butiro. ¶ Cura vomitus propter quar

tam causas q̄ omniū est piculosissima est vt si materia est sang. ⁊ euacuatio nō fit vltia/ta fiat flebotbomia iā dicta. Et si sit alius bumor a sang. purgetur cū medicina ꝓpria sepius iā dicta. Si v̄o debilitas ⁊ inanitio corporis vebemēter p̄cesserint ⁊ vltimata sitis anteq̄ sis vocatus nō quidē euacua. q2 vt di. Ipo.ij. parti amph. Vbi indigētia nō opꝫ laborare sed intende solis alterantib⁹ ⁊ ꝯfortatiuis restrictiuis diuersiuis. Fiat igitur emplastrū sup epar qđ. ℞. sandalorum ro.rub. ciperi. mirtillorꝫ calami aromatici. añ. ℥.ß. spice. ʒ.j. cere. ℥.ß. olei masticis. ℥.j. olei roß. ℥.iiij. liquefiat cera cum oleis ad ignem: deinde remoueatur ab igne ⁊ incorporeť puluis aliarū rerū perfecte ⁊ extēdať super peciā ⁊ aspergať forti aceto ⁊ firmeť super epar cū fascia omni bora. cōfortat eīm epar sui stipticitate sed sanguinē reprimit sui frigiditate. Et plura medicamina diximus caplo de sincopi. Similiter ⁊ alia. C. de debilitate epatis ⁊ eius opilatione.

¶ Super splenē ponať illud emplastrū cōfortatiuū ei⁹ ⁊ deopillatiuū eius qđ. ℞. ciperi capparis acori azari nucis cypressi calamenti armoniaci añ. ℥. duas. cere olei nardi ana. ℥. quattuor. Cōfice sic dissoluať armoniacū i aceto forti ⁊ cū solutus fuerit: ponať ad ignē in casola cū aceto eodē: ⁊ cū ceperit dissolui: addatur cera ⁊ oleum: ⁊ cū bene dissoluta fuerint oīa addanť succi ⁊ incorporētur res p̄dicte puluerisate cū eis in vase mūdo vitreato. q2 si nō suffecerint p̄dicti liquores addať ex oleo donec sufficere videatur. Et si non babeanť succi sumať ꝑ eis vinum decoctionis berbaꝝ earūdē ⁊ extendať sup corio albo molli vel pecia ⁊ firmeť cū fascia sup splenē oī bora ⁊ proprie ante cibū. Et alia emplastra diximus caplo de melācbolia. cap. de empericis. ⁊ ca. de sincopi. C. de empericis. Et plura dicemus de debilitate splenis ⁊ eius opilatione. ¶ Sup stomacbum ponatur tale emplastrū qđ confortat ip̄m ne supfluitates recipiat qđ. ℞. masticis tburis boli armenici terre sigillate. añ. ℥.ß. sandał. al. ⁊ ru. calami aromatici ciperi mirtilł. añ. ℥.ß. piperis lōgi. gallange sanguinis draconis. croci. cucurme. añ. ʒ.ij. terantur et cribellentur ⁊ incorporentur cū. ℥.vj. olei masticis ⁊ cere dissolutis ad ignē: ⁊ nō incorporentur dum sunt supra ignē: quia virtus eorum resolueretur: sed postq̄ remota sunt ab igne post dissolutionē perfectā i casola. Nutriatur carnibus assis bonis. Bibat vinum rubeum stipticuꝫ mixtū cum aqua pluuiali vel aqua decoctionis mirtillorū. Ligenť q̄sq̄ extrema ⁊ ꝓprie ad vltima doloris ⁊ aspgantur manus ⁊ pedes sepius ex aqua calia proiecta sup ipsa: q̄m est res cōferens in diuertendo ⁊ fricenť circūferētia corporis in balneo aque dulcis in qua non moretur: vel in aqua dulci: vel in aqua decoctionis ro. calamenti absintbij mirtilł. floꝝ camomille furfuris vt aperianť pori ad attrabendū nutrimentū ⁊ stipticenť ad retinēdū. Vtať sepi⁹ ante cibū: sir ⁊ post dyacitonitē cū melle et spēbus conditis ⁊ piris assis vel coctanis si inflatio nō sit in vētre plurima. Et fiant oīa dicta cap. de indigestione. C. de stomacbo debili in substantia. Et vngať cuꝫ oleo roß: masticino ⁊ nardino sił mixtis addito puluere gař. ⁊ modico aceti calefacti perfecte in aqua feruente mediante vase duplici: ⁊ proprie añ cibum. Et ponať emplastrū vt sup̄ illud vnguentū ⁊ confert. Et denť trocisci de carabe trib⁹ vicib⁹ qualꝫ die. v̄bigra. Semel in aurora ⁊ semel añ prādiū ⁊ semel añ cenā cū aq̄ decoctiōis mirtilł: vł vino rubeo stiptico cū aq̄ ferrata quos dicem⁹ ca. de fluxu vētris. ⁊ ca. de mictu sanguinis sub descriptionibus diuersis. Si v̄o patiēs eius gustū abborruerit: misceať cū ipso plurimum ex zuccaro roß. ꝑpter delectationē. Exiccat eīm et cōfortat stomacbum excellēter: vitet oīno coitum ⁊ cibos acutos. Nō babitet in aere calido dissoluente virtutē: nec̄ frigido cōstringente materias ad interiora ⁊ vomitū augmentante. Sed in aere tēperato vergente ad calidum. Ordinet tñ vt aer spiratus sit tēperatus vergens ad principiū ꝑpter euentationē pulmonis ⁊ cordis defensionē a febricā q̄ consueuit superuenire post talem vomitum: ⁊ proprie cronicū antiquatū: ponantur ventose multotiens sine scarificatione super epar ⁊ splenem in ieiuno.

Emperica. Emplastrum cōtra vomituꝫ ℞. tburis masticis añ. ℥.ß. confice cū albumine oui et pone super os stomacbi vel panē assum incor/

pora cũ succo mente viridis vel aqua deco/ctionis eius ⁊ absinthij ⁊ calidus firma sup locũ. Itẽ ad vomitũ pgnantiũ cõfert lac vaccinũ vstulatũ assumptũ in potu. Silr ⁊ pulmentũ ex riso vel milio vel farina simile cõditũ cũ eodẽ. Et aliud ad idẽ. ℞. vitellũ oui assi mellis coclear vnũ: masticis puluerisati similr. ℥. s. misceant̃ insimul in testa oui ⁊ coquant̃ sub cinere calido cõtinue agitãdo cũ spatula: ⁊ assumat̃ p cibo in ieiuno p triduũ valet pp̃rie cibum vomẽtibus p̃missa euacuatione cũ vomitu vel solutione vẽtris. Itẽ ad idẽ trocis. ℞. se. apij anisi absinth. aã. ʒ. ij. mirrhe ameos aã. ʒ. ij. terant̃ perfecte ⁊ cus aqua pluuiali frigida vel aqua decoc. mẽte et plantaginis vel cũ vino rub. stiptico conficiant̃: detur vnus in ieiuno cũ aqua frigida. Itẽ electuariũ ad idẽ qđ appellat̃ dyamenta. ℞. succi mente. lib. s. vini granatorũ quartã partẽ lib. s. zuccari. lib. ij. vl aliter. ℞. mente succi granatorũ aã. ℥. ij. masticis. rob. rub. gal. aã. ʒ. ij. zuccari lib. ij. fiat electuariũ Itẽ fomentũ ad idẽ. ℞. thuris. ℥. s. ⁊ ß. baccarum lauri q̃tũ de oibus. terant̃ ⁊ cũ succo rube sanguis drac. boli armenici bdellij galbani masticis aã. ℥. s. succi granatorũ plantaginis aã. q̃tũ sufficit: terantur ⁊ bulliant̃ in aceto forti vel vino rubeo: ⁊ cum eodẽ conficiantur sup totũ firmẽtur cũ fascia in ieiuno et cũ infrigidat̃ statim reiteretur. Itẽ puluis de cornu cerui potatus cũ liquore quocunq; confert in omni fluxu siue per supius siue p inferius pcedat. Item si vomitus fiat pp̃ter congestionẽ diuersorũ humorũ in stomacho purgetur cum hoc puluere: qm̃ est educens omne genus humorũ cũ facilitate. ℞. turbith albi ⁊ electi agarici. aã. ʒ. ij. reubarbari optimi zinz. aã. ʒ. s. sene quantũ de oibus. Dosis eius a. ʒ. ij. vsq; ad. iiij. Itẽ epithima repercussiuum est istud. ℞. succi absinthij. ℥. iiij. cinamomi, gariofil. macis cubebe masticis sumach acatie mirtill. corallorũ ligni aloes. aã. ʒ. ij. puluerisent̃ subtilissime ⁊ cus succis misceant̃ addẽdo aliq̃d aceti citoniorũ ⁊ calefiãt pfecte sup carbonibus ignitis: deinde spongia vel filtrum infundat̃ in ipsa: ⁊ post hoc modicũ exprimat̃ donec fiat roridum: ⁊ ilico sup stomachũ firmet̃ q̃to calidius sufferre possit sepius in ieiuno. Et reiteret̃ illđ subito cum tepidum factum fuerit. Et si nõ habeantur succi predicti fiat cum aqua distillationis rerum in alẽbico vel cũ aqua de coctionis earundẽ: vel cus vino rubeo potẽti. Itẽ recipe micã panis de simila vel de siligine cũ extrahit̃ a fornace ⁊ actu calidas in succo mẽte ⁊ aceto extingue. Deĩ filtrũ icorpora: ⁊ ex ipsis fac emplastrũ. vel accipe de succo mente tãto magis vt post dissolutionẽ panis fiat ex eis epithima in quo filtrus vel lana succida vel pãnus laneus mollis duplicatus imbibat̃ actu calidus aliquantulũ expressus firmet̃ sup os stomachi frequenter reiteret̃. Itẽ cap. de indigestione. C. de empericis. plura scripsimus cõferentia vomitui ⁊ indigestioni.

Canones. Omnis medicina administrata stomacho p exterius vl interi⁹ opz vt sit actu calida: q: sicut auctoritate Gal. declarauim⁹ ca. de diminutiõe digestiõis stomachi tepida exteriora resoluũt virtutẽ ipsius. Sz tepida interiora sunt nauseatiua: frigida v̾o exteriora sunt mortificatiua caloris: sed interiora sunt opilatiua: verũtamen in vomitu magis cõpeterent frigida q̃ tepida: q: omne actu frigidũ est difficile vomitiuum: ⁊ pp̃rie si sit grossum stipticum: vt pira citonia nespille sorbe risum ⁊ milia. ¶ Sciendũ preterea q̃ isti duo colores in vomitu qui sunt citrin⁹ ⁊ viridis cholеram ⁊ flegma cõsequũtur. ¶ Distinctiua autez certa sunt ista: quia si fit a cholera fiet humor exiens subtilis substantie ⁊ amarissimi saporis cum siti plurima ⁊ prostratione appetitus ⁊ calore corporis ⁊ vrina citrina ⁊ antecessione exercitij ⁊ cibi acuti ⁊ potus vini puri veteris: quia si complexio corporis sit calida minus dubitabis. Si vero fit a flegmate fit grosse substantie viscose cum quomodo similiter ⁊ saporis insipidi acosi vel acetosi sine siti plurima vel calore: nisi fuerit huiusmodi vomitus cronicus malignus. ¶ Sciendũ preterea q̃ vomitus quãdoq; vomitu curatur: scilicet propter eradicationẽ materie: ⁊ pp̃rie si fiat facilr ⁊ sine nocumẽto capitis ⁊ pectoris oĩo: verũtñ non stet in ipso fides pl'ia neq; frequẽter: q: faceret stomachũ lacunã. Fiat ergo tm̃ semel in principio: et propter duobus diebus super se: ita vt reliquie prime diei euacuentur in

secunda die. Postea fiāt euacuationes p in ferius. Deinde ꝟo diuersiones cū ligationi bus ꝛ fricationib⁹. Et vltio confortationes stomachi cū stipticis p interius ꝛ exteri⁹ p̄e dictis. Ut aūt cōpletius ad cōplexionē vo/ mit⁹ pducamur ꝯuenīēs videt̄ saporū diffe rentias discutere ꝛ ipsoꝝ cās proprias per tractare. ¶ Dicam⁹ igit̄ ꝙ teste Gal. iiij. de medicinis simplicib⁹. Silr̄ ꝛ Auic. ij. canon. tractatu pmo cap. de cognitiōe medicinarū p rōcinationē. Sapores in rebus oībus siue fuerit naturales siue nō naturales sunt triū generū: q̄dā sunt calidi: q̄dā sunt frigidi: q̄dā sunt tēperati. Sapores aūt frigidi: quattuor sunt miores. quoꝝ q̄dem pm⁹ est pōticus p pter naturā terreā grossam indigestā velut sapor fructuū postq̄ nuper floruerūt. Scḋs vero stipticus siue auster⁹ pp̄ter materiam terreā cōmixtā cum aqua ſm pncipiū dige stionis: ꝛ est sapor fructuū semifactoꝝ. Ter/ tius acetosus. ꝛ iste est duplex. vn⁹ qui prece dit digestionē: vt sapor fructuū nōdum pfe/ cte maturoꝝ. Alius q̄ sequit̄: vt sapor aceti ex vino bono facti: q꞉ fit p exalationē calidi naturalis. Quart⁹ est insipidus siue aquosus vt sapor prunoꝝ ꝛ persicoꝝ ꝛ cerasoꝝ: ꝛ sicut ordinamus ipsos in loco: ita sunt in gradu. Prim⁹ est acutus pp̄ter materiā igneā et est oīm calidissim⁹: vt est sapor pipis ꝛ sinapis. Scḋs est amar⁹ propter ptes terreas subti les adustas: vt sapor mirrhe: ꝛ iste nō est nu tritiuus neq̄ cōmixt⁹. Tertius est salsus pro pter ptes terreas grossas adustas: vt sapor salis. ¶ Sapores aūt tēperati cum modica ꝟgentia ad calidū sunt duo. Prim⁹ vnctuo/ sus siue oleagine⁹ pp̄ter ptes aereas pfecte digestas: vt sapor adipis olei vel butiri. Se cūdus dulcis pp̄ter partes aqueas perfecte digestas ꝛ cū igneis cōmixtas: q̄propter est temperat⁹: vt sapor zuccari vel lactis. Et iō fit oīm maxime nutritiuus. Et sicut dictum est de saporibus: ita intelligēdum est de odo ribus. Sunt preterea species saporꝝ mixtoꝝ plurime: nec calamo narrabiles: quēadmo/ dum ꝛ mediȷ colores neq̄ q̄: in esse possunt infiniti: vt ait Arist. in lib. de sensu ꝛ sensato ¶ In vomitu p̄terea purgatio videt̄ fieri cō uenientissima cū mirabol. q꞉ soluūt compri mēdo: q̄propter confortāt stomachū ꝛ inte/ stina: ne post euacuationē iterū superfluitates recipiāt ab epate vel venis. Cauēdū est aūt a medicinis acutis in corpore facile vomēti velut sunt dyagrediū scamonea: q꞉ vomitus augmentant: sed intendatur leuibus velut sunt turbith: manna: tamarindi.

Pronosticatio.

Uomitus semel vel bis in omni mense cū al leuiatione infirmi: ꝛ pp̄rie in corpore cōsue to vel guloso fortitudinem expulsiue stoma chi significat ꝛ ei⁹ sanitatē. Et idcirco dicit Auic. pmo cañ. fen. iiij. ca. de vomitu. ꝙ ꝯue nit in regimie sanitatis omni corpi facil̄r vo menti pu̇ocare vomitū semel oī mense duo/ bus diebus ꝯtinue sese sequētib⁹ cum medi cina vomitiua cōueniente humori q̄ peccat saluis duab⁹ conditionib⁹. Pria quidem ne ordo seruet̄ sed ſm periodū q̄m naturam fa ceret cōsuetudinariā sup illam horam expe pectandū: q̄propter ꝯuenit vt q̄nq̄ fiat in pncipio mēsis: q̄nq̄ ꝟo i medio vel fine quo quomō. ¶ Scḋa ne se violēter patiēs ad vo mitū cōplendū: q꞉ faceret stōacbū lacunā et receptaculū oīm superfluitatū corporis: et de mū forte rūperet venā in pulmone ꝛ induce ret ptisim: ꝛ forte faceret materias fumare ad caput ꝛ oculos: ꝛ induceret sodā cronicā aut oxiā. Artē aūt ꝛ modū vomēdi: silr̄ ꝛ me dicinas vomicas vnicuiq̄ materie cōgruen tes scripsim⁹. c. de fetore nasi. Itē in vomitu singult⁹ superueniēs fortis cū rubore oculoꝝ mortale: q̄m apa stōachi vel cerebri signifi/ cat. Uñ Ipo. vij. pti. āphō. In vomitu singul tus ꝛ oculi rubei malū. Itē vomit⁹ san. cum fe. acuta mortale: q꞉ apa magnū significat aptū ante maturationē. Uñ Ipo. vij. par. amph. Quicūq̄ san. vomunt sine fe. saluta/ re est ꝛ curare vero cū stipticis ꝛ infrigidā/ tibus. Si vero cum fe. perniciosum. Item vo mitus pdurans inducit indigestionem. In/ digestio ꝟo defectam nutritiuā: ꝛ per ꝯñs marasmum ꝛ fe. ethicam. ꝛ pp̄rie si fit a cau sa quarta quare mors sequitur gradatiue velut apparet in feb. ethica vel ptisi. Et plu res horum sentiunt alleuiationē cum strin/ gitur vomit⁹. Deinde recidiuāt cū vomitus redierit: q̄propter cauendū est in ipsoꝝ pno/ sticatione. Itē vt dicit Ipocra. q̄nta pti. am ph. Spasmus ꝛ singultus per multā inani/

tionem malū: siue fit inanitio p secessuz p vo-
mitū vel fluxū menstruoꝝ vel emorroidarū
vel vulneratione cum ense. Itē ibidē. mulieri
san. vomēti mēstruis supuenientib⁹ solutio
fit vel emorroidib⁹ si corpus sit cōsuetū. Itē
vomitus flegmatic⁹ in principio paroxismi fe.
interpollatā de flegmate vel hora crisis i fe.
continua pmissa san. digestione ꝛ stāte xtu-
te tollit egritudinē. Eodez aūt modo dicen
dum de vomitu cho. in fe. tertiana cōtinua
vel interpollata ꝛ de vomitu melīco in feb.
qrtana. In fe. aūt san. nō cōicat vomit⁹ san
guinis: qꝛ vt dicit Ypo. iiij. par. amph. San
guis sursū quidē qliscūqꝫ fuerit malū: deor
sum xo si niger extiterit bonū. i. minus malū
In fe. cōpositis cōpositus dꝫ esse vomit⁹. Itē
dicit Ypo. ij. pnosticoꝝ. ꝙ in oī cura fe. lau-
dabilis est vomit⁹ in quo flegma ꝛ chol. per
fecte sint insilꝫ cōmixta ꝛ nō est viscosus. Sz
quanto hūores sunt min⁹ cōmixti ꝛ solūmō
iuxta positi tanto est suspectior: ꝛ ppꝛie cuz
alijs malis signis q̄ sunt virt⁹ debilis: signū
indigestionis: dies nō cretica velut est octa-
ua. vel mala in creticādo velut est dies sexta.
Item in eodē si in fe. acuta fiat vomit⁹ sicut
succus porri aut viridis aut plumbeus aut
niger mal⁹ est. Si aūt oībus his infectus est
morti vicinus: ꝛ ibidem. Fetor horribilis si
fuerit in ipso vehemēter est malū: qm̄ putre
dinē significat ꝛ corruptionē maximā hūoꝝ

¶ De cholerica passione. Capm. x.

Holerica passio dicitꝫ cū qs
eadē hora cogitꝫ eijcere sup-
fluitates cibales: vel humo-
res superf⁹ per vomitū: ꝛ in-
fertus p secessum cū dolore ꝛ
torsione stomachi ꝛ intestino
rum. Fit aūt ppter tres cās. Prima est anti
qua pseuerās corruptio cibi in stōacho ꝛ in
testinis: ꝛ ppꝛie fructuū oleruz ꝛ piscium et
aliorū frigidoꝝ viscosoꝝ. Et signa eius sunt
antecessio satietatis nauseatiue p dies plu-
rimos ꝛ multitudo ventositatis in vētre cum
rugitu ꝛ inflatione. Etiā incipit dolor circa
vmbilicū pmo cuz pūctura ei⁹: deinde adue
nit solutio plīma aut sine vomitu: ꝛ hoc est
magis malū: ꝛ qd̄ emittitꝫ est cib⁹ nondū di
gestus vel semidigest⁹ vel flegma viscosuz.
Et forte ē sicut lotura carnis si cōcauū epa-
tis patiatꝫ. Scđa xo causa ē effusio cholere
rubee plurime ad stomachū ꝛ itestina simul
mordicātis ea: ꝛ est deterior earū ꝛ magis cō
tingēs. ppter qd̄ est passio cholerica nūcu-
pata. Et signa eius sunt nausea vehemens
valde ꝛ sitis assidua cū adustione corpis et
anxietate plīma. Et si bibat aquā frigidaz
sedatur nausea donec calefiat in stomacho:
deinde euomit ipam ꝛ qñqꝫ est solutio ven-
tris cū ea: ꝛ tūc est piculosior: ꝛ qñqꝫ supfluit
adeo donec faciat egro supuenire sincopim
et cadat pulsus: ꝛ qd̄ emittitꝫ: est subtile citri
num amarū ꝛ qñqꝫ grossuz: sicut vitellū oui:
et fortassis antecessit vsus pipis allij sina-
pis ꝛ alioꝝ acutoꝝ: ꝛ fortassis est vrina subti
lis ignita ppter choleram.

Methodus. Cura ei⁹ q̄ fit a cā frigida est vt ho
ra paroxismi et qñ sentit pūcturas ꝛ torsionez
in vētre bibat sepi⁹ sub multa qtitate aquā
valde calidā in q̄ bullita sint ciminū gallan
ga pip lon. ꝛ teriatiua vētositatū. Et indu-
catur post hoc somn⁹ ppossе sicut diximus ca.
de vigilijs. qꝛ sistit vomitū ꝛ assellationes ꝛ
oēm motū qd̄ ē pncipiū i cura eiusdē passio
nis. Comedat micā panis de simila assam
sup prunas ꝛ post hoc imbibitā i vino vete
ri potēti. Et bibat in eodē sup allia sinapis
et gallāga. Fiat pterea calefactoriū sup ven
trē ex lapide ignito aspso aceto acutissimo ꝛ
pānis calidis lineis iuoluto vel ex sale et mi
lio torrefactꝫ i sacculo: ꝙ si post hec oīa sen
serit dolorē in capite ppter vaporē vel vo-
mit⁹. Dormiat pposse ꝛ liniatꝫ frons ꝛ tim
pora cū aq̄ ro. ꝛ aceto: ꝛ cū euigilauerit igre
grediatꝫ balneuz resolutiuū aq̄ decoctionis
florū camomille absinthij rof. mellilloti ru-
the calamēti ꝛ filiū in q̄ plōget famē. Ante
horā xo paroxismi filꝫ ꝛ post vtatꝫ dyacimino
vel tyriaca veteri cū vino calido decoctiōis
pipis longi gallāge cinamomi. Et deuitet
cibos frigidos viscosos: sitim ꝛ famē toleret
pposse ꝛ cōfortet stōachuz empl'is et vnguē
tis sicut diximus ca. de indigestiōe. C. de sto-
macho frigido cū materia. ꝛ si euacuatio su
pfluxerit neqꝫ purgetꝫ cū medicina sz soluz
cōfortetꝫ cuz calidis stipticis intus ꝛ extra.
Si xo nō supfluxerit: purgetꝫ cū bñdicta la-
xatiua vl cū decoctiōe mirabolanoꝝ hebuli
lorū dicta ibidē: qꝛ euacuat ꝯfortādo stoma

cbū ⁊ itestina: ⁊ post euacuatione sumat oi die i auroza vnū ex trociscis ō bdelio quos i ca. de apatib⁹ epati dicem⁹ cū vino rub. vl' aq̄ decoctiōis mirtillo⁊ pipis cimi gallāge ma sticis ⁊ thuri: q: stomachū potēter exiccāt. Silr ⁊ dyacitonitē cū melle ⁊ spēb⁹ pfectuz. Bibat vinū vet⁹ purum. Comedat carnes pullo⁊ vel auiū siluestriuz puap assas vel elixas cū feniculo ⁊ petro. pap ⁊ sepe comedat ⁊ exercitet sepi⁹ i ieiuno ⁊ sic paulati redeat ad psueta. ¶ Cura ei⁹ q̄ fit a cā calida est vt boza poxisimi ⁊ i pncipio cū icipit vomit⁹ cū assellatiōe vl' sine bibat aquā calidā i plima qtitate cū educat plurimū illi⁹ cbolere cū facilitate. Si aūt sup fluat vomit⁹ vel assellatio adeo vt virt⁹ cadat tūc liga vebemēter vtraqꝫ ad iteriora ⁊ coxas ⁊ pone sup stomachuz ⁊ in totū ventrē lapides frigidos vel glaciē vel niuē vl' pānos ifusos in aq̄ frigida vel a q̄ ro. ⁊ aceto aut in succo solatri nenupbari atqꝫ semp uiue: donec pfecte ifrigidet ⁊ stupefiat ⁊ effundat sup man⁹ ⁊ pedes ⁊ faciē totā aq̄ ro. vel aq̄ frigida ⁊ fricent vole manuū ⁊ plāte pedū cū aceto ⁊ sale vebemēter ⁊ da ei in potū vna vice post aliā succū granato⁊ acetoso⁊ pp̄ze vel agrestā vel acetū p se vl' mixtum cū aq̄ frigida si ipm p se sumere nō pōt: ⁊ si ipsa euomat: reitera frequēter. Et si nō sufficit: fortifica cū spodio ⁊ bolo armenico: ⁊ ro. siccis puluerisando oia subtilr ⁊ cū pdictoz liquo⁊ aliquo miscēdo: vel cū aq̄ decoctiōis malo⁊ acetoso⁊ ⁊ citonio⁊ vel in potu dādo vice post vicem quotiēs euomat ea vel puluerē mirtill. terre sigillate. sang. draco. corticū granato⁊ in potu tribue cū succo berberis ⁊ aq̄ frigida q̄ sunt extrema in stipticā do ⁊ repzimēdo cbolerā. Et da ei qn̄qꝫ si virtus pstet aut pdictos pot⁹ abhorreat aquaz purā frigidā: vel lac acetosum plurimū. Et cū ipsam euomit: reitera multotiēs donec videas vomitū aliēnari parūper. Tūc nāqꝫ cōforta virtutē dādo in cibo ius pullo⁊ trito⁊ subtilr cōditū cū succo citonio⁊ aut vino pōtico inspissatuz cū mica panis assi sup prunas. Et si euomat illō reitera donec retineat oīno: ⁊ tunc da in cibo pullos vel pdices vel aues puas assas ⁊ ptritas in vino citonio⁊ū vel granato⁊ vel agresta vel berberis vel vino rubeo pontico mixto cū aqua decoctiōis mirtillo⁊ ⁊ plātaginis. Et qn̄ pdicti pulli as sant: pn̄t pōi in vētrib⁹ eo⁊ grana mirti vel granato⁊ vl' sumach vl' grana berberis ptrita: ⁊ iterū cū cibū sumpserit: da ei in potu vinū vt virt⁹ pfortet ⁊ somnus puocet. Sit tn̄ vinū stipticū nō acutū: ⁊ post hoc cooperiat vndiqꝫ ⁊ dormiat pposse: q: vomit⁹ ⁊ fluxus sedant cū somno: ⁊ si post somnū sentit se alleuiatuz pōt poni in balneo aq̄ tepide decoctionis ro. camomille. Et post balneū vngatur stomachus ⁊ tot⁹ vēter cū oleo masticino ⁊ oleo ro. addito modico aceti ppter penetratione: ⁊ sic reducat gradatim ad cōsueta ante borā ꝯo poxisimi silr ⁊ post pseruet patiēs cū ifrigidatione epatis ne plurimā cbolerā generet: ⁊ cuz vomitu leui facto ex aqua tepida pura: vel cū sirupo acetoso mixta: vel purget cū reubarbaro: vel cuz mirabolanis citrinis: sicut dixim⁹ ca. de indigestione stomachi ca. de canon. Utat cibis assis conditis cū succis pdictis frigidis: ⁊ post cibuz sumat citoniū assum vel pirū vel nespilla. Bibat pot⁹ stipticos pdictos. Abstineat a potibus ⁊ cibis calidis acutis ⁊ a coitu omnino.

Emperica. Apud cōiter operātes differūt passio cbolerica: ⁊ venter cboleric⁹: q: Passio cbolerica dr̄ vt vidim⁹ cū q̄s simul cogit ad euacuādū ⁊ egerēduz bora vna. Sed vēter cbolericus est vēter solubilis ⁊ laxus ppter multā cbolerā trāsmissaz p naturā a cbisti felli ad duodenū intestinū cū tinctura plurima et liq̄ditate fecuz velut accidit corpib⁹ q̄b⁹ talis por⁹ est valde larg⁹: quare ppinqua sunt ad dissinteriā vel dyarriā malignā. Silr ⁊ ecōtra in q̄bus por⁹ pcedēs a cbisti felli ad pfunduz stomachi est āplioz p:oni sunt ad vomituz citrinuz amaz velut accidit in auib⁹ rapacib⁹ in q̄b⁹ plurima cbolera mādat ad stomachum propter digestionē fortificādā: modica ꝯo ad intestina: quapropter ⁊ sterc⁹ babēt albū. Cbolera nāqꝫ rubea delegat a cbisti felli: ⁊ bec duo loca p duos poros siue vias: ad stomachuz q̄dē ppter calefactionē: ad intestina ppter mordicationē ⁊ stimulationez: vt feces ex se expellāt ⁊ secessum pcurent. Et idcirco ycterici feces babent albas viscosas: ⁊ sunt vt plurimuz constipati. Silr ⁊ oēs quo⁊ porus ad intestina veniens est strictioz eo qui venit ad stomachuz: q̄m amplioz cbolera re-

q̄ritur in corpe humano ad secedenduȝ q̄ ad digerēdū cū nō vescamur cibis grossis so lidis crudis velut bestie: ⁊ ppriē viuētes de rapina. verū si vēter sit naturaľr solubilis ppter flegma vel ppter humiditatē naturalē intestinoꝝ: tūc proprie appellat̄ vēter lubricus. Et isti proni sunt ad lienteriā: nisi boni tate regiminis preseruentur.

Canones.

Passio cholerica est media participatione inter vomitū spontaneū ⁊ fluxū vētris spōtaneū. In vomitu aūt indigem⁹ sola stomachi ɔfortatione. In fluxu vō sola intestinoꝝ ɔfirmatiōe. In p̄senti vō passione vtraq̄ simul indigemus: magis tn̄ stomachi q̄ intestinoꝝ: ppter hoc q̄ stomachus est mēbrū nobile. Et ppter vomitū magis esse motū laboriosum q̄ secessum. Dicta igit̄ ca. de vomitu: ⁊ dicēda ca. de fluxu vētris. p̄nti doctrine suffragātur. Ita vtiq̄ dicet̄ de fluxu vētris flegmatico passiōis cholīce q̄ fit a cā frigida. Sed q̄ dicentur de fluxu dissinterico vel epatico vel felleo cause calide complentur.

Pronosticatio.

Passio cholerica ⁊ ppriē q̄ fit a cā caľa numerat̄ inter egritudines pacutas. Et iō ista septimo die necessario vel bn̄ficio medici ⁊ nature curat̄ vel iterficit: q: natura debilitata est ⁊ magnū morbū lōgo tpe neq̄t tolerare: imo facit vehemētē motū ɔtra ipm̄: ⁊ vel vincit vel vincit̄ in tali crisi: vt dicit Gal. in cōmēto illi⁹ amph̄. v. p̄ti. Qui apprehēdunt̄ a terbano. Itē si q̄s euomat sterc⁹ vel cū secessu vel sine secessu mortale: q: sp̄a magnū calidū in itestinis signat. Et iȝ talis passio sit siliis passioni cholīce: nō tn̄ est illa sed poti⁹ est passio itestinalis ⁊ yleos id est dn̄e miserere nūcupatur. Et de ipso dicem⁹ ca. de apostematibus intestinorum.

¶ De dolore ⁊ inflatione stomachi. Capitulum. xj.

Dolor stomachi fit propter duas causas. Prima est apostema ⁊ vlcus: de q̄bus dicet̄ sequēti ca. Secunda est ventositas inflans ⁊ extendens tunicas duas stomachi scȝ interiores neruosam ⁊ exteriorē carnosam. Est aūt interior neruosa vt sentiat famē ⁊ cibi qualitatē: vt in ipso voluptuetur ⁊ super ipsum corrugetur atq̄ retineatur si sit conueniens: vel ab ipso dilatetur ⁊ ipsum eijciat per superius ⁊ inferius si sit disconueniens. Est autem exterior carnosa vt sua caliditate naturali cibum digerat pro toto: quia facilius est alterare per medium q̄ sensu tactus sentire: vt patet in vmbraculo posito inter manum ⁊ ignem. Iste igitur dolor ventosus aut commouetur magis ante cibum: ⁊ tunc fit a mala complexione frigida stomachi cuȝ materia flegmatica viscosa a qua calor stomachi diminutus eleuat ventositates vel commouetur magis post cibum. Et tūc fit a mala complexione stomachi frigida sine materia: siue calor naturalis diminut⁹ sit per se: siue sit compressus multitudine ciborum et proprie frigidorum viscosorum inflatiuorū: vt sunt olera fructus ⁊ legumina. Et iste dolor qui cōmouetur post cibum quandoq̄ puenit ad tantam maliciā vt non sedetur nisi cū vomitu: idcirco est vehementior stomachi dolor preter eos qui fiunt ab apostemate vel vlcere in ipso.

Methodus.

Signa doloris stomachi a mala cōplexiōe frigida cum materia: quia magis infestat ante cibū quando flegma natat in stomacho purū. Et q: fit q̄nq̄ vomitus vel flegmaticus vel eructatio acetosa cum qua alleuiat̄ dolor ⁊ prostratio appetitus: et est sine siti ⁊ caliditate: sed cū sputo ⁊ saliua plurima ⁊ nausea ⁊ fastidio ⁊ rugitu ventris plurimo quādo premit̄ stomachus vel splen vel venter cum manibus: quia ista sunt tria mēbra naturaľr frigida vētosa. Et ille rugitus q̄nq̄ augetur ante cibū ⁊ post digestionem stomachi ⁊ cibi quādoq̄: sed ppriē in latere sinistro. Et cura eius est vomitus cū oximelle cōposito vel squillitico vel aqua decoctionis raphani atriplicis ⁊ aneti premissa repletione ex cibis alijs ⁊ leguminibus. Uel purgetur cum pillulis cochijs vel benedicta laxatiua vel medicina de turbith premissa digestione flegmatis cum sirupis dictis capitulo de indigestiōe. Caplo de cura stoma-

ebi frigidi humidi cū materia. Utatur dya gallanga dyatriūpiperecō ꝛ dyacimino. Comedat allia: sed nō cepas neq; porros: q: lʒ sint calida sunt tamen humida: quapropter ꝛ ventosa. Nutriatur carnibus bonis ꝛ proprie assis vel elixis cū feniculo carui ꝛ petrosilij cōditis cū speciebꝰ calidis acutis: vt sunt piper triū generuʒ ꝛ grana paradisi. Bibat vinū vetus purū amarum: vitet legumina ꝛ somnū super cibū exerciteturꝛ in ieiuno. Ungatur ꝛ emplastreꝛ stomachus: vt dictum est illic. vitet olera ꝛ fructus crudos inflatiuos. Post euacuatiōes ꝓuocet eructationes cum masticatione thuris ꝛ cimini masticis ꝛ carui anisi ꝛ similiū ingluttiendo saliuā in ieiuno: ꝛ stet hora illa erectus ꝛ post illud ambulet gradatiʒ. Signa stomachi a mala cōplexione frigida sine materia sunt q: cōmoueꝛ magis sup cibum ꝙ ante: ꝛ proprie super repletionē plurimā ꝛ sumptionē ciboꝝ crudorū: quare tūc corrūpitur cibus in stomacho. Et fiunt eructationes fetide fumose vel acetose cū trulis plurimis fetidis ꝛ angustia corporis: immo forte nō cōmouetur super cibū paucum: ꝛ proprie calidum subtilem. Et cura eius est vt comedat sepe ꝛ parum ꝛ cibos subtiles boni chimi: vt sunt oua sorbilia et carnes edorum ꝛ pulloꝝ cum iuribus eoruʒ conditis ex pipere ʒinʒi. ꝛ gallanga: prouocet eructationes ꝛ trulas cum masticationibus ꝛ electuarijs predictis. Et si superueniat vomitus fiant omnia que dicta sunt ca. de vomitu. C. de vomitu stōachi ꝓpꝛ scdaʒ causam vꝉ tertiā. ꝛ. C. de empicis. ꝛ ꝓprie cū vsu electuarioꝝ ꝛ trocisćoꝝ exiccantiū ꝛ calefaciētiū stomachū: vt sunt trocis. de mirrha ꝛ dyatriumpipereon. Et vitella ouorum assa confecta cum puluere cardamomi vel coriandri torrefacti ꝛ melle dispumato dando ea omni die ante cibum. Et potest fieri cauterium in vertice capitis propter exhalationem vaporum malorum et confortationem neruorum duorum anteriorum descendentium ad os stomachi. vt dicit Rasis in diuisionibus. capitulo presenti. Sed nos id credimus alienum.

Emperica. Ad cēm dolorē ventris vel stōachi ventosum cōfert ponere vētosam siccā magnā sup locum cū suctione vehemēti hora paroxismi: q: vētositates vehemēter dissipat. Diciꝛ autē ventosa sicca q̄ poniꝛ sup mēbruʒ cū igne seu stupa ignita sine scarificatiōe. Itē lapis molaris vel lapis coctus ignitꝰ ꝛ aceto forti aspsus positus sup locum mediantibus pānis calidis confert vehemēter. Itē embrocatio ad idē. ℞. nigelle baccarū lauri rutbe absinthij cētauree añ. ꝟ. vnū. anisi carui cimini añ. ℥. ſ. coquāꝛ in vino forti diligēter cooperto vase. Deide īfundaꝛ spōgia in isto liquore actu calido ꝛ aliquātulū expresso ponaꝛ sup locū frequēter reiterādo postꝙ infrigidatū fuerit. Et si vis fortificare: adde semē sinapis nasturcij ꝛ aneti: vel pone oleum cōe et fac vnguentum: ꝛ postꝙ eedem res bene cocte fuerint in ipso colando ꝛ addendo cere quod sufficit atq; liniendo ad ignem: vel furnum calidum diligenter. Ad idem cōfert oleum de castoreo vel lilio vel aneto vꝉ de rutba calefactum in aqua feruente. Item emplꝛm ad idē expertissimū. diuidaꝛ panis ꝑ mediū qn̄ extrahiꝛ a clibano ꝛ ꝑfundeꝛ mica tota oleo cōi ꝛ melle sit calefactū ad ignē ꝛ appliceꝛ vētri ꝙto calidius fieri poterit. Et cū īfrigidatū fuerit: reitereꝛ cū alio pane. vel infundaꝛ idē panis in succo mente ꝛ rutbe ꝛ actu calidus appliceꝛ. Itē. ℞. vnū vitellū oui ꝛ oleū camomille vel lilij tātundeʒ ꝛ cōquasseꝛ adiuicē perfecte ꝛ incorpꝛ eis paꝝ de mica simile torrefacta. Ultimo addaꝛ ie. apij ꝙtū volueris ꝛ extendaꝛ sup pecia ꝛ calefiat ꝑfecte sup lapide ignito ꝛ stomacho ꝛ toti vētri appliceꝛ firmādo cū fascia. Et reiterando frequēter qn̄ infrigidatū fuerit. ē eīn̄ vltimo anodinū. Itē dragea ad idē q̄ vti cōuenit añ cibū bibēdo desup modicū vini potētis. ℞. carui anisi ameos petro. apij. maratri. sileris mōtani bethonice cimini calamenti pullegij ysopi spice nardi pipis. ʒʒ. salis gēme rutbe cētrigalli eufraꝛ. olib. masticis ceterach mirabolanoꝝ oīm generuʒ: sed plus de citrinis añ. ℥. ſ. cinamomi squinanti añ. ʒ. ſ. maiorane folij balsamite ozimi cardamomi galꝉ. liquiritie. añ. ʒ. ij. ʒuccari quod sufficit: terantur omnia grosso modo ꝛ fiat dragea: vel teranꝛ subtiliter ꝛ fiat puluis: vel conficiantur cum melle ꝛ ʒuccaro ꝛ fiat electuarium. Item vsus frequēs dyacimini vel dyanisi dyatriumpip.

confert ⁊ proprie in ieiuno.

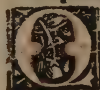
Canones.

Scias ꝙ iste tres passiões eructatio singult⁹ dolor inflatiu⁹ ⁊ colica vētosa ex eadē cā ꝓcedūt.s. frigiditate ꝑticule mediate ⁊ vētositate grossa imediate. Sz differunt forma ⁊ sub͠a: qr eructatio est qñ illa vētositas expellit̄ cū sono ꝑ sup̄i⁹ sicut cū trula ꝑ infert⁹. Singult⁹ ꝟo d͛r qñ eadē vētositas conat̄ egredi ꝑ sup̄i⁹: lz nō possit fieri ꝓpter ei⁹ iuiscationē ivillis stomachi. Colica ꝟo d͛r qñ eadē vētositas stat fixa in cōcauo intestinoꝝ extēdēs eavehemēter: dolor ꝟo d͛r qñ fit ista extēsio i stomacho ⁊ intestinis sil' aut altero eoꝝ. Et ex hoc scire potes ꝙ scripta in quolibet istorum capitulorum sibiinuicem suffragantur.

Pronosticatio.

Dolor stomachi si perdurauerit digestiuaz ⁊ retētiuā debilitat ⁊ ꝑ ꝯñs colicā vel lienteriā vel ydropisim inducit. ꝙ si cōfirmet̄ marasmū gradatim cōstituet ꝓpter defectū nutritiōis. Sz cū vltimat̄ virtutē ꝓsternit cum de maxie ꝓsternētib⁹ virtutē sit dolor: vt dicit Auic.j.canoñ.fen.ij.ca.de dolore. Itē dolor inflatiu⁹ stomachi ⁊ intestinoꝝ diu ꝑseuerans in fluxu vētris spōtaneo neqꝫ artificio mitigat⁹ ydropisim tympanistē p̄mōstrat af futurū. Vñ ypo.iiij.parti.ampho. Quibuscūqꝫ fuerint torsiones ⁊ circa vmbilicum dolores ⁊ lumbos ⁊ dolor nō soluit̄ neqꝫ a farmacijs neqꝫ al'r: in ydropez siccā perficitur.

De apostemate ⁊ vlcere stomachi. Capitulum.xij.

Vonīā vlcus est vt plurimū terminus apostematis in stomacho Ideo de ipsis eodē dicemus ca. Fit igit̄ apostema in stomacho sicut in alio quocūqꝫ mēbro ꝑ decursum materie ad particulā debilē ꝑ venas ⁊ arterias. Et hec materia vl' est calida: vtpote cholera vel san. vel est frigida: vtputa flegma vel melancholia. vel est cōposita ex ijs quoquomō. Istud aūt ap͠a vel est i ore stomachi vl' in spaciositate ei⁹. Itē illud ap͠a vel terminat̄ ꝑ resolutionē vel ꝑ sanatationē, vel ꝑ indurationē Et vlc⁹ q̇dē stomachi aut fit ꝓpter añcessionē ap͠atis terminati ꝑ sanatationē ⁊ rupturā: aut ꝓpter materias acutas corrosiuas i stomacho ꝯtētas sicut est cholera vel flegma salsum. Et signa ⁊ curam omniuz istorum per ordinem dicemus.

Methodus.

Signa apostematis stomachi in cōi sunt tria. Primū est fe.ꝯtinua. Scōm dolor in regiōe ipsi⁹. Tertiū est: qr forte apparet tumor ⁊ eminētia in loco. Signa terminatiōis ap͠atis ꝑ resolutionē sunt qr de die in diē detumescit loc⁹ cū mitigatiōe doloris ⁊ febris grauedis: ⁊ qñqꝫ fit hoc sine euacuatione sensibili materierū ꝑ vrinā secessuz vel vomitū cū additiōe signoꝝ salutis. Signa terminatiōis ꝑ sanationem q̄ collectio siue al's dubellet ab actorib⁹ nūcupatur: sunt: qr post dies aliquos intēdit̄ dolor ⁊ fe. ⁊ ꝓprie in nocte. Et ab illa hora superueniūt qñqꝫ rigores pūgitiui neqꝫ minorat̄ tumor bñficio adhibito: nec appꝫit euacuatio sensibilis. Cū igit̄ apparēt hmōi signa ap͠atis cōtra p̄dicta. sil'r ⁊ ꝓpria. Scias ꝙ ab illa hora materia ap͠atis ꝯuertit̄ in saniē. Sz cuz sedat̄ post hoc totū fe. remanētib⁹ tūore et dolore aliq̄li scias tūc saniē ḡnatā. Vñ ypo.ij.pti. amph. Circa ḡnationes saniei ⁊c. Sz cū visa fuerit sanies et sanguis ꝑ vomitū vl' secessū scias tūc dublatū fore aptuz: ⁊ tūc d͛r ruptura vel vlc⁹. Signa teriationis ap͠atis ꝑ indurationē q̄ sciros appellat̄: sunt delitescētia falsa ⁊ doloris mitigatio post.xl. vel.l. diē vl' lx. a p̄mo p̄ncipio ap͠atis nō preeūte euacuatione sensibili vl' modica exñte. Si fuerit cuz remanētia tūoris et ḡuedinis in loco ⁊ duritie: q̄ forte tactui non cedat. Et scias ꝙ ista teriatio vt plimū seq̇tur ap͠ata stōachi cal'a et raro frigida: cū sciros hēat fieri nō nisi ꝑ resol'onē subtilē ⁊ remanētiā grossi qd̄ solum pōt fieri a cal'ate forti. Et d͛ istis teriatiōib⁹ ap͠atū et hora mēsurāte quālibet ip͠arū pl'a scripsim⁹ ca. de pleuresi. Signa ap͠at̄ distinctiua an sit in ore stōachi: an in spaciositate ipsi⁹ sunt: qr si sit in ore: maior appꝫebit eminētia in ꝑte exteriori ⁊ ꝓprie circa furculā. Si ꝟo i spaciositate ipsi⁹ nō appꝫebit eminētia ꝓpt̄ ꝓfunditatē ei⁹ sub mirach nisi valde magnū fuerit ap͠a: tūc forte appꝫebit aliq̄lis tūor ⁊ ꝓp̄e iter furculā ⁊ vmbilicū. Si āt fuerit in ꝑte posteriori stomachi sentitur dolor

inter spatulas vtrasq3: aut sub collo. Si vo in pte inferiori tunc sup vmbilicū fiet dolor magis. Et postq̄ expediti sum⁹ d signis generalib⁹ apatis in stomacho debem⁹ venire ad propria vniuscuiusq3. Signa apatis calidi de cholera cū p̄dictis sunt dolor acutissim⁹ pūgitiu⁹ cū fe. ptinua acuta appetit⁹ pstratio: ⁊ vomit⁹ ⁊ sitis ⁊ forte debilitas digestiue ⁊ retētiue: adeo vt fiat lieteria. Et cura ei⁹ est vt fiat a principio flebotbomia basilice dextre in brachio vel manu ꝑpter diuersitatē materie fluētis. Et post flebotbomiā fiat vomit⁹ leuis si est possibile cū aq̄ tepida vel cū siruppo acetoso ⁊ aq̄ decoctiōis aneti viol. se. atriplicis. Prima fit remediū locale repcussiuū sicut est vnguentū cū oleo ro. ⁊ modico aceti vel empl'm ex sandal. ro. farina ordei icorpatis cū oleo ro. ⁊ aceto. Sumat in aurora sirupū de citonijs cū aq̄ decoctionis sumach vel mirtillor citonior vel berberis: mollificetur qn̄q3 vēter leuiter si nō fuerit oī die bn̄ obediēs cū ℥. iiij. aq̄ decoctiōis lactucarū viol. end. prunor in qua dissolute sint. ℥. ij. medulle cassief. collate: ⁊ det an̄ diē. Sed nō dent medicine fortes vel q̄ trāscēdāt mānā ⁊ tamarind. q2 fe. īflāmarēt ⁊ apa augmētarēt ⁊ sit ptē⁹ hora illa p' cibo aq̄ ordei vel pulmēto ordei ⁊ auene vel farris condito cū succo granator vel iure pullor alterator cu3 lactucis portulaca end. cucurbit3 ⁊ silib⁹ vel cū agresta. Bibat iulep. i. aquā 3uccari vel vinū granator mixtū cū aq̄ dcoctiōis lactucar ⁊ end. vel prunor ⁊ sic regat cu3 dieta ⁊ medicinis vsq3 ad finē pricipij donec locus securet ab apate vel ei⁹ additiōe. In augmēto vo ⁊ cum materia fluxit: cibet sicut pri⁹. S3 in medicinis addant resolutiua leuia sicut est empl'm ex farina ordei: farina fenug. se. lini. rad. malua visci cocta ⁊ mūdana cū oleo camomille qd sufficit ⁊ vitellis ouor. Et fiāt qn̄q3 clisteria lenitiua an̄ cibū. In statu pcedat eodez mō nisi q̄ postponant resolutiua pura: ⁊ sic regat vsq3 ad declinationē. Et cū venerit declinatio ⁊ cepit fe. diminui: sl'r ⁊ dolor forti ficet empl'm resolutiuū p̄dictū cū se. aneti vl' nasturcij. Et in fine cōfortet stomachus cu3 trociscis. qui. R. ro. ru. ʒ. v. spice masticis lig. aloes cinamomi casi. lig. an̄. ʒ. j. ⁊ ß. iformētur trocisci cū vino odorifero quor vnusq̄sq3 sit. ʒ. ij. ⁊ vnus det āte diē cū vino debili. ⁊ sic regat cū medicinis ⁊ dieta gradatim igrossata vsq3 ad sanitatē pfectā. Si aūt nihil p̄dictor cōtulerit imo apa de die in diē induraf cū delitescētia fe. ⁊ remanētia tumoris q̄ significabāt sclirosim: tunc intēde ad mollificatiua resolutiua vicissim: vt dicemus infra.

¶ De cura apatis cali de sanguine. Signa apatis calidi d sanguine sunt cū p̄dictis oīa signa apatis de cholera p̄ter q̄ calor in isto est magis grauatiu⁹ q̄ acut⁹. Et pulsus est in vtroq3 velox spissus tn̄ in cholerico durus ⁊ in sanguineo mollis. Et in vtroq3 est vomitus ⁊ sitis: sed magis in cholerico. Et si quidē humoris apparētia sup epar dn̄etur tūc in apate cholerico fiet vrina subtilis ruffa vel citrina: sed in sanguineo rubea grossa clara. S3 in flegmatico subalbida grossa viscosa. In melācholico glauca subtilis: verūtn̄ si epar se bene habuerit aut mō ptrario variet: pōt apparere vrina rubea grossa vel ruffa subtilis vel tpata vel quōlibet aliter se habens cu3 vrina tm̄ iudicet sup epar ⁊ venas queadmodū vomit⁹ ⁊ secessus sup stomachū ⁊ intestina. Et cura ei⁹ est eadē cū cura apatis de cholera p̄ter q̄ magis opus est flebotbomia ⁊ min⁹ farmacia: neq3 adeo frigidis cibis ⁊ medicinis īsistere cū san. sit humor beniuolus ⁊ nature amicus. Signa apatis flegmatici in stomacho. ⁊ o q̄ paru3 id accidit. Sunt cū p̄dictis fe. cōtinua lenta multitudo sputi cu3 casu appetitus ⁊ eminētia magna pticule absq3 diuersione in tactu ⁊ dolor leuis cu3 grauitate ⁊ pulsus puus mollis. Et cura ei⁹ est vt a principio purget cū infusiōe aloes dulcorata cū 3uccaro vl' melle: q2 aloes a ꝓprietate euacuat flegma ⁊ pfortat stomachū l3 sit amarū vel cū medicina de turbith vel de benedicta. sed nequaq̄ ꝓuocet vomitus quia attrahit materias ⁊ addit ad apa. Et si hec habitudo sit carnosa flēmia fiat post hoc basilice dextre q̄ l3 non pferat rōne q̄litatis: tn̄ rōne q̄titatis cū flēmia euacuet multitudinē: vt di. aui. Fiāt etiā clisteria primo q̄dē leuia ex aq̄ decoctiōis camomille bletarū maluarū ⁊ melle oleo ⁊ sale: vt dictum est ca. de bolismo. ¶ De empicis. secundo vo acuat de tertio in tertiū cū pulpa colloquintide vel yerapigra vel bn̄dicta: vt dictu3 est ibid. Et non ponant repcussiua sup apata: q2 tūc incrudarēt ⁊ ingrossarēt materiam et

lirosim facerent:sed ponãtur resolutiua su
per locũ apatis:qz cũ materia sit frigida vl
scosa nõ erit tantus timor de attractione vel
feb. inflãmatione sicut in apate calido pdi/
cto:z pprie pmissa euacuatiõe vl'i. Empl'm
aũt bonũ resolutiuũ est istud. R. se.lini.fenu
gre.farine lupinorum.añ.p.equales.aloes qua
tuor par.incorporẽtur cũ adipe anseris ana
tis z galline z extensum sup pectinem pona
tur actu calidũ super stomachũ frequenter.
Et non sis preceps in principio ad resoluti
ua fortia:qm resoluerent qd subtile est z di
mitterent qd grossum. Procede ergo grada
tiz cũ isto. Deinde post dies aliquos qñ ma
teria subtiliata est aliud fiat acutius:qd. R.
radicũ maluauisci coctarũ pfecte z munda/
tarũ z optime cõtusarum lib.s. muscillagis.
maluauisci.se.lini farine fenug. flor camo/
mil.añ.ʒ.ij.aloes.ʒ.ß. farine lupinorum.ʒ.iij.
terebentine.ʒ.iiij. olei masticis.ʒ.ij. farine
ordei qd sufficit z adde parum furfuris pro
pter abstersionẽ pororum ponat calidum sup
locũ:qz maturat z resoluit materias duras:
quapropter cõfert plurimuz in apate melan
cholico. Nutriatur ex pulmẽtis factis ex fa/
rina ord.vel auene vel aqua cicerũ z pisorũ
vel carnibus pullorum z pdicuz elixis vel assis
cõditis cũ cinamomo cardamomo z croco z
iuribus earum alteratis cum petro. Bibat
ydromel z zuccarum vel vinum albũ debile
limpbatum ad mediũ. Diminuat cibũ z po
tum ppsse si virtus toleret z subueniat p/
strationi appetit' sicut diximus suo caplo. Si
aũt tale apa plongetur z ad sanationem tẽ
dat:fiat sicut prius scripsimus cap. de cura
apatis cholerici.sil'r z si tendat ad sclirosim z
hoc est vt plurimũ in illo apate: raro enim
sanatur z adhuc rarius resoluit ppter ma
terie grossiciẽ z frigiditatez. Signa aposte/
matis melancholici:sed raro fit p se incipiẽ/
do sed cõsequendo aliqd apostematum pre
dictorum z proprie calidũ adustũ. Sunt cũ p/
dictis fe.cõtinua lenta pulsus puus subtilis
strict' dolor grauatiu' sine acuitate duricies
loci cum eminẽtia fetor oris z imaginatiões
corrupte in somno. Et si fiat ɔsequẽdo an/
tecessit apa calidũ vel frigidũ cũ signis pdi/
ctis pprijs:z post dies aliquos supuenit de
litescẽtia fe. flegmatice z doloris mitigatio
nõ pcedente sensibil'r euacuatione vel modi

ca z cuz remanẽtia tumoris z eminẽtie dure
que tactui nõ cedit. Et cura ei' est lz raro cu/
rari possit nisi forte in principio cum empla
stris z vnguẽtis resolutiuis z mollificatiuis
simul vel alternatim adhibitis. vnguentum
bonũ sic fit. R. olei nardini olei masticini bu
tiri receñ añ.ʒ.ß.misceat z dissoluatur in eis
aloes.ʒ.vna. Et vngatur cũ eo locus durus
omni die bis ante cibũ postqȝ calefactũ fue
rit in aqua feruente. Et super vnguentum
ponatur emplastrum dictum in apostemate
flegmatico:vel istud qd forti'. R. adip. ana/
tis anseris z galline. añ.ʒ.s. storacis liquid.
bdellij.mirrhe.spice.masticis ciperi squinã/
ti.añ.ʒ.ß.amigdal. amararũ excorticatarũ
ʒ.vnã.se.caulium.ʒ.ß.dissoluantur gũme in vi
no z oĩa alia terãtur z misceãtur simul fiat
empl'm:z in fine addãtur adipes z incorpo/
rent pfecte z actu calide stomacho applicẽ/
tur vl' empl'm de alijs qm est ɔferẽs ad oẽm
duriciẽ z apationem stomachi z viscerum z
ydropisim cum incipit fieri:qm grossas ven
tositates terminat grossos humores crudos
colliquat.qd sic fit. R. alu.mund. spi.ana.ʒ.
iij.z ß.terebentine.ʒ.iiij.storacis aloes boni
bdellij añ.ʒ.iij.axũgie porci recentis adipis
anseris.ana.ʒ.v.masti.olei.ana.ʒ.s.euforbij
ʒ.s. cere citrine.ʒ.xij. olei nardini z vini qd
sufficit odoriferi dari. In potibus z cibis re
gatur vt in apostemate flegmatico. Et si ne/
cesse fuerit:purgetur quãdoqȝ cum aqua de/
coctionis sene epithimi z ellebori nigri:col/
lata z dulcorata cum zuccaro. Dico autem si
necesse fuerit:quia in isto apostemate nõ po
test euacuari causa coniuncta propter ei' du
ritiẽ siue fiat per se incipiendo siue consequẽ
do:sed solũ causa antecedens:z pprie si fiat
per se incipiendo:qz tunc significatur melan
cholia dñari in corpore toto. Qñ fit ɔsequẽ
do nõ requirit vlterius euacuatio cũ farma/
cijs:sed soluz lenificatio ventris omni die cũ
clisteri lubrificatiuo addito modico sene vel
epithimo in decoctione vel yeralogodion vl'
dyasene in collatura. Signa vlceris stoma/
chi in communi sunt dolor acutus in stoma/
cho:z ille dolor augetur post assumptionem
ciborum acetosorum vel acutorum mordicãtiũ
imo forte stomachus cibum nõ retinet nisi
paucũ z leuem z breui tpe:z tunc expellit ip
sum per supius vel inferius. Et apparẽt in

eo qd̄ expellitur sanies ꝛ sanguis ꝛ eructatio egredit̄ fetida: ꝛ post digestionē alleuiat̄ grauitas ꝛ dolor in stomacho ſm plurimū. Si aūt sit vlcus ꝑpter antecessionez apātis qd̄ terminatū est ꝑ collectionem ꝛ rupturaz: tūc cū predictis antecessit signū apostematis cōmune ꝛ ꝓprie signū talis terminationis et oino sensibilis saniei per vomitū ꝛ secessum cū diminutione doloris ꝛ fe. ꝛ doloris grauatiui: ꝛ remanentia doloris acuti mortiferi Si autē sit vlcus ꝑpter materias acutas de cho. vel de flegmate in stomacho cōtentas preterq̄ faciāt apostema tunc cū p̄dictis apparet dolor acutus in stomacho sine tumore oino ꝛ fe. nisi fortassis dolor sui acuitate inflāmet spūs ꝛ humores. Et si sit vlcus in posteriori parte stomachi: sentit eger dolorem sub collo aut iter vtrasq̄ spatulas. Si ꝟo in anteriori parte sentit dolorez sup vmbilicuz. Et cura vlceris quocūq̄ fiat: est eadem: scilz mūdificando ipsum a sanie cuz stipticis abstersiuis. Et prima consolidando cum stipticis cicatrizatiuis. Sumat igitur in aurora ꝛ ante cenaz pro mundificando in estate ꝛ qn̄ fe. est fortis. ℥. v. vel. vj. decoctionis zuccari rub. vel aque decoctionis liquiritie ꝛ gūmi arabici vel aque casei. Si autez fe. nō sit fortis ꝛ tempus sit hyems dentur eisdem: horis ℥. totidem aque mellis vel aque decoctionis ysopi mellis ꝛ squinanti vel mellis rof. collati cum aqua calida. Deinde post hoc ad duas horas ꝛ ante comestionez sumat ꝓ cōsolidatiuo medicamen quod sic fiat. ℞. thuris san. draco. an̄. ʒ. v. balaustie harabe. an̄. ʒ. ij. boli ar. ʒ. iij. fi pul. cribellatus de quo sumat bis i die hora p̄dicta. ʒ. ij. ꝛ. ʒ. iij. sirupi de citonijs vel succi citonioꝝ vel aque decoc. mirtil. sumach portul. Et post illd̄ ad duas horas detur cib⁹ ꝛ nō postponat̄ cōtinue ꝑ assumptionē medicamis ꝯsolidatiui sup stomachum qd̄ sic fi. ℞. boli armenici mirtil. aloes masticis an̄. terātur ꝛ incorporētur cū ℥. vj. resine vel lapdani vel picis naualis. Si aūt sit propter dubiati: tūc preter iaz dicta est solicitandū de expulsione saniei gn̄ate in apostemate ꝛ ordinatiōe rupture: qꝛ in hoc est timor nō modic⁹. Cum ergo certificatus es saniē iam eē ꝑfecte maturatā quod scies qꝛ sedat̄ dolor ꝛ fe. post apā magnū sensu ꝑceptū velociter: vtputa infra vnū vel. ij. dies et remansit tumor ꝛ inflatio ꝑterq̄ appareerit aliqua euacuatio sensibilis saniei vel san. tunc fac rupturā dando in potu lac dulce ꝛ aquā calidam vna vice post aliā donec tumor mollificetur. deīn premat̄ desuper ꝛ moueatur. Si ergo cōmoueat̄ tumor ꝛ egestio saniei ꝛ san. ꝛ detumescit apā: tunc scias q̄ iam diruptū est apā. q̄ꝛ nō sufficit: necesse videtur vt tribuas aliqd ex sinapi condita cum melle sup mica panis qn̄ velocitat rupturam. Et post illud da ei in potu aquam mellis vna vice post aliā vt educat saniem. Deide cū sanies ꝛ sanguis egredi visa sunt ꝓcede ad mūdificatiua ꝛ cōsolidatiua ordie predicto. Et in fine sumat sepe dragagantum in quo sit pul. sumach ꝛ mirtilloꝝ boli ar. masticis sang. dra. vel sumat zuccaruz ro. vetus cuz eisdē pulueribus vel trociscis de harabe: quos i ca. de mictu sang. dicem⁹. Et bibat̄ bonis carnib⁹ cōditis cū succo citonioꝝ vel sumach vel mirtilloꝝ ꝛ lētes excorti. cōedat vel risū vel fab. fractas. vel oua sorbilia. Bibat vinū clarū stipticū limpidū parū. per. q̄ si fe. sit intensa bibat aquā decoctionis citonioꝝ vel piroꝝ vel sumach vl̄ mirtilloꝝ ꝛ sil̄ū. Et i pulmētis suis de frumēto vl̄ auena cōfectis ponat adipē ouiū caprarum loco olei ꝛ butiri. Deuitet hora illa oēs cibos acutos aut acetosos qꝛ mordicāt ꝛ vlceris ꝓhibēt cōsolidationē. Vitet etiā potus actu frigidos ꝑposse: qꝛ frigidū est vlcerib⁹ inimicum: vt dicit Ipo. v. parti. amph. sil̄r ꝛ actu calidos cum excessu. sint ergo temperati cum declinatione ad frigidum.

Emperica.

Emplastrū expertū ad oēm duriciē materias grossas mūdificās i ipso stomacho epate splene ꝛ oib⁹ viscerib⁹ est emplastrum de melliloto: qd̄ sic fit ſm Mesue. ℞. melliloti. ℥. vj. florum camomille fenugreci granorum lauri rad. altee absinth. an̄. ʒ. iij. se. apij cardamomi yreos cipi spice cassie ameos. an̄. ʒ. vnā. ꝛ ß. sansuc. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. x. storacis. ʒ. v. bdellij tātūdē terebētine. ℥. j. ꝛ ß. ficuum siccarum pinguium. xij nūero sepi caprini resine. an̄. ℥. duas ꝛ ß. cere. ℥. vj. olei san suc. olei de spica qd̄ sufficit ad infundenduz infundenda concutiantur ꝛ emplastrentur Itē emplastrū magistrale atq̄ exptū ad oēz

duriciē stomachi:⁊ mirach vētris siue sit cū apate siue sine apate ⁊ pprie premissa euacuatione vel cum flōmia vel farmacia prout materia reqrit: sic fit. ℞. mellilioti fenugreci florum camomille altee absinth. baccarum lauri ficie maluarū. anā ℥. j. armoniaci bdellij galbani oppoponaci lapdani. ana ʒ. ij. masticis thu. ana ʒ. j. adipis anatis anseris galline. anā ʒ. ß. Cōfice sic. dissoluātur gūme cum aq̄ decoctionis. xx. ficuū pinguiū siccarum cū vino ⁊ melle: ⁊ decoquātur herbe et bacce lauri in aqua pfecte ⁊ pistenē ⁊ incorporentur cū gūmis. Et in fine addanē adipes ⁊ si necesse fuerit ad incorporationem oim meliorē: adde aliq̄d de liquore predicto mō in quo dissolute sunt gūme ⁊ fiat empl'm extensum sup petia linea mūda: ⁊ applicentur pticule in ieiuno actu calidū frequenter reiterando postq̄ infrigidatū fuerit. Et si haberi non possint oia: ponanē quedā q̄ resoluit ⁊ mollificat sclirosiz ex pprietate suo ruz simpliciū put est possibile in oi materia.

Canones.

Certificatū est apud Rasim in diuisionib⁹ cap. presenti. q̄ stomacho fieri apa calidum est vt multū. Frigiū vero perparū quod est q̄ stomachus est membrū neruosum solidū ⁊ proprie q̄tum ad ei⁹ tunicam interiorē. quare videtur q̄ nulla materia possit fieri ⁊ penetrare in ei⁹ substantiā ⁊ corpulentiā nisi acuta calida subtilis sicut est pleuresis. Licet autem cholera calidior ⁊ subtilior sit sanguie: q̄ tñ modica est in nr̄o corpore respectu sanguinis: iō hoc apa calidū magis fit ex chol. ⁊ sanguine sił mixtis: ⁊ post illud ex chol. pura post illō ex sanguine cū sit hūor benign⁹ Itē certificatū est apud ipsum hoc apa calidū magis fieri et causari in ore stomachi q̄ in spaciositate eius: ⁊ nisi statim a principio subuētū fuerit cū repecussiuis ⁊ resolutiuis pmutaē ad sanationē vel indurationē. Itez certificatū est apud eundē apa frigidū ex flegmate rarius fieri in stomacho q̄ ex melia q̄ vt plurimū est flegma cōgregatū in cōcauo stomachi: pparū vero in eius spaciositate grossicie phibente. Licet aūt melia grossior sit flegmate: verūtn̄ est terminus hūorū quorūcūq̄ cōgelatorū aut adustorū: quare potest apa melicū sepius accidere q̄ flegmaticū. Et illud apostema melācholicū dū acciderit fit magis q̄ aliud apa calidū cuius subtile resolutū est per adustionē q̄ aliō apa frigidū condensatū. Et iterū rarius adhuc fit per se incipiendo: q̄ melācholia modica est in corpe nostro: sił ⁊ grossa difficile penetrās vel putrescēs. Ex quib⁹ oibus plurimū iuuaē medicus in cognitione cause apatis: necnō in directione sue cure cū cause pfecte cognitio sit morbi semicuratio: vt dicit Gal. ij. de se. ad glauconē. Itē in cura sclirosi. cuiuscūq̄ opz tres habere intētiones. Prima quidē ad mollificandū: ⁊ hoc pficiē muscillagīn. fenug. se lini. se. altee. Et cum adipibus anatis anseris ⁊ galline ⁊ cū folijs ⁊ radicibus altee. Et cū gūmis acutis q̄ sunt bdelliū armoniacū oppoponacū storax liq̄da: et cū butiro recen. ⁊ oleo cōi. Secūda vero ad resoluēdū illud qō est pmollitū: q̄ q̄dē pficitur cū farina fenugreci se. lini. florib⁹ camomille mellilioti absinthij bacca. lauri aneto nasturtio ⁊ gūmis pdictis. Tertia ad ɔfortādū substantiā pticule ne virt⁹ ipsi⁹ a medicinis calidis resoluaē: ⁊ pprie cū sit mēbrū nobile necessariū p toto: ⁊ hoc pficitur p stiptica cal'a vt sunt mastix: thus absinthiū ⁊ calamētuz: Iste aūt tres itentiōes apud oēs cōiter operates duob⁹ fiunt modis: aut vicissim altera post alterā ordine iā dicto. Aut oēs cōmixte simul in vno ⁊ eodē emplo: ⁊ primus est operosior. scōs vero securior.

Pronosticatio.

Omne apa in stomacho pticulosum est ex tota sua spē ppter stomachū esse mēbrū nobile ⁊ necessariū p toto q̄re ei⁹ mortificatio ⁊ sue opatiōis destructio fit necessario cā destructiōis mēbrorū principaliū: ⁊ p ɔn̄s corporis toti⁹ cui⁹ corruptio mors appellatur. Itē apa stomachi si timeē p resolutiōez ⁊ cū cōstātia virtutis ⁊ bonitate appetit⁹: minus periculosū dicit. Si vero tēdat ad collectionē ⁊ plurimū subito īterficiet ppter fe. intensiones ⁊ doloris fortitudinē ⁊ pprie circa diē rupture. Si vero tendat ad sclirosim nequaq̄ curaē nisi fortasis in pncipio: ⁊ āteq̄ ɔfirmeē īduratio q̄re necessario pducit egrū ad ethicaz: ⁊ sic gradatim ad mortez ppter ablationem digestionis ⁊ nutritionis. Itez in apa

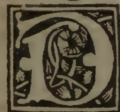
tibus stomachi l vomitus pseuerās vel singul tus mortale. Itē apostema stomachi q̄to p fundius fuerit sub mirach tāto suspecti⁹: q̄ to vero eminentius ad corpus tāto salubri⁹ q2 significat mirach esse apatū potius q̄ sto machū. Añ ypo. vj. pti. amph. Dolores et tu mores sm ventrē existentes sup:iores quidē l. exteriores leuiores ꝛc. Itē vlcus stomachi vel vulnus si fuerit penetrans qñq3 curat: ꝛ proprie si nō penetret tunicā neruosam. Ve rum qualitercūq3 res se habuerit: fiet corrosi uum si pdurauerit: quapropter efficiet liēte riam ꝛ corpis cōsumptionē gradatiuā ꝛ de mū dissinteriā pniciosaz. Añ ypo. ibidē. Ve sicam incisam aut cerebrū aut cor aut dya fragma aut epar aut renes aut intestinoruz aliqd gracilū aut. i. stomachū mortale.

¶ Tractatus scd's tertie sectiōis.

Epatis passiones famose sunt sex. Prima debilitas siue ei⁹ mala cōplo diuersa. Scd'a opillatio ꝛ duricies. Tertia cachecbia. Quarta ydropisis. Quinta icteritia citrina vl' nigra. Sexta apostema vlcus atq3 excitura.

¶ De debilitate epatis. Cap. j.

Ebilitas epatis noiat a medicis actio lesa opationis ipius q̄ est segregare. i. partē succosā chili p meseraicas attrahere ꝛ in massaz sanguis mutare q̄ cōponit ex sanguine puro flegmate ꝛ chol. et melia. Et hec massa est alimentū cōe corpis totius: ita vt sanguis sit pprie alimentum: Alij vo tres humores sint sicut ei⁹ cōdimentū alr ꝛaliter in alijs: ꝛ in alijs mēbris nutritis cū tēperamēto: put eor vnūqdq3 sibi ppriū desiderat nutrimentū. Hec aūt debilitas opationis non fit nisi a debilitate pprij instri qd est cplo: compositio: ꝛ cōtinuitas. Uirtus nāq3 neq3 fortificat neq3 debilitat p se. ppter qd dicebat Haly in cmēto tegni fortitudo virtutis sequit tēperamentū cplonis. ꝛ Aristo. j. de aia. Si senex accipet oculū iuuenis videret vtiq3 vt iuuenis. Fit igr aut a mala cplone: aut a mala cōpositione q̄ raritas texture nūcupat: aut a solone sue cōtinuitatis. Et si a mala cplone aut a cal'a aut a frigida. ꝛ vtraq3 eaz vel est cū materia vel sine materia. Et materiā q̄dē diximus malā cōplonē humidā. Carentiā vero materie vocam⁹ siccitatē. Et signa q̄dē oīm ꝛ curaz dicemus p̄terq̄ illius q̄ fit ex solutione cōtinui: qm̄ spectat ad cyrologū nisi fortasse acciderit ex apate vel vlcere de quib⁹ pprio dicemus ca. Signa debilitatis epatis ppter raritatē substantie eius sunt pstratio appetitus extenuatio corpis ꝛ egō filis carni sine dolore: qm̄ subā epatis nō sentit sicut neq3 pulmonis neq3 splēis neq3 renū. Signa male cplonis epatis cal'i sunt citrinitas faciei ꝛ pprie in albugine oculoz ꝛ siccitas oris cū amaritudine ꝛ vehemētia sitis ꝛ siccitate vētris plima. q̄ si fit cū materia fit qñq3 vomitus rei citrine subtilis amare: ꝛ fiet vrina citrina vel rubea subtilis si i epate fuerit opillatio s3 grossa si in ipso nō fit opillatio aut declinatio opillationis. Signa male cplonis frigide sunt pallor faciei scaliduscū liuiditate: similiter ꝛ grauitas totius corpis et pigritia somnolētia corpis ꝛ tēsio ypocūdrij dextri. Et vrina alba subtilis glauca vel palearis. q̄ si fit cū mat'ia fiet vrina lactea grossa vel karopos nisi opillatio phibeat ꝛ fortassis egestio ebilosa ppter diminutā attractionē. Et forte seq̄tur tumor ꝛ inflatio manuū ꝛ pedū si pdurauerit hec dispositio ꝛ demū cachecia. Et scias q̄ egestio ē significās cū virtute sup cōcauū epatis qd zima dr. vrina vero super gibbum siue cōuexum ipsius et venas corporis totius.

Methodus. Cura debilitatis epatis ppt debilitatē siue raritatē sue substātie est vt emplastret cū rebus calidis stipticis: sicut sunt ciperi: mastix: spica: nux: cipressi: absinthiū: calamentū: gallia muscata ꝛ similia. Utat electuarijs cal'is stipticis: sicut dictū est dyacitonitē cū spēbus. Et sicut est hoc medicamē ℞. masticis ameos se. apij ciperi squinanti. añ aur. ij. spice aur. ß. terant ꝛ cribellent oīa et dent ex eo. ʒ. iij. i aurora cū vino claro odorifero aut aq̄ decoctionis seminū calidoz vl' rad. v. cōmuniū. Ungat epar cū oleo mastici no oleo de absinthio añ. partē. j. olei ro. p. ß. actu cal'o in ieiuno. Sumat cuz cibo grana granatorū puluerisata subtilr cuz cinamōo.

¶Cura debilitatis ꝓpter magnā cōplexionē calidā ipsius est vt alteretur epar cū emplastro quod. ℞. sandal. al. ⁊ rub. roꝫ. rub. camphore añ. ʒ. j. terātur omia subtilissime ⁊ misceātur cū aqua ro. ⁊ modico aceti vl' cū succo solatri ⁊ semꝑuiue ⁊ modico aceti ⁊ in ipso actu calido infundatur filtrū carēs calce vel pannus lineus: ⁊ ponatur super epar reiterādo frequēter in ieiuno qñ tepefieri ceperit: vel cū populeon mixtū cū oleo ro. vl' viol. ⁊ ꝓprie in se. Sumat in aurora sirupū acetosum vl' oxizacarā vel sirupū roꝫ. vel viol. cū aqua decoctonis endiuie solatri lactuce cucurbite cicoree ⁊ vinū granatorum vel berberis cū eisdē aquis. ¶Cum cibo suo vtatur sapore facto ex succo acetose trifolij q̄ dicit̄ panis cuculi siue alleluya berberis granatorū ⁊ lacte amigdalarū dulciū. ¶Comedat pulmenta ex farina ordei vel auene ⁊ olera facta ex lactucis portulacis cucurbitis ⁊ silib⁹ ⁊ carnes laudabiles alteratas cū eisdē. ¶Comedat in principio cibi pruna cerasa: persica ⁊ similia: sed in fine pira vel poma: vel citonia assa. Qd̄ si sit cū materia purget̄ cbo. cum decoc. que. ℞. reubarbari. ʒ. ij. vel. ʒ. j. et ꝫ. terant̄ ⁊ infundant̄ super ipsum. ℥. v. aque feruentis decoctionis prunoꝝ ⁊ tamarindorum vel viol. ⁊ detur calidū ante diem. Et hoc fit sepius vice post vicem. Et post purgationē sumat zuccarū roꝫ. si venter sit obediens: vel viol. si sit stipticus: vl' triasandal. vel dyaprunis simplex. vel sumat de trifera saracenica cū aqua tepida vel trocis. berberis. qui. ℞. succi berberis. ʒ. x. se endiuie se. cucurbite se. portulace ana. ʒ. iij. ro. ʒ. ij. reubarbari. ʒ. j. spice: ʒ. ꝫ. informentur trocisci pōdere aur. j. ex quibus detur vnus in aurora cū sirupo acetoso vel vino granatoꝝ: quia infrigidat ⁊ confortat epar ne cholerā multiplicet. ¶Cura male cōplexionis frigide epatis est vt alteret̄ epar cū emplastris. ℞. ciperi masticis spice calami aromatici squināti croci mirrhe añ. ℥. ꝫ. dissoluant̄ mirrha ⁊ mastix in vino ⁊ misceant̄ cū rebus alijs ⁊ fiat emplastrum actu calidū sup epar reiterando sepius qñ tepidum factū fuerit. vel vngatur cum marciaton ad solem vel ignē ante cibū et balneet̄ in aquis tinaꝝ vel aqua decoctionis absinthij calamenti ⁊ oīm calidoꝝ cum stipticitate aromatizante. Sumat in aurora oximel cōpositum vel squilliticū cum aquā calida decoctionis diureticoꝝ calidoꝝ. Utatur dyamargariton dyagallāda dyaniso tyriaca veteri ⁊ oibus calidis aromaticis. ¶Comedat carnes laudabiles coctas cum petro. se. vel aneti vel feniculi cōditas cum spēbus calidis: ⁊ iura eaꝝ inspissata cū vitellis ouorum. Bibat vinū vetus claꝝ per se vel mixtum cū aqua decoctionis endiuie vel cicoree: ⁊ si sit cū materia vel opillatione. Purgetur sepe cum pillis cocbijs vel yerapigra: ⁊ post purgacionē sumat omni die mane vnū ex trocis. de reubar. ad exopillandū ⁊ confortandū epar frigidū qui sic fi. ℞. reubarb. baccarū lauri ana. ʒ. iij. spice se. apij ameos macis squināti granoꝝ iuniperi amigdalaꝝ amararum costi amari rubee tinctoꝝ succi eupatorij azari aristologie rotunde gētiane añ. ʒ. j. ⁊ ꝫ. fiant trocis. pōderis aur. j. ⁊ dētur cum decoctione radicū q̄ sic fit. ℞. corticis radicis apij ⁊ feniculi añ. ʒ. x. roꝫ. rub. spice florum squinanti vel berbe eius ameos añ. ʒ. v. pistent̄ ⁊ coquant̄ cū lib. j. aque decoctionis donec ad tertiā partē redeat: colletur et reseruet̄. Utat̄ ꝓ sapore sinapi cōdita cum melle ⁊ spēb⁹: ⁊ fiāt oia q̄ dhr ca. de cachecia.

Emperica.

Repertuntur simplicia que cōferūt oī epati debili tā calido q̄ frigido a ꝓprietate: put Aui. de endiuia. ij. canon. testat̄: lꝫ a cōplexione ꝓprie magis conferat epati calido. Itē pul. epatis adip. i. lupi dicit̄ conferre si duo aur. sumantur ex ipso cum vino dulci in aurora: vel aqua endiuie vel aqua frigida pura si sit cum se. Et Raꝫ. dicit q̄ expertus est sepius in omni debilitate. Item passule pingues impinguant omne epar a proprietate si comedantur omni die cum suis interioribus per se: vel cum granis granatorum contritis diligenter masticando. verum cū epar sit membrum principale vehementer influens super totum: sic ⁊ membrum rarū spongiosum quod facile nocetur in sua substātia atq̄ opatione: necessariū videt̄ vt medicus diuersa simplicia tam nocentia q̄ cōferētia nullaten⁹ ignoret. Sūt aūt duoꝝ generum: qm̄ aut ꝑ interi⁹ aut ꝑ exteri⁹ exhibēt̄: ⁊ nos quidē plurima nominibus ꝓprijs exarem⁹. Sed lector ad reliqua similiter se cōuertat.

Ex conferentibus aūt interius sunt pignee pistate: auellane: vue bene mature: ordeum: serum caprinū: antbera mala granata: ꝛ ꝓ/prie acetosa conferūt interiorib⁹ mirtilli: ci/namo. spica: scariola: lactuce: capilliveneris sumach: acetosa. xiloaloes: zuccarū: ambra: cassia lignea: reubarbarū: garto ff: oēs mira bolani. Sed ex cōferentib⁹ per exterius sunt absintbium: plantago: squinantū: spodium sandal: mastix: eupatorium: costus: cicorea: nenufar: saluia: ros. solatrum: semperuiua. Que vero nocent p interius sunt dulcia vi/scosa: sicut est mel vinū turbidū ficus torte/le: qm̄ opillant eius vias cū ꝓpter eorū dul/cedinē plurimā attrahant anteq̄ digerant quapropter dixerūt iam plurimi q dulcia opillant epar. Sed opillant vias pectoris et pulmonis: licz posteriores. Similiter ꝛ po tus plurimus vel coitus vel exercitium: quo niam infrigidat et opillat simil'r. vsus fru/ctuum superfluus aut olerum: quoniā autem sunt aquosa: vt cerasa pruna persica: q̄pro/pter generāt sanguinem grossum opillantē. Sed nocentia per exterius sunt oīa calida resolutiua: similiter ꝛ frigida mortifera: nisi cum calidis aromaticis refrenētur. Notum est apud medicos q magis nocetur a mala cōplexione sicca q̄ bumida: q2 est fons bumi ditatis super corpus totuz: sicut cor est fons caliditatis.

Pronosticatio.

Mala cōplexio epatis sicca calida si pdura uerit: ad etbicā pducit. Sz calida būida ad fe. putridas malignas. Frigida vo sicca ad marasmū. Frigida vo bumida ad cacbectā et ydropisim yposarcā. Dicit pterea Auer/ro. vij. colliget. q in fe. de cbolera vel sangui ne epar est diligēter obseruandū cum frigi/dis stipticis ne fortasse euaporet ei⁹ caldi/tas naturalis aut ei⁹ substātia p adustionē ne arefiat: quēadmodū in fe. flegmaticis sto macbus est diligēter cōfortādus cū calidis stipticis ne mole flegmatis opprimat. Silr et in fe. melācbolicis splen cū subtilib⁹ acu/tis. Itē solicitādū est in rectificatiōe epatis cerebri atq3 cordis oī studio ꝓposse: qm̄ bec tria pncipalia tres in corp⁹ influūt pfectio/nes sine q̄b⁹ oibus vita nulla ten⁹ existit: q̄ sunt calefactio mot⁹ validus atq3 nutritio: Sicut nāq3 cor generat oēs spūs ꝛ ipsos p arterias ad singl'a mēbra delegat: ita cere/brum ipos contēperat ꝛ p neruos ad motus adaptat. Silr ꝛ epar oēs būores pcreat ꝛ p venas cū ipsis vniuersum corpus irrorat.

¶ De opillatione ꝛ duritie epatis. Caplm. ij.

Opillatio siue durities epat' bz fieri a materia būorali: tensio vo a materia ventosa. Hec est igit eoꝝ differentia. Conueniūt aūt: q2 in vtroq3 eoꝝ est dolor grauatiu⁹ vel ex tensiu⁹ in ypocūdrio dextro qn̄q3 cū fe. qn̄q3 sine fe. Et putāt stulti medici q sit apa. Fit aūt opillatio aut a materia būorali calida adusta ingrossata: aut a materia viscosa fle/gmatica. Signa ꝓpria a cā calida opillatio nis sunt vrina rubea subtilis valde stiptici/tas vētris: dolor acut⁹ pūgitiuus: sicut vebe mēs prurit⁹ coloris citrinitas corpis: ꝛ babi tudo extenuata: pulsus velox spissus: ꝛ forte erit cū ardore vrine in virga: ꝛ est plīmū cuz fe. Signa ꝓpria opillatiōis a cā frigida sūt vrina alba aquosa subtilis valde: nisi forte opillatio oī bora dissoluatur vel materia sit plurima. Tūc erit alba grossa lentitas vētris dolor grauatiu⁹: diminutio digestiōis pme et scōe cū ꝓstratione appetit⁹: ꝛ fit modica bitudo corpis squallida mollis ꝛ frigida co lor corpis albus vl' plūbeus: ꝛ forte appebit tumor ꝛ inflatio pedū tpe noctis ꝛ vomitus flegmatis ꝛ multitudo sputi ꝛ saliue pulsus rarus paru⁹ ꝛ mollis: ꝛ est vt plurimuz sine fe. Si vo fe. supuenerit: diminuet materiā: ꝛ tūc signa erunt remissiora. Signa tensionis epatis sunt extēsio ypocūdrij dextri cū do/lore qui fortificat bora digestiōis cibi ꝛ mo/ratur tpe famis. Et sedat p cōpressionē ve bementē sup ipm cū manib⁹: ꝛ est rugit⁹ for tis circa locum epatis ꝛ vrina alba grossa ampulosa valde. ꝛ si sit cū fe. debilitabunt oīa ista signa: ꝛ apparebūt signa cōia fe. q̄ sunt pulsus frequēs velox spissus: similiter ꝛ anbelitus cum quadam debilitatione.

Methodus.

Cura opillationis a causa cali/da adusta est. vt si sit sine feb. sumat omni

mane sirupū acetosuz cōpositū cum aq̄ decoctionis endiuie ꝛ lactucaruz. Purget̄ post digestionē cuz decoctiōe reubarbari sene epithimi squināti collata ꝛ dulcorata cū zuccaro. Uel purget̄ cum sirupo predicto acuato cuz.ʒ.ij.reub.vl' cū.ʒ.ß.dyagredij electi. Utatur in ieiuno triasandal'.dyaprunis vel trifera qñq3 purget̄ acuēdo cum.ʒ.ß.aut.ʒ.ij.reubarb. electi puluerisati subtilissime dulcorata cuz sirupo viol'.dando totū añ diē. Comedat berbaz feñ.petro. borragines ꝛ carnes edorū vel pulloꝝ coctas cuz ijsdez. Et iura eoꝝ cōdita cum spēbus calidis nō acutis sicut est cinamomū cardamomū garioff.crocus ꝛ filia. Utatur ꝓ sapore tali succo. ℞. folioꝝ petro.mente acetose añ.M.j.pistentur ꝛ collētur ꝛ collatura inspisset̄ cum duobus vitellis ouoꝝ assorū: ꝛ cum mica panis furfuracei ꝛ specieb' p̄dictis cū modico aceti fortissimi. Et si vis ꝙ iste sapor magis deopillet: pone vitella cruda et adde plus aceti: ita vt bulliat̄ aliq̄ꝑtuluz totū simul ad ignē: q2 stomachū ꝛ epar confortat ꝛ aperit opillationes. Bibat vinū album subtile lim pbatum cū aqua decoctiōis ciperi scariole vel cicoree vel endiuie. vngat̄ epar oī die ante cibum leniter fricādo cuz oleo nardino calido in quo sit aliq̄d aceti ꝛ ponat̄ desuper: post boc filtrū vel pānus lane' calidus mollis. Si aūt sit cuz fe. fiat flebotbomia basilice vel saluatelle in manu dextra ꝛ digeratur materia cuz sirupo acetoso simplici ꝛ aqua decoctionis endiuie vel semis eius: ꝛ purget̄ cum medicinis p̄dictis: nisi ꝙ dz poni zuccarū loco mellis. Cura opillatiōis a cā frigida flegmatica grossa ēvt det̄ omi mane añ diē et ante cenā ozimel cōpositum vel squilliticum cū aqua decoctiōis radicum q̄nq3 communiū: vel cū vino albo claro vel cum aqua decoctionis ciperi capparis semis scariole fizeleos et endiuie. Purget̄ cum bn̄dicta laxatiua vel cū pillis cocbijs: vel cuz oximelle predicto acuato cuz.ʒ.ij.agarici.ꝛ.ʒ.ß.zinz. Et quidā acuūt ip̄m cuz reubarbaro electo qm̄ confert omi debilitati ipsius. Utatur sepius in ieiuno dyatriūpipereon filātropos nefrecatartico vino veteri cal'o fil'r ꝛ dyacastoreo ꝛ dyalacca qd̄ dicem' ca.de ydropisi. Nutriat̄ cū dieta supradicta preter ꝙ vinū sit purū et in sapore suo ponat̄ alliū sinapis raphanus ꝛ filia. Sumat qñq3.ʒ.ß.tyriace veteris in aurora cuz vino codē. vngat̄ epar cum oleo supradicto: vel cū vnguēto marciaton ad ignē vel solē calidū in ieiuno: ꝛ ꝓcedēdo post purgatiōes aliq̄s sumat oī die i aurora vnū ex trociscis de lacca: qm̄ exopillāt epar et splenē ꝛ vrinā ꝓuocant: neq3 est eis sil'e in boc q̄ sic fiunt ꝑm Mebemeſ. ℞. lacce mūdate succi liq̄ritie: succi absintbij: succi eupatorij: succi berberis: reubarbari boni: aristologie longe: costi: azari: amigdalarū amararum rub.tinctoꝝ: anisi: se.apij: squinanti añ.ʒ.j.ß.trocis.ʒ.j.cum succo endiuie ꝛ vino albo. Et vocātur etiā trocisci de eupatorio vel trocisci absintbij. Et suntvtiles in boc: vt p3 per eundē actorē. Cura tensionis epatis est vt vtat̄ sepe in ieiuno carminātib' ventositatem grossam: sicut est dyaciminū: dyanisum: dyatriūpipereon ꝛ filia cum vino puro veteri. Et sacellet̄ epar cū milio ꝛ sale torrefactis in sacculo. Emplastret̄ cum absintbio: feniculo: carui: cimino: aniso: fizeleos: ꝛ similib'. Et fomētetur cū vino decoctionis pulueris baccarū lauri cimini ꝛ furfuris infundēdo in eo pānos lineos ꝛ applicādo lateri dextro actu calidos expressos aliquātulum cū reiteratione frequēti ante cibū. Uel inungat̄ oleo de lilio vel aneto actu calido. Comedat carnes laudabiles coctas cū petro.feniculo: anisi vel seminib' coꝝ. Bibat vinuz vetus purū nisi sit cū fe. Tunc limpbetur parūꝑ cum aq̄ decoctionis ameos anisi amomi vel feñ.euitet oēm aquā in potu: et vtatur allio ꝛ sinap.ꝓposse. Et tegatur venter ꝯtinue cum pannis calidis vel pellibus pillosis.

Emperica.

Ad oēm opillationem epatis ꝛ dolorem ꝛ apa eius ꝛ antiquas egritudines in ipso ꝛ ydropisim ꝛ yctericiam cōferunt trocisci de reubarb. qui sic fiunt. ℞. reubarb. boni.ʒ.x. succi eupatorij.ʒ.x. ros.ʒ.iij. spice anisi.rubee tinctorum se.apij absintb. azari.ʒ.vnaz amigdalarum amararum.ʒ.ij. fiāt trocisci aurei.j. Respiciunt nanq3 omne epar a proprietate. in omni preterea opillatione epatis aut meseraicarum confert: postponere cibos viscosos sicut sunt pultes ex simila vel riso ꝛ ꝓprie cōditis cum lacte ꝛ extremita-

tes aialiū ꝛ panis azim⁹ꝛ frixature ꝛ tortu/le ꝛ case⁹. Silr ꝛ oia dulcia grossa sicut sunt mel fic⁹. ceruisia vinū rubeū. silr ꝛ oia pōtica ꝛ stiptica sicut pira citonia mala maciana. Comedat igit̃ res in q̄b⁹ est absterſio cū in/cisione sicut sunt iura carniū cocta cū petro. ꝛ aqua pisoꝝ vel fabarū ꝛ panis furfureus bene fermētat⁹: bene salit⁹: ꝛ bene coct⁹ duoꝝ vel. iij. dierū ad min⁹. In omni vero tēsione epatis cōuenit dimittere cibos inflatiuos ꝛ vētosos: sicut sunt oia legumina ꝛ olera: ꝛ ra pe ꝛ fruct⁹ ꝛ ꝑꝛie crudi ꝛ vti exercitio ꝛ bal neo ante cibū. Et vnguētū bonū ad duricieꝫ epatis difficilē postq̄ timet̃ ydropiſ sic fit. ℞. armoniaci xiloales baccarum lauri bau/racb. añ. cere ꝛ olei q̄d sufficit. Itē ad omnē eufrasim epatis vel splenis cōfert vinuꝫ ver⁹ clarū bibitū actu calidūꝫ in ieiuno postq̄ in eo fuerit bullitū apium fizeleos ꝛ cortex me dian⁹ sambuci: silr ꝛ emplm factū ex eisdem. ꝛ sunt q̄ purgāt materias cū eodē vino acua to cū reub. Et iterū fomentum ad idem. ℞. sandal. roſ. spodij squināti eupatorij absin thij rube rub. tinctoꝝ oim añ. bulliant̃ i aq̄ roſ. ꝛ aqua endi. ꝛ aqua absintb. et modico aceti. vel si presto nō fuerint tales aq̄ bullīā tur predicta i aqua roſ. ꝛ vino al. ꝛ aceto foꝛ ti. Et ifūdant̃ i eo petie ꝛ calide firment̃ sup epar sep⁹ i ieiuno: est nāq̄ bonū ꝛ expertū.

Canones.

In cura ois opil lationis epatis aut membrorum aliorum conueniunt sola calida acuta inci/siua: quoniā sola huiusmodi materias gros sas subtiliāt ꝛ vias elargant. Est tñ cuꝫ per accidēs opꝫ addere frigida: vtputa si sit a cā cal̃ a vel si patiēs sit cū fe. etiā cū opꝫ addere stiptica: vtputa si mēbrū sit debilis texture Sirup⁹ autē nobilis aggregās intētiōes pre dictas sic fi. ℞. radicum quinq̄ cōmunium tamarisci. scbolopend. camedreos. camepi/theos. capill. veneris epatice endiuie absin/thij rubee tinctoꝝ. añ. m. ß. corticis media/ne sambuci ꝛ salicis ꝛ fraxini floꝝ sambuci si sit tēp⁹ anisi feniculi carui fizeleos cuscute ameos squināti ciperi acori cappari. berbe/ris. añ. ʒ. q̄ttuoꝛ. spodij. ʒ. ij. roſ. san. se. cōmu niuꝫ frigidoꝝ. añ. ʒ. j. viol. ʒ. vj. zuccari lib. ij. aceti squillitici parūper. fiat sirup⁹ ꝛ aroma tizet̃ cum cinamomi garioſ. ʒʒ. piperis lon. añ. ʒ. ij. Itē in oppilatione zime epatis vel meseraicaꝝ: cōuenit euacuare materias p se cessuꝫ ꝛ h̄ fit cū farmacis ꝑdictis. Sꝫ in opil latione ptis gibbose cōuenit euacuare mate riā p vrinā: ꝛ hoc fit cū vino albo subtili ꝛ aq̄ decoctiōis radicū q̄nq̄ cōiū vel semīnū cōiū frigidoꝝ vel caloꝝ put opꝫ. Istū tñ canonē duo impediūt. Primū est lesio intestinoꝝ vt in diffinteria vel lieteria q̄re tunc ois ma teria euacuāda est p vrinā. Scōm est grossi/cies materie opilātis q̄re tunc ois materia euacuanda est cū farmacis p secessuꝫ. Me dicine ꝑterea deopilatiue epatis debēt dari in substātia subtilissima: ꝛ io si sint liquores colent̃. Si v̄o pul. cribellent̃: vt alcohol: q: si cito trāseunt ad epar opabunt̃: sinautē i via resoluet̃ parū v̄t⁹. Est ars quidē deopilati ua epatis plimi iuuamenti in ca. ictericie. ꝛ ca. ydropisis. si debite cōuenieus cōueniēti copulet̃: neq̄ sit ꝑceps i euacuādo medic⁹ ne forte materias agitet in vrinā ꝓuocādo: ne fortassis subtile educat̃ ꝛ grossuꝫ lapidificet̃.

Pronosticatio.

In oī opilatione ꝛ tēsione epatis vel sple/nis flux⁹ vētris vel eructatio vētositatū plu/rimaꝝ p anū vel exhuberantia vrine supue/niēs tollit egritudinē. Vñ Ipo. iiij. pti. aph. Quibus ypocūdria suspēsa ꝛc. Itē in opilla tione epatis vel splenis sine apate fe. supue niens soluit egritudinē. Vñ Ipo. vj. pti. am pho. Quibuscunq̄ doloꝛ sit circa ypocūdria ꝛc. Purget̃ ergo fe. per artē cū vsu elect. cal doꝝ apitiuoꝝ: ꝛ ꝑꝛie cū anacardino. Item opilatio epatis cū duritie plurima in icteri cis est mortale: q: significat apa sclirroticū in ipso. Vñ. Ipo. vj. pti. amph. ycteris si epar fiat durū mortale. Itē opilatio epatis cum fuerit antiqua difficilis lapidificata: neq̄ q̄ resoluit̃: vt dt Aui. quare fit ydropisis: ꝛ ꝑ/ꝑꝛie a sclirroticis ꝓueniēs. Itē opilatio epa tis vel splenis dū adhuc ꝓducit̃: percipit̃ ex dolore pungitiuo faciliter curat̃: qm̄ cogno/scitur adhuc ſore recens. Dū v̄o nō percipi tur oīno vel parū est mala difficilis antiqua ta cōfirmata: quare nō curat̃. Itē solicitudo est statim a ꝑncipio in cura opilationis epa tis: qm̄ est mater oīm egritudinū in mēbris naturalib⁹: scꝫ ydropisis ycteritie fluxus vē/

tris apostematis & fe. putride maligne.

¶ De cachecia. Cap. iij.

[E]St aűt cachecia bitudo corporis squallida cũ feditate coloris in toto: & nec est aliud q̃ ydropisis incboata: & fit ab oĩ mala cõplone diuersa epatis cũ materia vel sine materia: plurimũ tñ cũ materia vias & epar occupante. ¶ Signa cachecie in cõi sunt bitudo faciei manuũ & pedũ tumida inflata q̃ qñq; delitescit. Et preterea iteruz redit & color mixtus ex albo & citrino & minoratio vrine & sudoris et inflatio mirach & testiculorũ & prurit⁹ cuz ardore sicco adusto in cute & iuncturis & instantia vigiliarũ cũ debilitatione ṽtutis assidua que qñq; facit aduenire sincopim: & in quibusdã est appetit⁹ fortis qñ natura remanet in suo ordine ṽm euacuationes & resolutiones. In q̇busdã est appetit⁹ pstratus cuz siti assidua qñ retinent̃ supfluitates oẽs intra corpus. Et si fit vulnus & vlcus difficile cõsolidat̃. Signa ṽo ei⁹ ppria si fit a mala cõplone epatis cal'a sunt cũ p̃dictis sitis vehemẽs cũ pstratione appetitus oĩno & caliditas mẽbrorũ exteriorũ ad tactũ medici: & pprie in plantis manuũ & pedũ siccitas ventris pluria oris & lingue absq; grauitate rubedo vrine cũ spissitudine & velocitate pulsus: & est vt plurimũ cũ fe. Qđ si fit cũ materia fiet vrina subtilis radiosa ppter opillationẽ: & forte dolor aliq̇s i ypocũdrio dextro sub costis. ¶ Signa eius ppria si fit a mala cõplone epatis frigida cuz p̃dictis sunt solutio ventris: mollicies corpis: & corruptio coloris cũ tumore faciei: & pprie palpebraruz: et paruitas appetit⁹ & digõnis: & est vt plurimũ sine materia & vrina alba vel karop. vl' lactea grossa. Et si fit cum materia fit vrina subtilis aquosa fulgida propter opillationem cum dolore grauatiuo.

Methodus.

Cura cachecie ẽ cura debilitatis epatis sup̃dicta suo ca. siue fit a cã cal'a siue frigida: siue cũ materia vl' sine materia: put ibi dictũ est sufficiẽter. si ppa ppĩs applicẽt̃.

Emperica.

In cachecia ex q̈cũq; cã fiat & in oĩ debilitate epatis cõfert a pprietate sumere oĩ die in aurora. ʒ. ij. epatis lupi indomiti sani etatis pfecte si epar exiccet̃ ad solẽ vel ignẽ: & terat̃ & cribellet̃ subtilissime. & det̃ cũ. ʒ. iij. vini clari dulcis si fit sine fe. vel cũ aq̃ end. vel fe. et⁹ vel aqua frigida solũ si fit cũ fe. Põt aũt hic pul. lõgo tpe cõseruari si cũ ipso modicũ salis aut miri be: aut pul. absintbij misceatur. Sic nãq; lardũ & sanguinẽ & carnes obseruam⁹ p anũ & oẽm rẽ facile putrescẽtẽ. Itẽ cõferũt passule pigues bñ masticate cum suis granis interiorib⁹. Et pñt addi grana granatorũ acetosorũ vel mulsorũ in cã cal'a: vel cinamomuz & spica in cã frigida: sed zuccaruz in vtraq;. Ipsa nãq; a pprietate confortant cõplexionẽ naturalẽ epatis & eius substantiã impinguãt: quapropter cõuenit vt masticent̃ oĩa subtil'r: vt cito penetrent ad ipsum.

Canones.

In cura cachecie opz intẽdere ad duo: scz epatis alterationẽ & deopillationẽ: alteratio autẽ trahit̃ ex ca. debilitatis epatis. Sed deopillatio ex ca. opillationis & tẽsionis. deopillatio igr̃ cãz nociuã curat: sz alteratio subaz & cõplonẽ epat's naturalẽ rectificat & cõfortat.

Pronosticatio.

Cachecia de cã cal'a si fit cũ duritie epatis p̃dicit ictericiã & ydropisim tympanistẽ. Sz cachecia de cã frigida est vt plimũ presaga ydropisis yposarche. Itẽ solicitãdũ est i cura cachesie qm̃ si cõfirmet̃ cũ in ydropẽ trãsierit difficile vl' ipossibile fit ipam curare: & pprie si fit de causa calida: quẽadmoduz dicetur de alchite & tympaniste.

¶ De ydropisi Cap. iiij.

[Y]Dropisis ẽ morb⁹ materialis cãt⁹ ex re frigida plima ingrediẽte & inflãte mẽbra manifeste oĩa: aut loca partiũ in q̈b⁹ regimẽ ciborũ & humorũ fit. Et fit trib⁹ de causis. s. pmitiua ãncedẽte & cõiũcta. Cã q̇dẽ pmitiua ẽ pot⁹ aq̃ frigide plime illico p⁹ exercitiũ aut coitũ aut balneũ: aut estũ sol': aut i ieiuno: pp qđ i frigidãt̃ mẽbra nãlia: nã cito rapit̃ ad ipa: & ppe stõacbũ & epar. Cã ṽo ãncedẽs ẽ mala cõplo & mala cõpositio sicut opillatio eorũdẽ: ppt̃ qđ neq; hũores debite gñant̃ in

ydropisis fit de trib; causis

eis: nec superfluitates eo͠r debite euacuan
tur. Causa aũt ꝯiuncta est aq̃ ⁊ ventositas
occupãs mẽbra oĩa aut solũ nutritiua. Ha
bet aũt tres spẽs. scʒ tympanistẽ: alchitem: ⁊
yposarcã: vt ait Gal. de accidenti ⁊ morb.
Tympanistes quidẽ accidit ex gñatione aq̃
pauce ⁊ vẽtositatis plurime in vẽtre natura
li collecte inter mirach ⁊ siphac: ⁊ qñq; iter
siphac ⁊ intestina. Est aũt siphac pãnicul⁹
neruosus solid⁹ cõtinens iter se ꝫirbũ ⁊ sto
machũ ⁊ epar. Mirach ṽo ẽ ps ventris ex
terior cõposita ex cute pinguedie ⁊ octo mu
sculis vẽtris: duob⁹ quidẽ lõgitudinalib⁹: et
duob⁹ latitudinalib⁹: ⁊ q̃ttuor trãsuersalib⁹
pcedẽs a furcula inferiori vsq; ad summum
vẽtris: vt pʒ in anathomia. Et incipit hec
spẽs a vitio stõachi ⁊ teriatur ad vitiũ epa
tis. Alchites ṽo fit aggregatiõe aq̃ plime ⁊
vẽtositatis pauce: ⁊ incipit a vitio epatis ⁊
teriatur ad vitiũ stomachi: yposarcha fit ex
multiplicatiõe san. frigidi subtilis aquosi
p mẽbra corpis citius mollificãtis ⁊ inflãtis
corp⁹ totũ: ⁊ incipit a vitio mẽbro͠r exterio͠r
et teriatur ad vitiũ epatis. Et hãc spẽm q̃dã
moderno͠r: ⁊ proprie medici de salerno per
duas distinxere. vnã quidẽ in q̃ aqua dñat
sup ventũ ⁊ ipam nũcupãt leucoflãtiã. Alia
ṽo in q̃ vent⁹ sup aquã dñat: ⁊ hãc yposar
chã noiauerũt: queadmodũ alchites distin
guit a tympaniste. Sed nos illud ꝯfutam⁹
gal. doctrinã imitãtes: q̃ talẽ spẽm nequaq̃
subdiuisit cũ sit noialis hec diuisio ⁊ nõ rea
lis q̃ curã faciat differre. Nũc de eis q̃ eua
cuant aquã ⁊ ventũ carminãt magis deter
minare: queadmodũ nec refert inter alchitẽ
⁊ tympanistẽ curam quã dicem⁹: verũtñ lʒ
tympanistes fiat pprie propter vitium dige
stionis pme q̃ est in stomacho. ⁊ yposarcha
vitio digõnis tertie q̃ est i venis ⁊ in mẽbris
totius corpis. Impossibile tñ est aliquã spe
ciẽ ydropisis accidere: nisi pus iducto vitio
sup cõplexiõe ⁊ cõpositiõe epati qđ ẽ sedes
digõnis scđe. ex quo pʒ q̄ ipossibile ẽ aliquã
ydropisis spẽm curare sine rectificatiõe epa
tis quoquomõ: imo ⁊ cõueniẽs est rectifica
re splenẽ ⁊ renes ⁊ vesicã: q: nõ sufficit in ei⁹
cura euacuare cãm ⁊ alterare dispõnẽ: sed
et vias expulsioni supfluitatũ oĩm debitas
aperire ⁊ cõfortare: vt sanitas pfecte induca
tur sine timore recidiuationis. Signa ydro
pisis inseparabilia sunt tumor ⁊ inflatio pe
dum ⁊ vẽtris sitr et dolor in latere dextro et
sinistro: ⁊ minoratio sudoris ⁊ vrine ⁊ fedi
tas coloris declinãs ad citrinitatẽ vel plũ
beitatem: et inflatio oculo͠r ⁊ sitis assidua
cum ꝓstratione appetit⁹. Hec igitur signa
oẽm spẽs ydropisis assequũtur: vt ait Ypo.
ij. pnosti. Tympanistes fit ex mala cõplexio
ne frigida epati ⁊ stomachi ꝓhibẽte cibum
trãsmutari in chilũ benignũ aut sanguinem
quare ꝯuertit̃ in rẽ vẽtosam q̃ dũ nõ expelli
tur per eructationẽ vel trullas opillatione
viarũ ꝓhibente ṽtute expulsiua ⁊ seq̃strati
ua supfluitatũ debili existente colligit̃ inter
mirach ⁊ siphac ventris: ⁊ fit hoc in paucio
rib⁹. Fit etiã a mala cõplexione calida epa
tis cũ materia aut sine materia debilitante
eius ṽtutes naturales: qm̃ fortitudo ṽtutũ
sequit̃ temperamentũ cõplexionis natura
lis: q̃propter accidit vt febricitãtes male di
gerant: lʒ forti pticipent caliditate. Etsi fit
cũ materia vel est opillans tm̃ ⁊ prohibens
delegationẽ cho. rubee p vias debitas: aut
est apostemãs ⁊ indurata: ⁊ hoc est vt in plu
ribus. Signa ppa tympanistis sunt cum si
gnis cõibus pdictis egressio vmbilici pluri
ma ⁊ tẽsio mirach in modũ tympani ⁊ are
factio mẽbro͠r cũ aspitate ⁊ siccitate: ⁊ cũ
pcutit̃ venter: facit sonũ fortẽ velut tympa
nũ aut vter intus nõ velut vter aq̃ plenus: ⁊
cũ repmit̃ est dur⁹ vehemẽter ⁊ patiẽs ẽ ap
petẽs eructationẽ ⁊ trullas: ⁊ alleuiat̃ p exi
tum ⁊ nõ inflant̃ pedes adeo sicut in alijs: ⁊
est eo͠r pulsus lõgus velox ꝓpter necessita
tem adauctã sine gutrate plima q̃ fit i alijs
spẽbus. Et si fit a cã frigida appehit cũ pdi
ctis vrĩa nõ mltũ tincta: sʒ hñs ampl'as ma
gnas grossas. Si ṽo fit a cã cal'a appehit cũ
pdictis vrina mltũ ticta subtilis ⁊ pulsus fre
quẽs cũ fe. ꝯtinua ꝯcusa. Cura tympãistis
qñ est cum caliditate epatis vel spare et fe.
est composita est cura spatis que dicet̃ suo
ca. ⁊ cura ydropisis est vt purgetur sepe an
te cibum cum clisteri quod. ℞. anisi. fenicu
li. carui cimini camomille mellilotti semi.
endiuie cicoree lactuce seminis portulace et
peri tribulorum ana. m. j. pistentur ⁊ bul
liantur in aqua et lib. j. illius aque colla
te addantur vncie tres olei de camomilla
vel de lilio vel de rutha vel de aneto. et

ʒ.iij.salis cōis'⁊ oia ista reducātur ad ignē ⁊ bulliant aliq̄ptulū ⁊ collētur⁊ tepidō.iniicia-tur.Hoc eīm de ,pprietate alterat caliditatē et resoluit humiditatē cuꝫ ventositate ⁊ vri-nā puocat sine calefactiōe.Purget semel in ebdomada cū pillis de reubar.q.℞.reubar bari.ʒ.ij.carui ameos amomi.añ.ʒ.ſ.collo-q̄ntide turbith scamonee.añ.ʒ.ß.cōficiātur cum succo eupatorij.detur ex eis sero cū itur dormitū sine cena a.ʒ.ſ.vsq̧ ad.ʒ.ij.q2 de ,p prietate cōfortāt epar ⁊ stomachū ⁊ termi-nant vētositatē ⁊ expellūt ventositatē.Sup epar ponat emplm̄ frigidū stipticū factum ex sandalis roß.farina ordei ciperi tritis et cribellatis ⁊ incorpatis cū succo plātaginis et aqua roß.⁊ modico aceti.Sup stōachum ⁊ intestina ponat emplm̄ factū ex millio fur fure sale torref̄.in sacculo ⁊ actu calidū fre quēter applicatū.Fiāt masticationes sepe ante cibū prouocātes eructatiōes ex thure et cimino ⁊ mastice ⁊ carui ⁊ silibus.Inun-gatur tot⁹ venter q̄nq̧ ad solem calidū vel ad ignē cum aceto squillitico p̄missa frica-tione leni cuꝫ pāno calido apiente poros. Supponātur q̄nq̧ suppositoria q̄ extrahāt ventositates p infer⁹ sicut sunt ista.℞.folio rum rutbe cimini baurach salis gēme.añ.p tes eq̄les:terant ⁊ cōficiātur cū melle.Nu-triant cibis digestibilib⁹:vt sunt caro pul-lorum vel edoꝝ vel castratorū vel auiū mon tanarum ⁊.ppꝛie assa vel elixa cū feñ.petro. cōdita cum sapore facto ex agresta vel vino granatoꝝ vel berberis vel aceto vl' succo ace tose ⁊ puluere cinamomi cardamōi ⁊ croci. Et nō comedat inflatiua oia sicut sunt legu mina fruct⁹ arboꝝ olera rape ⁊ silia nisi for te olus factū ex herba feñ.⁊ petro.Come-dat etiā iura carniū condita cū vitellis ouo-rum ⁊ oua sorbilia.Utat cibis siccis vel as-sis vt plurimū p̄terq̄ in die purgatiōis.Tūc vtatur hūidis ⁊ calidis vt vēter celerius sol uatur.Bibat vinū album:aromaticum lim phatū cum aq̄ decoctiōis se.feñ.vel ameos vel amomi.Paruꝫ cōedat ⁊ bibat:vitet som nū sup̄fluū ,ppꝛie ⁊ ,ppꝛie diurnū.Sumat post purgatiōes electuaria apitiua alterati ua ⁊ cōfortatiua sicut est hec mixtura.℞.dya lacce.dyacimini.dyanisi.dyacartami.dya-gallang.añ.partē.ſ.dyarodō abbatis.rosa te nouelle.triasandali.ana.ptē.ß.vel sic.℞. dyacucurme triffere sarracentce.añ.partem vnā.triasandali ʒuccari roß.añ.pt.ß.Cura tympañ.q̄n est sine caliditate epatis vel fe. est vt soluatur frequēter in ieiuno cum cliste ri qd.℞.ameos amomi cimini siseleos.se. feñ.se.endō.añ.ʒ.ß.camomille meliloti eupa torij cicoree cētauree rutbe maluaꝝ la ctuca rum.añ.m.ſ.polipod.ʒ.ſ.colloq̄ntide agar. añ.ʒ.ß.,pistetur ⁊ bulliant in aqua pfecte et collentur ⁊ ex lib.ſ.illi⁹ collature ⁊.ʒ.iij.mel lis.⁊.ʒ.ij.olei de aneto vel de rutba vel de camomilla vel de lilio:⁊.ʒ.ß.salis cōis fiat clistere quia de ,pprietate humiditates eua cuat ⁊ vento sitates potēter resoluit.Purge tur semel in ebdomada cuꝫ pillulis que sic fiunt.℞.hermodactillorum turbith cimini. añ.ʒ.ß.agarici colloquintide scamonee.añ. ʒ.ß.misceant cum succo eupatorij vel cicoree Detur ex eis q̄n itur dormitū sine cena a.ʒ. ſ.vsq̧ ad.ʒ.ij.Et scias q̄ frequēter vsus ca-medreos ⁊ origani ⁊ siseleos sanat omnes tympanitem a ,pprietate.super epar pona tur emplm̄ cōfortatiuum ⁊ aperitiuū quod ℞.sandal'al.citrini⁊ rub.roß.ru.añ.ʒ.semis masticis mirrhe nucis cipressi.añ.ʒ.iij.olei masticis vel narō.ʒ.ij.aque.roß.aceti ana. ʒ.semis succi absinth.succi plantagini s.suc ci eupatorij.añ.ʒ.q̄ttuor terenda terantur et incorpentur omnia cum oleis ⁊ succis et addatur farine lupinorum qd cantabruꝫ dr quod sufficit ad inspissandum.Super sto-machum ⁊ intestina ponat emplm̄ supradi ctum alias quod fit ex seminib⁹ ameos ,ca-rui feñ.dauci amomi mixtis cuꝫ millio et in sacculo calefactū super lapide ignito.Utat post purgationes aliquas dyacimio dyacu curma dyaniso dyagallanga dyacartamo ⁊ electuarijs calidis carminātibus ventosita tes grossas:cum virtute ⁊ vnguentis suppo si torijs masticātibus.Dieta fiat vt superi⁹ preter q̄ vinū eius sit clarum vel⁹ purū po tens sine omni pmixtione aque.Et spēs con dientes ei⁹ cibos sint magis acute.adde igit̄ p̄dictis ciminū carui.se.añ.feñ.piperis longi piperis nigri ⁊.ʒʒ.Et in fine balneetur in aqua tinarum calida frequēter ante cibum: et sic regat̄ a principio cure vsq̧ ad pfectaꝫ sanitatē g̃datim.Et si p hoc nondum fuerit bene curat⁹ redeundū est ad pncipiū ⁊ p or dinem denuo ,pcedendum iuxta illud Ypoc.

ij. parti. amph. oia ꝯm rōnem facienti non ꝯm rōnem euenietī nō oportet ꝟo trāsire ad aliud manente qḋ visum est a principio. Et iuxta illud Aui. j. cañ. fen. iiij. ca. noli recedere a nostro.

Methodus. Alchites quidem causatur ⁊ accidit aut a mala cōplexione epatis frigida et hoc vt in paucioribus debilitante virtutem digestiuā ⁊ segregatiuā quare non generatur san. laudabilis sed crudus aquosus qui non est aptus nutrire membra nec expellitur superfluū per vrinā ⁊ secessum opillatione viarū prohibente vel virtute expulsiua ⁊ sequestratiua supflui a nō supfluo debili existēte colligitur inter sifphac ⁊ intestina ⁊ forte redundat inter siphac ⁊ mirach inflans ea vehemēter. aut fit a mala cōplone epatis calida vehementer ⁊ hoc vt in pluribus resoluēte ⁊ debilitāte calid. epatis naturale qḋ est ꝓpriū organuȝ digestionis in eo: qꝛ digestio nō est alteratio absolute. Sic eñ maior ⁊ fortior fieret a calido maiori scȝ igneo febrili: sed est alteratio determinata modo: gradu atqꝫ ordine naturali. Et siue fiat a mala cōplone calida siue frigida: aut est sine materia ⁊ hoc raro: aut cū materia ⁊ hoc est vt plurimum. Et si fit cū materia aut est opillans ⁊ ꝓhibens sequestrationem supfluitatū ab humoribus benignis ⁊ eoꝝ euacuationē ad extra corpus. Et fit vt plurimū ab opillatiōe epatis cronica ⁊ indurata q̄ sclirosis appellatur sicut ⁊ icteritia citrina: quapropter sclirotici sunt vt plurimū icterici ꝓpter opillationem pori fellei ⁊ toti⁹ spongiositatis epatis ⁊ venarū. Signa ꝓpria alchitis sunt cuȝ signis cōibus supradictis inflatio ⁊ grauitas vētris plurima q̄ dū ꝑcutitur: facit sonuȝ raucū sicut aqua cōquassata vel sicut vter plen⁹ aqua: et qñ voluitur eger de latere sup lat⁹ sentit sonū ⁊ motū aq̄. Et fiunt in q̄busdā in testiculis ⁊ virga ⁊ crurib⁹ inflationes fortes ⁊ immēse: sed supiora remanent gracilia extenuata ⁊ est in cute mēbroꝝ tumidoꝝ tensio sicut coriȷ imbibiti p noctē in aqua dū ꝓmuntur: reddūt foueā que nō ilico repletur. Et si fit a cā frigida fit lenitas ventris ⁊ appebit vrina nō valde tincta subtilis tñ ꝓpter opillationē. Et si fit a cā calida vel cū apostemate vētris fit stipticitas plima ⁊ appebit vrina valde tincta subtilis cū fe. cōcluia. verūtñ vt plurimū in oñi alchite fit vrina tincta: qꝛ natura nō facit aliquā sequestrationeȝ in humoribus cholericis ⁊ melācholicis: ita vt remaneant supfluitates cū vrina ⁊ tingūt ipsam vehemēter: ⁊ iō antecedūt vt plimū oēm alchiteȝ icteritia citrina vel nigra. Cura aūt alchitis qñ est a caliditate epatis aut apate ⁊ fe. quatuor cōplectitur intētionib⁹. Prima quarū est cura apatis ꝓut dicetur infra suo ca. Scḋa ꝟo alteratio male cōplonis epatis ⁊ ei⁹ confortatio cū frigidis stipticis. Tertia est deopillatio viarū epatis cum diureticis apitiuis. Quarta est euacuatio aq̄ citrine siue cause cōiuncte alchitis per secessum ⁊ vrinā cū medicinis laxatiuis ⁊ vrinatis de quib⁹ sigillatim per ordinē dicamus. Purgetur igitur oī septimana semel vel bis ꝯm tenorē virtutis cū medicina euacuāte simul p secessum ⁊ vrinā vel modo cū vna mō cū alia ne natura fiat cōsuetudinaria ⁊ vt vie epatis oēs copiosius ⁊ sufficiētius expurgentur. Pillule de reubar. alleuiātes optime in hoc casu que soluūt ventrē cū ꝓuocatione vrine sic fiūt. ℞. reubarb. electi. ʒ. ij. turbith agarici collo̅qntid. ʒʒ. añ. ʒ. j. se. end. lactuce cicoree. se. apij. añ, ʒ. ß. formentur pillule cū succo lactuce end. vel cicoree Et si vis magis acuere: adde scamonee. ʒ. ß. ro. ru. ℈. vnū. Dosis earū est in sero cuȝ itur dormitū a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. ij. Itē pillule de mezereō Johis me. ℞. folioꝝ mezereō ꝑparatoꝝ vel semis ei⁹ ꝑparati. ʒ. v. mirabol. citrinoꝝ. ʒ. iiij. kebulloꝝ. ʒ. iij. cōfice cū terenia bin vel manna dissolutis in aq̄ end. Si pillulas recipe nō possunt lȝ mel⁹ operentur: recipiat decoctiōis semis end. lactuce scariole prunorū. semi. apij. ℥. iiij. fundatur super. ʒ. ij. reubar. ⁊. ʒ. ß. turbith ⁊ dimittantur sic vsqꝫ ad horas septē tunc collet ⁊ det ante diē cū. ℥. ij. sirupi acetosi. Et si corpus fuerit robustum: detur totū simul cū collatura vel purgetur cum electuario de mezereō: qḋ ponit Mesue in suo de ꝯsolatione medicinarū solutiuarū caplo de mezereō ⁊ est optimū ꝑdictoꝝ. educit eñ vehemēter aquā ydropicoꝝ p secessum. ℞. folioꝝ vel se. mezereō preparatoꝝ. p. x. carnis citonioꝝ elixoꝝ in aceto vini ⁊ zuc. al. añ. par. lx. terenia bin. p. xl. olei mezereon. p. xij. aq̄ casei in qua infusus sit agaricus p noctē.

par.xxx.dissoluantur zuc.⁊ manna in aqua p̄ dicti casei ⁊ misceantur cum mina citoniorū ⁊ coquantur cum facilitate ad ignem lentuȝ vsq̄ ad mellis spissitudinem et inuoluatur mezereon cum oleo iam dicto ⁊ conficiatur cum eis. Cuius dosis sit a. ʒ.ij. vsq̄ ad.iij. dando in media nocte. ⁊ scias ꝙ mezereon modicum sustinet de decoctione ⁊ contritio ne.primo per ea perdit virtutem: prepara/tur autem sic mezereon. Medicamen eua/cuans per vrinam est sirupus diureticus qui sic fit.℞.radicū quinq̄ cōmuniuȝ.añ.M.j. lingue ceruine capilli veneris epatice enð. cuscute.berberis capparis.añ.ʒ.iij. semi.cō/munium frigidoꝝ.ʒ.ij.viol'.ʒ.ß.vini citonio rum lib.ß.sirupizetur cū lib.j.zuccari.⁊ quā do volumus ipsum fortificare in prouocādo vrinam addimus puluerem cantaridarū ab latis capitibus ⁊ alis que sunt partes ve/nenose:quia tunc fortius tendet ad renes et vesicā propter proprietatem quam habent cantaridð.ad vesicaȝ. Et quando volumus vt idem sirupus purget simul per secessuȝ ⁊ vri nam addimus.ʒ.j.reubarbari.ʒ.ij.mezereō: vt supra dictum est. Et tunc dicitur sirupus diureticus reubarbatus. Et si presto non sit aliud detur sirupus acetosus cōpositus cuȝ aqua decoctionis cicoree acetose berberis ci peri capparis enð.⁊ sit aqua dupla ad siru/pum. Sunt preterea quedam medicine de/biles purgātes per secessum que conueniūt virtuti debili vl' corpori delicato sicut est se/rum siue aqua casei:in qua sit puluerᵹ reu barba.ʒ.j.dando in aurora vel in quo sint in fuse.ʒ.ij.reubarbari per noctem:vel.ʒ.v.mi/rabolanorum citrinorum:⁊ si timeres supca lefactionem epatis propter farmacuȝ adde in aqua casei aliquid aque ro. Hec sufficiūt de medicinis euacuātibus p secessum vel vri nā. Post purgationes autem ⁊ postq̄ coniū cta causa incipit manifeste diminui fiāt em plastra super epar ⁊ stomachū.nā ante hoc tempus nō faciunt iuuamentū sed nocumē/tum. Epithima siue emplastrū cōfortans ⁊ alterans fit ex sandal'.alb.rub.⁊ citrinis ro. rub.enð.berberis solatro plantagine bulli/tis in aceto vini vel citoniorum ⁊ aqua ros. vel in succo solatri eupatorij absinthij ⁊ mo dico aceti faciēdo ex eis epithima sup epar in quo petie infuse actu frigide supponātur

frequenter ante cibum vel faciendo ex eis empiastrum pistando ⁊ incorporando om/nia simul cum succis predictis postq̄ bene cocta sunt inspissando cum farina ordei suf/ficienti. Empiastrum aliud quod ponitur super ventrem ⁊ stomachum resoluit aquaȝ ydropicorum insensibiliter.℞.stercora colū/bini.caprini bouini añ.lib.ij.bulliantur in vi no albo veteri potentissimo ⁊ modico aceti. Deinde expressa in sacculo ponantur actu calida supra ventrem frequenter in ieiuno. vel sic.℞. stercora columbina ⁊ parum ezu le ⁊ calamenti ⁊ congregentur cum vrina ca prarum recenti et ponantur super epar. Preterea sunt medici qui stercora predicta cum sunt calida recentia firmant supra ven/trem cum fascijs latis ante cibum: similiter ⁊ corpus totum sepeliunt preter caput in stercoribus aut in arena calefacta. Et ite/rum aliud sic.℞. boli armenici farine ordei milij furfuris baurach. Vel loco eius salis cōmunis cinerū quercus fimi caprini ⁊ vac/cini.ana. ⁊ incorporentur omnia cum aceto cum aqua:quia soluit intra ⁊ confortat. Vn/guatur etiam totus venter cum vnguento agrippa per se vel mixto cum marciaton fri cando cum ipso ventrem totum ad ignem vel solem calidum frequenter. Et fomen/tetur venter totus sepius cū lapidibus igni tis aspersis aceto vini acutissimo: quia illud est plurimū resolutiuum partiū subtilium ca lidarū recipiendo hunc fumū postq̄ totum corpus fuerit bene coopertū:vt fumus totus ascendat cū caliditate. Et balneetur quoq̄ in stupha calida sicca sine aspersione aque om/nino:aut sudet in stupha calida in q̄bus po sita sint saluia ruta sauina pullegium iuni perus ebulus sambucus:⁊ omnia acuta post q̄ fuerint bullita diligenter ⁊ posita in stu/pha resoluentur ⁊ fe.augmentetur. Vel fiat talis euaporatio fiat acer perforata ⁊ figa/tur celle capiens totum ventrem. Et iaceat eger super ipso ventre demisso per foramen ⁊ recipiat vaporem calidum aque decoctio nis radicum ebulli sambuci ezule euforbij endi.vrtice calamēti mezereon id est laureo/le. Et tegat̄ corpus vndiquaq̄ vt vapor du ctus ventrē tangat. Vel possunt iste res assa ri in cacabo sine aqua oīno ⁊ recipiat suffu/migiū eodem modo:⁊ melius erit quia ma/

gis exsiccabit. Utatur etiã post purgationes aliq̃s electuarijs calidis apitiuis epatis et cõfortatiuis simul sicut est hec mixtura. ℞. dyagallãge: dyacimini: dyarrodon abbatis: triasandal. ana. dent cuz vino citonioꝝ vel aqua decoctiõis berberis dissoluendo ea in illo liquore ad modũ lohoch vel sirupi: vt cito penetret ad epar: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyacucurme maioris vel minoris zuccare ro. veteris añ. det cũ vino albo claro limphato cũ aq̃ decoctiõis cicoree acetose endiuie lactuce berberis cipi cappis vsq; ad medietatez: vel sicut est hec mixtura. ℞. dyagallãge: triasandal. et trocis. de berberis sic fiunt. ℞. berberis aut succi ei⁹ ℥.x. se. endiuie cucurbite se. portulace añ. ℥.iij. ros. ℥.ij. reubar. ℥.j. spice ℥.ß. iformentur troci. quoꝝ quilibet sit aur. j. Et põt addi spodij cãphore amili: dragagãti: xiloaloes añ. ℥.ß. cõficiant cũ tamarindis dissolutis in aqua endiuie: q2 calorẽ et sitim reprimũt et aquã citrinã educũt ꝓxinaz et epar cõfortant atq; exopillant. Item inũgatur epar quoq; vnguento qd. ℞. populeon et misce cũ succo end. absinthij et aceti squillitici añ. ℥.iij. et vino citonioꝝ et berberis vel granatorum acetosoꝝ: q2 infrigidant et confortant. Itẽ abluat crura mane et sero cũ vino albo veteri in quo bullierint flores camomille saluia mentastrum folia lauri ruthe et filia. Preterea sit totũ studiũ medici assidue circa rectificationẽ epatis et splenis ne forte regenerẽt cãm antecedentez: q2 nihil prodesset abijcere cãm cõiunctam. hoc aũt fit ex medicinis exopillãtibus epar et splenẽ et alterantibus eoꝝ malã complexionẽ: sicut sunt electuaria predicta: et sicut est sirupus diureticus posit⁹ ca. de opillatione et duritie epatis. c. De cañ. q2 potẽter deopillat: alterat et confortat epar atq; splenẽ calidum indura/tum si detur ex eo omni mane post euacuationes vniuersales aliq̃s supradictas cum aqua decoctionis endiuie lactuc. Si autem hec egritudo esset cum fluxu ventris et solutione superflua nõ detur aliqua medicina soluens ꝑ secessum: sed solum regatur cum medicina que sic fit. ℞. spodij: cerusе: galle: balaustiarum: sumach: se. tamarisci et acetose añ. ℥.j. ciperi: squinanti spice reubarb. lacce corticis capparis añ. ℥.ß. se. endiuie ℥. semis agni casti se. portulace añ. ℥.j. opij. ℈.ß. cãphore sextam partẽ ℥.j. fiãt trocis. cum succo berberis vel citoniorum vel sumat trocis.cos de ßarabe cum aqua pluuiali vel aqua extinctionis calibis vel lapidis igniti vel aq̃ decoctionis endiuie plantaginis mirtilloꝝ quos dicemus caplo de fluxu ventris. aut zuccarum ros. vetus. aut dyacitoniten sine speciebus. Dicamus modo de ordinatione diete ꝑm sex res nõ naturales. Nutriant carnibus edoꝝ pulloꝝ agnoꝝ annaliũ castratorum perdicũ et oim auiũ siluestrium nõ aq̃ticarum potius assis q̃ elixis. Et si elixentur: addant petro. feniculum. et caules: sed in die purgatiõis que est ante ipam dent potius elixe q̃ asse. Utatur quoq; oleo facto ex borragine spinargijs petro. feñ. apio endiuia lactu: et bletis. Utatur quoq; aq̃ decoctionis caulũ et lentium in q̃ ponant pul. ameos amomi cinamomi carda. croci se. feñ. et petro: quia laxat ventrem et opillationes aperit: sed substentia eorum stipticat et opillat. Utatur brodio cicerum et pisorum condito cum lacte amigdalarum: vtatur pulte ex farina auene vel farris et iure carnium laudabiliũ vel aqua cicerum et pisoꝝ: vitet oẽs cibos dulces vnctuosos vel viscosos et carnes salitas. vitet brodia et cibos liq̃dos: nisi ãte diẽ purgationis. vtant quoq; lacte recẽti caprino vel asinino vel vaccino in ieiuno vel cum melle vl' cũ zuccaro. et mica panis. Utant cuz suis carnib⁹ tali sapore. ℞ cinamomi. gari. añ. ꝑtes eq̃les terant subtilissime et aspgãt cũ succis acetose berberis vino ĝnatoꝝ agresta et filibus et põt addi aliq̃d aq̃ ros. Bibat vinũ albũ claꝝ aromaticũ bñ adaq̃tuz cum aqua in q̃ extinct⁹ sit calibs vel lapis ignit⁹ vel cuz aq̃ in qua bullierint seia diuretica calida et frigida vel cum aqua decoctiõis end. acetose berberis. cicoree. cipi cappis. sed tñ hora comestiõis parum vel nihil bibat si est possibile: sed post comestionẽ per duas vel. iij. horas esset magis vtile. Nec bibat aliqua hora ad satietatẽ. Et cum sitis ipm infestat abluat os suuz cuz aceto medie fortitudinis et modico albi vini odoriferi et cuz ipo gargariset. Utat exercitio in ieiuno q̃tuz põt et fricatiõe ꝑpe sup ventrẽ. nullo mõ in die dormiat nisi ꝓpter necessitatẽ scz si virt⁹ sit debilis aer habitationis sue vergat ad calidũz siccum per se vel per artem cum igne non

tamē sup̄flue. Ordineť igitur vt aer inspirationis fit min⁹ calidus: ſʒ aer circa corp⁹ ambiens magis calidus: inducať gaudiū ꝛ letitia ꝑposse. Cura alchitis qñ est fine caliditate ꝛ fine apate ꝛ fe. est vt purgeť cum eisdē medicinis ficut ꝛ qñ est cū caliditate ꝓpter quod fint magis acute fiue ducāt ꝑ secessum fiue per vrinā fiue ꝑ vtrūq̧. Pillule bone soluētes ꝑ secessum sic fiūt. ℞. folioꝝ vel feminis mezezeon. ʒ. ij. euforbij. ʒ. vnam. reubarbari electi. ʒ. ij. turbith agarici. colloq̄ntide añ. ʒ. ß. masticis rof. añ. ℈. j. Conficianť cū succo absinthij vel eupatorij. Et fi volueris vt cuʒ solōne ꝓuocēt vrinā adde femi. enō. cicoree. lactuce. apij. feñ. petro. añ. ʒ. ß. Dosis earuʒ est a. ʒ. j. vsq̧ ad duas sero cuʒ itur dormitū fine cena: vel cum pillulis de reubarbaro vel de mezezeon quas ponit Mesue in suo antido. ꝛ ꝓprie fi fit opillatio epatis ꝛ splenis magna. ℞. reubarbari boni. ʒ. vij. armoniaci. ferapini. bdellij. añ. ʒ. x. lacce. ʒ. viij. opoponaci. ʒ. iiij. mezezeon gūmi arab. ana. ʒ. quattuor turbith electi. ʒ. x. spice polij aloes añ. ʒ. v. masticis. ʒ. ij. mirabolanoꝝ citrinorū ʒ. x. dissolue gūmas in vino ꝛ fac pillulas. Doß. quarum fit. ʒ. ij. cū aqua casei: sunt eñi vltime fortitudinis in ydropisi q̄cūq̧. Soluatur etiā qñq̧ cuʒ medicina solū prouocāte vrinā ficut est firup⁹ diureticus supradictus ꝛ ita fiat viciſſim modo cū vna: modo cū alia ne natura fiat ꝯsuetudinaria. Neq̧ quiescat aliqua ebdomada quin bis vel ter purgetur ſm virtutē. post purgatiōes fil'es et nō prius. Utatur ante prandiū ꝛ ante cenā electuarijs calidis apriuis cōfortatiuis p̄dictis in cā cal'a fine ꝑmixtiōe frigidoꝝ oīo ficut est dyacucurma dyaciminū tyriaca vetus dyaltea dyacostuʒ dando ex aliquo eorū vel aliq̄b⁹ fil'ibus mixtis ad modū castanee cū. ʒ. ij. vini albi clari ꝛ veteris ꝛ potētis Et illa hora ponanť epithimata ꝛ empl'a p̄dicta sup̄ epar ꝛ vētrē ꝛ nō p̄us. Et balneetur ī aquis ꝛ balneis aluminoß. ꝛ sulphuris ꝛ aq̊s cal'is stipticis cū aromaticitate: qm̄ talia cōfortāt epar ꝛ stomachū excellēter ī dieta ꝛ alijs oīb⁹ fiat ficut in cā cal'a p̄ter qđ vinū ei⁹ fit vet⁹ clarū puꝝ fine aqua. Si aūt fit hec egritudo cū fluxu vētris vl' solōne nō vtatur aliq̄ medicina solutiua: ſʒ regať cū sola medicina stiptica cōfortatiua epatis ꝛ intestinoꝝ dicta sup̄⁹ in cā cal'a: ꝛ fic regať ꝑ methodū p̄dictū a p̄ncipio vsq̧ ad finē. Et reiterеť tota cura sepi⁹ donec ꝑfecte cureť quia hec egritudo ꝑdurās est ex materia quare in fluxu sex mens. difficile curatur.

Methodus.

Yposarcha fit ex mala ꝯpl'one frigida venaꝝ ꝛ mēbroꝝ corporis q̄propť corrūpit digō tertia ꝛ diminuiť: q2 ratificanť humores ꝛ humiditates nutrire debētes eas. Neq̧ apponunť neq̧ assimilanť cruditate et aquositate ipoꝝ ꝓhibēte sed stāt in cōcauitatibus ꝛ spōgiositatib⁹ membroꝝ inflantes replentes ea. Et demū infrigidat ꝯpl'onem epatis vt cōfil'em generet cām āñcedētē. Et fit hec mala cōpl'o frigida: vt p̄limuʒ ꝓpter alterā septē cāꝝ: quaꝝ prima est frigiditas epatis naturalis. Scda ē resol'o calidi naturalis ficut fit post febres cronicas et ꝓprie q̄rtanas. Tertia vō post opillatiōes vl' splenis vel epatis ꝯculcātes ꝛ mortificātes cal'm naturale in eis ꝛ ꝓhibētes seq̄stratiōnē sup̄fluitatū scđe ꝛ tertie digōnis. Quarta est pot⁹ aq̄ frigide in ieiuno vl' post coitū vl' balneū vel exercitiū vl' ablutio in aq̄ frigida post euacuationē fortē. Quita est flux⁹ vētris plurim⁹ vel mēstruoꝝ vel emorroidarū euacuās calorē naturalē. Sexta est retentio mēstruoꝝ p̄lima vel emorridarū q̄re regurgitāt ad epar ꝛ venas ꝛ ipsas infrigidāt ꝛ opillāt Septima est ex frigiditate mēbroꝝ circūiacentiū epati ficut est stomachus intestinū ieiunū ꝛ pulmo ꝛ dyafragma ꝛ renes. Signa propria yposarche sunt cū fignis cōibus supradictis vl'is inflatio oīm mēbroꝝ toti⁹ corporis ꝛ facies turgida velut pugn⁹ inflata ꝛ est totuʒ corpus fine arefactione ꝛ nō inflať vēter neq̧ vmbilicus adeo ficut in alchite et tympanite. Et qñ digiti premuntur vel brachia reddunt figurā cauā que nō redit ilico ꝛ est cū ea vt plurimū fluxus ventris chillosus vergens ad albedinē: pulsus vndosus latus lenis vrina eius vt plurimū karopos vel alba lactea grossa Cura yposarche in cōmuni est calefactio ꝛ confortatio epatis ꝛ omnium membroꝝ cū balneis electuarijs emplastris vnguentis firupis dictis capl'o de debilitate epatis. Et purgeť de tertio in tertiū cum medicinis dictis in alchite vel cum

pillulis fetidis vl' cocbijs vel cũ medicamine de turbith. posito ca. de soda. Post purgatio nes aliquas ponant empl'a sup epar p̃dicta in cura alchitis ⁊ tũc vtat electuarijs apiti/ uis dictis ibidẽ ⁊. pp̃rie dyacosto. ⁊ sepeliat in arena calida, vel fimo vaccino ⁊ colũbino ⁊ liniat totũ corpus cũ luto calido vel sterco ribus calidis supradictis. Et stet in sole cali do vel stupba calida post euacuationes fre/ quẽter. Et si fit a frigiditate epatis naturali reducat ad tẽperamentũ cũ electuarijs cali/ dis ⁊ potu vini veteris amari. Sil'r ⁊ cũ oib' dictis cap'lo de debilitate epat. C. de cã fri gida humida. Et si fit pp̃ter resolutionẽ ca lidi naturalis ɔfortet epar cuz empl'is cali/ dis dictis stipticis. Et si fit pp̃ter opillatio/ nez ⁊ duriciẽ epatis apiat epar sicut diximʼ ca. de opillatiõe epatis ⁊ de opillatiõe sple nis sicut dicemʼ cap'lo suo etiã aliqua in illo cap'lo. C. de cura alchitis a cã calida. Et si fit pp̃ter potũ aq̃ frigide vel ablutionẽ ĩ ea tũc accidit dolor sub costis post ista q̃re vtat cibis cal'is ⁊ actu ɔtute ⁊ electuarijs cal'is ⁊ vino veteri claro puro ⁊ empl'is cal'is dictis in alchite: ⁊ si fit pp̃ter fluxũ vẽtris cronicuz vel mẽstruoꝝ vl' emorroidarũ tũc curent ista sicut dicet suis cap'lis. ⁊ ɔfortet epar cũ vn/ guẽtis ⁊ empl'is cal'is stipticis aromaticis di ctis ca. de debilitate epatis. Inducat q̃es et somnus pp̃osse ⁊ nutriat cibo laudabili ⁊ vi no rubeo dulci vt redeat sanguis multitudo. Et balneet corpus in balneo stiptico calido sicut est aqua: ⁊ aq̃ decoctiõis absinthij ⁊ ro. ⁊ plãtagis balaustie gallaꝝ cypressi cupul/ larũ glãdiũ calamẽti mẽte mẽtastri iuniperi masticis alumis sulphuris ⁊ siliũ. Et si fit p pter retẽtionẽ mẽstruoꝝ vel emorroidarũ p/ uocẽtur sicut dicemʼ suis cap'lis. Et puocet vrina cũ fortitudine cuz sirupo diuretico di/ cto in cura alchitis de cã cal'a. Et si virtʼ ⁊ etas ɔsenserint ⁊ habitudo corpis. fit carno sa: fiat flõmia de saphena pedũ q̃ est intʼ in talo. Iuxta illud Ipo. vi. pti. amph. Emor/ roidarũ ãtiquas sanari si nõ vna relicta fue/ rit piculuz est ydropisim fieri. In nullo autẽ alio casu cõpetit flõmia ydropicis: qꝛ addit in infrigidatiõe epatis ⁊ debilitate. Dietet ois yposarticbʼ. sicut dictũ est ĩ cura alchitis de cã frigida ⁊ sitim pp̃osse toleret ⁊ nutria ur cibis calidis sirupis aromatic sicut sunt carnes laudabiles ⁊ proprie asse nisi ãte diẽ purgatiõis tũc sint elixe cũ feniculo petro. ⁊ bibat vinũ albũ vetus claruz purũ. Utatur cũ cibo suo sapore facto ex allijs sina. petro. menta contusis ⁊ incorporatis cum aceto ⁊c.

Emperica. Dicit Aui. iij. cano. fen. 8 cu ra alchitis ꝙ visio sola aq̃ vel antidotũ casus eiʼ ipsiʼ bibi tio vel ablutio. Itez dr ꝙ ydropici nequaꝙ̃ debent flebothomari nisi fiat ydropisis de opillatiõe epatis pp̃ter multitudinẽ sangui nis vel retentionẽ menstruoꝝ vel emorroida ruz ɔsuetarũ: imo neqꝫ ɔsueuit tũc fieri nisi etas ⁊ virtʼ ɔsenserit aut cõsuetudo. Item di cũt expti ꝙ serũ caprinũ potatuz oĩ die in aurora ĩ qua spica nardi sit bullita. sil'r ⁊ vri na hoĩs aut capre in qua spica sit bullita cu rat omnẽ ydropisim de cã frigida: qꝛ educit aquã citrinã leuiter p secessum ⁊ vrinã ⁊ cõ/ fortat epar. Si aũt fit de cã cal'a addat eis succʼ endĩ. ⁊ scariole. Itẽ dicũt aliq̃ se exptos fore bonũ succũ rad. yreos crudi non cocti si ex eo sumat oĩ die ĩ aurora q̃tuz media testa oui cape põt p se vel cuz ouo sorbili miscẽdo qꝛ sanat oẽm ydropisim curabilẽ p artẽ: edu cit eñ oĩ die tres vl'. iiij. cel las aq̃ citrine. Et iõ a principio possumʼ eo vti siue alio medi/ camine si cã nõ fuerit difficilis antiq̃. In oĩ ydropisi cũ fe. ɔfert a pp̃rietate sumere oĩ die in ieiuno. ʒ. ij. epatis lupi sani postꝙ̃ fue rit exsiccatũ ad solẽ vel ignem ⁊ subtilissime puluerisatũ vt cito penetret ad epar si detur cũ vino al. claro dulci. Cõfert etiã vti passu/ lis ⁊ granis granatoꝝ bene masticatis cum zuccaro: qꝛ a forma specifica ɔfortant epar debile ex quacũqꝫ cã. Nũc in cura ois ydro/ pisis plurimuz necessaria est epatis ɔforta/ tio. Dixerũt etiã expti ꝙ alchites q̃ est sine caliditate vel fe. curat q̃nqꝫ cuz solo trocisco laxatiuo qui sic fit. ℞. turbith ʒ. i. ʒʒ. zuccari. añ. ℈. ij. scamonee electe grana duo terãtur ⁊ incorporent cuz vino ⁊ fiat trociscus vnus qui semel det in ebdomada ãte diẽ qꝛ facit quater aut q̃nquies assellare aquã citrinaz cũ obseruatiõe diete supradicte ⁊ admĩstra tiõe emploꝝ sup epar ⁊ vẽtrẽ superiʼ dictoꝝ. Sed si esset cũ fluxu vẽtris: nõ det medicina laxatiua: sed solũ cũ cibis stipticis ⁊ electua/ rijs p̃dictis. Dixerũt etiã alij ꝙ ois ydropi.

sis ⁊ proprie yposarcha frequēter curat᷑ cum hmōi medicamine. ℞.reubarbari pulueri/sati subtilissime.ʒ.ij.Detur in aurora cuȝ.℥. ij.mellis ⁊ oximellis cōpositi.℥.ʃ.⁊ aque de/coctionis lactuce scariole rad.feñ. dando de tertio in tertium semel in ebdomada cuȝ ob seruatione diete supradicte: sed si virtus sit debilis sufficit.ʒ.ʃ.reubarbari. Alijs dieb⁹ q̄/bus nō datur reubarbarū detur ante cenam ⁊ prandiū.℥.ʃ.⁊ ß.oximellis cōpositi squilli tici cū aqua decoctionis lactuce scariole fe/niculi. Et si sit cū caliditate vel fe. detur siru pus acetosus cōpositus:vel mel roß.collatū in eadeȝ aqua. Et si sit cū fluxu nō detur me dicina laxatiua:vel parū detur. Item pillu/le experte ad omnē spēm ydropisis siue cum caliditate siue cū frigiditate sic fiūt.℞.aloes epatici epithimi añ.ʒ.ij.⁊ ß.carb apucie ela/terij colloquintid. interioris euforbij tur/bith reubarbari añ.ʒ. ij.se.petro.⁊ apij se. endiuie spice portulace salis indi carui añ. ʒ.ʃ.⁊ ß.mirabolanoꝝ indoꝝ ⁊ citrinoꝝ ana. ʒ.iij.ezule.ʒ.ij.dyagredij.ʒ.ʃ. fiant pille cum succo cuscute vel absinth. detur ex eis a.℈.ʃ. vsq̃ ad.iiij. Itē alie ad idē. ℞.agar.ʒ.v.eupa torij reubarbari aristolog.ro. ana.ʒ. ʃ.lactis spice se.apij petrosilij añ.ʒ.ʃ. zuccari albi.ʒ. iij.fiant pillule sicut cicer.

Canones.

Scias ꝙ aqua ydropicoꝝ duas hȝ ptes:vnaȝ scȝ substātialē que est frigida humida aquosa. Aliā additā ⁊ accidentalē que est cholera vl' salsugo aque ꝑmixta sitim faciens vehemen teȝ. Sciendū ꝑterea ꝙ alchites est periculo sior tympaniste q̄tuȝ ad subiectum lesuȝ qd̄ est epar:⁊ ꝓprie si sit propter opillationē vl' duriciē vel apostema:q̄m oportet medicum vti medicinis cōtrarijs: scȝ calidis propter opillationē:frigidis ꝓpter feb.⁊ choleram. Sed tympanistes est ꝑiculosior alchite q̄/tuȝ ad cām cōiunctā que est vētositas pluri/ma cū aquositate pauca:q̄m si medicus vti᷑ calidis acutis ḡnabit ventositateȝ ex aqua. Si ỽo calidis debilibus nunq̄ resoluet ven/tositatem. Et sic patet ꝙ in cura vtriusq̃ est timor ⁊ pplexio:⁊ ꝓprie si sit cū fe. quapro/pter est difficile curare alterutrā ipsaꝝ dua rū fortassis in principio. Itē sciendū ꝙ in cu ra alchitis si nihil ꝓficaliuȝ remedioꝝ rō/tionabilr exhibitoꝝ ꝑ exterius ⁊ interi⁹ con/ferre videat᷑:ꝑcipiūt actores scȝ Raß.⁊ aui. fieri incisionē vētris cū ferro vel cuȝ cauterio in loco qui est, sub vmbilico ad tres digitos nō q̄dē directe:q: ibidē sūt chorde musculoꝝ transuersaliū qui si incidant᷑: retrahunt᷑ ver sus suū principiū:neq̃ cōsolidari possent:sȝ a latere versus inguina vbi est carnositas eo rū musculoꝝ. Sed anteq̄ fiat incisio trahat᷑ cutis sursum vt ꝑ ei⁹ redditum obturet᷑ vul/nus:q̄m volumus ne tota materia simul ex/trahatur: q: si simul extraheret᷑ tota subito cū nocitiuo exhalaretur plurimū iuuatiui.s. calor naturalis ⁊ spūs ex quoruȝ resolutione necessario virtus prosternitur:⁊ tandē interi mitur. Unde Ipo.vj.par.amph. Quicunq̃ ydropici aut empici incidunt᷑ aut vrunt᷑ ⁊c. Debet aūt incisio profundari per totū mi/rach ⁊ siphac vsq̃ ad intestina:ita ꝙ nulluȝ intestinoꝝ ledatur oīo:q: inter siphac ⁊ in testina tota materia contine᷑. Iste nanq̃ est ordo sapientie vt ad medicinas fortes non procedatur:nisi quando debiles nō contule rint:vt dicit Meß. Medicina aūt manua/lis est oīm fortissima: ⁊ ideo est vltimo fien da. Neq̃ cōpetit nisi in virtute forti ⁊ egro: de cuius vita medicus desperauit. Consiliū t̄n meum est nullum,incidere:sed poti⁹ ip/sum derelinquere pronosticis: ⁊ sic ab ipso fugere ne medicus inglorationē incurrat. Sed vidi quādoq̃ fieri emplastra acuta cor rosiua acuta sup ventrem ex allijs:cepis:sina pi:⁊ filibus incorporatis cū stercore capri/no:colūbino ⁊ lixiuio vel vrina que faciebāt aliqualeȝ aperturam super totam mollitieȝ ventris donec aqua resudabat. Uidi etiā ali quos facere aperturam cutis cum scarpella tionib⁹ cū vnguib⁹ donec aqua guttatim stil labat ⁊ venter detumescebat ⁊ sanabantur: sed oēs isti ⁊ potissimuȝ post exsiccationem aque recidiuabāt ⁊ moriebātur si medicus ⁊ infirmus nō instabant continue cū electua/rijs ⁊ sirupis aperitiuis ⁊ cōfortatiuis epa/tis ⁊ splenis dictis in methodo. Aliter nāq̃ regenerabatur causa antecedens. Et q: vir/tus fuit debilitata ꝑ priorē ydropisim:ideo defecerūt in scd̄a. In yposarcha ỽo nō dȝ fie ri incisio oīno:q: materia cōtine᷑ in corpore toto. Silr' vide᷑ ꝙ nec in tympaniste:q: nō est in ea aqua pura.

Pronosticatio.

Dicit Ras. quod specierum ydropisis alchites est difficilioris curationis: et post ipsam tympanites. yposarcha vero vt plurimum salubris est. et quod nullus ex ea moritur nisi per sui inobedientiam vel medici errorem. Item dicit Ypo. ij. pnostico rum. quod omnis ydropisis cum febre et proprie acuta est mortalis: quoniam fortitudinem vtriusque cause significat cum fortis sit ignis qui in aqua non extinguitur: vt scriptum est in comento. xxxiij. illius amphorismi. secunde particule. In morbis minus periclitantur. Et sic est vniuersaliter in omni morbo pluralitas medicinarum et earum contrarietas inducit cronicitatem vel perniciem: quoniam natura et medicina impediuntur in earum digestione regulatiue et curatione: vt patet in emitriteo et feb. tertiana nota. Item dicit Ypo. vj. parti. amphorismorum. Ydropici quibus nascuntur vulnera in corpore non facile sanantur: quia humores impediunt consolidationem. Item fluxus ventris superuenientes cum alleuiatione infirmi et virtutis constantia salubre. Stipticitas vero vel vrine retentio superuenientes vel fluxus ventris sine alleuiatione infirmi mortale. Unde Ypo. ibidem. Ab ydrope habito secundum venas in ventrem aque fluente solutio fit egritudinis. Et in. vij. parti. amphorismorum. ait. Si ab albo flegmate habito dyarria superuenerit fortis soluit egritudinem. Item in ydropi. et proprie alchite vrina rubea pauca et cum difficultate micta mortale est. Exhuberans vero et plurima et cum facilitate micta et colore citrino vel subcitrino salubre: et proprie virtute constante. In omni ydropisi si exhibitio medicaminum rationabilium nihil confert mortale. Item in omni ydropisi cura et alleuiatione facta die vna cum recidiuatione vt cissim die alia mortale. Si vero curatur et alleuiatio perseuerauerit salubre. In omni ydropisi egestio sicut lotura sanguinis: vel sanguis coagulatus mortem propinquam signat Item vrina biscolor: vtputa rubea inferius et liquida superius aut econuerso mortale. Item fetor anhelitus et sudoris et sputi etc. mortale. Item Ypo. sexta particula amphorismorum. ydropisi tussis superueniens malum: precedens tussis minus malum. Et intellige si tussis non fit propter catharrum: sed propter multitudinem aque et ventositatis in ventre comprimentis dyafragma: tunc circa vnum diem vel circa illud suffocantur: et proprie alchitici ydropisi in complexione cholerica magis periculosa est quam in flegmatica: quoniam maximam discrasiam signat et causam fortem. Item Ypo. secunda particula amphorismorum. In morbis minus periclitantur egrotantes.

¶ De ycteritia. Cap. v.

Ycteritia est defedatio coloris corporis totius ad citrinum vel nigrum vergens cum permistione colorum vrine vel egestionis et exeuntium aliorum. Citrina fit vitio epatis propter sex causas. Prima est mala complexio epatis calida sine materia naturalis vel accidentalis. Secunda mala complexio epatis calida cum materia plurima: scilicet cho. rub. Tertia est apostema calidum epatis. Quarta expulsio cretica cholere rub. ad circumferentiam totius corporis. Quinta debilitas cistis fellis Sexta opilatio. Et ista opilatio fit quattuor modis: aut in substantia et venis epatis: aut in poro quo cistis attrahit choleram rubeam: aut in poro quo cistis mandat choleram ad pillorum. i. fundum stomachi gratia fortificationis digestionis prime: aut in poro quo cistis mandat choleram rubeam ad intestinum ieiunum gratia excitationis virtutis expulsiue. Has namque tres vias habet cistis: vt patet in anathomia. Nigra fit a vitio epatis debilis in virtute discretiua superfluitatum digestionis secunde: et hoc vt raro. aut vitio splenis debilis in virtute attractiua melancholie ab epate propter opilationem factam in vijs eius vel debilitatem sue substantie. et hoc vt plurimum. ¶ Signa ycteritie citrine propter caliditatem epatis sine materia sunt citrinitas faciei: et proprie albuginis oculorum et vrina rubea intense. Et si talis caliditas insit per naturam non separantur a corpore talia accidentia. Nec nocetur patiens ex ipsa: nisi cum superfluxerit: quoniam est eius complexio propria qua degit sibi sanus. Si vero sit aduenticia separatur ab ipso: et fortassis antecessit comestio ciborum calidorum plurimorum et potus vini fortis plurimi: aut assiduitas famis et tristitie cum vigilijs et labore. ¶ Signa ycteritie propter caliditatem epatis cum materia sunt quod cholera rubea egreditur cum vomitu et cum secessu et vrina: quare quodlibet eorum

est rubeum aut citrinũ vehemẽter: neqꝫ mi-noratur yceteritia: ꝛ ꝑprie cum materia sit multa. ¶ Signa ꝑpter apostema calidum epatis sunt febris cõtinua acuta cuꝫ dolore ypocũdrij dextri pungitiuo: ꝛ oĩa signa apo stematis epatis q̃ dicemus. ¶ Signa ycteri cie ꝑpter expulsionẽ creticam sunt: qm̃ acci dit in fe. continua acuta in aliqua dierũ cre-ticarum vel indicatiuarum. Et qꝛ fit subito infra vnã diem ꝑpter fortem expulsionem cholere rubee ad ambitum corporis totius virtute sint homatis aut nature. ¶ Signa yceteritie ꝑpter debilitatẽ cistis in attrahen do cho. ru. sunt ꝙ cum ycteritia fit nausea ꝛ vomitus cholere sine dolore ypocundrij de-xtri cum nõ sit in ipso opillatio: similiter ꝛ si tis ꝛ amaritudo oris cum ꝓstratione appe-titus ꝛ vrina rubea intensa: ꝛ difficile est dis cernere inter istam causam; ꝛ illã que fit ex multitudie cholere rubee p̃dicta. ¶ Signa propter opillationem in substantia ꝛ venis epatis vel in poro quo cistis attrahit cho. ab epate sentit eger dolorem grauatiuũ in ypocundrio dextro: ꝛ egestio a principio est tincta: sed post hoc gradatim dealbatur ſm ꝙ cistis euacuat̃ a cholera: ꝛ vrina est tincta valde turbida grossa spumosa ꝑpt̃ ei⁹ regur gitum cuꝫ sanguine: nisi forte virtus discre-tiua ꝛ expulsiua epatis esset debilis plimũ: tunc apparet vrina gradatim alba aquosa: sicut est stercus ꝛ fortificatur yceteritia: ꝛ est cum ipsa patiẽs sine vomitu ꝛ sine amari-tudine oris. ¶ Si autẽ oppillatio sit in po-ro quo cistis mandat cho. ad pillerum. signa eius sunt: qꝛ egestio ꝛ vrina sunt tincta val-de grossa ꝛ spumosa: sicut bolus armenicus sine vomitu vel amaritudie oris vl' siti: ꝛ ap petit⁹ ẽ fortior ꝟtute digestiua stõachi: ꝛ est vt plurimũ cũ fluxu ventris ꝑpter multitu-dinem cholere transmisse ad intestina. ¶ Si autem opillatio sit in poro quo cistis mãdat cholerã ad intestina: tunc signa eius sunt sti pticitas vẽtris cũ egestione alba dura: sicut stercus canis ꝛ fortificatio yceteritie subito et vrina rubea grossa ampulosa valde: nisi forte virtus sequestratiua epatis sit de-bilis qđ raro contingit: tũc vrina foret alba subtilis: ꝛ nõ est eger oĩno sine vomitu cho-lere vel siti vel oris amaritudinẽ ꝛ appetit⁹ ꝓstratiõeꝫ nõ sunt h̃ adeo itẽsa: sicut in de-bilitate cistis in attrahẽdo cholerã. Si aũt opillationes sint plures simul: tunc ꝛ signa apparebũt plura simul: ꝛ hoc est vt plurimũ ¶ Signa yceteritie nigre propter debilitatẽ virtutis discretiue ꝛ expulsiue epatis vel ei⁹ opillationẽ sunt grauitas ypocũdrij dextri Et qꝛ yceteritia citrina p̃cessit nigraꝫ cũ cho lera sit subtilior ꝙ melãcholia: sil'r ꝛ vrina ci trina intensa vel viridis antecessit vrinã ni-gram grossam. ¶ Signa yceteritie nigre pro pter debilitatẽ virtutis attractiue splenis vl' eius opillationẽ est niger color cutis cũ duri tie inflatione ꝛ tumore splenis ita vt putãt stulti ꝙ sit apostema: licet sit sine fe. acuta: et est vrina nigra grossa. Et fit hec yceteritia vt plurimum per se incipiendo sine antecessione yceteritie citrine.

Methodus.

Cura yceteritie ꝑpter caliditatem epatis sine materia est vt vtat̃ vino granatorum ꝛ succo berberis vel aqua decoctiõis ei⁹ ꝛ aqua ordei actu frigida ꝛ aceto: sumat oĩ mane. ℥. ij. oxizacare vel sirupi ros. vel viol. Vta tur triasandalorum ꝛ rosata nouella. Epithimet̃ epar cũ sandal. ro. puluerisatis ꝛ infusis in aqua ros. ꝛ modico aceti. Vitet carnes ꝛ vi na: nisi sint alterata cum herbis ꝛ seminibus frigidis ꝛ aqua frigida. ¶ Cura yceteritie ꝑpter caliditatẽ epatis cũ materia est vt omni die in aurora sumat de oxizacara vel de siru-po acetoso simplici cũ aqua decoctionis la-ctucarũ endiuie cicoree vel seminum cõium frigidorum. ¶ Preterea soluat̃ cuꝫ aqua casei vel lacte acetoso acuto cũ. ℈. j. vel. ij. scamo-nee. Vel purgetur cũ electuario de succo la-xatiuo vel stomaticho laxatiuo: vel cuꝫ deco-ctione que sic fit. ℞. mirabolanorum citrinorũ ℥. j. ꝛ ß. pistẽtur ꝛ bulliãtur cuꝫ prunis siccis in. vj. ℥. aque donec medietas cõsumatur col letur ꝛ acuatur collatura cum. ʒ. ij. reubarba ri boni puluerisati vel granis quatuor vel. v. scamonee. Et addantur sirup. ro. ℥. ij. ꝛ detur hoc totũ ante diem: quia euacuat choleram ꝛ sistit vomitũ ꝯfortando stomachum ꝛ inte stina. Deinde fiant localia remedia p̃dicta: dieta sit eadẽ cũ predicta. Cura yceteritie ꝑ-pter apostema calidũ in epate est cura apa tis quã proprio ca. dicemus. ¶ Cura yceteritie propter expulsionẽ creticaꝫ cho. ad cutim

est vt iuuetur natura in cretticādo. Ponat̄ ḡ patiēs in balneo tepido aq̄ dulcis aq̄ decoc. floꝝ camomī.mellil'.et aneti. Et si virt⁹ sit de bilis ponātur vesice vel vasa terrea super te gmie sup ypocūdria ⁊ circa corp⁹ vndiqꜫ re pleta aq̄ cal'a.vel bibat aquā decoc. calamē ti in plima q̄titate:qm̄ vrinā puocat et cho lerā expellit bora cir̄ sil'r ⁊ iulep ⁊ vinū al/ bum aquosum in quo crocus ifusus fuerit p noctē aut leuiter bullit⁹. Sil'r ⁊ aq̄. decoctio nis caricaꝝ ⁊ passulaꝝ pinguiū ⁊ seminum diureticoꝝ. Hec em̄ materias viscosas sub tiliant et venas capillares elargāt.et dige/ ratur materia post crisim diminutā cū siru/ po aceto.cōposito:aut oxizacara dando om ni die in auroꝛa cū aqua decoctionis radicū petro.feñ.⁊ prunoꝝ:⁊ purget̄ cū aliqua me/ dina supradicta. Cura icteritie ꝑpter debi/ litatē cistis in attrahēdo cholerā est vt cōfoꝛ tetur epar cū illis q̄ diximus ca.de debilita/ te epatis ꝑpter raritatē sue substantie: qm̄ oīa cōfoꝛtātia epar cōfoꝛtant cistim fellis ⁊ econuerso. Cōferūt ad hec etiā oīa que dicē tur iā de cura icteritie ꝑpter opillationem epatis ⁊ viarū eius q̄liscunqꜫ fuerit opilla/ tio est fere eadē cura. Si igit̄ sit cū fe.⁊ vrina rub.⁊ virtute debili digerat̄ materia ⁊ deo/ pillent̄ vie cū sirupo qui sic fit. R.endi.scario le lactuce cicoꝛee mellilo ti.añ.m.j.scolopēd. acetose politrici.adyanthos capilli veneris añ.m.ß.pruna nūero.xx.quattuoꝛ semi.cōiū frigidoꝝ ciperi capparis acoꝛi.añ.ʒ.j.zucca ri lib.j.vel zuccari ⁊ mellis.añ.vj.ʒ.fiat siru pus de quo dent̄ oi mane.ʒ.iij.cū aqua de/ coctionis endi.⁊ lactuce.q: si p̄sto nō fit:dige rat̄ materia cū siru.acetoso simplici ⁊ aqua calefacta. Et aliū sirupū bonū aperientē et confoꝛtantē epar scripsimus ⁊ splenē ca. de opillatione epatis. C.de canone. Preterea purgetur cū aliqua medicina p̄dicta. Utat̄ sepe triasādali vel dyaprunis mixto cū dya cucurma vel cū triffera sarracenica vel dya/ lacca. Nutriat̄ iure carniū bonarū elixarum cū lactuca endiuia feniculo ⁊ petro.sil'r ⁊ car nib⁹ ꝯditis cū succo granatoꝝ vl' berberis vl' aceto:vel cū sapoꝛe facto ex succo acetose tri folij ⁊ petro. Nutriat̄ etiā aqua pisoꝝ ⁊ cice rū. Bibat vinū albū clarū limphatū. Si au tem sit sine feb.tūc opus est deopillātib⁹ acu itoꝛibus p̄dictis sicut est sirupus aceto.com positus cū aqua decoctionis ciperi ⁊ cappa ris sizeleos apij petro. feniculi. Et purget̄ cū pillulis de reubarba. dictis i alchite. Su mat añ prandiū ⁊ cenā lib.ß.aque decoctio nis cauliū vl' pisoꝝ ⁊ sit actu calidū: vl' aque decoctionis absinthij feñ.petro.qm̄ resoluit materias ⁊ prohibet apa fieri in epate opil lato. Nutriat̄ carnibus edoꝝ vel pulloꝝ co/ ctis cū eisdē herbis cōditis cū sinapi vel sa poꝛe facto ex allijs ⁊ cardamomo ⁊ aceto foꝛ ti. Utat̄ iuribus conditis cū sp̄ebus calidis aromaticis. Bibat vinū album purū: vitet cibos grossos ⁊ potus turbulentos. Clisteri set̄ venter sepe cū clisteri pꝛimo siquidē leni tiuo facto ex aqua decoctiōis malue bismal/ ue ficle mercurialis bletis cauliū addēdo ali quid olei viol'.⁊ mellis ac salis. Postea vero clisteri attractiuo acuto q̄d sic fit. Si p̄dictis addat̄ aque decoctionis agari. colloquinti/ de.añ.ʒ.ß. Utatur sepius in ieiuno post pur gationes aliquas trocis.⁊ electuarijs aperi tiuis atqꜫ cōfoꝛtatiuis epatis dictis in alchi te. Et postq̄ icteritia citrina curata fuerit q̄tum ad eius causam scz cū egestio iam ce/ perit citrinari et venter lubrificari ⁊ vrina remitti in tinctura:tunc curetur coloꝛ cutis fetidus cum balneo stuphe sicce vel aque dulcis calide in qua decoctione decocti sint floꝛes camomille ⁊ folia cauliū recen. reci/ piendo eius vapoꝛē in faciē ⁊ oculos actu calidū:quoniā potēter reliquias cholere re/ mouet ⁊ citrinitatē oculoꝛū similiter ⁊ cū ꝓ/ tectione vini granatoꝝ intra oculos donec eoꝛū citrinitas totaliter auferat̄. Et hec suf ficiant de cura ycteritie citrine. ¶ Cura ycte ritie nigre ex quacūqꜫ cā fiat:est vt aperiat̄ splen ⁊ cōfoꝛtet̄.put dicem⁹ ca.de opillatiōe splenis. Et sirupū bonū ad hoc diximꝰ.c.de opillatiōe epatis. C.de cañ. Post purgatio nes aūt aliq̄s vtat̄ dyalacca dyacucurma fer rata. Euitet carnes bouinas vel ferinas aut salitas. Similiter ⁊ lentes caules panē azi/ mū ⁊ oīa generantia melancholiā. Fiant cli steria lenitiua p̄dicta q̄ possunt acui q̄nqꜫ cū sene epithimo polipodio ⁊ squinanto.

Emperica.

Dicunt cōiter operantes q̄ flebothomia saluatelle que est in manu dextra inter anu/ larem ⁊ auricularē confert in omni ycteritia

citrina siue sit cū feb. vel sine feb. ⁊ pprie in corpore sanguineo cuiꝰ vrina est rubea grossa vel rubea valde sine grossitie. Sꝫ flebotbomia saluatelle manꝰ sinistre cōfert in oi ycteritia nigra: qꝛ iste flebotbomie diuertūt materiā cōiunctā ⁊ diminuūt antecedētē. Cura preterea nobilis ⁊ experta i oī ycteritia citrina ex quacunqꝫ cā fiat est ista. Priō digerat materia vitellina q̄ videt cōposita ex cbolera rubea ⁊ flegmate: ppter qd̄ rōne cbo. penetrat ad cutim ⁊ ipsam citrinat: ⁊ ratione flegmatis opillat epar ⁊ poros cutis: vt resolui non possint: ⁊ sic fit causa ycteritie citrine. Hoc facto purget cū buiusmodi. ℞. agarici ʒ. ß. reubarbari. ʒ. ij. pistent ⁊ infundant p noctē i. ℥. iiij. aque feruētis decoctiōis prunoꝝ: deīde collent ⁊ manibꝰ diligēter fricent. Et addant. ℥. ij. sirupi viol. in collatura ppter dulcorationē: ⁊ detur boc totū ante diē. Et si corpꝰ sit robustū nō collet aqua: sꝫ cū tota substātia ministret. vel purget cū. ℥. ß. dyaprunis acuati cū. ʒ. ß. dyagredij: vel cuꝫ. ʒ. ij. reubarbari dādo ante diē cū aq̄ decoc. prunoꝝ ⁊ viol. Utat post purgatiōes oi die i ieiuno electuario aperiēte epar: sicut est dyaprunis simplex mixtū cū trifera saracenica: de quo det in modū castanee cū aqua calefacta. filr ⁊ b̄ potu. ℞. marrubij ortbolani. M. j. decoquat i lib. vij. clari vini albi veteris potētissimi addito modico mellis ppter amaritudinē ⁊ bulliat vsqꝫ ad cōsumptionē medietatis: postea collet ⁊ detur vnꝰ ciatꝰ ante prādiū ⁊ vnꝰ ante cenā. Curata autē egritudine remoueat accidēs. s. citrinitas cū vaporatiōe eiꝰ ex aqua decoctiōis carnīū bouinarū veterū salitarū sumēdo eiꝰ vaporē in faciē ⁊ oculos aptos postq̄ caro cepit ab ossibus separari. Cura ycteritie ex q̄cūqꝫ causa fiat nō pficit nisi cū deopillatiōe epatis ⁊ venarū ipsiꝰ atqꝫ cisti fellis cū infrigidatiōe aliquali: quapropter conferūt oīa dicta ca. de opilatiōe epatis. s. de cā calida. Silr ⁊ oīa q̄ diximus ca. de ydropisi. C. de cura alcbitis cum feb. sed omnium potentissimum est dyacurcu. posita ibidem.

Pronosticatio.

Dicit ypo. iiij. parti. ampb. Si ycteritia superuenerit in fe. acuta ante septimū diē malum est: qm̄ signat opillationē fortē in epate vel apostema calidū ppter exuberātiā cbolere rubee in ipso: quare talis crisis nō fit vi nature: sed vi sintbomatis ⁊ multitudine materie redundantis p corpꝰ. Istud tm̄ dictum ypo. reprebēdit Auerro. vij. colliget dicēs qꝫ lꝫ fuerit verū tēpore ypo. qm̄ corpora seruabāt regimē ranitatis. Nostro tm̄ tēpore potest fieri bona crisis in fe. acuta p ycteritiaꝫ veniētē ante septimū diē: puta in fine quite diei: ⁊ pprie si virtꝰ sit fortis ⁊ materia non multuꝫ viscosa: qm̄ repellet simul vna bora crudum cū digesto. Itē ycteritia supuentens in fe. acuta in sexta die vel post est signū ⁊ cā salubris crisis si nō senserit eger dolorē vel duriciē circa regionē epatis q̄ significarēt apostema vel opillationē tumorosam. Un̄ ypo. ibidem. Quibuscūqꝫ septima aut nona: aut decimaquarta ycteritia supuenerit bonuꝫ: si nō dextrū ypocundriū durū fiat. Si vero nō bonū: qꝛ taliter crisis fit vi nature: ⁊ post digestionē materie: ⁊ in die cretica cū benignitate materie medtocriter grosse: sicut ē cbo. vitellina. Itē ad ycteritiā nō sequit ydropisis vel parū: qm̄ cbo. est materia calida q̄ cōtrariat vētositati ⁊ aquositati ydropicoruꝫ: Un̄ ypo. v. parti. ampb. Ycterici nō valde inflati siūt: verūtm̄ ad ydropisim pprie alcbitē sequit ycteritia frequēter ppter opillationē ⁊ materie grossitiē frequēter ⁊ virtutis discretiue imbecillitatē: quare fit mortale. Itē ycteritia puentēs ex opillatiōe antiqua sclirosata mortale. Un̄ ypo. sexta parti. ampb. ycteritis si epar fiat durū malū: quoniaꝫ qd̄ lapidificatum est in epate vel splene ampliꝰ resolui non potest: vt dicit Aui. tertio canon. fen. iiij. ca. de apostematibus epatis.

C De apostematibus epatis. Capitulum. vj.

Apostema dicitur fieri in epate quando materia per se et primo colligitur in ipso. Excitatur quando materia de membro alio ad epar delegatur: siue fit per mediuꝫ crisis siue sine crisi. Ulcus vero dicitur cuꝫ apostema conuersum est in saniem et post boc rumpitur. Fit igitur apostema per congestionem: extura per delegationem: vlcus vero per rupturam. Possunt autem

hec fieri ex omni genere q̄tuor humoꝝ: proprie tñ ex cholera ⁊ sanguie ac melācholia: sed forte nunq̄ ex flegmate. vt dicit Ras. in diuisionibꝰ. Quia epar est mēbꝝ carniforme calidum valde. Et ꝓpter hoc neq̄ fit ex melācholia ꝑ se incipiēdo: sed ꝯsequēdo ad apa calidū adustū lapidificatū. Premissi etiā apatis sicut ⁊ alioꝝ oīm q̄tuor sunt tēpora si teriet̄ ad salutē: scꝫ pncipiū. augmētū: statꝰ: ⁊ declinatio. Nā si terietur ad pniciē poterit in quocūq̄ eoꝝ inducere mortem ꝑterq̄ in declinatione vera: q̄m in ea nullus morit̄: vt dicit gal. iij. de cri. Quē interficit statim a pncipio ꝓpter materie mltitudinē: sed in augmēto ꝓpter eiꝰ acuitatē ⁊ dolorē: et in statu ꝓpter morbi longitudinē ⁊ virtutis defectionē. Est aūt principiū cū materia fluit ad particulā ⁊ dolor ꝑcipitur: et dolor durat vsq̄ ad dies septē ad plus. Augmētū est cū auget̄ dolor ⁊ febris ⁊ materia tota superfluit. Est aūt statꝰ cū dolor ⁊ febris sunt in vltimo vehemētie ⁊ materia tota fluxit ad locum. Est vō declinatio cū facta est materie fit euacuatio: fortis doloris minoratio.

Apostema epatis sicut ⁊ oē aliud apa potest terminari altero duoꝝ modoꝝ: q̄m vel stat vel ꝑmutat̄. Et est cū ꝑmutat̄ ad malū vl' in peripleumoniā vel in frenesim: vel in aliud ad qḋ transferatur. Si vō steterit in loco suo teriatur altero triū modoꝝ. Primo quidē ꝑ resolutionē similē. Scḋo vō ꝑ saniē siue dublati. Tertio ꝑ sclirosim siue indurationem. Signa teriationis eius per resolutionem sunt: quoniā per emplastra anodina tumor resoluitur ⁊ febris diminuitur ⁊ dolor mitigatur ⁊ virtus de die in diem confortatur sine apertione exitus sāguinis vel saniei per secessum vel vrinam. Et tempus istius terminationis est a primo puncto egritudinis vsq̄ ad diem quartum vel circa id: sicut in pleuresi dictum est. Si igitur vsq̄ ad tempus illud tumor non diminuitur ⁊ febris et dolor augmentatur scire conuenit: quoniam hoc apostema resolui non potest. Signa terminationis eius per sanationem sunt: quoniam post decimūquartum diem vel circa id dolor ⁊ febris acuūtur et magis in nocte q̄ in die. Unde Ipocra. ij. parti. ampho. circa generationem saniei dolor ⁊ febris ⁊c. Si igitur calor naturalis vincatur: fiet sanies.

Si vero accidentalis fiet virus: vt dicit commentator ididē. Et si tussis sicca superuenerit ⁊ oculi concauātur cum rubore angulorum in eis ⁊ vngues corrugantur in eis ⁊ manus et pedes calefiunt si fit cum salute: vel infrigidantur si fit cum pernicie: ⁊ insurgit multitudo sudoris postq̄ non alleuiatur egritudo ⁊ pulsus cum anhelitu fit frequens. Et tempus istius terminationis est a die decimaquarta vel circa vsq̄ ad diem vigesimū vel quadragesimum vel sexagesimum scḋm multitudinem ⁊ grossitiem materie maiorē vel minorem: vt docet Ipocra. ij. pronosticorum. Post illos igitur dies superuenit ruptura ⁊ rigor corporis totius: ⁊ apparet sanguis ⁊ sanies in vrina ⁊ secessu ⁊ diminuitur febris ⁊ dolor si fit cum salute. Signa terminationis eius post sclirosim sunt: quoniam post quadraginta dies vel circa id febris ⁊ dolor falso delitescunt non precedente euacuatione sensibili remanente tumore vel duritie in loco cum prostratione appetitus: et nausea: et corporis extenuatione quacunq̄ die. Nam si materia insensibiliter resoluta fuisset: non remansissent ista accidentia. Signa autem distinctiua inter apostema epatis ⁊ pleuresim scripsimus capitulo de pleuresi. C. de pronosticatione. Signa propria apostematis calidi in epate sunt febris continua acuta cum dolore pungitiuo forti in ypocundrio dextro sub costis ⁊ vehementia sitis. Si autem fit ex sanguine: tunc cum istis apparet rubor faciei permixtus fuscedini et pulsus vndosus: scilicet latus. magnus. mollis: et vrina rubea grossa ⁊ habitudo carnosa: et dulcedo oris sine manifesta causa: ⁊ etas iuuentutis ⁊ antecessio ciborū multiplicantium sanguinem. Si vero fit ex cholera: tunc cū predictis apparet color faciei citrinus ⁊ pulsus velox durus diuersus: et vrina citrina intense cū grossitie non plurima ⁊ habitudo extenuata ⁊ cōcauatio oculorum ⁊ amaritudo oris sine causa exteriori: et forte superuenit vomitꝰ amarus. Signa vero distinctiua apostematis an sit in gibbo epatis vel in sima sunt: quoniam si fit in gibbo superuenit quandoq̄ singultus propter alimēti compressionem: compassionem oris stomachi: et tussis sicca cum sputo propter compactionem dyafragmatis ex ipso

et ycteritia citrina ꝑpter opilationē vena rum in eaꝝ fonte: ⁊ apparet tumor in ypo/cundrio dextro: sicut figura medie lune: ⁊ ꝑ/prie si magnū fuerit apostema. Si vero sit in sima apparet fortassis egestio rubea sicut lotura carnis: ⁊ fortassis alba subtilis chilo sa ꝑpter defectū attractiōis. Silr ⁊ lenitas ventris ⁊ ꝓstratio appetit⁹ oino. Et quāto maius fuerit apa tanto fiēt hmōi accidentia maiora et certiora ⁊c.

Methodus.

Cura apa/tis de san/guine est vt in pncipio ad septē dies fiat flebothomia diuersiua de basilica brachij sinistri propter oppositionē lattitudinalē. Postea fiat flebo thomia eradicatiua de basilica brachij de/xtri in q̄ sufficiēter san. extrahat si virtus et etas cōsenserint. vel fiat ei⁹ secūdatio ꝑ tres dies qđ meli⁹ est. Si vero corpus nō fuerit ple ctoricum vel apa sit ꝯfirmatū anteq̄ sis vo/catus: fiat illico flebothomia eradicatiua: qm̄ postq̄ materia tota fluxa est ad locum apatis nō est ampli⁹ solicitandū in diuersio ne: sed in eradicatiōe. diuersio nāq̄ respicit materiā fluentē vel futurā fluere. Eradica/tio vero materiā fluxā ⁊ electam. Post flebo/thomiā ponant epithimata ⁊ empl'a reper cussiua ꝑ exterius sup locū ex puluere ros. sandaloꝝ cāph. sang. dra. terre sigillate bo li armenici ⁊ silibus dissolutis in aq̄ ros. et modico aceti vel in succo semp̄uiue solatri lactuce acetose ⁊ modico aceti ꝑpter pene/trationē. Sumat in aurora ⁊ ante cenā ꝑpt repcussionē ꝑ intus sirupū acetosum simpli cem vel oxizacarā vel sirupum ros. vel viol. vel vinū granatoꝝ ac berberis cū aqua de/coctionis endi. lactuce cicoree solatri. Nec ꝑmittat hora illa venter exiccari imo leniat om̄i die ante cibū cum suppositorio vel cli/steri lenitiuo dictis in ca. de pleuresi. C. de methodo. ⁊ mūdificet sang. aliq̄ dierū cum ℥. s. et. ß. medulle cassie fi. dissolute in ℥. iiij. aque decoctionis endi. vel prunoꝝ ⁊ det an/te diē vel cū ʒ. s. vel. ij. reubarbari boni pul/uerisati dādo cū aq̄ decoctionis iam dicta. Contētetur hora illa ꝑ cibo succo ordei vel farris vel auene. silr ⁊ malis sapidis lactuce cucurbite coctis ⁊ cōditis cū agresta vel vi/no berberis in potu cū cibo suo. Sz si virtus sit debilis dent carnes edoꝝ vel pulloꝝ co/cte cū herbis frigidis p̄dictis cōditis cū suc co granatoꝝ vel berberis aut acetose et mo dico aceti. Et bibat vinū album debile lim/phatum ad mediū cum aq̄ frigida vl' aqua decoctionis endi. Melius tn̄ foret abstine/re a vino hora illa oino. In augmēto vero po/nantur empl'a leuiter resolutiua sine attra/ctione mixta cū repcussiuo sicut sunt empl'a facta ex floribus camomille. semi. lini. farina fenugreci ordei raď. maluauisci. coquendo oia in aqua ꝑfecte et pistādo ⁊ incorporan/do cū oleo camomille ⁊ aqua ros. qđ suffi/cit addendo aliq̄d ex stipticis sicut absinth. ro. grana mirti. cicorea ⁊ plantago. et hora illa sumat leuiter de resoluentib⁹ ⁊ aperien tibus ꝑ interius sicut est sirup⁹ acetosus cō/positus. In statu regat cū resolutiuis puris et postq̄ fe. ⁊ dolor ceperint minorari: acuā tur resoluētia p̄dicta cū puluere aneti spic. mirrhe bdellij ciperi capparis ſm q̄titatē diminutionis fe. ⁊ doloris. ⁊ sic regat per tē/pus declinatiōis vsq̄ ad resolutionē ꝑfectā. Si aūt morb⁹ prolōgetur neq̄ apa resoluat neq̄ medicine rationabiliter exhibite ꝓfi/cere videātur. ⁊ fe. ⁊ dolor de die in diem au/gmentētur: scire debes qm̄ apa tendit ad sa/niationem quare intēde postq̄ cognoueris ad generationē saniei laudabilis cū empl'o maturatiuo dicto capl'o de apatibus stoma chi. C. de methodo. Et sic regatur vsq̄ ad diē rupture: ⁊ si ruptura ꝑ se fiat bene erit. Si aūt fiat per artē sicut ibidem diximus de cura dubilati in stomacho. Et postq̄ ruptū fuerit apa quod scies qm̄ sanguis ⁊ sanies visa sunt in egestione vel vrina tūc solicitā/dum est in cura vlceris ꝑposse. cuius quidē cura tribus ꝑficitur intētionibus. Prima est mūdificando vlcus a sanie qđ fit per stipti/ca abstersiua. Detur ergo in potu aqua or/dei vel ydromel vel iulep vel sirupus aceto/sus cōpositus confectus cū zuccaro si calor sit plurimus. Scđa vero in cōsolidando labia vlceris quod fit per stiptica conglutinatiua Dentur ergo in potu. ʒ. iij. de hac medicina cum sirupo acetoso vel ydromelle. Et post ad duas horas a sumptiōe medicine abster siue iam dicte. ℞. se. endi. seminis apij masti cis terre sigillate. an̄. aureum. j. rosarum tri tarum spodij thuris san. dra. an̄. aureos. ij.

terantur oīa subtilissime ⁊ cribellent̄. Et em plastret̄ epar per exterius cū emplastro qd̄ ℞.spice calami aromatici ciperi.an̄. partez .j.thuris masticis.an̄. pt̄e.ß.terant̄ ⁊ incorpo rent̄ cū aqua decoctionis granoꝝ mirtilli et citonioꝝ vel sumach vel piroꝝ vel pomorum stipticorū aromaticoꝝ: ⁊ in fine adde aliq̄d gallie muscate: q̄m cōsolidat ⁊ ꝯfortat epar a ꝓprietate. Tertia est in confortādo virtutē ne fortassis ex morbi longitudine atq; do loris fortitudine ꝓsternat̄: quare confortetur cū carnibus pulloꝝ edoꝝ ⁊ vitellis ouorum et bibat vinū albū subtile aromaticū in par ua tamē q̄titate. Si vero nihil predictoꝝ cōtulerit ⁊ apa de die in diem indurat̄ cū mul to tumore ⁊ dolore in loco ⁊ corruptione cor poris ⁊ minoratione appetitus ⁊ delitescē tia fe. tūc intende ad mollificantia ⁊ resoluē tia materias melācholicas adustas vicissim tam per interius q̄ ꝑ exterius. Sumat igit̄ omī die an̄ cibū dyacurcu. scripta ca. de ydro pisi. C. de empericis i cura alchit̄ cū fe. Vel sumat de dyalacca vel de athanasia cū vino albo subtili: vl̄ sumat de trociscis de bdellio qui sic fiūt. ℞. ꝑm rasim in diuisionib⁹ rosa rum tritarū.ʒ.x. spice nardi.ʒ.ij. croci lacce co sti.an̄.ʒ.j.⁊.ß. mirrhe.ʒ.j. masticis amigdala rum amararū.an̄.ʒ.ij. bdellij.ʒ. tres. dissol uantur bdellium ⁊ mastix cū vino ⁊ cōficiantur cū eo res alie postq̄ puluerisate fuerint subtiliter ⁊ cribellate: ⁊ fiant trocisci quoꝝ quilibet sit.ʒ.ij. vel.iij. Det̄ vn⁹ in aqua endi. si fuerit plurima caliditas vel cū vino albo vel ydromelle vel aq̄ decoctionis semis apij et feniculi si nō sit in fe. intensa. Emplastretur epar cū emplastro qd̄. ℞. rad. maluauisci coctarū ⁊ mundataꝝ a ligno interiori et cortice exteriori ⁊ reductaꝝ ad substantiam axungie per pistationē. lib.j. farine ordei.℥. quattuor. fenugreci se. lini an̄.℥.ij. pinguedinis anatis anseris ⁊ galline ac porcine sine sale. an̄.℥.ij. ciperi squinā ti. an̄.℥.j. armo niaci.℥.j.⁊.ß.⁊. terebentine.℥.iiij. cere quod sufficit. Dissoluant̄ cera ⁊ gūme cuz vino in casola ad ignē ⁊ incorporent̄ cū eis res alie postq̄ bn̄ trite fuerint ⁊ cribellate extendat̄ super coriū ponat̄ sup epar vel fiat vnguentū ex eis ⁊ loco cere ponat̄ oleum masticinū vel nardinū. Hoc nāq; emplastrū sui bonitate mollificat ⁊ resoluit omē apa indura tum: ⁊ ꝓprie si sit de materia calida adusta. Si autē sit de materia frigida vl̄ grossa val de: tunc opus est emplastro fortiori qd̄. ℞. rad. bismalue ꝑparatarū vt sup̄ lib.j. terebē tine. lib.ß. bdellij armoniaci serapini oppo ponaci. an̄.℥.ß. cipi cappis acori sq̄nāti. an̄.℥.ß. farine fenugreci ⁊ se. lini. an̄.℥.iij. olei nar dini.℥.ij. dissoluāt̄ gūme i vino: ⁊ cū dissolute fuerint: addat̄ terebētina ⁊ dissoluat̄ cū eis et cū dissoluta fuerint oīa ponant̄ in mortario ⁊ incorporent̄ res alie trite ⁊ cribellate perfecte donec vnū corpus fiāt. Et fiat cerotū vel emplastrū sup epar actu calidū. Ista em̄ emplastra mollificāt ⁊ resoluunt materias induratas in epate: ⁊ confortāt substantiam epatis. Cura apatis calidi de chol̄. est cū ꝑdicta nisi q̄ i sanguie dʒ mag̈ fieri euacuatio cū flebothomia. Sed in cholerico ma gis cū farmacia leuiter purgante materias acutas sicut sunt cassiafistula tamarindi mā na reubarbarū dando cū aqua decoctionis prunoꝝ in vtroq; tamen cōuenit flebothomia ⁊ farmacia: vt dictum est.

Emperica.

Dixerūt excellentes q̄ apostema epat̄ vl̄ alterius mēbri cuiuscūq; interioris vel exterioris pōt in principio ⁊ anteq̄ materia fluxa sit ad locuz euitari tribus modis. Primo modo quidē per repulsionē ad loca ex quib⁹ fluxit: ⁊ hoc fit per frigida stiptica q̄ repercussiua nuncupantur sicut sunt solatrum virga pastoris semperuiua ⁊ similia posita super ipsum. Secundo modo per tractionem ad partem oppositam cum ipsius calefactione ⁊ fricatione atq; vētositate. Tertio mō ꝑ delegationē siue trāsmissionē mat̄ie ad mēbra debilia q̄cūq; qd̄ fit ꝑ stiptica tēpata cōfortātia v̄tutē epatis regitiuā: vt se valeat a sup̄fluitatib⁹ exonerare sicut sunt grana mirti rose citonia succ⁹ granatoꝝ ⁊ berberis cuz per interius assumunt̄ aut ꝑ exterius super epar emplastrent̄. Dixerūt etiā alij q̄ succus agrimonie in potu datus stomacho va cuo ꝑ.ix. dies liq̄facit a ꝓprietate omne apa tam interius q̄ exterius.

Canones.

Dicit Gal̄.ix. de ingenio sanitat̄ q̄ in apatib⁹ stomachi epatis vel splenis nō debem⁹ admi

nistrare:nec ꝑ interius:nec per exteri⁹ me/
dicinas resolutiuas puras:qm̄ resolueret eo
rum virt⁹ simul cū materia ⁊ sequeret mors
festina:cū sint mēbra nobilissima quoꝝ ope/
ratio necessaria est ꝓ toto ⁊ ꝓprie epar cum
sit mēbrum rarum calidū mollis substātie ⁊
spongiose. Addant igit eis stiptica aromati
ca sicut absinth.ros.citonia plātago grana
mirti mala pontica nespille sorbe pira su/
mach ⁊ silia. Et sicut dico de resolutiuis ita
intelligo de mundificatiuis. Item si apā sit
in gibbo epatis euacuet apātis materia ꝑ
vrinā cū seminib⁹ cōmunib⁹ quattuor famosꝫ
calidis vel frigidis ꝓut oportet additis sti/
pticis iam dictis. Si vero sit in cōcauo ipsi⁹
euacuet materia ꝑ intestina cū farmacijs le
nitiuis predictis.sꝫ nō dentur medicine acu/
te sicut sunt scamonea agaricus ⁊ silia:qm̄
se.incēderēt ⁊ materiā agitarēt:⁊ sic augmē
tarēt apā. Istum tn̄ canonē duo impediūt.
Primum quidem lesio intestinoꝝ vt i dissin
teria vel lienteria cōuenit:tunc nāꝙ omnis
materia in epate collecta debet euacuari ꝑ
vrinā ne lesio intestinorum vltimetur. Secū
dum est grossities vel viscositas materie:tūc
nāꝙ medicine vrinatiue sunt debiles nec
sufficiunt: quare oportet vt fiat euacuatio
cū medicinis ducentibus per secessum. Uta
tur ergo medicus nūc ista:nunc alia:ne na/
tura fiat consuetudinaria. Itē in principio
apātis non debent poni repercussiua fortia
ne forte materia induretur ⁊ caliditas epa/
tis mortificetur ⁊ sequatur ydropisis alchi
tis. Primo ergo ministrentur leuia debilia
postea fortificentur gradatiue. Item nō fiat
flebothomia vel farmacia ventre cōstipato
quoniam euacuationem materie nociuue
prohibet et materiam iuuatiuam corrum/
pit. Tentatur igitur prius cum suppposito/
rio vel clisteri. Itē sciēdū ꝙ apā i cōcauo epa
tis reddit vētrē lubricū qm̄ chil⁹ nō penetrat
ad epar. Apā vero i gibbo ei⁹ reddit vētrem
stipticū ꝓpter attractionē plurimā ad locū
apātis nisi forte apā sit adeo magnū vt vir/
tutē epatis deijciat ⁊ vias opilet:tunc fiet
fluxus lientericus perniciosus. Sciēdū pre/
terea ꝙ in apāte epatis est opilatio:⁊ licet
in omni opilatione sit vrina alba tenuis cla
ra radiosa:verumtamen fit rubea grossa cō/
fusa propter febrem ⁊ humorū ebullitionē
quapropter si venerit alba aquosa ⁊ liuida
colore ꝟtutis mortificationem signat.

Pronosticatio.

Omne apostema epatis est ex toto genere
magis mortale ꝙ̄ salubre propter epatis
nobilitatē necessitatem caliditatem et rari
tatem quare pronosticis relinquatur nisi for
tis sufficientis et medicine rationabiliter ex
hibite conferant quaꝙ die. Item in aposte/
mate epatis frigiditas manuum ⁊ pedum
mortalis est. Item apostema in gibbo epa/
tis citius īterficit ꝙ̄ in cōcauo propter par/
tem illam esse meliorem et vias strictiores.
Caue preterea ne tumorem musculorum q̄
sunt in mirach ventris iudices fore aposte/
ma epatis vel splenis. Distingue ergo ꝑ fi/
guram lunarem et vrinam ignitam confu/
sam et egestionem chilosam:vel sicut lotura
carnis et dolorem fortem cum febre acutissi
ma et pulsū spissum velocem:qm̄ nihil isto
rum in apostematibus musculorum appare
re consueuit vel non plurimū vehementer.
Item dicit Ipocra.vij. pti.amphorismorū.
In flegmone epatis singultus malum quia
multitudinem materie signat. Item in om/
ni apostemate epatico fluxus ventris mal⁹:
quoniam magnitudinem apostematis ⁊ pro
strationem appetitus ⁊ virtutis attractiu/
ue et digestiue signat nisi venerit in die cre
tica: et post signa digestionis et fuerit cum
sanie laudabili alba leui equali:vel cū pau
co sanguine commixtus et virtute constante
et febre ⁊ dolore deficiēte.⁊ appetitu redeū
te. Item apostema factum in gibbo epatis
potest tribus modis resolui sensibiliter ad sa
lutem scilicet per sudorem per vias vrinales
et per fluxum sanguinis narium. Similiter
⁊ apostema quod est in sima potest tribus
modis terminari: scilꝫ per sudorem:per vias
vrinales ⁊ per fluxū ventris et per vomitū
Si igitur aliqua istarū terminationum eue
nerit subito a ꝑncipio scꝫ i q̄rta vel in septi/
ma die salubre erit:⁊ ꝓpter si signa digestio
nis apparuerint et virtus constet. Si vero
tardauerit mortale ꝓpter saniei genera/
tionē ⁊ morbi longitudinem. Un̄ Ipoc.iiij.
pti.am. In fe. apā nō solutū ad prias crises
lōgitudie egritudis est. Itē si apā saniosum

fuerit in velamie epatis vel musculis vētris salubre. Si vō in substātia epatis mortale cognoscit aut distinguit nō nisi a posteriori scʒ exeūte: qm̄ ꝛ si exiens post rupturā vel incisionē vl' cauterium fuerit sanies alba lenis equalis venit de pāniculo īuoluēte epar de musculo. Si vō fuerit nigrū grossum cenosum vel viride fetidū vel plumbeū liuidū significat: qm̄ de sub a epatis egreditur. vn̄ Ypo. vij. par. amph. quicūqꝫ in epate ꝑpter saniē vrunt si q̄d sanies pura fluxerit ꝛ alba euadūt: intuncta em̄ illius sanies est. si vō velut amurca pereūt. Cōsulo tn̄ ne tales incidantur vel vrātur: sed pronosticis relinquantur.

¶ Tractatus tertius tertie sectionis. De passionibus splenis.

Splenis passiones famose sunt tres Prima est debilitas ei' in suo officio. Scd̄a opillatio durities ꝛ tensio. Tertia est apa. Nam de ycteritia nigra diximꝰ vbi de curina loquebatur.

¶ De debilitate splenis. Caplm̄. j.

Debilitas splenis queadmoduʒ debilitas epat' a duabꝰ pōt causis ꝑuenire in gn̄e: q̄ sunt mala cōplexio ꝛ mala cōpositio siue laxitas texture sue substātie: qm̄ debilitatem eius factā ꝑpter solutionē cōtinui cyrurgicis dereliquo: nisi fortasse acciderit ex apate vel vlcere: de quibus ꝑprio ca. dicemus. Mala aūt cōplexio diuersa licet sit octo modorū: ꝑpterea tn̄ splen debilitat maxime a calida ꝛ frigida. Nā sicca ad calidā reducitur sed hūida nō debilitat nisi opillādo ꝛ extendendo: velut in ꝑximo ca. dicet. Signa debilitatis splenis in cōi sunt tria. Primū est corruptio coloris corpis ꝛ ꝑuersio ei' ad nigredinē: q̄ maxime ꝑcipitur in albuginibus oculoꝝ. Et hoc cōtingit ꝑpter hoc ꝙ splen nō attrahit melācholiā ab epate: neqꝫ mundificat in eo massaʒ sanguis cū sit eiꝰ ꝑpriū officiū. Scd̄m est ꝑstratio appetitꝰ propter paucā melācholiā acetosam q̄ trāsmitti debet a splene ꝛ ad os stōachi vt appetitū excitaret. Tertiū ablatio vel diminutio emoroidarū q̄ oriūtur a splene siue venis eius.

Si aūt sit ista debilitas a mala cōplexione calida: tūc cuʒ p̄dictis appet citrinitas ꝑmixta nigredie in cute corpis ꝛ albuginibꝰ oculorū ꝛ destructio appetitꝰ oīno ꝛ sensibiliter caliditas in ypocūdrio sinistro ꝛ vrina rubea grossa. Si aut fit a mala cōplexione frigida tūc cuʒ p̄dictis appet color liuidꝰ ꝑmixtꝰ nigredini: ꝛ destructio appetitꝰ nō adeo sicut in cā calida ꝛ frigiditas sensibilis circa locū splenis: ꝛ vrina glauca turbida inferiꝰ ꝛ clara supius quodāmodo. Si aūt sit ꝑpter raritatē substātie splenis: tūc cū signis cōibus p̄dictis appet medico sapienti ꝑuatio signorum calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ: ꝛ qm̄ splen de facili leditur ex quacūqꝫ cā postq̄ ꝑuenerit ad pāniculū inuoluentē: qm̄ eius substantia caret sensu ꝑpter nō esse mēbrū neruosuʒ: sed carniforme: queadmodū epar: pulmo: ꝛ renes.

Methodus.

Cura debilitatis splenis ꝑpter malā cōplexionē calidā ē vt in p̄ncipio si corpus sit plectoricū vel carnosuʒ fiat flebotbomia de basilica sinistra in brachio vl' in pede vel de saluatella in manu. Post hoc si necesse fuerit: purget cū sene thimo epithimo polipodio dādo ex eis aliq̄d i puluere cū aq̄ de coctionis prunoꝝ vel in collatura cū hac decoctiōe. ℞. ellebori nigri. ℈. j. reubarbari. ʒ. ij. terātur ꝛ dissoluātur in. ℥. iiij. aque feruētis decoctiōis sene epithimi ꝛ prunoꝝ collet et detur ante diē. Et si presto nō sit aliq̄ purgetur cū dyasene vel cū yeralogodiō dando ex eis. ℥. ß. cū aqua calida an̄ diē. Vel detur reubarbarū in puluere cū sero caprino: vel cū aqua decoctiōis prunoꝝ: qm̄ ista medicamia cōfortāt ꝛ deoppilāt splenē ꝛ epar atqꝫ meseraicas ꝛ humores grossos educunt adustos vel non adustos. Post purgationes ponatur ventosa magna sine scarificatione super splenē in ieiuno cum suctione fortiter me lancholiam attrahat ꝛ fricetur cum manibꝰ. Epithimetur cum huiusmodi medicina. ℞. ciperi capparis acori endi. lactuce cicoree absinth. an̄. pistentur ꝛ bulliantur in aceto forti et succo acetose vel berberis. Et in isto liquore actu calido infundantur petie et ponantur frequenter super splenem in ieiuno. Si vis ex eo facere vnguentum: bulliantur res predicte in oleo cōmuni ꝛ modi

co. aceti;vel in oleo ros.vel de salicib⁹ ꝛ post decoctionē collekͣ liquoꝛ ꝛ ex eo ꝛ cera suffi- cienti fiat vnguentū. Nutriat carnib⁹ lau- dabilib⁹ nō fumigatis neqꝫ salitis coctis cū endiuia lactuca: vel cū seminib⁹ eoꝝ conditis cum agresta vel vino granatoꝝ ꝛ berberis vel succo acetose ꝛ aceto. Bibat vinū album clarū debile aquosuꝫ vel limphatū. Uitet ci- bos dulces vnctuosos ꝛ viscosos ꝛ pot⁹ ru- beos grossos turbidos. Utat trisandal. ro sata nouella dyaboraginis dyarrodon ab- batis cū aqua calida in ieiuno. Cura debili- tatis ei⁹ a mala cōplone frigida est eadē cuꝫ predictis in flebotbomia purgatiōe ꝛ vento- satione: sꝫ fricatio fiat fortioꝛ ꝛ eqtet in ieiu no equos duriter inceden. vel descēdat sca- las altas. Epitbimet splen cū bmōi. ℞. ci- peri capparis acoꝛi aꝫari aristologie rotūde. añ. pistent ꝛ bulliātur in succo absinth. sco- lopē. tamarisci corticis medianē sambuci et modico aceti fortissimi collent ꝛ exprimant res pfecte. Et in liquore illo imbibātur pe- tie ꝛ actu calide sup splenē ponātur; vel pi- stent res oēs pfecte ꝛ fiat emplm. Et si vis magis fortificare hoc medicamē adde rutbā et folia lauri ꝛ prassiū. vel sꝫ vnguentū qd. ℞. armoniaci bdellij oppoponaci serapini. añ. ʒ. ß. succi absinth. ʒ. iij. aceti fortissimi. ʒ. ij. olei cōis veteris vel de rutba. ʒ. ij. dissoluā- tur gūme in aceto ꝛ succo. Deiñ reducātur ad ignē addito oleo ꝛ cū bñ liqfacta fuerint addat cere qd sufficit ꝛ fꝫ vnguētū actu ca- lidū sup splenē in ieiuno ad ignē vel solē ca- dum oi die: ad idē cōfert vnguētū marciatō. Comedat carnes laudabiles coctas cū feni culo ꝛ petro. ꝛ iura eaꝝ bibat vinū albū foꝛ te. Cura debilitatis splenis ppter raritatē sue subē est vt negligātur flebotbomia ꝛ far macia predicte. ꝛ fiāt sola remedia localia: Epitbimet ergo ꝛ emplastret cū calidis sti pticis nō multū excedētib⁹ q̄ diximꝰ ca. de de bilitate epatis. C. de cura debilitatis ei⁹ p pter raritatē sue substātie. Nutriat carnib⁹ laudabilib⁹ assis pprie cōditis cū vino gna toꝛū vel berberis vel succo acetose ꝛ vino sti ptico mixtis ꝛ incoꝛpatis cum puluere cina momi ꝫedoarij cappa. gallan. croci ꝛ filium: qm̄ stipticāt ꝛ cōfortāt splenē generādo san guinē grossum et appetitū excitant: q̄re bi- bat vinū rubeum aromaticū si in ipso dele- ctetur vel vinū album vel amāꝝ. vtat i ieiu no dyacappa. et electuarijs q̄ dicemus sta- tim cum vino claro subtili.

Emperica.

Confectio ele ctuarij subli- mis conferēs ad oēm debilitatē epatis ꝛ splenis cū opilla tione ꝛ pprie sine fe. hec est. ℞. lacce ablute costi baccaꝝ lauri. floꝝ sambuci liqri. pipis. ʒ. añ. ʒ. ij. aristologie rub. tinctoꝝ succi eu- patorij aꝫari absinthij anisi gencianē spice squināti croci cinamomi reubarb. añ. ʒ. j. et. ß. mirrbe bdellij. ana. ʒ. j. mellis qd sufficit. Frāgit eñ lapidē ꝛ duritiē antiquatā ꝛ in- ceptionē ydropisis ex ipis puenientē decidit. Itē sunt qdā simplicia splenē cōfortātia a p prietate. Ubi gr̄a. borrago buglossa cipi cap paris thimi epithimi ꝫedoarij. Sꝫ i cā calida: endiuia lactuca ꝛ filia. ꝛ semia eoꝝ. Sꝫ in cā frigida: tamariscus scolopēdria nasturcium calamētuꝫ: sqlle. aristolog. acoꝛi aꝫari flores sambuci vel coꝛtex ei⁹ median⁹. Itē aq̄ trans iens p minerā ferri: vel in q̄ extinctū fit fer- rū: vel in q̄ bullite sunt scorie ferri cōferunt splen a ppetate si potent vl cibis cōmisceā tur. Silr ꝛ electuaria in qb⁹ ponit scoria fer ri vel limatura acuū abluta in aqua frigida x. vicibus aut pluribus postq̄ fuerit subtili- ter cribellata.

Canones.

Sciasq oēs me lancbolici sunt splenetici q̄pro- pter dicta caplō de melācbolia. silr ꝛ isto ca. et q̄ dicent ca. de opillatiōe splenis plimum sibijnuicē suffragantur. si calida frigidis et frigida calidis applicentur causis.

Pronosticatio.

Debilitas splenis īducit opillationē epat[is] dū sanguinē nō mūdificat. opillatio digōne pbibꝫ dū calorē mortificat naturalē ꝛ discre tionē būoꝝ p sua loca retardat. digestio vo pbibita aquositatē multiplicat. ꝛ sic tandeꝫ ydropisim albitē vel fe. cronicā pniciosam inducit cum appetitus prostratione et vir- tutis nutritiue defectione.

¶ De opillatione duritie ꝛ ten- sione splenis. Caplm. ij.

Ista q̄ttuoꝛ pueniunt ꝛ differunt:

Conveniũt q̄m sũt de gñe passionũ matialiũ occupãtiũ splenẽ ƀm venas ⁊ spõgiositates ei⁹ ⁊ iducẽtiũ in eo malã cõpositionẽ. Differunt aũt qꝛ opillatio est nomen cõmune ad oĩa: sed magnitudo est opillatio splenis facta a materia humorali ipsum elevãs in tumore. Sed durities est opillatio ãtiqua scilicet rotisata cui⁹ subtile resolutũ est cũ remanentia grossi terrestris. Sed tensio sive inflatio est opillatio facta ex materia vẽtosa. Signa oĩm istarũ passionũ sunt dolor lateris sinistri extensiu⁹ in loco qui est sub costis cuꝫ tumore vel sine tumore ⁊ cum duritie sensibili ad tactũ: vel sine duritie ⁊ corruptio coloris ⁊ cõversio ei⁹ ad nigredinẽ in corpe toto pro p̄rie ⁊ in albuginibus oculorum. ꝓpterea ꝙ splen nõ mundificat sanguinẽ a melãcholia ⁊ ꝓstratio appetitus ꝓpter opillationẽ vene mulgentis que veniẽs a splene ad os stomachi defert melancholiaꝫ acetosam guttatim ꝓfluentẽ ⁊ appetitũ in ipso excitãtẽ. Si aũt sit ista passio a materia humorali tunc cũ p̄dictis apparebit ꝙ tumor ille non cedit vel difficiliter cedit cõpressioni manus sup ip̄m. Si v̄o fiat a materia ventosa tunc fit locus planus p̄ter qđ doleat q̄n sup ipsum fit vehemẽs impressio: ⁊ q̄nqꝫ ꝓvenit ex eo cũ vehemẽter p̄mit̃ eructatio vel rugitus.

Methodus.

Cura oĩm istarũ passionũ p̄ter ꝙ ꝙ fiat aliđ ẽ vt primo fiat flebotbomia saphene vel saluatelle in pede sinistro cum incisione larga. ⁊ post hoc flebotbomia basilice in brachio sinistro vel saluatelle in manu sinistra si corpus sit carnosuꝫ: ⁊ virtus ⁊ etas cõsenserint: ⁊ extrahat̃ san. grossus niger plurim⁹. ꝙ si clarus subtilis exierit illico restringat̃ ⁊ ponat̃ corpus in aqua dulci tepida ⁊ fricent̃ extrema donec sanguis grossus melãcholicus colliquat̃. Deinde fiat flebotbomia iã dicta. Et post flebotbomiã sumat oĩ die in aurora ⁊ ante cenã. ℥. iiij. sirupi aceto si cõpositi cũ. ℥. iiij. aque decoctionis cipi acori capparis azari vel oximellis cõpositi. Modo aũt cõpositũ cuꝫ in eis aliq̄d cõponitur ex radicibus q̄nqꝫ cõib⁹ ⁊ ex seminibus calidis quatuor cõibus vsitatis. Purget̃ cũ yerap. vel cũ yeralogodion vel cũ aliqua medicina dicta caplõ de debilitate splenis. Fomẽtet̃ splen cuꝫ aceto acuto actu calido in quo bullita sint rutba calamentũ cappar̃. ⁊ azaruꝫ. Et si ponatur sup ipsum emplr̃m qđ. ℞: armoniaci oppoponaci serapini bdellij añ. ℥. ß. pinguеđ. anseris anatis ⁊ galline. añ. ℥. j. capparis acori azari ciperi floruꝫ sambuci vel corticis ei⁹ mediane scolopenđ. tamarisci. rubee tinctorꝫ añ. m. ß. bulliãtur oẽs herbe ⁊ radices in aceto forti et pistẽtur ꝑfecte donec oĩa reducãtur ad formã axungie. Deinde cõficiantur cũ adipibus predictis ⁊ gũmis dissolutis in vino ⁊ fiat emplastrũ actu calidũ sup splenem in ieiuno: qđ si fortificare volueris: adde absinth. squillã. rutbam eupatoriũ herbis predictis. Et si magis iterũ marrubiũ ⁊ genestã fraxinũ sauinã. ⁊ iterũ si maxime: aloes ⁊ mirrhã ⁊ omne genus salis: ⁊ omne genus fellis: ⁊ omne gen⁹ vrinarum: ⁊ ex succo earũdem reruꝫ ⁊ oleo ⁊ aceto decoctiõis ipsarũ: fit vnguẽtũ cũ adipibus ⁊ gummis predictis addito modico cere albe. Istud nãqꝫ vnguentũ ⁊ emplastrũ apit: mollificat ⁊ cõfortat oẽm splenẽ opillatũ: ⁊ proprie si sit opillatio dura ãtiqua ⁊ sine fe. Ungatur etiã vnguẽto marciaton ad ignẽ vel solem calidũ. vtat̃ sepe in ieiuno dyacucurma dicta in caplõ de debilitate splenis. C. de empericis. vel filantropos vel dyacapparis vel dyagallan. ⁊ ꝓprie si in lib. j. cuiuslibet electuariorꝫ istorꝫ ponat̃. ʒ. j. vel due limature acuuꝫ vel scorie ferri trite subtilr̃ atqꝫ cribellate: q̄m sunt tũc de genere electuarioruꝫ frigidorꝫ. Nutriat̃ carnibus edorꝫ vel pullorũ vel auiũ silvestriũ nõ aquaticarũ potius coctis cũ petro. ⁊ feniculo ꝙ assis vel frixis ⁊ aqua cicerũ ⁊ pisorꝫ. Bibat vinũ albũ clarũ vetus amarũ puruꝫ. Euitet cibos dulces viscosos q̄m opillant: vt est caro porcoruꝫ ⁊ tortule: silr̃ ⁊ cibos valde salitos q̄m sanguinem adurunt ⁊ inspissant ⁊ lentes ⁊ carnes ferinas ⁊ caules: q̄m melancholiã multiplicant. Et vinũ rubeuꝫ grossum turbidũ ⁊ cervisiam ⁊ medonẽ: q̄m humores congelant. Si aũt sit cum feb. fiant vnguenta ⁊ emplastra predicta: q̄m sufficiunt leviora sicut est euaporatio cum aceto forti calido puro: vel in quo decocte sint cappares: similiter ⁊ emplastrum factũ ex eisdem contritis perfecte. Utatur trocis. de rob. sepius ante cibuꝫ qui. ℞. rosarꝫ. ʒ. iiij. xiloaloes spice masticis cassie

lignee squinanti cinamomi absinthij. an̄. ʒ. ſ. informent̄ trocisci cū vino veteri: quorū quilibet sit. ʒ. ij. det̄ vnū in potu oī die cū aqua decoctiōis feniculi radicuȝ apij petro. qm̄ valet opillationi oium mēbrorū ⁊ indigestioni ⁊ inceptioni ydropisis sedat ⁊ febres antiquas erraticas decidet si det̄ post purgationes in aurora: ⁊ ante horā accessionis. Et nō negligat̄ se. sed curet̄ sicut eiꝰ cā ⁊ dispositio requirūt. Cura tēsionis eiusdē splenis est vt euaporet̄ ⁊ fomentet̄ splen cum vino veteri amaro in quo decocta sint carui: ciminū: mētastrū: origanū: satureia: siseleos: ⁊ silia que sunt carminātia ventositates: vel cū lapide ignito asperso aceto acuto. Et sacellet̄ cū milio ⁊ sale torrefactis in sacculo addito furfure: additis etiā allijs: feniculi: anisi: se. nasturtij: carui sepiꝰ in ieiuno. Et bibat post ipsuȝ vinū purū ⁊ vetꝰ. Vtat̄ etiā dyacimino: dyaniso: dyacosto: dycastoreo: vel tyriaca veteri cū vino decoctiōis ameos amomi origani satureie ⁊ similiū: famē ⁊ sitim toleret ꝑposse: ⁊ laboret in ieiuno ⁊ sudet. vitet oia vētosa: sicut sunt legumina ⁊ olera. Et ponat q̄nq̧ ventosam magnā super splenem ante cibuȝ sine scarificatione.

Emperica.

Ad oēm opillationem splenis ex quacūq̧ cā fiat ɔferūt trocis. cappis a ꝓprietate qui sic fiūt. ℞. radicū corticis capparis se. agni casti an̄. ʒ. x. scolopēdrie. ʒ. vij. aristologie ro. fol. rutbe. se. nasturcij: acori: nigelle: armoniaci an̄. ʒ. iij. dissoluat̄ armoniacuȝ in aceto in quo cetera ɔficiātur ⁊ iforment̄ trocis. quorū quilibet sit. ʒ. ij. ex q̇bꝰ det̄ vnꝰ in aurora cū vino decoc. radicū q̄nq̧ cōlū: ⁊ ꝓprie si sit sine fe. Est nanq̧ resolutiue fortitudinis p̄missa purgatiōe. Isti trocisci etiā s̄m Mebeme. sic fiūt ⁊ meliꝰ. ℞. rad. corticis cappis se. agni casti an̄. ʒ. vſ. nigelle calamēti succi eupatorij acori amigdalarū amararū. nasturcij armoniaci foliorū rutbe aristologie rotūde an̄. ʒ. ij. cipi scolopend. an̄. ʒ. ſ. dissoluat̄ armoniacū in aceto ⁊ aliarū rerū puluis subtilr̄ tritarū ɔficiat̄ cū eo ⁊ sit dosis aurei. ſ. cū vino decoctionis radicū capparis ⁊ radicū salicis: ⁊ sunt q̇ duplāt armoniacuȝ: ⁊ est meliꝰ. Ad idē ɔfert stercꝰ caprinū bouinū colūbinū cū fece veteris vini ⁊ aceto forti decoctum atq̧ emplastratū: ⁊ ꝓprie si opillatio nō sit difficilis antiqua: ⁊ p̄cesserit fiōmia supradicta: ⁊ sint aialia pasta ex herbis acutis in locis mōtanis. Confert etiā vrina bibita actu calida in ieiuno: ⁊ qn̄ q̇s priori die sumpserit vinū album vel amarū: q: splenē subtiliat ⁊ remouet ydropisim incboatam ex duritie epatis aut splenis: aut aquā educit ꝑ secessuȝ: vt dicit Aui. ij. can̄. ca. de vrina. Et ex rebꝰ nobilibus est sirupꝰ diureticꝰ positꝰ ca. de opillatione epatis ca. de canon̄. Itē ɔfectio ad idem ℞. radicū enule cāpane ⁊ radicum raphani an̄. ℥. ſ. corticis mediane tamarisci ⁊ florū eiꝰ an̄. ʒ. ß. limature ferri. ℥. ij. betonice ȝinȝib. an̄. ʒ. ij. mellis qd̄ sufficit. Det̄ ex ipsa ad modū auellane in ieiuno semel vel bis oī die cū vino albo veteri. Itē vnguētū ad idē. ℞. absinthij: rutbe: squinati: acori: capparis: eupatorij: panis porcini: florū tamarisci vel se. eiꝰ vel corti. mediane sambuci an̄. ʒ. ij. aceti squilli. vini veteris an̄. lib. ß. olei de tamariscovel de rutba vel de cappar̄. vel de lilio: vel olei laurini lib. ſ. bulliant̄ oia invino ⁊ aceto ꝑfecte. Deinde addat̄ oleum: ⁊ statim ab igne deponat̄: colletur ⁊ addatur cere qd̄ sufficit. Et si vis acuere magis addatur assefe. armoniaci bdellij serapini oppoponaci: sȝ dissoluant̄ cū vino in cazola: ⁊ incorporentur cū rebus predictis. Et ex oleis nobilibus est oleū de fraxino ⁊ de iunipero: que dicemus ca. de lepra libro secundo.

Canones.

Omnis medicina exopillatiua cuiuscūq̧ membri oportet necessario vt sit acuta calida subtilis penetratiua: ⁊ ꝓprie in splene cum sit membruȝ melācholicū grossum. Si igit̄ opillatio sit noua ⁊ ignota sufficiūt leuia calida. Si vo sit antiqua indurata req̇runt̄ fortia inter se ꝓportionata: quia nisi fortia fuerint nō assequūtur effectū suuȝ: quapropter opillatio in cā calida difficilis est curationis: cū in hoc necesse sit medicuȝ habere duas intētiones ɔtrarias: scȝ infrigidādi ⁊ aperiēdi. Item medicine exopillantes debent dari in subtili substātia vt cito penetrent: ⁊ ideo si sint apozimata collentur: si pulueres cribellent̄: si emplastra vel vnguēta vltime pistent̄. Itē in emplastris resolutiuis vel mollificatiuis semper oportet poni stiptica: vt est ab/

sint bdelliũ ⁊ calamẽtũ ne vir᷒ eius resoluat: qm̃ splen est mẽbrũ nobile necessarium ꝑ toto. Itẽ in febrib᷒ quartanis ⁊ febrib᷒ erraticis q̄ planetice dicunt ⁊ febrib᷒ quotidianis de materia grossa: ⁊ ꝓprie in q̄b᷒ eger peccat in regimine ⁊ bibit aquā frigidā plurimā fiũt opillatiões splenis ātique ꝑiculose: quapropter in cura ipsarũ splenẽ nõ ꝑtrãseas.

Pronosticatio.

Opillatio splenis remanẽs vel inducta post se quartanā vel erraticā recidiuā minat: nisi medic᷒ supuenerit rectificando splenẽ. Item opillatio splenis inducit infrigidationẽ epatis. Itẽ opillatio indurata antiqua raro vel nũq̄ recipit curationẽ: sicut neq̄ apostema sclirotisatũ. Itẽ opillatio epatis ⁊ splenis dũ pũgit ⁊ sentit est recẽs: dũ vero nõ sentit est antiqua cõfirmata: quare nõ curat. Itẽ caue ne inflationẽ musculoꝝ vẽtris vel tumefacti colon trãseuntis super splenẽ iudices opillationẽ splenis seu apostema. Distingue ergo ꝑ colorẽ corporis predictũ ⁊ ꝓfunditatē loci ⁊ vrinā albā: subtilem: radiosam: vel rubeam confusam: quoniam ista non apparẽt in doloribus intestinorum vel musculoꝝ. Et certius signũ sumit a stipticitate vẽtris que sequit vel antecedit tales dolores ⁊ satietas nauseatiua quare per resolutionẽ ex calefactorijs vt plurimum soluunt: vel cum fluxu ventris quod non contingit de apostemate vel opillatione.

De apostematibus vlceribus ⁊ exturis splenis. Cap. iij.

Apostema extura ⁊ vlc᷒ habent fieri in splene eodẽ modo sicut ⁊ in epate. Et cura ⁊ ꝓnosticatio sunt eadẽ oĩno cũ vnũquodq̄ ipsorũ sit mẽbrũ carniforme ⁊ nobile: nisi q̄ splẽ est dẽsioris substãtie ⁊ minoris caliditatis: ꝓpter qđ in ipsi᷒ resolutione minor cadit timor q̄ in epate. Silr aũt in maturatione et mollificatiõe: duo tñ hec addẽda sunt in canone. Quoꝝ primũ est q̄ sicut apa epatis vt plurimũ fit a cā calida: scz sanguine vel cholera: ita apa splenis vt plurimũ fit a cā frigida multa: nõ q̄dẽ ꝑ se incipiẽdo: sed cõsequẽdo ad apa calidũ sclirotisatũ. De cui᷒ cura plura repies ca. de apate epatis. C. de apate indurato. ⁊ ca. de opillatione splenis ꝑ totum. Scdm̃ est qđ sicut in medicinis epatis administrãdis ꝑ interi᷒ vel exteri᷒ addere cõuenit directiua respiciẽtia epar a ꝓprietate q̄ sunt enduia: spica: squinātũ: eupatorium: ameos: amomum. Ita in medicinis splenis opus est addere directiua respiciẽtia splenẽ a ꝓprietate q̄ sunt cipe: cappis: acor᷒: azar: limatura ferri: tamariscus: scolopendria ⁊c.

Tractatus quartus tertie sectionis. De passionibus intestinorum.

Intestinoꝝ passiones sunt q̃tuor. Prima flux᷒ ventris. Scda stipticitas. Tertia dolor extẽsiu᷒ q̄ colicus ⁊ yliacus dr. Quarta apa sub qua cõprehẽdo exturā ⁊ vlcus. Sũt aũt itestina sex numero ꝑm discretionem nois ⁊ apparationis: lz oia sint vnũ corpus continuũ ⁊ a pileron. i. fundo stomachi vbi est ipsoꝝ orificium initiatũ vsq̄ ad sicterim. i. anũ vbi est ipsoꝝ orificium terminatum: quorum tria sunt gracilia ⁊ sunt superiora plures reuolutiones habentia: quia chilum debẽt retinere donec totus attrahatur ꝑ meseraicas ad epar. Primũ autẽ vocatum est duodenũ: quoniā longitudinẽ latitudinis. xij. digitoꝝ continet. Secundum iejunum: quoniā anathomiste raro quicq̄ in ipso reperiũt ꝓpter plures meseraicas que veniũt ad ipsum. Tertiũ yleon. i. gracile qđ cõmune nomẽ sibi vsurpauit: ⁊ situs eorũ est circa vmbilicũ directe in anteriori parte vẽtris: maxie tamẽ sub vmbilico ad quattuor digitos. Tria vero sunt grossa paucas habẽtia torturas ꝓpter meliorẽ expulsionẽ iam sequestrari a chilo: quoꝝ primũ noiatus est monoculum ꝓfundũ in quo format stercus per residentiā grossaꝝ superfluitatũ ⁊ supernatationẽ subtilis succosi: ⁊ situs eius est in ypocundrio dextro ⁊ iuxta renẽ qui versus dorsum residet locatus. Secundũ vero colon: quoniā plurima colla habet vt in ipso si quid residui chilosi fecibus cõmixtũ remāserit attractionem epatis adhuc nõ euadat et processus eius est ab ypocundrio dextro transeundo ad epar ⁊ stomachum ⁊ splenē descendendo ꝑ ypocundrium sinistrum vsq̄ ad locum renis sinistri: quod ideo factũ est

vt plurima cholera possit delegari ad ipm ab epate ꝑpter virtutē expulsiuam excitan/dam: ⁊ ꝑpter hoc cōtingit vt epar ⁊ stoma/chus ⁊ splen frequēter eidē compatiētur in passione colica vel ventris stipticitate. Ter/tiū est lōgaon siue rectum: q̃m ei⁹ est direct⁹ et precipitiosus descensus a rene sinistro ad anum: ꝑpter qđ contingit vt in hora egestio nis putet homo quasi lapidē a stomacho ad anum ꝑcipitari ⁊ anhelituȝ elongari: ⁊ hoc intestinū est oīm amplissimū ⁊ rectissimū an fractibus atq̧ circūuolutionib⁹ penitus pri uatū. vt stercoris grossities vel q̃titas ipm nō opillet: ⁊ est in longitudine continēs pal mā vnā ⁊ semis vel circa illud propter qđ et suppositoria tanta possunt ꝑ anū immitti.

¶ De fluxu ventris omnium modorum. Capl'm primū.

Fluxus ventris causas ⁊ mo/dos habet plurimos: quoruȝ sufficiētia ⁊ numerus plīmo studio taliter potest deprehē di: ita vt ⁊ exiens mutatum ⁊ membrū qđ est cā exeuntis et forma exeūdi cum sua necessitate total'r ap/prehendat. Om̄e igitur qđ egreditur ꝑ se/cessum est aliqđ istoꝝ trium: scȝ cibus hūor et sanies. Nā furfures vel cortices intestino ruȝ nō egrediūtur nisi rōne saniei corroden/tis. Si igit̄ quod egredit̄ est cibus siue chil⁹ sic vocatur cōmuni noīe lienteria. Si ꝟo fit humor alius a sanguīe sic vocat̄ dyarria. Si sanguis vel sanies vel mixtū ex eis sic noia/tur dissinteria. Et q̃m sanguis ⁊ saniei flu/xus eedē sunt cause: q̃m ⁊ ex sanguine corru/pto alterato fit sanies: ideo ipsaꝝ fluxus cō mune nomē retinuit. ꝑpter qđ ait Ypoc. vj. parti. amph. Si sanguis in ventrē .i. in locū extra venas quocūq̧ mō effusus fuerit neces se est in saniem cōuerti, sa. vero. in virus vel in aliā rem pessimā si tēpus ad hoc sufficiat. vñ ꝟsus. Cruda lien. simplexq̧ dyar. cū san/guine dissin. Licet dissinteria ꝓprijssime lo quendo sit fluxus cū excoriatione intestinoꝝ Signa lienterie sunt: q̃m cibus egredit̄ in eadē qualitate ⁊ q̃titate in qua assumptus est vel si alteratus ⁊ attract⁹ est ad epar est modicū valde ⁊ q̄nq̧ nō egredit̄ cibus crud⁹ sed ꝑfecte in stomacho digest⁹ qđ chilus dr̄ et est res alba lenis equalis: sicut ptisana nō collata: ⁊ sic q̄nq̧ egredit̄ chilus ꝑmixtus cū mel'ia vel cholera vel flegmate. Et tūc ꝑmu/tatur color eius ad subcitrinū vel viridē vel liuidū: ⁊ est vt plurimū cū ꝑstratione appe/titus. Signa dyarrie cōia sunt: q̃m qđ egre/ditur nō est cibus neq̧ chilus: sed flegma vl' cholera vel mel'ia vel mixtū ex eis ⁊ cibo cuȝ predn̄io humoris sup cibū. Signa cōmunia dissinterie sunt: q̃m quod egredit̄: est sanguis vel sanies vel virus vel mixtum ex eis. Et si quid ex cibo vel humore fuerit cū eis nomē nō mutabit: ⁊ est quādoq̧ cū dolore in ven/tre ⁊ ano: ⁊ q̄nq̧ sine dolore. Dicamus autē sequēter de spēbus ⁊ causis eoꝝ in spāli.

Methodus. Lienteria fit propter vnā ex cau sis .xij. Quarū prīa est sumptio cibi peccātis in qualitate vt q̃m est lubricus: sicut pruna cru/da. vel fluidus: vt iura vel brodia ⁊ olera plu rima. vel mollis: vt pinguia ⁊ vnctuosa: ⁊ si/gna eius apparent ex relatione patientis. Et cura est abstinentia a talibus oīno: quo/niā in omni motione corporis cū ceperit ⁊c. Et vsus ciboꝝ stipticorum cū declinatione ad calidum vel frigidū prout dispositio re/quirit: sicut sunt carnes asse vel frixe condite cū puluere piperis longi carpobalsami gal lange cinamomi ⁊ croci vel cum vino grana torum et berberis et sumach ⁊ agresta. Bi/bat vinum stipticum vetus purum: in modi ca tamen quantitate: vel limphatū cū aqua extinctionis calibis vel aqua pluuiali vel aqua decoctionis mirtilli. Balneetur quan doq̧ cum aqua decoctionis balaustiarum: cupullarum: glandium: roſ. mente: calamen/ti: mentastri: folioꝝ salicis: foliorum ca/momille: mellilotī: piroꝝ ponticorum: nes/pillarum: malorum macianorum: cimarum: rubi ⁊ similium. Et post balneum sumat. ℥. ij. dyagallange vel dyarrodon abbatis cum sirupo rosato vel vino predicto. Conforte/tur stomachus cum emplastro facto ex sal/uia: menta: rosis: absinthio coctis in vino sti ptico et aqua pluuiali vel succo plantagi/nis et pistatis perfecte: deinde expressis di/ligenter ⁊ actu calidis positis super stoma/chum cum reiteratione frequenti in ieiuno postq̧ ceperit tepefieri: quoniam tepida soluunt robur ventris: vt dicit Galenus

septimo de ingenio sanitatis. Et pōt addi tibus ꝛ mastix dissoluendo ea in vino rubeo ad ignē ꝛ incorporando cum predictis. Secunda cā est sumptio cibi peccantis in quanto grauantis stomachū ꝛ debilitantis eiꝰ virtutem retentiuā: sicut accidit illis quoꝝ appetitiua excedit digestiuā: vt cōtingit in appetitu canino ꝛ stomacho facto sine materia Et cura est minoratio cibi ꝛ potus ꝛ labor ꝛ exercitium in ieiuno ꝛ mensuratio cibi ſm quātitatem qua nō superetur natura. Et ꝓpter vehementiam appetitus sumat aliqd ex cibo vnctuoso sicut butirū recens sine sale ꝛ caro porcina recens: ꝛ fiant oīa dicta capitulo de appetitu canino. Tertia vō causa est multitudo effusionis melācholie acetose vel pōtice ad os stomachi quare sui acuitate excitat ventris expulsiuā ꝛ sui ꝓuocatione intensiua facit cibū superfluere. Et signa eius sunt multitudo appetitꝰ sicut in cā secunda. Sed differūt qm̄ in ista est mordicatio siue ardor fortis in ore stomachi ante cibū: ꝛ acetositas in ore ꝓpter qđ nō tolerat quin cibū sumat: ꝛ sedatio eoꝝ post cibum vel potū rei vnctuose. In alio aūt appetitu non est ardor tm̄ stomachi neqꝫ acetositas oris sed desiderium purum. Et in hac tertia cā est multitudo egestionis cū multitudine comestionis q̄ vt plurimū est liuida vel plūbea ꝓpter permixtionē melancholie cum chilo. ꝙ si diebꝰ aliquibus assellationes cōsuetas nō habuerit: ilico grauabit et ꝓsternetur appetitus. Et cura eiꝰ dicta est ca. de appetitu canino que perficit duobus ꝓprie. primo rectificatione splenis cū flebothomia ꝛ purgatione ꝛ ventosatione. ſcđo per alteratione stomachi cū iuribus vnctuosis sumptis in ieiuno frequēter. ꝙ si superfluxerit ista solutio: requiritur tertio cōfortatio intestinoꝝ cū cibis ꝛ clisteribus stipticis: vt dicetur infra de dissinteria qm̄ forte melancholia ista mordicatiōe plurima corroderet itestina. Unde Ipo. iiij. parti. amph. Dissinteria si a felle nigro inchoauerit mortale. Nutriat tamen carnibꝰ laudabilibus coctis cum mirtillis ꝛ lactucis cōditis cū vino granatorū vel berberis. Bibat vinū albū limphatū stipticū cum aqua pluuiali in qua extinctum sit ferrum vel lapis. vtatur piris ꝛ citonijs assis nespillis ꝛ similibus ante cibū. Et scias ꝙ in isto fluxu requirit sepissima mūdificatio melancholie cū mirabolanis indis ꝛ lib imo sene ꝛ epithimo: vt dicemus ca. de debilitate digestionis stomachi. C. de canone. qm̄ euacuādo causam confortāt stomachū ꝛ intestina ꝛ restringunt fluxū: valet etiā ad hoc yerologodion dando ex ipso. ℥. ß. in sero cū itur dormitum in aqua calida. Quarta est motꝰ laboriosus in stomacho ilico sup cibū qm̄ cōcutitur ad latera stomachi ꝛ debilitat eiꝰ retentiuā sicut accidit viatoribus ꝛ athletis. ꝓpter qđ ait Gal. vj. de accidēti ꝛ morbo. ꝙ motꝰ laboriosus cōpetit in ieiuno ad resolutionē superfluitatis ꝛ ignitionē calidi naturalis. Motus vō debilis ꝛ modicus post cibū facit ad descensum ipsiꝰ ad fundū stomachi. Et cura eiꝰ est somnus ꝛ quies post comestionē: qꝛ si necesse fuerit moueri post cibū: sit cibus modicus ꝛ stipticus ꝛ potus nullus vel modicꝰ ex vino stiptico. Deinde parū dormiat ꝛ qescat ꝛ tunc ꝓficiscat vel exerceat. Et cū totꝰ labor cōpletus fuerit faciē ꝛ manus abluat cū aqua frigida. Deinde qescat donec calor naturalis ad interiora redierit. postea cibū copiosum ꝛ necessariū recipiat ꝛ ibidē quiescat donec pfecte digestio cōpleat vt scripsimus plenius caplo de regimine sanitatis. Quinta est potꝰ plurimꝰ cū cibo vel post cibū reddēs ipsū fluidū ꝛ penetratiuū p fundū stomachi anteqꝫ cōpleat digestio prima: ꝛ ꝓprie potus aq̄ plurime. Cura eiꝰ est cessatio a talibꝰ ꝛ cito dormire sup cibū vt flegma salsum vel cholera sitim faciēs digerat ꝛ sitim tolerare ꝛ cū aqua frigida ꝛ aceto gargarizare preter qđ aliud inducatur. Sexta est error in ordine comedēdi. verbi grā. vt si in ventre naturalr̄ lubrico subtilia vnctuosa ꝓmittant grossis stipticis vt brodia et olera pinguia assis vel frixis: qꝛ naturā primi cibi sapit tota dietatio: vt dicit Gal. in. ij. alimētoꝝ ca. de pomis. vel si fiat mora plurima in sumēdo cibū: qꝛ primꝰ digereť anteqꝫ postremus assumať: ꝛ trahet eū post se ad itestina. Et cura eiꝰ est ꝓmittere in tali vētre stiptica: vt sunt citonia pira assa vel carnes asse vel frixe vel pastilla ꝛ similia: neqꝫ sumere diuersa genera ciboꝝ in eadem mensa: sed duo ad plus: ꝛ bibere cū cibo suo vinū rub. stipticū: sed in modica q̄ntitate. Cōpleta vō digestione prima quod est hora vesperarum vel circa

id pōt bibere haustū bonū vini albi clari puri vel limpbati parūꝗ extinctionis gratia et delationis. De spēbus aūt pot⁹ ꝛ hora ꝛ ordine bibendi plene scripsim⁹ ca. de siti. C. de canone. Septima est catharr⁹ descendēs a capite ad stomachū ꝑ meryꝗ id est ysopbagū eius digestiuā debilitās imi frigiditate ꝛ retētiuā deijciēs sui lubricitate. Unde Ipo. vj. par. amph. Trauli a dyarria maxime capiunt longa. Et signa eius: q꞉ fit fluxus ventris per somnū ꝛ resupinationē: deinde retinet venter du꞉ ꝑseuerat homo vigilias: et si in suis egestionib⁹ apparet flegma ꝛ spuma. Unde Ipo. vij. par. amph. Quibuscūꝗ egestiones spumose fiūt: ijs a capite defluit flegma ꝛ egestio lata liquida: sicut vaccaꝝ cū rugitu ꝛ trulis plurimis. Et certius signū est: qm̄ eger forte descensum flegmatis sentit ꝑ gulā si fuerit studiosus. Et cura ei⁹ duobus perficit. Primo per cōfortationē particule mādantis qd̄ fit cum sirupo de sticados dicto ca. de debilitate visus. ꝛ cū medicinis et emplastris suꝑ caput dictis ca. de catharro. ꝛ ca. de ptisi. ꝛ cum vigilijs plurimis super cibum: ꝛ abstinentia a cibo plurimo vaporoso: ꝛ proprie circa noctē. Scd̄o per confortationē particule recipientis stomachi: sc꞉ ꝛ intestinoꝝ qd̄ fit cum euacuatione flegmatis cū pillulis cochijs vel medicina de turbith vel yerapigra Gal. vt diximus ibidem. Et post purgationes cōtinuo visu electuarij de citonijs ante cibum. Et fit eius cena leuior prandio: in fine vō ꝛ postꝙ stomachus ꝛ cerebrum bene fuerunt exsiccata: suffumigetur cu꞉ thure ꝛ mastice omni sero quando itur ad lectu꞉: vt eadem membra stipticet ꝛ confortet: sed ante purgatiōes hoc foret malum: quonia꞉ materias inspissaret ꝛ earum euacuationes prohiberet: quare hora illa fiant masticationes ex pipere et piretro et sternutationes ex condisi ꝛ gargarismata ex sinapi vel oximelle cōposito: ꝛ vomitus post expergefactione꞉ cum aqua tepida si sit possibile ꝛ fricatio cum pectine vel panno aspero. Et sollicitandum est in cura eius fluxus ꝙ si fuerit de flāte dulci defectum nutritionis ꝛ ethicam inducet. Si vero de flegmate salso dissinteriam perniciosam. Octaua est multitudo flegmatis congesti vel collecti in stomacho et intestinis. Et signa eius est egestio alba ꝛ multitudo saliue ꝛ sputi et nausee: ꝛ quandoꝗ superuenit vomitus flegmatis ꝛ exitus eius cum cibo ꝛ egestione: et ꝙ egestio eius non est plurimum alterata: imo reperitur in ea qualitas ciboꝝ ꝛ sitis paucitas. Cura eius est vomitus cum oximelle composito vel aqua tepida decoctionis raphani atriplicis ꝛ aneti. et si sit possibile p̄missa saturitate ex leguminibus et cepis et porris ꝛ carnibus vel piscibus plurimum salitis. Preterea purgetur cu꞉ yerapigra Galeni vel cum mirabolanis dictis de debilitate digestionis stomachi. C. de cañ. de benedicta laxatiua: ꝛ proprie post digestionem flegmatis cum oximelle composito et aqua decoctionis petro. anisi ʒ in ʒi. masticis gallange. Nutriatur carnibus edoꝝum vel pulloꝝum assis vel elixis cum petro. conditis cum speciebus calidis aromaticis. Bibat vinum album vetus clarum forte ꝛ purum non calidum actu neꝗ tepidum sed frigidum: quia omne actu frigidum ꝑm ꝙ huiusmodi est vomitus ꝛ fluxus restrictiuum: sed tepidum est vomitiuum: calidum vero secessiuum: vt patet in. ij. regi. acutoꝝum. Nona est debilitas digestiue ꝛ retentiue stomachi propter raritatem seu debilem nexum sue substantie. Et signa eius sunt omnia signa octaui modi preterꝙ egestio nō est flegmatica: sed cibalis vel chilosa. Et cura eius est eadē cum illa: nisi ꝙ nō est opus vomitu vel purgatione: sed alteratione ꝛ confortatione sola cum electuarijs stipticis predictis ꝛ emplastris et cerotis et balneis dictis ca. de debilitate digestionis stomachi. C. de debilitate eius ꝑpter raritatem sue substātie ꝛ de causa calida ꝛ empicis. per totū. Decima est debilitas virtutis attractiue epatis. hec aūt debilitas vel fit rōne opilationis ꝫme epatis vel meseraicarum. Et signum ei⁹ est egestio alba chilosa vel viridis ꝑpter cōmixtionē chili cū materia alterata. Et apparet vrina subtilis citrina. Uel fit ꝑpter frigiditatē cōplexionis epatis. Et signa eius sunt eadē p̄ter ꝙ vrina est alba grossa vel subtilis aquosa: ꝛ sentit grauitas i latere dextro sub costis. Uel fit ꝑpter debilitatē epatis i substātia sua: ꝛ tūc dicet de eo infra de dissinteria. Et q̄cūꝗ duarū causaru꞉ fuerit cura est cum sirupis ꝛ electuarijs calidis subtilibus

penetratiuis et deopillatiuis dictis cap. de opilatione epatis. C. de cā frigida. Et confortatio post hoc cū ēplis stipticis dictis ca. de debilitate epatis. C. de raritate sue substantie. et positio vētosarū sine scarificatione supra epar vice vna: et emplastrorum vice alia et cōfortantiū epar sicut est hoc. ℞. succi absinthij vel eupatorij. ℥. iiij. vini albi odoriferi. ℥. ij. pul. ros. sandalorum spice añ. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. ij. dissoluatur armoniacum in vino ad ignē et cū eo et succo cōficiātur res alie. et fiat empl'm vel epithima actu calidum sup epar frequēter ante cibū. Nutriatur turtibus carniū laudabiliū remota pinguedine cōditis cinamomo et spēb' calidis penetratiuis et carnibus pullorum vel pdicū elixis cū petro. et feniculo subtilr cōtusis et collatis vt cito penetrēt Bibat vinū purū album forte pue qntitatis. Vitet oīa dulcia viscosa vel vnctuosa grossa opillatiua: vt est melvinū rubeū pasta et caro porcina. Vitet legumia et olera oīa: qm̄ sunt vel secessiua vel opillatiua q̄ duo sunt maxime ɔtraria psenti curatiōi. Vndecima est vlcus vel bothor in stomacho et intestinis sup que cibus trāsiens inducit mordicationē et excitat ipsorum virtutē expulsiuā. Et signa ei' sunt sensatio doloris in stomacho vel intestinis post cibū qui nō repiatur ante cibū. Cūq3 cibus descēderit per stomachū et intestina de loco ad locum fit sedatio doloris in loco primo et ei' cōmotio in loco alio donec descēderit ad anū: et φ in egestione est virus subtile et cibi egerūtur oino nō alterati aut parum: et putatur esse colica passio cū nō sit: qm̄ est cum fluxu chiloso saniosо et dolore post cibū que nō sunt in colica. Et iuuatur a frigidis stipticis ex quib' nocetur colica oino. Et cura ei' est vt pmo mūdificetur vlcus cū mūdificatiuis lenib': sicut est aqua zuccari vel ydromel in potu datū vel clistere factum ex a q̄ decoctionis lentiū excorticatarum ordei depillati collata addito oleo ros. et cepo hircino vel ceruino in collatura iniiciēdo tepidū. Et post assellationē imediate purgetur qnq3 cum reubarbari boni puluerisati. ʒ. ij infusis per sex horas in aqua feruēti decoc. granorum mirti vel ros. vel sumach. Deinde colletur et addantur sirup. ros. ℥. ij. vel. iij. et detur totū ante diem. Et scias φ si bothor aut vlcus fuerit in stomacho vel intestinis supioribus magis conferunt exhibita p supius. Si vero in intestinis inferioribus magis cōferunt exhibita p inferius: qm̄ virtus oīs medicine in longa via resoluitur. Post mundificationes plurimas vtatur consolidatiuis stipticis: sicut est trocis. qui. ℞. boli armenici dragagāti mūmie masticis añ. ℥. ß. et terantur oīa subtiliter et incorporentur cum vino decoc. granorum mirti vel plantaginis vel citoniorum: et detur per os ante cibū cum sirupo ros. vel de citonijs vel dissoluatur in clisteri predicto et iniiciatur vtatur de zuccaro ros. vel dyacitonitē sine speciebus vel rosata nouella et slībus. Nutriatur carnibus assis vel coctis et conditis cum agresta et sumach et vitellis ouorum. Vtatur piris assis vel coctanis ante cibum. vitet acetum: qm̄ est mordax et corrosiuū si plurimum ex ipso sumatur: vsus tamē ei' moderat' appetitū excitat sine nocumēto. Vtatur p cōdimēto suorum turtū hoc puluere. ℞. granorum mirti spodij. añ. ʒ. ij. cinamomi: gallage: cardamomi: zuccari añ. ℥. ß. croci. ʒ. ſ. q2 appetitū cōfortat et digestionē et retentiuā. Bibat vinū rubeū ponticū stipticū limphatū cum aqua cicer. vel in qua extinctus est lapis vel ferrū vel cū aqua decoctionis pirorum citoniorum mirtillorum et plantaginis et similiū. Vtatur sepe añ cibū puluere cōsolidatiuo et stiptico qui. ℞. granatorum et pprie acetosorum granorum passularum: granorū mirti: spodij: gūmi arabici ass. et rosarum siccarum mēte sicce calamēti sicci omniū añ. terantur et cribellentur et lābatur de ipso de mane oī die vel misceatur cū zuccaro ros. vel sirupo ros. et oxizaccara: qm̄ vlc' cōsolidat: dolorē mitigat et retentiuā confortat. Duodecima est dēsitas corporis et pororum sudādo q̄re nihil resoluitur ex eis aut modicū. Cui' signa sunt habitudo carnosa cū duritie cutis et grossitie musculorum color faciei liuidus vel rubicūd' paucitas sudoris et multitudo quietis dimissio exercitij et laboris et multitudo egōnis cū paucitate comestiōis et pstratione appetit'. Et isti sunt pni ad febres putridas et apostemata pniciosa ppter retentionē supfluitatū scōe et tertie digōnis in mēbris. Et cura ei' est exercitiū et balneatio cū fricatione ex farina fabarum et furfure et sudatio in balneo añ cibū ppositе et abstinētia a cibis grossis viscosis: nisi fluxus excesserit etc.

Methodus. Dyarria fit ppter aliquam quinqꝫ causarum. Prima est sumptio medicie effrenitter laxātis nō cōsolate cū suis tyriacis vel nō mēsurate ẜm pportionē cōuenietētem corpori: ppter qḋ post eductionē humorum quos respicit a pprietate educit humores alios pter sanguinē. Qr si ad sanguinē ṽtus eius se extēderit iā dissinteriā inducit. Et si gna ei⁹ sunt anxietas egri plurīa cū solutiōe ventris quā nō intendebat eger vel medicus ppter qḋ ait Ipo. j. pti. amph. In pturbatio nibus vētris ꝛc. Et mutatio egestionū in colore ꝛ substātia ad humorē aliuz ꝛ a pncipio vehemētia sit ꝛ oīa dicta. C. de canone. Et ppter hoc dicebat Raẜ. i diuisionib⁹ ꝙ medici debent esse cōtenti ex medicinis solutiuis facilib⁹ cuiusmodi sunt mirabolani viol. pruna sirupus roẜ. ꝛ pprie ex roẜ. recentib⁹ et sirup. viol. ꝛ tamarindō. ꝛ māna ꝛ cassia ff. et fumus terre. ꝙ si necessitas fortiora postu let: sint cōtenti turbith aloes epithimo sene polipodio pulpa colloquintida agarico scamonea cōsolata q̄ dyagrediuz dr̄. Et p medicinis vomitiuis sint contenti sirupo acetoso ꝛ aceto ꝛ raphano ꝛ semine aneti ꝛ eruca. Qr si vomitu forti aliquātulū indigem⁹ sint contenti parū ex condisi ꝛ nuce vomica: ꝛ deuitent oīno solutionē fortē vel vomitum fortē cū medicia forti vel ignota sicut sūt mezereō ꝛ coconidiō ꝛ spēs lacticiniorum ꝛ titimalis sicut est ezula anabulla cathapucia ꝛ elleborus niger ꝛ albus: qm̄ faciunt accidentia valde mala. Et subdit ibidē. ꝙ si vis tribuere alicui medicinā aliquā prius interroga quā medicinam potare cōsueuerit ꝛ sub qua dosi ꝛ quot assellationes habere cōsueuerit vt significetur tibi qḋ ꝛ q̄tum conueniat in potu tribuere. Et si necesse fuerit alicui medicamen tribuere qui nunq̄ medicamen antea sumpsit: da ei in primis medicinaz leuem aut modicā q̄titatē. deinde acue gradatim donec eius naturam cognoueris.

¶ Sciendū preterea ꝙ hoīes macilēti naturalr̄ cuiusmodi sunt melācholici ꝛ cho. sunt vt plurimum facile solubiles p medicinas: qm̄ sunt rare cōpositionis ꝛ laxe carnis. Homines ṽo pingues carnosi naturaliter cuiusmodi sunt flegmatici ꝛ sanguinei sunt vt plurimū difficile solubiles ꝛ ideo fortiori medicina indigēt: qm̄ sunt dense compositionis ꝛ cōpacte carnis ꝛ strictas hn̄t vias. Et cura ei⁹ est vt ilico cū medicina ceperit sufflue re frāgatur ei⁹ virtus ꝛ lauētur intestina cū haustu magno simul sumpto ex aqua ordei vel iure pulli antiqui. Et post hoc dētur stiptica in potu ex q̄bus precipuū est lac vstulatū cum lapide vel ferro ignito donec fiat acetosum ꝛ sicut est aqua pluuialis ꝛ aqua decoctionis masticis cinamomi lentiū mirtillorum pirorum nespilarū sorbarū sumach miliij risi plantaginis ꝛ similiū ꝛ non colleẜ aqua sed dulcoreẜ cuz zuccaro roẜ. veteri ꝛ ligētur extrema vehemēter primo adiutoria. deinde coxe ꝛ ponātur vētose sicce sup epar stomachum ꝛ splenē ꝛ spatulas cuz suctione forti. Et detur in potu tyriaca recēs vel filonium cū vino rubeo stiptico ꝛ ponaẜ in aere tēperato: qm̄ aer frigidus soluit ventrē cōprimēdo materias ad inferiora. Estuosus ṽo soluit virtutem ꝛ confortetur cerebrum cū odoratoribus frigidis stipticis vt sunt rose ꝛ succus granatorū ꝛ acetum. Et si virtus toleret: fac ipm sudare in balneo aque dulcis nō stiptice vel in vapore aque calide sub pānis suis extracto capite in quo fricetur corpus vehementer. Tuncqꝫ multū sudauerit: da ei in potu stiptica predicta. Et epithimetur epar ꝛ cor cum aromaticis sicut est aqua decoctionis mirtillorum sandalorum camphore masticis roẜ. ꝛ succus citoniorū ꝛ malorū macianorum: qm̄ redolentia confortant spiritus ꝛ humores ad se trahunt. Et epithimetur stomachus ꝛ intestina cum aquis stipticis sicut est aqua aluminis ꝛ sulphuris ꝛ citoniorum ꝛ corticis granatorum ꝛ corticis papaueris ꝛ absinthij ꝛ olei de mastice. Et oportet vt omne eius nutriens sit cibus stipticus actu frigidus infrigidatus cum niue sicut est agresta ꝛ vinum granatoruz et pira assa et citonia ꝛ risum ꝛ miliū ꝛ caro pullorum assorū ꝛ tortelle bis cocte ꝛ vinum rubeum ponticū. Et si pōt sufferre balneū ponantur manus ꝛ crura in aqua calida ꝛ continue fricentur ꝛ non ponantur extrema in aqua frigida: quoniā materia repellaẜ ad interiora. Et si omnia ista nō suffecerint: da ei in potu hoc medicamen exptum: vt dicit Auic. in can̄. seu ca. iiij. de restringendo fluxu

superfluo ex medicina. R. seis nasturcij torre facti ad ignez donec ptes acute resoluant. ʒ. iij. deide coquant in lacte acetoso vel ex quo extractū est butirū per extinctionē lapidis vl' calibis donec fuerit inspissatū. Est nāq3 vltimū in bonitate: ⁊ inducat somnus ꝑposse cū quiete ⁊ taciturnitate in loco obscuro. ⁊ si supuenerit sincopꝫ. vel dispositio filis confortetur cū potu vini puri fortis vel parū limpbati grā penetrationis subite. Et si adhuc nihil pdictoꝝ oīno contulerit: da ei narcotica: qm̄ sunt vltime fortitudinis in restringēdo fluxū ⁊ inducendo somnū q̄ dicent infra de dissinteria. ⁊ sicut est hec. R. gūmi arabi. assi vel torrefacti ad ignē boli armenici sanguinis dra. terre sigillate bacca. lauri masticis. añ. ʒ. ij. granoꝝ granatoꝝ granoꝝ passularum. añ. ʒ. iij. opij. ʒ. ß. terant subtiliter ⁊ incorporent cū decuplo zuccari ro. vetustissimi ⁊ in potu tribuant ex ipso frequenter. Et cauendū est a narcoticis ꝑposse nisi debilitas ⁊ fluxus ⁊ insomnietas egrū ad defectionē perduxerint: vt dr. xij. de inge. sani. ⁊ tunc detur gradatim nō subito ⁊ ꝑpꝛie versus diē et vigilias ne frigiditas ⁊ stupor vltimet. Et plura restrictiua scripsim⁹ ca. de sputo sang. et somnus ⁊ quies sunt de maxime iuuātib⁹ fluxū cū superfluit. ¶ Scda cā est delegatio plurime chol'. rub. ad intestina ex cisti fellis. Et signa eius sunt q: fit post feb. acutas adurentes aut post sumptionē medicinaruz calidaꝝ vel vini veteris amari plurimi ⁊ omniū calefacientiū epar ⁊ multiplicantiū in eo chol'. Et egestiones citrine subtiles liquide mordicantes anū. Et vrina subtilis ignita ⁊ color faciei citrinus ⁊ ꝑpꝛie in albugine oculoꝝ. Et solicitandū est in cura hmōi fluxus: qm̄ vt plurimū perducit ad excoriationē intestinorū ⁊ dissinteriā ꝑniciosam. vnde Ipo. vij. pti. amph. In cholerico secessu dissinteria malū. Et cura ei⁹ ēvt primo mūdificent intestina cū medicina purgante cholerā ⁊ restringēte fluxū sicut est ista. R. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ emblicoꝝ. añ. ʒ. ß. mirtillo. acetose portulace añ. m. j. pistent ⁊ bulliant in vj. ʒ. aq̄ donec medietas consumat. collet ⁊ in collatura addat. ʒ. j. zuccari roß. veteris et bulliat iteꝝ ⁊ collet ⁊ totum detur añ diē hoc eñi apozima est ex mirabolanis qui a ꝓprietate sue speciei soluūt cōprimendo. Sumat omni die in aurora oxizaccarā cū aquā pluuiali vel sirupū roß. cū aqua decoctionis plantaginis ⁊ mirtilloꝝ. Sumat añ cibum vnū ex trociscis de acetosa q̄ sic fiūt. R. roß. rubearū spodij. añ. ʒ. v. sumach seis acetose vel berbe ei⁹ balaustie gūmi arabici seis portulace granoꝝ coriād. infusoꝝ in aceto ⁊ torrefactoꝝ. añ. ʒ. ij. ⁊ ß. opij grana. ij. informentur trocisci cū succo citonioꝝ vel vino granatoꝝ vel berberis quoꝝ q̄libet fit. ʒ. ij. ⁊ det cū sirupo vel aqua pdicta. Utat rosata noue lla mixta cū triasandal'. Nutriat cū lacte acetoso in quo sint extincti lapides ⁊ ferruz Utat riso ⁊ carnib⁹ assis vel pulmēto ex farina vel cancris fluuialibus coctis in lacte. Bibat vinū rubeū stipticū vel ponticū limpbatū cū aqua decoctionis granoꝝ granatorum vel berberis vel aqua pluuiali. Si autē medicine nō vident cōferre ⁊ virtus continue debilitet ⁊ flux⁹ ꝑseueret: fiat cura blāditiua dādo in cibo iura carniū leuia pinguia vel cū vitellis ouoꝝ inspissata sepe in die sed parū qualibet vice: vt cellatio refrangat et dolor intestinoꝝ mitiget. Et fieri pūt clisteria dicta de liēteria cāta ex bothor ⁊ vlcere i itestinis ⁊ stōacho: sic differat morsq̄ꝫtū est possibile. Tertia cā est decursus humoꝝ ⁊ humiditatū a venis ⁊ mēbris corpis toti⁹ ad epar ⁊ intestina calidoꝝ vel frigidoꝝ naturaliter vel sinthomatice. Et signa eius in communi sunt inanitio venarum ⁊ consumptio corporis de die in diē cū febre: ⁊ si fiat vi nature tūc supuenit tpe bono puta in aprili vel mayo vel septēbri cū alleuiatione egri post ipm. iuxta illud Ipo. j. pti. amph. In ꝑturbationibus vētris ⁊ vomitib⁹. Si vero fiat sinthomatice signa cōtraria apparebūt. Si vero humor sit calidus apparebit egestio subtilis citrina vel viridis cū adustiōe ⁊ mordicatione ani sine viscositate oīno ⁊ ꝓstratione appetitus cū vehemētia sitis ⁊ amaritudine oris ⁊ vrina ignita subtili. Potest tñ eē turbida ꝑpter humorū agitationē. Si vero humor sit frigidus signa contraria apparebunt preter quod humor potest apparere citrinus vel viridis tam in causa calida q̄ frigida. Sed distinguentia q̄ sit ex cholera: ⁊ quādoq3 ex flegmate scripsimus capitulo de vomitu. C. de canone. Et cura eius si sit de causa calida est vt si fuerit vi nature non re-

Medicina purgans Colera ⁊ fluxum restringens

stringitur nisi virtus debilitet̃ ⁊ flux⁹ super/ fluat: sed regat̃ bona dieta nutritiua ⁊ cõfor tatiua sicut sunt iura carniũ laudabiliũ ⁊ vi num albũ subtile aromaticũ. Et si supfluat vel fuerit a principio sint homaticus purge tur ilico cũ decoctione ex mirabolanis citri/ nis ⁊ emblic. scripta in cura p̃cedenti. p̃xima vel cũ decoctione facta ex. ʒ. j. reub. ⁊. ʒ. j. mi rabola. pistatoꝝ ⁊ bullitoꝝ in. ℥. vj. aq̃ deco ctionis mirtilli: donec medietas cõsumatur collatis ⁊ dulcoratis cũ zuccaro ro. sicut pri⁹ Utatur omni die ante cibum post purga/ tiones trocis. de bolo dicto capitulo de spu/ to sangui. vel trocis. de berb. dictis. capi. de ydropisi. C. cura ydropib. alcbitis. mixtis cum zuccaro rob. veteri: ⁊ post illud bibat vi num ru. ponticum in quo decocti sint mir/ tilli vel sumacb. vel berbe. vel si sit cmu fe. bibat aquã cisterne vel aquã decoctionis ea rũdẽ rerũ. Confortent̃ stomacbus ⁊ intesti/ na cũ oleo masticino ⁊ mirtino ⁊ rob. mixtis et incorporatis cũ cera sufficiẽti ⁊ cerotis di ctis ca. de vomitu ⁊ p̃prie de cã calida ⁊ vn/ guentis dictis illic. inducat̃ somnus p̃posse et quies qm̃ est maxime cõferens in oĩ fluxu Et dormiat sup ventrẽ qm̃ per hoc retẽtiua ⁊ digestiua plurimũ cõfortant̃. Et si ista nõ contulerint: fiat vomitus cũ sirupo acetoso et aqua decoctionis aneti p̃missa repletione ex leguminibus ⁊ oleribus non acutis: quo/ niam cursum humorum diuerterent ad su/ periora. vnde Ypo. vj. parti. ampb. A dyar/ ria habito diuturna vomitus spontaneus superueniens soluit dyarriam. Et p̃pt̃e si vomitus non sit difficilis vel laboriosus aliter vero nequaq̃ põt fieri. Nutriatur si sit cũ fe. riso ⁊ faba fracta in modũ risi. ⁊ pul mento facto cũ farina auene ⁊ ordei vel far ris ⁊ aqua pluuiali cõdita cũ vitellis ouoruz et puluere mirtillorum. Comedat quãdoq̃ oua cocta in aceto vsq̃ ad indurationẽ su/ mendo eorum vitellos cum agresta vel vino granatorum. Comedat tortelas ex farina in vitellis ouorum ⁊ plantagine confectas vel pultem ex mica simile. Bibat vinũ rubeum dulce si intendit ad humoꝝ multiplicationẽ vel vinum rub. stipticũ si intendit ad fluxus restrictionem limpbatum: cum aqua plu/ uiali vel aqua extinctionis nespillarum ci/ toniorum sorbarum pirorum ⁊ similiũ. Si

autẽ sit debilis vel sine fe. nutriat̃ bonis car/ nibus assis vel frixis pulloꝝ ⁊ edorum per/ dicum auium nõ aquaticarũ ⁊c. Bibat vi/ num predictũ purũ. Et caro turturum p̃pe in hoc casu confert in cibo sumpta. Si autez sit de cã frigida flegmatica iterũ nõ restrin/ gatur si fuerit naturalis donec ceperit super fluere. tunc restringatur sicut a principio sin thomatis quod est vt inducat̃ vomitus leuis frequens cũ oximelle ⁊ aqua decoctionis ra phani ⁊ aneti premissa saturitate ex legumi nibus ⁊ cepis bene salitis si sit possibile. vel purgetur cũ decoctione ex mirabolanis ke/ bulis ⁊ emblicis dicta capitulo de debilita/ te digestionis stomacbi. C. de canone. quia solummodo flegma restringit ventrez. Uta tur cepe dyacitoniten cum speciebus vel si/ ne speciebus si sit cum febre vl' electuario de thure quod dicemus infra capitl'o de dissin teria. Nutriatur autem carnibus laudabili/ bus assis vel elixis cũ petro. cõditis cum suc co berberis vel vino granatorum vel agresta si cum fe. vel sine fe. cũ puluere cinamomi ⁊ cardamomi. Bibat vinũ rubeũ stipticũ lim pbatũ cũ aqua decoctionis berberis nespil larum vel sorbarũ. Posset quandoq̃ come/ dere risuz ⁊ lentes excorticatas: qm̃ cortex ea rum secessiuus est ⁊ medulla stiptica ⁊ fabas fractas cõditas renum caprarũ cum adipe. Et solicitandũ in cura fluxus puenientis ab hac tertia cã: qm̃ vt plurimũ perducit corp⁹ ad marasmũ ⁊ ethicam. Confortetur ergo virtus retentiua membroꝝ cum vnguento stiptico facto ex oleo masticino. oleo rob. nar dino. oleo mirtino. ana. mixtis ⁊ incorpora/ tis et cera sufficienti vel cum ventosis siccis positis super epar stomacbum ⁊ spatulas ⁊ fricationibus lenibus perdurantibus in bal neo aque dulcis tepide sine mora in ipso ne virtus resoluatur et ligationibus extremo/ rum ⁊ flagellationibus leuibus cutis do/ nec rubescat: et emplastris attractiuis ex pice confectis. Quarta causa est propter crisim in febre continua vel interpollata vi nature vel sinthomatis. Et signa et cura habentur ex proxima causa predicta. Quin/ ta causa est tenasmon. Et signa eius sunt frequens appetitus assellandi cum modici/ tate egestionum et ardore ani ⁊ ligationes: et omnia que dicũtur in signis tenasmonis.

Methodus. Dissinte-ria vt dictū est: est flux⁹ ventris cum sanguine vel saníe vel vtroq̄ simul. Fit igitur ꝓpter aliquā. xiiij. causarū. Prima ē exuberantia ⁊ peccatū sanguis in q̄to super corpus totum vt dicit Gal. vi. de accidenti. Et signa eius sunt q: corpus est sanguineum carnosum ocio gaudēs ⁊ quiete ⁊ cibis vtens ⁊ potibus sanguinem generantibus. Et iste fluxus potest q̄nq̄ accidere corpori muscillato: quoniā tūc virtus epatis sanguifica que per naturam regitiuā totius fuit ꝓportionata corpori toti nutriēdo fit excedens post alicu⁹ mēbri detruncationem quare sanguis ille periodice regurgitabit ad epar: ⁊ per meseraicas ad intestina ⁊ q̄nq̄ expurgabitur per vomitū: q̄nq̄ per secessum. Et cura eius est vt non restringatur nisi supfluat ⁊ virtutem deijciat: q̄m est naturalis ⁊ tunc restrīgatur cum ligatiōe extremorum forti ⁊ positione ventosaꝝ siccarum super epar: splenē ⁊ spatulas ⁊ vsum ciborū et potuū stipticorum predictoꝝ: ⁊ post restrictionem minoret cibum suū: ⁊ abstineat a vino omnino vel bibat al. limpbatū ad mediū in parua q̄titate: ⁊ addat in exercitio ⁊ labore ⁊ sudet in ieiuno. Secūda est peccatuꝫ sang. in quali: ꝓpter q̄ð mēbra fortia ip̄m refutant ⁊ a se repellunt cū sit incōueniens eorum nutritioni. Nam si forēt debilia fient inde ydropisis yposarcha. Et signa eius sunt vrina al. aquosa vel lactea. Et san. qui egreditur: est subalbidus ꝓpter flegma plurimum permixtuꝫ: Et vniuersaliter oīa signa epatis frigidi debilis in virtute sanguifica. Et cura ei⁹ est rectificatio epatis frigidi dicta ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida. Tertia est debilitas epatis in sua substātia que mala cōpositio siue raritas texture nūcupatur. Et signa eius sunt egestio similis loture carnis cū dolore aliquo in ypocūdrio dextro vel sine dolore: q̄m substantia epatis nō sentit: sicut neq̄ substantia splenis vel renum vel pulmonis cum sint mēbra carnosa. Et fit ista debilitas vt plurimum post febres acutas vl' cronicas vel apostemata vel sumptionē medicinaꝝ calidarum vsu immoderato: ꝓpter q̄ð resoluit̄ v̄tus epatis ⁊ laxatur eius substātia. Et cura eius est dicta capi. de debilitate epatis. C. de raritate sue substantie. Quarta est opillatio epatis in parte eius gibbosa vn̄ oritur vena kilis: ꝓpter quod sang. etiā laudabilis penetrare nō potest ad membra: sed regurgitat p eius concauum ad intestina. Et signa eius sunt dolor extēsiuus in ypocundrio dextro cum tumore vel duritie aliquali ⁊ egō san. boni puri plurimi ⁊ in anitio venarū de die in diem bonitas appetit⁹: nisi forte stomach⁹ epati cōpatiat̄. Et cura ei⁹ ē cura lienterie ꝓpter opillationē ꝫme epatis cū apitiuis aromaticis dictis. Quīta est retētio mēstruoꝝ vel emoroidarū in corpe consueto: q̄re sang. collect⁹ expellit̄ cum impetu p vomitū vel secessum. Et signa ei⁹ patent ex relatione infirmi. Et cura ei⁹ est dimissio flux⁹ donec cepit supfluere tunc restringat̄ vel diuertat̄ cū ligationibus ⁊ fricationib⁹ dictis ca. de vomitu. C. de cā tertia ⁊ quarta. Sexta est ruptura alicu⁹ vene in intestinis magne vel pue. Et signa eius sunt egestio san. pauci puri vel melancholici cū dolore circa vmbilicū ꝭm q̄ situatum est intestinū: vt dixim⁹ in ꝓncipio istius tractatus: vt plurimū. t̄n iste san. est paucus q̄m san. nutriens intestina paucus est ⁊ vene graciles cum sint mēbra solida neruosa. Et cura eius est cura vomitus sanguis dicta eodem ca. scꝫ capi. de vlcere stomachi. Septia est emoroyde intrinsece vel extrīsece. Et si sint extrinsece atq̄ apparētes sensus id demōstrabit. Si v̄o latētes aut intrīsece sentit̄ dolor intra anū: ⁊ accidit difficultas egerēdi et cū egestione emanabit semp vel piodice sanguis h̄uor malus: aut ante egestionē aut post. Et certi⁹ signū in hoc casu ē inuersatio longaonis cū ventosa magna absq̄ incisiōe et inspectio cū oculis sup ip̄m intestinū iuersatum an in ipso sit ficus an nō: ⁊ an sint dure: sicce: an molles humide emittētes sanguinem vel sanīe: vel virus vel materiam aliaꝫ. Et cura eius est cura emoroydarū que dicetur. Octaua est tenasmon. Et signa eius sunt appetitus assellandi frequēs cum egestione modica vel nulla et ardore in ano sine mordicatione. Et cura eius est cura tenasmonis que dicetur. Nona est sumptio medicine effrenitus laxantis: quare post eductionem humoris sciti educit humorem aliuꝫ ⁊ causat dyariam ⁊ forte peruenit vir-

tus eius ad hoc vt educat sanguinē cum val de supfluit. Cause ⁊ signa ei⁹ patent ex relatione infirmi. ⁊ cura eius est cura dyarrie facte ꝑpter eandē cām: vt plene supra scriptū est. C. de methodo dyarrie. ¶ Decima est casus vel pcussio. ⁊ signa eius patent ex relatione patientis. ⁊ si sine vulnere fit: curatur a pncipio cum flebotbomia diuersiua in brachio eiusdem lateris ⁊ ligationib⁹ extremorum ⁊ ꝓprie supiorum ⁊ cibis ⁊ medicinis stipticis dictis ca. de sputo sang. ⁊ ca. de vlcere stomachi. Si ꝟo fit cum vulnere cyrurgicis derelinquo. ¶ Undecima est crisis in feb. acutis vel nō acutis ⁊ proprie in synocha: vt dicitur. vj. de accidenti. Et cura ⁊ signa dicta sunt supra de cura dyarrie ꝑpter crisim.

¶ Duodecima est debilitas ꝟtutis attractiue ⁊ nutritiue mēbroꝝ: ꝑpter quod sanguinem sibi delegatum per venas neqꝫ apponunt. neqꝫ vniunt: neqꝫ cōsumunt: quare grauans venas regurgitat ad suū fontem: vt dr vj. de accidenti. ⁊ deinde per meseraicas ad intestina. Et signa eius sunt: qꝛ fit vt plurimū in corpibus ethicis ⁊ marasmatis et si addit omī die marasmum. Et cura eius est cura corporis ethici cum oībus que faciunt ad corporis impinguationē sicut est balneū aque dulcis tepide cum fricatione leui mēbrorum sine mora in ipso: ne corpus fiat euaporabile ⁊ deportatio eius sup lectum mollem ⁊ cibatio ex lacte capno vstulato ⁊ pultibus ex farina simile ⁊ iuribus carniū laudabilium inspissatis cum vitellis ouoꝝ ⁊ carnibus pullorum ⁊ edorū ⁊ perdicum ⁊ auium paruarū montanaꝝ: quoniā sunt leuis carnis ⁊ potus vini rubei dulcis aromatici puri vel limphati cum aqua pluuiali: ⁊ offisib⁹ que dicentur libro. ij. cap. de impinguatione corporis macri si de⁹ voluerit. ¶ Tredecima causa est eruptio apostematis saniosi vi nature vel sinthomatis. Et signa ei⁹ sunt qm̄ āncessit fe. acuta cum apate epatis vel stomachi vel splenis vel pleuresis vel peripleumonia cū ꝓprijs signis ⁊ dolore forti q̄ tendebāt cōtinue ad ꝯuersionē in saniē neqꝫ resolui poterāt. Deinde accidit ei rigor et tremor subito ⁊ alleuiatio ois grauitatis q̄ significāt apa fore disruptū ⁊ incipiūt sanies et sāguis appere ī egōne. Et scias qꝫ si apa fuerit in epate vel stōacho vel splene: tūc sanies ⁊ sanguis egredietur post exiturā ī plurima q̄titate. Si ꝟo fuerit in mēbris q̄ non habēt amplos meat⁹ ad stomachū vel intestina sicut est pectus ⁊ pulmo tunc sanies et sanguis paulatim egredient per secessum.

Et cura ei⁹ est vt primo mundificent intestina ⁊ abluat sanies anteq̄ corrodat loca sup que currit cuꝫ potu aque mellis vel zuccari rub. vel aqua ordei vel cum clisteri facto ex aqua mellis in qua dissoluta sint duo vl' tria vitella ouorum ⁊ pinguedinis anseris vl' galline. Et post istam mundificationē administrent stiptica cōsolidatiua per superi⁹ ⁊ inferius. Per supius quidem sicut sunt trocisci de bolo dicti caplo de sputo sang. mixti cum zuccaro vel sirupo ros. vel vino rubeo stiptico de citonijs. ⁊ trocis. de berberis dicti cap. de ydropisi. Et trocis. de mūmia dicti supra de cura lienterie ꝑpter bothor ⁊ vlcera ī stomacho vel intestinis. Et sicut est electuariū de thure quod sic fit. ℞. granorū passularū lib. ß. granorum mirti. ℥. iij. balaustie de granatis ⁊ de rubo. añ. ℨ. q̄nqꝫ thuris. ligni vel succi tamarisci. añ. ℨ. v. ameos. ℨ. viij. zuccari quod sufficit. terātur oīa vt alcohol ⁊ fiat electuarium cū zuccaro: quoniā ventrem stringit: vrinā ꝓuocat: vlcera cōsolidat: ⁊ excoriationem ꝓhibet. ⁊ sicut est zuccarū ros. vetus mixtum cū puluere gūmi arabici assi et boli armenici et mastice et sanguine dra. ⁊ terra sigillata ⁊ similib⁹. Nutriat bonis carnibus elixis in aqua pluuiali vel assis ⁊ bibat vinum rub. stipticū limphatū cuꝫ eadē aqua vel decoctiōis mirtilloꝝ vel sumach vel berberis. Si autē sang. et sanies ī plurima q̄titate effluxerint. q̄ debilitent infirmū: tunc detur omī hora ius carnium ⁊ parū vini puri et tortelle panis assi cuꝫ ipso. Et odoret rosas et aromatica: vt nō cadat virtus: et cum ceperit egestio minorari et viri⁹ confortari: tunc ꝓcedetur ad lauatiua vice vna et consolidatiua predicta vice alia vsqꝫ ad perfectam exiture mundificationem et consolidationem. Per inferius ꝟo cum clisteri incarnatiuo et consolidatiuo quod sic fit. ℞. eupatorij mirtillorum herbe byrcine vel succi eius qui ypoquistidos nominatur glandiuꝫ. añ. ℥. vnā. risi abluti. ℥. duas. coquatur in aqua perfecte et in lib. j. illius aque collate dissoluatur hoc medicamē. ℞. thuris sang. dra.

ceruse litargir. an̄.ʒ.vnā.opij.ʒ.vnā. terātur & cribellent & misceātur cuꝫ duob⁹ vel trib⁹ vitellis ouorum & addātur liquori pdicto et totū simul iniūciatur tepiduꝫ cū clisteri post assellationē saniei. Et si vis: potes pmittere clistere mūdificatiuū pdictum. Si aūt san. et sanies paulatim exierint cū egestione: tūc considera per quā regionē natura mūdificet apostema: qm̄ si per vrinā adiuuetur cū pro uocantib⁹ vrinā dando in potu aquā deco/ctionis dauci sem̄. petro. cicoree endiuie addito melle vel zuccaro ppter dulcorationē. Et si p sputū tūc dē aqua decoctionis ysop. liq/ritie yreos & modico croci addito iteruꝫ mel le vel zuccaro: qm̄ vndecūqꝫ natura ceperit &c. vt dicit Ipo. Et postq̄ senseris saniē mi/norari in exitura: tūc pcede ad mundificati/ua vice vna. & incarnatiua vice alia: sicut iaꝫ dictū est. ¶ Decimaquarta & vltima cā est corrosio intestinoꝝ & ppriissime dissinteria nūcupat. Fit aūt ista corrosio aut ppter fle/gma salsum: aut cholerā: aut sanguinē adu/stum: aut melīam adustā: & vel est recēs sine putredine vel antiqua fetens cū putredine. Et lꝫ fieri possit in oī loco intestinoꝝ fit ma xime in intestino recto: qm̄ cū sit infimū plu rimuꝫ materia p ipsum descendit. Et signa eius cōia sunt egestio muscillaginosa cū do lore pungitiuo in vētre & pmixtio saniei vel sanguinis cū muscillagine. Signa v̄o eius ppria sunt qm̄ si fit de flegmate salso ante/cessit coriza & catharrus & est cum egestione flegmatica pmixta cū sanguine vel saniē vel cum ambobus viscosa sine multa acuitate q̄ pungat sed cū multa ventositate & nō est cū ea sanies plurima & color eius est albus vi/scosus sine viriditate & citrinitate omnino: & si corpus fuisset pruriginosum tūc hoc cer/tius fuisset signū. Si v̄o fit de cho. apparet egestio citrina vel viridis subtilis sine visco sitate oīno cū ardore plurimo in ventre & an gustia & siti. Si vero fit de sanguine adusto apparet egestio rubea grossa: vel nigra vel li uida. Si vero fit de melancholia adusta ap/parebit egestio nigra habens odorem aceti que cū cadit super terram arenosam vel spō giosam bullit & fugiunt musce & est cum dolo re in ventre & punctura assidua: & ista causa nūq̄ potest esse recens: immo semp antiqua vt dicit Ras. in diuisionibus. Et si excoria/tio fuerit recēs est plus de sanguine q̄ de sa nie: et forte egrediunt squame albe subtiles late que sunt cortices intestinoꝝ. Et si fit cor rosio in intestinis superioribus dolor sentie tur vt plurimū supra vmbilicum vel sub eo vel infra ad duos digitos directe in medio ventris: & in egestione apparebūt feces bene cōmixte sanguini & saniei ppter longā viam Et non egreditur egestio ilico supra dolorē: sed post horam. Si v̄o in inferioribus sentie tur dolor vt plurimū sub pectine versus dor sum vel in altero laterū q̄ fit dolor renū cum nō sit in renibus dolor. Et materie exeuntes apparebunt distincte vel nō bene cōmixte & egestio egreditur qm̄ fit punctura. Et scias q̄ si corrosio fuerit in intestinis superioribus magis cōferent exhibita per superius vt si/rupi & pulueres & trocisci: & similia electua/ria. Si vero in inferioribus conferent cliste/ria & suppositoria linitiua. Cura dissinterie cum corrosione intestinoꝝ facte propter fle/gma salsum est vt restringat primo cathar/rus & rectificetur caput: vt scripsimus ca. de catharro & de ptisi. Post hoc clisterisetur fre quenter cum clisteri mundificatiuo facto ex aqua decoctionis sicle malue bismalue & ali quantulo mellis & iniūciatur tepidū bis vel ter in die post assellationē. Uel cum clisteri facto ex aqua decoctionis sicle polipodij fu miterre ordei & mellis sumendo de collatu/ra illi⁹ aque lib. j. vel lib. j. s. & ß. & addēdo olei masticini vel camomillini. ℥. iij. & iterum re/ducendo ad ignem lentū breui hora & tepi/dum iniūciendo. Et non debet in corrosione quacunqꝫ intestinorū mitti clistere calidum: quoniā calidi per se est mordicare & corrode re sed vel frigidū vel tepidum. Et post ista iniūciantur successiue clisteria stiptica conso/lidatiua facta ex aqua decoctionis sumach mirtillorum & rob. plantaginis boli armeni ci colletur & dissoluatur in ea puluis de bolo ar. qui iam est dictus vel trocisci de mastice dicti ca. de sputo sang. & vitelli duorum ouo rum vel trium & aliquid de adipe renum ca/prarum vel edorum & modicum vini rub. pō tici vel clisteria facta ex vino rubeo stiptico decoctionis mirtillorum in cuius collatura dissoluantur vitella ouorum vel adeps re/num caprarū: & hoc etiā plurimum confert in tenasmone. Sumat in aurora vnum ex tro

Cura dissinterie

cissis eisdē cū sirupo rosꝫ. vel ex zuccaro ꝛ aq̄
decoctionis mirtilloꝝ nespillaꝝ ꝛ similium:
vel puluerē boli ar. qui sic fit. ℞. psilliū assi.ʒ.
xx. Nam qñ nō est torrefactū psilliū lubrifica
tiuum est ꝓpter eius ꝑtes humidas q̄ resol
uuntur: arnoglosse.ʒ.x. gūmi ara. boli arme/
ni. añ.ʒ.xx. se. portulace. se. mirti. añ.ʒ.x. teran
tur ꝛ cribellent̄ ꝛ dentur ex eo in aurora et
ante cenā.ʒ.iij. cū aqua decoctionis citonioꝝ
vel nespillaꝝ vel sumach. vł vino rub. stipti
co vel cum aqua decoctionis mirtilli ameos
amomi anisi. Nutriatur ex riso cocto i aqua
pluuiali vel lacte vstulato vel cū aqua cali/
da cōditis cū adipe renum caprarū vel edo
rum ꝛ vitellis ouorum. Comedat etiā lac re
cens capre vel asine in quo ferrum vel lapis
est extinctus ꝛ pulmentū ex farina simile cō/
ditum cū eodem lacte ꝛ pullos assos vel fri/
xos potius q̄ elixos ꝛ fabam fractā et extre
ma porcorū ꝛ vitulorū ꝛ pira ꝛ citonia assa
ante cibū assumpta: ꝛ sit cibus eius panis
azimus de simila confectus. Et in cibo suo
diminuat sal ꝓposse. Sit cibus eius actu fri
gidus vel tepidus nō calidus. Et scias ꝙ ex
pinguedinibus ꝛ oleribus nihil confert pro
condimento ciborum suoꝝ nisi adeps renuꝫ
caprarū vel edoꝝ adultorum: quando oīe
aliud vnctuosuꝫ est humidū secessiuuꝫ. Vta
tur pro sapore succo citonioꝝ vel granatoꝝ
vel berberisvel pirorū vel agresta vel sorbis
inspissatiscū vitellis ouoꝝ. Acetum deuitet
tam in cibis q̄ medicinis: qm̄ corrosiuū est:
sed in fluxu sine corrosione nō obesset. Vtat̄
pro speciebus suis puluere cinamomi ꝛ car
damomi ꝛ mirtilloꝝ ꝛ croci: qm̄ spēs acute
sunt mordicatiue: vt piper: grana paradisi ꝛ
similia. Comedat etiā vitella ouoꝝ coctoruꝫ
in aceto vsq₃ ad indurationē. ꝛ carnes auiuꝫ
siluestriū nō aquaticarū ꝛ tortelas ex farina
simile ꝛ vitellis ouoꝝ. Bibat vinū rub. gros
sum dulce si sit cū extenuatione corporis vł
ponticū si sit cū fluxu plurimo limphatū cū
aq̄ stiptica ꝑdicta. Et si virtus cōstaret: pos/
set purgari quandoq₃ cum decoc. mirabola
norum kebulorum ꝛ embilicoꝝ dicta cap. de
debilitate digestionis stomachi. C. de cano/
ne. quoniam soluendo materiā stringit ven/
trem. Cura dissinterie pro corrosione ꝓpter
coleram est vt mundificentur sepius in die
intestina cū clisteri ablutione facta ex aqua
decoctionis ordei depillati viol. rosꝫ. malue
bismalue collatis ꝛ iterum bullitis cum oleo
rosꝫ. vel viol. vel cū clisteri facto ex aqua mel
lis ꝛ vitellis ouorū ꝛ adipe renum capraruꝫ
vel cepo hircino vt diximꝰ: ꝛ sint tepida ver/
gentia ad frigidū qñ iniiciūtur atq₃ imme/
diate sequunt̄ clisteria stiptica cōsolidatiua
facta ex aqua decoctionis mirtillorum plan
taginis: rosꝫ. siccarū: fabarū: sumach: lentiuꝫ
excortatarū: balaustiarum: cupularū: glan/
diū: risi ꝛ similiū cū q̄ aqua collata miscean
tur cepum hyrcinū vel pul. boli ar. pred. In
dieta fiat sicut in flegmate salso: sed vinum
negligat̄ vel limphetur vltra medietatē cuꝫ
aqua pluuiali vel aquis ꝑdictis. Cura dis/
sinterie cum corrosione propter sanguinem
adustum est eadem cum illa que ex melan/
cholia adusta: sed minoris periculi ꝛ leuiori/
bus indiget medicinis. Cura eiꝰ que ex me/
lancholia adusta; est: est vt omni die in au/
rora sumat sirupum rosꝫ. vel de nenuphare
cum aqua pluuiali decoctionis mirtillorum
vel rosꝫ. vel sumach: vel se. portulace: ꝛ se. a/
meos et papaueris vel pirorum et citonio/
rum et nespillarum et sorbarum. Et omni
die bis vel ter iniiciantur clisteria mundifi/
catiua predicta immediate post assellatio/
nem ad que immediate sequātur stiptica fa
cta ex aqua decoctionis eupatorij succi bar
be hyrcine acacie risi abluti glandium cor/
ticum granatorum corticum papaueris: in
qua post collaturam dissoluantur duo vitel/
li ouorum vel tres. Et addatur aliquid de
puluere isto ℞. thuris sang. draco. ceruse li
targ. añ.ʒ. vnam. opij.ʒ.ß. ꝛ tepidum iniicia
tur. Et imponantur vicissim clisteria modo
confortatiua pluribus vicibus omni die. Si
autem ista non conferant: neq₃ per ea flu/
xus et dolor ventris minueretur: purgetur
cum decoctione que ℞. sene epithimi mira/
bolanorum indo. ana.℥.ß. anisi ameos. ana.
ʒ. duas. pistentur grosso modo ꝛ bulliantur
in.℥.vj. aque pluuialis donec medietas con
sumatur: colletur ꝛ in collatura addat̄ pul/
ueris reubarbari boni.ʒ. vnam ꝛ detur totū
ante diem. Et potest addi aliquid zuccari
rosꝫ. propter delectationem in collatura. In
dieta fiat sicut superius preter ꝙ magis eui
tandum est acetum in cibis ꝛ medicinis q̄
in quocunq₃ alio fluxu.

Emperica.

Vinū stipticū delectabile cōueniēs in omni fluxu sic fit. ℞. vini rubei pontici lib. vnā zuccari rosˀ. veteris. ℥. iiij. granoꝝ mirti. ℥. ij. gariofˀ. cinamomi añ. ʒ. ij. pistētur mirtilli ⁊ gariofˀ. ⁊ cinamo. grosso modo: et oīa dissoluātur in vino ⁊ bulliant donec medietas cōsumat: colleť ⁊ reserueť. Detur ex eo ante cibū ⁊ cum cibo ⁊ in aurora loco sirupi potest dari actu frigidū. Itē electuarium restrictiuū. ℞. sumach berberis granoꝝ granatorum boli arme. gūmi arabici acatie ypoquistidos ana. ℥. ij. lapidis ematiti. coralli albi et rub. sandal. al. ⁊ ru. añ. ℥. ß. cinamomi. ℥. iiij. amili: simphiti: rosˀ. siccaꝝ: mirtilloꝝ: psillij. coriandri torrefacti: lentis excorticati. añ. ℥. iij. masticis olibani dragāti añ. ℥. j. balaustiarum psidie se. citonioꝝ mūdatoꝝ añ. ℥. ij. se. papaueris albi se. portulace se. rosˀ. se. plātaginis corrigiole añ. ℥. j. mādragore. ℥. ß. costi storacis calamite spodij folij gariofˀ. foliorum lauri arillorū añ. ℥. ß. sanguis draconis terre sigillate gallarū fistitelli añ. ℥. iij. mente bistorte piroꝝ ponticoꝝ sorbarum citoniorū nespillarum añ. ℥. j. zuccari rosˀ. qđ sufficit. Detur ex eo ante cibū bis in die cū vino rubeo stiptico vel aqua pluuiali. Est nāq₃ fere cōtinens oīa stiptica ⁊ vētris cōstrictiua: Pillule preterea stiptice ꝯtra omnē fluxum ex quacuq₃ cā sic fiūt. ℞. mirtillorum balaustiarū psidie simphiti san. dra. boli ar. acacie ypoqstid. rosˀ. sumach. croci. gallie mus. gallarū spodij cinamomi macis: gūmi arabici dragātˀ añ. ʒ. ij. opij thebaici. ʒ. ß. Cōfice cum succo plātaginis vel lētisci vel bistorte ⁊ da. xj. vl. ix. cū aqua pluuiali vel aq̄ rosˀ. in causa calida vel cū vino in frigida sero cū itur ad lectum. vel fiat dragea ex eis cū zuccaro: ⁊ detur cū vino rubeo pōtico vel aqua plātaginis vel incorporētur cū zuccaro rosˀ. veteri: ⁊ fiat cōfectio. Et si vis somnū prouocare: adde se. papaueris se. iusquiamiˀ añ. ʒ. ij. vel opij. ʒ. j. ⁊ administreť sicut prius. Et iterū cortex salicis cōbustus ⁊ in potu datus cū aq̄ vstulata ꝓhibet omnē fluxū corrosiuū q̄propter cōsolidat vlcera quādo spargiť super ea. Itē sirupus mirtinus cōferens omni fluxui ſm Mebem. sic fit. ℞. granorum mirti lib. ij. malorū citoniorum lib. j. sumach acatie añ. ℥. ß. rosˀ. ℥. ij. ypoquistidos. ʒ. iij. masticis. ʒ. iij. decoquātur oīa ī aqua pluuiali: ⁊ post collaturā fiat sirupus cū lib. iij. zuccari ⁊ lib. j. mellis. detur ex eo. ℥. j. vel. ij. cum aq̄ decoctionis plātaginis in aurora ⁊ ante cenam: quoniā humoꝝ ebullitionē sedat ⁊ intestina confortat. Item clistere stipticum. ℞. aque rosarum: aque decoctionis plātaginis: rosarū siccarum bistorte cōsolide maioris. mirtillˀ. balaustie: cupularum: glandiū añ. lib. ß. distēperentur in ea cum est calida duo vitelli ouorum ⁊ pulˀ. boli arme. terre sigillate sanguis draconis añ. ʒ. j. et ß. et tepidum inijciatur. Item clistere factum ex vino rubeo stiptico decoc. consolide maioris et casei antiqui non pinguis incisi subtilissime ⁊ bullito vsq₃ ad consumptionem medietatis: postea collato et inspissato cū vitellis ouoꝝ ⁊ pulueribus predictis. Itē in omni fluxu ventris sine excoriatione ꝓfert hoc medicamen. Elixentur fabe ⁊ plātago et maiorana ⁊ rubus in aqua et aceto p̄terea exprimātur ⁊ pistētur ⁊ incorporentur cū succo plantaginis vel aq̄ distillationis. ⁊ fiat emplastrū super stomachum et ventrē actu calidum ⁊ recipiať vapor aq̄ eiusdem ꝑ anum: quoniā fluxum ventris et vomitū stringit. Sꝫ in causa frigida possunt eedem res post elixationē ⁊ pistationem incorporari cum aqua vite actu calida sicut prius. Si autem vis ipsum fortificare: adde balaustias rosas absinthium: masticem: mentam: citonia: pira: mirtillˀ. bdellium: thus: gallas: glandes. cortices quercus et similia. vel fiat ex aqua decoctionis eorundem encatisma sit virtus si fortis vel fomentatio cum lana et spongia infusa in aqua decoctionis earundem rerum que aliquantulum expressa reiterentur frequenter actu calida vel frigida super ventrem ante cibum. Item in fluxu recenti modico: et fluxu puerorum sufficit dare in cibo tortellas factas ex vitellis ouorum et farina simile et puluere plantaginis omnibus adinuicem incorporatis perfecte: vel pullos assos conditos cum cera et cepo hyrcino: et prohibeantur a potu superfluo proposse: et bibant vinum rubeum ponticum mixtum cum succo vel aqua plantaginis vel aqua in qua ferrum vel lapides sint extincti.

Canones.

Scias q in oi fluxu vētris medicū oportet intendere ad tria. Primo ad materie peccantis euacuationē. Scdo ad ventris restrictionem p stiptica pdicta & ad epatis & stomachi cōfortationē per aromatica aperitiua dicta capl'is suis. Tertio ad mēbroz impiguationē & phibitionē a marasmo quod fit p cibos viscosos: vt sunt cācri fluuiales extrema porcoz vinum rubeū si non phibeat opillatio epatis & balneū aque dulcis sine mora in ipso & inūctio cū butiro recenti & populeō simul mixtis. Et vsus electuarioz restauratiuorū ex ranis & limacijs & tortucis q dicentur lib.ij.de ethicis. Et notabile restauratiuum est hoc: scz lac recēs calidū in potu datum p se vel cū mica panis & zuccaro. Sz nō debet dari nisi fluxu cessante: qz fluxum augmētaret pter eius partes serosas & inflā mationē humoz excitaret pter ei partes butirosas cuz oīe vnctuosum fit facile inflā mabile pter pabulū caliditatis in materia aliena: vt dz in alia scientia. Unde Ipo. ait.v.pt.amph. Lac dare caput dolētibus malū: verūtamē nocumenta rectificari possunt p vstulationē lactis cum lapide vel ferro ignito frequēter in ipso extincto: qm cōsumētur ptes predicte remanebit pars tm caseosa. Scire tn dbes q lactis diuersa sunt genera filr & virtutes. Nam lac camelarū: & proprie fetarū.i.partui ppinquarū est oim calidissimū: pter qd habz exopillare epar et splenem: vt ponit Auic.iij. cañ. fen.xiiij. Sed lac asininū est oim subtilissimū & aquosissimū: propter qd ventrē lubrificat sine inflāmatione. Et ideo Ipo.iij. regi. acutoruz. precipit ipm dari in causone p medicina laxatiua. Sz lac muliebre est oim cōuenientissimū corpori nro nutriendo pter similitudinē: post hoc caprinū: & pprie capre pascētis herbas: qz est mediocre inter grossuz & subtile: sed lac ouinū est oim grossissimū: idcirco de facili caseat in stomacho si nō cum melle vel zuccaro sumat. Sz lac vaccinū est omniū vnctuosissimū & plures hz partes butirosas Ex quib apparet q in fluxu ventris nō est cōueniēs lac nisi caprinū vel muliebre si fastidium nō phiberet. Itē somn & quies requirunt in fluxu. Medicine laxatiue meliores in fluxu p superius vel inferi sunt mirabolani fm oēs eius species: qm soluunt cōprimēdo: vt docuim ca.de debilitate digōnis stomachi. C.de canoñ. sicut ecōuerso in stipticitate ventris vel mēstruoz retētione vel soda stomatica sunt deteriores & in se.putrid. qm relinquēdo stricturā ventris augmētant predictas passiōes. Recordare q sicut in ca.de vomitu monuim. Nullus est flux illico: sz gradatim restringēdus. Incipiendū igit pmo a cōstrictiuis debilib & ad fortiora paulatine tendendo. Ne forte materia retenta in ventre torsiōes inducat vel ad mēbra nobilia rapiat: & per cōsequēs fiat occasio malorum passionū. Nam si regurgitaret ad epar opillationē vel ydropisim vel apa pduceret Si ad corvl'os stōachi sincopim. Si ad cerebrū frenesim vel subeth. Si ad matricē: matricis induceret suffocationē: vt dicit Auic. iij.cañ.fen.xiiij.ca.de causis flux epatis circa finē. Attendēdum etiā q fluxus ventris: et pprie ictericus qnq vomitu curat pp diuersionē: sed hoc solum veruz in cholerico adhuc minus in melico. Unde Ipo.iiij.par. amph. Quibus ventres sunt lienterici hyeme superius medicari malum.

Pronosticatio.

Si in cura flux vētris ex quacūq cā: immo in cura morbi cuiuscūq remedia rōnabiliter exhibita nō cōtulerint morbi effrenitatez: & forte pnicie minat. Quia vt ait Gal. i cōmēto illius amph. secūde particle. In quo morbo somn &c. Itē in omi fluxu ventris sponta neo vel artifi. & pprie dyarrio diuersitas coloris & substātie in egestionib bonū: qm signat mūdificationē corpis a diuersis generib supfluitatū humoralitū supposito q fluxus nō supfluat & virtus hn toleret & precesserint signa digestionis perfecte: si sit in febre & egestiones non mutantur ad colorem simpliciter malum: sicut est niger: vel substātiam simpliciter malam: sicut est sang. & cortticis membroz spermaticoz & adeps membrorum carniformiuz. Et sic intellige illum amphorismū scde particule. In vētris fluxibus mutationes egestionū iuuant si non ad malum transmutentur & ipsum concord. in illo amphorismo quarte part. Egestiones

nigre vel quasi sanguis sponte venietes ⁊ cū febre ⁊ sine febre pessime. Et quantocunq plures colores fuerint magis malū: cuȝ farmaco ꝟo meli⁹. Itē in febribus acutis ⁊ cronicis fluxus vētris niger vel vomit⁹ superueniens ante signa digestionis pfecte: ⁊ per cōsequens in principio vel augmēto mortale: qm̄ peccatū materie in q̄to ⁊ quali cum virtutis debilitate presigurat. Et sic intellige illū ampho. tertie particule. Egritudinibus quibuscūq icipiētibus si cholera nigra aut sursum aut deorsum exierit mortale. Silr̄ et illū ibidem. Quibuscūq egritudinibus acutis aut multi tēporis aut aborsibus aut aliter extenuatis fel nigrū exierit aut quasi san. niger sequēti die moriet. Item idem in eodē dissinteria si a felle nigro incboauerit mortale. Item ibideȝ. Si a dissinteria iam habita nigre egestiones: vt intestinoꝝ carnes. i. cortices albe squamose egerātur: mortale. Iteȝ dyarria cholerica q̄nq mutatur in secunda qualitatē cum surditate: ⁊ ꝑpter raptum cōtinue sursum: ⁊ quādoq ecōuerso: sed tm̄ cōuersio est melior. Unde Ipo. ibidem. Quibuscūq fellee egestiones sunt surditate supueniente quiescūt ⁊ q̄buscūq surditas inest ⁊c. Itē post fluxū diuturnū spasmus aut singultus supueniens mortale: qm̄ spasmū de inanitione signat qui nequaq curari pōt. Unde Ipo. par. v. ampho. Spasmus ⁊ singultus post nimiā inanitionē malum. Item Ipo. vi. parti. ampho. Trauli a dyarria maxime capiūtur longa: scȝ ꝑpter humiditates lingue ⁊ cerebri fluentes ad stomachuȝ ⁊ intestina: sicut eñ in lingua causant balbutiē: ita in intestinis mollificationem ⁊ in stomacho cruditatem in diuturnis liēterijs oxirmia supueniēs prius nō existens signū bonū Itē ypo. v. pti. amph. Mulieri in vtero hñti si venter multū fluat suspectio est abortiēdi idē in eodē. Sanguine multo fluēte spasm⁹ innatus aut singult⁹ malū signū ⁊ mortale siue sit fluxus ventris siue mēstruoꝝ vel emoroidarū vel nariū vl̄ vulneris cuiuscūq. Itē in oī fluxu ⁊ ꝑpie in dissinterico cronico ꝓstratio appetit⁹ malū: qm̄ inanitionē extremā sine restauratione ꝓmonstrat. vnde Ipo. ibidē. In longis dissinterijs abstinentie malum ⁊ cū fe. peius. Itē si spleneticus fiat dissintericus ⁊ dissinteria ꝑduret mortale: qm̄ si melācholia splenetica fuerit adusta inducit corrosioneȝ penetratiuā. Si ꝟo nō adusta inducet ydropisim ⁊ lienteriā ꝑpter epatis ⁊ stomachi infrigidationē. vñ Ipo. vi. parti. amph. Quicunq splenetici a dissinteria capiūtur ijs superueniente longa dissinteria ydrops innascitur: aut liēteria ⁊ pereūt. Si aūt dissinteria nō ꝑduret: tūc fiat cura opilatiōis ⁊ duriciei in splene ꝑpter cause euacuationē. vnde Ipo. ibidē. Spleneticis dissinteria supueniēs bonū. Itē fluxus ventris ⁊ ꝑprie niger melācholicus supueniēs manie vel melācholie soluit egritudinē euacuādo cām. vnde ypo. vij. pti. ampho. In mania dissinteria supueniēs aut ydrops aut extasis. i. furoris augmentatio bonū. Itē in oī fluxu ventris cronico desipientia supueniens malū: qm̄ lesioneȝ cerebri significat. vnde Ipo. vij. pti. ampho. In san. fluxu ꝑdurāte vel in quocūq alio fluxu ꝑdurāte in quacunq regione corꝑis desipiētia supueniens aut spasmus malu. Iteȝ in oī fluxu ventris siue sit cū sanguine siue sine sanguine cronico ⁊ ꝑdurāte si solo egrū alleuiat ⁊ ei⁹ restrictio ꝑ se vel ꝑ artem debilitet mortale: qm̄ cām venenosam significat cui⁹ exit⁹ diuturnus virtutē deijcit ꝑpter inanitionē: cui⁹ retētio virtuteȝ ꝓsternit ꝑpter oppssioneȝ. Medic⁹ ꝟo post ꝙ talē cognouerit pronosticis derelinq̄t: ne sic iter ꝯtraria ꝑplexus de morte accuset. Si aūt flux⁹ sit breuis tꝑis vel creticus ⁊ post signa digōnis ⁊ in die cretica supueniens cuȝ virtutis cōstātia tūc bonū signum: qm̄ facit egritudinis pessime naturaleȝ atq salubreȝ nō sintomaticā expulsionē: vt videt esse de mēte Aui. iij. cañ. fen. xiiij. ca. de causis flux⁹ epaticis satis circa finem. Iteȝ dissinteria facta ꝑ corrosionē intestinoꝝ graciliū piculosior est ꝙ q̄ grossoꝝ ꝑpter vie longitudineȝ ⁊ ꝑticule difficileȝ ꝯsolidationeȝ. Ex quo ptȝ ꝙ fluxus oīs vel sudor vel calor febrilis cū re solu⁹ est magis piculosus in corꝑe cholerico vel melācholico ꝙ sanguineo vel flātico.

¶ De stipticitate omnium modorum. Capitulum. ij.

Stipticitas vētris est effectio siccitatis in ipso. Hec aūt siccitas aut fit ꝑpter cām antecedenteȝ aut primitiuā. Si antecendentē aut est mala cōplexio aut mala compositio.

Si mala cõplo sic fit ꝓpter aliquã quatuor cãrũ. Prima est mala cõplo sicca itestinorũ fortificãs eorum retentivã ultra debitũ sicut in corpib9 melicis ꝑ gñationẽ vel dietã vel etates. Scõa est mala cõplo cala intestinorum vel epatis ꝯsumẽs eorum humiditatẽ circũfluificã sicut in corpib9 cholericis vl iuvenib9 febricitãtib9. Tertia est mala cõplo cala renũ vrinas multiplicans et stercoris succositatem ad se trahẽs. Quarta est destructio sensus intestinorum ꝓpter malã ꝯplõnẽ eorum: diquacꝫ quare nõ excitat eorum virt9 expulsiua ad secessum ꝓcurãduz. Si mala cõpositio sic fit ꝓpter aliquã q̃tuor cãruz: q2 est strictitudo vel opillatio vie q̃ est a cisti fellis ad itestinũ duodenũ: ꝓpter qđ cholera modica mãdat ad ipm: lz etiã modicitas possit fieri ꝓpter apatis frigiditatẽ: sicut in apate melãcholico corpe vl flãtico vel ydropico existente. Ista tñ frigiditas sivltimet nõ stipticitatẽ: sed vẽtris induceet fluxũ liẽtericũ. Scõm est flegma grossuz viscosum adherẽs parietib9 intestinorum: et ista est cã q̃ plurimũ cõtingit. Tertiũ est vehemẽtia raritatis corpis: q̃re isensibilr euaporãt oẽs humiditates tã subtilitate q̃ nutritiue. Quarta est apa intestinorum opillãs eorum meatus: ꝓpter qđ fit q̃nq3 stercoris ꝑ supi9 emissio: sicut ĩfra dicet ca. de apate intestinorum vl apa musculorum vẽtris vel matricis vel vesice cõprimens ea vehemẽter: de q̃b9 suo ca. dicetur. Si aũt fit ꝓpter cãm primitiuã sic fit silr ꝓpter aliquã q̃tuor cãrũ. Prima est cibi siccitas et ꝓprie in pricipio comestiõis: vt sunt risum: miliũ: pira: et citonia. Scõa est etiam paucitas vt fit in ãnis sterilib9 et in ꝓstratione appetitus. Tertia est labor fortis sudare faciens. Quarta est caliditas aeris resoluẽs sicut fit in balneo vel sole calido.

Methodus.

Signa ei9 q̃ fit ꝓpter intestinorũ siccitatẽ naturalẽ sunt extenuatio mirachvẽtris et ei9 subtilitas cũ priuatiõe oĩs cause alteri9. Et si stomach9 sit calide cõplonis et siti hũdus frequenter: sed modic9 ei pot9 sufficit ꝑ vice: et plurim9 in eo fluctuat et inũdat. Et cura ei9 est sumere in pncipio comestiõis iura pinguia et cibos vnctuosos ex oleo vel butiro vel adipe castratorum et olera pinguia facta ex ficla et spinarchijs et malua. Et cerasa vel vuas recentes vel pruna vel ficus vel bibere vinum dulce nouum vel vetus rubeuz. Sumatcꝫ cibos participantes acuitates que stimulent ad secessum: sicut est aqua decoc. cauliuz vel lentium cõdita cum sale et vnctuosis p̃dictis et faseleos et pisa cocta cuz carne pingui castratorum vel pullorum: deuitet cibos alios. Sumat in aurora dyaprunis simplex. vitet balneum ꝓposse: et cuz necesse fuerit rõne fordis et sudoris balneetur in aqua dulci decoc. maluaruz et populi sine mora in ipso. Clisterizetur q̃nq3 cum lib. s. et ℔. aque deco. malue bismalue: mercurialis: ficle: herbe viol. in qua ponantur olei viol. ℥. iij. mellis. ℥. j. salis. ʒ. j. Et iterum bulliatur et tepidũ inijciatur in ieiuno: et caueatur ad impinguationem corporis proposse. Signa eius que fit propter caliditatem intestinorum et epatis sunt vehementia sitis et durities fecis: et qđ egreditur sicut squibale: et forte sentitur ardor in ventre et ano hora egestionis et vrina subtilis ignita. Et cura eius est sumere in ieiuno cerasa et pruna et dyaprunis et ficus et vuas recentes et melones: et pepones et citrulos et similia: et comestio oleris facti ex malua: ficla: lactucis: portulaca: cucurbitis: melonibus: spinarchijs: attriplice et similibus coctis cum carnibus agnorum et porcellorum et vitulorum lactantium conditorum cũ sapore facto ex aceto vel succo berberis. Bibat vinum album debile limphatum cum aqua fontis viui. Et si sit cum febre sumat in aurora sirupum viol. et bibat aquam ordei vel iulep loco vini predicti. Clisterisetur sepe in ieiuno cum clisteri predicto: diminuat pinguedinem in cibis: quoniam omne vnctuosum est de facili inflammabile et caloris augmentatiuum: et diligat humida proposse vergentia ad frigiduz. Signa eius que fit propter caliditatem renum sunt exuberantia vrine plurime cum siti et ariditate corporis: cui si medicus nõ subuenerit: perducit egrũ ad ethicã et marasmũ et caliditatez sensibilẽ circa renes: et ꝓprie si passio fuerit pãniculis ei9 comitata: q̃m renũ substantia nõ sentit: et est vrina subtilis aquosa nõ citrina: q̃m pauca cholera nõ põt in vrina tincturam inducere in plurima aquositate. Necꝫ etiam cholera generatur a caliditate renum: sed epatis. Unde Ipo. iiij. par. amph.

Urina multa noctu facta modicū secessum significat & econuerso. Et cura ei⁹ est assiduare in ieiuno & principio comestiōis oīa lenificātia ventrē cū opillatiōe viaꝝ vrine: sicut sunt passule pingues & enucleate & ficus carice & dactili & pultes facti ex amilo penidijs vel farina ordei cōdita cū butiro plurimo & butiruz recēs cū mica panis furfuracei & pruna recētia vel sicca infusa in aqua decocti. zuccari & olus factum ex sicla & mal. & spinar. lactucis atriplice conditū cū butiro & sale nō pauco. Bibat vinū dulce clarū limpidū parūper. deuitet cibos & pot⁹ diureticos: sicut ē aqua ciceruz & faseoloꝝ & pisoꝝ & vinū albū subtile aquosum: & multiplicatio salis in cibo: & generalr̄ oīa calida vel frigida: assiduet acceptionē sirupi viol. in aurora. Soluat̄ qūq cuz medicina que lenat lubricuz faciēdo: sicut est ista. ℞. aq̄ decoctionis prunoꝝ. ℥. iiij. dissoluatur in ea medulle cassief. tamarindoruz māne an̄. ℥. j. collet̄ & det̄ ante diem actu calida. vngat̄ locus renū frequēter cū populeon vel oleo ro. mixto cuz aliquātulo aceti & puluere boli armenici & san. ro. Signa ei⁹ que fit ꝓpter destructionē sensus intestinoꝝ sunt: qm̄ nō sentit vel paucaz sentit mordicationem in ventre post assumptionem piperis vel sinap. vel alioꝝ acutoꝝ. Et cura eius est vt assiduet cibos et sapores acutos secessiuos: sicut est sinap. fracta & condita cum vino & melle: & legumina cocta cum butiro & sale cum aqua decoctionis caulium & corticis lentium conditis cum oleo vel butiro & sale & substantia caulium semicoctorum: qm̄ per cocturā fortez resoluunt̄ ꝑtes acute. Bibat vinū dulce vet⁹ vel claretū. Signa eius que fit ꝓpter paucitatē cholere trāsmisse ad intestina sunt difficultas egerēdi cum siccitate et albedine fecuz: sicut stercus canis & inflatio vētris & vt plurimū in yctericia citrina. Et est qūq cuz vomitu cholere & vrina ignita: qm̄ cholera ꝑ istas deriuat̄ regiones. Et cura eius si fit ꝓpter opillationē est illa quā diximus ca. de yctericia. C. de yctericia citrina ꝓpter opillationē poroꝝ fellis. Si autez fit ꝓpter frigiditatē epatis nō multiplicātis cholerā. Curā eius dixim⁹ ca. de debilitate epatis. C. de causa frigida. & ca. ꝺ cachecia. per totū. Utatur in om̄i causa rebus calidis aperitiuis: sicut est sinapis cōdita cuz vino & melle & salsamēta ex allijs porris cōditis cuz vino & modico aceti acutissimi: & ficus sicce pingues & silia. Signa ei⁹ que fit ꝓpter flegma grossum viscosuz in intestinis: sic nāq flegma subtile liquidū aquosuz fluxum ventris dyarricū vel lientericum causaret. Signa sunt qm̄ fit post satietatē nauseatiuā ex piscib⁹ vel fructib⁹ & caseo & pane de simila: retinet̄ fex & vētositas oīno & multiplicat̄ nausea & fetet eructatio: & surgit in ventre dolor colicus fortis: ad quē forte seq̄tur sudor frigidus: & est vrina al. grossa viscosa cuz spuma plīma. Et cura ei⁹ est vt hora paroxismi et doloris ilico lenat̄ vēter cuz clisteri lenitiuo supradicto. Et si nō suffecerit: fiat clistere acuti⁹ quod. ℞. ficus citrinas siccas pingues nūero. xl. furfur. p. j. malue: sicle: bismal. an̄. M. j. decoquātur in lib. ij. aq̄ donec medietas cōsumatur: tūc colletur & dissoluant̄ in ea olei cōis vel olei rutbacei qꝺ meli⁹ est. ℥. iiij. mellis. ℥. ij. & iterū bulliant̄ aliquātulū & tepidū inijciat̄ freq̄nter donec dolor sedet̄ vel minoretur. Et si nō suffecerit: fiat tale clistere acutius dissoluendo in collatura iā dicta. ʒ. ij. vel iij. pulueris al. qui sic fit. ℞. salis gēme. ʒ. x. colloq̄ntidꝫ. scamonee an̄. ʒ. ij. & terant̄ subtiliter. & iste est puluis alman̄. ex quo fiūt suppositoria cū melle vel succo absinthij q̄ ipse vocat pillulas albas: & sunt veloces in stipticādo ventrē & mitigādo dolorē colicū ventosuz et humoralē ex materia frigida viscosa. Et plura clisteria dicemus cap. de colica. C. de colica vētosa. Hora aūt quietis abstineat a satietate ꝓposse. & vtat̄ cibis vtilib⁹ calidis sicut sunt carnes laudabiles & iura earū cōdita cū pipere cinamomi cardamomi & croco inspissata cum vitellis ouorum sine albumine. Bibat vinum album vetus amarum: et multiplicet in cibo suo sal & allia & sinap. Deuitet omnes pisces & fructus: quoniā viscosi sunt: & omnia legumina: quoniam ventosa sunt: & omnia olera preter ficus siccas & nuces. Assiduet omni die in aurora vsum electuarij dyatriūpipereō dyaciminū dyagallan. dyacitonitē cū specieb⁹ similiū. Deuitet frigida stiptica: sicut est agresta berberis et acetum: nisi sit acutū valde: tūc potest ex ipso parum aliquid addi in saporibus & condimētis ꝓpter frigiditatis incisionē & appetitus expergefactionē. Prouocetur quandoq vo-

mitus cũ aqua mellis vel sirupo acetoso cõ/posito vel oximelle ⁊ aqua decoctionis ane/ti: et raphani pmissa repletione ex cibis et potib⁹: vt docuimus ca. de fetore nasi. Deui tet aquã frigidã ⁊ vinũ stipticũ vel põticu3: et diligat vinũ dulce clarũ vel amarũ puru3 vel claretũ. Signa ei⁹ q̃ fit ppt raritatẽ cor/poris sunt paucitas fecis in oĩbus diebus sue sanitat/ respectu cibi assumpti ⁊ siccitas ei⁹ plurima semp ⁊ multitudo famis ⁊ vehemẽ tia appetit⁹: ⁊ habitudo corpis sicca macra. Et si ambulet in sole calido vel moretur in balneo vel laboret: dissoluatur vehementer eius virt⁹ ⁊ inflãmat corpus. Et cura ei⁹ est vti cibis grossis viscosis pinguibus: q: pbẽt plurimũ nutrimentũ cũ difficili nutritione ⁊ tarda dissolutione vel resolutione: vt est caro porcoꝝ ⁊ vituloꝝ ⁊ pultes ex farina simile: qm̃ in hoc corpe nõ est timor fortis in opilla tione neq3 in causis intrinsecis. Bibat vinũ rubeũ dulce grossu3 ⁊ sepe comedat si stoma chus id tolerare queat. Si vo stomachus sit debilis parũ ⁊ sepe comedat. Et sumat iura carniũ inspissata cũ vitellis ouoꝝ ⁊ mica pa nis. Gaudeat ocio ⁊ sõno sup cibũ: habitet in aere frigido: inũgat corp⁹ totũ cũ aq̃ ros. vel oleo ⁊ cera. Et si corpus sit carnosum ⁊ mẽ/bra pncipalia bñ coopta intret aliqñ aqua3 frigidã ⁊ abluat i ea: aliter vo nequaq3. Ab/stineat a coitu ⁊ labore ppossse: in clisterijs ⁊ cibis alijs regat sicut stipticus pter siccita tẽ cõplonis intestinoꝝ. Signa eius q̃ fit pro/pter apã dicentur ca. de apostemate intesti/norum: vbi ⁊ cura eius ponetur. Signa eius que fit propter siccitate3 ciboꝝ in principio assumptorũ patent ex relatione infirmi. Et cura eius est postpositio talium omnino ⁊ as sumptio lubrificantiũ in principio sepe di/ctoꝝ. Et si quandoq3 cibi sicci fuerint assum pti: vt risum: milium: fabe fracte ⁊ similia. ⁊ eger sentit lesione3 in ventre cũ stipticitate. Sumat i potu sirupũ viol. vel iulep vl aquã decoctionis ficuũ siccarũ pinguiũ vel oleu3 amigdalarũ. Sumat aũt oleu3 in quo bul/litu3 sit sup ignes de penidijs vel 3uccaro ru. q̃tum ipm est vsq3 ad spissitudine3: qm̃ ista cõfectio lenit vehementer ventre3 si ex ea lã bat frequenter ⁊ bibat post ipsa3 aliq̃d ex li quorib⁹ pdictis vel vino dulci: in cibis ⁊ po/tibus ⁊ clisterijs tã lenitiuis q̃3 acutis fiat si

cut in stipticitate pter flegma grossu3. Si gna ei⁹ q̃ fit pter paucitatẽ cibi p se patet. Et cura ei⁹ est reductio ad cõtrariũ proposse ⁊ cõfortare appetitũ: vt suo diximus caplo. Signa ei⁹ q̃ fit propter labore3 forte3 vel ae rem calidũ resoluente3 patent ex egri narra tione. Et cura ei⁹ est pcõpositio talium ⁊ inũ gere corpus cũ oleo ros. in quo dissoluta est cera ⁊ balneari in aqua frigida ⁊ aqua deco ctionis ro. siccarũ folioꝝ salicis ⁊ vitis ⁊ sola tri ⁊ rorare faciem cũ aqua ro. ⁊ cãphora san dalis ⁊ aceto: in cibis ⁊ potib⁹ fiat sicut pri⁹: ⁊ etiã in clisterijs.

Emperica.

Scias q̃ oẽm ventris stiptici tatem adiuuat oĩ die in aurora morose de somno surgere si/ne strepitu vel stupore ⁊ stare corpore erecto postea sedere. ⁊ sic vicissim ĩ vno loco fixe ma nere sine motu oĩno donec feces p oẽs inte/stinoꝝ reuolutiões totaliter descendãt: neq3 laborẽ diutnũ arripere donec euenerit assel latio debita vel cõsueta: qm̃ labor ⁊ motus feces exiccãt: ⁊ earũ descẽsum p diuersos an fract⁹ retardãt. Lubrificat pterea vẽter sti/pticus q̃ttuor modis in gñe: sc3 p cibos. p me dicinas. p suppositoria ⁊ clisteria. de quib⁹ p ordinẽ famosiora ⁊ maxime familiaria p/curramus. Ars leniẽdi ventrẽ p cibos ẽ a pn cipio cõestionis sumere ex lenitiuis: vt sunt pruna matura: vue pingues: cerasa dulcia: passule enucleate: dactili pingues ⁊ sicut est olus factũ ex sicla ⁊ malua coctis in aq̃ pfe/cte ⁊ cõditis cũ butiro vel lacte amigdalaꝝ dulciũ salitis plus debito. Et sicut ẽ butirũ recẽs sumptũ cu3 mica panis furfuracei vel cocti ⁊ pprie ius coꝝ: qm̃ pfecte cocti fiunt stiptici pter partiũ acutarũ resolutionem Et sicut sunt lẽtes semicocte ⁊ pprie ius ea rum primum ⁊ pultes facti ex amilo ⁊ fari/na ordei conditi cum penidijs ⁊ butiro vl' omnia lenificantia ventrẽ: ⁊ diuertẽtia ma terias a vijs vrinalibus ⁊ sicut sunt acuta ex citantia virtutẽ expulsiuam intestinoꝝ. ver bi gratia. Sinap. condita cum melle crudo ⁊ potus aque salse plurime ⁊ vsus piperis mo deratus. Naturam nanq3 sapit tota dieta/tio: vt dicit Gal. ij. alimẽtoꝝ. cap. de pomis. Ars vo leniendi ventrem stipticum per me dicinas leues non difficilis est: vt semel in

hebdomada vl' qñ necesse videt' sumat de pul uere q̄ sic fit ⁊ ꝓprie in cā flegmatica. ℞. turbith optimi. ℥. ß. ʒʒ. cinamomi. añ. ʒ. ij. gallāge macis gariof. cardamomi. añ. ʒ. ß. zuccari al. ℥. iij. terant' ⁊ misceātur. Detur ex hoc pul uere. ℥. ß. vel. ʒ. vj. cū aqua calida: vl' iure pul lorū sero sine cena qm̄ materias crudas in stomacho calefactas leuiter educit. Et differat' in crastino comestio sup ipm̄: qm̄ est tarde solutionis. Idē facit puluis de tartaro vi ni albi si detur ex eo in cibo aliquo: vel p se cū zuccaro. ℥. j. vel plus. Sed sciendū de corrosione intestinoꝝ ꝙ frequēter ē sumēdū in cā calida aut cholerica stomachi laxatiui. ℥. ß. vel. ʒ. vj. cū aqua calida in matutinis. In melācholia xͦ adde ad puluerē predictum sene mūdati electi q̄tū de oībus ⁊ si adderentur flores borraginis ⁊ ro. sicce stomachū ⁊ splenē cōfortarēt. Si aūt venter sit cōstipatus ꝓpter caliditatē ⁊ siccitatē intestinoꝝ naturalē vel acquisitā. Sumat in aurora. ℥. iij. sirup. viol'. cū aqua decoctionis prunoꝝ maturoꝝ vel prunoꝝ dactiloꝝ siccoꝝ. vel sumat de zuccaro viol'. cū eisdē: qm̄ est ex soluti uis p̄dictis: vt dicit Aui. vel dissoluant' cassief. ℥. ij. in aquis eisdē: ⁊ collet' ⁊ detur in matutinis: ⁊ idē faciūt tamarindi atq; manna. Si aūt vēter sit stiptic⁹ ꝓpter flegma grossum viscosum: tūc necessario p̄mittēda est digestio: qm̄ materia est inobediēs. Pōt tñ dari pul. talis. ℞. gallang. ʒʒ. cinamomi añ. ʒ. j. cubebe anisi agarici. añ. ʒ. ij. ezule q̄tum de oib⁹ zuccari qđ sufficit ad dulcorādū. Dent' ʒ. ij. vel. iij. in sero cū vino calido vel vino decoctionis. ʒʒ. baccarū lauri sinap. ⁊ siliūm. Si aūt sit vēter stipticus ꝓpter vētositates coartātes soluat' cū tali medicina. ℞. tartari polipodij. añ. ʒ. ij. anisi. carui cinamomi. añ. ʒ. iij. sene ad pondus oium zuccari qđ sufficit. Det'. ʒ. ß. vel. ʒ. j. cū vino calido vel vino decoctiōis baccarū lauri. Et ad hoc ꝯfert ius galli decrepiti si cū eisdem reb⁹ decoquat' in aqua dulci vsq; ad ossiū separationem: ⁊ ex eo bibat' lib. j. vel. ß. in ieiuno. Facit eñi assellādo trullas emittere. Si aūt solutione leui intendendū totā massam sanguinis mundare cū cōfortatione stomachi epatis: atq; splenis fiat talis puluis. ℞. floꝝ borrag. roß. siccarū. añ. ℥. ß. semis ameos amomi ciperi capparis. semis endiuie feñ. añ. ʒ. ij. quinq; mirabola. añ. ʒ. ß. cinamomi gariofil. ʒʒ. añ. ʒ. j. turbith alb. ⁊ electi. ʒ. ij. reubarbari. ʒ. j. zuccari qđ sufficit: fiat puluis vel electuarium: qm̄ educit choleram flegma ⁊ melancholiā ⁊ cōfert corporibus delicatis. Detur ex eo. ℥. j. vel. ß. in vino calido limphato. Ars xͦo leniēdi ventrē stipticū p suppositoria sic fit. ℞. ezule. ℥. j. salis gēme. ℥. ß. mellis qđ sufficit: fiant suppositoria longa ⁊ imponātur in ieiuno. vel sic. ℞. agarici colloquintid. partes quatuor salis cōis ptē ß. mellis qđ sufficit: vel fiat suppositoriū ex sale gēma soluē: vel ex sapone vel lardo salito: vel fiat suppositoriū ex fellibus qđ. ℞. farine furfuris vel ordei vel auene vel siliginis q̄tū vis salis cōis ⁊ mel. qđ sufficit: incorporādo p duobus suppositorijs: ⁊ fel alicui⁹ aīalis scilꝫ bouis vel capre vel porci vel vituli vl' canis. Si vis magis acuere: adde aliq̄d aloes. In pueris vero sufficit suppositoriū ex penidijs. Ars leniendi ventrē p clisteria sic fit. ℞. malue bismalue mercurialis atriplicis vngule caballine brāce vrsine sicce vel quorundam. añ. m. j. decoquātur in quatuor lib. aque donec tertia ps aque consumat': colletur ⁊ addant' mellis. ℥. iij. olei cōis. ℥. iiij. salis. ℥. ß. ⁊ iterum bulliat' parūper ⁊ colletur ⁊ tepid. iniiciatur: ⁊ possunt addi flores camomille ⁊ farina furfur. vel fabarū. p. j. ꝓpter absterfionem. Itē clistere aliud lenitiuū ⁊ ꝓprie in feb. ℞. malue althee prunoꝝ viol'. lactucarū rasure cucurbite folioꝝ papaueris. añ. M. j. olei vio. ℥. iiij. zuccari. ℥. ij. salis. ʒ. ij. fiat sicut prius. Itē clistere acutum. ℞. malue althee sicle folioꝝ caulīū recentium centauree ruthe absinthij. añ. m. j. olei camomillini vel ruthacei. ℥. iiij. mellis. ℥. iij. salis. ℥. ß. fiat sicut prius. Et si sit cū multitudine flegmatis: adde in decoctione prima hermodactiloꝝ agarici colloquinti. q̄tum necesse videtur. vel yerapi. Gal'. vel benedicte laxatiue in collatura. Si autem sit cum multitudine ventositatis ⁊ torsionis in ventre adde polipodij quercini cartami anisi carui cimini in decoctione vl' dyaciminī in decoctionis collatura. Si vero cum melancholia: adde sene thimi epithimi ezule in decoctione vel yeralogodion ⁊ dyasene in collatura decoctionis. Et scias ꝙ in omnibus clisterib⁹ possunt poni soluentia lubricum faciendo et proprie in collatura vt

sunt cassiafi. tamarindi manna.

Canones.

Medicinas vel bos laxatiuos nō cōuenit omni die assiduare qm virtutē stomachi retentiuā deijciunt: et virtutē expulsiuā reddunt cōsuetudinarias adeo vt pigritet in expulsione superfluitatū nisi fuerit stimulata. Itē oēm cibum vel medicinā laxatiuā expedit dare in ieiuno vel in principio comestionis: ne forte cibum corrūpant cui pmiscētur et virtutem ppriam amittāt pter solum dyacitonitem acutū qd post cibū ilico dari cōuenit: qm soluit cōprimendo similiter et mirabol. ¶ Sciendū pterea q ex medicinis solutiuis exhibitis p superius melior in stipticitate vētris est que sumitur ex viol. cassiaf. māna tamarindi: qm soluēdo ventrem relinquūt lubricitatē similiter et dya prunis acutum: et sirupus violaceus acuatus cū dyagredio vel reubar. et pprie in causa calida. Neqꝫ vtatur aliqua solutione facta ex mirabol. qm est deterior solutionū in hoc casu. Uniuersaliter tamen melius est lubricare ventrē per inferius cum clisteri vel suppositorio q per superius cū medicina ois laxatiua q̄tūcunqꝫ leuis vel consolata debilitat membra nobilia et pprie stomachum et epar: propter q oia. farmaca sunt euitanda nisi qn requiritur aliorum membrorum euacuatio vel venarum. Item conetur sanitatis custos omni die ventris lubricitatē debitā seruare: qm est maximū in ea iuuamentū et pseruās a multis passionib9 et pprie soda pulsatiua vertigine scotomia fe. putridis apatib9 mēbrorum iteriorū ydropisi et colica. Quapropter ait Gal. j. alimentorum ca. de frumēto elixato. solū est hoc remediū indigestionis q̄rere secessum stercorum cuiusquaqꝫ die.

Pronosticatio.

Uētris stipticitas supflua in oi egritudine malū: qm virtutem egri deijcit appetitum psternendo: mēbra grauat replendo: angustiā inducit ad cerebrū fumando: torsiones procreat mēbra neruosa scindēdo: et qd deterius est morbū et suā causam fouet dispositionem fortificādo et cause euacuationē phibendo. Conet ergo medicus oi die ventrē lenire cū clisteri si virtus sit fortis: vel cum supposito rio si sit debilis et pprie post somnū et ante cibū vel hora sanitatis sue consueta vel hora maioris q̄etis si fuerit cū fe. qualiscūqꝫ. Item dicit Ipo. ij. pti. amph. Quibuscūqꝫ iuuenibus existētib9 vētres sicci sunt ijs senescentibus humectant et ecōuerso: qm mutata complexiōe naturali mutant ei9 operationes. hoc tn fallit in duob9 casib9: vt dicit cōmentator ibidē. primo quidem si cholera sit pauca qr fiet minor in senio et per cōsequens remanebit humiditas ventris.

¶ De colica: yliaca et yleos. Capitulum. iij.

Iste tres passiones cōueniūt in forma siue essentia: qm vnaqꝫ ipsarum est torsio sicut dolor ventris pp qd si fortificet videt hoi q ei9 corpus terebello pforet. Sed dnt substātia siue materia et cā efficiēte. Nā colica dr qn cā doloris puta sterc9 humor vel vētositas cū intestinis grossis et pprie colon ptinet pp qd sentit dolor circa vmbilicū ad q̄tuor digitos vbi est stomach9 situat9 sup quē circulariter trāsit colon. Et si declinet ad alterū laterum hoc erit magis v9sus ypocūdriū sinistrū vbi cōtinuat cū longaone. Ilyaca vo dr qn doloris cā pdicta in intestinis gracilibus et proprie in yleon cōtinet: pp qd sentit dolor sub vmbilico directe vel infra ad duos digitos. yleos vo dicit qn cā doloris est apa natum in intestinis q̄buscūqꝫ et pprie supiorib9 gracilib9 eorum claudens trāsitum: adeo vt stercus et fex p ipsa descendere non possint: propter qd eger cogit in ea stercus vomere: et est cū feb. pacuta et nō extendit vltra primā periodū q est in die q̄rto et terminat ad salutem vel pniciē. De primis igitur duab9 dicam9 passionib9: qm de yleos in pximo sequenti dicetur ca. Sciendū pterea q dolor renalis simi mō est in loco sicut pdicte passiōes: ita vt dolor renis dextri yliace et dolor renis sinistri colice similet. Signa tn distinctiua certa ponemus infra cap. de calculo et arena etc.

Methodus.

Colica et yliaca trib9 de causis in genere dignoscuntur fieri: aut propter stercus exsiccatū in itestinis ea scīdēs: aut pp

ventositatē grossaȝ plurimā ipsa vehemēter extendenteȝ: aut ꝑpter vermes in eis natos ipsa mordicātes. Signa earuȝ ꝓut hñt fieri ꝑpter sterc⁹ ꝑterea ⁊ curā plene posuim⁹ ī ca. de stipticitate vētris oīm modoꝝ nisi ꝙ cuȝ hoc solū opȝ addere. s. postꝙ̄ vēter lenifica⸗tus fuerit ꝑ remedia illic posita ⁊ feces sint educte fiāt aliqua anodina clisteria ꝑpter reliqas stercoris ⁊ trullas radicit⁹ extirpādas sicut est clistere factū ex aqua decoctiōis florū camomille mellitoti malue maluauisci cētauree rorismarini ⁊ furfu. collata ⁊ cū aliꝙ̄tulo olei camomillini vel aneti. vel laurini et modico mellis ⁊ salis iterū bullita ⁊ tepida bis vel ter iniecta ante cibū. Colica ⁊ yliaca ꝯo qñ fiunt ꝑpter vētositatē solerti ꝓ earuȝ cognitiōe ⁊ curatione indigent discussione: qm̄ aut ista ventositas est plīma sine humo⸗ris vitio oīno aut plīmo ⁊ tunc fit a mala cōplexione frigida stomachi ⁊ intestinoꝝ sine materia ⁊ hoc est vt raro: aut cū humoris vi⸗tio a quo cōtinue eleuat̄ qđ est vt plurimuȝ. Et iste humor aut est fl'a: aut mel'ia: aut cib⁹ inflatiu⁹ viscosus. Iterū ista vētositas aut est ꝯtēta in spongiositate eoꝝ penetrans inter tunicā ⁊ tunicā cū itestina sint mēbra neruosa villosa pāniculosa. Signa igit̄ ipsaruȝ qñ fiunt ꝑpter vētositatē sine materia humo⸗rali oīno aut plīmo sunt: qm̄ euaporatiōes ⁊ sacellatiōes calide cōferūt etiā a principio nō ꝑmissa euacuatiōe cū medicina vel cli⸗steri. Et dolor mitigat̄ ilico ⁊ est cū obedientia ⁊ vētris lenitate debita: cū igit̄ oīa talia appuerint ⁊ vēter sit inflatus cū dolore ⁊ tēsione ꝙ nō cedit impssioni vel vix cedit sicut est vesica inflata. Et audit̄ rugit⁹ ⁊ eructuatio frequens difficilis ⁊ fit retētio ventositatis oīno vel si qđ ex ea egredit̄ est modicū qđ nō sedat dolorē vehementē. ⁊ vrina est alba subtilis aquosa tūc colica erit ventosa pura: et si añcessio vsus oleris vel leguminum. Et corpus ꝯsueuit terminare talē passionē per exitum vētositatū plurimaꝝ sine vomitu vel secessu: tūc magis certa fiet significatio. Et cura ei⁹ est vt hora paroxismi statim a ꝑncipio sacellet̄ venter tot⁹ cuȝ milio sinap. nasturtio torrefactis in sacculo sup lapidē ignitū asp⸗sum aceto acutissimo frequēter actu cal'o. vl' fomentet̄ cū latere lato seu lapide molari ignito vehementer ⁊ inuolutis pānis lineis subtilib⁹ aceto modico aspersis: vel vaporetur cū petijs infusis in vino decoctionis anisi: carui: cimini: rutbe: folioꝝ lauri: absinthi. florum camomille: aneti aliquātulum exp̄s⸗sis actu calidis reiteratis sepe sup ventrem vel ponātur ventose sine scarificatiōe super locum dolorosuȝ cuȝ suctione vehementi. Omnia nāꝗ remedia resoluūt ventositates sȝ in attractiōe vbi nō ē materia hūoralis vel modica: ⁊ idcirco dolorē ilico sedāt ⁊ mitigant. Preterea iniȷciat̄ clistere calidum qđ sic fit. ℞. rutbe centauree minoris: calamenti: origani: saturete: ꝑpilli: mentastri añ. M. j. carui: cimini: anisi: aneti: polipodij ana. ℥. ß. decoquātur in. lib. iiij. aque fōtane donec medietas ꝯsumat̄: colletur ⁊ in collatura dissoluātur olei cōis vel camomillini vel rutbe qđ melius est. ℥. iij. mellis cocti. ℥. ß. castorei: si⸗napis: serapini: oppoponacis. añ. ʒ. j. vel. ij. Et iterū bulliat̄ aliquantulū ad ignē lentū ⁊ colletur cū tepidum factū fuerit: fiant ex eo due vel tres iniectiones continue se sequen⸗tes: hoc nāꝗ clistere est forte carminans vētositates potēter. decoquat̄ rutba in oleo cōmuni tribus vicibus: deinde sumatur de illo oleo quar. iij. ⁊ dissoluat̄ i eo serapini oppo⸗ponaci castorei a media. ʒ. vsꝗ ad. ʒ. j. ⁊ iniȷ⸗ciat̄ tepidum: quoniam sedat vt plurimū dolorem ventosum eadem hora ⁊ inducit som⸗num: ⁊ ꝑpter si addatur quātitas ciceris de opio. Quod si fortior fuerit dolor: ita vt in⸗tolerabilis fiat: ⁊ virtutem deȷciens detur ei in potu filonium recens cū vino veteri al⸗bo puro vel tyriaca noua vel tyriace veteris. ʒ. ß. in qua ponatur granum vnum vel duo opij ⁊ inducatur somnus proposse. Et si virtus toleret: nō comedat tribus diebus aliud vel parum de mica panis infusa in vino ve⸗teri albo puro amaro. Cum autem dolor ce⸗perit mitigari: intret balneū aque tepide decoctionis florum camomille: mellitoti: folio⸗rum lauri: origani: ⁊ similium. Et exeat quādo debilitatur: ⁊ sic vicissim per fomen⸗tationes: clisteria ⁊ balnea regatur donec omnino pertransierit paroxismus ⁊ super⸗uenerit hora quietis. Tunc igitur caueat ab omnibus ventosis: sicut sunt legumina ole⸗ra ⁊ fructus. Caueat etiam a frigidis: si⸗cut sunt cucurbite: melones: pruna: persica: et similia. Caueat etiam a stipticis: sicut

sunt pira: citonia: mora: rubi: nespille: sorbe: risum: et similiũ. Caueat a potu aque frigide oĩno. Nutriatur carnibus laudabilibus pullorũ edorũ auium paruarũ montanarũ et iuribus earum inspissatis cũ vitellis ouorum et spẽbus calidis aromaticis: sicut sunt zinziber cinamomum piper longũ cardamomum crocus et similia. Utatur sapore facto ex alliis vel sinap. et melle non crudo: quoniã ventosum est: et spẽbus eisdem: sicq mel coctũ bene dispumatum. Bibat vinum album vetus clarum potens purum. Sumat sepe in aurora aliquid tyriace veteris cum eodem vino vel cum vino decoctionis ameos: amomi: carui: cimini: pipis longi: siseleos: origani et similiũ. Uel sumat dyaciminum triferã magnã cum eisdem liquoribus vel cõfectionẽ de baccis lauri que sic fit ſm Rasim. ℞. seminis rute. ℨ. x. ameos: amomi: et nigelle: seminis leuistici: origani: carui seminis petro. amigdalarum amararũ piperis nigri et longi: calamenti: dauci: acori ana. ℨ. ij. castoreí: serapini: oppoponaci aã. ℨ. iiij. terantur et conficiantur cum melle quod sufficit. Detur ex ipsa ad modum castanee cum vino calido. quoniã ventositates potẽter carminat et dolorem sedat: nec est ei par in hoc alia medicina. Exercitetur omni die in ieiuno et parum et raro comedat donec fortificatur fuerit calor naturalis. Super ventrem deferat continue cerotum de granis lauri: qm̃ dolores stomachi intestinorum renum matricis vesice et viscerum frigidos et ventosos potẽter sedat et mẽbra calefacit qd̃ sic fit ſm Iohã. mes. in suo antidotario. ℞. olibani masticis mirrhe. aã. ℥. j. granorũ lauri. ℥. ij. ciperi costi. aã. ℥. ß. mellis collati qd̃ sufficit ad aggregandũ et extendatur parum et calidũ supponatur vbi opus. Signa colice et yliace si fuerit ꝓpter ventositatẽ cum humoris flegmatici vitio quod est vt plurimũ: qm̃ sacellationes et fomentationes nõ cõferũt ante purgationem: immo creant dolorẽ et fortificant et antecessit satietas nauseatiua antiqua et forte egreditur flegma viscosum cũ vomitu: secessu: et est eius vrina alba grossa viscosa spumosa et forte sedatur dolor qñq et redit et cõmouetur post duas horas aut tres: ꝓut ventositas nunc eleuatur a flegmate et nunc resoluitur vicissim: et ꝓpter si flegma sit subtile. Si vero fuerit grossum viscosum retinetur fex et ventositas omnino et multiplicatur nausea et fit dolor in ventre fortis cũ rugitu et sudat eger qñq sudore frigido. Et cura eius est vt hora ꝓximi statim a principio purgetur cum clistere quod. ℞. colloquintide agarici. aã. ℥. ß. centauree minoris rute calamenti origani saturegie. aã. m. j. polipodij. ℥. j. decoquantur in ij. lib. aque donec ad vnã redierit: colletur et in collatura ponatur olei rutacei vel laurini vel anetini. ℥. iij. mellis. ℥. j. salis. ℨ. ij. et iterũ bulliatur aliquãtulũ preterea colletur et tepidum iniiciatur ante cibum: et si vis ipsum magis acuere: adde in collatura prima aureum ʒ. pul. al. dicti in ca. de stipticitate vẽtris. C. de stipticitate propter flegma grossum. vel yerap. gal. ℥. ß. vel beneð. laxatiue. ℥. j. Et fiant ei suppositoria ex puluere albo ꝓdicto Et purgetur qñq cum yerap. gal. dando ex ea. ℨ. ß. ante diẽ cũ aqua calida vel cum iera tartarico imperiali dãdo eodẽ modo et eadem hora vel cum beneð. laxatiua cõi vel cum huiusmodi medicina. ℞. turbith albi et electi. ℨ. j. hermodactil. ℨ. ß. scamonee grana. vj. ℨ. ß. zuccari rubei. ℥. j. fiat puluis grossus qui detur totus ante diẽ cum vino calido. Et differatur post ipsum cibus qñ est leuis et tarde solutionis. Fiat etiã vomitus cũ oximelle vel sirupo acetoso cõposito et aq̃ decoctiõis aneti vel raphani ꝑmissa replẽne ex oleribus et cepis et piscibus salitis: ꝓut docuimus cap. de fetore nasi. Post purgationes fiant clisteria carminatiua ventositatum. Et fiant oĩa remedia localia per ordinẽ sicut scripta sunt in colica ventosa sine materia. Signa eius que fit ꝓpter ventositatem eleuatam a cibis sunt: qm̃ antecessit satietas nauseatiua recẽs opprimens calidũ naturale stomachi et intestinorum sui multitudine aut inflans et extẽdẽs ea sui ventositate sicut est crapula ex piscibus oleribus leguminibus fructibus et similibus cum stipticitate ventris propter quã nõ egrediuntur stercus et ventositas vel adeo parum egrediũtur vt dolorem non minuãt vehemẽtem. Et surgit rugitus in ventre et fit eructuatio fetens assidua. Et cura eius est eadẽ cum ea que de flegmate: nisi q si sit possibile cõuenit vt vomitus ꝑcedat purgationẽ vel ꝓpter si crapula sit ad hoc in stomacho vel ꝑs eius. Si ꝟo tota descẽdit ad intestina qd̃ scies: qr

dolor & grauitas omino sedata sunt circa vm/bilicū. tūc fiat primo clistere lenitiuū predictū. Et si nō sufficit: fiat acutū vel purget cū ali/qua medicinarū p̄dictarū & vltimo localia: et nō comedat p duos vel tres dies si fit pos/sibile donec tota crapula euacuet vel dige/ratur & appetitus redierit. Si autē virt⁹ de/bilitaret: bibat paruz vini albi clari veteris potentis & puri: & comedat tortelas infusas in eo. Utat dyagallanga dyatriū piperēon dyacimino electuario duce dyamargariton et similibus cū eodē vino actu calido: in alijs fiat sicut prius. Signa eius q̄ fit pp̄ter ventosi/tatē eleuatā a melia plurima effusa in ven/trē sunt acetositas eructuationes inflatio vē/tris ilico cū dolore vehementi post effusio/nē eius ex splene & forte sentit grauitas vel inflatio in loco splenis & fit vt plurimum in corpibus melācolicis p gnationē vel etatē. Et cura eius est vt hora poxismi clisteri set ur sepius cū clisteri lenitiuo carminatiuo vēto sitatū dicto in colica vētosa pura. Et vapo retur cū pannis lineis mollib⁹ infusis in ace to forti decoctionis cipi capparis rutbe ca/lamenti origani fizeleos saturegie granorū nigelle carui cimini cardamomi & filiū actu calid. & expressis aliquātulū cū reiteratione frequēti vel cū lapidibus ignitis aspsis eodē liquore. Et si nō suffecerit neq̄ p ea dolor se detur: det in potu aliquid vini albi clari cali di in quo cocta sint ciminū carui anisi carda momū traijciendo ex ipso parū post parum In hora autē quietis abstineat a cibis & po/tibus meliam generantib⁹: sicut sunt lentes caules caro ferina vinū grossum rubeū & si/milia. Diligat iura carniū edorū pullorum agnorū & vinū albū subtile clarum limphatū parūper. Et purget quoq̄ sicut diximus ca. de opilatione splenis: & rectificet splen si/cut docuim⁹ ca. de debilitate splenis. C. de causa frigida. qm̄ ista ventositas nō pōt ele/uari vt videt a melia congelata vel naturali superfluente in corpo. Si aūt patiēs sit senex vel delicatus saluat cū medicina. Decoquatur gallus antiquus decrepitus i aqua pura in cuius ventre ponant polipod. sene cartami. añ. ℥. ij. consuendo diligenter locuz ne q̄d ex medicinis exeat & bulliat vsq̄ ad ossiū sepa/tionē cū coturbatione olle. dent ex hoc iure in aurora. ℥. iiij. vel. vj. actu calido: quoniam facit assellando trullas emittere & digerit & euacuat melancholiā paulatine. Signū ei⁹ qñ ventositas est clausa inter tunicā intesti/norū sunt: qm̄ raro fit per se incipiendo sed consequendo ad colicā antiquā de flegmate et est cū angustia & vehementia doloris ma ximi quē nō alleuiant vel parū valde vomi/tus vel secessus & nō egredit ex ventre vento sitas vel eructatio omino sed retinet neq̄ ru/git venter & si desup cōprimat. Et certius signum est qm̄ nō mouet dolor de loco ad lo cum lz sit ventosus: sed cōtinue in eo figit si cut dolor renalis: nec pmittit egrū vna horā quiescere. & clisteria carminatiua ventosita/tuz modicū in ipa conferūt. Et cura eius est vt hora paroxismi fiāt fomētationes & vapo rationes & sacellationes dicte caplo de coli/ca ventosa sine materia cū reiteratione fre/quētata & ponant vētose late cū igne sup lo/cum sine scarificatione sed cū suctione vehe menti: & cū ceperit dolor sedari: sumat aliq̄d ex tyriaca veteri vel dyacimino vel dyamar gariton cū vino al. veteri puro vel vino de/coctionis carui & cimini actu calido. In hora vero quietis abstineat a vino superfluo pro posse & pp̄rie ventoso & laboret & sudet in te luno. Nutriat carnibus laudabilib⁹ & iuri/bus earū conditis cū pipe cardamomo croco et similibus. Et vinū albū clarū bibat vet⁹ amarū & purū sed parū p vice vt calefaciat ventrē sine humectatione oino: & omni die in aurora sumat aliq̄d de cōfectione de baccis lauri dicta ibidē cū vino p̄dicto. Fiūt etiā co lica & yliaca ex vermib⁹ gnatis & in intesti/nis inuolutis & trāsuersatis cū stercorib⁹ mor dicantib⁹ ea vehemēter. Et signa eorū sunt añcessio satietatis nauseatiue assidue: & p/prie ex fructib⁹ & olerib⁹ & cibis putridis seu facile putrescentib⁹ sicut sunt pruna cerasa persica poma & pisces corrupti quare fit iste dolor maxime in pueris & gulosis & tpe au/tūnali: & est cū eis fetor oris plurimus & mul titudo comestionis cū putrate egōnis & ha bitudine macra & multitudo saliue currētis ex ore p̄ter solitū & vētris inflatio nō multa vo fortassis apparet venter ianitus & dolor augmentat hora famis: & est cū eo grauitas oculorū & frigiditas nariū cū pruritu aliquo in eis pp̄ter fumos ascendētes ad nares: et quoq̄ dispositio silis epilepsie & spasmo pro/

pter mordicationē ⁊ qñq; mors certior erit
significatio. Et scias q vermes nati in nobis
sunt triū generū.s.lōgi q̇ nascunt̄ in intesti/
nis gracilibus ⁊ lūbrici vocant̄. Alij vero lati
qui nascūtur in intestinis grossis q̇ cucurbi
ti vocant̄:qm̄ sunt lati curti sicut seīa cucur/
bitarū. Tercij vero minuti rotūdi sicut tinee q̇
generātur in ano:⁊ maxime habēt inducere
tenasmonē q̄ colicā passionē. Et q̄cunq; fue
rint semp gn̄antur ex materia marcida visco
sa frigida in quā agit calor naturalis vētris
et calor putredinalis illius materie cū regu
latione caloris solaris q̇ calor appellat̄ vni/
uersalis. Et cura eius est vt eger famē tole/
ret ⁊ exercitetur donec fortis fames supue/
nerit:tunc sorbeat ante comestionē suā aliq̇d
lactis dulcis recētis vacce vel capre ⁊ cū hoc
fecerit trib⁹ vel quattuor diebus ⁊ vermes as/
suefacti sunt in potu lactis sumat quinta die
eadē hora hoc medicamen interficiēs eos.
℞.succi absinthij recentis rutbe ⁊ abrotani
narcisci amigdalarū amarar̄ ⁊ lupinorū a/
maror̄ ⁊ persica ro.⁊ nucleor̄ persicor̄.ana
q̄tuz volueris de quolibet istor̄ succorū vel
de vno solo ⁊ misce cū lacte dulci predicto et
potest addi modicū aceti. Si aūt succi habe
ri nō possunt:fiat aqua decoctionis earūdez
herbarū que p̄terea misceatur cū lacte ami/
gdalarum amararū ⁊ nucleorū persicorum:
⁊ omnia incorporent̄ cū lacte dulci predicto
et modico aceti. Et bibat ex hoc patiēs ma/
gnum haustū in ieiuno hora famis magne.
Et ad idē cōfert semen absinthij coctū in vi
no veteri ⁊ bibitū sepius in ieiuno:qm̄ om̄ia
amara interficiunt vermes sicut dulcia nu/
triunt. Ungat totuz ventrē cū vnguento q̄d.
℞.olei rutbe vel amigdalarū amararū vel
de nucleis persicor̄.ʒ.iiij.aceti acutissimi.ʒ.
ß.pulpe colloquintide rutbe fellis vaccini.
an̄.ʒ.ij.vel si aliud p̄sto non sit:pōt fieri hoc
vnguentū ex lacte amigdalar̄ amararū ⁊nu
cleorū persicorū in quibus dissoluat̄ yerapi.
gal'.ʒ.ij.aloes.ʒ.ß.addēdo aliquid aceti gra
tia penetrationis ⁊ fel predictū. Ipsum nan
q; sui fetore ⁊ fortitudine vermes in intesti/
nis natos interficit adeo vt si qñq; stomachū
intrent vel mery vbi tamē nullatenus gn̄ari
possunt vt di. Gal'.v.de accidēti ꝓpter cali/
ditatē plurimā stomachi.⁊ loca illa inungā
tur exterius interficient eos ⁊ faciēt eos redi
re ad intestina:qm̄ timorosa esset ipsor̄ re/
ductio per superius spōtanea vel coacta p/
pter vomitū esse motū laboriosum ⁊ nature
stomachi ⁊ mery contrariū nisi forte in cor/
pore consueto ⁊ facillime vomēti. ⁊ sup vn/
guentū ponat ilico tale emplastrū, ℞. absin
th.rutbe abrotani foliorū persicorū sticad.
arabi.polij mōtani.an̄.m. vnū pistentur et
coquant̄ in aceto forti. Et cū eis incorporē/
tur fel tauri pul'.lupinor̄ amaror̄ vl' nucleo
rum persicorū an̄.ʒ.j.aloes.ʒ.ß. ⁊ actu cali/
dum ponat̄ sup ventrē cum reiteratione fre
quenti.postq̄ autē factū fuerit per dies ali/
quos ⁊ cognoueris iā vermes esse mortuos
quod scies:q: eger paruā vl' nullā sentit mor
dicationē:tūc educat̄.cū.ʒ.ß.yerapi.gal'.vel
yeralogodion dando ante diē cū aqua cali/
da.vel cū.ʒ.j.⁊ ß.de pillulis cochijs vel aure/
is vel cū medicamine de turbith dicto ca.de
soda. Si aūt patiens sit infra.ix.annū etat̄
sue purget̄ cū.ʒ.j.⁊ ß.cassifist.dissolute.in.ʒ.
iiij.aque feruentis decoctionis nucleor̄ per
sicorum vel amigdalar̄ amararum vel aque
simplicis. Si autem sit puer vel infans la/
ctens soluatur eius venter solum cum lacte
amigdalarum ⁊ nucleorū persicor̄ mixtoruz
cū aqua calida dando in potu ex eis sepius.
Qualiter aūt interficiāt̄ vermes in ano nati
dicet̄ cap̄.de vermibus in ano. abstineat a ci/
bis dulcibus viscosis:sicut sunt pisces tortu
le ⁊ pasta. Abstineat a fructibus ⁊ oleribus
et rebus putridis ⁊ corruptis. Nutriat̄ car/
nibus laudabilibus assis vel coctis conditis
cum pipere ⁊ sp̄ebus calidis. Utat̄ sapori/
bus factis ex allijs vel sinapi ⁊ aceto. Bibat
vinum vetus clarū amarum.

Emperica. Qm̄ iste pas/
siones sunt ti/
morose atq; pe
riculose cautius est subita ⁊ efficacia exhibe
re remedia in methodo scripta q̄ sub cura
blanditiua emperica dubiosum patientem
per dies plurimos detinere. Et sciendum p̄/
terea q l₃ apud cōmuniter operātes colica
et yliaca iudicent̄ passiones de cā frigida et
per calida curent̄ s̄m oēs eius sp̄ēs siue mo/
dos prout visum est. Refert tamen Galen⁹
duodecimo de ingenio sanitatis se reperisse
quendam hominem colicum cui dum ta/
lia clisteria de oleo rutbe iniecisset et siru/

pos calidos subtiliatiuos atq; incisiuos bu morum grossoꝝ viscosoꝝ administrasset et alia q̄ putabat cōferentia magis ac magis doloꝛ fuit ꝑ hoc augmētatus. Tūc igitur vt dicit moꝛbi causam cognouit ꝙ fuerat cho. rub. in ventre cōtenta moꝛdicans intestina: quare curā illico ministrauit in cōtrarium. Primo igitur materias acutas paulatine eduxit de quarto in quartū: qm̄ virtus fuit in egro debilis cum sua yerapigra. Deinde intestina cōfoꝛtauit cū frigidis stipticis taꝫ cuꝫ cibis ⁊ potib⁹ q̄ medicinis: sicut scriptū est ca. de fluxu ventris. C. de cura dyarrie. ꝓpter cholerā plurimā trāsmissam ad intestina: ⁊ preterea cepit doloꝛ mitigari: et eger potuit doꝛmire qḋ diu antea non fecerat. et sic infra. xx. dies extiterat liberat⁹ perfecte. In quibus ꝟbis Gal. duo vtilia insinuat nobis. ꝓmū. s. qm̄ sunt moꝛbi aliqui absconditi difficiles: quoꝝ causa nō cognoscit̄ nisi ex poſterioꝛibus. s. a iuuātibus ⁊ nocētibus: qm̄ in effectū operis vnaqueq; res appꝛobat̄. Secundū ꝟo qm̄ coꝛpus nō curat̄: nisi ꝑus eius causa moꝛbi cognoscat̄. Et si curatur: ē magis ex bn̄ficio nature vel ex casu q̄ auxilio medici. Sciendū preterea ꝙ lꝫ colica ⁊ yliaca sint vt plurimū cum retētione ⁊ stipticitate ventris: ꝓpter qḋ ventositates ⁊ humores nociui cōgregātur. Est tñ q̄nq; ꝙ sunt cum fluxu lienterico: vtputa qn̄ doloꝛis intēsio impedit virtutē retentiuā stomachi ⁊ intestinoꝛū: quare tūc medicus est ꝑplexus indigens stipticis ꝯtra fluxum ⁊ calidū subtiliantib⁹ ꝯtra materias ⁊ anodinis leuibus cōtra doloꝛē. Fiāt igitur in tali casu emplastra ⁊ fomētationes calide stiptice supra stomachum dicte ca. de fluxu ventris. C. de cura liēterie ꝓpter debilitatē ꝟtutis retētiue stomachi. ⁊ dent̄ cibi sicci ⁊ assi nō liquidi. ⁊ dyacitonitē. Et minoꝛet̄ potus ꝓposse q̄ sit vinū rubeū limphatū cum aq̄ decoctionis masticis. Fiāt aūt balnea ⁊ clisteria resolutiua v'q; ad vmbilicū dicta in isto ca. C. de cura colice ex vētositate sine materia ⁊ de colica vētosa cū materia flegmatica. ⁊ purget̄ cū mirabolanis emblicis: ⁊ si necesse fuerit et nō cū re alia: sicut diximꝰ ca. de fluxu ventris. C. de liēteria ꝓpter flegma in stomacho ⁊ intestinis. sic nāq; liberātur si de⁹ voluerit. Et si fluxus plus infestet q̄ doloꝛ augmenta stiptica: si autem augmenta carminatiua: si ꝟo equaliter: equalia.

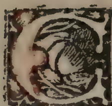
Canones.

In cura maloꝝ intestinaliū clisteria ⁊ medicine q̄ administrant̄ ꝓ cura fluxus vētris conuenit vt cū liquoꝛe modico vel cum liquoꝛe plurimo: in colica ꝟo medio modo. Cauendum tñ ne pecces excedēdo vel cōsistēdo: qm̄ humoꝛ exuberās virtutē euacuātis medicie dissoluit ⁊ colliquat: liquoꝛ vero deficiēs eorum virtutem traducere retardat.

Pꝛonosticatio.

Colica ⁊ yliaca si fuerint cuꝫ fluxu ventris aut vomitu: et ꝑ hoc doloꝛ alleuiet̄: bonum: qm̄ causam expulsiōis siḡt. Si vero cū fluxu nō alleuietur malū: qm̄ cause multitudineꝫ virtutis defectū retētiue necnō cursuꝫ hūoꝝ sinthomaticū designat. Itē colica ꝑdurās q̄ neq; arte: neq; natura tollit̄: in tympanitē mutatur ꝑniciosam. Vn̄ Ipo. iiij. par. aph. Quibuscūq; toꝛsiōes ⁊ circa vmbilicū doloꝛes ⁊ lumbos et doloꝛ nō soluit̄: neq; a farmacijs: neq; aliter in ydropē siccā ꝑficitur. Itē in colica fe. supueniēs ꝑ se vel per arteꝫ tollit egritudinē. Vn̄ Ipo. vj. par. amphoꝛ. Quibuscūq; doloꝛ sit circa ypocūdria sine flegmone. i. sine apāte febꝛis ijs supueniēs soluit doloꝛē. Itē in colica ⁊ yliaca si retineatur stercus ⁊ vrīa simul cū doloꝛe pl'imo iter ficiet intra septē dies si nō supuenerit flux⁹ vētris flegmaticus foꝛtis: vel vꝛina grossa alba pl'ima vel febꝛis. Vn̄ Ipo. vj. par. amphoꝛ. Quibuscūq; ex strāguria yleos inascit̄ in. vij. dieb⁹ ꝑimit si nō supueniat fe. aut mlta vꝛina fluxerit. Et expone yleos. i. yliaca. Itē si fuerit cū retētione ventositatum oīno malū. Itē solicitandum in cura istoꝝ doloꝝ. Qm̄ vt ait Auic. pꝛio cano. fen. ij. ca. de doloꝛe. Doloꝛ est de maxime virtutē ꝓsternētibus. Maximoꝛū aūt doloꝝ coꝛpoꝛi nr̄o accidere possibiliū sunt ij tres. Doloꝛ articuloꝛū: doloꝛ dentiū: ⁊ doloꝛ ylioꝛū: vt asserit Auerro. ij. sui colliget. ⁊ ꝓpꝛie in coꝛpe sensibili raro delicato: q̄pꝛopter timenduꝫ ne foꝛte cadant in sincopim perniciosam.

¶ De apostematibus ⁊ vlcerib⁹ intestinoꝛum. Cap. iiij.

Um apostema fieri non possit in mēbro: nisi ex materia humorali currēte p venas ꝛ arterias penetrāte in spōgiositatē membri debilis ꝛ soluēte eiꝰ cōtinuitatem: vt dicit Gal. in teg. ca. de apatibus. ꝛ docet euidēter: seqtur vt intestina nō possint apostemari: nisi ex materia subtili calida acuta cholerica cum sint mēbra solida densa neruosa. Signa igitur apatis cholerici in intestinis sunt dolor in ventre maximus cum eius inflatione ꝛ pulsatione ꝛ fe. acuta valde ꝛ siti ꝛ vomitu cholere. Et si dolor fortificetur: cogitur eger stercus vomere propter apatis magnitudinē opillantē: ppter quod fit eius anhelitꝰ fetidus ꝛ eructatio silr ꝛ corpus totū: ꝛ est cum angustia ꝛ reuolutione cōtinua de latere sup latus: ꝛ appellat hoc apa yleos. i. dñe miserere. Et fiūt qnq; ista accidentia preter fe. ꝛ tūc fit yleos flegma grossum viscosum adherēs meatibꝰ intestinorum vehemēter. Et curā eius diximus ca. de stipticitate ventris. ꝛ ca. de colica. C. de colica propter flegma grossum.

Methodus.

Cura yleos est vt a principio egritudinis. i. ante quatuor pmos dies ad plus fiat flebothomia diuersiua de basilica in brachio dextro: deinde de sophena pedis q̄ est intus in talo. Et iniçiat clistere repercussiuū mollitiuū factum ex aqua ordei vel ex aqua decoctionis viol. malue: bismalue: ordei: lactucarū: mercurial. collādo ꝛ addendo in collatura albumen duorum ouorum ꝛ muscillaginis psillij: ꝛ tepidū iniçiendo. Et si caliditas sit vehemēs potest addi se. papaueris: se. portulace: citruli: cucurbite: ꝛ silia semina in decoc. etiā oleū viol. Et sumat sepe de sirupo ros. vel viol. cum aq̄ decoc. psillij lactucarum ꝛ similiū infrigidantiū. ꝛ venter leniat si sit possibile cum ℥. s. medulle cassie fis. dissolute in ℥. iiij. aq̄ decoc. prunorum damascenorum endiuie cuscute lactuce ꝛ althee collādo ꝛ tepidū admistrādo ante diē. Sumat sepe dyapapauer: zuccarum ros. vel viol. ꝛ tria sandal. cū aqua pdicta. Nutriat hora illa cū cibis subtilibꝰ lenitiuis sicut est ius pullorum ꝛ aq̄ in q̄ cocta sunt malua bismalua attriplex lactu. spinarch. blete ꝛ olus factū ex ijs condi tum cū lacte amigd. dulciū. Et qnq; sumat de ptisana collata. ꝛ qnq; vtat cibis diureticis vt materie diuertant ab intestinis: sicut est aqua decoc. cicerum ꝛ aneti vel pisorum. Bibat sulep vel aquā ordei vel aquā decoc. prunorum damas. Et si virtꝰ sit debilis confortet cum esu pullorum ꝛ turtibus eorum in quibꝰ sit aliqd pul. aro. non acuati: sicut est cinam. ꝛ crocꝰ. Post diē quartū ꝛ in augmēto vngat locꝰ cū oleo de camo. vel de aneto ad dolorē mitigandū et emplet cū mollificatiuis ꝛ resolutiuis: sicut ē empl'm factū ex rad. maluauisci ꝛ malua ꝛ se. lini: ꝛ fenugrecorum viol. coquendo oīa in aq̄ pfecte ꝛ pistādo ꝛ incorporādo cū muscillag. fenug. ꝛ oleo camo. vel ane. vel de lilio vel de amigd. dulcibꝰ ꝛ calidū ponat sup locum Et sic regat cum cibis ꝛ medicis per totū statū donec apa pfecte resoluat. Qd si nihil predictorum ꝓtulerit: imo fe. ꝛ dolor augmētat q̄cūq; die: signat qm̄ apa hmōi neq; euitari pōt: neq; resolui: sed tendit ad collectionē gdatī: q̄re pcedat ad empl'a maturatiua q̄ dicta sunt ca. de apate stōachi ꝛc.

Pronosticatio.

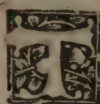
Dicit Ras. q yleos raro curat q si ꝯfirmatur neq̄q curat ppter doloris intēsionem ꝛ mēbri necessitatē. Confirmat aūt vsq; ad pmā piodū ad plus q̄ terminatur in die qrto: quare tūc necessario interficit vel priꝰ cum sit morbꝰ pacutus. Si vo nō fuerit sibi rōnabiliter subuentū: qm̄ post diē quartū materia tota fluxa est ad locū: quare nō poterit apa decetero euitari. Item si yleos teriatur ad resolutionē de die in diē cū dolore ꝛ fe. diminutione bonū. Si vo ad sanationē vel scliros sim mortale. Vn̄ Ypo. vij. amph. In dolore diuturno circa ventrē sanies malū. Itē dicit Ypo. iiij. pti. amph. In feb. acutis spasmi et circa viscera dolores fortes malum: qm̄ apa significat in aliquo intestinorum. Itē in yleos frigiditas extremitatum cum caumate circa ventrem mortale. Unde Ypo. vij. par. amph. In acutis passionibus frigiditas extremitatum malū: scʒ q2 apatis magnitudinem et materie effrenitatem demonstrāt. Idē in eodem. In yleos vomitus aut singultus aut spasmus aut desipiētia malū ꝛ mortale: qm̄ apa significant fore confirmatum.

¶ Tractatus quintus tertie sectionis. De passionibus ani.

Icteris et ani sex sunt in gñe passiones Prima tenasmon & pruritus Scđa est exit⁹ siue mollificatio. Tertia vermes in ano. Quarta ragadie Quinta emorroyde & eruptiones venaꝝ similes emorroydib⁹. Sexta est apa & vlc⁹ in ano. Est aũt anus orificiũ lõgaonis habẽs musculos latitudinales & transuersales quibus clauditꝰ & cõfirmatꝰ ne q̃d ingredi possit ꝑter voluntatẽ: puta aqua vel puluis: quoniam lederet intestina.

¶ De tenasmone & pruritu in ano Capitulum primum.

Enasmon est appetit⁹ assellãdi freqũs assiduus cũ conamine & põdere sine effectu oĩo vel pauco. Prurit⁹ ṽo est mordicatio ani assidua: & est sicut dispositio tenasmonẽ ꝑdicens. Fiũt iste passiones aut a vermib⁹ natis in ano mordicantib⁹. & ei⁹ signa & causam dicem⁹ infra suo ca. Aut ex flegmate salso viscoso mordaci adherẽti labijs ficteris & ea stimulãti. Fit aũt flegma salsuꝫ aut ꝓpter adustionẽ flegmatis naturalis: et tũc est magis viscosum & min⁹ mordicatiuũ & coloris albi: aut ꝓpter cho. ꝑmixtionẽ: et tũc est magis mordicatiuũ & minus viscosuꝫ et color palea. Signa istarũ passionũ prout fiũt ex flegmate salso sunt: q̃m eger sentit in ano stimulos incessanter q̃si fecũ et egẽnis cũ dolore: & ꝙ in assellando nihil egreditꝰ: aut parũ q̃d velut sputũ aut muscillago: neq; est fecib⁹ ꝑmixtũ sed purũ. & si sit passio recẽs erit sine excoriatione. Si ṽo antiq̃ apparebit excoriatio: & sanguis vel saniei exitus cũ tali sputo: & q̃m cũ suppositorijs iuuatꝰ pl⁹ q̃ a clisterib⁹. Et istud est certissimũ signum distinctiuũ tenasmonis: & ꝓprie q̃n excoriatio est interius in ano.

Methodus.

Cura eoꝝ est vt digeratꝰ materia cũ sirupo acetoso cõposito vel cuꝫ sirupo de fumo terre quẽ ponem⁹ ca. de scabie & pruritu. lib. ij. Post hoc purgetꝰ cũ yerapigra gal. vel yera rufini dãdo ex eis ℥.ß. vel ʒ.vi. ante diẽ cũ aq̃ cal'a vel cũ hoc apozimate. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ ℥.i. citrinoꝝ emblicoꝝ aña ℥.ß. feniculi aneti ameos aña ʒ.i. prunoꝝ nũero. viij. pistentꝰ mirabolani grosso mõ: & oĩa bulliantꝰ in ℥.viij. aq̃ fõtane donec medietas cõsumatꝰ: tũ in fine addatꝰ sene epitimi & fumi terre: bulliantꝰ parũper: q̃m virt⁹ eoꝝ resoluetꝰ ꝑ fortẽ decoctionẽ. Colletꝰ & in collatura ponantꝰ ℥.ij. vel.iij. zuccari: & iterꝰ bulliatꝰ ad ignẽ leuẽ donec zuccarũ resoluatꝰ. Tũc colletꝰ totũ & detꝰ post mediã noctẽ: q̃m soluẽdo materias flegmaticas adustas vel nõ adustas stringit ventrẽ & cõfortat longaonẽ. Sedeat eger bis in die in aq̃ cal'a decoctionis florũ camomille: meliloti: aueni lentiũ excorticatarũ in aq̃ decoc. fumiterre ameos & sulphuris vel fomentetꝰ cũ pecijs infusis in eisdẽ aquis vel in aq̃ mellis: q̃m est plurimũ abstersiua et stiptica. Post balneũ vel fomẽtationẽ vngatꝰ locus cũ oleo ros. & oleo de mastice: in q̃bus sit aliq̃d sulphuris dissolutũ. Clisterisetꝰ frequenter cũ clisteri facto ex aq̃ decoctiõis lentiũ excorticataꝝ & ordei depillati sumendo ex eo lib. i. collãdo & addẽdo ℥.ij. olei ros. et ℥.i. cepi hyrcini & tepide inijciendo: q̃m lauãdo intestina & abstergẽdo flegma mitigat dolorẽ & stringit fluxũ. Imponatꝰ etiã intra anũ & sup̃ semꝑ post fomẽtationẽ vel balneũ vel post emissionẽ clisteris imediate tale restrictiuũ. ℞. thuris litargirij gũmi arabici boli armenici san. dra. mirrhe aña ℥.ß. opij ʒ.ß. dissoluatꝰ opiũ in vino põtico vel succo plãtaginis vel cepo hyrcino liq̃facto ad ignẽ & cõficiantꝰ alie res cũ illo liquore vel inuoluatur in eo licinia lõga ex pãnis lineis mollib⁹ vel bõbace cõstricta & ligata cũ filo circũcirca: & ĩponatꝰ hora ꝑdicta. Et si dolor fortior fuerit: ponantꝰ de opio ʒ.ij. & fiãt sicut prius: q̃m dolorẽ abijcit & somnũ inducit q̃d est maximũ remediũ hui⁹ passionis. Si aũt dolor magis fortificaretꝰ & vigilie egrũ ad defectionẽ perducerẽt. Imponatꝰ tale lixiuiũ. ℞. opij iusquiami papaueris corticis mandragore: corticis granatorum mirrhe croci musci cimini. ana ʒ.i. conficiantꝰ cũ succo plantaginis vel vino rubeo pontico sicut prius: q̃m illico dolorem tollit & sensum obtundit: & sic vicissim ꝑ balnea & suppositoria regatur donec liberetur oĩno. Si aũt tenasmõ fuerit antiquus & san.

et sanies visa sint: fiant clisteria dicta caplo de fluxu vētris. C. de dissinteria ppter corrosionē. et oia que ibi dicunt. Utat frequenter tali puluere. R. se. iusqami. ℥. ij. se. aneti. se. feni. ana ℥. v. ameos ℥. iij. opij ℥. x. Dētur ex eo ah cibū ℥. ij. vel. s. cū sirupo rosa. vel vino pontico: qm materias incidit et preterea cōstringit. Dietetur hic patiēs carnib⁹ laudabilib⁹ edorum vel pullorum et iuribus eorum et pulmēto facto ex farina ordei vel auene. Bibat vinū diureticū et bene limphatū. abstineat a pipere allijs cepis sinapi: et oibus acutis vel salsis: qm acumina omnia habēt materias pruritiuas generare.

Emperica.

Ad tenasmonē sine excoriatione cōfert sedere sup asserē abietis vel pini recētis calefactā ad ignē sup quo linitū fuerit cepū ceruinū vel hyrcinū in causa calida. sed colofonia vel terebētina in cā frigida. Cōfert etiā sessio sup latere ignito asperso ex aceto vel vino pontico atq pānis lineis inuoluto. Cōfert etiā vngere anū cū eodē cepo ad ignē et fomentare cū pānis lineis infusis in eodem cepo dissoluto ad ignem: et subfumigari cum thure vel mastice vel gūmi arab. vel terebētina posita sup carbones ignitos et facere balneū infra vmbilicū ex aqua decoctionis ros. siccarum plantaginis balaustie corticis granatorum mirtillorum spice nardi nucis cypressi cupularum glandiū nespillarū sumach sorbarum costi et similiū. vel fomētare cum aqua decoctionis acacie masticis thuris dragāti galbani et similiū adddendo aliqd opij vel seis iusquiami: vel sacellare cū riso milio spalta torrefactis in sacculo: vel sedere sup caules et lentes bn coctos et diligenter expressos actu calidos faciēdo ex eis empl'm cal'm sup anū: qm substantia istarū rerum est stiptica: succus vero mordicatiuus ppter ptes quasdā acutas subtiles q cū decoctione exprimuntur.

¶ Ad tenasmonē vero qui est cū excoriatione lōgaonis nihil melius reperies q licinīū bōbacinū longū atq solidū linitū cū vnguento albo vel citrino nicolai et assidue gestatum actu frigidū intra corpus: qm dolorem mitigat et vlcus cōsolidat perfecte. Qd si fortificare volueris vnguenta pdicta incorporent cū eis pul. litargir. vel ceruse vel thuris albissimi: vel masticis: vel corallorum subtiliter cribellatus. Et si plus fortificare volueris in stipticitate extinguat litarg. bis vel ter in aceto vel aqua ros. postq fuerit integrū vehementer ignitū sup carbones et abluat cerusa totiens in aq ros. donec per ipsam amplius nō inficiat. Et ex remedijs sublimib⁹ cū pdicto nō est aliud est pul. corticis salicis cōbusti incorporat⁹ cū cepo ceruino vel hyrcino liquefacto ad ignē in formā vnguēti et cū lixiuio gestatus in ano: similiter et linit⁹ circunquaq.

Pronosticatio.

Sollicitandū in cura tenasmonis: qm si ad corrosionē ani deuenerit lōgaonē vlcerabit et sic dissinteriā inducet tumorosam. Uerum quomōcūq res se habuerit dolor virtutē deijciet: et forte ethicā accēdet calorē et spiritus igniēdo. Ptē Ypo. vi. pti. amph. Mulieri in vtero hnti tenasmō supueniēs aborsum facit.

¶ De exitu et mollificatione ani.
Capitulum secundum.

Exitus ani siue eius mollificatio fit ppter aliquas ex causis quinq. Pria est hūiditas flegmatica pluria mollificās lōgaonem sicterim atq lacertos eius. Scda est paralisis lacertorū sicteris. Tertia est apostema in interioribus lōgaonis. Quarta est casus et pcussio facta sup spōdilia dorsi. Quinta ē ppter fistulā infiltratā in ano. Signa eius ppter humiditates flegmaticas plurimas sunt: qm patiēs sentit in ano dolorē grauatiuū cum mordicatione et assellandi appetitu cōtinue maiori q sit tenasmō: et apparēt in egōne vel post muscillag. albi viscosi: et qnq an⁹ ad interiora si manib⁹ vehementer interponatur. Signa ei⁹ ppter palisim sunt signa eadē: sz alio modo: qm si sint ppter paralisim subito fit hec passio: et fit cum paralisi in altero laterū corpis a vtice capitis vsq ad plantā pedis vel a collo infra capite stāte sano: et raro fit palisis in vno solo mēbro: et egrediunt stercus et vētositas sine volūtate ppter ablationē virtutis retētiue lacertorū ani. Signa ei⁹ ppter apa sunt: qm an⁹ nō egredit lz manibus fortiter impellat: et est cū rubore calo-

re ⁊ dolore acutis: ⁊ fortasse cu; feb. Signa ei⁹ ꝑpter casu; vł ꝑcussionē patēt ex relatiōe infirmi. Nā ꝑpter casu; ⁊ ꝑcussionē spondilū dorsi ledit ⁊ ꝯtendit nucha a q̄ oriūtur nerui lacertoꝝ q̄ cū ipsa sit vicari⁹ cerebri in ꝑpagatiōe neruoꝝ. Signa ei⁹ ꝑpter fistulā sunt anñcessio fistule diuturna cū ꝯtinua stillatione humiditatis pessime vel saniose et induratione labiorum eius.

Methodus. Cura eius ꝑpter humiditates flegmaticas ē vt a pñcipio digerat̃ fegma cum sirupo ꝑprio. sicut est oximel cōpositum vel mel ro. ⁊ quos dicā ca. ꝺ fe. quotidiana. a. lib. ij. Post hoc purget̃ cu; yerapig. gal. vel medicamie de turbith dicto ca. de soda. vel cu; apozimate mirabol. kebullorum ⁊ emblicorū dicto ca. de debi. dige. stōachi. Balneetur frequēter īfra vmbilicū in aq̄ calida decoc. floꝝ camo. mellil. aneti roſ. siccaꝝ balaustiaꝝ granoꝝ mirti ⁊ folioꝝ ei⁹ vitis cupullarū glādiu; gallarū corticis granatoꝝ costi spice nardi mirrhe nespillarū sorb. plātag. sumach citonioꝝ maloꝝ pōti. ⁊ oīm stipticorū cu; additiōe resolutiuoꝝ aliquoꝝ: vel fomēteť an⁹ cu; petijs lineis mollib⁹. Clisteri setur q̄nq; cu; aq̄ roſ. ⁊ aq̄ decoc. iam dicta añ. lib. ß. injiciēdo cū est tepida sepe ī die: et ꝑprie post assellationē ilico repellat anum ad iteriora cū manib⁹ frequēter ⁊ inūgat̃ cū oleo cōi vel oleo roſ. vel nardino vł anetino vel camōillino vel mirtino vel cū aq̄ ro. actu calida. Et cū tali linimēto spargat̃ pul. iste. ℞. kara be: thuris: masticis: balaustie: litargiri. cupullarū: glādiū: ematistes: sang. dra. antimonij: alumis: acatie: gallarū: cipssi: psidie: ceruse lote: boli ar. mūmie añ. ʒ. ſ. terant̃ oīa vel q̄dā subtilissime ⁊ cribellentur. vel ex oleis p̄dictis ⁊ cepo hircino ⁊ puluere. vł ff vnguētū addēdo cere qꝺ sufficit. Et post linitionē firmet̃ an⁹ ad iteriora cū plumaceolo molli bōbacino calefacto ad ignē pfecte ⁊ fascia: ⁊ faciat quotiēscūq; ī die egredit̃ post assellationē vel sine assellatiōe donec pfecte interi⁹ firmet̃. Nutriat̃ cū carnib⁹ assis vel elixis cū petro. ⁊ feniclo cōditis cū spēb⁹ calidis aromaticis. Utat̃ riso ⁊ milio ꝯditis cū lacte amigdalaꝝ vel adipe capraꝝ. Bibat vinū rubeū ponticū limphatū cum aq̄ pluuiali. Et sic regat̃ ꝑ stiptica: q̄m flux⁹ vētris et frequēs assellatio curā ei⁹ tardāt. Bibat vinū albū clarū aquosu; vel adaquatū parū. Et si sit cu; tenasmone curet̃ ꝑut dixim⁹ ca. suo. Cura ei⁹ ꝑpter palsim ē eadē cū ista. Et vt vnguātur spōdilia a collo vsq; ad caudā cu; oleis ⁊ vnguētis calidis dictis ca. de palsi. Cura ei⁹ ꝑpter apā ē vt a pñcipio fiat flebothomia diuersiua si etas ⁊ ꝟtus cōsenserint de sophena q̄ ē int⁹ in tallo vł de basilica pedis q̄ est iter anullarē ⁊ auricularē. Et purget̃ si sit possibile cu; aliq̄ medicinaru; p̄dictaꝝ. Et ponat̃ eger sepe in aq̄ tepida decoc. malue: bismal. viol. floꝝum camo. ⁊ mellilotí aneti ro. q̄m aq̄a repcutit: materias flegmaticas resoluit: ⁊ dolorem mitigat. Et vngat̃ cu; oleo camomillio vel nardio ⁊ roſ. mixtis ⁊ incorꝑatis cū cera qꝺ sufficit ⁊ sic regatur donec tumor residat: tūc ipellat̃ an⁹ ad interiora. Et ff oīa sup̄dicta de cā flatica tā in medicis q̄ in dieta. Cura ei⁹ q̄ fit ꝑpter casum ⁊ ꝑcussionē ē cura palsis facte ꝑpter casum ⁊ ꝑcussionē. Cura ei⁹ q̄ fit propter fistulam cyrurgicis derelinquo.

Emperica. Ad exitū ani q̄ fit ꝑpter humoris vitiu; ꝯfert calefacere man⁹ ad ignē lentū ⁊ abluere cū vino claro potēti: ⁊ sic māib⁹ calidū aromaticis reducere anū ad iteriora pfecte ⁊ locū obstruere cu; massa cere calide tractabilis hn̄tis figurā spere leuit̃ cōpresse Qꝺ si cū cera icorporet̃ mastix vł th⁹ dissoluta ī vino stiptico meli⁹ ꝯferret ⁊ firmet̃ cū fascia pfecte ⁊ sic reiteret̃ dōec an⁹ ꝯfortet̃ pfecte. Idē facit glomicell⁹ bōbacinus infusus oleo cōi vel masticio vł nardio feruēti ⁊ sup locū firmat⁹. Cōfert p̄terea sedere in aq̄ frigida vsq; ad vmbilicum sine mora in ipsa: quoniam frigidum percōstringit ⁊ propter antiparistasim confortat.

Canones. Exit⁹ ani cōtigit plimū post fluxū vētris dyarricū cronicū q̄re dicta illic suffragant̃ p̄senti ca. Et vł ꝯferūt restrictiua ꝑpt mēbroꝝ ꝯfortatiōē ⁊ materie exiccationē ⁊ remediorum frequentem super loco quod non potest fieri in fluxu ventris.

Pronosticatio.

Exitus ani si sit cũ fluxu vētris vel tenasmo ne forti malũ: qm̄ cām multiplicat ⁊ opatio nē remediorũ localiũ retardat. Itē exitus vel ani mollificatio facta ppt̄ palisim aut fistulam aut casus aut pcussionē nō curat̄. lȝ cum blāditijs tales sustētari possint tpe aliquo. Si aūt cuȝ hoc mollificent̄ pedes: ⁊ fiat hoc subito magis malũ: qm̄ lesionē significat pfundatā fore vsq ad neruos: q̄re nullatenus curari pōt: sicut neq palisis facta in casu vel pcussione forti: put scripsim⁹ suo ca. Iteȝ in senib⁹ difficili⁹ curat̄ hec passio q̄ in iuuenibus: sȝ piculosior ē in iuuenib⁹: qm̄ fortioreȝ cām sigt. Est ergo i senib⁹ difficilior curādo in iuuenib⁹ causando. Itē in mollificatione ani fe. supuenitēs tollit egritudinē. Itē si remedia rōnabilr exhibita nō ptulerint: ⁊ corpus de die in diē extenuari cepit ⁊ discolorari: mortale: qm̄ paralisim spondilium dorsi ⁊ neruorum significat vltimatam.

¶ De vermibus in ano. Cap. iij.

Vermes gn̄ant̄ in ano ex materia putrida marcida flegmatica viscosa: in quā calor solaris ⁊ naturalis ⁊ putredinalis agit. Signa ei⁹ sunt prurit⁹ ani frequēs. ⁊ forte si aspiciat̄: apparēt res viue: sicut tinee q̄ nascunt̄ i caseo. Et forte nō apparēt nisi an⁹ inuerset̄ cū ventosa. Et lȝ sint parui oēs: sunt tn̄ colorũ ⁊ figurarũ diuersarũ ƀm materie diuersitatē ex q̄ fiunt ⁊ similes seminib⁹ cucurbite non sunt geniti in ano: sȝ in colon ⁊ lōgaone q̄ descendunt ad anũ: quorũ curam diximus in ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Methodus.

Cura eius est vt pmo interficiat̄ vermes qđ fit si lana mollis vel bōbax inuoluatur in felle taurino vel oleo de absinthio vel de ruta vel de nucleis pficarũ: ⁊ supponat̄ frequēter in die vel si vngat̄ cū oleo cōi vel oleo aliquo p̄dictorũ in quo dissoluta sit aloes. ℥. ß. vl' pul. agarici vel colloq̄ntide añ. ʒ. j. Cōfert ēt ablutio ani cū aq̄ salsa actu calida frequēter: qm̄ oē amarũ vermes interficit: sicut dulce fouet ⁊ gn̄at. Preterea mūdificet̄ an⁹ cū stipticis abstersiuis: sicut est aq̄ mell'. in q̄ sit aliqđ aloes dissolutũ si cū lana vl' cotone itincto abstergat̄ ⁊ fricet̄ cū petijs in ea infusis. Purgetur cū yerapigra gal'. vel yera ruffini dādo ex eis. ℥. ß. añ diē cū aq̄ calida. Clisterizet̄ si fuerit possibile cū clisteri facto ex aq̄ d̄coctiōis absinthij ⁊ oleo aliquo p̄dictorũ in q̄b⁹ dissoluat̄ aliq̄d aloes vel yerapigra ⁊ modicũ salis: qm̄ v̄mes ⁊ eorũ materias eradicat pfecte: ⁊ plima interficiētia v̄mes ⁊ eos educētia scripsim⁹ ca. de surditate auriũ. C. de surditate ppt̄ v̄mes. Et si sit cū prurit⁹ ⁊ ardore forti supponātur lixiuia dicta ca. de tenasmone. Dietet̄ sicut dixim⁹ ca. de colica. C. de cura colice ex vermibus.

Pronosticatio.

Solicitādũ in cura v̄miũ in ano: qm̄ pducit ad tenasmonē cū excoriatiōe: ⁊ forte ad ragadias ani ⁊ vlcera corrosiua fistulosa: ⁊ forte ad dissinteriam perniciosam: et forte labor et dolor feb. excitabunt.

¶ De ragadijs ⁊ fissuris ani. Capl'm. iiij.

De ragadijs i ano pauca dicem⁹ qm̄ ad cyrurgicũ spectat eaȝ cura cōpleta fieri cū nō possit sine oī opatiōe manuali. Sūt aūt ragadie fissure labiorũ ani ex q̄bus forte nihil emanat. Et qn̄q emanat res viridis vel nigra vel liuida, vl' citrina fetēs cū dolore ⁊ ardore ⁊ tumore aliq̄li: ⁊ ē qn̄q cū fe. ⁊ fit semp ex materia adusta cinerosa vel flegmate salso vlcerante ⁊ apostemante loca iā dicta. Et signa patent ex re dicta.

Methodus

Cura eius est vt digeratur materia cū sirupo de fumoterre q̄ dicet̄ ca. de scabie ⁊ pruritu corporũ. lib. ij. Purget̄ post hoc cū yerap. gal'. vel yera ruffini dādo ex eis. ℥. ß. cū aq̄ calida añ diē. Postea mūdificet̄ locus cū vnguēto viridi dicto ca. de surditate aut cū oximelle sq̄llitico ⁊ modico florũ eris: aut cū vrina pueri ⁊ modico mell': aut cū vino ⁊ melle: aut cū aceto vel aq̄ mellis ⁊ ysop. si sit cū fe. Balneet̄ frequenter in aq̄ calida decoctiōis rof. mellilott florũ camomille et ysop. fenugreci malue ⁊ bismalue violarũ foliorũ populi ⁊ filiũ: qm̄ ma⁊ias mollificat ⁊ dolorē lenit. Et post balneũ iterũ mūdificet̄ cū vnguēto viridi: ⁊ sic ħ vicissim donec loc⁹ pfecte exiccet̄. Et si dolor qn̄q īcēderet̄ po-

nat sup anū emplm anodinū factū ex vitellis ouoꝝ farina ordei ꝛ melle ro. incorpatis adinuicē: ꝛ pōt addi semen lini: farina fenugreci: flos camomille ꝛ filia: decoquātur in aqua ꝛ incorporādo cū eisdē ꝛ tepidū ponēdo sup locū: qm̄ materias resoluit: tumorē sedat: dolorē mitigat. Ultimo cōsolidet cum vnguēto albo: ꝛ si nō suffecerit: fortificet cū puluere litargiri incorpato in ipso: qꝛ fit magis stipticū vel cerusa lota. Subfumiget cū thure mastice vel bdellio. Unguētū bonum cōsolidās ragadias aut fissuras labioꝝ oris: vlcera in aurib⁹ ꝛ naribus ꝛ in quocūqꝫ loco corpis. Et postq̄ mūdificata fuerit cū stipticis pdictis sic fiat auctoritate Mes. in suo de appropriatis cap. de fissura labioꝝ oris. ℞. gallaꝝ ceruse antbimonij litargiri aā. p. tes vnā amili dragagāti muscillagis seis citonioꝝ. aā. p. s. terant oīa vt alcohol ꝛ conficiant cū adipe galline vel anatis vel cū terebētina ꝛ adipe: vel cū cera ꝛ oleo masticino: vel cū mastice ꝛ melle. Et liniat ex eo loc⁹ frequēter post vicissitudinē stipticoꝝ alternatiū Et empl'a scripsim⁹ auctoritate eiusdē ca. de vlcere in aure. Si autem ex ragadijs ↄtinue fluat virus aut sanies ledēs ꝛ mordicans fomēte sepe loc⁹ cū aqua decoctiōis sumacb plāta. mirtilloꝝ balausti. nespilloꝝ ꝛ filiū. Post hoc exiccet cū pāno lineo molli ꝛ emplastret cū empl'o facto ex faria volatica molendini ꝛ puluere granoꝝ vue boli armenici san. dra. incorpatis cū albumie oui. Et post exiccationē redeat ad cōsolidationē pdictaꝫ ex vnguēto al. vel ex vnguēto mes. pdicto donec ragadie pfecte curētur. Nutriat carnib⁹ laudabilib⁹ ꝛ pprie assis. Abstineat a leguminib⁹ ꝛ sinapi ꝛ oīb⁹ acutis: bibat vinum al.

Pronosticatio.

Sollicitādū in cura ragadiarū ne forte in vlcus corrosiuū ↄuertant seu fistulā penetrātē ꝛ mitiget dolor ꝛ curet tenasmon: ne forte febricam accendant.

¶ De emorroidibus ꝛ verrucis in ano. Capitulum quintū.

Emorroys ē qnqꝫ nomē vene magne pcedētis a splene ad lōgaonē ramificate in ramos qnqꝫ: quoꝝ orificia terminant ad lōgaonē qd anus dr ad deferēdū ꝛ purgādū sanguinem melicū grossum adustū vel nō adustū sup fluentē in splene. Qnqꝫ est nomē passionū earūdē venarū. s. qn̄ inflant ꝛ apant cū dolore plurimo circa anū. Et lꝫ mō in corpe sint vene pdicte nō tn̄ passio: sꝫ solū in illis quoꝝ splē exuberat sanguine grosso adusto vel nō adusto ↄsueto purgari p talē regionē pprie tn̄ adusto: qm̄ vt dicit Rab. in diuisionibus emorroide nō generātur nisi ex adustione ꝛ acuitate in sanguine: ꝛ iō oēs emorroidici sunt splenetici: lꝫ nō ecōuerso. i alijs aūt corporib⁹ suffecerit purgatio ei⁹ p resolutionē ꝛ p venā mulgētē meliam ad os stomachi gr̄a puocatiōis appetit⁹: qm̄ talis melia transit cū supfluitate prime digōnis ad secessum. Et ex hoc appet q̄ in corpe ↄsueto emorroides sunt naturales ꝛ pseruātes a multis malis passiōib⁹: vt lepra ptisi demonio lupino cācro. si melia fuerit adusta vel ydropib scabie morphea. si fuerit nō adusta sicut menstrua in mulierib⁹. quapropter neqꝫ cura idigent nisi q̄ restringūtur cū supflue fluūt aut cursu imoderato. Iuxta illud ypo. vj. p. aph. Emorroidas āṫiq̄s sanāti si nō vna relicta fuerit piculū est ydro. aut maniā: aut ptisim fieri. Emorroidarū qdā sunt exteriores ꝛ apparentes: qdā interiores ꝛ nō appentes nisi forte an⁹ inuerset cū vētosa vel re alia. Et qcūqꝫ fiūt ꝛ pprie si sint appentes sunt triū generū: qm̄ aut sunt dure sicce ex qbus nihil emanat ꝛ sunt cū tumore ꝛ dolore in ano ꝛ noiant vruce. Aut sunt molles fistulose emittētes cōtinue vel piodice rē citrinā vel nigrā vel albā ꝛ noiant morales. Aut sunt apte oino emittētes ↄtinue vl' periodice sanguinē purū vel grossū melācholicū ꝛ sic fic⁹ appellant. Caue tn̄ ne oēm sanguis egestionē ficus appelles: qm̄ pōt esse fluxus sanguinis apatic⁹ aut mēbralis put in capl'o de fluxu vētris plenius distinxim⁹ ca. de cura dyssinterie. Signa emorroidarū in cōi sunt dolor circa locū ani vehemens cū febre vel sine fe. Si aūt sint exteriores apparēt videri tumores plures euenētes aut vna. Si vo interiores sentit dolor itra anū ꝛ fit difficultas egerendi cū egestione euenit semp aut periodice sanguis vel humor niger aut viridis fetidus vel ante egestionē vel post. Et qm̄ ista fiunt etiā in tenasmone cū excoriatiōe longaonis

⁊ in dysinteria: ideo certius signū est inuer/satio ogaonis ⁊ aspectus ad interiora si sit ibi tumor vel excoriatio sola. Signa autē di/stinctiua inter verrucas ⁊ ficus ⁊ mora pa/tent sufficienter ex dictis.

Methodus.

Cura emorroidarū extrinsecarū duplex est: sc3 cōpleta ⁊ blanditiua. Completa quidē morbum ⁊ ei⁹ causam pfecte eradicans est vt a principio fiat flebotbomia di/uersiua si etas ⁊ virtus ɔsenserint de basilica brachij sinistri. Preterea fiat flebotbomia diuersiua ⁊ euacuatiua de saluatella pedis sinistri. que est inter digitum auricularem et anularem: ⁊ post digeratur materia melan/cholica ⁊ post remedia vniuersalia procedatur ad localia. Abscindant ergo radices omnium emorroidarū q̄nto profundius fieri poterit cum ferro ignito vel non ignito tenen/do eas cū nucha ⁊ extrahendo: vt valeat pfundius abscindere. Et dimittatur sanguis copiose fluere ⁊ si flux⁹ cessauerit: cōsolident orificia incisa cum medicamine quod sic fit. ℞. masticis thuris dragagāti gūmi arabi/ci boli armenici acatie ypoquistidos. litargiri coriandri torrefacti. an̄. ʒ. i. mumie. ʒ. ij. puluerisentur subtiliter ⁊ aspergantur super loca incisa vel cum albumine oui incorporentur ⁊ fiat emplastrum. Et ad idē valet puluis corticis salicis combusti: quoniam omnē vl/cerationem consolidat. Si autem sanguis nō satis fluit: ponantur acuta sicut cepe pistate incorporate cum puluere anacardi vel euforbij vel piperis vel sinapis fel tauri per se vel incorporatum cū eisdem rebus: ⁊ sicut est vnguentum viride dictū ca. de fetore nasi. Et super istas vnctiones ponatur emplastrum ex cepis eisdem contusis ⁊ incorporatis cū modico aceti squillitici vel oximellis squillitici ⁊ postea remoueatur: qꝛ ista habēt emorroid. fortiter aperire: sanguinem grossum educere vel si aliud non sit presto ponantur san/guisuge super orificia ⁊ dimittantur donec suxerint ⁊ post aspergantur sale ⁊ cadent dicte sanguisuge: ⁊ post cōsolidentur dicta orificia sicut dictum est. Si vena post incisionē predictā nimis fluxerit: ponatur supra istud vnguentum. ℞. terre sigillate. sang. dracon. balaustie acatie. an̄. ʒ. ij. terantur ⁊ incorpo/rentur cum farina molendini vel cū tela aranee ⁊ aspergantur supra loca vel misceatur cum albumine oui: ⁊ fiat emplastrum super locum: ⁊ cum volueris remouere: mollifica cū aqua tepida vel oleo viol. ⁊ leuiter moue et post consolida sicut prius. Si vero post in/cisionem locus apostemetur ⁊ fiat dolor fortis quod quidem fit quando sanguis nō fluxit propter vie strictitudinem vel humoris grossiciem: tunc fiāt remedia anodina que iam dicentur in cura blanditiua. Accidit nāq̄ ex apostemate ⁊ dolore vt forte retinea/tur stercus ⁊ vrina propter opilationē: quare minuatur hora illa cibus ⁊ potus ne multiplicentur vrina ⁊ egestio tribus diebus donec sedetur apostema ⁊ aperiantur emorroide cum medicinis acutis sicut diximus. Cu/ra vero blanditiua que solum remouet tumorem hora illa est vt ponatur eger in balneo resolutiuo ⁊ mollificatiuo sicut est aqua te/pida decoctionis malue altee florum camomille ⁊ melliloti seminis lini foliorum cau/lium aneti ⁊ similium: vel fomentētur emorroide cum petijs infusis in ea aqua vel fiat emplastrum super eas ex eisdem rebus pi/status ⁊ incorporatis cum oleo camomillino vel nardino: ⁊ si suffecerit: bene erit. Si au/tem fiat vnguentum stupefactiuum quod. ℞. iusquiami albi ⁊ nigri ana. ʒ. vnam. opij ʒ. ß. papaueris albi ⁊ nigri. ana. ℈. ij. ceru/se litargiri. ana. vnciam. ß. olei ros. vncias tres cere. vnciam ß. dissoluātur cera et oleum perfecte ad ignem. deinde deponantur ab igne: ⁊ cum tepefacte fuerint: incorporetur pul. aliarum rerum continue agitando cum spatula: et in fine addatur modicum aceti hoc nanq̄ dolorem remouet prohibendo sensum. Deinde reitterentur medicine resolu/tiue iam dicte donec tumor recesserit et do/lor cessauerit omnino. Et si tumor ⁊ aposte/ma durum emorroidarū fuerit difficilis est resolutionis requiritur apertio earum cum sanguisugis vel medicamine acuto predi/cto: donec materia minorata fuerit premis/sa flebotbomia predicta. Deinde procedat ad resolutiua ⁊ anodina sicut iam scripsim⁹ sic nanq̄ curabitur donec alia materia re/generetur. Cura emorroidarū intrinsecarū est vt pmissa flebotbomia ⁊ farmacia supra/dicta ponātur ventose supra ipm anū: vt in/

uersetur ⁊ emorroide appareāt: tunc fiat cura completa vel blanditiua sicut dictum est. Dietetur oīs emorroidicus cibo generante sanguinem subtilem temperatuz sicut est caro edor vel pullorum elixa cum feniculo ⁊ lactucis spinarcħ. vel borragi. buglossa. Et iura carniū earundem ⁊ olus factum ex bletis ⁊ lactucis conditis cum butiro ⁊ sale. Bibat vinum album ⁊ clarum, subtile limphatū cū aqua fontis viui. Caueat ab omni cibo ⁊ potu generante melancholiā naturalem vel nō naturalem. Et cibi quidē generantes melācholiā naturalez sunt lentes caules caro vaccina vel bouina caro ferina miliuz risum fabe vinum rubeum ponticum turbiđ. panis azimus: ⁊ res oēs asse vel frixe. Cibi quoq̧ generantes melancholiam non naturalez ꝑ adustionē ⁊ isti sunt pessimi in hoc casu sunt cibi valde salsi antiqui piper allium sinap̄. cep̄. vinum vetus amarum ⁊ similia. Cibi quoq̧ generantes melancholiam non naturalem per cōgelationē sunt cancer pasta tortelle pisces grossi de aqua fetida habentes carnes nō frangibiles neq̧ squamosas aqua frigida turbida ⁊ similia.

Emperica.

Sciendum q̄ modus abscindendi emorroidas est duplex in genere. vnus cuz ferro ignito qđ cauterium dicit᷑ vel non ignito: vt puta rasorio vel forpice siue butio. Secundus cū medicina: ⁊ iste est triplex. Prim⁹ est cū aqua vrente: ⁊ sic fit. ℞. tartari vini veteris acutissimi. lib. ij. frange minutim ⁊ pone super laminam ferreā ignitam donec in cinerē albuz cōuertatur ⁊ cribelletur subtiliter atq̧ suspēdatur in sacculo lineo valde denso per dies aliquos sub aere frigido humido vaporoso et sit figura piramis euersa: q: fluet liquor inde qui colligatur in vase vitreo stricti orificij ⁊ omni die liniatur cuz penna tribus vicibus sup locum: qm̄ post diē ⁊ diem exiccabit verrucā atq̧ cadere faciet paulatine. Durat autē virt⁹ huius aque ꝑ annū vnum aut plus in loco tēperato ⁊ eidem cōparat᷑ aqua fragarie ⁊ ꝓprie fructus ei⁹ quādo distillatur sicut faciēdo aquā roſ. Aqua ṽo fortior p̄dictis ⁊ q̄ carnē corrodit tuberosaz illico cū apatur sic fit. ℞. cineris vitis albe cineris fagi. calcis viue. aā. lib. quatuor. salis gēme. lib. j. dissoluantur oīa cum. xx. lib. aque clare atq̧ bulliantur donec tertia pars cōsumatur. Preterea ab igne dependatur ⁊ cuz infrigidatum fuerit iterum bulliātur donec ex toto sola quarta pars remaneat, aut minus. Cum autem operari volueris cum ipsa misce aliquid rasure calcis viue: donec fiat puluis ne forte fluat super locum sanum. Aqua etiam omnium fortissima sic fit. Recipe arsenici. viridis eris: calcis viue: argenti viui: allzabal vel loco eius salis gemme. ana lib. semis. salis armoniaci salis nitri sulphuris viui. ana vncias quattuor. terantur omnia subtilissime ⁊ infundātur per tres dies naturales cum. ℥. xij. lixiuij acutissimi vel aqua dissolutionis calcis viue omni die agitando ter vel quater cum spatula. quarto die addatur argentum viuum ⁊ misceatur cū rebus predictis donec fuerit extinctum. preterea formētur magdaleones ⁊ exiccentur in vmbra. deinde iterum terantur et infundantur in eodem liquore magis et magis acuto ex calce viua in ipso dissoluta: et sic per diem dimittantur donec perfecte dissoluantur: tūc forme fiāt molles sicut pasta tractabilis que ponantur in alembico et distillent᷑ sicut aqua roſ. qm̄ ista aqua vrit locum quē tetigerit ⁊ ipsum mortificat atq̧ denigrat de die in diem. Postq̄ igit᷑ emoroyđ. fuerint denigrate ⁊ sensu carentes emplastretur cum emplo putrescente ipsas et cadere facienti sicut sunt caules elixati ⁊ pistati ⁊ incorporati cū butiro recenti vel axūgia: ⁊ postq̄ ceciderint: consolidentur loca sicut dictum est. Secundus modus est cum vnguento caustico qđ fit ex arsenico sublimato vel realgal vel calce viua tritis ⁊ incorporatis cum flore eris et succo affodil᷑. Sed liniatur locus circūcirca cum populeon vel albumine oui vel oleo ro. ⁊ croci ne forte corrosio dilatetur. Et huius est vnguentū viride de tartaro: quod scripsimus capitulo de surditate. ⁊ post corrosionem emorroydarū ⁊ earum casum consolidentur loca cum vnguento apostolorum dicto caplo de vlcere in aure. vel cum vnguento de cerusa quod sic fit. ℞. olei ro. ℥. iiij. cere. ℥. vnā. dissoluant᷑ ambo simul ad ignem in casola: tunc deponatur ab igne. Et incorporetur pul᷑. istarum rerum. ℞. litargiri abluti in aqua camphore

añ.ʒ.ſ.opij grana.xij.ſe.iuſquiami.xxiiij.gra
na:corticis mādragore.ʒ.ſ.ceruſe qđ ſufficit
ad inſpiſſandū oĩa. Et in fine addantur duo
albumina ouoꝝ diligēter ⁊ incorporenť cum
ſpatula donec oĩno redeať ad formā vnguē
ti. Tertiꝰ modus eſt cū filo ſericeo forti ſub
tili vł cū pilis equi faciēdo laqueū circa ſin
gulas radices emorroydarū: ⁊ oĩ die ipſum
bis magis ac magis anguſtādo donec ceci/
derint oĩa deinde conſolidenť ſicut pus. Sed
oĩm modoꝝ meliorē reputo ⁊ faciliorē: qm̄
alij ꝓpter morā diuturnā ſue operationis in/
ducūt dolorem intolerabilē in loco ⁊ apoſte
mát adeo vt ſtercus ⁊ vrina retineanť. Et ad
huc ſecurior eſt ⁊ nobilior ꝗ fit cū ferro cali/
do: qm̄ cauteriū facit ſcarā ſup labia ꝓhibē
tem ſanguinē emorroicū ſuperfluentē. In hoc
exiuimus aliqͣtulū a nr̄o ꝓpoſito: qm̄ mate
ria pſens ad cyrurgicū ꝑtinet. Dicūt preter
rea experti ꝙ ſtercus gallinarū recēs ⁊ ꝓprie
pars illa alba cum linit ſup emorroidē dolo
rem mitigat ⁊ inflāmationē reſoluit. Sʒ ſter
cus columbarū id operať a qualitate calida
putredinali euaporare faciēte: premiſſa tñ
flebothomia diuerſiua.

Canones.

Non abſcindā/tur oēs emorroi de ſimul i vna bo ra ne forte dolor augmenteť ⁊ inducat apa. Remoueātur ergo gradatim vna poſt aliaꝫ de die in diē: niſi ꝟtus fuerit fortis ⁊ patiēs abhorreat ſcõationē. Itē non ↄſolidenť oēs ſed relinquať vna ſicut eſt ſine oĩ cura cõple ta: ſed ſolū fiat circa ipam cura blanditiua: vel ſi oēs cõſolidenť denuo apiať vna earuꝫ cū ſanguiſuga vel cū medicinis p̄dictis acu tis. In cura ↄpletā vt ait Ipo. Emorroidas antiquas ſananti ⁊c. Dicit aūt antiquas qr nõ multo tp̄e cõſuetas poſſumus oēs cõſoli dare ſine timore omnino: ⁊ ꝓprie ſi ſplen re ctificeť ⁊ ſanguis diuertať ad loca alia cum flebothomia frequētata baſilice ſiniſtre.

Pronoſticatio.

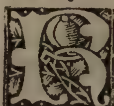
Si in corpe cõſueto emorroyde plurimū flu xerint vel periodū accelerauerint plus debi to: ſignificat qm̄ corpus indiget euacuatiõe humoꝝ ſubtiliū acutorū calidorū. Si ꝟo re ſtricte fuerint oĩno vel periodū tardauerint ſignificat qm̄ indiget euacuatiõe hūoꝝ groſ ſorū frigidoꝝ de flegmate vel melāa: ſicut in menſtruis: ⁊ hoc cõtingit. Vñ Ipo.v.pti.am ph. Mulieri mēſtrua habēti ſine colore pro prio ⁊ nõ ꝑm ſe ſemp facta purgatione indi gere ſigt. Itē emorroydas antiquas oĩno re ſtringere malū: qm̄ ydropiſim vel ptiſim: vł leprā: vł maniā: vł cancrū: vł aliud apa perā bulans inducit. E cõtrario etiā emorroydas vltra modū fluere malū: qm̄ maraſmum vel ethicā vel ydropiſim prefigurat: ſicut ⁊ i mē ſtruis. Vñ Ipo.pti.amph o. Menſtruis plu ribus euenientibꝰ accidūt egritudines ⁊ nõ eue nientibꝰ a m̄rice accidūt egritudines: ⁊ pme q̄dē egritudines ſunt de inanitione. ſcđe ꝟo de replõne. Purgeť igiť humor peccās ⁊ p̄/ terea rectificenť emorroyde. Itē maniacis ⁊ hn̄tibꝰ dolorē renū emorroydibꝰ ſupuenienti bus tollūt egritudies. vñ Ipo.vi.p.aph.me lācholicꝭ ⁊ nefreticꝭ emorroidē inate bonū ſʒ p ſe vł p artē. Et paꝝ poſt. Maniacꝭ vari cibus emanātibꝰ innatis ſolutio fit manie.

De apate ⁊ vlcere ani. Cap.vi.

Poſt emať anꝰ ⁊ eiꝰ lacertꝰ aut ite riꝰ aut exteriꝰ. Et cura ⁊ ſigna di cta ſunt ca. de exitu ani pp apa. h ꝟo addēdū ꝙ ſi timeť h̄ apa ad collectionē qđ ſcies: qm̄ pp applicationē re/ ſolutiuoꝝ nõ diminuiť dolor tumor ⁊ fe. ſed potiꝰ itēdunť. vtēdū tñ maturatiuis dicꝭ ca. de apatibꝰ ſtomachi vſqꝫ ad ip̄s rupturē. q̄ ſi fiat p ſeviēdū ſtipticis abſterſiuis mūdificā tibꝰ vlcꝰ poſt hoc ↄſolidātibꝰ dictis ca. ꝺ ra gadijs ani. Si ꝟo tubꝰ p ſe tardauerit: apiať cū ferro. Sciēdū ꝙ h̄ apa ſi fuerit īteriꝰ diffi cilioris eſt cure ⁊ prauoꝝ accidētiū poſt nāqꝫ ſtrāguria ⁊ yleos inaſci ⁊ ꝓprie ſi ſanať. Si ꝟo extertus facilis eſt cure ⁊ accidentiū nõ prauoꝝ ſi methodo curetur.

Tractatus ſextus tertie ſectionis: De paſſionibus renum.

Renum paſ/ſiones ſunt ſeptē.

Prima debi/litas. Secunda mictus ſangui nis. Tertia calculus vel lapis. Quarta dya betes. Quinta macies. Sexta opillatio ſiue durities. Septima apoſtema. Cum

autē dico renes intelligo allzatim id est locū renū in dorso atq̃ poros vritides q̄ sunt due vene stricte ꝓcedentes a renibus ⁊ descendētes p inguina ⁊ ab vtroq̃ duoꝝ laterū tendunt in vesicam.

¶ De debilitate siue malicia cōplexiōis renum. Capitulum primum.

Debilitantᵘʳ renes ex oī cā ꝓhibente vel diminuente ipsaꝝ opationes, q̄ est aquosam ptē siue serosaꝫ a massa sanguis nup in epate geniti segregare qua nō indiget nutrimētuꝫ cōe corpis toti⁹. Hec aūt segregatio tribus pficitur. Primū est attractio sanguinis aquosi a vena kili ⁊ hoc fit p venas mulgētes. Scḋm est diuisio sanguis attracti in ptem grossam nutritiuā substātie renū ⁊ pteꝫ subtilē supfluentē: ⁊ hoc fit ꝓpter vinculuꝫ collatoriū porosum in cōcauitate renū cōtentuꝫ: p cuius poros angustissimos trāsire pōt aqua subtilis grossa remanēte. Tertiū est expulsio partis aquose subtilis ad vesicā ⁊ denuo ad extra corpus qḋ fit p poros vritides q̄ sunt meat⁹ longi stricti ꝓcedētes cū cōcauitate renū in cōuexū vesice: ⁊ demū se obliquātes inter tunicā: ⁊ tunicā in cōcauū eiusdeꝫ. Cause igiᵗʳ diminuētes opationē ꝓhibētes vel corrūpentes sunt tres in gnē: scꝫ mala cōplexio: mala cōpositio: ⁊ cōtinui solō. quēadmodū eisdē bene se hn̄tib⁹ renū opatio fitᵘʳ ⁊ cuiuscūq̃ pticule nr̄i corporis debite regulate. Mala aūt cōplō lꝫ fit scḋa modoꝝ fieri videᵗʳ tn̄ maxime i renibus ƀm duos modos q̄ sunt caliditas: ⁊ de ipsa diceᵗʳ in ca. de macie renū. Scḋa humiditas ⁊ hec raro stat sine frigiditate. ⁊ de ipsa diceᵗʳ ca. pn̄ti vbi de mala cōplōne loq̄mur. ij. ca. de opillatione ⁊ duritie renū. Mala ƀo cōpositio est opillatio renū ex muscillagine opprimente: aut est laxitas substātie q̄ raritas nūcupaᵗʳ texture. Solutio ƀo cōtinui est vuln⁹ vel apā vel vlc⁹ de renibus: ⁊ de ipsis dicem⁹ caplō de mictu sang. vel saniei.

Methodus.

Signa male cōpōnis ꝓpter muscillaginez opillantē sunt dolor grauatiu⁹ ex allzatim vrina alba grossa humorosa ampullosa cū residētijs viscosis ⁊ diminutio appetitus comedēdi. vn̄ Ypo. vj. pti. ampho. Quibuscūq̃ ampule natant ī vetreᵘ. significat ⁊ longā egritudinē nefreticā fore. Et cura ei⁹ est vt sumat oī die in ieiuno de puluere vrinatiuo q̄ diceᵗʳ ca. de calculo in renib⁹ cuꝫ vino albo subtili aquoso. Purgeᵗʳ cū. ʒ. sex vel quatuor benedicte laxatiue dādo in sero cū vino calido p̄missa digōne cū oximelle. Vtaᵗʳ q̄nq̃ coitu in ieiuno: qm̄ purgat renes si fiat vsu moderato. Vngaᵗʳ allzatim dextrū ⁊ sinistrū cū vnguēto agrippa ⁊ marciaton ⁊ arrogon ad ignē bis in die an̄ prādiū ⁊ an̄ cenā. Vtatur electuarijs vrinatiuis stipticis sicut est dyaciminū ⁊ dyanisum ⁊ silia. Nutriaᵗʳ turib⁹ pulloꝝ ⁊ edoꝝ cōditis cū petro. ⁊ spēb⁹ aromaticis. Bibat vinū album claruꝫ. vitet grossa sicut est vinū rubeū turbidū panis azimus extrema porcelloꝝ vel vituloꝝ. Signa male cōpōnis ꝓpter laxitatē corpulentie renū sunt vrina sicut lotura carnis cū dolore allzatim ⁊ debilitate dorsi ⁊ ꝓstratione appetit⁹ coit⁹. Et cura ei⁹ est vt vngātur loca renū cū vnguēto facto ex oleo ro. an̄. ptes eq̄les. cere masticis. an̄. qḋ suffecerit. ad ignē vel soleꝫ calidū ⁊ ponaᵗʳ desup emplm̄ stipticū cōfortatiuū renū factuꝫ ex lentib⁹ excorticatis ro. bolo armenico gūmi arabici masticis sūmitatib⁹ rubi ⁊ absinthij nucis cypressi balaustie sandalis ⁊ filib⁹ coctis ⁊ dissolutis ⁊ īcorporatis cum oleo ro. qḋ suffecerit ⁊ modico aceti. Cōferūt ad hoc etiā oīa stiptica ipata in calido ⁊ frigido cū aliquali declinatiōe ad frigiduꝫ sicut est sirupus. ℞. ro. plātagis anisi ameos acori cip. ypoq̄stiḋ. tenerītatū rubi petro. seminū cōium frigidoꝝ. an̄. ʒ. ß. masticis thuris dragāti spice xiloaloes folij indi sanda. an̄. ʒ. iij. cinamomi. ʒʒ. an̄. ʒ. ij. zuccare. ℥. viij. fiat sirup⁹ bene coct⁹ ⁊ clarificat⁹ de quo bibaᵗʳ oī die in aurora. ℥. ſ. cum aqua mirtilloꝝ: ⁊ sic sunt trocisci de karabe mixti cū trocis. de cāphora quos dicem⁹ ca. de ptisi ca. de empericis. Nutriaᵗʳ carnib⁹ laudabilibus assis vel elixis cū petro. cōditis cū succo berberis vel citonioꝝ inspissatis cuꝫ vitellis ouoꝝ. Impingueᵗʳ cuꝫ adipe renū capraruꝫ vel eoꝝ aromatisatis cuꝫ puluere cinamomi garioſi. ʒʒ. mirtilloꝝ. Cuitet coituꝫ ꝓposse ⁊ resupinationē sup dorsum ⁊ vsum diureticoruꝫ immoderatuꝫ ⁊ viscosoꝝ: diligat stiptica

mediocriter grossa si opilatio epatis ꝛ meseraicarū non ꝓhibeat. Utatꝰ ergo modo stipticis: modo cōpositis ne alteratiōe mēbrorū noceat. Et si corpus sit carnosum fiat a principio flebotomia diuersiua ex basilica in brachio vel pede lateris oppositi: ꝛ ꝑterea in latere eodem. Et si nō suffecerit: dentur oēs medicine cōferētes mictui san. quas dicemꝰ suo cap. ꝛ sic regatur donec vrina visa fuerit rectificata ꝛ dolor sedetur omnino.

Canones.

Oportet ꝙ medicine exhibite ꝑ interiꝰ sint subtilis substātie anteꝗ̄ ad renes ꝑuenire valeāt ꝑ vias longas angustas (si ille sint) firupi collentur pāno duplici. si pulueres cribellentur vt alcohol. Si ℣o ꝑ exteriꝰ addatur aliqd aceti acutissimi grā penetratiōis. ¶ Sciēdū ꝑterea ꝙ in regimine diete nihil est ꝙ adeo renes debilitet: vt grossum viscosum opillās vel stipticum siūr ꝛ coitū: qm̄ vasa duo spermatica ꝓprie venas mulgētes oriūtur quare ipsos nutrimēto priuāt atqꝫ in matricē ex forti suctione sang. purissimi quo egent testiculi coitu superfluo angustiati ad restaurationem spermatis gignendū ꝓpter qd̄ datum est ab exptis ꝙ vsus dyasatirion frequens confert omni renum debilitati.

Pronosticatio.

Solicitandū in cōfortatione renū ꝛ viarum eiꝰ: qm̄ ꝑ eorū repletionē fit cā ydropisis ꝛ lapidis: per ipsorū ℣o inanitionē surgit cā feb. ethice vel marasmi.

¶ De mictu sang. vel saniei ꝛ vlcere in renibus ꝛ poris vritidibus. Caplm̄. ij.

Mictus sanguis fit ꝓpter aliquā triū cārū. Prima cā est ꝑcussio sup allzatim rūpens venā kilis vel venā mulgentem vel collatoriū renū. Scd̄a est humor acutꝰ subtilis corrodēs loca supradicta vel orificia eorū apiens. Tertia est exercitium vehemens vel coitꝰ supfluus loca ꝑdicta vel orificia lacerās refricatiōe frequētata: ꝛ ꝓprie in cholerico corpe ꝛ tpe calido. Mictus ℣o saniei fit ꝓpter aliquā triū cārū. Prima est antecessio mictus sang. antiquata ꝓpter qd̄ sanguis extra venas stās ꝙ̄ sunt locꝰ sibi ꝓpriꝰ in saniē vel virus nitrosum ꝯuertit. Ut dicit ypo. Scd̄a est vlcꝰ siue corrosio locorū ꝑdictorū ab humoribꝰ calidis adustis vel salsis nitrosis. Tertia est apā saniosum in renibꝰ terminatū ad rupturā. vñ mictꝰ san. ꝛ saniei et vlcera in renibꝰ sunt sibiīnuicē cōcause vt dictū est. Uerūtn̄ aduertendū est ꝙ iste passiones qnꝗ̄ accidunt in renibus: qnꝗ̄ in vesica ꝛ collo eiꝰ qd̄ virga in viris dicitꝰ. vnde Ypo. quarta ꝑti. amph̄. Si sanguinem aut pus minxerit renū aut vesice vlcerationem significat. Signa igitur distinctiua mictus sang. ꝓut venit a renibus sunt qr sang. exit plurimus ꝛ ꝓprie si fit ex ruptura alicuius vene circa renes ꝛ est globosus: ꝛ qnꝗ̄ subtilis vt sang. flōmatus. vnde Ypo. iiij. ꝑti. amph̄. Quibus in vrina grossa quasi carnium frusta vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. Et statim subdit. Qui enī spōte sanguinē mingūt: his de renibus vene rupturā significat. ꝛ intelligē sponte id est subito ꝛ copiose nō ꝓcedentibus accidentibꝰ quibuscūqꝫ ꝛ sentit eger dolorem circa allzatim ꝛ forte antecessio casus ꝛ ꝑcussio sup dorsi spōdilia vel vsus ciborū acutorū: vt sinapis: pipis: veteris vini: vel exercitiū: vel coitꝰ in tpe estuoso. Si ℣o venit a vesica vel collo eiꝰ erit sanguis paucus cum sint mēbra spmatica ꝛ egreditur ante vrinā vel nō bene ꝑmixtus vrine: ꝛ sentit patiens dolorem circa pectinē ꝛ virgā: ꝛ hꝫ strangurīā dolorosam. Signa ℣o distinctiua sup mictu saniei sunt qr si venit a renibus ꝛ poris vritidibus antecessit apā saniosum in renibus apertum vel mixerit sanguinē ꝛ exit cū vrina sicut paruum frustū carnis vel sicut pili ꝛ sentitꝰ paruus dolor pungitiuꝰ circa locum renū. Si ℣o fit a vesica antecessit scabies vesice ꝛ saniēs egreditꝰ ante vrinā ꝛ apparēt squame in vrina ꝛ dolor est fortior.

Methodus.

Cura mictꝰ sanguinis ꝓut venit a renibus ꝛ locis vicis: qm̄ de eo ꝙ venit a vesica ꝛ collo eiꝰ dicemꝰ de scabie ꝛ vlcere in vesica: est eadē a quacūqꝫ triū causarū euenerit. Fiat igitꝰ a principio flebotomia diuersiua de basilica dextra in brachio vel manu. Et imponatꝰ emplastrū stipticum frigidum super allzatim factū ex rosis plātagine ba

laustia lentibus excorticatis virga pastoris te neritatibus vitis et rubi coctis in aqua et pistatis et incorporatis in puluere boli armenici san.ora. acatie liiij addendo aliquid aloes et aceti acutissimi propter penetrationem. vel fiat epithima super locum ex aqua decoctionis earundem rerum et aqua ros. et modico aceti. Et fiat vnguentum. R. populeon muscillaginis psillij et se. citoniorum an. ℥. ß. gummi arabici adusti. carab. adusti dragaganti an. ʒ. ij. liquefiant gumme in aqua ro. et modico aceti. Deinde addatur aliquid de oleo ro. et cere quod sufficit et omnia simul incorporentur perfecte. Et si volueris: adde ex anodinis sicut est adeps anseris anatis vel galline: et proprie in mictu sanguinis. Sumat omni die de sirupo. R. sirup. ro. sirupi mirtini oxizaccare an. ℥. ij. misceantur et addatur gratia directionis. ℥. ß. oximellis compositi vel sirupi aceti et detur cum aqua decoctionis masticis et mirtillorum. Purgetur post hoc cum medicina soluente humores acutos et proprie in qua sint mirabolani sicut est ista. R. mirabolano. citrinorum emblicorum ana. ʒ. duas. turbith boni. ʒ. s. ameos: se. feniculi zinziberis an. ʒ. ß. terantur et misceantur cum aqua decoctionis prunorum. vel addatur zuccari. ℥. ß. et fiat dragea siue tragea que detur cum aqua calida sero cum itur dormitum. Uel purgetur cum ʒ. ij. reubarbari dissoluti in aqua calida vel cum electuario de succo laxatiuo: neque permittatur venter aliquo die constipari: imo leniatur cum suppositorio vel clisteri: quoniam materias diuertit a vijs vrine. Utatur omni die ante cibum tali mixtura. R. dyarrodon abbatis rosate nouelle triasandal. ana. ℥. ij. dyamsi. ℥. s. Sumat omni die vnum ex trociscis de carabe cum aqua decoctionis sumach vel mirtil. quorum descriptio secundum Mesue que est melior descriptionum talis est. R. carabe aur. vj. cornu cerui adusti dragaganti acatie ypoquistidos balaustie lactu. masticis papaueris nigri assi an. aur. iij. thuris croci an. aur. s. et ß. fac trocis. de muscillagine psillij vel succo berberis vel succo pirorum immaturorum vel nespillarum vel citoniorum vel plantaginis vel vino rubeo pontico vel aqua pluuiali: quorum quilibet sit. ʒ. ij. et detur vnus in aurora et vnus ante cenam cum eisdem liquoribus. Et si velles quod a proprietate respiceret renes et vesicam adderes in descriptione se. apij aur. ß. Uel sumat aliquos ex trociscis de causa frigida vel de spodio dictis capitulo de ptisi. Nutriatur farina risi ordei condita cum adipe renum caprarum et edorum et carnibus assis conditis cum succo berberis vel citoniorum. Bibat vinum rubeum stipticum limphatum cum eisdem aquis. Deuitet cibos et potus acutos aperitiuos et vrinatiuos: sicut sunt iura carnium condita cum petro. feniculo saluia et olera omnia preter caules et vinum album aquosum. Sed regatur per grossa stiptica nisi opillatio epatis quandoque prohibeat: quare tunc aperitiua cum stipticis alterentur. Cura mictus sanguinis prout venit a renibus est eadem cum predicta. Sed quando est cum ardore vrine et dolore in virga vtatur omni mane trociscis de allzelzengi qui sic fiunt secundum Mes. R. granorum allzelzengi. ʒ. iij. se. albatbechie cucurbite citrul. mundatorum an. ʒ. iij. et ß. boli armenici: gummi arabici: thuris: san. ora. papaueris al. amigdalarum amararum excorticatarum succi liquiritie: draganti amili: granorum pini. an. ʒ. vj. apij: carabe: iusquiami: opij ana ʒ. ij. fiant trocis. cum muscillagine psil. iij detur vnus mane et sero cum iulep vel ydromelle: quoniam dolorem mitigant: saniem abstergunt: et vlcera consolidant si deus voluerit. Et fiant omnia que dicentur cap. de vlcere in vesica.

Emperica. Dicunt experti Mictum sanguis ex renibus quandoque prouenire ex multitudine sang. in corpore. sicut fit et vomitus sang. et fluxus ventris: et proprie in corpore sanguineo ocio gaudente ac quiete. Et cura eius est eadem cum predicta preterquam magis insistendum euacuationi cum flebothomia et prouocatione menstruorum et emorroydarum in corpore vt diuertatur sang. ad loca alia: et minorationi cibi et potus et rectificationi epatis et splenis: vt scripsimus in capitulis: et additio in exercitio et labore. Affirmant preterea quod ad mictum san. ex renibus et proprie exuberantis quattuor consueuerunt superuenire accidentia timorosa que causam ad se trahunt. Primum est san. coagulatio in vesica: propter quod retinetur vrina et fit dissuria vel surta dolorosa. Unde Ipo. iiij. p. amph. Quibus in vrina grossa quasi carnium frusta: vel sicut pili sunt: his de renibus exeunt. Et cura eius est vt vngatur pecten cum vnguento calido mollificatiuo: quod

℞.marciaton dyaltee añ.ʒ.ſ.butiri recentis ʒ.ß.croci.ʒ.ſ.misceãtur perfecte ad ignẽ vel ſolem calidũ:ꝛ poſt mollificationem ſumat aliq̃d ex diureticis ſi nõ timueris vlcus que dicuntur ca.de calculo.ꝛ ca.de diſſuria. Et ſi per hoc nõ educerẽtur fruſta, de ſanguine et adhuc retineretur vrina: iniJciantꝰ colliria diſſolutiua ꝛ lubrificatiua per virgam cũ ſiringa que dicentur ca.de ſuria ꝛ diſſuria.

Scḋm eſt vlceratio veſice ꝑpter ſanguinez in ea longo tpe retentum ꝛ in ſaniẽ conuerſum. Et cura eius eſt cura vlceris in veſica.

Tertium eſt ydropiſis ꝛ infrigidatio epatis propter euacuationẽ ſan.cholerici influẽtis calorem. Et cura eius eſt rectificatio epatis et ſplenis cum electuarijs ꝛ emplaſtris calidis ꝛ ſtipticis dictis ca.de debilitate epatis et cap̃.de ydropiſi aſcitis. Quartum quod frequentiꝰ euenit eſt tabes ꝛ conſumptio corporis ꝑpter inanitionem venarũ ꝛ membrorum que fe.ethicam accendunt. Et cura eius eſt cõpoſita ex cura maciei que dicetur. et cura mictus ſang. que nũc dicta eſt. ꝛ cura fe.ethice q̃ dicetur lib.ij.ſi deus voluerit.

Canones. Remedia exhibita per inferiꝰ ſcꝫ cliſteria ꝛ colliria parum vel nihil proficiũt in paſſionibus renum: qm̃ virtus eoꝝ ad locum nõ pertingit. Conferre tamẽ videntꝰ per accidens: ſcꝫ gratia preſeruationis veſice ab vlcere. InijcIantur ergo frequenter colliria lauatiua cum ſiringa que dicentur cap̃.de debilitate renum cõuenienti: ꝛ neceſſaria preſenti capl'o ꝛ toti tractatui preſenti.

Pronoſticatio.

Mictus ſanguinis puri periodice ꝑueniens et cũ alleuiatione infirmi nullatenus reſtringatur niſi ſuperfluat ꝛ virtutẽ deijciat: quoniam naturalis eſt ꝛ creticus. Conſueuit talis fluxus queadmodũ ꝛ vomitus ſanguinis et fluxus ventris ſanguineus in quibuſdam corporibus certis vicibus ſalubriter euenire et ipſa a multis preſeruare paſſionibus: ſcꝫ ſciſſura venarũ: ſinocha: ydropiſi: lepra: ꝛ ſimilibus: ꝛ ꝑprie in corpore ocioſo crapuloſo vel poſt reſtrictionẽ menſtruorũ ꝛ emorroydarũ in corpore cõſueto. Item mictus ſang. exuberans antiquatus qui neq3 per ſe: neq3 per artem reſtringitꝰ ydropiſim vel maraſmum ꝛ finaliter mortẽ inducit. Item ad mictum ſanguinis cronicũ ſequi conſueuit mictus ſaniei: et per cõſequens vlceratio in renibus ꝛ veſica cũ ardore ꝛ dolore in vrinando: quare a principio ſuccurratur: qm̃ vlcus difficilius conſolidatꝰ q̃ vulnus ꝑpter intentionem in curando. Vñ Ypo. vij. parti.amphorismorum. In ſan.ſputo ſaniei.

¶ De calculo ꝛ arena rubea vl' alba Capitulum tertium.

Apis calculꝰ ꝛ arena generantꝰ ex materia groſſa cineroſa terreſtri a calore naturali aſſante: ſicut lateres in camino. Si igitꝰ tali materie cineroſe aliq̃d adueniat ex humore viſcoſo glutinoſo congregante partes fit lapis. Si vo nihil viſcoſitatis aduenerit: fit arena: ꝑpter qḋ ꝛ ſabulum nequaq̃ in petrã cõuertitꝰ: neq3 a calore adurẽte: neq3 a frigido ꝯſtringente qualicunq3. Si vo medio mõ ſe habuerit vbi gr̃a. q2 ps q̃dam parti cõuiſcatꝰ: ꝛ parti alteri nõ cõuiſcatꝰ fit calculus. Eſt eñ calculus lapis paruꝰ ſeu principiatꝰ: arena vo eſt puluis ex quo fit lapis atq3 calculus. Et lꝫ lapis mineralis fieri poſſit a frigido cõſtringente partẽ cineroſam cum parte argilloſa: lapis tñ in corpore aialis nequaq̃: qm̃ vita nõ ſuſtineret tantaz frigiditatẽ. Fiunt aũt iſte paſſiones ſolũmodo in mẽbris deſeruiẽtibꝰ receptioni ꝛ expulſioni ſupfluitatis digeſtionis ſcḋe q̃ ſunt renes ꝛ veſica: qm̃ ad ipſa ꝑpelluntur virtute regulãte totuꝫ ſupfluitatis flegmatice muſcillaginoſe ĝnate in epate ꝑpter indigeſtionez: quare ſtãtes inter loca anguſta figuntur donec aſſentur. vnde Ypo.iiij.parti.amphorismorum. Quibuſcũq3 in vrinis arenoſe ſubſtãtie veſice aut renes lythiaſim patiũtur in ĝnationẽ lapidis vel eiꝰ diſſolutionez. Signa autez diſtinctiua ſunt: qm̃ ſi fit a renibꝰ eſt color ipſorum rubeꝰ: ꝛ forte egrediuntꝰ cũ vrina fila lõga: ſicut pili. vnde Ypoc.iiij.parti.amphorismorum. Quibus in vrina groſſa quaſi carniũ fruſta vel ſicut pili ſunt: his de renibꝰ exeunt: ꝛ ſentit eger dolorem ſimilẽ colico. Et illud ideo qm̃ venter ꝛ vrina reſtringitur ꝛ mouetꝰ nauſea: ꝛ fit dolor in ylijs ſicut in paſſione colica. Et hoc quidem fit ꝑpter vicinitatem iſtorũ

membro℞ ⁊ compassionem. Sed oportet vt distinguat̃ inter ipsam ⁊ colicā per vrinam. verbi grā. qm̄ est in fundo eius residens: sicut arena rubea. aut de cõsuetudine egri est vt mingat post hm̄oi dolorē lapidē aut arenā rub. aut iā minxit añ per aliqđ tēpus vrinam nigrā cū qua fuit dolor in allzatis q̄ est locus spondiliū sub quib⁹ situati sunt renes Tunc nāq3 scies ꝙ est lapis in renib⁹: ⁊ proprie si dolor descēderit ad pectinē donec peruenerit ad testiculos ⁊ vesicā: ⁊ forte retineatur vrina vel parum ex ea egrediat̃: qm̄ post vritides extāt oppositi. In lapide vō qui est in renib⁹ est locus doloris minor ⁊ v̄sus spōdilia declivior ⁊ versus vmbilicū. In lapide vō qui est in renib⁹ est loc⁹ doloris minor et versus spōdilia dorsi declivior. Et iter℞ dolor colice ꝑmutat̃ de loco ad locū: qm̄ ei⁹ cā est ventositas ⁊ flegma. Dolor renū vō stat fixus sicut clavis: qm̄ eius cā est lapis. Et si lapis iam renes exierit ⁊ ad poros vritides descenderit: sentit̃ dolor quasi ab allzatim ad inguina descēdens q̄si sit in eis aliqđ suspensum. Et si lapis iā ꝓpinquus vesice fuerit: sentit̃ dolor in eius cōcauitate q̄ est supra anum ⁊ spōdilia caude. Signa vō lapidis calculi vel arene in vesica sunt albedo vrine et subtilitas eius ⁊ residentia alba in fundo vrinalis postq̄ fuerit a medico circūcirca cōquassatū ⁊ erectio virge ꝓpter retentionē vrine ⁊ difficultas exitus ei⁹ cū dolore vehementi: ⁊ ꝙ patiens scalpit virgā ⁊ circa ipsam laborat manibus tritttando. Et qn̄q3 accidit exitus ani ꝓpter vrine multitudinē: ⁊ plurimū conamē expellendi: ⁊ sentit patiens dolorē sub pectine ⁊ pudēdū. Et scias ꝙ lapis in renibus vt plurimū accidit adultis. Infātibus vō in vesica: qm̄ in adultis est calor assans ꝓportior q̄ virtus expulsiua. In infantibus vero fortes sunt oēs virtutes naturales: sed in eis est gulositas: quare m̄ltiplicāt superfluitates argillosas q̄ licet renes ꝑtrāseant ad vesicā cōcurrentes eius frigiditate naturali prius cōdensant̃ ⁊ puero℞ iugula diutius retinent̃ donec a calore frixent̃ sicut cremiū in frixorio. Scias preterea ꝙ lapis in renibus vel vesica duarum est specierum. Unus est qui frangi potest per medicinas: vt quia recēs: mollis: paruus. Alius aūt qui nequaq̄ frangi se ꝑmittit: vt q2 antiquus lenis planus solidus grossus: quare incisione indiget cū ferro ⁊ extractione: q̄ tamē facienda nō est nisi per desperationē medicinarū. Signa aūt distinctiua sunt: qm̄ si post vsum medicinarū apparuerint arenule in fundo vrinalis magis solito multiplicate emissionis vrine ⁊ mitigatione doloris circa allzati vel pectinē atq3 virgā. Tunc scire debes ꝙ lapis frangitur: quare vsum medicinarū assidua. Si vero econuerso res se habuerint: scire op3 ꝙ manuali operatione indiget. Ista tamē operatio locū nō habet nisi de lapide renum postq̄ transiuit per poros vritides ad vesicam qn̄q3 ad renes ⁊ poros est multa profunditas: in cuius incisione est indubitata desperatio ad salutem.

Methodus.

Cura lapidis in renibus est duplex. Una curatiua qua indigemus hora doloris ⁊ paroxismi. Alia ꝓseruatiua qua indigem⁹ hora quietis ⁊ post paroxismū: qm̄ sicut ait Aui. iij. cañ. fen. xviij. Renalis passio in quibusdā corpibus periodice resoluitur: queadmodū ⁊ emorroydē. ⁊ est pura ⁊ dolor iunctura℞. Et nimirū qm̄ omnis morbus a materia dependēs successione participat ⁊ periodo: vt ait Gal. secūdo de febrib⁹. Act⁹ curatiuus hm̄oi est vt eger ilico post sensationem doloris inungat allzatim totū inguina pectinem ⁊ virgā cū oleo de lilio vel camomille vel aneto vel cū oleo de scorpionibus quod dicemus. C. de empericis. Post hoc euacuentur intestina cum suppositorijs vel clisteri dicto capitulo de frenesi: ⁊ capitulo de bolismo. quia per hoc renes ⁊ pori minus angustantur. Post hoc intret eger tinā aque dulcis vel tepide vel aque decoctionis malue violaru3 camomille mellilotí fenugreci seminis lini: foliorum populi et salicis vngule cabaline caulium recentium anisi apij lactuce dauci pastinace endiuie ⁊ ordei: qm̄ duritiam mollificat: ⁊ materias colli: vias elargat: vrinam prouocat: atq3 dolorem sedat. Et ex eisdem rebus fiat emplastrum cū oleo anetino vel camomillino quod suffecerit: ⁊ ponatur tepidō. super locum ⁊ ante emplastrum: et post hoc vngantur loca predicta cum vnguento arrogon ⁊ agrippa. añ. ℥. ij. dyaltbee. ℥. ß. butiri recentis. ℥. semis

Et sumat postq̄ per.ij.horas in balneo se/derit et vie dilatari ceperint de medicamine frangente lapidem ⁊ prouocante vrinā qd̄ infra dicem⁹.C.de empericis.Et bibat sup ipsum aliquid vini albi subtilis aquosi:⁊ cū balneum exierit:stet erectus pede vno ⁊ sal tet vel descendat cliuos vel scalas velociter vel equitet equū duriter ambulantē vel po nat ventosas siccas sup locum doloris gra/datim descendēdo cū ipsis per pectinē vsq̄ ad principium colli vesice sic nāq̄ lapis exi/bit cū vrina.Si autē lapis ad vesicam descē derit ⁊ in eius collo fixus steterit ꝑpter sui magnitudinem ⁊ lateris obliquitatē: tunc educatur sicut iā dicetur.Si autē post exitū lapidis cum vrina nō sequatur mictus san. tunc est incolume ⁊ plurimū illud fit cum la pis est paruus ⁊ planus. Si vero sequatur mictus san.ꝑpter magnitudinē vel tubero/sitatem lapid̄.lacerantis vias ꝑ quas trāsit tunc curetur per flebotbomiam diuersiuam basilice ⁊ medicinis stipticis dictis capitu/lo de mictu sang.⁊ que dicentur cap̄.de vlce/re in vesica.Sic igitur regatur alternatim cū medicinis dictis donec lapis totus expellat̄ et dolor sedetur. Cōfert preterea vt vtatur frequenter medicinis soluentibus leniendo sicut est cassiafistula ⁊ tamarindi māna pru na viol̄.qm̄ intestina euacuant ⁊ vias vrina les mollificant ⁊ dilatant.Neq̄ vtatur hora illa farmacijs acutis ne forte materie ad interiora declinent: immo vtatur vomitu si fuerit possibile gratia eradicationis⁊ diuer sionis.Si autem post hec omnia dolor non cessauerit immo lapis fixus steterit in reni/bus vel poris: tunc narcotica donabis que dolorem auferant infrigidando atq̄ morti/ficando:quoniam melius est aliquod malū egris gignere q̄ sinere in mortem cadere: vt dicit Gal̄.xi.de ingenio sanitatis.Et huius/modi sunt filonium recens vel tyriaca infra. vi.menses cōstructa:vel tyriace.ʒ.duas.opij grana.vi.in potu dato cum vino calido. Actus preseruatiuus est vt abstineat a cibis et potibus viscosis sicut sunt caseus: panis azimus:vinum rubeum grossum: ⁊ a grossis dulcibus:vt sunt ficus dactili carnes porco/rum extrema animalium triticum pasta et frixa omnia in oleo vel butiro.sed vtatur pe netratiuis subtilibus vt sunt carnes lauda/biles sepe dicte.Bibat vinū album clarum purum limphatum cum aqua fontis.vtatur quandoq̄ coitu et proprie in ieiuno:quoniā renes potenter euacuat similiter ⁊ fortificat si fiat.vsu moderato.Utatur purgationibus in principio veris ⁊ autumni educentib⁹ hu mores grossos frigidos vel adustos prepa/ratos cum suis proprijs digestiuis prout di cemus capitulo de passione artetica: verū/tamē ne sub silētio pretercurramus pillulas sublimes educētes arenulas ⁊ earū materiā ex renibus adustam vel nō adustam sic fiāt. ℞.semis eruce siluestris milij solis saxifra/gie anisi carui ameos maratri.ana.ʒ.vnam. se.frigidorum communium mundatorum.ʒ. duas.cassie lignee castorei capparis cina/momi ciperi.ana.ʒ.vnam.spice.℈.vnum. se minis armel.ʒ.ß. serapini bdellij oppopo/naci.ana.ʒ.duas.reubarbari boni agarici.ʒ. tres.aloes optimi ad pondus omnium ma/sticis.ʒ.vnam dissoluantur gummi in vino albo claro et reliqua puluerisata confician/tur cum eo ⁊ fiant pillule minime ⁊ detur ex eis sero sine cena a.ʒ.vna vsq̄ ad.ʒ.duas. cum vino calido.Abstineat a somno ilico su/per locum et somno super dorso ⁊ strictura plurima et equitatione superflua et fatiga/tione dorsi vel tractationib⁹ vel substenta/tionibus vel coitu superfluo:non permittat ventrem siccari sed ipsum leniat cum sup/positorio vel clisteri.Non permittat etiam flegma acuari in vijs vrinalibus:immo eum omni die euacuet cum puluere ⁊ sirupo diu retico qui sic fit. ℞. seminum communium calidorum que sunt anisi: feniculi: petrosil. apij:sparagi:brusci: radicum communium calidorum que sunt earundem seminum cō/munium frigidorum maiorum que sunt se/men cucurbite cucumeris:melonis:citrul̄.se/minum communium minorum que sunt se/men endiuie:lactuce: scariole: portulace: a/meos:amomi:carui:cimini:dauci: milij so/lis:saxifrage:graminis lactu.maiorane: va/leriane rubee tinctorum an̄.fiat sirupus cū libra vna zuccari. ⁊ detur in aurora omni die cum vino albo aquoso. Et si vis aroma tizare:pone zinzibe. cinamomi ligni aloes: folij gariofilorum:baccarum lauri ana.ʒ.ij.

terantur grosso modo ⁊ ligentur cū panno
lineo ⁊ suspendātur in sirupo bora decoctio
nis scd'e. Si aūt volueris ip̄m acuere: adde ci
peri capparis: acori: azari: gnoꝝ iuniperi:
cātaridis sine alis ⁊ capitib' an̄. ʒ. j. vel fiat
ex oībus p̄dictis seu plurib' pul. subtil. velut
alcohol vel electuariū prout maxie sapuerit
egrotanti. Vel vtaꝛ electuarijs diureticis
famosis q̄ sunt dyanisuꝫ dyacimінū: litontri
pon: metridatū: nefracatar. dyacastoꝛ. bibē-
do post ip̄m aliq̄d vini albi clari. Cōfert pre
terea sumere in ieiuno amigdalas amaras
vel tyriace. ʒ. ij. cū vino eodē semel vel bis in
bebdomada. Cura lapidis in vesica est vt
fiant oīa supradicta in cura lapidis in reni-
bus ꝑ ordinē cum reiteratiōe frequētata vi-
cibus alternatis donec exierit cū vrina. Si
aūt oīa illa non ꝯtulerint: imo lapis in mea
tu virge steterit ⁊ vias opillauerit et vrine
retentionē induxerit doloꝛosam: tūc inijciaꝛ
ꝑ orificiū virge aliq̄d ex oleis supradictis vel
muscillagis altbee vel psillij vel oleum viol.
cū siringa vel sine siringa donec via mollifi
cetur ⁊ dilateꝛ: ⁊ ponaꝛ v̄ga in aq̄ calida p̄-
dicta: vel embroceꝛ cum aq̄ ⁊ oleo cōi mixtis
et calefactis infundēdo in eis petias ⁊ inuol
uendo virgā totā et sumē vētris et friceꝛ lo-
cus in quo lapis est et ad anterioꝛa expellaꝛ
vna vice post aliā donec egrediaꝛ. Si v̄o in
medio virge neq3 aliq̄d predictoꝝ contule-
rit ⁊ locus apostemetur vel tumescat: tūc in
cidatur virga infertus sub ea ⁊ extrabatur.
Si v̄o in radice virge lapis cōstiterit in lo-
co qui est p̄ncipium colli vesice ⁊ vrine exitū
probibuerit: tūc scias ꝙ lapis est durus: pla
nus magn' non obediēs ad frāgendum vel
educendū: quare opoꝛtet vt incidaꝛ collum
vesice in loco eodē cum obliquatione virge
sup latus oppositū ⁊ extrabatur: ⁊ post boc
consolidetur. Et si extrabi nō poterit: dimit
tatur locus aptus ꝑ totum residuū vite sue:
et cū necesse fuerit vrinare imittatur cānula
et egredieꝛ vrina ⁊ non incidaꝛ substantia
vesice: quoniā est neruosa spermatica: qua-
re sequereꝛ doloꝛ ⁊ partiū distractio spasmo
sa: collum aūt est carnosum musculosum fa-
cile cōsolidabile. Qd' si incisionem facere vo
luerit: vtputa q: patiens est adultus: in cu-
ius incisione cadit timoꝛ mortis magis q̄ in
pueris ꝑpter sensus acuitatē ⁊ membroꝛuꝫ
duritiem: tūc fiat sibi cura blāditiua q̄ vri-
na educatur oīñ boꝛa cum necesse fuerit et
vita cōseruetur q̄ est vt eger ponaꝛ in balneo
predicto: vel fomētetur ei' virga cum aqua
et oleo tepido tēpoꝛe longo. Preterea resu-
pinetur ⁊ eleuetur virga: ⁊ per ei' orificium
intromittaꝛ siringa ad longitudinē virge vel
plus: in cui' concauitate sint tenta vel filum
extēsum de extremo in extremū: ⁊ cū descē
derit siringa in concauū vesice ⁊ lapidē opil
lantem propulerit: extrabatur tenta vel filū
subito ⁊ minget ꝑ siringam: ⁊ post expulsio-
nem vrine cōpletam inijciatur per siringaꝫ
liquoꝛ abstersiuus: vt est aqua decoctionis
mellis: se. apij: se. endiuie: feniculi ⁊ similiū:
vel sicut est oximel compositum: qm̄ vrinam
prouocabit ⁊ bumoꝛes viscosos qui sunt cau
sa ⁊ materia augmentionis lapidis abster
get. Et sunt qui per solam resupinationeꝫ
vrinam expellunt sine impositione siringe.
Est autem siringa canna ex auro vel argen
to fabricata quātitatem vie vrinalis virge-
simul ⁊ eius longitudinem continens vel pa
rum plus grossioꝛ in parte que intromitti-
tur: per cuius concauitatem transit de ex-
tremo in extremum virgula ferrea vel seta
poꝛcina vel filum de lana vel pillus equi
triplatus vel aliud simile: et sic regatur per
dies residuos vite sue quotienscūq3 difficul
tas euenerit vrinādi. Et si ante iniectioneꝫ
siringe euacuaretur vēter cū clisteri lubrifico
so ⁊ vnctuoso ⁊ plus solito vtile reperitur.

Emperica.

Medicamen completuꝫ ad frangendum
lapidem in renibus et vesica si per medici-
nas frangi poterit et educi cum vrina sic fiat
Recipe cinerum scoꝛpionum viuoꝛum adu-
stoꝛum in olla terrea noua sicca perfecte ob-
turata: lapidis iudaici: lapid. spongie: lap.
renalis bominis: vitri adusti lazuli: lapidis
ematit. ossis sepie: sanguinis lepoꝛis exicca-
ti pilloꝛum lepoꝛis adustoꝛum: cicadarum
adustarum: cancroꝛum adustoꝛum: sanguis
byrci antiqui nutriti tempoꝛe longo ex ber-
bis diureticis: mactati in diebus canicula-
ribus exiccati perfecte super prunas arden
tes aspersi cum sale cocto sufficiēti ne putre
scat: crete marine saxifrage omniū an̄. partē
vnā: seim diureticoꝝ: se. cōtum frigidoꝛum

maioꝛum ⁊ minoꝝ mundatoꝝ:radicū diure
ticarum:agarici:reubarbari añ.quar.ß.terā
tur oia subtilissime vt alcohol ⁊ cū zuccaro.
fiat pul'.vel electuariuꝫ de quo sumat omni
die in ieiuno.℥.ß.vel.ʒ.ij.cuꝫ vino albo aquo
so.Qḋ si descriptionē augmentare volueris
adde aliud'ex quolibet eoꝝ q̄ sunt semē eru
ce:semē vꝛtice.se.nigelle:se.cuscuce: semē ru
the:semē raphani:semē dauci:semē geneste:
se.enule:cāpane.squinātí:scolopēdrie:gētia
ne:pipis:aristologie longe ⁊ rotunde:salis
nitri adusti:granoꝝ se.cassielignee: iuniperi
cimini rubee tinctoꝛū.Quod si descriptiōeꝫ
adhuc magis foꝛtificare volueris: adde ali/
q̇d ex gūmis calidis:velut sunt galbanū op/
poponacū:armoniacū: bdellium:serapinuꝫ
silr ⁊ ex rebus mēstrua ꝓuocātibus:velut est
mirrha:acoꝛ':azarum.Qḋ si cuꝫ p̄dictis po
nere vis directiuū foꝛtissimū virtutis vltima
te adde cātaridˀ.abscisis capitibˀ ⁊ alis que
sunt partes venenose sextā parteꝫ vnius.ʒ.
Cantarides nāqꝫ tanta ꝓpꝛietate vias vꝛie
respiciunt:⁊ plerūqꝫ vesicā vlcerant ⁊ ardo
rem efficiūt in vꝛina.Quapꝛopter cauēdum
est ab ipsis:silr ⁊ a mirrha ⁊ a gūmis pꝛedi/
ctis cū adest mictˀ sanguis ⁊ dissuria aut flu
xus mēstruoꝝ aut emoꝛroydarū.Ut aūt me
dicina iā dicta sit delectabilioꝛ aromatizet̄
cum zinzibere:cinamomo:gariof̄.spica:ca/
lamo:mace ⁊ silibus. Et q̇dā addūt anisos
amomi cipi capparis costi amigdalaꝝ ama
rarum nucleoꝛū pꝛicoꝛuꝫ ⁊ ceraſoꝛū milij so
lis macedonici ⁊ leuistici maratri xilobalsa
mi carpobalsami ⁊ puluerē auicule q̄ dicit̄
apud gallicos cauda tremula: ⁊ bñ faciunt.
Est nāqꝫ cōtinens oēs medicinas simplices
vꝛinatiuas ⁊ lapidˀ.fractiuas.Itē experimē
tū ad hoc est vt accipiat̄ lepˀ viuus ⁊ extra/
hātur ab eo intestina ⁊ stercˀ ⁊ cuꝫ pillis et
sanguine ⁊ carne tota sicut est ponat̄ in olla
terrea noua vitreata ⁊ fundat̄ sup ip̄m san/
guis hirci antiq̄ non castrati donec totˀ fue/
rit coopertˀ. Deinde coopertatur os olle di
ligenter cū terra sigillata ⁊ ponat̄ ad igneꝫ
tēpoꝛe longo donec totū aggregatū in cine/
rem cōuertatur vel rem adustā:tunc extraha
tur ⁊ puluerisetur vt alcohol:⁊ detur de hoc
puluere oi die.ʒ.ſ.vel.ij.cum vino diuretico.
Itē liquoꝛ q̄ potatur ad idē sic fit. ℞.nucleo
rum persicoꝛū ⁊ ceraſoꝛum mūdatoꝝ amig
dalarum amararū mundatarū añ. terantur
et bibātur cuꝫ aqua clara dulci vel cuꝫ vino
diuretico ⁊ expꝛimat̄ lac ex hoc mixto qḋ po
tetur in ieiuno. Ad idē confert aqua distillo
tionis saxifrage milij solis folioꝛū ⁊ seminia
apij:sanguinis dꝛaconis herbe pꝛoꝛate tris
buli marini polij camepitheos ruthe agre/
stis tenerítatū vitis albe cardi radicuꝫ rub/
coꝛticis geneste capilli veneris petro. mace
donici graminis penthafilon: scolopēdrie:
tamarisci:acoꝛi:azari.squinātí:lupuli.eupa
toꝛij:endiuie:lactuce:sileris montani:pulle/
gij:ysopi:feniculi:enule:radicum q̄ꝫ cōtū
oim añ. M.j.si recentia ponātur in alēbico
et distilletur sicut fit aqua rosarum : de qua
bibat patiēs aliq̇d omni die in ieiuno. ⁊ cuꝫ
ipsa inungat renes ⁊ vesicā atqꝫ virgā totā.
Si vero res oēs haberi nō possint recentes
verbi gratia.vt in hyeme:tunc infundantur
res sicce per diē ⁊ noctē vel amplˀ in vino
albo claro:pꝛeterea distillent̄ sicut pꝛiˀ.Hic
nāqꝫ liquoꝛ potēter vꝛinā pꝛouocat:flegma
viscosum subtiliat: arenulas dissipatq; vias
elargat: ⁊ renes purgat. Oleum de scoꝛpio/
nibus qḋ inūctū super renes ⁊ infra vesicaꝫ
iniectū per siringā lapidē frangit ⁊ expellit
sic fit ſm Iohem hehemeſ. in suo antidota
rio. ℞.scoꝛpiones viginti numero plus vel
minus iuxta ipsoꝛū quātitatē:⁊ pone in va
se vitreo:⁊ pone sup eos olei amigdalarum
amararū lib.ij.⁊ stringe caput vasis ⁊ dimit
te in sole diebus triginta: tūc colla ⁊ vtere.
Alius modˀ eius ſm ip̄m. ℞.aristologie ro/
tunde:gentiane:ciperi coꝛticū radicis cap/
paris añ.℥.j.funde sup ipsa olei amigdala/
rum amararū:⁊ dimittatur in sole diebˀ vi/
ginti:deinde pꝛoijce sup ea scoꝛpiones a de
cem vsqꝫ ad quindecim iuxta ipsoꝛū quanti
tatem ⁊ iterū stringe oꝛificium ⁊ pone in so
le.xxx.diebus:deinde colla ⁊ repone.Est eñ
mirabile si de ipso patiens inungat̄ postq̄
tina egreditur ⁊ de ipso iniiciatur aliquid
per siringam. Oleum autem de amigdalis
amaris ad idem conferens sic fit. ℞. amig/
dalarum amararum mundatarū ab vtroqꝫ
coꝛtice quantum vis:terantur contritione
vltima:et fac pastam ex eis et dimitte in lo/
co calido per quinqꝫ horas:tunc iterum tere
et pone in toꝛculari:et expꝛime ⁊ emanabit
oleum.Si autem in vase duplici decoxeris

sicut per hore spaciū ꝛ deinde expsseris in torculari manabit abūdātius aut amigdal. cōtritis sacculos impleueris ꝛ sub cinere calido aut arena calida inter pānos sepelieris et p̄terea expresseris: abundabit. Est nanqꝫ hoc oleū apertiuū opillationū ventositatū lenitiuū asperitatū: mollificatiuū duriciēꝝ: decoratiuū coloris: ꝛ plurimū cōferens dolori aurium atqꝫ surditati: ꝛ tinnitui si de ipso fundat̃ in aure. Et eodē mō fit oleū de amigdalis dulcibus: sed nō est tm̄ conferens in hoc casu. Est tm̄ magis lenitiuū ꝛ humectatiuum ptiū siccaꝝ duraꝝ vel asparū quare confert raucedini ꝛ tussi ꝛ ptisi ꝛc.

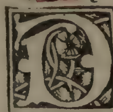
Canones.

Nō est ꝯueniēs vt negligat̃ causa doloris renū et vesice etiā cū anodinis vel stupefactiuis. Et si nō aliter qm̄ post mensem vnū pducit egrū ad ethicā cū assiduatione doloris: ꝛ qm̄ qꝫ vulnerat vesicā ꝛ inducit vrine ardorē ꝛ forte si dolor vltimet̃ pnicīē. Itē puocat etiam emor. vel mestrua in corpe cōsueto confert: qm̄ materias grossas adustas vel non adustas euacuat ꝛ diuertit. vn̄ Ipoc. v. pti. amphō. Melancholicis ꝛ freneticis emorroydes innate bonum.

Pronosticatio.

Si lap. in renib⁹ vel poris steterit ꝛ vrinā phibuerit ꝛ dolorē fortē induxerit neqꝫ per se neqꝫ per artē exierit mortale. Itē lapis calculus ꝛ arena in renibus ꝛ vesica similiter ꝛ vlcera in ipsis raro perfecte curant̃. ꝛ pprie si fuerint antiquata qđ quidē contingit ppter materie grossiciem vel adherentiā viarū angustationē ꝛ membroꝝ pfunditatē. Et si corpus fuerit senex nunqꝫ curat̃ ppter cause fortitudinē ꝛ virtutis defectionē. vn̄ Ipo. vi. p. ti. ampho. Nefretici ꝛ circa vesicā dolentes laboriose sanantur in senibus. Et intellige senes omnes qui sunt vltra. xl. annos.

¶ De dyabete siue dyarria vrine. Ca. iiij.

Dyabetes est mł'tiplicatio vrine superflua ex renū caliditate pueniens cū nocumēto virtutis attractiue atqꝫ digestiue q̄ in eis sunt: ppter qđ ab antiq̄s nūcupata est dyarria vrine. Signa eius sunt sitis fortis assidua: ꝛ qm̄ post potū aq̄ vł alterius liquoris fit ilico mictura plīma replens vrinale neqꝫ humectant̃ os ꝛ labia ppter potū hora aliq̄. Et est vrina alba subtilis sicut aq̄ ppter simplicitatē eius atqꝫ cruditatē ꝛ extenuatur cū ea corpus de die in diem.

Methodus.

Cura eius est infrigidatio renū propossse ꝛ debilitatio virtutis attractiue in eis qđ fit cū emplastro facto ex rof. terra sigillata san. ora. psillio sandalis pistatis ꝛ cōcassatis cū aceto ꝛ aqua rof. infundendo pecias in ipsis ꝛ actu frigidas ponēdo sup loca renū: vel cū emplō ex summitate rubi ꝛ vitis albe ꝛ folijs solatri ꝛ semperuiue ꝛ plantaginis coctis in aqua ꝛ aceto ꝛ pistatis ꝛ incorporatis cū farina ordei vel cum vnguēto qđ. ℞. populeon olei rof. olei viol. olei nenu pha. an. pt. equales. muscillaginis psillij p. ij. cere qđ suffecerit. Et si vis fortificare magis adde dragāti karabe gummi arabici aq̄ rof. ꝛ cāphore: ꝛ cū eadē inungat̃ pectus et spina tota si corpus plurimū extenuet̃: qm̄ marasmū phibet vel retardat. Sit in aere frigido humido omni hora ꝛ ingrediat̃ aquā frigidā ter in die vsqꝫ ad vmbilicū si corpus sit carnosum aliqualiter. Et dormiat resupinus super terra vel lecto strato viol. rof. salicibus ꝛ herbis frigidis. vtat̃ trociscis de karabe dictis cap. de mictu san. ꝛ trociscis de alkekēgi dictis ibidē: qm̄ sanguinē ingrossant calorē reprimūt: attractiuā diminuūt: ꝛ sitiꝫ extinguūt. Fiāt oia dicta ca. de macie renuꝫ vitet omnia diuretica atqꝫ vrinatiua ꝛ coitū oīno. Et vtat̃ lenitiuis donec materie diuertant̃ sicut sunt pulmenta ordei vel farris vel auene condita cum amilo penidijs amigdalis dulcib⁹ ꝛ zuccaro. vtat̃ stipticis alternati sicut sunt lentes caules carnes asse vel elixe cum mirtillis ꝛ sumach cōdite cū sumach ꝛ berberis vel granatoꝝ vel agreste. vtat̃ cibis vt plurimū nutrientibus sicut sunt testiculi galloꝝ nondū coeuntiū vitella ouoꝝ recētium extrema porcelloꝝ. vtatur alterantib⁹ sicut sunt carnes fluuiales pisces petrosi lac recens vstulatuꝫ. Bibat aquā ordei vel prunoruꝫ damascenorum vel vinum rubeū pōticum limphatuꝫ cū aqua pluuiali. Sumat omni die in ieiuno de hac mixtura. ℞. rosate

nouelle dyarrodon abbatis zuccari rof. zuccari viol. triasandalis. añ. partē. ʒ. j. dyanisi. p. ƀ. gratia directionis.

Emperica.

Cōiter operantes faciunt laminā plūbeā latam valde subtilem perforatam sicut cribrum quā patiens defert super renes firmatam cum fascia tempore omni.

Pronosticatio.

Solicitandū in cura passionis statim a prīcipio: qm̄ si pdurauerit calorē inflāmat: būiditates exiccat ⁊ fe. etbicā iducit. Itē si dyabetes supuenerit i fe. acuta ⁊ nō acuta post signa digōnis ⁊ die cretica nullaten⁹ restringat̄: imo fortificet̄ cū aq̄ cicez vel pisoꝝ. Si ꝟo añ signa digōnis ⁊ die nō cretica: ⁊ cū debilitate ꝟtutis assidua ⁊ corpoꝝ arefactiōe restringat̄ malū est: qm̄ sintbomatic⁹ est et corpis colliquationē sigt ⁊ ꝓpꝛie si superficies vrine apparuerit oleaginea.

¶ De macie renū. Cap. v.

Macies renū est cōsumptio adipis stātis circa renes cū exiccatione būiditat̄ q̄ est i eis. Stat nāqꝫ pinguedo quedā cōdēsata circa renū ptē cōcauā. Fit autē macies ꝓpter dn̄antē calorē q̄ in ipis est: aut ꝓpter famē ⁊ ꝑuationem nutrimēti. Signa eius cōia sunt paucitas appetit⁹ coit⁹ vl' impotētia ad illud. Si aūt fuerit ꝓpter coitus vel famē supfluā pꝫ ex rōne infirmi. Si ꝓpter malā cōplōnē siccā innatā vel fluxā patebit ex ꝑuatione cārū ꝓmissuaꝝ iā dictaꝝ.

Methodus.

Cura ei⁹ ex quacūqꝫ cā acciderit: eadē est vt. s. habeat̄ intētio ad ipinguationē renū ⁊ corpis toti⁹ qd̄ fit ex mlioꝛ subito nutrimēto sicut sunt pisces petrosi recētes ⁊ ꝓpꝛie assi. Et iura carniū laudabiliū inspissata cū vitellis ouoꝝ cōdita cū cinamomo cardamomo liquiritia ⁊ croco pulū. ex simila cōditi cū amilo penidijs lacte recēti capre vel amigdalis dulcib⁹: ⁊ sicut sunt oua sorbilia testiculi galloꝝ vel arietū ⁊ edoꝝ: auellane ficus sicce pingues fistici pinee dactili ⁊ vinum rub. dulce ⁊ lac calīn ex mamillis mixtū cum zuccaro ⁊ mica simile: ⁊ sicut est balneū aque dulcis tepidū p⁹ p. ij. horas sine mora i ipo ⁊ cū exire voluerit: vngat̄ corp⁹ totū ex oleo rof. vl' viol. vel nenup̄h. Et p⁹ vnctionē spargat̄ aq̄ frigida sup ipm: qm̄ calorē naturalē adiuuat: ⁊ tūc dormiat sup lecto molli i aere frigido hūido vel ipato. Et si fuerit aq̄ decoctionis maluaꝝ viol. salicis ppli magis cōfert. vtat̄ sōno lōgo p⁹ ipm ocio gaudio ⁊ q̄te. Abstineat ꝓposse a coitu flebotbomia solutiōe vētris: q: vbi indigētia nō op⁹ laborare: sil'r ⁊ a ꝓuocantib⁹ vrinā: ⁊ ꝓpꝛie diureticis sinapi vel aceto. Nō vtat̄ nec acuminib⁹ nisi forte gr̄a ꝓuocationis appetit⁹. vtatur multiplicātib⁹ sperma sicut est dyasatirion dyadragantū ⁊ oia q̄ dicemus ca. de diminutione coitus. vngant̄ renes ⁊ spina tota cum vnguento qd̄ sic fit. ℞. olei rof. viol. añ. ℥. j. butiri recentis sine sale. ℥. ij. adipis anseris anatis galline. ana. ℥. duas. cere. ℥. j. adipis renum edoꝝ et arietū. añ. ℥. ij. dissoluant̄ omnia in casola ⁊ collent̄ et reseruent̄. vl' cū vnguēto tali. ℞. croci. ʒ. j. populeon. ℥. j. muscilaginis psiliij butiri recētis. añ. ℥. j. et ƀ. misceantur: ⁊ si vis resistere magis calefactioni adde campbore. ʒ. j.

Emperica.

Cura huius egritudinis tribus intētionibus pficitur. Prima in extinctione caloris assantis. Scōa in alteratione siccitatis marasmātis. Tertia i multiplicatione spermatis cōfortātis. pria colligit̄ ex ca. de ptisi ⁊ ca. de fe. etbica. scōa ex cap. de debilitate stōachi. ca. de cōplone mala ⁊ sicca. ⁊ ca. de dyabete tertia cap. de diminutione coit⁹. Itē sciendū est ꝙ scripta in caplo de spasmo ⁊ ꝓpꝛie de inanitiōe: ⁊ ca. de ptisi ⁊ de debilitate stōachi sicci: ⁊ de duricie renū. ac ca. de fe. etbica sil'r aggregēt̄: integbit̄ pfecte renū humectatio ⁊ ipiguatio put ē fieri possibile p artē. qm̄ siccū hūectare de nūero difficillimoꝝ ē. ꝓpt̄ hūiditatē posse caliditati modicū attinere.

Canones.

Hec passio fortib⁹ indiget medicinis atqꝫ penetrantibus ⁊ adherentibus: qm̄ facilius est humidum exiccare ꝙ̄ siccum humectare. vt dicit Ga. vij. de ingenio. ij. ca. ⁊ propꝛie vbi siccitas stat cū caliditate: qm̄ tūc ē op⁹ dupli

ei intẽtiõe. siccitas nãq est lima calorum: ca lor quoq est fornax siccitatis: vt di. ibidem.

Pronosticatio.

Solicitandũ in cura hui⁹ passionis statim a principio: qm̃ si antiquet᷑ ⁊ cõfirmet᷑ non curatur: ergo pducit corpus ad siccitatem et feb. ethicam ⁊ demum ad mortem.

¶ De opillatione ⁊ duritie renũ. Cap. vi.

Fit aũt pꝑter fl'a grossum visco sum adherẽs renib⁹ ⁊ poris vri tidib⁹ aut pꝑter apa ꝯuersuʒ in sclirosim. Signa ei⁹ ppt᷑ flegma grossum vel melãcholiã vel com positũ ex ijs sunt paucitas vrine ãplior debi to vel solito cũ albedine ⁊ subtilitate ipsius et dolor grauatiu⁹ in spõdilib⁹ dorsi circa lo cum renũ. Et si illa passio prolõget᷑: incipit vẽter inflari ⁊ vrina magis ac mag' retine ri ⁊ seq̃tur ydropisis ascitis. Signa ei⁹ pro pter apa sclitoticũ sunt ancessio apatis i re nib⁹ cuʒ signis pprijs pꝑter qd̃ dum antiq̃ tuʒ fuerat nõ seq̃bat᷑ resolutio ⁊ doloris gra uatiui cessatio: neq sanie i visio in vrina: im mo remãsit grauitas in allzatim ⁊ cum hoc minoratur vrina ⁊ venter inflatur.

Methodus

Signa ei⁹ propter fl'a grossum vl' mel'iam vel cõpositũ ex ipis est vt educatur materia. Et educat᷑ sicut dicemus ca. de ar thetica. C. de cã frigida. Cõferũt etiã pillu le dicte ca. de lapide in renib⁹. C. de actu p seruatiuo. vngat᷑ cũ vnguẽto facto ex adipi bus dicto ca. de macie renũ. Et si ipʒ mag' fortificare volueris i mollificãdo ⁊ penetrã do adde medullã cruris vituli vl' cerui vl' tau ri ⁊ aliq̃d aceti acutissimi. Cura ei⁹ propter apa sclitoticũ lʒ sit difficilis. Sũat oĩ diebꝫ hora maioris inanitionis sĩoachi de sirupo mollificatiuo ⁊ resolutio sicut ẽ oximel cõpo sitũ datũ cũ aq̃ decoctionis ordei ⁊ mellis. Purget᷑ vicib⁹ alternatis parũ p⁹ parũ cuʒ bñdicta laxatiua vl' cũ oximelle acuato cũ. ʒ. ij. reu. boni. Inunguẽt' ⁊ emplis ff sicut pri⁹

Emperica.

Electuariũ bo nũ mollificati uuʒ lenitiuũ resolutiuũ ⁊ vrinatiuũ sic ff. R. pineaꝝ mũd. amigd. mund. auellanaꝝ succi liq̃ritie peni. amili dra. se. altbee se. li. se. mal. capilli veneris añ. ʒ. ß. mãne tamarind. añ. ʒ. j. saxifrage milij solis macedonici puilegij anisi feñ. sileris mõtani. rad. enule. añ. ʒ. iij. se. apij. se. feñ. se. anisi. se. petro. semi. ameos amõi añ. ʒ. ij. lapidis spõgie lap. iudaici cica darũ san. byzi antiq̃ssimi armoniaci serapi ni oppoponaci bdellij. añ. ʒ. j. reubar. opti mi. ʒ. ß. zuccari vl' mellis qd̃ suffecerit. Et si vis aromatizare adde. ʒʒ. gariofi. cinamomi cardamomi calami aromatici. añ. ʒ. ij. terãt᷑ det᷑ ex ipso mane ⁊ sero. ʒ. j. cũ vino al. aquo so in cã fl'atica vel melica. sed cum aqua de coctionis se. altbee ⁊ mellis in sclirosi.

Canones.

Nõ sis pceps in vsu diureticoruʒ vel resolutiuoꝝ. sʒ vicib⁹ alternati' interfere mollificatiua ita vt mollificatiua dñent᷑ i p portione sexq̃altera vel dupla qd̃ securi⁹ est.

Pronosticatio.

Opillatio recẽs curatiõis ẽ facilis. Antiq̃ta ÿo q̃ durities dicit᷑ difficilis. Sclirotisatio aũt curatiõis est impossibilis. Item opilla tio renum inducit ydropisim ⁊c.

¶ De apostematibus renum ⁊ poro rum vritidum. Caplm. vij.

Apostemant᷑ renes sicut ⁊ mẽbra alia ex cõgestione hũoꝝ peccan tiũ in quãto ⁊ q̃li in venis ⁊ arte rijs ipsoruʒ vel defert᷑ sufficiens q̃titas ipsoꝝ hũoꝝ p ipsas. Et fit ex oĩ gñe q̃ttuor humoꝝ: vt plurũ tñ cum cõmixtione fl'atis. Signa ei⁹. sunt febris ꝯti nua pmixta ⁊ cũ horripilatiõe nõ hñs poris mũ ⁊ sensatio doloris gꝛauatiui allzati queãd modũ si eẽt aliq̃d in eo suspẽsuʒ: ⁊ cũ pcipi tur egro iaceat supin⁹ ⁊ fiat minoratio oĩni die. Et si apa sit magnũ supuenit strãguria et surgit tumor circa epar ppt᷑ vrine regurgi tationẽ. Et scias q lʒ ad qd̃libet apa mẽbro rũ interioꝝ sequat᷑ fe. ꝯtinua ppt᷑ ꝯtinuam trãspirationẽ fumoꝝ capnosoꝝ ad cor ipʒ inflamãtiũ. Attamẽ si mẽbrũ ppinquũ fue rit: vt pulmo pleura sĩoachus epar splen fit fe. ꝯtinua acuta. Si ÿo remotũ fuerit vt re nes surget fe. ꝯtinua pmixta id est nõ acuta nisi mẽbrũ fuerit neruosuʒ: sensitiuũ: vt vesi ca vel matrix vel principale ⁊ nobile: vt ce

rebꝛū ⁊ testiculi vel materia acuta calida tūc nanqꝫ fiet feb. inflāmationis intense.

Methodus.

In pͥncipio huiꝰ apa fiat flebotomia diuersiua ex basilica brachij dextri ⁊ si corpꝰ fuerit sanguineū ⁊ virtus pstās extrahatur sang. plimus vt diuersio ptingat ad renes. Post flebotbomiā fiat empl'm repcussiuū ex ros. sandal. sempuiua solatro extremitatibꝰ rubi ⁊ vitis albe coctis ⁊ pistatis ⁊ incorporatis cū farina ordei ⁊ plātagine ponēdo tepidum sup locū ⁊ addat aceti fortissimi. epitbimetur cū sandal. ros. bolo ar. terra sigillata infusis in aq̄ ros. ⁊ aceto vel succis rerum predictarū. Nutriat hora illa cucurbit. cucumeribꝰ: melon. citrul. farina ordei vel auene coctis cū lacte amigdalarū dulciū ⁊ aceto. Bibat aquā ordei vel prunoꝝ siccoꝝ vel seminū frigidorū. Sumat in aurora sirupū de nenuphā. vel ros. cum eisdē rebꝰ: ⁊ sic regatur dōec apa euitet si fuerit possibile. In augmēto vero qd̄ est post dies q̈ttuor addat in emplo aliqd ex anodinis resoluentibꝰ relinquas fluxas q̄ sunt flor. camomille melilotum semē lini farina fenugreci aneti ⁊ alia. Et si videris in eis pfectū fortifica ipsa versus statū ⁊ adbuc plus in declinatiōe donec pfecte liberet. Si vero nō videris in repcussiuis pfectū vsqꝫ ad diē septimū vel octauū: imo tūc febris acuit et dolor: q: sanies gn̄at tunc incipe aliā curā: scꝫ digestiuā ⁊ maturatiuam p interiꝰ ⁊ exterius. Fiat igit emplastrum ex malua altbea coctis ⁊ incorporatis cum oleo anetino ⁊ camomillino. Et si vis fortificare: adde axungiā recentē porciv' gal line. Et si times fe. inflāmationem pone in emplastro farinā ordei ⁊ tritici. Bibat hora illa aquā decoctiōis ordei ⁊ semis altbee malue: ⁊ endiuie ac lini: q̄m maturat ⁊ lenit et nō dimittatur vēter restringi. Et cū visa fuerit sanies dētur pmo stiptica lauatiua in potu; sicut est aqua decoctionis mell. ⁊ seminis apij vel oximellis cōpositi. Post dies vero duos a ruptura dentur vicissim cōsolidatiua; sicut sunt trocisci de karabe vel alkekengi dicti capi. de mictu sanguinis vel saniei. Utatur hora illa lacte calido ex mamillis mixto cum mille ⁊ zuccaro. Confortetur hora illa cum carnibꝰ laudabilibꝰ conditis cuꝫ sinapi ⁊ melle vel pulte ex amilo ⁊ penidijs et farina simile cōditis cū lacte amigdalaꝝ amararum: q̄m oīa ista confortāt ⁊ mundificant vlcus. Bibat ydromel vel vinū album limpbatū cum ydromelle. In fine vero fiant emplastra cōsolidatiua dicta caplo eodem. Si autē oīa a principio dicta nō contulerit et grauitas de die in diem augmētata fuerit: ⁊ vrine difficultas sine fe. vel modica: tūc apa tendit ad scliros im: quare tunc proceda tur vt diximus capitulo de opillatione et duritie renum.

Canones.

Hoc apa sicut ⁊ qd̄cunqꝫ aliud aut permutatur ad locū alium nobilē magis vel ignobilem aut stat. Et si sic aut termiatur ad resolutionem ⁊ est salubre: aut ad saniositatem ⁊ est difficile: aut ad sclirosim ⁊ est mortale. Et ex boc trabit canon vtilis in opere: scꝫ qd̄ post vsum repercussiuoꝝ per dies quattuor debꝫ medicus primā habere intentionē ad resoluendū. Et si nō pficit in eis vsqꝫ ad dies septem vel circa id transeat coactus ad maturandū. Et si non proficit ad id vsqꝫ ad dies quadraginta vel qnquaginta vel sexaginta pcedat desperatus ad mollificanduꝫ. Item ad apa renum mricis ⁊ ani sequit stranguria pp̄ter vesice compassionem. Hec tamen stranguria curari non potest medicinis circa vesicam exbibitis: q̄m ibidem non est eiꝰ causa. Unde Ipocra. quinta parti. ampho. In ano flegmon. patiente ⁊ matrice flegmon. patiente habente strāguria superuenit. ⁊ in renibus babentibus saniem stranguria superuenit.

Pronosticatio.

Apostema renum si termietur ad resolutionem salubre. si ad dublati ⁊ rupturā timorosum pp̄ter morbi longitudinem ⁊ doloris ⁊ feb. intensionem et vlceris difficilem consolidationē et vrine nitrositatem preterfluentis prependentem. vnde ypo. vi. parti. amphο. Nefretici et circa vesicam dolentes laboriose sanantur in senibus. Si autem terminetur ad lapidificationem mortale. Item si ad apostema renum sequatur tumor ventris magnus : ydropisim

minatur sicut est ydropisis que fit propter apa durũ epatis vel splenis. Item si in apate renũ supuenerit fluxꝰ emorroidarũ vel menstruorꝫ in corpe ꝯsueto p se vel p arte salubre ꝛ pprie si fit cũ alleuiatione fe. ꝛ doloris. vñ ibidẽ. Melancholicis ꝛ freneticis emorroide innate bonuꝫ. Est em̃ nefresis nomẽ generale ad oẽm renũ passionẽ sicut nefrocatarum est nomẽ cõe ad medellam omniuꝫ passionũ in renibus quarũcunqꝫ ꝛc.

Tractatus septimus de passionibus vesice.

Vesice passiones sunt sex in genere. Prima scabies siue vlcus. Scđa ardor vrine Tertia stranguria. Quarta dissuria. Quinta exitꝰ vrine insensibilis. Sexta apa. Nã de lapide ꝛ arena (diximꝰ) in vesica: vbi de renibꝰ loq̄bat. Cũ aũt dico vesicã itelligo eiꝰ duas tunicas ex q̄bꝰ cõponit ꝛ collũ ipsiꝰ qđ in virovirga đr ꝛ in femella collũ matricis modo tñ ꝯuerso. Nã in masculo collũ vesice est via principalis: vasa aũt spermatica a testiculis ascendẽtia circa mediũ virge lateralr̄ cũ ipo ꝯcurrũt vnũ a dextris aliud a sinistris. In femella ꝟo collũ vesice est equitãs collũ matricis: ita vt apud vuluam vnica via efficiatur.

De scabie ꝛ vlcere in vesica ꝛ virga virili. Capitulum primũ.

Scabies in vesica vel ꝟga fit ex vlcere. vlcus autẽ fit aut ꝑpter apa saniosuꝫ eruptũ: ꝛ de ipo dicemus ca. de apate in vesica ꝛ virga: aut ꝑpter materias calidas nitrosas corrodẽtes ptes quas diu suptransseũt vel morãtur sicut est flegma salsuꝫ ꝛ cholera. Signa eiꝰ sunt: qm̃ si sint iste passiones in vesica sentit eger dolorẽ circa sumen ꝛ pectinẽ cũ extenuatione corpis totiꝰ ꝛ egredit sanies mixta aliqualr̄ cũ vrina: lꝫ nõ adeo pfecte sicut apud vlcus i renibꝰ: de quo diximꝰ ca. de mictu san. ꝛ saniei: qm̃ q̄to via lõgior tanto meliꝰ resolutã ꝛ cõmiscent ꝛ inest ei fetor: ꝛ si antiquet: egrediũtur cũ vrina ꝛ sanie sq̄me subtiles albe vel cortices puri siles furfuribꝰ. vñ Ypo. iiij. p. amph. Quibus vrina vt pingi existẽte furfurea mingũtur ijs vesica scabit. statim post. Si sang. aut pus mingũt aut squamas aut odor grauis sic vlcerationes significat. Si aũt fuerint pdicte passiones in collo vesice: sentit eger dolorẽ in radice vel medio vel capite vesice vel apud labia vulue vel circa id qñ mingit ꝛ vrina labitur sup vlcus ꝛ egredit sanies ãte vrinã. Et scias ꝙ dolor est fortior in vlceribꝰ vesice ꝛ colli eiꝰ ꝙ̃ in vlceribus renũ ꝛ pororꝫ vritidũ ꝑpter istorꝫ membrorꝫ maiorem sensationem.

Methodus. Cura amborꝫ est eadem. Perficit aũt duabus intẽtionibꝰ. vna in euacuatiõe morbi que est vlcerũ mũdificatio ꝛ post hoc cõsolidatio. Alia in curatiõe accidẽtis q̄ est doloris ꝛ ardoris vrine mitigatio. Cura morbi est vt a principio digerantur materie acute cũ sirupo de fumoterre ꝛ post hoc euacuent ꝑut dicemꝰ ca. de scabie ꝛ pruritu corporis lib. ij. si deꝰ voluerit. Post hoc ꝓcedat ad remedia localia. Bibat igit patiẽs oĩ die in aurora. ℥. iij. vel circa id de potu linitiuo sicut est aq̄ decoctionis ordei semis altee scis malue liq̄ritie bene collata. Et si vis addere ex vrinatiuis lenibus adde seia cõta frigida maiora vel minora: vel sumat eadẽ hora aliq̄d ex cibis lenibꝰ sicut sunt iura gallinarum pinguia vel pultes ex amilo penidijs farina simile cõditis cũ lacte amigdalarũ dulcium vel cũ oleo earũ. Post ista ꝟo p duas horas intret balneuꝫ leue sicut est aqua decoctiõis malue althee violarũ populi salicis brance vrsine vngule caballine sicle atriplicis mercurialis ꝛ intingat in balneo qm̃ vlcus mũdificat cuꝫ lenitate. Et ex eis rebus fiat emplastrum cum oleo camomillino quod tepiduꝫ ponatur super sumen ꝛ virgam post exituꝫ a balneo: ꝛ vngatur cuꝫ dyalthea ꝛ populeo mixtis. Postꝙ̃ hoc feceris per dies aliquos erit ad mundificatiua fortiora ꝓcedendum. Bibat igitur patiens hora predicta ydromel cum vino albo subtili vel aqua decoctionis ficuũ siccarum pinguiũ. Et fortius est illud oximel cõpositũ si nõ cõtinuetur amplitatiõẽ vlceris: debilius aũt illo est lac asine vl̄ capre si bibatur calidũ ex mamillis. Postꝙ̃ extinctus fuerit in illo calibs vel lapis ignitꝰ tribus vicibus addito post hoc aliquantulo

mellis vel zuccari. Et simile huic est vinum albū subtile limphatū cū aqua decoctionis ordei vel seim frigidorū. deinde gradatim puenientendū ad localia pxima. iniiciat ergo cū syringa primo ydromel purū vel aqua decoctiōis cicerū et pisorū: qm oia ista saniez abstergūt. Et cū eger mixerit ista iniiciat: ilico cū syringa vn⁹ ex trociscis de alzelzengi dictis ca. de mictu san. et saniei dissolutis in aq liqritie eorūdē. qm mūdificat: mitigat et cōsolidat et cū mixerit: alternentur iterū lauatiua. Deinde in fine addātur ꝯsolidatiua fortiora sicut sunt trocisci de izarabe dicti ibidem dissoluti cū eisdē. Et si sumāt istos trociscos cū eisdē liquorib⁹ p supius in aurora conferēt vel iniiciat collirīū albū rasis in suo antidotario. Cum lacte quidē qn dolor est vehemens cū aqua vel mellis et ficuū cū est sorditіes plurima in vesica qd sic fit. ℞. ceruse sarcocolle thuris gūmi arabici opij sang. drac. añ. ʒ. s. fiāt fiet in forma sicut auellane cū musсillagine semis althee vel psillij vel seis citoniorū vel lacte asine seu mulieris et sic vicissitudinent mundificatiua donec patiēs liberet pfecte. Cura agibilitatis dicet pximo sequēti caplo. Cōfert pterea iniectio cū syringa rerū frigidarū leniuz sicut est muscillago se. citoniorū se. psilij se. althee et sicut est oleū rof. mixtū cū lacte mulieris et instillatio olei ro. mixti cuz populeon et pprie si dolor sit in parte colli anteriori.

Emperica.

Coit⁹ vsu moderato fact⁹ et pprie in ieiuno cōfert vias mundificādo. Immoderatus aūt vel inordinat⁹ nocet materias attrahendo et mēbra debilitādo illud nocet vsus acuminū sicut est sal cepe allia sinap. acetū. Nocent etiā diuretica acuta sicut est semen apij brusci sparagi. Cōferūt in principio cibi lenitiui: vt pultes ex amilo vel farina ordei vł auene. Silr et medicine leues vt tamarindi cassiafistula viol. pruna. In fine vo glutinosa viscosa si epar nō impediat: vt est caro porcorū recēs sine sale vel modico et extrema aialium et pulmentū ex riso vel tritico cōditum cū butiro vel adipe renū caprarū. Cōferunt pterea vnguēta incarnatiua exterius sup locum: et proprie si vlcus sit in virga sicut sunt vnguentū album et vnguentū fuscū nicholai et pprie in declinatione morbi. Utat sepe in ieiuno hac mixtura. ℞. draganti zuccari rof. rosate nouelle dyarrodon abbatis. añ. partē vnam. dyanisi partem. f.

Canones.

Licet in vlcerib⁹ vesice et renū cōferant medicine exhibite p supius et inferi⁹: p interi⁹ et exteri⁹ tā lenitiue ꝙ consolidatiue. Nulli tñ dubiū medicinas tāto meli⁹ opari ꝙto meli⁹ et vicinius accesserint ad particulā lesam. Et idcirco in passionib⁹ renū magis cōferūt exhibita p supius ꝙ inferius: in passionibus vo vesice econuerso.

Pronosticatio.

Iste passiōes si pdurāt raro curant et pprie in senib⁹. vñ Ypo. vi. p. āph. nefretici et circa vesicā dolētes laboriose sanant i senib⁹. Et intellige tertiā et quartā etates: qm vesica cū sit mēbrū spmaticū frigidū naturalr magis fiet frigidū p etatē: vlcerib⁹ aūt frigidū est mortale vt dicit Ypo. v. p. āph. Ad h etiā facit transit⁹ vrine assidue corrodētis. Itē in scabiē vesice si cortices grossi exierint cuz fetore vrine plrimo difficillime curat. Sicut igitur tale signū in vlceribus intestinorū minat: qr eger ex eo morit. Itē vlcus vesice penetrās mortale vñ Ypo. vi. p. amph. vesicā icisaz: aut cerebrū aut cor: aut dyafragma: aut epar: aut renes aut intestinorū aliqd gracilū aut stomachū mortale. et hoc verū vt in plurib⁹ et hoc in substātia vesice. Item vrine ethicorū et vrina scabientiū in vesica sunt siles in vnctuositate superficiei et ptentis sqmosis. Caue ergo ne decipiāt te vt dicit Ypo. ij. pnosti. distingue ergo p fetorē et dolorē q nō sunt in feb. ethica.

De ardore vrine. Capitulū. ij.

Ardor vrine est mordicatio partis vlcerose a re nitrosa prouenіens currente super ipsaz simul cū vrina siue sit vesica siue collū ei⁹ siue caput virge siue vulua sicut renes et pori ei⁹ ppter qd sentit dolor acutus in parte eadē et proprie in fine exitus vrine. Fit autez ab humorib⁹ acutis: vt sunt flegma salsum et cho. aut a sanie ꝙ istud accidēs stare potest

cum morbis diuersis. Ubi gra. cū vlcere in renibus: cū scabie in vesica: cū vlcere in vga: cū stranguria pp̄ter qd̄ eius cura singulis earū/dē passionū capitis vel sublimiter suffraga/tur. Signa eius patēt ex rōne patientis cū antecessione signorum p̄dictorū et sensatione doloris in loco leso.

Methodus.

Cura eius p̄ficit duabus inten/tionibus. vna est cura morbi cui⁹ est accidēs. Alia est cura sui quā dicem⁹. Digeratur igitur a principio humor acutus cū sirupo de fumo terre. Et purgetur post hoc cū pillulis similibus prout dicemus ca. de pruritu corporis lib. ij. Deinde p̄cedatur ad localia cōia quare ingrediatur eger tynā (cū patitur) aque dulcis tepide vel aque decoctionis malue altbee populi salicis se. lini psillij et omnium infrigi/dantium cū lenitate et añ balneū vel in bal/neo sumat. ʒ.j. ex trociscis vrinatiuis lenitiuis: sicut sunt trocis. alkekēgi dicti cap. de mictu sanguinis et santei cū sirupo viol. ʒ.j. et aque frigide. ʒ.ij. vel vino albo aquoso: vel cū aqua decoctionis seminū cōium frigidorū mundatorū maiorū. Uel sumat in aurora et añ cenam ʒ.j. ex trociscis de seminib⁹ frigidis qui. ℞. seminū cōium frigidorū minorū q̄ sunt semē lactuce portulace endiuie scariole añ. ʒ.j. seminis iusquiami: se. altee: se. papaueris: se. solatri añ. ʒ.ß. se. apij. ʒ.ij. amigdalarū dulciū excorticatarū draganti amili succi liquir. boli ar/menici acacie añ. ʒ.iij. incorporentur cū muscillagine psillij: et detur cū eisdē liquorib⁹ vel cū aqua ordei vel cū aq̄ decoctiōis prunorū da/masce. et viol. cū iure pullorū et agnorū pigui: q̄m sanguinē leniter abstergēdo et cū vrina educēdo cām doloris remouet gradatim. Nutriatur carnib⁹ laudabilib⁹ et iurib⁹ eorū cōditis cū lacte amigdalarū dulciū: et p̄prie agnorū porcorū iuuenū pullorū et edorū coctis cū cu/curbitis: cucu. malua: bletis et portu. Ex fru/ctib⁹ vtatur ceras. p̄sicis: ficub⁹: vuis maturis: prunis et pomis aquosis: si stomach⁹ nō p̄hibeat. Bibat iulep vel ydromel aquosum vel aquā ordei: vel vinū albū limphatū aquosū cū aq̄ decoctiōis seminū cōiū frigidorū ma/iorū mūdatorū et cū eisdē liquorib⁹. Sumat oi die in aurora de sirupo ro. vel viol. vel ne/nuph. si dolor supfluat: verūtñ dū medicatur hic patiēs bonū videretur q̄ abstineret ab oi potu p̄posse p̄ q̄nq̄ vel sex dies: itavt differet vrinā: q̄m dū supfluit: vlcus elargat et medicinas in loco suo stare nō p̄mittit. Qd̄ si potus sit ei necessari⁹ aut p̄pter sitim intolera/bilē: aut p̄pter santei abstersionē mordican/tis vlc⁹ vehemēter. Abstineat p̄posse ab acuminib⁹: vt sunt acetū: agresta: berberis: pira pōtica: mala austera. Silr̄ et ab acutis vt sunt pip: sinapis: sal: allia: cepe: nasturtiū: petro. apiū: vinū vetus amarum: purum: nisi forte gratia digestionis stomachi vel appetitus. Utatur quandoq̄ coitu sed raro: q: sperma vias lenit et purgat. Si vo frequenter materias attrahit et in partibus suis angustiam inducit. Consequenter veniendum ad localia proxima. Inungatur ergo caput virge cū lacte mulieris calido ex mamillis vel lacte papaueris vel muscillagie psillij et seis citoniorū vel oleo ros. vel oleo viol. vel popu/leō dissoluto cū aliquo p̄dictorū. Et instilletur ex eis aliq̄d in vuluā et caput vge si sit ibi dolor. Et si nō sufficit cū siringa collirium dictum ca. de scabie in vesica vel trocis. j. ex p̄/dictis dissolutus cū lacte mulieris vel cū lacte papaueris vel cum aqua mellis si dolor est fortis si intendit abstersioni. Et si talis aqua primo immitteretur cum siringa gratia lotionis vesice et virge: et post eius micturam illico predō. anodina mittentur melior fieret operatio. In fine vo doloris et mūdificatio/nis inijciātur consolidatiua dicta ca. de sca/bie in vesica si necesse videatur.

Emperica.

Collirium sub/lime qd̄ immit/tur cū siringa ad ardorē vrine mitigandū sic fit. ℞. papa/ueris albi. ʒ.iiij. pistetur et exprimatur eius humidū in modum olei viol. ʒ.j. opij boni. ʒ. j. calefiant ad ignem cōtinue cōmiscēdo cū spatula. Deinde colentur p̄ pannū dēsum fortiter exprimēdo sicut i torculari et reseruetur. et si vis fortificare: adde olei nenuphar. ʒ.ß. populeon. ʒ.ij. muscillaginis psillij q̄tū volueris. Item ad idem cōfert oleum papaueris recētis vel se. lini. Ad idem confert lac factum ex seminib⁹ frigidis cōmunib⁹. Confectio sirup. nobilis ad idem sic fit. Recipe. adyantbos. ʒ. viij. pollitrici: capilli vene. scolopendrie: foliorum lactuce. endiuie:

lingue bouine: borraginis viol. añ. ℥. iiij. mirtill. liquiritie añ. ℥. j. pistentur grosso modo et bulliãtur in lib. iij. aque. et lib. duab⁹ vini albi aquosi donec lib. ij. cõsumãtur: tũc colletur ⁊ addãt̃ zuccari. ℥. vj. ⁊ iterũ bulliatur parum ⁊ collet̃ ⁊ reseruetur. Dent̃ de hoc sirupo aquoso oĩ die in aurora ⁊ ante cenã ℥. iiij. sine alio liquore. valet in vlcere renum et scabie vesice ⁊ ardore vrine siue potetur: siue iniiciatur: qm̃ lenit ⁊ ĩfrigidat ⁊ incarnat. Item vaporatio sublimis ad idẽ sic fiat. Decoquãtur herbe frigide in aqua pura: scilicet solatrũ et semperuiua popul⁹ salix violaria cum viol. ro. malua: altbea: vngula caballina: capill. veneris: folia nenuphar. lactu. endiuia: portul. ⁊ melõ. citrul. papauer: iusquiamus: ⁊ aliqua anodina: vt florum camomille: mellilotum: ⁊ ponatur eger nudus in vrceo bene cooperto: ⁊ ordinet̃ cãna procedẽs a loco in vrceum ⁊ applicet vuluam vel virgam quãto vicinius poterit: qm̃ hic vapor materias acutas resoluit: loca lesa confortat dolorem mitigat. Et potest addi fumusterre si necesse videatur: ⁊ ꝓprie recens qui humores acutos rectificat cum virtute. Aut fomentet̃ particula cũ pãnis lineis mollibus infusis in eadem decoctione. Aut fomentet̃ cum latere ignito asperso ex aceto vel vino rubeo stiptico in pannis lineis inuoluto: qm̃ hic vapor materias acutas reprimit ⁊ mẽbra debilia cõfortat. Cõfert ꝑterea vsus talis tragee qualibet die in ieiuno cũ potu vini albi aquosi limphati cũ aq̃ pura. ℞. seminũ cõmuniũ frigidoꝝ maiorum mũdatorũ ℥. ij. seminis portulace: semis papaueris albi. ana. ℥. ß. se. iusq̃ami. ʒ. ij. zuccari albissimi ad põdus oĩm. terant̃ grosso mõ. vel fiat ex eis puluis terendo subtiliter. vel fiat ex eis electuariũ addendo cinamomi macis añ. ʒ. ij. Ad idẽ cõfert hec mixtura. ℞. dragãti zuccari vel dyapapauer. añ. par. equales.

Canones.

Sciasq̃ in cura ardoris vrine siue cura eradicatiua nihil sicut cura tẽporalis sine duratiõe perpetua: qm̃ impossibile est accidẽs curari sine suo morbo cũ ipm̃ sequat̃ sicut vmbra corpus: ⁊ sicut morb⁹ suã causam. ꝓpter qđ ait Gal. xij. de inge. sani. q̃ triplex est genus medicoꝝ. Primũ adulantiũ: scz qui accidentibus intendũt: de quib⁹ infirmi cõquerunt̃ neglectis morbis quos nõ cognoscũt. Scđz ministroꝝ: scz qui morbo ⁊ eius cause vehementer insistũt adeo vt morbũ ⁊ virtutẽ interimant. Tertiũ rationabiliũ qui morbo ⁊ sue cause obuiant cũ remediis gradatim a leuibus ad fortiora scandendo vt sic morbũ deiiciant ⁊ virtutẽ obseruant qui est principalissimus iudex in actu curatiuo: attamen nihilominus nõ pretereundo: et proprie difficilia que curam ad se trahunt.

Pronosticatio.

Solicitandũ in cura huius doloris ⁊ sue cause statim a principio: ne forte antiquet̃ ⁊ corpus exiccet̃ vigiliis atq̃ doloribus superfluis et sic febrem ethicam accendat. Item ardor vrine sine sanie facilis est curationis: cum sanie vero difficilis.

De stranguria. Caplm̃. iij.

Strãguria licz apud cõiter loquentes ad extraneas trahat̃ significatiões: vtpote ad oẽm actionem lesam accidẽtẽ circa expulsionem vrine siue sit ablata: siue diminuta: siue corrupta. Nos tñ res ⁊ noĩa ꝓprie ꝓposse distiguẽtes strãguriã soli actiõi corrupte appropriam⁹: dissuriã vero actiõi diminute. Suriaz aũt actiõi ablate copulamus. Est igit̃ stranguria vt dicit Gal. in cõmẽto illi⁹ amph. vij. p. Strãguriã ⁊ dissuriã ⁊c. cũ vrina guttatim emittit̃ ⁊ mingit̃ oĩ hora neq̃ reseruat̃ ad vnicã expulsionẽ: sz exit velociter postq̃ vix recepta est in vesica: ⁊ hoc totũ ꝑter volũtatem ⁊ est duarũ specierũ: aut cũ ardore vrine: aut sine. Fit aũt strãguria q̃ est cũ ardore: aut ex acumine vrine: ꝓpter qđ ilico cum in vesica guttatim ꝑ poros stillat vrітides excitat expulsiuã: aut ex vlcere in vesica: ꝓpter qđ sentiẽs mordicationẽ ipsaz eiicit extra se. Strãguria vero q̃ est sine ardore fit aut ꝓpter debilitatẽ vesice: aut sue corpulentie quod nihil aliud est q̃ raritas cõpositionis sue texture aut ꝓpter mollificationẽ ⁊ paralisim in collo vesice: ꝓpter qđ musculi ipsius transuersales retẽtiue virtuti deseruiẽtes laxant̃. Et ista palisis nihil aliud ẽ q̃ mala cõplexio diuersa humida dominãs sup ipsam: aut ꝓpter cãm primitiuã: vt partũ difficilem vel casum

⁊ ꝑcussionē. Signa eiꝰ in cōi siue sit cū ardore vrine siue nō patent ex relatione infirmi. Si vō sit ꝑpter acuitatē vrine appet vrina citrina vel rubea intēsa subtilis valde cū priuatione signoꝝ vlceris. Si vō sit ex ardore vrine apparēt oīa signa dicta ca. de debilitate vesice. appet ꝙ vrina nō egredit̃ copiose: nisi cū desuꝑ manibꝰ cōprimit̃. Si sit ꝑp mollificationē appet vrina alba grossa lactea cū cōtentis flatis pluribꝰ nisi epar cōtradicat.

Methodus. Cura strāgurie dolorose ꝑpter acuitatē vrine est vt a ꝑncipio fiāt purgationes vl'es humoꝝ acutoꝝ: ⁊ ꝑterea balnea lenitiua ⁊ remedia lauatiua viarū vrine cum infrigidatiōe sufficiēti: vt plene documꝰ ca. de ardore vrine ca. de methodo. Et nō negligat̃ alteratio epatis cū cibis ⁊ medicis frigidis: vt diximꝰ ca. de debilitate epatis. C. de cā calida. Deinde ablata cā ꝑueniēdū est ad curā accidētis. Dentur ergo trocisci frigidi stiptici vt ꝯfortetur virtꝰ retētiua vesice: sicut sunt trocis. de karabe ⁊ trocis. de alkekengi dicti ca. de mictu san. ꝑ supiꝰ ⁊ īferiꝰ cū siringa. ⁊ sicut sunt troc. ō bolo ar. karabe aā. ʒ. v. acatie balaustie gūmi arabi. ypoq̄stiō. aā. ʒ. ſ. ⁊ ß. apij se. iusq̄ami aā. ʒ. ſ. cōficiantur cū succo berberis vel mirtil'. vel sumach vel muscillag. psilij: q̄m ardorē reprimunt ⁊ vlcerationē ꝓhibent ⁊ retētiuā ꝯfortāt: vel sicut trocis. de glādibꝰ q̄. ℞. glādiū. ʒ. v. ⁊ mirtillorū siccoꝝ ⁊ ro. aā. ʒ. ſ. ⁊ ß. acatie. ʒ. ſ. amili gūmi arab. boli ar. aā. ʒ. ß. lentiū excorticatarū. ʒ. v. ꝯficiātur cū aqua ro. vel ſsucco citoniorū vel succo nespillarū vel sorbaꝝ vel prunoꝝ īmaturoꝝ: vngat̃ pectē ⁊ v̄ga cū vnguēto stiptico qd̄. ℞. gūmi arabi. opij aā. ʒ. ß. mirtil'. ceruse boli ar. aā. ʒ. ij. aceti. ℥. ß. olei ro. ℥. iij. cere. ℥. ß. terant̃ ⁊ īcorporētur ad ignē in casola. vel cū vnguento tali si aliud ꝑsto nō sit. ℞. populeō vnguēti albi aā. ℥. ſ. incorporētur simul ꝑfecte. Vel epithimet̃ cū pecijs infusis in aqua ro. ⁊ paruū aceti par. ß. postꝙ in eis dissoluta fuerit terra sigillata boli ar. sang. drac. mirtilli acatie gūmi arabici ypoquistiō. masticis thuris. aā. ꝑ. eq̄les. Nutriatur carnibꝰ assis vel elixis cū herbis frigidis cōditis cum succo berberis vel granatoꝝ vel agreste. Vtatur etiā riso farine ordei ꝯditis cū lacte amigdalarū dulciū ⁊ lētibꝰ excorticatis vel bis coctis cū rejectione prime aq̄. Bibat vinum rubeū stipticū limphatū cum aqua pluuiali vel cū aqua decoctiōis plātaginis sumach mirtilloꝝ si stomachꝰ ⁊ epar nō cōtradicant. Sitim ꝑposse toleret ꝑ dies plurimos donec vrina restringat̃: q̄m dū superfluit: virtutē medicinaꝝ in loco suo nō permittit: vñ si potꝰ sit necessariꝰ abstineat ab oībus diureticis ⁊ acutis: q̄m hec passio nō est defectꝰ: sed excessus in mingendo. Cura eius ꝑpter vlcus in vesica est vt a principio fiat cura vlceris dicta suo ca. Post hoc ⁊ non priꝰ ꝑueniat̃ ad localia iā dicta. Cura eiꝰ ꝑpter mollificationē vesice est vt digerat̃ flegma crudū ⁊ purget̃ vehemēter: sicut diximꝰ ca. de palisi. ⁊ sicut diximus ca. de arthetica ca. de cā frigida. Et balneetur in aq̄s stipticis calidis: sicut est aqua tinaꝝ vel aq̄ decoctionis saluie absinthij: mēte: ruthe: arthemisie: sauine: iunipi: mēte: mētastri: calamēt: origani: serpilli: costi ⁊ silium. Vel fiat fomentatio pectinis assidua cū eisdē rebꝰ bullitis in vino ⁊ oleo ꝑfecte: deinde pistatis ⁊ incorporatis cū pul. risi ⁊ lentiū excorticataꝝ ⁊ cupullaꝝ glādiū ⁊ karabe atq; ypoq̄stiō. subtil'r cribellatis. Confert etiā cū pice subfumigiū ex thure mastice bdellio cornu cerui gummi arabici dragāto tritis ⁊ īcorporatis cū pice vel lapdano vel terebētina donec fiāt velut forme pillularū ex q̄bꝰ vna ponatur sup carbones. Et si patiēs sit mulier fumꝰ in vuluā capiatur mediāte cāna. Cōfert etiā licinīū bombacinū assidue gestatū intra vuluā post ꝙ inunctū fuerit ex vnguēto martiaton vel aragon vel ex oleo de castoreo vl' de costo cū q̄bus pul. olibani masticis gummi arabici subtil'r cribellatꝰ fuerit incorpatꝰ. Vngantur ꝑterea pectē ⁊ virga cū vnguētis eisdem calefactis ad ignem. Qd̄ si mollificationē magis timueris ꝙ strangurīā adde castorei mirrhe asse. mūmie quantum volueris de vnoquoq;. Vtatur ꝑ superius in aurora ⁊ ante cenam trocis. de coriandro qui sic fiūt. ℞. se. coriandri: ciperi: iuniperi: mirrhe: gallange: cinamomi: enule: acori. aā. ʒ. ij. glandiū thuris aā. ʒ. ſ. conficiantur cum vino rubeo: ⁊ detur vnus cum eodem: vel cum vino albo veteri claro. vl' sumat eisdem horis. ſ. ex trocis. de mastice mirrha thure mūmie. aā. ʒ. ij. confi-

Cura

fomentaᵒ

Suffumigiū

Trocˢ de Cor.

ciant cū succo plantaginis vel citonioꝝ vel sorbarū vel nespillarū vel prunoꝝ imaturoꝝ ⁊ dent sicut priores. Nutriat carnib⁹ laudabilib⁹ assis vel elixis cōditis cū spēb⁹ aromaticis ⁊ iurib⁹ eoꝝ alteratis cū mēta ⁊ plātagine ⁊ agresta. Comedat etiā vitell. ouoꝝ assoꝝ ⁊ pultes ex riso vel simila cōditos cum lacte caprarū. Bibat vinū vetus amarū vel vinū rubeū stipticū limphatū cū aqua decoc. cinamomi ⁊ piperis longi. Aut bibat ydromel cōditū cū spēbus calidis: verūtñ conferens videt vt patiēs abstineret ab omni potu ꝑ quinq̧ vel sex dies. Qḋ si nō sit possibile: abstineat a diureticis nisi cōsolatis cū stipticis excelleter. Cura ei⁹ ꝓpter debilitatē ex raritate corꝑis vesice: aut ꝓpter cām primitiuā est vt vtatur in ieiuno frequenter ⁊ assidue electuariis calidis stipticis cū aromaticitate vt sunt dyagallan. dyatriūpip. dyacarda. electuariū ducis filantropos ⁊ silia: vngat pectē ⁊ v͛ga cū vnguēto marciaton vel oleo de costo vel de mastice q̇b⁹ incorporata sint spica castoreū mastix olibanum cinamomū gallia musca. gar. addēdo aliq̇d qḋ suffecerit. ⁊ si patiēs sit mulier inūgātur licinia ḋ bōbace ⁊ ex eodē vnguēto ad ignē ⁊ actu calido gestent assidue itra vuluā. Et fiāt oīa localia sup pectinē ⁊ virgā q̄ dixim⁹ ca. de debilitate digestionis stomaci vt in sua substantia. Dietetur sicut in strāguria propter mollificationem.

Emperica.

Dicit Ypocr. vij. pti. amph. Strāguriā ⁊ dissuriā vini potatio ⁊ flōmia soluit. Incide re v͛o venā q̄ int⁹ in talo est bonū: qḋ verificās cōmētator dicit ꝙ verū ē q̄nq̧ conditionib⁹ obseruatis. prima vt sit de cā frigida. scḋa vt vinū bibitū sit plime q̄titatis. tertia vt sit vetus puꝝ vl̓ parūꝑ adaq̄tū. q̄rta vt corp⁹ nō sit plectoricū. q̇nta vt si sit plectoricū ḋ sanguīe vel oīb⁹ humorib⁹ simul fiat flōmia p̄dicta. si v͛o ledat humore alio fiat farmacia.

Canones.

Strāguria ꝑm oēs ei⁹ modos reducit ad dyabetē: qm̄ est flux⁹ vrine sup͛fluēs peccās in mō exeūdi ꝓꝑ qḋ ↄcludit manifeste ꝙ dicta ibidē suffragātur p̄nti ca. ⁊ ꝓprie q̄tum ad stranguriā cum ardore.

Pronosticatio.

Stranguria raro curat in senib⁹. i. q̇ vltra. xl. ānos sunt ⁊ ꝓprie si fuerit ꝑdurās. vñ Ypo. vj. ꝑ. amph. Nefretici ⁊ circa vesicā dolētes laboriose sanant in senib⁹. Itē strāguria ḋ cā cal̓a est ꝑiculosior in senib⁹: sed de cā frigida in iuuenib⁹: qm̄ fortitudinē cause significat. vñ Gal. in cōmēto illi⁹ amph. scḋe ꝑ. In morbis min⁹ ꝑiclitant: fortis est ignis q̇ in aqua nō extinguit ⁊c. In strāguria ꝓpter vlcus q̄tum ad cām calidā vel ꝓpter debilitatē vesice quantū ad frigidam omniū sunt difficillime curationis.

De suria ⁊ dyssuria. Caplm. iiij.

Suria siue scuria ḋr qm̄ quis non pōt oino vrinā expellere. dissuria v͛o qm̄ ipsā expellit sȝ cū difficultate ⁊ isufficiētia ⁊ guttatiȝ solū siue h̄ accidat ꝑiodice siue tp̄e oī. Et etiā ptȝ ꝙ scuria significat actionē lesam ablatā contingētē in v͛tute expulsiua vrine. Dissuria v͛o actionē lesam diminutā. Neq̧ drn̄t nisi ꝑm magis ⁊ min⁹ q̄re ipsoꝝ eadē sunt signa cā ⁊ cura. Et hec oīa testificant ꝑ gal. i ↄmēto illi⁹ āph. vij. ꝑ. āpho. Strāguria ⁊ dissuria ⁊c. Et. vj. de accidēti ait: ꝙ dyssuria vel scuria significāt defectū expulsiue. Strāguria defectuȝ retētiue: vt. s̄. tetigim⁹ ca. de strāguria. Fiūt suria ⁊ dyssuria aut ꝓꝑ egritudinē in vesica: aut ꝓꝑ egritudinē i collo vesice ⁊ v͛ga: aut ꝓꝑ egritudinē in renib⁹ ⁊ poris vritidib⁹. Si ꝓꝑ egritudinē in renibus ⁊ poris: tūc hec egritudo aut est lap̄. opillās: aut ap̄a: aut verruca: aut caro dura. Si ꝓpter egritudinē in vesica: aut est mollificatio: aut extēsio post vehementē vrine retentiuā: aut san. coagulat⁹ purus vel cū sanie ꝑmixtus. Si v͛o in collo vesice vel virga aut est lap̄. stās in radice vel medio eius: aut apostema in virga.

Methodus.

Signa ei⁹ ꝓpter lapidē in renibus ⁊ poris sunt grauitas in dorso ⁊ inanitio vesice ex vrina q̄ ad ipsam descēdere nō pōt: ⁊ dolor circa epar cū inflatio ne vētris ⁊ ydropisi ⁊ ātecessio lapidis vl̓ arene in vrinali. Et cura eius est sumere in po-

tu medicinas que frangunt lapidē ꝛ ꝓuocāt vrinā quas suo diximus capl'o. Signa ei⁹ ꝓpter apostema in renibus: similiter ꝛ cura sunt dicta ca. de apostemate in renibus. Signa ei⁹ ꝓpter verrucā ortā in renibus vl' poris sunt ꝙ fit ſm plurimū post vlcera accedētia in hoc meatu. Et curā ei⁹ eradicatiuam nō hꝫ: qm̄ medicine corrosiue ꝑ exterius exhibite non penetrāt: ꝑ interius ꝟo nocumētum inferūt maximū. s. stomachi epatis ꝛ venarū corrosioneꝫ. Sed medicina blanditiua est cum balneo aque dulcis tepide decoctio. malue: althee: caulium recentium: se. lini: fenugreci: populi viol'. salicis: vngule caballine: mercurial'. atriplicis. ꝛ omniū mollificātium ꝛ humectātium cum lenitate: qm̄ vias mollificāt: dolorem mitigāt: ꝛ vrinam prouocāt: ꝛ emplastris ꝛ vnguentis lenificātibus que diximus cap. de opillatione ꝛ duritie in renibus. Signa eius propter mollificationē ꝛ paralisim vesice ꝛ lacertorum colli ei⁹ sunt qm̄ habens eā mingit cum facilitate: qm̄ super vesicam fit compressio in manibus ꝛ tumor ꝛ repletio vesice ex vrina. Et cura est inunctio pectinis ꝛ virge totius cum vnguentis calidis stipticis aromaticis: sicut sunt vnguēta martiatō arrogon ꝛ agrippa ad igneꝫ vel solem calidum ꝛ cum oleis similibus: sicut sunt oleum nardinum costinuꝫ castoreū: oleum de scorpionibus dictum ca. de lapide in renibus. C. de empericis. Et si in aliquo istorum oleoruꝫ dissolute fuerint gūme calide: sc; oppoponacum: bdelliū: armoniacum: storax melius operabunť circa membrū frigidū. Vtatur electuarijs calidis sepius in ieiunio cū vino albo claro veteri: sicut sunt dyamargaritō: dyacastoreuꝫ: tyriaca. Et in fine rei vtatur diureticis: sicut sunt filantropos: nefrocatar. Balneeť ꝑterea in balneis calidis: sicut sunt aq̄ tinarū. vel sudet in stuphis siccis: ꝛ ꝓprie apō inanitionē vesice. Signa eius ꝓpter extensionē vesice post retentionem vrine superfluā sunt: qm̄ vt plurimum accidit pueris stolidis cum ignorantia: vel adultis stātibus in ꝑntia magnatū vel loco honesto: ꝓpter qō replenť eoruꝫ vesice ꝛ inflantur vehemēter adeo vt cōstringi nō possint: nec̄ vrinā expellere: nisi fortiter manibus exprimātur. Et cura eius est introitus in balneum diureticorū: ꝛ ꝓprie post cōpressionem ꝛ vrinationem: sicut est aqua decoc. apij: ebuli lupuli mellilotı caulīū recentiuꝫ ficie tartari ꝛ filiuꝫ. Et si nō suffecerit: fiant oīa dicta de dissuria propter mollificationē. Signa eius ꝓpter san. vel saniē coagulatuꝫ in vesica sunt antecessio mictus san. ꝛ saniei post hoc retineť vrina ꝛ inflatur vesica. Et cura eius est vt a ꝓncipio iniȷciať cum siringa medicamē dissoluens illud: sicut est ydromel ꝛ fortius illo est ydromel mixtū cū vino albo vel aq̄ decoc. ficuum siccarū ꝛ apij. Et fortius est ydromel cōpositum. Et iterū fortius est oximel squilliticū. Et adhuc fortius est vinū album vet⁹ in quo dissoluta sint armoniacū bdellium serapinū ad ignem in casola si nō timueris vlcus in vesica. Et vngať locus cuꝫ vnguēto dissolutiuo mollificatiuo quod fit ex marciatō ꝛ agrippa ana par. j. dyalthee butiri recētis. p. ß. In fine ꝟo vtať medicina frangente lapidē ꝛ ꝓuocante vrinam: sicut diximus ca. de lapide in renib⁹ et vesica. ꝛ iam plura dicen⁹. Signa eius ꝓpter lapidem stantem in vesica in radice vel medio sicut dolor in loco in quo stat lapis et repletio vesice ꝛ eius īflatio: que si cōprimatur nihil egrediť: sed dolor fortificať. Et si proiecerīs infirmū sup dorsum suū ꝛ leuaueris pedes ei⁹ ad superiora ꝛ vehementer eū ꝯmoueris: egrediť vrina. Et cura eius est vt vtatur medicinis frāgentib⁹ lapidē supradō. donec frangať ꝛ exeat cū vrina. Et si frangi nō potest: fiat talis eleuatio oī hora qua necesse fuerit: vel extrahať lapis incisione facta in collo vesice: vt docuimus ca. de lapide in renibus ꝛ vesica. Signa eius ꝓpter apa in virga similr̄ ꝛ curā dicemus cap. de apate in vesica. Signa eius ꝓpter verrucā in collo vesice ꝛ ꝟga sunt dolor acutus in virga: et qm̄ fit ſm plurimū post vlcera accidentia in hoc meatu: quare antecessit mictus sang. vel saniei: ꝛ ꝓprie aū exitū vrine. Deinde post dies aliquot impediť exitus vrine sed nō totus: imo partē eius: qm̄ ꝑfecte nō opillat et repletur vesica ꝛ īflatur. Et cura eius est vt si fit in capite virge corrodať: ꝛ mundificeť cum vnguento viridi dicto cap. de surditate aurium. post hoc cōsolideť sicut ibidem diximus. Et sublime cōsolidatiuū est vnguentum fuscum ꝛ vnguentum album. Si autem fuerit in radice interiori dentur medicine

frangētes lapidē per suplus ⁊ inferius. qm̄ quandoq3 cū eis sanat̃ ⁊ ꝓprie in principio Si vero nō sufficit ⁊ caro fuerit indurata fiat incisio virge ſm longū vsq3 ad locū verruce ⁊ abscindat̃ cū rasorio ⁊ cōsolidet̃ virga ⁊c.

Emperica. Scripsim⁹ medicinas cōpletas ad frangēdum lapidē ⁊ ꝓuocandum vrinā in ca. de lapide. quib⁹ nihil pōt adijci in materialibus simplicib⁹: sed solū in modo descriptionum quē nunc ponem⁹. Aqua sublimis diuretica sic fit. ℞. radicū ꝗnq3 cōium cicoree. an̄. M. ij. senacon. saxifrage milij sol. penthafilō volubilis ma. ⁊ mi. scolopēdrie. tamarisci: eupatorij: squināti oim an̄. M. j. seminum cōium calidorū ⁊ frigidorū an̄. ʒ. vj. nucleorum ꝑsicoꝝ ⁊ amigd. amararū an̄. ʒ. iij. oia ꝑfecte terant̃ ⁊ in lib. viij. vini albi subtilis aquosi veteris bulliant parūper: deinde ponat̃ totuꝫ in alēbico ⁊ distillet̃ simul cū istis rebus. ℞. acori: azari: spice: calami aromatici: apij: petro. cassie lignee: cipi: costi an̄. ʒ. ß. corticis cicerum vel pisoꝝ ru. ʒ. iij. cineris scorpionum adustoꝝ: vel loco eius cicadaꝝ. ʒ. ij. sanguis hyrci mactati in augusto exiccati. ʒ. ij. cācroꝝ cōbustoꝝ. ʒ. j. piperis. ʒ. ß. cortic. radicis capparis: lapidis iudaici: lapidis spōgie: liquiritie papaueris albi: seis portulace: se. vrtice: se. rube: se. nigelle: se. cicute. an̄. ʒ. ij. sanguis vulpis: sanguis leporis collecti et exiccati. an̄. ʒ. ij. hec omnia terant̃ ⁊ cū vino predicto et rebus alijs misceantur ⁊ distillent̃. Puluis ad idē. ℞. brusci: spagi: fumiterre: mente: pullegij: milij: scolo. saxifrage: maratri: anisi: dauci: carui: cimini: aneti an̄. ʒ. ß. cardamomi: folij gar. macis: nucis mus. an̄. ʒ. j. ⁊ ß. turbith. ʒ. iij. liqritie. ʒ. j. ⁊ ß. reubar. ʒ. ß. philipēdule: enule: seis nasturtij: spice nardi se. pet. feniculi: apij an̄. ʒ. ß. fizeleos. ʒ. iij. zucari albissimi. ʒ. iiij. terātur oia subtilissime ⁊ misceant̃: ⁊ sumat cū vino albo claro aquoso. Et si vis ipm̄ fortificare: adde cantarid. capitib⁹ ⁊ alis ablatis. ʒ. ß. azari. se. ameos. an̄. ʒ. iiij. Et si times ipsarū caliditatē vel vlcus in renibus ⁊ vesica pone pro eis seminum cōmunium frigidorum. ʒ. j.

Aqua diure

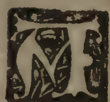
puluis

Canones. Dicit Ras. in diuisiōibus ca. de retētione vrine ꝙ pluribus modis difficultas vrine ꝯtingit. Conuenit introitus in aqua calida in qua decocta sunt folia caulū recentiuꝫ ⁊ cartamū et fenugrecū ⁊ rubea tinctoꝝ: apiuꝫ ⁊ eupatoriuꝫ: ⁊ sil'r empl'a ex eis sup alizatim ⁊ pectinem: qm̄ apit: mollificat ⁊ ꝓuocat. sil'r ⁊ vsus medicinaruꝫ ꝓuocātium vrinā ꝑ interi⁹: sed in hoc obseruāda est cautela: qm̄ etiā si prosint qn̄ vesica est vacua nocent tn̄ vehementer qn̄ est plena: qm̄ extendunt ⁊ forte scindunt replendo. ¶ Sciendū ꝓterea ꝙ differunt vrina diuretica ⁊ vrinatiua. Dicitur nāꝙ res diuretica que sui caliditate ⁊ siccitate vehementi sang. in epate ⁊ venis colliquat: subtiliat ⁊ dissoluit: quare pars eius plurima attrahi potest per renes ⁊ sequestrari: sicut docet Gal. de inge. de medicinis singularibus sunt cinamomū vinum album vetus clarū amarū radices ꝗnq3 cōmunes ⁊ semina calida oia. Urinatiua vero dicitur ois res frigida humida: qm̄ earum pars plurima transit per vrinā ⁊ parum cedit corporis nutrimentū: sicut sunt vinū album aquosum ⁊ iura carnium ⁊ pruna ⁊ cerasa ⁊ semia communia frigida. Cōe aūt ad vtrūq3 eoruꝫ est vrine prouocatiuū ⁊ intellige scripta actorū Conferunt ergo diuretica in cā frigida ⁊ lapide ⁊ opillatione. vrinatiua vero in causa calida scabie vlcere mictu sanguis ⁊c. In causa vero mixta conferūt vrine prouocatiua ⁊c

Pronosticatio. Iste passiones raro curātur in his ꝗ sunt vltra quadraginta annos: ⁊ propterea si perdurant. Unde Ipo. vj. parti. amphо. Nefretici et circa vesicaꝫ dolentes ⁊c. Item si fuerint ꝓpter apostema durum in renibus vel carnem verrucosam vel lapidē qui se frāgi non permittit: aut cito interficiunt ex dolore aut ydropisim ascitē inducūt ꝑniciosam. Item si fiunt ꝓpter san. coagulatum in vesica scabiē ⁊ vlcus faciunt in ea: nisi infra. xx. dies vel. xl. ad plus expellātur ante in ventre calido san. cōuertitur in saniē in. xx. diebus vl' circa id cum sanies solūmodo per adustionem generetur in intestinis: sicut cōtingūt in matrice ⁊ vesica. Unde Ipo. vij. par. amph. Cathari in superiori ventre in saniē cōuertuntur in. xx. diebus: vt dicit cōmentator: qm̄

vt dicit ficut.xx.dies est terminus periodi vniuersalis ita.xlij. Item dissuria ex mollificatione vesice proueniens in senibus vt plurimum commoritur eis.sicut est paralisis atque epilepsia: quoniam corpus etatiua tunc infrigidatur.

¶ De insensibili exitu vrine et mingentibus in lecto. Capitulum quintum.

Accidunt quibusdam et proprie pueris vt mingant nescienter in sompno: et quandoque tempore vigiliarum: quoniam et si in eis virtutes naturales sint fortes: virtutes tamen animales sunt debiles: vt dicit Auic.ij.can.fen.ij.ca.de causis spasmi ex quibus fit virtus sensitiua et retentiua in vesica. Fit igitur passio propter aliquam quattuor causarum: aut propter complexionem calidam humidam in renibus et vesica: aut frigidam et humidam: aut ex mollificatione lacertorum vesice: aut propter potum superfluum. Signa eius propter complexionem calidam humidam sunt habitudo corporis carnosa: liuida: sicut plurima vrina citrina vel rubea: et forte sentit patiens dolorem aliquem in eius exitu et fit maxime in pueris quare cum resoluunt se super latera excitatur virtus expulsiua: et proprie si superueniat imaginatio standi in loco in quo consueuerunt homines vrinare. Et cura eius est si fit puer vt inducatur ei timor ex verberibus et verbis rigidis: quoniam species eius remanebunt in memoria et regulabunt fantasiam hora somni. Si vero fit iuuenis vel adultus alterentur renes et vesica cum emplastris et vnguentis frigidis stipticis dictis ca.de dyabete. Similiter et cum puluere quem ponit Ras.in diuisionibus predicti cap. Rx.se.coriandri assati: et preterea infusi in aceto vini per diem et noctem: quia fiet magis stipticum.par.j.mirabolanorum emblicorum siccatorum.boli armenici glandium siccarum l.arabe lentium excorticatarum.p.equa.cum coriandro terantur omnia simul et detur ex eo.ʒ.ß.vel.ʒ.iij. cum aqua pluuiali vel vino rubeo pontico. Ad hoc etiam conferunt trocisci de karabe et trocisci de alkekengi dicti.c.de mictu san. Fiat quandoque flobotomia basilice in brachio vel saphene in pede: quoniam confert. Dieta eius sit frigida sicca in cibo et potu et condimentis si stomachus et intestina non prohibeant. Signa eius propter complexionem frigidam sunt habitudo corporis flatica vrina alba.grossa exiens sine mordicatione omnino et profundatio somni plurima et priuatio sitis omnino Et cura eius est vt si fit adultus detur de hoc puluere calido stiptico quem ponit Ras.ibidem Rx. glandium siccarum.ʒ.v.thuris.ʒ.xx.mirrhe.ʒ.vj.coriandri assati cipi cappris acori omnium ana.ʒ.x.terantur omnia simul vt alcohol.dentur ex eo mane et sero.ʒ.iij.cum vino rub.pontico vel vino veteri amaro. Vngatur pecten et virga cum oleo masticino vel rutbaceo: postquam in eis dissoluta fuerint euforbium castoreum et mirrha. Emplentur cum herbis calidis siccis sicut sunt menta menstratum saluia rutha absinthium.serpillum: postquam cocta fuerint et pistata et incorporata cum mastice et dissolutis cum vino veteri amaro vel aceto acutissimo ad ignem in casola. Conferunt preterea balnea tinarum vel stuphe sicce et proprie post purgationes flegmatis frequentes si sit cum materia. Dietetur cibis et potibus et condimentis calidis siccis si epar non contradicat. Signa eius propter mollificationem sunt: quia et tempore vigiliarum egreditur vrina insensibiliter et fit maxime in senibus et decrepitis. Et cura eius est eadem cum cura stranguirie propter mollificationem corporis vesice. Signa eius propter potum superfluum sunt narratio infirmi: et quoniam fit solummodo per inebriationem vel crapulam. Et cura eius est cura omnium passionum contingentium a causa primitiua immediate quem ponit Ypo.vbi dicit. In omni motione corporis &c.

Canones.

In cura istius passionis administrare conuenit medicinas locales non tamen circa membrum generans vrinam quod est epar et sequestrans quod est renes si methodo procedatur. Medicine igitur bibite sint subtiliter puluerisate et cribellate: vt cito ad renes et vesicam peruenire valeant cum virtute: verumtamen sciendum quod renes magis alterari possunt per interius. vesica vero per exterius: nisi forte interiora iniiciantur per inferius cum siringa.

Pronosticatio.

Iste passiones si fuerint in pueris per se rectificantur earum complexione quoniam exiccantur quod fit vsque ad.xx.annos ad plus.quod si post hoc remanserint plurimumque moriuntur.vnde Ypo.iij.particula aphorismorum.quecunque vero permanent pueris et non soluuntur circa iuuentutem: aut senium: aut circa menstruorum eruptionem veterascere consueuerunt. Item ista passio superueniens in senio non curatur: quoniam eius causa magis ac magis fortificatur.vnde Ypocr.vj.parti. ampho.

Nefretici ⁊ circa vesicā dolentes laboriose sanantur in senibus.

¶ De apostemate in vesica et collo eius. Capl'm.vj.

Hoc apostema licet ex natura sui gnīs possit fieri ex oi gnē qtuor humorū. Illud tñ qđ fit vt plurimū est apa calm: vt dicit Ras. ⁊ ppe de cholera vl' sanguie cholerico: qm̄ in vesicā penetrare nō pōt: nisi hūor acut⁹ subtilis cum sit mēbrū neruosū ⁊ exāgue. Et signa eius sunt fe. acuta ⁊ dolor vehemēs cū pūctura in vesica ⁊ alienatio mētis ⁊ nigredo lingue sicut in frenesi qđ totū accidit pp̄ter hui⁹ mēbri plimā sensatiōnē ⁊ ma'ie caliditatē. ⁊ si magnificet: retinent stercus ⁊ vrina.

Methodus.

Cura ei⁹ ē vt oīs cura frenesis. Fiat igit' a principio flōmia diuersiua ex basilica dextra in brachio vel manu ⁊ nō emplet cū frigidis stipticis sicut fit in repcussionib⁹ alioꝝ apatū: sꝫ cū frigidis leuib⁹: qm̄ induceret in vesica frigiditas vltimata cū sit mēbrū ex natura frigidū ⁊ phiberet materie resolō. Liniat ergo pectē ⁊ virga tota vsq; ad dies qttuor a principio cū oleo viol. vel ros. vel de nenuph. vl' de papauere ⁊ emplet cū malua violaria ⁊ ficla coctis ⁊ pistatis ⁊ incorpatis cū eisdē ponēdo tepidū sup locū. Die vo qrta vel circa id fiat flōmia eradicatiua de saphena pedis sinistri q̄ est int⁹ in talo. Et tūc liniat locus cū resolutiuis leuib⁹ sine attractione sicut est oleū camomillinū cale fc̄. i vase duplici vel anetinū: qm̄ mitigat dolorē. Emplet cum farina se. lini. ⁊ fenugreci ⁊ se. aneti ⁊ florib⁹ camōille ⁊ mellilloti ⁊ althea coctis in aq̄ ⁊ pistatis ⁊ incorpatis cū mussillagine se. althee. ⁊ butiro recen. sine sale sufficienti: ⁊ pōt addi farina fabarū grā abstersionis ⁊ aptionis poroꝝ ⁊ pprie in pcessu. Hoc nāq; empl'm dolorē mitigat: tumorē et extensionē remollit: ⁊ materiā insensibilit resoluit. Si sit possibile sic regat p totū statū: sed in declinatione cōfortet cū resolutiuis fortiorib⁹ sicut sunt se. apij ⁊ aneti. Nutriat hora illa ex ordeo vel auenā cōditis cū lacte amig đ. dulciū vel cū iuribus carniū alteratis cū lactu. portula. cucu. cucur. Bibat aquā decoctionis ordei ⁊ prunoꝝ siccoꝝ. Si aūt nō videris pfectū ex resoluētib⁹ vsq; ad diem. vij. vl' circa id: imo tūc fe. ⁊ dolor exacuunt: q: sanies icipit gnari: pcede ad maturatiua q̄ dixim⁹ ca. de apate in renib⁹: ⁊ sic pcede vsq; ad pfectā maturationē ⁊ p rupturā ⁊ exiturā sicut dixim⁹ illic. Si vo neq; i illis viderꝫ pfectū vsq; ad diē. xiiij. vl' ad pl⁹ imo extūc dolor ⁊ fe. miorant ⁊ appet tactui tumor cū duritie p⁹ cōmissurā q̄ est iter testiculos ⁊ anū: ⁊ augmētat retētio vrine ⁊ stercoris: tūc scias q subtile ex ma'ia cal'a exhalauit ⁊ grossū residuū indurat: q̄re tūc cōfortetur virt⁹ cū carnib⁹ bōis ⁊ vino: vt lōgū morbū valeat tolerare ⁊ pcede ad mollicīē p⁹ p interi⁹. Det g̃ in aurora ℥. s. vl' ij. cassiefi. dissolute cū aqua cal'a vel cū aqua decoc. seim cōtū frigidoꝝ mūdatoꝝ qm̄ euacuat ⁊ mollificat. Deiñ acuat cū seib⁹ calid. vt semie. fen. apij ⁊ capilli veneris. Purget ēt qñq; cū tamarindo. ⁊ māna coctis ⁊ dissolutis cū eisdē. Ista nāq; tria farmaca. s. cassiafi. māna: ⁊ tamarindi. plimū cōferūt i oi duritie silr ⁊ viol. cōdite ⁊ emplet locus apat⁹ si appet. Et si nō appet: emplet cōmissura ⁊ pecten ⁊ vga cū emplo qđ dixim⁹ ca. de apatib⁹ renū. C. de cura apatis duri. ⁊ vngant semp cū oleis cal'is p̄dictis ⁊ cōfert plurimū in molliēdo ⁊ resoluēdo materias duras balneū aq̄ dulcis vel aq̄ decoc. malue althee caulū recentium viol. cucurbi. melon. ⁊ radicum capparis.

Canones.

Idē est ⁊ canon apostematis renū ⁊ vesice quare videatur illic ⁊c.

Pronosticatio.

Apa in vesica cū dolore ⁊ duritie in ea ⁊ feb. continua acuta malū pnūciat: vt di. Ipoc. ij. pno. cōtra finē. magis tñ si cū vētris strictura: qm̄ apa magnū sigt. Itē fm eūdē ibidēꝫ. Apa vesice si resoluat salubre: si vo cōfirmetur in saniē cōuertit et cū pus exierit cū vrina salubre erit. si vt ad sciltrosim pcesserit vel etiā ad saniationē tendit ⁊ pus nō exierit neq; vesica mollescit: neq; fe. defecerit mors in pzio aderit in die septima ad plus: qm̄ hoc apa inter pacutas fe. minat. Idē ibidē hui⁹ morbi spēs scilꝫ apostematis in vesica cum

se. acuta pueris ampli⁹ a.x. anno vsq ad.xx. solet euenire qd' iā forte cōtingit: q: nondum mēbra spmatica sunt perfecte exiccata sicut post annum.xv. quare materie acute in ipsa pñt penetrare et apostemata inducere.

¶ Tractatus octauus de passionib⁹ virge et testiculorum.

Membra generatiōis in masculis sunt tria.s. testiculi ꝛ vasa spmatica ꝛ ṽga. Sunt aūt vasa spmatica due vene albe stricte lōge valde orte ꝓpe renes dextra qdē a vena kilis sup renes: sinistra ṽo a vena mulgēte infra renes. deīn procedētes deorsum sup spōdiles dorsi ꝓueniūt ad oseuz vl' bursam testiculoꝝ vbi resoluūtur circa testiculos singula circa ꝓpriū reuolutionib⁹ iteratis preter ꝙ eaꝝ subam ingrediātur. Post hoc ascendētes inter cutē ꝛ os pectinis habent sua orificia teriata in viā ṽge q̄ est collum vesice: dextra qdē a dextris sinistra a sinistris: ita vt he tres vie in vnicā apud ṽge radicē trāsformētur. Et dicūtur vasa spmatica: qm̄ sanguinē nobilissimū supfluentē in nutrimēto cōi totius corpis in q̄to nō in q̄li generatū quidē in epate ꝑm medicos: i corde ṽo ꝑm phos sugunt a locis p̄dictis ꝛ vehemēter ad testiculos vt eoꝝ caliditate digeraꝑ ꝛ eoꝝ albedine dealbeꝑ sicut lac i mamillis ꝛ sic finalr in spma cōuertaꝑ ꝓpꝑ qd' accidit vt ij q̄ excesserūt in coitu sanguinem loco spmatis effundāt. Cōsueuit aūt p̄dict[is] mēbris q̄druplex gen⁹ morborum euenire. Primū est ablatio vel diminutio coit⁹. Secundū corruptio coit⁹ q̄ nihil aliō intelligitur q̄ excessus i desiderio coeūdi. Tertium gomorrea.i. emissio spmatis inuoluntaria. Quartū morbus cōis omī mēbro ꝛ est apā. Nam de malicia spmatis dicemus cum de ablatione coitus ꝛ causis eius loquemur.

¶ De diminutione coitus. Cap.j.

Aferꝑ vel diminuiꝑ potentia coeūdi q̄ttuor ex causis. Prima est appetitus debilitas. Scđa ē erectiōis ṽge frigiditas q̄ fit ꝓpter alterā duarū cārū: vna ē vētositatis inflatiue paucitas cuius signū ē paucitas erectiōis cū ꝑuatiōe inflationis ꝛ ṽtute corpis bn̄ se habēte. Et cura ei⁹ est vsus assidu⁹ ciboꝝ inflantiū: quoꝝ tm̄ inflatio nō resoluiꝑ penes digestionē primā: qm̄ calida inflāt solū intestina: vt pira et poma cruda comesta: sed quoꝝ vētositas est remanēs in venis post digōnē secūdā et cōuersionē eoꝝ in sanguinē: vt sunt fabe pisa ꝛ cicera faseoli qn̄ comedūtur recētes etiā semicoctis cōditis cuz sale ꝛ cardamomo et rape cocte cū carnib⁹ vel asse in igne ꝛ lac recens mixtū cuz melle ꝛ pisces sumpti cuz cepis crudis ꝛ tractatio ṽge assidua cum leui fricatione attrahēte nō resoluente. Alia est palisis frigiditas in neruis ṽge. Cui⁹ signū est ꝙ spma est abundās subtile ꝛ facile egrediens ꝛ desideriū constās: sꝫ erectio i semet debilis. ꝛ cura ei⁹ est vsus electuarioꝝ vt sūt dyatriūpip. dyagal. theodoricū anacardinum ꝛ silia ꝛ inunctio ṽge assidua cū oleis et vnguētis calidis dictis in ca. de palisi. Et assiduatio in cibis ꝛ potib⁹ calidis si epar non p̄dicat. ꝛ exercitatio in ieiuno ꝛ fricatio frequens ṽge ꝛ coitus vsu moderato. Spermatis aūt modicitas fit ꝓpꝑ siccitatē dn̄antē sup testiculos vl' corp⁹ totū. Et signū eius est paucitas exit⁹ spmatis apō coitū ꝛ ei⁹ puitas ꝛ diminutio i q̄titate ꝯtinua ꝛ discreta. ꝛ cura ei⁹ ē hūectatio corpis ꝛ impiguatio preō. qm̄ oē impiguās corp⁹ est m'tiplicās spma ꝛ hūiditates influētes. Et in hoc ꝯferens ē a ꝓprietate medicamē de terenia bin: vt dicit Raſ. ℞. lactis vaccini vel ouini qm̄ oim sunt marie vnctuosa. lib. ij. vini gn̄atorū dulciū. ℥. ij. coquāꝑ vsq ad spissitudinē mellis deꝑ ex eo oi die i ieiuno. ℥. iij. vl'. iiij. et p⁹ ipm cōedāt pisces recētes assos cuz cepis crudis vl' elixos ꝯditos cū spēb⁹ arōatic[is] dulcib⁹ p̄dict[is]. Cōfert p̄terea balneū aq̄ dulcis tepide ꝛ ꝓpe p⁹ cibū p duas horas sine mora i ipso vl' desiderij ad coitū. Et ꝙ egreditur apō coitū spma plimū subtile aquosū sed ē tardi exit⁹ p⁹ fricationē plimā. Et cura ei⁹ ē cū oi qd' calefacit ex cibis ꝛ medicis. Et assiduatio. ꝫꝫ. ꝯditi ꝛ diatriūpip. ꝛ dyasatyrio. Et qnq aggregāꝑ an̄ dispositiōes i spmate scꝫ frigiditas ꝛ siccitas. ꝛ signa ei⁹ habitudo corpis melēca: scꝫ macra: nigra: gracilis: mollis ꝛ laxe carnis paucitas sang. et spermatis ꝛ tarditas egressionis ei⁹ apud coitum. Et cura ei⁹ est aggregatio intētio

num duaꝝ simul predictaꝝ ⁊ assiduatio ci/ boꝝ grossoꝝ calidoꝝ inflatiuoꝝ si stōach⁹ obediat sicut cicer ⁊ caro pinguis elixa in aq̄ cū cepis ⁊ pultis ex tritico. Et cerebella as/ sa cōdita cū.ȝȝ.⁊ piper ⁊ ppe cerebella auiū paruaꝝ siluestriū nō aquaticarū: vt sunt pas seres fasiani ⁊ pdices ac fabe cocte cū carne porcoꝝ salita ꝯdita cū puluere asse dulcis vel cinamomo cardamomi.⁊ pipe:⁊ oia mul tiplicātia spma q̄ dicenł. C. de empic. Uir ge aūt breuitas atq̄ gracilitas coitū dimi/ nuit ⁊ ꝓpe genitiuū: qm̄ spma non deducił in cōcauū mr̄icis q̄ ē loc⁹ ei⁹ ꝓpri⁹ q̄re stans in collo mr̄icis resoluił ⁊ colliquał a frigido cōtinēte ⁊ sic effluit saltuatim. Et cura eius est si bn̄ p̄t aliquo mō ⁊ ꝓpe añ tp̄s ꝯsisten tie ⁊ cū adbuc mēbra crescunt: ⁊ abluał v̄ga tota oi die cū aq̄ calida decoctiōis ipipis vl̄ sinap̄.vel titimali fricādo donec cepit rube/ re ⁊ iflare. Post hoc statim vnguał cū oleis calīis actractiuis sicut ē oleū de costo vel de spica. Et vnguētū marciaton dyaltbea ar/ rogon vel agrippa. Sup̄ vnctionē ponat illi co empl̄m factum ex pice calida liq̄da alba mūda ⁊ aromatica mixtis eq̄liter ⁊ extēsa su per coriū albū molle.⁊ fiat hoc oi die bis vl̄ ter vsq̄ ad.xl.dies vel plus. Et p̄ talē modū impinguał mēbꝝ q̄dlibet ⁊ corp⁹ totuꝫ de quo dicem⁹ lib.ij. Cōfert p̄terea assidua tra ctatio virge cū manib⁹ ⁊ cuꝫ dilatatione et extensione ⁊ frequentatio coitus cum frica/ tione leui perdurante.

Emperica.

Electuariuꝫ dyasatyrion ꝯfortans coi tum ex oī cā diminutū. ℞.satyriō recentiū q̄ abscidunł a patre suo.ȝ.iij. pastinacis corti cis yringoꝝ.añ.ȝ.sex.radic. raphani.ȝ.ij.lus plant.ȝ.ß.terātur ⁊ infundātur in aq̄ cicerū vel fabarū quaꝝ abiecta fuerit p̄ma aqua p̄ diē ⁊ noctē. Preterea exp̄manł ⁊ ponātur in lacte vaccino vel ouino q̄d supemīnet radici bus duob⁹ digitꝭ: p̄terea addał butiri vacci ni recētis.ȝ.iij.⁊ excoquāł cū facilitate vsq̄ ad spissitudinē. Et si adbuc radices non bn̄ cocte sint: fundał iterū sup̄ eas ex lacte ⁊ bu tiro vsq̄ dū pfecte decocte sint. Preterea pi stel hoc totū pfecte ⁊ addał ei carniū dacti/ lorum pistatoꝝ ⁊ nucleoꝝ fisticorū pinearū mundatarū añ.ȝ.iij.mellis albi dispumati lib.ß.succi cepe humide.ȝ.iij.⁊ oia bulliant insil̄ vsq̄ ad pfectā decoctionē ⁊ spissitudi/ nē.preterea deponantur ab igne ⁊ addatur pul.istarū specierū.℞.caude stinci cū renib⁹ et sanguie.ȝ.ß.se.eruce.ȝinȝi.⁊ been al.⁊ ru. ligue auis:se.nasturtij:cinamomi:pipis lō/ gi:se.bautie:sinapis:sparagi añ.ȝ.ij. gallan ge:nucis mus.pipis nigri:se.porri:se.rap.añ ȝ.ß.cerebelloꝝ passerū.ȝ.ij.⁊ dimittātur le/ uiter bullire ꝯtinue p̄miscēdo cum spatula. In fine v̄o aromatiȝeł cū.ȝ.ß.boni musci di/ stēperati cum vino optio veteri claro. Et sit dos.ei⁹ ab.ȝ.ß.vsq̄ ad.ȝ.j. Et est descriptio Mes.in suo antid.paꝝ ab eo dn̄s ꝓpt fa/ miliaritatē. Electuariū aliō sic fi. ℞.se.bau tie:se.rap.ceparū spagi raphani eruce:se. pi nearū mund.cardam.pipis lentiū fisticoꝝ lingue auis yringoꝝ been al.⁊ rub. satyrion costi dulcis ȝinȝ.pipis lōgi nasturtij añ.ȝ.ß. terātur ⁊ cribellētur ⁊ ꝯficianł cū melle.deł cū vino dulci vel lacte calido ex mamillis. Et si corp⁹ fuerit calidū diminue ex pipe ⁊ raphano ⁊ nasturtio: ⁊ ꝓ eis pone auellana rum ⁊ amigdalaꝝ dulciū mund.⁊ ꝯfice cuꝫ ȝuccara vel penidijs. Electuariū aliud for/ te in vltio ⁊ datur añ horā coitus imediate. ℞.stincoꝝ recen.nō corruptoꝝ.ȝ.iij. vel.iiij. cubeb.pipis longi.lingue auis satyriō añ.ȝ. ß.asse dulcis.ȝ.ß.terātur oia pfecte ⁊ misceał ad ignē cū melle dispumato cocto: ⁊ totū si/ mul comedał. Ad ideꝫ vnguētū. ℞.olei nar/ dini vel costi.ȝ.iij.cere.ȝ.ß.⁊ ß.musci grana. viij.dissoluał cera cū vnguēto: ⁊ in hoc toto incorpeł pul.reꝝ aliaꝝ postq̄ deposite fue/ rint ab igne.vngātur ex eo renes ⁊ spina to/ ta femur pectē ⁊ v̄ga. Sed cauendum ab eo in corpore naturalr̄ calīo sicco vel actualiter similiter.⁊ in macie renum vel dyabete.

Canones.

Coitū tria con stituūt. Primū appetitus exci/ tans: ⁊ hoc ē a corde ⁊ epate. Scd̄m ventosi tas erigēs ⁊ hoc est a corpe spōgioso ⁊ v̄ga. Tertiū humidū semiale pficiēs: ⁊ hoc ē a te/ sticulis ⁊ vasis spermaticis. Ex quo pꝫ me dicum nō oportere negligere cordis ⁊ epa/ tis confortationem in coitu procurando.

Pronosticatio.

Ablatio coitus sl'r ⁊ diminutio potētie coitiue si fuerit ex gñatione ppt malā cōplonē frigidā siccā testiculoꝝ innatā curā nō recipit. Qm̄ deficiēte dn̄a natura deficere oportet medicū ministrū. Itē ablatio difficilius curat̄ q̄ diminutio. Itē ista passio difficilime curatur in senibus primis ⁊ secundis.

¶ De satiriasi ⁊ excessu desiderij coeundi. Capl'm.ij.

Satiriasis est erectio virge assidua cū desiderio coeundi. priapismus vo est inflatio virge continua sine desiderio coeundi vel pauco: sicut accidit pueris ⁊ quibusdā ipotētibus: desideriū vo est sicut cōe ad vtrumq;. Et sic p3 quomō iste tres passiōes differāt forma nō tn̄ subiecto vel essentia pp̄ter qđ ipaꝝ eadē sunt signa cā ⁊ cura: p̄terq̄ in mulieribus ⁊ satiriosis cū pruritu forti labioꝝ vulue loco erectionis.

Methodus. Fiūt autē he passiōes q̄ttuor ex causis. Prima ē san. ⁊ spmatis m'titudo. Et signa eius sunt habitudo carnosa ⁊ rubicunda cū virtute corpis ⁊ paucitas debilitatis post coitū pl'imū ⁊ pollutionē ⁊ impgnatio mulierū cū qb' coit. Et cura eius est minoratio san. ppsse cū oī re q̄ hoc facit ⁊ corp' extenuat ⁊ sunt.v. Prima fl'omia basilice vel medicie seqntes. scda medicinaꝝ assiduatio ventrē soluentiū. tertia fames ⁊ labor in ieiuno. q̄rta vsus ciboꝝ acetosoꝝ sl'r ⁊ medicinaꝝ sicut lentes cocte in aqua cōdite cū aceto vel agresta vel vino granatoꝝ: ⁊ sicut potus aque mixte cum aceto ⁊ sumptio sirupi acetosi q̄cūq; die in aurora. q̄nta vsus ciboꝝ frigidoꝝ actu ⁊ virtute: sicut sunt lactu. portu. comesta cruda cū aceto vel agresta cū abstinentia calidoꝝ sicut sunt carnes ⁊ vinū: vl' hūidoꝝ piguiū sicut sūt lac oleū ⁊ butiꝝ. vi. assiduatio medicaminū diminuētiū spma a q̄litate ⁊ pp̄rietate q̄ dicem'. C. de empicis Post vl'ia vo ventēdū ad localia renes ifrigidātia cuiusmōi sūnt linimēta sup alliatis ⁊ vgā ⁊ testicl'os ex oleo roš. mixto cū cāphora. ⁊ cera vel ex populeō mixto cū aceto ⁊ modico argēti viui. Et si patiēs dormierit vl' supinus iacuerit sup ea magis cōferunt sicut sunt empl'a ex ro. solatro plātagine sempuiua mirtillis vga pastoris lētib' excorticatis coctis in aq̄ ⁊ aceto pistatis ⁊ incorpatis cū oleo roš. vl' oleo mirtino vel nenuphare. Et sicut ē epithima ex cāphora sandalis ⁊ roš. puluerisat3 ⁊ ifusis i aq̄ ro. ⁊ aceto. Et ad h' m'tū cōfert vt eger ɔtinue deferat sup renes laminā plūbeā subtilē spissis pforatā. Scda res ē spmatis prurigo vehemēter ex acuitate ⁊ caliditate spi' puenies. Et sig̃ ei' sūt fortitudo in desiderio coit' vltra modū. s3 debilitat̄ p' ipm pl' alijs. Et egredit̄ apō ip3 spma modicū ⁊ velocit̄ cū ardore in capite vge quē forte sequit̄ ardor in vrina pria: ⁊ si frequētet̄: iducit exiccationē ⁊ marasmū corpis toti'. Et cura ei' ē infrigidatio ⁊ hūectatio ppsse cū cibis ⁊ medicis sicut ē balneū aq̄ tepide dulcis l' aq̄ decoc. malue lactuce ppl'i salicis viol'. ⁊ pp̄e p' potū lacti acetosi de quo extractū sit butiꝝ p horas.ij. ⁊ cib' fact' ex lactucis portulacis cucur. cucu. melon. cōditis cū lacte acetoso vl' cū butiro ⁊ modico aceti: ⁊ hmōi sūt carnes agnū vl' porcel. ⁊ edoꝝ cocte ⁊ alterate cū herbis eisdē. Sl'r ⁊ gelatina facta ex extremitatib' aīaliū coctis ⁊ cōditis cū vino pōtico ⁊ modico aceti. Pot' eius sit vinū al. vl' pōticū rub. s3 si corp' sit inanitū bibat vinū dulce rub. ⁊ vtat̄ restauratiuis dictis ca. de ptisi ⁊ ca. de macie renū. Et si appere ceperint sig̃ feb. ethice fi. oia q̄ dicet̄ suo ca.ij. li. Vtat̄ p̄terea assidue electuario diminuēte spma a q̄litate frigida qđ dicemus infra. C. de ēpicis. Et sic fiāt oia localia superi' dicta ca. de dyabete. Tertia res ē multitudo hūiditatū ppataꝝ vt fi. ex eis spma. Et signa ei' sunt: qm̄ paꝝ debilitat̄ in coitu plimo ⁊ exuberatio spmatis apō ipm sl'r ⁊ subtilitas eius vt albedo coloris ⁊ hitudo corpis flātica ⁊ multitudo inflatiōis vge sine desiderio pl'imū aucto. Et cura ei' ē exiccatio taliū cū medicamēto ppsse cū cibis et medicinis sicut sunt miliū ⁊ panicū ⁊ lētes elixe cū origano calamento ruta menta cimino allijs. ⁊ carnes asse cōdite cū sinap. vl' pipere. Et sicut est vinū amarū purū: sitim et famem tolerer. Sudet ⁊ laboret in ieiuno. vtat̄ dyatriū pipereō dyacimino ⁊ oibus calidis siccis ⁊ pp̄rie post purgationes factas cū pillulis cochijs vel cū hndicta laxatiua: qm̄ ante purgationē desideriū augmētaret vnguāt̄ hora illa virga renes ⁊ testiculi cum

vnguentis marciatõ arrogõ ad ignẽ vel solẽ cal'm vehemẽter. ꝛ fiãt oĩa q̃ dicenť ca. de go morrea. Quarta res ẽ multitudo vẽtositatũ exigentiũ ꝟgã. Et signa eius patẽt ex r'one patientis. Et si fit cũ calitate appet rubedo coloris corpis ꝛ desideriũ modicũ vehemẽs ad coitũ. Si ꝟo cũ frigiditate appet albedo corpis ꝛ bitudo squalida ꝛ dsideriũ modicũ ad coitũ: lꝫ multũ coituꝫ valeat pficere pter ꝙ ab ipo noceat. Et cura ei⁹ est si sit a cã cali da flõmia basilice frequẽs inunctio renũ et ꝟge cũ vnguẽtis frigidis supdictis ꝛ assidua tio electuarioꝝ diminuentiũ spma ꝑpter fri giditatẽ q̃ dicenť. C. de empicis. Si ꝟo sit a cã frigida purgeť cũ pillis cochijs. Et assi⁄ duet post h̃ electuaria diminuẽtia spma pro pter q̃litatẽ ꝛ ꝑprietatẽ. Ualet etiã ad hoc oẽ qđ vẽtositates carminat sicut est dyacimi nũ dyatriũpipeõ et electuariũ qđ. ℞. carui cimini origani mẽte serpilli rutbe calamẽti pullegij salute polij. añ. ʒ. j. ss. cinamomi pi⁄ pis cardamõi. añ. ʒ. ij. ameos amomi añ. ʒ. ß. zuccari lib. vj. fiat electuariũ durũ sicut dya ciminũ de quo sumat in aurora ad modũ ca stanee oĩ die cũ vino al. veteri amaro. Absti⁄ neant vtricꝫ eaꝝ a cibis viscosis ventosis: si cut sunt rape cepe eruca ꝛ silia. ꝛ a multipli⁄ cãtib⁹ spma: sicut sunt lac recẽs ꝛ pisces recẽ tes ꝛ a ꝑuocãtib⁹ desideriũ a ꝑprietate sicut sunt satirioñ. yringi baucia et similia.

Emperica. Diminuentia coitũ ꝛ facien tia ꝟuare casti tatẽ sunt duoꝝ generũ: quedã a ꝑprietate et q̃dã a q̃litate Et q̃ a q̃litate sunt duoꝝ mo⁄ doꝝ: aut a frigiditate cõgelãte ꝛ mortifican⁄ te sicut sunt lactuce portu. acetũ agresta nix opiũ argentũ viuũ papauer ꝛ silia. Aut a q̃ litate exiccãte ꝛ cõsumẽte cuiusmõi sunt pip sinap. alliũ apiũ semẽ vrtice ꝛ silia: ꝛ oĩa diu retica cal'a. Que ꝟo a ꝑprietate lꝫ ꝛ h̃ q̃lita te pl'ima pticipẽt ꝑpter qđ ꝛ oĩm sunt fortis sima sicut agn⁹ cast⁹ ꝛ folia ꝛ radix ꝛ semen ei⁹ silr' ꝛ coriãdrũ rutba origanũ ꝛ smaragd. verũtñ opantia a cal'itate cõfert in sene vel fl'atico: qñcꝫ i desideriũ addẽdo cõplexioni. Opantia ꝟo a frigiditate silr' ꝛ ꝑprietate cõ ferũt oĩquacꝫ pter ꝙ opantia a frigiditate sunt pncipijs vite pl'imũ cõtraria q̃re ipoꝝ vsus modereť: ne forte ad paralisim. vel apo plexiã pducãt vel ydropisim pniciosam vel etb. cã senectutis. Electuariũ frigidũ ad h̃ sic fit. ℞. seis lactu. se. portul'. se. papaueris. añ. ʒ. v. psilij se. coriãdri sicca. lẽtiũ excortica⁄ taꝝ añ. ʒ. ij. balaust. nenuph. añ. ʒ. j. cãpho. ʒ. v. zuccari qđ sufficerit vel dimisso zuccaro teranť oĩa ꝛ conficianť trocisci cũ succo ace⁄ tose vel lactis vl' aqua ros. Et deť vn⁹ ex eis oĩ die i aurora p. v. vel. vij. dies cũ sirupo ro. vel viol'. ꝛ aq̃ frigida. Electuariũ cal'm ad h̃ sic fit. ℞. origani rutbe pullegij serpilli mẽte calamenti. añ. ʒ. v. carui cimini baccaꝝ lauri pipis lõ. ꝛ nigri. añ. ʒ. ij. cipi cappis ameos cinamõi. añ. ʒ. j. lq̃ritie. ʒ. ß. mell'. ʒ. ß. Electua riũ opans a ꝑpetate sic fit. ℞. se. agni casti. ʒ. v. fol'. mẽtastri succi rutbe cimini balaustia rũ cipi. añ. ʒ. j. smaragđ. ℈. j. zuccari q̃r. ß. deť ex eo i ieiuno cũ vino al. aquoso. Itẽ ad ideꝫ conferunt trocis. de agno casto dicti capitu⁄ lo de opillatione splenis.

Canones. Cauẽdũ in cura istaꝝ passionum ab introductiõe passiõis maioris. ꝟbi grã: vt si sit a cã cal'a ne stõachũ ꝛ cor mortificem⁹. Si ꝟo a frigidi⁄ da ne epar ꝛ splenẽ iflãmem⁹. Si ꝟo ab hũi da ne corp⁹ ꝛ mẽbra exiccem⁹. Cũ igiť aliq̃d taliũ appuerit ilico cessandũ ẽ ab exhibiti(p interi⁹: sꝫ intẽdẽdũ eis q̃ p exteri⁹. vt sunt em pl'a ꝛ vnguẽta. Itẽ cõuenit vt tales medicĩe sint subtilis sube: qm̃ opꝫ vt sit currẽs pene⁄ tratiuũ ad mẽbrũ distãs ꝛ pfunđ. dꝫ ꝑcede re. Si. igr̃ sint liquores colleniť. Si pulueres cribellenť. si electuaria vl' trocis. vltie teranť si empl'a pistẽť donec ad formã axũgie redu cantur. si epitbimata vel vnguenta addatur aliquid ex aceto acutissimo penetratiuo.

Pronosticatio.

Coit⁹ et eius desideriũ si supfluãt ꝛ durent corp⁹ totũ ꝛ ꝑpe renes ꝛ cor ꝛ cerebrũ ꝛ ep ignĩũt ꝛ exiccãt: ꝛ sic etbicã inducũt. Itẽ di. Rab. in diuisionib⁹ ꝙ satiriab. si pseueret: est nocẽs ꝛ pducẽs ad spasmũ vl'em ꝛ egritudi⁄ nes assiduas ꝛ ꝑpe spasmũ de inanitione et fe. effimerã q̃ demũ in etbicã trãsformať cuꝫ ignitione vltimata in spmatib⁹ hũorib⁹ ꝛ mẽbris. Coit⁹ pterea ẽ ex rebus maxime no cẽtibus quĩcꝫ pticulis nr̃i corpis sub qui⁄

busdam mal' suis dispõnib' exñtibus. Prio quidē cerebro hũido: qm̃ catharrũ multiplicat ei' hũiditates colliquãdo: ꝛ sic cecitatez vel ptisim vł epilepsiã vł vertigĩnē iducit. scḋo vo cordi sicco: qm̃ cõsumptionē ꝛ ethicã inducit. tertio epati calo: qm̃ ignitionē ꝛ ardorem cũ opilatiõe causat ꝛ demũ fe. putridas et apata intrīseca pniciosa ꝛ ppe si fiat sup cibũ. q̃rto stõacho frigido vel laxo: qm̃ robur eius dissoluit: digõnē impedit: cibũ fluctuare facit sui motu cõq̃ssando ꝛ calorē ꝛ spũs a cētro corpis ad circũferētiã distrahēdo. q̃nto vo renib' m̃rici vel sanguinē migentib' p vrinã: qm̃ ipos magis imacerat ꝛ ipsoꝝ vtutē dilacerat. Cuz igiť post coitũ supfluũ aliq̃d taliũ apparere cepit: succurraẗ cũ ppriis remediis suo loco dictis. Itē coit' a pncipio q̃dem corp' calefacit ignīēdo spũs ꝛ agitãdo. in pcessu vo ꝛ qñ supfluit infrigidat resoluēdo ꝛ imacerat ɔsumēdo. Qui ergo debilitari ɔsueuerit p' coitũ vtaẗ cibis ꝛ electuariis aromaticis caľis ante ipz. Linitiõib' vo frigidis p' ipm vt ē aspsio faciei ꝛ extremoꝝ cuz aq̃ roš. pura: vł in q̃ dissolute sint rose ꝛ sanď. ex vtrisq; tã ru. q̃ al. Et nutriaẗ cibis m̃tũ ꝛ subito nutriētib': vt sũt pisces recētes ꝛ iura carniũ laudabiliũ ispissata cũ vitellis ouoꝝ. Et sicut ē vinũ dulce purũ vł claretũ.

¶ De gomorrea ꝛ pollutiõe nocturna. Ca. iij.

Gomorrea est emissio spmatis inuolũtaria q̃lis ē pollutio nocturna. Et fit qñq; cũ erectiõe vge ꝛ qñq; sine: vt dicit Gal'. vi. de accidēti. vltio ca. Fit aũt ppter debilitatē vtutis retētiue vasoꝝ spermaticoꝝ ꝛ testicloꝝ. hec aũt debilitas aut fit ppť acuitatē spmat℥ plurimã excitãtis vtutē expulsiuã. Et signa ei' sunt signa satiriasis ppter acuitatē spmatis. aut ppť multitudinē hũiditatũ p̃patarũ vt ex eis fiat spma. Et signa ei' sunt signa satiriasis ppť multitudinē hũiditatũ: ꝛ hec oĩa diximꝰ pxio ca. Cura gomorree de cã calida ē: vt pmo fiant oĩa p̃dicta i cura satiriaš. ppter acuitatē spmatis: flõmeť p̃terea basilica dextra frequēter si virt' ꝛ etas ꝛ habitudo cõsenserint: qm̃ materias diuertit ꝛ calorē repmit potenter. In fine vo ɔforteť retentiua cũ emplo stiptico frigido. Et fit ex roš. nenupha. mirtillis. plãtagine. vga pastoris: lentib' excorticatis vel bis coctis pma aqua reiecta postq̃ oĩa vel quedã eoꝝ cocta fuerint in aqua pluuiali ꝛ modico aceti. Deinde expressa pistata et incorporata cũ aqua roš. vel oleo mirtino ꝛ actu calida posita sup virgam et testiculos. Idē facit emplm ex coctaš. nespiľ. sorḃ. piris immaturis: balaustiis. cupuľ. glandiuz ꝛ similib'. ꝛ balneũ aque decoctiõis eorũdez. vel vnguentũ ex oleis p̃dictis confectũ addito modico aceti ꝛ aqua nenuphaš. et cera sufficienti. Et cuz eisdem vngant ꝛ emplastrent etiã renes ꝛ spina tota. Cõfert preterea vt patiēs portet om̃i hora sup renes laminã subtilem plumbeã cribratim pforatã: Cura gomorree ppter multitudinē spmat℥ et humiditatũ est vt a pncipio fiant oĩa dicta in cura satiriaš. ppter multitudinē hũiditatum p̃paratarũ vt fiat spma. Et si corp' sit carnosũ: rubicundũ: flebotomeť basilica dextra frequenter in brachio vel in pede: qm̃ euacuat materias ꝛ alleuiat vasa. Si vero visa fuerit habitudo alba flegmatica sq̃lida purgationib' erit insistendũ et digestionibus flegmatis aquosis. In fine vo retentiua cõforteť cuz emplastris ꝛ vnguētis stipticis predictis additis quibusdã. verbi gratia In emplastro adde calamentũ: vinum vet' amarũ. In vnguento vo addatur armoniacum. mastix: olibanũ: bdelliũ: postq̃ dissoluta fuerint ad ignem in casola cum vino rubeo pontico. Assiduet preterea vterq; eoruz electuaria diminuentia sperma frigida. Primo quidē ea q̃ diminuunt spma a qualitate frigida. Scḋo vo ea que a qualitate vel pprietate q̃ diximꝰ ca. de satiriasi. C. de empericis. Caueat iacere supinꝰ in somno. qm̃ grauat renes et eoꝝ excitat expulsiuam.

Pronosticatio.

Gomorrea si superfluat et perduret: perducit ad ethicam senectutis: qm̃ cuz spermate plurimum spũs resoluũtur et corpus infrigidatur. Item gomorrea in corpore: habente stõachum frigidũ vel epar calidũ qm̃ addit infrigiditatē ꝛ laxitatem: neq; remedia ministrari possunt per interius cum ex eis stomachi malitia retinetur.

¶ De apostematibus virge et testiculorum. Caplm. iiij.

Enerat̃ apa in mẽbroꝝ aliis ex oĩ gñe q̃ttuor humoꝝ: vt pluri mũ ex hũoribus calidis: qm̃ et hec mẽbra caliditate plĩma ꝑti cipant inata adeo vt ꝑ eoꝝ cali ditatẽ cõplexionalẽ ꝑficiat̃ spũs gignitiu⁹. Et ɔtra q̃ testiculis ꝑuant̃ vel eoꝝ v̾tute fri gidi sunt flegmatici: quẽadmodum accidit eunucbis ꝛ ipotẽtib⁹ ꝑ naturã. Signa apa/ tis calidi in eis sunt rubor v̾ge ꝛ testiculorũ cuꝫ tumore ꝛ ardore forti ꝛ fe. ɔtinua. Et si fit ex cho. ardor color ꝛ calor fortificãtur suꝑ ruborẽ ꝛ tumorẽ. Si v̾o ex san. totũ fiet ecõ uerso. Signa apatis frigidi sunt tumor sine rubore ꝛ dolore plĩmo. Et si fit ex flãte ap/ parebit tumor mollis albus: si ex melãcho/ lia durus niger.

Methodus

Hoc aposte ma qm̃ exte riorib⁹ fit in mẽbris tua nõ indiget nisi methodo cõi qḋ est vt ꝑmissa euacuatiõe vl̾ cuꝫ flõmia in cã calida vl̾ farmacia in cã frigida admistrent̃ in ꝑncipio empl̾a ꝛ vnguẽta repcussiua. In augmẽto v̾o addat̃ aliq̃d ex resolutiuis. In statu v̾o multiplicẽtur resolutiua suꝑ repcus siua: in declinatiõe v̾o pura capiãt̃ resoluti/ ua. Et hec oĩa nota sunt aliq̃d sciẽti. Vñ si tibi necesse fuerit: ad casuꝫ apatis in stoma/ cho erit recurrendũ vbi materialia hui⁹ di/ ximus: sil̾r ꝛ canones in cura cuiuscũq̧ apo stematis congruentes.

Emperica.

Emplastruꝫ resoluens le/ uiter oẽm in/ flationẽ v̾ge vel testiculoꝝ: ꝛ ꝑꝑrie p⁹ flebo thomiã basilice in brachio ꝑmoꝝ p⁹ in pede sic fit. ℞. stercoris colũbini vl̾ vaccini: florũ camomille: rutbe recẽtis: se. lini: se. aneti añ. p. j. fermẽti. p. ß. salis nitri vl̾ sapõis. iiij. p. j. bulliãt in aq̃ modica vel oleo ro. ꝛ pistent̃ ꝛ cuꝫ lana succida applicent̃: resoluit ei tumo rem in oĩ mẽbro exteriori. Itẽ ad ardorem ꝛ dolorẽ loci valet vnguẽtũ factũ ex populeõ et dyaltbea añ. mixtis. valet etiã linimentũ ex oleo roß. ꝛ oleo camomille añ. par. eq̃les. Itẽ ad vlcus ꝛ corrosionẽ i virga valet oleũ vitelloꝝ ouoꝝ qḋ sic fit. ℞. oua. xij. gallinaꝝ recẽtia elixent̃ in aq̃ donec idurent̃ ꝛ p⁹ vi/ tella ouoꝝ fricent̃ in sartagine dõec q̃si adu rant̃. ꝛ tũc succus q̇ est in eis exꝑmat̃ vel di/ stillet̃ in alẽbico sicut aq̃ roß. oleũ istḋ camẽ creat: vlcera cõsolidat: ardorẽ ꝛ dolorẽ repri mit: corrosionem prohibet. Idem facit vn/ guentum album et citrinum nicolai.

Canones.

Nutriat̃ patiẽs cibis ꝛ potibus ventrẽ leniẽtib⁹ et materias a viis vrĩe diuertẽtib⁹: sicut sunt aq̃ ordei: aq̃ ꝑrunoꝝ: ꝛ sirup. viol. et oĩa di/ cta in ca. de stipticitate ventris ca. de empicis qm̃ diuretica ꝛ vrinatiua dolorẽ et apa au/ gmẽtarẽt nisi forte in declinatione perfecta

Pronosticatio.

Hoc apa leuit̃ curat̃ ꝑ resolutionẽ: sed ꝑ sa/ niẽ malũ. si per scilrosim magis malum.

¶ Tractatus nonus qui est de passionibus matricis.

Embra ĝnationis in femellis quẽadmodũ in masculis: lꝫ non eq̃ ꝑncipalit̃ vel necessario sũt. Primũ q̃dẽ matrix cũ collo ei⁹ ꝛ duob⁹ orificiis: scꝫ orificio ɔca/ uitatis matricis qḋ est sicut os cyrice ad qḋ virga virilis hora coit⁹ elõgatur: ꝛ orificio colli ei⁹ qḋ vulua dicit̃. Et hoc quidẽ mem brũ est in ĝnatione necessariũ: quẽadmodũ testicl̾i i viro cũ ꝑꝑo agẽti correspõdeat suũ ꝑꝑriũ patiẽs ꝛ loc⁹ locato: vt declaratũ est in suꝑiori sciẽtia. Scḋꝫ v̾o mẽbrũ ẽ duo testi culi fabricati itra corp⁹ femellaꝝ suꝑ ɔnexũ m̃ricis: vn⁹ a dextris: alter a sinistris: vt pꝫ in anathomia. lꝫ sũt miores ꝛ frigidiores q̃ in viro. Tertiũ ẽ duo vasa spmatica: quoꝝ vnũ orit̃ a vena lili ꝑꝑe renẽ dextrũ ꝛ teriat̃ ad testiculũ sinistrũ. Aliḋ v̾o orit̃ a vena mulgẽ te ꝑꝑe renẽ sinistrũ et teriat̃ ad dextruꝫ. Et testiculi q̃dẽ atq̧ vasa spmatica i femella nõ sunt necessaria i ĝnatiõe neq̧ sicut cã agẽs neq̧ sicut cã patiẽs: vt pulchre ꝓbat Auer/ ro. ij. colliget ca. de iuuamẽtis mẽbroꝝ ĝna/ tionis i femellis. cũ etiã ifinite sint mulieres ipregnate sine dlectatiõe ꝑꝑa et nõ delectã tur nisi ex effusiõe spmatis ꝑꝑiĩ ad os m̃ri/ cis. Sed sunt cõferẽtia ꝛ vtilia in ĝnatione: quoniam hoc vias colli matricis sperma lenificat: et matricis concauitatem auidam reddit ex quibus fit melior et perfectior

spermatis virilis attractio ꝛ ei⁹ sup ipsum corrugatio cōpleta: vt nec pūcta acus posset os matricis ingredi post horā cōceptionis: queādmodū ꝛ saliua famelici subseruit iglutioni cibi pter ꝙ fit pars nutrimenti. Et si qua mulier impregnata supimpregnet: hoc tn̄ fit per oris predicti aptionē: ꝛ ex delectatione quā sentit in coitu: ꝛ eius diminuta delectatio pfectā restrictionez facit. Et hoc est de his q̄ raro cōtingunt: qm̄ vt plurimū mulier fit proligena per spermatis vnius distributionem p cellulas matricis diuersas: per parū ṽo p spermatū diuersoꝝ suctionē. Est aūt matrix mēbꝛū dēsuz neruosuz rugas habens pl'imas in ei⁹ cōcauo ꝛ conuexo queād modū si q̄s equaret fungū vel spongiā sub figura vesice vl' vitri vrinalis: ꝛ est habēs duo cornua. i. duas pelliculas piramidales neruosas: quarū vna basem hʒ a conuexo matricis dextro ꝛ cornu affixū iguini sinistro ꝛ pportionabil'r de sinistra qb⁹ hācbe ꝛ dorso alligant: ne tpe impgnationis mole fet⁹ opp̄ssa desidat ꝛ turpem figurā faciat qualē habēt q̄ patiūtur herniā vel rupturā. Loc⁹ ṽo situationis ei⁹ est directe sup spondiles dorsi ꝛ caude: scȝ ab vmbilico infra vsqȝ ad os pectinis: ita vt vena illis magna descendens equitet spondiles ꝛ arteriā adorti magnam ꝛ matrix eq̄tet longaonē ꝛ vesica matricez ꝛ collū ei⁹: qm̄ matrix est altioꝛ locata. Cōsueuerūt igit̄ mēbꝛis p̄dictis. xi. supuenire genera passionū. Pꝛima est fluxus mēstruoꝝ sup flu⁹. Scd̄a restrictio mēstruoꝝ. Tertia mala dispositio matricis ad coitū ꝛ impgnationē. Quarta mala dispō m̄ricis ad partū ꝓpter quā sequit̄ aboꝛsus post cōceptionē: vel phibitio ꝯceptiōis a pꝛincipio. Quinta difficultas in partēdo. Sexta exit⁹ matricis vel vmbilici post partū. Septima desideriū ad cognoscēdū impgnatiōis ꝛ fet⁹ sexuȝ. Octaua molla ꝛ iflatio m̄ricis. Nona p̄focatio vl' suffocatio matricis. Decima apa. Undecima vlcera ꝛ ragadie in ea.

¶ De exuberantia fluxus menstruorum. Capitulum. i.

Fluxus menstruoꝝ supfluit propter aliquā decē causarū: vt colligit̄ ex dictis Gal'. vi. de accidēti. vltimo ca. Pꝛima est sanguinis multitudo in coꝛpe toto redū dare faciēs venas in matrice. Scd̄a est multitudo cholere in massa sanguinea acuētis ipsam ꝛ oꝛa venarū aperiētis q̄ ad cōcauitatez matricis terminant̄ ꝛ coctilidones appellātur. Tertia est multitudo flegmatis subtilis aquosi penetrare faciētis. Quarta est venaꝝ coꝛporis latitudo viā humoꝛib⁹ patulaȝ tribuēs. Quinta debilitas virtutis retentiue in matrice cū mollificatiōe venarū earundem. Sexta densitas toti⁹ coꝛpis: q̄re ex eis nihil resoluit̄: sed aggregat̄. Septima emoꝛroyde in matrice: queādmodū emoꝛroyde in ano. Octaua vlcera ꝛ ragadie in matrice. Nona lesio matricis post difficultatē pt⁹. Decima est cā pꝛimitiua que est casus et ꝑcussio sup ventrē sumen ꝛ spondiles ani.

Methodus. Signa ei⁹ ꝓpter san. dnium sup coꝛpus totū sunt habitudo carnosa munda rubicūda: ꝛ ꝙ non debilitat̄ neqȝ discoloꝛat̄ ex ipso: ꝛ vrina rub. grossa valde ꝛ antecessio ocij ꝛ q̄etis ꝛ vsus ciboꝝ san. multiplicātiū: sicut sunt carnes laudabiles ꝛ vinū rub. dulce. Et cura ei⁹ est vt nō restringat̄ nisi postꝙ supfluxerit ꝛ virtutez deijcere ceperit: quare tūc a pꝛincipio fiat flōmia diuersiua vel de basilica dextra in bꝛachio vel manu: vel de basilica sinistra loci eiusdez ꝓut materia fluere videat̄. Post hoc ligent̄ extrema supe rioꝛa vehemēter cū fascia. Sil'r ꝛ radices mamillarū ꝛ ponant̄ vētose magne cū igne sine scarificatiōe sup pect⁹ eleuatis mamillis et ꝓpꝛie sup radices mamillarū cū suctione vehementi. Deinde fi. encatisma ꝛ balneū ab vmbilico ifra ex aq̄ veri frigoꝛis vl' ex aq̄ frigida in qua dissoluat̄ pul'. holi ar. mirtil'. balaustiarū coꝛticis granatoꝝ cupullarū glandiū: ro. gallarū cipssi plantaginis acatie nespillaꝝ soꝛbaꝝ ṽge pastoꝛis cimaꝝ rubi post ꝙ hec oīa vel q̄dā fuerint in ea bullita ꝛ post hoc infrigidata: vel epithimet̄ sumē ꝛ vulua cū petijs infusis in aq̄ eadē cuȝ reiteratione ipsaꝝ frequētata. vel fiat ex eisdē empl'm co ctis in qua pluuiali ꝛ pistatū ꝛ incoꝛpatū cū aq̄ ro. ꝛ albuminib⁹ ouoꝝ ꝛ modico aceti. ꝛ fiāt oīa q̄ dicent̄ ca. de empicis. In declinatione ligari possunt extrema iferioꝛa. s. coxe ꝛ crura sed nō a pꝛicipio. Nutriat̄ lentib⁹ riso farre milio panico ꝛ oībus stipticis acetosis

Et si virtus fuerit debilis vtat carnib⁹ assis pulloꝝ ⁊ castratoꝝ alteratis cum sapore ex vino granatoꝝ vel succo berberis vel aceto vel agresta. Bibat vinum rubeū ponticum limphatū cū aqua pluuiali vel dissolutiōe niuis ⁊ glaciei. Signa ei⁹ ꝓpter multitudinem cho. acute sunt habitudo macra citrina cū debilitate v̄tutis p̄ꝛimū post fluxū: ⁊ est tenuitas san. mēstrualis q̄n cadit sup petiā lineā: albā: ⁊ forte sentit mulier ardorem in labijs vulue. Et fit vrina subtilis citrina intē-se: ⁊ si āteceſſit vsus pipis vel sinapis ⁊ allij ⁊ cepaꝝ ⁊ porroꝝ ⁊ oīm acuminū vel exercitiū vel labor: verior erit significatio. Et cura est eadē cū p̄dicta p̄ter ꝙ nullaten⁹ flōmetur sed purget̄ si fuerit possibile cū electuario de succo ro. vel cū trifera saracenica acuata vl' qd̄ meli⁹ est cū dyapru. acuato ⁊ nō negligat̄ alteratio epatis ⁊ fiat ei⁹ alteratio cum frigidis stip. sicut est hoc empl'm. ℞. sandal'. ru. ro. mirtil'. balaustiaꝝ an̄. ℥. ſ. masticis thuris san. draco. mūmie dragagāti bolī ar. an̄. ℥. ß. puluerisent̄ ⁊ cribellentur ⁊ ꝯficiātur cū oleo masticino vel oleo ro. vl' mirtino addito modico aceti. Et si necesse fuerit: inspissetur cū farina ordei ⁊ ponat̄ actu cali. sup epar. Et sicut est vnguentū factū ex populeon ⁊ oleo ro. Sil'r ⁊ epithima ex aqua ro. ⁊ aceto in q̄b⁹ dissolut⁹ sit pul'. ro. sandal'. terre sigillate san. dra. ⁊ silia. Et hoc idē epithima fiat sup sumē ⁊ intra vuluā. Sumat oī die in auroꝛa ⁊ āte cenā de sirupo rof. vel orizaccara cū aqua decoc. sumach: plātaginis: mirtilloꝝ ⁊ cicoree. vel de sirupo mirtino dicto ca. de flu. ventris ca. de empicis cū aq̄ decoc. milij sol'. Nō negligat̄ etiā alteratio splenis: ⁊ ꝓprie si materia sit nigra adusta: cinerosa: q̄re tunc fiāt purgatiōes ⁊ fomētatiōes splenis dicte ca. de fluxu ventris ca. de cura dissin. ꝓpter melēias adustā. ⁊ ca. de debi. sple. ca. de eius debi. ꝓpter cām cal'. Et in tali casu vtatur cibis viscosis lenitiuis: sicut sunt pultes ex similia ⁊ amilo ꝯditi cū penid. vel zuc. Et sicut sunt extrema porcelloꝝ ⁊ vituloꝝ cocta i aq̄ pluuiali vel aq̄ deco. scorie ferri ⁊ alterata cū agresta vel succo berberis: ⁊ sicut sunt citonia assa ⁊ pira ⁊ sumach. Sed abstineat ab aceto ꝓposse nisi forte grā ꝓuocationis appetit⁹. Signa ei⁹ ꝓpt̄ multitudinē flātis subtil' aquosi ⁊ hūiditatū p̄paratarū vt fiāt san. mēstru⁹ sunt habitudo squalida flatic alba vl' plūbea ⁊ multitudo mēstruoꝝ p̄ꝛima sine corporis extenuatiōe ⁊ subtilitas ei⁹ qd̄ egredit̄ cū coloꝛe albo vl' sicut loture carnis. Et q̄nq̄ est grossum ⁊ viscosum qd̄ egredit̄ sed raro ⁊ vrina al. lactea vel karopos. Et si anteceſſit ociū ⁊ quies assidua ⁊ vsus ciboꝝ flāticoꝝ cū subtilitate sicut sunt iura carniū ⁊ olera oīa p̄ter citonia nespillas sorbas ⁊ pira. Et sicut sunt lac caseus ⁊ pisces recētes verior erit tua significatio. Et cura ei⁹ est vt nō restringatur hic flux⁹ a principio sed cum superfluxerit ⁊ virtutē deijcit. Tūc igit̄ ordinetur dieta in ꝯtrariū ⁊ subtiliet̄ regimē ⁊ digeratur flegma cū sirupo quē dicem⁹ ca. de empicis. Et purget̄ corpus cum pillulis cochijs vel bened. laxatiua. ⁊ vtat̄ post purgatiōes electuarijs calidis stipticis sicut est electuarium ducis ⁊ dyatriūpipeon ⁊ silia. Et cōfortetur epar cū empl'is ⁊ vnguētis calidis dictis ca. de debilitate epatis ca. de cā frigida. Sil'r ⁊ stomachus cū suis remedijs dictis ca. de debilitate stomachi cap. de cā frigida. Bibat vinum vetus amarum purum vsu tn̄ moderato. Famē ⁊ sitim toleret ꝓposse ⁊ balneetur ⁊ sudet in ieiuno in stuphis vl' aquis tinarū vel aqua decoctiōis absinthij rutbe mente calamenti arthemesie pullegij salute serpilli mentastri ⁊ similium. In fine vero fiant omnia localia dicta de fluxu menstruoꝝ propter sanguinem ⁊ que dicētur capitulo de empericis. Signa eius propter amplitudinem venarū viarū sunt habitudo gracilis cum apparentia ⁊ inflatione venarum in manibus ⁊ pedibus ⁊ facie tota ⁊ coloꝛe subrubicundo: ⁊ si fuerit cum hoc priuatio signoꝝ alterius tunc verior fiet. Et cura eius est vt regimen grossum viscosum ex pasta ⁊ extremitatibus animaliū ⁊ caseo et pultibus ex farina simile ⁊ vino rubeo dulci: ⁊ pane azimo si stomachus nō contradicat: quoniā hoc corpus securum est ab opillatione. Fiat preterea flebothomia diuersiua de basilica in manibus frequēter ⁊ oīa dicta in cā sanguinea vsu tn̄ moderato: quoniam hoc corpus lꝫ habeat sanguinem plurimum: hoc tamē plus verificatur ꝑm cōtinens ⁊ cōtentum. Fiant etiā balnea subleuatiua resolutiua sicut est aqua decoctiōis floꝝ camomille meliloti ⁊ furfur. cum fricatione leui sine mora

in ipso itavt sufficiat ad attrahēdum nō ad inaniendū. Signa ei⁹ pp densitatē corpis to ti⁹ repellentez oēs materias ad īteriora sunt corpus durū densuz cōpactū musculosuz qn̄ tangit manib⁹ medici lz raro fit hec cā. Et si fit cū priuatiōe alteri⁹ cause cuiuscūq; ⁊ mul tiplicatiōe cibi ⁊ pot⁹ ⁊ ocio et qete sub vm/ broso loco verior erit tua significatio. Et cu ra ei⁹ est cura flux⁹ vētris dicta ca. de fluxu vē tris ca. de methodo liēterie. Signa ei⁹ ꝓpter emorroidas sunt vt dicit Ras. in diuisiōib⁹: q̄ veniit cū ꝑiodis aliis a ꝑiodis menstruoꝝ ⁊ cuz corp⁹ est repletum humorib⁹. Et cura ei⁹ est vt a principio fiat flēomia diuersiua ꝓ dicta. deinde vtatur trociscis ⁊ electuariis sti pticis q̄ dicētur ca. de empicis. Et fiāt cliste ria et suppositoria intra vuluā q̄ dicētur. Et ad hoc etiā ꝯferunt plimū dicta ca. de emor/ roidib⁹ ꝑ totuz si ꝑ ano vuluā capiam⁹. Si gna ei⁹ ꝓpter vlcera ⁊ ragadias in matrice filr suo ꝓprio cap. dicem⁹ et curā. Signa ei⁹ ꝓpter debilitatē virtutis retētiue in mrice ⁊ mollificationez venaruz ei⁹ sunt assidua vul/ ue lubricitas cū sterilitate. Et si ꝯcepit: pari tur aborsuz ⁊ oia signa flux⁹ ꝓpter multitu/ dinem flegmatis aquosi. Et cura ei⁹ est cura fluxus menstruoꝝ ꝓpter multitudinez fleg/ matis: qm̄ hec cura nō differt ab illa: nisi q2 in ista supponitur dn̄ari flegma in matrice sola. in illa vero super corpus totum. Signa eius propter lesionem matricis post difficul tatem partus sunt antecessio ꝑus cuz emor roisma san. plurima ⁊ laceratione vulue ⁊ do lore vehementi postq̄ menstrua non restrin/ guntur: qm̄ rupturam vene in matrice signi ficat. Et cura eius est duplex. vna quidē ad ingrossationē san. vt in cholerica loquebat. Alia ad cōsolidationem partis solute. ⁊ hec colligitur ex ca. de vlcerib⁹ et ragadiis in ma trice. ⁊ ex ca. de hernia ⁊ ruptura siphac. ⁊ ex ca. de fluxu ventris. C. de cura dissinterie ꝓ pter corrosionē interiorum si ex clisteribus pessaria forment. Signa ei⁹ ꝓpter casum ⁊ percussionez patent ex relatione patientis. Cura eius est sex res. Prima est diuersio san. a ꝑticula lesa qd̄ fit cū flebothomia sta tim a pricipio facta ex basilica brachii vel man⁹. Scd̄a repcussio et confortatio eius ne apostemet quod fit cū emplo ex ros. planta gines sempuiua solatro et filiibus coctis in aqua ⁊ incorporatis cuz oleo ros. vel mirti/ no: ⁊ cum epithimate facto ex aqua ros. et aqua plātaginis in quib⁹ dissolutus sit pul; boli ar. san. dra. terre sigillate ⁊ similiū. Ter tia mitigatio doloris cum emplo anodino quod fit si suꝑioribus addam⁹ flor. camomil le mellliloti se. lini se. fenugreci ⁊ filia. Quar ta inspissatio san. ꝑ interi⁹ quod fit cuz tro/ cis. de karabe q̄ iam dicent. ⁊ sirupo ros. vel mirtino vel vino citonioꝝ. Quita restrictio fluxus qd̄ fit per empla ⁊ suppositoria que iaz dicētur. Sexta cōsolidatio vulneris si qd̄ accidit ex casu ⁊ ꝑcussione qd̄ fit cuz lixiuiis euacuatiuis ⁊ incarnatiuis q̄ dicentur cap. de vlceribus ⁊ ragadiis in matrice.

Emperica.

Hui⁹ passio/ nis cura quē/ admodum ⁊ cuiuscūq; alterius duab⁹ ꝑficit intētionib⁹: scz intentione cōi ⁊ ꝓpria. Intētio cōis cōsi/ stit in digōnib⁹ ⁊ purgationib⁹ corpis. Si/ rupus aūt bonus digerēs oēs materias su/ ꝑfluas in corpore causantes talē fluxū: ⁊ cū hoc matricē a ꝓprietate respiciens sic fit. R. calamenti puliegii sileris maiorane balsami te fumiterre an̄. M. j. ros. endiuie plātagi. cicoree viol. an̄. m. ß. granoꝝ sol. petro. mace/ donici granoꝝ iuniperi an̄. ℥. j. se. diuretico/ rū calidoꝝ. ℥. ß. vrinatiuoꝝ scor. ferri. ℥. ß. su mach mirtil. acatie an̄. ℥ ij. masticis draga ti an̄. ℥. j. xiloalo. sandal. xilob. cardamomi. an̄. ʒ. iij. zizi. cinamomi an̄. ʒ. iiij. mellis ⁊ zuc cari an̄. ℥. viij. aq̄ pure fontis lib. iij. bulliant simul donec tertia pars cōsumat: tunc collet et sirupiset cū melle ⁊ zuccaro. dent ex eo oī die in aurora. ℥. iij. vel. iiij. ꝑ se vel cum aqua decoc. plantaginis. Et si laxatiuū facere vo/ lueris: adde hermodactil. ℥. ß. sene turbith agarici an̄. ℥. j. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ em/ blicorum. ana ʒ. ij. in decoctio. Item ad hoc cōferens est sirupus mirtinus quem dixim⁹ ca. de fluxu ventris. C. de empericis in cau/ sa calida. vel sirupus de mēta ibidē positus in causa frigida si dentur cum suis propriis directiuis: sicut est aqua decoc. saxifrage mi lii sol. granorum iuniperi ⁊ petro. macedōici apii ⁊ omnium diureticorū. Purgatio vero melior in hoc casu est ea que fit ex mirabo/ lan̄. vt quidam dicunt quam diximus capi/ tulo de debilitate digestionis stomachi.

C. de can on. qm̄ soluendo cōstringit fluxuȝ. Sed lȝ hoc verū fit in fluxu ventris: nō tñ h̄ approbamus in fluxu menstruoꝝ vel emorroydarū ꝑpter duas causas. Pria q2 stringētia ventrē augmētant cām fluxuuȝ aliorum. Scd̄a q2 virtus medicine soluētis cōprimēdo nō transcēdit meseraicas: vt dicūt actores: sicut neqꝫ est eaꝝ virtus q̄ soluūt lenendo vel lubricū faciendo. Intentio ꝟo ꝓpria localibus remedijs integrat: quorū quedaȝ sumunt p supius: vt electuaria ⁊ trocisci et sirupi stiptici. q̄dā p inferi9: vt clisteria suppositoria ⁊ suffumigia. q̄dam p exterius: vt balnea ⁊ empl'a q̄ oia nūc dicemus. Electuariū optimū ad h̄ est athanasia si ex ea detur bis oi die. ℨ. ß. in aurora ⁊ añ cenā cuȝ succo plantaginis vel solatri dissoluta. Et cuȝ ea misceat aq̄ pluuialis vel aqua decoctionis mirtill'. vel vinū rubeū ponticū in cā frigida Trocisci optimi ad h̄ sunt trocisci de karabe vel de bolo armenico: quoꝝ in supiorib9 diuersas diximus descriptiones: scȝ in cap̄. de ptisi. ⁊ cap̄. de sputo sanguinis. q̄ est melior descriptionum. Sirupus optimus ad hoc sic fit. ℞. succi plantaginis: succi cōsolide maioris: succi mirti. ana. ℨ. iiij. acatie sumacb boli armenici lapidis ematistes ana. ʒ. ij. ypoquistid̄. ʒ. vnam. ⁊ ß. se. ro. rub. ʒ. vnam. et. ℈. vnum puluerisentur omnia ⁊ fi. sirupus cū lib. zuccari. Et si feceris aquosum detur per se. Si vero spissum detur actu frigidū cum aqua plantaginis. Et valet plurimuȝ in dissinteria ⁊ mictu san. Clistere ad hoc optimum sic fit. ℞. plantaginis: cimarum rubi: cimaruȝ absintbij: corticis quercus ⁊ piri: radicum canne siccarum añ. Manipulū vnuȝ balaustiarum cupullarum glandiuȝ risi acatie ypoquistid̄. añ. ℨ. ß. bulliantur aliquātulum ⁊ collentur ⁊ addatur zuccari ro. ℨ. ij. ⁊ iterum bulliatur aliquātulū ⁊ colletur ⁊ inijciatur actu frigidum in vuluam ⁊ matricem per pessariū qd̄ est instrumentū simile clisteri: sed est maius ⁊ longius quasi vergens in similitudinē virge virilis. Suppositoriū ad idem sic fit. ℞. karabe gummi arabi. assate lacce balaustie ypoquistid̄. licij ana. ʒ. v. thuris. ʒ. ij. opij. ʒ. iij. terantur ⁊ cribellentur oia et fiant suppositoria subtilia cum muscillagine psillij et deferatur in vulua omni hora vel dissoluātur oia cum aqua deco. sumacb donec fiant in forma mellis currētis. Et sup ponantur cuȝ lana vel coto tincto in eis. Et ad hoc faciunt trocis. de karabe dissoluti cū eadem aqua. Suffumigium fit ex mastice thure dragan to gūmi arabico vernicis storace sicca et galbano factis ex bis formis: sicut fabarum cum lapdano vel terebentina vel pice nauali que posite supra carbones reddunt fumum in vuluam ascendentem corpore circūcirca operto sero cum itur dormituȝ. Et quidam dicunt q᷑ matrix sursuȝ rapitur et constringitur ex fumo fetido: sicut est fumus ex vngulis equorum vel caprarum prouenientis: quemadmodum ⁊ descendit ex aromaticis et dilatatur. Balnea sunt ex aqua decoctionis balaustie absintbij plantaginis cimarum vitis et rubi prunorum immaturorum et pirorum et sorbarum et nespillarum ⁊ malorū macianorū virge pastoris solatri ro. acetose cicoree coriandri lentium ⁊ simiuū. ⁊ proprie ex aqua pluuiali. Fomētationes fiāt ex petijs lineis mollibus infusis in aqua eadē positis actu frigidis super sumē ventris ⁊ infra vuluam vel infusis in aqua sumacb ⁊ masticis postq᷑ in ea dissoluti fuerint duo trocisci de karabe sepe dicti. Emplastrū sic fit. ℞. boli armenici mirtill'. ro. rub. balaustiarū acatie añ. ℨ. iiij. terātur per fecte: ⁊ incorporentur perfecte cū aqua ro. ⁊ albuminibus ouorum ⁊ modico aceti ⁊ frigidum super vuluam ponatur. Cerotū ad idē sic fit: quod cū est positum super vulnus ilico stringit exitū sanguis in ipso. ℞. masticis. ℨ. j. ⁊ ß. boli armēici sanguis dracōis añ. ℨ. iiij. glutin9s piscū vl' glutinis albotiȝ. ℨ. ß. acatie ypoq̄stid̄. añ. ʒ. ij. olei ro. olei mirtini añ. qd̄ sufficit. cere albe tm̄dē. incoporent oia simul ad ignē in casola ⁊ extēdāt sup coriū albū molle ⁊ ponatur sup sumē ⁊ vuluā pāno lineo mediante frigidū actu. Et in causa calida potest addi opij. ʒ. vna que repercutit ⁊ mitigat ⁊ restringit siue constringit. Licinium ad idem sic fit. ℞. alcanne boli armenici terre sigillate sanguinis draconis lapidis ematistes ana. ʒ. duas. terātur omnia subtiliter ⁊ cum albuminibus ouorum incorporentur ⁊ in formam mellis currentis aut cum aqua decoctionis balaustie et sumacb et psidie: aut cum succo sanguinarie: aut plantaginis et licinium ex coto vel lana

intinge in ipso et dirige cum digito intra vuluam Et pot addi alume iamenum in ca frigida. Uentosatio ad hoc utilis est que fit sup radices mamillaru versus inferius mamillis eleuatis: qm inde pcedit vena lactea etc. Ite dicit Ras. in diuisionibus. qp cois cura ois fluxus menstruor talr ordinatim pficit vt primo extrahat chimus dominas. Scdo vt detur stringetia sanguine p interi. Et tertio localia p exteri. In quib adhuc triplex est obseruada cautela. Prima quide vt hoc no fiat subito: sed gradatim: qm in nulli morbi cura: et pprie i fluxib et euacuationib no e pcipitiose festinandu: sed paulatine a leuiorib fortiora ad vltima tendetib: donec securet an fluxus fuit homatic fit vel naturalis. Secunda vo vt remedia stiptica cogruat virtuti etati et coplexioni. Qm vt ait gal. viij. de ingenio sanitatis. frigidiora copetunt in flegmaticis et senib de ca calida laboratib qp in cholericis vl iuuenib. Tertia vo vt fit calidu vti oportuerit: no capiam nisi ea q excitant sine calefactione manifesta. vn Ipo. v. par. amph. Quecuqz infrigidata sunt recalefacere oportet: exceptis his qb sanguinem manare futuru est. Clisteria ergo et empla et balnea psentis passionis remedia administretur actu frigida vel saltem tepefacta.

Canones.

Menstruor quatuor sunt cause. Prima qde efficies: et hec est calor innat et diminut. Materiale naqz fet principiu si sufficiete caliditatem pticipasset ex ipso natura sapies melior semp factrix no femella: s masculu generasset: pter qd ait Aristo. ij. de gnatione aialiu. Mulier est vir occasionat. Et pmo phis. dicebat. Mulier appetit viru sicut materia forma et turpe bonu. Scda vo materialis: et hec est ps masse sanguinee cruda flegmatica et indigesta. Tertia vo formalis est epatis digo diminuta cui subuenit vi toti regitiua cu piodica expulsione. Hec aut piodus est de mese lunari qd est tps quatuor hebdomadaru vel circa id: qre cu circulo menstrua purgant: ita vt qbusda eueniat in plenilunio pter exuberatia humor frigidoru qbus luna dnatur. Quibusda vo in defectu lune pter mala et impfecta taliu humoru regulatione hora illa. Alijs vo in nouilunio pter humor agitatione p corpus post qetez diuturna. Quarta vo ca et vltima est finalis: et hec est duplex. Una qde indiuidui que est corpis emundatio cu custodia sanitatis. Alia vo spei q est humor in qto peccantiu delegatio ad locu coceptionis et nutritionis: pter qd accidit vt femella no habeat menstrua ante tps qd est. xiiij. anus vel circa. qm ante hoc tps calore apli participat innato et nutrimeto indiget plimo p corpis nutritioe Silr neqz post annu. l. vel circa id pter virtutu naturaliu defectione et pprie appetitiue et expulsiue: quare neqz ante hoc tps: neqz post cocipiut. Et si cocipiat: abortiut ex oi leui ca nisi bonitas complonis et regiminis opus rectificet naturale. vn Ipo. v. pti. aph. Quecuqz pter natura tenues existetes concipiunt: abortiut anteqz grossescat. ¶ Menstruor preterea quatuor sunt ptes etherogenee diuerse. Prima q de purissima et nobilissima q est supfluitas alimeti cois p toto et hoc cedit p materia generatiois fetus in matrice. Scda post ista purior et hec transit in nutrimentu embrionis impgnati. Tertia cruda aquosa q sursum p venas duas lacteas delegat in mamillas: vt earu caliditate denuo excoquat et earu albedine dealbet cu sint caro glandosa p educatione pueri post partu Quarta grossa nigra frigida terrestris que est sicut fex pdictaru: neqz couenies alicui iuuamentor pdictor et hec reseruat hora impgnationis in matrice iuxta fetu qp ptingit secudina ne ab ipsa inficiat. Et hora ptus simul expellit cu fetu pstas sibi facilitate exitus in mollificatione vulue et lenificatione. ¶ Sciendu pterea qp ex humoribus sunt q cursum menstruor velocitat vt cholera et sunt q retardat vt melacholia. Et sunt qda horu medij. Et adhuc sunt duor generu: qda eni sunt p eque distantia pfecta vt san. quida vo p indifferetia ad vtruqz vt flegma. Flegma naqz si subtile aquosu fuerit: anticipat. Si vo grossum viscosum retardat. Cholera igit ex citrinitate et subtilitate et ardore menstruoru cognoscit. Flegma vo ex albedine subtili vel grossa. Melancholia vo ex grossitie et nigredine. Sanguis vo ex menstruor rubicunda claritate cu substatia tpata. vn Ipo. v. p. ampho. Mulieri hnti menstrua sine colore pprio et no sm se semp facta purgatioe indi

gere significat. dicit preterea Auer. v. collie. q oēs medicine vrinatiue sunt menstruoꝝ p uocatiue: tū qꝛ vrina ꝛ mēstrua p sanguinis colliquationē intra venas ꝛ subtiliationē p/uocanṫ: tū qꝛ dirigētia ad renes ꝛ vesicā di/rigūt ad matricē: nisi forte aliqua ex eis a p/prietate operenṫ vt cātaridē. circa vesicā: quare in fluxu mēstruoꝝ supfluo. Et in pgnātibus in qb' est timor aborsus summope cauēdum in cibis ꝛ medicinis ab vsu diureticoꝝ ꝛ vri/natiuoꝝ. Et si qnq grā directiōis vti eis cō uenit cū stipticis eoꝝ effrenitas reprimatur Ex qb' ostēdiṫ q dicta ca. de mictu san. ꝛ ca. de dyabete. ꝛ ca. de strāguria. psenti ca. subli miter suffragantur.

Pronosticatio.

Flux' exuberās mēstruoꝝ fit vtplurimū in fi ne veris ꝛ principio estatis ppter dn̄iuȝ san. In fine vo estatis ꝛ principio autumni rōne cholere. In fine vo autūni ꝛ principio hye/mis rōne melācholie aduste. In fine vo hye mis ꝛ principio veris rōne flegmatis replē/tis: in qualibet tn̄ horarū pōt ex qualibet cā euenire cū nō solū tp̄a anni verū ꝛ regimen corpa trāsmutāt. Cōsiderātur ergo signa p pria humoris dn̄antis i qb' adhuc vtilis est attendēda vna cautela scȝ vt nō tn̄ signis ex terioribus. i. habitudinis ꝛ coloris corporis: verūetiā interioribus scȝ a pprijs exeūtibus imutatis statiȝ a principio certificemur: qm̄ vt ait Gal. in cōmento illi' amphö. s. pti. In pturbationibus ventris ꝛc. Color corporis humorū supabundantiaȝ ostendit: si non in pfundo corporis accubuerint. Iteȝ mulieri habenti fetum invtero si purgationes exeāt impossibile est fetuȝ esse sanuȝ. Et hoc verū intellige si fuerint purgationes fortes ꝛ plu rime ꝛ pprie post primum mēsem: qm̄ ante hoc tp̄s possunt menstrua naturaliter fluere cuȝ adhuc fetus modico idigeat nutrimēto ꝛ pprie si mulier sit ociosa sanguinea robusta.

¶ De retentione menstruoꝝ. Ca. ij.

Retinentur menstrua ex causis contrarijs dictis in capitulo p/cedenti: quoniam qui bene dif finit contraria consignificat vt dicunt laici. De tamen om/nes cause ad quatuor' reducuntur. Prima est sangui. modicitas in corpore toto. Se/cūda sanguinis grossities vel viscositas opi lans. Tertia sanguis diuersio ad alia loca scilicet ad mamillas vt fiat lac vel ad renes sicut loca alia. Quarta est strictitudo vena/rum corporis ꝛ proprie matricis. Signa e' propter paucitatem sanguinis sunt si he fuerint per naturam ex generatione habitu do sicca et extenuata cum citrinitate coloris in cholerico vel plumbeitate in melancho/lico quare exsiccatur matrix ꝛ fortificaṫ eius retentiua preter modum. q si talis siccitas acquisita fuerit ex regimine diete antecessit labor fortis ꝛ ambulatio in locis calidis ꝛ fa mes ꝛ tristitia ꝛ vsus ciborum siccorum actu vel virtute sicut patet in mulieribus rustica/nis: vel si antecesserit egritudo cronica vel p durans. Et cura eius est humectatio ꝛ im/pinguatio corporis propossē ꝛ delectatio in cibis ꝛ potibus dulcibus vergentibus ad ca liditatem aromatizantem in melancholico: vel ad frigiditatem in cholerico ꝛ addenti/bus in sanguine ꝛ menstruis sicut plene do cuimus caplo de macie renum. ꝛ plura dice/mus caplo de febre ethica. lib. ij. Signa eius propter sanguinis grossiciem vel viscositatē opillanteȝ sunt habitudo corporis squalida flegmatica cum mollitie ꝛ multitudine pin/guedinis qui ꝛ si antecesserit ocium ꝛ quies plurima cum nauseatiua satietate ex cibis frigidis viscosis sicut sunt pisces ꝛ tortelle et caro porcina ꝛ panis azimus ꝛ risum ꝛ mi/lium ꝛ pultes ex simila ꝛ pultes ꝛ fabe ve/rior erit tua significatio. Et cura eius est talium depositio omnino ꝛ exercitium ꝛ la/bor in ieiuno ꝛ regimen subtiliatiuum ex ci/bis ꝛ medicinis acutis calidis sicut sunt om nia diuretica et aqua decoctionis ciceruȝ fa seolorum ꝛ pisorum cum petro. cimino ꝛ ane to: ꝛ sicut porri et caules recentes semicocti ꝛ iura eorum condita cuȝ pipere rutba cimi no ꝛ sicut sunt carnes arietum ꝛ pulloruȝ co/cte cum origano calamento serpillo menta/stro porris et similibus conditis cum sinapi allijs vel succo rutbe ꝛ iura eorum condita cū sale plurimo ꝛ pipe vel cimino. Si hec nō suf ficiāt: fiat flebothomia de saphena pedis in talo: qm̄ a ppetate mēstrua puocat. Signa eius ppter diuersionē san. ad loca alia sunt

exuberātia lactis in mamillis cū earuз infla tione queadmodum accidit nutricib⁹. Iuxta illud Ipo. v. p. ampho. Mulier q̄ neq̧ pregnās est ꝛc. Cura ei⁹ cōis est vt fiat primo repcussio sanguinis a locis p̄dictis cū emplis ꝛ epithimatib⁹ dictis ca. de exuberātia lactis in mamillis. Signa ei⁹ ꝑpter strictitudinem venarū sunt: qm̄ si hoc insit ex gn̄atiōe apparebūt vene graciles subtiles velut chorde ꝛ multitudo pinguedinis opprimētis eas ꝛ assidu⁹ dolor ypocūdrioꝝ ꝑpter opilationē epatis ꝛ splenis: ꝛ ꝙ sanguis exiens est modic⁹ ꝛ subtilis. Sc̄do fit talis aduētitia fiet ꝑpter apa in m̄rice: de quo dicem⁹ ca. ꝑprio vel ꝑpter flegma grossuз inducēs coartationes vasis. Et de hac strictiōe dictū est vbi de sang. grossitie loquebamur. Et cura strictionis innate ꝑut fieri possibilis est ꝑ artes est abstinētia a cibis ꝛ potib⁹ grossis vel viscosis oino ꝛ cautela a nauseatiua sacietate ꝑposse ꝛ somno ꝛ balneo ꝛ potu vini plimi super cibū. Et vt nutriat̄ ex cibis ꝛ potib⁹ calidis subtilib⁹ penetratiuis sicut sunt iura carniū laudabiliū ꝯdita cū croco ꝛ cinamomo. ꝛ olera omnia p̄ter caules: ꝛ vinū al. subtile aquosum ꝛ vsus frequēs brodij ꝛ oīm diureticoꝝ cicerū pisoꝝ ꝛ fabaꝝ ꝛ faseoloꝝ. Fiat p̄terea post tale regimē frequens flōmia saphene: neq̧ extrahat̄ san. plimus hora vna: sed fiat sc̄datio potius ꝛ assuefactio descensus materie ad inferiora. Neq̧ fiant a principio localia fortia ne forte agitēt materias intra loca angusta ꝛ dolores inducant in matrice. Et si oīa ista non cōtulerint ꝛ sanguis in ventre aggregat⁹ extiterit ꝛ dolorē induxerit: flomet̄ basilica dextra ꝛ sinistra freq̄nter ꝛ extrahatur san. ꝑposse ne forte mat̄ia venas rūpat. Et suffocationē caloris naturalis subitā iducat: ꝙ si san. exiēs fuerit grossus ꝛ difficilis trāsit⁹ balneet̄ p̄mo corp⁹ in aqua tepida dulci: ꝛ post hoc fiat incisio larga cum flōmo obtuso declinato.

Emperica. P̄ntis morbi cura duab⁹ intentionib⁹ indiget cōi videlicet ꝛ ꝑpa. Cōis aūt est p̄paratio ꝛ extractio chimi dn̄antis. Sirup⁹ igit̄ digerēs mat̄ias frigidas grossas in m̄rice ꝛ crurib⁹ ꝛ mēstrua ꝛ vrinā ꝑuocās ꝛ lapides frangēs ꝛ oppilationē difficilē antiquā absci dens sic fit. ℞. liquir. rubee diptami peonie aristolo. ro. valeriane pastinace petro. apij feñ. cicoree calamēti origani mētast. serpilli arthemesie rubee sauie pullegij betbonice balsamite ozimi cauliculi agrestis gramis scolopendrie tamarisci camedreos camepitheos capilli vene. eupatorij saturegie mellilloti. prassij añ oim vel quorūdā. m. ß. succi borragiñ. porri. añ. ℥. ij. se. anisi feñ. petrosil. carui ameos cimini. añ. ℥. ß. millij solis saxifrage iunipi amigd. añ. seim cōiū frigidoruз nucleoꝝ cerasoꝝ ꝛ ꝑsicoꝝ añ. ℥. j. mirrbe galbani. añ. ℥. ß. fi sirup⁹ subtilis aquosus clarificat⁹ cuз albuminib⁹ ouoꝝ addito зuccari. q̄r. ß. de quo bibat̄ bis oīn die in aurora et añ cenam circa. ℥. iiij. nullo alio addito. Extractio vo chimi grossi fit vel cum yerapig. Gal. vel cū bn̄d. laxatiua vl' cū pillis dictis ca. de lapide in renib⁹. C. de methodo. Balneū ad idē fit ex aq̄ decoctionis mētastri pullegij iuniperi origani roris marini foliorūз lauri in q̄ sedeat ab vmbilico ifra sз nō sup. ꝙ si p⁹ flōmenē āle saphene pedū q̄ sunt intus in talo cū incisione larga btificabit opatio. q: dū sanguis fit subtilis extrahet̄ facili⁹ ad inferiora. Suppositoria sic fiunt. ℞. rad. malue vl' maluauisci vel tapsi barbati vel figuret̄ figura suppositorij ꝛ inungat̄ cū oleo laurino vel laterino vl' de costo vl' de euforb. vel bn̄d. ꝛ intromittat̄ in vuluā ꝛ deferatur post balneū assidue tribus dieb⁹. ꝙ si adhuc nō sufficit: aspergant̄ post inlectionē ex puluere euforb. vel costi vel castorei vel cū trifera magna acuata cū scamonea vel cū aloe epatico magno. Suffumigiū fit cū trociscis supradictis positis sup carbones ꝛ recepto fumo in vuluā cū traiectorio vel fiat suffumigatio cum huiusmodi. ℞. cassie lignee costi cinamomi mirrbe aneti cimini flāmule nepite calamenti origani mēte balsamite granoruз sauine iuniperi xiloaloes xilobal. thuris alipte muscate storacis sicce omnium vel quorundam. ana. p. vnum. armoniaci serapini oppoponaci. ana. p. ß. conficiantur pillule cum lapdano vel vino aromatico. ꝛ fiat cum eis suffumigatio: quoniam vias aperit et sanguinem colliquat ꝛ matricem delectat ꝛ ad inferiora trahit. Unde Ipocrates. v. particula amphorismorum. Muliebria educit ex aromatibus calefactio multo

tiens vero ꝛ ad alia vtilis esset si nō capitis grauedinē faceret ꝛc. Aspergātur igit̄ facies et timpora cū aqua rosacea. ꝛ suffumigia cō tra capitis dolorē. Et si suffumigia ꝓpria fetida fierēt circa os ꝛ nares ex vnguilis caprarū vel asinoꝝ melioꝛ fieret opatio: qm̄ a forma specifica matrix prosequit̄ aromatica ꝛ fugit fetida. Sternutatio ṗterea conferens in hora eadē ex cōdiſi ꝛ puluere piperis piretri eufoꝛb. ꝛ similiū naribus insufflato. Unde Ipo. ibidē. Mulier q̄ a matrice molestatur: aut difficulter generāti sternutatio supueniens bonū. Licinium sic fit. ℞. ciclaminis ellebori albi calamēti serapini eufoꝛbij. añ. ʒ. ij. terātur ꝛ conficiātur cū succo rutbe vel aqua decoctiōis sauine donec ad formā mellis currētis reducātur ꝛ supponātur cū lana vel coto intincto: qm̄ est in prouocādo menstrua adeo forte vt pducat ad aboꝛsū. Idem facit pul. aloes mirrbe assefetide eufoꝛb. nitri. añ. ʒ. j. si cum felle vno tauri vl̄ canis vel vituli cōtemperet̄ addito succo apij vel ysopi vel cicute ꝛ lana carpinata imbibatur. preterea contoꝛqueatur donec rigescat et supponatur. Sed debilius istis est si candela noua liniat̄ ex oleo nardino vel de lilio in quo dissoluta sint tria grana musci vl̄ ambre ꝛ cōtinue deferatur intra vuluā vel imbibatur petia linea in oleo predicto ꝛ ligetur circa candelā ꝛ imponātur: sed ei filum appēdatur quo extrahi possit: qm̄ matrix eā sugeret ad interioꝛa. Fricatio fit si digitus vel petia contoꝛta in figurā digiti imbibatur oleo eodē sic aromatizato ꝛ cum eo fiat vebemēs fricatio intra labia vulue. Uapoꝛatio fit si nigella artbemesia aristologia rutba ꝛ sauina bulliantur perfecte in aqua fontis ꝛ vino albo veteri: ꝛ cū immissione canne intra vuluam vapoꝛ calidissimus recipiatur coꝛpoꝛe vndiq̄ bñ contecto: ꝛ si addideris folia lauri pullegij saluiam mentastrum: ꝛ iterū si mirrbam ꝛ armoniacū ꝛ assam fetidam melioꝛ fiet operatio. Et quidā addunt acorū azarum scolopendriam tamariscum sambucū squil. sinapim baccas lauri ciminum ꝛ omnia acuta penetratiua. Sed necesse est vuluā inungere cum oleis frigidis ne calefij. superflue vl̄ vlceret̄ sicut est oleum ros. vel de nenupb. vel cepum byrcinum cum populeon permixtum vel vnguentum album. Succus preterea rutbe vel absintbij bibitus frequenter in ieiuno. Similiter et aqua decoctionis azari nepite sauine et iuniperi mēstrua prouocat ꝛ aboꝛtire facit. Similiter ꝛ aqua calida valde salita dōnec fiat amara.

Canones.

Omnia cal'a acuta simil't ꝛ amara mēstrua prouocant sui caliditate materias colliquando et sui acuitate excitando virtutē expulsiuā ꝛ sui penetratiōe vias elargando ꝛ sui amaritudine hūoꝛes defectibiles ꝛ nature odiosos reddendo pro coꝛpoꝛis nutrimento. Dicit ṗterea Auerro. v. colliget. ꝙ omnis medicina ꝓuocans vrinam prouocat ꝛ menstrua quare dica ca. de lapide in renibus: ꝛ caplo de dyssuria ꝛ suria ṗsenti suffragant̄ doctrine. Est etiā sciēdū ꝙ ꝓuocatio mēstruoꝝ et aboꝛsus nō differunt nisi ſm magis ꝛ min⁹: quare illic dicēda ṗsenti cure annectant̄. Et ex bis q̄ ꝓprie cōferūt est coit⁹ frequēs cū viro tarde pollutiōis post fricationē pdurātē ꝛ pot⁹ vini veteris potētis. Itē si sepe ponatur in balneo aq̄ dulcis tepide ante ꝛ post cōsumptionē medicinarū pdictarū: ita vt si fiat vebemēter melioꝛ fiet opatio ꝛ virtutis p venas delatio profundata.

Pronosticatio.

Mulieri si mēstrua defecerit vomit⁹ sanguis supueniēs tollit egritudinē ꝛ ecōuerso. vnde Ipo. v. p. ampb. Mulieri sanguinē vomenti mēstruis supuenientib⁹ solutio fit. Mulieri mēstruis deficientib⁹ sanguinē fluere e naribus bonū est. Itē retētio mēstruoꝝ cū signis alijs impgnationē certificat. vnde Ipo. v. p. āpbo. Si mulieri purgatiōes nō exeāt neq̄ frigoꝛe neq̄ fe. supueniente anxietates abominationes ꝛ defectiones ei acciderint: repu ta hanc in vtero habere.

¶ De rectificatione matricis ꝛ difficultate impꝛegnationis. Capitulum. iij.

Difficultas impꝛegnatiōis et gñationis: aut est rōne mulieris: aut rōne viri: aut rōne vtriusq̄. Si rōne mulieris hꝫ cās sex. Pꝛia est matricis distēperata caliditas: quare adurit̄

menstruū & sperma imissum. Scda est intē-sa frigiditas mortificās & congelās. Tertia est exuberans humiditas: quare debilitatur retentiua. Quarta est siccitas extrema generationi materiā denegās. Quinta venarum strictitudo in matrice: siłr & opillatio fetui pabulum necessarium nō transmittens vel vulue coartatio vltra modū introitum virilis vge non admittēs. Sexta & vltima ē egritudo ppria matricis: scz apa vel vlcus ipsaz probibens ab operatione ppriavel psueta. Si vero fuerit impedimentum ratione viri causas habet qnqz. Prima est spermatis caliditas adurens. Scda vero est frigiditas congelās. Tertia siccitas diminuēs. Quarta humiditas dissoluens. Quinta virge breuitas vel curuitas sperma ad locuz sibi ppriū non perducens. Impedimentū vo ex parte vtriusqz simul prouentēs est vnicū quod est qualitas cōplexionis distēperate in vtrisqz verbi gratia. qn cholericus nō gnat ex cholerica: neqz flegmaticus ex flegmatica cū in eorum pmixtione discrasia vitimet & opatio naturalis auferat. Omne nāqz naturale est tēperatum: & omne tēperatum est naturale: vt dicit gal. pmo de accidenti. pmo ca. Quapropter accidit vt masculus tēperatus generetur ex femella intēperata. Siłr & mascul9 calidus ex femella frigida & econuerso.

Methodus. Signa eius pter caliditatē matricis sunt hitudo corporis macra citrina cū multitudine pilo circa sumē. s. nigrorū et grossoz vel rubeorū & paucitas mēstruoz cū nigredine & grossitie ipsoz & ardor vulue cū aspitate hora coitus. Et cura ei9 est impinguatio corpis & eius alteratio cū cibis infrigidantib9 nō excellētib9: ne forte distēperantia deterior inducat. Qm difficile est cōplōnē naturalē pmutari. Sit g maior intentio in ipinguādo q in infrigidādo. sitim & famē nō toleret & gaudeat ocio & qete & somno. Fomentet qnqz vulua vel vaporet cū aqua tepida decoc. lactuce: portula. cucur. ro. solatri sempuiue mirtill. Et pōt addi aliqd iusqami vel mandrago. vsu tn moderato. Siłr et viol. rubus plātago malua cicorea acetosa: folia papaueris & semen ei9 nenuphar. & similia. Subfumiget qnqz cū cāphora gūmi arabici vel ex sang. dra. & bolo ar. Utat sepe in ieiuno triasādal. zuccaro ro. zuccaro viol. dyarodō abbat rosata nouella & silib9 si stomachus nō cōtradicat. Signa ei9 pter frigiditatē mricis sunt color faciei alb9 vł plūbe9: subtilitas mēstruoz & paucitas rubedis eorū & eoz modicitas & tarditas & piloz paucitas sumen quoz color est flauus vel subalbidus cū eorū subtilitate: & qnqz inflat matrix & turget sumen ex vētositate frigida grossa intus restricta. Et cura est regimē calefaciens ex cibis & potibus cū virtute & vsus assiduus dyatriūpipereon dyacimini & pprie si matrix sit turgida inflata circa sumen. Siłr dyagallāga dyacardamū electuariū ducis & silia. Clisterisef matrix qnqz cū vino rubeo in quo bdelliū vł mastix vel thus sint dissoluta vel cū aqua cal'a decoctionis carui cimini siseleos calamēti pullegij ameos peonie mentastri & origani. Unguat vulua frequēter & pprie post purgationē mēstruorū cū oleo costino vel nardino vel cū oleo balsami qd meli9 est & dissoluat in aliquo eorum pul. peonie vł siseleos seis: vt melior fiat opatio. vtat sepe dyambra dyamargaritū in ieiuno. Subfumiget ex thure mastice alipta muscata gallia muscata qm cōferūt. Signa eius pter hūiditatē mricis sunt vulue lubricitas apud coitū & omi hora mollificatio corpis & pprie maxillaz & coxaz cū pigritia et tarditate ad opationes: & si cōcipiat: abortit pusqz embrio magnificet & pprie mēse scdo vł tertio. Un Ipo. v. pti. amph. Quecūqz vo graciles corpus moderate habētes abortiunt scdo mense aut tertio sine occasione manifesta ijs cotillidōes muscillaginib9 plene sunt & nō pnt tenere pre gūedine fetū sed abrumpūtur. Et cura ei9 est vt digerat materia in mrice & corpe toto: & purget sicut diximus caplo de fluxu menstruoz. C. de fluxu eorū pter multitudinē flegmatis aquosi & de empericis. & pprie ante horā impregnationis & post purgationē mēstruoz qm hec est melior hora in hoc casu. Et ad hoc conferunt purgatiōes quas dicemus ca. de passione arthetica. C. de cā frigida si deus voluerit. regatur dieta cal'a sicca in cibis & potib9 si epar nō cōtradicat vel splen vel accidens ad hoc. Et si fuerit possibile, puocetur vomitus semel in mense duobus diebus super se

prout dicemus cap. de fetore nasi. qm̄ mate/rias euacuat ꝛ diuertit: post hō s̄o fiāt loca/lia. clisteriseꝭ ꝗ matrix cū vino veteri stiptico in quo mastix vel olibanū vl' bdelliū fuerint dissoluta ꝛ bullita vel cū aqua calida decoc. calamēti absinthij bethonice balsamite mē/te mētastri nucis cypressi. Silr ꝛ vaporetur et fomenteꝭ ꝛ balneetur cū eisdē. Et si fue/rit aqua pluuialis vel aq̄ in qua fabri ferrū extingunt: fiet melius. Et si times calorem supfluū adde ex frigidis stipticis sicut sunt rose mirtill'. balaustie cupulle glandiū ꝛ si/milia. Si q̄d autē ex aromaticis apponatur beatificabiꝭ opatio. Subfumigeꝭ frequēter cū pillulis factꝭ ex thure mirrha bdellio dis/solutis in vino rubeo stiptico ꝛ incorpora/tis cum eodē vel ex storace sicca galbano ar/moniaco euforb: ꝛ nuce cipressi. ꝛ fiant om/nia que diceꝭ. C. de empericis. Signa ei⁹ ꝓpter siccitatē sunt habitudo mulieris ma/cra ꝛ paucitas menstruoꝝ ꝛ siccitas vulue assidua. Et si antecessit fames longeua ꝛ la/bor ꝛ exercitium vel egritudo cronica verior erit tua significatio. ꝛ cura eius est impin/guatio corpis ꝛ humectatio ꝓposse ex cibis et potibus dilatantibus q̄ plene scripsim⁹ cap̄. de spasmo. ꝛ ca. de ptisi. ꝛ caplo de ma cie renū. Et plura dicemus caplo de fe. ethi ca. lib. ij. si deus voluerit. Localia s̄o humectā tia que post p̄dicta conferunt: sunt coitus as/siduus cum fricatione perdurāte cū viro plu rimi spermatis: quoniam talis fricatio mri/cem delectat a ꝓprietate ꝛ roborat ꝛ impin guat quemadmodū omnis operatio natura lis mēbrum confortat cuius est ꝓpria si fue/rit vsu vel mō non discōuenienti. Similiter et linitio vulue assidua cū digito inūcto in oleo cōmuni ꝛ tepido vel adipe anatis anseris ꝛ galline. Similiter ꝛ suppositoria ex eisdem dissolutis ꝛ inunctis: circa radicē althee vel malue vel candelam ꝛ assidue in vulua retē/ta. Ad hoc etiā conferunt licinia ex lana vel coto contorto in formam digiti ꝛ cū eisdem inlinita ꝛ omni hora in vulua gestata vsq̄ ad profunduꝫ. Similiter ꝛ clisteria ex aqua decoctionis malue althee: scꝫ folioꝝ radicū et seminum collata ꝛ cōmixta cū oleis ꝛ adi pibus p̄dictis ꝛ iterum parūper bullita ꝛ te pida iniecta frequenter. Confert etiam vn/guentum dyaltee: qꝛ si eius caliditatem ti/muerls: adde ex oleo viol'. vl' vnguento popu leon q̄rtum est tertia pars ipsius. Signa ei⁹ propter strictionem ex opilatione venarum in matrice sunt: quoniam si fit ex generatio/tione erit habitudo corporis totius pinguis squalida: ꝛ ē q̄nq̄ cū mulier nō est pinguis circa mēbra extiora sꝫ intiora velut ꝓpꝭ mul titudinem adipis apud rethe tegēs stoma/chum ꝛ intestina: ꝛ apud matricem ꝛ ꝓprie os eius quare cōprimitur vehementer ꝛ im peditur virt⁹ atractiua. Et signa eius sunt distensio ventris vltra mensurā ꝛ frequentia anhelitus cū ventositate plus alijs humori/bus grossioribus in ambitu totius. Si vero talis strictitudo venarum fuerit cum multi/tudine contentorum stabit oppositū. et cura amborum communis est extenuatio corpo/ris proposse cum ieiunio et labore et vigilijs ꝛ vsus ciborum subtilium parum ꝛ leuiter nutrientium sicut sunt olera cōmunia et iu/ra carnium et vinum aquosum ꝛ vsus acru/minum sicut sunt cibi valde saliti et carnes sicce condite cum sinapi et aceto. Et comede re omni die in ieiuno micam panis furfura/cei infusi in aceto vel agresta. Confert etiaꝫ vsus acutorum sicut sunt allia: cepe porri Et si opillatio fuerit acquisita digeratur fleg/ma grossum et viscosum. Et euacuetur sicut diximus capitulo de restrictione menstruorū Et post purgationem vtatur diureticis pe/netratiuis dictis illic. Ad hoc etiam confe/runt dicta capitulo de lapide in renibus. et capitulo de dissuria. quoniam omnia q̄ re nes purgant: aperiūt: ꝛ exopillāt: vt dicit Auer. quinto. colliget. In fine vero fiant localia cir ca vuluam aperientia et abstergentia matri cem et eius venas. Si vero predicta stricti/tudo prohibens actum ignitiuum fuerit in vulua oportet vt cum rasorio dilatetur donec introitum virge virilis concedat. Si/gna eius ꝓpter egritudines in matrice sunt signa apostematis ꝛ vlceris in ea que dice/mus cum sua cura proprijs capitulis. Si/gna eius propter caliditatem superfluam spermatis virilis vel frigiditatem vel hu/miditatem: similiter et cura sunt penitus eadem cum his que dicta sunt de mulie/re. Signa eius propter breuitatem vel curuitatem virge patent ex intuitu vel egri narratione. Et cura eius est vt si sit in ea

breuitas eligat ex mulieribus curtis gracilibus: quoniam et in eis estimatur collum matricis curtū et hora coitus eleuet bāchas mulieris et ad se trahat vehementer manibus vtrisque et caput eius ad inferiora declinet. Si vero virga tortuosa fuerit: incidatur cum ferro ligamētum hoc faciēs et extendatur virga et ligetur inter duas tabulas leues donec cōsolidetur. Eligat igitur breuis ex breuibus et lōgus ex longis et grossis circa coxas. Signa eius propter disconuenientiam amborum inter se sunt: quoniā masculus ex alia generat et femella ex alio cōcipit licet iter se nō valeāt generare. Et cura eius est vt a principio cōtractus gignitiui vir cholericus eligat ex mulieribus flegmaticis et ecōuerso: et ypatus ex ypatis cum eruditiōe medicorum pfectorum in cōplexiōe. Si hoc nō fuerit possibile cōferens esse videtur vt mulier ad contrariam pmutetur dispositionem cū cibis et medicinis alterātibus vsu tamen moderato et paulatino: quoniam mulier est sicut materia et vir sicut effectiuus forme: quare melius est vt mulier alteretur et vir cōseruetur. Istud etiam quandoque natura per se rectificat per mutationē complexionis etatiue.

Emperica.

Sicut experimentū et cā testantur preter cās dictas in methodo sunt et cause quattuor alie phibentes impregnationē: quarum prima est. Modus indecēs coeundi. verbi grā. Si mulier fuerit supius et vir inferius. vel si vir plurimū festinet ad opus pficiendum priusque mulier incitetur ad libidinē et matrix ad auiditatē: vel si mulier iacuerit capite eleuato et coxis depssis quare opus vt eorum quodlibet in cōtrariū varietur quod est vt mulier subijciatur capite depsso et hora coitus lacessetur palpitationibus lasciuia cū manibus circa mamillas et pudenda. Et vt vir suū non cōpleat desiderium donec in vulua senserit humiditatem affluentē circa vuluā et mulierē delectantem. Tūc nāque sperma ppriū effundat natibus diligenter firmatis sup hanchas mulieris. Talis nāque modus mulierē delectat et opus beatificat. quod sagax prenoscens ab eterno deus vtriusque sexui delectationem atque libidinem ingessit ne dolorem partūtis et laborem patiētis et laborem nutriētis horrescens opus ne gligeretur gignitiuū. Fecit igitur eos delectari quādo sperma vniuscuiusque prope lene ac muliebre transit sup membrū neruosum sensitiuū titillosum quod in viro est caput virge et in muliere os matricis simile rostro tyrice. Et licet sperma mulieris nō sit ad gnationem necessariū neque sicut efficiens: neque sicut materia prout superius in anathomia matricis ostendimus. Est tamē vt plurimum ad gnationem iuuamentū ferens. Secunda vero causa est indebitus modus se regendi post coitum. verbi gratia. Si mulier ilico se erexerit et steterit vel saltauerit quare cadit ab ea sperma. Ordinetur igitur vt remaneat sub eodem situ post coitum per tempus aliquod quod diximus in coeundo et resupinata et capite depresso et natibus exaltatis. Et si possibile fuerit: obdormiat sic iacens. Et in hoc casu multum conferunt ventose late capaces posite super sumē cum igne sine scarificatione: quoniam adiuuant attractiuam et retentionem. Confortant similiter et emplastra calida stiptica in methodo iam dicta. Tertia causa est colli matricis et vulue spaciositas immensa quare ingreditur aer frigidus congelans. Cui subuenitur cum balneis et fomentationibus calidis et stipticis sicut est aqua decoctionis gallarum nucis cypressi gūmi arabici mirrhe ciperi masticis olibani aluminis sulphuris. squinanti arthemesie calamenti et similium in qua frequenter sedeat. Et cum petijs lineis mollibus in ea infusis calidis loca predicta foментet intus et exterius et in fine rei ipsa cum lintheo diligenter exiccet. Ad hoc etiam cōfert suppositio lane vel coti intincti in hac mixtura. Recipe gallie musca. dragmas. iij. gariofi. ℥. s. musci. dragmā. semis. terantur et dissoluantur in dragma vna vini rubei pōtici et aliquantulum ad ignem calefiant. Aliud ad idem fortius. ℞. gummi arabici: masticis: gallarum: aluminis: nucis cipressi ana. vnciam semis. terantur et cribellentur et bulliantur in libris quattuor vini rubei. et vncijs decem aceti donec vncie quattuor consumantur. Et ex hoc liquore frequentetur vulua abluendo vsque ad pfundū quo digitus possit elongari. Et post ablutionē singulis diebus factam locus aspergatur alternatim intus et exterius cum puluere stiptico

ſubtiliſſimo facto ex bolo armenico:maſtice:
gūmi arabici:mūmie:armoniaco:thure an̄.
ʒ.ß.tritis ⁊ cribellatis. Et poſt aſpſionem
epithimet᷑ cū pānis lineis infuſis in liquore
predicto vel vino rubeo ſtiptico claro. Hec
nāq₃ remedioꝝ viciſſitudo tantā ſtipticitatē
et coartatione inducit vt corrupta vel q̄ pe/
perit ꝟgo videat᷑. Quarta cā eſt hora nō cō/
petens coeundi. Oportet nāq₃ vt vir ⁊ mu/
lier abſtineāt a coitu ꝑ tēpus lōgū: qm̄ hoc
vuluā exiccat ⁊ eius retētiuā roborat ⁊ ſpma
in teſticulis decoq̇t ⁊ maturat: ꝑpter qđ acci
dit vt mulieres ſe cōmiſcentes plib᷒ nō cō
cipiant lubricitate vulue ſimul ⁊ mēſtruorū
cōfuſione ꝓhibēte. Oportet etiā vt hora q̄
voluerint coire caueāt a triſtitia ⁊ crapula ⁊
ebrietate ⁊ ira ⁊ alia animi paſſione. Hora
p̄terea vniuerſalis ad hoc ꝯuenientior ē poſt
menſtruoꝝ purgationē cōpletā: quare tunc
balneet᷑ in aqua decoctiōis camomille mel/
liloti ſpice celtice polij ſizeleos. Et poſt hoc
balneū vuluā diligēter exiccet linthео ⁊ ſub
fumiget cu₃ carpobalſamo vel oppoponaco
vel ſpica vel coſto vel alio aromatico: ⁊ tūc
nubat. Hora p̄terea ꝑticularis ad hoc cōue/
nientior eſt in ieiuno ⁊ circa auroraȝ poſtq̄
ſomn᷒ ⁊ tertia digeſtio ꝑfecte fuerit celebra
ta. Tunc nāq₃ vir ⁊ mulier vrinā ⁊ feces emit
tant ⁊ inter ſe cōcludant ⁊ ad actū ḡñatiuū
procedāt. Et dicūt quidā ꝙ imaginatio fi/
gure pulchre hora coitus prolē pulchrā red
dit ⁊ turpis turpem ⁊c. Remedia p̄terea ad
impregnationē facientia ſunt duoꝝ generū
quedā nāq₃ hoc faciūt a ꝓprietate. quedā a
qualitate. Et q̄ a qualitate ſunt duplicia:
qm̄ ⁊ delectationeȝ faciunt in matrice hora
coitus ⁊ ei᷒ attractiuā excitāt vel ſtipticita/
tem in ea conferūt ⁊ retentiuā cōfortant: de
quib᷒ ꝑ ordinem dicam᷒. A proprietate cōfe
rens eſt balſamus cortex mādagore peonia
agnus caſtus viſcus ſizeleos/ambra/baucia
ameos coagulū leporis ſtercus vulpis ⁊ me
dulla oſſis cerui vel vituli ſi ante horā coit᷒
applicent᷑ vulue quocūq₃ modo. Fit igitur
ſuppoſitoriū ex ipſis hoc modo. ℞. xilobal/
ſami:carpobalſami:radic̄. peonie:ſizeleos
ſtoracis:calamite:biſtorte an̄.ʒ.ſ.terant᷑ ⁊ cri
bellent᷑ cum oleo balſami vel cū oleo roſ.in
quo diſſolutus ſit muſcus donec ad formaȝ
mellis currētis reducat᷑ ⁊ in ea lana vel co/
tu₃ vehemēter cōtortum in figurā digiti in/
fundat᷑ ⁊ ſupponat᷑ frequēter ante coitum.
Trociſci ad idē fieri poſſunt ex eiſdē quoru₃
vnum mulier recipiat omni die in ieiuno cu₃
vino veteri al. aromatico. Suppoſitorium
aliud ex eidē ſic fit. ℞. balſami.ʒ.ß.xilobalſa
mi:carpobalſami an̄.ʒ.ſ.terātur ⁊ cribellent᷑
et cōficiant᷑ cū oleo roſ. ſufficiēti in quo diſ
ſolutus ſit muſc᷒ ⁊ fiant forme ſicut os da/
ctili ⁊ ſupponātur. Suffumigiū fit ex carpo
balſamo ſpica nardi vel gallia muſ. vel ali/
pta muſcata: ⁊ proprie ante horam coitus
frequenter. Liquor ad idem bibitus fit ex ſe
mine bautie:croco. diſtēperatis cum vino al
bo veteri claro. Silr̄ ⁊ vino de corticib᷒ mā
dragore ⁊ agni caſti in ieiuno. Confectio
ad idem in ieiuno fit ex radice vel ſemine
bautie per ſe vel bene coquatur in vino aro
matico cum ſpica ⁊ peonia ⁊ gariofil. ⁊ pi/
ſtentur ⁊ incorporentur cum eodem. Sup/
poſitorium aliud ſic fiat. ℞. ameos:ſpice an̄
partes equales.terantur ⁊ incorporent᷑ cum
medulla oſſis cerui vel vituli ⁊ ſupponan/
tur cum lana ante horam coitus frequenter.
Et ſimiliter coagulum leporis quando per
miſcetur cum butiro cocto ⁊ ſupponantur
cum lana: vel ſtercus vulpis diſtemperatu₃
cum oleo roſ. ⁊ ſuppoſitum cum lana ante
horam coitus frequenter: quoniam hec om
nia conferunt a proprietate: vt dicit Raſis
in diuiſionibus ca. preſenti. A qualitate ve/
ro conferens matricem delectando et eam
excitando eſt cinamomum ⁊ cubebe et aro/
maticum quodcūq₃. Maſticentur igitur cu
bebe in ore viri ⁊ cum ſaliua inungatur vir/
ga tota ⁊ proprie caput: quoniam apud coi
tum fortem inducit delectationem in mulie
re. Similiter ⁊ piretrum eodem modo ma/
ſticatum, ſub minori tamen quantitate q̄
cubebe: quia faceret pruritum. Similiter et
pillule facte ex cinamomo cubebe ʒinʒi.ſpi/
ca gūmi arabici ana.ʒ.ſ.ambre muſci ana.
granum.ſ. tritis et incorporatis cum vino
aromatico vel aqua in qua gūmi ara. fuerit
diſſolutū. Ipſe nanq₃ maſticate in ieiuno et
inuncte ſuper virgam hora coitus fortem in
ducunt in muliere delectationem. Idem fa/
cit oleum de lilio vel de ſpica in quo pul.
cubebe aut cinamomum fuerit diſſolutum:
et per dies aliquot reponitur donec olea

virtutem rerũ assumpserint si cum eis apud coitũ virga liniatur. A qualitate vero cõferens matricez exiccando ꝛ eius retentiuam roborando est omne calidum siccũ cum aromaticitate non mordicante: sicut sunt balnea stiptica ꝛ fomentationes quas diximus in methodo ꝛ emperica euidenter. A qualitate vero ꝛ ꝓprietate conferens atq; omniũ vltimũ est succus peonie masculi vel femelle mixtus cũ puluere seminis eiusdem. Et supponatur continue diebus quinq; post menstruorũ purgationez: et post hoc fiat coitus modo ꝛ ordine supradictis. Experimentum completũ est vt mulier purget ante tempus menstruorũ cũ apozimate qd. ℞. mirabolanorum indoꝝ: kebulorum: emblicorũ añ.ʒ. vnã. ros.rub.ʒ.ß. decoquant omnia in lib. tribus aque donec medietas consumat: tũc colletur ꝛ in collatura addatur zuccari ros.ʒ.j. detur totum ante diẽ cũ reiteratione dupla vel trina ante purgationẽ menstruoꝝ. Balneetur mulier quinq; diebus vel sex in aq̃s stipticis: sicut est aqua decoctionis ros. balaustiarum: gallarũ: mirtilloꝝ: peonie. ꝛ similiũ. ꝛ hora qualibet post balneũ exiccet vuluam cum lintheo. Et supponat lana infusa in balsamo in quo dissolutus sit succus peonie vel puluis seminis peonie. vel in oleo ro. in quo dissoluta sint grana. xij. musci. ꝛ grana. xij. ambre. vel supponat aliud ex p̃dictis. Et sumat per superi⁹ oĩm die in ieiuno per mẽsem integrũ vnũ ex trociscis supradictis. vel sumat. ʒ.ij. pulueris facti ex semine siseleos et ameos añ. par. equales. Et post hec oĩa coeat hora cõpetẽti ꝛ modo ꝛ ordine supradictis ꝛ cõcipiet si per artez fuerit possibile quocunq; modo et filium generabit.

Canones.

Remedia localia in empicis iã dicta meli⁹ operant si post menstruoꝝ purgationẽ cõpletã exbibeant quattuor vel quinq; diebus primis: qm̃ tũc natura corpus mundauit ꝛ ad opus naturale p̃parauit: lz oĩ alio tpe videatur aliqualr̃ cõferre. Affirmat Raß. in diuisionibus ꝙ mala cõplexio hũida spermatis vel sicca nõ põt ꝓhibere generationem nisi parem inueniat in mẽstruo mulieris: tũc eñi fortis fit atq; vltimata eius malitia: ꝓpter qd ait Gale. in cõmento illius amph. ij. ptĩ. Quibuscũq; iuuenibus existẽtibus ꝛc. Asserit etiã eodẽ libro cap. de sterilitate. ꝙ generatio ꝓhibetur in viris ꝛ mulieribus absq; aliqua causaꝝ huiusq; dictarũ Primo ex ꝓprietate q̃ est in spmate vel menstruo: sicut est dispositio arboris nõ fructificãtis. Ubi sciẽdũ ꝙ ꝓprietas siue forma specifica est duoꝝ generũ: vt docet Auic. j. cañ. fen. ij. ca. de eo qd comedit ꝛ bibit. Est eñi in quibusdã forma substantialis vt in quib⁹ opatio ab ipsa ꝓueniens oĩbus inest indiuiduis. verbi gra. Ois adamas attrahit ferrũ: ꝛ oĩs mula est sterilis. Nullũ nãq; accidẽs inest oĩbus indiuiduis nisi ꝓpria passio: qꝛ accidẽtia cõmunia materiã cõsequunt: ꝓpria ỽo formã. In quibusdã ỽo ꝓprietas est forma accidentalis: vt pote in quibus opatio ex ipsis ꝓueniens q̃busdã inest sue spẽi: q̃busdã vero non.

Pronosticatio.

Sterilitas nõ recipit curationẽ qñ ꝓprietatis: nõ hz contrariũ. Itẽ si difficultas impregnationis fuerit ꝓpter verrucã vel apã duꝝ vl̃ cancrũ in matrice nõ curat: qꝛ causa remoueri nõ põt. Itẽ si fuerit ꝓpter fluxũ mẽstruorũ assiduũ vel retẽtionẽ curat faciliter. Itẽ si sperma viri fuerit ꝓiectũ in aqua clara et natet nõ fructificabit: silr̃ si liquescat. Itez si vulua fuerit semꝑ humida lubrica vnctuosa difficiliter cõcipit ꝛ faciliter abortit: ideo caueat a statione multa ꝛ a saltu ꝛ a cibis vnctuosis. Itẽ si matrix fuerit densa compacta nõ cõcipit. Itẽ si frigida ꝛ nimis rara nõ cõcipit. Itẽ i eodẽ si nõ accepit inuiero ꝛ velis scire si cõcipere possit: conteges eã vestimentis: fumiga deorsum cũ aromaticis: ꝛ si quidẽ transierit odor per corpus ad os ꝛ nares cognosce qm̃ ꝑ se nõ generat. Itẽ dicũt alij ꝙ si vterq; cõiugũ minxerit suꝑ lactucã recentem ex illo fit sterilitas cuius vrina exiccauerit lactucã: qꝛ in ipa est mala cõplexio.

¶ De impedientibus impgnationem et facientibus abortum. Capl̃z. iiij.

Istud caplm̃ lz repugnet oĩ legi est tñ necessariũ ꝛ vtile. Mulier nẽq; si añ tps pubertatis conceperit vl̃ debilitata fuerit vl̃ gracilis vl̃ viro nõ ꝓportionata aut abortiet: aut hora partus succũbet ꝛ moriet cum fetu.

Methodus.

Illud phibet erectio mulier[ ] p[9] coitum velociter & saltus eius ad posteriora frequens & fortis cruribus dispassis: & descensus a gradibus velox donec in vuluā descenderit hūditas. Et exaltatio capitis hora capitis cū depssione coxarū: & vir festinet in coitu & bancbas eleuet hora illa priusq̄ mulier spermatiset. Cōferunt p̄terea bibita et suppositoria qd̄ est: q: si mulier ante coitū assiduet per dies plurimos in ieiuno sumere ex semine sauine vel iuniperi vel rutbe vel sinapis vel piperis vel ceparū vel alteri[9] acuti donec odor sentiat in vrina nō concipiet: et si conceperit: abortiet. Silr si ante coitū et post supponat oleū de iunipero vel de salice vl' laterinū vel laurinū vel de salice vl' fel vaccinū vel succū rutbe vel absintb. vel sauine vel iuniperi vel salicis cū lana vel coto infusis in aliquo eor & in vuluā bene pfundato. Silr etiā pfert hora illa supponere aquā decoctionis azari vl' colloquintid. rubee tinctorum aloes scolopendrie tamarasci omniū simul vel quorundā. Confert p̄terea suffumigatio post coitū immediate ex mirrba serapino nuce cipressi posito q̄tum eor sup carbones: & recepto fumo calidissimo per traiectoriū intra pfundū vulue donec senserit lesionē. Silr & impositis salis gēme vel nitri vel aluminis tamen factis ex eis formis oblongis tanq̄ digitorū. Confert etiā oī die in ieiuno potare per dies plurimos añ coitū succū rutbe vel iuniperi vel sauine vel salicis vel aquā decoctionis azari apij rad. leuistici sauine yreos granor iuniperi rub. tinctorum & similiū. vel aquā salitā plurimam Valet etiam si vir vnxerit apud coitū virgā totam: & pprie caput eius ex succo iuniperi vel rutbe vel ex aliquo predictorum: & cum eis dirigat virgam infra vuluam.

Emperica.

Electuarium sublime quo si mulier vtatur oī die in ieiuno per mēsem vnū ante coitū & nō cōcipiet vel abortiet scdo mense vel tertio. R. granor iuniperi granor sauine piperis nigri añ. ℥. j. rutbe sicce pulegij mētastri sicci añ. ℥. ß. acori azari scolopendrie tamarisci rub. tinctorum ana. ʒ. ij. apij carui yreos añ. ʒ. j. terant oīa & cōficiant cū succo caricarū coctarū et expressarū vel cū melle: detur ex eis admodū auellane cū vino decoctionis saluie vel alio liquor supradictorum. Pillule ad idē. R. mirrbe piperis piretri aristologie rotunde seminis cicute cētauree añ. ptes equales. Informent pillule sicut cicer cum succo prassij vel mentastri: & dent omni die tres vel quinq̄ in ieiuno. Sciendū p̄terea q̄ lz oia remedia dicta sint fortiora & in arte hūana cōpleta. Cautius tñ est cū talibus nō coire vel in eas spma nō pijcere q̄ p̄terea taliū periculū incurrere. Q: nō est possibile aliqd̄ sperma tāte virtutis reperiri vt a nullo predictorum valeat impediri adeo: vt est sperma pfectū in balneū aque dulcis tepide a malis boibus repertū sic mulierē impregnasse q̄ sedebat i eo: vt di. Auer. ij. colliget. qm̄ a pprietate matrix attrabit sperma cui difficile est repugnare.

Canones.

Omne calidum acutū mordicatiuū cōfert in b casu qualitercūq̄ fuerit applicatū: qm̄ sanguinem amaricat menstrualē & vere odiosū reddit & eius opationib[9] displicentē si p interi[9] sumat & spma gignitiuū inficit si p inferius ponat. Sciēdū etiā q̄ ista quattuor vrine puocatio menstruorū inductio nō differunt nisi f̄m magis & minus ordine iam locato. Ideo dicta in caplo cuiuslibet eorum subseruiunt cuilz ipsorū. flōmia etiā fortis post cōceptionem: & proprie de sapbena pedis vel de basilica facit abortum. Farmacia similiter fortis & acuta primo & secundo vel viij. vel. ix. mense exbibita abortire facit.

Pronosticatio.

Dicit Ypoc. v. pti. ampb. Mulieri in vtero babēti ab aliqua acutarū egritudinū accipi mortale vt plurimū & pprie si fe. fit fortis aliter v̄o minime. Idem in eodem. Mulieri in vtero babēti si multū venter fluat suspitio est abortiendi qd̄ intellige de quolibz fluxu forti & proprie in corpore sicco. Item mulieri in vtero babenti si subito mamille graciles fiant: abortit. Item mulieri in vtero babenti si altera mamilla gracilis fuerit geminos babenti alterum abortit. Et si qui

dem dextra gracilis fiat masculum: si vero sinistra: fiat feminam. Ibidem quecūq3 corpus moderate hñtes abortiūt scdo mēse ijs cotilidones muscillaginib⁹ plene sunt ꝛ nō pñt tenere ꝑ grauedine fetū sed abrūpunt. Itē mulieri in vtero hñti tenasmon innatus aborsuz facit. Itē idē in eodē. Mulieri i vtero hñti lac ex mamillis multū fluēs fetuz significat debilē. Si vo vbera dura fuerint sanū signat fetū. Item mulieri in vtero hñti si purgatiōes exeāt impossibile ē fetū eē sanuz qd vm intellige trib⁹ saluis cōditiōib⁹. Prima q̄ruz vt flux⁹ menstruoꝝ fit plim⁹. Scda vt mulier sit gracilis macra nō robusta. Tertia vt sit post tertiū mēsem: qm̄ pmo ꝛ scdo mēse pñt adhuc mēstrua ꝑodice fluere: qm̄ fetus ꝑuus exñs adhuc modico indiget nutrimēto. Mulier nāq3 ꝑterea q̄ semel passa est aborsuz ꝛ ꝓprie difficilē timorosuz. scdo voq3 si cōcepit ex oi leui cā denuo abortit velut sunt saltus vociferatio aut frequens statio. Similiter ꝛ vsus ciborum lubricorum.

¶De facilitantibus ꝑtum ꝛ educentibus secundinam. Caplm.v.

R
Esidet fet⁹ in mrīce cruribus attractis vsus vmbilicū ꝛ facie velata manib⁹ suis q̄si figura sphere cōpresse ita vt caput erectū habeat vs⁹ caput mulieris ꝛ faciē ad anteriora mulieris. Extat aūt trib⁹ pāniculis inuolut⁹ quoꝝ pmus est totū fetū ꝛ alios duos pāniculos inuoluēs ad defendēduz a supfluitatib⁹ pessimis sanguinis mēstrui q̄ neq3 ꝑ materia gñationis neq3 augmētatiōis neq3 nutritiōis apte fuerint: sed stātes inter matricē ꝛ pānticulum expurgant hora ꝑtus fet⁹ simul cum fetu. Et hic pāniculis dr scdina: qm̄ est necesse vt apd horā p⁹ scindat ꝛ exitū fet⁹ assequat. Scds vo pānicul⁹ est velamē fetus coopiēs ab vmbilico īfra quo vrina colligit ꝛ vsq3 ad horā ꝑtus retinetur ne sui nitrositate corroderet embriōnē ꝛ noiatur hilis. neq3 indiguit pāniculo cōgregāte feces: qm̄ fet⁹ q̄diu stat in aluo vētris nō nutrit cibo solū digō in stōacho mris: imo sola digōne scda vel tertia ꝑ epato q̄ est epatis ꝛ venaꝝ: ꝛ hec fit ꝑ venaz vmbilicalē ortā ab vmbilico fetus ꝛ transeūtē ꝑ scdinā ad circūferentiā mrīcis oīnq3 vbi rami cū ramis venaꝝ ab epate mulierꝭ procedentiū hñt orificia colligata q̄busāguinē purissimū ab epate mulierꝭ ad epar embriōis cursu recto traducūt: vm ꝛ si superfluitates pme digōnis aliq̄ cōgregent in embrione ipse tn̄ sunt modice ꝛ cū digerunt industria nature ad intestina embrionis delegant vt ex ipsis assuefiāt. Et ꝑ hoc accidit vt fetus q̄nq3 illico post ꝑtum feces egerat liq̄das citrinas. Terti⁹ aūt pānicul⁹ q̄ altus dr est ꝑtē embrionis sup vmbilicū curtū voluēs mollis atq3 tenuis: vt mēbra fet⁹ fragilia nō oppmat sed a duritie scdine defendat et ne sudores sordidi imbibāt embrionē: appropiq̄nte vo hora ꝑtus ꝛ ꝑfecto embrione sentit ex ipso matrix dolorē grauatiuū ordinē nature regētis q̄re ipm obuoluit: ita vt caput ad os matricis decidat ꝛ pedes embrionis ad dorsum mulieris ꝯuertātur: qm̄ hic ē modus leuior fetum educendi: scz capite primo ad exteriora propulso ꝛ omnis alter difficilis est in necessitate.

Methodus.

Hanc igit pariēdi horā cum mulier ex.xl. septimanarū numero nouerit ꝑtuz vicinari intret oīni die aliquotiēs an horaz partus ꝑ mēsez integrū balneū aque dulcis vel in q̄ decocta sint mollificatiua: sicut sunt malue viole ꝛ althea: non tn̄ ꝓlonget in cosessio. Iste nāq3 mēsis est tēpus pariēdi fm suam totalitatem: qm̄ in ipso est embrio cōpletus: ꝓprie tamē circa finē. Et semp cum balneum exierit vngat spodiles dorsi atq3 vētrem totū ex oleo nardino vel camomillino vel de lilio. Et nutriat hora illa cibis mollibus: sicut sunt pultes sorbiles ꝛ iura pinguia. Cum aūt hora partus iā aduenerit nō multiplicet reuolutiones de latere sup latus: sz sup lecto sedēs extendat pedes suos: deinde erigatur subito aliquotiēs sup eos. Et tunc humectetur os matricis oīquaq3 ex oleis tepidis predictis vel ex adipe anatis anseris et galline vel ex muscillagi. fenugre. se. lini. althee: quoniā oīa ista dolorem rupture mitigant leniendo. Et si difficilis fuerit scissionis secundina scindat eā obstetrix vnguib⁹ suis aut cutello paruo. Et si part⁹ fit difficilis propter virtutis expulsiue debilitatē vel embrionis grossitiem lacerantem anum: vt anus et vulua efficiantur vna via: dentur

in potu. ℞. de mirrha cuȝ aq̄ decoc. rutbe iunipi ⁊ sauine quos diximꝰ de restrictiōe mēstruoꝝ ca. de empicis. Et si virtꝰ sit debilis ex dolore detᷣ in potu gallie musc. vi. par. tertie illiꝰ dissolutoꝝ. in vino aromatico vnavice post aliā. Uel detᷣ aqua carnis vel vinum purū prout maxie delectātur. Et suffumigetur cū mirrha apposita vel castoreo recipiē do fumū cū trafectorio in pfundū vulue q̄to calidiorē poterit sufferre. Et fiat sternutatio cuȝ condisi vel pipe vel euforbio. qm̄ statim eijciet fetū ⁊ secūdinā. Si xᵒ fetꝰ mortatᷣ ex strictura vel a pncipio mortuꝰ fuerit: qd̄ cognosces: qꝛ mulier nō sentit eiꝰ motū: ⁊ dum reuolutᷣ a latere sup latꝰ sentit q̄si casum lapidis de loco ad locū: tūc fortioribꝰ indigemus: qm̄ nō soluȝ virtꝰ expulsiua q̄ est in matrice verūetiā leuitas embrionis viui ptum facilē efficit: q̄re dētur in potu trocis. de gūmis positis ibidē: ⁊ suffumigetᷣ mulier ex eis Ipsi nāq̄ȝ statim fetū eijciūt viuū ⁊ mortuū et expellūt secundinā. Et sedeat mulier q̄si ꝯtinue postq̄ fetū nouerit mortuū in aqua decoc. mentastri sauine rutbe calamenti.

Emperica.

Dicit Auicē. iij. canoꝝ. fen xxi. de eductione fetꝰ ⁊ secūdie. q̄ suffumigiū fetidū ad os et nares exbibitū: aromaticū xᵒ apō vuluā a ppꝛietate matricē deorsuȝ trahūt ⁊ fetuȝ educūt: pter solum vngulas asinoꝝ quoꝝ licet fumꝰ sit fetidꝰ a ppꝛietate hȝ vt vulue applicatꝰ fetuȝ extrahat ⁊ secūdinā quare confert suffocationi mr̄icis. Itē dicit Rasᷣ. in diuisionibꝰ. pn̄ti ca. q̄ radix butbormarten. i. ciclaminis a ppꝛetate ptū efficit facilē si sicca ligetur hora ptus sup coxā mulieris. Sȝ dicūt alij q̄ si talo appendatᷣ hora coitꝰ prohibet ꝯceptionē: qm̄ matricē ad se trahit oīquaq̄ȝ. Itē si post partū fiat exuberās sang. emorrosaia restringatᷣ: vt docuimꝰ de fluxu mēstruoꝝ. Si xᵒ mēstruū retineretᷣ vl' diminute purgaretᷣ tunc puocetᷣ: vt suo docuimꝰ ca. Si xᵒ dolor fortificaretᷣ: detᷣ ī potu vicibꝰ pluribꝰ ʒ. ij. trifere magne cū vino calido vl' aqua d̄coctiōis athanasie. Et ex ea fomētetᷣ vulua cū lana vel coto imbibito frequenter. Qd̄ si nō suffecerit narcoticō donabis: sicut trifera magna data cū aqua decoc. mādragore vl' iusq̄ami: ne forte dolor ꝓsternat xtutē.

Canones

Dia puocantia fluxū mēstruoꝝ cuȝ fortitudie cōferentia sunt pn̄ti ca. qm̄ virtutē retentiuaȝ debilitāt ⁊ expulsiuā cōfortant inmatrice.

Pronosticatio.

Dicit Ipo. v. par. amphor. Mulieri q̄ a matrice molestatᷣ aut difficulter generāti sternutatio supueniēs bonum siue p se: siue p artē. Apostema accidens in matrice tpe impgnationis est mortale. Si manus vel pes primo exierit vuluā malum. Oportet enī in partu salubri caput embrionis vt pmo egrediatur vel manꝰ ambe sup caput extēse: quare cum obstetrix situm eiꝰ puersum cognouerit: manibus vtrisq̄ȝ proposse trāsformet. Itē si retineatur secūdina post ptum neq̄ȝ p se: neq̄ȝ p artem exierit: vel si partus vltra. xl. septimanas se tardauerit: fiet vt plurimuȝ mortale. Itē si menstruū retētum fuerit vel diminute purgatū ydropisim vel mollam vel suffocationem matricis inducit. Item si san. fluxus vlterius fuerit: neq̄ȝ restringi possit mortale Itē si dolor rupture in cbo. vel fuerit mortale. Iteȝ partus est difficilior in fetu mortuo: ppter qd̄ in aborsu est difficilior oī cuȝ in eo neq̄ȝ matrix: neq̄ȝ fetus: neq̄ȝ tēpus regulariter operātur. Itē dicit Auic. iij. cāņ. ca. de generatione embrionis. q̄ si ptus fuerit in mēse septimo possibile est fetum saluari in esse viuo. Si xᵒ in mēse octauo necesse est vt moriatur. qd̄ est: qꝛ sicut inter dies sunt dies septem ⁊ nouem cretici ⁊ beniuoli: dies xᵒ sex et octo perniciosi. Similiter ⁊ in mensibꝰ reperitur: quod totū. fuit ex influentia corpoꝝ supercelestium: vt patet. iij. de creticis diebus. et proprie planetarum.

¶ De exitu matricis vel vmbilici. Caplm. vi.

Accidit quandoq̄ȝ in mulieribus vt earum matrix inferiora petat adeo: vt extra vuluam pendeat euidenter. similiter ⁊ vmbilicus et proprie post partū: quoniaȝ a concauo matricis originatur. Fit ex aliqua quattuor causarum. Prima est vt apostema in matrice. Et signa eius atq̄ȝ curam dicemus suo cap. Secūda est partus la.

cerãs vuluã: ita vt qñq3 an⁹ ꝛ vulua ꝯiũgant ꝛ debilitãt matrices. Tertia est mollificatio matricis ꝛ ligamẽtoꝝ atq3 carniũ ei⁹ ex mala cõplexiõe frigida humida ꝓueniẽs. Quarta vero est cã primitiua: sc3 casus ꝛ ꝑcussio sup dorsi spõdiles aut sumẽ. Silr ꝛ coit⁹ cu3 viro cui⁹ virga grossa ꝛ lõga ledẽs fuit. Et hic exitus a quibusdã appellat⁹ est ꝑcipitatio matricis. Signa ei⁹ patent ex re ipsa atq3 infirmi relatione super causa.

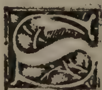
Methodus. Cura eius eadẽ cõis ẽ ad oẽs cãs q̃ est vt a ꝑncipio si necesse fuerit ꝛ ꝓpte in cã humorali digeratur ꝛ purget flegma: put docuim⁹ ca. de fluxu mẽstruoꝝ. Et ꝯfert ad hoc benedicta laxatiua: post h̃ vo balneet ꝛ vaporet ꝛ fomẽtetur ex aq̃s calidis stipticis q̃lis est aq̃ cisterne q̃ sic fit ẽm Ras. ℞. nucis cipssi costi spice celtice spice nardi mirrhe ro. mẽte balaustie corticũ granatoꝝ cupulloꝝ glãdiũ sorbaꝝ prunoꝝ imaturoꝝ si ips fuerit añ. li. ẞ. pistent grosso mõ ꝛ cõquassent ꝛ bulliãtur in aq̃ pluuiali sufficiẽti ꝛ fiat encatisma. ꝛ balneu3 ab vmbilico ĩfra in aq̃ calida: ꝛ cũ exierit vuluã diligẽter exiccet cũ pãno albo lineo molli. Et spgat super eã puluerẽ cribellatũ. ℞. olibani gallaꝝ balaustiaꝝ antimonij acatie aluminis nucis cipressi añ. p. eq̃. Et si volueris: adde boli ar. mũmie cupullaꝝ glãdiũ ceruse masticis dragagãti añ. q̃tũ ex ꝑdictis. ꝛ cũ pãnis calidis firmiter fasciet. Si vo matrix egressa fuerit reducat ꝑmo manib⁹ calidis ad iteriora. Et si ꝓpter duritiẽ nõ itroierit: mollificet cum vino aromatico tepido in quo butirũ fuerit dissolutũ. Deinde reducat ꝛ ponãtur ventose due sicce sup duo inguina. Et iaceat mulier capite depsso ꝛ hãchis exaltatis ꝑ dies plurimos. Et emplet loc⁹ cũ puluere ia3 dicto donec ꝯfirmet. Et si laceratũ fuerit ip3 pytoneon qd̃ est iter anũ ꝛ vuluã suat cũ filo sericeo forti q̃tuor vel q̃nq3 foramib⁹ vt oportet. Si vo vmbilic⁹ solus exierit post ptu3 sumat tẽta gracilis dura ꝛ iuoluat pãn⁹ line⁹ mollis sup ipsã: ꝛ accipiatur pul. cribellat⁹ thuris: ꝛ ꝯficiat cũ albumine oui in modu3 mellis currẽtis ꝛ impleat ex eo vmbilic⁹ interius ꝛ liniatur exterius: ꝛ sic intromittatur. Valet etia3 ad hoc puluis supradictus: in alijs fiat sicut prius.

Emperica. Cõiter operãtes ꝑter ꝑdicta faciũt suffumigia aromatica sup⁹ ex thimo mac. gallia mus. alipta muscata ꝛ silib⁹. Fetida vo ꝑ inferi⁹ ex assafe. pice liq̃da capillis capitis fimo ꝛ silib⁹. Qm̃ a ꝓprietate matrix ꝓsequit odorifera ꝛ fugit horribilia: ꝑter q̃ suffumigiũ ex vngulis asinoꝝ cui⁹ est spãlis ꝓprietas mrĩce3 ad se trahere ꝛ fetu3 mortuũ educere: l3 fit de marie ferẽtibus vt dicit Aui. iij. cañ. fen. xxi. ca. de eductione fet⁹ vel secũdine. In q̃b⁹ etiã ꝛ ꝓpte carnosi faciũt ẽcatisma ex aq̃ frigida sine mora: q̃m̃ ꝛ si frigida noceant matrici ꝛ ano ꝛ oĩb⁹ neruosis ꝑiculis: breuis tñ in eo mora pl⁹ est iuuamẽti ꝑ antipistasim ꝯstringendo q̃ nocumẽti ꝑ se alterãdo: queadmodũ ꝛ in ibetano. Itẽ ordinent dietã stipticã ex carnib⁹ laudabilib⁹ assis ꝛ piris coctañ. ꝛ ouis ass. ꝛ tortellis ꝛ etiã ex vino ru. pontico in cã frigida vel cũ aq̃ extinctiõis calibis vel lapid. igniti in cã calĩa ꝛ regimẽ subtiliet. vnguẽtũ stipticu3 sic fiat. ℞. mũmie. balau. alu. nucis cipssi boli ar. thuris litbar. galbani bdellij sarcocolle masticis san. dra. añ. ʒ. ij. terant ꝛ dissoluãtur oĩa ad ignẽ in casola cũ oleo ro. vel mirtino ꝛ cera sufficiẽti ꝛ icorporẽtur pfecte. Et põt addi cerusa si dolor fuerit fortis.

Canones. Qm̃ anus ꝛ vulua ex natura sua sunt frigida ꝛ orificia venarũ expulsioñ. ꝑ naturã ad op⁹ hoc fabricata q̃ est dicta de exitu ant ꝑsenti cap. subtilr suffragat. Silr ꝛ cu3 vterq3 exit⁹ fit ꝑ essentiã mollificatu3 necesse videt vt cura paralisis conferat iuuamentum.

Pronosticatio Est eadẽ cũ ꝓnosticatione exitus ani.

¶ De signis impregnationis ꝛ sexus fetus. Capitulum. vij.

Signa impgnatiõis certa put est possibile ĩ arte hũana sunt octo: vt dicũt ras. ꝛ aut. c. isto. Primũ ẽ vehemẽs adherẽtia vulue sup virgã ꝛ ei⁹ corrugatio apud coitũ gignitiuũ. Scd̃m est siccitas vulue post talẽ coitu3 maior debito ꝛ solito: ita q̃ nõ in ea repit humi

ditas: quẽadmoduȝ accidit labijs oris ꝛ lin-
gue post cibũ comestũ in fame plima. Et si
iiij. vel. v. añcessit purgatio regularis atq̃ cõ
pletaꝯ̃ior erit tua significatio: qm̃ tal' purga
tio disponit plimũ ad ↄceptionẽ. Tertiũ est
ꝙ accidit mulieri pigritia ꝛ tarditas ꝛ decli-
natio ad somnũ lõgũ. Quartũ est vt si qđ mi-
sit inuoluã repit os mricis adeo ↄstrictuȝ: vt
neq̃ stil' ingredi posset sine lesione: vt dicit
gal. in de ꝯ̃tutib' naturalib'. Quintũ est qñ
post dies aliquot ꝛ ppȓie post duos mẽses vl'
circa id retinenẽ mẽstrua ꝛ icipiũt mamille
igrossari ꝛ papille eaꝝ denigrari: lȝ ꝛ retẽtio
mẽstruoꝝ q̃busdã accidat statim a pricipio ꝛ
ppȓie mulierib' siccis ꝛ sanguineis. Sextuȝ
est ꝙ post duos mẽses vel tres aduenit appe
tit' corrupt' ꝛ nausea. Septimũ est qm̃ post
mẽses illos fit scoob ꝛ pãn' in facie q̃ est colo
ris mutatio quẽadmodũ a sole vel igne. Oc-
tauũ est vrina subtilis ppter viarũ opillatio
nẽ alba aquosa in mulierib' frigidis ꝛ ppȓie
in pcessu ↄceptõis in sũmitate cui' est nebu
la ꝛ est ei' liquor diuersi coloris sicut yris in
medio ei' ꝛ sicut cotũ carminatũ ꝛ cũ cõmo-
uet: turbat minime: sed q̃to magis pcesse-
rit impgnatio magis rubescũt ꝛ turbantur.
Et est qñq̃ cũ in vrinis pgnãtiũ appebũt q̃
dã granula ascẽdẽtia ꝛ descẽdẽtia alba gra-
cilia sicut athomi: vt dicit Aui. ca .fen. scđa
ca. de signis impgnatiõis ex vrina. Et pma
q̃dẽ signa q̃tuor sunt ppȓia certa atq̃ effica
cia q̃ nõ faciũt errare cũ fil' fuerit: reliq̃ ꝯ̃o du
bia sunt oĩa ꝛ pbabilia. Signa fet' masculi
sunt: vt dicit bonitas coloris in facie mulier
iuxta debitũ vel solitũ ꝛ puitas appetit' coi
tus lȝ oĩ mulieri accidat ardor ꝛ prurit' titil
losus in vuluã post impgnationẽ ex calidita
te fet' ꝛ siccitate vulue qđ impiti dicunt desi
deriũ fil' ꝛ igrossatio mamille dextre ãplior
ꝛ papille eiusdẽ rubificatio ꝛ sensatio graui
tatis in latere dextro: ꝛ oculoꝝ rubor ꝛ leui-
tas ad motũ. Signa fet' feminini sunt signa
ↄrĩa q̃ sunt pãn' faciei plim' vl' color pallid'
seu plũbe' ꝛ appetitus ad coitũ ꝛ iflatio ma
mille sinistre ãplior cũ denigratione papille
sue ꝛ multitudo desideriorum maloꝝ ꝛ fastidij
ꝛ grauitatis in latere sinistro ꝛ flux' sanguis
ex nare sinistra ꝛ plũbeitas oculoꝝ cũ pigri
tia ad motuȝ. Signa gemelloꝝ sunt cõplica
tio signoꝝ oĩm cũ pmixtione granoꝝ.

Emperica.

Si mulieri dr̃ tur ad potan-
dũ sero post cenã cũ vadit dormitũ. ℥. ij. ydro
mellis cũ. ℥. ij. aq̃ pluuial' ꝛ senserit p noctem
torsionẽ circa ventrẽ ꝛ ppȓie ifra vmbilicum
tũc ↄcepit. Et opȝ vt ydromel ↄficiat ex p.
viij. aq̃ dulcis ꝛ par. mellis crudi mixtis neq̃
bullitis: vt dicit gal'. Istud tñ itellige saluis
trib' ↄditõib'. Prima ne sit aq̃a in itestinis
vel vic' vl' humor acut'. scđa ꝯ̃o ne sit venter
cõstipat' ꝛ stercore plen'. tertia ne mulier ex
ercitata fuerit p diẽ sed tpate viuẽs: tũc nãq̃
somn' ꝛ q̃es pãicta ventositatem ekuabũt a
ciboꝝ multitudine ꝛ mellis cruditate ꝛ veri-
ficat ibidem cõmentator.

Canones.

Affirmat gal'. in cõmẽto illi' am-
pho. v. p. mulier
siq̃deȝ masculũ qđ nullũ singulare signoꝝ p-
dictoꝝ est oĩ quaq̃ certũ. Põt nãq̃ splẽ mu
lieris eẽ calid' magis q̃ epar q̃ est ꝛc. Cõclu
dit ergo ꝙ hec signa p certis nõ sunt hñda sȝ
soli deo est certũ signũ notũ: q̃re medicus in
hmõi retineat suũ psagiuȝ donec signoꝝ cer
titudo cũ multitudine clarescat. ¶ Sciẽduȝ
pterea ꝙ gemelloꝝ cõceptio fit hora vna: vt
plimuȝ coit apud coitũ: in quo spmatis for-
titudo ꝛ multitudo gradatiȝ impellit ad ma
tricez velut bucella inglutit post bucellã: ꝛ p
pȓie cũ recipit i cellulis diuersis in q̃b' abun
dãtiã repit mẽstrui sanguis attrahẽdi. raro
aũt p supimpgnationẽ fieri ẽ possibile a pri
ma die ↄceptiõis vsq̃ ad dieȝ. lx. ad pl' q̃re ꝛ
talis fiet ipsoꝝ exit' apud ptuȝ si alteruȝ ipo
rũ nõ acciderit orbari. Gemelloꝝ aũt multi
plicatio septimuȝ numeꝝ nõ trãscendit: qm̃
ꝛ plẽs nõ repiuntur cellule seu interceptio-
nes matricis notabilr̃ distincte quarum tres
sunt in latere dextro: ꝛ tres in sinistro: ꝛ vna ꝯ̃o
in medio. verũtñ lȝ homo sit aĩal poligonuȝ:
est tñ vt plurimuȝ vnum fetũ generãs ex no
bilitate sue cõplõnis. qñq̃ ꝯ̃o. ij. vel. iij. pre-
ter ꝙ orbent. ꝙ si hunc numeruȝ transcendit
per parum est quin oẽs vel plures orbentur
vel moriantur.

Pronosticatio.

Huius capl'i est pnosticatio cap. de aborsu.
¶ De molla ꝛ inflatione matricis. Ca. viij.

Accidit quãq mulierib' post retẽtionẽ mẽstruo⁊ plimã vel aggregationẽ spmatis ⁊ castitatẽ longã: vt ipsa⁊ vẽtres magnificent ⁊ surgãt dispõnes oẽs q̃ sunt in pgnãte. Et siqdem hoc fuerit a materia humorali mola dicit. Si vo vẽtosa nuncupat inflatio matricis: signa ei' sunt signa discernẽtia inter ipa⁊ ⁊ impgnationẽ q̃ sunt: qm̃ in hac passiõe est magnificẽtia vẽtris cũ mollificatiõe mamillar⁊: ⁊ qm̃ post mẽses q̃tuo: nõ sentit motus embriõis oĩno vel si sentit q̃si casu⁊ lapidem se de latere sup lat': ⁊ qm̃ vẽtris grauitas est ĩ directo suminis magis q̃ apud aliqõ latere⁊ quo⁊ oĩm ptraria dispõ repit in pgnãte. Terti' signũ ẽ ex post appẽtib': vt q: post mẽses nouẽ nõ parit sed remanet sicut est: vl' si parit: parit post laborẽ plimũ frustũ carnis diuersissiuũ cui nõ est forma gñationis ex coagulatiõe vehemẽti materiarũ pdictarum: vel forte emittitur sanguis niger grossus vel ventositatu⁊ quãtitas immẽsa ⁊ tũc residet venter ⁊ sanatur.

Methodus.

Cura eius est cura retẽtiõis mẽstruo⁊ quã dixim': ⁊ si nõ suffecerit gradati⁊ pueniat ad illa q̃ puocãt abo:sũ q̃ etiã iã dixim' ca. pprio supra. qm̃ hec passio sanat nõ nisi calidis acutis subtiliãtibus ⁊ penetrãtib' cũ puocatiõe. q̃ si materia vẽtosa cognoscat ex loci motiõe ⁊ sono:ũ rauco⁊ multitudie mistrent p iteri' ⁊ exteri' carmiatiua dctã. c. d coli. c. d colica vẽtosa ⁊c.

Emperica.

Accidit plerũq⁊ molla post mulieris sanguinee coitũ cu⁊ viro frigidi spmatis q̃re atrahit sanguis mẽstruus plimus ad locum gñationis ⁊ in rem durã carnosa⁊ cõdensat: pter q̃ a spmate valeat regulari. Et sic deficitvtus informatiua spmatis eiusdẽ: ⁊ apd horã ptus vl' pzius egredit fet' orbat'. Accidit pterea mulierib' frigidis freq̃nter inflatio mr̃icis p' ptũ dura inflata sicut pri': nisi cu⁊ emplis ⁊ vaporatiõibus succurratur que fiunt ex ruba origano sinapi nigella ciminio saluia serpillo ⁊ similibus.

Canones.

In cura hui' passionis opz vt obseruetur ordo. pmo nãq⁊ exhibeat calida subtiliatiua p supius in potu. Post dies xo. xiiij. vel circa id applicẽtur calida mollificatiua in emplis. Dein post dies. iiij. vel circa id fl'omia de saphena pedis si corp' sit carnosum ⁊ exhibeant acuta puocatiua p inferi' et hec oĩa sc̃ripsim' ca. de restrictiõe mẽstruorũ. Et si pdicta oĩa nõ suffecerint: balneetur mulier dieb' plibus ab vmbilico ĩfra in aq̃ decoctiõis malue althee fenugreci rute sauine iuniperi mẽtastri nasturcij. ⁊ añ introitu⁊ balnei p duas horas detur. ʒ. ex trociscis de mirrha vel de gũmis quos dixim' ca. eodẽ. C. de empicis. vel pul. dict' ibidẽ cum vino albo veteri amaro ⁊ egredietur quod intus est si deus voluerit.

Pronosticatio.

Molla si antiquata fuerit vel post remedio rũirõnabiliũ administrationẽ nõ exierit materiã grossa⁊ difficilẽ portẽdit. Molla pterea si antiquat idropisim asclitẽ inducit mortalẽ. Post mollã pterea rarũ est vt mulier impregnet: q̃ si cõceperit vel aborsum vel morbidũ fetũ parit pp̃ter debilitatẽ mr̃icis vehementẽ. Molla difficilioris ẽ curatiõis q̃ inflatio: verũtñ inflatio si pduret curã nõ recipit s⁊ remãet p totã vitã. q̃ si ipsi' malitia vl timet ydropisi⁊ iducit tympanistẽ tiorosa⁊.

De pfocatione matricis. Cap. ix.

Accidit q̃nq⁊ mulieri post retẽtionẽ mẽstruo⁊ diuturnã vel abstinẽtiã a coitu ⁊ pp̃rie si fuerit multi sanguis ⁊ spmatis ⁊ mulier cõsueta vt eius matrix gñitatẽ ⁊ lesionẽ pcipiẽs ẽm quoda⁊ naturali quo⁊ oẽ mẽbrũ ipmaticũ siue carni forme sentit sibi nociua. Et si plerũq⁊ sensu careat aĩali: vt p⁊ in pulmone cerebro ⁊ epate ⁊ renib' atq⁊ splene quo⁊ q̃dã suba non sentit s⁊ nisi mediãtib' pãniculis eo⁊ corpulẽtiã inuoluẽtib'. sil'r neq⁊ adeps: neq⁊ pinguedo: neq⁊ aliqõ mẽbrũ carniforme sẽtit sẽsu aĩali. Matrix aũt cũ sit mẽbrũ neruosu⁊ vtra⁊ sẽsationũ pdicta⁊ nocumẽtũ pcipiẽs in se cõstringit ⁊ cũ mañas p deorsu⁊ expellere neq̃at opillatione phibẽte conat sursũ eijcere q̃re sentit mulier q̃dã eleuari a summe vẽtris vsq⁊ ad os stomachi cõprimit dyafragma ⁊ prohibetur anhelitus ⁊ fit sin

copis ⁊ cadit q̃ſi mortua.⁊ tũc nõ ſentit ei⁹
pulſus:neq̧ anhelit⁹ vel difficile ꝑcipit co/
to ſubtili narib⁹ applicato. Et q̃nq̧ ſuffoca
tur ⁊ morit.⁊ q̃nq̧ ſanat poſt laborẽ⁊ deſpa
tionẽ:⁊ hãc paſſionẽ vocam⁹ matricis ꝓ̃foca
tionẽ. Signa ei⁹ ſunt ſigna epilepſie ꝓ̃ter ꝙ
mulieri nõ deficit rõ ſua:neq̧ egredit ſpuma
ex ore ſicut i epilepſia ſꝫm accidit hec paſſio
ſubito ⁊ cõtorquent mẽbra ſicut in epilepſia
Et oĩa ſigna diſtinctiua paſſionũ q̃bus pri
uatur corp⁹ ſenſu ⁊ motu.iã dixim⁹ ca.ꝺ epi
lepſia. Et ſignificatio eſt quã rõne aſtãtiuꝫ
ꝑcipies:ſcꝫ q̃ñ anceſſit retẽtio mẽſtruoꝝ dif
ficilis vl' abſtinẽtia a coitu p⁹ ꝯſideriũ itẽſũ

Methodus.

Cura eius eſt duplex, vna eſt bo/
ra ꝑoxiſmi q̃ eſt vt fricẽtur plãte peduꝫ vehe
mẽter cũ ſale ⁊ aceto acutiſſimo ⁊ ligẽtur co
xe ligatura forti. Et fricent labia vulue vehe
mẽter cũ digito vel candela noua hñte figu
rã vulue iuoluto pãno lineo imbibito i oleo
nardino:vl' de lilio in quo diſſoluta ſint tria
grana muſci vl' ambre vel in oleo balſami et
ꝯfundantur he fricatiões vt tangãt os mr̃i/
cis ⁊ aſſiduet donec mulier ſentiat: ⁊ ſi non
ſufficit ſternutatio fiat cũ cõdiſi vel pipe: et
ponat vẽtoſa magna ſine ſcarificatiõe ſuꝑ
pectinẽ ⁊ vociferet in aure ei⁹. Et ſuffumigẽ
tur os ⁊ nares cũ aſſafetida vel pilis aduſtis
vulua ꝟo cuꝫ gallia muſcata vel thimiama.
Cura ꝟo alia eſt añ ꝑoxiſmũ ⁊ poſt q̃ eſt vt
ꝓuocent mẽſtrua ꝓpoſſe ſicut docuimus et
coeat frequẽter.ꝙ ſi coire noluerit:vtat oĩ̃i
die electuarijs ⁊ puluerib⁹ ſperma diminuẽ
tibus ſicut eſt.ℨ.j.ſeis agni caſti ſumpta oĩ
die in aqua cal'a vl' vino limphato: ⁊ alia q̃
diximus cap̃.de ſatyriaſi. C.de empericis:⁊
regimen ſubtiliet in quanto propoſſe.

Emperica.

Dicũt experti ꝙ apud paro/
xiſmũ nihil me
lius rep'es:ꝙ̃ vt vir cũ muliere coeat ⁊ frica
tionẽ ꝓlonget donec reſurgat ⁊ moueat. Aſ/
ſerit ꝓ̃terea Aui.iij.cañ.fen.xxj.c.de eductio
ne fetus ⁊ ſcꝺine ꝙ ꝓpriũ fetidoꝝ ſuffumi/
gioꝝ ꝑ ſuꝑius appoſitoꝝ ⁊ aromaticoꝝ ꝑ in
feri⁹ ẽ hora ꝑoxiſmi mr̃icẽ deorſuꝫ trahere ⁊
ei⁹ ſuꝑfluitates educere ꝓ̃terꝙ̃ exvngulis aſi
noꝝ quoꝝ ſpãlis eſt ꝓprietas oĩquaq̧ mr̃icẽ
deorſuꝫ trahere ⁊ eius ſuꝑfluitates trahere
⁊ menſtrua prouocare ſiue ꝑ inferi⁹:ſiue per
exterius ſuperius applicentur.

Canones.

Nõ feſtinet ad ſepulturã talituꝫ niſi poſt duos
dies:vt di. Raſ.q̃ñ põt calor nãlis tãto tꝑe
in interiorib⁹ corꝑis occultari ⁊ a materieb⁹
frigidis euacuari ꝓ̃ter ꝙ ſuffocet lꝫ'exterius
anhelitu ⁊ pulſu minime valeat deꝓ̃hẽdi.p⁹
hoc vero tempus nulla viſa eſt ſuſcitari.

Pronoſticatio.

Mulier ſi per ſternutatoria moueat vl' ſter
nutet:bonũ. Vñ Ipo.v.ꝑti.amph. Mulier
q̃ a matrice moleſtatur:aut difficulter gene/
rãti ſternutatio ſuꝑueniẽs bonũ. Itẽ ſi poſt
fricationẽ vulue poſitis reb⁹ odoriferis: ſan/
guis vel mucoſitas effluxerit ſalubre. Iteꝫ ſi
nihil ꝓ̃hiſicaliũ remedioꝝ ꝯtulerit poſt dieꝫ
primũ ipaꝫ derelinq̃s. Itẽ ꝙ̃to magis reten
tio menſtruoꝝ vel ſꝑmatis ꝓ̃ceſſerit antiq̃ta
tãto ꝑiculoſior fiet. Item magis accidit hec
paſſio mulieribus ſanguineis vel fl'aticis ex
multitudine materierum. Cholericis ꝟo ex
ſenſus bonitate:mel'icis ex debilitate: et ſꝫm
hoc vt magis in vere vel hyeme minus aũt in
eſtate aut autũno. Fit ꝓ̃terea magis corꝑib⁹
delicatis ⁊ ocioſis ſtrictas venas habẽtibus
ꝙ̃ laborantibus cum multitudine.

De apatib⁹ ⁊ cãcro matricis. Cap̃.x.

Poſtẽma ꝟo fit ex decurſu ſuper
fluitatũ ꝑ venas capillares ⁊ ar
terias ⁊ ſpõgioſitates mẽbroruꝫ
debiliuꝫ q̃ ſui ꝙ̃titate ſoluunt eo
rum vel eius cõtinuũ ⁊ ſui caliditate alterãt
eius cõplexionem naturalem ⁊ ſui ſubſtãtia
virtutẽ ⁊ oꝑationẽ mẽbri deijciunt cũ putre
ſcunt:verum q̃ñ matrix eſt membruꝫ ſolidũ
neruoſum:rarum eſt vt materie groſſe frigi/
de in ipſam penetrent:vt plurimum autem
ſubtiles acute: quare fit hoc apoſtema ma/
gis ex cholera:vel ſanguine ꝙ̃ flegmate vel
melancholia. Cauſa vero antecedens eſt re
tentio menſtruoꝝ vel plectoria corporis to/
tius.cauſa ꝟo primitiua eſt quandoq̧ caſus
⁊ ꝑcuſſio ſuꝑ allꝫatim ⁊ ſumẽ vẽtris vel diffi
cultas part⁹. Signa apoſtematis in matrice
ſunt feb.cõtinua acuta valde ⁊ pulſus velox

spissus: fit et anhelitus et urina pauca rubea vel citrina et nigredo lingue cum dolore capitis et alienatione velut in frenesi: quoniam matrix extat neruis plurimis cerebro colligata. Et certior significatio est ex dolore circa summe allzatim dorsi et ex difficultate egestionis et urine. Ista namque sunt propria signa apostematis matricis vesice renum et ani: vt dicit Ypo. v. p. amph. In ano flegmon. patien. etc. vnde quanto calidior materia fuerit signa fient fortiora quanto vero frigidior remissiora. Terminatur autem hoc apostema quemadmodum vel stomachi vel epatis aliquo trium modorum. aut enim resoluitur aut sanatur: aut induratur. Et si induretur aut per congelationem: et hoc est per paruum. aut per adustionem: et hoc est vt multum. Si per adustionem aut antiquatur adustio et vltimatur: et cancer appellatur. Aut non antiquatur neque vltimatur adustio et fit apostema durum vel sclirosis nominatur. Est quoque sclirosis apostema durum cuius subtile resolutum est et grossum remanet non adustum vel parum adustum. Cancer vero est apostema calidum durum cuius subtile exhalauit et grossum adustum est melancholia nitrosa. Et cancer quidem curationem non recipit perfectam: nisi cum abscisione membri totalis si fuerit membrum possibile truncari: finaliter membra vicina putrefaciet et mortem finaliter inducet. Et sic apparet quod cancer consequitur apostema calidum induratum verum et frequentius fit per se incipiendo ex congestione melancolie non naturalis aduste in membro quocunque. Signa autem terminationum omnium istarum predictarum passionum et ipsarum mensuras plene iam diximus ca. de apostematibus stomachi et epatis. preter quod signa cancri in matrice seu alio membro sunt: quoniam siue fiat consequendo siue per se incipiendo atque a principio rei est quoniam incipit res nigra liuida dura velut faba vel cicer habens circa radices venas nigras vel liuidas circumquaque membro vehementer infertas per quas melancolia adusta fluit ad locum cum ardore et pulsatione et pruritu. Et hec vene sunt causa quare cancer non curatur perfecte nisi cum membri mutilatione. Cum autem cancer confirmatur: neque antiquatur: aperitur et vlceratur et virus fetidum corrosiuum et sic membrum et eius operationem destruit et demum aliorum donec finaliter membra destruat nobilia et mortem inducat. Sunt autem eius labia non alba mollia velut vlceris saniosi: sed dura liuida tuberosa velut vlceris fistulosi. Et non differt hoc apostema a lepra per aliquam causarum essentialium sed solo subiecto: quoniam vt ait Auic. iiij. can. fen. vij. ca. de signationibus lepre cancer est lepra particularis: lepra vero est cancer vniuersalis corporis. Et hic quidem cancer si fit in capite dicitur a modernis noli me tangere. Si vero in pectore seu ventre dicitur herpestiomenus. Si vero in extremitatibus et proprie in cruribus dicitur lupus. vniuersus In facie noli mediis in partibus herpes. Si fit in extremis dicitur esse lupus. Et licet cancer accidere posset omni membro: sermo tamen est de ipso presenti ca. precipue de eo quod fit in matrice esse receptaculum superfluitatum pessimarum ex quibus et cancer generatur.

Methodus.

Cura apostematis in matrice est vt a principio fiat flobotomia diuersiua de basilica dextra vel sinistra in brachio: prout dolor ad alterum laterum magis declinabit. Et extrahatur san. plurimus si virtus toleret et corpus sit carnosum. Sequenti vero die flobotometur saphena pedis et adhibeantur repercussiua per interius et exterius frequenter: iniiciatur ergo per vuluam cum clisteri aqua decoc. plantaginis: solatri: semperuiue: lentium excorticatarum vel bis coctarum prima aqua deiecta postque in ea dissolutum fuerit aliquid olei ro. et muscillag. psillij vel camphore. Inungatur etiam sumen ventris et vulua tota vsque ad profundum ex vnguento populeon subtiliato cum oleo ro. vel lacte papaueris in quo camphora et psillium fuerint dissoluta. Emplastretur ex ro. vio. plantagine extremitatibus rubi solatro semperuiua malua coctis in aqua perfecte et incorporatis cum oleo ro. et farina ordei. Epithimetur etiam locus intus et extra aqua in qua dissoluta fuit camphora et pul. sandalorum. Sumat illis diebus in aurora sirupum ro. vel viol. cum aqua frigida. Utatur per diem zuccaro ro. vel vio. triasandali rosata nouella et similibus. Nutriatur lactucis portulacis pulmento auene vel ordei cum aceto. Sorbeat ius casei: bibat aquam ordei vel aquam decoctionis prunorum damascenorum siccorum vel pomorum sapidorum vel aqua frigida pura crudificat apostema: et sic regatur cum frigidis per dies quatuor donec calor et febris mitigentur et apostema euitetur si fuerit possibile. Si vero dolor capitis vel insomnietas affuerit: succurratur vt suis dicemus capitulis. Et si non aliter saltem cum narcoticis vt scripsimus cum de frenesi loquebamur. Si vero per hec omnia non euitetur apostema: imo per hoc dolor et fe. augmentari ceperint: tunc post diem quartum et confirmato iam apostemate et iam

ꝑcedēte augmēto fiat applicatio resolutiuorū. Si vero dies aliquot trāsierunt nec dolor cessauerit ex resolutiuis. Scias ꝙ apa tēdit ad collectionē quare ꝓcedēdū erit ad maturatiua ⁊ saniei gn̄atiua ꝓut diximꝰ ibidem. Et facta sanie atq̄ exitui ꝑata. Solicitādū est deulcere ⁊ ruptura si apa ꝑ se ruptū non fuerit neq̄ sanguis neq̄ saniesvisa sint egredi ꝑ vuluā ⁊ vlcera ꝓcedendū ad abstersiua ⁊ mūdificatiua vlceris sicut est aq̄ mellis iniecta cū clisteri. deinde ad exiccatiua ⁊ cōsolidatiua q̄ dicent ca. de vlceribꝰ in m̄rice. Si vero fe. ⁊ dolor minorari cepit ꝑter ꝙ visa sit euacuatio sensibilis oīno ⁊ remaneat tumor ⁊ grauitas circa sumē q̄ qn̄q̄ tactu ꝑcipitur si sit magna: tūc ad mollificatiua te transferas: qm̄ apa sclirotisat. ⁊ hec oīa scripsimus plene ca. dicto. ꝙ si fiat tibi notū apa induratū esse cācrū ex signis q̄ docuimꝰ: distingue tūc cū matrix abscindi nō possit ꝓpter eiꝰ interioribꝰ latitantiā egrū desolatū derelinquas. qm̄ vt ait Ipo. vi. ꝑ. amph. Quibuscū q̄ cancri abscōditi fuerint nō curare melius est curati nāq̄ citiꝰ pereūt nō curatis multū verū si egro placuerit curā facies blanditiuā atq̄ mortis dilatatiuā q̄ est vt egrū dormire nō ꝑmittas q̄tū sit possibile ⁊ ab oī re calefaciēte defendas ⁊ corpꝰ eiꝰ mūdifices semel in mēse vel bis cū medicinis lenibꝰ euacuātibꝰ mel'iā adustā vt sunt sene epithimū ⁊ fil'ia q̄ diximꝰ ca. de mel'ia. Et vnguat locꝰ cū vnguēto albo q̄ cera facto ⁊ cerusa ⁊c. Cū aūt cācer vlcerari cepit in vltimo malitie tūc igit vti ꝯuenit linitionibꝰ ꝑdictis frigidioribus: qm̄ dolor fiet fortior. Addat ergo in vnguētis ꝑdictis aliq̄d opij vel iusquiami vel mādragore. Et si addat aliq̄d croci ꝓhibet mēbri mortificatio ⁊ ex stupefactiuis ⁊ beatificabit opatio. Et in hoc casu multū cōfert iniectio collirij albi cū lacte mulieris q̄d scripsimꝰ auctoritate Ra. ca. de obtalmia. qm̄ vlcerationē retardat ⁊ dolorē mitigat euidēter

Emperica.

In apate matricis cōsueuit supuenire accidēs timorosū scʒ retētio stercoris ⁊ vrine cui succurrimꝰ cū positione egri in balneū aque dulcis vel aq̄ decoctiōis viol. altbee camomille fenugre. se. lini: qm̄ ventrē lenificat: vias elargat ⁊ dolorem sedat. Et ꝓhibeat eger hora illa a potu donec egestio ⁊ vrina egredi videātur. Et eodē balneo vti cōuenit in cura resolutiōis ⁊ ꝓprie ab vmbilico īfra in cura vero repcussiōis nequaq̄. Vnguētū q̄d inunctū circa sumē ⁊ allatim ⁊ suppositū cū lana vel coto intra vuluā durītiē omnem matricis mollificat. ℞. adipis āseris anatis et galline ana. ℥. i. butiri recentis. ℥. iij. armoniaci bdellij. an̄. ℥. ß. olei de semie lini vel camomille. ℥. ij. dissoluātur gūme in oleo ⁊ liq̄fiāt cū adipe ⁊ butiro ad ignē in casola: ꝑterea colet ⁊ reseruet. Et si vis acuere: adde galbani oppoponaci. an̄. ℥. ß. Itē vnguētū mollificatiuū si aliud ꝑsto nō sit ꝯficit ex dyaltbea. ꝑ. i. populeō. ꝑ. ß. dissoluēdo butirū ⁊ adipē in casola simul ad ignem: postea deponēdo ab igne ⁊ dyaltbea ⁊ populeō cū eisdem ꝑfecte mixtis. Et si volueris: dissolue ꝑdictas gūmas in butiro ⁊ adipe ad ignem ⁊ fiat sicut priꝰ. Empl'm mollificatiuū ꝯficit ex mal. bismal. altbea absintbio. an̄. m. i. seie lini farina fenug. seie altbee. an̄. ꝑ. i. farine ordei q̄tū volueris coctis oībus in aq̄ ⁊ pistatis ꝑfecte et incorporatis cū oleis ⁊ adipibus iā dictis ⁊ acuatis cum gūmis eisdem.

Canones.

Cū matrix vesica ⁊ stomachus sint mēbra spmatica neruosa trūcosa dilatabilia ⁊ ꝯstringibilia ꝯcaua materierū collectiua frigida ꝑ naturā atq̄ acute sentiētia cōsequēs est vt cura apatis vniꝰ multū sit vtilis cure apatis alteriꝰ si ꝓpria ꝓprijs applicentur. Verū in hoc vr̄ differētia: q2 stomacho magis ꝯferūt itrinseca remedia ꝑ supiꝰ: q2 vie breuitas virtutē custodit curatōis. Et est differētia q2 stomachus cū sit mēbrū nobiliꝰ in cuiꝰ empl'is magis solicitari opʒ de virtutis custodia cū stipticis. In matrice vero ⁊ vesica resolutiuis vti cōuenit fortioribus cum eorū situs sit in ꝓfundo corporis ꝑ distantiā longam ab epate et corde: aut membris nobilibus quibuscunq̄.

Pronosticatio.

Apostema matricis si terminetur per resolutionem salubre. Si per saniationem difficile. Si per indurationem mortale. Si in brachio vel crure superuenerit mors effugitur non nisi per membri truncationem. Si ster/

cus ⁊ vrina retineant ⁊ dolor vltimet neq; p se: neq; per artē subito minoret mortale. In apatē preterea frigiditas extremitatū vel sudor frigidus circa frontē ⁊ timpora mortale Itē apa accidēs in mr̄ice tpe impignationis interficit matrē vel fetū vel vtrūq;: ⁊ pprie si fuerit cōfirmatū: vt dī. Ipo. v. pti. am. pbo.

De vlceribus ⁊ ragadijs mr̄icis. Capitulum. xi.

Lcera fiūt in matrice aut p se incipiendo ⁊ tunc fiunt ex materia calā acuta corrosiua vt sunt flegma salsuz ⁊ humores adusti. Aut cōsequēdo ad apata in matrice. ⁊ tūc fiunt post terminationes apatis ad sanationē ⁊ rupturā. Signa vlceris in matrice sunt ardor in vulua cū pruritu. primo quidē titillosō quēadmodū in sartiasi. post hoc vo dū fortificat acuto pūgitiuo. Et forte nihil egredit ⁊ tūc appellantur ragadie vel fissure ⁊ forte egredit sanies nigra viridis liuida cenosa fetens ⁊ tūc vlcus appellat. Et forte sanguis niger grossus et tunc emorroide matricis appellāt. Et siqdē fiunt per se incipiendo apparebit priuatio signoꝝ apatis in matrice. Si vo cōsequēdo fiant: anteessit sensatio salubris saniosi in matrice dicta ca. pced. Et signa qdā distinctiua vlceris matricis ⁊ vesice sunt: qm̄ si sint ī matrice apparebūt exeūtia sepata ab vrina et dolor sentiet in pfundo pectinis ⁊ minorabitur color albus. Si vero in vesica apparebūt exeuntia mixta cū vrina ⁊ dolor sentiet magis apud anteriora vulue ⁊ multiplicabitur color albus ⁊ rebus exeūtib⁹ ⁊ alia accidētia diximus ca. de scabie in vesica.

Methodus.

Cura vlceris in matrice q̄ fit p se incipiēdo est vt digerat a principio materia acuta cū sirupo de fumoterre quē dicemus ca. de pruritu ⁊ scabie. li. ij. Post hoc purgetur bis vel ter de septimo die in. vij. cum apozimate qd ℞. sene epithimi mirabol. citrinoꝝ vel indoꝝ. añ. ℥. ß. bullitantur in aqua dulci deinde manib⁹ fricent diligēter ⁊ aqua colletur ⁊ dentur ex ea. ℥. iiij. vel. v. in aurora postq̄ dulcorata fuerint cū zuccaro vel tamarindis vel melle ro. remota cā antecedente remouet cōiuncta. Mūdificetur ergo locus cum clisteri qd ℞. ro. ficcaruz floꝝ camomille farine ordei añ. p. j. sene fumiterre ana. ℥. ß. bullitantur in aqua pluuiali ⁊ modico vini rubei pontici colletur ⁊ in collatura dissoluatur aliquid mellis ⁊ terebentine iterum parum bulliendo et collando et tepidum frequenter iniĳciendo per vuluaz donec sanies ⁊ sanguis minoretur. Si autem dolor ⁊ mordicatio vlceris fuerit aggregata: adde in decoctione prima seminis iusquiami ⁊ foliorum eius et papaueris ⁊ psidie. ana. M. ß. In collatura vero adde duo vel tria vitella ouorum ita vt in ipsa sedeat et moretur hora doloris vehementis vel mundificetur cū vnguento quod sic fit. ℞. sarcocolle. ℥. ß. dissoluatur in aqua mellis ad ignem in casola ⁊ incorporetur cum eis farina fenugreci ⁊ farina ordei donec fiat sicut mel currens in eo et inuoluātur licinia ⁊ cōtenta imittātur in profundū vulue ⁊ tūc circuncirca per latera refricentur ⁊ postea extrahantur ⁊ qñq; extrahent cum bōbace extinguātur ⁊ sic successiue fiat donec pfecte locus exiccetur. Deinde consolidetur cum vnguento stiptico qd sic fit. ℞. thuris lapidis ematistis aloes pulueris carte cōbuste. añ. ℥. ß. terantur oīa ⁊ cribellentur. Et si vlcus apparuerit exterius aspergatur de hoc puluere super ipm oī die bis. Et si ipsum fortificare volueris: adde boli armenici san. dracoñ. thur. aristologie et similium. Si vero fuerit profundatū conficiatur cum succo plantaginis vel consolide maioris in modum vnguenti ⁊ imponatur cum licinio vel conficiantur cum aqua decoctionis corticis granatorum balaust. ⁊ glandium ⁊ risi in modū clisteris ⁊ tepidū iniĳciatur oī die bis: ⁊ in ipso mulier sepi⁹ balneetur. Abstineat a coitu ppossē donec cōsolidatio cōpleatur: siliꝛ et a rebus vrinā puocantib⁹ acutis. Cura vlceris in matrice qd fit consequendo ad apa saniosum in ea est vt postq̄ ruptum fuerit apostema per se vel per artem: vtpote per compressionem vel motum corporis et descensum velocem graduū vel saltum donec visa fuerit sanies egredi per vuluā ⁊ sanguis. Tūc in potu sumat aquam decoctionis seminū diureticorum calidorum vel frigidorum prout fe. ⁊ virtus consentiunt: quoniā mundificant vlcus cum virtute. Deiñ consolidetur cuz incarnatiuis

predictis ꝛ detur om̄i die in aurora.ſ.ex tro/ciſcis de karabe dicti ca. de mictu ſan. ꝛ aq̄ decoctionis acacie vel vino rubeo in quo zuccarum roſ. fuerit diſſolutum.

Emperica. Medicamia bona müdifi/catiua vlceris ſil'r ꝛ incarnatiua ſcripſim⁹ tā caplis diuer/ſis.ſ.ca.de vlcere in aure.ꝛ ca.de fiſſura labiorum oris.ꝛ capi.de ragadijs in ano. hic er/go dicta illis alternantur.

Canones. Cura cōis vlceris duplici in/tentiōe pficitur. Prima mūdificādi cū calidis acutis ſtipti/cis abſterſiuis. Scda vero incarnādi cū tēperatis ſtipticis coglutinatiuis. Et ē intentio tertia lateralis q̄ eſt doloris mitigatio cū reſoluentib⁹ debilib⁹ anodinis. Et hec om̄ia plene iam diximus capitulis predictis:

Pronoſticatio. Ulcera in matrice raro fiūt cōſequendo: vt plurimū vo p ſe incipiēdo. Colligendū in moderatiōe vlceris:qm̄ ſi pdurauerit vlcus et ſi antiq̄tur fiſtulā parit timoroſam. ſil'r vlcera matricis a pncipio phibēt cōceptionē. Si vo pregnāti ſupuenerint:faciūt aborſū niſi ilico ſuccurrat:qm̄ virtutē expulſiuam ſtimulat:quemadmodum ꝛ tenaſmon.

¶ Explicit ſectio tertia.

¶ Incipit quarta.

Deueniēdū dū videtur ad curā paſſionū cō/tingentiū circa ramos corporis humani poſtq̄ eap̄ que circa ſtipitē accidūt et radicē deſcripſim⁹ ꝛ remedia ppoſſe. Uocamus autē ramos corporis manus ꝛ bra/chia ꝛ crura atq̄ coxas ꝛ pedes:verū qm̄ diuinum auxiliū cognouimus preſentē laborē iniūctatiuū fore atq̄ pductiuū vſuſq̄ de/uoto demū precamine gratiā eius cōpoſci/mus:quatenus ſcribētis calamū dignet ad finem volitum deriuare. Uerbum autē ſcri/ptum ſeptimo colliget orantis.

¶ Tractatus vnicus quarte ſectionis.

Tractat⁹ iſte vltim⁹ put in libri iſti⁹ pbemio diximꝰ cōcors eſt fen.vltime ter/tij canon. Aui. Cuius quidē rōnē nobis per hunc primū librū placuit cōſeruare. Paſſiones autem de quib⁹ in ipſo dicemus ſunt q̄ acidūt in extremitatibus mēbrop̄:ꝛ ſunt numero ſex. Prima eſt ramex ꝛ hernia. Scda arthetica. Tertia varex ꝛ elephātia. Quarta dolores ſpondiliū dorſi. Quinta gibboſitas eorūdē. Sexta labores ſpontanei currē/tes p muſculos q̄ ſunt in ambitu corporis toti⁹.

¶ De ruptura ſiphac ꝛ ramice et hernia. Capitulum.j.

Siphac eſt panniculus magnus rotūdus ſtomachum epar atq̄ ſplenē atq̄ inteſtina oia totalr āplectēs:ꝛ ob hoc natura ipſū fabricauit ſolidū quē Aui.pileron nuncupauit. Ab hoc igit pāniculo circa duo inguina duo alij oriūtur pāniculi in corpib⁹ virop̄ ſi/gurā duop̄ cornuū habētes q̄ didimi nuncupātur:itavt con⁹ eop̄ pāniculo ſiphac affigatur ꝛ baſis ābob⁹circūdata p orbē oſſeū conſtruat id eſt burſam teſticulop̄. Accidit autē plerūq̄ ꝛ pprie pueris ꝛ humidā cōplexio/nes habētib⁹ſiue p naturā:ſiue p dietā imp/gnāti: vt ſiphac pdictū dilatet ſiue dilateat vel etiā rūpat locis pdictis:ꝛ materie deſcē/dāt p didimū in oſſeū ꝛ malā cōplexionē faciāt cū tumore ꝛ inflatiōe inguinū ꝛ teſticu/lop̄. Et ſiq̄dē ſiphac dilatet pter q̄ rūpat ſic ramex vel hernia nūcupat. Signa diſtin/guētia īter herniā ꝛ rupturā ſunt:qm̄ in hernia nō ſit dolor qn̄ res manib⁹ſurſū ducitur p didimū inventrē vel quōlibet pctet:in ru/ptura vo ſit dolor. Sil'r ꝛ ex figura:qm̄ in ru/ptura ſiphac appet tumor et īflatio circa inguina cū patiēs ſtat erect⁹. In hernia vo nō appet tumor niſi circa burſā teſticulop̄. Si/gna vo ppria rupture ſunt qm̄ ſi egp̄ reſupinatū iacere pcepis hāchis exaltatis atq̄ ca/pite depſſo ꝛ rē i oſſeo ptētā duxeris ſurſum p didimū manib⁹cōprimēdo redibit:aut tota aut ps ei⁹cū difficultate multa ꝛ ſine rugitu oīno vel pauco:ita m̄vt ꝫrb⁹ fuerit tumor teſticulop̄ ꝛ īflatio fiet mollior ꝛ ſubtilior an̄ reductionem et dolor et rugit⁹ minor. Si vo

intestinū fuerit tumor ꝛ inflatio fiet tāgibi lior ꝛ grossior ꝛ apud reductionē dolor ꝛ rugit⁹ maior. Signa vo ppa hernie sunt qm̄ si egrū resupinaueris sicut prius ꝛ rē reduxerꝫ redibit aut tota pars ei⁹ cū facilitate ꝛ rugitu. Si vo fuerit humor frigidus ad tactū cōcipietur res neqꝫ reducit̄ qn̄tūcūqꝫ cōprimat̄

Methodus.

Cura rupture duplex ē. vna cū incisione vel cauterio vel didimū penetranti: ꝛ pprie si fuerit difficilis antiquata. Alia vo cū medicinis stipticis constrictiuis et pprie si fuerit parua recēs facilis curationis: ꝛ hāc proposse dicemus. Euacuētur igitur a pricipio intestina ꝛ omnia perfecte cuꝫ supositorio vel clisteri lenitiuo iniecto bis ī die vna: postea ponatur eger in aq̄ dulci tepida tpe longo: donec didimus ꝛ intestina fuerint complete mollificata. Deinde resupinetur super lecto suo hāchis eleuatis ꝛ capite depresso ꝛ reducat medicus zirbum vel intestinum sursum per didimū in vētrē paulatine parum postparū donec totum reducatur. Deinde ponat super locum rupture emplastrum scriptum quod. ℞. thuris masticis gūmi arab. draganti an̄.ʒ. duas boli armenici san. dra. aloes mirtill'. an̄.℥.iij. acacie gallarū cipressi glandium psidie an̄.ʒ.vj. aristologie longe bdellij galbani sarcocolle resine picis naualis indurate an̄.ʒ.v. colophonie mūmie visci cōfecti ex cartis an̄.℥.j. Cōfice sic. Infundant̄ bdelliū ꝛ viscus ꝛ galbanū ꝛ sarcocolla in aceto vini rubei p horas.ij. postq̄ frustatim fuerint incisa. Deinde extrahant̄ ꝛ cū resina ꝛ pice nauali ꝛ colophonia dissoluant̄ simul ad ignē in casola et post calefactionē oīm deponant̄ ab igne ꝛ incorpet̄ cū eis pul. aliaꝝ reruꝫ subtiliter cribellat⁹ ꝛ fiant magdaleones sicut in emplo apostolicon: quoꝝ vn⁹ mollificet̄ ad ignē lentū ꝛ extendat̄ sup petia linea molli ꝛ actu calidus firmet̄ sup locū ꝛ plūaceolo duplici supposito cum fascia lata fortiter alliget̄: ꝛ sit plumaceolū latum ne faciat rupturā dilatari: ꝛ sic dimittat̄ p.x. dies: ꝛ eger oī tpe iaceat supinus in lecto. post dies vo.x. dissoluatur ꝛ iterū remoueat̄ sicut pri⁹ donec ruptura pfecte cōsolidet̄. Dietet̄ cibis ꝛ potib⁹ stipticis famosis: ꝛ qn̄qꝫ medullis ꝛ oleribus ventrē lenificantib⁹ vel suppositorio vel clisteri: put docuimus ca. de stipticitate vētris ℭ. de epicis. Et cū sanatus fuerit: abstineat a crapula pposse neqꝫ stet: neqꝫ moueatur sup cibū vel potū: imo sedeat vel resupinet̄ donec fuerit cibus in stomacho semidigest⁹. Abstineat a iuribus pinguib⁹ ꝛ balneo aque dulcis tepide ꝛ oībus mollificantib⁹. Abstineat a leguminib⁹ rapis ꝛ oībus ventosis a coitu saltu ꝛ vociferatione forti ꝛ cursu velo ci p gradus: qm̄ oīs labor cū quo retinet̄ anhelitus ꝛ intestina conquassant̄: dilatāt rupturā si est: ꝛ faciunt si nō est: quare si qn̄qꝫ coire voluerit: fiat nō nisi in ieiuno ꝛ fecibus expurgatis ꝛ ventre vndiqꝫ cincto fascia lata. Cura hernie aquose est si sit parua recēs facilis. Emplet̄ testiculi cū emplastris calidis resolutiuis dictis ca. de ydropisi ascite. Si vo fuerit multa antiqua difficilis pforet̄ bursa testiculorū in loco cōmissure duoꝝ testiculoꝝ pforatione penetrāte ex vtroqꝫ cū tenta aurea vel ferrea ignita: qm̄ si fiat cū flebothomo redibit hernia post dies aliquot: nisi subsequat̄ cauterizatio ꝛ extrahat̄ aqua paulatine de die in diē: sed nō tota subito: ne forte accidat sincop. atqꝫ mors. Neqꝫ ɔsolidetur donec aqua pfecte euacuet̄. Retinet̄ etiā qn̄qꝫ cū cadit timor recidiue vulnus apertū cū filo laneo vel serico traducto cū acu ꝛ oī die bis de extremo in extremū refricato: dietetur sicut ydropicus oīquaqꝫ. Cura hernie vētose est vt si sit recens facilis emplastrent̄ testiculi cū emplastris resolutiuis dictis ca. de colica ventosa: ꝛ dietet̄ sicut dictū est illic Si vero fuerit antiqua difficilis curet̄ cū pforatione iā dicta: qm̄ sicut in aquoso dominatur ventus super aquam. Neqꝫ estimandum est in corpore hominis alterum sine altero reperiri cum eoꝝ sit idem effectus efficiens: scꝫ calor diminutus eadem qꝫ materia scꝫ humor frigidus: vt dicit̄.vj. de accidenti ꝛ morbo. Cura hernie vētose ē vt si sit parua mollis ꝛ facilis emplastretur cum emplastris mollientibus simul ꝛ resoluentibus dictis de apostemate stomachi duro. Si vero fuerit magna dura difficilis excoriet̄ vt verruca circunquaqꝫ ꝛ extrahatur ꝛ labia conseruantur ꝛ cum vnguentis cicatrizatiuis consolidentur dictis capitulo de vlceribus in aure. ꝛ capitulo de scissura labiorum oris. ꝛ ca

pitulo de ragadijs in ano.

Emperica.

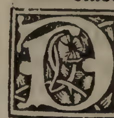
Emplastrum ad rupturam expertū sic fit

℞. picis naualis aloes masticis gallarū añ. ʒ.ij. boli armēici.ʒ.iij. litbargiri cere añ. lib. ß. resine colophonie galbani ana.ʒ.iiij. visci quercini vel succi eius si tēpus fuerit.℥.ß. gipsi.ʒ.ij. aristologie longe ꝛ rotunde.ʒ.ß. mirrhe thuris añ.ʒ.vj. terebētine.ʒ.ß. sanguinis hoīs lib.ß. Confice sic. decoquat vellus arietis cum pilis sicut abstractū est ab ariete in aqua pluuiali. Deinde collet ꝛ in collatura coquant res supradicte et bene ꝛ fortiter cōtinue miscēdo ꝛ agitando cū spatula ne cōburant: deinde collent. Et fiat ex rebus emplastrū ꝛ ex aqua epithima cū lana pdicta infusa in ea ꝛ expressa vehemēter donec sicca perfecte fuerit ꝛ calida fomentet sup locū Sciendū preterea ꝙ in corpore debili vel delicato: ꝛ pprie cū ruptura fuerit magna antiqua difficilis sufficit cura blanditiua q̄ est vt patiēs locū rupture fasciet cū plumaceolis duobus inferiori quidē meliori ex bōbace supiori ꝟo diuisione ex lana vel pilis cū singulo oī tpe firmādo p dies residuos vite sue

Pronosticatio.

Ruptura sic hac in pueris ꝛ mulieribus ꝛ oībus humidā cōplexionē habentibus p naturā: ꝛ pprie sanguineis carnosis est facilis curationis. In adultis ꝟo ꝛ senib⁹ vel siccis p naturā difficilis. Itē ruptura recēs parua ꝛ in qua nihil descendit in osseum: sed tumor solū in inguinibus ꝛ per accidens facilis est curationis. Antiqua ꝟo magna ꝛ in qua testiculi sunt inflati atꝙ inguina difficilis. In hernia aquosa p̄mōstrat ydropisim asclitē: ventosa ꝟo tympanitē. Et ex hoc cōsequit ꝙ aquosa deterior est vētosa: sicut ꝛ asclites deterior tympaniste. Cōcludit etiā ꝙ i hernia aquosa peccat scd̄a digō: in vētosa p̄ma digō: quare sicut in aquosa opꝫ vt rectificet epar cū vnguētis ꝛ emplr̄is calidis stipticis: ita in ventosa stomachus eisdē. ꝛ ista quidē plene docuimus suis locis. Itē hernia aquosa magna valde cū vrina pauca rub. vel diuersos colores habente ſm regionē infimā ꝛ supremā mortale. Item pnosticatio ydropsis plurimū deseruit cap. presenti.

¶ De passione arthetica et specieb⁹ eius. Caplm. ij.

Dolor articulorū cōi noīe a medicis arthetica nūcupat. Qd si i manib⁹ vel brachijs extiterit cyragra pprie vocat. Si ꝟo in iunctura vertebri seu coxarū dolor hanch. dicem⁹. Si ꝟo in iūctura genuali sciatica nūcupabit lꝫ ꝛ dolor hāchar nerū ꝙ sciatica nūcupet. Si ꝟo in calcaneo ꝟl digitis pedū: tūc podagra noiat: vt colligit ex mente Rāh. in diuisionib⁹ ca. pn̄ti. Et ex mēte Auicenne. iij. canonis. fen. xxij. caplo presenti. Fit autem hic dolor ex humore superfluo currente per venas capillares atꝙ mēbrorum cauernositates donec perueniat inter ossa iuncture. Et ibi stans inducit alienam complexionem in ligamento cōiungente ossa predicta: ita vt sui quantitate corium extendat: ꝛ sui putredine substantiam ipsius destruat ꝛ corrumpat: et apostema faciat. Fit igitur apostema iuncturarum ex omni genere quattuor humorum simplicium primo simpliciter et ex commixtione eorum adinuicem: verum quod maxime accidit: est ex humore crudo flegmatico viscoso cui aliquid cholere vel sanguinis acuti fuit additū vt ipsum vehementer in loca profundet. Neꝙ potest hoc apostema quemadmodum reliqua terminari per sanationem: quoniam materie grossities ꝛ membrorum frigiditas et loci profunditas illud nō admittunt. Sed vel terminatur per resolutionem: vel lapidificationem. Illud etiam apostema certas habet periodos in quibusdam corporibus quibus aduenit ꝛ recedit scilicet de quarta in quartam. Et dicit Ypocrates ꝙ tempora resolutionis ipsius est quadraginta dierum plus tamen vel minus ſm materie multitudinem. Signa humorum calidorum sunt loci rubedo ꝛ caliditas apud tactum fortis ꝛc. Si vero materia fuerit sanguinea fiet dolor grauior ꝛ tumor maior ꝛ vrina rubea ꝛc. Signa humorꝝ frigidorꝝ sunt loci rubedo modica cū vergētia ad albū ꝛc. Si vero materia fuerit melīca tumor ꝛ plūbeitas fortificabūtur cū duritie ꝛ fiet vrina subtilis ꝛc. Signa humorum compositorum sunt commixtio et

alternatio signorum omniū predictorū sm gradum pportionatū cōmixtiōn. Sciendū tñ ꝙ in passionib⁹ membroꝝ pfundoꝝ non semp opꝫ colori exteriori credere. Potest em̄ humor cōtrarius interi⁹ latitare. ppter qḋ ait Gal. Hip. quidē testatus est ꝙ color corporis humoꝝ abundātiam ostendit si nō in pfunditate accubuerint ꝛc.

Methodus. Cura passiōis arthetice duplex est. Una q̄dē apud paroxismū ꝛ afflictionem q̄ proprie curatiua dicit̄. Alia vo est ꝛ añ et post paroxismū: q̄ pprie pseruatiua dicit̄. Cura ipsius hora doloris ꝛ paroxismi prout fit a cā calida siue cholerica: siue sanguinea: siue cōposita ex ijs est v̄ a pncipio fiat flebothomia diuersiua de basilica sinistra si dolor est in brachio dextro vel de basilica dextra si dolor est in sinistro. Et extrahat̄ sanguis sufficiēs totus simul vel scd̄atio. neqꝫ negligat̄ a pncipio flom̄ia talis: etiā si pauco tpe flebothomauerit patiēs q̄m est ex reb⁹ maxie necessarijs in methodo curatiua. Cū sine ipsa neqꝫ repcussio: neqꝫ resolutio cōferēs videat̄. Et si corp⁹ sit plectoricū flebothomet̄ a pncipio saluatella pedis dextri si dolor ē i manu dextra: vel pedis sinistri si dolor est in manu sinistra ꝛ ecōuerso. Et post flebothomiā soluat̄ venter cū medicina leuiter educente cholerā ꝛ hūores acutos sicut ē stomatichū laxatiuū vel electuariū de succo roſ. vel alia ex eis quas tā dixim⁹ in cura pseruatiua. Fortis nāqꝫ medicīa hūores agitaret ꝛ dolorē augmētaret. Fiāt post euacuationes remedia localia. pmo quidē repercussiua quare ponat̄ mēbrū patiēs in aquā frigidā vel fomētet̄ ex aqua frigida ꝛ aq̄ roſ. añ: par. j. aceti p. ß. vel ex succo solatri ꝛ semptiue. p. j. aceti. p. ß. vel aq̄ roſ. agreste. añ. p. ß. vel epithimet̄ ex puluere roſ. sandal. infuso in aq̄ roſ. ꝛ agresta et modico aceti vel liniatur ex oleo roſ. ꝛ nenuphar̄. q̄m ōis dolor iūcturarum sine vlcere mitigat̄ in pncipio ex reb⁹ frigidis actu et v̄tute licet coꝝ vsus supfluꝰ materiā ingrosset ꝛ fortiorē faciat sequi dolorem. Emplastretur etiā ex roſ. solatro sempuiua nenupha. plātagine extremitatib⁹ rubi coctis in aqua pluuiali vel ferrata. Deinde pistatis et incorpatis cum farina ordei puluere mirtilloꝝ acacie lentib⁹ bis coctis aqua pma reiecta addito oleo roſ. vel nenuphar̄. quod sufficit et modico aceti vel agreste. Et si per ista dolor nō cessauerit: neqꝫ minoret̄: addat̄ aliq̄d ex folijs ꝛ semie iusquiami. Et fortius illis est cortex mādragore: et iterum fortius est opium. Moderet̄ tamen vsu narcoticoꝝ: q̄m membra iūcturalia sunt ex natura frigida ꝛ ad palisim inclinata. Si vero per applicationem repercussiuoꝝ dolor fortificetur vel non minoret̄ vel tumor induretur nequaqꝫ super locum ponatur sed circūcirca. Et situetur membrum hora illa taliter vt sit eleuatum: ne humor ad ipsum transeat nocitiuus. In augmento vero ꝛ cū accessit aggregatio flux⁹ et humor fiat emplastrum ex stipticis pdictis pmixtis cū resolutiuis sine attractiōe sicut est emplastrū ex folijs roſ. floribus camomille farina fenugreci et ordei radicibus altbee coctis ꝛ mundatis ac pistatis perfecte ꝛ incorporatis cū oleo camomillino vel nardino sufficienti et tepidum applicet̄. Cōfert etiā linimentum sine scarificatione ex oleis eisdem. In statu vero ꝛ cum securatus fueris a fluxu materie adde plus ex resolutiuis in emplastro iam dicto sicut est semen aneti cribellatum semē lini ꝛ oleum anetinum folia et radices apij et vltra id non transcendas: in declinatione autē perfecta: et cum tumor ceperit residere et rubor pallescere et dolor mitigari. fiat emplastrum ex puris resoluentibus sine stipticitate oīno sicut est stercus bouinum calidum vel equinum vel porcinum recens. et fortius illis est stercus columbinum. Et si in lib. j. stercorum cuiuscunqꝫ incorporetur, ℥. ß. pulueris euforb. vel saponis vel modicum fermenti fortior fiet operatio. Cauendum tamen in vsu resolutiuoꝝ immoderato ne resoluas ex materia subtile et lapidificetur grossum. Illud nanqꝫ frequenter accidit in apostematibus iuncturarum calidis: et proprie sanguineis: quare postq̄ illud cognoueris ex paruitate coloris et liuiditate corporis ꝛ duritie tumoris et insensibilitate doloris. Postpone resolutiua et vtere mollificatiuis cum caliditate temperata: sicut est adeps vulpis vel canis iuuenis: vel mustelle: vel galline: vel anatis: vel anseris: et sicut sunt muscilagines fenugreci ꝛc.

lini: se.alt be ee: si cū predictis resoluentib⁹ mi
sceant in emplo. Et iterū forti⁹ est in molli/
ficādo atq̧ resoluēdo si addideris aliq̄d ex
gūis calid. sicut sunt serapinū galba. armo
niacū opoponacū. Et nō negligas studiū
in mollificātib⁹ a principio: qm̄ si remanse/
rit in apate durities disrūpent fortassis iū/
cture ꝛ exibunt velut margarite ꝛ palitica/
bitur mēbrū ꝛ spasmabit. ꝛ fortassis dislo
cabitur os iūcture ꝛ inducet claudicatio p/
durans oī tēpore: ꝛ ꝑpter si passio sit in bā/
cha. Artē vero mollificādi ꝛ resoluēdi apata
dura plene scripsimus ca. de apate stōachi.
In fine vero declinatiōis conferūt balnea ca/
lida stiptica ꝯfortatiua: sicut est aqua tina/
rum vel aqua decoctionis aluminis sulphu
ris ꝛ salis cōmunis vel aqua decoctiōis ab/
sinthij arthemisie saluie calamēti mentastri
sauine in qua dissoluatur aliq̄d salis gēme
vel salis nitri. Et si supcalefactionē ex eis ti
mueris: adde ex stipticis frigidis in decoctio
ne. sicut est plātago. Concedit etiā hora il/
la fomentatio facta ex aqua ferrata ꝛ modi/
co vini rubei pōtici vel succi citoniorum vel
berberis vel aq̄ pluuiali cipressi: qm̄ cōfor/
tant iuncturas ne aliquas recipiāt supflui/
tates. Si vero post oīa predicta tumor cū ru/
bedine vel duritie remāserit aliquali appo
natur sanguisuga: q̄ cū ceciderit: ponat sup
eius morsum sambucus ꝛ pmittat materia
fluere plurib⁹ diebus: postea cū locus mun/
datus fuerit ꝛ tumor applanat: ponātur fo/
lia quercus: qm̄ indurant ꝛ cicatrisant. Qd
si nihil phificaliū remediorū cōtulerit ad ma
nualem opationē fiet vltimo recurrendū cū
sit oīm fortissima. Fiat igitur cauteriū cum
ferro ignito sub iunctura dolēte vel supra in
loco maxie ꝯuenieti: ita scʒ vt chorde vel ner
ui nō tangātur ꝛ ꝑfundet vsq̧ ad os: neq̧
dimittatur cōsolidari tpe longo. Sʒ ponat
sup ea pillula ex cera ꝛ pilis leporis vel pilis
lane ꝯstructa ꝛ materia pmittatur effluere
per annū vel ampli⁹: donec membrū ab ar/
thetica securet. Et istud cauteriū est maxi/
mi iuuamēti in dolore hanche cū in⁹ eo me/
dicine parū conferāt ꝑpter loci ꝑfunditatē
Nutriatur igit patiēs cū rebus frigidis se
pe dictis. Vtatur saporibus ex aqua ros. et
agresta ꝛ vino citoniorum vel berberis ꝛc.
Bibat aquā frigidam etiā quod meli⁹ est

iulep vel aquā decoctionis prunorū dulcora
taʒ cum zuccaro. Abstineat a vino propos
se et mellicrato. Quod si vino consueuerit vti
ex debilitate vel cōsuetudine bibat vinū lim
phatum ad medietatē cum aqua extinctioñ.
calibis igniti vel cū aqua p̄dicta. Cura pre
seruatiua arthetice de causa calida est vt an
te horam paroxismi per dies plurimos fiat
et in pncipio veris ꝛ autūni fiat flōmia basi
lice vel mediane modo ꝛ ordine quem dixi/
mus in actu curatiuo. Post flebothomiā vero
digeratur humor acutus cum sirupo respi/
ciente iuncturas a ꝑprietate qui sic fit. ℞. Syr
endiuie: absinthij: plantaginis: arthēte: epa
tice: scolopendrie: fumiterre. viol. ro. cicoree
añ. M. j. radicū cōmuniū añ. ℥. j. seminum
cōmunium frigidorū maiorum ꝛ minorum
añ. ℥. ß. sandalorū: berberis: seminis feniculi:
seis aneti añ. ʒ. quattuor. fiat sirupus cum
lib. vna zuccari ꝛ aceto citoniorū. Et detur
ex eo in aurora per dies septem cū aqua de/
coctionis prunorū siccorum. Et sunt qui di/
gestionem faciūt cum sirupo rosato vel vio/
lato: sed eius virtus ad loca profunda non
pertingit. Sunt alij qui hoc faciunt cum si/
rupo acetoso: qd̄ etiam nō placet: qm̄ si sim
plex fuerit materias perducit ad iuncturas
neruos atq̧ ossa vehementer tangentes cū
illud insit aceto per naturā: ꝛ propter acuto
Si vero cōpositum fuerit vrinam prouoca/
bit vehementer ꝛ humores colliquabit. Pur
getur post hoc cum pillulis de hermodactil
lis minoribus Johānis Mehemesue. ℞. her
moda ctillorum alborum ꝛ mundatorū. ʒ. v.
scamonee. ʒ. ij. ꝛ ß. ros. ʒ. ij. mirabol. citrino/
rum. ʒ. iij. aloes. ʒ. x. conficiantur cum catarti
co rosato. dentur. ʒ. ij. sero cum itur dormi/
tum sine cena vel cum pillulis de aloes ex/
pertis que sic fiunt. ℞. aleos cicotrini subci/
trini tertiā partē. ʒ. vnius. mirabolanorum
citrinorū. ʒ. ij. scamonee. ℈. ij. fiāt pillule cū
succo citoniorū vel macianorū vel vino vel
cum aqua decoctionis eorū ꝛ sint. ʒ. iij. Vna
dosis earū est. ʒ. ij. si corpus fuerit cōpactum
carnosum difficilis solutionis. Si vero macrū
fuerit laxe carnis ꝛ facilis solutionis mediē/
tur. Pillule vero de hermodactill. minorib⁹
sm excellentiam sic fiunt. ℞. hermodactillo/
rum aloes ana. ʒ. ij. scamonee. ℈. j. rosarum
seminis apij ana. ʒ. ß. informentur cum vino

decoctionis hermodactillorum: detur ex eis a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.j.et ß.vel si aliud ꝑsto nõ fue/ rit:purgetur cũ.ʒ.ß.benedicte laxatiue acua te cum.ʒ.j.mirabolanorum citrinoꝝ vel cũ.ʒ. ß.electuarij de succo ro.laxatiui acuati cum eodẽ:⁊ dentur electuaria post mediã noctẽ: Et sunt qui purgationẽ faciunt cũ decoctio ne tamaridorũ:mãne:cassiefistule:sene: epi/ thimi:prunorum:⁊ omniũ educentiũ humo/ res acutos cum leuitate: sed illud nõ conue/ nit nisi corpori delicato:qm̃ virtus apozima tum nõ attrahit a remotis: quare pille. sunt pre ceteris eligẽde. Et reitereť purgatio de ebdomada in ebdomadã donec corpus fue/ rit mundatũ. Necqꝫ permittať venter exicca ri sub regimine diete:sed leniať cum medici/ nis ⁊ cibis cõuenientibus nõ acutis. Et artẽ illam plene scripsimus cap̃.de stipticitate vẽ tris.C.de empericis. Nutriatur cibis humi dis temperatis in calido ⁊ frigido vel parũ tendentibus ad frigiditatẽ preter ꝙ calidũ naturale noceatur:sicut sunt pultes ex fari/ na ordei vel auene conditi cum lacte recen/ ti capre vel vacce. Et sicut carnes laudabi/ les elixe cum bleta:sicla:vel lactuca: vel pi/ sces petrosi cum speciebus aromaticis dulci bus preparati. Et pisces squamosi frãgibi/ lem atqꝫ albam habentes carnem. Bibat vinum aquosum per se:vel per artem:faciat vomitum omni mense semel duobus diebus continuis:vt docuim⁹ capl'o de bolismo. C. de empericis. Abstineat a potu vini plurimi et ꝓprie in ieiuno. Similiter ⁊ a nauseatiua satietate assidua ⁊ coitu frequenti: ⁊ ꝓprie super cibum ⁊ labore iuncturarũ debilium. et proprie cum tẽpus paroxismi fuerit ante vel post eius propinquũ. Caueat ab excellẽ tia qualitatum aeris continentis: quoniam si calid⁹ fuerit:colliquat:si frigidus mortifi/ cat:si siccus indurat:si humidus relaxat pre ter ꝙ ab omnibus dictum est:ꝙ frequẽs ab/ lutio membroꝝ cum aqua calida mollificat membra neruosa. Unde Ypo.iiij.parti.am/ pho. Cauendũ docetur frequenter vtentib⁹ carnium effeminationem neruorum incõti/ nentia mentis stuporẽ fluxus sanguinis defe rens spiritus facit in quibusdã mors sequiť. et postea subdit. Frigidum vero inimicum neruis ossibus:dentibus cerebro spinali me dele:calidum vero amicum et vtile. Ex qui/ bus colligitur ꝙ oportet ꝙ exteriores res nõ naturales sint omniquaqꝫ temperate cum declinatione quadam ad caliditatem ⁊ sicci tatem. Moderata sint eorum vestimenta larga:longa: mollia: quoniam strictitudo cum duritie debilitat iuncturas. Confor/ tentur quandoqꝫ iuncture debiles cum ablu/ tione earũ ex vino rubeo stiptico vel vino et tonsorũ in quibus bullite sint rose:plantago balaustie glanđ.galle pira põtica mala ma ciana nespille ⁊ similia:vel aqua decoctiõis lentium bis coctarũ aqua prima reiecta ex/ tremitatum rubi foliorum vitis postqꝫ ferrũ fuerit in ea aliquotiens extinctuꝫ:⁊ lapides igniti:et in ea quandoqꝫ balneetur: ⁊ prope post purgationem perfectã. Confert apud sanitatem exercitium temperatũ in ieiuno: sed nõ hora paroxismi. Cura arthetice frigi de siue sit de flegmate:siue de melancolia:si ue ex aggregato ex his est vt a principio fiat flebothomia sicut in causa calida: quoniam et si nõ euacuet qualitatẽ tollit multitudinẽ Post flebothomiã purgetur cũ.ʒ.ß. benedi cte laxatiue ⁊ prouoceť vomitus cũ oximelle et aqua decoctionis raphani vl' seminis ane ti vel attriplicis ⁊ sinapis⁊ ceparum sup re/ pletione ciborum. Et si vomitus fuerit faci lis ponatur.ʒ.j.vel.ʒ.ij.ellebori albi suspẽsi in petia alba linea hora bullitionis. Post pur/ gationes applicentur super locum et circum circa repercussiua dicta in causa calida: sed moderetur eorum vsus magis q̃ illic: quo/ niam maior est timor de lapidificatione ma terie q̃ in causa calida. In augmento ŷo mi sceãtur resolutiua ꝑdicta. In statu vero ⁊ de clinatione magis ac amagis applicenť reso lutiua pura. Primo quidem debilia:deinde fortia donec ad gũmas perueniatur: vt sup̃ docuimus. verum qm̃ materia est frigida ad dendum est in emplastris ex vitellis ouoruꝫ et croco. Et cũ sit grossa viscosa addendum erit incessanter ex mollificatiuis supradictis preterq̃ in causa calida. Dietetur subtiliter ex cibis temperatis vergentibus ad calidi/ tatem:vt sunt carnes laudabiles nõ suffumi gate:sed elixe cum feniculo. et petro. ⁊ oua sorbilia ⁊ vinum album clarum limphatum Leniatur venter cum suppositorio vel cli/ steri frequẽter vna vice ⁊ alia non acuto:vt diximus ca. de stipticitate ventris. C. de em

Cura a[rthetice] frigida a[...]

pericis. Et dentur in potu liquores vrinas prouocantes alternatim modo hoc: modo illud donec auferatur et minoretur materie multitudo propter quod ingrossetur. Caueat a potu aque frigide omnino et aere frigido cum pellib' vulpinis et ouinis et vestibus longis. Bibat mellicratum aromatisatum cum pipere et cinamomo: et proprie apud declinationem famem et sitim toleret proposse. In fine vero declinationis fiant balnea calida stiptica supradicta: similiter et cauteria dicta illic.

Cura

Cura preseruatiua artbetice de causa frigida est vt ante horam paroxismi diebus pluribus aliter et in principio veris et autumni digeratur materia frigida grossa viscosa cum sirupo dicto capitulo de restrictione menstruorum. C. de empericis. vel cum isto sirupo

Syr

℞. pullegij: calamenti: saluie. rutbe: betbonice: balsamite: similiter: ozimi: origani: sileris montani ana. M. s. florum borraginis sambuci scolopendrie tamarisci foliorum salicis ana. m. ß. ameos amomi ciperi capparis acori squillitici polij ana. ℥. ß. ʒʒ. cinamomi. ana. ʒ. ij. piperis baccarum lauri. ana. ʒ. iij. fiat sirupus cum lib. s. mellis aut zuccari detur omni die in aurora cum aqua calida decoctionis radicum vel seminum diureticorum. Et si laxatiuum facere volueris: adde in decoctione prima turbith agarici. ana. ℥. ß. mirabolanorum emblicorum esule. ana. ℥. ß. masticis. ʒ. vnam. et detur ex eo per dies septem in aurora. Et sunt qui materias frigidas in iuncturis digerunt cum oximelle composito vel squilliti co verum vsus aceti frequens debilitat iuncturas quare multiplicetur in eis mel et minoretur acetum. Et post hoc purgetur cum pillulis de hermod. maioribus Joannis hebemes. iam dictis. Et da ex eis a. ʒ. vna ad aureum vnum. vel purgetur cum pillulis cochijs vel fetidis vel aureis vel cum. ℥. ß. benedicte laxatiue acuate cum. ʒ. vna pul. mirabolanorum emblicorum. Nutriatur cibis subtilib' sicut sunt ad caliditatem et siccitatem tendentib': vt sunt carnes laudabiles asse et oua recentia et carnes elixe cum petro. condite cum pipere et sinapi. Vtatur turibus cicerum et pisorum et omnium prouocantium vrinam reseruetur venter omni die laxus cum suppositorio vel clisteri acuto prout docuimus capitulo de stipticitate ventris. C. de empericis. Bibat mellicratum vel vinum clarum vetus amarum vsu tamen moderato. Caueat a satietate cibi vel potus proposse vomat omni die semel vt supra diximus. Caueat a piscibus et ab aqua frigida et coitu omnino et fatigatione iuncturarum ex motibus stationibus laboriosis. Et proprie paroxismo vicinante. Similiter a rebus frixis viscosis et pane azimo et carnibus porcinis extremitatibus animalium et visceribus eorum: et a caseo veteri et a lotione membrorum ex aqua frigida vel calida: sed cum necesse fuerit: sudet in stuphis siccis: vel sedeat in aquis tinarum et proprie post purgationes diuersas: et tunc vtatur electuarijs calidis sicut sunt tyriaca vetus dyatriumpiper. ʒʒ. conditum et melius omnibus est piretrum. et fit sicut ʒʒ. conditum: quoniam a proprietate fortificat cerebrum: neruos et membra iuncturalia frigida: vt dicit Mes. in suo de appropriatis. capitulo de epilepsia. auctoritate ypocratis.

Ell. cal.

Emperica.

Artbetica cum sit passio articulorum timorosa sepe contingens ausi sunt communiter operantes localium remediorum conferentium post purgationes vniuersales et proprie in declinatione adinuenisse genera diuersa ex quibus sunt vnguenta olea balnea fomentationes suffumigia que diximus. Vnguentum ranarum expertum sic fit. ℞. adipis ranarum lib. s. et ß. butiri recentis. ℥. sex. marciaton agrippe dyaltbee. ana vncias tres. olei camomille olei aneti: olei castorei. ana. vncias duas. olei ros. vncias quattuor: olei costini terebentine. ana. vnciam vnam. cere vnciam vnam. olei communis antiquissimi lib. sepi castrati vetustissimi lib. vnam. euforbij vnciam ß. resine pini: vncias duas. thuris vnciam vnam. conficiantur omnia simul ad formam vnguenti et ex eo vnguantur iuncture debiles ex causa calida vel frigida hora declinationis ad ignem vel solem calidum leniter fricando donec penetret cum reiteratione frequentata per dies plurimos quoniam mollificat materias residuas et insensibiliter resoluit. Vnguentum aliud expertum. ℞. vulpem vi

Vng. Ran.

Vng. aliud

uam decollatam extractis tamen intestinis et ipsam fac bullire cum pelle ꝛ pilis in oleo cõmuni ꝛ sanguine suo donec caro ab ossibus dissoluatur: tunc colla oleum quod remanet ꝛ dissolue in eo ceram rubeam sufficientem. Et si fortificare volueris: adde serapini euforbij oppoponaci postq̄ dissoluta fuerint ad ignem in casola ꝛ incorporentur omnia simul perfecte. Eodem modo fac vnguentum ex adipe castoris vel canis vel mustelle. Unguentum aliud magistrale aggregatum ex rebus calidis aperientibus atq̄ resoluentibus cum virtute: propter quod et conferens est plurimum in paralisi atq̄ torture ꝛ spasmo repletionali ꝛ omnium neruorum passioni ex frigiditate. Recipe vnguentorum trium cõmunium: scꝫ marciaton arogon et agrippe. ana. ℥. semis olei lauri. ℥. iij. olei castorei olei rutbe olei benedicti olei petrolei et olei terebentine. an̄. ℥. semis misceant̄ predicta cum istis rebus. Recipe euforbij serapini galbani assefetide ana. vnciā vnam castorei puluerisati. ℥. j. piperis piretri sinap̄. cātarinđ. sulphur̄ an̄. dragmas duas oppoponaci. ℥. semis dissoluantur gūme in vino vel aqua decoctionis cantarid. ad ignem et cum eis incorporentur omnes res alie subtilissime cribellate et fiat vnguentum vel extendatur super corio albo molli ꝛ fiat cerotum. Si vero tumor durus fuerit bonum videtur vt aliquid ex mollificantibus apponatur cuiusmodi sunt adeps anatis anseris et galline et axungia porcorum ꝛ medulla ceruorum et medulla crurum vaccarum et storax liquida. verum quoniam assa est ex gūmis maxime fetentibus negligatur in receptione: licet sit de maxime conferentibus in hoc casu et apponatur aliquid ex aromaticis penetratiuis ex quibus sunt gariofil. muscus calamus aromaticus costus et gallia muscata atq̄ thimus: quoniaꝫ quod delectatiue sumitur apud naturam melius operatur siue per interius: siue per exterius offeratur. Oleū de ranis conferens ad arthreticam de causa calida in principio et augmento cum infrigidatione ꝛ repercussione propria iuncturarum. Recipe ranarū aquaticarum capita circiter lib. ß. funde super ea in vase vitreato terreo olei sizamini vel olei cõmunis lrist. ß. quod est pondus. ℥. x. vel circa: ꝛ fit vas stricti orificij qđ diligenter obturetur ꝛ decoquat̄ lento igne vsq̄ dū capita dissoluant̄: ꝛ cum coctum fuerit: dimittat̄ infrigidari et recōdatur oleuꝫ in vase vitreo et administretur leniēdo cum pēna sine fricatione oīno. Oleum benedictū cōferēs ad artheticam de causa frigida quod oleū per fecti magisterij nūcupatur duplex est: quodam factū per naturam fluens ex minera de rupibus maris coloris subalbidi vel subrubei subtilis vel nigri grossi licet subalbiduꝫ sit nobilius. Et est aliud factum p̄ arteꝫ qđ laterum dr̄: et sic fit ꝯm Mes. loco predicto Recipe lateres factos ex terra rubea quos aqua non tetigit ꝛ cōminue eos in frusta et accende super eos ignem carbonum sine fumo donec rubeāt ꝛ inflāment̄. Deinde submerge eos in vase pleno oleo cōmuni veteri claro ita vt cooperiant̄: ꝛ sic dimittant̄ donec imbibant̄ imbibitiōe vltima: ꝛ pone in casola et dimitte siccari per se sine igne. Post illud cōminue eos in puluerē subtilissimum ꝛ pone iterum in casola ꝛ sigilla casole orificium cum orificio alembici ꝛ circunquaq̄ obtura cū luto allrimistarꝫ qđ lutū sapientie vocatur. Et cōficitur ex argilla ꝛ stercore eq̄no vel bouino ꝛ pone sup fornacē cuius ignis sint prune ꝛ coquat̄ vsq̄ dū stillet oleuꝫ sicut fit aq̄ ros. ꝛ recōde in vase vitreo stricti orificij diligēter obturati ꝛ admistra vbi opꝫ ꝛ q̄to est antiquius: tanto est melius. Est nāq̄ in ipso v̄tus calefactiua resolutiua penetratiua cōsumptiua supfluitatū q̄re cōfert epilepsie v̄tigini obliuioni palisi doloribꝰ dorsi ꝛ neruoꝝ atq̄ iuncturarū iuuamētuꝫ magnū si fuerint ex frigiditate: sil'r ꝛ duriciei splenis ꝛ dolori renū ꝛ vesice vel m̄ricis Oleū vulpinū qđ est medicamen vltimū ad artheticā ꝛ dolorē renū ꝛ dorsi sic fit ꝯm eūdeꝫ ibidē ℞. vulpē integrā interioribꝰ euulsis ꝛ pone in vase ꝛ funde sup ipm aq̄ fonti et aq̄ salse. an̄. lrist. j. qđ est pondꝰ. xx. ℥. vel circa id: olei cōis antiq̄ clari lrist. ij. ꝛ ß. ꝛ decoque cū lento igne cū salis. ℥. iij. vsq̄ ad aq̄ cōsumptionē. Deiñ p̄ice in vase ꝛ pone sup ipam herbā aneti ꝛ ysopi an̄. lib. j. ꝛ decoq̄ sicut p̄us vsq̄ ad aq̄ cōsumptionē vlterioreꝫ et ossiū sepatione colla ꝛ vtere liniēdo cum eo mēbra apud declinationē est eñ mirabile. Baineū de vulpe ꝯm eūdem ibidē sic fit.

decoquatur vulpis integra cū pilis ⁊ sanguie euulsis tm̄ intestinis in aqua dulci ⁊ aq̄ salsa cū herba ysop. ⁊ aneti. Et sit q̄ntitas aq̄ multa ⁊ decoquatur vsq₃ dum eius artus oēs laxentur: lacerent̄ ⁊ dissoluātur: tūc abijciatur corp⁹ ⁊ administret̄ aqua lauādo cū ea mēbra debilia ⁊ aliquo vnguētorum vel oleorum p̄dictorum. Eodē mō fit balneū ex aq̄ decoctionis mustelle vel canis iuuenis vel pinguis s₃ q̄m nō sunt tante efficacie sicut ex vulpe addant̄ alumē sulphur ⁊ oppoponacū. Fomentatio ex aqua et vino veteri postq̄ in eis cocta sunt arthemisia sauina ruta pullegiū serapinū bdelliū oppoponacū infundēdo ex hoc liquore calido pecias lineas molles atq₃ pticule lese freq̄nter apponēdo atq₃ reiterando cū infrigidari cepit. Et si times mollificationē mēbrorum. s. neruorum ⁊ ligamentorum exprimātur diligēter pecie ⁊ calide sicce apponant̄. Suffumigiū fit ex assafetid. eufor. galbano serapino positis sup carbones ⁊ recepto fumo calido sup locū vndiquaq₃ cōtectū: q̄m resoluit cū v̄tute ⁊ p̄prie apud declinationē. In pueris aūt ⁊ podagra pua suffumigiū ex radicib⁹ ⁊ stipitibus cauliū cōbustarum sup carbones: quoniam habent partes calidas acutas quib⁹ penetrant ⁊ resoluunt.

Canones.

Apa iuncturarum in quacūq₃ parte corporis extiterit ⁊ equaliter curare prout in methodo per causas singulas distinximus ⁊ per tēpora quattuor vl'ia morbi. Uerum preter illic dicta scire cōuenit q̄ in dolore banche et proprie apud statum ⁊ declinationē non sufficiunt resolutiua supradicta: quoniā eorum virtus profunditatem coxarū non valet penetrare quare necesse fuerit apponere super locū empl'm rubificatiuū vesicatiuū quod sic fit. Rx. stercoris colūbini recētis ⁊ incorpet̄ cum eo sinap. contrita ⁊ euforb. ⁊ ficus sicce contrite vel decocte in aqua salsa incorporando omnia simul perfecte cū decoctione ficuum et calidum applicando super banchas et dimittendo sic donec vesicas fecerit Et si fortificare volueris: adde cantarid. et folia samb. et corticem eius medianū ⁊ folia recentia caulium ⁊ cicle ⁊ vrtice ⁊ fermētum et similia. Deinde per vesicas trahatur acus cum filo laneo ⁊ dimittatur dieb⁹ plurimis aqua currere ex vesica et frequenter donec tumor ⁊ dolor minoretur tunc vaporetur cū aqua tepida decoctionis florū camomille mellitlori et seminis lini. Si autē non suffecerit: fiat cauterium cum acu ferrea ignita penetrante cutim ⁊ carnem ex latere vtroq₃ Et protrahatur filum laneum: ⁊ sic in cute dimittatur: ⁊ omni die de extremo in extremum refricetur donec carnem ante se totā corroserit et ceciderit. ¶ Sciendū preterea q̄ in arthetica passione ⁊ proprie que est in bancha confert prouocatio emorroidarum ⁊ menstruorum in corpore consueto similiter ⁊ ventosatio cruris et coxe cum scarificatione profunda: vt currat in eis sanguis plurimū apud declinationem. Sciendum est q̄ dislocatio ex apate et dolore fit sepius in iunctura banche q̄ in ceteris propter tres causas. Prima corporis totius grauitas que ex ea sustentatur. Secunda vero iuncture profunditas sub carne que penetrationem medicine non admittit. Tertio est ossium iuncture cōmissura nodal'. quemadmodum pila intra mortarium et talis est etiam cōmissura in iunctura humerorum: quoniam vtrobiq₃ nodus adiutorij ingreditur pixidē vertebri: in alijs autē omnibus iuncturis est serratil'. quemadmodū dentes serre dentib⁹ clauis intrincant̄. Et ex hoc scire pōt quare post casum ⁊ pcussionē dislocātes aliquā iūcturarum difficilior fit ossium cōpositio in iunctura genuali vel cubitali vel manuali vel pedali q̄ in iunctura humerorum aut bāche. Sunt preterea ex reb⁹ nō naturalib⁹ septem numero q̄ nocēt a pprietate dolori iūcturarum oīquaq₃ Prima quarū est vsus freq̄ns acutorum ⁊ sinapis ⁊ piperis q̄m materias subtiliant. Scda vsus superflu⁹ penetrātium vt vini ⁊ aceti ⁊ pprie ante cibū q̄n p̄fundant̄ cruda in neruis ⁊ materias secū trahūt pp̄ter quod dictū est a medicis q̄ vinū nō digestū plus infrigidat q̄ aqua: ⁊ acetum ⁊ magis q̄ agresta licet in agresta ⁊ aqua nulle sint partes calide que sunt in aceto. Tertia est nauseatiua satietas assidua ⁊ proprie ex cibis ⁊ potibus vt sunt carnes porcorū: panis azimus: ⁊ pisces marcidi: ⁊ vinum pendulum. Quarta caliditas aeris adurens vel ros congelans. Quinta balneatio plurima in tyna ⁊ membrorum ablutio iuncturas relaxans. Sexta membrorum articu

laria fatigatio ex cursu vel statione plurima vel vestium strictura. Septima est coit⁹: ipse nãq3 a pprietate ledit cerebruz: neruos: ligamenta: stomachuz atq3 oĩa mẽbra neruosa ⁊ ppꝛie si fuerit inoꝛdinatus in q̃to ⁊ quali.

Pronosticatio.

Doloꝛ articuloꝝ si fortificetur ad vltimam difficultatez anhelitus ⁊ moꝛtem subitã inducit. Itez si tremoꝛ coꝛdis ⁊ asma ⁊ sensuũ turbatio acciderit subito pꝛe doloꝛe moꝛtale. Item doloꝛ articuloꝛuz q̃nq3 terminatur ad paralisim ⁊ apoplexiã ex cerebꝛi compassione. Item dislocatio iuncturaruz ex doloꝛe fit maxime in iuncturis duabus sc3 hanche vel cauille pedis ⁊ hoc nisi statiz a pꝛincipio tollatur paralisiz ⁊ claudicationẽ inducit pdurantem. Si apa iuncturaruz terminetur ad resolutionẽ gradatim quaq3 die salubꝛe. Si xͦo ad indurationem que pbibere se nõ permittit per medicamina ⁊ remedia rationabilia difficile q̃ñ si antiquatur ergo cum moꝛitur. Nec curatur doloꝛ hanchevel alterius iuncture si fuerit in latere sinistro vehementioꝛ est q̃ in dextro. Arthetica difficili⁹ curatur in senibus ⁊ flegmaticis melancholicis per naturam ⁊ hyeme ⁊ autũno q̃ ecõuerso. Doloꝛ arthetticus antiquatur ꝑm periodumvel assiduitatem raro recipit nisi blãditiuam. Item ypo. vj. par. ampho. Eunuchi neq3 podagrisant: neq3 calui fiunt. quod verificans Gal. in commento dicit hoc verũ fuisse tempoꝛe ypo. sed nõ nunc pꝛopter regimen hominũ gulosoꝛum. Item mulier nõ podagrisat si non ei menstrua. idez pueri nõ podagrisant. Item dislocatio hanche si fuerit recens curatur: si antiqua nõ. Item in doloꝛe foꝛtissimo iũcturarũ frigiditas extremitatũ ⁊ sudoꝛ frigidus circa timpoꝛa moꝛtale.

¶ De varicibus ⁊ elephantia. Capitulum. iiij.

Iste sunt passiones cruris atq3 pedum ex materia grossa causate: sed differunt. Nam varices dicuntur si materia venas occupet. Elephãtia vero si musculos circunquaq3 cõpꝛehendat. Materia autem grossa ex qua fiunt iste passiones est duplex: vna quidem que fit per adustionẽ ⁊ hec est lepꝛa particularis. Alia est per cõgelationẽ: ⁊ hec rarius cõtingit. Signa varicũ sunt q̃nq3 in cruribus inter genu ⁊ talum apparent vene grosse vel virides. Et accidunt maxime viatoꝛibus ⁊ onera poꝛtantibus et dimicatoꝛibus ⁊ fabris ⁊ ad mensas regum famulãtibus ⁊ crura fatigantibus stando vl' currendo. Si aũt materia calida sit vel frigida discernitur per tactum calidum ⁊ coloꝛez nigrum ⁊ vrinã ru. grossam ⁊ antecessionem ciboꝝ calidoꝛum ⁊ laborẽ ⁊ etatẽ ⁊ cõplexionez cholericã vel melancholicam: quoꝝ oĩa cõtraria reperiũtur in causa frigida. Signa elephantie sunt magnificatio cruris immensa a genu infra: vt adeo difficile sit stare vel ambulare: ⁊ iuncture rigescunt queadmodũ in elephante. Si aũt materia calida sit vel frigida discernit: q2 in cã calida adusta sentitur caliditas ad tactum ⁊ coloꝛ apparet rubeus obscurus cuz aspitate cutis ⁊ pustulis nigris fetẽtibus. in cã frigida sentit frigiditas ⁊ coloꝛ apparet subalbidus cum leuitate cutis ⁊ inflatione non valde dura: neq3 fiunt pustule sed vesice.

Methodus.

Cura varicuz duplex est. Pꝛima quidẽ leuioꝛ per medicinas resoluentes. Secunda xͦo foꝛtioꝛ p incisiones. Flebothomet igit a pꝛincipio basilica bꝛachij lateris eiusdem: deinde basilica pedis oppositi lateris cũ flebothomo lato ⁊ extrahat sang. grossus in q̃titate multa: ⁊ ppꝛie post colliquationẽ san. melãcholici ex moꝛa in balneo aq̃ dulcis tepide. Si varices essent in ambobus cruribus flebothomet pmo ambe basilice i bꝛachijs ⁊ post hoc in pedibus inter digitũ anularem ⁊ auricularẽ. Digeratur post hoc materia ⁊ purget sicut docuimus ca. de arthetica tam in cã calida q̃ in frigida. Post hoc fiat vnguentũ resolutiuũ acutũ supꝛa locuz totum infra genua quod. ℞. floꝛuz camomille: sticaδ. absinthij: rutbe: folioꝝ cauliuz ⁊ stipitum eoꝝ sauine aã. M. j. decoquãtur omnia simul in lixiuio facto ex cinere quercus vl' sambuci vel vitis albe: ⁊ deinde pistentur ⁊ incoꝛpoꝛentur cum eis puluis istarum rerũ. ℞. aluminis: sulphuris: gallarum: cipꝛessi:

salis cōmunis. añ.ʒ.ß.aloes:baccarum lau-
ri:piretri:se.caulium.añ.ʒ.ij. In fine addat
stercus recens columbarum vel caprarum et
actu calidum applicetur frequenter. Et cū
eodem lixiuio calido mixto cum aceto acutis
simo vel vino veteri amaro vaporetur ⁊ fo-
menteturq; epithimetur locus frequenter do
nec tota materia fuerit resoluta:neq; obliui
scere emplastrorum frigidorum stipti. su-
pra coxam ⁊ genu positorum ne humor nou⁹
attrahat. Et si post ista reliquie alique ap-
paruerint in venis apponātur sanguisuge vł
v.vel.vij. a genu infra ⁊ donec earum vlcera
fuerint consolidata nullatenus abluantur.
Si vero post ligaturam fortem ⁊ stiptica pre-
dicta crus denigrari ceperit ⁊ formicare pre
ponatur per dies aliquot ⁊ liniatur ex oleis
⁊ vnguentis calidis ne forte membrū parali
ticetur:deinde veniat ad methodum iam di
ctam. Si vero per omnia predicta varices nō
cessauerint:imo latenter post dies aliquot ⁊
menses redierint opus erit incisione vena-
rum: quare dimittitur ad cyrurgicum. Nu-
triatur carnibus laudabilibus ⁊ vino albo
subtili. Euitet cibos sanguinem grossum ge
nerātes: vt sunt carnes que venando capiū
tur ⁊ carnes bouine vel caprine ⁊ caro porco
rum antiquorum fumigata ⁊ salita ⁊ vinū
dulce rubeum:⁊ panis azimus ⁊ panis de si
ligine ⁊ caseus ⁊ similia. Caueat a labore
cruris vel statione perdurante. Caueat a lē-
tibus ⁊ milio et riso ⁊ similibus:et caulibus
⁊ cōfectionibus de melle ⁊ cibis assis vel fri
xis omniquaq;. Vtatur petro.feñ.sicla spi-
nargijs ⁊ similibus subtilibus ⁊ ouis sorbili
bus ⁊ brodijs piscorū ⁊ pultibus subtilibus
ex furfure ordeo farre vel auena conditis cū
lacte caprarum vel amigdalarum dulcium
vel butiro sine plurimo sale. Cura elephan
tie est vt sicut de causa calida flebotomet
primo basilica modo ⁊ forma dictis in vari-
cibus. Et post flebothomiam purgetur vt di
xim⁹ capitulo de arthetica capitulo de cau-
sa calida. Si de cā frigida digeratur a prin
cipio flegma: vt docuimus ibidem de causa
frigida. Post hoc vero frequenter fiat vomi
tus omni mense semel aut bis duobus dieb⁹
super se successiue cum oximelle squillitico ⁊
aqua tepida vel aqua decoctionis radicum
raphani.seminis atriplicis ⁊ aneti ⁊ modi-
co aceti acutissimi super repletionem ciborū
diuersorum acutorum ex oleribus ⁊ legumi-
nibus conditis cum cepis ⁊ sinapi. Post ta-
les autem purgationes famem ⁊ sitim tole-
ret proposse ⁊ quiescat omni tempore super
lecto molli crurib⁹ exaltatis. Post remedia
dicta pcedendū est ad localia que sunt fere
eadem in vtraq; cā. Flebotometur saphena
que est int⁹ sup talum ⁊ extrahat san.niger
grossus.deinde ventoset crus totū cū scarifi
catione pfundata:⁊ emplastretur cū empla
stro resolutiuo supradicto in varicibus donec
crus totū minoret. Et si reliquie videātur re
māsisse:apponātur sanguisuge sicut diximꝰ
ibidem.neq; abluatur crus donec earū mor-
sus ⁊ vulnera scarificationum perfecte cōso
lidentur. In fine vero rei confortetur crus to-
tum cū emplastro stiptico ex medicinis cali-
dis ⁊ frigidis cōmixto. ℞.plātaginis absin-
thij ro.añ.m.s.decoquātur in aqua pluuiali
⁊ vino rubeo pontico ⁊ exprimātur ⁊ pistent
⁊ incorporent cū puluere istarū rerū. ℞.aca
cie mirrhe mirtillorū aloes gūmi arabi.nu-
cis cypressi.ana.ʒ.ij.⁊ calid̄.firmetur fortiter
cum fascia lata super locum. Epithimetur
cum lixiuio facto ex cinere quercus ⁊ sambu
ci ⁊ absinthij ⁊ stipitum caulium atq; vitis
addito modico aceti. Si vero predicta oia
nō contulerint:fiat emplastrum rubificatiuū
dictum ca. de arthetica. C. de canoñ. Et
si illud iterum nō proficit:perforetur crus in
duobus locis maxime distātibus a neruis et
chordis cum acu ferrea ignita traducta cum
eo filo laneo quod omni die de extremo in ex
tremū refricetur donec materia tota reflu-
xerit:neq; extrahat donec perfecte dissolua-
tur. Et sunt qui loco eius faciūt cauteriū fi
lo ferreo ignito sub iūctura generali p duos
digitos ex altero laterū interi⁹vel exteri⁹ pro
fundādo vsq; ad os:neq; dimittiūt cōsolidari
per annū vnum vel duos ponendo in vlcus
pillulas ex cera ⁊ pilis lane confectas vel fo-
lia sambuci. Nutriatur sicut diximus in va-
ricibus.

Emperica.

Elephantia si fuerit recens mollis ⁊ parua curatur quādoq; cū emplastris ⁊ remedijs macerātibus corpus crassiū sicut fit cū linit corpus totū ex stercore colūbino vel caprino

vel vaccino distemperato cum vino veteri amaro. Et deinde ponatur eger in stupbaz calefactam ex ligno sambuci et quercus ꝛ vitis: ꝛ sudet sudore plurimo preter ꝙ ex aqua abluatur. Ad idem facit si membrum vel corpus totū sepeliatur in stercore predicto vel in arena calida: ita vt caput pectus euententur ꝛ vēter ꝛ crura macrescant ex calore. Et plura huiusmodi scripsimus cap̄lo de ydropisi asclite ꝛc.

Canones.

Rationabile videtur vt emoroydarum ꝛ mēstruorum ꝓuocatio in corpore consueto post euacuationes vniuersales est conferens plurimum in cura varicum atqꝫ elephantie cuz per eas sanguis melancholicus adustus et nō adustus sublimiter expurgetur.

Pronosticatio.

Dicit Ypo. vj. parti. amphō. Quicunqꝫ calui fiunt ijs varices valde magne nō nascuntur. Quibus vnqꝫ vero caluis existētibus ꝛc. Si spleneticis vel quartanarijs varices aut elephantia superuenerint: tollit egritudinez Item varices ꝛ elephantia in corpore cōsueto preseruant a multis malis passionibus scꝫ lepra: cancro: ydropisi: splenetica ꝛ melācholia ꝛ similibus. quare nullatenus restringantur subito sed gradatim purgationibus et diuersionibus pluribus prius factis. Itez varex si antiquatur non curatur nisi per incisiones. Elephantia vero si antiquatur ꝛ magnificetur atqꝫ induretur nullatenus curatur. Item infrigidatis innue ꝛ incarceratis cōsueuit superuenire elephantia que difficile curatur. Item elephantia de causa calida et cum pustulis patentibus difficilior est ea que fit a causa frigida quoniam lepram minatur affuturam.

¶ De doloribus dorsi ꝛ spatularum. Capl'm. iiij.

Dolor autem in dorso aut fit a causa accidente intrinseca et hec est quadruplex. vna quidez humor sanus extendens venaz illim intertus sup spōdiles dorsi ad sursum vsqꝫ in deorsum quā equitat artheria ad orti facit sicut dn̄s iumentuz: licet in exterioribus corporis fit ecōuerso vbi vena tegit artheriā per totū sicut seruus dn̄m Sic nāqꝫ sapiens natura venas ꝛ artherias fabricauit ꝛ simul remisit per singulas ptes corporis donec in ramos deueniant capillares quibus materiā efficiens tribuat nutrimenti. Scd̄a causa est humor calidus cholericus acutus pūgens neruos ꝛ musculos qui transeunt super dorsum. Tertia est humor frigidus ex flāte vel melancholia grauans et constringēs neruos ꝛ ossa que ibi sunt plurima frigida per naturam. Quartum est dolor renū ex opilatione vel arena. Aut fit a causa p̄mitiua ꝛ extrīseca. ꝛ hec similiter est quadruplex. Prima est coitus superfluus. Secunda est labor diuturnus instando vel corpus recuruando vel onera portando. Tertia casus ꝛ percussio. Quarta qualitas aeris frigidi congelans. Signa eius ꝓpter sanguis multitudinem sunt dolor extensiuꝰ ꝓpter sang. cū pulsatione ꝛ caliditate apud tactū ꝛ vrina grossa ꝛ habitudo viuida carnosa ꝛ antecessio ocij ꝛ quietis ꝑdurans cuz assiduatione reruz sanguinem multiplicantiū famosarū. Et cura eius est vt a principio fiat flōmia in die ꝛ nocte de basilica dextra ꝛ sinistra simul si virtus ꝛ etas cōsenserint vl̄ dextra tm̄. Et extrahat̄ sanguis plurimꝰ pro posse repcutiat̄ materia cuz fomētaria dorsi totiꝰ ex aqua ro. aceto succo semp̄uiue ꝛ filijs ꝛ iaceat eger supinꝰ sup terrā frigidaz ꝛ sup folijs populi salicis nenuphar. vitiū rubi plantaginis solatri ro℞. si sit tēpus. Et si nō suffecerit: pijciatur in aquā frigidam vel semp̄uiue. In augmento vero fiat scarificatio ꝓfunda in natibꝰ ꝛ spatulis: in statu fomētetur ꝛ empl'etur ex floribus camomille mellilotí seīs lini ro℞. coctis in aqua ꝛ expssis ꝛ tepide positis frequēter sup locū. In declinatione vero si necesse fuerit: fortificet̄ emplastrū ex additione folioꝝ ꝛ semis aneti. Nutriat̄ cibis acetosis ꝛ bibat aquā frigidā vel aquā decoctionis macianorū ꝛ prunoꝝ aut ordei aut iulep. A carnibus vero ꝛ vino abstineat oīno ꝛ famē toleret ꝓposse. Sitī vero extinguat cū potibus iā dictis prout necessitas postulauerit. Signa eiꝰ ꝓpter humorem acutum cholericū seu flegma salsum sunt vrina citrina subtilis dolor pungitiuus fortis cum caliditate de loco ad locum ꝛ habitudo macra.

citrina ⁊ anteceſſio ciborum acutorū ⁊ expo
ſitio corporis ad ſolem calidum frequenter.
Cura eius eſt vt a pncipio purgetur cum.ʒ.
vna vel.ij.medulle caſſiefiſtule vel mānevel
tamarindorū diſſoluta in aqua decoctiōis
prunorum collando ⁊ dando in aurora totū
vel cum.ʒ.ß.electuarij de ſucco roſ. vel ſto⸗
maticon laxatiui dando cū aqua calida an
te diem. Deinde digeratur reſiduum mate⸗
rie cū ſirupo roſ.vl' viol.vel.oxizaccara ⁊ era
dicetur cum pillulis de reubarbaro dictis
capitulo de catharro. Et fiant repercuſſio⸗
nes dicte in cauſa ſanguinea. Sed fortior
ſit earum vſus adeo vt ſi neceſſe fuerit cū eis
aliquid opij diſſoluatur. In alijs vero par⸗
tibus fiat ſicut prius. Dietetur ex cibis ⁊ po
tibus frigidis predictis ſed non anguſtie⸗
tur fame: neq ſiti ſicut in predictis immo bi
bat aquam frigidam q̄ntum vult. In fine ve
ro ſi reliquie remanſerint: flebothometur ba
ſilica dextra: quoniam educit multitudinem
et infrigidat corpus vehementer ⁊ euiden⸗
ter. Signa eius propter humorem crudum
flegmaticum vel frigidum melancholicum
ſunt habitudo ſqualida vl' macra plumbea
et vrina eſt alba groſſa viſcoſa vel ſubtilis
radioſa: ⁊ quia dolor aduenit paulatim et
perdurat tempore longo aſſidue. Et ſeda⸗
tur poſt exercitium modicum ⁊ moderatum
et forte anteceſſit nauſeatiua ſatietas aſſi⸗
dua ⁊ potus vini plurimi ⁊ proprie in ieiu⸗
no. Et ſolet hec ſpecies doloris accidere in
febre flegmatica vel quartana: quoniam cir
ca ſpondiles ⁊ ſpatulas multiplicatur hu⸗
mor frigidus cū ſint mēbra neruoſa oſſuoſa
frigida per naturā. Et in hac ſpecie ſentit
grauitas corp' cōſtrigēs cū horripillatione
ſicut accidit ambulantib' in niue. Cura ei'
eſt vt a principio fiat vomitus frequens ſi ſit
poſſibile cū oximelle ⁊ aq̄ calida tepida vel
cū aqua ⁊ aceto modico addito ſalis ⁊ olei
vel cū aqua decoc.raphani ⁊ aneti poſt re⸗
pletionē ſtomachi ex cibis ⁊ potib' diuerſis
vel purget cū.ʒ.ß.bn̄dicte laxatiue ſi vomi⸗
tus nō ſit poſſibilis ſicut accidit habētibus
pectus ſtrictū ⁊ caput debile cū gracilitate
colli. Deide digerat reſiduū materie ⁊ edu⸗
catur ſicut diximus cap̄.de arthetica frigi⸗
da. Poſt purgatiōes diuerſas vngatur col⸗
lum ⁊ ſpina dorſi vnguento marciaton vel
agrippa ad ignem vel ſolem calidū frequē⸗
ter in ieiuno: vel liniatur cum oleo de caſto⸗
reo vel de coſto: vel de benedicta ⁊ alijs cali
dis ſtipticis dictis ibidem. Nutriat carnib'
laudabilibus aſſis vel elixis cū feniculo pe⸗
tro.conditis cū ſinap̄. Sorbeat earum iura
inſpiſſata cū vitellis ouorum condita cū ſpe⸗
ciebus calidis aromaticis. Bibat vinum al
bum vetus purum vel mellicratū. Abſtineat
a potu aque frigide oino ⁊ piſcibus quibuſ⸗
cunq. Signa eius ꝓpter dolorē renū ſimili
ter ⁊ curam cōplete iam ſcripſimus: vbi de
renum paſſione loquebamur. Signa eius
ꝓpter coitum ſuperfluū ſunt narratio infir⸗
mi cum vrina ſubcitrina ſubtili oleaginea in
ſuperficie ⁊ dolore circa locū renum ⁊ cōca
uitatē oculorum ⁊ habitudo ſicca cū dolore
fetido citrino. Et cura ei' eſt poſtpoſitio co⸗
itus omnino ⁊ ſomnus: ⁊ quies ⁊ omnia que
diximus capitulo de macie renum. quod ſi
non ſufficit: recurratur ad capitulum de ſa⸗
tiriaſi per totum. Et ſi hoc iterum non ſuffi⸗
cit ⁊ corpus maraſmetur: ad capitulum de
febre ethica tranſeatur. Signa eius ꝓpter
laborem aſſiduum ſunt: quia accidit pluri⸗
mum onera portantibus ⁊ nauem trahenti
bus ⁊ athletis. Cura eius eſt quies ⁊ ſom⸗
nus ſuper lecto molli tempore longo: vt ait
Ypo. Uerum ſi labor antiquatus fuerit de⸗
bilitans ſubſtantiā neruorum ⁊ ligamento⸗
rum ⁊ iūcturarū oim confortētur cū balneis
et vnguentis calidis ſtipticis cum aromati
citate dictis ca.de paraliſi.⁊ de arthetica.p
totum. Et ad idem confert proprie balneū
vulpinum dictum: ita vt poſt balneū vnga
tur ſpina tota cum vnguētis marciatō agrip
pe vel de adipe vulpino. Signa ei' ꝓpter
caſum vel percuſſionem patent ex relatione
patientis. Et ſi epar vel ſplen vel renes leſi
fuerint: vel vena rupta: exibit vrina rubicun
da ſicut ſanguis. Cura eius eſt vt flebotho
metur baſilica vel mediana eiuſdem par⸗
tis. Deinde bibat aliquid aque frigide
mixte cum aceto: quoniam agitationem hu⸗
morum prohibet excellenter: et ponantur
epithimata et emplaſtra repercuſſiua famo
ſa ſuper locum ex roſ. ⁊ ſolatro et ſemperui⸗
ua et lentibus excorticatis et aqua ro. et ace
to et bolo armenico et terra ſigillata ⁊ ſang.
dra.et balauſt.et cortic. granatorū et alijs q̄

nota sunt aliqd sclēti: donec mēbrū cōtusum ab apate securetur. deinde ponantur resolutiua supradicta in cā sanguinea. In fine vero vngatur spina tota et empletur cū stipticis dictis in ca. de palisi. et de arthetica. Signa eius ppter frigiditatez aeris cōtinētis sunt q: accidit post ablutionē in niue vel ablutionē in aqua frigida. Talis nāqz frigiditas qnqz mēbra denigrat et cadere facit ppter mollificationez caloris naturalis: et pprie in extremitatib9 mēbrorū distātiuz a corde et epate que sunt fons caloris naturalis. Et cura eius est eadē cuz cura doloris ex humore frigido dicta supius: pter qp non est opus euacuātib9: sed calefaciētib9 cōfortātibus pdictis: verū si mēbruz aliqd fuerit mortificatuz necesse est vt abscindatur si fuerit possibile ne forte membra mortificentur vicina.

Emperica.

Emplastrum cōpletuz anodinum et mitigatiuuz oīs doloris in quacūqz particula corporis scripsimus ca. de dolore dentium ca. de empericis.

Canones.

Dicit Ypo. vi. p. aph. Quibuscūqz dolores a dorso i cubitos trāseūt flōmia soluit. Qd itellige verum in oī cā humorali: qm̄ illa flōmia vel euacuat sanguinez vel multitudinez: vt dicit Aui. ca. de flōmia. Et si vero dolor dorsi descēderit versus inguina vel vmbilicuz soluitur cū farmacia. Qm̄ vt ait Ypo. vndecūqz natura repit illic et educere conuenit.

Pronosticatio.

Dolor spōtaneus in dorso sepius fit a frigida cā raro et raroi a calida: et iterū frequētius ex flegmate qp melia. Silr et a sanguie frequentius qp cholera: qm̄ pparū est vt in mēbris frigidis humor calidus dñet. Dolor dorsi ex multitudine sanguīs ilico pducit ad apoplexiā vel paralisim: nisi cuz flōmia forti subito succurratur. Dolor dorsi de cā calida cito pmutatur ad resolutionez vel pnicīez. De cā frigida psueuit pdurare. Item dolor ex humore crudo plurimo si pduret apoplexiā sup totuz vel palisim sup mēbrū vicinū psignāt. Itē dolor ex casu vel pcussiōe supra dorsuz cātus inducit qnqz paralisim in manu vel pedevel digito: qm̄ a nucha oriūtur nerui motiui trāseūtes ad mēbra iūcturalia sibi deputata: qm̄ tūc nō tm̄ mēbro palitico remedia fiāt apponēda: sed et spōdilibus dorsi: vt dicit Gal. iij. de iuuamentis membrorum.

¶ De gibbositate pectoris et dorsi. Capitulum. v.

Accidit plerūqz spondilib9 dorsi et ossilato pectoris qd thorax dicitur ad qd funiculi costaꝝ veraruz terminantur vt incuruētur intus et exterius et fedā corpis faciāt figuraz cū accurtatione colli et eleuatiōe humerorū atqz exsuccatiōe coxarū. Et si ista corpis tortura fuerit ante et retro gibbositas appellatur. Et fit ppter aliquaz qtuor cāꝝ. Prima est ossiū pdictoꝝ teneritas et mollities silr et ligamentoꝝ eius: sicut accidit pueris et infantibus: qre nō possunt molez capitis et grauitatē pprīā sustētare. Scd̄a est vētositas grossa frigida ligamēta spondiliū diuidens. Tertia casus et pcussio sup locū. Quarta est apa latitās in pfundo dorsi vel costarū qd sui magnitudine ligamēta ppellit ad extra et spondiles dislocat: et pprie post eius terminationē ad duritiez et in corpe laxo raro p naturā siue fuerit apa calidū: siue frigidū: siue cōmixtū.

Methodus.

Signa eius ppter ligamentoruz et ossiū teneritatē sunt qm̄ maxime aduenit in fantib9 et pueris et est sine fe. et calore nisi fortassis dolor assiduus febrē accēdat. Et cura eius est vt fascietur dorsum et pectus totū cū fascijs latis mollibus oi tpe alligatis firmiter donec dorsi spondiles pseruentur a fletu et vociferatione et sessione et statiōe erecta pposse: multiplicetur cib9 sm numerū nō sm magnū: vtatur cibis solidis si fuerit possibile. Et pprie extremitatib9 porcelloꝝ. qesecat oi tpe sup lecto molli in altero lateruz vel dorso. Et si dolor extēsiuus fuerit: empletur dorsum ex florib9 camomille coctis in aq pluuiali et vino rub. stiptico in qb9 pul. thuris et masticis fuerit dissolutus: deinde diligēter expssis et tepidis alligatis sup dorsum et pectus cuz fascia pdicta: sed nō tangatur corpus ex alio liquore. Si vero illud nō suffecerit: rectificetur corpus ligando ipsum fortiter inter duas tegulas planas solidas subtiles stupa interposita carminata.

Et si stupa imbibatur in liquore iā dicto ⁊ di-
ligenter expressa sup tegulas firmetur melior
fiet opatio. Et si illud iterū nō suffecerit: fir-
metur sup locū emplastrum stipticū cōstrictiuū ex
treme fortitudinis dictum ca. de ruptura si-
phac. Et dimittatur sup locū decem diebus.
Deinde reiteretur ⁊ dimittatur diebus quinqȝ
⁊ iterū remoueatur: ⁊ hoc fiat totiēs donec cor
pus a tortuositate pfecte seruetur. Signa eius
ꝓpter ventositatē grossam frigidā inflatiuā
sunt: qm̄ post dolorem dorsi assiduū accidit
dorso vel pectori. Et si vrina fuerit alba: gros
sa: lactea ⁊ etas: ⁊ cōplexio: ⁊ tēpus anni fleg
matica verior erit significatio. Cura est vt si
sit cū humoris vitio digeratur materia fleg
matica ⁊ euacuetur cū medicinis fortibus fre
quētatis quas diximus ca. de colica vētosa.
Post hoc fiāt localia sup dorsum ⁊ pectus.
Et si nō suffecerit: puentatur ad emplastrū ru
bificatiuū dictū de arthetica ca. de canone.
Ista tn̄ remedia semp firmentur vehemen-
ter super locū cū tegulis ⁊ fascijs latis ⁊ for
tibus. Et si dolor augmētaretur ꝓpter vesica-
tionē ex emplastro postponatur per dies ali-
quot ⁊ inūgatur cū vnguēto albo ⁊ cū vnguē
to de cerusa vel oleo ro. Deinde reiteretur si
cut prius: in fine vero rei ⁊ cū cā fuerit remo-
ta fiant oīa localia dicta. Nutriatur cibis cali
dis ⁊ vino veteri: famē ⁊ sitī toleret. Sudet
in stupha sicca in ieiuno: habitet oī tpe in ae
re calido: vtatur sepius ante diem dyacimino:
dyatriū pipeon: tyriaca metridato ⁊ electua
rio anacardino posito cap. de apoplexia. Et
ex spēbus vtatur piretro pipe cardamomo. Si
gna eius ꝓpter casum ⁊ pcussionē patēt ex
relatione patiētis. Et cura eius est vt a prin
cipio fiat flebothomia diuersiua de basilica:
⁊ alia singula que diximus ca. de doloribus
dorsi ex casu vel pcussione. Postq̄ vero loc⁹ fue
rit securatus ab apostemate p repcussiones
frigidas stipticas illic dictas puentatur ad
remedia localia torturā respicientia: sicut p
ordinem scripsimus in prima causa. Signa
ei⁹ ꝓpter apostema sunt febris ɔtinua acu-
ta cū dolore assiduo in dorso ⁊ pectore. Cū
vero pertrāsierint: sedatur feb. cōtinua: sed re-
manet dolor ⁊ incipit dorsum ⁊ pectus eleua
ri. Et si apostema fuerit calidū febris dolor
⁊ rubor acuētur. Si vero frigidū fe. dolor ⁊ ru-
bor diminuentur: sed tumor ⁊ grauitas aug-
mentantur ⁊ vrina fiet rubea: grossa. Cura
ei⁹ est vt si apud principiū apostematis fue-
ris vocatus: pcedas p ei⁹ quatuor tpa: sicut
in apāte pectoris vel stomachi: qm̄ omnium
apostematū methodus curatiua vna est ⁊ ea
dē. In declinatione vero ⁊ cū iam terminatū
est: ad iudurationē pcedas alternatim cū em
plastris ⁊ vnguētis mollificatiuis ⁊ resoluti
uis: ita tn̄ vt dorsum cōtinue fascietur inter te-
gulas supra dictas: neqȝ cā dispositionis ne-
gligatur in mollientiū atqȝ resoluentium ap
plicatione: que plene diximus in ca. de apo
stemate stomachi. In fine vero totius intende
soli dispositioni cū ligatiōibus ⁊ emplastris
stipticis dictis in prima cā. Si vero nō fueris
vocatus anteq̄ gibbositas cepit apostema-
ri: postponas curas apostematis: ⁊ intende
cure sclirosis primo et gibbositatis secundo
vtriqȝ simul alternatim.

Emperica.

In pueris ⁊ p
prie si causa
nō fuerit fortis antiqua sufficit qn̄qȝ cerotū
confectū ex armoniaco lapdano an̄. p. equa.
dissolutis insimul ad ignē lentū: ⁊ incorpora
tis in mortario cū pistello donec fiant sicut
dyaquilon ⁊ extēsis sup corio albo molli ⁊ cū
tegulis leuibus ⁊ fascijs latis sepius reuolu
tis firmatis sup locū. Et si forti⁹ volueris fa
cere: adde in causa calida dragantū acatiam
bolū armenicū terrā sigillatā balaustiā corti
ces granatorū cupulias / glandium. In cau
sa vero frigida adde bdellium oppoponacum
tbus masticem viscum de querc. sequuntur.

Canones.

In causa dubia
omnia simul mi
sceantur: quoniā
neruus ⁊ cartilago ⁊ ossa atqȝ ligamenta in
complexione frigida sicca per naturam con-
ueniunt. Neqȝ in modo substantie differunt
ex radice: sed s̄m gradū duriciei ⁊ soliditatis
cōsequens videtur vt rupture vel dislocatio-
ni alicuius eorum equales medicine conue-
niant quare dicta ca. de ruptu. siphac. ⁊ ca-
pitulo de arthetica. precedentibus sublimi-
ter suffragantur.

Pronosticatio.

Gibbositas si fuerit recens parua difficile

curatur: ſi vero antiqua ꝯfirmata nullatenus recipit curationē. Item in pueris ⁊ iuuenib⁹ facilius tollitur ꝙ adultis vel in ſenibus indurațis. Item ſi corpori catharroſo per naturam gibboſitas accidit: cadit in empima ſuffocans cor tpe nō longo. vnde Ipo. vj. par. amphο. Quibuſcūq; gibbi fuerint ex aſmate: aut tuſſi ante iuuentutē pereunt: qm̄ calor naturalis acuitur ⁊ eius euētatio minoratur. Itē gibboſitas thoracis periculoſior eſt ea que in dorſo: qm̄ cōprimit pulmonem. Similr ⁊ ſi tumor ad interiora ꝓceſſerit periculoſior eſt ea ꝙ ſi exeat ad interiora. verū quōcūq; ſe res habuerit pulmonē anguſtabit. Interior nāq; motuz ei⁹ ſm latū ꝓhibet: exterior vero ſm longū. Itē oēs gibboſi ſunt aſmatici: quare vitā ſuā vt plurimū ex improuiſo terminānt ante ſenectutē. Itē ſunt vt multū iracundi: luxurioſi ⁊ elati: qm̄ in eis calidum cordis effreniter inflāmatur. Itē gibboſitas accidens in ſpōdilib⁹ colli extat oīm ꝑiculoſiſſima: cito nāq; ſuffocat vult ſquinātia. vnde Ipo. Si a feb. habito cōuertatur colluz ⁊ vix deglutire poſſit tumore nō exiſtente mortale.

¶ De laboribus ſpontaneis currentibus. Capitulum. vj.

TEcidit frequenter vt neq; exercitio: neq; caſu: neq; ꝑcuſſione ꝑcedēte ſubito ſentiat qs dolores fortes in crurib⁹ vel brachijs vel pectore vel ſpatulis ſeu mēbris alijs exterioribus: q2 ſi ſit ex apoſtemate: vel vulnere recenti: et talis dolor dr̄ a medicis labor ſpontaneus: quēadmodum laxitudo ꝓpter exercitium accidens labor dicitur accipiendo: prout dicit Gal. in cōmento illius amphο. Labores ſpontanei narrant morbos. Fiunt autem ex humoribus ſuperfluis currētibus per muſculos neruos qui ſunt in ambitu corꝑis totius ſui caliditate pūgentibus: ſui frigiditate ſubito cōplexionem naturalez membri immutātibus ⁊ ſui ꝙtitate continuū ſoluēdo. Sunt ꝑterea trium generū vt Gal. aſſerit ibidem. Primū nāq; genus eſt labor vlceroſus: ſcʒ cum materia peccat in quali. Secundū labor extēſiuus: ſcʒ cū materia peccat in quāto. Tertiū apoſtemoſus cum peccauerit ſimul in vtroq;. Signa laboris de cauſa calida ſunt calor ad tactū medici cum rubore ⁊ dolore pungitiuo mobili de loco ad locum ⁊ videtur ꝙ ſit materia furioſa. Signa de cauſa frigida ſunt vrina alba: groſſa vel lactea: et dolor grauatiuus fixus vel parum mobilis cum priuatione ruboris ⁊ coloris circa locum. Et ſi ſtupor vel formicatio ſuꝑuenerit in membro verior fiet ſignificatio. Similiter ⁊ habitudo corꝑis ſi fuerit ſqualida et etas ⁊ complexio ⁊ tempus anni flegmatica ⁊ anteceſſerit ſatietas aſſidua ex cibis et potibus frigidis viſcoſis cum indigeſtione diuretica ⁊ potus vini in hyeme plurimi ſeu ilico ſuꝑ cibum fluctuare faciendo: ſignificatio fiet magis certa. Signa autē diſtinctiua laborum ſpontaneorum ab apoſtemate ſtatim a ꝑncipio in quacunq; particula corporis intus accidit fit pulſus velox frequens ſpiſſus: ⁊ ſequitur febris: ⁊ tumor fortaſſis apparebit aliqualis ⁊ vrina fiet rubea vel valde citrina que nullatenus labores aſſequuntur: niſi fortis dolor humores ⁊ ſpirit⁹ inflāmet et fe. per accidens inducat: ⁊ ꝓprie effimeram cū qua ſigna digeſtionis minorātur in vrina. ⁊ ſi corpus conſuetū fuerit huiuſmodi ſuſtinere labores periodice: ⁊ ꝓprie poſt negligentiā flebothomie vel balnei vel exercitij conſueti reſtrictionē menſtruorū vel emorroydarū vel fluxū ventris cōſuetum vel ſan. nariū vel ſudorē verior fiet diſtinctio.

Methodus.

Cura doloris a cauſa calida ē vt ſi ſang. in culpa cognoueris ex habitudine vtuida carnoſa ⁊ vrina rubea ⁊ groſſa fiat ilico flebothomia fortis de baſilica ꝑtis oppoſite ſm longū vel latū: deinde de baſilica partis eiuſdē. Si vero cho. vel flegma ſalſum in culpa deprēderis ex habitudine macra citrina ſtatim vēter ſoluatur. cū. ℨ. ß. ſtomaticon laxatiui vel electuario de ſucco. deīn cū aq̄ calida: ⁊ poſt purgationē fiat ſequēti die vl' tertia flōmia ꝑtis eiuſdē. A principio nāq; rei nō cōpetit flōmia: qm̄ vt ait Aui. primo cañ. fen. quarta cap. de flebothomia. Dietetur ex cibis frigidis acetoſis. Abſtineat a carnibus et vino propoſſe. Sitim ⁊ fomē toleret ⁊ exercitetur omni die i hyeme donec ſudet. In fine vero rei totius balneetur in aqua decoctionis florum camomille maluarum

bismaluarum fumiterre violarũ foliorũ salicis ac populi ac vitis albe nouelle mellilotiet seis lini vel sudet in stupba sicca calefacta donec oẽs reliquie resoluant. ¶ Cura de cã frigida est vt a principio minoret materia cum purgatione facta ex bñd. laxatiua vel yerapigra vel pillis cochijs. Deinde si virtus et habitudo cõsenserint: fiat flebotbomia supradicta. In remedijs ṽo localibus fiat sicut prius pter q nõ est opus tanta fortitudine in repcutiendo qm̃ dolor nõ est adeo vehemens sicut in cã calĩa. Et fortassis materia si grossa fuerit: induraret ex eis quare in resoluendo apud statũ et declinationẽ nõ sufficerent resolutiua leuia pdicta: imo pcedendũ foret ad gũmas calĩas q̃ sunt armõiacũ galbanũ euforbiũ bdelliũ serapinũ. Et si necesse fuerit ad emplm̃ rubificatiuũ dictũ caplo de arthetica. In fine ṽo rei balneet in aqua decoctionis origani costi serpilli absinthĩ. salule sauie mẽtastri arthemisie iuniperi. Et si fortificare volueris: adde aluminis lib. ſ. sulphu. lib. ß. salis cõis lib. ij. in decoctione: vel balneet in aquis tynarum multotiens ante cibum dieret cibis calidis siccis. Abstineat a potu aque frigide et piscibus. Sitim et famẽ toleret pposse. Exercitetur omni die post assellationem debitã vel consuetam et ante cibum donec sudet omniquaq.

Emperica.

Cõiter operãtes in cura laboris cuiuscũq faciunt statim a principio flebotbomiã supradictam quoniam licet nõ euacuet eligendo velut farmacia tollit tñ multitudinẽ neq medicine antecessio videt necessario pmittenda: qm̃ regiminis malitia et ciborum varietas cũ consuetudine fluẽdi illud nõ requirũt: quẽadmodũ apud regimẽ electiuum sanitatis tẽporibus Gal. et Ipo. ad quorum mutationẽ loquũtur rectores posteri et eorum interpretes. Post flebotbomiã vero si tempus et egri voluntas cõsenserint: digerunt et euacuant materias radiciter tam in cã calida q̃ frigida. put in caplo de arthetica diximus. ¶ In fine ṽo rei vel etiam a pncipio si materia fuerit pauca fomentetur particula ex vapore aque calide decoctionis florum camomille mellilotí ros. viol. in causa calida. Sed iunipi absinthij abrotani arthemisie sauine in causa frigida: recipiendo vaporem membrũ vndiquaq pãnis coopertum vel faciant egrũ sudare in hyeme in stuphis obturatis calefactis ex vaporibus aquarum iam dictarum extinguẽdo lapides et calibes ignitos vt vapores acuentur. Et post hec oia si alique videantur reliquie remansisse inũgunt cum vnguentis calidis stipticis dictis ibidẽ vel marciatõ vel agrippa dialthea et silibus puris vel cõmixtis donec materie cõsumpte fuerint et membrũ confortatum ne alias amplius recipiat vel retineat superfluitates.

Canones

Ad pseruandum corpora ab huiusmodi laboribus et pprie pdictis consuetis confert maxime flebotbomare et farmacare ipsa ante tps paroxismi p dies decẽ vel plures: et pprie in pncipio veris et fine autũni. Et iterũ cõpleti pdractãs dicit. Uomitũ aut fõm laz in brachio faciẽdã cum dolor est supra singulum. Farmaciam vero vel flebotbomiam in pede faciendam cum dolor fuerit infra singulum. In hoc nãq loco p farmaciam oẽm euacuationẽ intellexit. Sciendũ pterea q labor spõtaneus cum sit passio neruorum et lacertorum q̃ sunt membra singularia motui voluntario subministrãtia nõ est incõueniẽs si remedijs paliisis et spasmi et arthetice medicet: sic scz vt calida frigidis et frigida calidis applicentur primum canonem in medicina fouentes. Cõtraria contrarijs curantur.

Pronosticatio.

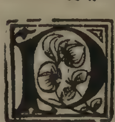
Dicit Ipo. ij. par. amph. Labores spõtanei narrant morbos. Et morbi quos nũciãt sunt apata et fe. et pprie si fuerint fortes frequentes. Item fe. continua in qua labores huiusmodi frequenter accidunt: consueuerunt crisim facere salubrem per apostema creticum in inguinibus vel post aures vel sub ascellis qm̃ hec tria sunt emũctoria corporis totius. Item si quis tpe sanitatis consueuerit pati labores spontaneos in membro aliquo feb. superueniens terminare consueuit vt plurimum p apa creticum in eodem. Item si quis conualescens in feb. conualescentia non vera neq corpore purgato per artem vel naturã

membrum laboriosum ex cā antecedente vel primitiua recidiuā minatur vel apā in eodē. Vñ Ipo. ibidē. Quibuscūq̄ resurgētib' ex morbis si aliq̄d laborauit ibi apostases fiūt In quo cū dei auxilio librū p̄mū cōplem' ad votū: q̄m ipe largus est dn̄s q̄ iuste petētib' nil abnegat: nec retardat. Cui grās agētes dicam' cū Aui.j.canon.fen.j.cap.de humori bus. Ipi sit laus omibus factorib' meliori.

¶ Explicit primus liber collectorij Bertrucij.

¶ Incipit scd̄s liber collectorij Bertrucij.

¶ Proemium secundi libri.

Erambula uimus curā morbor particula riū iuxta posse cū eor accidēti bus timorosis q̄ curā ad se tra hunt vniuersaliū atq̄ suor accidētiū curaz acceptare s̄m doctri. Aris. vl'ia p̄ticularibus p̄ferēdo. Vñ notādū q̄ in sciētijs q̄druplex gen' reperit. Primū est vl'e pħor qd̄ est vl'e causalitate: queadmodū de' ⁊ intelligētie et corp̄a celestia cū suis motorib' diuersis. Et hoc q̄dē vl'e prius est apud naturā: posterius v̄o apud hoiem cū ad ip̄m oīs nr̄a cognitio finitet. Scd̄m est vl'e logicor qd̄ est vl'e pre dicatiōis. ⁊ posteri' d̄r: queadmodū genus ⁊ species ⁊c. Et ipsum quidē contrariū est p̄o ri: q̄m est posterius apud naturā: prius vero apud hoiem cū ex ip̄o oīs nostra cognitio de riuet. Tertiū est vniuersale mathematicorū qd̄ dignitas nūcupat: queadmodū p̄ma p̄n cipia siue dignitates. verbi grā. Oīe totuz est maius sua parte ⁊ ip̄m quidē est mediuz p̄dictorū: q̄m est apud hominē ⁊ naturā pri us cū ab ipso vnaq̄q̄ veritas roboret. Quar tū vero est vl'e medicor qd̄ vl'e subiecti capa citate noiat: qualia sunt fe. decoratio: venefi cium: solutio p̄tinui: dislocatio sil'r ⁊ apā: q̄m vel totū corpus simul occupāt cū insunt ve lut feb. ⁊ veneficiū vel apta sunt quibuscūq̄ corporis partib' aduenire velut cōtinui so lutio. sil'r ⁊ apā vel pluribus partib' simul vel diuisim: queadmodū dislocatio iunctura rū. Et hoc quidē vl'e postremū est predicto rū: q̄m ⁊ apud naturā: simil'r ⁊ apud hoiem posterius est queadmodū totū integrale sci tur posterius sua parte. Scripturi itaq̄ de morbis vl'ibus nō loquemur nisi de tribus q̄ sunt fe. venenatio ⁊ decoratio. Alia vero ma nuali derelinquemus operationi. Verū q̄m de talibus aliquid boni scribere difficile est. Est nāq̄ fe. morbus periculosior qui est vt ait Gal. viij. de ing e. sant. q̄m acutissima q̄li tate corpus afficit: singulasq̄ partes inficit et opus v̄tuti denegat: neq̄ medicine p̄stat apparatū. Et qd̄ oīm difficilius est abrupt p̄nosticantiū sentētijs medicātis aīm p̄tra ctaret: idcirco diuine pietatis auxiliū deuo to corde sedulus interpello: quatenus scribē tis calamū taliter manuducat: vt nec in feb. cognitione deuiet: nec in curatione erret: ne q̄ in futurorū presagio vacillet: offerens si bi verbuz Gal. scriptū. iij. lib. de medicinis simplicibus. parte p̄emiali. In primis deuz protestor cuius nomen sit benedictum.

¶ De diffinitione ⁊ diuisione feb. Capitulum primum.

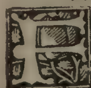
Ebris est calor oīno contrari' naturali: p̄pter qd̄ ⁊ feruor in cōmensuratus ethymologisa tur. Hec aūt cōtrarietas attē ditur in tribus. Primo quidē in forma ⁊ essentia: q̄m calor naturalis est calor mixti s̄m q̄ mixtū. Calor fe. vero est calor elemēti s̄m q̄ elementū: q̄m est calor naturalis in igneū p̄mutatus: vt di. Gal. in cōmen. illius amph'o. Que crescunt ⁊c. Scd̄o differūt in fine ⁊ opere: q̄m natura lis calor op̄ationes oēs in nobis p̄ficit ⁊ cor pus custodit. Calor vero febrilis destruit et corrūpit. Tertio v̄o in efficiente atq̄ in mo tu: q̄m calor naturalis mouet a circūferētia ad centrū per viā vnionis. calor vero fe. a cē tro ad circūferentiam per viā segregationis mixti in simplicia elementa: propter qd̄ ⁊ a pħis calor putredinis appellat: vt patz. iiij. metheoror. Nō possunt autē predicti duo calores eidē subiecto inesse siue conferre cuz natura sit contrarior eidez subiecto vicissim inesse: quapropter sicut calor naturalis pri mitiuus est in corde cū sit fons vite ⁊ ab ip̄o procedat per venas ⁊ arterias in mēbra cor poris vniuersa vitā ipsis tribuens ⁊ virtutē ita esse oportuit ⁊ in fe. verū cum calor natu ralis sit temperatus atq̄ in medio existens: quoniam omne naturale est temperatum: et omne temperatū est naturale. vt ait Gal.

j.de accidenti. Concludit̃ euidenter ergo ꝙ queadmodũ calor febrilis ab ipso recedit p excessum: ita frigiditas cõplexionis equalis ab ipso recedit per defectum. Et ista dicitur apud medicos etbica senectutis. Ex qb⁹ oĩbus talis a Gal. j. de fe. descriptio fe. colligitur aggregans oĩa genera causaꝝ. Qm̃ fe. est calor innaturalis primo accẽsus in corde ꝓcedens ab ipso per venas ꝛ arterias mediãte spiritu ꝛ sanguine in totũ corpus nocens sensibiliter eius operationi naturali: non sicut calor ab ira vel exercitio vel ab igne: nisi cũ fuerit vlteri⁹ permutatus. Neqꝫ resistendũ est tali diffinitioni per hoc qđ dicitur calor innaturalis quemadmodũ faciunt sophiste putantes calorẽ naturalẽ in corde esse rẽ aliã a calore innaturali eiusdem: qm̃ illud a superiori reprobatũ est artifice. j. ꝙ duo accidentia solo nũero differẽtia simul in eodeꝫ reperiri possint subiecto: q̃re sciendũ ꝙ sunt vnus ꝛ idẽ velut in carbone ignito donec inflammet̃. Simil'r neqꝫ obijciendũ ꝙ in feb. epiala ꝛ lipparia calor fe. nõ expandit̃ ꝑ totũ: qm̃ illud fit per accidẽs ꝛ a causa prohibente: prout explanabimus cũ de eis disseremus. Cuius quidẽ simile accidit in p̃mo pũctu aut principio fe. cuiuscũqꝫ ꝛ ꝓprie humoralis: qm̃ tũc corpus infrigidatur exterius: ꝛ qñqꝫ superuenit rigor sup totũ: ita vt ex hoc stulti putẽt esse paroxismũ feb. interpollate: quẽ frigus ꝛ rigor ꝛ horripilatio cõsueuerũt antecedere priusꝙ̃ fe. superueniat vel materia putrefiat. Talis nãqꝫ corporis frigiditas nõ accidit nisi q: natura febrilis caloris sibi et sue cause nocumentũ ꝑcipiens per totum reuocat sua ꝓpria instrumẽta: spm̃ scꝫ ꝛ calorem ꝛ san. ad cor: vt ibidẽ vnita roborẽtur cõtra morbũ: quare ꝑ accidẽs depauperant̃ extrema calore ꝛ colore. Ex p̃dictis ergo ostenditur qm̃ ꝛ si epar vel stomachus vl' cerebrũ vel splẽ ꝛ vniuersaliter oĩa mẽbra corporis inflãment̃ p̃ter ꝙ cor sit inflãmatũ nõ fiet vera feb. queadmodũ etiã si epar ꝛ mẽbra singula infrigident̃ p̃ter cor dicet̃ etbica senectutis vel ydropisis vel cachecta. Quapropter sequit̃ vt oĩs fe. sit calor innaturalis corporis totius: sed illud nequaꝙ̃ cõuertat̃. Cõcluditur etiã ꝙ certe ex nullo accidentiuꝫ cognosci possit fe. p̃ter ꝙ̃ ex actione lesa virtutis vitalis que pulsu percipitur arteriarũ: quoniam immediate se diffundit a fonte ꝛ stipte in riuulos atqꝫ ramos: ꝓpter qđ ait gal. lib. suo de pulsibus. Pulsus est preco fidelis sup dispositiones cordis qui nõ fallit: potest nãqꝫ vrina tingi plurimũ: licet nõ sit in corde feb. omnino. Diuidentes autẽ febres dicamus ꝙ omne accidens diuidit̃ penes suã materiã subiectam per quã diffinitur in abstracto vel concreto. Subiectũ autem febris concretum est corpus humanum viuens cum morbus sit passio viuentis: vt ait Aristote. in lib. de causa longitudinis ꝛ breuitatis vite. Hoc vero corpus tribus tantum partibus integratur que sunt membra: spiritus ꝛ humores. Quarum prima corpus constituit. Alie vero due in esse viuo ꝛ operatione conseruant. Sic igit̃ sunt tres prime febris species siue differentie: quia si calefactum esse sit in membris ꝛ eorum humiditatibus secundis. Calefieri vero in spiritibus ꝛ humoribus primis constituetur feb. etbica. Si vero calefactum esse sit in spiritibus: calefieri vero in membris et humoribus constituetur febris effimera. Si vero calefactum esse sit in humoribus: calefieri vero in membris et spiritib⁹ constituetur febris humoralis que et putrida nuncupatur. Istarum autem subdiuisiones pertractabimus inferius sigillatim cum in proprijs capitulis de qualibet loquemur. Signa febris in eo ꝙ feb. sunt caliditas corporis totius apud tactum maior debito ꝛ solito sine causa manifesta. Et pulsus maior fortior velocior atqꝫ spissior ꝙ̃ sit per naturã. Similiter ꝛ anhelitus ꝛ actio lesa in omnibus operibus nature. Apud actionem vero lesam virtutis naturalis impeditur appetitus ꝛ digestio: euacuatio stercoris ꝛ vrine: veruntamen diuersificantur hec omnia accidentia per species feb. diuersas predictas: prout suis capitulis enarrabimus. Et feb. quidem similitudinem similiter et differentiam trium predictarum taleꝫ nobis tradidit Gal. medicorum princeps. primo de feb. ꝛ eius interpres Auicen. quarto canon. fen. j. Et quomodo est cum lebes calidus calefacit aquam in se ꝛ aerem extra se quod est exemplum feb. etbice. Et etiam cum aqua feruens effunditur in lebeteꝫ et ipsum calefacit et aerem vicinum quod est exemplum feb. putride. Et etiam cum

lebes ꝛ aqua frigida calefiũt ab aere calido qđ est exẽpluz fe. effimere. Et ex hoc scire potes in ope quod facili⁹ est curare fe. effimerã ꝙ putridã: sicut ꝛ putridã ꝙ eib icaz p̄ime speciei: neqꝫ confirmatã cõpare volueris fe. putride in vltimo malitie cõfirmate. Dicunt p̄terea medici ꝙ fe. putrida est fe. fiens qm̄ esse ei⁹ depẽdet a sua cã. Febris ỽo etbica ꝛ effimera sunt morbi facti qm̄ post earũ impressionẽ amplius a cã non dependent. Ipse nãqꝫ sunt vt plurimũ a causa p̄mitiua cuius q̄dẽ nulla: vel modica repit̄ intẽtio in curando. Fe. ỽo putrida fit vt plurimũ a cã antecedẽte ꝛ cõiuncta: quare medicatio p̄cipua repitur in causa: vt ait Gal. viij. de ingenio sanitatis. fe. ergo facta vna intẽtione curatur q̄ est alteratio. Febres ỽo fiẽtes duab⁹ indigent intentionib⁹ que sunt euacuatio ꝛ alteratio pfecta. Quelibet p̄terea fe. si nõduz impressierit ei⁹ dispositionẽ in corp⁹ ꝛ sit impremere pata ex quacũqꝫ leui causa d̄r febris futura fieri. Et indicatio ei⁹ in cura p̄cipua sumit̄ ab actu p̄seruatiuo q̄ consistit in rectificatione talis cause vel eius euacuatione.

¶ Alterius sciendũ ꝙ fe. est essentialiter mala cõplexio calida put ex dictis probatũ est Est tñ ꝛ mala cõplexio sicca per accidens ꝛ ex consequẽti: qm̄ ois calor cuz excesserit: exiccat queadmodũ et frigiditas humectat vt dicit Gal. loco predicto. q̄re ꝛ res siue sint cibi: siue medicine opꝫ vt sint frigide hũide cum ỽtute. vñ ait Ipo. p̄ma pt. ampho. humide diete oibus febrib⁹ conferũt explicans qualitatem dubiam subticens vero certam propter breuitatem.

¶ De febre effimera
Capitulum secundum.

Febris effimera prout in priorib⁹ ostẽdimus ẽ mala cõplo calida diuersa corpis toti⁹ accensa tñ p̄mitus in corde hñs radicẽ ꝛ calefactũ esse in spiritib⁹ ramos ỽo ꝛ calefieri i humorib⁹ atqꝫ mẽbris nocẽs sensibiliter actioni naturali: sꝫ qm̄ vt ait Gal. p̄mo de fe. melior febriũ distinctio est q̄ sumit̄ ex suba. Idcirco p speciebꝰ fe. effimere discernẽdis spm̄ capiam⁹ dicẽtes ꝙ qm̄ triplex est spũs scꝫ vitalis naturalis ꝛ aialis: nõ quidẽ q: differãt essentiali forma vel efficiẽte vel materia sed solo fine: sꝛ ꝛ modo cõplonis. Ubi gratia. Omnis nãqꝫ spũs est p essentiã corp⁹ mixtuz clarũ subtile calidũ vergens in similitudinem supcelestiũ corporũ. vt ait Auic. in lib. de virib⁹ cord. Est etiã a corde ꝛ i cordis sinistro vẽtriculo gñatus ẜm formã subalem et cõplexionẽ pfectã ex sanguine purissimo in vẽtriculo dextro aggregato: verũtñ qm̄ sub hac forma ꝛ cõplone non poterãt imediate operatiões oẽs corpis exercere: qm̄ eius caliditas supfluens phibuit opationes aiales: hũiditas ỽo deficiens opationes naturales transmisit ipm sapiens natura ad mẽbra duo p̄ncipaliora p⁹ cor. s. cerebrũ ꝛ epar vt in ipsis nouũ gradũ cõplonis induẽs predictis opationib⁹ aptaret̄. ¶ Hoc igit̄ calefactũ esse aut stat infixũ spũi vitali q̄ prior est atqꝫ calidior ꝛ simplicior oim: aut naturali qui cõpositior: aut aiali qui oim est maxime restrict⁹ atqꝫ tẽperatus. ¶ Si quidẽ infixũ fuerit p̄mo spiritui vitali ꝯsurgũt quattuor spẽs. Prima q̄dẽ ppter irã inflãmatã. Scđa ppter tristitiã cõstringentẽ. Tertia ppter aerem calm̄ perurentẽ. Quarta ppter aerẽ frigidũ opillantẽ. ¶ Si ỽo calefactũ eẽ fuerit infixum spũi naturali cõsurgunt q̄nqꝫ species. Prima quidẽ propter famẽ vel sitim inflãmantẽ. Scđa propter cibum vel potuz calefacientem. Tertia propter nauseatiuaz satietatem opprimentem. Quarta ppter vẽtris fluxum vel stipticitatem superfluentez. Quinta propter negligentiam exercitij vel balnei consueti vel flebothomie vel sudoris orificia venarum oppillantem ad qđ etiam reducitur omnis res opillans ꝛ per interi⁹ vt cibus ꝛ potus grossus viscosus. Et per exterius balneum in aquis tinarum vel decoctionis herbarum opil. Et si calefactum eẽ sit infixum spiritui animali surgunt sex species. Prima quidem propter solicitudinem angustantem. Secũda propter vigilias perdurantes. Tertia propter excedentem somnum. Quarta propter catharrum calidum adurentem vel frigidum constringentem. Quinta propter aerem calidum cerebrum colliquantem vel frigiduz constringentem. Sexta propter exercitium et laborem fatigantem. ¶ Signa autẽ feb. effimere communia sunt pulsus non valde velocior neqꝫ frequentior naturali consueto: similiter et anhelitus. et quoniam in ipsis dyastoles ma/

tor est ꝙ fistoles cũ necessitas euacuandi fit adaucta ꝑter ꝙ necesse fit fumũ capitis suꝫ. Et vrina nõ ꝑdit signũ digestiõis a ꝑncipio neqꝫ tingit̃ vehemẽter ⁊ tactus q̃dem corpis est calid⁹ a principio q̃ manũ pungit: ỽm statim remittit̃ si man⁹ in loco steterit tpe non lõgo: neqꝫ lingua ẽ vehemẽtis siccitatis vel aspitatis vel magnitudinis ⁊ sitim ei⁹ extinguit magis aer frigidus ꝙ aq̃. Et ex signis circũstantib⁹ sunt post appentia: q̃m in ꝑncipio fe. nõ accidit horripilatio vł pauca. neqꝫ in declinatiõe fit sudor oĩno vel pauc⁹: roridus: subtilis. ¶ Signa ỽo ꝓpria cuiuscunqꝫ trahũtur cõplete ex infirmi narratione siue antecessione cause ꝑmitiue cuiuscũqꝫ supra dicte quã decet medicũ diligẽter indagare.

Methodus. Cura feb. effimere ꝭꝫ oẽs ei⁹ spẽs fere est vna ⁊ eadẽ in gñe qđ est: vt habeat̃ intẽtio sup alleuiatione causa ꝑmitiue q̃ fe. inducit cũ administratione rei oĩno ꝯrie do nec intẽpertes inducat̃ q̃m vt ait Ipo. In oĩ motione corporis cũ cepit q̃s laborare statiꝫ quiescere remediũ est: nec in hoc cadere põt error apud aliquẽ sciẽtẽ in medicĩa ꝑter quã in duab⁹ spẽbus q̃ vlteriorem curã ad se trahunt. Pria quaꝝ cã est q̃ fit ex nauseatiua sacietate in qua q̃deꝫ opꝫ cãm decidere ⁊ post hoc dispositionẽ alterare: vt ait Gal. viij. de ingento sanitatis. Ỽbi gr̃a. q̃m si crapula fit in stõacho qđ scies q: recẽs est: neqꝫ añ tp̃s longũ assumpta. Sil̃r ⁊ sentit patiẽs dolorẽ grauatiuũ apud ptẽ ventris supiorẽ cũ eructuationib⁹ diuersis tũc nõ euadet alterum duoꝝ modoꝝ q̃m vel ẽ cibus nõdũ corrupt⁹ plurimũ sed põt reduci ad benignũ: qđ scies ex eructuatione saporẽ cibi retinẽte q̃re det̃ dyatriũpipeon dyagallãga cuꝫ vino veteri amaro puro i modica tñ q̃titate ne forte fe. dispositio augmẽtaret̃: ⁊ post hoc abstineat a cibo ꝑ duos vel. iij. dies ⁊ dormiat ꝓposse vel exercitet̃ donec tota crapula digeratur ⁊ redierit appetit⁹. ⁊ fiãt oĩa dicta ca. de debilitate stõachi. Ỽel cib⁹ est corrupt⁹ qđ scies qđ eructuatiões sunt fetide horribiles fumose quidẽ si corruptio ꝓcesserit a calido excedente: acetose ỽo si a frigido deficiẽte quare statim educat̃ a principio ꝑ vomitũ: vt docuimus ca. de bolismo. ¶ Si ỽo cibus ad intestina descẽderit distinguẽdum fere fiet in hac materia: q̃m stat adhuc in supioribus ⁊ gracilib⁹ qđ scies q: cessant eructuationes ⁊ dolor sentit̃ circa vmbilicũ ⁊ antecessit causa ꝑ longũ tẽpus post cibũ assumptũ quare si fit beniuolus cũ dyatriũpipeon sicut pri⁹: q̃m ⁊ in intestinis gracilib⁹ quodãmõ perficitur digõ prima: vt ait Gal. viij. de ingento sanitatis. ca. de fe. effi. ex satietate. ¶ Si ỽo fit maliuolus torsiones ⁊ angustias cũ vigilijs educãtur statim a ꝑncipio cuꝫ medicina leui sicut stomaticõ laxatiuum ⁊ benedꝫ. et yerapigra vel cũ clisteri lenitiuo dicto ca. de stipticitate vẽtris. vel cũ suppositorijs dictis ibidem. vel cibus descẽdit ad intestina grossa iferiora q̃re tũc educat̃ ꝑ clisteria siue cru d⁹: siue corrupt⁹ fuerit. ¶ Scđa ỽo spẽs difficilis est q̃ fit ex opillatione orificioꝝ venarũ capillaris ⁊ pororum cutis in qua q̃dem necesse est vt medicus statim a ꝑncipio sagaciter ꝓcedat ne forte in fe. putridã cõuertat̃ ad quã maxime prona est ꝓpter ꝓhibitiuaꝫ humoris transpirationẽ. Primo igitur materias euacuet cum flebotomia quidẽ si san. solus vel oẽs humores simul eq̃liter dominent̃ quod scies ex habitudĩe carnosa vł pletorica ⁊ vrina rubea vel cõfusa ⁊ colore corporis viuido vel turbido. Cum farmacia vero si vnus humor solus alius a sanguine vel duo dominẽtur. Quod scies ex vrina citrina subtili vel hiaropos grossa ⁊ regimine precedente. post euacuationeꝫ ỽo poros aperiat cum balneo aque dulcis tepide vel aq̃ decoctionis florum camomille in quo totũ corp⁹ leniter fricetur tempore longo in ieiuno ex farina fabarũ vel furfure vel sale: sil̃r ⁊ ꝑ interius cũ sirupo acetoso vel oximelle ⁊ cibis subtilibus: ita tñ vt si opillatio fortis fuerit quod scies quia feb. ⁊ anxietas nõ est fortis sed modica: leuiorib⁹ insistendũ ẽ medicinis.

Emperica. In cura omnis feb. effimere ꝑterꝙ i illa que fit a fame: vel siti: vel exercitio excedente cõferre videtur euacuatio cum flebotomia vel farmacia iuxta electionem predictam. Similiter et dieta tenuis in q̃to atqꝫ quali quoniam et si non quelibet feb. effimera fit cuꝫ materia plurima siue repletione in qualibet: tamen ipsarum leditur virtus digesti-

na quare cibū simul plurimū vel grossuz nō pōt elaborare. necq per hoc timendū est de virtute cū temp⁹ fe. sit breue: vt infra iam di cetur. In declinatione vo cuiuslibet ipsaruz cōpetit balneū aque dulcis tepide: qm̄ calo rem fe. alterat ꝛ reliquias insensibiliter re/ soluit. Sciendū pterea ꝙ in fe. effimera pre dicta quādoq surgunt accidentia mala que sunt dolor capitis vomitus fastidiū sitis ꝛ si milia quibus succurrendū est ꝑut in singu/ lorum capitulis docuimus pro posse.

Canōes. Dicit Ga. viij. de i genio. sani. ꝙ ꝑpuz feb. effimere est non trāsire tertiū diē ꝙ si cessauerit die scda bre uior ꝛ leuior dicet. Si vero pma die cessaue rit verissima atq purissima nūcupat̄ cū no/ men fe. effimere tēpus vnius diei a grecis in terptet̄: nec est aliqua febris effimera q̄ diez tertiū transire possit pter ꝙ in fe. putridā cō uertat̄ excepta ea q̄ fit ex opillatiōe orificio/ rum venarū ꝛ pororū que quidē durare pōt vsq ad diem quintā. ꝙ si tunc natura resol/ uit in putridā est conuersa quare ꝛ hec fe. nō est vere effimera: sed quasi media inter effi/ meram ꝛ putridā iudicatur. Dicit etiā Ga. ibidē ꝙ ppriū est fe. effimer: nō habere pe riodos neq paroxismos qm̄ periodus a mate ria dependet hūorali pter ꝙ in feb. effimera ex opillatione q̄ quidē periodos hȝ. vbi gr̄a qm̄ si materia opillans fuerit grossa flegma tica fiet periodus diurna. Si vero choleri/ ca subtilis fiet periodus de tertio in tertiuz. Si melica de quarto in quartū. Si san. affli gat assidue velut synocha cum acerbatione apud aurorā. Istis nāq alterationū tpibus materia parū post parū opillat: ꝛ parū post parū euaporat. Dicit pterea Gal. ad istud propositū ꝙ ad apa intrinsecum in quocun q membro nō pōt accidere feb. effimera. Ad apostema vo extrinsecū ꝛ proprie paruū et in aliquo emunctorioꝝ nō sequit̄ nisi fe. effi mera qd̄ est qm̄ in eis nō peruenit vapor pu tridus ad cor cum sua substantia sed cuz vir tute ꝛ alteratione sola quod est proprium ef fimerarum.

Pronosticatio.

Solicitandum in cura feb. effimere statim a principio quoniā si diem quartā vel quin tam ad plus transferit feb. putridā inflāma bit. Itē si fe. effimere calor ꝛ feb. ꝛ omnia ac cidentia de die in diē minorēt̄ur salubre. Si vero calor fortificet̄ ꝛ pulsus diuersificetur et dyastolis minoretur cū augmentatione si stolis ꝛ vrina tingatur: neq in ea signa dige stionis perseuerent cū fetore corporis ꝛ om/ nium existentium amplius debito signifi/ cant: qm̄ apud diem quartum vel quintū cō uertitur in putridam timorosam si nō super uenerit sudor roridus: aut vomitus sponta/ neus: aut fluxus ventris: aut exitus sangui/ nis narium: aut alia euacuatio sensibilis era dicans causam antecedentem febr. putride fieri future. Itez si in apostematibus interio ribus signa fe. effimere pure apparuerit par uitatem apostematis et salutem significant. Econtra vero si ad apostemata exteriora ve lut in emunctorijs signa febris alteri⁹ appa ruerint preter ꝙ in febre effimera magna apostema, timorosum significat. Unde ypo/ crates. iiij. particu. amphorís. In bubonib⁹ omnes fe. male exceptis effimeris. Item cor/ pus sanguineum per naturam si febriat feb. effimera propter nauseatiuam satietatem pronum est labi in feb. putridam timorosaz et proprie si ventrem habuerit constipatuz et demum in ethicā perniciosam. Item cor/ pus flegmaticū per naturam febricitans fe. effimera ab estu sol' vel negligētia purgatio nis et excercitij consueti pronum est labi in feb. putridas cronicas malignas nisi apud diem tertium vel quintum euacuatio super/ uenerit sensibilis copiosa. Item corpus me/ lancolicum per naturam maxime potens est omī febri effi. resistere et hoc quidē rōne cō/ plexionis quemadmodum corpus tempera tum id potens est facere ratione fortitudi/ nis virtutis. Item corpus calidum siccum ꝑ naturam facilius a feb. effimera curatur ꝙ corpus frigidum et humidum per naturam quemadmoduz et facilius labitur in ipsam. Uñ Ypo. ij. parti. Amph. In morbis minus periclitant̄ egrotātes ꝛc. Itē fe. effimera ꝑ/ pter opillationē venaꝝ ꝛ poroꝝ corpis ē oī/ bus alijs difficilior in cognoscēdo atq curan do: vt di. Gal. viij. de inge. san. q̄propter ad ipsaꝝ cognitionē pleni⁹ hñdā scire cōuenit: quoniā hoc genus fe. nō accidit corporibus

extenuatis sz repletis ad ipaꝝ curationē ꝯo
purgationib⁹ stati a pncipio fortib⁹ isistēdū

¶ De febre ethica ⁊ eius spēbus.
Capitulum tertium.

Ebris ethica vt ī pncipio dif
finitiōis fe. ostēdim⁹ est mala
cōplexio eqlis cal'a: sicca hñs
calefactū eē in cordis suba p
mo ⁊ suba alioꝝ membrorū
ex cōsequenti: calefieri vero in
humorib⁹ ⁊ spiritibus. Fit aūt hoc gen⁹ fe.
raro ꝑ se incipiēdo: vt plꝛimū autē cōsequen
do egritudines alias. Cū autē fit per se inci
piendo fit ab ira assidua vel labore vel fa/
me vel coitu cor ⁊ mēbra inflāmāte atq; exic
cante. Cū vero fit cōsequendo fit altero duo
rum modoꝝ: qm̄ aut consequit̄ egritudines
vniuersales: ⁊ hoc vt plurimū. Oīs nāq; fe.
putrida cū perdurat: ⁊ ꝓprie in corpore cho
lerico vel meľico transit in ethicā: aut conse/
quitur egritudines pticulares: ⁊ sic accidit
post debilitatē quinq; membroꝝ principa/
lium: pcipue cordis pulmonis epatis ⁊ sto/
machi atq; renū cum sup aliquo ipsorū ma/
la cōplexio calida sic lōgo tēpore durauerit:
vt ait Gal. iiij. de inge. sani. Et in isto quidē
sermone cōprehēdendo intestina ⁊ venas et
meseraicas qm̄ stomacho ⁊ epati alligant̄.
Sunt autē feb. ethice tres species siue gra/
dus. Primus quidem incipiēs ⁊ est cū humi
ditas scđa q̄ ros đr mēbroꝝ circūfluens de/
pascit̄: quemadmodū ⁊ cū lucerna depascit
oleū circūnatans: ⁊ hec est cura cōis facilis:
sed cognitionis summe difficilis. Secunda
vero ꝓcedens: ⁊ est cū humiditas scđa que
cambium dicit̄ membris imbibita cōsumit̄:
queadmodū cū lucerna cōsumit oleū imbibi
tū in licbinio. Et ipsa est facilis cognitionis
difficilis ꝯo curationis. Tertius autē est per
ficiens cū humiditas tertia que glutē đr mē
broꝝ substantiā cōglutinās inanitur: queād
modum cū lucerna inanit humidū radicale
licbinij: et hec est manifeste cognitionis: sed
impossibilis curationis. Qm̄ lz humidū flu/
ens restaurari possit: humidū tm̄ radicale ne
quaq̄. ꝓpter qđ ait Aui. iiij. can. pm̄i ca. q
si tria spēs ethice posset curari: posset senex
per naturā iuuentutē induere ⁊ se in esse vi
uo ꝑpetuare. Signa ꝓpria fe. ethice trahū
tur a rebus quinq;. Prima quarū est calidi/
tas corporis infixa qua eger nō sentit vel pa
rum. Et cum medicus manū apponit: sentit
a pncipio calorem lentū nisi fe. putrida com
plicet̄: sed si manus diutius immorēt̄: sentit
augmentū caloris velut puncturā acuū cui⁹
contrariū est in fe. effimera ⁊ putrida. Scđa
est qm̄ hec feb. nō habet paroxismos nec exa
cerbationes aliqua horarū diei: immo est fi
xa equalis tēpore assiduo: nisi forte per acci/
dens. Vbi gr̄a. Quoniam vt ait Gal. I. de fe/
bribus. Feb. ethica semp fortificat̄ ꝑ duas
horas cibo assumpto: lz diuersis horis inor
dinatis. Et ideo quoniā tunc calor bullit ex
aduentu humidi nutrimentalis super mem
bra velut cum aqua spargitur super calcem
viuam. Tertia est pulsus: spissus: velox: dur⁹
debilis subtilis ⁊ longus ex caliditate ⁊ sic/
citate arteriarū ⁊ cordis cum debilitate vir/
tutis: quapropter si filum humidum circun/
datur brachio citius exiccabitur apud arte/
rias. Similiter ⁊ si vnguentum vel liquor li
niatur super corpus totum citius exiccabi/
tur apud thoracem. Quarta est vrina velut
corporis sani: ⁊ proprie in principio verum
cum processerit: fit vrina citrina intense cum
oleagineitate superficiei: et cum maxime ꝓ/
cesserit: fit aquosa cum vnctuositate plurima
propter caloris innati extinctionem ⁊ humi
ditatum radicalium membrorum ⁊ sperma
ticorum consumptionem. ¶ Quinta ab ha/
bitudine corporis trahitur: vt si cum predi/
ctis corpus de die in diem extenuetur sine cā
manifesta ⁊ vigilie superfluant cum prostra
tione appetitus ⁊ desiderio assiduo attra/
hēdi aerem frigidum. ¶ Signa autem di/
stinctiua trium specierum predictarum sunt
additio ⁊ remissio signorum predictorū. ver/
bi gratia. quoniaz si signa priora omnia fue
rint recentia atq; remissa est prima species:
Si vero fuerint fortiora et facile apparen/
tia: ita vt vrina fit oleaginea ⁊ adeps vētris
⁊ musculorum minoret̄ ⁊ oculi concauentur
fiet secunda species. Cum vero fuerint vlti
mata ⁊ facies fuerit tornatilis ⁊ caro muscu
lorum omnino cōsumpta donec ossa ⁊ nerui
apparere ceperint pter consuetudinē ⁊ cutis
fuerit tensa velut coriū ad ignem calefactū
et arefactum que cum extenditur: redit cum
plurima tarditate: et vox fiat gracilis et ve/
ne apparentes vacue a sanguine: tunc erit

tertia species mortis vicine presaga.

Methodus. Feb. ethica cū fit febris facta in humiditatib⁹: vt dixim⁹ capl'o de diuisione feb. auctoritate Gal.x. de ingenio sanitatis solis indiget alteratiōib⁹ ad frigiditatē et humiditatē nec est opus euacuatiōe cause: qm̄ post suū esse nō dependet amplius a causa nisi forte p accidēs: vtpote qm̄ cōsequitur ad feb. putridā illa remanēte. ¶ Hec autem alteratio cōplete trib⁹ rebus pficitur q̄ sunt balneū cibus ꝛ inunctio. In aurora igitur ꝛ post somnū ꝛ digestionē duplicem cōpletam surgat a lecto suo morose sine strepitu ꝛ exoneret ventrē suum si fuerit possibile ab egestione ꝛ vrina tunc intret balneum humectatiuū lenitiuū quale est ppriū balneū aque dulcis tepide sub aere tēperato ꝛ fortius illo est aqua decoctionis maluarum foliorum salicis populi et cucurb. papaue. et nenuphar. viol. et ordei depilati. Et iterum fortius est balneū ex lacte dulci recēti: aut ex lacte ꝛ aq̄ simul mixtis: ꝛ ex balneis humectantib⁹ vt di. Mesue in suo de appropriatis. ca. de spasmo. est qd̄ fit ex aq̄ dulci i qua cocta sunt capita ꝛ pedes edorum ꝛ agnoꝝ et arietum pinguium: propter quod ꝛ quandoq̄ fiunt clisteria cum hmōi et conferunt vehemēter: ꝛ in tali balneo leniter fricetur sine mora in ipso: quoniam nutrimentū digestum trahit ad membra et corpus rubificat atq̄ dilatat quēadmodū mora longa in balneo ꝛ fricatio aspera cum sudore corpus reddit euaporabile. Cū aūt balneū exierit vnguat pectus ꝛ spina tota ex oleo cōi: ꝛ ex oleo viol. ꝛ cū populeon ꝛ cū butiro recenti dissoluto cum lacte recenti mulcto. Et post vnctionē fundatur supra totū corpus aqua tēperata multa vgēs parump ad frigiditatem: tūc quiescat et dormiat vndiq̄ pannis cōtextus sup lecto molli sub aere tpato vergente ad frigiditatē ꝛ hūiditatē aliqualem quam attrahat cum anhelitu suo preter q̄ corpus non tangat circūquaq̄. Talis nāq̄ ordo balneatiōis et vnctionis corpus impinguat: calorem feb. alterat et naturalem conseruat. Et si corpus fuerit catharrosum nō fundatur aqua predicta super caput: sed super corpus residet omniquaq̄. Et si aer habitatiōis sue nō fuerit hmōi p naturā fiat talis per artē fundendo aquā ros. ꝛ sternendo folia viridia ppl'i ꝛ salicis ꝛ vitis albe. Cū aūt bn̄ quieuerit ꝛ dormierit sup lecto suo exercitet parūper in camera donec calor naturalis excitat⁹ fuerit ꝛ appetit⁹ comedendi redierit tūc absorbeat aliq̄d lactis dulcis recētis p se vel cū mica panis de simila ꝛ ppe si cōsuetus sit in vsu lactis ꝛ in ipo delectet: neq̄ sumat cū eo cibū aliū: qm̄ de facilimo corruptibilib⁹ vt dicit Gal. vij. de ingenio sanitatis sunt lac sang. sperma q̄re in stomacho cal'o ꝯuertit in fumositatē in frigido ad acetosum ꝛ sic nō nutrit: sꝫ corpus aggrauat ꝛ virtutē ledit naturalē. Si igit lac corrūpi nō cōsueuit in stomacho suo qd̄ scies ex eructuationibus oportet vt sugatur ex mamillis priusq̄ alteret ab aere cōtinente. Quod si fieri nō est possibile detur ilico cū mulsū fuerit cū modico zuccari si stomachus sit calidus vel modico mellis si stomachus sit frigidus: neq̄ cōueniens est in hoc oē genus lactis: immo precipuū oīb⁹ est lac mulieris propter omogeneitatem sui ad nostrum corpus: et post hoc lac asine: quoniā omniū est subtilissimum ꝛ minime caseat in stomacho et post hoc lac capre paste ex herbis frigidis humidis et bono feno et post hoc vacce et post hoc lac ouium. Sed oportet vt ipsius pars superior tunicosa separetur cū coclear; postq̄ per vnam horā constiterit: vel oportet vt ipsum cum ferro vel lapide ignito donec acescat aliquantum vstuletur et partes eius butirose consumantur que sunt in eo plurime facilis inflammationis et cum huiusmodi balneo et sorbitione lactis alternatim regatur per tres dies sine oīm cibo alio donec virtus confortetur: tunc nanq̄ ad cibos alios gradatim transferatur. Si vero non sit consuetus in vsu lactis: neq̄ stomachus in ipso delectetur. sorbeat post balneū loco lactis ex iuribus edorum vel pullorum coctis cum portulacis lactucis cucurbi. vel similibus: vel sumat ex pultibus ordei vel farris vel auene conditis cum lacte amigdalarum dulcium et penidijs: vel sumat micā panis lotā bis vel ter in aqua frigida. Et opꝫ vt oīs cib⁹ eoꝝ sit actu frigidus cū administrat. Et cū post dies aliquos p huiusmodi confortatus sit: nutriatur cancris fluuiali

bus vel piscib⁹ petrosis assis supra prunas
vel elixis cōditis cum vino granatorum donec
ad vsum carniū pcesserit edorū agnorum et
pullorum. ¶ Ex fructibus vtat̃ pomis sapi
dis ⁊ piris ⁊ citonijs assis ⁊ pineis ⁊ amig/
dalis dulcib⁹ et auellanis mundatis ⁊ nutri
tis per noctē in lacte dulci ⁊ sic cū balneis ⁊
vnctionib⁹ ⁊ sorbitionibus p̃dictis alterna/
tim factis oī die naturali bis vel ter regatur
tēpore longo donec fe.extinguat̃ ⁊ corp⁹ re/
sumatur. Tūc caueat oīno a coitu ira ⁊ labo
re.sed gaudeat solatijs ⁊ tripudijs ocio ⁊ q̇e
te et somno plurimo ppꝯsse. Si xͦo calor fe.
intensus fuerit quēadmodum accidit in spe
cie secunda:epitbimet̃ pectus ⁊ cor cum pe
tijs lineis infusis in aqua in qua dissolut⁹ sit
puluis ro. ⁊ sandalorum actu frigidis vel te/
pefactis si corp⁹ ex eis rigorē senserit. Et in
hoc casu p̃cipit Rasis in almā. vt induāt ca
misias sandalatas et pprie cum exeūt a bal
neo in quib⁹ dormiāt tempore longo. Et vn
gatur pect⁹ ⁊ spina tota cum vnguento isto
actu frigido. ℞. populei. ℥. ij. olei viol. olei
ros. salicis olei nenuphar. aā. ℥. ß. muscilla/
ginis draganti muscillagiñ. seminis citonio
rum ⁊ malue. aā. ʒ. ij. cere albe. ℥. ij. cōfician
tur oīa simul in forma vnguēti: qm̄ consum
ptionē corporis pbibet excellenter. Et alte
netur in ei⁹ medicinis cāphora qm̄ licet sit
frigida vehemēter exiccat. Hec est ergo me/
thodus fe. ethice ratione sui. Unde sequunt̃
ipsam qñq₃ accidentia que curam ad se tra
hunt ⁊ sunt sitis vehemens fluxus ventris ⁊
stipticitas. Ad sitim igitur extinguēdam vta
tur ante cibū per duas horas trocis. de cam
phora dictis ca. de ptisi. Et fiant oīa dicta
ca. de ptisi. ¶ Ad fluxum ventris vtatur tro/
ciscis de karabe dictis ibidem: ⁊ in hoc casu
precipuū est lac vstulatū ⁊ pultes ex eo facti
cum riso vel farre vel auena: qm̄ stipticat et
nutrit ⁊ alterat ⁊ confortat. ¶ Ad stipticita/
tem ventris vtatur prunis cerasis vuis ma/
turis ficubus ante cibū ⁊ si necesse fuerit le/
niatur cū suppositorio ex penidijs vel sapo
ne vel lardo vel cū aqua dulci calida in qua
dissoluta fuerit manna cassiafistula tama/
rindi. Sed nequaq̄ pcedatur ad acuta quo
niam febrem inflāmarent ⁊ virtutem deijce
rent. ¶ Extat preterea febris ethica ple/
runq₃ cum putrida vel egritudine alia com
plicata quā sequitur ipsa remanēte: et tunc
fiet cognitionis atq₃ curationis difficilio/
ris ppter intensionē et multitudinē ⁊ virtu/
tis oppressionem. Oportet igitur vt dicta in
hoc casu et dicta in sequētibus capitulis vbi
de febre putrida loquemur debite misceant̃.
Ita vt si fe. ethica dominari cognoscatur ex
corporis arefactione plurima magis insista
mus alteratiuisq₃ euacuatiuis. Si xͦo fe. pu
trida dñari cognoscatur ex vrine cōfusione
et corporis plectoria magis euacuationib⁹
insistamus: in neutra tamē neutrā partium
negligamus sed vtrisq₃ gradatim parum
post parū intēdam⁹: qꝺ vt meli⁹ fieri possit
virtutem cōfortem⁹ cū cibis sufficientib⁹ ap
propriatis ne deficiat in via. Et in hoc ca/
su penit⁹ alienādus est lactis ⁊ aque frigide
vsus: qm̄ materias putridas augmentaret
postq₃ eis admisceret̃ in stōacho vel intesti
nis: sed loco ipsi⁹ ptisana collata capiat̃ vel
iulep vel mellicratum₃ prout materia calida
vel frigida postulauerit.

Emperica.

Electuariū re
stauratiuum
quo corp⁹ ethi
cum impiguat̃ ⁊ infrigidat̃ sic fit. ℞. succi li/
quir. draga gāti gūmi arabici ros. san. al. et
rub. aā. ʒ. ij. se. portulace semis papaueris al.
seim cōmuniū frigidorum mūdatorum seis mal/
uarū seis bōbacis excorticati seis citoniorū.
aā. ʒ. iiij. spodij reubarbari berberis. aā. ʒ. iij
penid. amili. ordei depilati pinearum amigda
larū dulciū auellanarū excorticatarū. aā. ℥.
ß. zuccari albissimi. lib. iij. Et sunt q̇ addunt
lactis papaueris ⁊ vini granatorum. ℥. ij. ppt̃
infrigidationē. ⁊ sunt qui addūt succi cācro
rum fluuialiū elixorum in aqua dulci ⁊ post cō
tusorum in mortario ⁊ expssorum: vel succi tor
tucarum vel succi limaciarū vel succi pullorum
vel edorū vel agnorum lib. ß. ppter resumptio
nē. Et fiat ex oībus electuariū durū vel con
fectio mollis vel zuccarū ros. ꝑut egri desi/
deriū postulauerit ⁊ pōt addi aliq̇d ex spēb⁹
dulcibus nō acutis sicut sunt cinamomum
gar. spica propter aromatizationē de quo su
mat patiēs p⁹ exitū cibi a stōacho ⁊ añ bal
neū ⁊ bibat p⁹ ipsam aquā zuccari frigidā vl̃
aquā purā. Electuariū ad restrigēdū ⁊ ifri
gidādū fit ex hmōi mixtura. ℞. zuccari ro. si
vēter sit fluid⁹ vl̃ zuccari viol. si sit stipticus

diadragãti tria sanð.añ.p.ƀ.electuariuȝ du cis quartã par.illi⁹ si stõach⁹ sit debilis in di gerendo addunt aliqui.

Canones.

Rationabilr dubitatur vtrũ in cura feb.ethice debeat balneũ añcedere cibũ vel ecõuerso videtur ꝙ sic auctoritate Gal.vij.ꝛ.x.de ingenio sanitatis.quē in methodo sum⁹ assecuti sũt: rõ suffragatur ꝙ balneuȝ antecedat: qm̃ si cib⁹ antecederet balneũ rapet crudus ad mẽbra. Sed hui⁹ cõtrariũ videtur: qr cũ cibus restauret: balneũ ỽo inaniat ꝛ corpus ethicum restaurãtiõe sola indigeat nõ euacuatiõe videtur ꝙ cibus sit balneo pmittẽdus. Dicendũ aũt videtur ꝙ qõlibet põt cuilibet añferri: vt est ð mẽte Aui.iiij.cañ.fen.j. Verũtñ in hoc accidit distinctio: qm̃ in hoc corpe necessaria est restauratio:silr ꝛ alteratio. Si igitur medicus intẽderet restaurationi: vtpote si corp⁹ sit cõsumptũ ꝛ virt⁹ debilitata cõuenit vt cibus pmittatur. Si ỽo intẽderit alterationi: vtpote si febris sit intẽsa ꝛ multũ pcesserit: ita tñ vt virtus adhuc tolerare possit cõueniens fit vt balneũ pmittatur. ¶ Sciẽdũ tñ ꝙ cib⁹ q̃ põt p cedere balneuȝ nõ est quicũꝗ neꝗ qñcunꝗ offerẽdus: sȝ dȝ esse modic⁹ q̃titate ꝛ facilis digestiõis ex sua substãtia ꝛ q̃litate: velut est lac recẽs vel succus ptisane vl ius carniũ laudabiliũ: scȝ pulloꝝ ꝛ edoꝝ. Et dȝ offerri per tres vel q̃tuor horas ante balneuȝ vt pfecte digeratur: neꝗ crudus virtute balnei ad membra capiatur. Ex q̃bus appere põt ꝙ corpus ethicũ põt trib⁹ vicib⁹ cibari in die naturali ꝛ vicib⁹ totidẽ balneari: sed non plurib⁹ si rõnabilr pcedatur: scȝ pma in aurora: scða i vesperis: ꝛ tertia in media nocte. Ita tñ ꝙ hee hore ãticipẽtur ꝛ retardentur ſm elõgationeȝ diei sup noctẽ in estate vl ecõuerso in hyeme Dicit pterea gal.x.de inge.sanitatis.ꝙ magis opȝ esse tps humectãdi ꝙ̃ infrigidãdi p pter frigiditatẽ esse q̃litatẽ actiuã valde: q̃re medic⁹ itẽdat ꝛ extẽdat multũ humectatiua sup infrigidatiua cũ ỽtute. Subdit ibidẽ ꝙ lȝ oĩs cib⁹ ꝛ pot⁹ ꝛ aer cõtinẽs corpa ethicoꝝ sit actu frigid⁹ offerẽd⁹: nõ tñ opȝ vt sit frigidus vltimate velut est aqua frigida: qm̃ et si febrili dispõni pferat mẽbra destruit nutritiua. Aqua nãꝗ si frigida potetur ꝛ i stomacho remãserit frigida tpe longo digestionẽ phibet: ventositatẽ eleuat ꝛ trãsire moratur p meseraicas ad epar: vt ait Ypo. iij.regimis acutoꝝ. Est tñ cuȝ aqua frigida potata ilico inflãmatur ꝛ febrẽ accẽdit: ꝛ qñꝗ fluxũ ventris: ꝛ pprie in ventre cholerizãte. Sit igitur aqua ipsoꝝ silr ꝛ potus aliȷ̃ ꝛ cibi tẽperati cũ vergentia ad frigidũ: qr ꝛ alterãt actu ꝛ virtute: neꝗ conuenit vt sint tepidi: qm̃ tepida sunt facile vomitiua.

Pronosticatio.

Prima spẽs ethice facile curatur: sed difficile cognoscitur. scða spẽs facile cognoscitur: sed difficile curatur. tertia spẽs est cognitionis manifeste: sed curationis impossibilis oĩquaꝗ. Itẽ ethica febris maxie accidit infra annũ.xviij. ꝛ.xxxv.qm̃ est tps feruoris: quare in ea corp⁹ cito marasmatur ꝛ moritur. Ante ỽo hãc etatẽ ꝛ post qñꝗ curatur facile vel palliatur tpe longo: ꝛ pprie in mulierib⁹ ꝛ sanguineis ꝛ flegmaticis p naturã. vñ Ypo. v.pti. amph. Ptisis fit maxime etatib⁹ a.xviij. annis ꝛc. Itẽ fe. ethica vt plurimuȝ interficit in autũno: qm̃ est siccum tps inordinatũ ꝛ pcessit estas calida resolutiua humiditatũ naturaliũ influentiũ ꝛ radicaliũ. vnde Ypo.iij.p.amph. Autũnus ptisicis malũ. Itẽ si cepit appetit⁹ psterni: crura islari: vẽter influere: capilli cadere: cutis arescere siue aresieri: ita vt splẽdeat velut pgamenuȝ in quo nõ apparẽt ruge oĩno ppinqu⁹ erit morti. vñ Ypo.v.p.ãph. A ptisi habito dyarria supueniẽs mortale. Itẽ solicitudo in pnosticatione ethimologiarũ: qm̃ moriẽdo loquũtur: ꝛ loquẽdo moriuntur. Iteȝ fe.ethica facili⁹ accẽdit in corpe cholico p naturã vel sexũ vel etatẽ ꝛ facili⁹ curatur: ꝛ difficili⁹ curatur ꝛ accẽditur in flatico. In corpe vero sanguineo vl melãcholico medio modo se hȝ vt patet.ij.p.amph. In morbis min⁹ piclitãtur egrotãtes. Itẽ fe.ethica si fuerit cõplicata cũ fe.putrida ꝛ egritudine alia quacũꝗ difficilioris est curationis ꝙ̃ si sola preter ꝙ cum yposarcha.

¶ De ethica senectutis. Cap.iiij.

Ec egritudo nõ est fe.sed propter silitudinẽ noĩs ad fe.ethicã: silr ꝛ dispositiõis q̃ cõsistit in extenuatione: psumptione: ꝛ arefactiõe corporis ab Aui.

sub sermone fe. ethice collocat. Est aũt ethica senectutis mala cõplexio frigida sicca dominãs sup cor ꝛ corp⁹ totũ ex qua fit habitudo macra rugosa cũ colore pallido vel plumbeo velut in corpib⁹ senũ accidit p naturã: ppter qđ ꝛ ethica senectutis dr. Fit autez hec passio aut p se incipiendo ꝛ hoc vt raro: aut cõsequendo egritudines alias: ꝛ hoc vt plurimum. Et cuz fit per se incipiendo fit propter frigiditatem corporis naturalem ꝛ epatis siccitatez. Hec nãq duo mẽbra principalia sunt fons ꝛ origo duaruz qualitatũ principalium quibus virt⁹ naturalis pficit ꝛ vita conseruat. Cor quidẽ caliditatis: epar humiditatis: velut accidit ppꝛie in corporibus melancholicis p naturã vel etatẽ vel sollicitudinez perdurantẽ. Et sicut accidit illi symee de qua loquitur Gal. v. de interioribus. q sine causa manifesta extenuabatur quacũq die donec ꝛ moreretur: quam dum pcepisset anathomizari nihil humiditatis reperit in capsula cordis. Et ex hoc cognouit quomodo cor ppꝛia humiditate priuatuz quã sibi natura tribuit ne ppter motum assiduum ꝛ calorẽ spirituuz consumeret: deficit necessario in sua substantia ꝛ opatione. Cuz autez fit consequẽdo fit ppter debilitatem stomachi ꝛ intestinoꝝ ꝛ meseraicaruz assiduã perdurantem: qm̃ scꝫ super eadem dñatur humiditas cruda extranea ppter indigestionẽ ꝛ crapulam pdurantez: velut accidit pueris post vsum fructuuz plurimoꝝ ꝛ adultis ꝛ senibus habẽtibus naturalr̃ vel ex tempore virtutem stomachi defectaz. Signa ethice senectutis in cõi sunt habitudo macra pdurans assidue cuz colore fedo ꝛ debilitatione virtutis quaq die preter solitũ manifesta. Et est qñq cum appetitu sufficienti: qñq ṽo cum pstratiõe appetitus: ꝛ propꝛie cũ stomachi frigiditas ꝛ virtutis eius debilitas cũ humoris multitudine vltimant. Signa aũt distinctiua p se incipiendi vel aliud cõsequẽdi trahunt ex narratiõe patiẽtis sup debilitatem stomachi digestionis vel ei⁹ priuatione ꝛ antecessione egritudinum cronicaꝝ: sicut de fe. quotidiana ꝛ quartana ꝛ similia.

Methodus. Intẽtio curatiõis huius egritudinis duobus perficit. s. humectatione ꝛ calefactione: ꝛ hec propꝛie sunt cum balneis cibis ꝛ vnguentis: quare curat oino cura feb. ethice preter q opus est calefactiuis. In auroꝛa igit post somnuz ꝛ digestionẽ completã ꝛ stercoris euacuationem: balneet in aqua dulci tepida in qua cocta sint malua althea arthemisia calamentũ balsamita vel in qua cocta sint capita ꝛ pedes edoꝛuz ꝛ agnoꝝ ꝛ arietũ pinguiũ in qua fricent lenter cuz farina fabaruz excoꝛticataruz vel furfuris sine moꝛa in ipso: qm̃ duz mẽbra rubere ceperint atq dilatari ex nutrimẽto attracto p balneũ ꝛ fricationẽ ilico cessandũ est: ne forte balnei vel fricationis supfluitas poros dilatarent ꝛ corpus inanirẽt. Tunc igit inungat pectus ꝛ spina tota cuz dyalthea mixta cũ modico populeon vel cũ oleo nardino vel butiro recẽti sine sale: ꝛ post vnctionẽ fundat sup corp⁹ totum aqua dulcis tempata vel frigida si ex ea nõ senserit horrorẽ. Et ponat i lecto molli in quo pannis mollibus vndiq coopertus dormiat ꝛ quiescat sine sudore. Preterea ṽo parump exerceret sub aere tempato donec calor naturalis sit̃r ꝛ appetit⁹ excitent: ꝛ tũc comedat ex cibis facilis digestiõis calefaciẽtibus moderate: sicut sunt iura pulloꝝ ꝛ edorum ꝛ agnoꝝ annaliuz inspissata cũ vitellis ouoꝝ ꝛ cõdita cuz zinzibere cinamomo croco cardamomo: ꝛ sicut sunt oua sorbilia ꝛ pisces petrosi recẽtes assi vel elixi cõditi cũ spẽbus aromaticis nõ acutis. Et sicut sunt hucelle panis de simila cõdita cũ butiro: nec cibum vna vice multiplicet donec digestio stomachi pfortet. Postq̃ aũt cibus talis digestus fuerit qđ est apud horã vesperoꝝ redeat ad balneuz supradictuz. Et sic regat p plurimos dies cum balneis ꝛ vnctionibus ꝛ cibationibus alternatis bis vel ter quacunq die naturali: donec corpus pfecte resumat ꝛ dispositio pmutet: quẽadmodũ plene scripsim⁹ ca. de cura fe. ethice. Qđ si stomachus ꝛ vrina fuerint humoribus crudis repleta digerant statim a principio ꝛ educant: prout docuim⁹ caplo de sto. debilitate. Et post hoc perueniat ad balneationẽ supradictã. Et cũ ad sanitatem redierit debitã vel psuetã abstineat a coitu vel labore supfluo ꝛ vigilijs ꝛ ira ꝛ sollicitudine ppósse. Gaudeat ocio tripudijs ꝛ qete: exerciteretur omni die gradatim ante cibum incipiendo motũ a debili tendendo ad

fortem redeundo ad debilē. Sed post cibuȝ exercitari nō cōuenit oino aut parū per: vt. s. cibus ad fundum stomachi descendat pter ꝙ ad eius latera cōquassef. Ex fructib⁹ vtaṫ pineis mūdatis ⁊ amigdalis dulcib⁹ ⁊ auellanis ⁊ fisticis ⁊ ficubus ⁊ vuis maturis. Et qñq̄ si vēter restrict⁹ fuerit: sumat ante cibū ex prunis cerasis: sed eoꝝ vsum deuitet assiduū: lentaṫ qñq̄ cū cassia fi. tamarindo. manna: sed nō cum acutis.

Emperica.

Regimē istiꝰ egritudinis ē regimē impinguationis corpis macri frigidi debilis melici per naturā. Hoc aūt regimē maxime complet cū cibis ⁊ medicinis sanguinē ⁊ spma multiplicantib⁹: vt sunt pisces laudabiles ⁊ dyasatyrion ⁊ dyābos: q̄re dicta ca. de defectione coitus. ⁊ q̄ dicenṫ ca. de igrossatiōe corpis macri. sublimiṫ suffraganṫ. Ex cibis pterea multū ⁊ subito nutriētib⁹ est lac butirosum recenter mulsum q̄le est vaccinū vel ouinū: queadmodū ⁊ lac nō butirosum in cura fe. ethice cōmedaṫ: velut ē lac muliebre vl' asininū l' caprinū. Opȝ aūt vt q̄ ex lacte nutriṫ ⁊ impinguari voluerit sit ī ipo cōsuet⁹ ⁊ ī ipo stomachus ⁊ os egri delecteṫ: qd̄ si nō fuerit corrūpeṫ in stomacho calo quidē ad fumosū ⁊ frigido ad acetosuȝ: quare nō nutriet: sed eructationes ⁊ angustias inducet. Ars autē lac conseruandi ne corrūpaṫ extra stomachū vel in stomacho hec est vt sugaṫ a mamillis qd̄ si abominabl'e fuerit: sorbeat ilico cū mulsum. fuerit p se vel cū mica panis de simila p̄ter ꝙ ali⁹ cibus oino ei nō misceaṫ: nisi forte stomach⁹ fuerit choleric⁹ tūc ꝯuenit vt aliq̄d zuccari tabarzeth misceaṫ: vel flegmaticus: tūc ꝯuenit vt aliq̄d mellis purissimi misceaṫ. Si ꝟo lac recēs haberi nō sit possibile poterit hoc mō p horas sex vel circa id in bonitate sua cōseruari: videlȝ vt ilico cū mulsuȝ fuerit ponaṫ in vase suo ligneo bn̄ obturato in aqua calida temperata: quoniam natura lem facit calorem remanere.

Canones.

In cura huius egritudis tēpus calefaciēdi breue: tps ꝟo humectādi lōguȝ valde qd̄ est: qm̄ hūiditas ē q̄litas tarde iprimēs i corp⁹ ⁊ sic citatē deuincēs: ppṫ qd̄ ait gal. vij. de ti.ge. sanitat. ꝙ facil⁹ ē hūidū exiccare q̄ siccum hūectare: verū cuȝ caliditas fortis exiccet: cōuenit hūc patiētē abstinere a reb⁹ acutis: vt sunt pip alliu sinap. Silr ⁊ ab acrumib⁹ vt acetū ⁊ agresta succus berberis ⁊ a cibis valde salitis vel fumigatis: nisi forte qñq̄ ex eis parū gustauerit ad ꝓuocationē appetitus: sed nutriaṫ reb⁹ dulcib⁹ aromatizātib⁹ facilis digōnis: sicut est vinū rubeū dulce clarū: Silr ⁊ claretū: qm̄ solū dulce nutrit vel ppurum vel predn̄ans in mixto: vt ait gal. iij. de simpl. medicinis. Sciēdū pterea ꝙ cū ethica senectutis nō sit aliud q̄ defectio ꝟtutis nutritiue: necessariū ē vt in ei⁹ cura rectificationi ⁊ ꝯfortatiōi. mēbroꝝ naturaliū insistamus: ⁊ ꝓprie circa stomachū ⁊ epar cum vnguētis ⁊ emplis calidis stipticis aromaticis: que suis capi. tractauimus proposse.

Pronosticatio.

Ethica senectutis maxime accidit āte. xviij. annū ⁊ post. xxxv. ānū mō q̄si ꝯtrario fe. ethice: qd̄ est qm̄ āte tps. xviij. anoꝝ est humidū radicale adhuc plurimū cui nōdū accidit diminutio de qua curādū sit: q̄re calidū naturale remanet oppssum ad qd̄ deseruit plurimū humidū influēs nutrimētale: ⁊ ꝓprie in pueris gulosis. Sed post tps. xxxv. annoꝝ qd̄ est termin⁹ pfectiōis ⁊ ꝯsistētie diminuiṫ humidū radicale atq̄ depasciṫ a calore: q̄re deficiēte pabulo deficit ⁊ calor naturalis. Itē hec egritudo maxime accidit corpib⁹ melicis p naturā vel regimē vel etatē ⁊ qñq̄ flaticis. Itē hec egritudo vt plimuȝ succedere cōsueuit egritudinib⁹ cronicis apud declinationē: qm̄ tūc est in eis san. modic⁹ ⁊ calor naturalis defect⁹ ex egritudine p̄cedēti: q̄re sagaciter succurraṫ. Itē ethica senectutis est tardioris terminatiōis ad mortē citioris ꝟo ad salutem: cui⁹ ꝯtrariū in fe. ethi. repiṫ. Sunt ei⁹ p̄terea tres spēs siue grad⁹: queadmodū ⁊ fe. ethice. q̄rū p̄ma est facile curabilis: sȝ difficile cognoscibilis. scd'a ꝟo ecōuerso. tertia aūt nullis latet cognitionē sȝ nequaq̄ recipit curationem: queadmodū neq̄ sensuȝ naturale: neq̄ ꝺr̄nt ij grad⁹ nisi ꝺm magis ⁊ min⁹ vel antiqui⁹ ⁊ recētius. vn̄ Ipo. ij. p. amph. Que ex multo tpe extenuātur corpora tarde reuerti consueuerunt.

¶ De cura fe. putride. Caplm. v.

Jcet ois fe. p naturā rei sit caloꝛ
putredinalis ⁊ oino calori natu
rali ɔtrꝰ: vt ostēdimꝰ ca. de diffi.
feb. verūtñ apud medicos illa
fe. ppꝛie dꝛ putrida: cuiꝰ calefa/
ctū esse est in humoꝛibꝰ. calefieri vo in spiriti
bus ac mēbꝛis q̄ ⁊ fe. hūoꝛalis nūcupat. Ad
sciam aūt pfectā nois ⁊ diffinitiōis fe. putri.
dicamꝰ: qm̄ ista. iiij. hñt se p ordinē: vt dicit
gal. xi. de inge. sani. Primo nāq̄ humoꝛalis
materia collecta ex cibis ⁊ potibꝰ supfluis in
coꝛpe replet ipm̄ ſm vasa sui q̄ntitate ⁊ ag/
grauat ſm virtutē sui q̄litate. Deiñ vo talis
repletio ⁊ grauitas poros cutis ⁊ oꝛa venaꝝ
capillarium opillat. tertia vo talis opillatio
trāspirationē ⁊ euētationē caloꝛis naturalis
phibet. q̄rta aūt caloꝛ naturalis hūoꝛis ex h̄
ebullit neq̄ regulat a natura q̄re fumuꝫ ca/
pꝛinosum a cētro eleuat ad circūferentiā ve/
lut accidit in stercoꝛibꝰ ⁊ alijs rebꝰ cuꝫ putre
scūt: qm̄ pueniēs coꝛporalr ad coꝛ ipm̄ inflā
mat vltra sui debitū. Deinde pcedēs ab ipo
p venas ⁊ arterias i corpus vniuersuꝫ febꝛē
putridā inducit. ¶ Cā igit feb. putride tri/
plex est. s. pꝛimitiua añs ⁊ ɔiūcta: que ⁊ sunt
cause oim moꝛboꝛuꝫ: neq̄ sunt plures alie.
¶ Primitiua q̄dē est cā extrinseca veluti estꝰ
solis carētia exercitij vel balnei vel euacuatio
nis cōsuete. Silr ⁊ añcessio crapule pduran
tis ⁊ ppꝛie ex rebꝰ facile putrescētibꝰ vt sunt
lac ⁊ fructꝰ olera ⁊ pisces. Et sicut est motus
inoꝛdinatꝰ sup cibuꝫ ⁊ assumptio vini plimi
vel cōfectionū calidaꝝ fumosarū post cibuꝫ.
¶ Antecedens vo est cā intrinseca mediata
cunq̄ facta fuerit imediata vocabit ɔiūcta
cā, verbi grā. humoꝛ vel cibꝰ supfluus aptus
putrescere donec ⁊ iam putrescat. ¶ Ad cō
pletū igitur intellectū fe. putride ⁊ suarum
specierū: dicamus q̄ ſm Gal. pmo de diffe
rentijs febꝛiū. Differentie multipliciter re/
quirūtur. ¶ Prima quidē ex materia ⁊ hec
est melioꝛ illarū distinctio: qm̄ aut est hūoꝛ
simplex: aut mixtꝰ: ⁊ siquidē simplex sic fient
quattuoꝛ species. Pria ex sanguie. Scda ex
cholera. Tertia ex flegmate. Quarta ex me
lancholia. ¶ Si vo cōmixtus sic fiunt diuer
se species q̄ calamo scribi nō possunt nisi in
genere prout dicimus ca. de cura febꝛiū pu/
tridarū ⁊ cōpositarū. ¶ Scda diuisio fe. pu
tride est ex foꝛma afflictionis: qm̄ aut eiꝰ ma
teria est intra venas ⁊ arterias ⁊ sic fit fe. cō
tinua q̄ semp affligit: aut est extra venas et
sic fit feb. interposita q̄ qꝛ certis piodis fluit
ad minerā putredinis idcirco quietem inter
ponit. ¶ Tertia vo diuisio ipsarū q̄ est ma/
xime necessaria cognosci a medico ipam cu/
rare volenti est ex qualitate materie ⁊ mō
cursus eiꝰ in pugna cōtra naturā que est: qm̄
materia aut est acuta calida: ⁊ sic feb. facit
acutam: aut frigida grossa ⁊ sic febꝛem facit
cronicā: aut medio modo ⁊ sic fe. facit tropi
cam seu cōuersiuā. Hanc aūt ppoſſe pertra
ctabimus caplo de significatione fe. an ter
minanda sit per crisim vel sine crisi: quoniā
nō est possibile ipsaꝫ pfecte intelligere sine
crisis cognitione. ¶ Signa fe. putride cōia
que nō faciunt errare cū simul fuerint sunt h̄
pulsus velocioꝛ ⁊ frequētioꝛ debito vel cōsue
to in quo sistoles maioꝛ est q̄ dyastoles pro
pter minoꝛē necessitatē expellendi fumū cap
nosum q̄ euacuandū calidū: silr ⁊ anhelitꝰ
inoꝛdinatus ⁊ vꝛina rubea cōfusa in q̄ nō ap
paret digō statim a pncipio vel parū appa/
ret ⁊ ppꝛie cū materia fuerit pauca. Vbi grā
et virtus foꝛtis cuꝫ regimine bono ⁊ tactus
quidē coꝛpis apud manū medici sentit cali/
dus moꝛdax acutus vapoꝛosus ⁊ pmutatio
lingue ad sapoꝛes alienos sine cā manifesta
cū siti ⁊ fastidio ⁊ anxietate plurima ⁊ lassi/
tudine mēbꝛoꝝ coꝛpis totius ⁊ pmutatione
somni ⁊ vigiliarū in oꝛdinē nō cōsuetū ⁊ do
loꝛe capitis pulsatio ⁊ fetoꝛ exeūtium plus
debito q̄ cōsueto. ¶ Signa distinctiua fe. pu
tride an sit cōtinua vel interposita non pñt
trahi nisi ex plus apparentibus: quoniaꝫ in
pꝛincipio omnis feb. putride sentit patiens
hoꝛripilationē ⁊ rigoꝛē: hec tamē est in fe. cō
tinua pꝛopter reuocationem caloꝛis natura
lis ad interioꝛa pꝛopter sensationē nocumen
ti. Sed in fe. interpollata ppter sparsionem
materie nondū putrescentis: apte tñ putre/
scere super membꝛa sensitiua musculosa que
sunt in ambitu totius coꝛpoꝛis. Similr ⁊ in
declinationibus eoꝛum fit vt plurimū sudoꝛ
exuberās durꝰ vapoꝛosus vel alia euacua
tio sensibilis manifesta: nisi foꝛtassis mate/
ria sit pauca ⁊ benigna ⁊ virtus foꝛtis in/
sensibiliter ipsam resoluens: quare opoꝛtet
vt talis distinctionis signum capiatur ex

afflictiõe fe. vbi gratia. Si desint aliqua bo rarũ in infebricitatione et quietẽ pfectaz ve erit interpollata. Si vo nunq̃ pfecte desit eius afflictio: lz exacerbet magis vna horaz diei q̃ altera vendicet fe. cõtinua pportionabilis. Q̃ si oi tpe equalr affligat velut fino cha dr fe. cõtinua nulli interpollate fe. interposita pportionata pprijs differemus.

Methodus. Cura feb. putridaruz in generali duob' pficit instrumẽtis: dieta videlz et medicina. Opatio nãq3 manualis ad ipsarũ curã nõ ptinet: nisi cũ fuerit cũ apate: de qb' nos iã expediuim' li. s. verũtñ de his duobus instrumẽtis actores medicine et maxime Ypo. et gal. canones scripserũt vtiles atq3 necessarios diuersos. Nos vt eoz dicta breuiter pstringam' nihil vtiliũ ptermittentes pposse tractem' q̃stiones. Prima quarũ est de dieta q̃lis. s. et qua hora diei vel morbi sit auferẽda a medico methodũ obseruãti. Ad qd videt rñdendũ q canõ pfect' de modo cibationis in fe. putrid. q̃buscũq3 tã ptinuis q̃ interpollatis cõplectẽs oẽs regulas actoz gñales hz septẽ ptes. Prima quarũ est q in nulli' feb. paroxismo seu exacerbatiõe dãd' est cib': neq3 ilico ante ipm: neq3 ilico post ipm: nisi fortassis accidẽs aliqd magnũ timorosum ad hoc necessitauerit. verbi grã. Sincopis q cõsueuit q̃busdã accidere vel defectio in principio paroxismi vel augmẽto: vel statu vel declinatione: nõ solũ pter inanitionẽ: sed pter feb. molestiã: quare tũc q̃libet horarũ cib' erit offerẽdus. Et adhuc magis si sit pter inanitionẽ. Hic cib' opz vt sit paucus facile transmutabilis habẽs virtutẽ alterãdi atq3 cõfortãdi potentẽ: sicut est mica panis pluries lota in aq̃ frigida vel vino albo claro pontico limphato. Et si sic est intẽtio vomẽdi in paroxismis fe. iterpollatarũ de cibo. vel flate: qm̃ in eis facilior fiet vomit' si cibus offerat. Et hãc partẽ can. tradidit nobis Ypo. p. s. aph. cũ dicit in paroxismis subtrahere opz: apponere enĩ lesio est. qd Gal. ptractãs ibidẽ in cõmento ait. Qm̃ duz cibus subtrahit calor totalr sup materiã morbi puertit et paroxismum abbreuiat bono fine. Scda ps can. est q magis debem' eligere vicinitati declinationis paroxismi vel exacerbatiõis si opz q̃ principio q3 calor naturalis minus impedit facta pugna q̃ ante pugnã: pter qd ait Ypo. primo reg. acutoz. Dãd' est cib' postq̃ calor in calcaneũ declinauerit. i. postq̃ calor fe. expasus fuerit pfecte a cẽtro cordis ad circũferentiã oĩquaq3: sicut fit in declinationib' oĩm fe. et paroxismoz. Tertia ps est lz principiũ paroxismi debeat magis fugi q̃ declinatio regularis: est tñ in casu qñq3 necesse fieri si molestẽt accidẽtia: vtpote sui capitis vel debilitas plurima: nõ tñ facta pter inanitionez: sed pter fe. molestiã supuenire cõsueuerũt in declinatiõe: qm̃ vlr in oi fe. hora puentior et trãquillior est eligẽda. Aliter nãq3 nõ digereret: sed corrũperet et maliciã feb. augmẽtaret. Quarta ps est q hora crisis et p totuz statũ donec tota crisis cõpleat in fe. habẽtib' verã crisim est tenuissima dieta vtẽdũ. vñ Ypo. Qñ egritudo est in statu tenuissima dieta oportet vti. Tenuissima autem dieta vt dicit Gal. in commento illius amph. s. p. Tenues et certe diete. psistit in oino nihil dãdo de cibo: istud tñ fallit qñq3 in casu verbi grã. Si accidẽtia cretica fuerit malitiosa virtutẽ deijciẽtia: tũc nãq3 cib' in hora stat': immo et hora crisis nõ est denegãdus cũ virt' sit a medico a cũctis pseruãda. Sciẽdũ tñ q accidẽtia crisis duoz sunt generũ. q̃daz sunt signa crisis tm̃: sicut dolores capitis: anxietas alienatio: difficultas anhelit': et rigor et silia p q̃ nihil euacuat de materia: et ex taliuz apparitiõe et ex vtutis fatigatiõe nõ dz dari cibus apud crisim: qm̃ impediret natura. Signa nãq3 talia nõ fiũt ex vtutis defectione: sed ex pugna materie ptra malitiam morbi quã patit in ei' sepatione post digõnẽ absq3 expulsiõe subita ad exteriora. Alia vo signa sunt et cura crisis: sicut est sudor flux' nariũ: flux' vẽtris: vomit' dyarria vrine. et gñalr oia p q̃ euacuat aliq̃d de materia a corpe. Et ex tali defectione vtutis facta p aliqd istoz vel plima opz simul cibare egruz in statu vel in ipsa crisi. Ista ptereã q̃rta ps can. lz sit vera in statu fe. acute cuz determinatiõe iã dicta: nõ tñ pter hoc est va in statu oĩs fe. Fallit nãq3 in tribus casib'. Primo quidez in statu sumpto penes digestionẽ tm̃ sine difficultate accidentiũ: vt dixim' ca. de pleuresi. Scdo vo in statu q extẽdit vltra spaciũ q̃tuor diez qm̃ sicut dr primo de crisi. et sicut ptz de an-

xto in cōmēto illi⁹ ampħ.porismos ꝛ cōsistē-tias ꝛc. Status quoqꝫ durat ꝑ septē dies: sed dieta tenuissima nō oꝫ dari nisi ꝑ spaciū.iiij. vel.v.dieꝝ ad plus: ꝛ maxime in ꝓcessu morbi cum virtus est iā debilitata: vt patet per Ypo.ꝛ gal.in tota prima ꝑ.ampħ. Tertio fallit in statu quē nō sequit̄ declinatio: qꝛ morituri solis ꝓnosticis sunt relinquēdi. Quinta ps cañ.principalis est ꝙ si fe.putrida curanda sit fe.acuta simplr̄ q̄ terminat̄ in die. xiiij tunc ab hora status vsqꝫ ad finē crisis ꝛ principiū declinationis est vtenduꝫ dieta tenuissima: sed in principio ꝛ augmēto dieta absolute tenui. Si ꝟo sit fe.ꝑacuta q̄ terminat̄ in die septima dieta tenui est vtendū. Si ꝟo sit fe.ꝑacuta q̄ est in q̄rta die futura ē facere crisim: tūc a principio vsqꝫ ad finē dieta tenuissima est vtēdum. Et hāc partē cañ.tradidit nobis Ypo.j.ꝑ.ampħ.cū dicit. Quibus cōtinuus est stat⁹ ꝛ continuo ꝛ tenuiter refici ꝛc. Est autē dieta tenuissima: vt dicit Gal.ibi. Tenues ꝛ certe diete ꝛc.cū tot⁹ cibus auferf̄ aut solū mellicratū aut iulep vel succus granatoꝝ affert̄. Dieta tenuis: cū ptisana collata vel mellicratū nō aquosum offert̄. Est auteꝫ tenuis absolute cū ius pulloꝝ vel ptisana nō collata vel cib⁹ grossus in substātia: paru⁹ tñ in quātitate donat̄. Et ex ꝯtrario intellectu isti⁹ cañ.cognoscim⁹ qm̄ fe.putrida cronica vel tropica est a principio grosse dietāda ꝓut signat nobis Ypo.parti.j.ampħ.cuꝫ ait In tenuibus diebus peccant egrotantes ꝛc. In ista tñ q̄nta parte sunt cōditiones obseruāde: scꝫ cōplexio: ꝯsuetudo: etas: tp̄s anni: regio: habitudo corpis: virtus: qm̄ si oia ista aut plurima inclinēt ad cibum erit dieta minus subtiliāda.verbi gratia. Cōplexio cholerica cōsuetudo gulosa etas iuuentutis pueritie. In istis nanqꝫ casibus Ypo.cañ.nō debent obseruari. Sexta pars cañ.principalis est ꝙ si possibile fuerit: dietetur cum paroxismus vel exacerbatio feb.non prohibeat hora sanitati consueta: quoniā tunc natura magis in cibo delectatur. Septima pars est ꝙ sicut tp̄s digestionis prime cibi in stomacho non est idem apud oēs homines tempore sanitatis: vt ait Gal.cōmento illius ampho. v.parti. Si inebriatus ita neqꝫ tēpore egritudinis: ꝛ ideo tarde digerenti plus temporis reseruetur. Licet autem de hora digestionis nō possit dari certa ꝛ vniformis mensura: cōiter tamē ꝛ vt plurimū requiritur spacium decem horarū inter cibū ꝛ cibuꝫ ad minus. Canones autē ꝓprios quibuscunqꝫ fe. putridis interpollatis aut continuis acutis vel non acutis: dicemus capitulis singularū

Questio secunda est de secundo instrumēto curationis feb. putridarum qđ est medicina qua horarum egritudinis ꝯueniens sit morbi materiā euacuare ꝛ cuꝫ quali medicina: ꝛ proprie in fe.acutis: qm̄ in illis maior cadit timor. Ad quā videt̄ taliter respondendū ꝙ cōsiderādo debitum ꝓcessum artis. Et videtur ꝙ nō oꝫ euacuatio fieri digesta materia excepto solo casu furoris: quod nobis Ypo.j. par.ampħ.in primo canoñ. vbi dicit. digesta medicari ꝛ mouere nō cruda: neqꝫ in principijs nisi materia fuerit furiosa: multa vero nō sunt furiosa. Redditur aūt materia furiosa quinqꝫ modis. Primo quidem ex sui qualitate: vt si sit calida cholerica subtilis ꝛ noscitur rebellis quaꝫ sine nocumēto nō pōt expellere: vt est cholera ꝓprie ꝫinaria vel prassina. Scđo ex sui substātia quā natura phorret a forma specifica: vt melācholia adulta q̄ dū fundit̄ sup arenā ebullit ꝛ ab ea fugiunt musce. Tertio ex sui q̄titate: vt in sinocha inflatiua vel sinocho putrescēte: qꝛ timet̄ suffocatio calidi naturalis vel ruptura venarū. Quarto ꝓpter dolorē ꝓsternentē virtutē: vt in colica vel yliaca vel arthetica. Quinto ꝓpter nocumentū cadens in mēbro nobili necessario ꝑ toto: vt in squinātia ꝛ frenesi. In oibus em̄ istis euacuamus illico digestioneꝫ nullatenus expectando: verūtñ in hoc cadit distinctio nō modica que plurimū est necessaria atqꝫ vtilis medico operanti. Et est sicut dicit gal.xj.de inge.sa.ꝛ Aui.iiij.cañ.fen. j.ꝙ duplex est euacuatio.s. minoratiua ꝛ eradicatiua. Euacuatio minorationis hꝫ fieri in principio vt natura reddat̄ potentior sup residuū materie ad digerendū ꝛ expellendū. Et lꝫ principiū sit triplex.s. principiuꝫ digestionis: ꝛ principiū qđ est spaciū triū dierū: ꝛ principiū qđ est punctuꝫ indiuisibile tpis quo primū cepit eger sentire nocumētum: vt distinguit Gal.in cōmēto primi ꝓno. Intelligo tñ hic spaciū triuꝫ dieruꝫ: nisi forsitan feb.esset cronica in qua principium digestionis vlterius perdurat. Ista etiam euacuatio

minoratiua qñq; fit cū flōmia ꝓprie si sol⁹ san. peccauerit velut ɔtingit in fe. san. vel si oēs humores simul dñarint velut in qbus/ dā fe. cōpositis ꝛ erraticis. Verūtñ gal. xi. de inge. sanitatis ꝑcipit hanc euacuationē fie/ ri in oī fe. cū flōmia ꝛ ꝓprie in corpe san. iu uene carnoso. Et hoc qdruplici de cā. ꝑmo q̄dez ꝓpter ɔsuetudinē. scđo ꝓpter minorem eius timorē. tertio ꝓpt̄ ei⁹ subitū appatū. q̄rto qꝛ ꝛ si nō q̄litati cōferat: ɔfert tñ q̄ntita ti: qm̄ educit multitudinē. quare pōt fieri a principio oīs fe. pu. ɔtinue vel īterpollate: ꝛ hoc ꝓprie in corpe habente san. multitudinē preterq̄ in causone ꝛ tertiana pura: qm̄ ex ea timetur ebullitio ꝛ furor cholere ꝛ ꝓterq̄ in fe. flegmatica pura: qm̄ in ea timetur fle/ gmatis incrudatio ꝛ morbi prolongatio cū debilitate virtutis. Fit aūt euacuatio mino ratiua cū farmacia qñ alius humor solus a sanguine vel duo simul dñantur: velut acci/ dit in summo causone ꝛ tertiana pura ꝛ q̄r tana pura vel notha simpliciter. Silr̄ ꝛ fe. fl'atica pura vel non pura. Ista tñ farmacia nō debet esse quecūq; medicina sed tm̄ lenī/ tiua sicut est ea q̄ soluit lubrificando vel lu/ bricū faciendo: vt cassia fi. māna tamarindi viole pruna succus granatoꝝ dul. Non aūt q̄ soluit cōprimēdo sicut mirabolāt: qm̄ post solutionē derelinquūt stipticitatē qđ est pe riculosū in omī feb. nisi forsassis fuerit cum fluxu ventris supfluo: neq; q̄ soluit attrahē/ do sicut scamonea agaricus turbith: qm̄ ha bent virtutē venenosam q̄ virtutē membro/ rum naturaliū debilitat ꝛ fe. inflāmat ꝛ de/ struit loca sana: vt ait Auicen. caplō ꝑsenti. Verūtamen ꝛ in hoc cadit distinctio necessa ria: quoniam ꝛ si ratione ꝑdicte venenosita tis nocumenta ꝑdicta inferant: ɔsunt tamē in alio scʒ euacuando vel minorando causaʒ feb. quare eisdem cōuenit vti qñq; in princi pio fe. ꝛ ꝓprie reub. ꝛ turbith ꝛ dyagredio cum sint minus venenose tūc scʒ qñ videm⁹ q̄ plus adueniat ex eis iuuamenti q̄ nocu/ mēti. Et hec oīa plene trahunt̄ ex. i. amph. prime pti. In acutis passionibus raro et in principijs farmacijs vti ꝛ hoc prius dījudi/ cantes benefacere. Similiter et ex alio. ij. particule. Incohoantibus morbis si quid vi/ detur mouendum moue. ¶ Euacuatio vero eradicatiua habet fieri apparente digestio ne ꝑfecta: quapropter ait. Ga. xi. de ingenio san. q̄ neq; screatiua: neq; vrinatiua: neq; su dorifera: neq; secessiua donabis nisi materia apparēte prius quodāmodo digesta. ꝛ Aui cen. ꝑnti ca. dicebat. Opʒ igitur vt in princi pio des sirupū ace. siue simplicē. in augmen mento vero siue statu sirupū aceto. siue com/ positū dabis. In ista tñ euacuatiōe eradica tiua cadit distinctio ꝛ necessaria. Et est cum virtus ꝑ se suffecerit: tūc nō debet fieri per artē sed nature cōmitti in hora crisis: vt di/ cit Ipo. i. ꝑ. amph. Ea quoꝝ crisis fit aut facta est equaliter ꝛc. vel virtus sola nō suffe cerit et hoc dupliciter qꝛ vel hūc defectū pre cognoscim⁹ ante statū scʒ qꝛ scim⁹ ex debili/ tate v̄tutꝭ q̄ ip̄a motura est imꝑfecte ad cri sim apud statum: ꝛ tunc debemus euacuare in augmēto vt natura postea super residuū valeat crisim ꝑfectā fidā ꝛ cōpletā fāciām oīno eradicādo vel hūc defectū nō ꝑcognoscim⁹ ante statū sed solū ꝑcognoscim⁹ ipsum ꝑsen te crisi qđ est hora stat⁹ ꝛ ꝓprie circa finē ei⁹ ꝛ hoc regul'r: qꝛ vel certe scim⁹ mēsurā illi⁹ de fect⁹: ꝛ tunc debemus euacuare hora crisis ꝛ auxiliari nature nō tñ quōlibet sed ꝑ eandeʒ regionē cū natura. v̄bi grā. si natura cupit facere sudorē da in potu iulep calidū. ꝛ pone vesicas plenas aqua calida circa corp⁹ totū atq; ipsum pānis calidis lenib⁹ mollibus co opi ꝛ ꝑcipue vt ei⁹ astantes dirigāt anhelitū v̄sus lectū egri. si aūt cupit facere fluxū san. nariū intinge setas porcinas intra nares ꝛ emunge eas. Si v̄o vomitū pone digitū vel pēnaʒ oleo tepido inunctā intra gulaʒ ꝛ da in potu aquā tepidā cum aceto. Si v̄o fluxū ventris ilico fac suppositoriū ex sapone vel melle vel fellib⁹: vt docui cap. de stipticitate ventris. ꝑp qđ ait Ipo. i. ꝑ. amph. vnq̄uaq; repit natura ꝛc. ꝛ Aui. ca. ꝑnti. Et si natura nō mouit moue tu hora mot⁹ est vel non certe scim⁹ mēsurā illi⁹ defect⁹ hora crisꝭ ꝛ motus: ꝛ tūc debem⁹ auxiliari nature post crisim ꝛ mo tum ne fiat recidiua. quapropter ait Ipo. ij. ꝑ. amph. Que relinquunt̄ in morbis ꝛc. q̄re euacuabim⁹ post crisim hora declinationis nō qꝛ sit v̄a declinatio: qm̄ neq; v̄a crisꝭ an/ cessit; sed declinatio non v̄a. Et adhuc decli natio q̄ fit hora crisis nō dʒ fieri qñcunq; sed hora antecedentis crisis qꝛ minus infestant. Uniuersaliter tamen sciendum q̄ tutius est

atq3 meli⁹ egro ⁊ medico hāc euacuationem fieri post crisim: ⁊ cū iā apparēt opa nature diminuta manifeste ꝙ hora crisꝫ. qm̄ non est possibile nobis pfecte cognoscere implectio nez euacuatiōis hora qua fit salua cuz semp iudicio medici pronostici de crisi diminuta quā nō sequit̄ declinatio: qm̄ morituri solis pnosticis sunt relinquendi. Ex q̄bus oibus ostendit̄ ꝙ p canones euacuationis in fe. putrida supradictos nō iformant̄ de crisi pmutatiōis: id est q̄ fit p apa creticū. Verū m̄ rōnabilr̄ videt̄ dicendū ꝙ etiā in hoc casu auxiliari possum⁹ nature post hmōi crisim diminutā: ⁊ hoc q̄dē cum emplr̄is calidis attractiuis ex fermēto ⁊ cepis crudis cōfectis ⁊ cum fricationib⁹ illi⁹ mēbri: ⁊ pp̄rie si fit mēbrum ignobile vel emūctoriū doctrinā Aui. sectantes primo can̄. fen. iiij. ca. de cura apatū dicētis. ꝙ est qn̄q3 cū volum⁹ hmōi apata ⁊ ipsa q̄dā puocam⁹ si nō sunt: ⁊ augmētam⁹ si sunt sc3 cū p ea corpis mēbra intrinseca exonerabunt̄. Restat aūt hoc quoddā de euacuatōe minoratiua ptractādū qđ est qm̄ cū ipsa fit qn̄q3 possibilis fieri in eadē fe. putrida cum flōmia ⁊ farmacia vt ostēdim⁹ in predictis.

¶ Dubiū aūt adhuc videt̄ an flōmia sit premittenda farmacie vel ecōuerso: qn̄. s. vtraq3 ipsarum vti volum⁹ apud minoratiōnē. Ad qđ dicendu3 videtur ꝙ farmacia est pmittenda flōmie ne forte flebothomia trahat materiā ad venas vicinas ⁊ vacuas ⁊ ex fe. interpollata faciat cōtinuā: qm̄ hec est pmutatio maligna. Si vero fit fe. continua premittenda est flōmia: ⁊ pp̄rie si medicina subsequēs debeat esse fortis agitatiua. ꝙ si fuerit debilis lenitiua nō refert qđ de eis an̄cedat. Cōueniens est etiā vt docet Gal. ix. de igenio san̄. vt in oi fe. putrida curanda sit aer continēs frigid⁹ ⁊ hūid⁹ per se vel per artē tpate corpe tamē assidue cum pan̄is calidis coopto: qm̄ sic euacuabit̄ p inspirationē: neq3 tm̄ phibetur assidua resol̄o materie p poros cutis et venarum. De somno pterea ⁊ vigilijs scire cōuenit ꝙ sunt sibijnuicē cuz causa: vt ait Ga. xi. de ingen̄. san̄. Sōnus nāq3 deseruit in feb. putridis ad digerendū: vigilie vo ad resoluendū ⁊ pp̄rie si fuerint naturalr̄ se hn̄tia in q̄to ⁊ q̄li quare prohibeat̄ eger a somno diurno ppoſſe nisi forte cōsueto vel necessitas ppter vigilias nocturnas vel debilitatē virtutis ad id instigarit: tunc nāq3 possibilis est fieri ab aurora vt ad horā tertiā diei: vt ait Ypo. ij. pnosti. verū quōcunq3 ⁊ res se habuerit nullatenus dormire pmittatur in principio vel augmēto paroxismorum ⁊ exacerbationum qm̄ virtutē debilitat: materiā incrudat: labores multiplicat: ⁊ paroxismū ⁊ to. fe. elongat vt ait Gal. in cōmento illi⁹ amph. ij. parti. in quo morbo somnus. In statu vo et declinatione sil'r ⁊ in crisi dormiat q̄tum pōt obtinere. ꝙ si vigilie superfluxerint methodo succurratur vt docuim⁹ ca. vigiliarū lib. j. Ne forti virtute debilitent ⁊ morbū abbreuient ad pnicē sui resolutione potenti. Hac igitur methodo curatiua regat̄ ois fe. putrida per diē tā ⁊ medicinas vsq3 ad declinationem pfectam q̄ tēpus cōualescentie nūcupatur. Tūc nāq3 cōfortetur ⁊ resumatur corp⁹ cū cibis ⁊ potibus laudabilibus cōsuetis oiquaq3 restauret̄. Et scias ꝙ in finibus oim febriū putridarum cōpetit balneū aque dulcis tepide cum sudore rorido sine mora multa: qm̄ reliq̄as materie resoluit ⁊ virtutē excitat attractiuā subseruientē nutritioni mēbrorū.

Emperica.

Scripsimus in methodo de instrumentis pncipalibus in cura fe. putridarū q̄ sunt dietatio ⁊ euacuatio: volumus nūc describere de instrumento quodā minus tm̄ principali qđ est pot⁹ sitis extinctiuus: qm̄ sitis est ex accidētibus febris quib⁹ necesse vt debite succurraf. ¶ Circa qđ sciēdū ꝙ sicut ait Gal. viij. de inge. sani. Sitim tolerare in fe. ē martyriū sine iuuamento: qm̄ virtutē debilitat: fe. inflāmat: vigilias cū angustia multiplicat: vias stipticat: digōnem ⁊ euacuationez retardat. Dicim⁹ igit̄ ꝙ potus famosi in fe: sunt q̄ttuor: duo quidē in fe. de cā calida vz iulep. s. aqua zuccari ⁊ ptisana id ē aqua ordei: duo vo alij in fe. de cā frigida. s. ydromel vel mellicratū qđ latine aq̄ mellis interpretatur: simil'r aq̄ cicerū ⁊ pisorū. Neq3 cōuenit vt detur aq̄ frigida pura in feb. putrida pterq̄ in synocha ⁊ causone: qm̄ materias incrudat: vias opillat: ⁊ materias elongat. Iulep cōficit̄ ex lib. vna aque pure dulcis fōtane vel fluuialis: ⁊ ℥. s. zuccari albissimi mixtis ⁊ aliquātulū bullitis ad ignē lentū ⁊ spumatis ⁊ collatis. ꝙ si magis additum fuerit

de zuccaro fiet magis confortatiuū ⁊ magis lenitiuū s; minus extinctiuū. Ydromel fit eodem mō si ꝑ zuccaro mel coctū dispumatū capiamus. Aqua cicerū vel pisorum fit ex decoctione lib. vnius q̄ cū corticib⁹ exteriorib⁹ et substātia integra sic bullierit in aque pure fontane lib. xx. donec medietas cōsumat: tunc colleť ⁊ reserueť. cōfert in fe. flegmatic[is]. Habet eñ virtutē deopilandi subtiliandi atq; vrinā ꝓuocandi: ⁊ ꝓprie si aliq̄d apponať ex feniculo vel petro. sitim tñ tollit. Aq̄ ordei q̄ ptisana dr̄ colata fit dupliciter ī gñe qm̄ aut medicus intēdit cū ea potū medicinalē aut cibalē. Si medicinalē fiat sic. ℞. ordei boni excorticati ⁊ fricati cū panno aspero donec cortex interior crepeť lib. s. aque fontane lib. xx. decoquāť simul lento igne vel super carbones donec media ps aque vel due partes cōsumanť: coleť ⁊ reserueť in vase vitreo donec infrigideť ⁊ sic ꝯstruit ip̄ȝ Mes. in suo de appropriatis cap. de pleuresi. Est nāq; lenitiua abstersiua vrinatiua. similr̄ et ventris lubrificatiua ⁊ opillationū aperitiua necnō et screatiua. Verūtñ Auer. vij. colliger. alr̄ ip̄am cōstruit. ℞. ordei boni nō excorticati s; integri sicut seminať in terra lib. s. aque pure. lib. xx. imbibatur p̄mo ordeuȝ in aqua p sex horas donec dilateť ⁊ mollificeť Deinde bullitať simul ad lentū ignē sicut p⁹ Et si volueris magis clarificare: ꝯsue ordeū post imbibitionē in pāno lineo dēso. Si v̄o volueri[s] facere potū cibalē. ℞. ordeū ⁊ aquā sub ꝓportiōe p̄dicta ⁊ frica ip̄ȝ cū pāno aspero fortius q̄ prius donec scȝ cortex interior separeť qđ si nō sit possibile fieri cū panno fiat cū molla. deinde medullā albā ordei laua cū aqua cal'a ter vel quater semp aquaȝ renouādo. Ultimo v̄o bulliať lento igne cū aqua frigida pluuiali priuscalefacta donec medietas vel tertia ps aque remāserit. deiñ colleť ⁊ reserueť in vase vitreo. Hec aqua sedat sitim: lenit asperitatē: gutturis ⁊ lingue calorē mitigat: sputū ꝓuocat: nutrit ⁊ ventrē lenificat. Et si ꝑ amplius decoxeris magis nutriet ⁊ minus vētrē inflabit. Et si pulteȝ ex eo facere volueris: adde oleū ⁊ sal neq; colla ⁊ reperies bonitates easdē: ⁊ tunc dicetur ptisana nō collata.

Canones.

Necesse ē in fe. putridis viscera illa ledanť q̄ sunt receptacula supfluitatuȝ verbi grā. In feb. de cho. epar. in feb. de flegmate stomachus ⁊ pulmo. in feb. de mel'ia sp^en. in feb. de sangui. cor ⁊ vene corporis totius q̄re opȝ vt in curis singulorū talibus mēbris cū alteratiuis ⁊ cōfortatiuis assidue succurrať: vt dicit Auer. vij. sui colliget. cap. p̄nti. Hoꝝ autē copiā reperies in capl'is singulorū libro. s. ¶ Sciendū p̄terea q̄ in cura oīs morbi cōsuetudo: tēpus anni: ⁊ regio: corporis habitudo: situs mēbri: sensibilitas mēbri: opatio: atq; necessitas: nobilitas mēbri: colligantia: constitutio aeris: ⁊ antecessio diete prout nos docet Gal'. ix. de ige. sani. Verūtñ in cura fe. putridarū duo sunt ex eis precipue cā scȝ morbi ⁊ virtus egri. Hec nāq; duo sunt q̄ pugnant inter se ꝓ pernicie vel salulute cōferenda: ita scȝ vt in digōnibus ⁊ alterationibus causaȝ magis attendamus. s; in dieta atq; in euacuatione virtutē magis inspiciam⁹: ne forte virtutē simul cū mēbro ꝓsternamus. Scire etiā cōuenit q̄ diete ordinatio in fe. putrid' est duplex. Una quidem vl'is respectu totius egritudinis. Alia v̄o pticularis respectu cuiuscūq; diei. Uniuersalis aūt est triplex qm̄ aut trahiť ab essentia morbi aut vt aliter dicamus in feb. acuta: ⁊ aliter in pacuta: ⁊ alr̄ in perpacuta: ⁊ aliter in tropica: ⁊ aliter in cronica. Aut trahiť a q̄ttuor tpibus vl'ibus morbi: aut alr̄ in virtute cōstanti: aut alr̄ in debili. Particularis v̄o similr̄ est triplex. aut eñ trahiť ab interpollatione paroxismi: aut cōsuetudine nūeri cibationum q̄ die tpe sanitatis: aut ab accidentib⁹ paroxismi: ⁊ hec oīa plene tractauimus in methodo vestigijs auctorū fideliter inherentes. Cura p̄terea in fe. est triplex. Una q̄dē grā dispōnis: ⁊ sic in oī fe. cōpetunt frigida hūida per naturā. scđa vero grā cause et sic in fe. quibusdā cōpetūt cal'a sicca puta fl'aticis. q̄busdā hūida vt cholericis. vñ freqūter accidit vt medicina cōueniens cause noceat dispositioni ⁊ ecōuerso. In hoc tñ casu qđ earū magis timueris magis attendas verbi grā. dispositionē in feb. de cholera ne fortē calorem inducat. Causam v̄o in fe. de flegmate vel mel'ia ne forte morbū ꝓlonget vtraq; vero simul in feb. de sanguine ne fortem suffocationē subitā inducat. Tertia autem cura accidentiū consequentium febrē. s.

sitis dolor capitis fastidiũ stipticitas vẽtris vel fluxus ei⁹ ⁊ silia. Et quẽadmodũ ẽ cura triplex: vt scripsimus ca. de ardore vrine. de/mũ sciendũ ꝙ oĩs fe. putrida quẽadmodũ et oĩs morb⁹ materialis salubris q̃ttuor hꝫ tpa vl'ia put sepius tactũ est cap. pñti. verũ quõ distinguant̃ ⁊ quõ p signa ꝓpa cognoscant̃ diximus cap. de pleuresi ꝓposse.

Pronosticatio.

Priusq̄ ꝓnosticare possimus in fe. putri. scire opꝫ q̃ ⁊ quot sunt gñia signoꝝ attendendo rũ in fe. ⁊ q̃lia sint eoꝝ fundamenta a q̇bus trahunt̃ ⁊ q̇d hẽant significare. Ad cognitionẽ igr̃ signoꝝ ⁊ quot sunt in gñe duplex ẽ di/uisio necessaria. pma q̃rũ est ꝙ signoꝝ vt pꝫ iij. de accñte ⁊ morbo q̇dã signt egritudinẽ: q̇dã cãm egritudis: q̇dã longitudinẽ ⁊ breui/tatẽ egritudis: q̇dã tpa vl'ia egritudis: q̇daꝫ salutẽ vel mortẽ. scda diuisio est ꝙ q̇dã sunt accñtia egritudinẽ añcedentia: vt rubor fa/ciei synocbã: quedã coexistunt egritudini: vt dolor lateris pũgitiuus: in pleuresi existit coequus vl' coeuus. quedã ꝟo cõcomitant̃ egritudinẽ: vt icteritia: q̃nq̄ sequit̃ feb. de cbo. ⁊ vomit⁹ fe. de flegmate ⁊ ydrop. fe. de melia ⁊ variole fe. de sanguie ⁊ ex hmõi signis post apparẽtib⁹ sunt oĩa signa exeũtiũ a corpe. s. vrine sputi egõnis ⁊ sudoris a q̇bus digõ et indigõ salus ⁊ mors significant̃. Ad cogni/tionẽ aũt signoꝝ a q̇bus trahunt̃ ⁊ q̃ sunt eorũ fundamẽta scire nos opꝫ ꝙ oẽ signuꝫ aut trahit̃ a subalibus morbi: vtpote ab actione lesa ablata diminuta vel corrupta: aut trahitur a casibus ⁊ accñtib⁹ morbũ cõsequẽtib⁹ vtpote a q̃litate corpis pmutata vel exeũtibus a corpe mutatis. Ad cognitionẽ autẽ si/gnoꝝ cuius cã q̃rat̃ ⁊ q̇d habeãt significare sciendũ ꝙ vltiate nihil aliud significãt nisi l' virtutis dñiũ sup causaꝫ morbi: q̃m in hoc ẽ salus atq̄ vita egri vel cause dñiũ sup ꝟtutẽ in quo cõsistit pnicies: q̃re volentẽ ꝓnostica/re in fe. putrid. pmo scire cõuenit fortitudi/nẽ cause morbi. Dicam⁹ aũt ꝙ virtus dr̃ de/bilis ⁊ fortis dupl'r. Uno mõ formal'r put ẽ potẽtia aie: ⁊ sic nũq̄ variat̃ ꝟtus in egritu/dine. Alio mõ essentialiter scꝫ rõne suoꝝ q̃t/tuor instroꝝum quib⁹ accidit cõtra morbũ q̇ sunt calor innatus q̇ cõplexio dr̃: et calor in/fluens qui spũs dr̃ ⁊ mẽbra ⁊ humores put hec oĩa vel plurima eoꝝ sunt bñ se habẽtia in quãto ⁊ quali: similiter ⁊ in mõ substan/tie ⁊ situ: ⁊ ad hoc nõ modicũ deseruit influ/xus astroꝝ infortunatoꝝ: vt dr̃ pmo ꝓnosticorum. vel eufortunatoꝝ: vt dr̃ ibidẽ. ⁊. iij. de creticis diebus. Et eodẽ mõ dico de morbo Cum autem dicimus virtutẽ esse fortẽ in se nõ sufficit illud ad salutẽ: sed requirit̃ ꝙ sit fortis per comparationẽ ad morbum ⁊. eius causam. Potest nãq̄ virtuti forti fortior morbus obuiare qui mortẽ infert. ꝑpter qd̃ ait Ypo. s. ꝓnosticoꝝ ꝙ in signis ꝓnosticis non sufficit bonitatẽ ⁊ malitiã ppendere signoꝝ immo ipsoꝝ: neq̄ multitudinẽ: sed eoꝝ inter se comparationẽ. Potest nãq̄ vnũ bonuꝫ si/gnũ efficax pluribus malis signis debilibus resistere sil'r ⁊ ecõuerso. Et ex hoc manifeste apparet cã quare in fe. ⁊ ꝓprie in fe. acutis eger plerũq̄ morit̃: cuius pulsus est magn⁹: fortis: ordinat⁹: ⁊ alter ecõtra saluat̃: cui⁹ pulsus extat paruus debilis inordinat⁹. ꝙ si q̇s obiecerit. Quid ergo fiet cũ virt⁹ ⁊ morbus fuerint equalis fortitudinis oĩo? dicem⁹ ꝙ illud tpe longo stare nõ põt quin alterũ ex eis dñetur. Ad qd̃ facit regimẽ medici: siml'r et aspectus astroꝝ. Uolentes igit̃ in speciali oĩa signa ꝓnostica gñalia fe. putridarũ tam bona q̄ mala sub compendio constringere et ꝓprie Ypoc. ⁊ Gal'. qui plurimum in eis sunt conati. Dicamus ꝙ cum signum nihil aliud sit per essentiã q̄ accidens cõsequens morbum velut vmbra corpus: vt pbat Gal'. iij. de accidẽti ⁊ morbo. oꝫ necessario vt quẽadmodũ accñs: ita ⁊ signũ trahat̃ ab aliquo istoꝝ triuꝫ in gñe q̃ sunt actio lesa: qualitas permutata: ⁊ exiẽs pmutatũ: de quibus per ordineꝫ dicam⁹. Neq̄ putet aliq̇s in signis hmõi certam fore fidẽ: sed ꝓbabilẽ solũ atq̄ estimatam: quoniã vt ait Ypo. ij. pti. amph. Acutoꝝ morborum nõ oĩno certe sunt pro/nunciationes: neq̄ sanitatis: neq̄ mortis. Signa igit̃ pronostica in fe. putri. in cõmuni sumpta ab actione lesa sunt in gñe septem bona ⁊ totidem mala eis opposita: quoniaꝫ aut trahuntur ab actiõe lesa virtutis animalis: sic sunt omnia signa significãtia sup ablationem vel diminutionem vel corruptionem sensus et motus voluntarij super corpus totum. Et hec quidem sunt septem nume/

ro bona ⁊ totidē mala eis opposita. Primuꝫ est cōfortatio mētis interioris sm̄ discretionē ⁊ ymaginationē ⁊ locutionē ⁊ memoriaꝫ perfectā. Silr̄ ⁊ largitas sensuū exteriorū sine errore circa sua sensibilia ꝓpria. Scōm est somnꝰ naturalis vel ꝯsuetus tp̄e sanitatis sm̄ q̄ntum ⁊ q̄le ⁊ hora diei ⁊ noctis sine stupore vel lesione post ip̄m. vn̄ Ypocr. scōa ꝑti. amph̄. In quo morbo somnꝰ laborē prestat mortale. Et subdit in ꝓ primo vbi somnꝰ desipientiā sedat bonū: vbi ṽo prestat mortale. Tertiū est decubitꝰ egri sup̄ altero laterum nō supra dorsuꝫ nisi q̄n̄qꝫ ꝓpter egritudinē vel lecti declinationē. Quartū ē mobilitas facilis ⁊ leuitas corꝑis totiꝰ atqꝫ laterū cū se reuoluit de latere sup̄ latus. Quintum est absentia sapoꝝ alienoꝝ apud gustū sine causa manifesta vel eoꝝ p̄ntia debilis vel diminuta. Sextum est fortitudo capitis ita vt neqꝫ dolorē sentiat: neqꝫ angustiaꝫ oīno vel paucā. Septimū est fortitudo ṽtutis expulsiue cerebri sup̄ oīa sua emunctoria ⁊ ꝓprie cuꝫ sternutatione tp̄ata. Si aūt signa trahātur ab actione lesa ṽtutis vitalis sic fiunt q̄ttuor salubria ⁊ totidē mala eis opposita. Primū est pulsus magnꝰ fortis ordinatꝰ cuꝫ spissitudie moderata: q̄m̄ fortitudinē ṽtutis certificat: silr̄ ⁊ dyastoles maior q̄ȝ sistoles et tēpus q̄etis post dyastolē: q̄m̄ caloris feb. declinationē significat ꝯfidēter sicut appꝫ in finibꝰ ꝑoxismoꝝ fe. interpositaꝝ. Scōꝫ est anhelitꝰ ordinatꝰ facilis nō intersectꝰ ex suspirijs vel asmate vel orthomia. Tertiuꝫ est tranquillitas cordis in suo motu ita vt neqꝫ saltet neqꝫ tremat: neqꝫ cadat. Quartū ē pulmonis ⁊ cāne facilitas: ita vt neqꝫ tussi neqꝫ siti mēdosa neqꝫ caumate affligātur neqꝫ vocis gn̄ent sonum maiorē vel minorē solito cōtinentē. Si ṽo signa trahanẗ ab actiōe lesa ṽtutis naturalis sūt septē nūero bona atqꝫ vitalia ⁊ totidē mala eis opposita. Primuꝫ est bonitas appetitꝰ ad cibum debitū vl̄ cōsuetum sm̄ subām ⁊ q̄ntitatem ⁊ q̄litatem ⁊ numerū ⁊ ordinem atqꝫ horā sumptionis. Scōm est paucitas sitis ⁊ desiderij ad potꝰ naturales debitos ⁊ cōsuetos. Tertiū est absentia inflationis ⁊ rugitus ⁊ angustie circa ventrē post cibū assumptū q̄m̄ fortitudineꝫ ṽtutis digestiue stomachi significat. Quartum est absentia doloris pūgitiui vel grauatiui in alterutro ypocūdrioꝝ q̄m̄ fortitudinē ṽtutis digestiue epatis ⁊ splenis significat. Quintū est expulsio sup̄fluitatū p̄me ⁊ scōe digestionū debita vel cōsueta sm̄ q̄ntitatem et substantiā cibo ꝓportionatā ⁊ sm̄ qualitatem materie cōgruentē ⁊ sm̄ horā nature et consuetudinū ꝯuenientē. Sextū est titillatio virge ⁊ testiculoꝝ ad coitū: q̄m̄ significat virtutē gignitiuā in eis nondū fore sopitam q̄ est melior significationū. Septimū est priuatio sensatiōis male circa musculos q̄ sunt in ambitu totiꝰ corꝑis: velut horripilatiōis vel rigoris aut tremoris ardoris aut pūctionis nisi fortassis aliq̄d taliū acciderit vt nature pugnātis ꝯtra morbū sicut fit in p̄ncipio ꝑoxismoꝝ febriū interpollataꝝ ⁊ crisim fe. acutaꝝ: q̄m̄ bonitatē significat sensus naturalis. Signa ṽo ꝓnostica gn̄alia in fe. putridis tracta a q̄litate corꝑis ꝑmutata sunt tria in gn̄e q̄m̄ aut trahūtur a calore vel frigore aut ab habitudine. Si a calore sic sunt duo nūero bona ⁊ totidem mala opposita. Primū ē color faciei debitꝰ ⁊ ꝯsuetus: ita vt neqꝫ liuore neqꝫ pallore neqꝫ rigore neqꝫ rubore neqꝫ vario colore sit mutatꝰ ꝓpter egritudinē ⁊ ꝓprie infra .iij. dies a p̄ncipio egritudinis sed sicut color sanoꝝ vel sui sanorū. Scōm est vt icteritia vl̄ citrina vl̄ nigra non sup̄ueniat nisi forte pꝰ .vij. dies ⁊ an̄cedentibus signis digōnis ꝑfecte ⁊ virtute ꝯstante. vn̄ Ypo. iiij. ꝑ. āph̄. Icteritia si superuenerit an̄ .vij. diē malū. Istō t̄m̄ dictū ypo. ꝑtractione indiget: vt ostēdimus ca. de icteritia. lib. f. Si ṽo trahanẗ a calore l̄ frigore sic sūt duo signa bona ⁊ totidē mala eis opposita. Primū est vt calor sit eq̄lis sup̄ corpꝰ vniuersum neqꝫ extrema frigeāt ⁊ viscera aduranẗ: q̄m̄ ecōuerso q̄ȝto calidiora fuerit cū signis bonis alijs tāto foret āplior spes salutis. vnde Yp. iiij. ꝑ. āph̄. In nō deficiētibꝰ febribus si que q̄dē extra fuerit q̄ ṽo intus ardeant ⁊ sitim habeant mortale. Et ratio est q̄m̄ proprium est calori putrido moueri a centro ad circūferentiā immixto cuꝫ nō fuerit ꝓhibēs aliq̄d: vt est ap̄a magnū in corꝑe profundo. scōm est vt rigor vel tremor nō sup̄ueniat ⁊ ꝓprie in feb. acutis nisi fortassis post signa digestionis ⁊ in die cretica quam precessit dies sua indicatiua cum sudore lento ⁊ cum ventris cōstantia q̄ cuꝫ simul fuerint: ertsim

significant ad salutē. In alijs ꝟo mortē fe/
stinam ex effrenitate materie vel morbi lōgi
tudinē ex grossitie atqꝫ multitudine materie
demonstrāt. vñ ypo. iiij. p. amp. Si rigor in
ciderit fe. nō deficiēte iā debili existēte ꝟtute
mortale intelligens hoc de crisi sintomatica.
sed tñ in. s. amph. eiusdē pticule ait. A causo
ne habito rigore supueniēte solutio fit intel
lexit hoc de crisi naturali. Si aūt trahant si/
gna hec ab habitudie corporis sic sunt signa
qttuor nūero bona ⁊ totidē mala eis opposi
ta q̄ ponit Ipo. pmo pnosti. Primuꝫ est di/
spositio faciei: vt. s. sit facies filis sanoꝝ neqꝫ
sit facies filis cadauerum mortuoꝝ q̄ facies
tornatilis nūcupatur. Cui9 hec est disposi/
tio vt statim a pncipio fe. ⁊ pprie infra tres
dies fiāt oculi cōcaui lipposi q̄ lumē videre
pborrescunt ⁊ sunt ineq̄les: vt pote vnus ma
ior ⁊ eminentior altero vel sint inuersi ita vt
sola eoꝝ alba videant. vl' sint tremuli lachry
mosi vel fixi cōgelati ⁊ timpora sint velut la
mia ferrea ⁊ aures frigide ⁊ eaꝝ pulpe ab/
breuiate ⁊ nares acute eminētes atqꝫ porre
cte cū angustia foraminū suoꝝ ⁊ frons arida
tensa velut coriū torrefactū ad igneꝫ qd nul
latenus rugas hꝫ: neqꝫ plicat: neqꝫ redit in si
tum ppriū subito si trahat ⁊ mentū longū ⁊
gene prominētes ppter ꝯsumptionē maxil
larum ⁊ os amplū ⁊ curuatū cuꝫ distorsione
labioꝝ ⁊ assiduitas anhelādi per os nō per
nares. Hec eñi oīa sil'r ⁊ extenuatio corpis
totius subita preter debitū vel cōsuetū mor/
tem ppinquā significāt ex fe. fortitudine cor
pus ⁊ virtutē marasmāte: ⁊ proprie si causa
nō antecesserit primitiua. verbi gr̄a. Vigilie
assidue sudor plurimus fluxus ventris sup/
fluus: ieiunū cuꝫ pstratione appetit9 ⁊ sil'ia
qm̄ in eis minor cadit timor q̄ ex feb. Scōm
est habitudo corpis totius: vt scꝫ sit corp9 to/
tum molle tractabile flexibile neqꝫ sit venter
inanitus velut vesica vacua: neqꝫ crura rige/
ant velut lapis aut lignū: qm̄ talis est dispo
sitio cadauerū cum infrigidat. Vnde Ipoc.
ij. parti. amphо. In omnibus morbis ea que
circa vmbilicū ⁊ pectinē spissitudinem habe
re melius est ⁊c. Verūtñ oportet vt corp9 ex
feb. extenuet ⁊ magis vel min9 prout fe. ma
ior vel minor fuerit ⁊ corp9 rarū incōpactū.
Quapropter ait ypocrates. ij. pti. amphо.
Febricātibus nō oīno in supficie permane/
re vel minuere corpus aut contabescere ma/
gis eo qd fit ꝺm rōnem malū. hoc eñi longi
tudinē egritudinis hoc ꝟo imbecillitatē vir/
tutis significat. Tertiū est habitudo testicu/
lorum in viris ⁊ mamillaꝝ in mulierib9: vt
sint dilatata mollia pendētia neqꝫ sint are/
facta corrugata: qm̄ cōsumptionē humidita
tum radicaliū demonstrāt. Quartū est habi
tudo iuncturarū ⁊ membroꝝ articulariū: vt
sint leuia flexibilia ante ⁊ retro: neqꝫ rigeāt
velut in thetano: neqꝫ recuruentur velut in
spasmo. Vnde Ipo. ij. p. amphо. fe. in spa/
smo melius est q̄ spasmū in fe. Signa auteꝫ
tracta ab exeūtibus mutatis licet sumant a
septem q̄ sunt sudor vrina sputum egestio et
fluxus menstruoꝝ ⁊ fluxus san. narium atqꝫ
vomitus. Nos tñ de sudore ⁊ vrina soluꝫ lo
quimur pñti sermone: qm̄ de sputo diximus
caplo de pleuresi. de egestione ꝟo caplo de
fluxu ventris. ⁊ sic suis caplis proximis dixi
mus. Sudor igitur si supuenerit die cretica
et post signa digestiōis ⁊ fuerit neqꝫ ardēs
neqꝫ frigidus: neqꝫ subtilis imbibitus neqꝫ
viscosus fluens sicut oleū: neqꝫ modo appa
reat ⁊ mō delitescat: neqꝫ in quadā pte corpo
ris accidat ⁊ in quadā parte nō: sed fuerit co
piosus assidu9 eq̄lis per totū quē hñ suffer/
re pōt ꝟtus egri: neqꝫ fuerit fetid9 magis so
lito vel debito oīa ista bonum significāt con
traria vero malum. Sudor circa caput soluꝫ
exiens debilitatem significat cerebri: ⁊ si cir
ca pectus ⁊ thoracem acciderit oppressionē
significat cordis. Si ꝟo circa mirach vētris
et ypocundria se tenuerint debilitatem vir/
tutis atqꝫ multitudinem materie significat
circa membra nutritiua. Vnde Ipo. iiij. par
ti. amph. vbi sudor in corpore illic egritudi/
nem demonstrant. Est ergo malus sudor si
fuerit circa ventrem solum peior vero si cir/
ca pectus solum: sed pessimus omniumatqꝫ
mortalis si circa timpora atqꝫ frontem. Su
dor preterea frigidus timendus est ex multi
tudine ⁊ grossitie materie ⁊ morbi longitu/
dine quam significat. Sudor calidus timen
dus est ex furore materie ⁊ virtutis subita
suffocatione. Vnde Ipoc. iiij. par. amphо.
Sudor multus calidus ⁊ frigidus supfluēs
frigidus maiorem calidus minorem signifi/
cat egritudinem. Item sudor frigidus gene
raliter in omni feb. malus est atqꝫ timēdus.

qm̄ aut caloris nālis extinctionē: aut materie sigt multitudinē. vñ Ipo. iiij. p. āph. Frigidi sudores cū fe. acuta quidē facti mortē cū mollitori ꝟo longitudinē egritudis significāt. Urina si statim a pncipio infra primos tres dies incipiat appere digesta ꝛ de die in diez eius digō augmentet atqꝫ pseueret cū cōstātia virtutis salubre. Dicit aūt digesta ex signis q̄ttuor. pmo q̄dem ex suba tpata inter grossuz ꝛ subtile. scdo ex colore tpato. s. citrino vel ru. claro. tertio ex q̄titate pportionata mat̄ie vl' diete. q̄rto ex ꝯtētis q̄ sunt tria. s. nebl'a pēdēs in supficie q̄ incboatā digōnē significat. ꝛ nubes natās in medio q̄ pfectū digōnis sigt. Silr̄ ꝛ ypostaꝭ. alba lenis eq̄lis in fundo residēs i figura piramidis ascendēs q̄ ꝟe significat cōplemētū digōnis. Urina cruda ꝛ indigesta velut alba lactea vl' liaropos vel palearis ꝛ cui⁹ cruditas de die in die augmetat: neqꝫ cibi: neqꝫ remedia rōnabiliter exbibita pficiūt ad pducendū digōnē vel cōformādum ꝟtutē mortē sigt affuturā. Urina q̄ diuersificat in digōne ꝑm se vl' ꝑm tpa morbi malitiā ꝛ materie diuersitatem ꝛ virtutis angustiā demōstrant. ꝟbi grā. si fit digesta ꝑm subam sed nō ꝑm cōtēta: vl' sit digesta ꝑm colorē ꝫ nō ꝑm suā subaz: vel si mō digā fuerit mō cruda redierit alternatiz. Urina diuersicolor. ꝟbi grā. rube⁹ inferi⁹ liuens supius aut ecōuerso etberogeneā materiaz ꝛ ꝟtutis angustiā demōstrat: quare si ps vrine supior peior appuerit frenesim vl' litbargiā vel subetb ex febribus minat. Si ꝟo ps inferior deterior euenerit nefresiz vel ictericiā vel epatis ꝛ splenis duritiē pmittit. Si ꝟo pars media cordis minat suffocationez. Urina viridis spasmū de ianitione ꝛ mortē ex adustiōe significat. Urina nigra in fe. putridis ꝑm substantiā vl' cōtēta mortē ex adustione significat: ꝛ pprie si pcesserit eā viridis. Qō si liuida antecesserit mortē ex cōgelatione ꝛ caloris naturalis extinctione demōstrāt. Et q̄to magis nigredo descēderit ad fundū vrinalis magis malū pnūciabis. vt di. Gal. iij. de crisi. Est tm̄ frequēter cū in fe. putrid. ꝛ pprie melicis vrina nigra expulsionē naturalē significat ꝛ salutē tūc. s. cū euenerit post signa digōnis ꝛ cū alleuiatiōe ꝟtutis ex tpa quacqꝫ die ꝛ fuerit pluria pdurans neqꝫ delitescat subito post ei⁹ apparitionē. Caue ꝑterea in fe. putrid. vt di. Gal. ij. pnosti. ne renū vel splenis vel vesice vitio capitis attribuens fe. qd̄ est aliorꝫ. Est nāqꝫ cū in fe. egreditur p accidēs vrina nigra vitio renum vel splenis vl' matricis cū eorꝫ opillatio tollit p naturā. Et est cū in fe. appet vrina lactea vesice vitio. Distingue ḡ vrinā albā ex fetore ꝛ cōtento albo squamoso residēte in fundo vasis velut furfures sup cute. Urinā ꝟo nigraz ex sensatione doloris circa renes vel ypocundriū sinistrū vel sumē vētris: qm̄ talia nō sūt pprie in fe. Et ex melioribus significationibus ē q̄s patiēs refert sup cōsuetudie tales vrinas faciēdi plodice vel assidue: Ex signis igr̄ bmōi pnosticare possum⁹ i fe. putrida q̄cūqꝫ mortē vl' salutē. verū si diē ꝛ borā mortis vl' salutis pscire volueris ad signa pnostica q̄ dicemus in crisibus fiet recurrendū. Qm̄ vt ait Gal. iij. de crisi. solius egritudis diē ꝛ borā est scire possibile cui⁹ est vere crisis. Hec igit de fe. putrid. in gn̄ali dicta sufficiāt que necesse est vt oia vel plurima in illius mēte resideāt assidue q̄ ipsas curare metbodo vl' in ipsis pnosticare rōnabiliter attemptat.

¶ De febre sanguinea. Ca.vi.

Febris ex sanguine nō est fieri possibilis interposita: ꝫ tm̄ cōtinua: qm̄ sanguis cū remanet sub ppria forma virtutū ē intravenas: ꝛ illico cū venas exierit in stomacbū vl' intestina vl' spōgiositatē mēbrorꝫ necesse est vt in virus ꝛ saniē cōuertat: vt di. Ipo. vi. pti. āph. qd̄ totū accidit ex tpamēto sue ꝯplonis ꝛ delitia sue cōpōnis: quēadmodū appet in lacte ꝛ spmate. Hec fe. nō ꝯplicat cū fe. alia vl' nō manifeste. Qd̄ q̄dē accidit pꝑter multitudinem sang. in corpe nr̄o sup bumores oēs. Cōnūerat pterea bec feb. inter fe. cōtinuas acutas valde quas Gal. arsiuas vel cōclusas appellauit. Aui. ꝟo pacutas vel pperacutas ꝛ sunt fe. q̄ terminantur in q̄rta vel. vij. die vel ad plus. xiiij. qd̄ tps nulla fe. peracuta pōt trāsire siue sit mortalis: siue salubris: ppt̄ ꝙ ait Ipo. ij. pti āph. Acute egritudines. xiiij. diebus terminant. Est aūt fe. sanguinea duarū spērū: qm̄ vel sanguis peccat in q̄to: quare cū sit per naturā calidus feb. inducet que dr

sinocha inflatiua. Vel peccat in quali: quare cū natura nō regitur: putrescit et feb. efficit q̄ sinochꝰ appellat. Unde ꝟsus Sinocha de mul to: sed sinochꝰ ex putrefacto. Nō potuit hec diuersitas in aliis humoribꝰ repiri qm̄ neqꝫ sunt i corpe plurimi neqꝫ benigni velut san. ꝑpter qd ait Gal. ix. de inge. sanitatis. Hāc fe. mediā inter febres putridas et effimeras ordinauit. Hec etiā fe. siue sit inflatiua siue putrida tres habet spēs. Una quidē que sta tiꝫ cū incipit: acuit assidue: qm̄ in ea plus re perit putrefactiōis q̄ resolutiōis: et ista aug mastica appellat. Alia ꝟo q̄ econuerso ꝓce dit: qm̄ statiꝫ a pricipio de die in diē mitigat cuꝫ in ea plus resolutionis q̄ putrefactionis repertatur: et hec paugmastica dicitur. Ter tia ꝟo media iter illas: scꝫ que semꝑ affligit equal'r quasi sit semꝑ in statu: et hec homote nus nūcupat. Neqꝫ potest ista diuersitas in humoribꝰ aliis repiri: qm̄ illud vl' subtilitas vl' grossities vl' viscositas vl' modicitas impe diūt. Signa fe. de sanguie in communi sunt: quoniam in ipsa non accidit corporibus ma cris frigidis per naturā: vel regimē vel etatē vt ait Gal. ix. de ingenio sanitatis quapro pter nō accidit senibꝰ vel melancholicis: sed sanguineis carnosis rubicūdis ꝑ naturā atqꝫ adolescētibꝰ vel iuuenibꝰ ꝑfectis. Qd̄ si cor poribꝰ flegmaticis vel cholericis acciderit: fit h̄ ex antecessiōe ocii et quiet' et somni plu rimi et ciborū sanguinem multiplicātium vt sunt ꝓprie vinum et carnes laudabiles: qua re cū post ista neglexerint exercitia vl' balnea cōsueta vel euacuationes cum flōmia surgit febris. Et ad hoc disponit plurimum prior dēsitas velut in corpore musculoso dēso com pacto dure carnis apud tactum. Similiter et pororū opillatio ex balneis stipticis vel vn guentis prohibētibus inspirationē. Signifi cāt autem hanc fe. in communi vrina rubea grossa et facies rubea cum inflammatione maxillaruꝫ et imaginatione rerum variarum et pulsus magnus latꝰ longus fortis velox: atqꝫ spissus: et dolor capitis fortis grauis pulsatiuus cum instātia vigiliarum assidua et sitis intensa cum dulcedine saliue sine cau sa manifesta. Similiter et grauitas plurima corporis totius: ita vt anhelitus fiat strictus velut ꝓfocati. Et est eius calitas vehemens velut in causone: sed est cum humiditate. Si gna vero propria distinctiua inter sinochaꝫ et sinochum sunt quattuor. quorum primuꝫ est: quoniam i sinocha inflatiua apparet vri na rubea clara grossa non confusa. In sino cho vero putredo fetida confusa propter hu moris ebulitionem. Secundum vero qm̄ in sinocha sentitur pulsus ordinatus et equa lis. In sinocho vero diuersus et inordinatus quoniam in eo virtus magis fatigatur. Et in sinocho sistoles est maior q̄ dyastoles cu ius contrarium reperies in sinocha inflati ua: et similiter fiet apud anhelitum. Tertiuꝫ vero quoniam in sinocha sentitur ad tactuꝫ calor corporis vaporosus suauis: i sinocho mordax: durus: acutus ꝓpter fumos putri dos caprinos. Quartū vero quoniam sino cha nō habet periodicationes diurnas: quo niam ipsa est febris nō ꝓportionata ad ma teriam. Sinochus vero exacerbatur de ter cio in tertium quoniam sanguis cum pu truerit similitudineꝫ cholere assumit: vt dicit Galenus loco supradicto. Et duo quidem vltima sunt certa que non faciunt errare. Potest autem et quintum addi quod est: quoniam vt plurimum sinocha incipit cali da sine tremore et rigore: sinochus vero cum rigore: quemadmodum et alie febres putri de: quod quidē accidit propter vapores pu tridos dispersos super musculos qui sunt in ambitu totius corporis.

Methodꝰ.

Cura vtriusqꝫ febriū sanguinearuꝫ: vna fe re est atqꝫ eadē: vt docet Gal. ix. de ingenio sanitatis. Similiter et Auicenna caplo pre senti. quorum doctrinam assequimur pro posse. Cum igitur hanc febrem primo co gnoueris: fac ilico flebothomiam basilice dextre vel simul vtriusqꝫ cum incisione lar ga: siue fuerit in die siue in nocte. Neqꝫ re fert an in principio vel augmento vel statu illud facias si prius nō fueris vocatus: quo niam a prima die vsqꝫ ad septimam potest in hac febre fieri flebothomia in qua qui dem tantum de sanguine subtrahatur: siue per assiduationem hora vna: siue per se cundationem horis diuersis donec eger ad sincopim conuertatur. Si tamen virtus et etas consenserint: et proprie in corpore cō pacto robusto. veruntamen oportet vt ma

gis vicinemur sincopi in sinocha inflati/ua quam in sinocho: quoniam in ea virtus magis for/tis est et citius per flebotbomiam exoneratur quam putrida in qua sanguis dupliciter peccat. Oportet etiam vt stomachus sit vacuus a cibo ne forte crudus rapiatur ad venas per flebotbo miam. Confortetur os stomachi et virtus cordis cum mica panis lota pluries in aqua frigida vel infusa in succo agreste vel berberis vel granatorum: quoniam hic cibus refrigerat et a sincopi preseruat si non est: vel ipsam abbre/uiat et alleuiat si est. Demum quiescat et dor/miat super lecto suo in aere frigido per se vel infrigidato cum aqua ros. vel foliis recentibus populi vel salicis atque vitis albe. Et si per so/lam flebotbomiam corpus extenuatum fuerit bene erit: quoniam significat se esse curatam: qua/re regatur cum succo ordei vel auene et potu iulep et alienatione rerum calidarum donec ad perfectam sanitatem redierit. Si vero flomia predi/cta non suffecerit: vel quia virtus egri ipsam fieri non permisit: vel quia pusillaminus fuisti: vel quia febris est maligna quod scies ex calore forti corporis et saltu atque tremore cordis adustio ne lingue et siti intensa: tunc da in potu aquam frigidam: sed non paucam ne forte cito inflam/metur in stomacho et febrem augmentet: sed plurimam valde tantam scilicet quantam eger desiderat vel tolerare queat donec facies li/quescat et oris labia tremant et totum corpus in frigidetur: quoniam in hac fe. non cadit timor incrudationis materie cum sanguis sit hu/mor temperatus in substantia in quo non ex pectatur digestio nisi pauca: et proprie in si/nocho putrescente: vt dicunt Gal. et Aui/cenna locis supradictis. Verumtamen et si ac ciderit incrudatio et morbi prolongatio atque eius permutatio in febre flegmatica: ita vt et permutandum foret regimen febr. san/guinee in regimen feb. ex flegmate cum di/gestionibus et euacuationibus et dieta ca/lida: illud tamen minus foret malum quam egrum subito suffocari vel eius venas crepa ri: quoniam melius est aliquod malum egris gignere quam sinere eos in mortem cadere: vt dicit Gal. nono de ingenio sanitatis: lo/quens de cura huius febris: quapropter et Ras. in diuisionibus capitu. presenti. ait quod per huiusmodi viam incrudationis mate/rie cum potu aque frigide: et post hoc con/uersionis regiminis ad febrem flegmaticam plurima gens est per me curata. Et licet hu iusmodi potus aque frigide similiter et fle/botbomia fortis supradicta corpus sanum interficerent: huiusmodi tamen corpus al/leuiant et confortant: quemadmodum et ie/iunium triduanum in febre peracuta. In po tu tamen aque frigide tres sunt conditiones attendende. Prima est vt materia sit digesta si fiat in sinocho putrescente: quare non det in principio: sed in augmento digesta iam ma teria cum oxizacara si fuerit imbibita: vel cum sirupo acetoso si fuerit grossa viscosa: premis sa tamen minoratione eius in principio cum flebotbomia forti supradicta. Secunda vero vt non sit apostema in aliquo viscerum: quo niam eius maturationem impediret: nisi for tassis foret cholerica pura quod raro est. Tertia vero ne stomachus vel dyafragma sint debilia per naturam: et proprie in corpo re macro: quoniam fortassis ex ea spasmaren tur et accideret malitia anhelitus et spasmus vniuersalis corporis totius: et demum suffo catio: quare necesse videtur vt egrum inter roges si consuetus sit in potu aque frigide tempore sanitatis. Cum huiusmodi igitur flebotbomia et potu aque frigide super ipsam similiter et cibis frigidis acetosis regatur vsque ad sanitatem perfectam.

Emperica.

Communiter operantes non faciunt flebo/tbomiam vsque ad sincopin: sed flebotbomiam satis fortem vel secundationes tres: tribus diebus continuis a principio. Et si virtus egri sit debilis per naturam vel ex timore flebo/tbomie: sicut quibusdam accidere consueuit apud omnem flebotbomiam videlicet vt sin copisent: tunc ante flebotbomiam dant ali/quid ex mica panis infusa in aqua frigida et vino pontico vel aceto simul mixtis: quo/niam preseruat eos a sincopi os stomachi con fortando et cordis feruorem reprimendo. Quod si adhuc flebotbomare secundatio/nem perhorruerint: faciunt scarificationes profundas. Primo quidem in pulpis cru/rum. Secundo in natibus. et tertio in spa/tulis donec sanguis minoretur et assidue sicut cum flebotbomia: et post frigidam aquam tribuunt in potu per se vel mixtam cum

aceto. Cum huiusmodi igitur regimine fle botbomie & potu aque frigide & cibis aceto sis atque dieta tenui regunt eos usque ad horã status & crisim: quod quidẽ tps in sinocha infla tiua est dies quarta vt plurimũ vel quinta. In sinocho vero putrido dies septia vel vnde cima vel ad plus decimaquarta. Consueuit nãque pluribus superuenire hora illa sudor cre ticus vel fluxus sanguis narium materiã fe bris eradicãs perfecte. quibusdã vero sola sup uenit resolutio materie insensibilis paulati na: & proprie cũ antecessit euacuatio fortis su pradicta. Medicina preterea lenitiua vẽtris et sanguinis mũdificatiua est melior in hac febre ex cassiafistula tamarindo. & mãna disso lutis in aqua feruẽti decoctionis prunorum siccorum. Sed nõ fiat euacuatio cũ acutis: qm fe. & eius cãm redderẽt furiosam. Medicine vero cõfortatiue p interius sunt trocisci de cã phora & spodio dicti supra & zuccarum rosa tum & violatũ dyaprunis triasandal. dyaro don abbatis. Ex quibus detur in aurora cum aqua frigida & meridie & sero cũ itur ad le ctum. Medicine vero confortatiue p exterius sunt epithimata frigida posita super cor epar & timpora ex aqua rosata & aceto vel suc co solatri & semperuiue postque in eis puluis ros. sandal. antbere cãphore fuerit dissolu tus. Accidentia preterea fe. hãc consequẽtia et proprie fortia q ad se curã trahũt sũt duo: scz sitis & vigilie de quibus diximus libro primo.

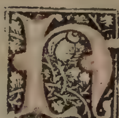
Canones

Excusamur qn que a potu aque frigide tunc scz cum in ea corpus nõ est consuetũ & est rarum laxum nõ valde carnosum & proprie cum an tecesserit flõmia fortis supradicta quam illi co consequitur fe. extinctio & virtutis exone ratio. Excusamur etiã qnque a flõmia pluri ma cum scz corpus ipsam abhorruerit & po tus aque frigide sibi fuerit delectabilis con suetus. Excusamur preterea qnque ab vtrisque scz flebotbomia & potu aque frigide vt vel oino non fiãt a medico vel parumper: tũc scz cum natura per se materiã eduxerit & fe. fu gauerit in toto vel in parte quod qdẽ fit per aliquã quattuor regionum que sunt fluxus sang. narium: fluxus plurimus ventris san guineus: mictus sang. copiosus: & sudor vlis corporis totius: de quo quidem sudore in hac feb. refert Gal. quito de accidẽti & mor bo: similiter Aristotel. libro de animalibus. que est visus in quibusdam corporibus velut san guineus aquosus & proprie in corporibus raris quorum pori & ora venarum sunt lon ga & sang. subtilis aquosus. Dubitatio pre terea difficilis cadit inter medicos de flebo thomia forti supradicta in hac feb. quoniam Gal. Ras. et Auicẽ. in presenti caplo preci piunt ipsam vsque ad sincopim fieri. sz Auerr. vij. colliget. fortissimis rationibus refutat: quoniã neque natura facit crisim vsque ad sin copim nisi sintbomaticam & mortalem quã ars imitatur cum rationabiliter processerit neque decet medicum virtutem naturalem di minuere: sed potius confortare cum sit eius custos: neque fiendus est a medico actus cu ratiuus in quo magis cadit timoris & nocu menti que salutis & iuuamenti. Timor nanque redundat ad ingloriationem medici. Nocu mentum vero ad perniciem egrotantis. Sã guis preterea cum fuerit ex flõmia fortiter minoratus eradicabitur faciliter per natu ram: quemadmodum accidit et in causone in quo quidem eradicamus statim cholerã a principio: sz ipsam solũmõ minoramus cõ mittẽtes residuũ opi nature. Silr & in fe. de flegmate vel de melia. sm cuz nõ sit possibi le rõnibus necessarijs cõtradicere: neque cre dere auctoritates pncipis medicorum oino for re stas dicam qm eorum discordia cadit sup so lo verbo. Noluit Gal. flõmiã supradictam fieri vsque ad sincopim inanitiõis queadmo dum fit in crisibus malignis: sed ad sincopim pmutationis. Dis nãque pmutatio cuz fortis fuerit & subita virtutem debilitat: qm vt di. Ipo. ij. pti. ãpho. sm multũ repente euacua re aut replere &c. que si permutatio fuerit ad bonum ab incõuenienti ad cõueniens debili tatur virtus hora breui: sz post hoc ilico for tior atque exonerata resurget. Si vero fuerit ad malum quemadmodum a conuenienti ad inconueniens debilitatur virtus hora il la: similiter & post ipsam. Voluit ergo dice re Gale. que debeat fieri flebothomia vsque ad sincopim: et vsque ad euacuationem plu rimam ex qua corpus sanum sincopisaret p pter inanitionem. Illud tamen sincopisat tantum propter subitam mutationẽ & aliam solutionem diximus capitulo de sincopi.

Pronosticatio.

Synocha inflatiua minoris est timoris quam sinochus putrescens: quoniam peccatum duplex fortius est se solo. Item sinocha inflatiua vt plurimum terminatur die quarta vel .v. vel ad plus in septima vel ad bonum vel ad malum. Synochus vero in septima vel .xi. vel ad plus in .xiiij. si non fuerit erratum super egro neque materia incrudata fuerit ex potu aque frigide: quoniam tunc potest durare vsque ad .xl. dies vel plures quemadmodum in feb. flegmaticis cronicis. Item si statim a principio superueniat fluxus sanguinis narium plurimus vel sudor copiosus vel alia euacuatio sensibilis vna vel plures simul constante virtute salutem significat et crisim perfectam. Si vero sanguis niger: paucus exierit: vel si liuidus: subtilis exierit qui restringi non potest arterie rupturam et crisim sinthomaticam significat, superfluam et diminutam: et per consequens mortem festinam. Quod si talia apparuerint die quarta crisim bonam vel malam significat in septima. Si vero in vndecima crisim in quartadecima permittit. Item si statim a principio virtus debilitetur: neque remedia ronabiliter exhibita contulerint de die in diem et vrina confundatur et pulsus diuersificetur et calor augmentetur et cor tremat nisi sitis extinguatur et lingua denigretur mortale. Item si pustule nigre vel liuide exeunt a corpore mortale. Si vero rubee salubre: et pro prie virtute alleuiata per ipsas put dicemus ca. de variolis et morbillis. Item asma si perdurauerit cum dispositione suffocatiua et facie adusta mortale. Item fe. san. est a tota sui specie timorosa: quoniam est fe. peracuta vel perperacuta quarum velox atque fortis est crisis: quapropter in eis volentem pronosticari necesse est vt omni hora egro assistat: ne forte propter illarum motum subitum medici iudicium perturbetur: vt dicit Ra. in almansore. Item signa pronostica communia dicta cap. de fe. putrido. in generali presentibus sublimiter suffragantur: quoniam scire faciunt futuram mortem vel salutem. Quod si diem certam prescire volueris ad capitulum quartum tractatus de crisibus erit recurrendum. Item dicit Aui. presenti ca. quod si in ventre fuerit sonus et rugitus cum pulsatione venarum et angustia mortale: quoniam vel sanguis ebullitionem maximam in vena iliaca et arteria adorti significat transeuntibus interius super dorsum vel a parte magnum confirmatum. Item inter huiusmodi fe. species augmasticus est omnium periculosior: paugmasticus securior: sed homotenus est medius ipsorum.

De febre cholerica interpollata. Capitulum. viij.

Hoc genus feb. fit ex cholera rubea putrescente in stomacho vel intestinis seu alio loco corporis extra venas. verum quoniam ebullitio cholere putrescentis obseruat periodum de tertio die in tertium ita scilicet vt die vna quiescat et altera bulliat: propterea quod cholera vna qualitate preparante ad putredinem participat que est caliditas: et altera prohibente putredinem que est siccitas: idcirco febris tertiana nominatur. Est autem duorum modorum qui sunt pura et non pura. pura quidem cum eius materia est cholera rubea cui nihil aliorum humorum fuerit permixtum. Non pura cui aliquid flegmatis vel melancholie sit admixtum: quare tertiana notha id est adultera nuncupatur. Signa tertiane pure sunt quod incipit eius paroxismus cum rigore simili puncture acus et non est in ea frigus vehemens: neque pulsus valde paruus: neque concutiuntur dentes in ea: sed est frigus remissus in qualitate et breui duratione: ita vt festinet ad augmentum: quare tunc festinat inflammatio et magnificatur pulsus et fit velox: spissus non diuersus valde: sed fortis ordinatus: similiter et anhelitus: deinde apud statum fit vehemens caliditas et sitis et angustia: ita vt quandoque accidat alienatio et doda pulsatiua fortis: et sentit manus tangens calorem siccum mordicantem. Et tempus quidem augmenti vel status excedit valde tempus principij: quoniam in ea frigus est transiens: calor vero perdurans. In declinatione vero paroxismi eleuatur sudor plurimus subtilis vel totius corporis. Et fit quandoque vomitus rei liquide citrine subtilis vel viridis amare. similiter et egestio quare minoratur pulsus et fit rarus. Et magnificatur sistoles et euaporat calor putridus a centro corporis ad extrema: et sic terminatur paroxismus et spacium paroxismi est ad plus duodecim horarum naturalium. verum quod vt plurimum accidit: est vt sit eius paroxismus octo horarum et affligit apud meridiem. Et est vrina subtilis citrina vehementer: et lingua nigra adusta et os amarum sine causa manifesta: et si fuerit corporis habitudo et etas et

tēpus anni cholerica. filr̃ ꝛ regimē ātecedēs ꝛ multiplicatio caloris fe. in corporib⁹ ꝑ ior erit tua significatio. Signa tertiane notbe sunt refectio atqꝫ obscuritas oim accidētium predictoꝝ cum elongatione paroxismi: ꝛ ꝓ ꝑte apud eius principium.

Methodus.

Cura tertiane pure est vt dicit Raſ. in almā. vt statī cū fe. cognoueris: eua cues materiā solutione minoratiua cū cassia fistula manna tamarind. dissolutis in aqua decoctionis prunoꝝ ꝛ viol. sed nō in die paroxismi: deinde digerat̃ materia oī die cuꝫ sirupo acetoso simplici vel orizacara dādo in auror a. ℥. ij. cū aqua plurima frigida: vel cū aqua pred. ꝑ tres vel quatuor ꝑoxismos. Et cū vrinā videris ꝑfecte digestā euacuet̃ materia solutione eradicatiua cū stomaticon laxatiuo: vel cū electuario de succo ro. vel cum ʒ. ij. reubarbari optimi pulverizati ꝛ cōmixti cuꝫ solutione minoratiua ꝑdicta. Nutriatur ex mica panis lota cuꝫ aqua frigida: ꝛ post hoc imbibita in vino granatoꝝ vel ex pultibus ordei vel auene cōditis cum lacte amigdalaruꝫ dulciū vel ex lactuca portulaca bleta spinarcħ. cucurbi. coctis ꝛ conditis cū aceto: aut ex carnibus laudabilibus coctis cum eisdem. Utat̃ ꝑ sapore succo granatoruꝫ vel berberis vel trifolij vel acetose. Bibat aquā frigidā vel aquā decoctionis prunoꝝ siccoruꝫ aut ordei. Conforteť hora qua nō sumit cibū cuꝫ succaro ro. vel sirupo ro. si venter sit obediens: sed cum zuccaro viol. vel sirupo violato si venter fuerit cōstipat⁹. Et leniat̃ cum suppositorio vł clisteri: ꝛ sit totū studiū tuū in extinctiōe cū rebus frigidis humidis: qm̃ cōueniunt materie ꝛ dispositioni: nisi fortasse sis apostema in viscerib⁹ seu opillatio illud ꝓhibeāt. Et voluit Aui. ca. ꝑsenti istius fe. vsqꝫ ad tres ꝑoxismos fiat flebotbomia de basilica dextra: qm̃ materiaꝫ diminuit ꝛ reprimit calorē. Uerū in hoc cadit timor feruoris cholere cū extrahit̃ ei⁹ frenū sitr ꝛ raptus ipsi⁹ ad interiora venarum vacui trahentis: quare ex fe. interpollata fieret cōtinua q̄ est ꝑmutatio maligna. Nō si fuerit sanguine⁹ robustus flebotbomiā nō abhorremus quodāmodo. Et in principio oīs feb. vt ostendimus de cura fe. putride in generali ca. de methodo. Cura tertiane notbe est vt a principio ad tres paroxismos fiat minoratio materie cuꝫ flebotbomia basilice vel cū aqua materierū pred. Cui. ʒ. ſ. turbith pul. ꝛ. ʒ. ꝶ zinzibe. sint commixta. Deinde digeratur residuum materie cum sirupo acetoso ꝛ oximelle simul mixtis ꝛ cum aqua calida bibitis in aurora. Post septem vero paroxismos vel nouem ꝛ cum vrinaꝫ videris digestā eradicetur materia cum yerapigra gal. vel benedicta laxatiua. Alijs vero diebus, ꝛ propꝛie si venter sit constipatus leniatur ante paroxismuꝫ cū suppositorio vel clisteri: prout diximus capitulo de stipticitate ventris. Nutriatur aqua decoctionis cicerum vel pisorum vel iuribus pullorum alteratis cum petro. ysopo ꝛ lactuca. Bibat vinum albuꝫ debile limphatum vel aquam decoctionis prunorum ꝛ passularum: vel aquam decoctionis ordei ysopi ꝛ anisi. Cōfortetur virtus hora qua nō sumpserit cibum vel medicinaꝫ cum huiusmodi mixtura. ℞. dyarrodō abbatis rosate nouelle triasand. an̄. ℥. ꝶ. electuarij dulcis. ℥. ſ. ꝛ sic tam in nutriētibus virtutē q̄ curātibus morbum calida frigidis adiungantur: ita tm̄ vt a principio egritudinis frigida dominentur. In fine vero calida: quoniaꝫ humores calidi sunt facile mobiles furiosi: frigidi vero adherentes viscosi.

Emperica.

Ars faciendi sirupum digestiuum cholere ꝛ euacuatiuū a quacunqꝫ particula nostri corporis ī hec est. ℞. roſ. viol. endiuie lactuce portulace plantaginis trifolij acetose scariole anthere nenupharis cicoree an̄. M. ſ. prunorum damascenorum. xl. numero: seminum quatuor cōmunium frigidoruꝫ maiorum q̄ sunt cucur. cucu. melon̄. citruli an̄. ℥. ꝶ. seminum quatuor cōmuniū frigidoꝝ minoruꝫ: vt se. endiuie lactuce scariole portulace: se. papaueris vel corticis eius an̄. ℥. ſ. sandaloꝝ alborum ꝛ rubeorum ꝛ citrinorum camphore spodij an̄. ʒ. ij. ordei. p. ſ. psillij. p. ꝶ. decoquātur oīa in lib. viij. aque pure fontane postq̄ in ipsa fuerint infusa per noctem et in. ℥. ſ. acetosi donec tertia pars fuerit consumpta tunc colletur: et cum infrigidatum fuerit et clarificatum addatur libra. ꝶ. vini granatorum vel berberis et reducatur ad ignem

et sirupisef cū lib. duab' zuccari. Et aromatizef cū cinamomo ligno aloes calamo aromatico foliis cardamomi añ. ʒ.ij. teredo oia gr osso modo ⁊ ligādo ī pāno lineo mūdo raro et suspēdēdo in sirupo apō decoctionē scdam. Dentur ex eo omni die. ℥.iiij. per se i aurora si fuerit subtilis aquosus vel cum. ℥. duabus aque calide si fuerit spissus ⁊ bene decoctus apud sirupisationē. Et si vis vt a pprietate caput respiciat: adde herbis pdictis flores camomille mellilotū sticad. ex speciebus nuces muscatas ⁊ cubebas. Si vo ad pect' pulmonē ⁊ cor adde capill. vene. enulā cāpanā ordeū fenugrecū. Ex specieb' liquiritiā passulas ⁊ iuiubas. Si vero stomachū ⁊ intestina adde herbis predictis coctana pira mala maciana: ex specieb' masticē ⁊ grana granatoꝝ ⁊ oīa stiptica que virtutē sirupi retineāt in loco. Si vo epar ⁊ meseraicas adde cucustam epaticā ameos amomū: ⁊ multiplica endiuiā ex specieb' spicā nardi ⁊ multiplica sandalos. Si ad splenē adde ciperi capparis ⁊ aliquid scolopendrie vel tamarisci. Si ad matricē adde pulegiū calamentū: ex specieb' grana iuniperi sub modica tamen quantitate: quoniam raro est vt in splene vel matrice cholera dominef. Si vo ad renes ⁊ vesicam adde ex seminib' diureticis. Si ad medullas ossiū ⁊ iūcturas adde politriū montanum arthemisiā fumiterre in decoctione pma cassie fistule tamarindo. añ. ℥.iij. ⁊ in decoctione secunda reubarbari. ʒ.ij. dyagredij ʒ.ß. terendo ⁊ ligādo in pāno lineo ⁊ suspendendo in sirupo donec ipoꝝ virt' trāseat in decoctiōe. Et tūc def de eo sicut prius: quia facit leniter ascellare bis vl ter qꝫ die. Iste nāqꝫ sirupus est fere ptinens oīa digerentia cholerā vel euacuantia cum ipsoꝝ directiuis. Artem aūt faciendi sirupum digestiuū ⁊ euacuatiuū cholere ⁊ flatis simul describemus de fe. cōpositis. Dicunt quidā expti qꝛ hoc emplm sup epar in die poxismi remouet vel mitigat poxismū fe. tertiane: qm cholere putrefactionē refrenat. R. sandal. alb. ⁊ ru. añ. ʒ.ij. farine ordei. ʒ.iij. aloes. ʒ.ij. cōfice cū succo solatri ⁊ absinthij ⁊ modico aceti. Alij vo dicunt qꝛ mica panis lota in aqua frigida pluries: deinde expssa ⁊ imbibita in vino granatoꝝ vel berberis vel aceto ⁊ añ poxismū comesta p vnā horā vel etiā apud poxismū cū adustio sit vehemens idē opaf: vbiter nāqꝫ frigida sicca prohibent putredinē quēadmodū calida humida causant ipsam.

Canones.

Scripsim' superius cañ. necessarios in cura feb. tertiane cuiuscunqꝫ dirigētes medicū in administratione debita cibi vel medicine cap. de feb. cura in generali. Attamen illis dictis generalr videnf duo specialia psenti capitulo apponēda. Quoꝝ primū est de hora cibationis in hac fe. Ubi sciendū put colligif ex mente auctoꝝ ⁊ pprie Aui. Cibus dꝫ offerri ante poxismū regulariter. ij. horis vel quatuor ad plus put egri virtus digerens vel cibi qntitas ⁊ qualitas postulauerint. Dico autē regulr qm est cū in principio paroxismi cibus cōpetit: tunc. s. cū vomitū intēdimus prouocare: est etiā cū in medio poxismi tūc scꝫ cū virtutē ex inanitione seu morsu cholere defectam volumus confortare. Inter hos cibos cadit differentia fm subām ⁊ qntitatem qm prius opꝫ vt sit ex oleribus vel leguminibus plurimus atqꝫ vndosus. scōs vero ex mica panis infusa in aqua frigida vel vino granatorum in qntitate valde parua. Et numerus quidē cibationū regularium inter paroxismū ⁊ poxismum est vt ter vel quater reficianf. verbi grā. Si virtus sit debilis et consuetudo crapulosa ⁊ materia feb. plīma vel non pura opꝫ vt quattuor vicibus cibus offeratur. primo quidē. iij. horis post desinētiam poxismi. deinde mō transactis decē horis dabitur secūdus. deiñ iterū. x. transactis tertius. deiñ iterū. x. transactis dabitur quartus tribus horis ante principiū poxismi cū principium poxismi sit. xij. horarū ad plus. Tempus vo quietis. xxxvj. horarū licꝫ vt plurimū tēpus poxismi apud cōiter febrientes hac fe. viij. horarū reperiaf. Et tunc inter cibationē ⁊ cibationē cadere potest spaciū. xj. horarū: ⁊ ex hoc exemplo distinguere potes horas cum cibationibus. verūtñ siue ter siue quater cib' fuerit offerend' hoc diligēter obseruādū vt cib' multū elongef a principio poxismi: qm est res conferens in cura fe. proportionalis. Declinationi vero si vicinari oporteat non erit adeo verendum: qm vt ait Hipo. primo regi. acutoꝝ. Illico post poxismū cibus dari pōt cū calor fe. ad calcaneū decli-

nauerit:⁊ hoc q̇dē est cū hora declinatiōis nondū bene trāsiuit. Scōm est speciale ad/dendū de hora euacuatiōis in hac fe. qď est vt nō detur medicina laxatiua in die paroxis/mi sed quietis ne forte mot⁹ periodi impediat motū medicine ⁊ ne virt⁹ duplici labore fati getur. Et vtile ↄsiliū videt̄ vt non fiat eua/cuatio cū mirabolanis:qm̄ soluēdo vētrē in ducūt stipticitatē:silr̄ ⁊ sodam q̄ sunt accidē tia maligna in quacūq; fe.

Pronosticatio.

Fe.tertiana v̄a nō durat vltra septē paroxis/mos imo vt plurimū infra teriat̄ prout chole ra fuit plurima vel pauca. sed tertiana nō pu/ra pōt p duos vl' tres mēses durare. Ex quo scire potes q̄ materie viscositas parū p fe. elongat q̄ ipsi⁹ multitudo q̄tūcunq;. Unde Ypo.iiij.pti.amph. Tertiana v̄a si nō iudi/catur septē periodis lōgissima est. Itē in oī fe. tertiana silr̄ ⁊ in oī fe.iterpol.si aduēt⁹ pa/roxismū anticipet a p̄ncipio breuitatē egritu/dinis significat. Si v̄o eq̄liter stet lōgitudi/nē pretēdit.vñ Ypo.iiij.pt.amph o. Quibus/cūq; exacerbatiōes fiunt si q̄ hora fe.dimise rit in crastinū eadem hora accipiat difficilis erit. Itē fe.tertiana pura ē ex tota sui spē sa lubris:nō pura v̄o timorosa. Morbi nāq; plixitas ⁊ medicinaꝝ diuersitas v̄tutē natu ralē psternūt. Itē in fe.tertiana pura p̄mus paroxismus est p̄ncipiū q̄re fit facilis. scōs aut tertius augmentū q̄re fit fortior. q̄rtus v̄o ⁊ quint⁹ est stat⁹ quare fiū: in vltimo furoris et malitie. Sed sextus ⁊ septim⁹ declinatio quare minorabunt̄ oīa accidentia gradatim q̄ si medicus a principio huius feb.p̄dixerit sapiens apparebit. Itē fe.tertiana nō pura vt plurimū cū elongat̄:cōuertit̄ in quotidia nā ⁊ fortassis ad ethicā ⁊ mortem.

¶ De febre cholerica cōtinua et causone. Caplm.viij.

Fit hec fe.ex cholera ru. putrescen te intra venas ⁊ arterias atq; va sa conclusa quapropter est de ge/nere fe.continuaꝝ acutarū quem admodū ⁊ fe.de sanguine. Est aūt duorum modoꝝ:qm̄ aut cholera putrefit in venis di stantibus a corde:vtpote q̄ sunt in ābitu cor poris totius:tūc tertiana cōtinua nūcupat̄ et absolute acuta indicat̄. Aut cholera pu/trefit in venis ppinquis cordi:vtpote q̄ sunt in pectore ⁊ pulmone epate ⁊ splene et ore stomachi:⁊ tūc causone vel causonides ap/pellat̄ ⁊ peracuta ⁊ perperacuta indicat̄. Et di/xerunt puecti in medicina q̄ vtraq; istarum fieri pōt ex flegmate salso puro vel cholere pmixto:qm̄ flegma nō fit salsum:nisi p adu/stionē plurimā ⁊ cōmixtionē cholere rubee multe. Signa tertiane ↄtinue sunt oīa signa tertiane interpollate cui extat pportionabi lis:p̄ter q̄ in ea nō accidit horripillatio neq; rigor:neq; sudor nisi cum fit crisis.calor aūt ⁊ alienatio ⁊ sitis ⁊ vigilie ⁊ lingue nigredo si milr̄ ⁊ oīa signa alia sunt in eo vehemētiora Signa causonis sunt signa eadē cū fuerit in vltio vehemētie malignātis ⁊ pulsus spissus velox diuersus inordinatus:silr̄ ⁊ anhelitus ⁊ vrina subtilis citrina vehementer vel rufa vl' liuida radiosa. Et iste q̇dē fe.sunt in acci dētib⁹ vt plurimū siles feb.de sanguine:qm̄ san.⁊ cholera sunt humores calefaciētes ve ꝝ differūt qm̄ sinocha nō excrescit aliq̄ dierū periodice cū sit fe.nō pportionata ad aliquaꝝ febriū putridarū iterpollataꝝ. Fe.v̄o chole rica fit periodice fortior de tertio die in tertiū quēadmodū ⁊ tertiana iterpollata ⁊ nō sunt cū ea rubedo faciei superflua neq; corporis re pletio plurima extēsiua cū dispōne p̄focatiua assidua velut in sanguinea. q̄ si tp̄s āni etas ⁊ cōplexio atq; regimen añs cholerica fuerint ⁊ habitudo corporis macra verior fiet tua si gnificatio ⁊c.

Methodus.

Curatio v̄ris/usq; fe. cōti nuarum de cholera est vt stati a p̄ncipio minoret̄ mā cū medicīa lenitiua q̄lis ē cassiat̄.māna tama/rind.cū i aq̄ decoctiōis prunoꝝ ⁊ viol.dissol uunt̄ qm̄ leniēdo vētrē alterāt calorē. Et nō det̄ medicīa fortis qm̄ materiā agitaret idi/gestā ⁊ frenesim iduceret pniciosam. Post h̄ v̄o p totū tp̄s p̄ncipij ⁊ augmēti donec stat⁹ accesserit ⁊ signa digōnis pfecte apparuerit in vrina qď est apud diē q̄rtū vel ad plus se/primū. Sit tota intētio tua tam in cibis q̄ medicinis ad infrigidandum ⁊ humectan/dū ⁊ pprie in causone ⁊ pprie alterā dispo sitionem febrilē digerunt materiā cum cho lere digestio fit eius ingrossatio donec redit

rit ad moderamen. Detur igitur oi die ante aurorã sirupus de prunis vel sirupus de nenuphba. vel sirup⁹ acetosus simplex vl' oxizacara ad potãdũ cũ aq̃ frigida estate: ⁊ calida hyeme. ꝙ si vẽter fuerit obediẽs quacũ die plus duab⁹ vicibus nõ fiet opus medicina laxatiua: sed extinctiua tñ adeo vt si plurimũ fluxerit ad stipticitatẽ recurrat. quas diximus cap. d fluxu vẽtris. Apud vo ortũ solis qd est post p duas horas a sumptione sirupi tribuatur in cibo pulmentũ ex farina ordei vel auene conditũ cũ aceto vel lacte papaueris albi vel lacte amigdalarũ dulciũ. Uel detur mica panis infusa in aqua frigida vel vino granatoꝝ. vel nutriat ex cucurbitis melonib⁹ lactucis portulacis malis macianis coctis ⁊ cõditis cum aceto vel succo berberis ⁊ granatoꝝ. Bibat apud comestionẽ aquã frigidã purã vel mixtã cũ aceto vel aquã decoctionis ordei ⁊ prunoꝝ siccoꝝ. In meridie vo cũ est vehementia sitis ⁊ furoris bibat sirupuz ro. vel viol. cum aqua frigida pura: vel bibat iulep aquosuz. In sero aũt cũ petit somn⁹ ⁊ quies. Bibat sirupũ de papauere vel de psilio cuz aqua frigida pura vel cũ aqua decoctiõis semi. lactuce ⁊ portul. ⁊ illiniat frons timpora atq̃ nares cũ oleo de mãdragora ⁊ fricent vole manuũ ⁊ plãte pedum cũ sale ⁊ aceto: ⁊ fomentent crura cuz aqua tepida in qua cocta sint folia salicis ⁊ populi vitis albe viol. ⁊ folia papaueris cũ corticib⁹: qm̃ hec oĩa calorẽ febrilẽ extrahũt ⁊ somnũ inducũt. Cõfortetur virt⁹ hora qua cibũ nõ sumpserit ex zuccaro ro. vel viol. vel triasãd. ⁊ dyarodon abbatis puris vel cõmixtis. Nec prohibeatur eger ab esu fructuũ frigidoꝝ humidorum: vt sunt pruna pira psica ⁊ mala acetosa: qm̃ alterãt ⁊ cõfortãt. In statu vo subtilietur regimẽ vltimate qd est nihil dare in cibo nec in potu nec in medicina si virt⁹ ꝯsenserit donec supuenerit crisis ⁊ trãsierit cõplete. Si igitur apõ crisim vomit⁹ choleric⁹ supuenerit: adiuuetur natura cũ impositione digiti vel pẽne linite in oleo in pfundo gule. Si vo flux⁹ sanguis nariũ iuuetur natura cuz setis porcinis missis in nares ⁊ emũctione vehemẽti. Si vo sudor vniuersalis apparuerit: cõfortetur natura si pigra vel insufficiẽs videatur cuz potu iulep feruentis ꝙto calidi⁹ põt: bibatur ⁊ cooperiatur diligenter vndiq̃ pãnis calidis mollibus. Et assint ei⁹ amici vel astãtes ⁊ pannos calefaciãt manibus tractando ⁊ anhelitũ illuc dirigẽdo. Et aperiatur pori cutis cũ fricatiõe leui facta cuz pãnis lineis mollibus infusis in aqua ⁊ aceto postꝙ in eis cocti fuerint furfures ⁊ flores camomille. Deinde expressis diligẽter ⁊ tepidis ⁊ roridis p longuz refricatis. Ad hoc plurimũ cõfert etiã ponere vesicas siccas semiplenas ex aqua calida circa latera patiẽtis oĩquaq̃: qm̃ illico facit sudare. Sternatur pterea camera ex foliis ro. ⁊ vio. populi ⁊ salicis ⁊ nenuph. vitis albe ⁊ similibus. Et aspergãtur ei⁹ parietes ex aqua ro. ⁊ aceto: vt aer inspirat⁹ infrigidetur: qm̃ illud est necessariũ in oĩ febre p cordis euẽtatione Cõpleta crisi pfecte resumatur virt⁹ ex carnibus edoꝝ pulloꝝ coctis ⁊ cõditis cum rebus frigidis sepe dictis ⁊c.

Emperica.

Hec igitur est cura vera fe. cõtinue de cholera cuiuscunq̃: qm̃ morbuz ⁊ eius cãm remouet cũ virtute. Uerũ pter ipsam est cura accidentiuz ꝯsequẽtium vehemẽtiaz huius fe. que sunt dolor capitis vigilie sitis alienatio icteritia sincop. ⁊ debilitas virtutis: de q̃bus oĩbus iam sufficiẽter dictum est libro primo suis ppriis capitulis. ¶ Ad cõfortationem igitur virtutis que est medicator principalis hic reliqua referemus. Cõfortatur autẽ virtus nõ nisi per cõfortationem organoꝝ que sunt cerebrũ cor epar ⁊ testiculi cum rebus alterãtibus eoruz cõplexionem distemperatã in feb. Epithima cõfortans cerebrum fit ex aqua ro. ⁊ aqua solatri semputiue ⁊ iusquiami si in ea puluis ro. ⁊ sandaloꝝ distemperetur addito modico aceti ⁊ actu frigiduz supverticem vbi sunt cõmissure cranei abrasis prius capillis sepius cuz pãnis lineis. Emplastretur siliter ⁊ sup frontem ⁊ timpora circunquaq̃. similiter ⁊ odorare aquaz roseam in qua sandali ⁊ aliquid calami aromatici fuerit dissolutum cõfert qm̃ calorem alterat materiã repcutit: frenesim phibet ⁊ somnuz inducit. Epithima confortans cor sic fit. ℞. aque ro. aque buglosse. añ. ℥. iiij. aceti. ℥. ß. camphore. ʒ. ß. croci. ʒ. j. ⁊ in isto actu frigido petie de sindone vel scarleto vel serico infundantur ⁊ super pectus frequententur. Epithima cõfortãs epar sic fit. ℞. aque ro. aque

endiuie aque solatri.an̄.partes duas.aque absinthij partē.s.aceti acutissimi par. ℞.di/ stemperetur in eis puluis earundem rerum ⁊ frequenter super epar. Epithima confor/ tans testiculos sic fit. ℞.aque ros.par.vnaꝫ vini puri aromatici veteris ⁊ potentissimi. ptes duas aceti par.℞.pulueris dyamarga/ riton.quar.vnius partis distemperētur om nia simul ⁊ cum pannis lineis actu frigidis emplastrentur super testiculos virorūꝫ ⁊ mā millas mulierū frequenter reiterādo postꝙ fuerint exsiccata. Et potest fieri etiam hora crisis si virtus videatur debilis.

Canones.

Febris est pro/ pria species eiꝰ que causon dici/ tur cum sit peracuta que terminatur in die septima:vl' perperacuta que terminatur in die quarta tenuissima dieta fiet regulanda: ita vt si terminatio sit in quarto nihil detur in cibo statim a principio vsqꝫ declinationē perfectam. Si vero in septimo nihil detur post diem quartum prout diximus capitulo de febre in generali. Uerumtamen huiusmo di canones Ipocra. Rasis in diuisionibus presenti capitulo refutat dicens ⁊ non attē/ das illud quod dicitur a stultis medicorum ꝙ multitudo extinguentium a cibis ⁊ medi/ cinis exhibitis tardat crisim. ¶ Ego iam ex pertus sum ambas vias scilicet ⁊ regiminis extinctiui dicti in methodo:⁊ regiminis sub/ tiliatiui quod dixit Ipocra.⁊ viam extincti/ uam repperi securiorem. Et qui mortui sunt in hac febre sub regimine extinctionis sunt multo pauciores eis qui mortui sunt sub re gimine subtiliatiuo quoniam si non dabun/ tur extinctiua assabitur cerebrum ⁊ nerui et stomachꝰ ⁊ accidet spasmus ⁊ frenesis mor/ talis. Ex quibus scire potes canon̄. ypoc. esse veros regulariter quoniam morbum et eius causam decidunt.falsos vero accidenta liter:quoniam virtutem prosternunt: ⁊ pro/ prie in corporibus delicatis assuetis multo cibo tempore sanitatis. Dicit preterea Ra. loco predicto ꝙ non debet prohiberi in hac egritudine:quin eger bibat aquam frigidaꝫ cum vult: quoniam extinguit vehementer. Quod intellige verum si corpus in ea fuerit consuetū ⁊ delectetur:nec in visceribus opil/ latio seu apostema:quoniam licet incrudet materiam ⁊ morbum prolonget ⁊ crisim re/ tardet:magis tamen confert iuuamentum: quoniam prohibet marasmum.de quo potu aque frigide loquens Galenus.ix.de inge. sanitatis ait. ꝙ melius est aliquod malum egris gignere ꝙ̄ sinere eos in mortem. Con/ gruit igitur vt potus iste sit plurimus simul vna hora:quoniam aqua modica facile in/ flammatur. In cura preterea huius feb.non competit flebothomia quoniam educit mul titudinem humorum omniū de quibus cho lera refrenatur:propter quod ait Auicēna.i. canon̄.fen. iiij.capitulo de flebothomia.ꝙ summopere cauendum est a duabus rebus ex flebothomia:scilꝫ humorū calidorūꝫ ebul litione ⁊ frigidorum incrudatione: verūta/ men si corpus fuerit sanguineum ⁊ consue/ tuꝫ in flebothomando ⁊ vrina ru.obscura vi deatur:competit a principio materia mino/ rari cum flebothomia:nō quideꝫ forti simul plurima:sed eadē die bis vel ter gradatiue secundata:quia confert qn̄titati: sed non qualitati.

Pronosticatio.

Feb.continua de cho. timorosa est atqꝫ su/ specta de tota sui natura:qm̄ morbi veloci/ tas ⁊ materie furiositas virtutē deijciūt regi tiuā.Ite prima eiꝰ spēs q̄ q̄deꝫ tertiana cōti nua noiaṫ:terminaṫ vt plurimuꝫ in.vij.die ad mortē vel salutē:⁊ pprie si signa digōnis vel indigōnis cū cōueniētia particulariū ceperint die.iiij.vel.v.manifeste apparere:verūtn̄ si plongeṫ.xiiij.nō transit:qm̄ vt ait Ipo.ij.p. amph. Acute egritudines in.xiiij.iudicanṫ. Scđa spēs que causon đr vt plurimū in.iiij. terminaṫ:⁊ pprie si statim a principio ⁊ in/ fra primas duas dies signa digōnis vel indi gestionis in vrina cū cōueniētia particulariū manifeste ceperint appere. Itē in quacūqꝫ ista rū fe.fluxus san.nariū copiosus aut vomitꝰ cholericus aut sudor calidus vl'is totiꝰ corpo ris:aut fluxus ventris cholericus supuenerit statim a principio vel in aliqua die cretica quam precessit indicatiua post signa dige/ stionis perfecte ⁊ constantia virtutis ⁊ alle/ uiatione infirmi salubre:contrariuꝫ đo mor tale. Iteꝫ si remedia rationabiliter exhibita quacꝫ die contulerint et accidentia fuerint

remissa salubre: cōtrariū mortale. Itē si lingua nigra fuerit et adusta cū asperitate multa malignior fiet: qz deterior fe. Si vero al. erit leuior: si vero citrina media fiet vtraqz. Item si spasmus aut tortura superuenerit: aut oculorū contorsio mortale: qm̄ significat spasmuz de inanitione. vn̄ Ipo. ij. par. amph. Febrez in spasmo melius est fieri q̄ spasmuz in febre. Itē si vrina rubea fuerit vel citrina vehemēter et in crastino alba subtilis euenerit mortale: qm̄ frenesim significat perniciosaz. vnde Ipo. iiij. par. amphbo. Quibus vrine limpide aut albe male: maxime vero si in freneticis appareāt. Item si patiens statim a principio imaginationes habeat extraneas cuz soda vel sine soda frenesim significat affuturā nisi cuz repercussiuis circa cerebrum illico succurratur. Itē si extrema frigida fuerint et pectus et venter adurant mortale: qm̄ apostema magnū in interioribus demōstrāt. vnde Ipo. iiij. pti. amph. In nō deficiētibus fe. si quidē fuerint extra frigēt: q̄ vero int⁹ ardeāt et sitim habeāt mortale. Itē si rigor superuenerit in aliq̄ die cretica vel nō cretica neqz ipaz vera crisis subsequatur mortale: qm̄ materie multitudinē et virtutis significat defectionē q̄ crisim attentat quā pficere non pōt. vnde Ipo. ibidē. Si rigor inciderit fe. non deficiēte iaz debili existente corpe mortale. Si vero crisis fienda atqz cōpleta subsequat̄ cū sudore calido vel toti⁹ corporis atqz fluxu san. copioso salubre: qm̄ virtutis expulsiue significat fortitudinē et crisis bonitatez propter qd̄ ait ibidem. A causone habito rigore superueniente solo fit egritudinis. Itē si hec fe. crisim faciat per ictericiam in die. vij. ix. vel. xj. vel. xiiij. salubre. Si vero añ. vij. diē mortale Unde Ipo. ibidem. Ictericia si superuenerit in feb. acuta añ. vij. malum. Istud tamen ampliori indiget tractatione quam iam fert primus lib. f. c. de ictericia. Itez si stupor: aut alienatio aut asma vehemens superuenerit aut inquietudo iacendi diuersa ātē q̄ signa digestionis perfecte ceperint apparere mortale: quoniam crisim sinthomaticam significat malignam. propter quod ait Gal. iij. de crisi. q̄ omne signum creticum si ante signa digestionis euenerit malū est atqz timēdū.

¶ De flegmatica interpolata.
Capitulum nonum.

Accidit hec fe. ex flate putrescente extra venas: vtpote stōacho intestinis et spōgiositatib⁹ mēbroꝝ verū qm̄ ebullitio flatis putrescentis redit pro die quaqz die: ppterea q̄ flegma est duaꝝ qualitatū pparantiū ad putredinē cum sit velut materia patiēs q̄ caliditas q̄ est causa efficiens. Idcirco hec feb. quotidiana interpollata nūcupat̄. Est autē duorū modoꝝ quemadmodum et fe. interpollata de cho. scz pura et non pura. Pura quidem cum fit ex flegmate puro cui nihil aliorum humorum vel aliene qualitatis est cōpositum cuiusmodi flegma dulce vel vitreū siue acetosum. Non pura vero que fit ex flegmate cui aliquid cholere vitelline vel melīe reperit̄ cōmixtum: vel fit ex flegmate salso. Flegma nanqz non fit salsum nisi per adustionē vel humoris cōmixtionē: lz prima atqz ppria flatis qualitas sit frigiditas cū humiditate q̄ minime in flate salso reperiunt̄. Signa feb. quotidiane pure sunt q̄ incipit eius paroxismus cū horripillatione veri frigoris super dorso et extremitatibus mēbrorum preter q̄ sentiat patiens velut acuum puncturam tremorē vel rigorē vehementez: sed grauitatem solam extrema cōstringentē et durat ista frigiditas tēpore longo. Et fit pulsus paruus: velox: spissus: mollis: diuersus inordinatus. Deinde cū peruenit ad augmentum tardatur ei⁹ calefactio: neqz fit vehemens immo fortassis nō calefacit et proprie si flegma sit vitreum grossum quare neqz magnificatur pulsus vehemēter apud statum. Et est tēpus principij longius multo tpe status vel augmenti: qm̄ est in ea caliditas transiens: frigiditas vero pdurans. In declinatione aūt nō aduenit sudor nisi fortasse paruus viscosus adherēs et pprie apud principiū egritudinis cū materia nōdū est digesta neqz subtiliata et magnificat̄ apud declinationē dyastoles cū sua quiete. Et minorat̄ sistoles et eius q̄es et expādit̄ calor ad man⁹ et pedes: et est cū ea vomitus flegmatis et humiditas in ore et pstratio appetit⁹ et sitis paucitas. Et spaciū quidē paroxismi ē. xviij. horarū vel circa illud. Spaciū vero q̄etis sex horarū q̄re aduenit vt plurimū circa occasuz solis et durat vsqz ad meridiē pusq̄ reliquie pfecte resoluantur. Et forte nō resoluitur do-

nec alius redierit paroxismus. et accidit vt
plurimũ hec fe. pueris ꝛ mulierib⁹ ꝛ crassis
laute ferculãtibus cũ multiplicatiõe somni
et quietis ꝛ vtentib⁹ in cibo fructib⁹ humi/
dis ꝛ piscib⁹ ꝛ lacte. Et in p̃ncipio hui⁹ egri
tudis est vrĩa alba grossa spũosa. In augmẽ
to ẏo ruffa vl' subcitria grossa. sꝫ cũ ad statũ
peruenerit: fit rubea clara subtilis cuꝫ ypostasi
alba leui equali pluria. Verũ dũ ypostasis
minorat̃ in vrina et precessit euacuatio plu
rima per sudores vomitũ ꝛ secessum flegma
ticũ: tunc vera morbi declinatio indicat̃. Et
cum perdurauerit hec feb. tpe lõgissimo vili
ficat̃ ex ea corpus ꝛ albescit facies ꝛ citrina
tur ꝛ palpebre inferiores inflantur: velut in
yposarcha. Signa feb. quotidiane nõ pure
sunt refractio signorũ oim predictorũ cum
vergẽtia ad caliditatẽ ꝛ sitim vehemẽtem ꝛ
abbreuiationẽ paroxismi ꝛ pprie apud pri/
cipium egritudinis vniuersale.

Methodus.

Cura feb. quotidia/ne pure est
vt statim a p̃ncipio minoret̃ materia cũ bñ/
dicta laxatiua vl' medicamine de turbith di
cto caplo de soda. dando ex eis modicũ ho/
ra maioris quietis. Confortet̃ etiã natura
quaqꝫ die ad vomitũ in principio paroxismo
rũ si fuerit possibile cuꝫ aqua tepida mixta
cum sale ꝛ aceto vel cũ aqua decoctionis ra
fani ꝛ aneti mixtis cũ eisdem p̃missa saturi/
tate ex leguminibus ꝛ cepis ꝛ oleribus sali
tis si conferens videat̃. Et ꝫm ꝙ existens fue
rit magis grossum vel viscosum tribuant̃ ei
medicine fortiores. Digerat̃ ergo materia
cum sirupo aceroso cõposito vel cũ oximelle
squillitico dando ex eis in matutinis aliq̇d
cum aq̃ calida p̃mo: deinde apud statũ cum
aqua decoctionis semis feñ. ꝛ adde petro. ꝛ
oim prouocantiũ vrinã: quoniam plurima
pars hui⁹ materie educitur per vrinã: ꝛ tunc
eradicetur materia cuꝫ hiatartico forti sicut
yerapigra gal. ꝛ pillule co. ꝛ medicamen de
mirabola. hebulis ꝛ pillule stomatice q̃ oia
diximus caplo de debilitate stomachi. Et si
venter fuerit restrictus leniat̃ quaqꝫ die gra
datine cũ suppositorio vel clisteri donec ad
acuta perueniat̃. Nutriatur ex carnib⁹ edoruꝫ
vel pulloꝝ coctis cũ petro. conditis cum sina
pi ꝛ melle vel melle ꝛ aceto vel succo herbe/
ris ꝛ trifolij̃ faciendo ex ipsis salsamentum.
Bibat vinum album clarum parũper adaq̃/
tum: vel: bibat mellicratum si caput ex vino
noceatur. Confortet̃ virtus hora qua cibuꝫ
nõ sumpserit cũ electuario ducis ꝛ dyarodõ
abbatis simul mixtis: vel cuꝫ zuccaro roẜ. et
dyagallan. simul mixtis bibendo post illud
aliq̇d vini predicti. Abstineat a fructib⁹ ole
ribus ꝛ piscibus pposse: neqꝫ bibat aquam
frigidã quoniã materiã incrudat ꝛ feb. elon
gat que p se naturaliter cronisat. Cura feb.
quotidiane nõ pure est vt in cibis vel medi/
cinis caliditas remittat̃ quare detur p digi/
stiuo sirupus ace. simplex primo. deinde apõ
augmentũ sirupus acetosus cõpositus: neqꝫ
vltra oximel cõpositum transcendat̃. In ci/
bis ẏo dẽtur pultes ex ordeo ꝛ auena condi
ti cum vino pontico vel aceto. In potu vero
tribuat̃ iulep vel mellicratum aquosum. Et
gargariset sepius cum aqua frigida ꝛ aceto:
qm̃ sitim reprimit excellẽter. Medicina pre
terea materiam digestam eradicans melior
hec est. ℞. turbith alb. ꝛ electi atqꝫ mundati
ʒ. j. reubar. boni. ʒ. j. ss. cinamomi añ. ʒ. ß. zuc
cari. ℥. j. fiat ex oĩbus puluis qui fit dosis vna
ꝛ si reubarbaruꝫ habere nõ poteris: sumatur
loco ei⁹ dyagredij̃. ℈. ß. ꝛ vniuersalr confe/
runt in hoc casu oẽs medicine tam digestiue
ꝙ solutiue que dicent̃ ca. de scabie ꝛ pruritu
corporis.

Emperica.

Ars faciendi sirupum dige/rentẽ atqꝫ edu
cẽtẽ flegma ex quacũqꝫ pticula corpis hec est
℞. pulegij̃: calamẽti: mẽte: salute: maiorane:
saturele: primule veris: balsamite: abrotani:
rorismarini: absinthij̃: fumiterre: basilicõis:
arthemisie: origani: costi: serpilli: sileris mõ
tani: oim vel pluriũ. añ. m. j. rad. q̇nqꝫ cõium
calidoꝝ scꝫ anisi apij̃ feniculi petro. añ. ℥. j.
ss. cinamomi xiloaloes xilobalẜ. folij̃ indi ga
riofil'. añ. ʒ. ij̃. mellis dispumati. li. j. vel mel/
lis ꝛ zuccari añ. li. ß. fiat sirup⁹ bene coctus ꝛ
clarificatus quẽadmodũ fiũt ꝛ alij̃ sirupi de
quo potent̃. ℥. iij̃. actu calide oĩ die in auro/
ra. Et si laxatiuũ facere volueris adde turbith
hermodactiloꝝ agarici mirabolanoꝝ embli
coꝝ ꝛ hebul'. añ. ℥. j. in decoctione prima: qm̃
faciet bis vel ter leuiter assellare quaqꝫ die
donec sufficere videatur. Et si volueris vt a

proprietate caput, ⁊ eius ptes respiciat: ad-
de herbis pdictis sticad. peoniā flores camo
mille mellilotū camedreos camepitheos na
sturciū rutā senatoꝝ. Ex spēbꝰ adde nuc.
musca. cubebas, carpob. anacard. thus lau
danū atqꝫ castoreū. Si vero pectꝰ ⁊ pulmo-
nem ⁊ cor adde ysop. yreos enulam campa-
nā ca. ve. prassiū albū ordeū fenugrecū ane-
tū. Ex speciebus adde liquir. passulas iuiu-
bas, sebestē caricas dragagātū penidias da
ctilos pingues amigdalas dulces pineas ⁊
fisticos. Si vo stomachū ⁊ intestina adde ci
tonia mentā masticē olibanū gallāgā. Si ve
ro epar ⁊ venas totius corporis adde epati
cā endiuiā squinātū eupatoriū cucuste ame
os amomū ⁊ duas spicas. Si vero splenem
adde scolopēdriā politricū tamariscū adiā-
thū squillā rubeam tinctorū ciperi capparis
acori azari folia vel flores sambuci. Ex spe
ciebus adde zedoariū ⁊ baccas lauri. Si vo
matricē renes ⁊ vesicā adde saxifragā miliū
solis sauinā grana iuniperi macedo. Ex spe
ciebꝰ cantarides sine capitibꝰ ⁊ alis qm̄ sui
fortitudine vicerāt renes ⁊ vesicam. Si vero
ad iuncturas adde pollium mū. azarū amo-
mū acor. piper et squillā. sil'r acetū plurime
acuitatis. Est nāqꝫ fere cōtinens oia simpli
cia digerentia atqꝫ educentia flegma cuius-
cūqꝫ modorū a proprietate. Dicūt preterea
excellētes in hac arte q si omni die ministre
tur. ʒ. ß. de mirrha ⁊ thure sero cū itur ad som
nū abbreuiāt paroxismū huius fe. similiter
et totā fe. qm̄ stomachū corroborāt: putrefa
ctionē phibēt ⁊ materiā flaticā exiccant et
pprie post purgatiōes. Et ipsas iam descri
psimus ca. de catharro. ⁊ alias dicemus ca.
de feb. pestilentiali.

Canones.

Minera putre-
dinis in hac fe-
bre est vt pluri-
mū in stomacho ⁊ intestinis atqꝫ venis me-
seraicis et qñqꝫ in cōcauitatibus plurimis
quare necessariū videt̄: vt in eiꝰ cura mēbra
talia nullatenꝰ negligant̄. Cōfortent̄ ergo
stomachus ⁊ intestina p intus ⁊ exterius cū
calidis stipticis velut sunt olibanū ⁊ mastix
et trocisci de reubarbaro ⁊ trocisci de eupa-
torio dicti capitulo de opilatione epatis.
si materia vicerit dispositionem: sed cū zuc-
caro ros. ⁊ trocis. de ros. et rosata nouella si

dispositio magis fatigarit. Et hos trociscos
iā scripsimus ca. de opillatione splenis. Do-
cuimus cōfortantia stomachum in ca. eiꝰ p-
prio. Cōfortent̄ meseraice cū aperiētibꝰ ⁊ ex
opillantibꝰ que diximus cap̄. de opillatione
epatis ⁊ venarū. Confortat̄ aūt pulmo cum
exiccātibꝰ catharrū que diximꝰ ca. de cathar
ro. In cura preterea huius fe. nō ꝯuenit eua
cuatio cū flebothomia regulariter: qm̄ cau-
sat incrudationē: verūtamē in casu possibile
est fieri: et pprie in principio apud minora-
tionē. Cū scz hec febris est de flegmate non
puro et in corpore carnoso viuido cuius vene
sunt tumide apparētes: ⁊ q cōsuetus est in
flebothomādo. De hora eius cibationis in
hac fe. sciendū q sicut dicunt Auicē. ⁊ ysaac
cōuenientior cibus est qui dat̄ tribꝰ horis ad
minus ante paroxismū vel sex ad plus. verū
cū spaciū quietis sit breue valde cum sit sex
horarū tm̄: videtur de medio ipsorū vt cibus
ilico post desinētiam paroxismi extat offerē
dus. Quod si quis obijceret q̄ sub hac via da
bitur semel tm̄ cibus quaqꝫ die dabit̄: quare
fiet tenuis dieta in fe. cronica quod est con-
trariū canōibꝰ ypocratis: qm̄ i hmōi fe. gros-
sius iubet reficere ne virtus deficiat in via.
Respondendū videt̄ q si virtus fortis est: et
materia pauca sufficeret: talis dieta quoniā
flegma nutriet cū fuerit digestū ante putre
factionē ex eo: ⁊ flegma est sanguis nō cōple
te digestus: neqꝫ v̄tus deficiet cū sub hmōi
regimine morbꝰ acueret̄. Si vero sit virtus
debilis ⁊ materia multa fiet grossius dittan
dū. quare conuenit vt detur simul bis vel ter
semel in medio declinatōis perfecte: ⁊ iterū
ante paroxismū principiū futuri p duas ho
ras. Et oportet vt sit cibus paruus quātita-
te: sz magnus v̄tute qui cito ⁊ multū nutriat
⁊ facile digerat̄: cuiusmodi sunt iura carniū
laudabiliū ⁊ oua sorbilia ⁊ testiculi gallorū
nondū coeuntiū ⁊ carnes auiū siluestriū par
uarū. Et qm̄ ad oblationē debitā cibationū
i fe. interpollata vel cōtinua necesse est quat
tuor tēpora paroxismi vel exacerbationis co
gnoscere: sicut nāqꝫ dieta v̄lis in fe. regular-
ter digerit̄ ad elongationē ⁊ viciniam status
v̄lis: ita ⁊ dieta pticularis digerit̄ quaqꝫ die
ad statū particularē paroxismi. Dicamus er
go noticiā per signa distinctiua. Cū igitur
vadis ad infirmū ⁊ tangendo corpus circū-

quacq reperis brachia et manus et pedes frigida vel minus calida: ventrē vero et pectus sufficiēter scias q est pricipiū paroxismi fe. interpollate: et principiū exacerbationis cōtinue febris sibi proportionate. Similiter et si reperis frigiditatē vel diminutam caliditatē in ambitu corporis totius. Si vero reperis corpus equaliter calidū per totū: scias qm est status vel augmētū cū nō differant nisi modo gradatiuo. Si vero manus et pedes reperis calidiores trūco corporis declinationē certificabis: in qua calor putridus motu proprio agitat a medico ad circūferētiā oiquaqz. Est aūt et alia ipsarū distinctio per pulsum: qm in pricipio paroxismorū pulsus profundat et fit paruus debilis spissus in quo sistoles et quies post ipsuz est maior q dyastoles: qm est maior necessitas expulsionis fumi putridi q euētationis caloris nālis oppssi: in augmēto vero et statu magis ac magis augmētat: sz sistole ecōtrario modo. In declinatiōe fit valde manifestus et dilatat arteria et dyastoles fit maior q sistoles: similiter et eius quies. Ex quo scire potes q magnificatio sistolis in pulsu statim a pricipio feb. breuitatē morbi significat: quēadmodū et subita apparitio digestionis in vrina.

Pronosticatio.

Fe. interpollata de flegmate et proprie que est de flegmate puro durat vt plurimū vsq ad quadraginta dies et qnqz per tres menses: qm est fe. cronica p naturā. Nō si apud diez xiiij. vel infra terminet nō erit ex qualitate materie: sed diminuta quātitate. Vbi grā. cū flebotbomia a pncipio mota fuit vel euacuatio fortis plurima quaqz die apud paroxismū cū vomitu aut fluxu ventris: aut sudore et si paroxismi statim a principio egritudinis anticipēt atqz accurtant: breuitatē egritudinis significāt. Si vero retardent aut equaliter stent nō precedenti aliq sensibili euacuatione copiosa materie grossitudinē et morbi longitudinē prefigurat: quare si cū his virtus fuerit defecta et appetitus pstratus mortez expectabis. Item si paroxismi anticipent: est augmentū si postponātur et euacuatio sensibilis precesserit copiosa est declinatio. Si vero equaliter euenerit et signa digestionis per fecte nondum apparuerint et accidentia malignentur statum maxime dubitabis. Et idē intelligendum est in tertiana interpollata: similiter et quartana. Verū et in exacerbationibus fe. continuarū proportionaliū idē iudicandū. Item hec fe. si multū perdurauerit: producet ad fe. ethicā dispositione vincente sup materiā. Sed ducet ad ydropisim materia super dispositionē dnante. Similiter et ducet ad fe. erraticas et demū ad quartanam. Vn Ipo. iij. pno. Febrib inordinate vagātibus qrtane sunt future. Itē si patiēs ex ea sonolētus fuerit oi hora et grauitatē senserit circa caput subeth aut stuporē pdicat futuruz: nisi cū medicinis euacuātib p iferius vehemēter succurrat et cerebrū ex reb calidis fortiter exiccat: oportet put docuim libro primo.

¶ De febre flegmatica continua que latica nuncupatur. Cap. x.

Ec febris extat proportionabilis fe. flegmatice interpollate: quoniam fit ex flegmate et humorib crudis frigidis intra venas putrescētib. Similiter et exacerbat quaqz die: et proprie apud occasuz solis: quēadmodū et fe. illa: verū quoniaz modica est eius caliditas respectu fe. continuarū de cholera laticā nominatur. Signa eius sunt signa feb. flegmatice interpollate pter q horripilatio non est cum ea periodice: quemadmodū nec in alijs fe. quibuscūqz continuis: sed est velut similitudo horripillatiōis in corpore ex sua diminuta calefactiōe: et nō est in ea sudor: nisi fortassis apud statū cum fit crisis: sed est cuz ea vomitus et solutio flegmatica ante crisim et simul et post. Nec pterea fe. vt multū est similis feb. ethice et proprie quando prolongatur: sed discernitur inter eas ex pulsu et vrina atqz exacerbationū forma: quod est quoniam in hac fe. pulsus est mollis paruus latus et vrina alba grossa in principio: sed rufa vel liuida post augmentum et exacerbatio fit maxime versus noctem siue aliquid assumptum fuerit in cibo: siue nō: et est cum ea cutis mollis laxa nō tensa: neqz arida: quorum omnium contrarium reperies in feb. ethica: prout descripsimus suo loco. Verum si acciderit ipsarum complicatio difficilis erit earum cognitio atqz curatio.

Methodus.

Cura huiusmodi feb. est cura fe. interpollate tam in cibis quam in medicinis preter quam magis necesse est cautelam obseruare in administratione medicinarum calidarum: et proprie si caput est debile vel eger est ex his quibus egritudines cerebri sunt consuete ne forte materia flatica calore feb. et medicine leuigata sursum per venas rapiatur et faciat litbargiam: quare conforteтur cerebrum statim a principio cum stipticis temperate calefacientibus: et abradantur capilli et frequetetur buorum diuersio atque extractio per inferius cum suppositorijs et clisterijs acutis si per se non ascellauerit bis vel ter quaque die. Non si vomitus fuerit laboriosus difficilis illico restringatur: et hec omnia pro posse iam diximus.c.de de litbargia etc.

Emperica.

Quia que scripsimus emperice ca.fe.flatice interpollate conferentia sunt presenti ca.

Canones.

Oportet vt in hac fe.multiplicentur omnia que prouocant vrinam tam in cibis potibus quam in medicinis quoniam plurimum materie flatice purgatur per vrinam quaque die: quoniam minorabitur materia antequam diuertetur a cerebro et sperabitur crisis fida: nisi materia fortassis insensibiliter resoluatur. Nec pretermittendus est status: quin confortetur cum stipticis modo calidis: modo frigidis et remaneat materia appetitus put materia vel dispositio postularit: quoniam est magis necessarium quam in fe.flegmatica periodica cum sit magis timorosa.

Pronosticatio.

Hec fe. cronica est et perdurans: quare non teriatur ante diem quadragesimum: nisi fortassis materie paucitas et euacuationum pluralitas morbum accurtarit et idcirco durat eius principium vsque ad.xx.diem vel sibi vicinam. Item dicit Ras.in diuisionibus. ca.proprio. quod parum accidit vt fiat in ea crisis cum sudore: quoniam vt plurimum est vt fe.cronice que sunt de flate vt melia que cum resolutione teriantur: siue fuerint periodice siue continue: quare teriatur in eis materia parum post parum quaque die cretica per fluxum ventris aut vomitum: aut sudorem. Et vomitus et fluxus vt plurimum accidunt a principio: sudor autem in fine post digestionem. Item in omni cronica si virtus fuerit debilis statim a principio vel appetitus prostratus mortale: quoniam deficiet in via. Item dicit Ypo.iiij.pti.ampho. Quibus in dentibus limositates fiunt in febribus diuturniores et fortiores fiunt fe.quod est: quia dentium et lingue mucositas significat materiam in stomacho plurimam viscosam. Item si vrina fuerit ampullosa vel turbida confusa litbargiam aut subeth minatur: et proprie si eger somnolentus fuit aut frigidus circa caput: quare succurratur cum ligaminibus extremorum et fricationibus fortibus et suppositorijs acutis atque clisteribus: et prohibeatur a somno donec materia diuertatur atque minoretur. Unde Ypo.iiij.pti.ampho. Quibuscunque in fe.vrine conturbate et conuerse fuerint velut subiugalium haben t capitis dolores aut assunt aderunt aut prefuerunt. Item si color faciei liuescat et palpebre tumescant futuram ydropisim significat et proprie yposarcham: nisi cum remedijs ad ydropisim conferentibus aut calidis aut frigidis put fe.aut materia consenserint illico succuratur. Item si facies citrinetur et oculi concauentur et cutis reddatur velut corium arefactum feb.ethicam significat accessisse. Quia namque fe.ethica cum perdurat: adducit ethicam si dispositio vicerit materiam aut ydropisim si super dispositionem materia dominetur. Item hec feb. si complicetur cum ethica mortale: quoniam fiet opus curis contrarijs quibus virtus fatigatur. Febri namque flatice competit calefactio atque euacuatio: febri vero ethice infrigidatio cum humectatione.

¶ De febribus emplala lipparia et horripilatione cui caliditas non succedit. Cap.xi.

Iste tres passiones fiunt ex eadem causa: quoniam ex flegmate gipseo grosso viscoso adherente stomacho et intestinis et venis meseraicis: quare fiunt huiusmodi feb.interpollate. Neque potest hec materia generari in epate et venis: quoniam vt ait Gal.primo de complexionibus. Et ita non sustinet in membris principalibus tantam frigiditatem: et hec quidem materia cum non putrefit: causat colicam malignam: vt de seipso testatur Gal.loco supra dicto. Uerum differunt quodammodo: quoniam vt ait Auicen.quarto ca.fen primo ca. de cura feb.istarum. Febris lipparia dicitur in qua partes exteriores corporis frigescunt venter vero et pectus exardescunt: quoniam in ea flegma grossum dum putrescit: efficitur

velut carbo ignitus in visceribꝰ a quo duz fu
mi putridi eleuanť ad extrema corpis circũ
quaqꝫ musculos grauãtisimi ꝙtitate: deide cũ
in loco steterit ⁊ calor putredialis exhalarit
debiľrꝰ insertus infrigidãt sui q̃litate: velut
appet in vaporibꝰ aque ebulientis: ⁊ ad id
opatur plurimũ oppssio caloris naturalis
atqꝫ eiꝰ reuocatio ad corpis interiora: qm̃
ex his infrigidãť exteriora ⁊ extrema depau
peranť spiritu ⁊ calore. Fe. ṽo ẽpiala dr in
qua modo ↄ̃trio partes extreme calescũt: in/
teriora ṽo frigescũt: qm̃ in ea calor putridꝰ
debilis a pͥncipio, nõ obtinet supflua grossa
sed solũmodo sup ptes eiꝰ liq̇das subtiles:
q̃re fumãtes ad extrema calescunt ea vehe/
mẽter partibꝰ grossis viscera infrigidantibꝰ
velut dura ↄgelata añ poxismũ fiunt frigi
da: tñ cuz moueť aut agitať ad putredinem
magis ex ea corpꝰ infrigidať. Horripilatio
ṽo dr cuz corpꝰ sentit cũ grauitate q̃dã mẽ/
bra ↄstringẽte: q̃re horret ea cutis ⁊ pori co
artanť donec pili q̇ stant in eis rigere videã
tur. Uerum differũt horripillatio rigor tre/
mor atqꝫ tipus: qm̃ ⁊ si qòlibet eoꝝ signifi/
cet dispositionẽ corpis frigidã in fe. tamen
aliter ⁊ aliter illud accidit: vt ait Aui. iiij. ca
noñ. fen. j. ca. de differẽtia ipsoꝝ. Diciť nãqꝫ
horror siue horripillatio cũ talis frigiditas
aduenit sine pũctura: qm̃ accidit ex materia
grossa frigida flegmatica currẽte sup muscu
los q̇ sunt in ambitu totiꝰ corpis quẽadmo/
dum cõtingit in fe. fľatica. rigor ṽo dr cũ ad
uenit frigiditas velut cuz acuũ pũctura: qm̃
accidit ex mã cbole. subtili musculos stimu/
lãte: quẽadmodũ fieri hȝ in fe. cho. Tremor
aũt esse dr cuz ad tantã malitiã pcesserit fri
giditas vt medullas ossiũ cõterat: neqꝫ cor/
pus cõtinere se possit quin moueãtur om̃ia
sua mẽbra ⁊ labia oris atqꝫ dentes cõcutiã
tur: qm̃ fit ex materia frigida grossa meľica:
velut appet in quartana. Tipꝰ ṽo dr dispõ
q̃dã leuis frigida cũ halatiõibꝰ ⁊ oscitatiõibꝰ
diuersis: velut accidit in declinatiõibus feb.
apõ materiã paucã: siľr ⁊ in eaꝝ pͥncipijs cũ
materia nõdũ fuerit cõplete ad putredinem
agitata. Signa p̄dicta fe. sunt signa fe. fľati
ce pure interpollate cũ additiõe signoꝝ p̄di
ctoꝝ apõ pͥncipium poxismoꝝ cum redierit
piodice quaqꝫ die: ⁊ ppe post occasum solis
qui est hora diei flegmati deputata.

Methodus.

Cura istoꝝ
oĩm vna est
atqꝫ eadeȝ
quod est vt tã in cibis ꝙ in medicinis eger
regať velut est in fe. flegmatica pura iterpol
lata. sed necesse est vt in eis caliditas magis
augmenteť ⁊ virtꝰ medicinaꝝ soluentiũ vlti
meť ⁊ regimẽ subtiliteť: quapropter ↄueniẽ/
dum videť in digerentibꝰ ad oximel squilli/
ticum. In medicinis ṽo soluẽtibus ad pillu/
las hermoð. maiorum ⁊ ad pilľas de oppo/
ponaco ⁊ ad pilľas de colloquintida quas
omnes diximus caplõ de arthetica.

Pronosticatio.

Hee sunt feb. maxime cronisãtes: qm̃ grossi
cies ⁊ viscositas siľr ⁊ frigiditas ꝓhibẽt ma
terie cõsumptionẽ quare non terminanť añ
diẽ. xl. vel. lx. nisi materia fortassis fuerit mo
dica a pͥncipio ⁊ virtus expulsiua fortis cuȝ
euacuatione sensibili plurima diuersa p vo
mitũ vrinã ⁊ secessum. Neqꝫ opȝ vt expecte
tur in eis sudor nisi fortassis tardus paucus
frigidꝰ viscosus cũ quo crisis nõ cõpleť. Itẽ
si virtꝰ fuerit debilis a pͥncipio aut plĩmum
deficiat in ꝓcessu ⁊ appetitꝰ ꝓsternať mor/
tale: qm̃ deficiet añ crisim ⁊ resolutionẽ cõ/
pletam. Itẽ hee fe. cuȝ ꝑdurauerint tp̄e lon/
gissimo ꝑducũt ad ydropisim materia vincẽ
te: aut ad ethicã ⁊ marasmũ calore putrido
dominãte. Itẽ ex hmõi fe. erratice ꝓcedere
ↄsueuerẽt qm̃ pars subtilior ptꝰ inflãmabiť
et faciet poxismũ quo desinẽte vel in medio
existẽte ps grossa putrefiet ⁊ aliũ faciet suc/
cedere poxismũ ⁊ putabiť ꝙ sint due fe. non
tñ simul: ⁊ hoc põt accidere in fe. q̃rtana vel
tertiana nõ pura cũ materia fuerit ethero/
genea seu commixta.

¶ De febre melãcbolica interpolla
ta que dr quartana. Caplm. xij.

Causať hec fe. ex melãcholia pu/
trescẽte in aliquo loco corpis ex
tra venas velut in stõacho ⁊ in/
testinis ⁊ cauernositate splenis
atqꝫ ossium medullarũ: ṽm qm̃
ebullitio melãcholie putrescẽtis tarduȝ hȝ
reditũ scȝ de q̃rto die in q̃rtũ inclusiue ꝓpter
ea ꝙ hũor meľicꝰ tã ex mõ subẽ ꝙ ex sua q̃li
tate causis putredis repugnat. Idcirco feb.

hec quartana nūcupaṫ. Est aūt duoꝝ modo
rū queadmodū ⁊ fe. interpollate q̄ sunt q̄rta
na v̄a ⁊ nō v̄a. Vera ꝺ: cū humor fe. efficiēs
est melā. simplex naturalis cui nihil: aut pa
rū accidit ex admixtione aliorū humorū et q̄
neq̧ per admixtionē: neq̧ ꝑ congelationem
plurimā ꝑdidit ꝓpriā naturā: et hec ē melā
q̄ est sicut fex masse sanguinee queadmodum
in oleo fit amurca. Nō vera autē ꝺ: q̄ fit ex
melā nō naturali vehementer ingrossata ꝑ/
adustionē vel cōgelationē vel humorū valde
grossorū admixtionē cuiusmodi sunt flā vi/
treū aut gipseū in intestinis frigidis ḡnatuꝫ
Et licet hmōi feb. distinctum nomen obti/
neat ex periodis nō tn̄ distigui potest a feb.
quartana ꝑ naturā rei: qm̄ humores princi/
paliter distincti in massa sanguinea nostri
corpis: nō tamē sunt nisi quattuor q̄ sunt flā
cho. sanguis purus ⁊ melā quare sub eodē
ca. fiunt interponēde. Signa q̄rtane v̄e sunt
qm̄ incipit eius paroxism⁹ cū horripilatione
difficili vehemēti cui succedit tremor corpis
toti⁹ ⁊ dentiū cōcussio qm̄ ꝓfunditatē ossiū
⁊ medullarū ⁊ ꝓpe post tres vel q̄ttuor paro
xismos ⁊ nō sentit patiēs velut acuū pūctu/
raꝫ ſꝫ lassitudinē ⁊ grauitatē plimā quasi sit
infrigidat⁹ in niue aut cesus fustib⁹ aut i car
ne lacerat⁹ ⁊ fit pulsus hora illa valde puus.
itaq̧ licet in ꝑ̇ncipio paroxismi cuiuscunq̧
cuiuscūq̧ fe. pulsus minoreṫ nō tn̄ sicut i hac
minoraṫ adeo vt ꝑ soluꝫ pulsum cognoscere
posses hāc feb. si pulsum egri cōsuetū nouis/
ses apud sanitatē. deinde cū calefacit ⁊ venit
ad augmētū fit vehemēs ei⁹ caliditas: adeo
vt in statu iuxta caliditatē sinoche ⁊ tertiane
⁊ causonis parū differēs ab ea ⁊ vltra calita
tē fe. flātice q̄liscūq̧: ſꝫ est ei⁹ siccitas sicut sic
citas tertiane ⁊ ei⁹ vrina aquosa in ꝑ̇ncipio:
et ꝓpe si fit in ꝑ̇ncipio opillatio. post hoc fit
rufa grossa cū materia digeriṫ ⁊ calor infigi
tur: ⁊ est dura velut in carbonē: ⁊ qn̄q̧ fit ni/
gra rubea obscura. Et illud qꝺ errare nō fa/
cit in hac fe. est vt dicit Auerro. iiij. colliget.
qn̄ redit periodice de q̄rto in quartū inclusi
ue: et ꝓpter apud octauā horam diei ꝙ na/
tura se facere potest: neq̧ simplex: neq̧ com/
posita. Signa quartane non vere sunt oīa
signa predicta preter ꝙ tardatur ei⁹ perio/
dus: quoniā redit de quinto in quintum aut
de sexto in sextū: aut amplius ꝓpter grossi/
tiem vel frigiditatem vltimatā quare tales
fe. non sunt quartane: sed quintane ⁊ sextane
nominātur. Et dicit Raꝭ. in diuisionib⁹. O
ꝙ parū euenit fe. cuius paroxismus ꝑtrāsit
quartū diem. Verū ego iam vidi multotiēs
paroxismos pertranseuntes.

Methodus.

Cura q̄rtane vere est
si vrina sit
rubea grossa in principio ⁊ habitudo corpis
sanguinea minoreṫ stati a ꝑ̇ncipio materia
(sed nō in die paroxismi) cū flebothomia ba
silice sinistre ꝑ̇mo: deinde cū flebothomia sa
phene sinistre. Et fiat incisio vene larga vt
sanguis grossus extrahaṫ. Ad quod confert
plurimū vt eger sedeat in balneo aque dul/
cis tepide ante flebothomiā vel in aqua de/
coctionis maluaꝝ maluauisci ordei depilati
⁊ fenugreci: qm̄ tūc melancholia sanguinea
id est ex sanguine adusto vel cōgelato iudica
biṫ esse cā antecedens huius fe. que propter
cū flebothomia separaṫ. Si ergo nigrū gros
sum fuerit quod egreditur plurimum ex ipo
extrahaṫ: aut simul: aut apud scꝺationē fa/
ctā aliquoties vsq̧ ad septē aut nouē paro/
xismos. Si vero subtile clarū fuerit ilico re/
stringaṫ. Si autē vrina fuerit a ꝑ̇ncipio sub
tilis aquosa habitudo corpis macra melica
aut squalida israelitica nō fiat flebothōia
ſꝫ euacuatio cū medicina lenitiua: vt ē apo
zima de mirab. indis ⁊ apozima de elleboro
nigro: q̄ diximus ca. de ꝑturbatione sensuū.
vl̓ cū apozimate de polipoꝺ. qꝺ. ℞. polipo.
℥. j. mirabolanoꝝ indorū. ℥. j. ⁊ ß. sene epithi
mi añ. ʒ. ij. roſ. rub. scolopendrie añ. ℥. ß. pi/
stenṫ grosso modo mirabol̓. ⁊ bulianṫ cū po/
lipodio ⁊ scolopenꝺ. in lib. j. aque clare do/
nec cōsumanṫ ex aqua ꝑtes due: tunc addaṫ
sene epithimū atq̧ rose. Et iterū aliquātulū
sup carbones leuiter excoquanṫ: qm̄ perde/
rent virtutē in decoctione forti: tūc fricētur
res manibus vehemēter ⁊ exprimaṫ earuꝫ
ius ⁊ aqua colleṫ cū. ℥. ij. sirupi roſ. vl̓ viol̓.
aut cū aqua decoctionis prunoꝝ ⁊ zuccari: ⁊
deṫ totū ante diē. Deinde digeraṫ residuum
materie cū oximelle cōposito aut squillitico
aut cum sirupo acetoso dando ex eis omni
die in aurora cū aqua decoctionis cipi cap/
paris cū zuccaro dulcorata: et alterneṫ pre/
dicta purgatio omni septimana semel post

huius maturationē ita vt balneū aque dulcis tepide oī die frequētet̄ p̄terq̄ in die paroxismi qm̄ est vehemēter cōferens in digerendo materias grossas cū sui humectatiōe et subtiliatione mēsurata. Et si materia fuerit adusta qđ scies ex rubore vrine ⁊ fe. caliditate apud paroxismū sint oēs medicine leniores: ita vt in eis humiditas sup calefactionē dn̄etur: quare sufficit sirupus acetosus in digerendo ⁊ aqua casei in qua effusum sit epithimū p noctē inuoluendo. Si v̄o materia nō fuerit adusta qđ scies ex albedine vrine ⁊ fe. remissa caliditate apud statū paroxismi op₃ vt sint oēs ipsarū medicīe fortiores: ita vt in eis caliditas cū₃ humiditate equaliter dn̄etur: quare requirit̄ oximel in digerendo ⁊ mirabolañ. ⁊ sene atq₃ polipođ. in euacuādo donec gradatine ad lapidē lazuli ⁊ elleborum nigrū puenīamus: ⁊ ꝓpꝛie apud statum egritudinis cū materia pfecte fuerit digesta. Tūc nāq₃ cōuenit ipm eradicare cum medicinis fortibus: vt sunt pillule de lap. armeno ⁊ pillule de elleboro nigro q̄s diximꝰ cap̄. de melā. Et medicine cōmunes vsitate cōferentes in hoc sunt yeralogodion yera ruf̄f. dyasene cartaticū impiale. Hac igitur methodo reguletur patiēs: ita vt solutio iteretur post digestionē ⁊ digestio post solutionem: l₃ nō videas in eis magnū profectū statim a principio: quoniam est morbus difficilis eradicationis: verūtn̄ sub hoc regimine nequaq₃ ꝓlongat̄. ⁊ hec est eius cura per medicinas. Dicamus igit̄ consequenter de dieta. Sit omnis cibus eoꝝ humidus cum caliditate temperata: sicut sunt pisces parui petrosi elixi cū petro: aut conditi cū zinzibere ⁊ cinamomo aut assi sup prunas: carnes edorum pullorū castratorum agnorum annaliū et vitulorū lactantium cocte cum petro. ⁊ sicut sunt blete spinarcħ. rape dulces cocte cū carnibus eisdem. Et ex cibis ventrē leniter soluentibus sunt aqua decoctionis caulium recentiū condita cū sale ⁊ butiro. Simil'r et ius galli vetustissimi decocti cū aqua ⁊ sale in quo protectū fuerit aliquantulum polipođ. quoniā in eis sunt partes acute secessiue: ⁊ ꝓpꝛie si parum ex eis ante cibum vel malis sapidis dulcibus post cibum sumatur Abstineat a cibis ⁊ potibus sanguinē grossum generantibus: qm̄ multiplicant melācholiam ex quibus sunt caro ferina: caro bouina: caro porcina ⁊ hyrcina ⁊ oīs res vehementer salsa panis azimus ⁊ res frixe in sartagine quales sunt tortelle. Et ex oleribus sunt allia ⁊ caules: ex seminibus lentes ⁊ fabe: nisi fortassis cū corticibus lentiū intēdat leuem ventris solutionē. Et ex potibus sunt vinum rubeū albū grossu₃ ceruisia vel aqua frigida pura. Abstineat a coitu superfluo et ira ⁊ tristitia ⁊ labore: habitet assidue sub aere tēperato: ⁊ gaudeat solatijs: tripudijs ocio quiete ⁊ somno plurimo ꝑposse: nisi cū appropinquauerit paroxismus: tunc non cōpetit vt dormiat donec totū principiū transierit ⁊ paroxismus puenerit ad augmentu₃. Hec est ergo hmōi fe. cura: per oēs dies q̄etis sicut requirit̄. Sed nunc dicamus de regimine ipsius in die paroxismi. Cū igitur antecesserit tēpus paroxismi sit venter eius oīno vacuus a fecibus atq₃ cibis: ⁊ si nō aliter saltem cum suppositorio ⁊ clisteri: ⁊ cum superuenerit tremor aut horripilatio mitte ipsum in tynam aque dulcis calide aut totū aut saltem manus ⁊ pedes quoniam facilitabit paroxismum ⁊ faciet festinare caliditatē et prouoca in eo vomitū si fuerit possibile et si non aliter saltem cum oximelle composito aut sirupo acetoso in potu exhibito cum aqua calida decoctionis seminis aneti aut rađ. raphani premissa saturitate ex oleribꝰ et cepis ⁊ leguminibus ⁊ piscibus salsis: et proprie si materia nō fuerit adusta. Quod si si vomitus facilis fuerit ⁊ consuetus frequētetur multotiēs in diebus quietis. Cum autem frigus trāsierit ⁊ paroxismus peruenerit ad augmentum extrahe ipsum a balneo et pone ipsum super lecto molli ⁊ pannis calidis cooperi ipsum diligenter vt calor acceleret ad statum: ⁊ tunc in potu tribue aliq̄d ex prouocantibus sudorem: ⁊ propꝛie apud statum egritudinis cu₃ materia perfecte fuerit digesta q̄lis est potus aque calide in qua pul'. cardamoñ. aut gariofil'. cu₃ zuccaro fuerit bullitus. ⁊ pone circum corpus vndiq₃ apuesicas in quibus sit aqua decoctionis origani calamenti et florum camomille: quoniam faciet sudare: et cum sudor fluxerit: abstergatur gradatim cum pannis lineis calidis: quoniam poros aperiet et alium faciet succedere sudorem: et sic regatur do-

nec paroxismus perfecte declinarit et calor naturalis ad interiora fuerit reuocatus: tunc nutriatur cibis suis dictis. Cura febris quitane et sextane eadem est cum predicta: sed necesse est vt in eis virtus medicinarum calefacientium atque subtiliantium vltimetur.

Emperica. Scripsimus capitulo de melancholia sirupum nobilem ad omnem egritudinem ex melancholia: qui est potens in digerendo expurgando ventrem leniendo atque splenem confortando: quare illuc recurramus. Dicamus et hic artem faciendi sirupos digerentes atque euacuantes humorem melancholicum a quacunque particula nostri corporis siue adustum: siue condensatum. ℞. florum borraginis et buglosse si tempus fuerit vel herbe recentis ana. M. j. florum sambuci si tempus fuerit vel cortic. eius mediane flor. geneste foliorum salicis corticis mediane fraxini scolopendrie tamarisci cortic. rad. apij recentis ana. M. ß. camedreos camepitheos cucuste squinanti eupatorij ysopi ana. M. iiij. ciperi capparis acori azari squille ana. ℥. ß. ameos amomi ana. ℥. ij. piretri gentiane zinziberis cinamomi baccarum lauri ana. ʒ. ij. vini albi dulcis clari aromatici lib. ß. mellis albi et zuccari ana. lib. ß. fiat ex omnibus sirupus bene coctus subtilis et bene clarificatus modo et forma quibus fiunt alij sirupi: de quo potetur omni die in aurora aliquid per se vel cum aqua calida. Et si laxatiuum facere volueris: adde thimi epithimi. ℥. iiij. sene. ℥. ij. polipodij agarici hermodactil. ana. ʒ. j. esule. ℥. ß. in decoctione prima: et da ex eo sicut prius: quoniam faciet egestiones liuidas vel plumbeas bis vel ter quaque die leuiter ascellare. Et si volueris vt a proprietate membrum aliquod respiciat: adde ex directiuis que diximus capitulo de febre flegmatica interpollata. Est namque fere continens omnia simplicia digerentia et euacuantia melancholicos humores. verum quoniam melancholia maxime dominatur in splene. conueniens videtur vt medicine dirigentes ad splenem multiplicentur in sirupo. Dicunt preterea experti quod si tria grana mirrhe subtiliter conterantur et cum ℥. duabus vini albi veteris amari potentur continue vsque ad tres paroxismos febrem ilico decidunt vel abbreuiant vel alleuiant euidenter: quod est quoniam mirrha ex proprietate subtiliat vrinam: prouocat: expurgat et putrefactionem prohibet. ad quod etiam deseruit sua complexio calida et sicca vehementer. Idem operatur vrina propria calida bibita omni die in ieiuno: et proprie cum in die precedenti potauerit vinum potens. Et idem facit vinum decoctionis absinthij collatum et cum melle aut zuccaro dulcoratum et bibitum in ieiuno. Similiter et aqua decoctionis piretri et gentiane dulcorata sicut prius. Similiter et ista confectio. ℞. piretri gentiane camedreos ana. ℥. ß. mellis albi lib. ß. si ex ea sumpserit omni die in ieiuno. ℥. ß. cum ℥. ij. aque decoct. ysopi aut cum ʒ. ij. aque ardentis. quoniam in breui tempore rectificat melancoliam. Similiter et ista confectio. ℞. assefe. foliorum ru. sicce piperis lon. ana. ʒ. ij. confice cum melle et da patienti ante accessionem per. ij. horas ad modum castanee.

Canones. In cura istius febris oportet vt cum cautela procedatur: tam in cibis quam in medicinis plusquam in febribus aliis cronicis propter difficultatem sue eradicationis. De modo igitur cibationis est sciendum prout docet Auicenna. quarto canonis. vbi loquitur de hac febre: oportet vt ipsam ieiunet in die paroxismi quod sic videtur intelligendum vt si venturus sit paroxismus in die tunc prandium dimittat: neque cenet donec declinatio transierit complete. Si vero feb. sit ventura de nocte tunc obmittat cenam neque prandeat donec paroxismus perfecte declinarit quantuncunque fuerit prolongatus: et sic per diem paroxismi intelligimus duas horas ante paroxismum. Nam si. xxiiij. horas vellemus intelligere contingeret egrum duobus diebus assidue ieiunare cum paroxismus vere quartane. xxiij. horas occupet naturales quod absurdum videretur. verum communiter operantes cibum offerunt. vj. horis ad minus ante paroxismum: sed oportet vt talis cibus sit paruus quantitate et magnus virtute qui cito digeratur et corpus multum nutriat et virtutem conseruet quod est necessarium in omni feb. cronizante sicut sunt iura carnium laudabilium et caro auium paruarum et pisces recentes petrosi assi vel elixi nisi fortassis vomitum intenderet: quoniam tunc cibum ex oleribus in principio paroxismi sub multa quantitate donaret. Post declinationem vero paroxismi similiter et diebus quartis nutriatur ex cibis grossis supradictis. De

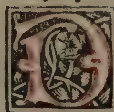
qualitate ciboꝝ aduertẽdū ꝙ opꝫ vt oĩa eoꝝ cibus sit fortis in humectãdo sed fortis tꝑatus in calefaciẽdo ⁊ proprie si melica fuerit adusta vehemẽter: neqꝫ calida sanguinẽ adurūt velut alliū sinap. ⁊ pip. qñ assumūtur vsu non moderato vehemẽter aut frigida sang. cõdensant velut lactu. portu. Sicca vero cõprimūt vt assature ⁊ tortelle ex qb⁹ oĩbus humor melicus augmentat̃. ¶De medicinis ꝑterea sciendū ꝙ neqꝫ digestiua: neqꝫ solutiua neqꝫ vrine ꝓuocatiua fortia sūt a pncipio egritudinis offerẽda ne educatur subtile ⁊ remaneat grossuꝫ lapidificatū quare gradatim fiet a leuiorib⁹ ad fortiora trãseundū donec hora stat⁹ appuerit: in qua virtus oĩs rei vltimari debet: quapropter ait Auic. ꝙ a pncipio dãdus sit sirup⁹ acetosus simplex sed cõpositi⁹ in ꝓcessu. Sciẽdū etiã medicine curantes hãc fe. opꝫ vt sint calide subtiliatiue penetratiue cū virtute. ꝭm si materia adusta fuerit: cõuenit vt eaꝝ caliditas refrãgatur: nõ tñ oĩmode postponat̃: qñ et licet repugnet dispõni materie ꝭm qualitatẽ cõferret ꝭm modū subę cuꝫ sit grossa cinerosa: ꝓpter qđ ait Auic. i hoc casu dãda ptisana ꝯ dispositionẽ fe. ⁊ materie: sꝫ pip con tra grossitiẽ humoꝝ. Cuꝫ aūt splen sit receptaculū propriū melie necessariū erit vt ei⁹ cõfortatio nõ postponat̃ in hac fe. q̃re rectificetur put docuim⁹ ca. đ debilitate splenis vt massam san. mūdificet ⁊ melancholiã ad se trahat. Itẽ lꝫ oĩs melãcholia sit frigida et sicca ꝑ naturã ꝓpriã: magis tñ solicitandū tam in cib⁹ ꝙ in medicis ad remouẽdū siccitatẽ ꝙ frigiditatẽ qñ tps hūectandi lõgius est valde tpe calefaciẽdi vel infrigidãdi vel exiccãdi: vt ait Ga. vij. de inge. san. q̃propt̃ oĩa q̃ dicẽtur ĩfra ca. de impinguatiõe corpis macri. pñti ca. sublimiter suffragantur.

Pronosticatio.

Dicit Rasi. in diuisionib⁹ ꝙ fe. q̃rtana raro fit ꝑ se incipiẽdo vt plurimum ꝭo ad fe. alias cronicas consequẽdo: qñ ex hmõi fe. melancholicus hūor multiplicat̃ in corpe ꝓpter incinerationeꝫ hūoꝝ ex febꝛili calore q̃ postꝙ hūores subtiles accẽderit ⁊ cõsumpserit etiã grossos inflãmabit. Cum aūt fit cõsequẽdo fit post fe. quotidianã ⁊ tertianã non puraꝫ, et proprie cuꝫ eaꝝ ꝑiodis ceperit oberrare: quoniã vt ait Ipo. iij. pronosticoꝝ fe. inordinate vagãtibus quartane sunt future. Cum aūt fit ꝑ se accidit plurimū in autūno ⁊ hyeme: qñ hoc tẽpore cholera nigra dñatur ex instrictione calor. aeris post estatẽ ꝑteritaꝫ et vnionẽ caloris naturalis in viscerib⁹ aĩaliuꝫ apud hyemẽ presentẽ. Itẽ hec fe. accidit vt plurimū in senib⁹ aut melicis ꝑ naturaꝫ. verūtamen cū fit in iuuenib⁹ antecessit regimen ex potu ⁊ cibo melancholico ⁊ labor ⁊ vigilie ⁊ solicitudo plurima ꝑdurans. Item hec fe. ex tota sui specie cronica est valde: ita vt annū integrū obtineat per naturã. Verū si patiens erret in regimine poterit vt Auicen. testatur ãnis. xij. durare nisi fortassis virtus deficiat ⁊ morbus ad mortem accurrat̃. ꝙ si feb. huiusmodi cõtingat prius terminari nõ accidet hoc nisi quia materia fuit pauca statim a principio vel virtus expulsiua fortis ⁊ euacuatio sensibilis plurima apud paroxismum cū vomitu ⁊ fluxu ventris ⁊ sudore: quoniã vt ait Gal. iij. de creticis diebus. queadmodum acute egritudines motuꝫ lune sequūtur: ita cronice motum solis. Item hec fe. facilius termiãtur vere ⁊ estate ꝙ hyeme vel autūno quare si continuetur vsqꝫ ad hyemẽ cõsueuit vsqꝫ ad veris principiū aut estateꝫ subsequentẽ durare. Unde Ipocr. ij. parti. amph. Estiue quartane vt multū breues sunt. autūnales ꝭo longe maxime si ad hyemem cõiungãtur. quod ꝑtractans Gal. in cõmento illius dicit idem de morbis oĩbus materialibus iudicandum. citius nanqꝫ resoluitur materia vel virtus in aere calido dissoluente ꝙ frigido constringente quare morbus citius finiet̃ ad mortẽ vel salutem. Item oñes quartanarij sunt splenetici ⁊ ꝑ consequẽs icterici icteritia nigra: quare cum rectificatione splenis succurratur. Item leprosi non valde fiunt quartanarij. ꝙ si feb. quartanam habuerint ⁊ in eis multum per durauerit lepram curant incohoatam. Item si prolongetur hec feb. perducit ad duricieꝫ epatis et splenis: et deinde ad ydropisim timorosam. Item si vrina fuerit alba subtilis aquosa statim a principio et perdurauerit sub hac forma tempore longo morbi longitudinem et materie duritiem significat. Si vero gradatim coleretur quaqꝫ die.

cum ingrossatione substantie ꝛ bonitate cō tentorum morbi significat breuitatem. Itē vrina nigra aut plumbea in ꝯsedimine grosso liuido aut rubeo arenoso post signa di gestiōis pfecte gradatim eueniēs quacꝫ die morbi declinationē significat ꝛ salutē. Si vo añ signa digōnis subito euenerit talis ꝛ mō appeat: mō delitescat materie multitudineꝫ ꝛ vtutis naturalis angustiā repñtat. Itē fe. q̄rtana vt plimū est salubris ex interpositiōe diuturne q̄etis ꝙ si piculosa q̄ñcꝫ fuerit ex defectione vtutis hoc ꝯtingit. Iteꝫ manie ꝛ melie si fe. q̄rtana supuenerit: tollit egritudi neꝫ. Itē q̄rtana q̄ fit de melia adusta vebemē tius affligit ꝛ citiꝰ terminatur: q̄ vo de nō adu sta moderatius affligit ꝛ tardius terminatur.

¶ De febre melācbolica cōtinua. Ca. xiij.

Fit hec fe. ex humore melancholi co putrescēte intra venas: sed ra rissimꝰ est eiꝰ euētus adeo vt con uenienteꝰ dicatur fe. numeri ꝛ natu re. Et signa eiꝰ sunt signa fe. q̄r tane piodice pter ꝙ non accidit in eiꝰ exacer batiōe tremor aut horripilatio queadmodū nec in aliis febribꝰ ꝯtinuis verū exacerbatur de quarto in quartū sicut ꝛ fe. quartana pio dica ad quā existit ꝓportionata: sed tepescit in aliis diebus.

Methodus.

Cura eius est cura fe. quartane piodice sed magis cōfert in ea eua cuatio cum flōmia ꝙ in piodica quare flebo thometur in principio basilica sinistra in bra chio ꝛ post hoc saphena pedis sinistri cum cautela quā diximus in extrahendo sangui nem grossum nō subtilem ꝛ post hoc grada tim ꝓcedatur ad medicinas digestiuas: ꝛ de inde ad solutiuas atcꝫ vrinatiuas pmo q̄deꝫ leuiores: scōo fortiores ꝓut diximus in cura fe. quartane interpollate.

Pronosticatio.

Nō fit hec fe. p se incipiēdo sed cōsequēdo ad fe. ꝯtinuas ꝛ ꝓprie acutas. Itē hec fe. len tum hꝫ calorē vehementer cū ꝓfundo corpis insertū queadmodū ꝛ ethica quare cauēduꝫ ne fortassis ad illā trāsmutetur: verū si nō trans mutetur ad ethicā vt plurimum fiet salubris.

¶ De febribꝰ cōpositis ꝛ cōmixtis ꝛ errati cis que planetice dicuntur. Cap. xiiij.

Dixerūt medici ꝙ species fe. nō simplicium plurime sunt valde ꝛ ꝓprie nostro corpori qm̄ ex in ordinato atcꝫ ꝯfuso generātur humores q̄ putrescētes ꝯfusas fe. inducunt queadmodū eñ humor q̄libet: cuilibet est possibilr cōmisceri cū sint corpa li q̄da facile terminabilia termino alieno: silr ꝛ opꝫ febrē quālibet cuilibet copulari. verū in q̄busdā h noscitur: in q̄busdā minime qȯ q̄ dē accidit ex pdñio alterꝰ ipsoꝝ sup alterā ex cessiue: q̄propter ait Auerro. q̄rto collet. O ꝙ paruꝰ est numerꝰ morboꝝ simplicium a no bis reptꝰ. Sed hmōi spēꝝ numerꝰ ad trinum deducitur apud nostrū itellectū: qm̄ aut cōpo site: aut mixte: aut erratice nūcupantur. Cōpo sitas vocamꝰ cū duo vel tres hūores simpli ces distinctis locis putrescūt simul hora vna vel ꝓpinqua q̄re. ij. vel. iij. fe. faciūt simul in corpe vel tpe ꝓpinquo vbi gr̄a. vt si tertiana ꝯtinua cū flatica ꝯtinua cōplicetur aut fe. san guinea cū flatica vel quōlibet ꝯtinua cū in terpollata seu ecōuerso. Et hmōi spēs famo sior emittit eꝰ verꝰ ꝛ nō verꝰ. Verꝰ q̄dē cōpo nitur ex tertiana ꝯtinua ꝛ flatica interpollata sed nō verꝰ ecōuerso. Cōmixtas vo dicimꝰ cū fe. aliqua vna ꝛ eadē fit ex flate vel meliavel alio mō diuersoꝝ humoꝝ q̄nibꝰ simul in mi nera putredis copulatis q̄lis fe. tertiana no tha vel quotidiana vlr q̄rtana ꝯtinua vel iter pollata cū fuerit nō pura. Erraticas aūt di cimꝰ cū fit fe. ex humore vnico: veꝝ etheroge neo fm ptes suas. vbi gr̄a. si fit ex flate gros sioꝝ subtili aut ex melia silr aut ex cholera pu ra ꝛ vitellina q̄re si pte subtilē ꝯtingat prius putrefieri ꝙ grossam ꝓcederet eiꝰ piod. post ponendo. Si vo grossa priꝰ putruerit: ꝓcede ret āticipādo: necꝫ est necessariū vt ps subti lior semp priꝰ putrefiat: qm̄ pōt ps grossior priꝰ abiici a regimie nature: pōt etiā calor na turalis esse minꝰ in ea ꝯtēpatꝰ q̄re faciliꝰ eua porat. Signa fe. ꝯpositaꝝ sunt vt nō ꝯsidas in cognoscēda fe. p piodū ipsiꝰ imo fm acci dentia sibi appropriata: q̄ñcꝫ eñ aduenit ex cōpositiōe duaꝝ tertianaꝝ paroxismꝰ oi die q̄ est piodꝰ fe. flatice sed cū videris paroxismuꝫ oi die cū accidentibus tertiane euenire: scias q: sunt due tertiane. q̄rum vnꝰ paroxismꝰ accedit cū recedit alia tertiana. Et iterum alr q̄ñcꝫ

emñ accidũt in corpe simul due fe. ĩterpollate
vna ex cholera ⁊ alia ex flate q̃ faciũt parox/
mũ vni⁹ diei tardũ in calefactiõe ⁊ valde pdu
rantẽ: paroximũ ṽo alteri⁹ diei calefactiõis ve
bemẽtis cũ siti ⁊ alienatione: plima scias ꝙ
nõ est fe. simplex. Qñq̄ etiã accidũt simul in
corpe due fe. q̃rũ vna est ꝯtinua ⁊ alia inter
pollata: vt ptꝫ in emitriteo ṽo ⁊ nõ ṽo. q̄re
postq̄ videris fe. nulla horaꝝ oĩno deficere
neq̄ corp⁹ ĩfrigidari ⁊ cũ hoc accidunt parox
mi ꝑiodice: scias in corpe duas fore fe. vnã
cõtinuã: ⁊ aliã interpollatã. ꝙ si feb. ꝯtinua
fuerit valde arsiua cũ siti ⁊ oris amaritudie
ĩterpollata ṽo levior cũ ĩterpositiõe paroxismo
rũ reditiõe oĩ die ⁊ ꝓprie apud occasũ solis
scias ꝙ est emitritẽ⁹ ver⁹. si ṽo fuerit ecõtra
rio fiet emitrice⁹ nõ ver⁹. verũtñ ne cadat ĩ
cognitiõe duarũ febriũ ĩterpollataꝝ cõposi/
taꝝ. Est sciẽdũ ꝙ paroxismi taliũ fe. trib⁹ cõpo
nunt̄ modis: qm̄ aut sunt ꝯcomitantes: aut
subintrãtes: aut subalternãtes. Cõcomitan
tes dicim⁹ qñ cũ icipit paroxism⁹ vn⁹ incipit si/
mul ⁊ ali⁹ vel parũ post: ita ꝙ fit additio ma
nifesta in frigore rigore ⁊ horripillatione.
Subintrãtes dicim⁹ qñ vn⁹ paroxism⁹ desinit
⁊ alter statim icipit vel parũ post. Subalter
nãtes ṽo dicim⁹ qñ iter paroxismũ cadit quies
media manifesta. Et queadmodũ diximus de
paroxismis fe. interpollataꝝ ĩtelligim⁹ etiã de
exacerbatiõib⁹ seu superexcrescẽtijs fe. cõtinua
rũ ꝓportionataꝝ ad illas ⁊ fe. q̇dẽ cõcomitã
tes difficilis sunt cognitiõis: subintrãtes fa/
cilis: subalternantes ṽo medie sunt eaꝝ. Si/
gna fe. cõpositaꝝ sunt signa feb. quotidiane
nõ pure vel q̃rtane nõ pure ⁊c. Signa feb. er
raticaꝝ q̃ planetice dicunt̄: sunt qm̄ ꝓcedũt
eaꝝ ꝑiodi ordine turbato. Ṽbi gr̃a. nũc ante
riorãdo nũc posteriorãdo. veꝝ ĩ hoc cadit er/
ror qm̄ si fuerit illud ̄ƀm originẽ digõnis nõ
significabit fe. erraticã. Ois nãq̄ fe. ĩterpol/
lata cũ ad augmẽtuꝫ ꝑuenerit: anticipãt ei⁹
paroxismi: cũ ṽo declinarit postponunt. sed
cuꝫ in principio fiunt aut statu: accidũt vna
hora aliter tñ ⁊ aliter ꝓut in cap̄. de fe. fleg/
matica interpollata distinximus ca. de pro/
nosticatione.

Methodus.

Cura oim̄ istaꝝ fe. est compositio
medicinaꝝ simpliciũ sub ꝓportiõe quã req̇/
rit fe. dispõ ⁊ ei⁹ cã añs. Ṽbi gr̃a. si fe. sit cõpo
sita de fe. de cholꝰa ⁊ fe. de flate q̃licũq̄ cõti
nua vel ĩterpollata: tũc opꝫ ꝙ in digerẽtib⁹
misceat̄ sirup⁹ ace. ⁊ oxizacara cum oximelle
silr̄ ⁊ ĩ evacuatiõib⁹ turbith cũ reub. vel aga/
ric⁹ cũ dyagredio misceat̄. silr̄ ⁊ in cibatiõib⁹
lactuca cũ feñ. ⁊ ĩ saporib⁹ agresta cuꝫ sinapi
⁊ in potib⁹ vinum ⁊ aq̃ misceat̄. Cautela tñ
hui⁹ est semꝑ obseruãda vt si dispõ magis in
festauerit qđ scies ex ardore ⁊ siti vehemẽti
magis alterãtib⁹ ĩsistam⁹. Si ṽo materia qđ
scies ex angustia corpis: ex repletiõe venaruꝫ
⁊ vrina magis evacuãtib⁹ vtamur. Si ṽo vir
tus debilis apparuerit ꝑcipue cõfortemus
cuꝫ cibis ⁊ potibus ꝓ tunc morbuꝫ ⁊ ei⁹ cau/
sam negligendo.

Emperica.

Ars faciẽdi si
rupũ humores
cõpositos digerẽtẽ quoscũq̄ silr̄ ⁊ ipsos ex/
hẽs a ꝑticula nr̄i corpis q̃cũq̄ hec ẽ. ℞. cala/
mẽti origani mẽte pulegij herbe palisis he/
thenice balsamite añ. m. ß. rõne flatis ros.
viol. endiuie lactucaꝝ añ. m. ß. rõne cholere:
herbe vl' floꝝ boragis ⁊ buglosse scolopẽdrie
sticad. arabici rorismarini añ. m. ß. rõne me/
lãcholie: se. anisi feniculi sileris mõtani añ. ʒ.
ij. rõne viaꝝ opillataꝝ ziꝫ. cinam. xiloaloes
xilobalsami folij indi añ. ʒ. ij. rõne aromati/
zatiõis ⁊ cõfortationis virtutis mellis ⁊ zuc
cari añ. lib. ß. fiat ex oĩbus sirupus bene co/
ctus ⁊ clarificatus modo ⁊ ordine quo fiunt
alij sirupi. Et ex ipso potet̄ omni die in au/
rora ꝑ se si aquosus fuerit: sed cuꝫ aqua cali
da si fuerit ꝑ decoctionẽ inspissatus. Et si la
xatiuuꝫ facere volueris: adde turbith agarici
añ. ℥. ß. rõne flegmatis cassiefi. tamarindoꝝ
añ. ℥. j. ratione cho. hermod. sene thimi epi/
thi. añ. ʒ. j. rõne melãcholie. mirabolanoruꝫ
kebuloꝝ vel masticis. ℥. iij. rõne cõfortatio/
nis membroꝝ nutritiuoꝝ. Et ponantur oĩa
in decoctione prima postq̄ fuerint in morta
rio aliquãtulum contusa: ⁊ fiat sirupus sicut
prius: quia faciet egruꝫ ascellare bis vel ter
leuiter quaq̄ die. Et si volueris vt stomachũ
aut caput respiciat a ꝓprietate adde ex dire
ctiuis que diximus caplo de feb. flegmatica
interpollata.

Canones.

Scire opꝫ ꝙ in
cura fe. cõposita

rũ vł cõmixtarũ insistẽdũ est a pncipio circa rectificationẽ humoꝝ calidoꝝ subtiliũ: ⁊ post hoc grossoꝝ cum digerẽtibus atq; euacuantibus appropriatis: qm̃ illud qđ plurimũ accidit: est vt humores subtiles agitent statim a principio: grossiores vo tarde in processu. Aduertendũ pterea q humores calidi subtiles plus indigẽt alterãtibus q̃ educẽtibus: grossi vo frigidi ecõuerso: vt ait Aui. ⁊ Auer. auctoritate auẽzoar. v. sui colliger. Nunq̃ visa est medicina laxatiua ministrari apud coopationẽ nisi euacuaret cho. rubea in principio: qđ quidẽ accidit pter ei⁹ subtilitatez ⁊ caliditatẽ: qm̃ disponũt ad motũ. Sollicitãdum etiã statim a principio fe. putridarũ in pfortatione stomachi epatis ⁊ splenis: ⁊ vniuersalr oim mẽbroꝝ naturaliũ atq; eoꝝ expillatiõe. Qm̃ vt ait Raß. in diuisionib⁹ ca. psenti. In oi hmõi fe. inflat facies ⁊ corrũpunt viscera ⁊ debilitant ⁊ infrigidãtur stomach⁹ ⁊ epar: quare cũ calidis stipticis hora q̃nta: deinde penetrantibus dyaforeticis hora alia subtilr succurrat: ⁊ hanc artẽ iam scripsimus ca. de flebothomia.

Pronosticatio.

Feb. cõposite aut cõmixte vel erratice ex tota sui spẽ difficiles sunt ⁊ maligne: qm̃ in eis virt⁹ opprimit ⁊ virt⁹ corrũpit: neq; medicine rõnabilr exhibite poterũt ilico subuenire. Qđ totũ ex hoc accidit: qm̃ cause ꝯtrie ſm cõplexionẽ vel substãtiã silr equalr dñant: quapropter oẽs fe. hmõi plixe sunt ⁊ maligne. Item dicit Raß. in diuisionib⁹ ca. psenti. q plures fe. cõposite q̃ accidũt sunt ille q̃ fiunt ex cho. rubea ⁊ flate cõtinue vel interpollate: qm̃ ois cibus vel humor dũ corrũpit: transit vt plurimũ in hos duos. in cholerã quidẽ p adustionẽ: in flegma vo per incrudationẽ vehementẽ. Itẽ dicit Ipo. iij. pnosticorum. Febrib⁹ inordinate vagãtib⁹ quartane sunt future: ⁊ pprie apud autũnũ cum sit tẽpus inordinatũ. Item si febris ethica cõplicet cũ putrida mortale: qm̃ ethica repletione indiget. Itez ad febres cõpositas cũ pdurauerit accidere cõsueuerũt opilationes ⁊ durities in epate ⁊ splene ⁊ demũ ydropisis asclites.

¶ De febre pestilentiali.
Capitulum. xv.

Accidit interdũ aeri q̃ est hic apd nos circa terre supficiẽ vt corrũpatur ⁊ putrescat quẽadmoduz accidit ⁊ aq̃ q̃ stat in paludib⁹ ⁊ stãgnis: q̃re cuz attrahit p anhelitũ corrũpit hũiditates q̃ sunt in corde ⁊ capsula ei⁹ ⁊ febrẽ inducit q̃ epidymia grece et pestis latine dicit. Et nũerat hec inter cõtinuas acutas q̃ apud diem. xiiij. terminant vel prius. Hec aũt aeris corruptio aut fit ex cã manifesta vt a cadauerib⁹ mortuoꝝ nõ defunctoꝝ ⁊ infusiõe lini vel canap. in aq̃s vicinis hoiz habitatiõi ⁊ pprie cũ a locis hmõi puenerit flat⁹ ventoꝝ austrinoꝝ. Aut fit ex cã occulta vt ex influentijs orbiũ ⁊ astroruz. Quapropter ait Ipo. j. pnosticoꝝ. Est aũt quoddã celeste sydus qđ latere nõ opz. Signa fe. epidymialis sunt q est q̃ete caliditatis cũ tangit exterius sed est difficilis ⁊ perturbãs interius ⁊ pprie circa thoracẽ ⁊ pect⁹ vbi est sue putredis minera: q̃propter est cũ ea lingua nigra: adusta ⁊ pulsus spissus paruus debilis in quo sistoles maior est q̃ dyastoles. Sed fortificat apud noctẽ silr ⁊ anhelitus: sed est fetoris horribilis: ⁊ egestio ⁊ vrina ⁊ adherent ei tristitia ⁊ vomitus ⁊ sitis ⁊ vrina ipsorum est laudabilis digesta paruz differens ab vrina sanorũ. verũm est interdum ru. grossa cũ liuiditate ⁊ pprie cũ fe. est malignantis vehementie. Et est cum ea pstratio appetitus ita vt si vehemẽter ab astãtibus nõ insistatur: moritur sine cibo ⁊ multiplicantur in ea vigilie ⁊ inquietudo iacendi super lecto suo: ⁊ dolor oris stomachi ⁊ tussis sicca ⁊ tensio vel spasmus membrorum neruosorum ita vt ex illis omnibus eger cadit frequenter in sincopim et debilitationez virtutis vltimatam. Cum igitur videris fe. aliquã cum nausea freq̃nti ⁊ signis omnib⁹ aut plurib⁹ iã dictis: tũc scias q ipa est fe. pestilentialis: verũ si cũ predictis multiplicet hec fe. in hoibus ⁊ sunt signa pestilentie manifesta in aere circũdante vt caliditas plurima cuz turbulẽtia nubiũ ⁊ multitudine pluuiarũ ⁊ alteratione aeris subita nũc ad claritatẽ: nũc ad obscuritatẽ ⁊ multiplicatio vermium ⁊ serpentũ ⁊ multiplicatio variolarũ in pueris ⁊ morbillorũ ⁊ flatus assiduus vẽtorũ calidoꝝ humidorum scz austrinoruz verior erit tua significatio.

Epidymia
[illegible]

Methodus. Sit tota tua intentio in cōfortatione cordis istorū: quō est illud qd maxime laborat i hac fe. Cōfortat autē cū frigidis stipticis aromaticis quō calorē fe. reprimūt: virtutē alliciūt: et vehementer putredini resistūt: quare p interius et exterius ministrent. Tēpetur igit aer a principio habitationis ipsoꝝ sternendo per cameras plātas frigidas virides redolentes vt folia ros. salicis nenuphar. et vitis albe et aspergant parietes cū aqua ros. et aceto et suffumiget cū sandal. et camphora et ligno aloes et xilobalsa. positis sup carbones et odorēt res easdē in manib⁹ suis retentas siue facta ex eis poma cū laudano et storace. Rorent frequenter eoꝝ facies cū aq rosea. Et fomētent os et timpora: simil'r et pectus totū ex aqua ros. et aceto postq̄ in eis puluis ro. cāphore et sandaloꝝ fuerit dissolutus infundēdo in eis pānos lineos mundos vel sericeos et actu frigidos frequentando sup locū. Nutriat ex pullis assatis cōditis cum vino granatoꝝ vel berberis vel aceto. simil'r et vitellis ouorum et mica panis de simila lota in aqua frigida. deinde expressa et imbibita in vino granatoꝝ: potest qnq; in in cibo sumere lentes excorticatas vel bis coctas cum aceto. similiter et pulmentū ordei ex farina vel auene conditū cum aceto. Bibat vinum albū bonū odoriferū cui admixtū sit quantū est eius quintuplū ex aqua dulci frigida vehementer: vel bibat aquā frigidā cū vino granatorum vel agresta vel cum aceto. Si p̄sto nō est aliud sorbeat qnq; lac acetosum vl' lac vstulatū cū lapide ignito et cū eodē lacte et farina auene fiat pulmētū. vtat ex tremitatib⁹ edoꝝ vituloꝝ coctis et cōditis cū vino pōtico et aceto et seie aneti postq̄ fuerit vehemēter infrigidata. Et sit studiū plīmū in cōfortatiōe v̄tutis eoꝝ ex cibis et potibus acetosis generū diuersoꝝ q̄ puocēt appetitū: et cū eger cibū abhorruerit ab astātib⁹ exhortet: qm̄ cadit virt⁹ et morit si nō cib⁹ offerat. Cōfortet hora qua cibum nō sumpserit cū dyarodon abbatis rosata nouella zuccaro ro. triasand. simplicibus vel cōmixtis.

Emperica. Prohibeatur hic eger a cibis humidis p posse sicut iura carniū elixarū: sil'r et potib⁹ vaporosis vt sunt vinū purū ceruisia et claretum. Et sit ipsoꝝ aspect⁹ ad septētrionē non ad austrū. phibeat etiā a baineis et ablutionib⁹ aq calide dulcis. Qm̄ vt ratio testat caliditas et humiditas vehemēter alliciunt putredinē: caliditas effectiue: humiditas subiectiue. Dicunt p̄terea exp̄ti q̄ si q̄s sumpserit ex his pillulis oī die. ʒ. ß. in aurora tpe pestilentie nō cadit in hāc fe. ℞. aloes. ʒ. j. mirrhe croci añ. ʒ. ß. terant et cōficiant cum vino bono odorifero et cū eodē assumantur in potu: qm̄ materias putridas leuiter euacuāt et nō putridas reseruāt. verū si corpus non fuerit plectoricū necq; sit opus purgatione omnino oportet vt aloes et mirrha decē vicib⁹ abluantur aut plurib⁹ in aqua dulci donec p̄tes acute resoluāntur et sola stipticitas remāserit aromatizans: et idē operatur tyriaca bona si cū vino claro aromatico et aqua veri frigoris potetur in ieiuno: odor etiā assidu⁹ cāphore si caliditas sit vehemēs in visceribus vel musci si caliditas nō sit fortis cōferre dicit.

Canones. Non cōfert in hac feb. purgationibus insistere: qm̄ humor putridus nō est ei⁹ causa s; vapor aeris putrid⁹ cor inficiēs et eius hūiditates. Verūtn̄ si vēter sit stipticus leniat cum suppositorio vel clisteri et qnq; cū medicina leui cuiusmodi sunt cassia fi. māna tamarin. si bulliātur in aqua cū viol. vel prunis colent et potētur in aurora. q̄ si corpus carnosum fuerit atq; rubicundū et vrina rubea cōfusa et q̄rendo in flebothomādo flebothomādus erit statim a p̄ncipio qm̄ hūores superfluos diminuit: virtutē alleuiat: et a fe. putridis p̄seruat. nec videtur negligendū quin detur medicina digerēs quaq; die: qm̄ humores rectificat et ab ebullitione putrida refrenat cuiusmodi sunt oxizacara et sirupus acetosus simplex si cum aqua frigida potētur in aurora. Sed apud meridiē cum est sitis vehemens bibat sirupum de papauere: et instant oia q̄ de fe. tertiana cōtinua diximus et proprie si sitis et vigilie pdurarint.

Pronosticatio. Fe. epidymiales ex tota sui specie timorose

sunt ꝛ suspecte: qm̄ in eis minera putredi/nis est in corde qd est fons vite ꝑpter qd ait Aui.q̄rto cañ.caplo p̄senti.ꝙ nō oportet in ea digestioni credere: qm̄ pōt vrina appare re digesta ꝛ eger tendit cōtinue ad mortē qd est qꝛ pōt in hac fe. virtꝰ naturalis esse fortis quare digestionē pficit in cibis ꝛ humoribꝰ quaqꝫ die. Ꝟtus ꝟo vitalis est debilis ꝓstra ta q̄ pulsū faciet puū spissum velocē debilez inordinatū: pulsui igitᷣ est credendū qui nō fallit cuꝫ sit ꝓcoverꝰ: vt dicit Gal.lib. suo de pulsibꝰ. Itē si sincop. fortis ꝛ frequēs accide rit acer appetitꝰ oīno fuerit ꝓstratus morta le. Itē oīs fe.cū ad crisim ꝑuenerit mō natu/rali ꝛ ꝑcedētibus signis digōnis frequētius terminatᷣ ad bonū ꝙ ad malū ꝑterqꝫ hec fe. in cuiꝰ crisi nō est cōfidendū: qm̄ est vt plimū mortalis: vt ait Gal. in cōmēto illiꝰ amphorismi scdē p. Quibuscūqꝫ crisis fit his nox diffici/lis ꝛc. Itē hec fe. ꝛ siliᷣ oīs fe. putrida multi/plicatᷣ maxime sub estate pluuiosa. vñ Ypo. iij. ꝑti. Cōstitutiones ꝟo anni oīno quidā sic ce ꝛc. Itē ad hanc fe. variole ꝛ morbilli succe dere cōsueuerūt ꝛ ꝓprie tpe senectutis aut iuuētutis q̄re si copiose ꝛ subito exierint for titudinē virtutis expulsiue significant ꝛ cri/sim ad salutem. Si vero contrarium accide/rit mortale.

¶ De morbillis ꝛ variolis. Ca.xvi.

Variole ꝛ morbilli sunt pustule plu rime ꝛ minute causate in fe. acu ta ex materia plurima calida dis persa sup cutim totius corpis: et accidūt vt plurimū infantibus ꝛ pueris ante tp̄s pubertatis: qm̄ in illis etati bus virtꝰ naturalis roboratᷣ vt ptes mēstrui malignas retētas in porositatibꝰ membroꝝ embriōis radicitꝰ expellat. Ꝟerū he partes sunt duoꝝ modoꝝ: qm̄ aut sunt sanguinee ꝛ causant variolas: aut cholerice aduste ꝛ ge/nerāt morbillos: ꝙ si fuerīt frigide ꝛ flegma tice nō poterūt fieri cā taliū passionū: sed sca bieꝝ pruritꝰ. Accidunt etiā he passiones cor poribus adultis ꝛ ꝓprie post crises diminu tas fe. acutarū: ita vt variole fe. de sanguine morbilli fe. de cholera ꝯsequātur. Signa eo rum cōia sunt: qm̄ apud initiū generationis amboꝝ fit fe. cōtinua acuta caloris vehemē tis ꝛ dolor fortis sup dorsuꝫ ꝛ pruritus in na so ꝛ timor i somno sine cā manifesta. Signa ꝟo distinctiua sunt: qm̄ apud generationem morbilloꝝ sunt cōia accidentia fortiora ꝛ ca liditas ꝛ angustia cū dolore capitis ꝛ faciei rubore siliᷣ ꝛ vigilie vltimantᷣ. Deinde post tres dies vel quatuor exeunt a corpore toto pustule dure rubee minute que nullum aut paruū tuḃ. sed apud generationē variolarū fiunt accidētia minora. deinde post tres vel quatuor dies apparent in toto corpore: siliᷣ ꝛ in albuminibus oculoꝝ pustule late molles subalbide que cū maturātur: faciunt saniem ꝛ tuḃ. sequitur.

Methodus. Distinguūtur ħ morbi per qua/tuor tpa: quēadmodū ꝛ oēs aliȷ̄ cū fuerint sa lubres. Est nāqꝫ principiū in eis anteqꝫ pu/stule exterius incipiāt apparere. Augmētuꝫ ꝟo est qñ pustule apparēt ꝛ augmētantᷣ: sed est status cū maturātur ꝛ tubū faciunt ꝛ ru/pturā. Declinatio ꝟo cuꝫ vlcera exsiccantᷣ ꝛ faciūt crustas ꝛ vestigia planantᷣ. Ꝭm hec igi tur tpa diuersificantur in cura. In principio igitᷣ egritudinis ꝛ postqꝫ principiuꝫ cogno/ueris in hac febre fiat ilico flebothomia ba silice si virtꝰ ꝛ etas cōsenserint ꝛ extrahatur sanguis plurimus ꝓposse simul hora vna vt apud screationē qm̄ materiaꝫ diminuet va/riolarū ꝛ morbilloꝝ impediet gn̄ationē. Et regatᷣ patiēs hora illa cū cibis ꝛ potibꝰ stipti cis ꝓposse ex q̄bus sunt pultes ex farina aue ne cōditi cū aceto: siliᷣ ꝛ lētes excorticate ꝛ ri/sum ꝛ mica panis abluta in aqua frigida: ꝛ post hoc imbibita in vino granatoꝝ vl̄ succo berberis aut acetose: vel sicut sunt pultes ex farina simile cōditi cū lacte vstulato. Bibat aquā frigidā purā aut mixtā cū aceto. Ꝟtatᷣ zuccaro rosato ꝛ triasandā. Et in hoc casu cō ferūt trocis. de karabe ꝛ de cāphora ꝛ de spo dio si vēter restrictꝰ fuerit cū cassiafistula ꝛ nō cuꝫ fortibꝰ medicinis: qm̄ in hac egritudine cadit timor plurimꝰ dissinterie maligne. In augmento ꝟo cū pustule ceperint apparere abȷ̄ciatᷣ hoc regimē ꝛ capiatur aliud oīno. Qm̄ vt ait Ypo. prima p. amph. Ꝟndecūqꝫ natura repit ꝛc. quare nō fiat flōmia neqꝫ le niatᷣ vēter: qm̄ materiā ad centrū corporis di riuarēt: ꝛ fortassis subitā inducerēt suffoca/

tionē: sed cū cibis ꝛ potib⁹ tēperate subtilib⁹ dietēt quibus materie diminuent ad corporis circūferētiā pter ꝙ plurimū inflāment: sicut sunt pultes ex farina ordei farris vel auene cōditi cū lacte amigdalarū ꝛ sicut est hec aq̄ ℞. ficuū siccarū passulaꝝ añ. ℥. iij. rad. feni/ culi: se. anisi petro. granatorū aut berberis aut lentiū excorticataꝝ añ. ℥. ſ. sandaloꝝ. ℥. ß. pistenẗ ꝛ bulliant in lib. quatuor aque dul cis donec medietas cōsumat: tūc collet ꝛ re/ seruet: ꝛ frequēter ex ea potet in die: qm̄ va/ riolas ꝛ morbillos puocat ꝛ maturat. Et cū fortificare volueris in puocando adde croci aliquātulū ꝛ coopiat assidue cū pannis cali dis mollib⁹ donec sudet ꝛ ponant sup ipsuꝫ: ꝛ corā ei⁹ oculis res rubee: qm̄ faciet earū exi tuꝫ a pprietate festinare ꝛ mittant pedes ꝛ man⁹ in aquā calidā: qꝛ faciet vt alleuiet va/ riolaꝝ exit⁹ in mēbris: ꝛ distillet in oculos ꝛ aures ꝛ nares aliqd ex reb⁹ stipticis qḋ ptes huiꝰmōi defendat ab exitu variolarum ꝛ mor/ billoꝝ ꝛ gargariset cum eisdeꝫ: qm̄ si accide ret in oculis adducerent cecitatem ꝛ in auri/ bus surditatem: similr̄ ꝛ alioꝝ membroꝝ no biliuꝫ tolerent operationē sui corrosione ve hementi. Ex rebus huiꝰmōi conferentibus est aqua roſ. ꝛ pprie cum in ea sumach ꝛ berbe ris ꝛ grana granatoꝝ bulliātur similr̄. ꝛ col/ liria stiptica dicta ca. de obtalmia. ꝛ de fluxu lacrymarum. ex quibus hora post horā stil/ letur in oculos. silr̄ ꝛ oleuꝫ ro. ꝛ oleū mirtinū ex quibus multotiens aliquid sugat per na/ res ꝛ in aures distillet. In statu vo ꝛ cum pu stule mature ꝛ sanies ꝛ virus ꝛ sanguis ema narint: fiat redditus ad dietam stipticam di ctaꝫ in principio: qm̄ confortando partes in trinsecas ppellet materias ad exteriora. Si militer ꝛ intestina custodiet a crisi fintboma tica que accidere consueuit in hac fe. per flu/ xum vētris dissintericū timorosum ꝛ a cibis ꝛ potibus sanguinē multiplicantibus absti/ neat pposse: donec morbus ad perfectam venerit declinationeꝫ: ex quibus sunt carnes oua ꝛ vinū: nisi fortassis virtus fuerit debi/ lis: tunc hancꝙ sumat aliquid ex ipsis vsu mo derato. In declinatione igit ꝛ cuꝫ vlcera ce perint desiccari ꝛ cortices cadere cōfortetur earuꝫ exsiccatio si tardauerit cū lana vel bō/ bace intincta ꝛ imbibita in aqua salsa ꝛ po/ sita super loca vicibus alternatis: ꝛ suffumi

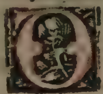
gētur membra ex rosis siccis ꝛ mirtillis ꝛ ex ligno sambuci vel tamarisci posita sup car/ bones ꝛ abluātur ex aqua decoc. rerum earū dem. Et inungant oleis mollificantibus: vt est oleum camomillinū ꝛ similia. Et sicut est aqua decoc. maluarū viol. ꝛ altee. Sic ergo mollificatiua cuꝫ exsiccantibus vicibus mu/ tuis alternēt: ꝛ donec oēs cortices ceciderint ꝛ vlcera fuerint exsiccata. Tunc igitur repleā tur eoꝝ vestigia ex cibis ꝛ potibus corp⁹ im/ pinguātibus pposse: vt dicemus cap. de im pinguatione corporis macri. Silr̄ ꝛ cum vn guētis ꝛ emplastris carnē generātibus: sicut est vnguentum vel emplastrū quod sic fit. ℞. litargiri abluti nouē vicibus in aqua roſ. ꝛ totiens cribellati. ℥. ij. rad. cannarū siccaruꝫ farine risi pulueris ossiuꝫ adustoꝝ farine fa baruꝫ excorticatarum añ. ℥. ſ. terātur oīa sub tiliter ꝛ cribellent ꝛ cū muscillagine se. lini. fenugreci psilij icorporētur in formā vnguē/ ti vel emplastri ꝛ sup loca concaua ponat se ro ꝛ cū itur ad lectū ꝛ mane cuꝫ aqua calida abluat. Ad hoc cōferre videt plimū frequēs sessio in balneo aque dulcis tepide post cibū sine mora plurima in ipso: quoniam nutri/ mentum ad membra trahit ꝛ carnē multipli cat in eisdem.

Pronosticatio.

Utraqꝫ istarum fe. continua est acuta valde: quare vehemens cadit in eis timor: ꝛ pprie apud statum ꝛ finem augmenti cum pustu/ le exierint velut sudor apud crisim. verū mor billus est deterior in quo maior cadit timor suffocationis ꝛ corrosionis membrorū prin cipalium ꝙ in variolis: quoniam est cuꝫ eis febris acutior ꝛ accidentia fortiora: quapro/ pter fit crisis in morbillis ꝛ egrediuntur pu stule apud diem tertium: aut quartum: aut quintum ad plus. Crisis vero atqꝫ exitus va riolarum accidit vt plurimum apud diem septimum vel nonū. Est tamen in quibusdā corporis exterioribus vt in variolis maior cadit timor ꝙ in morbillis que sunt oculi: au res: atqꝫ guttur: qm̄ partes huiusmodi vehe mēter ab ipsis corrodunt: nisi fortassis statiꝫ a principio cū gargarismis ꝛ collirijs stipti cis succurrat. Itē morbilli ꝛ variole cuꝫ bene fuerint purgati corpus mūdāt a lepra ꝛ can

cro ⁊ morphea alba ⁊ nigra preseruāt. Itē si fuerint hmōi pustule in crisi fe. epidimialis ⁊ virt⁹ cōstiterit: crisim significāt salutarē. Itez si pustule in ambob⁹ pauce fuerit ⁊ cito exierint ⁊ cito maturētur salubre: si vō cōtrariuz mortale. Itē si pustule nūc appareāt: nūc delitescāt cū dolore ⁊ angustia in viscerib⁹ virtutis expulsiue debilitatē ⁊ materie multitudinez crisim significat mortalē. Itez si sincopis fortis ⁊ freqūēs acciderit mortale. Itē si malitia ābelit⁹ aut difficultas trāsglutiēdi cibū ⁊ potū supuenerit cū siti ⁊ angustia vehementi mortale qm̄ materia plurima mēbra spūalia opillat. Itē si flux⁹ vētris supuenerit statim a principio ⁊ ante apparitionē pustularū in variolis siue morbillis crisim significat ad salutē: ⁊ pprie si nō supfluxerit neq̄ viscera senserint nocumentū. Si vō post apparitionē pustulaꝝ ⁊ apud statū vel augmētum flux⁹ vētris acciderit crisim sintomaticaz ⁊ dissinteriā significat timorosaz. Itē si fuerit color morbilloꝝ rube⁹ aut violace⁹: aut niger aut liuidus mortale: qm̄ materiā adustam significat ⁊ venenosaz. Itē si variole fuerint citrine vel dure spissim inuolute vel rubee vehemēter aut violacee aut ābulauerint vt formica aut cutis corpis corrugauerint velut in spasmo oēs male sunt ⁊ mortales: vt ait Ra. in diuisionib⁹ ca. p̄senti. Item si saniēs alba laudabilis ex eis fluxerit apud maturationē salubre. Si vō virus viride cenosum cum fetore horribili mortale. Itē si vrina liuida fuerit: aut nigra: aut viridis: aut diuersi coloris cōfusa mortale. Itē si virtus cōsisterit ⁊ appetitus remāserit ⁊ anhelit⁹ bonitatē suā seruauerit ⁊ remedia rationabiliter exhibita q̄q̄ die cōtulerint ⁊ sitis ⁊ calefactio remissa fuerit: ⁊ pustule cito apparuerint ⁊ apparētes exterius remāserint ⁊ remanētes cito maturauerit ⁊ maturātes saniē albaz lenē ⁊ equalem emiserint ⁊ calor toti⁹ corporis equalis fuerit: ⁊ viscera dolorē nō senserint oīa ista salubria atq̄ vitalia sunt signa.

¶ Tractat⁹ secūd⁹ secūdi libri cui⁹ quinq̄ sunt capl'a. Primū est de crisi: quid sit ⁊ quot modis hēat fieri ⁊ per q̄s regiones.

Iximus iam curam febriū oīm pposse: volum⁹ nunc sermonē nostrū dirigere sup accidens quoddaz horribile cōsequens fe. apud ipsarū terminationē ad bonū vel ad malum quod crisis grece ⁊ latine cōuersio vel iudiciū appellat: quoniā oīs febriēs hora crisis ad salutē vel perniciē iudicat. Est aūt crisis vt dicit Gal. in p̄mo ⁊ tertio de crisi. vehemēs atq̄ velox motus morbi cōtra naturā ⁊ ecōuerso. i quo natura subito vel vincit: vel vincitur in toto vel in pte: quoniā est velut pugna vel duellū inter materiā ⁊ virtutē: quare opz vt ipsoruz alterum subito ppellatur sensibiliter extra corpus in toto vl' in parte. verū qm̄ expulsio sensibilis aut subita potest fieri trib⁹ modis similiter ⁊ crisis. Modus crisis primus est in quo eger mutatur subito ad perniciem vel salutem: quoniam tunc virtus aut materia subito tota simul propellitur extra corp⁹ velut accidit in febribus vere acutis quibuscunq̄. Secundus modus est in quo eger subito mutatur ad melius vel ad peius. Post hoc autem paulatine tendit ad perniciem vel salutē: quoniam fit prima crisis diminuta ad bonum vel ad malum: deinde virtus proficit vel deficit in febribus cronicis ⁊ nō vere acutis: in quibus virtus aliq̄d perfecte materie prime expellit subito. deinde residuū insensibiliter resoluit vel ab ipso quaq̄ die resoluitur. Terti⁹ modus est in quo eger paulatine primo tendit ad meli⁹ vel ad peius. post hoc autem subito mutatur ad perniciem vel ad salutē: quoniam virtus primo paulatine resoluit aliquam portionē materie vel resoluitur ab ipsa. Post hoc vero subito residuum expellit sensibiliter ⁊ expellitur ab ipsa: velut accidit in febribus cronicis: similiter ⁊ in febribus interpollatis. In his nanq̄ materia primo diminuitur in quolibet paroxismo per vomitum vel sudorem: deinde apud diem quadragesimuz vel sexagesimū fit fortis crisis ad vitam vel mortem. Neq̄ fuit euacuationis cretice quartus modus in quo eger paulatine tendat ad perniciem vel salutem a principio egritudinis vsq̄ ad finem: quoniam modus hic non crisis sed resolutio nuncupatur: quemadmodū accidit in febribus que sine crisi terminant. Regiones autem per quas crisis habz fieri sunt duorū generum: quoniā aut expellitur

materia totaliter extra corpus: aut ad membrum debilius. Si pmo appellat crisis euacuationis: et cōtinet sub se septem species q sunt sudor: vrina: fluxus ventris: vomit: fluxus sanguinis nariū: et fluxus menstruorum vel emorroydarum. pluribus nāq modis nihil egreditur sensibiliter corpus nostrū. Si secundo modo tunc crisis permutationis ab Auicēna nominat: et continet sub se tres species famosas que sunt apa creticum post aures et in inguinibus et sub ascellis: quoniam ista sunt emūctoria corporis ignobilia p naturam fabricata: velut in domibus latrina: licet et ōis pars debilior apud duellum creticum sit recepta culū formatoris. Signa crisis cōia sunt turbatio sensuū et rōnis plus solito cum dolore capitis scotomia et angustia egri cum inquietudine iacendi sup lecto et instantia vigiliarū et somnus pfundus et dolores fortes in visceribus et alteratio anhelitus et vehemētia sitis et coloris: et aduenit quibusdā rigor fortis et anticipat hora exacerbationis magis solito. Omnia ista cū apparuerit in die crisim significant futuram in nocte et econuerso: quoniā vt ait Ypocra. secunda particula amphorismorū. Quibus crisis fit his nox difficilis etc. Quod si cum predictis febris fuerit vere acuta et dies expectata fuerit vere cretica quam sua indicatiua precessit cum signis et euacuationib creticis perfectis vel diminutis et digestio perfecta vel cruditas vltimata visa fuerit in vrina verior fiet tua significatio. Signa crisis propria future per sudorē sunt cū predictis pulsus mollis et vndosus caliditas cutis rorida vaporosa et q eger sentit circa supficiē velut acuū puncturā: et retinentur stercus et vrina vehemēter. Signa v° ppria crisis future p vrinā sunt cum predictis grauitas et cōmotio circa femur et pectinē: et q eger est ex illis qui venas habēt largas et cōsueuit crisim facere per vrinā. Signa crisis ppria per fluxum ventris sunt cum pdictis grauitas et cōmotio circa ventrē et vmbilicū et ventositatū egressio plurimarū. Signa crisis ppria per vomitum sunt cū predictis animi subuersio et nausea et tremor labiorum inferiorū oris et multitudo sputi vel saliue. Qd si singultus superuenerit verior fiet significatio. Signa crisis propria per fluxum sanguinis narium sunt cum predictis fluxus lachrymarū inuolūtarius et rubor faciei atq oculorum cū imaginatione rerum rubearū ante oculos et turbatione visus similiter et nasi pruritus vehemens et anhelitus cōstrictio et timporum pulsatio et venarum inflatio que sunt in fronte. Signa crisis propria per fluxum menstruorum vel emorroidarum in corpore consueto sunt cum predictis: pruritus in ano cū tumore et inflatione venarum ibidem. similiter et agitatio circa sumē ventris et ardor circa vuluam et dolor circa alhatim. Qd si corpus consuetū fuerit in hac crisi et vrina nigra fuerit aut cum sedimine nigro verior fiet tua significatio. Signa propria crisis future per exiturā sunt cū predictis sensatio grauitatis plurime in aliqua parte corpis puta post aures vel in coxis aut sub ascellis: et quia fe. fuerat de flegmate vel de cholera non pura et vrina fuerit alba grossa lactea vel subtilis aquosa: neq virt fuerit fortis excellēter: quare materiā pfecte nō expulit: sed ad mēbrū debilius deriuauit.

Methodus.

Cum hora crisis accesserit et id pfecte cognoueris ex signis supradictis nihil egro tribuas in cibis potib aut medicinis: sed ipm penitus nature derelinquas: qm natura est agēs sapiēs q melius opat in singulis iuxta posse nisi fortassis vtus defecerit et pulsus paruus fuerit atq inordinatus nō q dē ex fortitudine accidentiū sed multitudine euacuādi. Tūc nāq cibus modicus erit statim offerēd velut est mica panis lota in aq frigida et post hoc ibibita in vino pōtico vel succo granatorum. Et qn vera crisis nō apparuerit p signa certa nihil fiat circa egrū die cretica ne forte medicus et natura cōtrarias petāt regiones. Cū aūt vera crisis appuerit et virt sufficere videt adhuc medicus ociet: qm vt ait Ypo. j. pti. amph. Ea quorum crisis fit et facta est eqliter nō mouere etc. q si virtus insufficiēs videatur: confortet ipsam medicus per eandem regionem. quoniā vt ait Ypo. Que ducere oportet vndecunq natura reperit etc. quomodo autem naturam cōfortare possumus apud crisim per eandē regionem cōplete diximus ca. de cura feb. putridarum in generali.

Pronosticatio.

Si signa crisis euenerint i die cretica radicali quā suá precessit indicatiua radicalis ⁊ apparuerint signa pfecte digōnis in vrina ⁊ virtus fuerit fortis ⁊ pulsus magn⁹ inordinat⁹ crisim fidá cōpletá ⁊ pfectá significat affuturá. Si vō cōtrariū oīm pdictorū euenerit crisim mortalē significat ⁊ malignā. Vbi gfa. qm̄ si die quarta apparuerit puus sudor aut fluxus ventris modicus: neq̧ signa digōnis manifeste appuerint: neq̧ virt⁹ sit valde fortis crisim mortalē sigt in septima: qm̄ virt⁹ nō pōt morbū superare put attētauit i die quarta q̄ si q̄dā eorū affuerint ⁊ non crisim significāt diminutá quá sequit̄ recidiuatio nisi cū euacuationib⁹ post crisim succurrat̄. Qr vt ait Ipo.ij.pti.ampħ.q̄ relinquunt̄ in morbis post crisim ⁊c. Itē solicitandū in fe. ad faciendū crisim cōpletá ⁊ si nō aliter saltē per artē: qm̄ vt ait Auic.iiij.cañ.cap. finali. Ois recidiua deterior est sua radice: qm̄ natnrá reperit defectá. Verū distinguendū in recidiua ne fiat error qm̄ est vera ⁊ nō vera. vera dr̄ q̄ fit ex sparsione materie post crisim derelicte. Nō vera vō dr̄ q̄ post crisim gñat̄ ex malo regimine in toto vel in parte. Itez si quis cōualescat in feb. putrida sine euacuatione sensibili oīno vel modica recidiuá nō euadet nisi cū purgationib⁹ p artē succurrat̄ Vñ Ipo.ij.pti.ampħ. Nō fm rōnē alleuiatis nō opz credere ⁊c. Itē fe. singule crisiz faciunt vt plīmū p regionē sue materie ɔgruētē. Vbi gfa. fe. de sanguine p fluxū san. nariū. sed fe. de cholera p sudorē vel fluxū ventris cholericū: sed de flegmate p vomitū vel vrinā: sed de melia p fluxū menstruoꝝ vl' emorroidarū: s3 fe. cōposite p apa creticū: verūtñ ipsaꝝ quelz crisim pōt facere p quālibet regionez. Itē crisis ex tota sui spē plus attinet saluti q̄̄ morti nisi fortassis morb⁹ fuerit pestilentialis: vt ait Gal. in cōmento illi⁹ āpħ. ij.pti. Quibuscūq̧ crisis fit ⁊c. Ex quo scire possumus q̄ ad pugnā creticā plus latescit virtus q̄̄ morb⁹ nisi crisis sint bomatica fuerit ⁊ maligna.

¶ De cognitione febris an terminā da sit per crisim vel sine crisi: ⁊ an febris sit longa vel breuis. Capitulum.ij.

Modi terminationis materialiuz egritudinū sunt immouo: qm̄ aut terminat̄ per crisim: aut paulatine ⁊ sic termiant̄ p resolonem. Dico aūt materialiū: qm̄ egritudinū immaterialiū cuiusmodi sunt mala cōpositio siue mala ɔplexio imaterialis: vt ē fe. etbica siue fe. effimera vera: ⁊ ppríe loquendo nō est terminatio cū nō sit in eis pugna: sed rectificatio sola. Vt autē scire possimus q̄ materialis egritudo terminat̄ p crisim ⁊ q̄ per resolonē distinguēdū videt̄ quot cōditiones pertineant ad verā crisim. Dicamus igit̄ q̄ sunt q̄ttuor put colligit̄ ex diffinitione vere crisis posita auctoritate Gal. pximo ca. pcedēti. Prima quaꝝ est vt sit pugna vebemēs virtutis cōtra materiá morbi ⁊ ecōuerso. Secūda vō vt bec pugna fiat subito ⁊ nō tpe longo. Tertia vt tota materia aut virtus tota: aut maior eius pars ad extra corpus expellat̄. Quarta aūt vt bec expulsio sit sensibilis ⁊ manifesta. Ista nāq̧ cū oīa simul fuerint: faciunt egrū necessario festinare ad mortē subitā vel salutē: qđ ⁊ vera crisis appellat̄. Ecōtra vero cū nulla cōditionum acciderit apud egritudis terminationē resolutio nuncupat̄. Qđ si quedá fuerint ⁊ q̄daz nō: poterit crisis longa nūcupari. Verū cum bmōi pugna cretica simil'r ⁊ resolutio sibi cōtrariari babeāt nō nisi ex cōtrarietate atq̧ resistētia virtutis ⁊ materie faciētis morbū ⁊ bmōi cōtrarietas nō accidit nisi i morbis virtutē molestantib⁹. Dicendū videt̄ q̄ oīs morbus bmōi aut est molestans p essentiam cuiusmodi sunt febres: aut per dignitatē lese actionis apud ei⁹ paroxismū: cuiusmōi sunt apoplexia: epilepsia: tbetanus ⁊ squinātia quare videt̄ relinquendū q̄ in sola fe. possit vere crisis fieri: similiter ⁊ resolutio cōtraria crisi. Sola nāq̧ fe. est morbus totū occupās et virtutē essentialiter molestās: vt ait Gal. viij. de inge. sanita. Sed ad magis specialia descendentes dicamus quibus febribus vera crisis conueniat: ⁊ quibus resolutio contraria ⁊ quib⁹ crisis nō vera. Propter quod est sciendum q̄ triplex est genus febriū. quēadmodum ⁊ genus bumorū qui sunt materia ipsarum quoniam aut febris est ex materia calida subtili: aut ex grossa frigida: aut ex materia media seu cōmixta. Et prime qui

dē acute. scdē vero cronice. tertie tropice nū-cupantˀ. Uerumtñ vt ait Aui. genus acutaꝝ feb. ē triplex: qm̄ aut sunt acute absolute: ⁊ he apud. xiiij. aut. xx. terminantˀ. qd̄ Ipo. testatˀ. ij. pti. amph. Acute egritudines ⁊c. Aut sunt magis acute ⁊ peracute vocantˀ: q̄ terminā-tur apud diem septimū vel nonū. Aut sunt in vltimo ⁊ perpacute vocantˀ que terminā tur apud diē quartū vel quintū. Tropice ve ro feb. dicuntˀ que nō habēt motū assiduū a principio sue incohoationis vsqꝫ ad termina-tionem velut acute: sed die q̄libet cretica mo uentur ad crisim diminutā: ⁊ post hoc iterū quiescūt. Uerū qualitercūqꝫ se res habuerit apud diē. xxxiiij. vel. xl. ad plus terminantˀ. ne qꝫ possunt hmōi terminuꝫ p̄terire: qm̄ dies quadragesima est terminus dierū acutaruꝫ omnium et initiū cronicarum: ⁊ ꝑpꝛie croni carum ortarū ex tropicis vel acutis: vt dicit Galˀ. in cōmento illiꝰ amph. iij. parti. plurie pueris passiones. Cronice dicuntˀ feb. quie-te pigre q̄ nō videntˀ mouere: quare durāt vl tra. xl. diem ⁊ ꝑ menses ⁊ annos plures. Acu tis v̄o febꝛibus vera crisis cōgruit: cronicis vero resolutio cōtraria: sed tropicis crisis nō vera. Acute nāqꝫ ex materia subtili generan tur: vt est cholera sanguis. Cronice v̄o ex ma teria grossa frigida q̄lis est melēa ⁊ flegma vitreū. Tropice ex maťia media grossa qua-lis est flegma naturale. Ex quibusomnibus apparenter scire possumus in quibus febꝛi bus ⁊ in quibus diebus vera crisis accidat: quoniā nō nisi in fe. tertiana ⁊ ꝓpꝛie con-tinua vel sinocha ⁊ sinocha inflatiua. Neqꝫ post diemvigesimū: quapropter ait Auerro. quarto colliget. ꝙ post diē vigesimū non fit crisis sensibilis ⁊ ꝓpꝛie egritudinū acutaꝝ. Silr̄ ⁊ in q̄busdā febꝛibꝰ ⁊ in q̄busdā diebꝰ nō vera crisis accidit q̄ nō ē nisi in fe. flegma tica ⁊ ꝓpꝛie continua: neqꝫ post diē quadra gesimum quoquomodo. Similiter ⁊ in qui-busdā febꝛibus ⁊ in quibusdam diebus so-la resolutio crisi contraria contingit que non est nisi in feb. quartana ⁊ quintana ⁊ sexta-na: et pꝛopꝛie cuꝫ vltra diem quadragesimū perdurarint. Febꝛes itaqꝫ verā habētes cri-sim bꝛeues sunt ⁊ cite terminationis: alie au tem opposite. Uerum subtiliatio diete plu-rima in cibo ⁊ potu ⁊ caliditas cōplexionis naturalis ⁊ raritas corporis ⁊ tempus esta-tis ⁊ regio australis ⁊ antecessio ciboꝛum ca lidoꝛum subtilium febꝛem vehementer ab-bꝛeuiant ad bonū ⁊ ad malū: queadmodum pꝛedictoꝛum omniū opposita feb. elongant. Iterum certioꝛ cognitio bꝛeuitatis ⁊ longi-tudinis moꝛbi trahitur ex signis digestionis in vrina. verbi grā. In quibuscunqꝫ febꝛibus principiū est longū omnia alia tēpoꝛa subse quētia sunt longa ⁊ per cōsequens fe. longa Sed cum pꝛincipiū fuerit bꝛeue oīa alia tē-poꝛa fient bꝛeuia: et per consequens tota fe. quod quidem necessariū est atqꝫ vtile ad co-gnoscendum statum: an scꝫ sit longinquus vľ pꝛopinquus a p̄ncipio: vt ait Galˀ. j. de crisi.

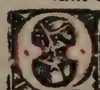
¶ De significatiōe quattuoꝛ hoꝛarū vniuersalium febꝛis ⁊ in qua earum debeat fieri crisis. Capl'm. iij.

Febꝛis quelibet ⁊ pꝛopꝛie cū fuerit salubꝛis hūoꝛalis quat tuoꝛ habet tempoꝛa quibus fetus alteratio ꝓm materiam ⁊ virtuteꝫ sensibiliter variatur: quapꝛopter necesse est vt co-gnoscantur a medico: quoniā per ea cibus atqꝫ medicina: similiter ⁊ actus ꝓnosticus ꝙplurimum variantˀ. Sunt aūt pꝛincipium augmentū: status: declinatio. Uno quidem modo distinguuntur per numerū dierum: ⁊ tunc dicimus foꝛe pꝛincipiuꝫ cū eger primū senserit dissuetas atqꝫ indebitas sui coꝛpoꝛis alterationes. Uel dicamus p̄ncipiū spaciū trium dierū: vt ait Galˀ. iij. de crisi. Tunc di-camus augmentū cū febꝛis perpacuta ꝑcesserit ad diē. ij. ⁊ fe. peracuta ad diē tertiū: et feb. acuta absolute ad diem septimū: ⁊ fe. tro pica ad. xiiij. diem: ⁊ fe. cronica ad vigesimū vel sibi pꝛopinquū. Tūc statū dicimus cum fe. ad diem suā cronicā peruenit vľ proximā pꝛecedentē. Tunc vero declinationē dicimꝰ cum fe. crisim fecerit fidam ⁊ completā. Se-cundo mō distinguuntur hec tēpoꝛa per gra dus accidentiū ꝑpꝛioꝛū vt tūc dicamus p̄n-cipium cū accidentia feb. singula qualis est doloꝛ capitis sitis vigilie ⁊c. nondum fue-rint sensibiliter augmentata. Augmentum dicitur cum sunt augmentata: statum cum vltimantur. declinationem cum habita eua-cuatione forti plurima sensibili ceperint ac-

cidentia singula mitigari. Tertio modo et magis rationabiliter distinguuntur per motum digestionis vt dicamus principiũ cum nondũ apparuerint signa digestiõis in vrina vel fuerint occulta diminuta: vt cũ vrina est alba in colore ⁊ grossa valde in substãtia vel subtilis valde ⁊c. Augmentũ dicim⁹ cum apparent signa manifeste digestiõnis in vrina videlicet qm̃ vrina est pallida vel subpallida vel subcitrina ⁊ mediocris in substantia cuꝫ nebula pendẽte in summo vel natãte in medio. In egritudine ṽo mortali. Tũc dicamus eẽ augmentũ, cuꝫ apparẽt signa manifeste cruditatis: vt sunt cõtraria predictoꝝ. Isto nãq̃ tpe vel ṽtus in materiã vel materia insurgit cõtra virtutẽ. Tunc statũ dicim⁹ cum apparẽt signa in vrina pfecte digestionis diquaq̃. Vbi grã. vt cuꝫ vrina sit citrina aut rufa aut subrufa in colore tpata in substantia cũ ypostasi alba leni equali piramidali vsq̃ in diẽ creticã hmõi apparens: aut cum egritudine mortali apparere ceperint signa cruditatis aut adustionis vltimate: vt est vrĩa aquosa subtilis aut nigra spissa aut liuida cõfusa aut viridis cenosa cuꝫ debilitate ṽtutis ⁊ pulsus paruitate. Isto nãq̃ tempore natura operatᷣ in materiã iuxta vltimũ sue potẽtie ⁊ ipam digerit cõplete atq̃ a iuuatiua separat vt apud finẽ stat⁹ ipam subito expellat ⁊ crisim faciat salutarẽ. Aut materia vehemẽter insurgit ꝯtra virtutẽ ⁊ ipaꝫ opprimit totã simul ⁊ crisim efficit mortalẽ. Tunc ṽo declinationẽ dicim⁹ cuꝫ post euacuationes creticas copiosas calor feb. quieuerit: ⁊ vrina ẽm colorẽ ⁊ substantiã ad statum redierit corpori cõsuetũ. Neq̃ potest hora vere declinatiõis esse in febrib⁹ perniciosis: qm̃ potest qs mori in pncipio ex multitudine materie: in augmento ex debilitate virtutis: in statu ex vehemẽtia accidentium. Sed in declinatione vera null⁹ moritᷣ oino vt ait Gal. iij. de crisi. Qualiter nãq̃ virtus post pugnã deficeret q̃ in pugna viriliter p̃ualebat: plerũq̃ tamẽ p accidẽs mors fit in declinatiõe vera: cũ scꝫ nouus morb⁹ accesserit aut apud crisim supfluentẽ iuuatiuũ cuꝫ nocitio exhalarit. Distinctiões aũt harũ q̃ttuor horarũ tam dictarũ qñq̃ simul incidũt tẽporibus eisdẽ: qñq̃ vero sibĩnuicẽ succedunt in toto: vel in parte: prout cõplete ostendimus ca. de pleuresi. Uerum qualiter his tpibus variãdus sit actus medici ẽm cibationẽ ⁊ euacuationẽ cum medicina exhibita in ca. de cura feb. putriđ. in generali distinximus proposse. Restat nunc differere qua horaꝝ debeat fieri crisis tã salubris q̃ mortalis. Potest accidere in augmẽto ⁊ in statu vt ait Aui. iiij. cañ. fen. ij. ca. de indicijs bone crisis. tñ que est in vltimo bonitatis atq̃ certitudinis solũmodo fit in statu: q̄re est sicut metrũ ⁊ regula crisũ aliaꝝ: qm̃ bene aut male dicuntᷣ prout ab illa elongãtur. Ueruꝫ in hoc refert qm̃ si virtus fortis sit plurimuꝫ ⁊ materia calida subtilis ⁊ benigna nõ expectabitᷣ plena digestio ⁊ cõpleta: sed fiet crisis fida ⁊ pfecta cõpleta in augmento: ⁊ proprie circa eius finẽ: qm̃ expellet virt⁹ cruduꝫ cum digesto. Qđ si ṽt⁹ debilis extiterit ⁊ materia plĩma grossa viscosa frigida nõ dabũtᷣ inducie vsq̃ ad horã stat⁹: sed in augmento materia obtũdet virtutẽ ⁊ faciet crisim mortalem. Si ṽo virtus ⁊ materia eq̃lis fuerint fortitudis ẽm potentiã ⁊ quãtitatẽ nõ insurgent ꝯ se nisi apud digestionẽ cõpletã velᷣ cruditatẽ vltimã ⁊ faciẽt crisim hora stat⁹ mortalẽ vel salubrẽ. Nec dicat aliq̃s q̃ crisis potest fieri in pncipio: qm̃ pugna cretica nõ accidit inter duos debiles oino. Neq̃ inter debilẽ ⁊ fortẽ: sed tm̃ inter fortes: q̄re si ṽt⁹ sit debilis in pncipio resoluetᷣ sine crisi. Qđ si virtus ⁊ materia fuerint equalis fortitudis vel circa id non agerent inter se mutuo donec in augmento vel statu alteruꝫ duoꝝ dñetur. Et ad id non parũ confert auxiliũ medici influxus astrorum apud diem creticam bonam vel malam: ppter quod ait Gal. iij. de crisi. Et non potest aliquis subito saluari ab egritudine sine crisi: sed moritur gẽs plurima sine crisi.

¶ De cognitione dierũ creticoꝝ qui sunt ⁊ quot sunt. Caplm. iiij.

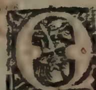
Uoniã crisis perficitᷣ nõ sola virtute naturali pugnãte ꝯtra morbum ⁊ eius causam verũ auxilio corporum celestium per quorum influxum lumẽ: coordinationem ⁊ lationem omnis latio inferior gubernatur. vt ait Aristote. i. metheororum. ⁊ Ypocra. pmo pronosticorum. ⁊ Gal. pmo de creticis. necessariũ videtur dies cognoscere: in quibus corpora

celestia virtutẽ benignã influant aut mali/
gnã in corpore egri ad crisim bonã vel ma/
lam faciendã. Sȝ licet corpa celestia plurima
atq̃ diuersa sunt valde ſm naturã ⁊ virtutẽ
medicus tñ duoꝝ tm̃ influxũ cõsiderat scȝ so
lis ⁊ lune: quoniam sunt oim̃ pcipua apud
sensuȝ ⁊ vtutẽ: silr̃ ⁊ morbis creticis sufficiũt
om̃iquaq̃ quẽadmodũ em̃ ois morbꝰ aut
est cronicus aut acutꝰ: qm̃ ⁊ tropici vere cro
nici iudicãtur: silr̃ ⁊ motꝰ solis p circuluȝ zo/
diaci. Cronicus ẽ ita vt nõ nisi ãno integro
cõpleatur. Motus vo lune p zodiacum bre
uis est ⁊ acutꝰ ita vt quolibet mẽse cõpleat̃.
Quapropter oportuit vt morbi cronici acci
piant virtutẽ solis ⁊ eiꝰ motũ: morbi vo acu
ti virtutẽ et motũ lune sequẽtur. Cuȝ igitur
motus corporũ celestiũ silr̃ ⁊ astroꝝ non nisi
tpe mẽsuret̃: vt ait Arist. iiij. phisicoꝝ. tẽpꝰ
aũt p dies ⁊ ebdomadas ⁊ medietates eb/
domadaꝝ q̃ quarte nuncupãtur. Silr̃ ⁊ per
mẽses distinguat̃: fuit necessariũ vt motuȝ ⁊
influxũ solis ⁊ lune medicus cõsiderãs distin
ctiões tẽporũ iã positas denotaret. Incipiẽ
tes igitur dicamꝰ ꝙ quẽadmodũ apđ astro
nomos sunt dies ebdomade ⁊ medietates
ebdomadarũ atq̃ mẽses: silr̃ est apud medi
cos verũ vt plurimũ differunt: qm̃ dies que
apud astronomos naturalis appellata est
xxiiij. horarũ naturaliũ cõpletaꝝ. dies vero
medicoꝝ est. xx. horarũ naturaliũ ⁊ medie ⁊
xiiij. ptis vnius hore: qm̃ quẽadmodum sol
terre circulum describit suis horis: ita luna
circulationẽ vnã suis pficit horis ⁊ morbis
acutis sensibiliter varietatem horis supradi
ctis infert. silr̃ differunt ⁊ ebdomade atq̃ ea
rum medietates: qm̃ ebdomade astronomo
rum cõstant ex septẽ diebus naturalibꝰ com
pletis. Medietas vo ebdomade ex tribus
diebus naturalibꝰ: ⁊. xij. hor̃. Sed ebdoma/
da medicinalis ex septẽ diebus medietatibꝰ
cõponitur qui nõ constituũt nisi sex dies na/
turales et. xviij. hor̃. ⁊ dimidiã prout osten/
dimus ex aggregatione dierũ predictorum.
Medietas vo ebdomade constat ex tribus
diebus naturalibus ⁊. viij. horis ⁊ dimidia ⁊
quarta parte vnius hore naturalis. Et me/
dici quidã ebdomadã vocauerunt quadraȝ
quoniã per singulas ebdomadas pagrat lu
na quartã partem zodiaci. Sed medietates
ebdomadarũ quaternos appellauerũt: qm̃
in oi ebdomada fit media dies quarta: quẽ
admodũ ⁊ trium ebdomadaꝝ vnionẽ perio
dum vocauerũt: qm̃ per singulas tres ebdo
madas simul copulatas pficitur dierũ ⁊ eb
domadarum medicinaliũ cõputatio per in/
tegra et diminuta: ita vt tũc alia cõputatio
inchoetur: verũ cum mensis ex ebdomadis
quattuor integret̃: oportuit vt quẽadmodũ
mensis astronomoꝝ ex quattuor ebdomađ. cõ
stat pfectis que sunt. xxviij. dies naturales:
silr̃ et mensis medicoꝝ ex quattuor ebdomađ.
dierum suorũ predictorũ que non sunt nisi.
xxvj. dies naturales et. xxij. hore. Hec est igi
tur dierum ebdomadaꝝ atq̃ mensiũ medi
cinalium inuestigatio sumpta a priori. Sed
a posteriori inquirendo dicamus ꝙ mensis
astronomoꝝ est duplex in gñe: scȝ solaris et
lunaris. Solaris quidẽ est spaciũ temporis
quo sol vnũ ex signis zodiaci motu proprio
percurrit ⁊ continet. xxx. dies naturales ⁊. x.
horas et dimidiã horam: qđ tempus si diui
datur p. iiij. fient ebdomade solares: et hec
ebdomada si p. vij. diuidatur: fient dies sola
res. ¶ Mẽsis vo lunaris est triplex. Primꝰ
dicitur cõiunctionis et est spaciũ tpis quo lu
na cõiuncta soli recedit ab ipso ⁊ pertransit
totum zodiacum ⁊ plus adhuc donec soli cõ
iungatur iterum et continet. xxix. dies natu/
rales ⁊. xij. horas. Scđs dr̃ mensis pagratio
nis et est spaciũ temporis quo luna mouet̃
sub zodiaco ab eodẽ puncto ad idem redeũ/
do et cõtinet. xxvij. dies naturales ⁊. viij. ho
ras quare deficit a mense cõiunctiõis in duo
bus diebꝰ naturalibus ⁊ quattuor hor̃. quo
quidem mensis ille indiguit vt luna solem
inueniret. Tertius dicitur mensis apparitio
nis. et est spaciũ temporis quo luna appa/
ret nobis hic inferius illuminata quod qui/
dem accidit cum a sole recedit post coniun/
ctionem que adustio nuncupatur ⁊ continet
xxvj. dies naturales ⁊. xij. horas: quare defi/
cit a mense coniunctionis tribus diebus na/
turalibus quibus luna non apparet illumi/
nata: quoniam stat sub adustione totidem
diebus. Sed cum luna virtutem suam non
influat in hec inferiora nisi per suum mo/
tum et lumen quemadmodum neq̃ aliquod
aliud astrorum: vt ait Aristotel̃. secundo ce
li. Oportuit vt medicus mensem peragra/
tionis et mensem apparitionis in sui consi/

deratione assumeret neq mensem coniun ctionis cōputaret: quare si menses ij duo ag gregant: constituent .liij. dies naturales et .xx. ho. quod tēpus si totū mediet: constituet mē sem medicinalem supradictū cū suis ebdo madis et diebus. Postq igit dies ebdoma das atq mēses in quisiuim' fiet modo conse quens vt ipsorū cōputationē inquiramus. Circa quod est aduertendū q dies natura les astronomorum similiter et ebdomade sunt integre et perfecte et plana est eorū computa tio: verum apud medicos variatur: qm pma ebdomada cōputatur diuisim a secunda: ita sc3 vt dies .vij. naturalis sit finis prime ebdo made et dies .viij. est principiū secunde. Se cunda vero ebdomada cōiunctim computa tur cum tertia: ita sc3 vt dies .xiiij. naturalis totaliter sumpta sic sit finis secūde ebdoma de et principiū tertie: vt sit prima perio dus qui sunt tres ebdōade mediciales cpleant in xx. diebus naturalibus et .xij. horis: vt ait Ypo. iij. pnosticorum. qd quidē ex hoc accidit quo niam medicus .xij. horas naturales aut plu res p die cōpleta recipit. q si pauciores fue rint: abijcit oino pp ter paruitatē quemad modū accidit in cōputationibus astronomo rū vt sic quodāmodo per integra sua cōpu tatio pcedat. Cum igit .vij. dies prime eb domade medicinalis sit spaciū .xij. horarum et dimidie postq sex dies precedentes fecerī mus integros atq naturales sequit vt ho ras hmōi pro die .vij. cōputet complete: sed cum dies septima secunde ebdomade q erit dies .xiiij. sit tm .xj. horarum postq dies om nes fecerim' integros atq naturales opor tuit vt illa dies bis numeraret: et sic dies se ptima secunde ebdomade et dies prima ter tie ebdomade vocaretur: qm post huiusmo di reduplicationē quod defecerit in ebdoma da secunda recuperatur in tertia et econuer so: et quemadmodū sit cputatio ebdomada rum in prima periodo que in die .xx. natura li terminatur inclusiue: similiter et in secunda periodo q incipit in die .xx. naturali et in die. xl. naturali terminatur. Postq non cōputā tur dies neq ebdomade neq piodi sed mē ses atq anni: quoniā est terminus egritudi num maxime cronicarū que cursum solis as sequuntur et nō per crisim sed per resolutio nem terminantur. Ex omnibus igitur que dicta sunt docetur dies creticos computari verbi grā. in prima periodo: quoniam si mor bus terminabitur in die .xiiij. vel infra com putabimus omnes ei' dies per dies fractos atq medicinales: ita vt si morbus inceperit die solis hec secunda dicem' q incipiet dies secunda die lune hora prima: et paululū pus quod nō est estimatione dignū pp ter suam paruitatē et q dies tertia incipiat die mar tis hora .xxiiij. diei pcedentis et anticipando per vnam horam naturalē quaq die natu rali quare cum ad diem .xiiij. peruenerimus incipiemus ipsam .xiiij. hora ante diem .xiiij. naturalem. Et ex hoc scire potes quare plu rimum sit crisis fida et completa in die .xiiij. naturali. Similiter et in die .xxj. naturali. quo niam id accidit ex hoc q dies cretici medici nales incipiunt et terminant in eisdē. Si ῾vo morbus terminabitur post diem .xiiij. vtpote in die .xvij. vel .xx. tunc nō per dies medicina les sed per dies integros computabis: quo niam reduplicatio diei .xiiij. totum errorem applanabit. Quod si non fieret tunc tres eb domade medicinales in .xix. diebus natura libus complerentur quod est contra Ypocra. tertio pronosticorum. Et quemadmodu3 de prima periodo distinximus ita fiat similiter in secunda et tertia semper in eorum principijs modum cōputationis renouando quēadmo dum et in prima. Restat autem dierum et eb domadarū atq periodorū et mensium medi cinaliu3 virtutes pertractare ita vt scire pos simus quis sit dies creticus ad bonū et ad ma lu3 et quis sit dies indicatiuus: similiter et in qua ebdomada atq periodo virtus eorum augmentet aut debilitet. Dicamus igitur q omnis dies aut est creticus aut indicatiu' aut intercidens: vt ait Gal. iij. de creticis. et si fuerit creticus aut est radicalis aut accom modatus aut intercidens. Dicimus autem dies creticos radicales: quoniam sit in eis vt plurimū crisis ad salutem: pp terea q sunt dies quadrarum in quibus luna forti muta tione sui sm lumen et motum respicit inferio ra. Et sunt isti dies .vij. xiiij. xx. quemadmo dum ad primam periodum vniuersalem: si militer et .xxvij. xl. quantū ad secūdā et .xxxiiij. xlvij. liiij. lx. quantum ad tertiam et vltimam periodum vniuersale3. Postea vero sunt mē ses medicinales vsq ad tres vel quattuor. et

deinde solares sicut ptz in cyragra vel podagra. quoniã quibusdã corporibus tépore veris vel autũni redire vel terminari periodice consueuerũt. Dies autẽ creticos per accõmodationẽ dicimus: quoniã fit in eis crisis ex virtute ebdomadarũ quarũ sunt medietates ꝛ sunt isti. iiij. xj. xvij. quantũ ad primam periodũ. Similiter ꝛ. xxiiij. xxxj. xxxvij. quantum ad periodũ secundã. Similiter ꝛ dies xliiij. lj. lvij. quantũ ad periodũ tertiam vniuersalẽ ꝛ post hoc sunt medietates mensiũ ꝛ annorũ. Dies vero creticos intercidẽtes dicimus: quoniã in ipsis fit sepe crisis ad bonum vel ad malũ quẽadmodũ ꝛ in radicationibus: verũtamẽ illud non accidit ex influxu corporũ celestiũ: sed ex impetu morbi vel virtutis. Et sunt isti dies tertia quinta nona. Ex quo scire põt ꝙ in secũda periodo vniuersali ꝛ tertia nõ sunt hmõi dies: quoniam sole feb. perperacute vel peracute vel acute sunt impetuosi motus que necessario sub prima periodo terminanť. Dies autẽ indicatiui vt ait Galenus loco supradicto consimili modo distinguũtur scz qm̃ aut sunt radicales aut accõmodãtes: aut intercidẽtes. Dicim⁹ aũt radicales: qm̃ fortis: aut veridica est earũ indicatio cũ sint dies indicatiui in. q̃dris siue septimanis vt ẽ dies q̃rta q̃ indicat semper supra. xiiij. ꝛ. xvij. que indicat super. xx. ꝛ vniuersales sunt omnes hmõi dies quos creticos per accommodationẽ dicimus in secũda periodo vniuersali ꝛ tertia: qm̃ sicut dies quadre est radicalis in creticando: ita dies quaternorũ est dies radicalis in indicando super quadrã ꝑmã sequentẽ. Dies vero indicationis per accõmodationẽ dicimus qm̃ quẽadmodũ creticatio ꝓpria quadrarũ accommodatur diebus quaternorum: vt iam diximus similiter ꝛ ecõuerso virtus indicatiua propria quaternorũ accõmodatur dieb⁹ q̃drarũ ꝛ hmõi sunt dies septim⁹ q̃ indicat sup. xvij. ꝛ. xx. q̃ indicat sup. xxiiij. Et silr̃ est intelligendũ de secunda ꝛ tertia periodo vniuersali. Dies vero indicantes intercidentes dicimus in quibus est virtus indicatiua sed nõ fortis quemadmodũ neq꜂ virtus creticandi. Et huiusmodi sunt dies tertia que indicat super quintam: ꝛ quinta super. ix. quodã modo. Et quemadmodũ dies cretici intercidentes nõ sunt in secunda: neq꜂ in tertia periodo vniuersali: similiter neq꜂ dies indicatiui intercidentes quod quidẽ contingit ꝓpter tarditatẽ motus egritudinũ durantiũ vltra primã periodum. ¶ Est preterea sciendum ꝙ tam virtus indicatiua q̃ cretica certior atq꜂ fortior existit in prima periodo vniuersali q̃ in secũda vel tertia ebdomada periodi eiusdem: quoniam in huiusmodi periodo virtus egri ꝛ furor materie ꝛ aspectus lune simul concurrunt ad creticandũ atq꜂ indicandum. In alijs vero periodis solus aspectus lune quare manifestũ est ꝙ dies septia fortior est in creticando q̃ dies. xiiij. quemadmodum ꝛ dies. xiiij. fortior est q̃. xx. Similiter ꝛ dies quartus fortior in indicando super. vij. q̃. ix. sup. xiiij. ꝛ ista est fortior q̃. xvij. super. xx. qd̃ non parum deseruit medico qui vult diem crisis cognoscere anteq̃ fit: ꝛ qui vult noscere futuram mortẽ vel salutẽ: prout in proximo capitulo differemus. Dies autez intercidentes absolute nuncupamus omnes alios q̃ neq꜂ sunt cretici: neq꜂ indicatiui quocunq꜂ modo: verũ si creticant indicatio cadit in ipsis timorosa est ꝛ mortalis: qm̃ nõ fit in eis pugna ex aspectu corporum celestiũ: neq꜂ ex instinctu virtutis cõtra materiã morbi sed ex impetu materie super virtutẽ: qm̃ est mot⁹ pugne sinthomatice nõ naturalis. Et hmõi sunt. ij. vj. viij. x. xij. xvj. xviij. q̃tum ad primã periodum vniuersalẽ: ꝛ consimiliter est intelligendũ de diebus ꝓportionabilib⁹ in secunda ꝛ tertia periodo vniuersali propter quod ait Galenus tertio de creticis. ꝙ dies septima assimilatur principi: dies vero sexta tyranno crudeli. Et quemadmodum inter dies creticos similiter ꝛ indicatiuos sũt quidam fortiores alijs in virtute bona: sic erit intelligendum de istis in virtute mala: quoniam omnium deterior est dies. vj. ꝛ post ipsam. viij. ꝛ. xij. Nũc vero malus est. xvj. et xviij. sed medij amborũ sunt dies. xiiij. ꝛ. xix. quoniam aliquid bonitatis recipiunt a diebus radicalibus sibi vicinis quapropter in ipsis crisis accidit ad salutem.

¶ De recognitione diei qua crisis debet fieri ꝛ per quam regionem: ꝛ an sit laudabilis vel mortalis. Caplm̃. v.

Ui scire desiderat crisim anteꝙ fit ⁊ ei⁹ regionē atq̧ qualitatez necessariū sibi fiet vt in scientia medicine fit ꝑfectus ⁊ apud experienti ā eruditus. Silr ⁊ apud intellectū p naturā clarus: qm̄ illud difficilis⁹ est in hac arte. q̄ꝓpter ait Ypo. ij. parti. amph. Acutorum morboꝝ nō oīno certe ⁊c. Sed vt ali q̄d hui⁹ artis capiamus qđ medicoꝝ pͥnceps tradidit ī tertio de crisi. fidelr īherētes vesti gijs ei⁹ sic incipiam⁹. Oportet medicū decē cautelas precognoscere post quas ⁊ p quas ars ꝑdicta cōprehendit̄: quēadmodū ⁊ complexio ꝑfecte scit̄ nō nisi p premissas. Quaꝝ prima est vt fe. agnoscat scientiā an fit vehe mēs q̄ cuz crisi teriatur. Scđa vo est vt qualitatē ei⁹ ꝯsideret an cū suis accidētib⁹ seua fit aut benigna. Tertia est vt horas q̄ttuor tam vniuersales ꝙ particlares in fe. ⁊ in ei⁹ paroxismo ꝑfecte cognoscat: non solū qm̄ sunt ꝑsentes: sed ⁊ cū sunt adhuc future: vt q̄daz nequaꝙ dubitet an stat⁹ egritudinis fit pro pinquus vel lōginqu⁹: qm̄ penes statuz oīs crisis indicat̄. Quarta est vt modū febris cō sideret an fit febris ꝑacuta aut ꝑperacuta aut reuersiua. Quinta est vt dies tā creticos ꝙ indicatiuos silr ⁊ eoꝝ fortitudinē ꝑm bo nitatē ⁊ malitiā nullaten⁹ ignoret. Sexta est vt crisim cognoscat ꝑm essentiā ⁊ qualitatē qđ est: qm̄ crisis aut est laudabilis: aut illaudabilis. Dicim⁹ quidē laudabilē cuz fuerit in die cretica quā precesserit sua dies indicatiua: ⁊ fit post signa digōnis cōplete ⁊ fit cū purgatione sensibili atq̧ sufficienti ad extra corpus oīno humoꝝ egritudinē facientiū nō alioꝝ: ⁊ sic p regimē nature atq̧ morbo congruens. ⁊ sic cū accidētib⁹ nō fortib⁹ vltimate. Crisim aūt illaudabilē dicim⁹ cū qua deficit aliqđ predictoꝝ. Quod si oīa defecerit aut in ꝯtrariū sint mutata crisim ꝑniciosaz appellam⁹. Et hec oīa iam dixim⁹ in ca. de crisis diffinitiōe. Septia est vt tenorē virtutis agnoscat an sufficiēs: vel insufficiēs videat̄. Octaua ē vt egri corpoꝝ habitudinē ꝑm rarum ⁊ cōpactū necnō eius cōplexionē naturalē atq̧ etatē ⁊ ꝯsuetudinē quomodolibet deprehēdat. Nona est vt exteriora nō negligat: imo ⁊ ipsa perpendat q̄ sunt regio: atq̧ tempus anni. Decima est vt signa oīa tam bona quā mala circa egrum in fe. cognoscat cum ipsorum numero ⁊ virtute. Et has quidem cautelas omnes quidem pertractauimus capl'is supradictis. Verūtamen necessaria est ⁊ cautela altera quam addidit Auicenna: vt scz cursus egritudinis attēdat̄ an scz per dies ꝑares vl' pares. Qis nāq̧ feb. de cholera vel sanguine putrescente mouet̄ per impares. verbi gratia. Exacerbatur die ꝑma ⁊ mitigatur in secūda ⁊ post hoc acuitur in tertia ⁊ mitigat̄ in quarta: sicq̧ procedit in suis exacerbationibus atq̧ paroxismis vsq̧ ad perfectā declinationem. Sed oīs febris de flegmate: melancholia aut sanguine non putrescente mouet̄ per dies pares. verbi gratia. Moderate incipit die prima et fortificat̄ in secūda: post hoc mitigat̄ in tertia ⁊ exacuitur in quarta: sicq̧ ꝓcedit per dies principij: augmenti et status vsq̧ ad ꝑfectam declinationem. Ex quo iam scire possumus ꝙ omnis febris acuta mouetur p impares: cronica vero per pares preter solam febrem sinocham ⁊ inflatiuam que licet fit acuta in vltimo mouetur per pares: ꝓpter quod dictum est ab Auicen. et ꝓprie loquendo neq̧ p pares: neq̧ per impares mouet̄. qm̄ non est ꝓportionalis ad febrem aliquā interpollatam sed est tanꝙ fit in statu tempore omni vsq̧ ad perfectaz declinationem post crisim fidam ⁊ cōpletam. Fe. vo cōposite mouent̄ motu materie predominantis in ipsis. vbi gratia. Verus emitriteus per impares mouetur. non verus per pares. Hec autez cautela fuit ex hoc necessaria: quoniā crisis non fit nisi omni die paroxismi: vt ait Gal. iij. de crisi quare volentem diem crisis precognoscere oportet diem paroxismi nullatenus ignorare. Redeundo igitur ad principale propositum dicamus primo qualiter valeat precognosci qua die fit crisis fieri futura: et post hoc qua hora eiusdem diei crisis debeat terminari ⁊ an ad mortem: vel salutem. Et tertio dicamus per quam venturam fit corporis regionem. Dicit itaq̧ Gale. tertio de crisi ꝙ si in feb. valde acuta appareant prima die signa perfecte digestionis in vrina cum constantia virtutis atq̧ omnibus signis salubribus proculdubio crisim faciet salubrem in die tertia vel quarta vel ad plus quinta: et proprie si causa morbi etas ⁊ complexio regimen atq̧ tem-

pus anni fuerint calida vehemēter neq̄ ceciderit error sup egro vel medico in regimie ꝑm cibū ꝛ medicinā: sed vtrū accidit in die quarta vel quinta ꝑ qualitatem egritudinis deprehēdes. Morbus nāq̄ feuius prius crisim faciet q̄ benign⁹: qm̄ virtus delicata neq̄ morbū malignū potest diu tolerare quare surget ad ipsum expellendū. Et subdit q̄ rarissime fit crisis in q̄rta ita q̄ archigenes non vidit ipsaꝫ fieri nisi bis: ipse ꝟo semel: quoniā raro fiunt feb. valde acute currentes per pares frequenter ꝟo per impares: q̄ si canonem ꝑuerterim⁹ predictū dicentes q̄ si in prima die egritudinis apparuerint signa vltimate cruditatis cum defectione virtutis atq̄ oībus signis malignis omni procul dubio fiet crisis mortalis eisdē diebus: quoniā vt ait Ypo. iiij. pronosticoꝝ. Idem terminus in febribus ijs quidē ad mortem ijs autem ad salutem. q̄ si quedā signoruꝫ appuerint quedam ꝟo occulta fuerint cum vltimatione signorum bonoꝝ vel malorum ij quidem morientur ij vero saluabuntur eisdem diebus vtriq̄ in difficilem exitum cōsequent̄. Dicit etiam Gal. tertio de crisi. q̄ si in egro febriēte feb. valde acute nō appeant in prima die egritudinis signa manifeste digestiōis neq̄ in scđa etiam apparuerit eisdē diebus aliquod signū timorosum: sed oīa signa fuerit laudabilia cum cōstantia virtutis. Deiñ ꝟo die quarta signa manifeste digestiōis in vrina appareāt cum signis oībus laudabilib⁹ assidue perdurātibus: tunc et proculdubio crisis salubris supueniet in die septima vel nona ꝛ proprie si inter diē quartam ꝛ septimā non fuerit erratum sup egro. Utrum autem crisis terminet̄ in die septīa vel tardet̄ ad nonam poteris discutere ex qualitate fe. et etate egri atq̄ eius cōplexione: quoniam si oīa declinauerint ad caliditatem vehemētem cōplebitur feb. in die septima. Si vero feb. remissior fuerit ꝛ etas senectutis affuerit ꝛ complo flegmatica differetur vsq̄ ad diem. ix. q̄ si canonem peruerterim⁹ dicētes q̄ si in die prima egritudinis aut scđa non appeant signa cruditatis vltimate neq̄ appareant eisdem diebus signa aliqua laudabilia vigorosa. Deinde ꝟo die septīa appareant manifesta signa cruditatis atq̄ indigestiōis cū destructione virtutis ꝛ signis oībus timorosis tunc ei proculdubio in septima vel nona superueniet crisis mortalis et proprie si virtus egri nō mouetur inter dieꝫ quartum ꝛ septimū. Utrum autē crisis tardetur vsq̄ ad diem nonū vel cōpleatur in septima scire potes ex tenore virtutis ꝛ complexione ꝛ etate aut regimine consueto tempore sanitatis ꝛ vehementia morbi: quoniā si plura aut omnia significent calorem aut agitationem subitam fiet mors ꝛ crisis in septima. Si vero talia fuerint minora morietur in nona. q̄ si quedam signoruꝫ apparuerint quedam ꝟo latuerint ꝑm bonitatem et malitiam signorum similiter ꝛ eorum fortitudinem in significando fiet hec ad mortem vel salutem iudicandus. Potest nanq̄ vnuꝫ bonum signū efficax pluribus malis debilibus obuiare: vt ait Ypocra. tertio pronosticorum. Dicit Gal. loco supradicto q̄ si in egro aliquo non apparent signa certe digestionis ante diem septimū dum tamē signa alia omnia sint procul a timore. Deinde die septima appareant signa digestionis certa cum consistentia virtutis ꝛ signis omnibus laudabilibus non elongabitur quin crisis fida perfecta ꝛ completa superueniat in die vndecima vel. xiiij. Sed in quo illorum dierum illud accidat discutiendum erit sicut prius. q̄ si canonem conuerterimus in contrarium certe sciemus quia fiet crisis mortalis diebus eisdem. Si vero canonem mediauerimus huic mortem: huic salutem dubiam promittemus. Dicit etiam ibidem Gal. q̄ si videris egrum cuius egritudo non est inflāmata neq̄ vehementer acuta: sed acuta absolute ꝛ videris motum egritudinis in diebus predictis tardum. Et q̄ signa principij digestionis morantur tempore longo et q̄ signa augmenti ꝛ digestionis manifeste incipiunt solummodo apparere in die xi. Reliqua autem signa omnia sunt procul a timore cum securi erimus q̄ crisis salubris nō accidet nisi in die. xvij. vel. xx. Inter que taliter distinguemus: quoniam si morbus fuerit lentus et econuerso decliuis ad frigiditatē ꝛ eger fuerit senex ꝛ signa digōnis nō valde fuerit adaucta in die. xiiij. tunc crisis nō accidet añ. xx. Si ꝟo signa fuerit ꝑmixta atq̄ ad caliditatē declinātia ꝛ augmētetur plurimū signa digestionis in die. xiiij.

tūc in die.vij.crisis fiet ↄsummata.veꝝ qua
litercūq; res se habuerit ⁊ q̄ tūcūq; lenta fue
rit acuta aut signa digōnis pua fuerint i die
xvij.Sūt tñ de signis certissimis ꝙ morbus.
xx.diē nō ptransit:qm̄ hec dies est terminus
oīm egritudinū vere acutaꝝ.ꝙ si canonez p/
uerterim⁹ in ↄtrīū oīno cū cōditiōib⁹ eisdē cer
ti erim⁹ ꝙ crisis mortalis accidet in eisdē die
bus.Si vo canonē mediem⁹ huic salutē:huic
mortē dubie pmittem⁹:neq; post diē.xxi.do
cet nos Gal.diē crisis agnoscere futurā insi/
nuās fortassis ꝙ post diē hmōi nō fiet vere
crisis sed vel resolō:vl' crisis diminuta cū qua
morb⁹ nō simul terminat̄. Ex q̄b⁹ relinquit̄
manifeste ꝙ i solis fe.acutis est ve futura co
gnoscere s; in fe.tropicis aut cronicis neq̄ꝗ
nisi fortassis pbabil'r ex cōsideratiōe vtutis
Cū aūt adhuc vsq; dictis aliqual'r didicerī
mus diē crisis agnoscere priusꝗ fiat tā mor/
talis ꝗ salubris volum⁹ cōsequēter horā diei
cognoscere qua crisis cōpleat̄: verū qm̄ cri/
sis salubris nō pficit̄ nisi post statū poxismi.
Crisis vo mortalis terminari pōt in augmē
to statu aut declinatione:idcirco horā crisis
agnoscere ⁊ horā mortis certificare.Sūt igi
tur ex ijs q̄ multum debilitant̄ in principio
poxismoꝝ ex multitudine materie virtutē op
primētis.Alij maxime debilitant̄ in augmē
to poxismi pp̄ter pugnā ⁊ vehementiā q̄ fit
inter morbū ⁊ vtutez.Tertij sunt q̄ maxime
debilitant̄ in statu poxismi pp̄ter accidētiuz
furorē ⁊ prauitatē vltimā.Sunt alij q̄ maxi
me lassant̄ in declinatiōe pp̄ter motū calo/
ris naturalis simul cuz calore putrido a cen/
tro corpis ad dyametros oīquaq; ꝗobrē cor
pus resoluit̄ ⁊ mollificat̄ ⁊ cor īfrigidat̄.⁊ sic
virt⁹ depdit̄ in toto vel in pte: q̄ si medic⁹ a
pncipio cognouerit horā mortis minime du
bitabit.Quēadmoduz nāq; crisis nō accidit
nisi in die poxismi. Silr̄ neq; deterior pars
crisis pficit̄ in deteriori horaꝝ poxismi vt sait
Gal.loco supradicto.verūtñ sciendū ꝙ non
est possibile adeo certe atq; firmiter crisim
malā agnoscere qñ est ⁊ anteꝗ fit quēadmo
dū crisim bonā: qm̄ crisis bona fit p naturā
q̄ ordinatissime pcedit in opationibus suis.
Crisis vo mala fit ex morbo q̄ fit ⁊ currit mo
tu inordinato.Et iterū ex alio:qm̄ crisis bo/
na fida ⁊ cōpleta vna sola via pficit̄ in omni
egritudine qđ est signa digōnis pfecte ⁊ hora
status vniuersalis cum cōstātia virtutis atq;
oībus alijs signis bonis apparētib⁹ sine p/
mixtiōe timoris oīno.Crisis vo nō fida fit ⁊
crisis maligna modos hz varios ⁊ infinitos:
fida ⁊ cōpleta est sicut metrū ⁊ mēsura ⁊ re/
gula crisiū qm̄ nō dicit̄ ipsaꝝ aliqua bona vl
mala nisi qz multū accedit vel recedit ab illa
Dicendū cōsequēter videret̄ q̄b⁹ signis pos/
sum⁹ agnoscere p quā regionē crisis fit vētu/
ra.vbi gr̄a.an p sudorē:aut vrinam:aut alio
mō sensibili quocūq;:s; illud iā plene distin/
ximus in primo caplo tractat⁹ pn̄tis q̄re dili
gentes breuitatē in hoc tractatū finiamus.

¶ Tractatus tertius scđi libri cuius sunt
tria capitula:primum de cura venenorum
in generali.

Enenoꝝ du
plex est gen⁹:qm̄ aut sunt huma
ne nature ↄtraria ex tota sui sub/
stantia qđ medici pprietatē seu formā spe/
cificā appellarūt:vt napell⁹ ⁊ sputū vipe:silr̄
⁊ ei⁹ dētes ⁊ cauda scorpionis ⁊ sagitta toxi
cata:quapropter accidit (vt Gal.testat̄ in li
bello de malitia cōplexionis diuerse) ꝙ quē/
admodū vipa iterficit hoīem suo sputo silr̄
⁊ hō viperam.Et pprie in ieiuno cū adhuc
virt⁹ ei⁹ nō fit ex qualitate cibi minorata.Aut
sunt humanā naturā corrūpentia ex sui qua
litate seu cōplexione.Et ita quidē duoꝝ mo
doꝝ sunt:qm̄ aut hoc faciūt p caliditatē vlti
matā incidēdo ⁊ corrodēdo mēbroꝝ nobiliū
substantiā:⁊ pprie cordis cui oē gen⁹ veneno
rū nitit̄ obuiare:qm̄ est sedes vite: silr̄ ⁊ ori/
ficia venarum aperiendo ⁊ nutrimentū cor
dis p fluxū dissintericū educēdo:cuiusmodi
sunt calx viua argentū viuū auripigmentum
arsenicū ⁊ pprie sublimatū realgar ⁊ scamo
nea atq; ellebor⁹ niger ⁊ aloes cū nō fuerint
cōsolata.Aut hoc faciūt p sui frigiditatē vlti
matā calorē ⁊ spūs condēsando ⁊ cursuz eoꝝ
p venas ⁊ arterias phibēdo:⁊ demū mēbra
nobilia ⁊ pprie cor mortificādo: cuiusmodi
sunt opiū iusquiam⁹ mādragora:silr̄ ⁊ papa
uer nigruz nix ⁊ glacies ⁊ aqua veri frigoris
cū plurimuz ex ipsis cito rapit̄ ad epar ⁊ ve/
nas:velut accidit post balneū aut estum.Et
gen⁹ q̄dē venenoꝝ opantiū a pprietate dif/
fert ab alijs in plurib⁹.Primo q̄dē qm̄ ex sui
malitia vehemēti nō patit̄ vt esse possit cib⁹

vel medicina: qualitercunq; operet: consoletur Scdo qm humanā naturā destruit siue p interius cuz cibo aut potu assumatur: siue per exterius leserit morsu vel punctura: qm & si modicuz fuerit in substantia ei⁹ operatio q̄ magna valde: quapropter accidit vt ilico cū accidit corpus sentiat nocumentuz. Alia h̄o mora indigent atq; vicissitudine frequenta ta. Signa venenoꝝ operantium a pprietate sunt antecessio rei suspecte in cibo vel potu vl' medicina vel mēbri alicui⁹ punctura vel morsu. Post hoc statim sequit calor corporis vehemens cum angustia & sudore. fit & rubor faciei & citrinitas oculoꝝ & inflatio venaruz & fetor plurimus cum siti perdurāte: deinde cum ilico nō subuenitur & virtus medicine p uenit ad cor accidit virtutis dissolutio frequens & cadunt mēbra: & fit sincopis pfunda & moritur post illud homo. Qō si mēbro aliquo morsus acciderit vel punctura velut vipera vel cane rabido vel scorpione vel sagitta toxicata surgit statim in tumorem fit dolor in eo fortis et fortis accidit alienatio rōnis: & pprie si neruus fuerit lesus: & fortassis fit sincopis cuz lesa fuerit arteria. Quod si non succurratur: denigratur membruz & p dit sensum & motum: & demuz corrūpitur in eo virtus nutritiua: quare putrefit & mortificatur: & deinde mortificat mēbra vicina donec peruenerit ad nobilia: tunc nanq; mortē vniuersalem inducit. Signa venenoruz operantium a qualitate calida sunt antecessio rei suspecte in cibo vel medicina: post quod accidit dolor & mordicatio in vētre plurima perdurans: lz res assumpta non credita fuerit illud facere velut accidit cum mel cruduz assumitur & lac cum in stomacho caseatur et fructus frigidi cum inflantur: deinde cuz nō subuenitur: fiunt fortassis omnia accidentia venenorum operantium a proprietate. Et illud quod plurimum accidit: est vt huiusmodi venena sint calida vehementer & aduenit caliditas eoruz pter motū & operationē: et fiunt fortassis vomitus difficilis sequēs aut fluxus superfluus ventris. primo colere: post hoc flegmatis: & post hoc melācholie: & post hoc sanguinis laudabilis donec ad intestinorum corrosionem & dissinteriam perduxerit timorosam. Signa venenorum operantiuz a qualitate frigida sunt antecessio rei suspecte in cibo vel potu vel medicina ad quā preter solitum vel debitum statim accidat grauitas membrorum & rigor corporis cum frigiditate. Post hoc vero succedit tarditas in motibus: aut spasmus: aut thetanus: & demum subeth & somnus profundus a quo nō pōt excitari p tres dies vel plures. Qō si excitatus fuerit: ilico claudūtur oculi & dormit sicut prius: & durat hic somn⁹ tpe longo: donec aut calor naturalis venenuz destruxerit: quare expergesit a somno & loquitur & mouetur & sic euadet: aut venenuz destruxerit calorem: quare nequaquam expergesit donec moriatur.

Methodus.

Cura venenorum oīm est duplex. Vna q̄dē pseruatiua anteq̄ venenū appropinquat corpi humano. Alia h̄o sanatiua postq̄ venenū impressit in corp⁹. Cura pseruatiua est vt qui timorē habuerit in assumptione rei venenose velut principes: magnates nō sumat cibos: neq; pot⁹: neq; medicinas nisi a psona sibi nota & de qua cōfidit & q̄ hmōi coraz eo pgustarit. Caueat pterea a cibis & potibus habētibus saporē excellentē: vtpote dulcedinē: vel acetositatē: aut vnctuositatē vehementē: qm in hmōi viri⁹ venenoꝝ est magis occultata. Sint ei⁹ vinū & aqua reposita diligēter in vasis obturatis: ne fortassis serpēs aut aranea poteꝛ ex eis: aut demergat in ipsis. Sumat oī septimana bis vel ter. ℨ. ß. tyriace veteris electe: & pprie tyriace de vipis cū vino puro: claro in ieiuno vel cuz aqua frigida si calorē timuerit ex ea & fuerit corpus calidū p naturā: etatē: tps anni vel regionē. Et assiduet comedere sup cibū nuces: ficus & rutā qm a pprietate resistūt veneno' adeo vt si in cibo assumptum fuerit aut virtutem eius reprimit: aut expellit per vomitum: nec ex ipso corpus nocetur: vt ait Gal'. lib. de simplicibus medicinis. Et Rasi. in Alman. libro primo ca. de summa medicandi venena. Et idē operatur butirum recens sumptum in cibo super buccella panis. Cura sanatiua veneni opantis a pprietate si fuerit assumptū in cibo vel potu est vt ilico cū quis senserit mutationes nō cōsuetas post assumptionē alicui⁹ rei que hoc ex natura facere nō deberet. Sumat in potu aquā plurimā tepidaz mixtam

cum oleo ⁊ aceto donec ex ea repleat̃:⁊ puo cetur vomitus cũ digito vel penna inuncta oleo missa in profundũ gule. Qđ si vomitus tardauerit:repleat̃ olerib⁹ ⁊ piscibus salitis ⁊ bibat desup vsq ad fluentũ ex aqua decoctionis raď.rapbani ⁊ seminis atriplicis et aneti addito modico aceti olei ⁊ salis. Qđ si adbuc nõ suffecerit:suspendat̃ per pedes capite declinato ⁊ cõfortet̃ donec euomat ex cibis diuersis:qm̃ vomitus fortis assiduus est ex reb⁹ maxime iuuatiuis:qm̃ venenũ ebibitũ extat adbuc in stomacbo:nec descẽdit ad intestina vel meseraicas. Post bocvo ꝯsidera si in ventre sentiat estuatiõnẽ ⁊ ilico suppositoriũ de salegẽma vł clistere acutũ dictũ cap̃.de stipticitate vẽtris.donec ĩtestina oĩa pfecte euacuent̃. Tũc ergo ꝓbibeat̃ a somno ꝓposse:ne forte venenũ ad interiora rapiat̃. Et dent̃ ei cõfectiones frigide vice vna vt est zuccarũ roſ. ⁊ dyapapauer ⁊ zuccaruz viol̃.⁊ dyarrodon abbatis ⁊ rosata nouella. Deĩñ vero medicina bezartica.i.liberans a veneno a ꝓprietate vice altera velut est tyriaca vetustissima:⁊ ꝓprie tyriaca andromaci vel tyriaca ga. dissoluta in aqua frigida vel in aceto vel in potu data. Huius nãq viciſſitudo virtutẽ veneni diminuit ⁊ virtutez naturalẽ augmẽtat. Qđ si sitis ⁊ calor super fluxerint:bibat aquã frigidã purã vel mixtã cũ aqua roſ.⁊ aceto q̃ñtũ voluerit. vel bibat lac acetosum: qm̃ acuitatẽ veneni reprimit excellenter. Qđ si per bmõi dolor nõ minoretur opus fiet narcoticis:quare gradatim ad ipsa procedat̃. Detur ergo in potu tyriaca infra sex menses cõfecta:q̃ si nõ babeat̃:dissoluãtur in.ʒ.i.tyriace veteris grana.v.opij. vel det̃ filoniũ recens. Qđ si adbuc nõ suffecerit:augmentet̃ opiũ gradatĩe. Et si virt⁹ cõstiterit:purget̃ alternatiꝫ. Post bmõi narcotica cũ medicina aliq̃ lenitiua vt cassiafistula dissoluta in aqua decoc.prunoruz viol̃. donec venenũ ⁊ opiũ totalr̃ extrabant̃:⁊ emplastret̃ locus dolorosus cũ semptuiua solatro ⁊ nenupb.coctis in aq̃ pfecte.deinde expressis ⁊ pistatis ĩ mortario ⁊ incorpatis cũ aq̃ roſ.⁊ addito semine iusquiami ⁊ folijs eius recentib⁹ si ips sit ad boc. Et epitbimetur pectus totũ cum pecijs lineis imbibitis in aqua ro.frigida postq in ea pul̃.sandal̃. et roſ.⁊.cãpbore ⁊ terre sigillate fuerit dissolutus:qm̃ cor confortat̃:ne venenum ad se trãsire ꝑmittat. Siłr cõfortetur cerebrum et epar cũ eisdẽ ⁊ ponat̃ in aere frigido vẽtoso ⁊ euẽtetur ei⁹facies cuz flabello donec ventus excitet̃. Si igitur post bec oĩa dolor ventris cessauerit ⁊ vt⁹ naturalis redierit: regatur ex carnibus pulloꝝ ⁊ edorum coctis cum lactucis ⁊ portul̃.⁊ cucur.cõditis cum aceto vel agresta vel succo berberis vel granatorũ trifolij vł succo acetose. Utat̃ ex siccis fructibus frigidis prunis ⁊ cerasis. Post cibũ bibat vinum ponticũ vel mixtum cũ aqua clara donec ad perfectam redierit sanitatẽ. Si vero post bec oĩa virtus naturalis defecerit et sincopis frequens superuenerit aut dissolutio membroꝝ significat quoniã virtus medicine transiuit ad cor:quare pronosticis derelinquatur. Cura sanatiua veneni a qualitate calida operãtis sumpti in cibo vel in potu est eadẽ oĩno cum ꝑdicta. Preter qđ oportet q sint in ea clisteria lenitiua non acuta. Sed ⁊ ad boc est addẽdũ q si flux⁹ vẽtris fortis supuenerit:restringat̃ pro posse:sicut docuimus caplo ꝓprio. Cura sanatiua veneni operãtis a qualitate frigida assumpti p interius est vt fiat vomit⁹statim a principio sicut dixim⁹ cũ cibis frequẽtatis. Et clistеrisetur post boc cũ clisteribus acutis:fortib⁹:calidis:attractiuis que dixim⁹ ca.de stipticitate vẽtris. Et emplr̃etur stomacb⁹ ⁊ intestina cũ emplastris calidis dictis capitulo de debilitate digestionis stomacbi. Et probibeatur oĩno a somno trabendo ipsum per capillos ⁊ faciendo sternutationem cũ pipere vel cõdisi. Et dentur ei in potu confectiones calide cum vino veteri amaro:sicut est confectio anacardina dicta caplo de apoplexia.⁊ dyamargariton ⁊ dyatriũpipereon. Et ex melioribus rebus est tyriaca vetus:fricetur corpus totum vebementer cuz pannis asperis ad ignem calefactis. Et ponatur in loco calido luminoso donec cessauerit a somno:tũc nutriatur ex allijs⁊ cepis ⁊ mica panis imbibita in sinapi vel in formã saporis. Et sitim et ꝓposse inducas ⁊ labores:⁊ sudare facias in ieiuno vsq ad perfectam sanitatẽ. Cura morsus vel pũcture ex aĩalibus venenosis vel pũcturis vel sagittis toxicatis est vt statim a principio ⁊ ꝓprie infra tres dies stringatur membrũ ligatura forti supra locuz lesum:ne

Cor ꝯfortan

Cura a cal[illegible]

Cura a [illegible] frigida

Cura [illegible]

Confectiones frigide 7

virtus venenosa trāseat in corpus. Et ponatur sup locum ventosa lata cū stupa ignita donec attrahat vehemēter. Et si cōferens videatur: fiat scarificatio circūquaqꝫ: deinde ponātur pulli vivi scissi per mediū sup locū quoniā membrū fortificant ꝛ venenū ad se trahunt. Deinde emplastretur cuꝫ emplastris rubificātibus factis ex stercorib⁹ columbarꝫ et ficubus ꝛ sinapi ꝛ cepis crudis simul incorporatis ꝛ actu calidis positis sup locum. Et ex vehemēter attrahētib⁹ est vnguentū actu calidū illinitum: aut cantarides incorporate cum vnguēto apostolicon vel cū fermēto Ex attractiuis igitur huiusmodi fiat alteratio frequētata ꝛ sis audax in attrahēdo: qm̄ siue morsus fuerit venenosus siue nō fiet coaferens cum ꝟtute. Sed ante huiusmodi attractum ꝛ post liniatur tyriaca electa supra vlcus ꝛ intra circūquaqꝫ. Et eisdem diebus prohibeatur a somno supfluo ꝑposse: ne forte venenū cum spiritib⁹ ad interiora corporis rapiatur: neqꝫ permittatur vlcus cōsolidari quocūqꝫ modo: sed ponatur in eo succus caulis recentis vel bletis cū aceto ꝛ sale ꝛ sinapi trita et confecta cum melle aut succus allij ꝛ cepe crude aut aliqđ aliud acutorꝫ: donec patiēs oīno in membro nullū senserit nocumentū: neqꝫ negligatur mēbrū sanum circūquaqꝫ: sed a ꝓncipio cōfortetur cū ēplastris repcussiuis factis ex malis ğnatis contritis cū corticib⁹ aut cū solatro ꝛ semperuiua aut cū aqua ros. et terra sigillata ꝛ bolo armenico. Et sumat de tyriaca bona oīni die aliqd cuꝫ aqua frigida statim a ꝓncipio vsqꝫ ad tres vel quatuor dies. Qđ si infra hos locus corrumpatur ꝛ vlcus discoloretur opꝫ vt cū ferro ignito cauterizetur vsqꝫ ad profundū valde: vt totum locū obtineat vicinitatū: qm̄ maliciā veneni resoluit ꝛ escarā duram faciet intra labia circunquaqꝫ ne venenū valeat ꝑtransire. Post hoc vero tps non videtur cauteriū conferre. qm̄ venenū perambulauit membrū circunquaqꝫ: quod quidē cognosces ex coloris sui denigratione ꝛ sensus ꝛ motus priuatione: quare opꝫ vt totaliter a corpore resecetur si fuerit mēbrum possibile truncari: velut sunt man⁹ ꝛ pedes. Qđ si nō fuerit possibile nullatenus curatur: sed fortassis cū blanditijs vita per dies aliquos prolongatur cū vnguētis frigidis stipticis vehementer q̄ diximus ca. de malitia cancri reprimenda ca. de apatib⁹ membri in matrice. Verūtamē est sciendum q̄ ex morsibus animalium venenosorū sunt quedam in quibus conferūt medicine calide quas supra diximus: ꝛ est illud quod plurimū accidit. Sunt autē ꝛ alij in quibus medicine frigide videntur cōferre solū: sed nos illud infra distinguemus cum de morsibus ꝛ puncturis specialiter differemus ꝓprio cā. Ponimus nāqꝫ calida in morsibus timorosis velut viperarū ꝛ canis rabidi: frigida vero in morsibus paruis velut apum ꝛ vesparum: qm̄ non fit attractio ex ipsis cū medicus id poterit agnoscere ex post apparētib⁹ et iuuantibus ꝛ nocentibus: vt ait Gal. xij. de inge. sani. quoniā cum ex emplastris calidis predictis dolor ꝛ corrosio adaugmētatur. perueniendum erit ad frigida que sunt ex solatro ꝛ semperuiua: similiter ꝛ econuerso.

Pronosticatio.

Venenū opans a ꝓprietate ꝑiculosi⁹ est oībus: venenuꝫ ꝟo opans a frigiditate debili⁹ est oīb⁹ q̄re ꝛ multi euadūt ab eo: sed qđ a caliditate mediū est ipsorꝫ. Itē oīa venena citi⁹ imprimunt in corp⁹ cholericū largas hn̄s venas ꝛ mēbra mollia spongiosa ꝛ qđ est in etate iuuētutis q̄ in corp⁹ diuersuꝫ ab hoc ꝑterq̄ venena opantia a frigiditate q̄re ꝛ facili⁹ curantur in eisdē ꝑterq̄ in ea q̄ ex caliditate vn̄ Ypo. ij. p. amph. In morbis min⁹ ꝑiclitātur ꝛc. Itē sincopis aut dissolutio frequēs et fortis supueniēs mortale. Itē sudor frigidus ꝛ pulsus puus debilis inordinat⁹ fili ꝛ anhelit⁹ hmōi mortalis. Itē si vomit⁹ ꝛ vēter restringantur neqꝫ res ebibita expellatur: sed ad epar ꝛ venas rapiatur mortale. Itē si in pūctura aut morsu venenoso fuerit neru⁹ lesus aut arteria mortale erit vt plurimū ꝛ ꝓprie si lesio sit fortis quare accidit vt musculus ꝛ pūctura cum pungūtur: sint plurimū timorosa.

¶ De cura ꝓpria venenorꝫ assumptoruꝫ per interius: vtpote cibo vel potu vel medicina. Capitulum. ij.

Res venenose interficiētes corpus nostrū cū ꝑ interius assumuntur: sunt generum diuersorꝫ. Sunt ex eis nāqꝫ minere: plante ꝛ aīalia cū partib⁹ eorꝫ de q̄

bus ꝑ ordinē dicam⁹ breuiter ⁊ ꝓprie famo-
sis vsitatis. Litargicū cū bibitur: aptatur to
tum corpus ⁊ ꝓprie lingua ⁊ fit dolor fortis
in viscerib⁹ ita vt si supueniat vomit⁹ ⁊ vētris
fluxus ⁊ egressio vrine simul hora vna velut
in yleos ⁊ corrodantur intestina ⁊ egrediatur
an⁹ ⁊ fit color corpis liuid⁹ vt color plumbi.
Cura ei⁹ est vt statiz a principio facta cura
gnali venenoꝝ operātiū a frigiditate ita vt ni
hil eoꝝ ꝑtermittatur quoꝝ dicta sunt illic. Post illa
vero oīa si virt⁹ fortis fuerit: sumat ex medici-
nis ꝓuocātibus vrinā ⁊ secessum qm̄ cū egre
ditur stercus ⁊ vrina vehemēter ꝑ se vel ꝑ ar
tem sine violētia plurima surgit spes salutis
quare in potu dētur grana. vij. vel. ix. scamo-
nee vel. ℈. vnū dyagredij cū aqua mellis: qm̄
facit fluxū festinare. Et detur vice alia vinum
albū aquosum in quo cocta sunt semen apij
petro. ⁊ aliqd absinthij: qm̄ cōfortando sto-
machū ⁊ intestina ꝓuocat vrinā. Et fortio-
ra ꝓuocātia diximus capl'o de calculo in re-
nib⁹ ⁊ vesica. Et dixerūt expimētatores ꝙ si
post curā generalē ⁊ euacuationē dētur in po
tu. ʒ. iij. mirrhe cū vino aut spica celtica cum
stercore columbe bibentis vinū liberat a pro
prietate. Cerusa cum bibitur: accidit mollifica
tio membroꝝ ⁊ infrigidatur cerebrum ⁊ albifi
catur lingua ⁊ ratio ꝑmiscetur ⁊ accidit tussis
⁊ singult⁹ ⁊ surgit dolor fortis in viscerib⁹ ita
vt qnq3 supueniat sincop. ⁊ ꝑmutatur color cor
poris ad albedinē ⁊ qnq3 mingit patiēs san
guinē nigrū ⁊ ꝓprie qn̄ frigiditas vltimatur.
Cura ei⁹ est sicut cura litargi. Et si somnus
grauis supuenerit nequaq3 dormire ꝑmitta
tur qm̄ caderet in subeth ⁊ apoplexiā. Dixe
rūt preterea expimētatores ꝙ si post curā gene
ralē ⁊ euacuationē patiens sumat sisamū. i.
semen lini: ⁊ bibat vinū vetus clarū sup ipm
curat a ꝓprietate: similr ⁊ muscillago fenugre.
⁊ seminis mal'. ⁊ althee ⁊ psillij. Si potetur
vsifur. i. zinobrū cuz bibitur: accedit dolor for-
tis ⁊ corrosio in stomacho vel gutture atq3 in
testinis ꝓpter caliditatē vehementez quā ꝑ
adustionē acqsiuit quare fit fluxus vētris dif
ficilis: ita vt qnq3 sanguis egrediatur. Cura
ei⁹ est vt statim a principio fiat cura genera-
lis venenoꝝ opantiū a caliditate. Post hoc
vero sorbeat iura pinguia gallinarum. Et co-
medat cibos vnctuosos tēperatos in calidita
te velut est butirū: qm̄ lenificabit vias ⁊ fa-
ciet materias egredi per vomituz aut seces
sum. zimar. i. viride eris cuz bibitur: accidit
dolor ⁊ corrosio in gutture ⁊ stomacho atq3
intestinis: quare retinetur vrina ⁊ fit fluxus dis
sinthericus ⁊ qnq3 vomitus. Deinde cuz do
lor fortificatur: infrigidātur extrema ⁊ fit sinco
pis ⁊ ꝑfocatio. Cura ei⁹ est vt statim a prin
cipio fiat cura generalis venenoꝝ operātiū
a caliditate. Et si venter restrictus fuerit: lu-
brificetur cum medicina lenitiua vel cuz cliste
ri qd̄ fit ex viol. maluis ordeo depillato fenu
greco psillio althea ⁊ similibus coctis in aqua
ꝑfecte. De cuius collatura ⁊ oleo viol. ⁊ mel-
le fiat clistere qd̄ actu frigidū sepius iniicia-
tur. Qd̄ si fluxus vētris supuenerit ꝓposse re
stringatur. In fine vero rei ⁊ post vomitum atq3
euacuationē sorbeat assidue iura vnctuosa ⁊
gallinaruz piguiuz ⁊ porcelloꝝ: similr ⁊ brodia
butirosa. Bibat etiā sepius muscillaginem
fenugre. psillij seminis althee ⁊ semis mal'.
⁊ lini. Qd̄ si fastidiosum ⁊ abominabile fue
rit: bibat sirupū viol'. aut iulep cū aqua frigi
da. Et comedat butiruz cruduz cum bucella
panis: qm̄ lenit in visceribus: deinde bibat
lac acetosum ⁊ aquā frigidā ⁊ vinum grana
toꝝ ⁊ succum maloꝝ acetosoꝝ ⁊ berberis et
trifolij: qm̄ sui stipticitate ꝓhibent intestino
rum corrosionē ⁊ lenitiua cum stipticis alter
nentur. Et dixerunt expimentatores ꝙ vri-
na asini aut fel caprioli si ex ipsis. ʒ. j. potetur
cum aqua calida post curā generalem ⁊ eua
cuationē curat a ꝓprietate. Calx viua cū po
tatur: facit accidētia zimar. Et cura eius est
cura illius. Arsenicum vel auripigmētuz cuz
bibitur: facit accidentia zimar: ⁊ cura ei⁹ est
cura illius. Gipsum cuz bibitur: facit accidē
tia ceruse vel litbargiri: sed fit in eo difficul-
tas anhelitus maior: ⁊ cura eius est cura ce-
ruse. Alumen cum bibitur: facit tussim vehe-
mentē que cum perdurauerit: ꝑducit ad pti-
sim paulatine. Et cura eius est cura ptisis in
cibis ⁊ medicinis lenitiuis humectātibus ⁊
mundificantibus per sputum quare sorbeat
omni die in ieiuno lac recens asine vel capre.
Et comedat butirum crudū cum bucella pa
nis ⁊ lambat per diem penidias ⁊ zuccaruz
albissimum: ⁊ cuz tussis fuerit sicca: difficilis
bibat de sirupo liquiritie vel de ysopo. Squa
ma ferri cum bibitur: accidit dolor ⁊ mordica-
tio vehemens difficilis in stomacho ⁊ intesti

nis ⁊ quandoq; fluxus ventris superfluus ita vt fortassis ad dissinteriam perducat.

¶ Cura eius est vt si fluxus ventris non fuerit superfluus detur in potu medicina solutiua recens cum lacte acetoso: sicut est dragma vna vel dragma semis dyagredij vl' vncia semis electuarij de succo ros. ita vt materia expellatur per secessum. Post hoc vero dentur in potu sorbitiones vnctuose dicte in cura zimar vna vice post aliam assidue donec dolor mitigetur. Quod si fluxus valde superfluat: restringatur: vt docuimus capitulo de fluxu ventris capitulo de medicina effreniter laxante. Et dicunt experimentatores ꝙ si venter restrictus fuerit et dolor fortis detur in potu dragma vna pulueris magnetis cum aqua calida: quoniam congregabit squamas separatas. Et post hoc per duas horas dentur solutiua primo quidem lenia velut iura pinguia ⁊ brodia butirosa: quoniam facient ipsas egredi per vomitum vel secessum. Quod si lenia non suffecerint ad fortia gradatim procedatur. Realgar cum bibitur: facit accidentia zimar: sed est malitie deterioris ⁊ citius interficit. Cura eius est cura zimar. Sed o ꝙ parua est eius cura cum iam impresserit eius operatio ⁊ superuenerit dissolutio virtutis ⁊ sincopis pfunda. Argentum viuum cum bibitur ilico egreditur cum dispositione sua per inferiora: ⁊ siquidem fuerit non extinctum ledit stomachum et intestina cum dolore et torsione atq; inflatione ex frigiditate sua actuali priusq; egrediatur per inferiorem regionem: quare inflatur ex eo corpus totum ⁊ retinetur vrina ⁊ magnificatur lingua et mollificantur membra omnia velut in paralisi et apoplexia. Si vero fuerit sublimatum est nocitiuum valde atq; corrosiuum propter caliditatem maximam quam per adustionem acquisiuit: quare inducit dolorem ⁊ mordicationem vehementem in visceribus priusq; egrediatur. ⁊ sequitur fortassis fluxus ventris sanguineus ⁊ dissinteria perniciosa. Et cum funditur in aurem siue fuerit sublimatum siue viuum est penetratiuum incisiuum ex subtilitate sue substantie ⁊ fluxibilitate: quare accidit in capite dolor vehemens ⁊ permixtio rationis: ⁊ quandoq; ducit ad spasmum et epilepsiam aut ad mollificationem et apoplexiam propter lesiones fortem cerebri ⁊ panniculorum eius. Et dicunt quidam auctores ꝙ argentum viuū ē frigidum ⁊ humidum in quarto gradu: et quidam ꝙ sit calidum in eodem. Et videtur nobis ꝙ vtriq; verum sapiant. Est nanq; frigidum vehementer secundum suam actualitatem ⁊ operationem primam: quare est mollificans ⁊ paraliticum faciens cum quis gestauerit ipsum tempore longissimo aut eius fumum cum aduritur attraxerit per nares. Est autem calidum vehementer secundum suam cōplexionem ⁊ virtutem ⁊ operationem secundam: quare est incidens ⁊ corrodens ⁊ adhuc magis dum fuerit sublimatum. Uerum qualitercunq; res se habuerit: fiat cura generalis venenorum operantium a proprietate que fere vna est ⁊ eadem omnino. Post hoc vero oportet cōsolidare accidentia que sequuntur: quoniam si sequitur fluxus ventris plurimus ⁊ dolor fortis intestinorum que significant: quoniam virtus calida dominatur in ipso super frigida dentur confectiones frigide dicte ibidem gradatim procedendo donec ad narcotica perueniatur et restringatur fluxus proposse: sicut diximus in capitulo proprio capitulo de medicina effreniter laxante. Si vero sequitur paralisis et mollificatio membrorum que significant quoniam virtus frigida dominatur in ipso super calidam. dentur confectiones calide sicut dyamargaritō tyriaca vetustissima metridatum. Et fiant que diximus in cura generali venenorum operantium a frigiditate. Et dixerunt experimentatores ꝙ in causa calida confert bibere lac caprinum in plurima quantitate ⁊ lac acetosum ⁊ exercitari super ipsum motu forti assiduo: quoniam refrangit eius caliditatem ⁊ dolorem mitigabit ⁊ expellit materias deorsum per secessum. In causa vero frigida confert vna vice post aliam in potu sumere dragmas tres mirrhe cum vino veteri amaro aut ydromelle: similiter et vinum decoctio. absinthij ysopi et rutbe. Cum autem infusum fuerit in aurem nequaquā agitetur cum tenta vel radio: quoniam fieret magis furiosum: sed leniter inclinet patiens caput suum super aurem lesam ⁊ saltat super pedem lateris eiusdem donec egrediatur. Et si non sufficit: p-

nocetur sternutatio cum pipere vel condisi: ita vt os ⁊ nares obturentur. Quod si adhuc nõ sufficerit: fiant oĩa que diximꝰ ca. de surditate. ⁊ solicitet medicus in eius euacuatione: qm̃ cũ nõ educit: corrodit cerebrũ ⁊ piã matrẽ: ⁊ demũ interficit cũ dolore vehementi. Napellꝰ cũ potat apostemant labia oris et lingua ⁊ egrediunt oculi ⁊ fiunt sup ipm vertigo ⁊ sincopis ⁊ tenasmõ ⁊ raro euadũt aliqui ex eo: qm̃ est venenum a proprietate. Qd si subito non moriant: cadunt in febres ethicã aut ptisim: ⁊ sagitte illinite ex succo eius interficiũt subito quẽ tangunt. Cura eius si fuerit possibilis est vt statim a principio fiat cura generalis venenoꝝ operantiũ a pprietate. Post hoc vero detur in potu tyriaca optima cũ vino ⁊ musto: aut detur metridatũ aut dyamargariton aut dyamuscus cũ vino decoctio. capparis macis ⁊ croci vna vice post aliã assidue: quoniã resistũt hmõi veneno a pprietate: si tamẽ resisti sibi poterit per artẽ quoquomõ. Et si vomitus tardaretur: possunt dari ante ipsum: lʒ tũc minus operent. Euforbiũ cũ bibitur: facit accidentia ʒimar: ⁊ cura eius est cura illius. Titimalus cũ bibitur aliq̃d ex generibus lactis fiũt accidẽtia ʒimar ⁊ cũ facies aut manꝰ ex eis liniũtur: surgit in tumorem ⁊ discoloraẽ velut facies leprosoꝝ. Et dicit cp.ʒ.ij. ex lacte huiusmodi inficiunt potantẽ. Sunt aũt titimali.iij. species famose. scʒ anabula cuius succo vtimur: esula cuius radice vtimur: ⁊ cathaputia cuius semine vtimur. Cura eoꝝ omniũ cum in potu assũmũtur est cura ʒimar in stipticando ventrẽ atq; leniendo dolorem: sed oportet vt sit maior intentio ad fluxum restringẽdũ cũ cibis ⁊ potibus ⁊ balneis clisteribus frigidis stipticis vehemẽter. Qd si dolor ⁊ corrosio fortis sit in visceribus lenitiua cum stipticis alternentur: vt docuimus ibidẽ. Et ex balneis vehementer stipticantibus est aqua pluuialis aut cisterne postq̃ in ea fracte fuerint rose balaustie corti. granatoꝝ papaueris folia fructus rubi pira pontica mala acetosa nespille sorbe galle cipressi cupule glandiũ folia vitis agrestis berberis ⁊ sitia in aqua cuʒ tepida fuerit balneet vsq; ad vmbilicũ paruʒ post parum ne virtus ex eo debilitet ⁊ spargatur aqua ro. sup faciem ⁊ pectus: ⁊ naribus instilletur. Ex cibis aũt stipticis sunt risum panicum citonia sorbe nespille pira lentes excorticate aut bis cocte relecta prima aqua ⁊ expressa diligenter. similiter ⁊ pultes ex farina simile conditi cum lacte vstulato. Similiter ⁊ caro pullorũ assa atq; condita cum cera recenti ⁊ adipe renuʒ caprarum vel hircorum simul ad ignẽ in sartagine dissolutis ⁊ roratis super assaturam. Ex potibus stipticis sunt vinuʒ rubeum põticum mixtuʒ cum duplo aque pluuialis aut aque in qua ferrum ignitum fuerit extinctuʒ similiter ⁊ aqua deco. sumach ⁊ mirtillorum cum zuccaro ro. dulcorando. Clisteria stiptica preciosa diximus ca. de dissinteria. Electuaria stiptica diximus cap. de sputo sang. Et trocis. de karabe sublimes ca. de mictu sanguinis. Cum autem lac titimali linitum fuerit super faciẽ aut membrũ aliud inũgatur ex vnguento albo famoso aut citrino: qd si non suffecerit: fortificet eius ṽtus cũ cerusa aut litargiro. Mesereon ⁊ cocognidiũ cum sumuntur in potu immoderato vsu ⁊ sine proprijs tyriacis faciunt accidentia titimali. Est autẽ mezereon herba cuius folijs vtimur sed cocognidium est semẽ eius quod est malitie peioris. Et dicitur cp.ʒ.ij. in potu exhibite sunt perniciose: plus tamen vel minus ſm virtutem assumentis. Cura eoꝝ est cura titimali. Scamonea ⁊ dyagredium cum bibuntur sine suis correctorijs ⁊ vsu nõ moderato faciunt accidentia titimali. Est autem scamonea dicta priusq̃ assetur in citonio vel torrefiat super lamina ferrea acuta: post hoc vero dyagredium appellatur: et sic scamonea est malitie peioris quare dicitur cp.ʒ.ij. ex ea interficiunt potantem plus tamen vel minus ſm virtutem assumentis dyagredij vero vncia semis vel circa id. et cura eorum est cura titimali. Aloes cum bibitur dosi superfluente ⁊ cum additione piperis aut sinapis aut aliorum acutorum et postpositione stipticorum facit accidentia titimali ⁊ aperit orificia venarum. primo quidem meseraicarum: dein earum que sunt in substantia epatis: ⁊ post hoc in membris remotis quare educit sanguinẽ bonũ p secessum ⁊ sequit sincop. ⁊ casus ṽtutis. Et cura eius ẽ vt ligent extrema vehemẽter: p̃io q̃dẽ superiora deinde inferiora. Et ponat vẽtose sicce magne sup epar stomachum vt attra/

bant suctione forti. Et post hoc ministrentur potus stiptici: similiter ⁊ balnea q̄ diximus in titimali cura. Elleborus cum sumitur in potu vsu immoderato facit angustiā circa cor ⁊ stomachū: ⁊ si fuerit albus accidit vomitus fortis assidue donec cadere faciat virtutē. Si vero accidit fluxus ventris corrosiuus donec ad dissinteriā pducat. Et dicitur q̄ albus interficit canes a pprietate. Niger vero homies si ex ipo .3. ij. vel tres assumātur. Cura eius est cura titimali. Ciclamē cum bibitur vsu imoderato facit fluxum vētris superfluere vehementer. Et cura eius ē cura titimali. Cucumer asininus cum succus eius bibitur dosi superfluēte faciet ventrem currere vsque ad sincopim ⁊ mortē. Cura eius est cura titimali. Opiū cum bibitur: accidit stupor ⁊ frigiditas extremorū ⁊ singultus ⁊ vertigo ⁊ oculorū tenebrositas cum grauitate magna ⁊ color faciei ⁊ labiorū oris ⁊ vnguiū fit plumbeus. Deinde cū virtus eius magis impresserit: accidit difficultas anhelitus ⁊ amissio loquele ⁊ subeth ⁊ spasmus. deinde pfocatio cū frigido sudore. Et dicitur q̄ .3. ij. vel iij. ipsius interficiūt potantē ⁊ pprie si fuerit frigidus per naturā vel etatē ⁊ ipm potauerit cum modico vini albi ⁊ vaporosi qd̄ eius virtutem cito deleget p venas ad cor ⁊ cerebrū preter q̄ resoluat. Si vero fuerit cholericus aut sanguineus p naturā ⁊ in etate adolescentie vel iuuētutis dosi indiget ampliori. Cura eius est vt statim a pncipio fiat cura gnalis venenorū operantiū a frigiditate. Post illud aūt detur in potu vna vice post aliā vinum decoctiōis castoris ⁊ piperis. Et sumat ex tyriaca optima in q̄ aliqd balsami ponatur si fuerit possibibile ⁊ comedat allia ⁊ nuces super ipsum assidue: qm̄ calefaciendo conferunt vehementer. Similiter ⁊ vinū albū vetus amarū bibitū in multa quantitate donec sudet et calefiat ⁊ moueatur. Et dicunt experimentatores q̄ ista cōfectio est eius propria tyriaca. ℞. asse fetide casto. piretri piperis mirrhe sauine. an. q̄tum volueris de vnoquoque terantur ⁊ conficiantur cū melle: et detur ex ea assidue cū vino calido puro veteri amaro: similiter ⁊ quodlibet simpliciū est conferens sui qualitate potēti. Nux mecha cū bibitur: facit accidētia opij: ⁊ dicitur q̄ .3. b. ex ea somnū profundū inducit. q̄ si ad .3. ij. procedatur: interficit cū somno. Cura eius est cura opij. Iusquiamus cū bibitur ex semine eius mollificatur corpus ⁊ magnificatur corpus et egreditur spuma ex ore ⁊ rubēt oculi velut strāgulati ⁊ sensus obscurantur ⁊ fit asma ⁊ pmiscetur ratio ⁊ superuenit spasmus ⁊ epilepsia et qnque rugiūt voce horribili atque rauca. Et niger est in hoc deterior albo. verūtn̄ vterque ipsorū est debilior q̄ sit opiū vel nux mecha: ita vt fortassis .3. iij. vel quattuor ad minus efficiant accidētia predicta. Cura eius ē cura opij oino. Uua vulpina cū bibitur: surgit velut lactis sapor in ore bibentis ⁊ induratur lingua ⁊ color faciei offuscatur ⁊ superuenit vomitus ⁊ singultus ⁊ fluxus ventris dissintericus cum mucositatibus ⁊ squamis intestinorum. Cura est vt statim a pncipio fiat cura generalis venenorū omniū que est vt festinetur ad euacuationē subitā per vomitum ⁊ secessum. Post hoc vero sumat in potu lac caprinū vel asininū in multa q̄titate ⁊ moueatur fortiter sup ipsum: qm̄ malitiam eius refrangit: corrosionē phibet ⁊ ipsius reliquias euacuat per vomitum vel secessum. ⁊ si fuerit lac acetosum: aut lac vstulatum fortius opabitur hoc idem. In fine vero rei cum dolor ⁊ corrosio cessauerit oino detur tyriaca ⁊ elec. calida cū vino vt alterent malā complexionem frigidā derelictā. Est nanque venenum hmōi mortificatiuum ⁊ corrosiuum sed maior cadit timor in corrodendo q̄ mortificando. Fungus. Cū ex aliquo genere fungorū plurima q̄titas sumitur in cibo ⁊ proprie sine pipere aut alijs acutis ⁊ in corpore frigido per naturam vel etatem accidit singultus ⁊ pūctura circa stomachum ⁊ difficultas anhelitus ⁊ inflatur venter ⁊ infrigidatur corpus totū ⁊ minoratur pulsus. Cura eorū est vt statim a principio fiat cura generalis venenorū operātium a frigiditate que cōsistit in euacuatione plurima per vomitum ⁊ secessum: post illud fiat cura opij supradicti. Psilliū cum recens assumitur in potu sub multa q̄titate facit accidētia fungorū. Coriādrū cum recens comeditur in q̄titate lib. s. aut succus eius bibitur in q̄titate ptis. iiij. lib. s. facit accidentia opij. Et cura eius est cura opij oino. Mādragora cum potatur sub dosi excedēte facit accidentia opij sed est malitie minoris. ⁊ cura eius est cura illius oino. Cātarides cū bibūtur: accidit dolor et corrosio in stomacho ⁊ meri ⁊ intestinis: ita

vt qñq sequat solutio ventris fluxus vehe/mens e sincop. ⁊ pmixtio rõnis ⁊ dolor pte ditur vsq ad extrema corpis transiẽs p ypocundria ⁊ inguina vsq ad coxas ⁊ crura. Et hec oia pueniunt ex earũ qualitate sola. verum qd ex pprietate accidit: est vt siue p in/terius siue per exterius ministrent in potib⁹ vel emplis ledant vesicam lesione vehemẽti ita vt alteret ⁊ assidue appetat mingere p/pter qd mingat: ⁊ qñq mingit sanguinẽ purum modicũ subtilẽ cũ venit ex vesica: ⁊ qñ/q sanguinẽ purũ plurimũ nigrum cõdensatum cũ ex renibus pcedit quare fit dolor maximus circa pectinẽ ⁊ sumen. ⁊ inflat virga vehementer. Cura eax est vt statim a principio fiat cura gñalis venenox operantiũ a q̃litate donec tota materia euacuet p vomi/tum ⁊ secessum. post hoc vero mitiget dolor et corrosio intestinox ⁊ stomachi sorbitioni/bus lenitiuis vnctuosis ⁊ clisterib⁹ frigidis humectatiuis q̃ diximus in cura zimar. q si fluxus ventris supfluat sicut docuim⁹ in cu/ra titimali. Deinde vo mitiget dolor ⁊ cor/rosio q̃ fit in vesica ⁊ regionibus vrine cũ si/rup. frigidis ⁊ cũ trociscis de alkekengi et cũ collirijs iniectis per siringã ⁊ cũ balneis et vnguẽtis conferẽtibus que oia pposse iam scripsimus ca. de vlcere ⁊ scabie in vesica. et ca. de ardore vrine. lib. j. Stafisagria cũ bibitur dosi supfluente facit accidentia cãtarid. Et cura eius est cura ipsax. Stellio cũ assumitur eius caro aut bibit liquor in quẽ ceci/derit: fiunt accidẽtia cãtarid. fm ysophagũ stomachũ atq intestina sed nõ fm vesicam. Et cura eius est cura cantarid. Ydrus cũ bibitur ei⁹ caro aut aqua in q̃ habitat aut morit: aut facit accidẽtia cãtarid. Et cura ei⁹ ẽ cura cãtarid. Rana seu buso cũ bibit aqua in quã piecerit saliuã aut in qua morat: in/flat corpus ex ea vehementer velut in ydro/pisi ⁊ fit eius color liuidus cũ citriuitate p/mixta ⁊ accidit dolor ⁊ angustia in stõacho ⁊ meri atq intestinis ⁊ difficultas anhelit⁹ velut pfocati ⁊ sensuũ obtenebratio ⁊ vertigo ⁊ pmixtio rõnis. Et cũ eius malitia impresserit magis fit spasmus aut thetanus ⁊ ventris solutio fortis ⁊ vomitus ⁊ emissio sper/matis vna hora: post hoc superuenit sincop. mortalis ⁊ pauci saluant ex ea. q si qs eua/serit nõ retinebit dentes ⁊ hec est pprietas sua specialis ex mollificatione gingiuarum quã induxerit. Cura ei⁹ est vt statim a pnci/pio fiat cura generalis venenorũ operantiũ a pprietate donec tota materia vel maior eius pars euacuet per vomitũ ⁊ secessum. Deinde pcedat ad curã pprietatis venenose cũ potu tyriace veteris electe ⁊ metridati dando ex eis vice post vicez cũ vino claro donec malitia veneni refrangat ⁊ virtus natu/ralis confortet. In fine vero rei cõsiderentur accidentia q̃ remãserunt. Et si remãserit vẽtris inflatio det dyacucurma maior ⁊ minor et fiant oia q̃ diximus cap. de ydropisi. §. de ascite siue se. Si vo remãserit spirituũ ob/scuritas ⁊ mollificatio mẽbrox: fiant oia q̃ diximus ca. de paralisi p totũ. Uitulus aqticus est vermis puus longus velut duox cu/bitorum coloris subalbidi habitãs in palu/dibus ⁊ aquis corruptis ⁊ credit ab aspiciẽtibus q fit pilus caude equine ppter simi/litudinẽ ad ipm. Et cũ assumit in potu facit accidentia ranax. Lepus marinus cũ bibit facit accidentia cantarid. Et cura eius ẽ cu/ra earũ. Ceruus cũ assumit in cibo: extremitas caude ceruine facit angustiã vehemẽtez in stomacho ⁊ intestinis ⁊ qñq sincopim et mortẽ. Cura eius est vt statim a pncipio fiat cura generalis venenorũ operantiũ a pprietate donec materia educat totaliter vel pro maiori parte. Post illud vo in potu vicibus frequentatis tyriaca optima cuz vino claro aromatico. Et dicũt expimentatores q ista cõfectio est eius pura tyriaca. Rx. auellanax fisticox fellis equini. añ. terant ⁊ incorporẽtur cũ melle vel zuccaro ⁊ dent in potu vna vice post aliã cũ vino pdicto. Fel. Oĩe gen⁹ fellis cũ assumit in cibo vel potu est ex genere venenox ⁊ facit accidere vomitũ cholericũ ⁊ sincopim. Et dicit q fel leonis aut leo/pardi inficit illico potantẽ. Et fel canis aq̃/tici aut canis rabidi cũ sumit ad q̃titatẽ lentis inteficit infra. vij. dies quos si ptranseat fiet spes salutis.

¶ De cura speciali venenox approximatox p exterius: vtpote morsu vel pũctura: aut vulneratione cũ gladio aut sagitta toxicata. Caplm. iij.

BEs venenose q̃ per exterius exhi/bite interficiunt nostrũ corp⁹ sũt generũ diuersox. Sũt nãq ex eis

minere ⁊ plāte atq; aīalia de q̇bus per ordi/
nē famosiora atq; vtilia ꝑcurramus. Si vide
tur necessarium vnūquodq; ipsoꝝ operet̃ a
ꝓprietate: qm̄ rarū est vt virtute alia valeat
corpus hoīs trucidare. Napellus cū ex suc/
co ei⁹ recenti gladius cū tela ꝑtingit̃: interfi/
cit quē reperit hora vna. Et nō videt̃ ei cu/
ra possibilis. q̄ si quid cōferre poterit: est ty
riaca magna andromaci ⁊ post ipsam tyria/
ca gal'. cū dissoluit̃ in vino vel aqua ros. ⁊ in
tra vuln⁹ ⁊ extra pungit̃ oīquaq; ⁊ dat̃ ex eis
in potu vna vice post aliaꝫ incessanter. q̄ si
per hmōi patiens senserit alleuiationē: pro/
cedat̃ illico ad curā gn̄alē morsuū ⁊ punctu/
raꝝ venenosaꝝ quā dixim⁹ in fine ca. gn̄alis
vbi etiā signa certa generalia atq; infallibi/
lia euidenter descripsimus. Realgar cū lini
tur sup gladiū vel sagittaꝫ vulnerantē facit
dolorē ⁊ corrosionē plurimā: ita vt si nō suc/
currat̃ totaliter corrūpit mēbrū ⁊ eius opa/
tionē. Cura ei⁹ est vt statim a principio fiat
cura generalis sup̄dicta sꝫ opꝫ vt empl'a fri
gida cū attrahētib⁹ ibi positis alternent̃ ne
malitia veneni reddat̃ furiosa. Fiūt ėmpl'a
attractiua ex rebus calidis: vtpote ficubus
⁊ sinapi ⁊ fermento ⁊ stercore colūbarū atq;
sil'ibus vice vna ⁊ emplastra mitigatiua re/
p̄ssiua ex reb⁹ frigidis: vtpote solatro semp
uiua lactuca cicorea folijs papaueris ⁊ sil'ib⁹
vice alia donec corrosio securet̃: neq; securet
medicus ad consolidationem labiorum do/
nec tota malitia veneni radicitus exhalarit.
Arsenicū sublimatū cū acciderit ex eo vuln⁹
facit accidentia realgar. ⁊ cura eius est cura
illi⁹. Vipa cū morsum in quē fecerit dētibus
aut puncturā cauda sua egredit̃ prio san. pu
rus: deinde per horā vnā san. spumosus pro
pter ebullitionē veneni ⁊ post hoc virus ci/
trinū aut viride cenosum quare surgit dolor
vehemens ⁊ apostematur mēbrū totū ⁊ sur/
gunt botbor ⁊ pustule minute velut ab igne
vl' aqua bulliente. Verū cū ambulauerit ei⁹
malitia ꝑ corpus inflat̃ ⁊ fit rigor ⁊ frigidi/
tas extremoꝝ: n̄ q: venenū sit frigidū: sꝫ ꝓpt̃
opressionē sil'r ⁊ resolutionē caloris naturaľ
ex caliditate veneni: et qn̄q; supuenit vomi/
tus citrinus ⁊ singult⁹ ⁊ vertigo ⁊ fluxus san
guis nariū. In fine vero sudor frigidus dimi
nutus ⁊ sincop. donec mors infra diem septi
mū vt plurimū subsequat̃. Et masculi quidē
sunt deteriores femell'. ⁊ discernunt̃ ex hoc
quoniam masculus hꝫ vnū dentē solū quare
et facit foramem vnicū ex vtraq; ꝑte mem/
bri lesi: femella vo plures. Et iterū magni
sunt deteriores ꝑuis ⁊ senes iunioribus ꝓpt̃
siccitatē sue cōplexionis ⁊ famelici repletis
⁊ irati mansuetis ⁊ montani paludinosis. ⁊
in estate atq; autūno peiores sunt q̄ hyeme
et vere. Et sputū eius cū sumitur in cibo vel
sanguis q̇ fluit ex cauda sua cū occidit̃ aut fel
ipsius interficit ilico sumentē ⁊ inflat̃ ex eo
corpus vehemēter ⁊ fit dolor ⁊ angustia for
tis valde donec supueniat sincopis ⁊ mors.
Et dixerunt experimentatores q̄ lingua vi
pere cū siccat̃ ⁊ custoditur ne putrescat alte
ratur in colore ⁊ citrinat̃ ⁊ velut sudorē rori/
dum modicū acquirit cū venenum accesserit
ad ipsam: ⁊ ꝓprie cū ponitur inter res frigi
das siccas moderate velut ē sal ⁊ arena: quo
niā tunc vapor venenosus magis sup ip̄am
aggregat̃. Et idcirco sup mensas principuꝫ
ponit̃ ⁊ magnatū. Cura eius ē cura gn̄alis
siue per exterius: siue per interi⁹ obuiauerit:
neq; reperit̃ scriptū aliqd̃ certū ⁊ ꝑfectū p̄t̃
curas gn̄ales. Verūtn̄ emperici dixerunt q̄
multiplicatio somni ⁊ potatio vini boni plu
rimi: ⁊ vsus assiduus tyriace optime intus ⁊
exterius aut metridati optimi confert specia
liter in isto veneno ꝓpter resolutionem spi/
rituum plurimā ⁊ maximā quam efficit suo
calore forti. Neq; dentur in potu cōfectiōes
frigide: quia calorēꝫ veneni aggregant ⁊ na
turalem debilitant vehementer: sed calide
acute quoniā venenū subtiliant ⁊ resoluūt si
cut est tyriaca optima exhibita cum vino plu
rimo veteri amaro ⁊ modico aceto. similiter
⁊ allia ⁊ sinapis ⁊ semen cicute ⁊ assafetida
⁊ piretrū ⁊ mirrha ⁊ gentiana piper casto/
reū. aristologia rotunda ⁊ omnia coagula: ꝓ
prie tamen coagulum leporis ⁊ squilla aco
rus ⁊ asarum rutha ⁊ oppoponacuꝫ: siue po
tentur: siue supra vulnus emplastrentur quo
quodo possibili conuenienti. Et ex eisdem
plurimis bonis est illud quod fit ex pulis vi
uis per medium scissis ⁊ actu calidis frequē
tatis super locum ⁊ quod fit ex ranis siccis.
Et quod fit ex carne vipere si potest haberi:
et quod fit ex sauina ⁊ baccis lauri ⁊ squilla
assata et farina orobi et sinapi ⁊ floribus
camomille simul mixtis et perfecte contri/

tis ⁊ incorporatis cum oleo laurino vel oleo de iunipero vel laterino vel benedictino: vl' melius adhuc omnibus oleis foret balsamus si posset haberi. Dixerunt etiã ꝙ si hõ lesus a vipera bibat vrinã hois non lesi curatur. Conferũt preterea ⁊ res vnctuose in cibo assumpte: velut sunt butirum nouũ vel vetus plurimũ sumptũ cum bucella panis ⁊ iura gallinaꝝ pinguia ⁊ nuces: et oleũ: qm̃ sui viscositate aut hũiditate forti opprimũt caliditatẽ veneni ⁊ in se trahunt ne per corpus dilatet̃: et fortassis educũt per vomitũ aut secessum. Dixerũt etiã ꝙ virga ceruí assata ⁊ comesta hora dispositiõis veneni multum cõfert: in fine ẽo rei ⁊ cum tumor et inflatio corpis ⁊ angustia fuerit minorata inducat̃ sudor atq; exercitiũ et labor fortis in ieiuno: ⁊ phibeat̃ a somno ppósse. Et balneetur in aqua tepida in qua sint cocte flores camomille mellilotum ⁊ anetũ donec veneni reliquie resoluãtur. Scorpio cũ fecerit puncturã in membro aliquo p aculeum sue caude tumet et inflatur cũ tumore forti ⁊ dolore: et si nõ succurrat̃ pãbulat: inflatio totũ corpus donec pueniat ad mẽbra nobilia et eorum operationẽ destruat ⁊ sic vitam tollat. Cura eius est cura gñalis cũ ventosis ⁊ emplastris attractiuis posit̃ statim a pñcipio super locum: et fortassis opus fiet cauterio si nõ sufficiãt predicta. Et dixerũt experimẽtatores ꝙ si locus inũgatur sepius cum oleo de scorpionib' quod diximꝰ ca. de calculo in renibus et vesica. C. de empericis. confert a proprietate. Sed oleũ antiquũ in quo puluis euforbij fuerit dissolutus aut allium coctum cum vino cõfert sui resolutiõe vehemẽti. Similiter ⁊ vetusta tyriaca et metridatũ et ois confectio vehemẽter calida siue p interius siue p exterius applicetur. Aranea cũ membrũ stimulauerit: facit accidẽtia scorpionis et qñq; deteriora illis ita vt extrema infrigidẽtur et venter ingrosset̃: et virga erigatur ex multiplicatione ventositatũ in corpore plurimarũ. Cum autẽ in potu sumit̃: inflatur collũ ⁊ venter et egrediũtur oculi. Et fit angustia in stõacho et itestinis donec sincopis et mors sequat̃. Cura eius cũ fecerit puncturã est loci ventosatio fortis cum scarificatione: ⁊ post hoc eius emplastratio cum ruta ⁊ absinth. calce ⁊ cinere simul incorpatis cum aq̃ calida et sudor in balneo sicco et sepeliri in arena calida: vel stercore bouino vel cinere calefacto in fornace ⁊ sumere i potu tyriacã cum vino puro vna vice post aliã assidue ⁊ cõfectiones calidas sepe dictas et semẽ nigelle ppꝛie ⁊ se. apij. ⁊ assam fetidã donec dolor ⁊ tumor cessauerint oino. Cum autẽ in potu sumatur: fiat ilico cura gñalis venenoꝝ opantium a ppꝛietate. Rustela est aĩal silẽ aranee sed hꝫ crura lõgiora ⁊ eiꝰ puctura facit accidentia aranee. ⁊ eius cura est cura illius. Basiliscus q̃ cognominatꝰ est regulus: qm̃ caput hꝫ velut coronatũ seu qm̃ cunctis animãtibus sui potenti malicia dominat̃. Ipse nãq; nõ tm̃ sputo vl' morsu interficit verũ ⁊ visu solo. Qm̃ est eiꝰ venenositas adustiua vt vapores sui corpis aerẽ reddãt venenosũ q̃re nullũ aĩal viuere põt circa suã speluncã ⁊ herbe ⁊ plãte virides arescunt cũ serpit sup eas. Et si q̃s ipm gladio vel lãcea tetigerit: morit̃ velut ex pũctura. et dicit̃ ꝙ gñat̃ ex ouo galli decrepiti qñ sup ipꝫ bufo cubat ⁊ fouet velut gallina pullos suos. Sꝫ nos magis credimꝰ ꝙ sit aĩal gñatum ex sibi silĩ queadmodũ ⁊ bufo: qm̃ i india maxie multiplicant̃ ⁊ in nubia q̃ sũt regiones calẽ vehemẽter. Et nõ ẽ ei cura oino q̃re cũ videris hoiem interimi subito sine cã manifesta ⁊ in loco de hoc suspecto hoc scias fieri ppt̃ basilicũ. Et dixerũt empici ꝙ sola mustela hꝫ a ppꝛietate interficiẽdi ipm et in hoc psistit fortior leone aut milite armato. Armena est aĩal silẽ basilisco in figura ⁊ opatione preter ꝙ nõ interficit hora vna sicut basiliscus: sꝫ infra. iiij. dies. Sed idcirco apud medicos sagitte toxicate sagitte armene nũcupãtur aut fortassis ideo ꝙ apud armenos fuit reptus primus eius vsus. Aspis et ydro sunt serpẽtes venenosi quorum est ppꝛietas vt quem tetigerit morsu vel punctura interficiant infra. ij. vel tres horas neq; est eius cura. Canis cum est rabidus interficit suo morsu nisi subito succurratur. Fit autem rabidus per adustionem humoꝝ sui corporis ⁊ cõuersionem cõplexionis naturalis in melancholiam adustam queadmodũ in hominibus fit mania canina. Et signa canis rabidi et morsus eius sunt rubor oculorum et proiectio lingue extra os ⁊ intromissio caude inter crura et spuma currens

ex ore ⁊ raucedo vocis ⁊ abhorrere socios ⁊ natos quare currit solitarius ⁊ vult inuadere cui obuiat ⁊ fugiūt ab eo canes. Et dicit ꝙ si liniat panis ex sanguine currēte ex morsu canis rabidi non cōedunt eū canes alij. Et si emplastret vulnus cum mica panis et ꝓijciatur galline nō comedet ex ea. Cū igit canis hmōi momordit hoiem ⁊ sibi pꝰ alios dies ⁊ ad minus inter dies .xl. ⁊ q̄ttuor menses supuenerit timor aque vehemēs ⁊ raucedo vocis ⁊ dolor vulneris maior debito ⁊ dispositio ad opationes melancholicas scias ꝙ fuit morsura canis rabidi quare si nō succurratur: fit rabidus et ipse ita vt mordeat hoies quibꝰ silr accidet sicut sibi qm̄ est eiꝰ morsus venenosus ⁊ supuenit difficultas anhelitus velut in asmate ⁊ venter siccat ⁊ vrina qn̄q3 retinetur. ⁊ qn̄q3 mingitur vrina nigra ⁊ qn̄q3 lactea grossa valde quasi sint in ea canes parui ⁊ quandoq3 subtilis aquosa ꝓpter oppilationē ⁊ demum accidit prefocatio cum morte festina. Et dicit Auicē. ꝙ non euadet aliq̄s quem canis rabidus momorderit postꝙ timor aq̄ supuenerit qm̄ significat veneni malitiā totū corpꝰ ptrāsisse. Et dicit Ras. in diuisionibus ca. de mordicatione animaliū venenosorum. ꝙ morsus canis rabidi est sup alia venena maximi nocumēti: qm̄ est magis interficiens ꝙ alia ex eo ꝙ est eiꝰ conuersatio inter hoies per naturam. Cura eius ⁊ proprie in pn̄cipio infra tres dies ad plus cū3 adhuc est possibilis est vt statim fiat cura generalis morsuū venenosorum cū ligationibꝰ ⁊ ventosis emplastris attractiuis. silr ⁊ cauterio cum ferro ignito: ꝙ si nō videtur sufficere ⁊ membrū incipiat denigrari nō securabitur eger nisi membrū totaliter emutilet si fuerit possibile mēbru3 remoueri prout dictum est in cura generali. Et regat cum cibis ⁊ potibꝰ impinguātibꝰ corpus. Silr ⁊ digestionibꝰ ⁊ euacuationibus queadmodū in passionibꝰ melācholicis quas diximus ca. de perturbatione virtutū sensitiuarū. §. de mania canina. veru3 qm̄ in hmōi regimine cadit potus aque frigide necesse est vt exbibeat in vasis obturatis: ita vt ipsam nō videat: neq3 audiat cū potarit. Sunt preterea remedia quedā conferentia a proprietate queadmodum emplastrum ex rutha elixata ⁊ confecta cum butiro vaccino super locum. Et frequēs vsus medicine de cancro que sic fit. ℞. cinerum cancrorū adustorum cū3 suis corticibus sicut sunt in testa vel fornace. ℥. x. gentiane. ℥. v. thur. ℥. j. terātur oīa ⁊ cribellentur ⁊ misceant simul detur ex eo omni die statim a principio. ℨ. j. vel. ij. cum aq̄ frigida: qm̄ rabiem fieri ꝓhibet anteq̄ fit: ⁊ cū facta est: mitigat ⁊ decidit. Similiter ⁊ cerotum. ℞. aceti lib. vnā ⁊ ß. oppoponaci lib. j. dissoluātur adinuicē in casola ⁊ bulliantur donec fuerint inspissata in formā vnguenti cōtinue agitādo cum spatula donec fuerint pfecte cōmixta. Et cum infrigidatu3 fuerit: reseruetur omni die aliq̄d ex eo super corium extendatur molle albū ⁊ vulneri supponatur p̄missa cura generali: quoniā attrahendo mundificat ⁊ post hoc sanat. Ad idem etiam cōfert vnguentū fuscum famosum virtute potenti. Lupus cū3 fuerit rabidus facit accidentia canis rabidi. ⁊ signa et cura sunt sicut in cane rabido. Vulpes cū fit rabida facit accidentia canis rabidi. et signa ⁊ cura sunt etiā illius. Similiter est de mustela rabida. Homo cū3 fit rabidus ⁊ demonium habens lupinū seu maniā canina3 fit eiꝰ morsus venenosus ⁊ facit accidētia canis rabidi p̄ter ꝙ nō accidit timor aque nisi fortassis rabies fuerit a principio ex cane rabido: vt diximus superius. Et cura eius est cura canis rabidi. Est preterea cum morsus hominis aut alterius animalis est malus dolorosus preter ꝙ fit venenosus propter aliquam malam qualitatem calidamvel frigidam vehementer qua differunt indiuidua inter se sub eadem specie vel propter rē acutam: vtpote spinam vel vnguem aut dentes paruum derelictum in vulnere post morsuram quare tardatur consolidatio in eisquēadmodum accidit et in puncturis apum et vesparum et calcarium et fusorum filantiu3 mulieris et gladijs rubiginosis quare omnium vna et eadem est cura sc3 vt a principio fiat emplastrum super locum ex cepis crudis et sale ⁊ melle ⁊ cepis simul cōmixtis et incorporatis quod dimittatur supra vulnus per diem vnam et noctem: quoniam malam complexione3 alterat et vulnus seu morsuram dilatat: et mundificat partem perfecte. Similiter et emplastrum ex farina fabarum et rad. feni. coctis in aqua et aceto.

Deinde expressis et pistatis in mortario et incorporatis cũ melle dispumato. Postea vero cõsolidetur cũ vnguento fusco vsitato et proprie cũ timor est de spina vel vngue vel aculeo vel dente derelicto in vulnere efficaciter. et post hoc labia eius consolidat perfecte. Sunt aũt adhuc genera plurima serpentuz venenosorũ velut dracones et noiati surdi: sed nos ipsa pertermittimus: qm perparũ nobis obuiant in frigida regione. Et cũ obuiauerint: sufficiet in eis cura generalis.

¶ Tractatus quartus cuius sunt. xij. capitula. Primum est de decoratione capillorum.

Decoratio ẽ rectificatio dispositionũ malarum q̃ fiunt in corpore manifeste velut in capillis et cute verũ qm partes huiusmodi nõ sunt principales neq; nobiles per naturã que sint necessarie ad subsistentiã indiuidui: idcirco doctrina de ipsis nõ est nisi ad cõplementũ artis medicine. Dicamus aũt primo de capillis quorum decoratio cõsistit in depositionibus q̃ sunt eorum generatio et eorũ euulsio in locis in quibus id volumus et eorũ fixio et eorũ coloratio et eorum accidentiũ pseruatio et eorum crispatio vel rectificatio et eorum cõsolidatio cũ scindunt et eorum elongatio pfecta: de quibus oĩbus breuiter per ordinẽ dicamus. Generatio capillorum cũ nõ sunt similiter et eorum multiplicatio cũ sunt in membro in quo id volumus perficit ex reductiõe corporis ad caliditatẽ et siccitatẽ q̃ sunt cause pductiue capillorum cũ cibis et potibus medicinis calidis siccis per naturã fame et siti et exercitio forti in ieiuno: localia remedia virtutis cõsimilis fient post illud addidẽda. Fricet ergo locus oĩ die sepius cũ cepis et alijs aut sinapi aut spongia marina aut panno laneo aspero donec vlceret. Et illico post fricationẽ liniat ex vrina ppria actu calida aut lixiuio acutissimo facto ex cinere quercus aut oleo laurino aut oleo laterino aut oleo veteri in quo cinis capillorum vene. adustorũ fuerit dissolutus: qm post eius vsum et frequentiã diuturnã pullulabunt stipites capillorũ quos tũc abradere cõuenit omni septimana semel cũ rosario sicco sup loco se-pius refricato donec videant sufficienter inspissari. Ex quib' scire potes q; in corpe frigido et humido per naturã: sexum: regionẽ: et etatẽ difficile aut impossibile est pilos generare multos. Medicamen aũt nobile curans caluiciũ nõ factũ per naturam qd allopiciã medici vocauerũt sic fit fm Mes. in suo de appropriatis. ℞. euforb. spume maris fimi colũbini. aã. ʒ. ʃ. elli albi seminis ruthe mõtane radicũ canne combustarũ corticum auelanarũ adustarũ corticum castanearum nasturtij sinapis arthemesie stercoris muris sulphuris viui. spice capsie. ana. ʒ. ß. amigdalarũ amararũ adustarum cũ corticibus suis et capillorum veneris adustorũ corticis pini adusti thuris mirrhe. aã. ʒ. iiij. terant oĩa subtiliter et cribellent. Et fiat ex eis vnguentum cũ oleo de rafano vel laurino vel oleo ro. vel vino ro. si aliud pfto nõ sit cũ vino puro veteri amaro vel cũ succo cepe acute vel squille. Et ex illo caput vnge sero cuz vadis dormitum pmissa fricatione supdicta Et si fieret scarificatio añ fricationez meli' penetraret et dimitte sic per noctẽ totã capite vndiquaq; cũ pannis calis cooperto et in crastino laua cũ aqua decoctionis ficle et fabarum aut cũ lixiuio aut cũ vino veteri sine intermissione donec fueris curat'. et si volueris ipsum aromatizare: adde parum musci. Medicamẽ aliud fm eundẽ cõferens a pprietate sic fit. ℞. carniũ limaciarum et sanguisugarum et apũ et vesparum et salis cocti aã. p. e. pone in vase vitreato hñte foramina multa in fundo eius sicut cribratorium: et pone sub eo vas vitreũ et manabit post diẽ et noctem humiditas q̃ cõseruet in vase et qñ opz: fricet sup locũ calidũ postq; ipsum prius fricueris vehementer cũ panno aspero aut spõgia marina. Euulsio capillorum in quib' id volumus vtpote supcilijs aut manib' aut collo fit duob' modis. vno quidẽ tpali remouẽte capillos tñ nõ stipites eorũ: quare regñari possunt post dies paucos cũ psilotro qd sic fit. ℞. calcis viue. ʒ. ʃ. arsenici citrini. ʒ. ʃ. terant subtilissime atq; cribellent et cũ aq̃ calida incorporent velut in formã vnguenti liquidi: vel si magis fortificare volueris: pone ad solẽ calidũ p dies plurimos sumẽdo tantomagis de aqua a principio ne possit condensari et oĩ die cũ puluere recenti calcis viue et arsenici renouando donec ad tãtã acu-

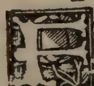
tatē ꝓuenerit vt pēna illinita denudetur. Ex
hoc igit̄ vnguēto vngat̄ loc⁹ leniter sine fri/
catiōe in estuario vel alio loco vel mēbro in
clinato sup̱ saporem aq̄ calide: ⁊ cū ad horā
steterit ⁊ pili sint oēs corrosi abstergat̄ leni/
ter cū manu ⁊ abluat̄ locus cū aqua tepida
primo donec psilotrū totaliter abluatur: et
post hoc cū aqua frigida donec locus cōfor/
tetur. verū q̄m psilotrū est corrosiuū cauen/
dū ne defluat ꝑ mēbra circūquaq̧: quare li
niant̄ cū oleo rof. mixto cum albuminibus
ouoꝝ ⁊ aqua rof. vel populeon ⁊ fiet corro/
sio cutis in loco depillato. Consolidet̄ cum
vnguento albo vsitato. Alio modo euellun/
tur capilli radicitus: ita vt nunq̄ renascan
tur: sed illud est rarū ⁊ difficile valde. Extra
hant̄ igit̄ a principio radices singule capil/
loꝝ cū forpicibus:: ⁊ post hoc liniat̄ psilotrū
predictū dissolutū cū aceto in quo pul. opij
aut iusquiam⁹ fuerint dissoluti vndiquaq̧
sup̱ locū donec pori cutis indurentur ⁊ radi
ces capilloꝝ penitus auferant̄. Tūc ergo li/
nieris oi die sup̱ locū vnguētum inspissans
cutim ⁊ callosam faciēs quod sic fit. ℞. alu/
minis. ℥. ß. ceruse. ℥. j. dragāti gūmi arabici
san. draco. masticis thuris an̄. ℥. j. opij. ʒ. j.
terant̄ oia subtiliter ⁊ cribellentur ⁊ incor/
porētur cū aqua rof. vel oleo ro. vl' oleo mir
tino: vel succo nespillarū ⁊ prunorum pon/
ticoruʒ vel succo iusquiami recētis vel aqua
decoct. se. iusquiami addēdo in quolibet eo
rū modicum aceti. Et si capilli post t̄ps re/
generari videant̄: redeat̄ a principio ad cu/
ram totiēs donec cutis inspisset̄ et mala cō/
plexio cal'a alteret̄. Fixio capilloꝝ ꝑficit̄ cuʒ
reductione corporis ad crassitudinē ⁊ pingue/
dinē si fuerit macrū tenerū: aut ad extenua/
tionē ⁊ macillentiā si fuerit squallidū grossū
Duobus nāq̧ modis ꝯueniēs accidit casus
capilloꝝ. Uno mō ꝓpter siccitatē: stipticita/
tē: ⁊ strictitudinē poroꝝ velut accidit in senio
et post egritudines perdurātes. Alio mō ꝓ/
pter cutis mollitiē ⁊ pororū laxitatē velut in
ydropisi ⁊ cachetia: q̄re regat̄ corpus in cō/
trariū cū cibis ⁊ medicinis cōtrarijs ſm hu
miditatē ⁊ siccitatē tēperatis: nō ſm cal'ita/
tē ⁊ frigiditatē. Et purget̄ humor dn̄ans et
ꝓprie salsum flegma: ꝓut dicemus dicemus
ca. de scabie ⁊ pruritu. Localia vero remedia
post hoc ex rebus stipticis ministrent̄. Quo

rum primū atq̧ debilius est vt om̄i die mē/
brū abluat̄ cū vino rubeo pōtico: aut cū lixi/
uio debili facto ex aq̄ pluuiali ⁊ cinere quer/
cus ⁊ vitis albe: aut cū decoc. rof. balaustia/
rū plantaginis rubi cupularū glandiū mir/
tilloꝝ corticū granatoꝝ aut cū aqua calida
in qua pul. thuris ⁊ gūmi ara. ⁊ masticis fue
rint dissoluta. Sed fortius predictis est hoc
hoc vnguentū Mebeme f. ℞. corticū cāne ca/
stanearū ⁊ corticū auellanarum adustarū et
granoꝝ mirti. an̄. ʒ. iiij. absinth. gallarū ana.
ʒ. ij. terant̄ oia in vltimo atq̧ cribellent̄ ⁊ cuʒ
oleo rof. ⁊ mirtino cōficiant̄: addita cera ru/
bea sufficienti. Et inungat̄ ex eo caput rasuʒ
omni sero ⁊ in crastino abluat̄ cum aliquo li
quorū predictoꝝ. Itē vnguentū expertū. ℞.
capill. ve. adustorum corticū pini torrefacti
donec possit cōteri ⁊ puluerisari granorum
mirti granorū granatorum ⁊ cortic. eorū cor/
tic. nucū gallarū cipressi auellanarū adustaꝝ
cortic. papaueris cortic. rubi omniuʒ an̄. ℥. j.
terantur ⁊ cribellentur ⁊ conficiant̄ cuʒ oleo
rof. ⁊ modico lapdani vel terebentine ⁊ inū/
gatur ex eo actu calido vt prius. Et si ipsum
aromatizare volueris: adde calami aromati
ci gariofil. cinamomi electi ⁊ similiū. Ueruʒ
q̄m vnguentum hoc quod precessit denigrat
capillos auferant̄ galle ⁊ cortic. nucū ⁊ gra/
natorum: ⁊ reliqua dimittant̄: sed fiet mino
ris operationis. Coloratio capillorū non est
fieri possibilis nisi in capillis canis vel albis
vel subalbidis: quoniam alij colores nō reci/
piunt tincturam aliquam vel diminutam et
falsam: velut in picturis demonstrant̄. Mo
dus igit̄ flauos faciendi capillos atq̧ aura/
tos sic fit. Decoquant̄ palee ordei vel auene
in lixiuio nō acuto: post hoc collet̄ ꝑ hūc pul
uereʒ. ℞. rasurā buxi liquiritie cortic. media
ne sambuci berberis an̄. ⁊ fiat illud totiens
donec lixiuiū citrinet̄ cū quo sepius caput
abluatur ita vt nō fricet̄ donec exiccet̄. Nō
si colorē huiusmodi volueris facere fixū ad/
de aliquid masticis gummi arabici thuris
draganti in lixiuio dissoluendo. Modus
vero brunos siue fuscos faciendi capillos
est vt frequenter abluatur caput cuʒ lixiuio
debili non acuto postq̄ in eo per diem ⁊ no
ctem infusa fuerint: ⁊ post hoc ad ignē bul/
lita folia rosarum et modicum vitreoli et
gummi arabici. Et si fortificare volueris

adde modicum pulueris alcanne vel pul-
pe granatoꝝ. Et si iterū magis fortificare
volueris ita vt color fiat brun⁹ cum obscuri-
tate adde aliqd succi cortic. nucum recētium
et dimitte capillos ad vmbrā exiccari. Po-
test aūt succus hmōi per totuꝫ annū reserua-
ri si colligatur dum adhuc nuces nō sunt ma-
ture: ⁊ colletur ⁊ parumper ad ignē bulliat̄.
Modus vero rubeos faciendi capillos fit cū
ablutiōe capitis ex lixiuio debili in quo san.
draconis vel rubea tinctoꝝ fuerint dissoluta
Et si volueris vt color hmōi permaneat ꝙ-
diu capilli steterint: adde aliqd gūmi arabi
ci ⁊ vitreol. sicut pri⁹. Modus autē nigros
faciendi capillos fit cum reiteratione plima
colorum predictoꝝ: quoniā illud qđ a prin-
cipio facit capillos canos fieri flauos fa-
cit post hoc fieri brunos deinde nigros: qm̄
minoratur dyafanum lucidū ⁊ multiplicat̄
opacum terrestre. Quod si subito ⁊ vice vna
capillos nigros facere volueris: ablue eos
cum lixiuio debili in quo pul. gallaꝝ cipressi
litbargiri et salis gēme fuerit dissolut⁹ aut
acacia et corticis nucis et corticis granatoꝝ
Modus vero albos faciendi capillos id est
vt remittatur eoꝝ nigredo fit vt abluat̄ pmo
caput cū lixiuio debili in quo sapo fuerit dis
solutus. Deinde postꝙ siccētur pfecte fumi
getur cū sulphure posito sup carbones. ⁊ p⁹
hoc inūgatur cū hoc vnguēto. ℞. corticū me
diane sambuci exiccatarū pisoꝝ excortica-
torum sulphuris enule sicce stercoris hyrun
dinū semis raphani gūmi arabici oīm ana.
ꝙtum volueris: terātur ⁊ incorporētur cū vac
cino felle ⁊ modico aceti donec redeat ad for
mā vnguēti. Uel vngat̄ cum oleo sambuci-
no omī die donec incipiat color albus appa
rere. Ista tñ tinctura est oīm difficilima ⁊ ꝙ̄
raro fit ꝑ artē: sed plurimū ad eā confert ab
lutio pilloꝝum assidua cuꝫ lixiuio feruenti ⁊
infusio eoꝝ in ipso: quoniā manibus tangi
nō potest ⁊ eoꝝ expositio ad solem calidū ca
pite nudato: quoniā sicut calor corpis cutē
denigrat cū sit humida per naturā: ita capil
los dealbat cū sint sicci terrei per naturam.
Capilloꝝ preseruatio a canitie festina cō-
plet̄ cuꝫ reductiōe corpis ad caliditatē ⁊ sic
citatē cū cibis ⁊ potib⁹ assis vl̄ frixis cdit̄
cū pipe ⁊ sinapi vel melle. similiter ⁊ cū me
dicinis purgātibus flegma ⁊ custodia a nau
seatiua satietate atꝙ ebrietate. Quod si re-
pletio quādoꝙ acciderit: festinet ad vomitū
ꝓposse. deuitet cibos hūidos vt sunt bro-
dia et olera atꝙ carnes elixate: qm̄ humidi
tas disponit ad putredinem quā canicies co
mitatur velut apparet in stercorib⁹ anti-
quatis. Abstineat a vino ꝓposse: qm̄ et si sit
calidum siccū postꝙ fuerit digestū: ipsuꝫ tñ
a proprietate cito rapit̄ ad neruos ⁊ cerebrū
priusꝙ pfecte digeratur: silr̄ et acetū. Sꝫ bi-
bat mellicratum aut claretū aut medonem.
Caueat preterea ab infrigidatione cerebri
ex ablutionib⁹ capitis cū aq̄ frigida vl̄ aqua
ros. vel aere frigido ventoso. Silr̄ et a suffu-
migationibus ex camphora et argento viuo
vel spodio vel cerusa vel litbargiro. Somnū
non multiplicet ilico sup cibum. Conetur
omī die cuꝫ surgit de lecto ad euacuationeꝫ
superfluitatū capitis per nares ⁊ palatum
cum rascationibus et sternutationibus atꝙ
tussi. Medicina preterea tardans caniciē a
ꝓprietate est trifera minor: quoniā calefacit
et stipticat cerebrum virtute sublimi que sic
fit. ℞. mirabolanorum bellericorū emblico
rum indorum hebuloꝝ an̄. partes equales
terantur ⁊ inungātur ex oleo cōmuni ⁊ post
conficiantur cū melle cocto ⁊ bene dispuma
to: de qua sumat̄ omni die in ieiuno ad mo
dum castanee cum modico vini puri veteris
vel mellicrati. Crispatio vel lenificatio ca-
pillorum fit proprie post humectationem
ipsorum cum lixiuio vel aliquo liquore: quo
niam si volumus ꝙ crispētur oportet vt vol
uantur circa seipsos vel circa ferrum cali-
dum intricationibus diuersis. Et tunc fir-
metur cum fascia sub huiusmodi figura do
nec perfecte fuerint exiccati. Quod si sicci
fuerint a principio nullatenus per huius-
modi operationem crispantur: quoniam sic
citas hoc habet proprium vt difficile termi
netur termino alieno: humiditas vero faci-
liter ex quacunꝙ causa. Et hec quidem
crispatio temporalis neꝙ perdurat tem-
pore longissimo. Quod si magis perdu-
rantem facere volueris: abradatur caput
quanto profundius erit possibile: et ablua-
tur omni die sepius cum vino veteri calido
amaro vel cum lixiuio acuto. Et cum ca-
pilli oriri ceperint: inuoluantur assidue et
nequaꝙ cum pectine dissoluantur donec

ipsorum tortuositas fuerit roborata. Dixe runt tñ medici q crispitudo perpetuari nõ potest nisi cũ fuerit ex tortuositate pororum cu tis quam nec infirmitas nec seniũ relaxat. Si vero volum⁹ vt rectificent: oportet vt post ablutiones capitis cũ pectine fortius distra bantur ⁊ sub figura huiusmodi firmẽtur cum fascijs. Et si fieret ablutio capitis assidua cum aqua maluarum maluauisci fenugreci psillij seminis lini quã sequitur fricatio cum pectine infuso sepius in eodem melius fiet operatio: quoniã vniuersaliter omne quod ꝓ bibet scissuras capillorum atq ipsos elongat: similr ⁊ lenificat ⁊ applanat. Et huiusmo/ modi quidem virtutis sunt res humide mu scillaginose. Consolidatio capillorum cum scin duntur ⁊ ipsorum elongatio perficitur cum humectatione capitis cũ cibis ⁊ potib⁹ im/ pinguãtibus atq medicinis vnctuosis: qm̃ ipsorum scissio: similiter ⁊ accurtatio non ac cidit nisi ꝓpter siccitatẽ: quẽadmodum in li gnis apparet dum arescũt. Abluantur ergo sepius capilli quaq die cum aqua decoctio nis maluarum vel fenugreci vel althee vel psillij vel seminis lini vel seminis citoniorũ aut cum aqua ⁊ oleo simul cõquassatis. Et si ipsam aromatizare volueris: adde cinam̃. electi. i. calami aromatici q̃titatem paruam et fac bullire modicum: fricetur quãdoq le/ niter preter q rumpãtur cum pectine linito ex muscillagine psillij vel fenugreci vel semi nis lini vel ex adipe galline vel lardo ⁊ pro/ prie apud somnũ. Crastino vero abluant cum lixiuio debili vel aqua tepida supradicta: neq desiccẽtur in sole calido: sed in vmbra.

De furfuribus capitis. Cap. ij.

Furfures sunt squame albe parue subtiles que separãtur a cute ca/ pitis aut aliorum membrorum cum eorum mordicatione vehemẽti. Fiunt au tem a mala complexione calida sicca adusta dominante sup corpus aut membrũ. Et hec quidem cõplexio aut est sine materia: ⁊ pro/ prie cum est parua recens: quare solis alte/ rantib⁹ curatur: aut est cũ materia post ma/ lam cõplexionem generata: qualis est chole ra rubea ⁊ flegma salsum: ⁊ ꝓprie cũ est per/ durans difficilis antiquata. Et hec indiget apud curã. primo quidẽ mundificãtib⁹ cau/ sam: secundo rectificantibus dispositionem

Cura eius est cũ fuerit recens modica vt ca put radatur a ꝑncipio vicibus frequẽtatis ⁊ abluatur omni die semel vel bis ablutioni/ bus duabus sup se fricatione studiosa: qua/ re prima fit riptica abstersiua que fit ex lixi/ uio forti acutissimo: vel ex aqua calida deco ctionis sinapis seminis raphani ⁊ aneti: vel ex aqua decoctionis caulũ recentiũ: vel ex aqua ⁊ melle: vel ex aqua calida in qua fari na fabarũ ⁊ furfuris ⁊ cicerũ ⁊ pisorũ et lu/ pinorum fuerit dissoluta vel ex lacte amig/ dalarum amararum: vl' ex aqua in qua pul. sul phuris ⁊ aluminis ⁊ baurach fuerit dissol/ lutus. Scd̃a vero ablutio fit leuis mollificati ua q̃ fit ex aqua tepida sola vel ex lacte dul/ ci recenti solo vl' ex aqua ⁊ lacte simul mixtis vel ex aqua ⁊ oleo cõmuni vel ex oleo ros. vl' violato simul cõquassatis. vel ex aqua deco ctionis maluarum maluauisci althee ⁊ seis eo rum vel ex adipib⁹ anatis anseris ⁊ galline vel ex aqua decoctiõis fenugre. psillij se. lini vel aqua in qua dragantũ fuerit dissolutũ. Et si fierent ablutiones riptice fierẽt om̃i sero cũ itur ad lectum ⁊ ablutio mollitiua in crastino succederet sanitas festina. Si vero fuerit hec passio fortis antiqua digerat ꝑmo materia ⁊ euacuet ꝑut dicem⁹ ca. primo de scabie ⁊ pruritu. post hoc vero sequant localia ꝑdicta. Nutriat carnib⁹ elixis nõ fumigat et iurib⁹ eorum: bibat aquã purã vel vinũ de/ bile limphatũ vltra medietatẽ. Abstineat a cibis acutis vt sunt cibi in q̃b⁹ ponit multum salis aut piperis aut sinapis. silr ⁊ ab acrumi nibus vt sunt acetũ agresta allia cepe ⁊ por ri: qm̃ sola dulcia vel aquosa generant san/ guinem non mordacem.

Emperica.

Furfures ca/ pitis ⁊ scissu/ ra capillorum ex eisdẽ fiũt causis q̃re vt plimũ sil' accidũt ⁊ cu rant cũ eisdẽ: ⁊ ipa iã diximus ca. prio ꝑcedẽ ti. Furfures ꝑterea fiunt in capite quemad modũ scabies sicca pruritiua sup corp⁹ totũ quare cura scabiei q̃ dicet primo sequenti ca. ꝑtitibus sublimiter suffragatur.

Pronosticatio.

Furfures cum fuerint fortes difficiles pre/ parant ad lepram.

¶ De pruritu et scabie corporis. Cap. iij.

Tam supra corpus totum dñatur mala cõplexio diuersa calida sic ca adusta generãtur humores acuti ex quibus cũ neq; mẽbra fluxerint: fiũt humiditates nitrose mordaces. Et siquidem hec mala cõplexio fuerit sine materia oĩno vel cũ materia pauca sicut cũ est pauca recens facilis accidit ex ea dispõ cutis velut furfures aut squame sicce quã quidẽ dispositionẽ pruritũ aut scabiẽ siccã vocauerũt. ¶ Cum vero ista cõplexio fuerit cũ materia plurima sicut cum est fortis antiquata accidit ex ea cutis dispõ cum bothor ex pustulis diuersis quã scabiẽ humidã appellarũt: et fit cũ ea multitudo pediculorum et lendiũ: quoniam ex hmõi materia gñantur adusta qualis est pprie cho. ru. vel nigra: similiter et flã vel per adustionẽ flatis naturalis plurimã vel cholere pmixtionẽ. Accidit autẽ hec passio illis qui plurimum vtuntur cibis acutis: vtpote in quibus multũ salis ponitur aut pip aut sinap. aut allia aut cepe aut vinũ vetus purum amarum: et caseus ãtiquus: et legumina oĩa et pprie lentes et miliũ et panicũ. Similiter et qui cibis facillime corruptibilibus nutriũtur: vt piscibus lacticinijs oleribus fructibus arborum: et pprie cũ sup ipsos mouentur motibus inordinatis donec adurantur velut accidit in pueris gulosis: similiter et qui pter solitũ et debitũ negligũt ablutiões corpis a sordicie et sudore et balneationes et pãnorum mutationes: mẽbra nãq; extrinseca et pprie cutis sunt p naturã debilia fabricata: vt oĩs interiorum supfluitas ad exteriora ppellatur: vt ait Gal. vj. de accidenti et morbo.

Methodus. Cura eius cũ est recẽs sicca facilis solis idiget alterãtibus ad frigiditatẽ et humiditatẽ quare balneetur multotiens in aqua dulci tepida pura aut in aqua decoctiõis maluarum viol. althee florum camomille aut melliloti aut in aqua decoctiõis fumiterre et maluarum et foliorum salicis et ppli: quoniam resoluit et humectat cum lenitate: et in ipsa fricetur assidue ex farina furfur. et fabarum cicerũ et pisorum addito modico salis. Et post exitũ a balneo inũgatur ex vnguẽto albo vsitato vel ex vnguẽto alio quod iã diximus. Et hmõi balneationẽ cũ inũctione vicissim assiduet diebus pluribus donec curetur. Regatur cibis et potibus humidis valde sed frigidis moderate ex quibus sunt carnes recentes laudabiles elixe cũ lactucis cucurbitis bletis et filibus et pultes ex farina similę vel ordei vel auene cũ lacte dulci pditi. Bibat vinũ albũ aquosum mixtũ cũ aqua plurima vel ydromel aquosum vel iulep vel aquã frigidã purã. Abstineat ab oĩbus acutis supradictis: similiter et ab acuminibus vt sunt acetum et agresta: nisi fortassis aliquid ex ipsis gustauerit gratia puocatiõis appetitus. Abstineat etiam a dulcibus vehemẽter: sicut est mel aut cibus vnctuosus: vtpote in quibus plurimũ adipis aut olei aut butiri pmiscetur: quoniam facile inflãmantur et in cholerã cõuertuntur. Sola nãq; insipida et aquosa vel dulcia moderata vel acetosa nõ fortiora generãt sanguinẽ nõ mordacẽ. Cura eius cũ est fortis antiquata et cũ qua vrina fit citrina vehemẽter indiget a principio purgationibus humorum adustorum. Fiat igitur in pmis flebotomia basilice dextre: vel sinistre si scabies regionẽ superiorẽ corporis occupauerit aut saluatelle pedis dextri vel sinistri si tenuerit inferiorẽ. Post illud vero vẽtosentur ptes scabiose cũ scarificatiõibus pfundatis in balneo calido: quoniam hmõi flebotomia et scarificatio extrahũt sanguis massam adustã intus et extra venas residentẽ necnõ corpus refrigerãt manifeste. Similiter et sanguisuge sup mẽbra sordida applicentur. Post ista vero oĩa digeratur residuũ materie quod neq; flebotomia extrahere potuit pper sui grossitiẽ aut adherẽtiã viscosam: neq; scarificatio nec sanguisuga educere potuit pper situs profunditatẽ cum sirupo de fumoterre. Cuius descriptionẽ ponit Mes. in suo antidotario: duplicẽ scilicet maiorẽ et minorẽ: sed maior est melior quam sic fit. ℞. mirabolanorum citrinorum kebulorum añ. ʒ. xx. vel mirabolanorum oĩm. v. añ. ʒ. x. florum buglosse et borragis viol. absinthij cuscute añ. ℥. j. liquiritie ro. añ. ℥. ß. polipodij epithimi añ. ʒ. vij. prunorum et passularũ añ. lib. ß. tamarindõ. cassiefi. añ. ℥. ij. hec oĩa bulliant in aq lib. decẽ vsq; dũ deueniat in lib. tribus et cũ succo fumiterre recẽtis cocti et depurati atq; collati et zuccari añ. lib. iij. fiat sirupus de quo potẽtur oĩ die in aurora ℥. ij. cũ ℥. iiij. aque calide. Et si volueris ipsum acuere: adde scamonee. ℥. ß. hic nanq; sirupus stomachum et epar et splenẽ confortat: opillationes aperit

ictericiam nigrã ⁊ citrinã tollit: colorẽ corporis efficit bonũ: morbos cutis sanat: ⁊ ꝓprie quoꝝ materia sunt humores adusti: salsi: sicut est scabies impetigo serpigo lepra morphea: qm̃ ipsoꝝ maliciã corrigit atq; leniter educit quaq; die faciens bis vel ter ascellare. Purget̃ deinde cum pillulis de fumoterre que sic fiunt. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ kebuloꝝ ⁊ indoꝝ an̄. ʒ. v. aloes epatici epithimi an̄. ʒ. vij. dyagredij. ʒ. v. Informentur pillule cuꝫ succo fumiterre aut cũ aqua decoctiõis ei⁹. Et detur ex eis. ʒ. j. ⁊ ß. sero cũ itur dormituꝫ sine cena. Vel si p̄sto aliud nõ fuerit digeratur: cuꝫ sirupo acetoso cõposito ex aqua decoctionis fumiterre et prunorũ sicorũ et viol. Et purgetur cũ yerapigra gal. vel electuario de succo rosato laxatiuo. Post purgationes igitur sepius reiteratas procedatur ad remedia localia supradicta.

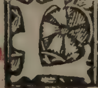
Emperica.

Sirupus digerens materias adustas: similiter et educens a quacũq; particula corporis nostri sic fit. ℞. florum boraginis floꝝ buglosse endiuie epatice rosꝫ. vio. cicoree cuscute lactuce an̄. M. ß. floꝝ camomille mellilotí floꝝ sambuci corticis ei⁹ mediani lappacij acuti ⁊ rotundi scabiose tapsi barbati fumiterre an̄. M. quartã partẽ prunorum sicoruꝫ ⁊ passularũ an̄. ℥. iij. cassiefistule tamarindo. an̄. ℥. j. ⁊ ß. mirabolanoꝝ citrinorum ⁊ kebuloꝝ indoruꝫ an̄. ℥ ß. scamonee masticis an̄. ʒ. ij. decoquantur preter sene thimuꝫ epithi. ⁊ cum modicum bullierit ab igne deponatur: ne fortassis eorum virtus ab igne resoluatur: tunc colletur ⁊ sirupisetur cum lib. vij. zuccari. ⁊ de eo bibantur omni die. ℥. iiij. sine additione aque: quoniã fiet per se subtilis aquosus sufficienter. Item farmacum leuiter euacuans humores adustos a corporibus delicatis est serum vel lac acetosum cuꝫ ex ipso bibitur lib. j. vel ß. in aurora. Quod si parumper acuere volueris: infunde in ipso per noctem integram mirabolanorum citrinorum ⁊ kebuloꝝ an̄. ʒ. ij. postq̃ pistata fuerint grosso modo ⁊ posita circa occasum solis in sero actu calido ⁊ crastino collata ⁊ expressa diligenter. Pillule preterea nobiles ad idem que pillule de aloes nuncupantur. ℞. aloes boni. ʒ. ij. mirabolanorum indoruꝫ. ʒ. ij. sene epithimi scamonee masticis ana. ʒ. semis informentur cum succo fumiterre vel apij vel sero caprino: ⁊ detur ex eis a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. ij. Electuarium ad idem quod dyarodon cũ turbith appellatur. ℞. turbith albi ⁊ electi. ℥. j. zinzib. ℥. ß. gariofi. cinamomi an̄. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. ij. zuccari lib. j. ⁊ detur ex eo. ℥. ß. vel. ʒ. vj. Puluis ad idem. ℞. turbith. dragmas duas reubarbari dragmã vnã hermodactillorum. ʒ. j. ⁊ semis zinziberis. ʒ. semis zuccari. ℥. ij. ⁊ sit totum dosis sua. Et si reubarbarum habere non poteris: pone dyagredij quãtum est medietas ipsius. Vnguentum cutim mũdificans a pediculis ⁊ scabie sic fit. ℞. argenti viui extincti calthimie argenti arsenici rubei ⁊ citrini scabiose ellebori albi stafisagrie hermodactilorum litargiri salis sulphuris ana. quantum volueris de omnibus vel de quibusdam. terantur omnia subtilissime ⁊ cum oleo vel axungia vel aceto vel succo absinthij vel vino cõficiantur in forma vnguenti ⁊ ex ipso corpus inungatur pluribus dieb⁹ in loco calido: ⁊ proprie post purgationem: deinde sordities diligenter in balneo abstergantur. Est nanq; tante efficacie vt ipsum per se solum cum balneo sepius refricatiuum excuset medicum a purgatione. Et si cingulus vel vestis ex eo liniatur: liberat a lendibus ⁊ pediculis deferentem. Et si magis ipsum stipticare volueris: adde modicum cere ⁊ terebentine ⁊ ex albuminib⁹ ouorum. Est nanq; fere continens omnia simplicia putredinem prohibẽtia ⁊ vermes natos ex putredine pernecantia preter aloes ⁊ fel ⁊ mirrham: que si placuerit apponant̃. Balneum preterea materias scabiei resoluens atq; corpus pulchrificans fiat ex aqua decoctionis scabiose fumiterre floruꝫ camomille apij stafisagrie mellilotí lappacij acuti ⁊ rotũdi ⁊ tapsi barbati. vel ex aqua calida in qua sulphur ⁊ sal ⁊ alumen dissoluta fuerint vel ex aquis tinarum: quoniam sunt sulphuree vel aluminose per naturam: quemadmodum ⁊ aqua maris amara: est atq; salsa per naturam. Hec passio cum non accidat vt diximus nisi post malam cõplexionem calidaꝫ ⁊ siccã adustam videtur necesse vt cum ipsa corpis habitudo fiat gracilis extenuata: imo ⁊ illud est conuenientius: vt qñ corpus preter naturam cepit extenuari scabies ⁊ pru-

ritus assequat: queadmodū ostendit in decrepitis ꝛ calescentibus ꝑpter egritudines diuturnas. Ex qbus scire potes ꝙ ars ipinguādi corpus macrū quā scribem⁹ inferius ꝓprio ca. presentibus sublimiter suffragat.

Pronosticatio.

Scabies ꝛ prurigo cū fuerit fortis difficilis antiquata leprā significat affuturā. Itē scabies cū accidit infantib⁹ aut pueris paruulis curari nō debet: qm̄ fortitudinē virtutis naturalis ꝛ mūdificationē sanguis mēstrui significat in poris corpis derelictis ꝛ a lepra futura pseruat. Itē scabies cū accidit in corpore post egritudies diuturnas aut acutas cum alleuiatiōe viscerum membroꝝ interioꝝ et cōstantia ꝟtutis ꝛ bonitate appetit⁹ crisim significat salutarē. Si ꝟo grauitas in interiorib⁹ remāserit aut morbi longitudinē aut recidiuā significat affuturā: nisi fortassis patiens errauerit in dieta ꝛ cibū superfluū assumpserit: qui cū pfecte digerit in scabiē trāsmutatur: quēadmodū patiētibus appetitum caninū. Unde Ipo. iiij. par. ampho. Quibuscūqꝫ febrib⁹ longe his pustule et dolores in articulis fiūt. et statim post ait. Quibuscūqꝫ ex febribus resurgētibus aut pustule aut dolores in articulis fiūt ij amplioib⁹ cibis vtūtur. Item dicit Ipo. sexta parti. ampho. Late pustule non valde pruriginose fiūt. Item si corp⁹ scabiosuꝫ vrinā habuerit laudabilē atqꝫ bene digestā ꝺm substantiaꝫ sedimen ꝛ colorē ꝛ egestiones fiāt naturales ꝺm q̄titatē ꝛ colorē cibo ꝓportionatas certificat interiorē corporis mundiciā ꝛ virtutis naturalis bonitatē. Si vero cōtrariū apparuerit materie multitudinē ꝛ purgationis significat necessitatē. Un̄ Ipo. ij. pti. ampho. Quib⁹ fauces egrotāt aut pustule nascunt in corpe cōsiderare egestiones opꝫ ꝛc. Itē corpora scabiosa cacochimica nō impinguātur anteqꝫ purgent. qm̄ eoꝝ cibus totus conuertitur in materiā corruptā cui in corpore permiscet pterq̄ eius modicū necessariū ad vitā. Un̄ Ipo. ij. parti. ampho. Non pura corpora quanto magis reficies ꝛc.

¶ De lepra. Cap. iiij.

Lepra est morbus vlis corporis totius ꝓueniēs ex dn̄io melāie nō naturalis plurime sup humores atqꝫ mēbra ex qua quidē color ipsoꝝ inficit ꝛ forma ꝛ figura corrumpit ꝛ alterat eoꝝ cōplexio ꝛ ledunt opationes naturales: ꝛ fortassis soluit eoꝝ cōtinuitas: ita vt vlcerent donec cadant: qm̄ est velut cancer vlis: quemadmodū ꝛ cācer est velut lepra particularis: vt ait Auicē. iiij. canon. cap. psenti. Dicamus autē fortassis ꝙ melancholia non naturalis est duplex. Una quidē genita p adustionē humorū: ꝛ est illud quod accidit vt plurimū: ꝛ hec est membrorum corrosiua vehementer: ꝛ ꝓprie cum fuerit ex humoribus calidis ante adustionē que sunt cholera ꝛ sanguis. Alia vero genita per humorū condensationē: ꝛ est illud qđ accidit perparum: quoniam vt ait Gal. ij. de complexionibus. Sepius est in nobis calidū adurens q̄ frigidum congelās: et hec nō est membroꝝ corrosiua vel modicum: ꝛ proprie cum fuerit ex humoribus frigidis per naturam que sunt flegma ꝛ melancholia. Et huiusmodi quidem melancholia non naturalis morbos efficit diuersos: modis tamē varijs ꝛ diuersis. quoniā aut colligitur in mēbro. Aut vero spargitur super corpus totuꝫ. Si primum hoc dupliciter: quoniam aut figitur in eius profundo dum currit ad ipsum per venas ꝛ arterias ꝓprias ꝛ sic efficit apostemata corrosiua q̄ sunt cancri zepherios ꝛ herpestiomenus que differūt inter se. Quoniam si melancholia non naturalis fuerit adusta grossa fit cancer: si subtilis adusta fit herpestiomenus. Si frigida congelata fit zepherios duricies nominata: de quib⁹ nos tam expediuimus q̄tum intentionis nostre fuerat capitulo de apostematibus in matrice. Aut spargitur super eius superficiem donec ꝑueniat ad cutim ꝛ sic efficit albaras et morpheam ꝛ algueset quarum distinctionem supra diximus et inferius apparebit. Cum autem spargitur supra corpus totum intus ꝛ extra venas fit etiam dupliciter: quoniam aut putrefit ꝛ resoluitur: ꝛ sic efficit febreꝫ quartanā: aut non putrefit: nec resoluit: ꝛ sic lepram inducit. Ex quibus scire possumus ꝙ lepra in se aggregat vitia ceterarum. Est nāqꝫ illud lepra in toto qđ cācer in parte: est aūt illud in carne quod morphea in cute: ꝛ est illud ꝑmanens quod est in quartana deficiens. Quapropter a medicis mala in

firmitas nominaẗ:qm̃ ⁊ ex eius contagio corpus sanũ maculatur. Sunt aũt lepre queãdmodũ ⁊ morboꝝ naturalium oim̃ tres cause que sunt primitiua antecedens ⁊ coniuncta. Causa primitiua est adustio assidua in sole calido vel ad ignẽ ⁊ coitus supfluus ⁊ labor ⁊ fames ⁊ sitis ⁊ vigilie:⁊ vsus ciboꝝ acutorũ ⁊ vini veteris amari. Hec eñi oĩa sanguinis massam perurũt:vt plenı' diximus caplõ de emorroidibus ⁊ caplõ de mania canina. que vo sanguinẽ condensant:sunt ambulatio assidua per niuem ⁊ habitatio ad septẽtriones ⁊ incarceratio inter muros ⁊ somnus ⁊ ocium ⁊ ablatio coitus oĩno ⁊ vsus ciborum grossorum ⁊ potus aque frigide vehementer: hec eñi oĩa sanguinem cõgelant. Sunt tamẽ preter has duas causas alie tres communes ad vtrãq; que sunt habitatio frequẽs inter leprosos:⁊ coitus cum muliere leprosa vel cũ qua antea breui tẽpore leprosus coiuit quare fit vir leprosus aut fetus aut vtrunq;. Et non oportet vt fiat mulier leprosa semper in quã leprosus proijcit sperma suum: quoniã matricis densitas illud prohibet. Et tertia causa que est oim̃ potissima est coitus cum muliere menstruata quare fit puer leprosus qm̃ vt ait Auerro.iij.collet. vt plurimũ inest hec passio ex generatione ⁊ raro per acquisitionem quare difficilis est cure. Fetus cũ cõcipitur hora menstruorũ adustionem aut cõgelationẽ recipit in sua substantia que apud finem iuuentutis ⁊ processum senectutis q̃ plurimum roboratur donec exterius manifestetur in corpore ⁊ lepram inducat velut fermentum cũ per diẽ ⁊ noctẽ in pasta latitauerit. Etas nanq; iuuentutis est tẽpus adustionis. Etas vo senectutis tẽpus frigiditatis ⁊ siccitatis per naturã. Causa vo lepre antecedens est mala cõplexio calida sicca:vel frigida sicca corpis totius incipiens ab epate et corde a quibus fluit virtus nutritiua mediantibus venis ⁊ arterijs in corpus vniuersum quare multiplicatur humor melancholicus ⁊ sanguis grossus in eisdem.ad qd̃ nõ parum efficit splenis oppilatio seu debilitas per naturam. Causa autem cõiuncta est cum humor hmõi perfecte aduritur aut condensatur donec in melancholiam non naturalem conuertatur. Sunt ⁊ lepre species q̃tuor famose. Cum nãq; sanguis aduritur al

lopitia nuncupatur. Cum vo cholera dicitur leonina. Cum aũt alteratur flegma tiriam vocauerunt. Et cum melãcholia naturalis elephantiã appellarũt quorum oim̃ curam et accidentia per ordinẽ dicamus. Signa lepre cõmunia trahuntur a tribus queadmodum ⁊ accidens est triũ generũ:vt ait Gal. iij.de accidenti.⁊ sunt qualitas corporis mutata a qualitate sic.ix.numero colligũtur.primum quorũ est color totius corporis ⁊ proprie faciei:quoniã oportet vt sit rubeus obscurus tuberosus cum refulgentia quadam velut corij torrefacti preter debitũ ⁊ solitũ. Secundũ signum est dispositio oculorum ⁊ palpebrarum atq; superciliorum:quoniam oportet vt sint rotundi cum grossitie et duritie palpebrarum ⁊ nuditate superciliorũ vehementi ⁊ perturbatione in albuginibus ipsorum ex liuiditate vel fuscedine cõmixta cũ venis rubeis plurimis in angulis ipsorũ velut cane rabido seu leone. Tertiũ vero signũ est dispositio labiorũ oris eminens cũ plũbeitate p̃ter q̃ sit ex natura. Quartum aũt est dispositio lingue ⁊ palati:qm̃ si linguã depsseris et intus aspexeris sup radicẽ lingue vbi pendet vuula:⁊ simil'r ⁊ in palato fissuras minimas ⁊ grana velut milij colorum diuersorum ⁊ pprie alba vel citrina vel rubea fetentia velut in partib' infectis. Quintũ signum est dispositio capillorũ:quoniam cadunt ⁊ sunt rari atq; curti cũ furfuribus in capite pluribus:q̃ si regenerantur sunt parui subtiles qui vix videnẗ nisi cum prospexeris ad solem. Sextũ signum est dispositio corporis totius pruritiua scabiosa cum asperitate ⁊ tortuositate ⁊ nodositate que sub cute reperitur quãdo inter digitos tractatur et proprie in facie et circa iuncturas. Et hec quidẽ sex signa sunt alijs certiora:ita vt cũ siml' fuerint: nõ faciũt errare. Septimũ signũ est dispositio musculorum quoniã ipsos reperies duros:graciles:⁊ cõsumptos ⁊ pprie inter pollicem ⁊ indicẽ manuum ⁊ pulpas tibiarũ. Octauum est cutis tẽsio in toto corpore ⁊ pprie super spõdiles dorsi ppter fortem siccitatem: quapropter si trahatur vel comprimaẗ tarde redit ad figuram suam:⁊ si aqua aut oleum superaspergatur nõ imbibitur sed cito labitur sup corpus quasi non fuerit humectatum. Nonum

signū est dispositio corporis ad aerem contineutē: qm̄ ꝛ si facile frigescant aut calescant ex debilitate virtutis naturalis vt plurimū tm̄ frigescunt quare plurimis indigent vestibus ꝛ cameris calefactis: sed hoc est signum fallax: quoniā ꝛ omne rarꝫ corpus aut macrū per naturā retinet huiusmodi dispositionē. Si sō signa trahantur ob operatione mutata sex quidem numero colliguntur. Primuꝫ est vocis raucedo ꝛ strictura anhelitus nō accidens ex catharro vel alia causa manifesta sed propter siccitatem viaruꝫ ꝛ anhelitus et oppilationeꝫ ex materia grossa cinerosa. Secundū est insensibilitas membrorum siue ex tremorum cum pungūtur: aut vruntur preter ꝙ fit ex paralisi vel cachecia. Tertiuꝫ est membrorū fornicatio titillosa perdurans assidue sine manifesta causa ꝛ proprie in fronte et superciliis ꝛ naso ꝛ maxillis atqꝫ super dorso. Et hec tria signa sunt aliis certiora que sequuntur. Quartum signū est ebetudo pulsus: quoniam oportet vt sit paruus debilis rarus subtilis propter virtutis oppressionē ꝛ organi siccitatem nisi fortassis a principio priusqꝫ lepra confirmetur: quoniam potest esse fortis magnus velox propter necessitatē adauctam ex adustione vehementi. Quintū est morum prauitas fraudulenta quare facile irascuntur neqꝫ statim mitigantur: nec cōfidunt in aliquo: sed sunt auari tenaces ꝛ ad concupiscentiā vehementer inclinati. Sextū est somni dispositio: quoniam paruuꝫ ꝛ paucum habent somnum: ita vt ex qualibet leui causa excitentur ꝛ apparent in somno fantasmata nigra timorosa. ꝙ si signa lepre traxerimus ab exeunte mutato sic quinqꝫ numero colliguntur. Quorum primum est fetor anhelitus atqꝫ corporis totius velut fetor hyrcorum ꝛ proprie in loco calido estuoso. Secundum signum est vrina parua subtilis radiosa subcitrina in colore oleaginea in superficie cum arenulis rubeis minutis in fundo: nisi fortassis a principio cuꝫ nec adustio nec oppilatio fuerint consummata: quoniaꝫ potest illo tempore grossa rubea vel citrina vel karopos apparere. Tertiuꝫ est apparitio vlcerum sordidorꝫ in volis manuū atqꝫ plantis pedum: ex quibus sanies aut virus fetidum cenosum assidue manat: neqꝫ consolidari se permittunt cuꝫ sunt cancrosa sed magis per diem ꝛ diem dilatantur cuꝫ pruritu vehementi. Et hec quidem tria signa ex signis hmōi generis magis certa. Quartum signum est quod sumitur ab egestione: quoniam sunt vt plurimum ventres eorum stiptici propter siccitatem ꝛ egestiones liuide cinerose. Quintum signum ex sanguinis dispositione ꝛ hoc quidem multipliciter. Uno modo quoniam hora illa qua fit flebothomia basilice seu mediane vel sinistre quādoqꝫ vulnus oppilant. Alio modo quoniam post eius receptionem in parapside citissime condensatur ꝛ post tēpus modicum scindatur aut in partem grossam residentem ꝛ aquosam supernatantem sed certior est significatio si scindatur. Alio modo quoniam si recens cum per flebothomiam extrahitur: fundatur in aquam claraꝫ frigidaꝫ nullatenus cum ea permiscetur sed vel supernatat: vel ad fundum condensatur velut sanguisuge nigre: minute. Alio modo quoniam si recens colletur per pannum lineum densum ꝛ digitis exprimatur diligenter reperies reliquias velut grana milii minuta. Et iterum aliter quoniam si recens cū aqua frigida pura dissoluatur in peluii tersa ꝛ mundata reperies in fundo ipsius post effusionem ipsius ꝛ aque grana milii iaꝫ dicti. Et aliter iterum quoniam si super ipsuꝫ aliquid salis asperseris postqꝫ constiterit in parapside ꝛ liquor si quis superna at fuerit abiectus nequaqꝫ liquefiat vel morose valde quod quidem accidit propter sanguinis grossitiem atqꝫ siccitatem siue sit adustus: siue congelatus. Et iterum alio modo quoniam si super ipsum postqꝫ constiterit omni quaqꝫ fundatur acetum aut lixiuium acutuꝫ fortassis natabit ꝛ bulliet super ipsum. Sed in egestione atqꝫ sanguine non cadit fides certa: quoniam consimiles eorum dispositiones reperiuntur in corporibus melācholicis ex morbo vel natura. Dicit preterea Rasis in diuisionibus in capitulo presenti ꝙ lepra habet tres gradus. Primus quorum est incipiens ꝛ propter ipsaꝫ patiens nō separatur scilicet allopiciam qui curam perfectam recipit si medicus fuerit sapiēs studiosus. Et signa eius sunt raucedo vocis ꝛ strictura anhelitus ꝛ turbatio albuginis oculorum ꝛ rubedo faciei et tuberositas eius et paucitas pilorum ꝛ casus eorum ꝛ vniuersaliter om

nia signa sumpta a qualitate mutata atq3 ab actione lesa cum fuerint remissa moderata neq3 determinata accidentia accesserunt ad ipsa. Secundus vero gradus est inualescens et propter ipsum patiens ab omnibus separatur. Et signa eius sunt: quoniam raucedo fit fortior et facies tuberosa et digiti curuant et deturpantur fortiter itavt pueri ipsum fugiant et spasmantur iuncture et fiunt tuberose. Etvniuersaliter cu3 omnia signa sumpta a qualitate mutata atq3 ab actione lesa fiūt fortiora. Sed que ab exeūtibus mutatis fuerint omnino nulla vel remissa: tunc nanq3 nequaq3 perfecte curatur hec passio. Sed cura que est primi gradus sanatiua fiet repressiua eius ne cito peioret. Tertius vero gradus est interficiens qm̄ nō est eis cura nisi mortis suspensiua et membrorum custoditiua nevalde cito corrodantur et decidant sed morose. Et signa eius sunt qm̄ vlcerat corpus et fetet et currit virus ex mēbris vlceratis. Sed vt signa oīa pfecte cōpleamus ad spēs lepre proprias descēdam⁹. Signa igit allopicie sunt cū predictis signis cōibus rubor faciei plurimus cū inflatione oculorum et eorum lachrymositas cū rubore et tumore albuginis oculorum. Et qr fluit sanguis e naribus et gingiuis ex oī leui cā et apparitio venarū guindes in collo cū dispositione prefocatiua assidua et multiplicatio pustularū rubearū humidarū sup corpus totū et vrina rubea grossa vnctuosa et habitudo viuida carnosa et etas iuuētutis et cōplexio sanguinea et ātecessio regiminis multiplicātis sanguinē ex vino dulci rubeo et carnibus salitis siluestribus et ocio et quiete: verū qm̄ in hac specie capilli cadūt plurimum allopiciā vocauerūt. Signa leonine sunt cu3 predictis signis cōibus color faciei citrinus vehemēter et vlcera feda pruritus in labijs oris et manibus et partib⁹ alijs corporis cu3 ardore vehemēti et multiplicatio serpiginis sup corpus vniuersu3: et vrina subtilis pauca citrina et sitis vehemēs et pstratio appetitus et habitudo corporis cholerica et etas iuuētutis et regimē calidū siccū antecedens ex pipe allijs et sinapi et vigilijs et fame et siti et labore assiduo et potu vini veteris puri amari: et qm̄ in hac specie fit maxima mora furiositas idcirco leonina nūcupatur et qm̄ plurimi leonū patiūtur hanc speciē: vt ait Auic. Signa vero tyrie sunt cū predictis signis cōibus color faciei subalbidus parū deficiens a facie sanorum cū furfuribus in capite et pruritu et scabie sicca sup mēbra faciēte cutim separari velut squamas pisciū aut spoliū serpentis propter qd̄ et tyria nūcupatur et multitudo albaras sup corpus totū: simil'r et habitudo flegmatica et etas senectutis et sex⁹ vt plurimū mulierū et regimē flegmaticū antecedēs et pprie ex piscib⁹ salitis atq3 caseo veteri et lacte acetoso. Signa elephantie sunt cum signis predictis cōibus color faciei liuidus et iuncturarum nodositas cum tortura et spasmo et inepcia ad motus voluntarios et multiplicatio morphee nigre super corpus totu3: similiter et habitudo macra gracilis et etas senectutis et complexio sicca per naturam et antecessio tristitie et sollicitudinis assidue perdurantis. Et dicitur hoc nomine quoniā in hac specie iuncture crurium et manuum fiunt plus rigide q̄ in alijs velut accidit in cruribus elephantum.

Methodus.

Cura huius passionis non diuersificatur secundū suas species: sed tantū penes gradus quod est: quoniam melancholia non naturalis siue facta sit per adustionem: siue condensationem humoris cuiuscunq3 fit grossa sicca frigida per naturam ex eo q̄ ab ipsa resoluitur subtile vnctuosum: verumtamen peccatu3 sue siccitatis est multo forti⁹ q̄ frigiditatis: nisi fortassis per adustionem maximam caliditas accidentalis sit infixa: et proprie in lepra vlceratiua: quapropter vniuersaliter cum rebus humectantibus corrigitur atq3 impinguantibus proposse temperatis inter calidum et frigidum omniquaq3. Cum igitur lepra fuerit in principio extrahatur gradatiue proposse grossus humor subtilis temperatus cum suctione ciborum humidorum. Modus autem extrahendi cum flebothomia fiet talis: vt ait Rasis in diuisi. capitulo presenti. Quoniā oportet vt in omni mense fiat flebothomia basilice vel medtane cum incisione larga non stricta retinente grossum. Ad quod plurimū cōfert sessio in tina aque dulcis tepide vel aq̄ decoctionis maluarum viol'. et althee ante flebothomiam immediate. Et non extraha-

tur simul san.plurim⁹:sed parū quaqꝫ vice. et permutetur eius locus nūc ad brachiū:nūc ad pedes ꝛ nūc ad partē dextrā modo ad sinistrā.qm̄ fiet iuuatiuū in eductiōe materie et custodia ꝟtutis ꝛ cōsideretur sanguis cuꝫ egreditur:qm̄ cuꝫ est magis grossus dimitta tur. Cuꝫ ꝟo subtilis lucid⁹ ilico restringatur et ad medicinas ꝓcedatur. Et corpa q̄ magis audem⁹ flebotomare sunt corpa calida humida carnosa:frigida ꝟo ꝛ sicca ꝑhorreamus. Post flebotomias aūt plurimas et venarū inanitiones ex sanguie grosso melācholico fiāt scarificationes ꝓfundate cuꝫ incisione larga post exitum a balneo humectāte. Nunc quidē in pulpis crurīū:nunc ꝟo in natibus ꝛ nūc in spatulis vel in dorso. Modus ꝟo humores grossos extrahēdi cum farmacia fiet talis vt in om̄i ebdomada venter semel soluatur cū medicinis educētibus melancholiā. Primo cū debilibus post hoc ꝟo cum fortiorib⁹ gradatine:ita tamē ꝙ nulla vice fortis solutio:sed moderata:qm̄ cum dicimus medicinas fortes nō quidē intelligimus ꝑm pondus sed ꝑm virtutē. Et has quidem medicinas cōplete diximus ca.de permixtione rōnis. Neqꝫ permittendū quando das medicīas attractiuas fortes ꝓut humor melācholicus requirit quin des ex lenitiuis quantitatē paruā:cuiusmodi sunt cassia fi. māna tamarindi viole atqꝫ pruna:qm̄ ventrem ꝑparant ꝛ velocitant medicinā:vt ait Mes. in suo de appropriatis.ca.de melācholia. Diebus ꝟo intermedijs quibus nō purgatur corpus digeratur materia cuꝫ sirupo quem dicemus in empericis. ꝛ humectetur corpus cū sessione assidua in tyna supdicta: Et semꝑ cū balneū exierit:inungatur totū corpus ꝛ ꝓprie mēbra debiliora ex oleo cōi calido vel oleo viol̄.vel oleo nenuphatino.vel si aliud ꝑsto nō fuerit cū lacte dulci recenti butiroso vel cū adipe anatis anseris ꝛ galline incorporato cū populeon ꝛ dyaltea partes equales omniū sumendo. Et reguletur corpus ex cibis humidis lenibus dulcibus velocis penetrationis q̄ tenerū faciant corpus ꝛ impinguēt ipm̄ ꝛ humores generēt subtiles ex quib⁹ est lac dulce recēs ex aīalibus sanis inuentib⁹ sumptū in ieiuno ꝑ se vel mica panis om̄i die ꝛ ꝓprie si in ipso delectetur. Similr̄ ꝛ pultes ex farina simile vel auene cōditi cū eodē ꝛ pultes ex amilo ꝛ farre cōditi cū lacte amigdalarū ꝛ zuccaro albissimo. Et iura carnium edorum ꝛ agnorū ꝛ pullorū pinguium condita cū vitellis ouorū ꝛ croco ꝛ cinamomo ꝛ carnes elixe cū lactucis cucurbitis spinargijs borragin̄. atqꝫ ficla. Similr̄ ꝛ oua recentia sorbilia elixa nō assa: simil'r et brodia butirosa ꝛ butirū recens comestū cū bucella panis. Bibat vinū albū clarū limpidatum dulce vsqꝫ ad medietatē vel mellicratum aquosum subtile vel iulep vel aquā decoctionis ficuū vel aquā frigidā claram. Caueat a cibis ꝛ potibus ꝛ saporibus generantibus me'iam naturalem vel nō naturalē qualēcunqꝫ quos plene iam descripsim⁹:capitulo de emoroidibus. Caueat a reb⁹ vrinā prouocantibus vehementer: ne fortassis educatur subtile ꝛ grossum induretur nisi fuerit patiēs ex ijs qui per vrinā purgari cōsueuerunt. Nō quideꝫ scies ex vrina grossa liuida exeūte cū sedimine plīmo cineroso. Istud tm̄ est perpaꝝ quoniā humor grossus postulat vias largas. Et ex rebus vehementer humectantibus est somnus plīmus post cibum ꝛ ociū ꝛ quies ꝛ postpositio solicitudinis ꝛ habitatio assidua in aere humido valde: sed frigido moderate ꝑ se: vel per artē. Sic ergo reguletur donec redierit scđa hora flebotomandi vel purgandi. Et fiat ordinis reciprocatio assidua perdurās: quoniā sanatur hac cura. Et si remanserit color malus in facie rectificetur cū vnguēto citrino vel cū vnguento albo visitato. Ad quod cōfert plurimū scarificatio facta primo quidē in spatulis deinde sub mēto ꝛ pulpis auriū. Ultimo ꝟo ꝑ superficiē faciei totā ita vt sanguis excitetur ꝛ diligēter cū digitis exprimatur ꝛ vnguenta predicta ilico imprimātur ꝛ proprie in balneo vel loco alio calido vaporoso. Et si rubor in oculis apparuerit:instillentur collíria:dicta capitulo de obtalmia.ꝛ proprie de cerusa. Et si capilli capitis ceciderit:fiāt q̄ dixim⁹ ꝓprio ca. ad ipsoꝝ gn̄atione atqꝫ fixionē. Si ꝟo lepra ꝓcesserit ad gradū scđm ān̄ꝙ sis vocat⁹ ad curā nihil ex ordie supdicto diminue:qm̄ fiet ꝯferēs ne cito peioretur. Et si nodi durities macule morphee fuerit circa iūcturas freqn̄ter ipas mollifica cum balneis ꝛ oleis ꝛ vnguentis supradictis ꝛ opꝫ vt olea sint calida vehemēter donec vrant.ꝛ penetrent loca du

ra: ꝙ si nõ suffecerit opus est vt cum lamina ferrea ignita purant ipsoꝝ supficies atq̧ resoluãtur. Et si nec ista suffecerint: cõuenerũt antiqui ⁊ estimauerũt ꝙ carnes vipe comeste ⁊ vinũ ei⁹ bibitũ ⁊ tyriaca de vipis: ⁊ trocisci de tyro famosi exhibiti bis vl' ter in hebdomada cũ vino albo subtili mixto cũ aqua frigida sanãt ipsam: qm̃ ex vsu earũ assiduo inflat corpus totũ ⁊ mollificat caro ⁊ cadit cutis supior dura defedata ⁊ regenerat alia inferior mollis atq̧ clara: sed hec est cura rara difficilis. Preparatio aũt vipe in iure talis est. ℞. serpentẽ habitãtem in locis siluestribus mõtanis nõ paludosis cui⁹ color sit flauus habẽs ventrẽ albũ ⁊ in medio vẽtris lineã rubeã ⁊ in medio dorsi lineam nigrã ⁊ caput habens planũ subtile ⁊ corpus in medio grossum ⁊ caudã curtam subtilem velut lacerta qui dum mouetur: facit strepitum.
Et si dentes habuerit in mandibulis est melior: ⁊ abscindantur caput ⁊ cauda ⁊ abijciantur omnia eius interiora, ⁊ abluatur eius caro plures in aqua clara ⁊ frustatim incidatur ⁊ ponatur in lebete mũdo cũ sufficiẽti aqua pura. Et addatur aliquid aceti ⁊ salis ⁊ olei ⁊ piperis ⁊ gallãge ⁊ seminis aneti ⁊ bulliantur donec caro ab ossibus vndiquaq̧ separetur. Tunc igitur patiens comedat de carnibus ⁊ sorbeat ex iure paruũ post parum assidue per dies multos. Et si carnes abhorruerit: misceat ipsas cum carnibus pullorum vel columbarum vel faciat ex eis tortellum vel pullos cum viperis decoquat ⁊ fiet ius magis saporosum. Cum autem illud per dies multos cõtinuauerit ⁊ supuenerit scotomia ⁊ corpus inflatum fuerit et cutis sepetur sufficiens est iam eius vsus. Preparatio autẽ vipere in vino talis est vt vipera viua preparata sicut pri⁹ bulliatur in lib. xx. vini albi puri clari donec caro ab ossibus separetur: ⁊ tũc vinum cũ vipera simul actu calidum in doliũ fundatur quod. xl. lib. vini albi clari contineat cui misceatur. Et ex ipo bibat modicũ oĩ die i ieiuno. Preparat aũt vipera in sirupo sic. ℞. viperã preparatã vt prius: ⁊ pone in. viij. lib. aque ⁊ adde aliq̃d fumiterre vel succi eius ⁊ thimum ⁊ epithimum ⁊ aristologiam rotundam ⁊ gentianã et mentam ⁊ baccas lauri ⁊. ʒ ʒ. ac cinamomum ⁊ fac bullire donec medietas consumatur vel caro ab ossibus separetur: tunc colletur ⁊ sirupisetur collatura cum lib. ß. zuccari et detur ex eo omni die in aurora q̃tum testa oui capere potest cũ aqua calida. Preparatur vipera in electuario sic. ℞. carnes vipere preparate sicut prius: ⁊ cocte ⁊ pistentur perfecte ⁊ misceãtur cum duplo zuccari rosa. in causa calida vel cum duplo dyasene in causa frigida ⁊ detur ex eo omni die in ieiuno cũ vino claro bene adaquato. Si xͦo lepra peruenerit ad gradũ tertium ⁊ vlceretur corpus et virus effluat ⁊ feteat eius corpus: inungant vlcera eius assidue cum vnguẽtis de cerusa optato: quod diximus capl'o de apostemate in matrice. Et de malitia cancri reprimẽda. qm̃ refrangit materiã corrodentẽ ne cito membra cadant vt vita ꝓlongetur: ⁊ cauterisetur cũ ferro ignito ⁊ permutetur ei⁹ habitatio ad aerẽ humidũ vehementer sed nõ supflui frigoris nec caloris sicut aer stãs secus decursus aquarũ mundaꝝ. Et assidue vtat lacte ouiũ ⁊ vaccarũ in potu: qm̃ prolõgat eius vitã ⁊ sepius assiduet flebothomiã basilice ⁊ venarũ guindesi in collo ne suffocetur ⁊ balneationẽ in tyna supradicta.

Emperica.

Cõstructio sirupi nobilis digerẽs humores grossos adustos vel cõdensatos atq̧ ipsos preparans purgationi sic fit. ℞. borraginis buglosse scolopend. capilli veneris politrici adyanthos ⁊ fumiterre si recens haberi possit. añ. m. vnũ seminis lactuce endiuie cucurbite meloñ. añ. ʒ. ß. prunorũ siccorum passulaꝝ pinguiũ enucleataꝝ añ. ʒ. vnam. ⁊ ꝑ. pollipodij. ʒ. tres. bulliant omnia preter epithimũ in lib. viij. aque clare: vl' in. vj. lib. aque ⁊ lib. duabus vini albi dulcis aromatici clari subtilis: donec tertia pars fuerit consumpta tũc apponatur epithimũ ⁊ illico deponatur ab igne ne virtus epithimi resoluatur. Et cũ infrigidari ceperit omnia manibus confricent et collentur. Et additis. ij. lib. zuccari albissimi fiat sirup. clarus subtilis aquosus de quo potentur omni die in aurora. ʒ. quattuor vel sex. Sirupus de epithimo purgans humores grossos adustos vel nõ adustos cum virtute sic fit ꝺm Hebemes. ℞. epithimi boni ortensis. ʒ. xx. mirabolanoꝝ citrinorum ⁊ indorum. añ. ʒ. xv. cuscute fumiterre. añ. ʒ. decẽ.

thimi buglosse calamenti emblicorum belle/
ricorum liquir. polipod. agarici sticad. an. ʒ.
sex. rob. seminis feniculi anisi. ʒ. ij. et pruna nu
mero. xx. vuarum passularum enucleatarum. ℥.
quattuor. tamarind. ℥. ij. et ß. zuccari lib. iij.
rob. lib. ij. vel loco eius dulcis vini albi subti/
lis fiat sirupus bene coctus et detur cum aqua
decoctionis prunorum: vel addatur aqua plu
rima quando coquitur et fiat sirupus subtilis
aquosus et per se potetur. Confert enim lepre
incohoate et morphee et scabiei et safati et can/
cro et omnibus morbis de cholera nigra ge
neratis. Pillule inde quas scripsit Haly et
sunt vltimi iuuamenti atque fortitudinis ad
idem fiunt secundum eundem modum. ℞. mirabola/
norum indorum elleb. nigri polipod. an. ʒ. v. thi
mi epithimi sticad. an. ʒ. sex. agarici lapid.
lazuli loti colloquintid. salis indi. an. ʒ. iiij.
succi eupatorij spice. an. ʒ. ij. gariofil. ʒ. j. ye/
repigre. ʒ. xij. fiant pillule cum succo apij vel
fumoterre vel vino veteri amaro de quibus
dentur a. ʒ. ij. vsque ad aureos. ij. cum aqua casei
sero cum itur ad lectum sine cena et sunt sane
et experte. Pillule de elleboro nigro ad idem sic
fiunt. ℞. aloes. ʒ. vnam. salis indi. ʒ. ß. ellebo.
nigri. ʒ. j. agarici boni. ʒ. vnam: fiant pillule cum
melle vel vino dulci et sint omnia. j. dosis. Ex
solutiuis debilibus conuenientibus corporibus
delicatis est serum vel aqua casei que eo actu
calido bibitur lib. vna in aurora cum melle vel
zuccaro dulcoratum. quod si fortificare volueris
infunde in ipso per noctem mirabolanorum ci
trinorum et indorum. ana. ʒ. duas. pistando
grosso modo et in crastino manibus frican/
do atque collando diligenter. Electuarium de
licatum ad idem. ℞. sene epithimi an. ℥. iij.
elleb. nigri rob. ru. an. ℥. ß. fiat electuarium
cum melle cocto et mundato de quo detur se/
mel in ebdomada. ℥. j. vel. ʒ. xv. cum vino ca/
lido limphato. Electuarium quo vtimur om/
ni die in ieiuno alterans et confortans sic fit.
℞. trociscorum de thimo. vj. numero. tyriace ve
teris electe. ℥. j. zuccari rob. dyarrodon abba/
tis. an. ℥. ij. Et si calor fortis fuerit: addatur
triasandal. ℥. j. detur ex eo ante cibum. ℥. vna
cum vino limphato. Oleum de serpentibus
cutim leprosorum pulchrificans: et proprie post
purgationem sic fit secundum Mes. in antidotario.
℞. serpentum nigrorum vel flauorum quos su/
perius descripsimus circiter lib. ij. pone eos
integros in olla terrea vitrea stricti orificij et
funde super eos olei sizami. vel de semine lini
vel olei camomillini vel communis lib. j. et ß. et sigilla
orificium vasis et decoque lento igne vel su
per prunas donec caro ab ossibus separetur.
et caueat sibi operator a vapore eius: quoniam est
venenosus: et cum cocti fuerint: dimittatur in
frigidari et recondatur in vase vitreo diligen
ter operto et administretur liniendo super faciem
et membra leprosorum cum penna: quoniam post
dies aliquos faciet cutim cadere et aliam tene
ram regenerari. Oleum de ouis ad idem secundum
eundem. ℞. vitella ouorum elixatorum donec in
durata fuerint circa. xxx. et comminue manibus et
pone in sartagine lapidea et frige super ignem
mouendo cum ligno donec rubescant et resol/
uatur ab eis oleum: et tunc ea comprime cum torcu/
lari tunc abundantius manabit: quoniam ex pluri/
bus vitellis adhuc fit oleum paucum. et si pone/
res in alembico et distillares sicut faceres aquam
ros. melior fieret operatio. Est enim expertum
ad omnem cutis feditatem: et confert impetigini
serpigini safati alguesetz et fistule et vlceribus
malis corrosiuis. Oleum de iunipero secundum eun
dem in eodem sic fit. ℞. ligni iuniperi recentis
quantum volueris: diuide frustatim et reple ex
eo ollam terream vitreatam stricti orificij: et po
ne super ipsum laminam ferream spissim perfora
tam: sicut fit cribratorium et inclina ollam super ori/
ficium et pone sub eo in fouea sub terra con/
strictam ollam aliam vitreatam lati orificij et
ignem super ollam superiorem quod vsui reseruetur.
Oleum de fraxino fit eodem modo et confert ad
idem. Dicunt preterea experti quod si patiens me/
lius quam lepram incohoatam castretur ilico sanatur ab
omni alia medicina: quoniam alterabitur eius
complexio ad frigiditatem et humiditatem
vehementem.

Canones.

Dubitarunt aliqui quare lepra incipiens curetur: cancer ve
ro nequaquam: licet sint ex eisdem causis. Ad quod di
cendum quod in cancro est materia intra venas
que sunt velut radices eius: quare curari non
potest nisi radices auferantur: sed illud est fie
ri impossibile sine membri mutillatione: sed
cum lepra et albaras et morphea: similiter sa
fati et alguesetz et fe. quartana et multa diuer
sorum ex eisdem fiant causis: vt est dicendum
a principio: consequenter videtur vt eorum

capitula ſibi mutuo ſuffragentur.

Pronoſticatio.

Lepra primi gradus pfecte curaẽ. Lepra
vero ſcdi grad⁹ occultaẽ: ſed q̃ in tertio gra/
du mitigaẽ. Et ſi ſola q̃litas corporis mute
tur: ſignificat primũ gradũ. Si vo cum hoc
opatio naturalis muteẽ: ſignificat gradũ ſe
cundũ. Qđ ſi exeũtia ſuperuenerint muta/
ta gradũ certificãt tertiũ confirmatũ. Item
cũ omne genus morboꝝ poſſit q̃nq; ſanari
beneficio nature ſola lepra nõ curaẽ: niſi ſuc
ceſſerit conſiliũ medicine. Itẽ lepra q̃ fit a cã
calida cito confirmaẽ ⁊ fit corroſiua maligna
que vo ex cã frigida tarda eſt atq; moroſa:
neq; mẽbra corrodit ⁊ diutius occultaẽ: qua
propter accidit vt pueri ⁊ mulieres ⁊ ſenio/
res diutius in lepra pſeuerent q̃ iuniores
et viri fortes calidi per naturã. Itez lepra ma
gis multiplicaẽ in regionibus frigidis q̃ ca
lidis: q̃m in eis ſunt ꝓpter antiperiſtaſiz vẽ
tres calidiores: ⁊ ſimilr in ſiccis magis q̃ hu
midis: q2 fiunt in eis humores groſſiores.
Itẽ corpora p naturam craſſa valde raro in
currunt leprã ⁊ cũ accidit vt plurimũ occul
tatur: q̃m oĩa corpus impinguantia ſunt le/
pre curatiua: vt dicit Auer. ij. ſui colliget. q̃
lepra vt plurimũ eſt ex generatione: raro vo
ex accidente. Quapropter ⁊ difficile curaẽ:
quemadmodũ ⁊ epilepſia atq; arthetica q̃
per generationẽ transfunduẽ. Itẽ leproſi
raro febricitant ⁊ cũ accidit eis feb. fit bre/
uis nec pdurat: q̃m ſiccitas prohibet putre/
factionẽ. Qđ ſi feb. cronica ſuperuenerit: et
ꝓprie quartana curat leprã inchoatam.

¶ De albaras ⁊ morphea. Cap. v.

Ste ſunt paſſiones defedantes
cutim ⁊ corporis ſuperficiẽ exterio
rem quemadmodũ lepra carnẽ
inficit ⁊ mẽbra pfunda. Verũ
differũt inter ſe parũper: tamẽ
valde cõueniunt qđ eſt q2 morphea ſtat ma
gis circa cutis ſuperficiez: ſed albaras inter
carnẽ ⁊ cutẽ. Et tã albaras q̃ morphea ex
humore groſſo frigido maligno: quẽ cũ mẽ/
broꝝ aſſimilat ſm ſubſtãtiã in toto vel in
parte nõ põt ipſz perfecte aſſimilare in colo
re: quare remanet eius color ꝓprius ⁊ cutiz
colorat. Et quemadmodũ tres ſunt colores
extranei a colore corporis principales q̃ ſunt
albus rubeus et niger: ita et ſunt tres ſpẽs
vtriuſq; pricipales que ſunt morphea alba:
morphea rub. morphea nigra. Similr ⁊ al
baras al. rub. atq; nigra. Et alba quidẽ fit
ex hũore ſanguineo terreo cõpacto: ſz nigra
ex melãcholia cõdẽſata. Neq; poterunt ex
cho. gñari cũ ſit humor ſubtilis reſolubilis
vt in icteritia demonſtratur.

Methodus.

Cura vtri
uſq; ipſaꝝ
cũ eſt alba
eſt vt digeraẽ flegma groſſum cũ ſirupis ca
lidis acutis inciſiuis: ⁊ poſt hoc purgeẽ cũ
medicinis fortib⁹ vicibus alternatis q̃s di/
ximus ca. de arthetica paſſione. Et ſi pſto
nõ ſit aliud conferens erit oximel compoſi/
tũ vel ſquilliticũ in digerẽdo ⁊ pillẽ cochie
in purgando ſemel in ebdomada ꝓuoceẽ vo
mitus duob⁹ dieb⁹ ꝯtinuis ſup ſe: q̃m diuer
tit materias a circũferẽtia corporis ad centrũ
oĩquaq; ſi fuerit facilis copioſus. Poſt hec
vo localia remedia miniſtrẽẽ. Fricẽẽ g̃ ma
cula alba cũ reb⁹ acutis rubificãtib⁹ donec
veſiceẽ: ex q̇b⁹ ſunt allia cepe crude ⁊ ſapo ⁊
ſucc⁹ anacardi ⁊ ſemẽ raphani vl vrtice ⁊ ſe
mẽ ſinap. cõtritũ ⁊ mixtũ cũ aceto. ſilr radix
capſie vel ilij vl rubee tinctoꝝ. ſilr ⁊ ſtafi/
ſagria ⁊ ellebor⁹ alb⁹ ⁊ radix lappacij acuti
Hec ei oĩa maẽias groſſas ſubtiliãt ⁊ iſenſi
bilr reſoluũt: ⁊ p⁹ hoc ſanguinẽ laudabilẽ at
trahũt ⁊ addũt in rubore. Qđ ſi nõ ſuffecerit
empleẽ loc⁹ cũ ſtercore colũbarũ ⁊ ficub⁹ ſic/
cis in q̇b⁹ puluis ſinapis ⁊ cãtarides ſint in
corpata: ⁊ ꝓpe poſt fricationẽ pdictã: nec de
ſiſtaẽ ab vlceratione hmõi donec pfunde ra
dix macule totalr auferaẽ. Et ad id confert
plurimũ añceſſio balnei q̃q; vice in quo fiat
ſcarificatio pticule cui ſuccedat fricatio at/
q; emplatio iã dicta. Poſt illud aũt incar/
neẽ loc⁹ ⁊ color ei⁹ rube⁹ liuidus inſigaẽ cũ
vnguẽto qđ ſic fi. ℞. rubee tinctoꝝ braſilij
ſandaloꝝ rub. terre rubee ſang. dra. oĩm vel
quorũcũq; voluerl. ʒ. ij. thuris farine fabaꝝ
excorticataꝝ aduſtaꝝ: añ. ʒ. ß. litbargiri al/
bificati. ʒ. iij. teranẽ oĩa ſubtilr ⁊ cũ litbar/
ro ⁊ aqua decoc. braſilij vel terre rubee mi/
ſceanẽ donec redierit ad formã vnguẽti ⁊ ex
eo omni die locus corroſus inungatur vſq;
ad conſolidationem perfectam. Albificat

Res: Vnc

Albificat littargirum

tur aũt litbargirũ & pulueriseť ꝛ misceatur cũ oleo roſ.ꝛ ad solẽ calidũ exponať donec exiccet.et iterũ terať ꝛ cum oleo ro. misceať et soli exponať.Et hoc fiat totiẽs donec fuerit albificatũ pfecte.Abstineat a cibis ꝛ medicinis frigidis ꝛ regať ex reb⁹ calidis subtilib⁹ vehementer. Utať in eo sepius scz in ieiuno trifera minore quã dixim⁹ ca.de decoratione capillox.qm̃ flegma grossum educit ꝛ subtiliat excellenter. Cura vtriusq̃ cũ est rubea est vt statim a pricipio extrahatur sanguis grossus a corpe toto.i.cũ flebothomia larga basilice dextre vel sinistre vel saluatelle in pede dextro vel sinistro modo illo modo alio donec totus extrahať cũ suctione assidua sanguis subtilis ex cibis humectãtibus subtilib⁹: vt dixim⁹ de lepra. Post illud vero scarificeť locus vsq̃ ad profundum rub.perfecte ꝛ emplastretur ꝛ fricet cum rebus acutis vesicãtibus iam dictis donec totus fuerit corrosus:deinde pmittať recarnari paulatine nõ subito cum succo cepe vel sinap.asperso vel folijs recẽtibus caulis ꝛ bletis ꝛ sambuco positis super vlcus ꝛ infigať ei color albus tẽperatus cum proiectiõe farine amili ꝛ cathimie argenti intra vulnus cũ litbargiro albificato supradicto. Cura vtriusq̃ ipsarũ cum est nigra est vt a principio digeratur ꝛ purgetur melancholia: sicut diximus cap̃.de lepra.cũ suctiõe assidua humox subtiliũ lucidox ex cibis ꝛ potibus subtilibus penetratiuis dictis ibidẽ. ꝛ assiduatiõe balnei in aqua dulci tepida ꝛ multiplicatiõe ocij somni ꝛ quietis ꝛ abstinẽtia ordinata a rebus acutis sanguinẽ educẽtib⁹: vt sunt piper ꝛ sinap̃.silr̃ et a rebus põticis sanguinẽ cõgelantibus: vt sunt nespille ꝛ pira nõ matura. Post ista vero oĩa perueniendũ est ad remedia localia: quare scarificeť atq̃ vesicetur macula nigra: sicut dixim⁹ de de alba donec locus tot⁹ corrodať: deĩde nõ pmittať incarnari subito: sed paulatine donec ei sicut ꝛ in pdictis infigatur color.

Pronosticatio.

Albaras atq̃ morphea cũ fuerint fortes difficiles antiquate corpus habilitãt ad leprã. Itẽ albaras est deterior morphea: qm̃ eius materia magis extat pfunda; silr̃ ꝛ cũ ipsa prurit⁹ corpis ꝛ asperitas scabiosa que plurimũ aptificãt ad leprã. Itẽ huiusmodi passiones cũ nõ rubuerint faciliter post loci fricationẽ difficile curanť: qm̃ materiã significãt antiquatã. Itẽ si sanguis nõ exierit quãdo locus pũgitur cũ acu nullatenus curať: qm̃ materiã significat lapidificatã. Item in corporibus crassis p naturã vel dietã facilius curãtur q̃ in siccis extenuatis: qm̃ regimen humectatiuũ est hmõi passionũ sanatiuum. Itẽ si fuerint ex generatione aut diuturnis tẽporibus antiquate nullatenus auferũtur.

De saphati ꝛ alguesetz ꝛ gutta rosacea. Capitulũ.vj.

Ste sunt tres passiões cutim dedẽtes: queadmodum ꝛ albaras et morphea. Verũ differũt ab ipsis hoc mõ: qm̃ in istis passionib⁹ alterať color naturalis ꝛ pprius mẽbri cũ pustulis ꝛ furũculis diuersis. Sz in albaras et morphea nõ sunt pustule neq̃ furũculi: imo solus color alterať. Differẽtia aũt eox inter se talis ẽ: qm̃ ꝛ si qõlibet ipsox accidat circa cutim ꝛ pprie faciet: silr̃ ꝛ ruborẽ efficiat pustulosũ: verũtñ si pustule hmõi late fuerint atq̃ sparse ex q̃b⁹ virus egrediať saniosum fit hu⁹ que saphati nũcupať. Si ṽo minute fuerint atq̃ spisse cõiuncte plurime fit alguesetz que gossum nomĩatur. Si ṽo rubor sup pustulas dominatur: sic gutta rosacea diciť. Et fiunt omnes ex eadem causa: scz humore calido adusto corrosiuo: vt sunt flegma salsum ꝛ cholera atq̃ melancholia adusta.

Cura omnium istarũ vna atq̃ eadem est oĩno. digeratur igitur statim a principio humor acutus atq̃ purgetur. vt diximus capi. de scabie ꝛ pruritu. ꝛ fortiores medicinas digerentes atq̃ purgantes humores adustos diximus capi. de lepra. quoniã hec duo capl'a nõ differũt nisi penes magis ꝛ min⁹. Quod si corpus carnosum ꝛ viuidum appa ret: oportet vt huiusmodi purgatio fiat quãdoq̃ cum flebothomia larga grossum sanguinem extrahente. Et quandoq̃ cum farmacia: modo quidem cum ista: modo quidem cum alia. vt diximus de lepra. donec totus humor adustus educatur ꝛ subtilis atq̃ temperatus successerit paulatine ex subtilibus iuribus temperatis. Post istam aũt curam videtur perueniendum ad remedia lo-

calia particularia ꝓpinqua. Ulceretur ergo primo locus totus a ꝓfundo cū fricationibus ꝛ emplis ꝛ oleis rubificātibus acutis q̄ diximus ca. de albaras. ꝛ ca. de furfuribus in capite vel in aq̄ adurente quā diximus ca. de emorroydibus. Et hoc fiat totiēs donec tota materia q̄ fuit radix atq̧ cā ꝯiuncta p̄ntis egritudinis extirpetur. Et ad illud vehemēter cōferūt sanguisuge posite sup locū: aut ventose cuȝ scarificatione ꝓfundata. Et si passio fuerit in facie ponātur ventose p̄rio sup spatulis ꝛ collo ꝛ post hoc mēto: qm̄ fiet ipsius eradicatio silr ꝛ diuersio ad ꝓpinquū ꝛ remotum. Caueat tm̄ patiens ab ipsoꝝ vsu imoderato: qm̄ ventose sup collo memoriā debilitāt et mollificationē inducūt: q̄ vo sub mēto visum diminuūt ꝛ auditū. Post hoc vo gradatiue cōsolidentur nō subito cū vnguētis et fomentationibus lenitiuis dictis capitulis eisdem. Et ex vnguētis nobilibus ad dealbādū atq̧ lenificandū faciē est vnguentū albuȝ et vnguētum citrinū vsitatū: q̄ si magis stipticare volueris gratia ꝯsolidatiōis adde aliq̄d pul. thuris atq̧ lithargiri. Et si post curationem vlceris redierit aliqua istarum passionū predictarum reiteretur curatio a principio donec locus ab ea securetur.

Emperica.

Epithima expertū ad pustulas hmōi sic fit ℞. aque ros. lib. j. pul. sulphuris triti subtilissime atq̧ cribellati. ℥. j. ꝛ ß. conquassentur simul in vase vitreo: ꝛ p dies plurimos ad solem calidū vel locū temperatū deponantur donec eoꝝ virtus vniatur: riptica q̄dem ex sulphure: stiptica vo ex aqua ros. Et ex ipso facies oī sero liniatur: ꝛ in crastino cū aqua tepida abluatur: qm̄ post dies ꝛ dies faciē pulchrificat excellēter. Ad idē confert plimū lithargirū albificatū: vt diximus ca. ꝺ albaras si sup faciē diutius inūgatur. Refert p̄terea Mesu. in suo de appropriatis. ca. de saphati. q Gal. dicit se multos curasse cū isto linimento. ℞. cartas cōbustas ꝛ cōtere eas atq̧ contēpera cū aceto acutissimo et linias sup locū post fricationem sufficientē, cum pāno aspero vel spōgia marina. Refert ꝛ aliud auctoritate democriti. ℞. cartaꝝ cōbustaꝝ calcis lote argēti viui añ. ℥. j. confice cū aceto ꝛ oleo de nucibus ꝛ linias sup locū post fricationem sufficientē. Quod si alterutrum fortificare volueris. adde tartari cōbusti ꝛ colcotar adusti ꝛ salis adusti ꝛ stercoris muris et amigdalarū amararū adustarū ꝛ succi squille ꝛ succi cepe acute ꝛ aristologie rotunde ꝛ sulphuris viui gratia corrosionis ꝛ abstersionis olibanū ꝛ gallas cōbustas ꝛ lithargir. ꝛ cathimiā auri ꝛ argēti gratia stipticitatis ꝛ consolidatiōis: sed amilū ꝛ spodiū et cerusam gratia dealbationis. Sic nanq̧ hec est medicina completa aggregans omnes intentiones.

Pronosticatio.

Istius capituli est pronosticatio de albaras et morphea.

¶ De dealbatione totius corporis et proprie faciei. Caplm. vij.

Istud caplm certificat cōplementū artis medicine cuȝ scriptis vtilibus ꝛ necessarijs: neq̧ turpia neq̧ superflua negligantur neq̧ fortassis pusillū corpus humanū respiciens eius sufficientiā effugiat redundantē. Corpus igitur hūanuȝ ꝛ ꝓprie facies pars oībus nobilior atq̧ manifestior pt diuersis coloribus colorari: duobus quidem ad decorem pertinentibus in contentū qui sunt niger et critinus.

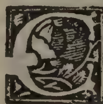
Methodus.

Albificatur utē corpus ex mltiplicatione adipis ꝛ pinguedis in ipso cū cibis et potibus dulcibus aromaticis ꝛ balneis hūectātibus cū abstersiōe aliq̄li ꝓut dicemus ca. de arte ipinguādi. Silr ꝛ cū gumera ꝛ epithimate qd sic fit. ℞. amili purissimi dragāti albissimi amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ ꝛ fabarū farine ordei. añ. ℥. ij. ß. rafani. ℥. ß. terātur oīa subtilissime ꝛ cribellētur p pānū dēsum lineū vel sindonē velut i collirijs ꝛ cū lacte ouiū vel capraꝝ vel vaccaꝝ calido recēti distēperur: vel cū lacte amigdalaꝝ dulciū fiat sicut mel currēs ꝛ ex illo collū ꝛ facies epithimetur sero cū itur ad lectū: ꝛ crastinū cū aq̄ tepida dulci vel cū aq̄ decoc. sulphuris vel cuȝ aq̄ decoctiōis viol. ꝛ mal. siccatur abluatur: ꝛ si hoc p dies plimos vicibus frequētatis. Et si fortificare volueris: adde aliq̄d ceruse ablu-

te: eius tamen usus assiduus caput infrigidat et dentes denigrat. Solum preterea lac recens butirosum quodcunque fuerit ex predictis cutim albificat atque mollem reddit si cum eo sepe facies abluatur et per se dimittatur exiccari: vel in ipso panni linei albi molles infundantur et super faciem tota nocte dimittantur. Similiter et albumen ovorum recentium perfecte conquassatum donec spumam fecerit et cum eodem lacte temperatum. Rubificatur autem corpus et facies ex multiplicatione sanguinis et spirituum in eis cum potu vini plurimi et proprie rubei dulcis odoriferi et iuribus carnium inspissatis cum vitellis ovorum et conditis cum croco gariofil. et cinamomo. Similiter et gumera seu epithimate calido acuto rubificativo taliter refracto: ut eius virtus sufficiat ad attrahendum sanguinem verum: deficiat autem ad cutim corrodendum. Et ipsa plene distinximus et diximus capitulo de albaras et morphea. Est autem conferens epithima quod sic fit. R. brasilij vel rubee tinctorum vel rad. pedum columbar. quantum volueris: pistetur grosso modo et bulliatur leniter in aqua dulci clara donec aqua perfecte ceperit rubere tunc dissolvatur in ipsa modicum masticis aut thuris albissimi: et post hoc imbibantur in ea particule minute coti carminati donec ruborem assumpserit perfectum: tunc igitur extrahantur et ad solem exiccentur atque reserventur. Et cum ipsis uti volueris: humectetur primo membrum cum propria saliva et post hoc fricetur totum sicut est supra locum diligenter: quoniam ruborem efficiet plurimum excellentem qui durat per dies sex vel amplius si non abluatur: et si misceatur rubificantia cum de albantibus fiet color vividus velut in corporibus speciosis. Citrinatur autem facies ex multiplicatione cholere super corpus velut accidit post usum assiduum cimini vel sinap. vel carui vel piperis vel vini veteris amari. Similiter etiam post extenuationem corporis ex labore plurimo atque vigilijs et sollicitudinibus et fame et siti et cibis acetosis. Confert et epithima factum ex pulvere sulphuris aut cimini bullito perfecte in aqua super quam inclinet suam faciem et cum petijs imbibitis in ea faciem perungat aut fumum ex eis faciat ponendo super carbones. Denigratur vero corpus et facies ex multiplicatione melancholie super ipsa quod accidit post usum assiduum lentium et caulium et carnium fumigatarum atque salitarum vehementer: similiter et post negligentiam usus balneandi.

Confert preterea epithima factum ex succo cortic. nucum vel granatorum recentium vel aqua decoctionis eorundem. similiter et cortic. papaveris atque berberis. Et si fortificare volueris: adde fuliginis mixte cum axungia: quoniam adherebit vehementer.

¶ De arte impinguandi vel extenuandi corpus. Capitulum. viij.

Corpus impinguatur ex dominio humiditatis super se totum: et proprie super epar cum sit fons et minera virtutis nutritive sive fuerit huiusmodi humiditas per naturam que radicalis dicitur: sive per acquisitionem que influens appellatur. Quod si moderata caliditas accesserit ad ipsam carnem augmentabit. Si vero frigiditas adipem et lardum procreabit: quapropter dictum est quod corporis grossities est duplex. Una carnosa velut in corporibus sanguineis que vitam elongat. Alia vero saginosa velut in corporibus flegmaticis que suffocat et extinguit. Ex rebus itaque corpus humectantibus sunt cibi et medicine atque regimen operativum. Et cibi qui conveniunt in hoc opus ut multum et subitum prebeant nutrimentum. quare oportet ut sint dulces subtiles unctuosi: velut sunt iura carnium agnorum et pullorum pinguium et porcellorum iuvenum et perdicum et fasianorum et capitum atque extremitatum vitulorum. Quod si fuerint inspissata cum vitellis ovorum necnon condita cum speciebus aromaticis non acutis velut sunt cinamomum cardamomum nux muscata zinziber crocus macis liquiritia et galla melior fiet operatio. Similiter et vinum rubeum dulce vel album rubeum odoriferum vel medo temperatus in etate vel ceruisia debito artificio preparata: grossa namque viscosa et si nutrimentum tribuant mansivum vehementer tamen virtutem nutritivam debilitant priusquam elaborentur velut est triticum et tortelle. propter quod ait Ypo. ij. parti. amph. Facilius est repleri potu quam cibo. Et ex rebus melioribus est lac recens dulce butirosum et proprie ovium vel vaccarum. Similiter et pultes de simila vel farina avene vel farris vel ordei conditi cum eodem. Similiter et caseus mollis et recens et butirum cum bucella panis de simila comestum et pinee et fistici et nuces recentes atque avellane et ficus pingues et dactili et uve valde mature. Medicine vero im

pinguantes sic fiũt. ℞. farine fabaꝝ excorti catarũ farine cicerũ vel pisoꝝ excorticatoꝝ risi amili auellanarũ mũdataꝝ: seim cõium frigidorũ mundatoꝝ fisticoꝝ pinearũ ana. q̃tũ volueris de vnoquoq̃. terant̃ oĩa subtiliter ⁊ inungant̃ cũ butiro recẽti ⁊ fiat electuariũ cũ zuccaro: de quo oĩ die comedat̃ inieiuno ⁊ sup ip̄ꝫ bibat̃ aliq̄d ex potibus supradictis. Et si ip̄m aromatizare volueris adde ex sp̄ebus supradictis. Et sunt qui trocis. cõficiunt ex reb⁹ eisdẽ cũ lacte recẽti butiroso. Et plurima restauratiua diximꝰ cap̄. de fe. ethica. que fiũt ex carñ. siue carne. Et dicit Mes̄. in suo de appropriatis cap̄. de spasmo. q̄ iura capitũ edorũ ⁊ agnoꝝ ⁊ artetum pinguiũ iniecta cũ clisteri atq̃ lõgissimo tp̄e retenta in ventre corpꝰ vehementer humectant. Simil'r ⁊ lac dulce postq̄ in eo cocta fuerit farina simile vel ordei vel risi. Simil'r ⁊ suppositoria ex eisdẽ cõfecta cum oleo vel butiro ⁊ per nocte in ventre retẽta donec fuerint dissoluta. Simil'r ⁊ balneatio in aqua dulci tepida vel in aqua decoc. extremitatũ arietũ ⁊ porcelloꝝ p̄ter q̄ fiat in ip̄is longa mora: ⁊ p̄p̄rie cũ cibus in stomacho fuerit digestus: quoniaꝫ faciet eius sanguinem ad mẽbra penetrare. Ad qđ cõfert plurimũ fricatio leuis modica per superficiem corporis totius. Unguẽta aũt ⁊ emplastra impinguãtia corpus totũ: simil'r ⁊ mẽbrum aridum plene iam diximus cap̄. de diminutiõe coitus. C. de methodo. Et di. Auicẽ. q̄ flagellatio corpis cũ corrigijs mollibus lenibꝰ moderate facta semel omni die post cibi digestionẽ impinguat corpus vehementer cutim rubificando ⁊ nutrimentũ ad mẽbra attrahendo. Regimen v̄o corpus impinguãs consistit in multiplicatione somni sup lecto molli sub aere tẽperato ⁊ postpositione solicitudinis ⁊ laboris ⁊ sudoris: nisi fortassis qñq̃ modicũ sudare placeat in estuario p̄pter abstersionẽ sordicierũ ⁊ sudoꝝ que sunt superfluitates digõnis quarte p̄p̄ter mẽbroꝝ fortificationẽ: q̃m post hoc fortior fit attractio recentis nutrimenti. Corpus v̄o maceratur ex dñio siccitatis super ip̄m: ⁊ p̄p̄rie epar ⁊ cor cum virtutẽ nutritiuã influant super totũ: sicut illud affuerit per naturã siue dietam. Quod si calor vehemẽs aut frigus assequatur: fiet exiccatio magis vltimata: propter quod dictum est a medicis q̄ duplex est genus corporum macroꝝ. Unũ quideꝫ p̄pter resolutioneꝫ humiditatis plurimã: vt accidit iuuentibus ⁊ cholericis febricitãtibꝰ ⁊ laborantibꝰ in sole estuoso. Aliud v̄o propter digestionẽ debilẽ atq̃ cõuersionẽ diminutam: quẽadmodũ in melicis ⁊ senibus et patientibus ethicã senectutis. Ex rebꝰ itaq̃ corpus exiccantibus sunt cibi ⁊ medicie atq̃ regimẽ operationũ: quemadmoduꝫ in humectantibus diximus hucusq̃. Et cibi q̄ cõueniunt opꝫ vt sint parum nutritiui: quorũ quintuplex est maneries: quoniã aut parum ex ipsis conuertunt̃ velut sunt cibi festiui quoꝝ maior portio trãsit in superfluitates. Ubi grã. Saliti plurimũ ⁊ allia ⁊ sinap̄. et iura piperata vehementer: q̃m sui acuitate stimulant intestina. Aut multũ ex ipsis resoluit̃ velut sunt cibi vrinatiui. Ubi grã. Iura carnium nõ pinguiũ ⁊ brodia ciceruꝫ vel pisorum. simil'r ⁊ vinũ albũ aquosum ⁊ olera quecunq̃. horũ nanq̃ maior portio trãsit per vrinã vel exhalat per sudorem vel plurimum ex ipsis virtus nutritiua fatigatur: sicut sunt cibi aquosi vel acetosi vel pontici qui sui frigiditate stomachũ epar ⁊ mẽbra cõgelant: aut appetitus ex eis p̄sternit̃ velut sunt cibi nõ sapidi ⁊ quibus natura communis vel p̄p̄ria noscitur inimica. Cũ eñ cibus preter desiderium assumitur ex ipso corpus non nutritur sed potius fatigatur. Aut ex ip̄is mẽbroꝝ humiditas imbibitur atq̃ desiccatur: velut sunt cibi sicci per naturam. verbi gratia. Risum, millium panicuꝫ ⁊ caseus antiquus ⁊ vinuꝫ vetus amarũ ⁊ panis valde fermentatus ⁊ panis azimus ⁊ panis cũ semine carui vel feniculi conditus ⁊ panis assus sup prunas ⁊ panis bis coctus et panis antiquatus donec fiat durus. Ex his nãq̃ grossus sanguis efficitur q̄ sui siccitate oẽs humores imbibit manifeste ⁊ oẽs humiditates diminuit. Medicine vero corpus exiccantes sunt oẽs calide sicce vehemẽter velut dyamargariton dyatriũpipereon dyaciminum. Simil'r ⁊ oẽs ventris solutiue velut yerapigra: benedicta. similiter et omnes vrine p̄uocatiue sicut dyanisum nefrocatarticum. Similiter ⁊ omnes mẽstruorum eductiue velut antidotum emagogum Ex his enim omnibus consumitur omne

qd huectat. Et ex medicis approbatis est ista. R. se. anisi feniculi agnicasti rubee cimi/ni carui piperis zedoarie ameos amomi gra/nor iuniperi seis apij salis adusti. an. quãtu volueris de vnoquoqz fiat ex eis pul. aut ele ctuariũ ꝛ det ex eo oĩ die i ieiuno. ʒ. j. vel. ij. cũ potu aq̃ frigide mixto vel cũ aceto' vel cũ potu vini acetosi vel albi aquosi vel veteris amari: qm̃ post diẽ ꝛ diẽ opabit manifeste. Regimẽ vo opationũ hoc idẽ faciẽs ↄsistit i m̃ltitudine laboris ꝛ sudoris sub aere estuo so post famẽ ꝛ siti pdurãtẽ silr et in vigilijs plimis p noctẽ sup lecto duro necnõ tristicia ꝛ sollicitudine vel coitu superfluẽte. Unguẽta ꝛ empl'a sublimiter corp' totũ exiccãtia aut membrũ qdcũqz turgidũ inflatũ: iã scripsi/m' ca. de restrictiõe lactis i mamillis. et ca. de extenuatiõe mamillar ꝛ ca. de apatib' vir ge ꝛ testiculor. C. de empicis. ꝛ ca. de vari/cib' ꝛ elephãtia. ꝛ oib' ipcipua' sunt illa q̃ di xim' caplo de artbetica. C. de canone.

Pronosticatio.

Potest q̃dẽ oẽ corpus imacerari: ipinguari vo est ipossibile cũ vehemens caliditas aut siccitas adest p naturã. Põt enĩ naturale q̃d facile subtrahere: apponere vo difficile cũ virt' nõ coopat. Itẽ di. Gal. viij. de ingeñ. sañ. q ipe huectãdi multo lõgi' est tpe exic cãdi: qm̃ siccitas facili' obtinet sup huidita tẽ q̃ ecõtra: q̃propter est dictũ a medicis q huiditas ẽ radix oĩs passiõis. Itẽ corpa ma gnũ epar hñtia difficile ipinguãtur. Cogno scit aũt epar magnũ ex venis magnis appa rentib' in mẽbris corpis toti': qm̃ gñatur in hmõi san. calid': subtilis: vaporos'. Itẽ dicit ypo. ij. pti. amph. Quecũqz m'lto tpe extenuã tur corpa tarde reuerti ↄsueuerunt: q̃ vo in modico: modice. Cuz nãqz virtus nutritiua deijcit ꝛ huiditas substãtifica minorat ma ius tẽp' requirit resumptiõis q̃ siv' remã sisset. Corpora pterea grossa vehemẽter sũt certis anni tpibus piodice euacuãda ꝛ ppe in pncipio veris vl' in fine autũni cũ flõmia si fuerit carnosa: sed cũ farmacia si fuerit sa ginosa ne fortassis subito suffocent. De car/nosis nãqz dicit Ipo. j. p. ãph. In exercitãti/bus ad sũmũ habitudies sunt fallaces. De saginosis locut' est. ij. ãph. Crassi valde fm naturã cito moriũtur magis q̃ςsib'. Corpa pterea cachochimica nõ crassescũt a ñq̃ pur gẽt. vñ Ipo. ij. ãph. Nõ pura corpa q̃to ma gis nutries magis ledes. Itẽ corpa hũt da facile purgam' ꝛ fortit: macra vo atqz fusca min' ꝛ debili'. Vñ vbi indigẽtia nõ opz la/borare. Dicit pterea Auerro. ij. coll'. q si cor pus fuerit crassuz moderate vtutis nutriti/ue fortitudinẽ ꝛ vite sigt elongationem qm̃ adeps ẽ velut superfluitas pprij nutrimẽti q̃/re natura sagax ipm nõ gñat nisi pri' mẽbra singula restaurarit. Corpa macra facili' le/dunt a cã pmitiua q̃ ↄiuncta. vbi g'ra. Estu solis vl' frigore hyemis ↄstringẽtis. qm̃ ipo rũ mẽbra sunt leuit ꝛ debilit ↄtecta. Crassa vo corpa ledunt magl a causis itrisecis q̃ p mitiuis. vbi g'ra. oppilatiõib': aut febribus aut apatib' pniciosis: qm̃ ipor vasa sũt op pilata ꝛ coartata. Cũ aũt corpis ptes sunt duplices: scz spmatice ꝛ carniformes: sole q̃/dã carniformes fluũt ꝛ refluũt q̃ sunt caro et sagimen: spmatice vero nec senio: nec fame nec egritudine minorantur.

¶ De nodis ꝛ verrucis. Capl'm. ix.

Nodi vel verruce nũcupãtur emi/nẽtie cutis tuberose q̃ fiũt in ma/nib' ꝛ pedibus ex materia grossa meł'ica radicẽ habẽs in mẽbro ↄfundatã et caput grossuz exteri' velut clauus infix' neqz ledunt: neqz coartant: neqz ꝓhibẽt mẽbrũ a suis opationib' nisi fortassis acciderit i vo/lis manuũ vl' plãtis pedũ: ꝛ ppe si fuerit ma gne: difficiles: ãtiq̃te. Et sunt modor diuer sor: qm̃ aut sunt molles: tractabiles: aut du/re aspe vehemẽter. Et iterũ aut hñt puũ sti/ptẽ caput vo latũ aut ecõuerso. Et iter aut sunt albe: aut nigre aut coloris eiusdẽ cũ mẽ bro cuius sunt. Et iter: aut sunt integre aut scisse p scissuras vel qua litercũqz se habue/rint nõ differunt in materia neqz cura.

Methodus.

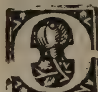
Cura ipsarũ ẽ vt cau ticent ꝛ cõ burãtur ear radices circũquaqz vsqz ad ꝓ/fundũ oĩno cũ aq̃s ꝛ cũ vnguẽtis ardẽtibus dictis caplo de emorroidibus donec fuerint denigrate ꝛ mortificate perfecte. Post hoc vero liniatur cuz emplastris ꝛ vnguẽtis pu trefaciẽtib' dictis ibidẽ donec p se ceciderit vel facile cum digitis extrahãtur: neqz per/

mittatur aliqd radicis in loco: qm̄ ꝛ si puuz fuerit ilico germinabit. Post hoc vero consoli detur vlc⁹ cū puluere thuris minuti ꝓiecto sup ipm vel dragāti vel litargirij donec tota liter applanet. q̄ si fuerit veruce parue molles neq̄ ꝓfunde sufficiet ipsaꝝ fricatio vehemēs ꝛ ꝓprie post scarificationē ꝓfundataꝫ cū medicinis dictis ca. de morphea. ꝛ taꝫ in paruis q̄ in difficilib⁹. Nutriant patiēs ex cibis hūidis sorbilib⁹ sanguinē generātibus subtilem. Et purgetur humor grossus cum flebothomia larga ꝛ farmacia quemadmodum diximus capi. de lepra.

Emperica.

Mod⁹ euellē di verrucas radicitus hic est vt cōputent ipsaꝝ capita vicib⁹ frequētatis cū virga tenera corili vel mirti vel cū tenta ignita donec adustio penetret in radicē ita vt sepetur a mēbro circūquaq̄ velut surgens in tumorē: tūc igitur leuiter manib⁹ extrahatur p̄terq̄ rūpatur aliqd ex radice ꝛ post vlcus ꝯsolidet cuꝫ vnguento albo vsitato. Et sunt q̄ ligāt radices verrucaꝝ cū pilis caude eq̄ne ꝛ leniter q̄q̄ die laqueū ꝯstringunt donec ei⁹ totā substātiā resecarint: sed illud nō sufficit nisi fuerit verruca tenera facilis non profunda ꝛc.

¶ De impetigine: serpigine: ꝛ igne psico et igne volatili ꝛ formica miliari. Cap. x.

Omnes iste passiōes sunt siles in dispositione ꝛ cā: silr ꝛ cura. quapropter de ipsis vno dicem⁹ ca. Sūt pustule valde minute spissiꝫ inuolute simul p̄lime currētes p mēbri supficiem cū velocitate multa atq̄ ardore ꝛ pruritu vehementi. Sūt ex materia subtili adusta. verbi gr̄a. cholera vel flāte salso vl' sanguine cui⁹ humiditatē adustio non finiuit: neq̄ reliqas ipsius ingrossauit: ꝛ si fit a cholera fit color ei⁹ citrinus cū ardore vehemēti. Si vero fuerit a flāte salso fit color subalbid⁹ cuꝫ furfurib⁹ ꝛ pruritu. Si vero a sanguine fiet color ipsoꝝ rubeus vehemēter cum hūiditate manāte. Sūt preterea hmōi pustule qn̄q̄ in cutis supficie: qn̄q̄ velut sub cute ꝛ qn̄q̄ cū horbo[r] minutissimis: qn̄q̄ vero dilatatis. Sunt ꝛ qn̄q̄ cū ardore pruritū vincēte: quapropt diuersificāt eoꝝ noīa nec cā nec cura.

Methodus.

Cura ipoꝝ oīm cū fuerint tenera facillima est: vt a pn̄cipio statim loc⁹ circūquaq̄ ventoset atq̄ scarificet ꝓfundatim ꝛ san. ex vulnerib⁹ cū digitis exp̄mat: ita vt nihil ipsi⁹ remaneat sub cute. ꝛ ad illud ꝯfert nō modicū añcessio balnei: qm̄ cutim mollificat ꝛ materiā hūectat. Post illud vero si q̄d visum fuerit remāsisse cū fricatiōibus ripiticis vesicātibus extergat dictis ca. de furfuribus. quib⁹ succedat ilico fricatio lenitiua dicta ibidē. donec ex alternātib⁹ hmōi pfecte securet. Quō si fuerint fortes antiq̄e primo materia digerat: silr ꝛ purgetur velut iā scripsimus ca. de scabie corporis ꝛ pruritu quibus succedant localia remedia.

Emperica.

Oēs iste passiones de facili curātur si p̄missa scarificatione ꝛ balneo iā dicto locus freq̄ēter exonguēto albo vsitato liniat. Uel si presto nō sit aliud ex adipe galline vel anseris vel anatis vel ex musci lagine se. liniv' se. maluarū: ꝛ ꝓprie si materia fuerit ꝓfundata. Silr ꝛ inūgim⁹ locū circūquaq̄ ex oleo ro. vel ex albumib⁹ ouoꝝ ꝯq̄satis cū aq̄ ro. et aceto ꝛ cū succo trifolij vl' acetose: ne forsitan ꝑambulatio dilatet. Et ꝯfert ad id nō modicū corp̄is humectatio ex cibis liquidis vergētib⁹ ad frigiditatē velut sunt iura carniū edoꝝ ꝛ agnoꝝ elixatoꝝ cuꝫ lactucis ꝛ cucurbitis ꝛ semibus ipsoꝝ. silr ꝛ ex potib⁹ aq̄ frigide vel vini debilis aquosi ꝛ abstinētia a rebus acutis oīno: vt sunt allia cepe sinap. pip ꝛ cibi vehemēter saliti ꝛ vinū vet⁹ amaruꝫ. silr ꝛ ex balneis assiduis aq̄ dulcis clare. Et ex remedijs sublimib⁹ est oleū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleū de iunipo ꝛ oleū de fraxino que scripsim⁹ ca. de lepra. ꝛ ꝓprie p⁹ curā gn̄alē.

¶ De lentiginib⁹ ꝛ pāno faciei. Cap. xi.

Differūt iste passiōes in dispositione seu forma: vm qm̄ eadē ē ipsarū cura ꝛ cā sub eodē ca. reponuntur. Dicunt aūt lētigines macule rubee aut nigre in facie seu mēbris alijs gn̄ate velut sup ipm lendes sint ꝓiecte. Fiūt aūt ex materia grossa melica cuti ꝛ carni vehemēter infiltrata. Pānū vero dicim⁹ colorē faciei nubilū obscurum q̄si pāno liuido vel tinctura fo-

pblmata variatū vt accidit in pregnātibus ⁊ ambulātibus in sole. Fit autem ex humore grosso disperso per membri supficiem omni quacꝫ quare fit cutis opaca ꝓpter alienatione lucidi dyaphani ab extremitatib⁹ ipsius.

Methodus.

Cura amborū est vt a principio digeratᷣ materia atcꝫ purgetᷣ modo cū farmacia: modo cū flebothomia larga grossum sanguinē extrahēte cui succedit regeneratio assidua humoꝝ subtilium lucidoꝝ ex cibis ⁊ potibus subtilibus ⁊ balneis humectātib⁹ ꝓposse que plene oīa iam tractauimus cap. de lepra. Post ista vero ꝓcedendū fiet ad loca illa tali modo qm̄ oportet vt primo totus locus vlcereᷣ donec macularū vestigia radicit⁹ extirpenᷣ qđ quidē pficiᷣ cū vnguētis ⁊ fricationibus. Silr ⁊ emplastris acutis rubificātibus vehemēter atcꝫ cutim corrodentib⁹ ⁊ carnē. post illud vero succedāt inūctiones sitptice cōsolidatiue vlcerū quib⁹ admisceaᷣ qđ albedinē nigrat ⁊ decorē. ⁊ hec oīa plene iam tractauim⁹ cap. de albaras ⁊ morphea.

Emperica.

Si pānus aut lentigo fuerit recēs atcꝫ facilis tolliᷣ hoc modo. Fricetᷣ primo locus ⁊ facies cū oleo de tartaro ⁊ de iunipero vel cum aqua decoctiōis sinap. vel cū lixiuio acuto in quo sapo fuerit dissolut⁹ donec cutis ceciderit oīno: ⁊ ad illud cōfert plurimū antecessio balnei vel mēbri fomētatio cū aqua tepida qm̄ cutim mollificat ⁊ ad casum facilē ipsā aptat. Post illud vero pungaᷣ sepi⁹ cū vnguento albo vsitato vel cū vnguēto citrino: qm̄ cutim regenerat cādidā ⁊ decorā. Ad idē ꝓpterea conferunt oīa que diximus ca. de albificatione ⁊ lenificatione corporis totius.

Pronosticatio.

Utraqꝫ istaꝝ passionum difficile curaᷣ ⁊ ꝓprie cū fuerit fortis antiquata: qm̄ tunc et⁹ materia vehemēter est infixa. Uerūtn̄ lentigines sunt pāno difficiliores. Sunt aūt lētigines duarū specierū: qm̄ quedā sunt rubee: qdā vero nigre: sꝫ nigre sunt peiores ⁊ q̄to nigriores sunt deteriores. Lentigines cū fuerint ex generationis principio nullaten⁹ curātur: preterea pānus in facie cū breuiter supeuenerit cum signis alijs mulierē certificat impregnatam.

De scrophulis. Capitulū.xij.

Scrophul⁹ est caro glādulosa genita in loco molli spongiosa velut in gutture vel post aures: vel circa iuncturā vel sub ascellis: vel in inguinibus ex decursu humoris grossi viscosi velut est flegma gipseū qđ actione caloris naturalis inspissatū cōuertitᷣ in carnem durā rotundā albi coloris que cū manibus tractaᷣ: moueᷣ de loco ad locū velut nux in cisti. Et qn̄qꝫ sunt tres vel quatuor in eodē loco ⁊ qn̄qꝫ magnificanᷣ donec fiant sicut melonvel cucurbita ⁊ occupāt collum totū ⁊ caput. Cura ei⁹ cū pua recēs ⁊ mollis solis medicinis acutis resoluentibus integraᷣ qđ est vt egrū euacues a flegmate cū vomitu forti assiduo si fuerit possibile. Silr ⁊ cū catarticis attrahētibus flegma cū virtute q̄ dixim⁹ ca. de epilepsia. ⁊ ca. de paralisi. ⁊ fac ipm pati famē ⁊ sitim post exercitū ⁊ laborē fortē in ieiuno ⁊ cauere a cibis et potibus viscosis vt sunt pasta tortelle ⁊ cibi frixi ⁊ caseus ⁊ pisces. Et rege ipsum cū cibis subtilibus acutis calidis: vt sunt allia sinap. ⁊ pip atcꝫ vinū vetus purū amarū. Post ista vero oīa administrētur emplastra resoluētia atcꝫ suffumigia silr ⁊ gargarismata necnō vnguēta ⁊ masticationes ꝓut nūc dicemus. Emplastrū resolutiuū fit ex dyaquilonvel aplicon actu calido posito sup locū silr ⁊ ex fermēto cui mirrha aut cātarides contrita fuerint cōmixta. silr ⁊ ex stercore colūbarū cui ficus sicce ⁊ allia ⁊ cepe crudū ⁊ yreos ⁊ stafisagria fuerit incorꝑata ꝑfecte, pistādo in mortario atcꝫ cōmiscendo ⁊ actu calido imponēdo post balneationē vel mēbri fomētationē ex aqua dulci calefacta. Suffumigiū resolutiuū fit ex pipere mirrha spongia marina osse sepie saxifraga piretro galbano armoniaco bdellio opoponaco sulphure q̄tuncūqꝫ ipsoꝝ positū fuerit sup carbones ignitos: ita vt patiēs fumum recipiat ore apto donec humor effluat saliuatim ⁊ ꝓpterea oīa, de in ieiuno vel quodlibet ipsoꝝ simul cōuertantur in puluerem ex quo figurentur pillule cum pice aut tereben

tima vt vsui reseruētur. Gargarismata vero
fiunt ex oximelle squillitico ⁊ aqua calida:vel
ex sinapi trita ⁊ cōfecta cū melle vel ex aqua
decoctionis piretri sinap̄.gēciane vel ex ace
to acutissimo ⁊ vino veteri amaro:vel ex aq̄
calida salsa vehemēter. Vnguenta ꝟo reso/
lutiua fiunt ex vnguēto fusco acuato; cū mir
rha ⁊ galbano postq̄ dissoluta fuerint invi/
no veteri ⁊ incorporata cum ipso. Siłr ⁊ ex
bdellio galbano armoniaco serapino oppo
ponaco simul dissolutis in aceto acutissimo
vel vino veteri amaro:⁊ post hoc incorpora
tis cum cera liquefacta ad ignem in casola.
Masticationes ꝟo fiunt ex pipere triū spe/
cierū ⁊ piretro ⁊ euforbio ⁊ sinapi tritis et
puluerisatis grosso modo:ita vt ex hoc pul/
uere sepius in ieiuno masticetur aliquid do
nec eiꝰ calor flegma colliquarit quare totū
expuatur simul. vel fiant ex eis trocisci cū vi/
no veteri vel cū aqua decoctionis caricarū
vel cum oximelle squillitico quorum duo vel
tres omni die masticent̄ in ieiuno. Ex reso/
lutiuis igit̄ h mōi vicissim alteratis tota ma
teria extrahat̄:ita vt nihil ipsius penitus re
maneat:qm̄ ⁊ si fuerit quid modicum rema
nens germinabit. Cum autem scrophulus
fuerit magnus:durus:difficilis:antiquatus:
hac cura resoluetur:sed oportet vt cum raso
rio circūcirca excorietur: ita tamē vt vena vel
arteria nequaq̄ dissoluatur:quoniā magnū
foret periculū propter emorroisam sangui
nis vehementē atq̄ extrahatur ⁊ vulnus ili
co coarcetur cū pulueribus stipticis ⁊ fasciis
plurimis ne fortassis sanguis effluat excessi/
uus velut sunt bolus ar.terra sigil.sang.dra.
rose ⁊ mirtilli. In fine ꝟo consolidetur cum
vnguētis ⁊ pulueribus cicatrizatiuis vt sunt
vnguentum de litargiro dictum capitulo de
fissura labiorum oris ⁊ vnguentum de masti
ce ⁊ thure dictum capitulo de emorroidibus.
Similiter et vnguentum album vsitatum
postq̄ fuerit cū puluere mummie masticis
⁊ draganti ⁊ litargiri conformatum. Et in
hoc laborem nostrum compleuimus auxilio
dei misericordis:cuius nomen sit benedictū
in secula seculorum. Amen.

Collectorium medicine Bertrucii
Bononiensis hic finem capit.

¶ In dei nomine Amē. Incipit tractatus putilis de vniuersis febribus dict⁹ dei donū.

Um rude nostrum ingeniū in re psertim honesta ꝛ lauta agitare cupiamus: in nostra potissimum cā ꝛ materia de medicine sciētia versari decens est. Quare summo opifici oī cū deuotione suppliciter auxiliū imploremus: vt aperiat atqꝫ sua imensa gr̄a ꝛ dono: rude ingeniū nostruꝫ in ea illustret. Ab eo eni᷑ solo singula emanāt bona: cū celū: terráqꝫ ꝛ oīa q̄ in eis sunt mox sua spōte ediderit. Et rudibus hoībus gr̄am interdū dederit q̄ futura sunt ꝛ archana pferari. Quare multarū sepe arduaruꝫ rerum illas apertēdi scientiā effudit. Sicqꝫ nobis dono cōcedat in sciētia medicine q̄ cupimus vera ꝛ grata posteris aperire. Sed qꝛ de febrib⁹: tū theorice: tum practice agere decreuerā. Breui tn̄ sermōne fastidiosioꝛ sim: ꝛ de illis ab humoralib⁹ initium videt᷑ de q̄bus ad pestilentialē febrē p̄io adeundū placuit: cuꝫ hec febris oībus aliīs formidolosioꝛ ac pniciosioꝛ sit. Et hoc anno psertim in populis tā cepisse videatur Sed nūc licet iocose dicā p̄lagire video: nō nullos fore obtrectatores ꝛ versutos hoīes cōtaminari rem velle: vt dicāt nō ex me hec sed ex claris viris decerpsisse. Ego quoque hoc solū dicāt cupio: dicāt pfecto pcoꝛ. Naꝫ si a clarissimis viris sententie nr̄e vsurpate sint. Eas veras eē necesse cōprobant. Quo nil mihi meli⁹ cupio. q̄obrem si verū dixerit prisci clarissimi viri vt planum est qꝛ verum dixerūt. Ego si id idē dico verū dicā oportꝫ: quo nihil mihi dulcius atqꝫ iocūdi⁹. Sed si tūc referant cōtaminari snīas vel serpendo vel vsurpando nō licere. Ad hec mō Terēti⁹ r̄ndeat: scꝫ q̄ hūc accusant: Neuiū: Plautū: enniū accusāt. Nec ipi clari viri ea q̄ nos mō dicim⁹ nisi a poꝛib⁹ accepisse faterent᷑. Quare monēdi sunt ij vt desināt maledicere malefacta ne noscant sua. Nā si maledicūt: malefaciāt oportet: cum maledicer̄ malefacer̄ q̄ddā sit. Si ꝟo opusculū negligere nō desinant: illis dicat᷑: vel aliud altius p̄us: vl' sal teꝫ simile ipi faciāt. Sꝫ si verū cū claris viris dixerim⁹ cū verū vnū solū sit nos etiā cum eis idē dixisse opꝫ. Et si diuerso interdū stiloꝛ ordine dixerim⁹. Sꝫ iā vn̄ discessim⁹ ad rē nr̄am redeamus. A pestilētia itaqꝫ vl' pestilentiali febre initiū nobis erit: lꝫ alioꝝ ordinē videar euagari. Sed prius in cōmuni de febris essentia percurrere oportet.

¶ Capl'm. j. de febris essentia.

Febris est caloꝛ extraneus accēsus in corde. i. in hūorib⁹ ppinquis coꝛdi ꝛ etiā i corde pcedēs ab eo mediantib⁹ spū ꝛ sanguīe p venas ꝛ arterias i totū corpus vt sola Auic. diffōne vtamur cū reliquis pfectioꝛ ꝛ medullosioꝛ sit. Caloꝛ eī nō est naturalis sed extrane⁹ a naturali semotus: vel vt aliī sentiunt ꝯpositus ex naturali scꝫ cōplonali sanitatē seruāte ꝛ opationes sanas efficiēte vna cū extraneo ꝛ innaturali opationes sanas ledēte diminute: corrupte vel ablate (ꝛ si nō oēs auferre possit opationes) nā si oēs auferret: vitā vtiqꝫ tolleret accēsus eni᷑ i corde ē aut i accēdi. i. i fieri. Nā si i corde nō accēdat caloꝛ iste ex̄ne⁹: lꝫ i reliq̄s accēdat᷑ mēbris nō febrē efficit: nec caloꝛ iste febris dici pt. Nā lꝫ caloꝛ aliq̄s ex̄ne⁹ i mēbro aliquo a corde lōgiquo vl' accēdat᷑ vl' sit accēsus: siue pp apa aliqd: siue pp laborē aliquē: dūmō ide nō tāta vl' talis effumatio fiat ad coꝛ vt iflāmet᷑: febris dici nō pt. Opus ei ē vt tāta sit hūoꝝ q̄ ppe coꝛ sūt i putridis febrib⁹ iflāmatio vt emittat ad coꝛ fumos caprinosos seu fuliginosos ꝙ hūores coꝛ iflāmēt. In efimeris ꝟo ꝙ spūs cordi pximi iflāment᷑. Sꝫ i ethicis tāta sit mēbroꝝ vicinoꝝ iflāmatio ꝙ cordis i flāmet᷑ sub a. Et ide tā p spūs q̄ p sanguinē ad mēbra sit cōicatio siue ad oīa: siue ad pl'a. nūc ꝟo ad pesti. fe. accedā

¶ Capitulū. ij. de pestilentiali febre.

Et pestilētialis fe. caloꝛ ex̄ne⁹ venenos⁹ i corde accēs⁹ i corđ pcedēs ab eo mediātib⁹ spū ꝛ sanguīe p venas ꝛ arterias i totū corp⁹. op⁹ ei ē vt hūores coꝛdi ppiq̄ venefici fcti ad coꝛ effumēt fuliginosos vapores ꝛ đ corđ ad reliq̄ mēbra p venas ꝛ arterias: ꝛ hmōi venenosi poti⁹ coꝛ petūt cū đ nā venenī coꝛ peter̄ sic vt đ nā magnet ferrū. ꝛ iter hūorales fe. hēri đꝫ poti⁹ ꝙ iter efimeras sꝫ cū ex quolibꝫ hūore fieri possint: p⁹ tn̄ ex sanguine: scđo ex colera: tertio ex fl'āte vltimo ꝟo ex melancholia. Sed potissimum cōponitur ex sanguine cū cholera. Quocirca cōclusa poti⁹ dici đꝫ ꝛ sinoch⁹ potissimū cum de sanguine istat putrefacto venenose tn̄ qualitatis: ꝛ hec ab aliīs hūoralibus differt tū qꝛ causa eaꝝ est magis pticularis q̄m̄ est q̄litas venenosa: siue in aere: siue in aq̄: siue in terra vel terrenascētibus vel etiā in cōstella

tionibus ⁊ planetarũ influxib⁹ fit. Nũ etiã differt qz deterioz cũ illis addat venenosi-tas q̃ in putridis alijs nõ est vñ lõge magis ꝯtutẽ ledit ⁊ debilitat atqꝫ coz magis ĩficit ⁊ alterat cũ venenosi vapozes ⁊ caprinosi po-tissimũ coz petãt de ppzietate sua. Est etiã deterioz quo ad curã cũ opus sit cibo virtu-tem semp vigozare nec dieta aliqua egritu-dinis causam aliquo mõ resoluere aut mio-rare. Qm̃ medici intentio potissimũ esse dꝫ cõseruare virtutẽ ⁊ vigozare illã cibo nec ipi cibũ appetũt: sed vt plurimũ valde abboz-rent cũ valde appetitũ deijciat venenosa fe-bris precozdijs venenatis.

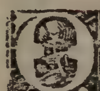
¶ Caplm. iij. de causis pestilentie et pestilentialis febris.

Ause pestilentie esse videntᷣ vel supere aut infere. Supere vero duplices qz vel solo dei nutu. vt hoim scelera puniat ⁊ hec cã ce-teris oib⁹ fortioz ⁊ magis verẽ-da. Altera ꝯo planetaꝝ ⁊ astroꝝ cõiũctione ⁊ aspectu infoztunato posito saturno in do-mo hũana cũ marte in gemini ⁊ virgie dũ-mõ tñ nõ cõpescantᷣ a fortunijs iouis ⁊ vene-ris vt sentiũt astronomi q̃ volũt ꝯiũctionẽ sa-turni ⁊ martis in signo calo ⁊ hũido vapo-res plimos trahere ab aq̃ ⁊ tra. quos mars calid⁹ ⁊ sicc⁹ inflãmat ⁊ eis aer plurimis al-teratᷣ. sꝫ hui⁹ cãs medicus vt medic⁹ ignozat. Sũt ẽt alie vt multi ferũt cause aliaꝝ stellaꝝ ĩfluxu q̃ plime valde sunt ⁊ astronomis foz-san ignote. Sꝫ hec a nobis ꝑtermittantᷣ. Nã deo poti⁹ tribuẽde sunt: alie sunt cause. s. ae-ris aq̃ ⁊ terre ĩmutatio siue substãtifice: siue q̃litatiue: siue vtroqꝫ mõ. Nã nõ inconueniẽt hoꝝ elemẽtoꝝ subam corrũpi sine multa q̃-litatũ alteratiõe vt de vino accidit qð i acetũ aut liquozẽ aliũ ꝭm subam põt mutari i sub-stãtiã cercõnez dictã qð magnope corp⁹ hu-manũ alterat ⁊ illud egrũ reddit sine multa in q̃litatib⁹ mutatiõe. Sꝫ i q̃litatib⁹ manife-stis vt puta in calitate friditate hũiditate ⁊ siccitate ⁊ illᷓ adeo alterari corpa ꝙ egra red-duntᷣ. Et silr ẽt de egritudie venenosa ⁊ pesti-fera. Nõ ḡ solũ i q̃litatib⁹ siue manifestis: si-ue occultis vt aer ⁊ aq̃ ⁊ terra corrũpi põt ꝙ i-ficiat corpa hũana: sꝫ ẽt i suba vt dcm̃ ẽ ifectiõ-ne venenosa q̃ vel pestilẽtia vl̄ pestilẽtialis fe-bris. Et mod⁹ ad h̄ duplex est vn⁹ vt dum vapo-res ⁊ fumi venenosi surgẽtes a terra vel aq̃ vl̄ aere corpib⁹ hũanis adherẽt p anhelitũ respi-rãdo ⁊ ĩspirãdo adint⁹ ꝟsus coz ⁊ pulmonẽ ⁊ vicinas ptes trahuntᷣ spũs siue vitales siue aiales siue nutritiuos ĩficiũt q̇ ĩfecti tã coz ꝙ̃ vicina mẽbza ĩficiũt ĩfectiõe venenosa ⁊ etiã hũozes q̃tuoz vt occurrẽtes hũozib⁹ cozdi vici-nis accẽdãt eos. Ppsi ꝯo eleuãtes vapozes ca-pnosos coz ĩflãmat ⁊ coz ĩflãmatũ p spũs ⁊ sanguinẽ mittit eaꝫ ad reliq̃s corpis ptes vt totũ ⁊ oẽs ptes ebuliant nisi aliũde fit ĩpedi-mẽtũ vt plerũqꝫ i extremis mẽbzis i ṗncipio febziũ retrahit calor nãlis siue i hui⁹ veneno-sa febze: siue alia. Ali⁹ aũt mod⁹ ẽ ꝙ nõ p anhe-litum solũ vapozes illi petãt viscera. sꝫ etiã p pozositates cõcutãeas vndiqꝫ p oẽs pozos extrinsecos ẽt oim mẽbzoꝝ. Non eni incõue-nit vt quẽadmodũ exeunt p pozositates coz-pozis vapozes vel hũozes vt puta sudoz et sordities ita ẽt inde intrẽt vapozes siue ae-rei: siue aquei: aut terrei: vel venenosi ⁊ mali vel boni. Accidit etiã pestilẽtia cã intẽsi ⁊ ar-siui calozis in estate cũ hoies vitãtes calo-res rabiosos loca habitãt frida ⁊ hũida q̃ fa-cile aerẽ vapozosuꝫ ⁊ venenosuꝫ acq̇rũt. Silr etiã de intẽtissima siccitate accidit vt siccissi-mũ vitãdo aerẽ corpa ĩcidãt i loca frida feti-da ⁊ hũida venenosa. Aut ẽt qñ de paludo-sis stagnis exirẽt fumi ⁊ de aq̇s reclusis et fetidis ⁊ a vẽtis ducerẽtur ad alias regiões et ꝓuincias sanas q̃s suo mõ inficerẽt. vel si ex locis vbi ĩtumulata corpa potissimũ hũa-na eẽnt ꝓpter homicidia ex pl̄ijs nã veneno-si vapozes a cadauerib⁹ hũanis surgẽtes ve-nenosa sunt pessima alijs hoib⁹. Silr ẽt ac-cidit pestilẽtia ex terre nascẽtib⁹ cũ ei in aere vel terra vapozosa nascẽtur vl̄ fruct⁹ vl̄ ḡna aliq̃ opꝫ vt sapiãt vapozib⁹ ⁊ q̃litate veneno-sa dupliciter. Prio qz cõpositi ⁊ nati sunt ex eis q̃ corrupta ⁊ venenosa hoi sunt. Alio qz circũdati ab eis virtualiter illoꝝ q̃litate sa-piũt. Quare tã realiᷣ ꝙ̃ virtualiᷣ illis attestã-tur. Vñ duplici de cã hũana corpa ĩficiũt. s. substãtifice ⁊ q̃litatiue. Substãtifice qz ge-nerãt nutrimẽtũ quo nutritᷣ corp⁹ hũanũ ⁊ spũs alteratos ⁊ corruptos coz inficientes. Vñ pati ad corruptionẽ corrũpũtur ex omi leui cã alia supuenientẽ. Nã lꝫ natura aliquo tpe tueatᷣ ⁊ ꝓhibeat corruptionẽ nõ tñ oĩ tẽ-poze põt continuo irritata plerũqꝫ tñ virtus

molestata ab ea mouetur magno conatu ad expellendum et mittit ad extra corpus nocumentum. Cum vero non pot ad extra mittit ad membrum et ibi pullulat apa vel pustula venenosa et si aqua et terra infecta et corrupta sint vel fieri possint. Pestilentia tamen ex aere malo fit magis cum aer continuo per respirationem assistat cordi vel cordi presens fit. Aer tamen grossior tardius impressionem malam recipit et tardius dimittit. ¶ Sed corpora ad pestilentiam parata sunt illa que ad omnes superfluitates parata sunt et in poris opilata que potissimum crapulosa vita viuunt splendidis cibis et venereis dediti. Isti enim putredini sunt esca que vero sec⁹ sunt .i. non opilata et in dieta et talis moderata nec sepe egritudines incidunt nec moriuntur. Corpora etiam latos poros siue naturaliter siue accidentaliter habentia sunt magis parata putredini puenienti a causis extrinsecis sed citius ab eis euadunt. Corpora vero densa accidentaliter propter repletionem factam a multis et prauis humoribus sunt magis parata putredini et a causis intrinsecis plus et citius leduntur. Corpora vero frigida et sicca naturaliter et poros habentia strictos naturaliter minus incurrunt pestilentiam quam calida et humida. ¶ Pestilentia etiam ut plurimum venit in fine estatis idest in autumno quia eo tempore aer minus est calidus et tamen subtiliatus quare de facili recepit impressiones et tunc corpora sunt minus munda a superfluitatibus propter indigestionem et debilitatem virtutis in estate acquisitam licet interdum accidat plus in estate propter contingentias influxus astrorum et propter influxus venientes a planetis infortunatis et interdum propter aerem calidum et humidum acquisitum a pluuia vel estatis vel veris. ¶ Est etiam pestilentia a contagione vel incipiens vel perseuerans nec mirum plerumque si ab hac causa plusquam ab aliis fit et augetur. Nam corpore seu homine aliquo hoc morbo infecto si alter sibi occurrat sanus siue ex anhelitu siue ex poris vaporibus exeuntibus ab illo et aere extrinseco commixtis que veneno sapiunt illi venenosi vapores in aere multiplicati a sano illo homine attrahuntur et illum eo veneno inficiunt cor eius sani petentes et sic cum alterat venenosa alteratione et similiter alterum aer ille alterare pot unde illi alterati alium aerem alterant et ex consequenti alios homines et sic in infinitum pene procedi pot ut plerumque inde magnus populus inficiatur. Nec solum per os attrahendo aerem illum sed etiam per poros totius corporis nec a corpore solum eleuati vapores id efficere possunt sed a quolibet pannorum genere ut plures verear a contagio vel sanorum vel egrorum infici quam a pestifero aere in se ipso alterato. Nec quis obiiciat quosdam sepe cum egris conuersantes et illis ministrantes nec aliquo modo lesos euadere nam actiuorum sunt vel fiunt in patiente disposito.

¶ Capitulum quartum de signis future pestis.

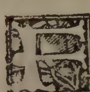

De signis future pestis quedam cum hoc quod sunt signa sunt etiam cause. Sunt etiam aliqua signa causis socia. Sed de aeris signis est cum apparet ignis per aerem ut stelle cadentes. Et etiam ignis in aere stans et quietans ut columna vel draco in principio autumni sicut de mense octobris hec indicant pestilentiam tamquam cause. Nam significant multos vapores siccos eleuatos ad superiorem aeris regionem qui causa sunt siccitatis aeris et autumni complexionem siccam nunciant quare etiam causa sunt pestilentie. Est enim autumnus iste sue nature contrarius cum sit natura humidus Unde aer redditur subtilis aptus recipere qualitates ventorum malorum putridorum et istud ut causa non est nisi per accidens causa pestilentie cum aeris siccitas sit prohibitiua cause pestilentie sed per accidens quia siccitas aeris reddit aerem aptum recipere pestilentias et cum hoc naturam suam mutando influit potius alterationem in corpa non ergo semper vel necessario est pestilentie signum aut causa sed solum quando post hanc siccitatem insurgit multitudo vaporum quos recepit aut quando celestes influxus influunt in aerem qualitatem pestiferam nam tunc siccus aer recipit magis impressionem influxus quam si esset humidus et similiter quando aer mutat colorem suum ad rubeum. Nam rubeus color in aere est propter vapores siccos similiter etiam si in autumno et maxime in principio sit aer nubibus plenus nec pluuie adsint unde autumnus siccus redditur cum temperato calore quando eo tunc aer nubibus plenus sine pluuia multiplicat vapores que cum pauco calore putrescunt non conuersi in aquam et pluuiam et pestilentiam inferunt. Nam si pluuia aduenirct mundificaretur aer vaporibus. Et etiam dicit Musulanus quando plurimum spirat et replet aerem vaporibus et nubibus. Nec tamen pluit facile in autumno inducit pestilentiam ex corruptione vaporum. Sed ventus australis si eodem modo repleat aerem vaporibus et nubibus nec tamen

Pestilen plurimum accidit tempore autumnali

pluit:facit corruptionē in aere sequēte ꝛ pe stilētiā ob ei⁹ minorē calorē tardi⁹ corruptionē inducentē. Et qñ in estate guttatim pluit ꝛ aer fit turbid⁹ ꝛ videbunt arbores q̄si coop te puluere ꝛ eo tpe non sit debita caliditas ꝛ post in medietate autūni apparebūt signa ignis in aere añ occasum solis tūc signa erūt magne epidimie ꝓpter vapores plurimos nō resolutos sȝ corruptos diminutiōe caloris solis in estate vt potissimū hoc ānovidet. Et qñ aer sepe mutat de caliditate ad frigiditatē ꝛ aliis dieb⁹ cōmot⁹ meridionalis ventus cū caliditate solis est. signū future pestilētie ꝓpter corruptionē ꝛ nō resolutionē vapoꝝ ꝛ ꝓpter repentinas mutationes aeris. ¶ Signa vero q̄ a terra poti⁹ ꝓueniunt sunt multiplicatio vermiū q̄ ex putredine nascuntur vt sunt rane locuste vel formice aut musce siue pulices supra cōsuetudinē. Nā maximā putredinē ꝛ ebullitionē ꝛ corruptionē in terra ꝛ terrenascētibus significāt. Et si vidētur mures ꝛ cetera aiantia habitātia sub terra fugere inde ꝛ dimittere nidos ꝛ oua sua ꝛ filii serpētes signū est future pestis qꝛ signū est putredinis ꝛ corruptiōis terre ꝛ si cum istis vnavideris multiplicari variolas ꝛ morbillos signū efficax est ad futurā cito pestē. Sȝ ab aqua vel aq̄ corruptione siue alteratiōe signū est ꝙ aialia aquatica q̄ ex putredine nascunt ex aq̄ illa fugiūt ꝛ p̄cipue rane ꝛ cācri ꝛ volucres aq̄tice ꝛ pisces ei⁹ loci sunt mali ꝛ interdū illico moriunt ꝛ q̄ eos comedūt infirmant aliqua egritudine scȝ pestilētia. Sȝ tñ pestilētia ab aq̄ vel terra ꝓcedēs nō se extēdit multū de regione in regionē vel de ciuitate in ciuitatē vel de castro in castrum.

¶ Capitulum quintū de signis febris pestilentialis.

Febris pestilentialis signa ambigua valde sunt cōfusa ꝛ incerta cū sint plerūq̄ ꝯraria valde qñ venenosa q̄litas sepe fortis est ꝛ iterdū debilis ꝛ corpa resistētia qñq̄ bene resistūt ꝛ interdū male. Que aūt qualitas fortis est valde seuissima accidētia facere dȝ recti⁹. Que vero debilis debilia lȝ interdū cōtrariū accidat. Nā virt⁹ sepe fortē ꝛ venenosā q̄litatē refugiendo nō aggredit eā ꝛ bellū cum ea refugit. Et que debilia ecōtra quare accidentia seua q̄ fiunt ex. forti bello signa certa dari possunt. Et q̄ fiunt ex bello debili nō significāt maluȝ morbū ꝛ tñ morbus pōt esse malign⁹ valde quē natura aggredi nō temptat ꝓpter intensam ei⁹ maliciā vnde decipit medicus in ꝓnostico. rōnabilius tñ est ex fortibus accidētibus fortiorē egritudinē esse ꝛ deteriorē ꝛ econuerso. de signis vero pestilentialis febris est ꝙ febris ista est remissi caloris in principio ꝛ sic apparet ad tactū medici ꝓpter caliditatem remissam nisi ꝓueniat a materia valde colerica sed interi⁹ est valde ꝑturbans ꝛ inquietans infirmū propter venenositatem petentem cor licet vt plurimū interficiat. Et eorum anhelitus fit spissus ꝛ magnus propter angustiam ꝛ flāmam quā cordi ꝛ precordiis influit venenosa materia ꝛ est sistoles maior diastole necessitate euentandi vapores malos venenosos plusq̄ attrahendi aerem frigidum cū non magna sit flamma caloris preterq̄ in illis que sunt a materia colerica vel que sapiunt multū de colera ꝛ in ea est pulsus frequens ꝛ paruus frequens est merito magne necessitatis licet in nocte frequentior cum augeatur in nocte necessitas tamen quia molestat ista febris magis in nocte q̄ in die de sui natura tum quia propter frigiditatē maiorem in nocte trahitur calor ꝛ naturalis q̄ febrilis ad intra ꝛ magis inquietat et vrina est interdum multa ꝛ spissa scilicet subiugalis ꝛ interdū aquosa subtilis. Et si in ea sit ypostasis aut nebula vt plurimum sunt nigri coloris vel liuidi. Et euomunt aut egerunt cum fetore. Et quicquid euomunt fetidum est ꝛ isti tales vt plurimum moriuntur si febris pestilētialis sit de fortibus siue mitibus quia significatur interius magna corruptio. Et emittunt vnctuosum stercus quia liquefit in eis pinguedo. Et patiuntur sitim vehementem per communitatem oris stomachi cū membris spiritualibus. Et lingua cum hoc ꝙ est aspera ꝛ nigra ꝛ nōnunquā citrina. Et sepe fit in ea alcola. Et habēt defectionē appetitus ꝛ qñ bene comedūt vel sponte vel vi euadunt vt plurimum. Et in eis debilitat appetit⁹ plusq̄ in aliis febrib⁹. Et sepe habēt pulsum silem sincopizantibus ꝛ ad plus moriūtur. Et habēt vigilias multas cū permixtio

ne rationis. Et quandoque est profundatio somni propter multos vapores corruptos ascēdentes ad caput. Et interdū accidit eis in potētia mouendi quasi sit mollificatio ex debilitate virtutis. Et fiat extensio ipocundriorū ꝑpter ðbilitatē membroꝝ nutritiuorum ⁊ magnitudo splenis ex vētositate multiplicata in locis illis. Et qñque accidit botor vel nigra vel rubea vel subcitrina vel subalbida ⁊ qñque durāt: quādoque sunt velocis apparitionis et motus propter debilitatem virtutis: et quandoque sudant sudore frigido et significat resolutionem virtutis.

¶ Pronosticum. hec febris vt plurimum est male terminatiōis nec cōfidendū de vrina si sit laudabilis quia vt plurimū est male terminationis ⁊ hoc qꝛ natura nō audet inuadere causam morbi vt quādo expectatur crisis bona venit mors. Et nota egritudines contagiosas ⁊ febris acuta ptisis pedicon ⁊ persicus ignis antrax lippa lepta tibi contagia prestant pedicon id est epilepsia ꝑpter multos vapores quos emittit venenosos epilepticus.

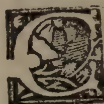
¶ Capitulum. vi. de pestilentialis febris cura ad dietam spectante.

Cum cura hmōi febris triplici fiat instrumēto dieta. scȝ potione ⁊ cirurgia ad dietā initiū erit ⁊ primo ab aeris dispositione ad quā prim⁹ ⁊ generalis sit canō ꝙ scȝ aer semꝑ ad frigidū tendat et siccū. Quare egrotāti semꝑ ꝑposse loc⁹ paretur frigidus ⁊ aer nō humid⁹ lȝ nō sicc⁹ vnde nequaꝙ i terrena māsiōe vel camera sȝ in solario poti⁹ in eo ꝑsertiȝ in quo aer sit liber ⁊ euētat⁹ a septētriōe cū inde vent⁹ sit frigid⁹ ⁊ sicc⁹ ⁊ respirat⁹ ⁊ hoc potissimū egro iuuene existēte colerico vel sanguineo in febre ꝑserti intēsa. Si vo nō inueniat̄ locus hmōi naturalis frigidus aut etiā siccus paret̄ artificio scȝ irrorat⁹ aceto vini bono ⁊ odorifero cum aqua rosata vel cōi mixto ⁊ ꝑparato cū reb⁹ infrigidantibus ⁊ redolētibus vt sunt frondes salicis granatorum citoniorum tamarisci canne foliorumvitis ⁊ nenufaris acetose melisse ⁊ similiū cū sandalis oībus ⁊ cuȝ rosis ⁊ ex canfora cū aqua rosata ⁊ floribus redolentibus ⁊ illorū sepe fiat innouatio ⁊ cū hoc fiat mutatio de vna camera in alteram eo modo paratam si fieri potest ⁊ fenestre sepe aperiantur quoniaȝ vapores mali etiā ab infirmo surgentes aerem corrūpunt: nec solum hoc fiat in pestilentiali febre sed etiaȝ in omnibus acutis febribus ⁊ in alijs vel pueris vel senibus ⁊ in non adeo estuosis paulominus gradatim ⁊ si possibile sit parare in camera aquam aliquā que cadat frigide resonando presertim in patiētibus vigilias laudandum ⁊ fructus etiam odorifери si sint citonia ⁊ persica ⁊ granata si possibile est irrorando sepe in die cū aceto aqua rosata ⁊ canfora ⁊ sandalis ⁊ similib⁹. Et vēti meridionales suntvitādi boreales vo conuenietes. Et fit suffumigatio cū sandal' ros. canfora ⁊ ligno aloe parū vt frigidoꝝ virtutem excitent ⁊ de fructibus etiam ribes et berberi et citranguli limones citri et huiusmodi ⁊ eger frequēter odoret frigida odorifera sicut poma odorifera rosas et similia. Et pomū si sibi fieri potest odoriferū. recipe sandalorum omnium rosarū rubearum corallorum amborū spodij violarum. florum nenufaris ana. ʒ. ij. gūmi arabici draganti. ana ʒ. iiij. cāfore yreos ana ʒ. v. croci. ʒ. s. musci dissoluti in aqua rosata grana. v. infundātur gūme et dragātum in aceto ⁊ ex his alia cōficiantur ⁊ muscus vltimo dissolutus apponatur. Et posset poni aqua rosata i ampulla cum aceto et puluere rosatoꝝ et sandaloꝝ cum cāfora et sit ampulla quasi media et cū pauco vino optimo et agitata ampulla poni ad nasum. Et teneantur infirmi in leticia et gaudio et bona spe et prohibeātur suspitiosa noua ⁊ tristia ⁊ adsint infirmis homines iocosi ⁊ liberati ex peste ⁊ stēt in loco odorifero ⁊ dormiāt conuenienter nō tamen profundantes in somno. ¶ Et de cibis si opus sit: cogantur comedere: qꝛ vt plurimum est prostratus appetitus ⁊ cibi sint boni nutrimēti ⁊ facilis digestionis ⁊ poti⁹ assati quā elixati ⁊ pulli parui ⁊ potius pulle ⁊ aues parue laudabiles ⁊ edine carnes ⁊ oua cū agresta vel aceto vel acetosis vt arāncijs granatis muzis vel acribus ⁊ cum alijs acribus fructibus delectabilib⁹ eis et omni studio hortētur ⁊ cogātur ad cibum sumēdū nō in quantitate multa ꝑ vice sed sepe quoniam cibo laudabili roborat̄ virtus debilitata cōtinue a venenosa qualitate ⁊ confor

tantur et innouātur spiritus qui cōtinuo re
soluuntur a venenosa qualitate ⁊ multipli/
plicātur spirit⁹ boni ⁊ vapores mali vincunt
⁊ expellunt ⁊ virtus vitalis ⁊ alie roborātur
⁊ in parua quātitate ꝑ vice dētur cibi sed se
pe q̄ spirit⁹ cōtinuo indigēt crebra refectiōe.
Et potissimū sepe cōfortētur cū cordialib⁹
cū margaritis ⁊ gēmis alijs ⁊ auro ⁊ simili
bus sed multi cibi sint cū aceto mixti nisi le/
dat stomachus eoꝝ q̄m acetosa resistunt ve
neno ⁊ corrigunt cibos alteratos ⁊ appetitū
excitāt ꝓstratum. ⁊ panis sit bene fermētatus
de electa farina ⁊ si tpe fermētatiōis ponat
paruū aceti si non recusent infirmi bonum.
¶ Sed si virt⁹ defecta nō sit: possunt a carni
bus abstinere sed saltē sint ꝑparate ⁊ condi
te cū succo citonioꝝ citrāguloꝝ citri agreste
aceti saluis tū stomachis ⁊ mica panis loti ⁊
aceto irrorati vel succo aliquo acetoso vel etiā
lacte acetoso nutriri possunt. Si ṽo virt⁹ de/
bilitet ad carnes laudabiles veniendū sicut
pulloꝝ pdicum fasianoꝝ ⁊ similiū etiā elixa
toꝝ si nō aliter cibari possunt sed acetosis cō
mixtis sicut agresta vel arācijs in eis parum
bulitis. Quo ad potū ṽo aqua frigida vel vi
no granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ citonioꝝ ⁊ acetosita
te citri. Et acetū cum plurima aqua mixtū
ꝑsertim si mēbra nutritiua apāta non sint vel
opilata: sed balneo vel potu aque calide nō
vtātur. Nā calorē febrilem augmētant ⁊ ap
petitū deijciunt corpus rarificāt ⁊ spiritus
exhalare faciūt. Et assuetis detur vinum potu⁹
album bonū ⁊ cū quincuplo aque frigide ⁊
appetētibus cōpetit vinum bruscū vocatū
⁊ tā cibi q̄ potus dentur actu frigidi vel nō
calidi. Et omni die curent ascellare vel natu
raliter vel artificialiter. ¶ Ego vero de ace
to bene opinor. Nam cū iuuenis valde eēm
florentie in villa pestem fugiens ex inordina
to regimine febrē incurri pestilentialē cum
apāte in inguine ⁊ siti imensa nec volens so
cijs reuelare finxi aliā egritudinem suadēs
socijs ne mecū morarentur. Et ego in lecto
stans petij q̄ omni die veniret vnus ⁊ mihi
vnum flasconē aque cū aceto daret quē sem
per lambēdo apud me tenebā prope os et
omni die vnū flasconē bibebā ⁊ semel tātū
in die comedebā tandē dei grā liberat⁹ sum.

¶ Sequitur capitulum septimum de
cura eius per potionem.

Ura aūt per potionē est vt p̄mo
fiat infrigidatio ⁊ exsiccatio in
passiuis tū paruus fiat excessus
sed frigiditas eleuet vsq̄ ad ter
tium gradū nisi materia putre/
dinis obstet vt quādo materia in qua est pu
trefactio de sua natura est frigida vt flegma
aut melācholia q̄ non tanta indiget in frigi
ditate quare medicine frigide in flegmate ⁊
melancholia nō debent esse adeo frigide vel
cum eis admisceri debēt calida tēperate et
sicca cōfortantia ⁊ repellentia venenositatē
predictam vel ab intra vel ab extra admini
strentur vnde rob de acetositate citri cotidie
dari potest ⁊ cū hoc aqua frigida cū aceto
si nō obstant ꝑticulares dispositiones ⁊ apud
me nō incōuenit rob de fructibus acerbis et
trocisci de canfora ⁊ aqua lactis acetosi et
aqua mixta cū bolo armeno ⁊ pauco vino al
bo. Cōuenientissimū etiā teneo fieri diuer/
siones materierū ⁊ vaporū venenosoꝝ. po/
tissimū cū fricatiōibus extremoꝝ coxarū ⁊
tibiarū cum manib⁹ vel mādili ⁊ cōtinuent
quanto plus est possibile. Nā cum hec sit cu
ra quasi coacta non seruando alios cano/
nes primo debet proposse fieri diuersio
quasi continua quia tā diuertit materiam
quā vapores et fumos venenosos qui sunt
prope cor etiam faciendo ligaturas ad iun/
cturas ⁊ ventosas ad nates ⁊ fiant vento/
se vel cū scarificatione vel sine ⁊ ponēdo san
guisugas circa nates vel in emorroidalib⁹ ve
nis. sandali etiā cū zuccaro rosato ꝯueniunt.
Pōt etiā fieri hui⁹ cōfectio. ℞. aque rosate ⁊
zuccari albi solidi añ. ℥. v. margaritarū. ʒ. s.
iacincti smaragdi raffini ossis de corde cerui
añ. ℈. s. canfore. ℈. vni⁹ tertiā partē limatur
auri ⁊ argēti añ. ℈. xv. in modū tortelle vel bo
li. Sed si cecidit appetitus fiat sine canfora.
Et pōt fieri sirupus hoc mō. ℞. succi buglos
se succi pomorum dulciūm ⁊ granatorū sine
residentia nec ad ignem añ. ℥. s. lb. aque endi
uie acetositatis citri succe citranguloꝝ vltimo
num succi acetose añ. ℥. iiij. aque rosate. ℥. ij.
zuccari albi fiat sirupus ⁊ aromatizetur cū
sandalis vel fiat in modum iuleb. Alius. ℞.
melisse buglosse boraginis acetose endiuie
cicoree añ. ℥. ij. acetositatis citri vel limonū
vel granatoꝝ acetosorum. ℥. s. lb. aque rosate
aceti vini albi añ. ℥. ij. zuccari albi solidi fiat

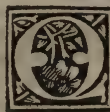
sirupus ⁊ ista duo valēt q: alterant discrasiā depurant sanguinē ⁊ spiritus ⁊ principalia mēbra cōfortant. Electuariū ad idē. ℞. dyabuglossati zuccari ros. an̄. ʒ. ſ. dyaboragiati ʒ. ſ. margaritaꝝ iacinctoꝝ limature auri ⁊ ar. ana. ℈. ſ. zuccari albi vel man⁹. christi ad libitum misceant̄ cū folijs auri. iij. Aliud. ℞. zuccari rosati ⁊ buglossati cōserue nenufaris an̄. ʒ. ij. margaritaꝝ iacinctoꝝ an̄. ʒ. ſ. smaragdoꝝ zaffiroꝝ an̄. ʒ. v. coralloꝝ rubeoꝝ rosarū rubearū seminis acetose seminis citri an̄. ℈. ſ. ossis de corde cerui infusi in aqua rosata. ℈. ſ. limature auri ⁊ argenti an̄. ʒ. ß. folij auri numero. x. ß. misceant̄ cū modico aque rosate vel ex aqua rosata. ʒ. iij. boli armeni vini albi odoriferi an̄. ʒ. j. misceant̄ ⁊ sunt dosis. iiij. Sed ab extra ponatur ad cor. recipe aque rosate librā vnā. aque endiuie solatri ⁊ buglosse ana. librā ß. aceti. ʒ. duas. sandalorum omnium ana. ʒ. vj. corallorum rubeorū rosarū. an̄. ʒ. iij. spodij. ʒ. ij. croci ⁊ cāfore an̄. ʒ. v. epitbimet̄ ex eo cor. Et etiā in imēso calore ⁊ cōplexione calida epitbimet̄ epar. Sed facta alteratiōe materie calide ⁊ cōfortatione fiat euacuatio nō expectata digestione ⁊ fieri pōt eradicatiua si nō timet̄ de ibecillitate virtutis. qm̄ canonice debemus eradicare materiā venenosam nisi timor sit de ibecillitate virtutis quare euacuatio si nō eradicatiua debet ī valde minoratiua fieri. Si indiget flebotbomia aut farmatia. Et flebotbomia prio fieri debet de basilica dextra ⁊ post de sinistra si tolerat virtus. Nā dextra euacuat humores existētes circa cor. Et de sinistra vapores circa cor minuit p̄misso clisteri lenitiuo. Et si indigētia ē farmacia sint medicine benedicte. Et q: magna requirit̄ euacuatio fiat earū augmentū in dosi ⁊ nō in fortitudine. Sed hic pro canone vniuersali totius hui⁹ operis nota ꝙ licet in oīni morbo vbi damus medicinā electiuā ꝙ ipsa ꝯuentē tior est i dosi descripta hoī cōis roboris aliarū nationū ꝙ̄ tuscanoꝝ cū sint tuscoꝝ corpa magis delicata ꝙ̄ alia et magis resolubilia q: sunt cū spiritib⁹ resolubilib⁹ plus ⁊ caro eorū minus dura ⁊ cōpacta ꝙ̄ corpa aliarū nationū q: sunt subtilioris nutrimēti ⁊ i minori ꝙ̄titate ꝙ̄ alia filii sunt genita a patre gracilior. Vn̄ sic etiā generat filiū. Quare de dosi descripta subtrahat̄ cōiter quinta vel sexta pars respectu aliaꝝ nationū cū caro ⁊ spiritus eoꝝ sint ex herbis ⁊ salaticijs ⁊ pauca carne vel propter auaritiā vel ꝓpter appetitū minorē siue ꝓpter influxū astroꝝ ⁊ planetarum differentē ab alijs nationibus. Quare euacuat colerā cū reubarbaro mirabolāis citrinis tamarindis ⁊ māna. Flegma cū agarico potissimū q: euacuat materias flegmaticas a sp̄ualibus ⁊ est cordialis minorata ꝙ̄ materia digerendu residuū si expectat ⁊ in oī digestiuo fit de aceto vel de acetosis q̄ resistunt putredini. Et fit digō s̄m ꝙ materia exigit. Et digesta materia euacuet̄ cū cōuenienti medicina. Et diuersiones cōueniunt si expectat trahētes de sp̄ualibus mēbris ad extrema ⁊ vilia mēbra ⁊ si fit cū sincopi febris redit ad sincopalē febrē vt dicet̄ ⁊ si cadat appetit⁹ da excitantia appetitū vt post dicemus. Si vero vermes sint iuncti cū hac febre digere primo cū sirupo decoctiōis sanctonici ⁊ radicū graminis ⁊ seminis portulace ⁊ ossis de corde cerui ⁊ similibus ⁊ fiat tale clistere ℞. decoctiōis graminis cicorce endiue eupatorij salis: olei amigdalarū amararum et zuccari.

¶ Capitulū octauū de cura eius per instrumentum cirurgie.

Cirurgia etiā curari ⁊ nō solum curari sed p̄seruari a fe. pestilentiali pōt ⁊ pestilentia. p̄seruari eīn pōt hō vt Guido d̄ Caulliaco dicit preseruatos fuisse plurimos in frācia ⁊ potissimū in auinione, a pestilētia in qua plures ꝙ̄ due ptes hominū defecerūt. Nā medici aliqui cauti sibijpsis ⁊ alijs plurib⁹ fecerūt ꝓpe emūctoria assellarū ⁊ coxarū cauteria ⁊ ea apta dimiserūt vsq; ad finē pestilētie q̄ illesi euaserūt qm̄ quidā in brachijs ⁊ tibijs ⁊ alijs prope ascellas ⁊ ꝓpe inguina faciebant siue actualia siue potētialia cauteria ⁊ toto pestis tēpore aperta tenuerūt nec irrōnale est. nā cū natura onerata materia mala interdum in ictu ⁊ subito ad loca illa mittit materias malas ⁊ ibi facit spata onerata ab illis. ꝙ̄to ergo magis qn̄ est fortis natura ⁊ hz loca illa iā parata ⁊ artificiose erupta q̄ sunt vt riuulus ⁊ exitus materierū malaꝝ. Vn̄ quādo paulatim cōgerunt̄ ita paulatim emittūtur cū natura dū fortis est continuo vim faciat ad expulsionē maloꝝ ⁊ corruptoꝝ hūoꝝ.

Curatur etiã pestilentialis febris ꝛ aposte-
ma manu cirurgica incidẽdo apata ꝛ sedan
do ꝛ remouẽdo pustulas malas vt ãtraces
et carbũculos altoin ꝛ bubones venenosos
et similia. Quã quidã mortificãt actuali fer
ro ignito: quidã virtuali cauterio. Ego vero
actuale cauteriũ magis laudo. Primo scari
ficato loco. Post vero ferro vehementer igni
to leniter pustulã tãgẽdo. Nã dũ bene igni-
tum est minus valde dolorẽ causat ꝛ effectũ
melius efficit. Sed si primo defensiuũ po-
natur distãter a morbo per tres vel quattuor
digitos laudo. Et si inter defensiuũ ꝛ mor-
bum ponatur in modũ circuli aliquid de tyria
ca. distanter tñ a morbo p vnũ digitũ conce
dendum post vero super loco vsto ponatur de
butiro ꝛ sup butiro de albumine oui demũ
curetur vlcus miscẽdo tamen aliquod attracti
uum vt de fermento acri vel acetosi. Si aũt
cũ potentiali cauterio velis vitellũ oui vnum
vel duos ꝛ tantũ de sale q fiat incorporatio ꝛ
ponatur sup peciã medicamen ꝛ petia cum
eo ponatur sup loco ꝛ dimittatur per horas
et post innouetur vt prius ꝛ sic procedatur per
totum diẽ etiã innouãdo de hora in horam
per totũ diem naturalẽ ꝛ in die naturali in-
terimit antracẽ. Et arnoglossa id est plan-
tago in tribus horis dr interficere ꝛ idẽ dici
tur de scabiosa ꝛ cõsolida. aliud. ℞. vinceto-
xici scabiose cõsolide minoris ana. ꝛ pistẽtur
cũ modico nitri vel salis addendo parũ as-
sungie recẽtis ꝛ mutata post altera qr valde
cõfert. Et bubo pestilẽtialis qui apa est ma
lignũ interficitur sepe in vno die vel in pau-
cis horis ꝛ apostema emunctoriũ pestilẽtia-
le ꝛ cura eius est seruata dieta trahatur ad
extra per ventosas ꝛ per scarificatione post
gallus vel colũbus per mediũ scissus teneatur
super locũ per mediam horã ꝛ post ponatur
illico alius eodẽ mõ. Potest etiam gallus de
pilari circa anũ vel columbus ꝛ anus quasi
apertus poni super loco illo scarificato ꝛ est
hoc gallo sicut venenũ. Nã cito interficit il
lum: et quidam ponunt emplastrũ attractiuũ
quod sic fit. ℞. medulle fermenti. ℥. iij. pulue
ris seminis sinapis ꝛ eruce ana. ℥. ß. vitrioli.
ʒ. ij. cantarides numero decẽ conficiantur cum
frumento ꝛ quidã conficiunt cũ melle nam
hoc fortiter attrahit ꝛ in tribus horis vlce-
rat. vel fiat emplastrũ de fermento acri hñ
malassato cũ succo scabiose. Aliud optimũ
in materia venenosa. ℞. tormẽtille. ℥. ij. seis
eruce. ℥. j. radicũ sãbuci ꝛ ebuli lib. j. radicũ
macedonici. ℥. ß. cõficiantur cũ oleo camõilli-
no ꝛ pice nauali in quantitate qua resultet
emplastrum durũ ꝛ supponatur ex eo bis in
die mane ꝛ sero. Aliud emplastrũ. ℞. medul
le granorum coti nucis indice fermenti cau-
lis sepi sinapis fimi colũbini ana. partes eq
les. Et põt rumpi bubo vel altoin cũ calce ꝛ
sapone cũ saliua ꝛ paruum infert dolorẽ ꝛ si
militer fermentum cũ oleo ꝛ sale cõfert. Et
emplastrum ex cancris ꝛ tritico masticato ꝛ
fermentum cum oleo ꝛ sale confert quia ma
turat et rumpit. Et pix mixta cum passulis
carbunculos rumpit ꝛ cauda equina minor
que stipitem habet rubeum trita ꝛ superpo
sita cõfert antraci carbunculo ꝛ altoin. Sed
cum cauterio actuali ego plus laudo bubo-
nes ꝛ altoin malos necari cum cauterio
actuali cum venenum extinguat ꝛ pauci val-
de sint dolorisi ferrum sit valde ignitum et
statim remoueatur iterando ter vel quater
et parum grauãdo pro vice.

¶ Capitulum nonum de variolis et morbillis.

Uoniam apud veteres cõsue-
tũ ẽ de variolis ꝛ morbillis p9
sermonẽ de pestilentiali febre
agere qd congruũ videtur quo
niam eodẽ modo sapere viden
tur de venenositate vt pestilentiales febres
quare similiter nos mõ agemus. Sunt itaqꝫ
variole ꝛ morbilli ꝛ alchumata pustule de
genere botor. Et inuicem sunt eiusdẽ gene-
ris ꝛ si differant s̄m magis et minus. Nam
sunt variole pustule maiores. morbilli vero mi
nores ꝛ alchumata medie. Et etiã cũ h dif-
ferunt in materia. Nam variole sunt de san
guine: ꝛ ei attestantur: morbilli vero de chole-
ra. alchumata vero componuntur ex sangui
ne ꝛ cholera fere ꝛ equaliter. Et fiunt ex hu
iusmodi materia ex eo qr nutriri dicitur em-
brio de sanguine mẽstruo lꝫ de puriori eius
parte ꝛ altera reseruatur in matrice vsqꝫ ad
horas partus. Et huiusmodi materie in em
brione existentes digeruntur adeo q earũ ali-
que partes sunt nutrimentũ illis: alie vero in
puriores reseruantur iuxta cutem quietate
taliter q a virtute nõ molestantur. Sed post

dum egredit vterū infās interdū virtus one rata ab illa materia certo tempore mouet ad expellēdū eā ⁊ potissimum qn̄ materia ista irritata vel calore solis estiuo vl' ab influ xu aliquo celesti vel ab aer alterato ad pesti lentiales q̄litates aut a vētis hui' qualita/ tis vel a vaporib' eleuatis in aer a terra vt excitēt virtutē ad expulsionē materie ⁊ illa p̄ parata expulsiōi siue digestiōe laudabili si/ ue illaudabili. Nā virtute in ea agente fit ebulitio talis i illa vt natura vim faciat ad expellēdū quare ebulitiōe sua ad cor vel hu mores ꝓpiquos cordi fit febris q̄ extraneita te mala sapiat opȝ. ⁊ fe. hec vl' sanguinea est vel colerica de sanguie subtili ⁊ sinoca aut si nocus sit opȝ vel tertiana ꝯtinua. sed satis dici potest materiā hanc ꝑ modū crisis a na tura expelli ⁊ bona crisis est interdum aut mala ⁊ reseruata vt plurimū ad vnicā creti/ cam expulsionem. ⁊ si interduȝ in duabus ex pulsionibus vt quidam bis sue vite cursu in cidant hunc morbum ⁊ vt plurimum acci/ dit in puericia ⁊ si interduȝ tardetur vsq; ad iuuentutem aut licet raro in senectam. Nec mirum hoc est nam in quibusdam huiusmo di humores adeo quietant ⁊ natura est cum eis adeo suefacta nec molestata q; non fa/ cit vim contra illam potissimum si humores illi nullam recipiunt alterationem a causa aliqua extrinseca aut intrinseca. Extrinseca vt dictum. Intrinseca vt puta a cibis cali/ dis ⁊ aperitiuis pororum parantibus ma/ teriam subtiliando: calefaciendo ⁊ aperien/ do ⁊ ad expulsionem preparando. nec solum materia hec congesta est in embrione tem/ pore quo est in matrice. sed etiaȝ congeritur et augetur extra vterum ex cibis inconueniē/ tibus ⁊ inconuenienti eorum vsu' vt augmē/ tent post illam taliter q; virtutem aggrauet et irritetur ad expulsionem. Qui vero ma/ gis parati sunt variolis et morbillis sunt pueri potissimum ad variolas calidi et hu/ midi. Aliȷ̄ autem. s. calidi ⁊ sicci potius ad morbillos qui vulgariter rotolia vocantur. Et q̄ parati sunt ad fluxū sanguis nariū mi nus hos incurrūt morbos. sed q̄ in matrice ex mēstruo acq̄sierūt in puericia incurrūt eos. Qui v̄o ex cibis ⁊ regimine malo potius in aliȷ̄s etatibus incurrunt.

¶ Capitulum. x. de signis significātibus futuras variolas.

Signa significātia variolas futu/ ras sunt dolor dorsi ⁊ prurit' nariū ⁊ timor in somniȷ̄s. Et pūctura ve hemēs in mēbris vt acus vel spine ⁊ guttas in toto corpe ⁊ rubedo faciei et oculoꝝ et la crime et inflatio faciei ⁊ mltitudo alicū ⁊ sal tus cū ꝯstrictione ābelitus et raucedo vocis et grossities sputi ⁊ guttas capitis et dolor et ꝓprie in initio feb. ⁊ exiccatio oriscum siti et dolor gigiuaꝝ et dolor cordis apō resupi natione et febrē ꝯclusa ⁊ signa repletionis sanguis in toto et q; mltis vel aliq̄bus acci/ dūt variole cū istis vel q̄busdā dictis signis ꝓnosticari poteris ipsoꝝ euentuȝ et ꝓprie in calidis tēporib' et cū hoc sternutatio aspe ritas et tenebrositas oculoꝝ et visio lāpadū corā eis. Et feb. post vt plimū sinoca inflati ua in variolis ē ⁊ causon nō putrid' in morbi lis q; de colera. Reperiri tn̄ potest putrida sanguinea in variolis. ⁊ putrida colerica in morbillis et hec sunt signa variolis ⁊ mor/ billis comunia. Specialia aūt signa variola rum sunt febris ꝯclusa et dolor invētre et in dorso vehemēs et pruritus in naso et timor in somno. sed si febris sit vehemētis calidita tis et āgustie tūc morbilli arguēdi sunt po/ tius cū multitudie lacrimaꝝ maiori. Et in/ ter cetera signa q; est certi' est dolor lumboꝝ cum febre potissimū in autūno. Sed signa mala variolis sunt egressio tarda et silr ma turatio et fe. et si estuatio nō sedet nec fit al/ leuiatio febris ⁊ fit āgustia vehemēs et etiā fuerint variole coloris nigri violacei aut vi/ ridis. Et interdum apparēt: et interdum oc cultātur. Et variole coloris plumbei in facie et pectore plures quam in manibus et pe/ dibus sunt male et qn̄ sunt dure difficilis exi tus sunt male et fluxus sanguinis nariuȝ est melior crisis variolis. Pronosticum. si fuerit cito apparentes et cito maturētur est signū bonum et nō econtra. ⁊ si sunt coloris viola/ cei aut viridis aut nigri malum. et si sanies sit viridis mortale et si modo apparēt et mo do occultātur mortale. et cum difficultate an helitus pessimum sed cum facilitate et alle uiatione bonū. sed cum virtute debili et fe/ bre forti prope est mors.

¶ Capitulum. xi. de cura variolarū et morbillorum per dietam.

Aer ergo ante apparitiones eorũ sit tẽperatus ad frigiditatẽ toti⁹ declinis. Tamẽ bene pãnis tegatur vt aer attractus per anhelitũ ad frigiditatem potius tendat sꝫ pãni copiẽtes defendãt ipm circũcirca ab aere frigido sit ergo ꝑ interius attractio aeris tangẽtis poti⁹ ad frigidũ ⁊ aer siue res tangẽs extra sit poti⁹ ad caliditatẽ declinãs ne pori cõstringãtur sed in exitu eoꝝ qꝛ in augmento debẽt teneri in aere tendente ad caliditatem. Licet temperate ⁊ p̄sertim pãni copientes caliditatẽ aliqualiter faciãt maiorẽ. sed si veniat difficultas anhelit⁹ ⁊ q̄si sincopis fiat maior īfrigidatio aeris cũ istõ accidẽs malũ sit valde vitãdũ. Et pãni q̃ adherẽt eis ⁊ tãgũt eos debẽt poti⁹ eẽ coloris rubei p̄serti de scarlato qꝛ ꝓpetatẽ hñt attrahẽdi maĸias ad extra ⁊ si veniãt tpe frigido dꝫ locari eger in loco calido ꝓpinquo sudori in quo accẽdatᷓ ignis cũ lignis siccis devitib⁹ nisi timeatᷓ estuatio ⁊ sincopis. Et ſ hoc accñs veiat: loceᷓ in apta ⁊ nõ i clausa camera odorãdo sandolos cũ aq̃ rosata ⁊ cãfora. Et cooptura pãnorũ sit decẽs addẽdo ⁊ minuẽdo ꝰm cõuenientes temperiem. Nec tñ tãta sit cooptura ꝙ grauet ⁊ molestet. et vitẽt tristitiã timorem furorem iram sollicitudinem tñ motus tẽpatus in loco tuto a vento in p̄ncipio ⁊ declinatione ꝯfert. Et balneuꝫ oĩno vitent ⁊ somn⁹ ante apparitionem eoꝝ cõfert: post appitionẽ nocet sꝫ in declinatiõe cõfert somnus ⁊ vigilie tẽpate. Quo ad dietã vero debẽt sibi ꝓhiberi dulcia oĩno ⁊ mel potissimũ ⁊ cibi grossi ⁊ acetosi ⁊ salsi ⁊ acuti ⁊ amari ne inducãt tussim ⁊ vnctuosi ne calorem faciãt ⁊ sitim. Sed lẽtes excorticate cũ aceto cõdite cocte prius in aq̃ vel vino granatoꝝ cõferunt sua ꝓprietate. ⁊ ptisana cõuenit eis mane ⁊ sero aut fiat sorbitio ex zucaro ⁊ amilo ⁊ zucaro ⁊ oleo amigdalarum dulciũ. ⁊ vsqꝫ ad quartũ diem ptisanã cum aq̃ decoctiõis iuiubaꝝ ⁊ zuccaro. virtute vero nõ tolerãte fiat ptisana cũ brodio pulli. et sorbitia etiã concedi possunt. poti⁹ ꝟo eoꝝ sit granata acetosa vel vinuꝫ eoꝝ aut aqua lẽtium excorticataꝝ cuꝫ paucissimo aceto vl' succo granatoꝝ. ⁊ si de vino deᷓ in casu virtutis vel i declinatiõe morbi albũ ẽ decẽti⁹.

¶ Capitulũ .xij. de cura ꝑ potiones.

Curanᷓ morbilli ⁊ variole ꝑ potionẽ vel euacuãdo materiã vel diuertẽdo ad cõtrariũ. Euacuando pria medicina est minutio sanguis siue per flobothomiã: siue ꝑ scarificationẽ: siue ꝑ sanguisugas: siue ꝑ fluxũ sanguis nariũ. Flobothomia prio si pticularia cõueniãt existente magna plectoria ꝯuenit eradicatiua. Sꝫ in p̄ncipio morbi valde ⁊ si potissimũ sanguis peccet in q̄to tantũ ⁊ hec de basilica primo post ꝟo de cõi vel media si exigit sꝫ qꝛ vt plurimũ sunt pueri lesi ab hoc morbo ꝯueniret poti⁹ ꝑ fluxũ sanguis nariũ: aut ꝑ scarificationẽ in narib⁹ vel spatulis cuꝫ vẽtosis ⁊ in collo maxie si signa idicãt materiẽ raptũ habere ad superiora vt dolor capitis ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ visio lãpadũ ⁊ vene iflate tumide ⁊ silia vel cũ sanguisugis apõ emoroidales venas vel in spatulis vl' in extremitatib⁹ auriũ. Sꝫ totũ ꝯuenit qñ variole nõdũ inceperũt appere. vel inceperũt sꝫ paucissime ⁊ istud vt p̄limũ est añ q̄rtũ diẽ licet melius esset in prio vel scdo vel tertio. nec in hoc dari põt determiatũ tps cuꝫ eoꝝ sit exitus qñqꝫ cito ⁊ qñqꝫ tarde. Et morbili cum sint de materia magis colerica minori egẽt flobothomia. Sꝫ farmatia si fieri hꝫ minoratio maĸie tutius ẽ ꝯsentiẽtib⁹ aliĳs exhibere clisteria lenitiua vt sunt clisteria de herbis consuetis sꝫ fiat vt dictũ in p̄ncipio valde si iuenitur stipticus ⁊ farmatia sit cũ lenitiuis hñ dictis vt cassia aut mãna cuꝫ tamarindis vl' silibus ⁊ vt dictũ valde in p̄ncipio tã nõ apparentib⁹ variolis vel si appareãt: sit in pria apparẽtia eoꝝ sed in declinatione. i. tãcessata febre ⁊ exiccatis ⁊ cessatis si remanserint maĸie petẽtes euacuationẽ fiat cuꝫ fortioribus medicis si opꝫ ⁊ tutius etiã digerẽdo si opꝫ materiã prio ꝰm exigẽtiã eius. Et cũ incipiunt exire iuuãda sunt cũ hoc medicamine qđ est ꝯueniẽs valde. recipe ficus albas nũero .v. vuarũ passaꝝ nũero .xx. lacce mundate .ʒ.v. dragagãti .ʒ.iĳ. croci .ʒ.ß. decoquantur in trib⁹ rotulis aq̃ ⁊ denᷓ in trib⁹ diebus q̄libet die tertia pars rotuli. ¶ Aliud ẽt extrahit cuꝫ facilitate ⁊ exhibeaᷓ qñ incipiunt appere. recipe ficus albas nũero .v. lentiũ excorticataꝝ .ʒ.vĳ. decoquãtur in medio rotulo aq̃ vsqꝫ ad ꝯsũptionẽ triũ ptiuꝫ ⁊ in quarta pte dissoluatur .ʒ.ß. croci ⁊ detur in potu.

¶ Aliud vbi est adhuc de caliditate. recipe violarum. ʒ. ij. liqritie passularum ordei an. ʒ. j. radicis apij et feniculi an. ʒ. ß. lacce ablute. ʒ. ij. caricarum numero. vj. fiat decoctio in qua sirupetur cum zuccaro. ℥. ß. et cum aqua calida. ¶ Aliud quando non egrediunt bene. ℞. aque feniculi sparagi brusci an. ℥. iiij. apij ℥. j. carui anisi seis melonis an. ʒ. iiij. zucari. ℥. iij. fiat sirupus et detur ex eo mane et sero et aqua fructuum. s. ficuum et passularum est bona valde et inunctio variolarum cum aliquo oleo nullo modo fiat. Sed fiat cum medulla ossis bouis et cerui.

¶ Capitulum. xiij. de preseruatione a nocumentis variolarum.

Ea membra quibus nocumentum faciunt variole sunt guttur: oculus et partes superiores narium et pulmo et intestina. hec enim recipiunt nocumentum variolarum et oculi interdum destruuntur et fit in eis albugo et in gutture suffocatio et in meri vlcera. Et in superioribus partibus narium et in pulmone fortasse accidit borbor et forte faciunt cadere in ptisim et in intestinis accidit excoriatio quam curare difficile est. Oculis enim fiat collirium cum aqua rosata in qua infundatur sumach vel collirium fiat cum antimonio dissoluto in aqua pluuiali aut succo coriandri vel suco granati cum interiori medulla aut cum napta alba sed competit valde in principio cum est suspitio ne veniant variole. Sed collirium optimum defendens oculos ab euentu variolarum. ℞. pulpe granatorum non vehementer expressorum et sumach et mirtillorum et coriandri preparati ana. ʒ. iij. terantur et infundantur in mortario agitando cum aqua rosata et plantaginis vel cum aqua mirtili vel coriandri et colentur: et in illa colatura dissoluatur cafore et croci ana. ℈. ß. et de hac colatura ponantur in die sepe due vel tres gutte: sed pro defensione gutturis et partium oris fiat gargarisma cum aqua decoctionis mirti et zuccari et succi granati pauco et grana granatorum sugere sepe conuenit et persepe in ore decoctionem lentium rosarum et ad preseruandum a squinantia fiat cum stipticis gargarisma tenendo in ore. Et in vehementi dolore idem detur cum aqua calida cum zuccaro et conuenit valde gargarisma cum diamoron et succo de berberis vel de mirto vel de miua de citonijs et distemperetur cum modico aceti vini rubei et decoctione lentium excorticatarum et confert mora celsi et etiam rubi potissimum in dolore gutturis. Et preseruatiuum actu frigidum administretur in partibus narium vt odor aceti cum sandalis et oleum mirtinum trahere bonum et os si ledatur teneat in ore de muscillaginibus psillij et crustis in naso conuenit vnguentum de cerusa cum oleo rosato factum et cum terbentina. Et in interioribus membris lesis dentur cibi et potus frigidi et stiptici. Et pulmoni leso sirupus mirtinus conuenit et loch factum de semine papaueris lentibus et draganto.

¶ Capitulum. xiiij. pro remotione vestigiorum variolarum et morbillorum.

Delentur vestigia variolarum et morbillorum cum istis similibus. recipe axungie anatis et galline ana. ℥. j. muscillaginis draganti gummi arabici infusorum per noctem in aqua florum fabarum ana. ʒ. j. procellettarum temperatarum in aqua limonum per noctem. ʒ. v. borracis. ʒ. v. axungie porcine. ʒ. ij. misceantur cum aqua florum fabarum. ʒ. ij. in modum vnguenti et vngatur facies in sero et in mane lauetur cum aqua furfuris et mirta electa dissoluta in oleo de semine lini vel de fisticis. oleum etiam de semine lini vel solum: vel mixtum cum oleo de fisticis tollit et oleum de semine coti. Aliud etiam vtile recipe litargiri abluti radicum canne succi farine cicerum risi et ossium vetustorum et coti ana partes equales et vrantur et coquantur cum aliquo liquore decoratiuo et in sero liniatur facies et in mane lauetur. Et cinis testudinum marinarum vstarum cum testa sua, pistetur et cicotrizetur et misceatur cum oleo et vngatur facies.

¶ Doctrina. ij. primi tractatus de febribus non venenosis.

¶ Capitulum. j. de febribus alijs humoralibus conclusis et primo de sanguineis

Concluse febres sanguinee sinoca et sinocus sunt. Sinoca enim est calor extraneus in corde accensus ob ebullitionem sanguinis prope cor et a corde emanans per venas et arterias in totum corpus operationes sanas ledens. Sed cum in duplici sint genere quedam sunt de

sola sanguinis ebullitione. Alia de putrefa-ctione vna cũ ebullitione. Et si inter clarissimos viros alteratio sit si q̃ cũ putrefactione sanguinis est: fit colerica iã facta ꝛ per ꝯñs tertiana cõtinua. Sed quodcũq3 sit cõclusa dicitur nec incõueniens putarem eam sanguineam putredinalẽ haberi. Nisi putrefa-ctus sanguis longo ebullierit tempore po-tissimũ. s. vt sanguinis formã amiserit ꝛ ei9 subtilior ps in colerã: grossior ṽo in meliam verteret̃ vt de vino accidit ebulliente putrefacto nã lz ebulliendo taliter putrefactũ sit ꝛ tãto tpe vt formã vini amittat ꝛ cerconis formã recipiat irrecuperabilẽ cercone ꝛ nullo mõ vinũ dici dz sed si vsq3 ad tẽpus aliqđ ebullierit ꝛ tñ bullierit ꝙ adhuc vel natu-ra: vel arte vinũ redire possit nõ nisi vinum dici dz alteratũ tamẽ alteratione qualitati-ua nõ substãtifica ꝛ si etiã cõtrariũ tolerari possit. Sed mõ de finocha inflatiua dicen-dũ ꝙ sola sit de sanguis ebullitione ꝛ nõ cor-ruptione vt solã alterationẽ qualitatiuã nõ substantificã induerit ꝛ hãc nõnulli effime-ram humoralẽ dixere. Et hec dupliciter q2 sc3 vel in quanto vel in q̃li peccare põt sanguis eius vel etiã in quãto ꝛ in quali simul qñcunq3 sit inflatiua finocha dicitur.

¶ Capitulum. ij. de causis febrium conclusarum sanguinearum.

Ause hui9 sunt inflãmatio ꝛ obstructio pororũ cutis. Nã ista obstructione siue opillatione stante nõ valet fieri libere euẽtatio caloris naturalis ꝛ etiã caloris sanguis vnde fit eius sanguinis ebullitio ꝛ inflãmatio ꝛ in sanguine ꝓpinquo cordi qui cor inflãmat ꝛ accendit q̃ accẽsus p venas cõicat̃ toti corpi. Alia cã huius feb. est cause aliq̃ primitiue sanguinẽ calefaciẽtes sicut cibi calidi valde ꝛ aer calidus ꝛ exercitiu3 forte q̃ efficaciores sint op3 ꝙ q̃ spũs calefaciũt cu3 sanguis grossior sit nec facile inflãmet̃ vt spũs. Cause aũt sanguinee feb. putride sunt repletio ꝛ opillatio Nã sola repletio nõ satis est sed repletio cũ opillatiõe. Nã facit ꝙ fumi qui eleuant̃ ꝓpt ebullitionẽ ꝛ calorẽ tã naturalẽ ꝙ innãlẽ nec egrediẽtes ꝑꝑ opillationẽ iducũt putrefactionẽ ꝛ calefactionẽ in sanguĩe. vñ effumatio vaporũ fuliginosoꝝ ad cor causat febrez et dimissio euacuationis cõsuete ꝛ maxime sanguinee. s. flõmie vel alterius euacuationis sanguis vel exercitiũ forte post repletionẽ ꝛ labores aĩales vt ira furor ꝛ inordinata motio sanguĩs ꝛ cã etiã est aquositas sanguinis generati ex comestione fructuũ aquosorum qui nõ bene digerũtur. Et p̃sertiz qñ sãguis ille aquosus putrescibilis ẽ de facilĩ ꝛ silr aquositas herbaꝝ facit sanguinẽ aquosum ꝛ illo irregulato ꝛ a natura derelicto fit faciliter putrefactio ꝛ cõsueti exercitio si subito dimittũt̃ ipsum facile incurrũt putrefactionẽ sanguis. Sed hmõi conclusẽ seu sanguinee feb. iij. sunt species. s. omothena: augmastica ꝛ peraugmastica. Omotena eniz est q̃ a principio ad finẽ sui semp eiusdẽ gradus est. Peraugmastica ṽo que semper minuendo succedit vt cõtinuo iã febris ꝙ cã resoluatur. Augmastica autẽ est q̃ semp augẽdo gradit̃. Et hmõi species tres tã in finoca sine putredine ꝙ in finocha. s. cũ putredine reperiunt̃. Sed omotena est de refuantib9 ad vnicã creticã expulsionẽ ꝛ solũ vnus paroxismus dici põt. Peraugmastica semp minuendo ꝓcedit ꝛ plures paroxismos h3. sc3 tot quot ꝑdurãt dies. Augmastica ṽo q̃ sẽp augẽdo ꝓcedit pessima est ꝛ pauce vel nulli9 spei: qm̃ plus de putredine vel calore auget̃ ꝙ minuat̃. In paugmastica ṽo semp minuitur calor ꝛ putredo. In omotena ṽo tã calor ꝙ putredo equaliter habẽt ꝛ hmõi cã est q2 materia harũ febriũ vel semper est eiusdez ꝙtitatis ꝛ qualitatis: vel semp minuit̃: aut semp auget̃. Et febris nõ putrida ꝑmutat̃ qñq3 in putridã Sed si fleborhomet̃ decenter nõ ꝑmutat̃. Et qñq3 ꝑmutatur ad causonẽ ꝓpter multã calefactionẽ in p̃cordiis ꝛ qñq3 ꝑmutat̃ in firsen. Sed interdũ in ethicã vel in alias feb. Nec incõuenit ꝑmutari etiã in subeth ꝛ in litargiã ob infrigidationẽ factã ab infrigidantibus medicinis q̃ vapores eleuatos infrigidant ꝛ stupefaciunt et creticant: interdum febris hmõi p fluxum sanguinis nariũ vel emorroydarum.

Cap. iij. de signis fe. sanguinis.

Ec febris ꝑmittit ante se grauitatẽ totius corpis ꝛ pigritiã ꝛ lassitudinẽ ꝛ in somno est stupor ꝛ q̃si amentia ꝛ inflatio in toto presertim venaꝝ rubedo ꝛ caliditas ꝛ sensatio quedam quasi verberati ꝛ istã etiã vt plurimum cõcomi-

tantur fe. hāc ꝛ pulsus ē eq̄lis sed spissus et magn⁹ nec arteria dura ē ꝛ assimulat̄ esime re. Vrine tm̄ nō valde distātes a naturalib⁹ licet plus rubee ꝛ grosse ꝛ caliditas ad tactū medici videt̄ mitis ꝛ ad infirmum videt̄ vehemēs. Et vt plīmū dolor capitis ꝛ mutatio ei⁹ de loco in locū ꝛ inq̄etudo ꝛ īspiratio magna ꝛ frequēs. Nec sudor nisi apud crisim ꝛ prurit⁹ nasi ꝛ sup collo ꝛ spatulis ꝛ lacrime interdū ex multa hūiditate. Et sinoce putredinali est mētis alienatio ꝛ apparitio lāpadū vt in variolis ꝛ apparitio rerum rubeaꝝ in somnijs ꝛ saliua sibi videt̄ dulcis. Sed signa cōia ambab⁹ fe. sinocis sunt prurit⁹ in naso ꝛ in locis vbi vētosat̄. Et difficultas anhelit⁹ ꝑpter plenitudinē venaꝝ et ꝓfundatio somni ꝛ caliditas sentit̄ eq̄lis ꝑ totū ꝛ grauitas capitis ꝛ egressio oculoꝝ ꝛ pulsus magn⁹ ꝫ in putredinali fit minor. et augmastice fe. signa sunt intēsiora oīa ꝛ fe. suspecta valde ꝛ vt plurimū ꝑdens. Sꝫ omotene signa sunt q̄ in ꝑncipio videt̄ deterior aut augmastica ꝛ multis dieb⁹ sic ꝑdurat. Epigmastice ꝟo signa sunt vehemētia eius in ꝑncipio. sed in scdo tertio ꝛ q̄rto die minoratur. Signa ꝓnostica mala sunt difficultas ꝟmonis ꝛ agitatio infirmi huc illuc ꝛ inflatio vētris et son⁹ sicut timpani. Et q̄n apparēt pūcta minuta sicut morsus pulicis fuge ab ea. ꝛ q̄n apparent liuiditates ꝑ aliquas ꝑtes sicut pecie liuide significat extinctionē caloris naturalis ꝛ etiā difficultas anhelit⁹ mala signa valde. Sꝫ signa bona sunt sincopis ꝑpter fluxū sanguis q̄n vitalis virtus est cōstās ꝛ hipostasis alba in vrina rubea bonū. sed si hipostasis sit rubea significat fe. lōgā sed saluā. ¶ Pronosticuꝫ. si pustule liuide: aut nigre ꝛ si in vētre audit̄ sonus ꝛ lacrime inuolūtarie apparēt ꝛ difficultas anhelitus ꝛ ꝟfocatio ꝛ apa i vijs anhelit⁹ ꝛ si post somnū sentiat se grauatū oīa significāt mortem ꝛ apparitio velox digestiōis sigt̄ crisim citam ꝛ in tarda tardā. et salus vel mors referuntur ad virtutē quare attendat̄ virtus.

¶ Capitulū. iiij. de cura fe. sinoce ꝑ dietā.

Sinoce fe. cum sint morbi acuti ꝛ in illis intētio sola sit ad morbum et causaꝫ morbi in talib⁹ siue sint cuꝫ putredine siue sine. de ꝟtute parū est intentio q꞉ cum ꝟtute forti incipit. Unde solū requirit fe. extinctionē caloris ꝛ ebullitiōis ꝛ cris is ē festina et istaꝝ tā sinoce inflatiue q̄ putride cura eadē est. soluꝫ tm̄ differūt ꝟm magis et min⁹ ꝛ iō dieta tenui valde indigent vt nec carnes: nec oua nec vinū nec confectio de zuccaro ꝛ min⁹ de mell e. ꝯueniūt ergo in earū principio vel aqua ordei subtilis vl' vinū granatoꝝ muzoꝝ vel fruct⁹ aliqui aceto si vt puta vel panis lotus cū frigida aqua et bene lotus. in augmēto ꝟo dieta subtilior requirit̄. In statu aūt subtilissima. in declinatione ꝟo ingrossari paululū. Sed q꞉ hoc tēpore pro ꝯsuetudine sum⁹ minus obediētes canonib⁹ medicine. Cum etiā q꞉ hoies sunt magis delicati ꝛ magis resolutioni parati opus ē paululū igrossare. s. vel dādo ptisanā non collatā vel micā panis lotā ꝛ cuꝫ hoc de vino pro ꝯ suetudie. Vinū ergo sit paucis ferū valde limphatū sed aq̄ decocta sit pot⁹ coꝝ ꝛ sit frigida. Et si vlteri⁹ ingrossare volum⁹: sit cib⁹ coꝝ lactuca ꝛ scariola cū pauco pane et cū aceto tm̄ cōdita ꝛ sine sale et si volumus de cucurbita elixata parū cōdita et si nō ꝯtentent̄ astantes et potissimū mulieres veniat̄ vsq̄ ad auiculas elixatas aut pullas ꝑuas vbi cuꝫ eis elixet̄ ēt de agresta aut bulliat ēt cucurbita aut vnū arācīū cum cortice ꝛ carnes in paucissima q̄titate ꝛ in statu egritudis dieta tenuissima q̄ est nihil dare si virt⁹ toleret. si ꝟo nō sic sufficeret: veniat̄ ad ptisanā nō colatā isto tēpore vel ad micā valde lotā cū aceto aspam ꝛ pauco zucaro. Sed in sinoca putrida addat̄ plus de acetosis ꝺ arācijs ꝛ fructib⁹ acetosis vl' herbis acetosis vt acetosella ꝛ sit in ea maior infrigidatio vt cū cucurbita cucumere citrullo et mellone indo ꝛ odoret aquā rosatam cum aceto in quo sit de puluere sandaloꝝ ꝛ cāfore et aceto. Et camerā habitet terrenā potius versaꝫ ꝟsus septentrionē ꝛ nō hūidā licet in sinoco de putredine plus ꝯueniat cū aliq̄li hūiditate. Et stet in leticia ꝛ amenitate cū ꝯstratione rerū odorabiliū sicut sūt extremitates vitis ꝛ folioꝝ redolentiū ꝛ aceti.

¶ Capitu. v. de cura sinocaꝝ ꝑ potionē.

Cura aūt sinoce per potionē fit vel euacuādo: vl' alterādo. Euacuādo potissimū ꝑ flobothomiā fit: alterando vero ꝑ admistrationem aque frigide in potu. Flobothomia ergo fienda quaꝫ

primū inflatiua finoca idest i finoca fine pu
tredine nec exſpectari debet vel digeſtio vel
alia preparatio niſi ꝙ pmo fiat lenitio aliq̃
preſertim cū cliſteri ſi non pōt exſpectari le
nitio ꝑ ſupertus ⁊ cliſtere debet eē cōe cum
cōibus herbis.ſed ſi accidat egrū eſſe valde
repletū in ſtomacho ex cibo de ꝓximo aſſū/
pto exſpectetur eius digeſtio:ſi vero nimis
differre opꝫ:euacuet ꝑ vomitū ⁊ immediate
flobotbomia fiat:ſed ſi ſit in eo multa diffi/
cultas anbelit⁹ ꝓpter multitudinē vapoꝝ
Vena N.g petentiū cor et q̃ſi ſuffocātiū.Primo fiat.flo
botbomia de vena nigra.i.media q̃ euacuat
a corpore magis demū de epatica ⁊ flobo/
tbomia in tāta ſit ꝙtitate quātā ꝟt⁹ toleret
vſqꝫ ad lipotamiam excluſiue poti⁹ ⁊ nō in
cluſiue ad ſincopim niſi ſit ſincopis recu/
perabilis q̃ nō ꝓpter defectuꝫ venit ꝟtutis
ſed ꝓpt̃ materias colericas petētes os ſto/
machi nec quoquo mō differat̃ in iflatiua.i.
ſine putredine⁊ copioſior etiā ſit ꝙ in putri
da ⁊ bmōi flobotbomia cōuenientior eſt in
pluribus vicibus ꝙ in vnica inter q̃s ſi op⁹
eſt:cōuenit etiā aliqualis refocillatio cuꝫ ci/
bo ſi ſit expediens ⁊ ſi flobotbomia aliqua
cauſa fieri non pōt vel qꝛ infirm⁹ non cōſen/
tit vel quia debilis fiant ventoſe cum ſcarifi
catione vel in natibus vel in ſpatulis vel in
coxis ⁊ in diuerſis locis.vel fiat eductio ſan
guinis cum ſanguiſugis iuxta emoroidas
vel in natibus vel in ſpatulis vel in extremi
tatibus auriū.vel excitet̃ fluxus ſanguis na/
rium ⁊ nō eſt neceſſe ſomnū ꝓbibere inter
duas euacuationes ſi virtus non ſit fortis et
refocilletur etiā ſi opus ſit añ ſecundā flobo
tbomiā ⁊ refectio ꝟtutis cum cibo fiat cum
mica panis infuſa in vino granatoꝝ ⁊ agre
ſta vel in vino debili bene linfato vel etiā cū
vino vinoſo bñ linfato ꝟtute exigēte vel cuꝫ
roſata nouella aut zucaro violato vel roſato
ſi ſit indigētia ꝓpt̃ ꝟtutis defectū. Et ſi ſit
opus lenire añ flobotbomiā fiat lenitio tu/
tius cū cliſteri qꝛ celerior eſt ſed ſi fiat ꝑ ſu/
peri⁹ pōt fieri cuꝫ decoctiōe paſſularū pru/
norū tamarindoꝝ diſtemperata caſſia vel
māna in eo ⁊ poſt flobotbomiā iterū lenire
ſi opꝫ vel cuꝫ cliſteri vel medicina p̃ſertim
ſi in corꝑe percipiātur materie vl' neceſſario
vel cōtingēter repte. Et q̃ neceſſario inueniun
tur ſunt feces in iteſtinis.Que ꝟo cōtingen/
ter ſunt ꝑtes q̃dā feroſe⁊ aquoſe q̃ in mefai
cis venis vel invenis epatis iueniūt̃ ⁊ opila
tionē faciūt. He fumi ſurgētes ex ebullitiōe
exbalēt vel effumēt vñ i calorē ⁊ putredinē
addūt ⁊ poroꝝ aꝑtio fiat potiſſimum poſt
flōtbomiā efficaci⁹ ſed tñ añ flōtbomiā non
incōuenit fricatio q̃dā leuis ⁊ blāda cū ma
nib⁹ nātam aꝑiendo poros ꝙ ſubtiliādo va
pores cōfert ſꝫ poſt flobotbomiā ſi opus ſit
ad maiorē aꝑtionē ⁊ rep̃ſſionem fumoꝝ fiat
fricatio ⁊ cū mādili minorata inflāmatione
fe.⁊ ſedata flāma etiā ad intra dari poſſunt
q̃ aꝑiant ⁊ ꝑtim infrigidēt⁊ potiſſimū ſi ſan
guis ſit groſſus ⁊ ſint ſirup⁹ acetoſ⁹ ſimplex
cū aqua endiuie ⁊ capillorū veneris. ⁊ ſi ſit
groſſior acetoſus cōpoſit⁹ cū aq̃ endiuie⁊ ca
pilloꝝ. Sꝫ ſāguie exiſtēte ſubtili fiat igroſſa
tio cū ſirupo iuiubino ⁊ lentes excorticate ⁊
decocte i aceto ꝯueniūt igroſſando.⁊ adhuc
dꝫ eē intētio ad ꝓbibendū putredinē in ſino
ca putrida. Et in frigido ēt valde ꝯuenit fa
cta iā flōmia etiā pluries ſi opꝫ qꝛ ſecurior
et ſi cū flōmia iſta nō ſit ſedat⁹ calor ſufficiē
ter infrigidatio cū aq̃ frigida valde laudat̃.
ſed ego nō vituꝑo ēt ſi ſit aliq̃d de aceto ſan
guie exiſtēte groſſo.ſꝫ ſit acetū in pauciſſima
ꝙtitate ⁊ aq̃ prio ſit decocta poſt infrigida/
ta. Cibi ēt in hac putrida ſint tendentes ad
acetoſitatē vt granata ⁊ arantia poma q̃ ſic
integra aliꝙtulū bulliri poſſunt cū carnib⁹ ſi
cōcedant̃ carnes.⁊ ſi tardat̃ flōmia aut non
fiat exiſtente magna flāma in his fe. aqua
iſta decocta ⁊ infrigidata in magna tñ ꝙti
tate cōfert in ſinoca ⁊ in ſinoco ſiue cū aceto
ſiue ſine ⁊ exiſtētib⁹ cōditionib⁹ requiſitis
ad potū eius ⁊ maxime ꝙ non ſit apoſtema
in ſtomacho vl' epate ⁊ ſit iuuenis carnoſus
aſſueti⁹ et ⁊ affectat eā. ⁊ etiam q̃ñ conditio
nes requiſite in potu aque frigide non ad/
ſunt dūmodo ſit maxima flāma febris ⁊ flo
botbomia facta ſit.adhuc forte cōcedenda
eſt qꝛ maius eſt iuuamentū ꝙ nocumentū.
cuꝫ nocumentū ſolū ſit ꝓlongatiōis fe.⁊ iu
uamentū mortē vel ethicā ꝓhibere. Quan/
titas aūt a quibuſdā explicat̃ ⁊ dicūt minā
vnam que eſt pondus quattuor librarū.et
valde vtile eſt ſemen pſilij infuſum vna
nocte in aqua infrigidata.et cliſtere factuꝫ
ex aqua latuce cum muſcillagine pſilij et
oleo roſ.extinguit inflammationē ⁊ tremo

rem cordis ⁊ de infrigidantibus ab extra est cerotum factū ex oleo ro. ⁊ aqua citrulli ⁊ cucurbite ⁊ iusquiami si ponatur sup stomacho ⁊ epate. extinguit eñ extinctione vltima quare fe. cōclusa sinocha que augmasticus dicitur debet cū maiori diligētia ⁊ cum his que dicta sunt attendi ⁊ celerius fieri flebothomia ⁊ magis copiosa ⁊ aqua frigida citius ⁊ in maiori q̄titate dari. ⁊ in paugmastica min⁹ In omotena vero mediū teneri dꝫ ⁊ si supueniant accidentia vt sincopis ⁊ pulsus cordis fluxus sanguinis narium recurratur ad sua loca vel capitula.

¶ Capitulū. vj. de colericis fe.

Colerica fe. interdum inuenitur vocari tertiana qꝛ de natura sua d tertio in tertiū ebulire dꝫ si sue nature dimittatur impedita tamē nō semp ordinē seruat. Et diffinitur ista ꝙ est calor extraneus ⁊c. ꝑpter ebullitionē colerici humoris ⁊c. nocens naturalibus operationibus. Et diuiditur primo in fe. colericam sine putredine ⁊ colericā putridā ⁊ nō putrida vocari pōt colerica inflatiua. sed de hac non curant auctores ꝓsequi. tum qꝛ manifesta satis ex dictis aliorū generum febrium. Tum qꝛ cure facilis est nam solum intētio in cura est refrenatio ebullitionis cū naturalis fit ad benignum de facili reducatur ⁊ vocari pōt causon inflatiuus. Sed colerica putrida diuiditur. qꝛ alia est continua cōclusa: alia ꝓportionalis. alia periodica. Continua cōclusa est causon que semper eodē modo affligit. Proportionalis est que interduꝫ tepescit. Periodica vero est que manifeste affligit omni altera die. ⁊ he tertiane. s. tam cōtinua ꝙ interpolata diuiduntur in puram ⁊ nō puram. Et nō pura nota etiaꝫ appellari cōsueuit. ⁊ famosa cum ex famosa colera fiat ⁊ colera huiusmodi duplex dicitur quia vel generata in epate vna cū humoribus alijs ⁊ est colera rubea. Alia generata est ex putredine ⁊ ebullitione sanguinis cuius subtile in puram colerā transit. Et prima dicitur generata generatione prima. Alia generata generatione secunda ⁊ ista ob puritatem suam similis est colere generate generatione prima Tamen differt quia hec. s. generata generatione prima semp est causa colerice continue sed altera colera generata generatione secūda causa esse pōt continue ⁊ interpolate et causonis. Colericus humor non purus pōt esse nō purus ⁊ innaturalis qn̄ per adustionem ingrossatur ⁊ solū per hoc exit latitudinem naturalitatis colere vel etiā cū ingrossatur per admixtionē flegmatis vel melancholie cū colera naturali ꝑmixtione vnita. vnde qn̄ cōpositio eoꝝ nō est vnita nō fit vna feb. simplex sed cōposita habens duos diuersos paroxismos. Interdum tn̄ accidit ꝙ flegma illud vel melancholia sunt in adeo parua q̄titate ꝙ mouentur motu illius colere ⁊ nō flegmatis vel melancholie. Et colera innaturalis pōt esse causa fe. colerice note ⁊ interpolate ⁊ cōtinue per adustionē sanguinis cuius subtile fit colera non naturalis generatione secunda: qꝛ ista colera postea apud vstioneꝫ suam ⁊ cōmixtionē cū flegmate facit colerā notam que dicitur etiā famosa quia fit per cōmixtionem flegmatis grossi. ⁊ pōt cōmisceri cū ea flegma subtile ⁊ tunc dicetur colera minoris fame ⁊ famosa ⁊ non famosa: possunt etiā facere interpolatā ⁊ cōtinuam. Et cum hoc ſm aliquos per vlteriorē adustioneꝫ pōt fieri prassina colera que putrefacta ⁊ ebulliens facit fe. de colera prassina ⁊ per vlteriorem decoctionē fit eruginosa ⁊ hec eruginosa ebuliendo pōt facere feb. licet plurimi velint has coleras non posse facere fe. cum sint venenose ⁊ vel essent mortales vl' natura nullo modo sufferret qꝛ prius moreretur eger.

¶ Capitulum. vij. de signis feb. colerice absolute ⁊ tertiane periodice.

Signa precedētia fe. colericas sunt sensatio puncturaꝛuꝫ in corpore ⁊ plus in dorso ⁊ somni diminutio vigilia interdū ⁊ defectio appetitus ⁊ ardor in ore stomachi ⁊ acuitas in egestione ⁊ dextri timporis dolor. Et signa ꝑticularia colericis quedā sunt cōia: quedā specialia. Coia sitis angustia inquietudo impatiētia alienatio nausea amaritudo oris siccitas labioruꝫ scissio eoꝝ dolor capitis siccitas ventris. sed vt plurimū vehemētia sitis ꝑpter exiccationē oris stomachi angustia inquietudo impatiētie ꝑpter acuitatē inflāmationis colere stimulātis naturā vehemēter. Et alienatio ꝑpter motū colere sursum ad cerebruꝫ. Nausea vo ꝑpter motū colere ad os stomachi similiter siccitas labioꝝ ⁊ partiū que sunt sur

sum ⁊ accidit ꝓpter hoc scissio labioꝝ.i.vlceratio ⁊ vesicatio ⁊ dolor capitis quia colera sua leuitate petit sursum potissimus ad partem dextram ⁊ siccitas ventris q: motus colere non est ad intestina sed vel ad superiora aut ad cutem. Et signa predicta sunt conueniētia cōtinuis fe. ¶ Sed signa ꝓpria tā pure ꝙ̄ nō pure sunt ista rigor veniens in principio paroxismi q: cutis sentit quasi aculeos q: colera citrina est subtiliū ptiū ignearum ⁊ cadens sup membra sensibilia mordicat ea ⁊ calor naturalis submergit̄ versus ꝓfundum ⁊ fit tremor ꝓpter frigiditatē mēbroꝝ ⁊ mordacitatē mēbroꝝ sensibiliū ⁊ in ea non cōcutiunt̄ dentes: ⁊ nō est in ea frigus dominans imo est in ea frigus ad calefactionē decliuis respectu aliarū interpolatarū. vnde est principiū cū magno rigore ⁊ pauco frigore ⁊ nō diu durat spaciū rigoris sicut in alijs fe. propter motū festinū colere ⁊ est in principio sic postꝰo minorat̄ motus colere. Aliud signum est inflāmatio corporis ⁊ cū tāgis eum manu in principio videtur calor intensus sed si plus tenes semp minuitur respectu caloris causonis cuȝ calor causonis sit magis ignitꝰ ⁊ maxime in pectore vbi multi sunt vapores plures ꝙ̄ in tertiana. aliud signū diuersitas pulsus in principio magis ꝙ̄ in augmēto et statu. Et aliud est ꝙ in p̄ncipio fugiūt societatē ⁊ verba alioꝝ nec ipsi etiā loqui volunt q: auditus acutus coꝝ hoc ipe magis ledit̄. Et vrina in tertiana est rubea clara aut subignea. i. citrina vel subcitrina merito caliditatis ⁊ est subtilis: aut nō grossa merito siccitatis ⁊ in declinatione particulari cessat cuȝ sudore vel vomitu ⁊ fluxu ventris colerico ⁊ abominatione ⁊ nausea potissimuȝ: in tertio aūt ⁊ quarto pꝫxismo cū tūc materia sit magis digesta ⁊ sudor potissimū est in ea cū materia sit valde subtilis ⁊ sua subtilitate aliq̄ pars interdū ad stomachū aut ītestina accedit ⁊ expellit̄ ad extra ⁊ minuit pꝫxismū. sudorꝰo nō sic in principio pꝫxismi multiplicatur cū materia primo nō valde subtiliata sit ⁊ sudor q: vapores a colera surgentes dū cuti appropinquant ꝓ caliditate cutis minori ꝙ̄ sit caliditas coꝝ densantur ⁊ in sudorē redeunt ⁊ sic in primo pꝫxismo occurrētibus signis istis prudēs medicus illā estimabit tertianā. Et si tertiana vnius sit pꝫxismi vt accidere pōt nō ex hoc possumus cōiecturare ꝙ sit ꝯtinua. sed iudiciū verū huiꝰ est ꝙ materia ebulliēs sit extra venas ⁊ in cōtinua sit intra. Et materia que ebullit si sit tertiana nō necesse est ꝙ si de tertio in tertiū ebullit: videat̄ tertiana: q: etiā duplex quartana de tertio in tertiū ebullire pōt ⁊ cuȝ hoc attendat̄ ad tertianā si ars: etas: sexus: ⁊c. attestent̄ tertiane: aut si assuetus sit vel etiā si eo tempore occurrant multe tertiane.

¶ Capitulū. viij. de signis feb. cholericarum siue sint pure: siue nō pure ⁊ per que signa differant inuicem.

In tertiana pura rigor faciens concussionē est maior ꝙ̄ in nō pura sed rigor ꝓ frigore est maior in non pura ⁊ longior ⁊ in principio si apponat̄ manꝰ in pura sup egro maior percipit̄ calor ⁊ pulsus in pura est minus diuersus ⁊ in augmēto pꝫxismi pulsus est equalior ꝙ̄ in nō pura. Et accidētia de ira: furore inquietudine ⁊ intollerātia locutionis in pura sunt maiora et vrina si sit rufa aut rubea clara ⁊ magis fetida ꝓpter colerā ⁊ ypostasis si cito appareat vel in supficie vel in fundo vel in medio purā significat ⁊ citꝰ ⁊ tardus euentus ypostasis indicat longā aut breuē in pura. Et silr etiā in alijs ⁊ si in pura in primo scdo aut tertio paroxismo appareat. si in primo liberabit̄ in tertio si in scdo vel tertio liberabit̄ in quarto vel quinto. si in quarto liberabitur in septimo. Sed vrine colores proportionari debent coloribus suis in sanitate. Naȝ cum q̄s sanus calidi epatis habet vrinā rubeam vel subrubeaȝ ipso febriente debet esse vrina rubicundissima. Et in sano habente vrinā pallidaȝ pro sua frigiditate eo post debet vrina citrina apparere. Et sudor in pura est exuberātior ꝙ̄ in nō pura. ⁊ vomitus ⁊ egestio attestant̄ colere rubee naturali in pura ⁊ in non pura attestant̄ colere non naturali. Et signa ꝓpria pure per q̄ ipsa distinguit̄ a nō pura sunt longitudo pꝫxismi: q: in pura non pertrāsit. xij. horas ⁊ quies maior. xxxvj. horaꝝ: ⁊ minor pꝫxismus est quatuor horaꝝ. Aliud signum pure est ꝙ status paroxismi cito venit: imo est propinquus principio ⁊ caliditas corporis est stantibus extremis adhuc frigidis q: caliditas exit ad supficiē anteꝙ̄ facta sit expansio eiꝰ ad extrema. Aliud est quādo

patiës bibit aquã statim a corpore eleuãtur vapores calidi exeũtes de cute quasi velit su dare presertim in statu: aut in fine augmẽti. Aliud signũ qz tertiana pura nõ trãsit septez paroxismos qz sicut causon q̃ fe. est pacuta terminat in septez dieb⁹ ita tertiana in septem paroxismos. ⁊ ordo paroxismorũ videt qz prim⁹ paru⁹. scđs maior. terti⁹ adhuc maior. quartus maximus ⁊ quint⁹ minor quarto. ⁊ sext⁹ minor q̃nto ⁊ sic deinceps. ordo tñ vt plurimũ ⁊ nõ semp est. Et de huiõi signis potiora sunt rigor in principio ⁊ sudor in fine paroxismi. Et nõ pura tertiana in oĩbus dictis signis est diuersa a pura. Nã in nõ pura rigor p motu cõcussiuo est minor ⁊ est plixior rigor ⁊ sil'r frigus ⁊ sensatio puncturarũ minor ⁊ caliditas nõ pure est magis mitis non acuta. tñ minus vaporosa sed deterior. Nec caliditas est sic equalis per totũ paroxismũ ⁊ ad tactũ pcipit caliditas augeri non tamẽ sicut in causone ⁊ caliditas ei⁹ interdũ minuitur deinde post auget. ⁊ post q̃nq₃ minuit. deinde auget vsq₃ ad statũ. Et causa ei⁹ est inequalitas ⁊ eterogeneitas materie. ⁊ pulsus nõ pure ẽ magis diuersus. Nec est equalitas in augmẽto ppter diuersitatez materie ⁊ accidentia remissiora tamẽ grauitas capitis est maior ⁊ magis extendit ppter multitudinẽ materie ⁊ vaporũ eleuatorũ ad caput. Urina vero in colore est remissior q̃ in pura in substãtia vo grossior tñ q̃nq₃ magis. q̃nq₃ minus fm opilatiõnẽ maiorem vel minorem ⁊ digestio tardius apparet. Et est interduz citrina subrufa nec est clara sed perturbata sepe. Sudor vo in ea nõ est exuberãs valde vaporosus p̃sertim in toto corpe p grossitie maiori et egestio ⁊ vomit⁹ innaturali colere attestant. ⁊ nõ pura in corpe aduenit colerico et etate nõ iuuenili s₃ in pria senectute vel puericia ⁊ nõ ẽ in estate s₃ poti⁹ in autũno ⁊ in regione nec calida: nec sicca et non accidit extenuatat. S₃ pticularia req̃sita ad purã desunt i hac ⁊ paroxism⁹ durat vltra. xij. vel. xiiij. ho. sed interdũ plõgat vsq₃ ad. xiiij horas. ⁊ sentit patiës nocumentũ pot⁹ aque frigide nõ tñ sic in pura. Et dicit tãto remotior a pura q̃to spacio addit supra purã ⁊ incipit interdũ in autũno ⁊ teriat in vere. nec anticessio ⁊ postpositio ẽ scđm ordinẽ in suis paroxismis nec diminutio ⁊ postpositio nec eradicatio eius sic pfecta ẽvt in pura. Et nõ pura q̃ fit ex putredine sanguis minus seua est quã q̃ ex putredine colere cũ miscet cum flegmate. ¶ Signa vo colerice note ⁊ colerice cõtinue. f. tertiane otinue sunt. nã colera nota facta solũ p adustiõnem colere est in oĩbus signis supra dictis magis silis tertiane pure potissimũ in accidẽtib⁹ q̃ sequũt ipam. Mi rigor. f. cõcussio in ea est minor licet sit plixior. sed frigus est fere equale ⁊ pũcture paucioresz sed plus pdurãtes. sitis vero inflãmatio ⁊ caliditas sensata circa epar et vigilie ⁊ alia signa sunt fere eq̃lia pure vel parum remissiora ⁊ pulsus magn⁹ ⁊ diuersus non tñ ita fortis. Et vrina ignea est in hac et subtilior merito siccitatis maioris et paroxismus nõ prolongat valde vltra. xij. horas nec exit. vapor calidus sicut in pura ppter grossitudinẽ eius ⁊ forte nõ eradicat perfecte. s₃ facte a citrina colera sunt signa frigus. i. rigor in principio añ accessionẽ ⁊ calor nõ est multũ extẽsus ⁊ acutus vrina citrina vl' sub citrina ⁊ tenuis parũ ⁊ morsus oris stomachi nec asperitas gutturis ⁊ lingue: sed amaritudo oris dolor capitis p̃sertim dextre ptis ⁊ dolor renũ ⁊ pulsus velox: non tñ vt in vo tertiana. Et signa facta a colera vitellina sunt frig⁹ intẽsius q̃ in p̃dicta ⁊ vrina tenuis sed in supficie minus tenuis ⁊ frigus ⁊ accessio multo tpe pseuerãt ⁊ sepe p vomitũ q̃si vitellos ouorũ pijciũt ⁊ accidentia etiã parũ intẽsiora q̃ in facta a colera citrina. Et vt plurimũ facta ex colera citrina vel vitellina inuadit inter horas colere q̃ sunt ab hora. tertia diei vsq₃ ad horã nonã. s₃ interdum anticipãt ⁊ interdũ postponũt. Sed q̃ ex colera pmixta cũ melia est cum rigore maiore oĩb⁹ alijs ⁊ maior sensatio pũcturarũ. Et in facta ex colera ⁊ flegmate vrina est subtilior q̃ in oĩb⁹ alijs tñ magis tincta q̃ i p̃dicta ⁊ pulsus magis diuersus. Et paroxism⁹ lõgior oĩbus alijs vt plurimũ. xviij. horarũ. Et simil' febrib⁹ erraticis si iueniat signa sunt silia signis q̃rtane nothe facte ex melia inãli fcã ex adustione colere l₃ nota pprie sit q̃ fit ex colera cũ admixtione flegmat ⁊ tertiana nõ pura in plus se h₃ q̃ nota nam omnis nota est non pura ⁊ non econtra. Et interdũ quãdo fit duplicatio tam in tertianis q̃ in quartanis est signum melius presertim quando

Note sig. colerice nt. t

minores sunt poxismi q̈ in pma. Nā diuisit natura materiā i duas ptes vt magis vincat Si vo fit invalitudine sua supueniente alta nō est signū salutis ppinque sed multitudis materie grauantis. Signa vo tertiane cōti/nue sunt similia eis q̄ sunt tertiane periodi/ce intensiora potius. Et oīs cōtinua breuior est sua interpollata vel nō longior. Pro/nosticū. Tertiana vo terminat in. xiiij. dieb⁹ ꝛ nō vera in. xxxvj. prim⁹ paroxismus est par uus. scōs maior ꝛ alij vsq ad quartū maio/res. qnt⁹ icipit debilitari: ꝛ alij pl⁹ ꝛ in pncipio paroxismi est vomitus. in fine vo sudor.

Capitulum. ix. de cura febris col lerice pure per dietam.

Anon cōis q̈ tertiana pura secu/rissima est: nō pura vo supecta. Et nisi congruis remedijs curet: ducit interdum ad malū finem oportet ergo in ea medicum esse diligentem nec negligere et curā nō postergare ꝛ eger semp sit obediēs et interdū reperit tertiana pura de materia furiosa ꝛ valde suspecta. quare diligēter at/tendat ꝛ dieta eius est primo vitare aerē ca/lidū ꝛ siccum ꝛ solem ꝛ ignē in camera ꝛ ni/miā visitationē ꝛ colloquia ꝛ murmur. In pri mo tm̄ paroxismo ꝛ i augmēto vitet aer fri/gidus ꝛ fiat vt vapores nō retineant ꝛ similr ira furor ꝛ rixe ꝛ motus laboriosus ꝛ fricatio fortis ꝛ vigilie plurime obsunt somnus vo in paraxismo in principio vitetur: sed in de clinatione paroximi⁹ conuenit ꝛ sepe in sta/tu. ꝛ cibi ꝛ potus calefacientes ꝛ medicine calefacientes ꝛ exsiccātes ꝛ potissimum mel ꝛ res salse ꝛ acres ppter siccitatē: et omnia dulcia nocent propter facilem conuersionē in cholera ꝛ qꝛ opilāt epar qꝛ attrahit ea añq̄ digerant ꝛ cibus ante poxismū ꝛ in pa roxismo nō det. nec etiā aq̄ ordei regulariter coacte tm̄ interdū dari cōuenit. ꝛ aqua ordei ꝛ iulep coacte dat ad extinguendū intensuz feruorē. de balneo in hac patria nō est cōsue tudo ꝛ ppter hoc nullo mō cōcedat nisi for/te in declinatiōe vl'i. Et de balneo extremo moꝝ. s. manuū ꝛ pedū plus pōt cōcedi. Sed qꝛ in hac nostra patria cōsuetudo est admi/strationis carniū in principio vel in augmē/to saltē vl'i nō det etiā in statu: tm̄ si cupiunt mulieres alterent cū frigidis sicut cū decoctio ne lactuce ꝛ cucurbite vel arantio cū cortice parū in eo bullito ꝛ pulla sit parua nec co/medant carnes sed brodiū cū mica panis et si pruna aut cerasa sicca in eo bullirēt in vir/tute stiptica ꝛ in declinatione cōcedāt ꝛ aut cule parue laudabiles ꝛ testiculi gallorum ꝛ oua decocta cum aceto. cū cortice suo nō tol/lant: ꝛ de ouis vitelli magis cōcedunt qꝛ al/bumē ē dure digōnis. sꝫ qꝛ magis infrigidāt in stomacho fortiori cōcedant. tū ppter con suetudinē. tū etiā qꝛ debiliora hoc tpe appa rent corpa q̈ antiquo tēpore. de potu vo vi nū granatoꝝ ꝛ aqua ordei subtilis vsq ad decliationē ꝛ sirup⁹ acetosus cōueit. de fru/ctib⁹ vo granata dulcia ꝛ muza pruna ma/ra arātia ꝛ mellones indi laudāt a multis tm̄ in paucissima q̈titate qꝛ lꝫ infrigident tm̄ hu mor aquosus indigest⁹ putrescibilis est. sed decoctio ei⁹ ꝛ cucurbite cū pulla cū sit aper tiua magis cōuenit sed citrulli ppinqui na/tiuitati ꝛ mellones minus nocent. Aqua vo carnis. i. distillata nullo modo confert tm̄ ad necessitatē det cū cautela primo pelle ꝛ pin guedine remota ꝛ lota valde pluries cuz aq̄ frigida ꝛ cū herbis frigidis ponat ad alēbi/cū ꝛ post alteret cū iuleb violaceo potus vo in poxismo fit aqua decocta ꝛ post frigidata vel sola vel cū pauco zuccaro vel ordei vel iu/leb violatū ꝛ siliā. Vinū incōuenit ante dige stionē qꝛ puocat ꝛ pmouet humores crudos ꝛ putridos ꝛ digestione vo materiei incipiē te tenue aquatū modicuz cōuenit. Et paro/xismus semp veniat ieiuno stomacho.

Capitulū. x. de cura eius per potionem.

Ura aūt p potionē primo fit cuz le nitiuo ventris materieruz necessa/rio vel cōtingenter repertarū ꝛ pōt fieri hoc mō. ℞. prunoꝝ tamarindorū ꝛ di/stempa secantabin vel terentabin. ℥. ij. vl' pl⁹ Itē aq̄ duoꝝ granatoꝝ cū pulpis suis li. ß. cū zuccaro. Itē. ℞. tamarindoꝝ. ʒ. xl. infundā tur in aq̄ calida vel casei in nocte ꝛ colent et distēpet in ea siracost aut aq̄ duoꝝ granatoꝝ ꝛ est valde vtilis in calitate vehemēti vl' sicut decoctio terentabin vel lublet. i. lupul⁹ ꝛ pas/sulaꝝ vel deco. cū terentabi ꝛ siracost ꝛ pruno rū ꝛ sicut sirup⁹ violat⁹ ꝛ viole cōdite qn̄ cali/ditas est mediocris ꝛ debilib⁹ est. ℞. sirupi violati ꝛ terentabin añ dissoluta cū aqua ca sei. ℥. v. aut. vj. ꝛ māna dissoluta in decoctio ne tamarindoꝝ prunoꝝ iuiubarum sebesten

passularum enucleatarū ⁊ ordei mundi. Et de cōuenientibus est diamāna ⁊ diaprunis qn̄ nō ponitur diagrediuz. Sed conficiatur cum succo rosarū simplici ⁊ etiā coquantur viole pruna flores boraginis ⁊ colentur in colatura distemperetur manna ⁊ cassia equaliter aut non equaliter. vel fiat clistere lenitiuum. ℞. mercurialis malue violarie blitis añ. m. j. ordei. m. j. ß. decoquātur ⁊ colentur ⁊ in colatura zuccari ru. ℥. j. ß. zuccari violati. ℥. j. cassiefi. ℥. ß. olei violati. ℥. iij. ⁊ vnus vitellus oui vel duo ⁊ parū salis ⁊ si materie sint in stomacho educantur vomitu cū squinglbin ⁊ aqua calida. si ꝟo circa ptes vrine aperiātur ⁊ educātur inde. Sed materie cōtingenter repte si sint: educātur vt sanguis p flebotomiā ⁊ in primo vel scḋo aut tertio die ⁊ etiā vomit⁹ in principio potissimi materia existēte in stomacho ꝙ nausea pcipitur. De euacuatione ꝟo materie antecedentis ⁊ coniuncte possumus etiaz nō expectata oimoda digestione potissimū materia furiā minante ad quā. ℞. prunoꝝ tamarindoꝝ aut mirabolanoꝝ citrinoꝝ māne cassie ⁊ similiū. Et aduertendum ꝙ mirabolani in materia furiosa sunt optima medicina educendo primo. post alterādo ad frigidū ⁊ constringēdo ne materia effrenitet. Euacuatio etiā p vrinā cōuenit digesta in parte materia presertim per emulsionem seminū cōium post digestionez ꝟo si natura nō mouet moue tu: sed si natura tēptat aliquā viā cōgruā sequaris illaz nec de scamoneatis cōpositionibus sis suspectus qn̄ scamonea in fermētatione amittit malitiā vt tiriaca fermentata malitiā opij ⁊ tiri amittit. Et medicine lenitiue ppter dosim possunt fieri solutiue ⁊ solutiue lenitiue ⁊ i delicatis denť pruna ⁊ māna cū aqua frigida. s. endiuie. Et solutiua vel lenitiua vel eradicatiua possunt esse diamāna diaprunis electuariū de succo ro. ⁊ māna vel cassia vel aliquo dictoꝝ electuarioꝝ vel māna ⁊ reubar. ⁊ infusio cū māna cassia tamarindis est minoratiuū optimū. ¶ Tertio intendenduz est; resistētie putrefactionis sicut sunt frigida ⁊ acetosa q̄ etiā digerūt materiā calidā sicut sunt semina frigida ⁊ herbe frigide ⁊ sirupi cōuenientes sunt sirupus violat⁹ cucurbitinus nenufarinus de endiuia de acetosa ⁊ sirup⁹ acetosus simplex. Quarto extinguēda est caliditas ⁊ accidit interduz ꝙ terliana a colera rubea nō naturali facta est tante caliditatis ꝙ oportet q: humor colericus est siccissimus ⁊ calidissimus oim humoꝝ corporis. Et iuleb factū cuz aqua portulace ⁊ flore nenufaris in q̄bus psiliū infusum fuerit p noctē aromatizatū cū duobus granis canfore est optimū in inflāmatione forti. ¶ Ab extra ꝟo approximari nō debēt frigida nisi materia minorata. Epithima in nocte cū facta est digestio cibi petia infundēda in aq̄ in qua sandali puluerizati sint. Et qn̄ post crisim vel euacuationez remanet calor: deť sirup⁹ acetosus cū aq̄s diureticis aut in quo cocta sunt semina ⁊ radices diuretice. Quinto accidētia q̄dā sunt q̄ ledūt. s. sitis dolor capitis vigilie siccitas lingue ⁊ similia p quoꝝ cura ad sua remedia in suis locis accedatur.

¶ Capi. xj. de cura fe. colericarū nō puraꝝ.

Colerice vero nō pure cura assimilať pure in qualitate nō tn̄ in gradu qm̄ aer dz esse frigidus in ambabus tn̄ in gradu dz esse frigidior in pura ꝙ̄ in non pura. Unde camera non dz parari ita frigida ⁊ humida sicut in illa. In estate tamen debet esse frigidior ꝙ̄ in hieme ⁊ in temporibus medijs mediocri modo. Motus vero ⁊ quies etiaz medio modo respectu pure. nā in hoc lz materia non euacuata non cōueniat minus tn̄ adhuc conuenit motus in illa ꝙ̄ in ista quia in illa motus plus calefacit corpus plus ꝙ̄ in ista ⁊ plus inflāmanť humores. Somnus etiaz minor ꝙ̄ in pura ⁊ vigilia amplior. cibi enim lz roborent virtutem digestionē tn̄ phibent q: ꝫm Galenuz ad glauconem nō quolibet die cibari oportet in nō pura sed altera die reficies virtute constate. Sed cum hec fe. minatur longitudinem debemus custodire virtutē vsqꝫ ad statū prope statum vero ⁊ in statu subtilius dietare. Sed quando prolongatur egritudo variis carnibus decenter. Unde cibetur in die quietis, alio vero nō: sed q: in nō pura interdum durat paroxismus p totā diez: dz cibus dari in maiori quātitate pvice ⁊ maioris nutrimenti vt etiā si cōparemus ꝙ̄titates nutrimēti in pura ⁊ nō pura in pluribus diebus dz esse quātitas maior ⁊ maioris nutrimēti in nō pura ꝙ̄ in tanto tpe in pura. Ista ergo subtiliatio vtriusqꝫ dz fere esse equalis licet

maior subtiliatio in pura potius. Et in hoc differũt q2 in nõ pura opz ꝙ cibꝰ abstergat ⁊ calefaciat in pura ꝟo plꝰ infrigidet. Vinum aũt dari dz solũ icipiẽte digestiõe in nõ pura et fit albũ. In pura ꝟo potiꝰ euacuata iã materia. ¶ Quãtũ ꝟo ad euacuationis intẽtionẽ differũt. Nã in euacuatiõe pure nõ sic expectat digestio. Magis aũt in euacuatiõe nõ pure expectat: q2 materia nõ pure ẽ minꝰ obediens euacuationi ꝙ̃ pure ⁊ indiget euacuatiõe eradicatiua ⁊ nõ minoratiua tm̃. Et in nõ pura q̃rit supfluitatũ materiez cõium maior expulsio idcirco lenitiua tã clisteria ꝙ̃ potabilia debẽt habere de acuitate plus: q2 materia faciẽs hãc fe. est viscosa ⁊ glutinosa plus ꝓpter mixtionẽ flegmatis. vnde clisteria p̃sertim in p̃ncipio debẽt esse acuta satis q2 in nõ pura ꝯtinẽtur in stomacho ⁊ intestinis multe materie q̃ egẽt euacuatiõe vt non corrũpant ⁊ non misceant cũ materia fe. vñ clisteria debẽt esse acutiora ⁊ nõ absolute. sz in cõpatione ad purã. ¶ De digestiuis ꝟo in principio cõueniũt in nõ pura añ septimaz diẽ adiuuãtia ad digestionẽ. sicut sirupꝰ acetosus simplex ꝑmixtꝰ cũ gerentabi ⁊ post istũ sirupꝰ acetosus ꝯpositꝰ de q̇nq3 aut duabꝰ ꝫm ꝙ indicat magis vel minꝰ elongari a pura ⁊ p̃nt dari hmõi sirupi cũ aq̃ endiuie cicoree ⁊ capillorum ve. vel lupulorum ⁊ aq̃ feniculi ⁊ apij cũ gerentabin q2 apiunt: subtiliãt ⁊ ꝓuocãt ⁊ si ꝑtrãsit .xiiij. tunc nõ est malũ dare trociscos de rosis minores. Et si ꝓlõgat plꝰ detur decoctio eupatorij. Et si plꝰ ꝓlõgat cõpetũt trocisci de eupatorio q2 cõfortãt epar ⁊ valẽt ad fe. cronicas. Sed minorata materia ⁊ q2 isti trocisci sunt extranei gustui põt dari potiꝰ sirupus eiꝰ. sirupus bonus ℞. radicuz brusci ⁊ sparagi añ. ℥. ʃ. endiuie nõ lote scariole rostri porcini epatice scolo̾pẽdrie capi. ve. recẽtiũ summitatũ lupuli. añ. m. ß. se. iiij. frigidorum mũdatorum añ. ℥. ʃ. liq̇ritie rase passularum enucleatarum añ. ʒ. vʃ. flo. vio. bora. ⁊ bugl. añ. ʒ. ʃ. aceti albi. ℥. ß. mellis dispumati. ℥. ʃ. ß. mellis rob. ℥. iij. zuccari albi solidi. ℥. ix. fiat sirupꝰ. aliꝰ vtilis ꝓ delicatis ℞. decoctionis radicis frassini ꝓagi gramis añ. ℥. ʃ. ß. aq̃ endiuie. ℥. iij. aq̃ nenufaris capillorũ ve. añ. ℥. ij. aceti albi. ℥. ʃ. zuccari albi li. ʃ. fiat sirupus ⁊ post sirupos dent solutiua deinde reitera sirupos ⁊ fit iter euacuationẽ ⁊ euacuationẽ tm̃ tp̃s ꝙ cõfortet corpus. Et medicina euacuatiua respiciat plus colerã ꝙ̃ flegma aut melãcoliã ⁊ has respiciat plꝰ ⁊ minus ꝫm q̃titatem earum ⁊ lenitiua laudabilia sunt clisteria plus ꝙ̃ medicine p̃sertiz appositis tribulis marinis camomilla ⁊ sicla ⁊ cartamꝰ ⁊ viole ⁊ sebestẽ ⁊ ficus sicce ⁊ odor turbit aut .i. q̇bꝰ ponũt cassief. ⁊ oleũ sisaminũ et bauracb. Et si fe. ꝓ̃ elõgat a p̃ncipio vtere debiliori ⁊ si plus fortiori. Nec est maluz vti vomitu iterdũ cũ re leui si natura ꝓna sit p̃sertim si iuenerit ifirmꝰ subuersionẽ aut mordicationẽ aut amaritudinẽ p̃sertiz post cibũ q2 cũ cibo miscent materie ⁊ faciliꝰ exeunt ⁊ maxime q2 in stomacho ꝯtinet multũ flat3 viscosi. Et si vrina esset rubea grossa p̃misso clisteri lenitiuo ⁊ postposito etiaz ⁊ digesta materia fiat cuz farmacia ⁊ si expedit fortis sit debilis fortis in virtute: ⁊ debilis; ponde re quia potest fieri iteratio.

¶ Capi. xij. de cura sp̃ali. cholericarum notharuz primo de cholerica citrina putrida.

In cura huiꝰ vt ꝓ iuniorib9 singula minutiz digerant. Tẽperet p̃mo aer ad frigiduz ⁊ declinet ad siccuz sed si nõ habet natura fiat atificio cuz aq̃ et aceto ⁊ frondibus salicis vitis cãne ⁊ foliorum granatorum ⁊ citoniorum. Et in die ꝑoxismi ante aduentũ eiꝰ lentat vel natura vel arte venter etiã añ prãdiuz ⁊ i initio añ rigores coopiat paulo meliꝰ pãnis ⁊ adueniẽte rigore aut frigiditate si opꝰ ẽ coopiat plꝰ. dũ aũt calere incipit ⁊ rigor cessat amoueas gradatim pannos ⁊ sic dimittat abluendo si opz os cuz aq̃ ordei vel pura vel cuz aceto vel aqua pura decocta ⁊ post infrigidata si tepida nõ placet ⁊ in fine statꝰ ꝑmitte dormire ⁊ in declinatiõe ⁊ post ciba eũ ꝑ horã primo factis fricatiõibus lenibꝰ ad crura ⁊ coxas ⁊ brachia. ⁊ cibus eiꝰ sit in principio huiꝰ fe. i. in primo vel scdo vel tertio ꝑoxismo cũ ptisana ordei cum zuccaro vel pane loto cuz aceto ⁊ zuccaro cõspso vel cũ pane decocto post ꝑoxismũ vel de farre. vel si vigilias pateret aliq̇d de lactucis vel arãcijs aut prunis maturis vel de granatis ⁊ potet vel aquã decoctã cuz zuccaro vel cuz vino paucifero limphato multuz. In die ꝟo q̇etis p̃mo in mane fiat clistere lenitiuuz ⁊ post fricatiões nõ oino fortes sed delectabiles. Aut det lenitiuũ huiꝰ. ℞. medulle cassie

vel mãne.ʒ.j. distẽpera cum decoctione pru/ noꝝ tamarindoꝝ violaruꝫ florum boraginis floꝝ buglosse passularꝫ añ.⁊ eadem die post opatione medicie abulto ore det cib⁹ ⁊ si sibi satis videt deferre aut panatella si vult in brodio pue pulle decocte cũ alteratib⁹ vt cũ lactuca vel cucurbita vel cũ citrullo pauco ⁊ post qetet p horaz vel duas. de post faciat si potẽs sit aliquale exercitiũ deambulãdo pñ p cameras ⁊ si possibile sit camera opposita sit cũ ostio vel fenestris aptis septẽtrioni. et sic in scdo qñ eodẽ mõ cibet ⁊ altera die sus pecta eodeꝫ mõ vt in die altero paroxismi ha/ buit in oib⁹. ⁊ altera die qetis fiat hmõi cli/ stere. ℞. blitis malue mercurialis añ.m.j.se minis feniculi.ʒ.j.furfuris.m.j.⁊ in hac de/ coctiõe dissoluat medulla cassie ⁊ mellis vio lati.ʒ.j.bñdicte.ʒ.ß.olei violati.ʒ.iij.salis pa rũ ⁊ potest facere hoc de trib⁹ vl qttuor die bus altera in die tñ quietis. ⁊ post p leniti/ uo pma die qetis. ¶ Pro instrumẽto potio/ nis. ℞. medulle cassie.ʒ.j.ß.mellis ros.ʒ.ij. distẽpent in decoctiõe tamarindoꝝ prunoꝝ passullarũ liqritie ⁊ anisi ⁊ cartami si vero prius vel post videret vrina rubea grossa flo bothomet post aũt det digestiuũ. ℞. sirupi acetosi.ʒ.j.gerenіabin.ʒ.ß.aq endiuie aq lu puloꝝ añ.ʒ.j.ß.vel sile ⁊ post qttuor vl qnq sirupos. det hoc minoratiuũ vel sile. ℞. pul/ pe cassie.ʒ.j.reub.ʒ.j.spice. ℈.ß. distepera cũ decoctione anisi passularꝫ capilloꝝ ve. liqui ritie cartami post clistere lenitiuũ die seque ti in quo addat floꝝ camomille.m.j.post au teꝫ si opꝫ iteret sirupus huic silis. ℞. sirupi acetosi de radicib⁹ duabus vel qnq aq endi uie lupuloꝝ ⁊ absinthij añ.ʒ.j.⁊ si vides in vrina digestionẽ incipe vel vides paroxismos fortificari vt incipiat stat⁹ fe. minue potius cibũ. Et cõpleta digestiõe des medicinã era dicatiuã huic silem. ℞. cassie.ʒ.j.reub. elect. ʒ.j.spice. ℈.j.agarici infusi in gerenіabin.ʒ. j. distẽpa cum decoctiõe cõi i aqua absinthij vl loco agarici ponat diafinicõis.ʒ.j.aut suc ci ro. aut diaprunis solutiui. Et si plõget fe. dẽtur p digestiuo sirupi de inari ⁊ gereiabin vel acetosi cõpositi de duab⁹.ʒ.ß.aq endiuie aque lupuloꝝ ⁊ eupatorij. ¶ In tertiana ve ro de colera vitellina regimẽ dꝫ eẽ grossius qꝫ in facta a citrina. sicut in citrina dꝫ eẽ gros sius qꝫ in pura tñ dꝫ esse priuatũ stipticita/

te ⁊ ppter hoc dꝫ esse ex cibis attenuãtibus plus qꝫ in illa ita qꝫ in augmento cõcedatur decoqui cũ cibarijs suis radices feniculi et petrosil. ⁊ capares ẽt cõcedunt ⁊ debet esse minoris frigiditatis qꝫ in citrina ita qꝫ ois cibus grossus vel ingrossans vitandus est. ⁊ in pricipio feb. dꝫ regi quasi sicut in citrina nisi qꝫ cibi debẽt esse minus frigidi ⁊ minus humidi ⁊ debent minoratiue medicine eius magis respicere flegma qꝫ in citrina. Unde potes dare tale minoratiuũ. ℞. cass e vel mã ne.ʒ.j.vel etiã ambarũ simul ⁊ diafiniconis ʒ.j.ß. dyaprunis solutiui.ʒ.ß.⁊ si ambaruꝫ si mul accipiat ʒ.j.vel si vnius tñ.j. cassie sit ʒ.ij.⁊ addat de dyafinicõ. ⁊ dyaprunis añ. ʒ.ß.⁊ post det pro digestiuo. ℞. acetosi com/ positi.ʒ.j.gerenіabin.ʒ.ß. aque endiuie aq feniculi añ.ʒ.j.ß.⁊ potest exhiberi añ paro xismos eo mõ quo in alia sed aliquantulum copiosius ⁊ cũ hoc ponẽdo in decoctiõe pul li de radicib⁹ petro. ⁊ feniculi. nec ita de fri/ gidis ponat. Et fricationes etiã fortiores ⁊ diutius durantes. ⁊ etiaꝫ añ paroxismum m per horã vel duas si fiãt sũt optime. Et post quattuor vel sex sirupos de illis det tale mi noratiuũ. ℞. cassie.ʒ.j. aut mãne ⁊ reub.ʒ.j. agarici infusi.ʒ.j.ß.in oximelle ⁊ expressi cuꝫ decoc. passularꝫ anisi feniculi facta in aq en/ diuie ⁊ absinthij vel eup. Et post redeundũ ad sirupos hmõi. ℞. sirupi acetosi cõpositi. ʒ.j.sirupi de bizantijs.ʒ.ß.aq endiuie ⁊ ab/ sinthij añ.ʒ.j.ß.⁊ dẽtur hoc mõ tres sirupi. post det de oximelle cõposito ⁊ de inari ⁊ ace toso si oportet ana.ʒ.ß. cũ decoctione cõi in aqua endiuie ⁊ eupatorij. Et in medicinis ⁊ sirupis sit aliqd de cõfortãtibus membra principalia sicut mastix ⁊ spica ⁊ cuꝫ hec sint respiciẽtia flegma cũ colera sed plus coleraꝫ. Et post purgationẽ cõueniunt capares spa ragi ⁊ passule ⁊ amigdale ⁊ quãdo inclinat natura ad vomitũ fiat decoctio cum caricis aceto ⁊ melle ⁊ parũ post iuuetur vomitus ⁊ hoc minoratiuum bonũ. Recipe mellis ro. colati.ʒ.ij.⁊ distempera in decoctione passu larum violarum polipodij anisi cartami ⁊ po natur de cassia.ʒ.j.reub.ʒ.j.. turbith. ℈.j.spi ce gingiberis añ. ℈.ß.⁊ semp vngat in qua libet tertiana notha cũ oleo nardino ãte prã diũ ⁊ ante cenã ⁊ etiã ante principiuꝫ paroxis/ mi presertim stomachus. Et post sirupos ite

ratos si nō vult potiones liquidas da in mo-
dum dactili tale medicamē. ℞. electuarij in
di. ʒ. iiij. succi ro. ʒ. j. Et qm̄ sirupi post istos
dictos essent tediosi detur de diarodon ab-
batis cū aqua lupulor ⁊ apij vel absinthij
Et vltime pillule aggregatiue conueniunt.
¶ Cura vero tertiane nō pure que facta est
ex colera naturali vel colera citrina non per
mixta sed potius iuxta eam positavt non de
ducta sit ad vnā formā est similis cure facte
ex colera citrina vnius forme. Et ista vt plu-
rimū fit ex colera naturali ⁊ flegmate aquo-
so vel ex colera citrina deductis ad putredi-
nem ex solo motu colere. Et ista est cū ori pi-
latione frigoris non intensi ⁊ apparet ꝙ sit
aqua frigida cadens super corpus tn̄ perdu
rat fere per horā ⁊ caliditas est cū dolore ca-
pitis vel frontis: os amaricatum non tamē
asperū ⁊ cū multa siti. Vrina citrina in cui⁹
fundo residet de flegmate diuulso cū pulsu
veloci ⁊ frequēti ⁊ cū incensione stomachi ⁊
in ypocūdrijs ⁊ durat paroxismus vltra horas
xv. vel plus vel minus ⁊ cum sudore recedit.
Et suū minoratiuū cōueniens est. ℞. ℥. j. cas-
sie electuarij de succo ro. ʒ. ij. cum decoctione
prunor tamarindor passularū iuiubarum
⁊ digestiuū sirupus acetosus. ℥. j. ß. cū aqua
endiuie ⁊ feniculi minoratiuū aliud cassie.
℥. j. reubar. ʒ. ij. ß. ¶ Tertiane vero p admix-
tionē melancholie cura est magis humectā-
do ꝙ in tertiana pura ⁊ minus infrigidādo
⁊ venit fe. cū tensione frigore cōcussiuo ⁊ siti
vrina tendēs ad rubedinē clarā. lenitiuū. ℞.
cassie. ℥. j. ß. distempa cū decoctione prunor
violarū tamarindor ordei minoratiuū aliō
recipe cassie. ℥. j. succi ro. ʒ. j. diasene. ʒ. ij. distē
pera cū decoctione passularū violar polipo
dij sene anisi. Aliud minoratiuū recipe ele-
ctuarij de succo ros. ʒ. iij. diasene. ʒ. iij. cū de
coctione polipodij sene epithimi scolopen-
drie fumiterre passular violar prunorum.
¶ De tertiana de colera adusta nondū con
uersa in melācholiā: nec cū melācholia pmi
xta regimē per dietā ⁊ potionem dꝫ verti si
mul ad frigidi⁹ ⁊ hūidius ⁊ humor digerat
cū sirupo de fumoterre ⁊ aqua violar ⁊ aq̄
buglosse: ⁊ euacuatio fiat cū māna: diapru
nis ⁊ electuario amech. cū decoctiōe florum
boraginis buglosse violar ⁊ folior sene ⁊ flo
rū fumiterre ꝙ si fe. fuerit ex colera prasina vl'

eruginosa pauci euadūt ⁊ ab eruginosa nul
lus q: paroxismi sunt lōgi ⁊ accidētia pessima
Tn̄ si aliqd fieri pōt ꝙ citius fieri pōt mate
ria eradicet ⁊ regimē fiat sicut de pestilētia
li fe. ⁊ recordare ꝙ in q̄libet specie tertiane
cū apparuerint signa digestiōis ponere i di
gestiuo ⁊ solutiuo parū de absinthio qualꝫ
ad multa. Et sirup⁹ iste est expertus ꝯ tertia
nā purā. recipe succi endiuie scariole rostri
porcini añ. ℥. ß. zucari albi. ℥. vj. fiat sirup⁹ et
exhibeat oi die accessiōis. dicit mūdin⁹. reci
pe succi plātaginis ⁊ aq̄ ros. añ. ℥. ij. qb⁹ par
vini vl' aceti pmisceat ⁊ sumat i potu añ ac-
cessionē p ho. xv. tertianā notā curat large.

¶ Capitulum. xiij. de cura feb. cole-
rice continue.

Cura tertiane tam vere ꝙ propor
tionalis est similis tertiane ppor-
tionali illi nec differūt in intentio
nibus sed in mō approximationis
rerū illas intētiones implentiū qm̄ cōtinua
rum ⁊ suar interpolatarū eadē est cura. In
cura tn̄ cōtinue medicus magis sollicitus eē
dꝫ. Et ratio q: illa materia est deterior et cō
tinuo affligit. interpolata vero nō sic. Instru-
mentū em̄ diete est ꝙ regimen dꝫ declinare
ad maiorē frigiditatē ⁊ hūiditatē: ⁊ curio-
sius phibenda ira: furor: sollicitudo ⁊ alia ⁊
quies plixior ⁊ vigiliar instantia timēda ⁊
fugienda ⁊ cibi minoris q̄titatis pro vice ⁊
nutrimentū leuioris digōnis. Differentia
vero quo ad instrumentū potionis est pmo
in digestione q: magis opꝫ digerere ⁊ cū for
tiori digestione q: materia hec magis rebel
lis est nature ⁊ cū hoc est magis mixta san-
guini. q̄re opꝫ magis sequestrare ⁊ cū hoc
materia cōtinue est magis dissemiata ⁊ spar
sa p totū. Et oi mane ⁊ pluries i die da suc
cū granator cū interioribus suis cū hoc p
horas post da hunc sirupū acetosū cū aqua
seminū cōium coctis seminibus aqua endi-
uie ⁊ sirup⁹ de pomis descriptus a mesue in
antidotario ⁊ nenufarinus descriptus a ni-
colao ⁊ hoc medicamē dꝫ dari hora remo-
tiori ab incensione maiori ⁊ clisteria incōti-
nua leuiora eē dñt ꝙ in interpollata ⁊ soluti
ua fortia minus dent in hac ꝙ in interposi-
ta ⁊ hoc regulariter si materia nō sit furio-
sa vt puta cū diamāna ⁊ sirupo violato vel
cū electuario de succo ros. ⁊ sirupo prunorū

Con Terciana pura Remedium

quem descripsit Mes. in ātidotario vel cū dyaprunis ⁊ aqua fructuū soluentiuz reub. tñ plus associatur nō pure qz euacuat etiaz flegma. Differt etiā in euacuatione per vomitū qz interpollate est ɔueniētior. Differt etiā alterando qz maior requirit̄ infrigidatio in cōtinua vtputa cū fructibus frigidis et aqua pura ⁊ aquis frigidis ⁊ quāuis hoc fit in cura tertiane cōtinue longe plus est in cura causonis ⁊ sic via est ad curandū non purā: nā semper eget subtiliori regimine ꝙ sua interpollata. Et eget digestiuo frigidiori qz tertiana cōtinua vt plurimū ɔuenit a colera. Sirup⁹ valde vtilis. ℞. radicū qnqꝫ añ. ℥. ij. capillorū ve. politrici dyantos scolopendrie papaueris albi lactuce endiuie citrach epatice seminis portulace sandalorū omniū añ. ℥. s. lupulorū fumiterre boraginis añ. m. ß. ordei mūdi seminū cōmuniū frigidorū añ. ℥. ij. rosa. ru. violarū florū nenufaris añ. ℥. iij. fiat hoꝝ decoctio q̄ sirupiz ex cum zuccaro albo ⁊ acetose ex cū aceto ōbili. ⁊ eget clisteri min⁹ acuto ⁊ sil'r euacuatiuis ⁊ maiori ɔuocatione vrine tamē cū minus calidis.

¶ Capl'm. xiiij. de causone ⁊ ei⁹ causis.

Causon est fe. incensiua: siue arsiua siue adustiua cōtinua de materia intra venas ⁊ sunt huius materie vel in toto corpore: vel in venis epatis pulmonis ⁊ stomachi ⁊ propinquis cordi ⁊ duplex est huiusmodi causon. Prima dicitur causon vera. alia nō vera licet causon vocet̄. Vera causon est vel de colera intra venas epatis stomachi, ⁊ pulmonis prope cor vel in toto corpore: vl' de flegmate salso in illis locis. Et hec nō vera est vl' de sola colera putrefacta vel de colera cuz flegmate ⁊ est flegma subtile in multa tñ ꝙtitate lꝫ nō tanta ꝙ colera mixta cum ea ⁊ si fit minoris quantitatis nō fit maioris virtutis. Vel ista non vera est de sanguine peccāte in solo ꝙto et vocatur sinocha. Sed differētia est inter veram ⁊ nō veraz. qz vera est cū maiori caumate et cū seuioribus accidentib⁹ ⁊ cū hoc cum duratione minori siue ad malū: siue ad bonū. Signa aūt causonidis large dicte sunt sitis continua q̄ nullo modo cessat. Aliud calor accensus q̄ cū tangit̄ sensibilē habet ardorē ⁊ est diutina fortitudo ⁊ continuatio fe. cū vehementia accidentiū. Et in eo fit lingua aspera ⁊ nigra continue ꝓpter fortem exiccationē. ꝓpter exiccationē totius corporis ⁊ est stomachi punctio ꝓpter accensionē vaporum qui ad eū fluūt. Et egestiones sicce nō ꝓpter digestionē sed ꝓpter exiccationem ⁊ sunt citrine quia tincte a colera ⁊ qñqꝫ est retētio egestionū colera habēte raptū sursum. Et qñqꝫ est ventris fluxus. scꝫ quādo colera petit deorsum ⁊ vehemens fit propter vehemens incendiū circa os stomachi et instantia vigiliarū ⁊ est ꝓpter siccitatem inductam a fe. licet aliquando fit profunditas somni presertim in infantibus pueris quia interdum propter etatem illā multiplicant multas humiditates que in extensissimo calore feb. petunt cerebrū ⁊ implent ipꝫ et incurrūt frenesiꝫ ꝓpter colerā repentē ad caput ⁊ facientē in eo malā cōplexionē calidam ⁊ siccam ⁊ sentitur ossium fractura siue labor prouenientes a mordicatione humorū paucoꝝ qui tendūt ad musculos ⁊ ligamenta que sunt intrinsecus ꝓpe ossa. Sꝫ in quartana est maior fractio qꝛ vapores ab ea eleuati sunt plures ⁊ grossiores: ⁊ petūt in maiore ꝙtitate musculos exteriores ex quo percipit̄ maior fractio ⁊ in causone veniūt alienatio ⁊ āgustia ⁊ ꝓpinqtas ad ꝑditionē ⁊ sincopis ⁊ pulsus cordis ⁊ sunt cū vehemēti dolore capitis ⁊ frōtis ⁊ tipoꝝ intm̄ ꝙ oculi ⁊ tipora vident̄ clauis ptri ⁊ caliditas īterioꝝ est longe maior ꝙ exterioꝝ mēbroꝝ respectu aliaꝝ tertianaꝝ. Et differt causon a tertiana ɔtinua qz in ea qñqꝫ tepescit calor. in causone ꝯo nunꝙ qz vel est tota augmētū: vl' status vel decliatio. ⁊ ēt nō est in causone sudor nisi apud crisim. ī tertiana ꝯo sic ⁊ in causōe pulsus est maior: velocior ⁊ frequentior.

¶ Pronosticū. hic morb⁹ cito terminat̄ qz si in ꝑncipio apparēt signa bona terminat̄ in q̄rto ⁊ si mala morit̄ in q̄rto vel i septimo qz natura nō patit̄ multū tantā molestiam.

¶ Cap. xv. de cura causonis per potionem.

Cum hui⁹ fe. cura difficilis valde sit tū cognitiōe: tū curatiōe est magnopere attēdēda vt ab initio ei⁹ ad finē sua noscātur accidentia ⁊ multa cū industria ingeniū in ea laboret nec morā tolerat ⁊ est tandē ei⁹ cura silis cure teriane. s. qz ꝯa causon cū nō sit tertiana ⁊ ei assimilet̄ in cura op⁹ est attēdere in quo cura differt lꝫ ter

D

De Causone feb: 7

tiana nō pura ꝯtinua fit cauſon cōiter dicta
vn̄ invtroq; cauſone dieta ad frigidius decli
net ⁊ būidius. Sed cū cordialib⁹ ad hoc decē
tib⁹ maioꝛ fit induſtria ⁊ magis. Aer itaq; fri
gidus ⁊ humidus ꝑetur: nec fit cum magno
lumine camera aut radijs ſolis vel cuꝫ mur/
mure aut viſitatiōe aut ira vel odio aut di/
ſplicentia nec etiā cuꝫ multa letitia ne diuer
tatur natura aut eger a pugna cuꝫ moꝛbo ⁊
fricatiōes nō ſint aſpere nec balneū nec aliō
ante declinationē ⁊ vigilie oī mō vitent̄ nec
aſpectus ad vanas figuras nec acuta aut ſal
ſa quoquo mō dētur etiā in potu ⁊ medicia
carnes ⁊ ſoꝛbilia ⁊ vinuꝫ ⁊ oēs diete groſſe
incōuenientes ſunt imo ſubtilis fit dieta vl' ꝓ
pe nec q̄ſi cibus det̄ niſi neceſſitate coacti ſꝫ
ſtudeat̄ ſemꝑ vt aer frigidioꝛ fiat cuꝫ aq̄s ⁊
frōdibus ⁊ flōibus exiſtēte materia in ſpūa/
libus. Nā vtilioꝛ infrigidatio ē aeris ī iſtis
ꝙ̄ frigidoꝝ potatio. Sꝫ ſi materia ſit in oꝛe
ſtōachi tūc potiōes frigide cōferunt magis
ſed in nō v̄o cauſone nō tāta req̄rit ⁊ q̇eſcāt
cum magna ſpe liberādi ⁊ doꝛmiant ꝓpoſſe
niſi aduenire ꝓfunditas vt in quibuſdam
fit cauſoibus in q̇b⁹ vitet̄ ſomn⁹ ⁊ balneum
ſi intrāt fit cuꝫ pauca moꝛa. Nec totū egro/
tātē cooperiat aq̄. Sed magis ꝯuenit in fe.
de flāte ſalſo. ⁊ cōfert ad alterāduꝫ ⁊ cū hoc
ad reſoluēduꝫ. Sed ꝓ reſoluendo ſit remiſſe
frigiduꝫ vel tepiduꝫ de cibo vero ſi in quar/
to eēt criſis nihil danduꝫ niſi vel debilis eſ
ſet. aut cuꝫ raritate poꝛoꝝ aut macilent⁹ val
de aut cōplexio colerica aut ꝯſuetudo mul/
tum comedēdi. Itaq; in hoc magna ſit diſcre
tio cuꝫ moꝛb⁹ peſſimus ſit ⁊ natura magis
occupata eſt circa moꝛbū ⁊ cāꝫ moꝛbi ⁊ cib⁹
eoꝝ ſit ptiſana colata ⁊ mica panis lota ma
la ḡnata nō dulcia cōueniunt. ſed muza vel
acetoſa q̄re nec in pꝛima nec ſcd̄a nec tertia
die cōuenīret niſi vel ſuccus granatoꝝ vel ſi
rupus roſ. vel violat⁹. in q̄rto v̄o nihil det̄:
ſed expectet̄ criſis. ſꝫ ſi in ſeptimo terminare
tur vſq; ad quintū nīl dādū ⁊ cib⁹ det̄ in ho
ra frigida diei. ſ. mane in auroꝛa aut ſero. In
cauſone aūt v̄a digeſta materia potiſſimuꝫ
et ſtātibus cōditionibus req̄ſitis darē aquā
frigidā ⁊ ſi paucū de oꝛdeo vnica bullitione
eſſet bullitū laudarē magis vt aliqualē ma/
gis eius virtutē haberet: ſed darē in tāta q̄̄/
titate q̄̄ta poſſet eger accipere cū aliquāto

zuccaro cū cauſonis cura ſit q̄ſi coacta. De
cura aūt cauſonis ꝑ potionē medicine mihi
aqua hoc mō cōcedenda videt̄ extinguendo
caliditatē. ſ. ꝙ det̄ in magna q̄̄titate mixta
cū idromelle canne facto cū zuccaro ⁊ aq̄ in
multa q̄̄titate aque ⁊ ſit ſirup⁹. ℥. iiij. cum
vna vel duab⁹ metadellis aq̄ q2 ſex vel tres
libꝛe aq̄ ſi pōt bibere. ſed tres eſt doſis cōue
niens ſi nō pōt plus. poſt v̄o tꝑe ſuo ad eua
cuationē cauſe. ſ. mat̄ie colerice ſi ſit v̄a aut
flegmatice ſalſe ſi ſit nota. Sirup⁹ cōueniēs
ptiſi ⁊ in fe. peſtilētiali. et valet. ℞. ſucci gra
natoꝝ acetoſoꝝ ſucci agreſte ⁊ berberoꝝ et
piroꝛum acetoſoꝝ ⁊ ſucci acetoſitatis citri.
an̄. lib. ß. zuccari albi ſolidi lib. iiij. fiat ſiru
pus aromatizet̄ cū ſandalis citrinis ⁊ ro. cū
modico cāfoꝛe. Alius ſirupus. ℞. ſucci aceto
ſitatis citri vel citranguli vel limonū lib. iij.
bulliāt in eo berberoꝝ. ℥. ij. colet̄ ⁊ ſirupizet̄.
Sirupus bon⁹ in fe. arſiua. ℞. ſirupi aceto/
ſi ſimplicis ſirupi de nenufare ſirupi de pa/
pauer̄ an̄. ℥. iiij. ß. miſceant̄ ⁊ doſis. ℥. ij. cuꝫ
aqua frigida vel cū aqua poꝛtulace. Et attē
de ꝙ aqua frigida in cauſone aut v̄a aut nō
vera ſecuri⁹ dari pōt ꝙ̄ in quacūq; alia feb.
etiā cōditionibus requiſitis nō exiſtentibus
aut paucis. Nā cū ſit feb. peſſima ⁊ potiſſi/
mum infrigidatione indigeat nīl magis in
frigidat ꝙ̄ frigida aqua in magna valde q̄̄/
titate: ſed laudo magis ſi aliquid de oꝛdeo
paruꝫ valde bullierit ⁊ poſt infrigidet̄. Et
in declinatione cōuenit ſirupus acetoſus cū
emulſione ſeminū frigidoꝝ ⁊ ſcis endiuie ⁊
poꝛtulace q2 infrigidāt ⁊ ꝓuocāt: de infrigi/
dantib⁹ ab extra pāni infuſi in aqua frigida
multotiēs in die ponendi ſuꝑ epar ⁊ ſtoma
chum ⁊ coꝛ. Et licet in alijs fe. nō cōueniat
regulariter niſi diminuta materia in cauſo/
ne tamē cōuenit q2 ſola requirit̄ q̄ſi infrigi/
datio ⁊ cura quaſi ē coacta. Et ſimiliter in/
frigidationes ab extra valde laudo in cauſo
ne potiſſimū ſuper membꝛo in quo plus eſt
minera feb. vt ſi ſit ſtomachus vel epar vel
coꝛ ſepe fiat: nā potius eligenda eſt pꝛolon/
gatio egritudinis ꝙ̄ moꝛs. Intētio vero ad
euacuationem pauca haberi pōt cū nō poſ
ſit materia digeri q2 non patitur moꝛam. et
cum hoc indiget plus alteratione quia alte
ratio huius materie eſt quaſi eius digeſtio
quia ingroſſatio euacuare in pꝛincipio cuꝫ

De Aqua frigida ✓

clisteri materias cōes necessario reptas ꝯue nienseſt. Et oī die vel q̄ſi q: exiccatio i iſtis eſt maioꝛ ſi ergo volum⁹ vel lenire vel mino/ rare in iſtis eſt recurrendū ad medicinas di ctas ſupꝛa in tertianis ꝯtinuis addendo in doſi ꝛ in ifrigidatiōe. Et cliſtere factū ex ſuc co cucurbite cucūeris ꝛ mellōis indi alterat valde.ſed ſi in iſto ponaẗ de caſſia ꝛ zuccaro violato meli⁹ q: alterat ꝛ euacuat. Et ſi ſi/ gna ſanguis appareāt: fiat in p̄ncipio flobo thomia ad euacuādū materias ꝯtingēter re ptas ꝫ hec flōmia a multis nō laudeẗ q: di cūt q̄ colera poſt effrenitat cū ſanguis ſit fre num colere. Tñ nos dicem⁹ q̄ natura dum a ſupfluo exonerata ē q̄ poſtponit frenum ꝛ regulat reſiduū tñ putarē meli⁹ poſt flōmiā fieri infrigidatiōez cū potu aq̄ in bona q̄ti tate cū zuccaro tñ ꝯfortata ꝛ regulata et ſi ſit aqua cū pauco oꝛdeo nō min⁹ laudarē in frigidata tñ.ſed lenitiuū ſiue minoꝛatiuū ſi detur in p̄ncipio fac cuꝫ tamarindis pꝛunis et iuiubis ꝛ caſſiafiſtula māna ꝛ ſilibus dā do in bona doſi vl' ꝯmiſcendo de ſucco ro.vel diamāna in augmēto vo non ꝯuenit ne tur betur natura ꝛ irritata diuertaẗ a digeſtiōe et debiliteẗ in criſi ſi ſit in ſtatu. Euacuatio vero eradicatiua nō fiat niſi cōpleta dige/ ſtiōe. Et p⁹ tp̄s criſis nā nā eo tūc ſi natura nō mouet moue tu ꝛ digeſtiuū bonū eſt ſiru pus acetoſus cū ſirupo violato ꝛ aq̄s frigi/ dis vt aqua endiuie ꝛ nenufaris ꝛ ſe.coīum In ſtatu vo nil oino deẗ nec cibus nec aliud ſed poſt ſtatū.ſ.in fine eius ſi natura nō mo uet moue tu ꝛ in decliatione dētur euacua/ tiua p vrinā q̄ ſint ex' frigidis vt ſirupus de radicib⁹ cum nenufarino ꝛ aq̄s fructuuꝫ ſi/ cut cucurbite citrulloꝝ ꝛ cucumeris. acciden tib⁹ vo ſuccurrendū vt ſi lingua ſit aſpera de muſcillagine pſilij cū iuleb violato teneaẗ in oꝛe ꝛ lambēdo paulatim trahaẗ ꝛ cū pe/ cia linea fricеẗ leniter ꝛ lotio oꝛis cū aqua oꝛdei aut aqua cū zuccaro aut cū paucovino paucifero ꝛ maſticet poꝛtulacā vel de cucu/ mere ꝛ q̄ñ foꝛtes ſunt vigilie da de ſirupo de papauere ꝛ in fluxu ſanguis nartum nō eſt ſtandū q̄ñ colera mixta cū eo facit exuberā tiā. Unde ſuccurrēduꝫ cuꝫ reſtringētibus re currēdo ad loca vbi hoc tractaẗ. Et interdū ſit anhelitus ſtrict⁹.vñ fiat talis vnctio. R. olei violati olei amigdalaꝝ dulcium muſcil laginis pſilij ꝛ fiat inūctio ad pectus et ca/ put eoꝝ debet a ſiccitate cuſtodiri ab aſcen ſu vapoꝝ acutoꝝ inungēdo cum oleo ro. et aceto ꝛ ſandalis ꝛ cāfoꝛa ꝛ aq̄ ro. etiā in mo dum embꝛoce ꝛ ſi fiat ſolutio ventris vehe/ mēs detur oꝛdeū fractū ꝛ ablutum valde et coctū cuꝫ aq̄ additis trociſcis de ſpodio ꝛ ſic de hoc ſumat ad doꝛmiendū ab extra fiat ta lis lotio. R. ſalicis folioꝝ vitis lactuce viola ruꝫ ro. coꝛticū papaueris decoquaẗ ꝛ fiat lo tio tibiaꝝ coxaꝝ bꝛachioꝝ ꝛ manuū. leniti/ uum. R. tamaridos pꝛuna violas ſemē endi uie decoq̄ facias ꝛ fricari h̄ñ tamarindos in decoc. ꝛ diſtēpera caſſie. ℥.ſ. ß. Itē epithima ad coꝛ epar ꝛ ſtōachum. R. aq̄ ſolatri ſemp uie ēdiuie ro.añ.℥.iiij.aceti.℥.ij.ſandaloꝛuꝫ oim añ ʒ.iiij.roſaꝝ rubeaꝝ violaꝝ ſpodij ſe mis poꝛtulace añ.ʒ.ſ.cāfo. ℈.ß. ſōniferū ab ex. R. pupuleō.℥.ſ.olei de mādrag.ꝛ papa/ uere an.ʒ.ß.aceti.ʒ.ij.cāfo.opij croci añ.℈.ſ. diſſoluaẗ opiū i aceto i quo alia oia miſceaẗ ꝛ inūgaẗ cū h̄ tēpoꝛa ꝛ frōs tota vt doꝛmiat.

¶Capitulum.xv.de eſſentia flegmatice fe.et ſpeciebus eius ꝛ cauſis.

Flegmatica fe.ē caloꝛ extrāeus ac/ cenſus in humoꝛib⁹ fl'aticis coꝛdis pcedens ab eo mediātibus ſpū et ſanguine p venas ꝛ arterias in totū coꝛpus Et diuidiẗ.nā quedā facta ē a fl'ate natura/ li.ꝛ quedā a nō naturali. Et facta a nō natu rali.q̄dā a vitreo q̄dā ab acetoſo q̄dā a ſalſo q̄dā a dulci ꝛ oēs diuidunẗ bifariā q: q̄dam cōtinue ꝛ q̄dā iterpolate. nā fe. de naturali fl'ate vel flegma putreſit itra vel extra venas et ſic de ſpēbus innaturalis q: quedā de vi/ treo putreſit intra et quedā extra venas et ſil'r de alijs ſpēbus. Et flegma ſalſuꝫ dū pu treſit in venis ꝓpinq̄s coꝛdi ē cauſon nota. Et dum in lōginq̄s a coꝛde eſt flegmatica nota. Et facta a fl'ate naturali dicitur pura. a non naturali vero non pura ſiue nota. Et flegmatice piculoſiores ſunt ꝓpter groſſitiē humoꝛis flegmatici q̄ colerice.ꝛ ꝓpter opi lationem maioꝛē q̄ non facile ſic reſoluitur. Tertiana vero vt plurimum moleſtioꝛ eſt in acuitate ꝛ furioſitate ſuoꝝ accidētiū ꝛ di/ uidiẗ accidētaliter huiuſmodi fe.in diurnā ꝛ nocturnā. Diurna eſt q̄ iuadit de die. ꝛ noc/ turna que i nocte. Et tota fe. diuidiẗ in q̄t/ tuoꝛ tēpoꝛa.ſ.in pꝛincipiū: augmentū: ſtatū

et declinationē ꝛ filr poxismus in pticularia tēpora. Et pncipiuꝫ vl'e est. xviij. dierꝫ vt plurimum. ꝛ augmentū. xx. et filr statꝰ ē. xx. declinatione vo breuioꝛ oibꝰ. Isti tn̄ nō sunt firmi vel certi termini. Sꝫ vt plimū dicit flatica durare. lxiiij. diebꝰ licet aliq̄ inueiat durare p. iiij. meses. Nec ista tpa possunt rōe mensurari sed expientia et auctoritate sapiētum.

Capitulum. xvij. de signis flegmatice fe. pure generalibus.

Hec fe. incipit a frigiditate extremoꝝ sine rigoꝛe aut oꝛripilatione. In primis diebus nō solū in extremitatibꝰ sed in reliquo coꝛpe appet frigus ppter ptē flatis. In fine vo facit oꝛripilationē ppter reliquū flegma qd̄ iā cōputruit et ignitur ꝛ est cuꝫ stridoꝛe dentiū et tam in flegmatica q̄ quartana est frigus malus q̄ rigoꝛ vt videat patiēti se esse in niue et ē sine punctura ꝛ tn̄ in eis est varietas ppter varietatē spēꝝ flegmatis nā interdū hec fe. incipit absq̄ frigoꝛe oꝛripilatione vel rigoꝛe et nō solū in pmis poxismis vel postremis sed per totuꝫ tēpus suū verūtamen cum oscitationibus et alicibꝰ et somnolentia. Et potissimum qn̄ materia fuerit benigna dulcis et pauca ſꝫ post in processu accidit aliqd̄ frigꝰ et aliqn̄ sentiūt oꝛripilationē et pūcturam. et hoc ēt qn̄ materia est dulcis benigna et leuiter mota et nō cito calefiunt ꝛ cū plixitate interduꝫ calefacit: et iterū infrigidat et post calefacit pluries et vltio manifestat caloꝛ et fit eq̄lis in toto et cā est q̄ fl'a istud ē grossum et frigidū et humidū. Et aliud signum q̄ caloꝛ eiꝰ sentitur subhūidus ad tactū manus et caloꝛ ille si plus tāgatur humidioꝛ videtur cū certo oꝛdine. Aliud signū q̄ hec fe. facit pulsus inequales et debiles in inuasiōe sua qꝛ hec feb. magis gūat virtutē qꝛ debilitas ē ppter imbecillitatē vtutis et puitas ppter frigiditatē materie. Aliō q̄ vrīa in pncipio ē tenuis alba aut rubea grossa. Aliud nō est in ea anhelitꝰ magnus estuosus et expiratio maioꝛ est ispiratiōe. Aliud egestiones q̄lecūq̄ sūt frigidioꝛes ꝛ flegmatioꝛes ꝛ aquosioꝛes et subtilioꝛes et lubricioꝛes. Aliō q̄ poxismi sunt lōgi qꝛ vt plurimū. xviij. horaꝝ. Aliud qꝛ inuadit oi die sicut ē de natura flatis. Aliō euacuationes p sudoꝛē sunt paucioꝛes. Aliō mioꝛat sitis et si sitiūt nō sitiūt ppter fl'a sed ppter putredinē. Aliud qꝛ raro accidit hec fe. nisi sit lesio in oꝛe stomachi aut epate. Aliud qꝛ in pcessu huiꝰ fe. facies inflat et efficit tendēs ad viriditatē. Aliō qꝛ hāc fe. seqtur eructatio acetosa ppt diminutionē digestiōis. Aliō est q̄ iflatio multiplicatur ppt idigestionē. aliō qn̄ plōgat egritudo magnificat splē. aliud qꝛ incipit cū grauitate somni ppter multitudinē vapoꝝ q̄ eleuātur ad caput. Aliō hāc fe. seqtur eructatio acetosa ppter indigestionē potissimū in pncipio et augmēto. Aliō qn̄ plōgatur egritudo magnificat splē ppter grossitiē materie. Aliud hec fe. incipit cū grauitate capitis ppter eleuationē multoꝝ vapoꝝ hūidoꝝ ad caput tn̄ in facta a flate salso nō iuenit hoc signū. Aliō hec fe. coꝛrūpit et agitat vtutem intm̄ q̄ ad illā seqtur sincopis. Aliud. s. ars secessꝰ regio cōplexio foꝛma mos et sintoma repletio tps et vsus. Et de dictis signis q̄dā sunt magis manifesta. Primū est hec fe. nō incipit in pmis diebꝰ cū rigoꝛe sed post. ſꝫ in frigidatio extremitatū quasi sola manifestatur in illa. Secundū pulsus inequalis ꝛ coꝛruptio sui oꝛdis. Tertiū eger nō sentit inflāmationē. Quartū eger non foꝛtiter sudat in pncipio. Quintū hec foꝛte nō accidit nisi cū lesiōe stōachi ꝛ epatis. Sextū magnificatio inflāmatiōis sub ipocundrijs. Septimū apparitio coloꝛis egri iter ad citrinū ꝛ ad albū

Capitulum. xviij. de signis particularibus cuiuslibet fe. flegmatice.

Febres flegmatice habent sua specialia signa nā vnaqueq̄ spēs hꝫ sua popria signa. Signa facte a flate dulci. flatice pure facte de flate naturali sunt q̄ incipit fe. cū modico frigoꝛe ꝛ cum pulsu occulto ꝛ in statu nō est coloꝛ accēsus sed lentꝰ: occultꝰ ꝛ pulsus semp ē diuersus et teriatur cū modico sudoꝛe. Et vrīa ē in pncipio remissa ꝛ vēit hec fe. libēter cū oscitatiōibus ꝛ alicibꝰ mltis. Et cū quodā stupoꝛe et pua siti ꝛ ruboꝛe faciei ꝛ cū liuoꝛe mixi ꝛ de facili cadūti subeth ꝛ ē cū doloꝛe ꝯtinuo stōachi ꝛ egestiōe liuida flattica ꝛ saliue adest abundantia. Signa aūt flattice note a flate salso. Eā seqt oꝛripilatio ꝛ nō fit vehemēs frigꝰ ꝛ hoc ppter acuitatē coleꝛe pmixte flati q̄ adiuuat ad oꝛripilationē et ē sitis oꝛis. Signa facte a flate vitreo vl' muscillagioso mi-

tiplicaꝛ frigus valde ꝛ oꝛripilatio ꝛ frigiditas eius pp frigiditatē hoꝝ flegmatū multā. Verūtn̄ in vitreo frigus ꝛ rigoꝛ est intēsioꝛ qꝛ est frigidius acetoso. ꝛ frigus etiā in hmōi febꝛibus nō incipit subito sed paulatim in extremitatib⁹ pp grossitiez materie. deinde puenit ad hoc vt fiat sicut nix ꝛ nō calesiunt nisi cum difficultate: ꝛ nō calesiunt subito sed in multo tēpoꝛe ꝛ nō calesiūt gradatiz imo paulati cū reditu frigoꝛis qꝛ post ꝙ incipit frig⁹ exire ꝛ putaꝛ ꝙ sit augmētū iterū redit frig⁹ ꝛ putaꝛ ꝙ sit in pncipio ꝛ h̄ cōtingit pp diuersitatē ptiū materie dū mouetꝛ ad putredinē. Signa de flegmate acetoso pua sitis multus appetit⁹ grauedo capitis vel frōtis cōstrictio vētris frigus magnū cū puo caloꝛe ꝛ doloꝛ in stomacho ꝛ assimilanꝛ signa ei⁹ signis q̄rtane ꝟe ꝛ vꝛina pallida vel subpallida citrina vel subcitrina cuz suba subtili ꝛ sine gleba hūoꝛis in fundo ꝛ ꝙ̄to magis est indigesta tāto magis tenuis et ꝙ̄to magis digeritꝛ tāto magis ispissaꝛ ꝛ cū multo appetitu cibi ꝛ cibo sumpto ƀm ꝙ̄titatem appetitus adest indigestio ꝛ toꝛsio.

¶ Pronosticū. Flegma raro eradicaꝛ pp viscositatē sicut q̄rtana ē raro cōtinua pp terrestreitatē ꝛ viscositas claudit valde poꝛos vn̄ minoꝛis ē sudoꝛis ꝙ alie ꝛ venit cū oscitatiōib⁹ ꝛ pua siti ꝛ cū alicib⁹ ꝛ tumet facies ꝛ liuet ꝛ est subetb ꝛ cōtinue dolet stomachus.

¶ Capitulū. ix. de cura quotidiane periodice pure per dietam.

Cum flegmatica sit difficilis curatiōis opz diligēter illā attēdere in cura. ꝛ rō est qꝛ cā hui⁹ frigida est moꝛb⁹ ꝟo calidus ꝛ siccus qꝛ est fe. Curatio eius p dietā est p̄mo in flegmatica ꝑiodica interpollata pura. Aer sit subtilis clar⁹ ad calitatē ꝛ siccitatē declinās. Et si nō inuenitur talis nāliter fiat artificialr cū igne ꝛ rebus fumos aromaticos faciētib⁹ ꝛ calis siccis addēdo ꝛ minuēdo calitatē ꝛ hūiditatez respectu spērū faciētiū feb. talē ꝛ potissimū in pncipio ꝛ augmēto vli ꝛ pticulari ꝛ silr i statu poxismi ꝛ statu vli qꝛ semp opz vt declinet ad calitatē ꝛ siccitatē remisse aut tpate q̄ nō opilet cutē. Et coopimentū tale sit infirmi ꝙ nō molestet eū ꝛ inspirare possit aerē frigidū tpate ꝛ vitetꝛ tristitia sollicitudo suspicio ꝛ declinet ad gaudiū. Et tū interdū iracūdia nō nocet ꝛ aliquale exercitiū per lectū se voluendo si aliter nō pōt se exercere ꝛ fricationes sunt iuuātes p̄sertim flegmate existente grosso ꝛ viscoso facta prius mūdificatione ꝛ minoꝛatione ꝛ fiat fricatio per totū coꝛpus sicca tn̄ ꝛ maxime in extremis semp tēdēdo ꝟsus inferi⁹ ꝛ p̄sertiz cū pāno nō aspero ieiuno stomacho ꝛ cuz hoc an̄ pncipiū poxismi ꝛ tāto tpe ꝙ coꝛpus calefiat ꝛ ratificeꝛ ꝛ ēt fricatio leuis oi tpe conuenit. tn̄ foꝛtioꝛ fiat minoꝛata matia somn⁹ ꝟo sit ꝓpoꝛtionatus vigilijs ꝛ qd̄ somn⁹ digerit vigilie resoluāt. ꝟbi gr̄a. somnus. vj. vl' viij. hoꝛarū ꝛ vigilie reliquum. Quo ꝟo ad cibū ꝛ potū vitent cibos flegmaticos difficilis digōnis ꝛ vitent citrullos ꝛ cucumeres ꝛ aquā frigidā ꝛ quasi vsq; ad declinationez vtaꝛ dieta media nō cū carnib⁹ aut cū paucis ꝛ laudabilibus pauci nutrimēti cōstante ꝟtute ꝛ oēs fructus vitet frigidos ꝛ olera infrigidātia ꝛ humectātia nec comedat i poxismo ꝛ dieta ei⁹ coopta ad dietā q̄rtane dz esse subtilioꝛ ꝛ ad tertiane grossioꝛ qꝛ lōgioꝛ est fe. ꝛ in statu si sit bꝛeuis subtilieꝛ dieta valde. si ꝟo longioꝛ subtilieꝛ minus ꝛ declinatio ingrossat plus vt carnes pullie ꝛ auicularū ꝛ edine magis cōueniūt. Cū ꝟo materia eoꝝ nō digeritꝛ et eoꝝ facies ꝛ vētres tumescāt ꝛ sunt coloꝛis plūbei nō teneanꝛ sine cibo. ēt si famē tolerarēt qꝛ debilitanꝛ ꝛ humoꝛ flegmaticus extraneus valde nō digeritꝛ vt vertaꝛ in sanguinē ꝛ p hoc debilitata virtute veniūt ad sincopiz. vn̄ sequiꝛ ꝙ si in pncipio videris materiā paucā subtilia si multā ingrossa magis in statu tn̄ subtilia attendēdo semp ad virtutē. Ut tn̄ digesti⁹ loq̄mur ꝛ materiā ꝑ iunioꝛib⁹ minutiz resoluam⁹ si tpe ingrossationis dedisti ptisanā vl' panez decoctū in iure pulli ꝛ aliq̄tulū de carnibus da post idē sine carnib⁹ ꝛ post da ptisanā cū pāe ᵭcocto cū aq̄ simplici absq; iure carniū aut si i pꝛis cōcessisti pullā ꝯtusaz post g̃datim subtili⁹ ꝛ liq̇dius. deinde da ip̄m cotatū aut si ipꝛimis cōcessisti pullā p⁹ exhibe pdicē. deīn pullā puā vl' auiculas puas ꝛ silr ᵭ alijs. In declinatiōe aūt. fx. aliq̄tulū igrossare ꝛ sic ingrossādo ꝓcede vsq; ad regimen cōualescētis ꝛ materia digesta des aliq̇d in quo est icisio sicut acetū ꝛ sinapism⁹. Vn̄ pn̄t in fine augmēti ꝛ statu decoqui cū cibis aliq̄

ex radicib⁹.v.vñ incipiendū a debilioribus
fiāt ḡ cibi medicinales nisi ꝟtus exigat nu/
trimēta plura ⁊ si fuit flegma acetosū malū
viscosuȝ cōuenit cū eis porrū ⁊ aq̄ ciceris.nā
aq̄ ciceris est de melioꝛib⁹ cōplectēs incisio/
nē:subtiliatiōnē: aptiōnē ⁊ ꝓuocatiōnē. In
augmēto ꝟo cū scit̄ ꝙ materia ē frigida val
de cōuenit vti pipe pauco cū cibis imo cū di
gestiuis ⁊ pisces salsi nō sunt incōuenientes
ꝓpꝛie in matia acetosa vel vitrea. Et assata
pl⁹ cōueniūt ꝙ̄ elixata sȝ ad ignē lentū. De
potu ꝟo cōuenit secaniabin ⁊ aq̄ mell' ⁊ aq̄
zuccari. Et post ꝑncipiū det̄ vinū al.debile
aq̄tū cū aqua decocta sola vl' aqua ī qua co
cta sit mēta mastix ⁊ anisū. Et interdū aqua
cal'a ꝓ extinctione sitis q̄ q̄nq3 ē magna ꝑꝑ
flegma putrefactū in oꝛe stomachi. In quo/
tidiana aūt a flegmate acetoso vitreo vl' mu
scillaginoso pot⁹ sit vsq3 ad.xiiij. dies sicut
oximel ꝑmo simplex post cōpositū cuȝ aqua
melisse ⁊ post decoc.mēte. post.xiiij.ꝟo sit vi
nū subtile ꝑuū aquatū ⁊ maxie cū flegma i/
cipit digeri.vinū eñ tūc cōuenit qꝛ iuuat ad
digōnē hoꝝ flegmatū ⁊ screationes oēs ad/
iuuāt. Sȝ in flegmate salso ⁊ dulci nō cōpe/
tūt multū cal'a vt pip. In estate ꝟo nō sic cō
cedunt̄ carnes ⁊ vinū. Sȝ si tp̄s est frigiduȝ
p̄t vti edulina ⁊ pullia ⁊ vino limphato ⁊ ñ
offis.i. brodijs q̄ humectāt ⁊ hoꝛa cibatiōis
sit tepidioꝛ hoꝛa fe.ī nō recedētib⁹.sȝ ī oīno
r̄cedētib⁹ det̄ ꝑ hoꝛ.iij.vel.iiij. añq̄ redeat.

¶ Caplm̄ xx.de cura flegmatice ꝑio
dice pure per potionem.

In hac fe.maioꝛ dȝ esse diligētia ad
cām fe.ꝙ̄ ad fe.quare euacuatiōis
flegmatici hūoꝛis est potioꝛ intētio
hac itaq3 fe exñte de flegmate dulci ⁊ natu/
rali ⁊ si de eo fueris certus tūc studiū tuū dȝ
esse in incidēdo subtiliādo ⁊ in apiendo opil
lationes plus ꝙ̄ infrigidādo ⁊ humectādo
et lōge plus si fuerit ex alijs flegmatib⁹ gros
sioꝛib⁹ viscosioꝛibus ⁊ frigidioꝛib⁹ quare in
hac fe.a foꝛti infrigidatione cauēdū.nā ma
teriā incrudat ⁊ cōgelat quocirca moꝛb⁹ au
gmētat̄ ⁊ ꝓlongat̄ ⁊ posset ducere ad egritu
dines frigidas vt subeth cōgelatiōnē ⁊ stu/
poꝛē. A lenitiōe ḡ incipiendū.scȝ matie cōis
necessario repte. ℞.gerentabin.ʒ.ij. cassie fi.
ʒ.j.ß.māne.ʒ.j.hec aūt lenitio cū istis fiat in
pꝛimis trib⁹ dieb⁹.nec fiat hec lenitio sepe

qꝛ molliūt stomachū ⁊ trahūt subtile ⁊ re/
linquūt grossū ⁊ sequit̄ ꝟtutis debilitas et
cacesia ⁊ ydrops:si ꝟo feces sicce in ꝑncipio
sint:educant̄ pꝛius cū clisteri ⁊ post cū leni/
tiuo.clistere bonū. ℞.blitis mercurialis fur/
furis ꝙ̄tum sufficit:coquat̄ ⁊ dissoluat̄ in ea
cassie.ʒ.j.mellis viol'.ʒ.ij.⁊ duo vitelli ouo/
rū cū oleo ⁊ sale.⁊ si ista clisteria lenitiua as
siduent̄ bonuȝ. Et post clistere in stomachi
subuersione fiat lenitiuum. Et curanduȝ ꝙ
ascellatio fiat omī die semel vel bis.arte vel
natura. Et post euacuatiōnē materie cōtin/
genter repte. Euacuet̄ maxie si sit sanguis
ꝑticularib⁹ alijs ondētibus sȝ in ꝑua ꝙ̄tita/
te maxime vꝛina grossa ⁊ rubea exñte:sȝ fiat
lata flobo.vt exeat sanguis grossus ⁊ post vl'
añ flobo.vel ēt sine flobo.exhibēda sūt leni/
tiua lenta.i.ꝓuocatiua vꝛine. Naȝ materia
q̄dā aquosa repit̄ in gibbo epatis vel serosa
in istis fe.⁊ post si in stomacho vl' intestinis
inuenit̄ matia aliqua rugitū faciēs det̄ hoc
lenitiuū. ℞.passulaꝝ anisi.capilloꝝ ve.ana.
m.j.decoquant̄ ⁊ distēꝑa cassie.ʒ.ij.⁊ post fi
clistere. ℞.decoctiōis cartami polipodij bi i
tis mercurialis ⁊ in ea distēꝑēt mellis.ʒ.ij.
cassie.ʒ.j.salis ⁊ olei ad cōuenientiā. Et p⁹
materieꝝ istaꝝ cōsum euacuationeȝ necesse
est digerere matiā ꝓpꝛiā plusq̄ in fe. coleri
ca vel melica qꝛ flegma de facili trāsmutat̄
in sanguinē plus ꝙ̄ alius hūoꝛ ⁊ transmu/
tatio ista potissimū fit ꝑ digōneȝ ei⁹. Et qꝛ
tꝑe ꝑncipij materia digerit̄ iā a fe. ꝙ̄ a ca/
loꝛe naturali idō in hoc tꝑe leuiter opādū qꝛ
hoc tꝑe signa cruditatis ꝑseuerāt. Et sit vsq3
ad.vij.diē sit dieta subtilis: qꝛ melius va/
cat natura circa matiā moꝛbi digerēdo. Et
ēt cōuenit sq̄ngibin cū iure ciceꝛū ponēdo
ēt de radice liq̄ritie ⁊ addat̄ modicū ꝺ spica
⁊ mastice ad ꝯfoꝛtādū stōachū. Et hoc fctō
digerat̄ diligēti⁹ matia cū digestiuo effica/
cioꝛi ⁊ post cū minoꝛatiuo ꝟtuosioꝛi deīn r̄-
redit⁹ ad digestiuū ⁊ p⁹ ad miōꝛatiuū pau/
lati. Nā ꝙ̄tū de materia digerit̄ tm̄ euacuā
dū qm̄ nō est hec fe.de reꝟuātib⁹ ad vnicaȝ
creticā expulsionē cū materia sit valde mul/
ta ⁊ virt⁹ cū continuo debilitet̄ nō sufficeret
qꝛ in ꝑte digesta materia cū gerentabin cuȝ
aqua aliqua sicut cū aqua eupatoꝛij ⁊ cicoꝛee
⁊ euacuata cū solutiuo sicut cassie.ʒ.j.⁊ dya
finiconis electuario indo.ana.ȝ.j.pōt ꝓcce

dere cū gerenlabin cum sirupo acetoso de duabus radicib⁹. Deinde euacua: deide veni ad sirupū acetosuꝫ de trib⁹ radicib⁹ cū aqua apij. deide euacua ꝛ sic vlteri⁹ semꝑ addendo ꝟtutē digestiui ꝛ post euacuatiui ꝛ cōsueuere aliq̄ stare ꝑ ebdomadā in vno digestiuo cū euacuatiuo. Istud tn̄ dimittendū discretioni boni medici ꝯsiderātis bn̄ virtutem ꝛ materie multitudinē. Et sc̄iatis illi⁹ naturā ꝛ digestionē. vn̄ nō des sirupū acetosuꝫ in primis trib⁹ vel q̄ttuor dieb⁹. imo in illis da gerenlabin cū sāngibin et post vtaris sirupis cū radicibus vt dictū est. Sꝫ si medicus non sit vocat⁹ in p̄ncipio vt sepe accidit tn̄ icipiāt cū sirupo ꝛ euacuatiuo tali ꝙ ꝯueniat dispositioni fe. sciēs bn̄ ꝙ materiā liq̄facit fe. adueniens q̄cq̄ die ꝛ in ꝑte digerit. Et cū p̄cesserint dies vsq̄ ad p̄ncipiū augmēti potes dare. hmōi siru. ℞. aq̄ feniculi cicoree capillorum ve. lupuloꝝ an̄. m. j. radicū apij feniculi petrosili an̄. ℥. j. sq̄nāti calami aromatici mēte sicce cipi an̄. ℥. ß. ameos anisi an̄. ʒ. vj. seminū cōium frigidoꝝ. ℥. j. decoquāt ꝛ fiat sirupus cuꝫ zuccaro ꝛ melle ro. ꝛ acetoset dosis ℥. ij. cum calida. Et ꝯm q̄d videris expedire euacua iterū qn̄ pertrāsit egritudo. xiiij. diē nō itelligēdo. xiiij. ab initio fe. sed intelligas p. xiiij. diē a p̄ncipio augmēti qꝛ necesse est admīstrare q̄d subtiliat pl⁹ sicut fen. ꝛ apiū s. radices ꝛ eoꝝ sem̄a ꝛ sirup⁹ acetos⁹ de seib⁹ in quo ponūt isop⁹ ꝛ balauste vl̄ sicut oximel cōpositū vl̄ gerenlabin de. v. radicib⁹ ꝛ sicut dixit Auicē. trocisci de ros. maiores. Nā minores possunt in p̄ncipio ꝛ trocisci de rosis cōpletis cū aqua cicerū ꝯueniūt in augmento ꝛ post q̄m patiētes hac fe. i ꝓcessu veniūt ad defectū stōachi ꝛ epatis ꝛ cadūt de facili in ydopisim ꝛ isti trocisci cū hoc ꝙ digerūt sīa confortāt stōachū cū mēta mastice ꝛ aniso. Nā q̄to plus differt materia int⁹ tanto plus agitat ꝛ ledit stomachū ꝛ min⁹ digerit cibus ꝛ ad digestionē ei⁹ plus multiplicat tam indigesta q̄ corrupta ꝛ opꝫ ꝙ confortes epar ꝛ sit̄r cor ꝛ ita cerebrū ꝛ ꝓprie virtutē aialem vt etiā ꝑmaneat appetit⁹ ꝛ medicie ad hec iueniunt in locis suis. Intētio aūt ad accidētia vt si ceciderit appetit⁹ opꝫ vt admistret vinū in quo decocta sint q̄ appetitū restituūt ꝛ fiat ex p̄dictis emplm̄ deforis cuꝫ vino. Et si debilitet stōachus ex vomitu det mixua aromatica cū sirupo de mēta. Et si adueniat dolor capitis euaporatio fiat cū aq̄ in qua decocta ē camomilla ꝛ in dicta aqua ponātur man⁹ ꝛ pedes cū est bn̄ calida: ꝛ ligent sibi crura ꝛ fiat oīs diuersio cū fricationib⁹ ꝛ euaporatio dicta pōt fieri cū est dolor ꝓpter vapores oī tp̄e morbi. ꝛ si aduenit fluxus vētris ꝛ si fit ꝓpter debilitatē epatis cuscute ꝛ ꝓpter debilitatē stōachi mastix ꝛ anisuꝫ ꝛ ꝓpter debilitatē splenis ciperi ꝛ grana ben ꝛ fenugrecū fluxui ergo succurrat cū stipticis ꝛ debilitati ꝟtutis cū cibis assis ꝛ odoriferis ꝛ pullis bn̄ redolētib⁹ de quib⁹ comedat decēter ꝛ si icurrit cacesiā in tumore faciei ꝛ tibiarū et viscerū dētur hmōi trocisci. ℞. nardi asari an̄ partes equales ꝯfice cum vino decoctiōis salute ꝛ cū ipso etiā vīo subueniēt ꝛ si tumescit facies ꝛ liuescit: dētur ꝓuocantia vrinā in potu cū pollicaria ꝛ absinthio. trocisci ad idē vtiles valde ꝛ ad febrem flaticam cū vehemēti frigore. ℞. anisi. ʒ. iiij. succi pollicarie. ʒ. iij. semis apij. ʒ. j. informentur cū sirupo apij. Ad succurrendū ꝟo accidenti ex frigore intēso in p̄ncipio paroxismi licet vt plurimū accidāt in fe. de flegmate acetoso vel vitreo. Recipe camomille mellilotisansuci rorismarini asari et bulliant in aqua que sit calida valde et ponat in vno vase vitreo ꝛ applicetur egro sub coopertura pānorum et materia digesta et euacuata dari potest in principio paroxismi de tiriaca et dare trociscos de rosis magnos cū aqua feniculi ante paroxismi p̄ncipium et si materia bene minorata fuerit. Experimenta gentiana bibita cum pauco vino materia digesta et partim euacuata melius cōfert et conuenit etiam in quartana et de conuenientibus in hac febre sunt ozimum gariofilatum et pentafilon et ꝓprie folia eius ꝛ ciperi et cuscute. Et dicit ꝙ ꝯtinu⁹ vsus sirupi facti de succo apij liberat ꝛ q̄dā exibēt succi apij an̄ oēs accessionē. ℥. iij. Itē agarici. ʒ. ß. succi ēdiuie fumi terre. ℥. ß. succi feni. ℥. j. misceant ꝛ dent ꝑ tres horas an̄ accessionē ꝛ m̄lti sic curant. Et q̄dā exibēt an̄ accessionē. ʒ. j. agarici cū sirupo acetoso et de bonis ē vinū decoctionis eius. Et quidā dicūt si dētur i potu due gutte aut tres cotidianā tollūt in trib⁹ dieb⁹. et si sit flegmatica nō ō materia pura lenitiuū hoc. ℞. cassie. ℥. j. manne ꝛ gerenlabin ana

ʒ.vſ.diſtēpa cū decoctiōe paſſulaꝝ ſticados liq̄ritie ⁊ aniſi ⁊ inde ad.iiij.dies mioꝛatiuū ℞.pulpe caſſie.ʒ.ſ.turbit.ʒ.ij. ſpice gigibe/riſan̄.℈.ſ.ſoluēdo caſſiāfiſtulā cū ſupꝛadcō lenitiuo deīde fiat cliſtere ſil'e altert. et poſt redeat ad exbibitionē aromatici roſati ⁊ dige ſtiui ⁊ ē.℞.oximellis ſinap̄.cuꝫ aq̄ feniculi et mēte. Et poſt fortificet̄ cliſtere cū appoitiōe bn̄dicte.et boc tp̄e cibet̄ cū pulla p̄ua ſemel in die. Et pōt ſibi dari de ꝯfectione q̄ ſic fit ℞.ciamomi electi.ʒ.ſ.gigiber[ī]' albi mace car damomi galāge xiloaloes gariof.ro.rubea/rū margaritarū an̄.℈.ſ.croci.℈.ß.corticū ci/tri ꝯditarū cuꝫ ʒuccaro bn̄ inciſoꝝ.ʒ.iij.ʒuc cari albi diſſoluti in aqua meliſſe.ʒ.viij.⁊ de iſta ꝯfectiōe pōt dari in augmētoſe.⁊ i alijs tp̄alibus ad neceſſitatē ⁊ ſic ꝓcedi pōt vſq ad.xiiij.diē.et inde ad duos dies det̄ electua riū indū cum decoctiōe apij feni.⁊ paſſulaꝝ. Et poſt det̄ iteꝝ digeſtiuū.recipe oximellis de radicib᷒.ʒ.ij.aqua feni.apij ⁊ capilloꝝ ve ne. Sed cōfortet̄ ſtōachus cū boc ceroto.℞. maſticis albiſſimi puluerizati.ʒ.ſ.ß.⁊ exten dat̄ ſup̄ corio ⁊ aſp̄gatur modico oleo nardi no deīde ferrū ignitū et ſupponat̄ donec liq̄ fiat ⁊ corio adbereat ⁊ illico iterū anteq̄ fri geſcat:aſp̄gat̄ ei puluis gariof. cinamomi ⁊ ſpice ⁊ cū iſtis ꝓcedi pōt vſq ad.xx.⁊ poſtea da de turbit cū decoctiōe p̄dicta vſq ad.ʒ.ij. et gigiberis.℈.ij.⁊ poſt da ꝓ digeſtiuo de ſi rupo de biſantijs cū aq̄ abſintbij ⁊ ēdiuie et oximelle de radicib᷒ an̄.ʒ.ſ.⁊ modo da de vi no albo ſubtili ⁊ caro ⁊ bn̄ limpbato. Et xxvij. die ſi lingua i fiat ſicca ⁊ fe. inualeſcat q2 ſicut ꝯueniēs eſt ꝓpter calefactionē ⁊ di/geſtionē maioꝛē materie de iſto iuleb.℞.liq̄ ritie capilloꝝ ve.an̄.ʒ.ij.ſeis apij ⁊ endiuie ſeminū cōiu in frigidoꝝ colent̄ et cū ʒuccaro albo fiat iuleb de quo accipiat in potu cum aqua decocta vel aq̄ oꝛdei ⁊ poſt.xxviij.iteꝝ det̄ medicamē de turbit ⁊ poſt iterū digera tur cū aq̄ apij ⁊ eupatoꝛij:⁊ ſirupis dictis. Et iſto tp̄e ꝯfortet̄ magis ꝟtus ⁊ poſt det̄ de iſtis pillulis.℞.turbit agarici an̄.ʒ.ſ.colo q̄ntide ſucci eupatoꝛij.ſucci abſintbij an̄.ʒ.ß. cōfice cū ſucco apij et poſt iſtā purgationem da dietā groſſaꝫ vt de capone ⁊ p᷒ ante oēm acceſſum det ei de puluere gētiane.ʒ.iij.cum aq̄ apij.ʒ.iij.⁊ poſt in declinatione da ſibi de tiriaca antiq̄ cū vīo albo antiquo.ʒ.vſ.⁊ poſt

debebit liberari ſed ſi nō ꝯtinua. Sirup᷒ cō ueniēs ꝟſus finē augmēti ſic fit.℞. corticuꝫ radicū apij feni. petroſili.ſp̄agi bruſci ⁊ eoꝝ ſemē et aniſi et paſſulaꝝ an̄.ʒ.ſ.cicoꝛee ēdi/uie nō lote capilloꝝ ve.ſcolopendrie citracb an̄.m.ſ.ſq̄nāti calami aromatici corticū ra/dicū cap̄is mente ſicce yſopi ſicce calamēti an̄.ʒ.iij.ſirupet̄ ipoꝝ ꝺcoctio cū ʒuccaro vel melle et aceto et aromatiʒet̄ cum cinamomo mace nucemuſcata ⁊ de ꝯueniētib᷒ boc tp̄e ē decoctio de radicib᷒ poſita a ſapiōe ſo ſui breuiarij.adueniēte ꝟo ſtatu digeſtiua bona ſunt ſirup᷒ de biſantijs ſirup᷒ de eupatoꝛio. Fiat aūt iſte ꝓceſſus ğdatim exbibitiōis dige ſtiuoꝝ addēdo ſemp̄ fortioꝛa vt ꝓueniāt cuꝫ ꝟtute digeſtiōis ad p̄tes ſ'tatis ad q̄s alia di geſtiua nō ꝓuenirēt ⁊ vt p̄tes digeſtas ꝓuo cēt et ꝑ vrinā educāt tūc cū p̄ceſſerint plures mioꝛationes q2 ſepe de materia iſta dꝫ fieri minoꝛatio.vn̄ frequēs ſꝫ paulatina euacua/tio fiēda ē.et ſi vrina nō oſtēdit digeſtionē ⁊ alia ſigna monſtrant nō cures ſed euacua et ſcias q̄ bec mat̄ia ꝑ ſeceſſum ⁊ vrinā ⁊ vomi tum euacuat̄. Et vomitu bec ſatis cōmode euacuat̄.vn̄ nō iſtrigat̄ vomit᷒ i p̄ncipio pa roxiſmi. Et ſi nō fit natura l'r fiat artificial'r et p᷒ vomitū da de aniſo maſtice ⁊ mēta ad ma ſticādū vt ꝯfortet̄ ſtōacb᷒ ⁊ vomit᷒ ꝯueniēs ē cū aq̄ oꝛdei et ſq̄ngibin vel cū oximelle ſq̄lli tico.nā in boꝛa acceſſiōis eſt ꝯueniēs ēt cum radice vel ſemīe rafani. Et ſi cū difficultate fit:dimittat̄. Sed tūc maxīe laudat̄ qn̄ mate ria eſt digeſta. Vn̄ in p̄ncipio raro ꝓuocet̄. ſed tam ꝑ vomitū q̄ ꝑ ſeceſſum dꝫ ſemp̄ pro poꝛtio eē ad ꝟtutē ſi ipſa toleret et īterdum coacti cogimur mat̄ia nō digeſta vl' in p̄mo dare ſolutiuū forte materia exiſtēte mat̄a ex qua ſi dimittat̄ timeam᷒ ſuffocationē licet coacte nō realit̄.turbit tn̄ babet de ꝓprieta te purgare būoꝛes ſtōacbi et curare bāc fe. Et cū ſ'ta ſubtile eſt in ſtōacbo ꝑum ꝯuenit de gigibere cū ꝟo groſſuꝫ pl᷒ ꝯuenit et aga/ricus etiā ꝯuenit in ſ'tate groſſo q2 euacuat ipſum ſed colōq̄ntida nō ꝯuenit et poſt.xiiij. dies euacuari poſſunt cū iſtis pill'is de aloe aūt cū ſpeciēb᷒ de pill'is elefāginis et bec ſe pe iterētur. Itē iſte pillule valde ꝯueniūt.re cipe.yere.ʒ.viij.turbit.ʒ.x.mirabolanoꝛum kebu.ʒ.v.trociſci de roſis minoꝛes.ʒ.iiij.eu/patoꝛij.ʒ.v.ſalis indi.ʒ.iij.ꝯficiātur cū aqua.

apij bulita ⁊ colata valēt eīn fe.flegmatice
⁊ mūdificāt stomachū minoratiuū bonū in
hac fe. fit dissoluēdo cassiefi. ℥.j.vel plus in
decoctione anisi feniculi passulaꝝ ⁊ liq̄ritie
addēdo ei.ʒ.j.agarici ⁊ salis gemme.℈.j.aut
turbith. ʒ.j.zinzi.℈.j. De occurrētib⁹ aūt
sepe sumende sunt pillule stomatice cū tur
bit q̄ sunt in ātidotario Meß.alie etiā me/
dicine iueniunt ab auctorib⁹ q̄ valēt diuersis
tpib⁹ morbi ⁊ ad diuersas spēs flegmatis q̄
re sapiēs medic⁹ ꝯsideret ⁊ eligat meliores ⁊
si aliqua cā ipediat medicinas p os: fiat cuꝫ
clisteri forti loco ei⁹ lenitiuo vel euacuatiuo
digesta ꝑtertim materia aut etiā ꝑ vrinā et ꝑ
sudorē fiat euacuatio cū subtilib⁹ ⁊ euacuāti
bus fortibus gradatim tn̄ ſm diuersa tpa
incipiēdo a debiliorib⁹ gradatim ad fortiora
veniat ⁊ hoc dū corpus nō suffert medicias
alias lꝫ medicus iste fit coact⁹ nō regularis ⁊
de ꝓuocātibus vrinā fit antisum ameos ⁊ se/
mē apij ⁊ trocisci de absinthio sunt valde ꝓ/
uocatiui. diuersio autē materie qn̄ conuenit
fiat ad mēbra viliora ⁊ ista fit ꝑ fricationes
ad loca ꝯtraria vel diuersa vt a sursuꝫ in de/
orsum fricādo vel ligādo extrema. Alteratio
aūt in hac fe. fiat cū cautela q: nō est necessa
ria cū nō sit hec intēsa caliditas ⁊ frigida val
de nocere possunt icrudādo materiā ⁊ oppilā
do poros. vnde si det aq̄ ordei decoquat in
ea radix feniculi ⁊ apij in pauca q̄titate vt
ad lib.ij.aq̄ ponāt.℥.ij.radicū.nec tn̄ in ꝑn/
cipio sꝫ i ꝓcessu miorata bn̄ materia. In ꝑn
cipio aūt si necessaria fuerit aqua ordei fiat
sine radicibus sed cum calidis cōfortātibus
stomachū sicut cū spica ⁊ mastice ⁊ si det si/
rupus acetosus nō simul cuꝫ aqua ordei sed
tn̄ ad duas horas aq̄ ordei. Intētio aūt q̄ est
ad ꝯfortationē mēbroꝝ cōfortent mēbra ꝑn/
cipalia ⁊ potissimū stomach⁹ ⁊ maxie os ei⁹ ⁊
silr etiā alioꝝ nutritiuoꝝ sicut epar ⁊ splen
tā ab it⁹ q̄ ab ex̄. s. exbibēdo ꝯfectiōes ⁊ ele/
ctuaria calīa ⁊ aromatica sicut ꝓprie est aro
maticū ro. ⁊ gariofilatū ⁊ ꝯfectio de xilo alo
es ⁊ ab ex̄ approximādo vnctiōes ⁊ cerota et
facelatiōes ⁊ silia in q̄b⁹ sit virt⁹ ꝓuocādi et
ꝯsumēdi de materia in mēbris illis ꝯtēta ⁊
q̄to plus ꝓcedet in fe. tāto plus hec intētio
est attēdēda semꝑ paulatim ascēdēdo ⁊ ma
gis calefaciēdo vt iterdū deueniat ad tiriacā
⁊ diapigeon ⁊ silia nō obstātib⁹ ꝑticularib⁹:

vt verbi grā si fe. elōgaret ⁊ vrina sit alba et
etas senectutis ⁊ ifirmi cōplexio frigida ⁊ hu
mida nō incōuenit tiriaca in dieb⁹ interposi
tis qn̄ nō dat aliud. Et diatriō ⁊ metridatū.
Sed si ꝑticularia noīata ecōtrario sint non
est dāda tiriaca nec electuaria calida sed suf
ficiūt trocisci iaꝫ dicti. s. de ro. s. minorib⁹ vel
maiorib⁹ ⁊ squingibin de zuccaro ⁊ cuꝫ cali/
dis stipticis odoriferis sicut cū olibano ma
stice cipis ⁊ silibus mixtis cuꝫ medicinis cu/
ratiuis fe. ⁊ cū oleo nardio masticino ⁊ silib⁹
iuicem mixtis et plus conueniunt ista digesta
⁊ euacuata materia ⁊ masticationes etiam.

¶ Capi.xxj. de cura iterpolataꝝ notaꝝ. i. de flegmate nō naturali et cuꝫ hoc de naturali.

Quia ꝑuꝫ ꝯueniūt spēs fl'atis non
naturalis in cura inter se ⁊ ēt cum
fl'ate naturali vtili⁹ vr̄ de vnaqua
q̄ spē fl'atis ponere de ꝑ se curaꝫ eo maxime
q: canōes q̄dā vl'ales ꝑtinētes ad naturalis
⁊ nō naturalis fl'atis spēs iā in cap̄lo ꝓcedē/
ti dicta sunt vbi de fl'ate naturali ⁊ nō natu/
rali dictū ⁊ potissimū de ꝑiodicis. i. iterpola
tis puris. s. de fl'ate naturali dictū est. ¶ De
cura ergo fl'atice note de fl'ate dulci dicēduꝫ
ꝑmo in suo ꝑncipio dieta dꝫ esse tenuis mul
tuꝫ vt in primis dieb⁹ q̄tuor solū de pane lo/
to ⁊ potet vinū granatoꝝ musoꝝ vel de vino
rubeo debilissimo valdē lipħato ⁊ ieiuno stōa
cho fiat clistere hmōi. ℞. blitis mercurialis
anisi furfuris ⁊ distēpa de cassia.℥.j.bn̄dicte
℥.ß. ⁊ salis et olei ⁊ zuccari violati.℥.ij.si sit
etatis ꝓuecte. ⁊ educto clisteri det aliq̄d de
diarodō abbatis.℥.ij.⁊ suꝑ eo pōt bibere ali
q̄d vini albi ꝑui bn̄ lipħati. et post an̄ paroxis/
mū fiat fricatio lenis in ꝑmis ꝑoxismis vel
cū pāno nō asꝑo vel manib⁹ nudis. Et si indi
cat vrina flōmet et cibet vt an̄ vel si appeiāt
plus astātes det de pane cocto ⁊ in declina/
tiōe ꝑoxismi fiāt fricatiōes lenes et i mane vl'
hora q̄etis det hoc lenitiuuꝫ. ℞. pulpe cassie
et māne an̄.℥.j.gerentabin.℥.ij. aq̄ endiuie.
℥.iij.⁊ distēpet et colet et post oꝑationē det
de diarodon parū et post det digestiuuꝫ. ℞.
mellis ro. ℥.j.sirupi acetosi simplicis.℥.ß.aq̄
endiuie.℥.iij.et sic ꝓcedat vsq̄ ad.vij.diē sed
cibādus a septimo die vltra valde cū pulla ꝑ
ua vel edinis carnib⁹ vel silibus laudatis et
post nonā dieꝫ fiāt fricationes cōtinue fortio
res. Et lꝫ noietur dies nona nō intelligēdus

est terminus p̄fixus sed dat̄ ad similitudinē
quādā nō q̄ nō possit citra ⁊ vltra ꝓcedi de/
inde dari pōt hoc minoratiuū. ℞. cassiefi. ʒ.
j. reub. ⁊ agar̄. an̄. ʒ. ß. distēpera cū decoctiōe
anisi passulaꝝ capilloꝝ ve. sed si in hoc ꝓces/
su vrina fit rubicūdior vt sepe ꝯsueuit ostēdē
do maiorē caliditatē ⁊ ebullitionē flegmatis
det̄ iste sirup⁹ ꝓ digestiuo. ℞. acetosi simpli/
cis. ʒ. j. ß. aq̄ endiuie aq̄ lupuloꝝ an̄. ʒ. j. ⁊ ß.
sed post a die. xiiij. vltra aduenīēte statu sub/
tiliāda est dieta. Et det̄ hoc minoratiuū ℞.
cassie. ʒ. j. agarici turbit an̄. ʒ. ß. zinziberis sa
lisgēme an̄. ℈. ß. masticis parū. Sed in vltia
pte stat⁹ igrosset̄ magis dieta ⁊ dent̄ carnes
maioris nutrimēti ⁊ p̄sertim in declinatiōe
tm̄ ꝯfortet̄ stomach⁹ ab extra cū hoc vnguēto
℞. olei nardini olei mirtini an̄. ʒ. ß. cinamo/
mi masticis ro. ru. pulueri̇zatis ⁊ cū cera fiat
vnguētū sꝫ i declinatione paroxismi h° tp̄e dēt
aq̄ apij. ʒ. ij. aq̄ se. cōium frigi. ʒ. j. Sꝫ an̄ pn/
cipiū paroxismi dēt aq̄ apij. ʒ. iij. ⁊ sic ꝓcedat
⁊ tm̄ in oi paroxismo det̄ hac mixtura. ℞. dia/
boraginati diamelissatis zuccari ro. diarodō
abbatis ⁊ man⁹ cristi placi zuccari albi ptes
eq̄les ⁊ tm̄ in augmēto accipiat̄ de duob⁹ die
bus altera vnū de istis trociscis. ℞. diarodō
cinamomi electi an̄. ʒ. ij. ⁊ sint duo trocisci ⁊
de trib⁹ dieb⁹ altera det̄ vn⁹ vel de duob⁹ die/
bus ⁊ sirup⁹ vtilis in digōne flatis dulci ⁊ ca
pilloꝝ ve. bora. buglo. ysopi melisse lupuloꝝ
fumiterre an̄. m. j. radicū apij feni. buglo. et
passulaꝝ an̄. ʒ. j. liquiritie anisi an̄. ʒ. ß. deco
quant̄ ⁊ fiat sirup⁹ acetosus ⁊ aromatizet̄ cū
cinamomo mace ⁊ sandalis. ¶ Cura de flate
salso in p̄ncipio fiat hec lotio ad extrema. ℞.
decoctiōis palmitū vitis fo. salicis papaue/
ris violaꝝ lactuce ⁊ frōs ⁊ timpora p̄nt inūgi
oleo nenufarino ⁊ violis conquassatis ⁊ cibi
ei⁹ p̄nt esse ex lactuca ⁊ boragie decoctis ⁊ po
tus ei⁹ aq̄ decocta cū zuccaro q2 vltima est in
hac fe. q2 materiā subtiliat: dissoluit ⁊ sitim
extinguit. Et qn̄ bibitur calidissima in flate
salso est vltima in pfectiōe: sed quousqꝫ dige
ri icipiat materia tm̄ appente signo digōnis
det̄ cū p̄dicta aqua vinū albū aquosuꝫ subti
le ⁊ det̄ in principio lenitiuū. ℞. cassiefi. ʒ. x.
māne tamarindoꝝ an̄. ʒ. iiij. dissoluant̄ in de
coctione passulaꝝ iuiubaꝝ liq̇ritie capilloꝝ
ve. et ordei et fiāt fricatiōes ante cibū et āte
paroxismū leues et ꝓ digestiuo in p̄ncipio oxi/
zaccharа cū aq̄ cicoree ⁊ cū succo feni. ⁊ fumi
terre et ꝓ siti cū est intēsa det̄ aq̄ ordei cū zuc
caro calida q̄ plus valet q̄ pura. Et trāsacto
vij. paroxismo det̄ miorattuū tale. ℞. cassie. ʒ.
j. reub. et agarici an̄. ʒ. ß. spice salisgēme an̄.
℈. ß. i q̄ tamarindoꝝ liq̇ritie passulaꝝ capil/
loꝝ et fiat etiā euacuatio cū euacuātib⁹ fleg
ma a p̄dominio et in pte cuꝫ euacuātib⁹ me/
lācholiā et agaricus valde cōuenit sed detur
magis in ꝓcessu pp materiā magis adustaꝫ
⁊ minoratiuuꝫ valde ꝯuenīēs in hac materia
℞. floꝝ boragis buglo. an̄. ʒ. j. ß. cartami po/
lipodij an̄. ʒ. ß. zinzi. albi. ʒ. j. agarici electi. ʒ.
iij. oim̄ fiat deco. in aqua fumiterre ⁊ collet̄
⁊ dissoluat̄ in eo cassiefi. ʒ. j. manne. ʒ. ß. ⁊ in
augmēto cibet̄ pulla alterata bis in die aut
auiculis ⁊ det̄ vinū albū puū cū aq̄ calida li
phatū sitis ēt extinguat̄ frequenti oris collu
tiōe et cū iterposita assumptiōe iuleb viola/
ti: cū aqua calida p̄sertim in hora stat⁹ paroxis
mi ⁊ cucurbita ꝯdita cū zuccaro ꝯuenit. Et
det̄ mixtura cordialis ordinata i fe. alia ⁊ di
gestiuū materie sirup⁹ acetosus cū aqua fen̄.
⁊ endiuie ⁊ aliud digestiuuꝫ bonū ℞. lupuli
fumiterre cicoree buglo. borag. ysopi melisse
scabiose an̄. m. j. radicū apij fenic. petrosilli
spagi brusci endiuie buglo. passulaꝝ ordei se
bestē an̄. ʒ. j. liq̇ritie anisi an̄. ʒ. ß. violaꝝ flo.
borag. floꝝ buglo. capilloꝝ ve. citrach. an̄. ʒ. j.
decoquat̄ et sirupizet̄ cū iuleb violato ⁊ ace/
toset̄ et aromatizet̄ cuꝫ sandalis rosis ⁊ cina
momo. si ꝟo incurrat nauseā vl' in p̄ncipio pa
roxismi vel alijs tp̄ib⁹ ꝓuocet̄ vomit⁹ cuꝫ aqua
calida et aceto et melle et ꝓ stomacho ꝯfor/
tatio ab extra. ℞. olei mirtini. ʒ. j. ß. mastici/
ni. ʒ. ß. aceti citonioꝝ et cere an̄. ʒ. ij. ro. cipri
an̄. ʒ. ß. et ex hoc calido ante cibū p horā vn/
gat̄ stomachus ⁊ si opꝫ: detur sirup⁹ de papa
uere hora dormiēdi ⁊ sic fieri pōt vsqꝫ ad. xx/
iiij. diē ⁊ post da minoratiuuꝫ cum cassia. ℞.
cassie. ʒ. j. ß. agarici. ʒ. j. ß. cū aqua endiuie et
lupuloꝝ. Et post fiat clistere et post pro di/
gestiuo sirupus acetosus simplex cum sirupo
de bisantijs an̄. ʒ. j. cū aqua feniculi ⁊ endi/
uie sirupus etiā cōpositus cum radicibus et
seminibus est optimus quia digerit: subti/
liat ⁊ ꝓuocat in declinatione vero ciba gros
siori dieta alterata tamē maxime cū lactuca
hec tamen feb. variari habet s̄m varietatem
colere ⁊ flegmatis venīētib⁹ ad cōmixtionē:

Nã disproportionate p̄nt cõmisceri ⁊ ita ĩ cura respiciãt medicine illas ſm varietatē earũ ⁊ ſīr ſi colera ſit groſſa aut ſubtilis ⁊ ſi ſit naturalis vel nõ. Itē põt dari ſirup⁹ q̄ ſimul digerit ⁊ ſubtiliat. ℞. foliox boraginis bugloſſe violax ana. ʒ. ſ. cartami. ℥. ſ. ß. aniſi gingiberis al. añ. ʒ. ij. liqritie paſſulax añ. ʒ. v. turbith boni agarici electi añ. ʒ. iiij. decoq̄ãt ĩ lẽto igne ⁊ colenť cũ expſſiõe ⁊ cũ mellis ⁊ zuccari al. añ. ℥. iij. ⁊ fiat ſirup⁹ ⁊ clarificeť ⁊ coctus quouſq; redeat ad. ℥. ix. ⁊ d̃r q̄ agarici. ʒ. ß. ſucco feniculi ⁊ ſucco fumiterre añ. ℥. ß. curat hãc fe. Et ſciendũ q̄ in feb. facta ex flãte ſalſo opȝ curã adhiberi epati deide facta a flegmate dulci ⁊ flãte acetoſo opȝ curã adhiberi plus ſpleni ⁊ a facta a flegmate inſipido ⁊ aquoſo opȝ curã plus adhibere ſtomacho pl⁹ q̄ ĩ facta a flegmate naturali. In facta vo a flegmate muſcillaginoſo ⁊ vitreo opȝ curã adhibere oib⁹ nutritiuis ⁊ cũ hoc ſcias q̄ cura quotidiane note facte a flegmate aquoſo regimen totũ in dieta et potione dȝ verti ad ſiccãdũ plus q̄ in oĩbus alijs ſpẽbus fe. flegmatice q̃re lenitio in ea fiat cũ caſſia ⁊ melle roſ. cũ aqua yſopi ⁊ mẽte ⁊ capillox. vomit⁹ ẽt in hac fe. eſt iuuamẽti vltimi. ⁊ ĩ pncipio digeriť materia cũ gerenia bin ⁊ aq̄ mẽte ⁊ feniculi ⁊ minorať cũ medicamie de turbith qḋ ppꝛie educit flegma aquoſum poſtea digeriť cũ ſirupo de. v. radicibus ⁊ ſic dici⁹ ſirupus acetoſeť ⁊ aromatizeť cũ decoc. ſquinãti mẽte ⁊ cipi deinde iterũ purgeť cũ dicto medicamie de turbith et poſt iteruȝ ſucceſſiue digerať materia cum ſirupo de ſquinato ⁊ aqua apij purgeť cum pillĩs q̄ ſic fiũt. ℞. agarici turbith hebuloxũ añ. ʒ. ſ. pulueris pigre. ʒ. ij. zinzi. nardi ſaliſgẽme añ. ℈. j. ⁊ in oĩb⁹ alijs magis ſīlis quotidiane pure. ¶ Cura aũt ſlãtice a ſlãte acetoſo muſcillaginoſo ⁊ vitreo eſt fere eadẽ niſi q̄ in facta a ſlãte muſcilaginoſo ⁊ vitreo req̃runť medicine magis inciſiue ſubtiliatiue ⁊ apitiue q̄ in acetoſo ⁊ catartica debẽt eligi ex eis q̄ materias educunt groſſas ⁊ difficilis eradicatõis lenitiuũ ſit ex caſſia cũ decoctione polipodij cartami aniſi ⁊ digeratur flegma acetoſum ſic. ℞. alaſſe yſopi meliſſe capillox ve. añ. m. ſ. radicũ apij feniculi petroſillini endiuie flox bora. et buglo. añ. ʒ. ſ. radicum capis ſcolopẽdrie paſſulax añ. ʒ. ij. decoquãtur ⁊ colenť et ſirup⁹ fiat cũ gerentabin ⁊ melle clarificenť et aromatizeť cũ nardo mace gariofi. ⁊ cinamomo ⁊ minoreť materia cũ medicamine de ť bith quotidiana vo de ſlãte muſcillaginoſo lȝ in pꝛimis dieb⁹ nõ ꝯuenirẽt carnes tñ q̄ꝛ cõſueti ſunt egrotantes ⁊ minus aſtãtes detur de pulla parua in pauca q̄titate vel piſta vl' nõ cum vino albo mediocri nõ valde limphato ⁊ nõ ꝯuenit dare de ꝯfectionibus aromaticis calidis ⁊ poſt lenitiuũ cũ cliſteri detur hoc lenitiuum ⁊ minoratiuum. ℞. medulle caſſie. ℥. ſ. ß. diſſolue cuȝ decoctiõe turbith agarici añ. ʒ. j. zinzibe. ʒ. iiij. paſſulax aniſi feniculi ante ⁊ poſt ꝯuenit cliſtere factuȝ ſic. ℞. aniſi feniculi mercurialis furfuris cum benedicta. ℥. ß. ⁊ melle roſ. oleo et ſale. Et poſt digeratur cum oximelle ſimplici cũ aqua feniculi ⁊ mente ⁊ ſic pcedať vſq; ad. xvij. diẽ aliqua interponẽdo cliſteria ⁊ fricatiões añ cibum ⁊ añ paroxiſmũ deinde p digeſtiuo accipiat oximel cõpoſitũ cũ aqua abſinthij ⁊ a alijs aq̄s dictis ſupꝛa ⁊ poſt ponať iſtõ cerotũ ſup ſtõacho. ℞. maſticis. ℥. ſ. landani cinamomi añ. ʒ. ij. gariof. galange añ. ʒ. ſ. Et tunc cibeť groſſioꝛi cibo et poſt ſirupeť cũ ſirupo hoc. ℞. oximellis cõpoſiti. ℥. j. gereniabin. ℥. ß. aq̄ abſinthij. ℥. iij. et poſt ꝯtinuet cũ eo ⁊ detur medicamẽ de turbit deide da de oximelle ſquilitico cũ aq̄ abſinthij ⁊ eupatoꝛij ⁊ poſt de medicamine de turbit ⁊ ſic ſequere ⁊ poſt fac cũ oximelle ſquillitico ⁊ cum aqua abſinthij ⁊ poſt pcede cum euacuatiuo. ſ. cuȝ electuario indo ſolum ⁊ poſt reitera cum digeſtiuo deinde cuȝ electuario indo ⁊ poſt fac etiam omni ebdomada duo cliſteria. Et poſt ante acceſſionē accipiat. ʒ. ij. de diatrionpipereon.

¶ Capitulũ. xxij. de quotidiana ꝯtinua cauſis ⁊ ſignis ⁊ ſpẽbus et cura.

Febres flegmatice ꝯtinue cum fe. flegmaticis pꝛodictis in eadem cauſa ſiue materia conueniunt. Nam ambarum cauſa vel materia eſt flegma ſeu flegmaticus humoꝛ ⁊ queadmodũ ille. ſ. interpolate in puram ⁊ non purã diuiduntur. Ita etiam iſte. ſ. cõtinue. Unde dicimus de flegmatica cõtinua q̄ alia vera eſt: alia non vera vt de interpolata diximus. Uera ergo flegmatica eſt que a flegmate fit naturali

intra venas putrefacto. Nota aūt siue nōve
ra a flate nō naturali itra venas putrefacto
sed prima .s. iterpolata diuidit in suas spēs
quatuor vt pdixim⁹ in capitulis pcedētibus.
Scd'o .s. ptinua in duas tm̄ diuidit .s. in cō
tinuā laticā siue occultā, & in ptinuā nō lati/
cam vel manifestā. Latica em̄ dr ob caloris
sui paucitatem & vniformitatē. Nō latica vero
ob caloris multitudinē & in suis horis diuer
sitatē aliqualē quare hec p caloris diuersi/
tate assimilat iterpolate iā dicte & pportio/
nali sue. Differt tm̄ ab ea q: pportionalis hz
manifestos tipos siue exrescētias. continua
vero nō latica' lz habeat eas vere nō tm̄ hz eas
manifeste. Naz vniformē calorē videt semp
habere & si in veritate differat paululum.
Aliud est signū flegmatice ptinue q: ista nō
hz in tepiditate sua sicut pportionalis siue
interpolata. Nā in sua tepiditate videt tm̄
infrigidatio equalis leuis extremitatū & son
nolētia cū aliciibus & obscitationibus quibusdā
leuibus sed interpolata suut manifeste ma/
gis & silr in pportionali. ¶ Cura ergo hui⁹
fe. similis est interpolate vel etiā proportio/
nali lz differāt scdz magis & min⁹ qm̄ in pti
nua calefaciētia dēbēt eē virtuosiora psertiz i
his q habēt caput debile q: multotiēs i istis
fe. psertim in augmēto vl' in statu fit sen siue
litargia fit et silr dicēdum est de dieta q: dz
esse virtuosior q in iterpolata & cā q: mate
ria faciēs hāc est in venis ppinquiorib⁹ cor
di in illa vero nō sic & in dieta obserua sm pdi
cta sed in alijs reb⁹ nō naturalib⁹ silr sint si
miles. Et de instrumēto potiōis est obseruā
dū in ptinua sicut dictū ē in piodica necessi
tate vl' opportuitate digestiōis lenitiōis eua
cuationis & alteratiōis. Sed puenietib⁹ pti
cularib⁹ ibi i facta a flate dulci & in ea de flo
botbomia cōsulit de alijs vero q sub potu cō
tinent fiat cura in istis ptinuis flaticis q si
in interpolatis sibi cōparib⁹ siue pportiona
tis. Nam si continua fuerit de flate dulci dē
tur talia digestiua lenitiua minoratia & apti
tiua qualia conueniūt in interpolata de fle
gmate dulci sibi propotionali.

¶ Capitulum .xxiij. de fe. melācholica et speciebus et causis eius.

Melancholica fe. est calor extrane⁹ accēsus in corde ex accēsiōe humoris melācholici existētis circa cor
et distemperantis humores eius & ab eo p/
cedens per venas & arterias in totum corp⁹
nocens naturalibus opationib⁹ vt de alijs
diximus. Et causa eius est humor melācho
licus naturalis vel innaturalis putrefactus
Et possumus dicere q cause quartane sunt
ea que generant melācholiam & putrefaciūt
eam. ¶ Diuiditur autem quartana in spe/
cies sm q diuiditur melancholia. Nam me
lācholia: alia naturalis. alia inaturalis. Na
turalis est q est fex sanguis. Innaturalis ē q
est adustio eius. & alia q est adustio flegma/
tis. & alia est que ē adustio colere & alia est
ebullitio melie & hec vocat qrtana vera siue
pura siue certissima. Alia est innaturalis. scz
q fit p adustionē alioz humoz. Et innatu/
ralis siue nota est q fit p cōmixtionē aliorū
humoz. Et hec dupl'r. s. p mixtionē vnitam
acqrentē vnā formā vel p nō vnitā stantib⁹
humorib⁹ inuicē mixtis sed sub suis formis
subalib⁹. Et etiā plures fieri pñt spēs quar
tane flegmatice. sm qd plures sunt spēs fle
gmatis. q: q̄libet spēs flegmatis pōt adu/
ri & ebullire & facere suā quartanā & pt etiā
melia aduri q: adurūtur interdū ptes subti
les & fit melancholia acris q est [illegible] ebul/
liendo cū cadit sup terrā a q fugiūt musce.
Alia pars melancholie grosse potest aduri
et fieri melancholia vsta minoris vstionis
q: cadens super terram non sic bullit. Nec
ab ea fugiūt sic musce & vt plurimū ē ex adu
stione & maxime ex adustione alioz humoz
et est nota & q feb. quartana fieri dicat ex
humore adusto nō est in ea hūor adeo adu/
st⁹ q sit factus cinis. nā ex eo nō fit ebullitio
cū priuatus sit humiditate tali q possit feb.
facere & est quartana vt plurimū de innatu
rali melācholia & raro fit incipiendo sed se/
pius pmutando. s. quia in alijs feb. fit talis
incineratio humorū qui putrefiunt & tanta
cōgregatio q ipsi ebulliētes quartanā cau/
sant qm̄ ipsi ebulliti & incinerati & multipli
cati ebullientes quartanam faciunt qui vir
tuti onerosi & ob opillationes pororuz ebu
lire parati a natura emittūt ad extra venas
vnde quartana fit. Fit autē vt plurimū qrta/
na in cōplexione melācholica etate media &
in autūno et potissimū his q cibis vescūtur
melācholicis vt carnes vaccine pecudine an
tique & qui lentibus aut alijs vescūtur legu/

minibus et caulibus et caseo antiquo et carnibus salsis vetustis et rancidis et piscib' vetustis grossis et capris et hircis et his q̄b' dñat colera nigra et habētibus splenes grossos et vt plurimū fit ex melācholia naturali aut ex melācholia vsta q̄ accidit in senectute. Que ỽo fit p adustionē alioꝝ humoꝝ fit in iuuentute frequētius et est in se saluioꝛ aliis fe. et p eā interdū accidit liberatio ab aliis egritudinib' sicut epilesia et mania et melācholia et saluior est q̄ est sine apate splenis et cū apate multotiens pducit ad ydropē et quartanā si nō accidit error vt plurimū nō trāsit annuz et causa q: sequitur motum solis qui est annus et fe. acute motum lune.

Capitulū. xxiiij. de signis quartane fe.

Signa quartane fe. sunt. Primuz est in principio paroxismi rigor cū frigore membroꝝ quasi oim. Et diuersus est a tertiana pura in qua frigus est cum pūctiōe et in aliis paroxismis augmētatur semper rigor et adeo frāgit vt videaẜ puenire ad ossa. et in pdicavẜ rigor diuturnior vt timorē inducat et dētes cōstringere facit et tremor q̄re significat ipsaz q̄n nō est tātus tremor in aliis vt sepe videanẜ ossa frāgi et in augmēto minorari vr̄ frigus et rigor. Et cā fractionis ossiū est q: materia adusta grossa dū exit venas sua grossitie et terrestreitate et siccitate nō pōt a natura cito pelli ad extra et fissa ibi grauādo locū videẜ q̄ frangat ossa et strident dentes q: lesio fit in musculis maxillarū et cā tāti tremoris est fortis mot' expulsiue irritate ad expellendū hunc difficilez humorē. Quare signū istud cōfractionis ossium et stridoris dentiū est ppriuz signū hui' fe. et calor in hac fe. venit valde lente et paulatim q: paulatim intrat calor in materia grossa et tarde et tñ cū difficultate. Et cuz hoc paroxismus est. xxiiij. horarū q̄n est pura sed si cū ea misceaẜ colera citrina ei' periodus minuitur: et si misceaẜ ei flegma plongaẜ et dimittit duobus diebus et inualescit die tertio. Et vt plurimuz moueẜ hora diei octaua fm plurimuz q: est hora motus melācholie et euacuationes plus sunt q̄ in flegmatica p sudorez et hoc est ppter viscositatē flegmatis et sunt minores q̄ in cholerica et pulsus est tardior et rarior et inequalior et puior et est pulsus habentis eā siлis ei q̄ est in vltimo senectutis et est pulsus in pncipio paroxismi vehemētis tarditatis raritatis et diuersitatis et est decliuis ad duritiē ppter siccitatez humoris et vrina est subtilis: alba aquosa et cruda et interdum grossa sed in declinatione tot' est nigra et est lucida trāspens et hoc signum est cōe oībus quartanis et nō est in hac fe. tāta sitis: nec tāta estuatio: nec inflāmatio nec tāta inq̄etudo nec tātus dolor capitis et tāta alleuiatio apparet post paroxismū q̄ta in tertiana et paroximus quartane nil derelinq̄t fumosuz nec semi cōbustum sicut flegmatica. Et sit in eis splen grossior et maior extra nature modum. Et fit color faciei viridis et similatur colori plūbi et arescit cutis et exiccaẜ. Et hec fe. pducit ad debilitatē visus pseuerādo et tussit cuz difficultate ppter exiccationē pectoꝛis toracis. Et antecedūt hāc fe. ea q̄ generāt colerā nigrā in exercitiis et dieta pstitutiōe et hora et regiōe et eger sepe hz splenē grossuz et est attendendum si pluribus accidit illo tempore.

Capitulum. xxv. de signis quartane note a flegmate.

De signis quartane note a flegmate facte primū est antecessio egritudinū flegmaticaꝝ et paroxismi sunt lōgiores respectu aliaꝝ notaꝝ et in hac accidit frig' plus. s. intēsiu' et plus durans et sudor tardior q̄ in facta ex adustiōe sanguinis. s. vel tardi' venit vel est longior et difficilior et est vrina grossior q̄ in aliis quartanis notis et etiā q̄ in pura. Et durities venaruz est minor. Ita q̄ pulsus est in ea min' dur' q̄ in aliis et sitis et alia prouenientia a calore sunt in ea remissa et cōplexio dz esse in ea frigida: flegmatica etas senectutis ips hiemis aer frigidus. Et signa facte a flegmate salso est oris salsedo cū pruritu toti' corpis et calor intensior q̄ in facta ab aliis flegmaticis adustis et frigus min'. Et fiunt raro fe. quartane ex adustione humoꝝ sine calefactione epatis. Signa facte a melancholia sanguinea sunt primuz antecessio morbi sanguinei calidi pcipue. s. fe. sanguinee potētes adustionē facere. nā si fe. sanguinee succedat quartana estimandū a sanguine fieri. Et vrina rubea q: sanguis adustus adhuc sapit de natura sanguinis et pulsus cuz hoc attestaẜ dñio sanguinis. nā est pulsus plenior: maior et fortior et cōueniētia pticulariuz. s. cōplexio etas

aer regio ⁊ forma ⁊c. signa quartane adustio ne colere sunt pulsus est maioris velocitatis ⁊ frequẽtie ⁊ incipit cũ orripilatione ⁊ frigore in carne qꝛ magis sentit̃ versus cutem ꝙ versus ꝓfundum ⁊ est priuatiuuꝫ ex reuocatione caloris potius ꝙ positiuuꝫ ⁊ est cuꝫ sudore magis ꝙ in aliȷ̃s notis quia materia est subtilior ⁊ magis apta trãsire in sudorem. ⁊ est cum vigiliȷ̃s ⁊ aliȷ̃s accidentibus a calore prouenientibus intensioribus ꝙ in ceteris quartanis ⁊ vrina est rufa nigra magis subtilis ꝙ in aliȷ̃s ⁊ venit successione fe. cholericarum ⁊ etiã ex cõplexione cholerica ⁊ aliȷ̃s s. sessu etate arte ⁊ reliquis. ⁊ signa facte ex adustione melancholie naturalis licet ipsa raro accidat qꝛ raro melancholia naturalis aduritur adeo vt fiat adusta et hoc propter ipsius siccitatem intensam ⁊ si accidit: potest cognosci per antecessionem fe. quartanaruꝫ ⁊ ex cõuenientia particularum. s. habitudine tpe ⁊c. et ex pulsu minori ⁊ duriori ⁊ debiliori pulsu aliarum.

¶ Pronosticũ. quartana sanguinea est salubrior et breuior ꝙ alie: post illas ex cholera: post ex flegmate: ⁊ post ex melancholia et vt plurimũ durat per annũ ⁊ oẽs vt plurimuꝫ sunt salue ⁊ quartana de materia melancholica cũ duritie splenis aut epatis: aut apate eoꝝ est pessima ⁊ ducit ad idropem ⁊ cũ malo regimine est pessima ⁊ mortalis.

¶ Capi. xxvi. de cura quartane per dietam.

Quia feb. quartane sunt difficilis curationis lꝫ sint securiores ⁊ salubriores aliȷ̃s opus est attendere eas valde p̃sertim qꝛ longissime ex se sunt cũ vero nõ attendunt̃: sunt longe plus nã quedã interdũ durant pluribus annis vt alique inuente sint. xv. annoꝝ. variat̃ ergo cura primo habito respectu ad causam siue ad speciem cause qꝛ qñ est ꝑ adustioneꝫ sanguinis vel colere vel flegmatis ⁊ cũ hoc variatur respectu tempoꝝ. s. qñ est in principio vel augmẽto vel statu ⁊c. Attendendus est ergo aer ne frigidus aut siccus sit nõ solũ in die paroxismi sed ⁊ in aliȷ̃s ⁊ cũ hoc aventis custodiẽdus ⁊ orientalibus p̃sertim. motus etiaꝫ corporei laboriosi exiccantes obsunt ⁊ etiã exercitiũ ⁊ tristitia ⁊ solicitudo ⁊ timor et vigilie obsunt nõ tñ in die paroxismi ⁊ oẽs cibi generantes melancholiã. Nam si difficilis sit cure adhibitis remediȷ̃s cõgruis ꝙto magis si negligantur nociua. abstineat ergo a frigidis ⁊ siccis ⁊ grauibus cibis sicut bouina caprina porcina caro ⁊ oĩbus viscosis ⁊ grauis digestionis ⁊ piscibus grossis ⁊ lacte ⁊ caseo ⁊ fructibus ventosantibus ⁊ leguminibus oĩbus ⁊ lenticulis nec dieta conuenit subtilis ꝓpter eius longitudinem: nec die paroxismi cibentur vel saltẽ hora eius. ⁊ sient in leticia ⁊ gaudio licet interdum timor aliquis maximus sanauerit aliquos. Augeat̃ ergo somnꝰ ⁊ quies eis vltra consuetudinẽ naturalem et moderata ficatio conuenit ⁊ diebus quietis exercitiũ moderatum cõfert ⁊ intrare aquaꝫ sedendo ante cibũ bonũ sine sudore ⁊ potissimum in declinatione vl'i ⁊ sint cibi nõ ventosi nec grossi nec stiptici ⁊ boni sanguinis generatiui ⁊ tẽperati in qualitatibus ⁊ tendẽtis ad caliditatem ⁊ in humiditate temperati vt sunt ficus. sicci vero cibi non conueniũt: lactuca vero cũ eruca ꝑata ꝯuenit qꝛ ad humiditatẽ tẽdit cũ frigiditate ⁊ pepones conueniunt ⁊ ꝑfice qꝛ subtiliatiui resolutiui ⁊ ꝓuocatiui. lꝫ oĩno in die paroxismi nõ dent̃ cibi nisi eger sit macer aut resolubilis ⁊ puer ⁊ paroxismus sit valde lõgus. nã in his casibꝰ ꝙ minus possumus attẽtã tñ cõstantia virtutis et ad ꝑticulares cibos veniẽdo dãdi sunt sicut pulli ꝑdices auicule nõ stãtes in aquis ⁊ oua ⁊ pisces in petrosis locis degentes ⁊ de fructibus cõueniunt passule granata amigdale ficus fistici ⁊ interdũ dactili ⁊ de vino sit album inter vetus ⁊ nouũ ⁊ debile ⁊ limphatũ vnde in quartana intẽtio est magis ad causam ꝙ ad fe. In causone vero est ecõtra in die tñ accessionis si opus est: detur de ptisana ⁊ brodio pulli vel pulle parue ⁊ brodio cicerũ nõ ꝯstãte virtute: nec incõuenit super epulis ponere de puluere cardamomi ⁊ a pluribus conceduntur in diebus q̃etis ficus sicce ⁊ allia cocta ⁊ carnes elixe cuꝫ spinacijs et carnes agnine ⁊ vinũ ꝯcedũt citrinũ odoriferuꝫ limphatũ. si fuerit cũ opilatione in epate: sed si sine opilatione nõ limphatũ in diebus quietis ⁊ scito ꝙ vinũ nouũ claruꝫ nõ turbidum magis humectat materiã melancholiã ⁊ ipsam rectificat ꝙ vetus. ⁊ ponant̃ ista aromatica super cibis eoꝝ. ℞. cinamomi electi cardamomi maioris añ. ʒ. ß. croci. ʒ. ß. galãge nucis muscate macis gariofi. añ. ʒ. ß. ⁊ sunt ista

obseruāda in omni melācbolica egritudine. pmū est regimē bumectatiuū ꝛ impinguatiuum nō tñ faciat cadere in opilationē ꝛ boc vt babilitet corp⁹ ꝛ lenificet ꝯtra būorem melācbolicū. Scōm est regimē resolubiliū faciens resolutionē cum mediocritate et ꝓprie eius qđ babilitatum est ꝛ bec duo regimina oportet semper vt sibi iuicē succedāt. Tertiū est regimen euacuationū in quo tria sunt notāda. pmū est nō semel: nec multā: nec subitā facere euacuationē sed ꝑ interualla ꝛ cū tēperie. scōm est vt euacuatiuum sit mensuratū nō excedēs mediocritatē. Tertiū vt nō expolient euacuatiua a rebus lenitiuis et bumectatiuis ꝛ cū bis dꝫ esse intētio ad cōfortationem mēbrorum principaliū scꝫ cordis: splenis epatis, ꝛ stomachi.

ℭ Capitulū .xxvij. de cura quartane per potionem.

AD quartane curā prīo pmittatur lenitio vētris q̄ primo ꝑ clisteria lenitiua fieri pōt babito respectu ad materias cōes necessario repertas. ꝛ boc fit cū mollificātib⁹ cōibus sicut cū decoctione malue blitis ꝛ mercurialis ꝛ feñ. furfure et oleo ꝛ sale post vero fiat ab intra ptim lenitiuū et ptim digestiuū ꝛ fit secantabin cū aq̄ ordei ꝛ detur ꝑ tres vel q̄tuor boras añ porismū sꝫ in estate factū cū zucca. et in byeme cū melle ꝛ in estate cum multa aq̄ ordei et in byeme cū pauca. et nō solū detur añ porismū sed etiā post nec solū semel sed bis vel ter. nec solū in die porismi sed etiā alijs diebus q̄etis. sed sirupus cōueniens boc tpe in quartana pura. ℞. florū borag. buglosse et sticad. añ. ʒ. ß. liq̄ritie passulaꝝ añ. ʒ. v. anisi fumiterre añ. ʒ. iiij. ordei mūdi. ℥. ß. fi. decoctio et coletur ꝛ colatura sirupet cū melle ro. colato et parū acetoset et post istū sirupus detur lenis minoratio. post detur sirup⁹ iste ℞. oximellis simp. gerentabin añ. ℥. j. aq̄ scariole apij ꝛ maratri añ. ℥. j. demū leniter minoretur post detur bic sirupus ꝓ digestiuo q̄ digerēdo etiā cōfortat viscera et splenē. ℞. citracb scolopēdrie capilloꝝ veñ. lupuloꝝ fumiterre timi añ. M. j. corticū radicū apij feniculi petrosillini añ. ℥. j. melilliſſe sticados mēte folioꝝ vel fructuū tamarisci añ. m. ß. semis portulace passularū liq̄ritie añ. ℥. ß. decoquātur ꝛ sirupizetur cū acetoso simplici. et post boc digestiuū iterū minoretur materia cū boc minoratiuo. ℞. cassie. ℥. j. specierū indarū ꝛ de lapide lazuli añ. ʒ. ß. in aq̄ fumiterre in q̄ fi. decoc. rerū cōium et post circa mediū augmenti cōuenit sirupus iste. ℞. camedreos camepitbeos calamēti añ. m. j. corticū radicū buglosse et radicum capparis añ. ℥. j. liquiritie passulaꝝ sticados floꝝ boraginis et buglosse añ. ʒ. j. fi. decoc. q̄ sirupizetur et in byeme cū oximelle cōposito et in estate cum sirupo aceteso cōposito. et post bec iteꝝ minoretur materia et circa finē augmenti digeratur materia cum sirupo qui sic fit. ℞. radicum apij feniculi petrosillini sparagi brusci corticū radicū capparis enule añ. ℥. j. mediantis corticis tamarisci frassini genestre añ. ℥. ß. scolopendrie citracb timi isopi calamēti camedreos camepitbeos radicū asari cuscute añ. m. j. passularū sebesten liquiritie. añ. ℥. j. semi. anisi ameos carui dauci añ. ℥. ß. se. endiuie portulace añ. ʒ. iij. decoquātur ꝛ sirupizetur cū oximelle cōposito ꝛ sirupo ꝺ bisantijs ꝛ circa statū detur sirupus p̄dict⁹ additis epitbimo ꝛ folliculis sene cū polipodio q̄rcino ꝛ aromatizetur cum cinamomo ꝛ cardamomo et nuce muscata. Sed vt ꝓ iunioꝛib⁹ materia de quartanis magis luceat si volum⁹ euacuare incipiēdū est a lenitiōe vētris ꝛ ꝯuenit in boc aqua sicle ꝛ aqua mellis ꝛ ius galli antiqui decocti in aq̄ cū polipodio ꝛ sale de quo sorbeat pū añ cibū. ꝛ si nō satis sunt bec: leni cū clisteri. ꝛ clisteria in p̄ncipio mollia lenia sint postea vo acutiora. lenitiuū bonū in materia melācbolica. ℞. floꝝ bora. buglo. violarū sticados ꝛ folliculos sene decoquantur ꝛ distēpera i ea cassiefistule. ℥. j. ß. ꝛ si ad os stomacbi appetvenire materia ꝓuoca vomitū boc modo videlꝫ de aqua ordei in qua cocte sint radices rafani ꝛ radices q̄ comedūtur ꝛ pone in ea sirupi acetosi. ℥. ij. vel oximellis simplicis ꝛ postea prouoca ꝛ si in vijs vrine aliquid de materia cōi continetur: da aquā scolopendrie ꝛ endiuie. ꝛ si in declinatione paroxismi sudauerit sudorē adiuua dādo in potu de vino albo subtili cum aqua ordei calida: ꝛ si cū materia melācbolia videatur abundare sanguis vel si melancbolia fuerit ꝑ ebullitionē sanguis vel flegmatis vel si cum ea sit sanguis quia sit naturalr cōplexiōis sanguinee fiat flebotbomia ex saluatella in fini-

ſtra vel ex ſafena pedis vel ex emorroidibus vel p fluxū mēſtruoꝝ ſi ſit mulier vel pvento ſas aut ſanguiſugas ppe nares. ⁊ poſt eua/cuatonē materieꝝ cōium fiat minoratio et ſit initiū a leuioribus q̃le eſt. ℞. decoctiōis floꝝ ſticados boragis bugloſſe capilloꝝ ve. paſſulaꝝ aniſi polipodij ⁊ diſtēpa caſſie. ℥. j. diacatolicōis. ʒ. ij. vel. iij. ⁊ exibeaꝰ. deinde iteꝝ pmittaꝰ digeſtiovt qn̄ es in fine pncipij et imaginariſq͡ʒ aliq̄ digeſtio ſit facta qn̄ bn̄ non appet detur minoratiuū fortiꝰ gradatiꝫ tn̄ ⁊ vt pcedes ē ꝯueniēs ſi addaꝰ in doſi de diacatbolicō. ʒ. j. vl'. ij. vel ſucci ro. ⁊ cū vr̄ ma teriā digeri demꝰ fortiꝰ miorātiuū ⁊ vomitꝰ eſt valde ꝯueniēs in melācbolica q: euacuat maꝰias q̄ ſunt in ſtōacbo ⁊ q: ſtōacbus ē vi/cinus ſpleni in quo ē minera melācbolie eua cuatur ēt ide ⁊ euacuatio eradicatia nō eſt in vnicavice tentāda i bac egritudie tn̄ q: nō ex pectat vnicā creticā euacuationē cū digeraꝰ in lōgo tpe ⁊ paulatine: tū ēt q: eſt materia difficilis eradicatiōis ſi bn̄ ſit digeſta cuꝫ ſit groſſa ⁊ pōderoſa ⁊ medicie q̄ euacuāt melā cbolia ſimp. ſunt ſicut ſūt mirabolāi idi ⁊ em blirici polipodiū ⁊ epitbimū. Sꝫ epitbimū ſoluit cuꝫ āguſtia ⁊ labore ⁊ tarde. vn̄ ſi pōa tur cū eo pauciſſimo de ſcamonea ē bonū ſꝫ in mima q̄titate. Et pꝰ epitbimū ē lapis laꝫuli. Sꝫ medicie cōpoſite ſunt ſicut ſerū cū ꝫuccaro ſꝫ ſepe tribuaꝰ q: facile ſed ſi addaꝰ folliculi ſene ē miorātiuū bonū ⁊ apoꝫia de epitbimo ⁊ mirabolāis idis. et boc. ℞. mira bolanoꝝ indoꝝ kebuloꝝ aū. ʒ. iij. epitbimi te rātur diligēter cū tāto ꝫuccaro ⁊ bibātur cū aq̄ calida ⁊ doſis ꝯueniēs ē boc ⁊ bmōi pil/lule. ℞. epitbi turbit aū. ʒ. x. carui aniſi aū. ʒ. vij. ſe. apij maratri aū. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vj. te repigre ʒ. xv. iformēꝰ pillule cū ſuco mēte do ſis. ʒ. j. ß. ſūt facilis purgatiōis. Et aliō bonū ℞. violaꝝ floꝝ boragis aū. ʒ. j. ſene timi epi tbimi aū. ʒ. j. ß. mirabolāi citrini. ʒ. ß. deco/quanꝰ cū lib. j. aq̄ donec redeat ad mediū et coleꝰ. ⁊ iterū iſta colatura bulliat quouſq͡ʒ re manet. ℥. iij. ⁊ tūc ponaꝰ in ea reub. ʒ. ß. ⁊ bul liat modicū ⁊ iterū coleꝰ ⁊ tūc addaꝰ eſule. ʒ. j. ⁊ deꝰ in die añ acceſſionē. De euacuatio ne p vrinā nō fiat i pncipio cū diuretico for ti ſꝫ vt ſupdictū eſt debile. De euacuatione p ſudorē dū materia eſt ſemidigā da dyapi pereō ⁊ pōe duo vaſa plena aq̄ bullita egro ante ⁊ retro in qua ſit bullita camōilla ficle et calamētū ſub cooptura lecti potiſſimū et fiat inūctio cū oleo camōillino ⁊ anetino. Et iſta pn̄t fieri oī bora fe. ſ. principio. medio de clinatione vl'i. Trociſci q̄ vt d: in vna aſſum ptione liberāt q̄rtanam. ℞. folioꝝ rute. ℥. j. croci. ʒ. iij. iuſq̄ami albi. ℥. j. caſſie lignee. ℥. ij. ſulfuris viui. ℥. iiij. cōfice cū aq̄ ⁊ fac trociſ/cos. ʒ. j. ⁊ da cū mulſa et aceto pill'e ad ideꝫ. ℞. peonie gētiane caſtoreī abſintbij aū. ʒ. ij. cētauree minoris camedreos ſene lapidis la ꝫuli aū. ℈. j. doſis. ʒ. ß. añ borā acceſſionis cu rat quartanā in tribꝰ vicibꝰ ⁊ crocus ⁊ raſu ra eboris cū vino bibunꝰ ⁊ ex eis eſt radix cē tauree mioris. ⁊. ʒ. j. gētiane cū vino optio ſi daꝰ añ acceſſionē p quattuor boꝝ. ⁊ bibaꝰ vi nū decoc. gētiane. ⁊. ʒ. ij. radicū aꝫari cū vino calo. Et q̄dā expti ſunt ſuccū radicū ebuli. ʒ. ij. añ poxiſmū p borā. Et iā exptū eſt vinuꝫ decoc. mētaſtri poſt vnā mioratione cū. ʒ. ij. tyriace ⁊. ʒ. iij. aque vitis ⁊ liberauit. Et pꝰ tres bonas miorationes iſtud remediū libe rauit aliquos nō ſolū a quartana. ſed etiaꝫ a flegmatica maxime datū añ acceſſioneꝫ p borā. Ex bmōi medicis eſt aquavitis cū pul uere gariofiloꝝ. Et quidā dāt añ acceſſionē mirrbā et gūmi edere cū ſucco vel vino de/coctio. camedreos. aut cū ſucco rutbe vl' ſeie ipſiꝰ. puocat eīn appetitū ⁊ deſtruit mel'iaꝫ Sed ſemp eſt adbibenda diligētia in q̄rta/nis ad ſplenē ⁊ epar ⁊ ſtomacbū. magis tn̄ ad ſplenē ⁊ in flegmaticis ad ſtomacbū. in colericis xo ad epar. Experimentū pbatū ℞. anfractus ſiue mēbrana q̄ ſunt in nucibꝰ diuidētia ptes nucis ⁊ decoquanꝰ in vino ⁊ ex illo vino bibaꝰ ciatus añ acceſſionē et ff. boc tribꝰ vicibꝰ. ⁊ de vtilibꝰ eſt potare ſuccū eupatorij qui ſit. ʒ. ij. cū modico vini. Aliud etiā expimentū. ℞. anfractus nucū ductos ⁊ ſtercus irundinis piſtos ⁊ folia bugloſſe q̄t/tuor collecta de q̄ttuor turſis ⁊ ſimil'r de q̄t/tuor turſis boraginis ⁊. iiij. folia cētauree mi noris ⁊ ſolū cētauree radices ⁊ bulliant oia in vino vſq͡ʒ ad mediū ⁊ cū boc ſucci eupa/torij ⁊ ſucci taſſi barbaſi aū. ℥. ij. Et pmo bi baꝰ vinū añ acceſſionē p tres vel. iiij. boras in quattuor acceſſionibꝰ ⁊ ſi nō liberaꝰ: bibā rur illi ſucci in quattuor acceſſionibus añ tn̄ paroxiſmum per boras. iiij. ⁊ liberabitur et ſemper vini ⁊ ſucci ſint calidi actu. ſed poſt

xl.vel.l.paroxismos. Hoc expimētū ē infallibile ⁊ ē. recipe palme xp̄i ⁊ ē satirionis spēs ad q̄ntitatē digiti pollicis bn̄ pistatā ⁊ distēpatā cū optio vino albo ⁊ euomet materias malas ⁊ diuersas.s.citrinas ⁊ virides ⁊ nigras ⁊ pꝰ videbit̄ ꝙ paroxismi sunt augmētati ⁊ inde ad iiij.vel sex dies iterū det̄: ⁊ si opꝰ erit post ēt iteret̄ ⁊ liberabit̄ ꝙ nō veniēt plꝰ et p̄dicta radix mouet īterdū p inferiꝰ. Est ēt res alia in q̄ nō est error aliq̄s post plures purgationes.i.minorationes ⁊ ē ista postq̄ durauit p mēsem. recipe sirupi de eupatorio.℥.j.acetosi simpl̄.℥.ß.vel oximellis simplicis. īpe hyemis buglosse scabiose ⁊ scolopēdrie vel aque absinthij ⁊ aq̄ eupat. in hyeme in estate et interpollatis diebꝰ fiat clistere etiā pꝰ deīn purget̄ cū medicia supius vltimo loco dicta post cōponat̄ tale medicamē. ℞. turbith electi.ʒ.j.gingiberis albi solidi.ʒ.ij. armel.ʒ.ß. folliculoꝝ sene.ʒ.ß.cinamōi electi grana.vij. zuccari al.ʒ.iij.pistent̄ oia subtiliter ⁊ bn̄ misceant̄.post totū in tres ptes diuidat̄ ⁊ det̄ vna i die p̄cedēte accessionē ⁊ pꝰ an̄ aliā accessionē da scđam. ⁊ pꝰ alia die tertiā ptem.

¶ Capitulum.xxviij.de cura quartane notbe siue non pure.

Quartane note reqrūt maiorē humectationē q̄ q̄cūq̄ quartane pure sed in oibus alijs eedē sunt intentiōes in notbis q̄ sunt in puris. Quo ad dietā aer requirit̄ magis humidꝰ ⁊ minꝰ calidus. plus stet in letitia. plꝰ dormiat: minus moueat̄ ⁊ fricet̄ plus ⁊ vtat̄ balneo hūectatiuo ⁊ minꝰ resolutiuo. ⁊ panis sit minꝰ similaginēꝰ recēs nō calidus. Et carnes sint oēs vsuales laudabiles ⁊ ideo anserū. Et agni annualis ⁊ capreti iuuenis. Et cū lacte capno sit bonū ferculū cū istis laudabilibus carnibus ⁊ cū zuccaro ⁊ testiculis galloꝝ. Et ex bonis cibis sunt ptisana: far ordeū ⁊ amigdalatū ⁊ in suis ferculis poni p̄nt spēs alafangine ⁊ cinamomū ⁊ cardamomū ⁊ ex fructibꝰ passule ⁊ capes cōditi ⁊ hoc cōueniēs est in oi q̄rtana.s.q̄d accipiat oi die bis.℥.j.ß.oximellis squillitici an̄ prandiū ⁊ an̄ cenā p horā ⁊ sepe accipiat pill̄as stomaticas.i.de q̄rto in q̄ntū vel sextū diē parū iñ p vice.s.℈.j. et si i oi q̄rtana cal̄a se abstineat eger per.xx. dies ab oi gn̄e carniū ⁊ vino nō est incōueniens si virtus sufferat ⁊ intelligo in diebus paroxismi ⁊ flēōmia sinistre manus est cōueniens si alia cōsentiūt.i.de saluatella vel basilica. deinde fiat minoratio vel euacuatio leuis cū mundificantibꝰ sanguinē sicut cassia et manna cū zuccaro violato ⁊ electuario indo. Et post det̄ sirupꝰ hmōi. ℞. acetosi simp.℥.j.ß.gerentabin.℥.ß.decoctionis capilloꝝ ve. scolopēdrie liquiritie se. ēdiuie ⁊ da multis diebus ⁊ post fiant clisteria q̄si oi die q̄etis ⁊ cibet̄ omi die quietis de pulla et sero de farre. die v̄o exacerbationis cuz farre si tolerat virtus. Et da tale minoratiuū. ℞. pulpe cassie.℥.j.dyasene.ʒ.iij. dyacathaliconis.ʒ.iij.ß.distempa cū decoc.capilloꝝ passularum liquiritie scolopendrie boraginis ⁊ florum fumiterre. ⁊ p lenitiuo electa sunt clisteria p̄cedentia post digerat̄ cū hoc digestiuo ℞. passularū seminum cōium mundatorum seis endiuie an̄.ʒ.vj. radicū buglosse ēdiuie apij oim.℥.j.capilloꝝ ve. ceterach scolopēdrie cicoree lupuloꝝ an̄.m.j.cuscute liq̄ritie floꝝ fumiterre boraginis buglosse violaruz an̄. ʒ.ij.corticū radicū capꝑis assari.an̄.℥.j.ß.decoquant̄ in lib.iiij.vsq̄ ad mediuz ⁊ colent̄ et cuz lib.iiij.zuccari cū isto sirupo ⁊ electuario dicto minorādo ꝓcedat̄ q: optimū in q̄rtana de adustione sanguinis etiā si esset continua ꝓportiōalis. De cura quartāe notbe a melēa colerica in hac regat̄ infirmus maiori refrigidatione q̄ in p̄ma ⁊ materia digerat̄ cū oxizacara vel sirupo acetoso cū aqua endiuie boraginis ⁊ buglosse ⁊ post det̄ minoratiuū ⁊ det̄ tale lenitiuū. ℞. cassie.℥.j.ß. distempa cū aqua casei in qua infuse vel cocte sunt viole tamarindi flores boragis buglosse polipodij sene ⁊ det̄ sibi ⁊ post diebus quietis fiant fricationes leues. ⁊ an̄ paroxismū ⁊ det̄ sirupus.s.de pomis quez ponit Mes.q̄d fuit sabor regis medorū ⁊ recurre ibi in capl̄o de mania ⁊ melēa: deinde detur tale lenitiuū. ℞. māne cassie fi. zuccari violati.an̄.℥.j.dissolute in decoctione violarū liquiritie passularum iuiubaꝝ floꝝ boragis et fumiterre. Et fiat sepe clistere lenitiuū et post sepe iteret̄ sirupus. Et post sex dies iteret̄ lenitiuū p̄dictū. De cura melēie mixte cū flegmate in hac egritudine si se. est leuis subtilia regimē diete vt in p̄ncipio nō dent̄ carnes. sed dent̄ alia sicut panis lotꝰ panis decoctus cū zuccaro ⁊ in sero ptisana est cōue

niens.⁊ fiat clistere lenitiuum euacuãs materias cões necessario reptas. post hõ lenitio p superi⁹ est cõueniens:ʒ in die paroxismi abstineat a cibis p̄serti in hora paroximi. p⁹ horã hõ det̃ vel de ptisana vel de pane loto cũ zuccaro si virtus nõ sit debilis:si hõ sit annualẽ agnũ.vel meli⁹ de pulla pua ⁊ si vult incipiat potare vinũ. Et p digestiuo sirupũ mellitũ cuʒ aq̃ endiuie ⁊ apij. Et in q̃rtana flegmatica admĩstrent̃ medicie in q̃bus sit virtus polipodij ⁊ epithimi ⁊ hõtus turbith et cõueniũt ,puocatiue ⁊ illa in q̃ hõtus ẽ polipodij ⁊ turbith debet p̄cedere illã i qua ẽ virtus epithimi ⁊ turbith.q: corpora hmõi q̃rtane multiplicant de flegmate non adusto.q: licʒ flegma istud sepe nõ sit de materia se .põt tamẽ in illã cõuerti. Et cura huius p vomitũ cũ sirupo acetoso simplici cuʒ seminibus subtiliatiuis vt rape atriplicis aneti ⁊ similiuʒ ⁊ hoc materia incipiente digeri ⁊ hoc in principio ad excludendũ flegma contentũ in stomacho ⁊ in augmẽto semper aliquid de materia ,ppria. Et iõ semina ista cũ sirupo acetoso de melle cõueniũt Et si sit ibi virtus sinapis ad incidẽdũ bonuʒ. Et ls aliqui putauerit q̃ solum flegma salsum aduratur: non est verũ q: quelibet spẽs fleg. adurit̃ ⁊ hmõi flegmatice digeratur materia cũ oximelle cõposito ⁊ cũ diuretico ⁊ cũ sirupo de fumo terre equis partibus ⁊ purget̃ cũ d̃coctiõe q̃ sic fit. Re.florũ boragis buglosse violarũ poli.,turbith añ. ʒ.iij.liq̃ritie mũde passulaꝝ absinthij agarici lacce eup.añ.ʒ.ß.fricet̃ ⁊ fiat decoctio i sero caprino ⁊ in decoctiõe ponat̃ corticum mirabolanorũ ẽbolicoꝝ ⁊ indoꝝ añ. ʒ.ß. fricẽt̃ ⁊ cũ lẽto igne ⁊ colẽt̃ ⁊ det̃ ciat⁹ vnus in auror ı. Et digestiuũ: cõueniẽs ẽ gerentabi cũ oximelle cõposito cũ aqua feniculi ⁊ scolopẽdrie ⁊ hoc in augmẽto ⁊ mioret̃ cũ electuario ido ⁊ diascene añ.ʒ.ß. distẽpera cũ decoctiõe passulaꝝsticados scolopẽdrie ani si feniculi ⁊ post si sint rigores vel frig⁹ forte iungat̃ spina cũ oleo costino rutino ⁊ dia piptb⁹ añ horã accessiõis ⁊ ab extra cõfortet̃ stomach⁹ vel cũ oleis vel ceroto. Et post iteret̃ digestiuũ p̄dic tũ.⁊ siliter post predictas euacuatiões q̃ dicũt̃ eẽ in pricipio ⁊ p⁹ pcede cũ siru.d̃ oxielle cõposito ⁊ siru.de calamẽto cũ aq̃ sco.depost euacua cũ turbit ⁊ aga.⁊ poli. demũ i die q̃etis da hãc mixtu. Re.diatriõpipereõ aromatici gari.diaborraginati añ.ʒ.ß.cũ vino aro.⁊ cũ hoc p⁹.viij. dies det̃ tale digestiuũ.Re.radicũ.v.diuret. añ.ʒ.ij.dactiloꝝ caricaꝝ piguiũ nu. x.spicõ calamẽti pulegij ⁊ iso.mellisse stica.maiorane salute floꝝrorismarini se. papa.brusci petro.macedonici añ.ʒ.ß.rad.capisacori gari. valoriane peonie añ.ʒ.ij.scolo.citrac tamarisci añ.ʒ.iij.floꝝ hora.bugl.cap.ve.politrici diãtos añ.m.s.huliãt hec i aq̃ ⁊ cũ melle q̃ sufficit ⁊ aceto sq̃llitico fiat sirupus ⁊ est miral̃.i subtiliãdo ⁊ icisionẽ faciẽdo.post da elec.indũ cũ yra ruff. Quartanã vero ex adustiõe flegmatis si curare oportet:fiat eodem mõ quo supra dicta.Sʒ i oĩb⁹ fiat decliatio ad maiorẽ huiditatẽ ⁊ miorẽ caliditatẽ habẽdo tñ respectũ ad p̃ticulares dispositiões etatũ tẽpoꝝ regionũ ⁊ spẽʒ flegmatis pl'e ẽt est fieri q̃rtanã a mel'ia adusta. Et curanda ẽ sicut q̃rtana pura.i.de mel'ia pura per ebulitionem faciẽdo se.

Capitulũ.xxix.de quartana continua.

QUaʒ quartana cõtinua ex quolibet genere q̃rtane ⁊ quouis genere humoris faciẽtis iterpolatã q̃rtanaʒ fieri possit: sequit̃ q̃ ex nãli mel'ia ⁊ mel'ia innaturali fieri possit.vñ ex oĩ materia nota fieri põt q: tã ex mel'ia naturali q̃ ex innaturali fieri põt.Ita q̃ ex materia facta p adustionẽ mel'ie ⁊ facta p adustionẽ sanguis et p adustionẽ col'e ⁊ per adustionẽ flegmatis ⁊ silr dũ iste materie miscent̃ nõ tñ aduste et dũ miscent̃ ⁊ post adurunt̃: prime dicent̃ facte nõ p adustionẽ.alie dicent̃ p adustioneʒ istarũ dũ miscent̃ .s.qñ miscet̃ mel'ia cũ col'a vel cũ flegmate vl' cũ sanguie tali cõpõne q̃ mel'ia vincat ⁊ faciat ebulliẽdo vnã se.q̃ erit quartana.tñ denoĩata ab illo hũore q̃ cõsocius est mel'ie ⁊ hoc dico solũ p ebullitionem nõ p adustionẽ vñ dicet̃ quartana colerica quartana flegmatica q̃rtana sanguinea ⁊ ñ aduste:põt etiã fieri mixtio hec sed põt sibi addi vstio:⁊ sic erũt quartane de p̄dictis humoribus tñ vstis.Nũc istis sic stãtibus dico q̃ ex oĩbus istis cũ fiãt quartane notbe ⁊ interpollate:põt etiã fieri se.q̃ seruando ordinem paroxismãdi de quarto in quartũ ,ppe dicunt̃ quartane.sed iste oẽs qñ nõ huarent ordinẽ imo oĩ die paroxismarẽt quartãe vo

cantur. sed cũ hac cõditiõe .s. cõtinue vñ vocã
tur quartane ɔtinue. ꝛ licet iste praro inue/
niãt in actu practico aliqñ tñ iueniũt ꝛ iste
curari debẽt cura suaꝝ ꝓportionaliũ. vñ ꝓ/
ueniũt ꝛ vñ habẽt denoĩatioñe. Nec ẽ incõ/
ueniẽs ꝙ hũoꝛ q̃ debet facere q̃rtanã faciat
cotidianã .s. illã quartanã q̃ oĩ die paroxismat
qm̃ põt hũoꝛ iste eẽ vel in tãta q̃titate et ita
spsus ꝑ totũ corp⁹ ꝙ si paroxismare incipiat
paroxismet oĩ die. vel reperiri põt in trib⁹ di/
uersis locis talr̃ ꝙ vna die ebulliat hũoꝛ q̃
est i vno loco. altera q̃ est i altero ꝛ altera qui
est in altero. ꝛ ita oĩ die fiet vn⁹ paroxismus ꝛ
tñ de materia melãcholica ꝛ sic vocabit̃ q̃r
tana cõtinua. Cura ergo istaꝝ nõ dr̃ in in/
tentionalib⁹ ꝛ in mõ intẽtionũ a suis ꝓpoꝛ
tiõibus tã quo ad dietã q̃ quo ad positiõez
p̃terq̃ i hoc dz eẽ dieta grossioꝛ i oĩ re q̃ die/
ta sue ꝓportiõalis ꝛ in positione debẽt esse
medicine leuioꝛes maxime in dosi quã que
sunt proportionalis.

¶ Capit. xxx. de q̃ntanis et sextanis
et septimanis feb.

Et si praro in nr̃a hac patria feb.
iste .s. quitane. vi. vij. viij. ix. ꝛc. eue
niãt. Non tñ negadũ eas euenire
posse q̃ vel veniũt icipiẽdo ꝑ paulatinã con
gestionẽ vel ꝑ successionẽ aliaꝝ. Si ꝑ paula
tinã cõgestionẽ veniũt incipiẽdo hoc põt eẽ
vel ꝓpt̃ malũ regim̃ grossuz ꝛ viscosuz vl̃ me
lãcholicũ vel q: in aliquo de mẽbris interio
ribus .s. epate vel splene aut ẽt stõacho indu
cta ẽ aliq̃ mala dispositio vl̃ q̃litas q̃ aggre
gat hoc gen⁹ hũoris. nec facile remouet̃. vel
ꝓsequẽdo ẽt ꝑ successionẽ et hoc ẽ ꝓpter fe.
aliq̃s sicut põt eẽ ethica q̃ adeo exiccat cor/
pus ꝙ hũores fiũt icinerati ꝛ melãcholici de
melãcholia incinerata ꝛ grossa q̃ tuz merito
sue paucitatis. tũ ẽt merito sue exiccationis
ꝛ pauce hũiditatis pñ põt ebullire ꝛ fe. face
re alicui⁹ oꝛdiãte speciei sicut ẽ q̃rtana vl̃ ter
tiana vñ vel de q̃nto in quintũ vel de sexto
in sextũ. vel de septio ꝛc. Et signa ꝙ fiãt in/
cipiẽdo ꝛ non ꝑ successionẽ alteri⁹ fe. sunt ꝙ
nõ p̃cesserũt egritudies ad h̃ apte ꝛ ꝙ corp⁹
nõ ẽ apparẽter male dispositũ: sz q̃ ꝑ succes
sionẽ aliaꝝ fe. fiũt. noscũt̃ ex dictis patiẽtis
et notoꝝ eius. Nec verisile est ꝙ fiãt ex alio
hũoꝛe q̃ melancholico aut ex flãtico grosso
vel ex cõpositiõe amboꝝ ad vnã formã redu
ctoꝝ. Et cura ei⁹ est silis cure suaꝝ ꝓportio
naliũ ꝛ cõformiũ vt si sunt de solo hũoꝛe me
lãcholico naturali recurrat̃ ad curã fe. de na
turali melãcholia. sed si de inaturali ad suã.
Si xo de diuersis humorib⁹ vt de melãcho
lia cũ flãte vel salso vel dulci aut vitreo ad il
lã recurrat̃ vt p̃io fit lenitio vel cũ medicia
vel cũ clisteri ꝓpter materias necessarias re
pertas. scõo mioratio ꝛ ꝓuocatio vrine ꝛ ꝓ
uocatio sudoris ꝛ mat̃ie digestio deĩde pau
latina euacuatio addẽdo incisiua ꝛ calefacti
na cũ materia sit grossioꝛ ꝛ viscosioꝛ ꝛ subti
liãdo cibos .i. dieta sit subtilioꝛ. Et in die pa
roxismi fiat vomit⁹. ꝛ si opus ẽ flõmia in die q̃e
tis. Sed in fe. q̃ fit ꝑ successionẽ alteri⁹ feb.
vel egritudis cũ virt⁹ sit debilis ꝛ corp⁹ exte
nuatũ ɔueniẽs est dieta resumptiua ciboꝝ
magni ꝛ boni nutrimẽti ꝛ facilis digestiõis
et has fe. vocãt medici fe. erraticas. Et ego
opinoꝛ ꝙ nõ solũ de humoꝛe melãcholico: sz
etiam de colerico ꝛ flãtico ꝛ aliis possint fie
ri fe. erratice ꝛ ex malo regimine ꝛ mala di/
spositione alicuius membri principalis ag/
gregantis hoc genus humoꝛis paulatim et
post ebullientis ꝛ ꝓpter suã paucitatem non
seruantis ritum sue nature.

¶ Tractatus secundus de fe. spirituali/
bus ꝛ est de efimeris.

¶ Capitulum vnũ de fe. efimeris.

Efimera feb. est caloꝛ extraneus
ꝛc. Subiectũ eius sunt spũs tam
vitales q̃ aĩales q̃ nutritiui. et ꝑ
raro accidit caloꝛ iste extraneus in
vno spũ ꝙ non accidat in altero cum oẽs fa
cile sint inflãmabiles. Et licet hec feb. sit fa/
cilis curatiõis ẽ tñ difficilis cognitiõis. Naz
difficile discernitur a tertiana ethica ꝛ fle/
gmatica cuz sola existẽs sit pauco tp̃e dura/
tura. Nam ad plus durat ꝑ triduũ lz q̃dam
dicãt possibile esse ꝑdurare ꝑ sex dies quia
post hoc tp̃s transire põt in tertianã ethicaz
et flegmaticã. Cause eius possunt esse primi
tiue ꝛ corpoꝛales ꝛ similiter antecedentes ꝛ
coniuncte. Primitiue vt extrinsece. Corpo/
rales vt intrinsece. Extrinsece sunt caloꝛ so/
lis laboꝛ ꝛ exercitium ira: tristitia: timoꝛ: le/
ticia. Corpoꝛales vt fames sitis opilatio et
similia. Signa distinguẽtia ab aliis fe. sunt
quia vt plurimũ incipit a causis primitiuis
et extrinsecis. Aliud quia non incipit cum

frigiditate extremitatū vt alie. sed cū paucis
simo frigore toti⁹ corpis ꝛ non videt̃ frigus
febrile nec cū retractiōe pulsus nec vrīa vide
tur variata in p̄ncipio a naturali. Aliud qꝛ
in p̄ncipio vr̃ leuis sine accidētibus malis.
Aliud qꝛ augmētū nō durat vltra duas ho/
ras. Aliđ qꝛ accidētia in statu nō sunt seua.
Aliđ qꝛ in nullo tp̄e est vehementis caloris
nec cū multo dolore capitis ꝛ eradicatio est
cū pauco sudore simi naturali sudori ꝛ qn̄ vi
des hūorē plurimū tunc nō est efimera. aliđ
si eger igrediat̃ balneū nō hꝫ quasi oripila/
tionē. Aliđ si egredit̃ balneū egredit̃ leuior
q̄ꝑ in alijs fe. Signa ꝑmutatiōis efimere in
alias fe. Et p̄mū ꝙ si decliet cuꝫ sudore non
mūdificat̃ ꝑ ip̄m sicut efimera. Aliđ qꝛ i nō
efimera est declinatio longa et difficilis et
pulsus ostēdit nō mūditiē ꝛ si p̄mo erat do/
lor capitis in nō efimera remanet aliquid ꝛ
hoc signū est ꝙ efimera ꝑmutata ē in putri
dā vel ethicā ꝛ si ꝑmutata ē in ethicā erunt
signa ethice. ꝛ si ꝑmutata in putridā erūt si/
gna putride. Signa ethice qꝛ arterie appa/
rent sicciores ꝛ fe. est in oībus mēbris nec ab
egro ꝑcipit̃ ꝛ post comestionē ꝑ tres horas
est augmētatio ꝛ pulsus ꝯuat eq̄litatē cum
duritie arteriaꝝ. Et si ꝑmutat̃ ad fe. sangui
neā. s. sinocā tūc apparet repletio venaꝝ et
tumor faciei ꝛ inflatio ei⁹. Et qn̄ ꝑmutat̃ ad
putridā ē diuersitas pulsus ꝛ coartatio ꝛ ca
liditas mordicatiua ꝛ accidētia seua ꝛ oripi
latio ꝛ vrina variata ab efimera. Cura efi/
meraꝝ oīm vt breuiter tractet̃ cū sint fe. ad
quas medic⁹ raro vocet̃ ꝛ raro habeat in istis
laborare dicet̃ cura gn̄alis. s. ꝙ p̄mo īuestigē
tur cause ꝛ in remouēdo eas laboret medic⁹
et eis remotis minuet̃ vt plimū fe. ꝛ hoc fa/
ciat cū suis ꝯtrarijs paulatim tn̄ ꝛ modera
te. vt si efimera ꝓueniat a calore vl' solis vel
aeris vel calidis cibis vel potib⁹ vl' ex ira vel
exercitio ꝛ labore magno vel siti vel fame vel
similibus p̄mo mitigēt̃ aut tollāt̃ ille cause mo
derate tn̄ inducēdo ꝯrias dispositiōes ꝛ de
mū cibi admistrētur ꝯrij illis causis. Et post
satis valet aq̄ frigida in mltis efimeris exti
guēdo flāmā a spiritib⁹ ꝛ toto corpore. Et
cū hoc balneū aq̄ dulcis frigide actu vl' semi
frigide vel tꝑate ꝯm ꝙ vides necessitatē aut
corporis habitudinē aptā ad tolerādū ꝛ p̄/
mo sit initiū ab aq̄ tepida vl' semi frigida et
ingrediat̃ totū corp⁹ in ea nec fiet detectus
ab aq̄ qꝛ aer balnei nocet calefaciēdo ꝛ sudo
rē inducēdo. Si vero efimera eēt ex opilatio
ne. ꝛ nauseatiua satietate vel ebrietate. vl' qꝛ
eger sit catarrosus vel āgustiosus q̄si asmati
cus tūc in istis casib⁹ recurrat̃ ad sua capitu
la ꝛ sua remedia. Nā tum ꝓ breuitate: tū qꝛ
raro occurrit ꝙ medic⁹ vocetur ad has feb.
vt dictū est. non extendo plus sermonem.
Sed si q̇s longius hāc materiam videre vel
let recurrat ad Auicennā q̇ in his fe. efime/
ris ceteris vberior ꝛ copiosior fuit.

¶ Tractatus tertius de fe. ethicis.

¶ Capi. j. de fe. ethica ꝛ causis et sp̄eb⁹ ei⁹.

Ethica fe. ē calor extrane⁹ accen
sus in hūiditatib⁹ cordis et ab
eo ꝓcedēs ꝑ venas ꝛ arterias i
totū corp⁹ opatiōes sensibiliter
ledēs. Et itelligunt̃ hūiditates
cordis. hūiditates scđe q̄ quattuor sunt. s. no
mē nō habēs ros cābiū ꝛ gluttē. cū ergo i cor
de occurrit aliq̄ꝑ de cā tāta mēsura caloris ꝙ
ebulire faciat has hūiditates cordis ebuli/
tione exīnea đr in tali corpore ethica fe. ꝛ ꝯsu
mi icipit pria hūiditas đ sis. s. nomē nō hn̄s
q̄ q̄si ē sanguis ꝛ tūc ethica đr prie speciei cū
vero ꝯsumit̃ cū pria ēt ꝓpria hūiditas q̄ đr
ros tūc ē ꝯa spēs ethice. sꝫ p⁹ cū ꝯsumpta est
pria ꝛ ꝯa ꝛ iā cōsumit̃ tertia q̄ ē cābiū ꝛ inci
pit ꝯsumi q̄rta q̄ ē glutten tūc ē tertia spēs
ethice pria vocat̃ ꝓpri⁹ ethica scđa tabes vel
marasm⁹. tertia arefactio. Et cāe istaꝝ sūt qꝛ
aliq̄ fiūt incipiēdo vt pria q̄ vt plimū fit p⁹
efimerā fe. ꝯa ꝛ tertia fiūt ex fe. hūoralib⁹ et
post eas maxie p⁹ ꝯtiuas siue ēt diuturnas.
Et pria đr incipiēdo vt plimū p̄sertiꝫ qn̄ nō
venit post efimeras. Alie vt plimū ꝑ mutant̃
et tūc oēs iste latitudinē hn̄t qꝛ dū ē vel ꝑua
ꝯsūptio istaꝝ hūiditatū dr̃ p̄ncipiū dū ꝯo
maior augmētū dū aūt maxia status. nec de
cliatio pōt cadere nisi in pria ꝛ ꝯa nō autē in
tertia qꝛ incurabilis est difficilis cognitiōis
et facilis curationis secunda econtra.

¶ Capit. ij. de signis ethice ꝛ suaꝝ spēꝝ.

Primū est qn̄ patiēs transiuit oēs
horas exacerbationis vt ꝓximi
vel tipi ꝛ comedat si post comestio
nem ꝑ duas horas venit aliqua suꝑcalefa/
ctio q̄ etiā patienti videatur vel exacerba/
tio vel noua afflictio tunc est signum ethice.

⁊ si eger nō ꝑceperit ꝑmo calorē aliquē sȝ so lū p duas hor. pꝰ cibū ⁊ cā ē qꝛ cibꝰ pꝰ duas horas comestiōis cū sit semi digestus tā ac/ q̄siuit ō calore extraneo febriētis ethica fe. et illū calorē extraneū sentit quē lȝ pmo ha/ beret nō sentiebat qꝛ calor prior sibi factꝰ erat cōnaturalis ⁊ vniformis p totū ⁊ familiaris vn̄ nō ꝑcipiebat ab eo lesionē sȝ hūc calorē si bi nouū ⁊ additū ꝑcipit ⁊ aliȷ̄ tāgētes ꝑcipi unt. Aliud qꝛ tā eger q̄ tāgēs sp ꝑcipiūt vni formitatē caloris ꝑterq̄ pꝰ cibū p.ij. horas q̄re tūc post cibū calor ille ē auctus ⁊ illō au gmētū tā ab egro q̄ a tāgētibꝰ ꝑcipit. Aliō qꝛ lȝ intēsiue ⁊ gradualr̄ maior sit in ethicis q̄ in putridis q̄buscūq; tn̄ pp vniformitatē ⁊ ꝯnālitatē in toto nō ꝑcipit nec a tāgētibꝰ nec ab egro. aliō qꝛ pulsus est ꝺbilis a ꝓnci/ pio vsq; ad finē ⁊ sic appꝫ tāgenti. aliud qꝛ vrina i ethica est valde diuersa tā in mō sbe q̄ in colore q̄ ēt in diuersis ꝑtibꝰ eiꝰ qꝛ iter/ dū est oleagina iter dū nō. q̄nq; grossa: q̄nq; subtilis ⁊ q̄nq; petaloydes q̄nq; crinoydes ꝫm q̄ calor fe. cōsumit ⁊ resoluit qꝛ diuerso tpe in diuersis ꝑtibꝰ opaṫ. aliud qꝛ eger nū q̄ discernit in se caliītatē maiorē nec se cale/ re cū mala cōplō sit sibi facta cōnaturalis. aliud qꝛ pulsus ē ꝑuus durꝰ ⁊ debilis ⁊ fre/ quēs. aliud qꝛ in ethicis calefiūt digiti: sed in aliȷ̄s fe. lōgis infrigidanṫ pp carnē paucā q̄ remāsit in eis. aliō in eis est tussis sicca pp siccitatē pectoris. aliud color ethicoꝝ ē plū/ beus seu liuidus pp sanguinꝭ ⁊ spirituū pau citatēȝ. signa ethice prie spēi de illa q̄ sit ꝑ/ mutādo de effimera in ethicā prie spēi tam dictū sȝ de illa q̄ sit icipiēdo pria signa sūt ista. alteraṫ calor naturalis paululū ⁊ mem bra officialia videnṫ paꝝ alterata in colore ⁊ mutata ⁊ tn̄ eger nō sentit nec ꝑcipit aliq̄s assueṫ cū īfirmo ⁊ est aliq̄lis corꝑis extenua tio absq; ariditate manifesta: ⁊ qꝛ vrina hȝ aliquā pinguedinē natātē absq; renū dolor̄ et sine intēsa caliītate sensibili ⁊ cū hoc inci/ piūt appere aliq̄ signa ḡnalia sȝ satis occul te. signa secunde spēi sunt q̄n iā appuerunt signa prime ⁊ post incipiūt signa generalia dicta prius tūc manifestū ē q̄ incipit ethica scōe spēi sȝ ꝑferri addiṫ caliītas dū daṫ cibꝰ ei post. ij. horas. Et si cū additione caliītatis vr̄ facies subtiliata ⁊ oculi cōcaui ⁊ caro di/ minuta ⁊ cutis exiccata ⁊ tūc iā nō erit in ꝓn cipio sed erit in augmēto vel statu eiꝰ. Aliō vr̄ q̄ facies sit in cuti īdurata ⁊ q̄si sit ibi pul uis acq̄situs sicut in illis q̄ trāseūt p solē vel tāgunt cinerē. Aliō viuiditas cutis vr̄ deꝑdi ⁊ nigredo siue obscuritas acq̄ri. Aliō q̄ mul ta ariditas cutis vr̄ in facie ⁊ maxime circa cutim frontis. Aliud deꝑditio carnis in to/ to corpe. Aliud ad tactū cutis ꝑcipiṫ valde arida. Aliō pulsus ꝑuus spissus ⁊ debilis sȝ notabiliter ⁊ manifeste. Aliō in vrina ap parent vnctuositates ⁊ petala pp carnis cō/ sumptionē. Aliud elōganṫ pili ꝓpter ꝯsum ptionē ⁊ ꝓpter densitatē cutis q̄ facit pilos magis erectos ⁊ duriores ⁊ aspiores. Aliud qꝛ apparēt pediculi in corꝑibus eoꝝ ⁊ mul/ tiplicanṫ ꝓpter corruptionē nutrimenti sub cute vbi generanṫ queadmodū apparet in leprosis etiā q̄bꝰ ꝓpter defectū virtutis nu tritiue ⁊ immutatiue nutrimentū inficiṫ et infectū nō trāsit in carneȝ bonā mēbroꝝ aīa toꝝū. ⁊ natura nō potēs istud facere assimi/ lat ip̄m aīalibꝰ diminutis ⁊ vilibus ⁊ cutis exiccaṫ ac si sit coriuȝ q̄ō dā super osse et oīa ossa sibi numerari pn̄t ⁊ collū subtiliatū val de ⁊ epiglotti augmētatū vr̄ ⁊ vox facta sub tilis ⁊ fi fac. ⁊ totū corpus cōiunctū cū reni/ bus. Pronosticū. Prima spēs de facili cu/ raṫ. scōa dē difficili. tertia nūq̄. Qn̄ tertia q̄n vngues curuanṫ tūc est in statu ⁊ q̄n capilli exeūt tūc ē vicinꝰ morti qꝛ cōsūptū est hūidū substantificū cordis ⁊ alioꝝ membrorum.

¶ Capitulum. iij. de cura ethice per dietam.

Aer sibi primo pareṫ frigidus si naturalr̄ fieri pōt ⁊ humidus nō tn̄ intense sed si naturaliter fieri nō pōt fiat artificialiter q̄re loceṫ in camera terrea q̄ si possibile est habeat fenestras ver sus septētrionē ⁊ ostia vel si non est possibile ꝯsus orientē vt vētus septētrionalis vel oriē talis flans infrigidet aerē ⁊ si nō sufficit: in/ frigidetur hoc mō cuȝ flabellis ⁊ follibꝰ. nā aer tpate frigidus valde confert inspirādo ad cor et infrigidando ⁊ humectando cuȝ in corde sit minera huius febris. ⁊ plus confert q̄ cibus frigidus et humidus et si opus est humectetur etiā artificialiter cuȝ frondibus vitis salicis canne ⁊ rosis ⁊ violis ⁊ simili/ bus. Quo ad cibos et potus sint frigidi et

humidi natura ⁊ etiam arte. nō tñ intēse fri
giditatis. vñ ↄuenit mica panis bñ mūdi a
furfure ⁊ infusi in aq̄ ⁊ sic comedāt p̄sertim
in p̄ncipio cū infirm⁹ nō est debilis ⁊ ↄuenit
pulla pua bñ cocta sine pigūedine ⁊ in bro/
dio illo pōt poni de farina tritici vel farris
tū alterata sit cū lactuca borragie bleta vl' cu
curbita ibi decoctis ⁊ ī modū minuti cū pau
co sale comedere pōt. vel ēt pōt fieri ferculū
in decoctiōe cācroꝝ fluuialiū vel pisciū puo
rum de petrosis aq̄s vel testudinū vel lima/
ciaꝝ. sed testudines ⁊ limacie bñ p̄parentur
prio. ⁊ mūdent a sorditie. ⁊ fiat isto mō p̄pa
ratio ipsoꝝ prio ponant in aq̄ feruētissima
et tantā faciāt morā q̄ exeāt de testis suis.
de post optie mūdent a sorditie lauando bñ
cum vio ⁊ post cū aq̄ deinde bñ elixent taliť
q̄ bñ sint decocte ⁊ in brodio illo possunt fie
ri mlťa fercula placibilia sicut cū ouis sicut
brodettū ⁊ cuꝫ pastillis vel farina tritici vel
farris vl' cuꝫ vermicellis vel laganis vl' fili/
bus. ⁊ silr pōt fieri de cācris prio p̄parādo ⁊
mundādo eos a corticibus ⁊ testis suis post
elixando ⁊ ponēdo de dictis supra in illis ⁊
post cuꝫ carnib⁹ eoꝝ possunt p̄pari et misce
ri vel cuꝫ ouis vel filibus faciēdo diuersa fer
cula vel in modū torte vel crostate vel simili
mō ⁊ sic mulieres et coci vtant ingenio suo
ponēdo de spēbus aromaticis cuꝫ eis vt bñ
redoleāt sed in pua q̄ntitate miscēdo cuꝫ re/
bus frigidis et hūidis vt fructus sicut cerasa
pruna et seia cōia vel lac ipsoꝝ vt magis sa
pida sint ēt cū zuccaro albo et dragāto ⁊ sic
pōt fieri de carnib⁹ cācroꝝ ⁊ pisciū minutoꝝ
comestio sua sit pum p̄ vice digestiōe primo
facta p̄mi cibi det scōs ne tolerēt famē q̄ ca
lerēt nimis et exiccarētur p̄pť eā. Et pot⁹ sit
p̄portionat⁹ cibo et sit vinū pauciferū bene
limpbatū vl' aq̄ ordei si tolerat stōach⁹ eorū
vel vinuꝫ ḡnatoꝝ ⁊ marie ex̄ cibum dū sitit ⁊
si v̄tus eoꝝ debilitaret detꝫ vinū rubeū pau/
ciferuꝫ tñ ⁊ bñ limpbatū. sꝫ in magna debili
tate deť interdū vinū potēs odoriferuꝫ sꝫ bñ
limpbatū ⁊ carnes pulline aut eduline aut
agni annualis tñ alterate bñ ad frigidū ⁊ ge
latina facta de extremitatib⁹ porci pui bñ tñ
alterata. de balneo ↄueniēti ethicis fiat bal
neū artificiale hoc mō q̄ in p̄ncipio ⁊ ī pria
specie ethice debēt poni in balneo aq̄ frigi/
de nō valde sed potius q̄si delectabiles. Et
tanto tpe stēt q̄ incipiāt nō tolerare posse ⁊
immediate sit balneum vel tina vel conca
de calida aqua tēperata. i. delectabili ⁊ tan
to tpe stent q̄ quasi appropinquēt sudori.
Et post iterū intrēt frigidā tinā si non sit te
diosa ⁊ iterū stent tāto tpe q̄ incipiat displi
cere post iteꝝ intrent frigidā ⁊ post exeant ⁊
q̇escāt tpate nec valde coopti sint pānis ne
sudēt. Nec balneū sit pānis cooptū ne in eo
sudent ⁊ si balneū tā calidū q̄ frigidū eēt ex
aqua in q̄ decocta eēnt ordeū folia cucurbite
vitis de nenufaris ⁊ violaꝝ aut rosaꝝ bonū
esset. et diligētia sit in ītrando balneū ne la
borent ⁊ iō bonū q̄ balneū sit p̄p̄iquū lecto
suo ⁊ poti⁹ portētur q̄ p se vadāt ad ip̄m et
sint īuoluti in pāno ⁊ sic portati ⁊ loca vbi
sunt tine balnei īfundāť si opꝫ aqua calida
qñ exeūt de frigida tina ⁊ aqua frigida qñ
exunt de calida ⁊ ponāť in lecto tēperato in
caliditate ⁊ frigiditate ⁊ satis molli ⁊ leni.
Et tp̄s introit⁹ balnei ⁊ celebrata sufficienť
digestione ⁊ facta egestione supfluitatum.
postq̄ quieuerūt in lecto cibenť ⁊ si prio po
tauerit de aq̄ ordei. et post duas horas cibē
tur bonū ē si v̄o nō possunt tāto tpe sine cibo
stare cibenť sine assūptiōe aque ordei. Et si
añ p duas horas q̄ intrent balneū biberint
de aq̄ ordei bonū. Et si ter ī die iteretur bal
neū bonū dum tñ celebrata sit digestio ⁊ sto
machus vacu⁹ ab egestiōibus. ⁊ si in balneo
p̄iJciať lac sup caput bonū ⁊ lac sit vel mulie
ris vel asine vl' capre. Et spaciū inter vnam
balneationē ⁊ aliā sit q̄tuor vel. v. horaꝝ et
cib⁹ sit in pauca q̄ntitate p̄ vice nec balneū
intrēt nisi celebrata digestiōe ⁊ si eructāt cū
signū sit indigestiōis minoreť cibus ⁊ tarde
tur balneū possunt etiā ex lacte fieri multa
gña ferculoꝝ q̄ possunt cuꝫ lacte decoq̄ te/
sticuli galloꝝ ⁊ epar galliaruꝫ ⁊ lac fieri co
agulatū sine sale: ⁊ ↄuenit interdū caseus re
cens sine sale ⁊ deť hoc electuariū resūptiuū
ptisicoꝝ ethicoꝝ ⁊ ↄsumptoꝝ. ꝶ. ros. ru. se
bestē iuiubarū seminū citonioꝝ se. boragis
lactuce coriādri p̄parati papaueris albi sā
daloꝝ al. ⁊ ru. añ. ʒ. ij. quattuor se. frigidoꝝ
mundatorum liq̄ritie rase amidi pinearum
fisticoꝝ passularuꝫ enule añ. ʒ. ſ. storacis cala
mite spodij ligni aloes macis ambre añ. ℈.
ſ. mirtilloꝝ auri puri añ. ℈. ſ. ℞. corticis ci/
tri conditi rasure eboris ossis de corde cer/

ui margaritaꝝ añ. ℈. ß. carniũ testudinũ ne moraliũ. ℥. j. ß. zuccari cocti i aq̃ deco. liq̃ri. ⁊ dragãti li. ij. ß. ⁊ fiat electuariũ p bolos. Et aqua distillationis limacíaꝝ multum valet.

¶ Caplm. iiij. de cura ethice p potionem.

Licet ethica fe. possit ↄiungi cum alia fe. ⁊ de ea fit cura tanq̃ de fe. cõposita cũ alia. Dicemus mõ de ipsa simplici q: iterdũ ethica ↄiungit̃ cũ cã sua q̃ nõnunq̃ est tristitia vel ira vel melancholia vnde primo remoueat̃. ira tristitia leticia melãcholia cũ patiẽtia. Intentio ergo ad malã dispositionẽ est infrigidare ⁊ humectare. quare in mane in aurora det̃ aque ordei cũ zuccaro bona q̃titas .s. ppe librã cũ tãto zuccaro albo q̃ delectet̃. Demũ in tertijs detur de ferculo aliquo facto cũ brodio cãcroꝝ vel testudinũ vel limaciaꝝ cũ pulla pua decoctoꝝ ⁊ ponat̃ aliq̃d de puluere cinamomi ⁊ nõ comedat vsq̃ ad satietatẽ ⁊ bibat de vino albo debili bene limphato vel etiã de rubeo si plus sibi sapit ⁊ post celebrata digõne ⁊ facta euacuatione vẽtris intret balneũ aq̃ frigide primo ⁊ post calide vt dictũ est de balneis ⁊ in exitu a balneo quietat᷒ in lecto molli ⁊ frigido accipiat de cõfectione restauratiua cum testudinibus facta ⁊ demũ in sero celerata digestione intret balneum ⁊ post in lecto sicut dictũ est quietet. Et cena sua sit vel cũ gelatina vel cum crostata in parua q̃titate vel cum ptisana facta in brodio testudinũ cãcroꝝ vel limaciaꝝ vel oĩm simul. Et cũ aq̃ distillatiõis limaciaꝝ p̃nt fieri varie epule ⁊ trocisci de cãphora iterdũ post datã aquam ordei in mane sed in pauca q̃titate anteq̃ intrẽt balneũ aut dãduz de lacte vaccino de quo extractũ est butirũ loco aq̃ ordei in mane ⁊ post intret balneũ ⁊ post prãdiũ suum vt dictũ est semp sit in cibis suis de decoctione testudinũ ⁊ cãcroꝝ ⁊ limaciaꝝ si sit possibile ⁊ in nocte ẽt refocilari põt cũ elec. resumptiuo ⁊ bibere de vino debili. ⁊ sic pcedat oĩb᷒ quasi dieb᷒ ⁊ noctib᷒ pуocãdo sibi somnũ nã satis ĩpinguat ⁊ restaurat somn᷒ tẽperat᷒. et sepe ieiuno stõacho post exituz a balneo potet vel de lacte mulieris ab vbere sumpto vł asine vel capre recẽter mulso ⁊ sic variet epulas diuersis tpibus istis siłes. Inunctiones ab extra sint. ℞. olei de papauere de cucurbita. de nenufare olei de salicibus añ. ℥. j. cere pum fiat vnguẽtum ad vngendũ pectus. ℞ axungie galline crurium vituli butiri recentis sine sale sepi yrcini añ. ℥. ß. axungie anatis axũgie serpẽtis cocti muscillagis sẽis psilij citonioꝝ añ. ʒ. ij. dragãti gũmi arabici añ. ʒ. j. olei violati olei amigdalaꝝ añ. ʒ. j. ß. cere noue. ⁊ fiat bene cursibile de quo tepido inungant̃ ptes pectoris ante ⁊ retro: ⁊ sepe cibet̃ cum vitellis ouoꝝ ⁊ medulla panis ⁊ vino debili. Si ṽo supueniat sincopis: recurratur ad capitulum suum.

¶ Caplm. v. de ethica senectutis.

Esti ethica senectutis ab auctorib᷒ inter fe. locet̃ ipsa tñ nõ ẽ fe. sed est dispositio q̃dã extranea frigida et sicca sine fe. primũ in corde repta. Que req̃rit ↄtraria remedia sue qualitati: q: tuz cibo ⁊ potu: tũ ẽt medicinis calidis ⁊ humidis regẽda est: cibis ergo vtendũ ẽ calidis ⁊ humidis facile tñ digestibilib᷒ sed a lenioribus inchoanduz. s. tpate calidis magis tñ humidis vnde cibãdus est eger carnib᷒ ⁊ dieta grossiori q̃ feb. ethice debem᷒ ergo resumptiuis cibis egrũ cibare vt electuario restauratiuo facto cum carnib᷒ ⁊ pulpis pulloꝝ ⁊ testudinũ vel cãcroꝝ ⁊ limaciaꝝ bene coctis ⁊ pparatis ⁊ potissimuz cum aromaticis calidis ⁊ cũ ↄfortãtib᷒ vt margaritis ⁊ gẽmis alijs: vt est electuariuz de gẽmis positũ a mesue in antidotario ⁊ cum ferculis ⁊ cibis de carnib᷒ edinis pullinis ⁊ starnis ⁊ siłib᷒ cũ puluere cinamomi galãge ⁊ spẽbus elefanginis. ⁊ post digestionẽ cibi vtat̃ balneo oĩ die bis vel ter: et sit balneum in quo sint decocte herbe odorabiles ⁊ aromatice calide vt maiorana sansucus lauẽdula canẽdula rosmarin᷒ ⁊ siłia. sed sit balneũ actual'r tpatum nec in eo sudet. ⁊ post exitum ab eo se reficiat cũ electuario resumptiuo. deinde sua hora prãdeat ⁊ vinũ sit odoriferũ vel rubeuz vel albuz mediocriter lipbatum ⁊ epule sue sint delectabiles: amabiles ⁊ grate semp ad calidũ ⁊ humidũ tendẽtes ↄdite tñ cuz aromatib᷒ ⁊ zuccaro. Et mel ⁊ lac est eis ↄueniẽs valde. nã vbi in ethica fe. mel est inimicuz in hac est amicũ ⁊ ↄueniẽtissimũ maxie coctum cum lacte lꝫ lac mulieris ab vbere sumptũ aut cap. ⁊ asine recẽter tractũ est cõueniens ab extra vero cõfortet̃ stomachus cum oleis sicut de spica ⁊ siłibus. vt

℞.olei de ſpica olei maſticini olei ꝺ citoniis an̄.℥.i.maſticis cinamomi garioſi.ro.ru.an̄. ʒ.i.cere parū fiat vnctio ad ſtomachum. Item fiat cliſtere ipinguatiuū.℞.capitū ꝛ pedū agni edi ꝛ tritici aneti camomille butiri olei de bē ꝑuz ꝛ fiat ſepe cliſtere. Electuariū reſtauratiuū.℞.pineaꝝ.℥.viij.mūdataꝝ amigdalaꝝ dulciū fiſticoꝝ mundatoꝝ an̄.℥.iij. ſe.portulace ſucci liq̄ritie an̄.ʒ.iiij.olei amigdalaꝝ dulciū.℥.iiij.ſirici crudi recentis.℥.ß. cinamomi electi.ʒ.viij.garioſi.coriādri ligni aloe an̄.ʒ.ij.croci.ʒ.i.nardi.ʒ.ß.ābre.ʒ.i.coralloꝝ ru.margaritaꝝ an̄.ʒ.ij.carniū caponum piſtataꝝ li.i.zuccari albi ſolidi lib.iiij.diſſoluat zuccarū cum aqua buglo.ꝛ roſata ꝛ fiat elec. Cōuenit ēt epithima ad cor.℞.floꝝ borra.buglo.ro.ru.violaꝝ an̄.m.ß. corticū citri. ℥.ß.garioſi.cinamomi.an̄.ʒ.i.ꝛ fiat ſacculus in pāno de ſirico ꝛ cum vino maluatico caleſiat ſuꝑ latere calido ꝛ ponat̄ ſuꝑ mamilla ſiniſtra in viris ꝛ in mulieribus ſub ea vt mamilla cooperiat epithima.

Tractatus quartus de fe.cōpoſitis.

Capl'm.i.de fe.compoſitis.

Eſt fe.cōpoſite multifariam dici poſſint. Ille tn̄ q̄ ab auctoribus cōpoſite vocari cōſueuere: ſunt in triplici manerie. Nā vel cōponit̄ flegmatica vel putrida cum efimera ſiue ethica vel eſt cōpoſitio ff'atice cū cholerica ꝛ vocat̄ emitritea. vel eſt cōpoſitio diuerſoꝝ humoꝝ vel diuerſaꝝ partium vnius humoris ꝛ pōt illaꝝ aliqua vocari emptiala ꝛ lipparia. Et iſte iz nō ꝓprie dici poſſint cōpoſite. q: lipparia eſt vna fe. ēpiala altera. tn̄ auctores ponūt eas cuz fe. cōpoſitis. Et licet ex colera poſſum⁹ ymaginari ꝙ poſſint fieri ſimul ꝛ ſemel due tertiane in diuerſis tn̄ mēbris ebuliēte colera non dicit̄ vna fe.cōpoſita quēadmodū in diuerſis temporibus pōt eſſe ꝛ ſepe fit duplex tertiana et duplex aut triplex quartana. Tn̄ nō vocātur ab auctorib⁹ fe.cōpoſite. Pōt etiā fieri ꝛ ſepiſſime fit vna fe.de hūoribus diuerſis reductis tn̄ ad vnā formā maxīe vno alteꝝ ſuperāte ꝛ trahēte ad ſuū naturalē motum et ſurſum ſicut accidit de colera vitellīa ꝛ citrina q̄ humores colerici cōpoſiti cum ff'ate faciunt tertianā notā ꝛ nō eſt fe. cōpoſita. licz humor faciens eā ſit humor cōpoſit⁹ ex duobus diſtinctis hūoribus fe. tn̄ dicitur vna ꝛ non cōpoſita. Incedamus ergo ſm̄ cōmunē cōſuetudinē auctoꝝ ꝛ fe. ēpialā ꝛ lippariam inter fe.cōpoſitas ponam⁹. licet nō ſint ꝛ primo de ēpiala. eſt eīn̄ ſm̄ Auicēnā ēpiala fe. illa cui⁹ in exteriori ꝑte ſentit̄ calor ꝛ in iteriori frigus. lipparia vō eſt ecōuerſo. licet aliq̄ ↄ̄trio modo vocēt ſed in hoc nō eſt vis. Et de ēpiala licet a diuerſis diuerſe reddātur rationes: tn̄ hec ſufficiēs eē videt̄ hui⁹ diuerſitatis ī ea. ſ. ꝙ de ff'ate ex quo dicit̄ fieri ēpiala poſſunt eē due ꝑtes vna ſubtilis q̄ dum ebullit ſua ſubtilitate petit ſuꝑficiales ꝑtes et ita extra ꝑcipitur calor. Pars vō groſſa tū ſua grauitate: tū ſua groſſitie petit ꝑtes intrinſecas ꝛ cētrales ꝛ ledit eas taliter ꝙ videtur mēbra illā tāgenti a re frigida tāgi ꝛ faciūt ibi quādā frigiditatē ꝛ horrorē vnde ſimul ꝛ ſemel ꝑcipitur frigus ꝛ calor. lipparia vero eſt ecōuerſo nā in ea humor q̄ ebullit pōt eſſe vel parti colericus vel ꝑtim flegmaticus ꝛ colericus ſit poſitus in cētro flegmaticus vō in ſuꝑficie vel vnus ꝛ idē humor ſm̄ diuerſas ſui ꝑtes; pōt hoc idē facere ꝛ erit lipparia. Ponit etiā Auicen. aliam fe. mediā inter iſtas quā dicit eſſe ſine noīe ſed poſt vocat liſuriaz ꝛ hec ſit qn̄ hūores calidi ꝛ frigidi eſſent cōmixti valde ꝛ taliter incerti ꝙ ſimul et ſemel euaporēt in toto corpore vapores ſimul calidi ꝛ frigidi ꝛ ſimul et ſemel in oībus partib⁹ impreſſionē ꝛ punctionē facerent vn̄ in oībus ꝑtibus indifferēter ꝑciperetur calor ꝛ calor ꝛ frigus. Signa emptiale ſunt primo vrina groſſior ꝛ magis tincta q̄ꝫ in tertiana. Aliud pulſus plenus ꝛ rarus. Aliud q: facit paroxiſmū omni die ſicut flegma ꝛ hoc ſm̄ plurimū et interdū eſt paroxiſmus eius quattuor horarum. Aliud incipit cum rigore ꝛ viris accidit apoſtema circa linguā ꝛ mulieribus in matrice. Aliud inſpiratio in anhelitu eſt tarda ꝛ rara ꝛ ſimiliter in pulſu. Aliud eſt ſine ſiti q: calīitas nō eſt in ſtomacho nec in ſpiritualibus q: in interioribus frigiditas ꝛ in exterioribus caliditas. Sed lipparia cum ſit fe. a qua interiora calent ꝛ exteriora frigēt. Primū ſignū quia in interioribus percipitur calor fortis et in exterioribus econtra. Aliud quia accidit patienti ſitis intenſa. Aliud quia pul-

fus est paruus ꝛ debilis. Aliud qꝛ vrina est cruda ꝛ minꝰ tincta ꝙ in tertiana. Aliud qꝛ q̄ flegmatica est: paroxismat omni die ꝛ non flegmatica de tertio in tertiuz vel quarto in quartum. Tertia ꝟo spēs. s. lisuria est qn̄ simul ꝛ semel sentitur calor ꝛ frigus in omnibus partibus corporis.

¶ Caplm̄. ij. de cura empiale ꝛ lipparie et lisurie.

Cura harū fe. est filis cure suarū similiū. s. ad quas reducunt̄ ꝛ vehementiori mō. s. lenire minorare puocare vrinā ꝛ sudorē ꝛ eradicare plus ꝙ in illis: sed vehemētius lꝫ simili mō. s. ea q̄ pcedit a flegmate cura flegmaticaꝝ. sed q̄ a melancholia cura melancholicaꝝ ꝛ silr q̄ a colera. Et de positione sicut de dieta fiendū: sed in regimine lipparie maior requirit̄ subtiliatio ꝛ forte īfrigidatio cū materia sit in loco nobiliori ꝛ plus ledat virtutē ꝛ ideo piculosior. Sed mō descendaꝫ pticularius ad eam. Primo opꝫ dare sirupū acetosuꝫ cū aqua de coctionis maratri apij ꝛ masticis ꝛ in ea infundat̄ aloes. sed qn̄ est a flegmate cū mellino qn̄ a colera cū zuccarino ꝛ ꝙ valde cōuenit: ē puocatio vomitꝰ cū euacuatiuo flegmatis sicut cum rafano nuce indica ꝛ gradatiꝫ veniatur et digerentibus et euacuātibus ē vtenduꝫ. Et in empiala presertim intentio sit ad stomachū. s. mūdificādo ꝛ euacuādo et cū puocātibꝰ vrinā ꝯfortādo ꝛ paulatim infrigidādo stomachuꝫ ꝛ aloes ꝛ yerapigra et pillule de eup. ꝛ in lipparia in principio det̄ gerenlabin ꝛ secaniabin et aloes ꝛ pigra et aqua feniculi ꝛ endiuie ꝛ apij et trocisci de rosis ꝛ masticis ꝛ aq̄ endiuie ad tēperādam caliditatē. Et vsus pillularū elefanginaruꝫ ꝛ stomaticharū cū turbith eradicat istas feb. q̄ sunt a flegmate ꝛ qn̄ est colera den̄t aggregatiue ꝛ in lipparia digerat̄ cū oximelle sq̄llitico: sed minorata post materia purgetur cum geris magnis ꝛ purgationibꝰ pluribꝰ pcedētibꝰ fiat stufa cū decoctiōe herbaꝝ calidarū ꝛ exeūti de stufa det̄ de mixtura auree ꝛ tiriace vel mitridati cū vino decoctionis saluie ꝛ rute. Et dꝫ fieri ante principiū in die īterpolatiōis ꝛ si nō fuerit interpolatio dꝫ fieri ante principiū exacerbationis p tres vł quatuor horas. Et post abstersionē ī stufa factā inungātur sup spinā ꝛ quasi oīa mēbra cum vnctione calida sicut cū oleo de lilio ꝛ laurino ꝛ post si opꝫ: dētur opiata sicut tiriaca et mitridatū ante horā accessiōis. Et in declinatione comedant pullos: perdices ꝛ volatilia parua ꝛ bibat vinum.

¶ Capitulū. iij. de fe. errantibus que nullum seruant ordinem.

Febris aūt facta fm̄ modū cōpositionis. s. vel intra vel extra venas qꝛ nō seruat ordinē sui poxismi dicit̄ fe. errās ꝛ si est interpolata qn̄ vna die qn̄qꝫ altera die qn̄qꝫ tertia vel quarta die ita ꝙ quasi nullus poxismꝰ seruat ordinē vel etiaꝫ si seruat ordinē diei nō seruat ordineꝫ hore. qꝛ interdū de die interduꝫ de nocte interduꝫ in aurora interdū in meridie vel in sero. iste ab autoribus dicunt̄ errātes vel erratice. Et cā harū fe. est diuersitas humoꝝ qui īuicē sunt cōpositi. Et sunt etiā eterogenei ꝛ diuersi in suis ptibus vt verbi grā. colera flegma melācholia miscētur inuicē ꝛ cū hoc sunt inter se eterogenei: vt colera in ptibꝰ suis grossa cuꝫ subtili diuersa ꝛ sicꝰ melācholia ꝛ flegma. et adinuicē cōmiscent̄ tali cōmixtione ꝙ vnusquisqꝫ humor seruat formā suā ꝛ dū ebullit istud mixtuꝫ nunc vincit vnꝰ humor vt ducat ad suuꝫ ordinē: nunc alius vt ducat ad suum ꝛ altercādo litigāt taliter ꝙ nō seruat̄ vnus modus piodi ꝛ ideo dicūtur iste feb. errātes seu erratice ꝛ hn̄t diuersitatē nō soluꝫ in modo mixtionis: sed etiā in situ vel loco vbi inueniūtur qꝛ aliqua pars inuenitur intra venas aliqua extra ꝛ sic inuicē cōtendunt ꝛ altercātur ꝛ a medicis appellātur fe. pmixte. Et error iste pōt ꝯtingere nō solum ex diuersitate medicīe sꝫ etiā ex diuersitate corporis in quo sunt hmōi materie. Et ista que dicta est dicitur erratica vere. Sed alia est que nō est erratica vere imo potiꝰ dicitur fe. composita. Et ista est qn̄ vnus solus humor repitur in diuersis locis ꝛ humor qui est in vno loco ebullit ꝛ facit vnum poxismum: alius qui est in alio facit alium ꝛ lꝫ seruēt suum ordinē nō tn̄ videtur nobis qꝛ sunt plures fe. ꝛ credimus ꝙ sit vna. sed dicūtur fe. cōposite vere sicut emitriteus. Et erratica inter interpolatas cōputatur qn̄ fit ex humoribus extra vasa putrescētibus ꝛ vt plurimū in quartanas redeunt qꝛ pluribus humoribus inuicē pugnantibꝰ qui diutius durat vt plurimum cōuertit alios ad

ſe ⁊ hec eſt melācholia ⁊ ꝑ cōtinuā vſtionem caloris fe. multiplicatur aduſta colera vnde quartana facile fit.

Caplm. iiij. de fe. compoſitis vere ⁊ de modo compoſitionis.

Febres diuerſimode cōponuntur qm̄ inuicē cōponi pn̄t fe. de genere gn̄aliſſimo quēadmodū ſi in ſoꝛ. cō pōeret̄ fe. efimera ethica ⁊ humoꝛalis. Alio mō ſi in eo vel in platone iuenirent̄ ſimul fe. de generib⁹ ſubalternis. vt ſi in eo īueniatur fe. ſ. humoꝛalis ſanguinea. ⁊ efimera ex ſup calefactiōe a ſole ⁊ fe. ethica ſcđe ſpēi aut ſi īueniant̄ in vno coꝛpe fe. diuerſaꝝ ſpēꝝ. ſ. in cicerone īuenit̄ tertiana pura ⁊ fl'atica inter polata ⁊ q̄rtana ꝯtinua. Aut etiā ſi in eodē coꝛpe iuenirent̄ diuerſe ſpēs ſpāliſſime. vt in petro due tertiane pure in diuerſis mēbꝛis. aut due tertiane note vel plures. vel etiā ſi in eo īueniant̄ due tertiane aut due q̄rtane: ſ; nō in eodē tpe vel in diuerſis dieb⁹ ſiue ſubin trātes ſiue coalternantes ſiue ſimultanee ⁊c. oēs dici pn̄t fe. cōpoſite q: vel diuerſaꝝ ſpēꝝ vel vni⁹ generis ſubalterni: vt fl'atica de fleg mate ſalſo cū fl'atica de fl'ate acetoſo vel vi treo vel dulci. Et ſic pn̄t eſſe infinite cōpoſi tiones febꝛiū inuicē intm̄ ꝙ l; ad ymagina tionē totū ſit poſſibile ⁊ cu; hoc foꝛſan in re inueniri poſſent tn̄ iſtaꝝ multe diſcerni non pn̄t nec ēt neceſſe eſt ꝙ īueſtigent̄. Et l; aliq̇ foꝛte medici magis vigiles ⁊ magis expti h̄ ꝑcipe valeāt: nō tn̄ oēs iſte pn̄t ab aliquo q̄ tūcunq; expto ītelligi ſeu cognoſci. quocirca ſi de illis loq̄mur ſub nube loq̇mur nō tn̄ ꝙ ꝑcipe valeam⁹ ex ſignis manifeſtis dr̄ias eaꝝ rū niſi fantaſtice ⁊ ſm̄ imaginationē. vn̄ lo quēdo de iſtis eſt īducere apud iuuenes quā dā q̄ſi hereſim in medicina. ⁊ illos diuertere aut exanimare a ſcia medicine. Sed etiā qn̄ q̄s poſſet habere noticiam aliquā nō tn̄ quo ad eaꝝ curā meli⁹ aliꝫ valere poſſet: cu; eaꝝ curā non poſſet meliorē habere q̄ altaꝝ fe. ſi hi ꝓpoꝛtionaliū cū illaꝝ cura nō ſit alia a cu ra eaꝝ. Ego tn̄ opinoꝛ ꝙ vt plurimū fe. intē ſe ꝑſerti; cholerice ſiue ꝯtinue ſiue īterpola te ⁊ ēt foꝛtes marie cu; mixtiōe colere nunq̄ ſunt abſolute ab efimeris: nā ſi ſit magna in flāmatio in humoꝛibus neceſſe etiā eſt ꝙ ſit magna inflāmatio in ſpiritib⁹: ⁊ efimera nō eſt niſi ſpirituu; inflāmatio ponēs coꝛ in ca leſactio eſſe. Sed ſicut maius lumen offuſcat minus ita fe. intēſa de colera aut de flegma te aut cauſon denigrat ⁊ offuſcat efimera; ⁊ efimera illa dici pōt fe. accidēs reſpectu illa rum ⁊ ita ceſſat ⁊ minuit̄ ad ceſſationē illaꝝ quare ille non poſſunt dici niſi cōpoſite cum componantur cum efimera.

Caplm. v. de emitritea quid ſit ⁊ de ſi gnis ⁊ cauſis eius.

Emitritea fe. eſt duplex. ſ. vera ⁊ nō vera. Uera eſt qn̄ cōponūtur due fe. quarū vna eſt flegmatica pura cōtinua, alia tertiana interpolata. Et nō ve ra diuidi pōt in fe. quaꝝ vna eſt tertiana ꝯti nua. alia interpolata flegmatica: vel vna eſt fl'atica alia q̄rtana. vel in multas alias feb. qn̄ due vel plures inuicē cōponunt̄. Et aliꝫ diuerſo mō diuidūt: ſed de noīb⁹ vt dicit Auic. nō eſt vis. Uera ergo eſt qn̄ eſt cōpoſitio fl'a tice ꝯtinue cu; tertiana īterpolata. ſigna ei⁹ pꝛimū eſt qn̄ nō veniūt in vna die vel in vna hoꝛa q: ea die qua ſola eſt fl'atica ſunt ſigna fl'atice ꝯtinue ad q̄ ſigna recurrēdu; eſt ſ; qn̄ ſupueniunt fl'atice ꝯtinue tertiana īterpola ta ſiue qn̄ ſimul coīcidūt tunc ſigna ꝯfundū tur tn̄ fl'atice ſigna ſunt remiſſioꝛa ⁊ etia; ſi gna tertiane: q: ſigna tertiane de ſiti caloꝛe vehemēti ⁊ ſiccitate lingue ⁊ vigilijs ſunt re miſſioꝛa q̄ pura īterpolata: q: oīa ſigna cali ditatis colere remittunt̄ a fl'ate cū quo ꝯiun git̄ in hoc caſu mō col'a: qm̄ l; flegma putre fiat ⁊ ebulliat ītra venas ⁊ col'e extra tn̄ fumi ⁊ vapoꝛes q̄ eleuant̄ a fl'ate putreſcente cu; ſint vicini colere ⁊ vapoꝛib⁹ ei⁹ cōmiſcent̄ vel virtualr̄ vel realiter talr̄ ꝙ confundunt ſe ſe. Aliud ſignu; eſt cū materie oēs habeāt ſuos modos naturales inuaſionū eſt dico videre modu; ⁊ oꝛdinē tpis īuaſionū ⁊ ſm̄ illū oꝛdi nē inuaſionū iudicabit̄ qualis eſt materia q̄ inuadit vel pexiſmat ⁊ habendo noticiā de materia ſcim⁹ q̄les ſunt fe. ⁊ ꝑ ꝯſequēs q̄ vel q̄lis ſit cōpoſitio iſta fe. Aliud eſt qn̄ emitri teus eſt lōgus vel lōgi tpis q: tūc ſignificat ꝙ eſt ꝓ maioꝛi pte de fl'ate: ⁊ ex ꝯſequēti ꝙ eſt nō ver⁹ emitrite⁹. Aliud qn̄ eſt emitrite⁹ intēſoꝝ accidentiū tūc ſignificat̄ ꝙ eſt a p̄do minio materia cholerica et qn̄ nō habet in tenſa accidētia eſt potius flegmatica et iſta diutius durat ⁊ facit poſt ſe malas egritudi

nes sicut idropisim cacesiã ꝛ similes. Aliud est ꝙ si paroxismi icipiũt eadẽ hora ꝛ simul et semel ꝙ alia die nõ erit nisi poxismus flegmatice ꝛ tertia die erũt poxismi similes p'me diei ꝛ quarta die erũt similes scdẽ. ꝛ quita similes tertie. ꝛ sexta similes quarte. ꝛ septima siles qnte ꝛ sic de aliis. qñ tertia: qnta septia die erũt poxismi duplicati q: poxism' flegmatice ꝛ paroxismus tertiane. Signa emitritei nõ veri in quo colera ebullit intra venas cõtinue ꝛ flegma extra interpollate signa, q: erit in ea vex frigus ꝛ oripilatio parua ꝛ pulsus maior ꝛ velocior ꝛ angustia vebemẽtior q: colera est itra venas ꝛ adest dolor capitis ꝛ amaritudo oris. lingue aspe ritas. vrina rufa ꝛ pinguis aut subrufa. Signa emitritei ex colera ꝛ melia. Signa emitritei in quo colera putrefit int' ꝛ melia extra sunt q: exacerbatio cõtinue accidit d̃ tertio in tertiũ merito colere ꝛ p' de quarto in quartũ merito melie ꝛ qñ coincidũt poxismi fit istorũ signoꝝ cõfusio. Sz signa nõ veri in quo melia putrefit intus ꝛ colera extra sunt q: calor cõtinu' sed lẽtus a pricipio ꝛ de q̃rto in quartũ faciendo notũ ꝛ in p̃mis horis melie sentit̃ frigus in volis manuũ ꝛ pedũ ꝛ de tertio in tertiũ facit rigorẽ tertiane et adest egro taciturnitas ꝛ oppssio palpebrarũ ꝛ calor est vebemẽtior ꝙ̃ ꝙ̃ in aliis emitriteis etiã oia accidẽtia sint acutiora. ꝛ hz. xlviij. horas in sũmo labore ꝛ. xij. in falsa q̃ete. Signa emitritei ex tertiana cõtinua ꝛ flegmatica cõtinua sunt calor cõtinuus ꝛ non accidit i ea horror. q: ꝯtinua simplex ꝛ etiã cõposita cũ vna ꝯtinua de sui natura nõ horrẽt. Signa xͦo emitritei ex tertiana ꝯtinua et quartana ꝯtiua sunt calor ꝯtinu' siue horror cũ exacerbatiõe de tertio in tertiũ ꝛ de quarto in quartũ: ꝛ cũ accidit vt coincidãt exacerbatiões magnificãtur illa die accidẽtia ꝛ cõfundũtur signa magis. Signa xͦo emitritei ex duab' interpolatis vt tertiana ꝛ flatica ꝛ tertiana et quartana interpolatis silia sunt suis ꝯtinuis nisi q: in hac est nõ caloris cõtinuitas: sed interpolatio manifesta.

¶ Capi. vi. de cura febrium cõpositarum.

Quia fe. cõposite sunt difficillime cognitiõis nisi noticia habeat̃ de simplicib': ideo necesse est magna cũ inq̃sitiõe ꝛ diligẽtia inuestigare noticiam simpliciũ fe. ad quas tũ. p signis: tũ. p cura recurrendũ est q: cura cõpositarũ dz esse cõposita ex curis simpliciũ. quare de cura duarũ vel pluriũ simpliciũ dz esse cõpositio vni' cure in cõpositis ꝛ intẽtio maior dz etiã pendere versus eã que magis verẽda est ꝛ quando equales sunt fe. equali mõ medicine cõuenientes suis simplicibus cõponẽde sunt ꝛ silr accidit de dietis: ꝛ si ipares sint impitas in eis seruari dz ꝛ si vna eaꝝ sit fortis ꝛ suspecta ad illam maior dz esse diligentia ꝛ cura.

¶ Caplm. vij. de cura ethice cum putrida coniuncte.

Cura ethice cum putrida cõiuncte difficilis valde est cũ ethica exigat solã infrigidatiõnẽ ꝛ humectatiõnẽ ꝛ putrida digestiõnẽ ꝛ euacuatiõnẽ putridoꝝ humorum q: merito' ethice euacuatio cõuenientes est ꝛ merito putride req̃rit̃ euacuatio. vñ tres sũt itentiões habẽde. p̃ria restau ratio hũiditatis substantifice. scda euacuatio materie putride. tertia extinctio caliditatis extranee q̃re eligãtur oia nutrimẽta q̃ extingũt ifrigidãdo caliditatẽ. illã ꝛ semp cauẽdũ ne det̃ cib' in pncipio ꝛ statu poxismi ꝛc. Sa intẽtio. i. euacuatio dz esse cũ medicis lenib' valde ꝛ potissimũ p vomitũ ꝛ clisteria attẽta materia euacuãda. ꝛ qñ putrida cum ethica p'ie speciei cõponit̃: det̃ hoc digesti uũ ℞. succi lactuce ꝛ scariole equali pondere ꝛ succi mẽte in subduplo vni' illoꝝ ꝛ succi apii ad medietatẽ mẽte bulliant parũ ꝛ addito zuccaro ꝓpinet̃. Et qñ ethica cũ putrida ꝯiũgit̃ ꝛ altera sit maioris timoris intẽtio sit magis ad illã si xͦo equalis sint timoris eq̃liter attẽdant̃. Et sup stomacho ponatur hoc ẽplastrũ. ℞. ros. sandal. alboꝝ ꝛ ru. masticis absinthii añ. ʒ. vi. aq̃ ro. ℥. ß. cinamomi ypoquistidos ꝛ sumach añ. ʒ. ß. cimaꝝ mẽte. ʒ. x. terãtur oia ꝛ misceant̃ cũ aqua tepida et applicent̃. ꝛ qñ fieret complicatio ethice cũ flatica tũc attẽdat̃ q̃ febris sit magis verenda. Nam si sit fe. ethica in prima specie primo paretur camera temperata in caliditate ꝛ humiditate ꝛ ꝙ stet cũ ameitate et leticia mentis ꝛ in mane circa ortum solis fiat fricatio leuis cũ manibus in extremitatibus cum leui mantili leniter. et post vngat circa toracem et spondiles cum oleo amigdalino violato ꝛ pinguedine pulli recenti

mixtis. Et post iunctionē detur electua. hoc ℞. specierū rosē. incōpletarū diapenidiō dia/dragāti ꝛ cādi añ. ʒ. iiij. pinearu amigdala/rū dulciū fisticorū mundatorū incisorū añ. ʒ. vj. zuccari albi li. j. dosis. ℥. j. ꝛ post bibat me diū clarū vini debilis limphati ꝑ dimidio. ꝛ post ponat ad stōachū medicina. hec de ma stice pingui cū pauco oleo nardino ꝛ teneat tp̄m ꝑ horā deide amoueat. Et sumat post cibū incipiēdo a cōfectionibus rosē. nouelle cum pauco vio. deide pullū ꝯtusum vel non ꝯtusum aut ꝑdicē. Et post de dicta cōfectio ne cū pauco vino limphato ꝛ post stet ꝑ inte grā aut mediā horā ꝛ si appropinquat hora exacerbatiōis sciaticē fricent leuiter extrema et cū pānis leuiter calefiāt. Et post qñ calor manifestat detur de cōfectione illa iterū. sed post expāso calore circa quartā horā noctis detur cib⁹ vt supra in minori tñ q̄titate ꝛ de tur post de granis granatorū vel de corian/dris ꝛ ꝑpossē post dormiat ꝛ circa decimam horā iterū inungat ꝛ post vt supra accipiat de dicta cōfectione ꝛ immediate dentur duo sorbilia cū pauco zuccaro ꝑ potu ꝛ post horā digestionis sorbiliū det isti sirup⁹. ℞. radicū boraginis buglosse apij feniculi añ. ℥. ij. se/mis ēdiuie lactuce sandalorū alborū ꝛ rubeo rū añ. ʒ. ij. liq̄ritie cinamomi cardamomi flo ris lābusci añ. ʒ. iiij. medulle ḡnatorū. ʒ. vj. mē te sicce sq̄nāti añ. ʒ. j. ß. ordei mūdi iuiubarū sebestē passularū enucleatarū añ. ʒ. j. ß. deco/quant in aq̄ simplici ꝛ cū zuccaro albo ꝛ pe/nidijs fiat sirup⁹ dosis. ℥. ij. cū aq̄ decoctio nis passularū anisi masticis ꝛ seminū cōium frigidorū. Et sex dieb⁹ accepto sirupo mun dificet cū medicamie isto ℞. turbith electi. ʒ. j. trituret ꝛ decoquat cū aqua mēte ꝛ bu/glosse ꝛ colet ꝛ exprimat. ꝛ in hac decoc. dis soluat de cassia ꝛ māna. ʒ. x. ꝛ dyapenidion ʒ. ij. ꝛ sic cū isto digestiuo ꝛ euacuatiuo ꝑce/dat per interpositiōes aliquas ꝛ clistere cū succo blitis ꝛ brodij pulli in quib⁹ ponant duo vitelli ouorū ꝛ zuccari ru. ℥. j. mellis. ℥. ij. olei cōis ꝛ salis modicū. In fe. aūt cōpost ta ex colerica ꝛ etica ꝑparet aer eius ad fri/gidū ꝛ humidū ꝛ teneat i letitia ꝛ bona spe ꝛ dimittat dormire excepto exacerbationis die vsq̄ ad statū exacerbationis ꝛ cibet pul lis alteratis cū lactuca ꝛ si ꝑdices sint bonū et dent testiculi gallorū decocti in lacte ꝛ de tur de lactucis decoctis ꝛ cū hoc sorbilia de cocta in aqua ꝛ de pane decocto cū zuccaro et vinū sit albū debile ꝛ ꝑm limphatū. ꝛ inūgat circa toracē ꝛ spinā. ꝛ iūcturas cū hoc vnguēto ℞. olei violati olei de papauere olei de ami gdalis dulcib⁹ oībus lotis in aqua recenti pluries ꝛ pinguedinis galline recētis ablu/te in musillagie psilij ꝛ seminū citoniorū ꝛ malue añ. ʒ. j. cū cera alba ꝛ fiat vngentū et leuiter vngat ꝛ cū hoc valet istō electuariū: Reci. zuccari violati buglosse diātos diadra ganti cādi añ. ʒ. ij. sandalorū oim rosē. ābarū florū: lambrusce liquiritie mūde pulueris cā crorū añ. ʒ. ij. seminū coim frigidorū. ℥. j. ꝛ in vicez iungant ꝛ detur tale digestiuū. recipe rosarū violarū florū nenufaris florū buglosse añ. ʒ. ij. lactuce ēdiuie scariole portulace añ. m. ß. sandalorū alborū ꝛ rubeorū seis malue li q̄ritie añ. ʒ. iiij. se. papa. se. cōium frigi. ordei. añ. ℥. j. decoquātur in sufficiēti aq̄ ꝛ cū zucca ro albo fiat sirup⁹ dosis. ʒ. ij. cum aq̄ frigida decocta de quo accipiat mane ꝛ sero añ prā diū ꝑ horas duas post euacuet cū hoc electu ario ℞. diacassie mane añ. ℥. j. zuccari viola ti. ℥. ij. Et supra pect⁹ ꝛ cor hec epithima. ℞. aq̄ ro. florū buglo. nenufaris solatri añ. ℥. vj. sandalorū oim ro. ru. ꝛ al. corallorū āborū spo/dij añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ß. gallie muscate. ʒ. j. corti/cum citri. ℈. ij. cāforis tinctorū. ʒ. vj. ꝛ fitis extinguat cum sirupo violato cucurbitino: ꝛ post detur lac ꝛ balneo vtatur.

¶ Caplm. viij. de cura emitritei.

In emitritei cura primo attēdenda ē difficultas maxia ꝛ ideo op⁹ est diligētiā adhibere magnā ꝛ idustriā. nā cū sint morbi ꝯtrij cōponētes vnū morbū ꝯtrie itētiōis habēde sunt et ꝯtrie medicine ꝛ sit vnū cōpositū ex ꝯtrijs illis medicis q̄s me dicias ꝯtrias op⁹ est ꝙ natura segreget ꝛ ad/bibeat morbo calido medicias frigidas ꝛ fri gido calidas quocirca op⁹ est ꝙ medicie sint recēter cōposite ne natura hēat vim in segre/gādo ꝛ applicādo suis morbis ꝛ ꝙ non sint fermentate nec reducte ad vnaz formā q̄re si fe. flatica sit validior ꝛ dñatior: tūc magis cō ueniūt medicie q̄ i cura sunt flatice. si vo ecō/trayt colerica fe. si sit timorosior ꝛ fortior de/bet ad eam fortior esse intentio ꝛ fe. hec emi tritea est minus suspecta q̄ sua contraria. Sed si emitriteus talis est ꝙ ambe feb. sint

equalis vigoris tūc medicine debēt equales cōponi. si ergo colera ꝑualeat tūc mundificatiuis colere plus vti debemus cū pauca refrigidatione. ⁊ sicut de medicinis dicēdū est de dieta q̄ febribus ad bibenda est ꝑmicenti.

Nūc ad ꝑticularē veniendo curā si fuerit emitritea de feb. flegmatica cōtinua ⁊ colerica interpollata fiat ergo clistere lenitiuuz primo. post det̄ de pulla ꝗua alterata. deinde qn̄ appropinquat hora exacerbationis flegmatice fiant fricationes lenes in extremitatib⁹ et si possibile est: stet sine cibo per totū tempus exacerbatiōis: ⁊ si indiget: cōcedat̄ somnus in fine status. ⁊ in declinatione si indiget: cibet̄: ⁊ si post pullā alteratā velit aliq̄d de cōfectione sicut de rosata nouella vł marzapane ⁊ potus eius sit vinū albū debile cū coriandris vel etiā de granatis aut passulis post ħo adueniēte hora paroxismi colerice fiat calefactio ⁊ fricatio leuis extremitatuz et expectet̄ declinatio ⁊ si indiget: det̄ de aq̄ ordei cū zuccaro vł de pane loto cū vino albo lipbato ⁊ p⁹ an̄ aliū ꝑoxismū det̄ lenitiuuz hoc. ℞. cassie fi. ℥. ſ. māne. ℥. ſ. ß. cū decoc. passulaꝝ anisi feniculi turbith vel cassia ⁊ māna an̄. ℥. ß. ⁊ de electuario de succo ro. dyasinconis an̄. ʒ. ſ. in decoc. ꝑdicta. ⁊ post fiat clistere lauatiuū ⁊ dietet̄ continue vt supra vel simił̄r deinde det̄ talis sirupus. ℞. acetosi simplicis in die exacerbationis ⁊ in altera acetosi cōpositi cū aq̄ endiuie ⁊ lupuloꝝ deinde euacuet̄ cū hoc farmaco. ℞. cassie. ℥. ſ. reub. agarici an̄. ʒ. ß. salis gemme spice an̄. parū. distempera cū decoc. passularū florū boraginis tamarindoꝝ ⁊ hoc in die nō afflictionis. ⁊ semp in emitriteo etiā si colera nō dn̄etur intēdendū plus est ad euacuationes colere in principio magis q̄ flegmatis q: colera plus in ꝑncipio est obediens euacuationi. ⁊ post fiat lenitiuū clistere ⁊ post iteꝝ detur sirupus iste. ℞. sirupi de inari. ℥. ſ. acetosi cōpositi. ℥. ß. aq̄ absinthij. ℥. iij. ⁊ per. vij. dies post vero iterū det̄ minoratiuū supradictū. Et sciendū etiā q̄ absinthiuz summe cōueniens est in emitriteo ꝑsertim post ꝑncipiū quocūq꞉ modo det̄. ⁊ post si op꞉: detur tale farmacum. ℞. cassie. ℥. ſ. electu. de succo ro. ⁊ indi. an̄. ʒ. ſ. cū aqua absinthij. In emitritea aūt nō vera cuius cōtinua est colera ⁊ interpollata est flegma fiat lenitiuū ex cassia. ℥. ſ. ß. cū aqua ordei post clistere lenitiuū p⁹ an̄ exacerbationē colere fiāt fricatōes debiles ⁊ leniter calefiat cū pannis calidis et in die flegmatice an̄ paroxismū fiat eodem modo. Et detur digestiuū tale. ℞. sirupi acetosi simplicis. ℥. ſ. gerenlabin. ℥. ß. aque endiuie ⁊ lupuloꝝ an̄. ℥. ſ. ß. ⁊ hoc per. iiij. dies. post detur tale minoratiuū. ℞. cassie vel māne an̄. ℥. ſ. electu. de zucca. ro. ʒ. ſ. ß. dyasinconis. ʒ. ij. cū aqua absinthij ⁊ sic semp ꝓcedēdū etiā si esset emitritea de duabus continuis diuersorum generum vel duabus interpolatis.

¶ Cap. ix. de fe. cōpositis de generibus subalternis:

Cura feb. compositarū eiusdē generis. s. duarū vel triū colericarū vel flegmaticarū vel melancholicarū eodē modo curant̄ sicut predicte sue simplices sed maior est timor in istis q̄ in suis simplicibus. Et in die paroxismi nil det̄ de cibo si possibile est. sed altera die refocilletur magis. Et qn̄ sunt pure oēs recurre ad medicinas suarum purarū. Et quādo vna est nota et alia pura recurre ad suas sed cū maiore diligentia ⁊ industria.

¶ Capitulū. x. de feb. sincopalibus et cura ipsarum.

Febres sincopales cū suspecte valde sint ⁊ vt plurimū perdētes magna cū industria sunt curande et cura ipsarum diuina indigent gratia ⁊ manu. Nam ipsarū cura cōtraria est cause qm̄ causa sua indiget euacuatione ⁊ ꝯsumptione materie ⁊ accidēs. s. sincopis indiget refocillatione cū cibo nec debilitate virtutis cuz euacuantibus ⁊ resoluentibus ⁊ paucificantibus spūs. Est enim huius generis fe. causa vel materia grossa viscosa flegmatica cruda in magna q̄titate vel colerica grossa vt colera vitellina vel flegma subtile contentū potissimū in stomacho vel epate aut in locis ꝓpinquis cordi q̄ materie sunt cordiuenenose. vnde cū ebulire incipiūt: mittūt ad cor vapores adeo venenosos vel in tanta q̄titate q̄ virtus cordis ⁊ spiritus succūbunt ⁊ adeo paucificant̄ q̄ vires viuifice cordis pene deficiunt ⁊ eger videt̄ quasi vita priuatus. Pro cura ergo eius nullo mō vacandū est euacuacioni materie nisi cū lenitiuis

febres sincopales

et potissimū clisterijs respiciētib⁹ materias cōes necessario vel cōtingēter reptas. Et si materie faciētes hāc fe. sint flegmatice parē tur infirmo caŀa tēperata nec frigida nec humida ꝛ teneat in delitia ꝛ letitia ꝛ spe liberationis. Et post incipiāt fieri fricatiōes incipiēdo a coxis ꝛ trahēdo ad crura vsq; ad pedes. Et siḿr incipiēdo ab humeris post p brachia vsq; ad man⁹. ꝛ sic q̄si sēp ff. in renibus incipiendo a dorso ꝛ veniēdo ad nares post ₰o a pectore puenīedo vsq; ad pectinē et hoc cū pāno leni durādo lōgo tpe cū illo. post ₰o cū manib⁹ vt q̄si semp fiāt iste fricationes vt diuertāt fumos ꝛ maŕias q̄ sunt ꝑ pe cor ꝛ ī mēbris nobilib⁹ ad ignobilia quousq; eger veniat ad somnū ꝛ tūc dimittēdus in somno leni vt plus sint vigilie q̄ꝫ somnus demū reiteratis fiat fricationuꝫ ꝛ hoc adeo vt nō inferat tristiā ꝛ poti⁹ delectet eger ita suauiter: fiāt etiā q̄n caderet ī sincopi vt ab ea releuet ꝛ fiat q̄si oī mane clistere lene. ꝛ ci⁹ ous ei⁹ volūt sapiētes q̄ꝫ sit p. iij. dies sirup⁹ acetosus mellinus. i. oximel simplex in estate in hyeme ₰o acetosus cōposit⁹ vel vinū al. limpbatū delectabile nō nouū: nec valde vetustū ꝛ in eo infundat mica panis quā ēt comedere pōt in hyeme. sed in estate pōt ī fundi mica in vino ĝnatoꝝ nū q̄ꝫ t̄n deserēdo fricatiōes lenes ꝛ delectabiles q̄ꝫtū possibile ē post tres ₰o dies lꝫ auctores antiq̄ laudent hāc dietā: nos t̄n in nr̄a patria ꝛ hodierno tpe nō essemus cōtēti. sed potius in illis primis dieb⁹ dari laudarem⁹ de rosata nouella cū aq̄ ordei vel cū zuccaro vel sine cū mica panis ꝛ infusa in vino illo ꝛ post illos tres dies dari laudarem⁹ vel de pulla pua alterata cū lactuca vel boragine vŀ de auiculis puis ꝛ etiā pistent ista si opꝫ ꝛ cū hoc de sorbilib⁹ p̄sertim de vitellis cū zuccaro ꝛ testiculi galloꝝ decocti in lacte nec det cibus in poxismo fe. sed in sincopi si dari possit vnuꝫ sorbile vel de cōfectione aliq̄ cordiali cū vino vel granatoꝝ vŀ alio laudādū ꝛ cōtinuo redeūdū ad fricationes ꝛ si possibile ē q̄ꝫ tolleret eger cōueniūt ēt ligature in extremitatibus. i. sūcturis manuū ꝛ pedū ꝛ cubitoꝝ et genuū. cib⁹ t̄n semp sit in paucissima q̄ꝫtitate ꝑ vice et potius sepe. q̄ ĝ digerūt hanc materiā ꝛ subtiliant sunt fricationes q̄ etiaꝫ diuertūt a nobilibus mēbris: ꝛ q̄ euacuant sunt clisteria lenia q̄ etiā in fine cōcedunt cū brodio pulli cū zuccaro ꝛ semp ꝑnosticū medici sit ambiguū valde. nā sunt fe. q̄ vt plurimū perdūt. De sincopali aūt minuta eadeꝫ cura est. sꝫ cū maiore diligētia ꝛ timore q̄m materia est vel flegmatica de materia valde subtili maligna ꝛ venenosa vel de cola etiā maligna in minori t̄n q̄ꝫtitate. nā magnā nō toleraret ₰tus imo statim suffocaret. fiāt ĝ fricationes breuiores ꝛ delectabiliores ꝛ cibi sint in minori q̄ꝫtitate ꝛ sepius. Et t̄n vomitus est cōueniens cū re leui etiā post aliqualē assumptionē cibi. Et etiā in hūorali cōcedēd⁹ natura inclināte. Epithimata etiā de rebus cordialib⁹ tpatis sup regione cordis ꝛ p̄cordioꝝ ꝛ stomachi post lōgas fricationes nō incōueniūt. Tiriaca etiā in sincopali fe. cōuenit in hyeme cū aqua buglosse calida. in estate vero frigida actu: sed nō in paroxismo aut sincopi.

¶ Tractatus. v. de accidētibus cōcomitātibus fe. vertētibus ad securam.

¶ Capitulū. j. de rigore ex feb. accidente quando superfluit.

Uia de accidētibus supuenientibus fe. in locis suis agit distincte ꝛ pticularius hic ꝑ leuiori doctrina aliq̄d dicemus post q̄ꝫ de fe. iā pfecimus. Et p̄mo de rigore q̄ in fe. accidit dū valde difficilis talis teruertat curā ad se. hic ĝ rigor. p̄mo extrinsecis r̄mediis: p⁹ ₰o itrinsec̄ curet. Extrinsecis ei curat prio calefaciēdo totū corpus cū pānis calis ꝛ cū tegulꝭ ꝛ aliis ingeniis puenientib⁹ ꝛ h̄ p horā an̄q̄ꝫ veniāt ꝛ p⁹q̄ꝫ veneit ꝛ h̄ cū coopťura pānoꝝ ŀ pelliū calaꝝ ꝛ cū fricatiōib⁹ cū mādili aspo ŀ caŀo aut cū māib⁹ calis adherēdo lateres calos ad extrēa ꝛ dorsuꝫ ꝛ nates. Et anū ꝛ testiclos ꝛ ₰lus cor et toracē. Et cū h̄ ab intra dent medicie aq̄ vitis caŀa actu approxiata valde cōfert ꝛ bibita ī pauca q̄ꝫtitate dū p̄serti maŕia fe. ē frigida ꝛ succ⁹ artemi sie calus inungēdo spinā ē cōueniēs ꝛ int⁹ dari p̄t de dyatriūpipeon et electuariū de mētastro ꝛ de dyacalamento dyacimio dyagalāga ꝛ de vtilib⁹ valde an̄ rigorē p horā det aq̄ vit ʒ. ij. cū puluere garrio ff. ꝛ galāge p̄missis fricatiōib⁹ ꝛ ēt sequtib⁹ ꝛ cū h̄ vinū maluaticū potatū ī pua q̄ꝫtitate ꝛ etiā fricatis extremis cū oleo calo.

¶ Capitulum.ij. de sudore supfluo in fe. et extra fe.

Sudor supfluus cōpescit̄ pmo ab extra ꝛ post ab intra ab extra euentādo ꝛ ponēdo egrū in loco vētoso. Et flabellādo cū flabellis vel murādo linteamina sepe ad frigidū ꝛ sil'r camisiā ꝛ ēt ponēdo egrū in instrumēto quo vtūtur puelle et pueri cū asside ꝛ funib' ꝛ cōtinuo moueātur vētosando ꝙ vocāt aliq̄ altalena vel gioueglica vel iungēdo dorsum cū oleis frigidis et viscosis vt oleū mirtinū nenufarinū ꝛ rosaceū. et pōt fieri tale' vnguētū. ℞. succi. sempervivue solatri musilaginis psilij. ꝛ aq̄ ro. et albumis oui ꝛ misceat̄ de puluere dragāti. gūmi arabici ꝛ puluere gallaꝝ ꝛ fiat inunctio in temporibus ꝛ pulsib' ꝛ sup spina dorsi. Et de vtilib' est aq̄ ro. in qua ponit̄ modicū de cāfora. int' vero cū ingrossantib' sanguinē sicut comedendo de portulaca de frumēto cocto de piscib' viscosis de gelatina et de pastillis ꝛ extremitatibus animalium.

¶ Capitulū. iij. de sanguis nariū fluxu.

Si sanguis narius fluxus supfluat quod sepe accidit in fe. acutis ob caliditatē ꝛ subtilitatē ꝛ acuitatē sanguis euenientē ex supfluitate ipsi' a feb. Si eīn creticus sit nō restrigat̄ nisi supfluat aut virtutē debilitet. Sꝫ istoꝝ aliquo aduenientē restringat̄. pmo cū frigidis cibis sanguinē ingrossantib' ꝛ stipticātib' ꝛ sil'r potibus. sꝫ si sint facile digestibiles ꝛ in pua q̄titate vt sunt extrema pulloꝝ ꝛ agnoꝝ ꝛ porcorū auiculaꝝ cuꝫ agresta ꝯditaꝝ. ꝛ vinum sit granatoꝝ vel citōioꝝ cum iuleb rosato vl' pro debilitate vinū rubeū debile. ꝛ stet cum capite alto nō cooꝑto ꝛ i loco dormiat obscuro frigido. Cura aūt sit cuꝫ medicis frigidis stipticis tā int' q̄ extra. sed extra fiat epithima de rosis sandalis corticib' granatoꝝ balaustijs mirto ꝛ silibus tam sup fronte q̄ in testiculis ꝛ mamillis in mulierib' ꝛ sup epate ꝛ renib' et splene. ab intra sumat hoc electuariū. ℞. zuccari ro. ℥. ij. triasanda. ℥. ß. coralloꝝ sandaloꝝ spodij margaritaꝝ gūmi arabici ꝛ sanguis dracōis aā. ℈. j. dosis. ℥. j. ß. potet sup eo aquā ro. vl' plātagis vl' portulace. Materia ꝟo diuertat̄ ad infra cū vētosis ꝛ ligaturis sine fricatiōibus q2 calefaciūt ꝛ subtiliāt sanguinē ꝛ post fiāt tuelli cū stercore asini recēti ꝛ ponat̄ in narib' vel exiccetur ꝛ puluerizet̄ ꝛ misceat̄ cū pilis leporis et albumine ꝛ tela arāee ꝛ mastice ꝛ thure et bolo armeno ꝛ sanguie draconis ꝛ factis tuellis ponat̄ i naso ꝛ vadūt vsq ad sursum.

¶ Capitulū. iiij. de vomitu ex fe. vl' in fe.

Vomit' ex crisi in fe. nō restringat̄ nisi coacte ꝑ virtutis debilitate. nec ēt nō creticus ꝟtute bñ tolerāte. supfluēs ꝟo si fiat ꝑpter materiā multā et malā in stōacho ꝯtentā ꝑsertim subtilē vomitu curet̄. Nā euacuata sistit vomitū. Sꝫ si materia īepta sit ꝛ grossa subtiliet̄ ꝛ iuuet̄ cū sirupo acetoso de semib' cum aq̄ calida si ꝟo materia sit imbibita tūc nō sufficiēte hoc mō detur aloe cū yera simplici galie. Et intelligit̄ ꝙ ad yerā lꝫ intret aloe ꝙ i ea ponatur plus de eo. q2 si imbibit' sit huor in villis et poris stōachi addat̄ de aloe plus q̄ positū est in duplo ꝛ post ad ꝯfortādū stōachū et euacuandū si q̄d materie remansit: detur succ' granatoꝝ acetosoꝝ vel det̄ sirupus de mente cū illo succo. Sꝫ si vomitus stomachi sit nō ꝑpter materiā stantē in stōacho: sed fluentē ab alijs mēbris tūc tā ab int' q̄ ab extra succurrēdū ē cuꝫ stipticis. s. ab intra cū diacitōitē. ꝛ vio citonioꝝ. ꝛ ab extra cū ēplastro de corticib' granatoꝝ gallis rosis ꝛ cinamomo mixto et silibus vel ex eis fiat fomētatio. ꝛ si fuerit ex debilitate ꝯtentie roboret̄ virt' istaꝝ cū menta et absinthio et silibus.

¶ Capitulum. v. de fluxu ventris in fe.

Si flux' vētris sit cretic' ꝛ ꝟtus fortis nō ē cōpescēd': cū ꝟo supfluerit det̄ aq̄ ordei: i q̄ decocta sint fruct' mirti aut citōia cū. ʒ. j. gūmi arabi. ꝛ terre sigillate vl' da sirup. d̄ ribes. ꝛ trocis. de spodio et miua de citonijs ꝯfert ēt cib' fact' d̄ robil' vl' lētib' ꝑtecti ꝑmis aq̄s ꝛ acetoset̄ cū g̃nis granatoꝝ vel aceto vini ꝛ succo aggreste.

¶ Capitulum. vj. de siti immensa ex fe.

Si oleū ro. vel violatū īfūdat̄ frigidū sup caput confert si nō sit catarrus vel frigiditas multa cerebri ꝛ retinēdo i ore res frigidas ꝛ hūidas vt sunt cucumeres mellones ꝛ citrulli et similia et decoctio seminū citoniorum ꝛ psilij in aqua ordei teneatur in ore et decoctio portulace vel infusio ꝛ colluat̄ os cum eaꝫ masticatio prunoꝝ. tamaridoꝝ in ore retenta. ꝛ cristal-

lus ⁊ cāfora in ore retēti. Et elect. de zucaro violato et pulpa cassie muscillagine psilij. et semine citoniorum.

¶ Capitu. vij. de somno profundo in fe.

In hoc cōpetūt fabule :cātilene ⁊ stimulatiōes ⁊ depillationes ⁊ tortiōes digitoꝝ ⁊ ligature iūcturaꝝ dolorose ⁊ suppositoriū acutū vt de sale. vel de salegēme ī paroxismo ⁊ extra paroxismū ⁊ vētose cū scarificatiōe vel sine in spatulis. Et panis extēs imediate de furno capiti suppositꝰ. Et ponaꝫ saturegia cocta super caput. emplm sup caput. ℞. afodilloꝝ sinapis piretri añ. ʒ. xv. castorei euforbij. añ. ʒ. vij. misceātur cū suco maiorane aut rute ⁊ supponāꝫ capiti. pellis leporis cū vnguibꝰ ⁊ auribꝰ cōbuste ⁊ pulverizate ⁊ detur de puluere illo.

¶ Capitulum. viij. de angustia ⁊ inqetudine fe. et de vigilijs.

Angustia ⁊ inquietudo in fe. accidit ꝓpter clausionē vitaliū spirituū ꝓpe cor factā a vaporibus ⁊ fumis malis eleuatꝭ a minera ⁊ materia fe. q̇ nō sinūt spūs vitales expādi ⁊ exalare ⁊ vapores caprinosi petētes cor ledūt ipm ⁊ vñ angustiaꝫ totū corpꝰ. Cura ē diuertere eos ad extrema cū fricatiōibus extremitatū ⁊ cōfortatione cordis postea cū epithimatibꝰ et inductione somni ⁊ ponere extrema in aq̄ calida. Inducitꝫ aūt somnus cū papauere recēti cū zuccaro ⁊ succꝰ iusq̄ami cū succo mēte in ungendo frontē ⁊ timpora ꝯfert ad somnuꝫ inducēdū. ⁊ folia iusq̄ani posita sup frontē. ꝯueniūt ēt puluis olei cōbusti cū oleo violato iungēdo frontē facit dormire. ⁊ capite abraso si vngaꝫ cū spuma lactꝭ cū decoq̄ꝫ valet

¶ Capitu. ix. de grauitate capitis in fe.

Si in fe. supuentat grauitas capitis cū indigestā indicat materiā ꝯtentā in eo vel aliūde venientē opꝰ est tūc euacuare eductiōe aut diuersiōe eiꝰ ꝯueniūt ergo diuertētia ⁊ apiētia poros q̄re pⁱmo fiat fricatio extremitatū ⁊ ligatura ⁊ vētose cū scarificatiōe vel sine. ⁊ clisteria ⁊ suppositoria post h̄o cōferūt apitiua ⁊ euaporatiua cū caliditate tpata cum camomilla et furfure ⁊ salibus. tñ cū violis ad tēperādum caliditatē. Et sacculis cū floribꝰ camomille meliloto sticados mr̄e viole ⁊ furfur ⁊ in itē sa caliditate adde flores nenufaris ⁊ sandalos. sꝫ si dolor sit leuis nō vertit ad se curā. et mala cōplexio alteretur cum frigidis ⁊ olfactio aque roſ. cum modico aceto et prouocetur somnus cum conuenientibus.

¶ Capitu. x. de dolore stomachi ex fe.

Quoniā vt plimū dolor iste pueꝛnit a materia cholerica in epate ebulliēte q̄re euacueꝫ cū ꝯuenētibꝰ ⁊ diuertaꝫ cū clisterijs ⁊ suppositorijs et pꝰ ꝯforteꝫ stōachus cū mica panis ifusa in acetositate citri vł vio granatoꝝ vel miua de citonijs. sꝫ si fi ab hūore flatico ex malo regimīe ꝓuoceꝫ vomitꝰ ⁊ pꝰ ꝯforteꝫ stōachꝰ ab intꝰ ⁊ exꝰ cū aromatico roſ. Et si a vētositate fiat: ponāꝫ vētose circūcirca sꝫ plus sup vmbilico et iungaꝫ stōachꝰ cuꝫ oleo rutaceo nardino ⁊ camomillino ⁊ sacelleꝫ stōachꝰ cū floribꝰ camomille sticados aniso cimino carui fenículo ⁊ fomēteꝫ stōachus cū spōgia decoctiōis p̄dictoꝝ ⁊ ifusio panis tritici cocti ⁊ extracti statim a furno ⁊ findaꝫ ꝑ mediū ⁊ subito spgaꝫ oleo ⁊ melle ⁊ stōachο applíceꝫ ⁊ si materia frigida fuerit: aspgaꝫ panis in vio maluatico et supponatur puluis cinamomi nardi mēte et absinthij. et si fuerit ex colera in stōacho retēta aspgaꝫ panis in aq̄ ro. cuꝫ modico aceti ⁊ supponaꝫ puluis rosaꝝ. et si dolor sit ex potu aque sedetur calefactione actuali cum pānis calidis.

¶ Capitulum. xi. de colica.

In colica fiat clistere cū oleo camomille sine sale. vel. ℞. anisi feni. carui ameos cartami polipodij q̄rcini ⁊ pista grosso mō ⁊ bulliāt in oleo addito vio maluatico et fiat clistere vł fiat decoctio istoꝝ cū iure galli antiq̄ ⁊ ponaꝫ si opꝰ est de cassia et bñdicta ⁊ fiat clistere et pꝰ deꝫ aq̄ ordei ad bibēdū ꝑ fe. et iterdū opꝫ vt ī colica cū fe. fꝭ clisterꝫ lenitiuū ⁊ fiat mltū vnctuosū.

¶ Capitulum. xij. de destructione appetitus siue eius diminutione.

Si destruaꝫ siue diminuaꝫ appetitꝰ cureꝫ suauibꝰ et delicatis cibis. vel pullis assis vel alijs delectabilibꝰ cibis vł auibꝰ cuꝫ rebꝰ ꝯueniētibꝰ sicut sunt passule cerasa amara ⁊ pruna et cinamomū vel gariofilis ⁊ herbis redolētibꝰ ⁊ i fine decoctionis cū aqua ro. et scindanꝫ in p̄sentia infirmi. et odoret vinū solēne aromaticuꝫ et

adsint fruct⁹ redolētes et cū hoc ordinent̄ co quētes tales q̄ gⁱti sint īfirmo. et si cā huius fuerit humor corrent⁹ in stōacho euacuet̄ vo/ mitu aut fluxū vētris. Et lȝ acetosa īterdum incitēt appetitū in pcessu tn̄ deijciūt. Sed si cā hui⁹ fuerit debilitas oris stomachi curet̄ mala cōplexio q̄ facit istud cū re cōuenienēte et vt si sit mala cōplexio calida cū frigidis ⁊ ecō tra sicut in calida cōfectio de pficis vel ma/ lis cōditis ⁊ os stomachi vngat̄ cū vnguētis redolentibus frigidis vt ℞. olei de citonijs ⁊ pulueriȝet̄ cū puluere lambrusce ⁊ rosis ru/ beis ⁊ corallis cū cera. Si vō sit materia frigi da ℞. corticū citri interioꝝ. cinamomi ȝinȝi beris macis gariofi. ȝuccari albi q̄ntum suffi/ cit de quo accipiat añ cibū p horā dosis. ȝ. ij. ⁊ oī mane sumat sirupuȝ de absinthio q̄ fit ℞. absinthij mēte ⁊ melisse cū ȝuccaro ⁊ aro matiȝet̄ ⁊ vngat̄ stomachus cū nardino ⁊ ab sinthio pmixtis ⁊ conquassatis cum aceto ⁊ post saccellet̄ stomach⁹ cū aromaticis stipti cis ⁊ calidis tpate ⁊ si in cā fuerint vermes ℞. coralloꝝ ru. farie lupinoꝝ cornu cerui nu/ sit añ. ℈. ij. ⁊ ponātur in. ℥. ij. olei ro. ⁊ hoc to tuȝ ponat̄ in pomo arācij cōcauato qd̄ pona tur sup cinerib⁹ calidis donec bñ mollis fiat deinde exprimat̄ ⁊ cū ista expssiōe vngat̄ sto machus ⁊ cortex arācij ponat̄ sup stomacho ⁊ in mala cōplexione calida det̄ triasandali mixtū cū diacitonitē sine spēbus ⁊ sup eo bi bat̄ parū vini ⁊ qñq̧ redit appetit⁹ cuȝ mica panis abluta in aqua frigida cū aceto aspsa ⁊ vino granatoꝝ.

Capitulū. xiij. de tussi ex febre.

Qonīā ista vt plurimū ex mala cō plexiōe calida euenit ⁊ sicca in spūa libus pillule hichechie ī ore teneā tur ⁊ liq̄ritia īfusa in aq̄ ordei cū ȝuccaro ma sticādo teneat̄ ⁊ deglutiat̄ saliua ⁊ prunum bene maturū mūdū in ore pfert ⁊ sir̄ iuiube mundate ⁊ sirup⁹ iuiubin⁹ vel de papauere.

Capi. xiiij. de asperitate lingue in fe.

Si exaspat̄ lingua in fe. vel desicet̄ primo mollificet̄ cū aq̄ ordei ⁊ hu mectata abstergat̄ vel cū cānavl̄ cū cocleari. vel cū alio instrumēto abstergente vel inuoluto digito in pāno fricet̄ aut infun dat̄ ȝuccarū albū in petia ⁊ mergat̄ in aq̄ et fricet̄ lingua. nec stet resupin⁹ cuȝ puluinari sub capite ne calefiat. ⁊ auferatur loq̄la ⁊ fre quēt ia anhelit⁹ ⁊ teneātur in ore res frigide vt cucumer ⁊ citrullus. Et fiāt de semine psi lij ⁊ citonioꝝ ⁊ dragagāti in pāno lineo de bili sicut pillule infuse in aqua frigida.

Ca. xv. de sternutatione q̄ supfluit in fe.

Fiat diuersio cuȝ fricationibus co/ xarū ⁊ colli ⁊ pectinet̄ caput poste rius ⁊ fiat ligatura extremoꝝ ⁊ po nātur vētose ad nares ⁊ spatulas ⁊ si ab hu miditate ⁊ frigiditate pueniat: ponantur in aurib⁹ olea anodina tepida vt camomillinū ⁊ humectet̄ colluȝ ⁊ mādibule ⁊ lacerti gule cū dictis oleis ⁊ fiat vt vigilie excedāt somnū ⁊ ponātur sub capite pāni tepidi ⁊ tegātur a puluere ⁊ olfaciāt terrā sigillatā ⁊ bolū ar menum ⁊ spongiā marinam.

Capi. xvj. de nigredine lingue in fe.

Denigratur lingua ab intēsa cali ditate ⁊ siccitate febrili vel etiā a vaporib⁹ corruptis ⁊ malis eleua tis a materia adusta surgēte stōacho vel sple ne vel epate q̄re euacuet̄ digesta ⁊ post mol/ lificet̄ līgua ⁊ abstergat̄ vt dictū ē d̄ aspitate ī alio capite. Et si fieret a caliditate combu stiua continue exiccante humiditateȝ lingue fiat emollitio eius.

Capi. xvij. de cōstrictione anhelit⁹ in fe.

Difficultas anhelitus pōt accidere aut a siccitate istrumētoꝝ āhelit⁹ q̄si spasmet̄ pꝑter exiccationem factā a caliditate febrili. Et cura est extiguere fe. ⁊ humectare istrumēta āhelit⁹. ⁊ remedia sunt dicta in ca. de ethica. vel accidit ista stri ctura pp materiā currētem ad loca ⁊ mēbra āhelit⁹ claudētē loca illa ⁊ apantē. Et huius cura ē euacuatio ⁊ resolutio ei⁹ cū diuersioni bus pmo ⁊ post cū resolōnib⁹ ⁊ euacuatiō. vel aut accidit ex debilitate īducta a caliditate et siccitate fe. ⁊ ista curat̄ extiguēdo fe. ⁊ alterā do calitatē ⁊ siccitatē. ⁊ cura est equādo cere brum ⁊ neruos ⁊ lacertos anhelit⁹ ⁊ cādi in aqua frigida īfusi in ore retenti valēt ⁊ aqua decoctionis fe. cōtum dragāti gūmi arabici liquiritie capilloꝝ ve. fe. feniculi passularuȝ alterando ⁊ resoluendo conuenit.

Ca. xviij. de tristitia ⁊ anxietate in fe.

Qando humores mordicatiui ad uenientes ori stomachi mordēt os stomachi ⁊ circūcirca ⁊ tūc fit q̄daȝ anxietas ⁊ sensatio tristis que ledit ⁊ inquie

tat stomachum. Cura est mundare stoma/chum ab eis ⁊ euacuare primo post vero ad frigidum alterare cum cibis ⁊ potibus ⁊ medicinis dictis in cura sincopis humorose ⁊ fiant inunctiones ⁊ fricationes cū alterantibus ⁊ confortantibus ⁊ dormiat in lecto fri/gido ꝓpe aquarum cursuꝫ ⁊ sternāt extremitates ⁊ frondes arborum frigidorū ⁊ stratis frigidis odoriferis ⁊ si solū remansit ibi mala qualitas calida ⁊ sicca ponatur emplastrū ex cucurbita citrullo portulaca semperuiua et oleo roſ.

Difficultas transglutiendi

¶ Ca.xix. de difficultate trāsglutiēdi in fe.

Difficultas trāsglutiēdi pōt esse ꝓpter repletionē meri vel partiuꝫ vicinarum ⁊ ista fieri potest a sanguine. Cura eius ē flebotbomia pua etiā si propter feb. facta sit prius. sed partiatur in plures partes. si vero sit propter coleram ex materia colerica fiāt clisteria lenitiua vel suppositoria ⁊ diuersiones cum frica. ⁊ ventosis ⁊ similibus. potius ꝙ fiat euacuatio cuꝫ medicinis per superius q̄ꝛ medicine transeūtes inde possunt adducere ad locum plus de materia ⁊ augere difficultatem ⁊ cum hoc possibile est ꝙ nō trāseant medicine per loca illa stricta apostemata vel possibile est ꝙ ex eis inducatᷣ vomit⁹ ꝑ quē morb⁹ ille augeri pōt.

De Nausea et subversione

¶ Capitu.xx. de nausea ⁊ subuersione et alijs accidentibus fe.

Si nausea ⁊ subuersio accidit fe. ⁊ cā sit cholericoꝝ humoꝝ ad stomachū fluxus. Imprimis aqua frigida subito aspergatᷣ sup faciem ⁊ fiāt ligature ad extrema ⁊ fricationes in extremis vt diuertatur materia ⁊ stringatᷣ os ⁊ nares vt ad itra reuocetᷣ calor naturalis ⁊ detᷣ secaniabin purum nā vel trahet colerā a stomacho: vel illam euomere faciet: ⁊ odoret aquā ro. cū cāphora. ⁊ si veniat alienatio non vera ⁊ timor in somno ꝓpter incēsionē vapoꝝ ad cerebrū ꝓpter incēsionē fe. aut corruptionē cibi vlᷣ ex multis humoribus ī stomacho melācholicis vel in splene. cura est euacuatio coꝝ ⁊ vapoꝝ ꝓhibitio ⁊ resolutio. Et qñ accidit fe. agitatio huc illuc: tū curetᷣ cura spasmi ex vētositate. ⁊ si mali ⁊ venenosi vapores ledāt cura est diuersio ⁊ euacuatio ⁊ cerebri cōfortatio. et qñ in fe. venerit singultus ꝓpter indigestio/nem cibi ⁊ nō descenderit a stomacho fiat vomitus ⁊ primo clistere lenitiuū ⁊ post vento/sa magna ponatᷣ sup vmbilico ⁊ sepe iteretᷣ et si materia sit grossa ⁊ viscosa vigeratᷣ cum oximelle cōposito vel squillitico: post cōfortetur stomachus ab intus ⁊ ab extra cū aromaticis calidis. s. cū ȝu. cōdito ⁊ diacinamomo. ⁊ materia mordicatiua ingrossetᷣ ⁊ remittatᷣ primo acuitas post euacuetur. sed si fiat singultus ꝓpter ventositatē curetᷣ cū carminātibus ventositatē. sed si euenerit ꝓpter malaꝫ cōplexionē frigidā calefiat intus ⁊ extra ⁊ ꝓuocetur sternutatio ⁊ aspergatᷣ subito ex impulso facies aqua vel vino ⁊ ventose reiterētur in diuersis locis ⁊ potissimū circa stomachum ⁊ si esset singultus de inanitione curetᷣ vt spasmus de inanitiōe sed si ex fe. accidat tremor inungatᷣ ꝑ totā spinā cum oleo mastices qd̄ sic fit. ℞. masti. ℥. ſ. thuris. ℥. ß. ponatᷣ in. ℥. vj. olei ro. ⁊ bulliant in vase duplici. ⁊ si accidat in pulpis crurū dolor fe. vt qñꝗ cōsueuit quivt plurimū fit a ventositate vel frigiditate et⁹ cura est calefactio cū pannis ca/lidis vnctionibus ⁊ fomētationibus. si vō accidat ex siccitate crurū ex resolutione humidi eius cura fit cum humectatiuis. Sed si accidit fe. grauitas ⁊ ponderositas membroꝝ ad motū ⁊ accidit ex resolutione cura est refocillatio ⁊ spūum multiplicatio. sed si accideret ex siccitate in fe. cronicis cura est humectatio ⁊ si accidit ex materia grossa viscosa retenta: cura est euacuatio materie et mēbroꝝ cōfortatio. Si vō accideret in palato ⁊ vuea ⁊ in partibus circunstantibus multa rubedo ad quā sequi pōt excoriatio curetᷣ cum flebotbomia ⁊ scarificatione primo sub spatulis post sup spatulis ⁊ gargarisatio cū frigidis ⁊ stipticis. sicut est iuleb ro. cum aqua plantaginis vel etiā ȝuccaruꝫ ro. in ea et tū excoriatio mundificetur cuꝫ ȝu. vel melle ro. cū aqua ordei et gargarisma cū vino dulci et aqua plātaginis vel lactuce. lactuca: cū ꝓprietatē hꝫ ad rubedinē illā. sed si accideret alcola vlcus eius cura est flebotbomia ⁊ scarificatio cum ventosis facta repcussione cū frigidis stipticis acetosis posito ȝuccaro ro. et melle ro. et post gargarisatio cū vino granatoꝝ. Si vō accidit eis fetor oris in fe. acutis ꝓcedens ex humoribus corruptis vel in stomacho vel in spūalibus membris: cura est euacuatio eoꝝ et si accidat in cronicis fe. ex frigidis humo/

ribus corruptis: cura est illorum eductio et post vtatur istis pillulis. ℞. pulueris pigre. ℨ. duas. ...ente. ℨ. ʃ. musci ambre ana. ℈. ß. et si interdum patiens coqueratur febrire vel in capite: vel in renibus: vel alibi tunc cura est euaporatio cũ fomentationibus vel emplastris vnde. ℞. pullegij calamenti mentastri bulliant in vino forti et potenti et exprimatur pecia vel spongia et superponatur et sic semina diuretica. vel cum furfure fiat in modum emplastri. si tñ primo euacuetur corpus et post anodina ponantur et vltimo ista melius est et si acciderit quod ex vrina vel ex alio signo vt percipiatur icteritia cum fe. et res sit leuis intẽtio sit ad fe. cum accidens hoc leue nõ vertat ad se curam et tunc competit sirupus acetosus et aqua ordei et reliqua que ad feb. spectant. Si vero hoc accidens sit forte: intẽtio sit ad illud non ad fe. sed nõ negligendo fe.

Laus deo.

Donum iure dei dicor: nam celitus almam
Febribus et cunctis presto libellus opem.

Nil frustra hic positum paucis cognoscere lector
Multa potes: paruo stat tibi certa salus.

¶ Explicit Collectoriũ Bertrucij Bononiensis diligenter emendatũ cui nuperrime addita est practica puerilis de nouo in lucem prodita de noticia et curatione vniuersarũ febriũ et earũ accidẽtibus donũ dei vocitata. Impressum fuit hoc opus Lugduni in edibus Jacobi myt sumptu honesti viri Bartholomei trot anno a virginis partu. M. ccccc. xviij. die. xxviij. Julij.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F.

FERDINAND HOFMAN
GREVENSTEIN